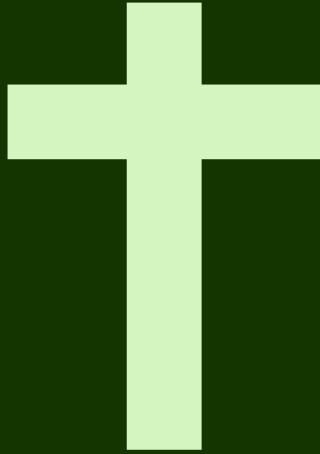

Emo'u Itukó'oviti

New Testament in Terêna (BR:ter:Terêna)

Emo'u Itukó'oviti

New Testament in Terêna (BR:ter:Terêna)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Terêna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Terêna [ter], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Terêna

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
9434667b-9ee2-59e4-93dc-3a75fa6b3851

Contents

Máteu	1
Márku	55
Lúka	88
Xuâum	144
Átu	183
Rómanu	231
1 Koríntiu	254
2 Koríntiu	276
Ngálata	290
Éfeziu	299
Filípensi	307
Kolósensi	313
1 Tesalonísensi	319
2 Tesalonísensi	324
1 Timóti	327
2 Timóti	333
Títu	338
Filémom	341
Èbereu	343
Teâku	361
1 Péturu	367
2 Péturu	374
1 Xuâum	378
2 Xuâum	384
3 Xuâum	385
Njûda	386
Apokalípisi	388

YÚTOE MÁTEU koyúhoti koeku Jesus

Xapákuke neko íhikau Jesus, ápe hóyeno koéhati Máteu. Lévi itukóvomaka po'i íhaxeekonoke. Enepora inúxoti koyuhópeti yara Novo Testamento, Máteu yutoxóa. Yoko koperáxinoti nâti itúkovo neko Máteu tumúneke hokópea Jesus. Hane yutóxino ne Máteu jûdeuhiko, exókoati itúkeovo koati Mésiya ne Jesus, eneponeko kixone yutoéti ya Velho Testamento símeamo, enepone páhoemaka Itukó'oviti yara kúveu mêum. Koati aha Máteu kouhupu'ikea yútoeke itúkeovo natina jûdeu ne Jesus, enepone kúxone jûdeuhiko símeamo.

Xoko turi yútoe Máteu, anêko iháhiko neko oxúnoekene Jesus koukeôvoti xoko Âbraum turi jûdeuhiko. Xapákuke neko iha oxúnoekene Jesus, anêkomaka iha Ndávi, koati teyonéti natina jûdeuhiko mekúke. Éxokovea Máteu motókeyea itúkeovo natina jûdeuhiko ne Jesus. Koane vo'oku itúkeovo kúxone jûdeuhiko símeamo ne Jesus natíxea kuteâti natíxea ne Ndávi mekúke, énomone íhaxinokono “ámoripono Ndávi” ne Jesus. Yokómomapihi koeku “Ámoripono Ndávi” kixonéti hunókoku ra Novo Testamento xoko kouhápu'ikinoveati koêku.

Oxúnoekenehiko Jesus

Lk 3.23-38

¹ Enepora yutoéti, koati koyuhó'inoviti iháhiko ne oxúnoekene Jesus Kristu, ámoripono Ndávi, ámoriponoikomaka Âbraum.

² Eneponeko Âbraum, há'ane neko Izáki.

Kene Izáki, Njáko itukoa há'a.

Kene Njáko, Njúda yoko po'ínuhiko itukoa há'a.

³ Kene Njúda, Pêre yoko Nzêra itukoa há'a.

Táma koéha êno neko pi'âti xe'exa Njúda.

Kene Pêre, Êzorom itukoa há'a.

Yoko Áraum koéha xé'a neko Êzorom.

⁴ Kene Áraum, Aminâdabi itukoa há'a.

Kene Aminâdabi, Nâso itukoa há'a.

Kene Nâso, Sâumom itukoa há'a.

⁵ Kene Sâumom, Mbôa itukoa há'a.

Yoko Râbe koéha êno ne Mbôa.

Kene Mbôa, Ôbedi itukoa há'a.

Yoko Rúti koéha êno ne Ôbedi.

Kene Ôbedi, Njése itukoa há'a.

⁶ Eneponeko Njése, énomone itúko há'a neko Ndávi, nâti mekúke.

Yoko ápe xe'exa neko Ndávi xoko sêno, viúvana hóyeno koéhati Úriya.

Salúmaum koéha neko xé'a.

⁷ Kene Salúmaum, Robôaum itukoa há'a.

Kene Robôaum, Âmbiya itukoa há'a.

Kene Âmbiya, Âza itukoa há'a.

⁸ Kene Âza, Njozáfa itukoa há'a.

Kene Njozáfa, Njôraum itukoa há'a.

Kene Njôraum, Úziya itukoa há'a.

⁹ Kene Úziya, Njótaum itukoa há'a.

Kene Njótaum, Áka itukoa há'a.

Kene Áka, Ezékiya itukoa há'a.

¹⁰ Kene Ezékiya, Manáse itukoa há'a.

Kene Manáse, Âmum itukoa há'a.

Kene Âmum, Njôziya itukoa há'a.

¹¹ Kene Njôziya, Njekóniya yoko po'ínuhiko itukoa há'a ya kaxénake íteokonoku ne viyénoxapa jûdeu xapa isukókoti yaneko omopókonehiko itúkeovo kaúti ya Mbabilonea.

¹² Eneponeko Njekóniya, ápe xé'a koéhati Salatíye ike omópinekono viyénoxapa ya Mbabilonea.

Kene Salatíye, Nzorobâbe itukoa há'a.

¹³ Kene Nzorobâbe, Ambiúdi itukoa há'a.

Kene Ambiúdi, Eliyáki itukoa há'a.

Kene Eliyáki, Ázo itukoa há'a.

¹⁴ Kene Ázo, Sadóki itukoa há'a.

Kene Sadóki, Ákim itukoa há'a.

Kene Ákim, Eliúdi itukoa há'a.

¹⁵ Kene Eliúdi, Eleâza itukoa há'a.

Kene Eleâza, Mátam itukoa há'a.

Kene Mátam, Njáko itukoa há'a.

¹⁶ Kene Njáko, Yúse, ima Mâriya, itukoa há'a.

Yoko Mâriya, énomone itúko éno ne Jesus. Yoko Jesus, énomone ne iháxonetimaka Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne.

¹⁷ Enepone oxúnoekene Jesus yutoxóvoti íha yarâ'a, kátoze kôe ukeâti kaxena Ábraum tukulú koeti kaxena Ndávi. Kene ukeâti kaxena Ndávi tukulú koeti omópeokonoku viyénoxapa ya Mbabílonea, kátoze koépomaka íha ne oxúnoekene yutoxóvoti yarâ'a. Kene ukeâti kaxena omópeokonoku viyénoxapa ya Mbabílonea tukulú koeti ápepe Mésiya, kátoze koépomaka íha.

Koeku inâ ipuhíko Jesus

Lk 2.1-7

¹⁸ Hara kôe kixoku koêku inâ ipuhíko ne Jesus Kristu yara kúveu mêm. Enepone Mâriya, eno Jesus, hoenáxononotine itúkeovo yenomo Yúse. Itea koeku ávoveya ava xoko Yúse koane ávoveya akápinea, ihaikó koéne neko Mâriya ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

¹⁹ Yoko enepone Yúse, imamo Mâriya, koati itípakovoti hóyeno, epó'oxo koati ponóvoti kixoku itúkeovo. Exoâne Yúse íhaíkea ne Mâriya, ápene isóneuke kotóhineopea mani kóyenoeya. Itea ako akáha'a ómea yuhoíkovokutike, puvâti váherexea yuhó'inokono ne Mâriya.

²⁰ Koeku ixómoyea itúkinoa isóneu Yúse, símoa ánju, ovoxe Itukó'oviti ukeâti vanúke. Hopúneke vekínoa. Hara kíxoá:

—Yusé, iti ámoripono Ndávi, hako pivôa kéyenyoi ne Mâriya, vo'oku enepone íhaíkea, koati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti porexôa kó'iyeaneye.

²¹ Apêtimo xe'éxa, hóyeno kalivôno. Jesus íheximo, vo'oku koíteovomo xanána ya pahúnevo —kíxoane ánju neko Yúse.

²² Kó'inokeneye uhá koêti yanekôyo, vo'oku simóvotine kaxéna neko yuho Itukó'oviti ya yuhóke porófeta, enepone koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke. Énomone neko emo'úti koêti:

²³ “Apêtimo árunoe íhaíkoti ákoti hóyeno yuhó'ixoati. Koxe'éxatimo hóyeno kalivôno. Emanúe íhaxeekonomo” koêti. (Yoko enepone Emanúe koêti, anéye Itukó'oviti xapákuke úti koêti.)

²⁴ Iyukóvone neko Yúse, itúkoa neko emó'uinoa ánju. Ako kuríkapa Mâriya, yane kásatuxonehiko.

²⁵ Itea kóyeané ávoveya yúha'íxa imókone ipuhíko neko kalivôno. Yoko Jesus íhaxea Yúse ne kalivôno.

2

Oposíkoo hána'iti kó'éxoneti ne kalivôno, natínamo júdeu

¹ Enepo ipuhíkone Jesus yara kúveu mêm, Mbélem ipuhíko, pitivóko ya Njúdeya. Yaneke káxehiko, kaxénake itúkeovo náti ne Êrodi, apé koéne hóyenhohiko simóti ya Njeruzálem ukeâti úkeaku ihâroti. Enepohíkone hóyeno, koati hána'iti kó'éxoneti íhíkaxovoti koeku hékerehiko.

² Simoné'eya, hara koe épemoke xanéhiko:

—Na óvo ne hóyeno kalivôno ínati ipuhíko, enepone natínamo júdeuhiko? Kenó'okinoko úti, vo'oku koeku vóvea vónokuke ya úkeaku ihâroti, noixoâti úti ne hékere hoénaxovope. Vihayú'ikoponoati simínoko úti —koe yúho.

³ Kamoáne Êrodi neko koekúti, yupihovó koene itúkinoa isóneu. Uhá kôe xanéhiko ya Njeruzálem itúkinoamaka isóneu.

⁴ Yane ho'úxoanehiko Êrodi ne uhá koeti tutíhiko inuxínoti júdeu hó'eke yóko'o ne íhíkaxotihiko ya hó'eke, ina epemó'ikoahiko koeku yuho porófeta mekúke ipúhikokumo ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne.

⁵ Ina yumopâhiko:

—Mbélem ya Njúdeya, enemo ipuhíko. Vo'oku hara kôe ne yútoe porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke:

⁶ “Enepone Mbélem ya poké'exa Njúdeya, ako apáya'i itea haina ákoti itúkokonoko ya xapákuke ne koati hána'itinoe pitivóko ya Njúdeya, vo'oku énomonemo íhonea ne pahúkoti, enepone inuxínoatimo ne njanéna íhae Izarâe” kôe. *Miquéias 5.2*

⁷ Yane he'onó kíxoane Êrodi íháíkea neko hóyenhohiko ukeâti úkeaku ihâroti, epemó'ikoati itukóvotiye káxe koane kohé ípúhíkeaku neko hékere noíxonehiko.

⁸ Ina pahukoâhiko ya Mbélem. Hara kíxoa:

—Píhe, kókoyuse íxea yépmo'iki koêku ne kalivôno. Enepomo inixépanane, yéta'akapanumo motovâtimaka mbíheaya inzáyú'ikoponea —kíxoane.

⁹ Úkeane pího neko hóyehohiko ixikó'okoanehiko nâti. Ya xenékuke, ápeponemaka ne hékere, enepone noíxonehiko koeku óvea óvokuke ya úkeaku ihâroti inuxó kó'iyea tumúnekehiko tukú koeti símo xoko yónoku. Simoné'e xoko óvoku ne kalivôno, xe'ó koéne neko hékere koati oúkeke.

¹⁰ Noixópanemaka hóyehohiko neko hékere, yupihovó koéne úhepeyahiko isóneu koane êno elókeko okóvo.

¹¹ Ina urúkovahiko neko ovokúti, yane noíxoane ne kalivôno yoko Mâriya, êno. Ipuyuké kó'iyeanehiko nonékuke ne kalivôno ihayú'ikoati, koane mhe'okeahiko neko íhaku iparâti omínoakehiko ina porexôa neko omínoake, ôro, yoko kohépiti xêru êno úheta ihópune koéhati mîra, yoko po'ínu xêru koéhati ísensu.

¹² Ina kouhápu'ikinoa Itukó'oviti neko hóyehohiko ya hopúneke ákoyeane vekapa xoko Êrodi. Ênomone vekópinohiko po'íke xêne koeku aúkopevo poké'exake.

Ikóho'ixoa Yúse ne Mâriya yoko Jesus ya Ejítu

¹³ Enepo pihopóne neko hóyehohiko noixóponoti Jesus, yane símoane ánju ne Yúse ya hopúneke. Hara kíxoa:

—Keúsakapu, yáma ne kalivôno yoko êno. Íkeha'íxa ya Ejítu. Yávaheixanemo tukú koeti endá'akapapimaka motó'iyevanemo yaúkopivo, vo'oku opósi'ixoa Êrodi ra kalivôno kaha'âti koépeke —kíxoane.

¹⁴ Yane kousokovone Yúse, úkeane pího ya yóti ikóho'ixoati ne kalivôno yoko êno ya Ejítu.

¹⁵ Óvoheixoane ya Ejítu tukú koeti ivokóvone Êrodi. Kó'inokeneye maka kausakapune neko yuho Vúnae ya xoko porófeta koyúhota emo'u Itukó'oviti mekúke, enepone koeti: “Koeku ukópea Ejítu, undíne ihaxíkopa neko nje'éxa” koeti.

Koepéxekokono neko inámatiko kalivôno

¹⁶ Exoâne Êrodi itúkeovo aupú'ikoatine hóyehohiko ukeâti úkeaku ihâroti, yupihovó koene ímaikeovo. Yane pahúkoane koépekexekokono neko uhá koeti inámatiko kalivôno ya Mbélem pí'âtine xoénaena poké'eke, koánemaka xapa ko'óvokutihiko oveâti xêrerekuke. Itúkinovoke kalivôno pí'âtine xoénaena poké'eke vo'oku yúho neko hóyehohiko ukeâti úkeaku ihâroti kuteâti yé'akeneye xoénae ike ipúhikine neko hékere.

¹⁷ Yane kousokovone neko kúxoti yútoe profeta Njerémiya, enepone koeti:

¹⁸ “Ya Râma, ápe kámone xanéhiko, êno hónoti iyókexoti kotíveta koeku yaíkea. Manírapo Rákeu iyôti vo'oku xe'éxaxapa. Yoko ako itoâti iyúni'ikea vo'oku heú koe ívohikeovo xe'éxaxapa” koeti.*

Njerémiya 31.15

Ukopêa Ejítu ne Yúse

¹⁹ Ivokóvone neko Êrodi, apé kó'ino Yúse ya hopúneke ne ánjuna Vúnae. Yoko Ejítuke ovó'iko ne Yúse. Hara kíxoa ánju:

²⁰ —Keúsakapune, yamápanemaka ne kalivôno yoko êno, yaúkapapune ya poké'exa Izarâe, vo'oku ivokóvonehiko neko kaha'âti koépeke ne kalivôno —kíxoane.

²¹ Yane omópane Yúse ne kalivôno yoko êno. Poké'exa Izarâe yonópohiko.

²² Itea eyekóxoane Yúse itúkeovo Arkílau, xe'a Êrodi, ahe'ókopo haíkene natíxea ya Njúdeya, píkoane yonópeaya. Yane éxokoa Itukó'oviti ne Yúse yonópokumo ya hopúneke. Ênomone pihópino Ngalíleyake

²³ xoko pitivóko koéhati Nazâre. Kó'inokeneye, koati tokopóvoti neko kúxoti yuho porófeta mekúke, enepone koeti: “Íháxeokonotimo íhae Nazâre” koeti.

3

Koeku yuho Xuaum Mbátita xapa xanéhiko

Mk 1.1-8; Lk 3.1-18; Xu 1.19-28

¹ Yaneko mekúke, pího Xuaum Mbátita ya Njúdeya yaneko mêum ákoti apêti, koyúhota emo'u Itukó'oviti xapa xâne kamokénoponoati.

² Hara kóe:

—Íkétivexanoé iséneuke ne pehúnevo koane kiríkapa, vo'oku yé'exovone kaxena natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne —kíxoane.

³ Yoko Xuaum Mbátita kixo ne profeta Izâiya mekúke yaneko kó'iyeku:

* **2:18** Enepone Rákeu kixone porófeta, énomone neko yeno Njáko, oxú'íkene ne júdeuhiko. Kene yara yútoe Máteu, koati kixo'êkoti uhá koeti senóhiko júdeu ya Mbélem koepékokonoti xe'éxa.

“Énomonemo ne kohonókoti emó'u ya mêum ákoti apêti xapa xâne kamokénoponoati. Haramo koe yúho: ‘Míhe'akinano oxéne ne Vúnae itúkea itúke xepákukenoe. Kéyusea kixeku itíkivo nonékuke’ ” kôe. *Izâiya 40.3*

⁴ Yoko evo'i kâmelu itúko ipovo neko Xuâum. Vakamóto itúko hô'e. Kene vohóho yoko ho'o mópo íhae mêum itúko nîka.

⁵ Enephikoneko íhae pítivokona Njeruzálem, yoko uhá koeti íhae Njúdeya, koane uhá koeti íhae xe'ókuke ne huvêo iháxoneti Njórdaum, pihóhiko kamokénoponoti Xuâum.

⁶ Enephikone xâne koyuhópoti pahúnevo, áhikoahiko Xuâum yane huvêo.

⁷ Noixoâne Xuâum símeahikomaka êno farízeu yoko sadúseu, enepohikone payásoti ya hó'eke jûdeu, hara kixovokoxoa:

—Ítínoe ámoripono xâne kutí koeti koati ipúhokovoti koéxoe, ikítixatínoe ítívoatimo ne ipíhohonopemo Itukó'oviti pohúneti vo'oku yáhikivo njokóyoke? Ako kalíhuina!

⁸ Konókoti itíkinoe únati motovâti iyúseyea itíkivonoe ikotívexoati isóneuke ne pahúnevo koane kirikópati.

⁹ “Úti ámoripono Ábraum” hákonoe koe iséneupinovo, pe'okoâti itíkivo aha Itukó'oviti vo'ókuke. Vo'oku eneponi itukápu énomone kahá'a ne Itukó'oviti, mani pahukoâti itúkopeovo ámoripono Ábraum ra itátanehiko mopôí.

¹⁰ —Kuteâti koéku ne povôti usó koyétine tetúkea tikótíhiko ukeâti poéheveke, enepohikone uhá koeti ákoti parêxa únati há'i, ina kurikókono yúkuke, énomonemakamo kíxoaneye Itukó'oviti ne xâne váhere kixoku itúkeovo.

¹¹ Kaná'uti ánjikepínoe ya úne, yéxokovope ikétivexi iséneuke ne pehúnevo koane kirikópati, itea ya ingyénepeke, harakénemo koati hána'iti teyonéti ya undíke. Muhíkova anjí'okeova koane omínoam perékata, ako omóndokea. Énomonemo ahíko xâne, háinati ya úne itea ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone kutí koetimo xunako yúku kasása'íkea.

¹² Kutí koetimo xâne omó'ixoti kasása'íkope ya vo'ókuke, kuteâti ápa. Kuteâti kixókonoku tiríku kasasá'ikokono, énomonemo kixóneye xâne nê'e. Kuteâti kixókonoku ha'i tiríku ipíhokono íhakuke, énomonemo kixóneye xâne únati kixoku itúkeovo. Kene ne xâne kutí koeti tuti tiríku ákoti aunáti, oro'ókoatinemo yúkuke xoko ákotinemo ípukeovoku —kíxovokoxoane Xuaum Mbátita.

Koeku ahíko Jesus ne Xuaum Mbátita

Mk 1.9-11; Lk 3.21-22; Xu 1.31-34

¹³ Yaneko káxehiko, ipúhíkea Ngalíleya ne Jesus. Hara yóno huveóke, enepone Njórdaum, motovâti áhíkeovo xoko Xuaum Mbátita.

¹⁴ Ina kixôa Xuâum:

—Mani íti motokêa áhíkeonu itea itukovó koe úndi yépemo áhíkeopi —kíxoane.

¹⁵ Ina yumopâ Jesus:

—Ako yuvâti vo'oku koeku kó'iyeaneye, koati kousókoati úti ne uhá koeti ínixone Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti —kíxoane.

Yane kúteanemaka isóne Xuaum Mbátita, áhikoane.

¹⁶ Ehá'axo ipúhíkopea úne ne Jesus yaneko ahíkovo, mihe'ó kó'inoane vanúke koane noíxea Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti evesékoti xokóyoke kutí koeti kurúte.

¹⁷ Énomone yanê'e, apé koene emo'úti inu'ixoti vanúkeke kámone. Hara kôe:

—Eneporâ'a, énomone Nje'éxa koati ákoti omotóva ongóvo, porexónuti hána'iti elókeko ongóvo —kôe.

4

Hixopâ Ndeâpu íkorokea ne Jesus

Mk 1.12-13; Lk 4.1-13; Êb 2.18; 4.15

¹ Énomone yaneko ike áhíkinevo ne Jesus, ómane Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ya mêum ákoti apêti, hixopâti Ndeâpu íkorokea pahunévotike.

² Itopónone koarenta koeti káxe koane koarenta koeti yóti ákoyea nîka ne Jesus, yane épekoane hímakati.

³ Yanê'e, pihínoane Ndeâpu, enepone íkorokenati xâne pahunévotike. Hara kíxo:

—Enepo itíkápuxo Xe'exa Itukó'oviti, pehúkaikopo sá'iri'okopeovo pâum ra itátanehiko mopôí —kíxoane.

⁴ Ina kixôa Jesus:

—Hara koe yutoéti emó'uke Itukó'oviti: “Haina póhutine níkokónoti koxunáko xâne, itea kóxunakomaka ne uhá koeti emó'uínovi Itukó'oviti” kôe —kíxoane Jesus.

⁵ Úkeane óma Ndeâpu ya Njeruzálem, enepone iháxoneti Sasá'iti Pitivóko. Hara iyónoa xoko koati vanúke'exeaku yane hána'iti imokóvokuti, enepone témpulu

⁶ ina kixôa:

—Enepo itikápuxo Xe'exa Itukó'oviti, kepúhaku poké'eke yukíti ra vanúke, vo'oku hara kôe ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti:

“Pahukoátimo Itukó'oviti ne ánjuhiko, enepone ovóxe íhae vanúke kóyonoyeopi. Énomonemo namukópopi ya vô'u maka hákone okó'okoa mopôï ne hívi” kôe —kíxoane Ndeápu. *Sáramu 91.11-12*

⁷ Itea hara kixoa Jesus:

—Ako kalíhuina, vo'oku haramaka kôe ya po'íke yutoéti emó'uke Itukó'oviti: “Hako yoposí'okovo Yúnae Itukó'oviti” kôe —kíxoane.

⁸ Ina omopómaka Jesus ne Ndeápu oúke êno hána'iti mopôï, exókoati uhá koeti pahúkoku payásotihiko yara kúveu mêmum, koáne ne êno úhe'ene

⁹ ina kixôa:

—Mborexópeatimo uhá koéti ra koekúti neixone kó'oyene enepo ipiyíkexa nonénguke kutí kixénuti Itukó'oviti —kíxoane.

¹⁰ Ina kixôa Jesus:

—Yahíkuxipunu Satanaé, vo'oku hara kôe emó'uke Itukó'oviti: “Ópoehane Yúnae Itukó'oviti ipiyíkexino. Poéhane motovâ kixeokononoye” kôe —kíxoane.

¹¹ Noixoâne Ndeápu ákoyea íta, yane ahíkuxopeovane. Yane ápehiko ánju, enepone ovuxe Itukó'oviti ukeáti vanúke simohíkoati ne Jesus kaxunákoponoati.

Inâ turíxo ítuke ne Jesus ya Ngalíleya

Mk 1.14-15; Lk 4.14-15

¹² Exoâne Jesus iká'akeovone ne Xuaum Mbátita, aúkopovo ya Ngalíleya.

¹³ Puhu vekó koepo Nazâre yonópoti Kafanáum. Hane óvo ne pitivóko xe'ókuke Mar-na Ngalíleya xoko po'í iháxakoku poké'exa Ngalíleya iháxoneti Nzebûlom yoko Nafitáli.

¹⁴ Énomone yaneko pihópeaku Jesus ya Ngalíleya, kousokoa ne yútoe porofeta Izáiya mekúke koyuhó'iyeani koêku, enepone koéti:

¹⁵ “Enepone poké'e íhauti Nzebûlom yoko Nafitáli ovoti íyeuke Hána'iti Mar poixô'oke huvêo koéhati Njôrdaum, énomone ne Ngalíleya iháxoneti óvoku ne xanéhiko ákoti itukapu jûdeu.

¹⁶ Enepohikone xanéhikoya ovóheixoti hahákutike, noíxone êno hána'iti uhapú'iti. Epó'oxo enepohikone ovâti neko poké'e, óvohikoku xâne hoenáxovotine yonópea ipihóponovokutike, kouhupu'ikoane êno hána'iti uhapú'iti” kôe. *Izáiya 9.1-2*

¹⁷ Énomone yanekóyo, turíxovone ne Jesus koyúhoyea ne emo'u Itukó'oviti. Hara koe yúho xapa xâne:

—Ikétivexa iséneuke ne pehúnevo koane kiríkapa, vo'oku kaxénane natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne —kôe.

Itaíkoa Jesus hókea ne koaturu koeti nómikuxokenati

Mk 1.16-20; Lk 5.1-11

¹⁸ Koeku yónea ne Jesus xe'ókuke Mar-na Ngalíleya, tokononé koéne pi'áti kopo'ínukokoti, Símaum iháxoneti Péturu, yoko Ándere ixómoti kuríko nómikuxope vo'oku itúkevonehiko.

¹⁹ Ina kixoáhiko Jesus:

—Hekánunoe. Hainá'ikomo hôe yíxovonoe ítea indukópopitinenemo ihíxaxoti xâne hókeonu —kíxoanehiko.

²⁰ Énomone yaneko ókoku ôra, kurí kíxoane neko nómikuxope, pihónehiko ikéneke Jesus.

²¹ Yane kali tumúneke, tokononé koéne po'í pi'áti kopo'ínukokoti ixómoti koyúseopo nómikuxope kúveuke vatékena. Énomone ne Teáku yoko Xuáum, xé'ahiko Nzebêdeu. Yoko ápemaka há'a yane vatékenake. Yane ítaikoane Jesus neko pi'áti hókemaka.

²² Kurí kixónehiko há'a koane vatékena, pihónehiko ikéneke Jesus.

Ihíkaxo ne Jesus koane koitóvo êno xâne

Lk 6.17-19

²³ Uhá kixoa Jesus yónea neko poké'exa Ngalíleya koane ihíkaxea emo'u Itukó'oviti ya sinâgoga, enepone ihíkaxovoku hó'e jûdeuhiko, koane koyúhoyeamaka ne inámati ihíkavoti koyúhoti kixoku natíxea Itukó'oviti xapa xâne. Koítovamaka Jesus uhá koeti koékuti kó'iyevovoku aríne neko xanéhiko.

²⁴ Eyekóxononone koeku ítuke ne Jesus ya uhá koeti poké'exa Sírea, omókonone uhá koéti ne ka'aríneti xokóyoke. Yoko ako tôpi kó'iyevovoku arínéti yuvátihiko. Ápe xâne úroveo ndémoniu. Ápemaka ákoti aunáti túti pepokehí koéti, koane isayú'ixovoti ákoti ehévákapu múyo. Koítovahiko Jesus uhá koéti.

²⁵ Koati ênoti xâne íhae Ngalíleya hokó'ixoati, koane íhae iháxoneti Yehí Koeti Pitivóko, koánemaka íhae Njeruzálem, yoko íhae Njúdeya, koánemaka íhae poixô'oke huvêo, enepone Njôrdaum.

5

Koeku xâne koati únati koêku nonékuke Vúnae

Lk 6.20-23

¹ Noixoâne Jesus neko êno xâne, pihóne oúke kali mopô. Ivatákone, ina ahi'ókova íhikauhiko.

² Ênomone yanê'e, turíxoane Jesus íhikaxeahiko. Hara kíxovokoxoa:

³ —Koati únati koêku ne xâne iníxópovoti itúkeovo hána'iti ikonóko'ixovoti nonékuke ne Íhae Vanúke, vo'oku yonópotimo natíxokuke nê'e.

⁴ —Koati únati koêku ne xâne hokónuti, iyôti koeku kó'oyene, vo'oku kouhépekopinoatimo Itukó'oviti isóneu.

⁵ —Koati únati koêku ne xâne ákoti kapayásakapu, vo'oku ítukenemo ra poké'e íka'ínamakapakanane.

⁶ —Koati únati koêku ne xâne kutí koeti épeu úne yoko épeu hímakati koeku yupíheovo kahá'ayea itúkea ponóvoti nonékuke Itukó'oviti, vo'oku kousókinoatimo Itukó'oviti ne áha.

⁷ —Koati únati koêku ne xâne seánati, vo'oku koseánakonotimakamo.

⁸ —Koati únati koêku ne xâne póhutine ponóvoti koekúti opósi'ixo itúkea, vo'oku iníxotimo Itukó'oviti.

⁹ —Koati únati koêku ne xâne oposí'ixoti íkasaxea omíxone po'ínuhiko xâne, vo'oku iháxeokonotimo xe'exa Itukó'oviti.

¹⁰ —Koati únati koêku ne xâne ikoítotonokonoti kotíveti vo'oku únati ítuke, vo'oku yonópotimo natíxokuke Íhae Vanúke.

¹¹ —Koati únati kékunoe enepo apê íhakópiti, koane vahéréxoti ítukeinopi, koane apémaka ákoti tópi kixoku yúho itúkoheya kêku vo'oku itíkivo hokónuti.

¹² Yupíhovó ákoenoe elókeko yokóvo íxekánaneye, vo'oku koati hána'itimo némoepo vanúkeke. Yoko ênomonemaka kíxókononeye váherexea ítukeinokono neko porófetahiko koyúhote emo'u Itukó'oviti nóvo, enepohikoneko inúxoti ya utíke.

Íhokoa Jesus yúki ne íhikauhiko

Mk 9.50; Lk 14.34-35

¹³ —Kuteâti koeku itúkeovo únati kixoku kóuhekea xánena ne yúki, ênomonemaka kénenoeye xapa xâne kírivokoevo yara kúveu mêm. Itea enepo auké'e taú'iko ne yúki, ákonemo oxéne aukópinocono taú'iko, yane ákonemo itúkovo, poéhane kuríkeokono koane kapásíkexeokono xoko kuríkokonoko. Yokóhiyanavo mará'inamo yakútea ne yúki ákotine taú'iko.

¹⁴ —Kuteâti koeku yúku kouhápui'ikopeti, ênomonemaka kénenoeye xapa xâne yara kúveu mêm. Epó'oxo kuteâti koeku pitivóko ovoti oúkeke kali mopô ákoti itoâti hé'onea, ênomonemaka kénenoeye.

¹⁵ Ako ihúxoti kouhápui'ikope xovo'ú kixoâti, itea enepo ihúxokono, koati xoko ókoku yúku íxíkokono motovâti kouhápui'ikea uhá koeti ovâti ne kúveu ovokúti.

¹⁶ Ênomonemaka ákoeneye únati kixeku itíkivo maka naíxane xanéhiko ne únati ítike, epó'oxo maka íháyu'ikanehiko Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke.

¹⁷ —Hákonoe íkitíxa nzimínoti ungé'exoponea ra Ponóvoti Kixovókuti ya yútoeke Muíse, koánemaka ne yútoe porófeta koyúhote emo'u Itukó'oviti mekúke. Haina nzimínoti ungé'exoponea, itea nzimínoti indúkea uhá koêti ne yutoxóvotiya.

¹⁸ Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Koékumo ávovea auké'e ra vanúke koáne ra poké'e, ákomo ápahuina koekúti veyopóvoti yane Ponóvoti Kíxovókuti yútoe Muíse. Muhíkova póhuti kali létara itukovo póhuti kali telépu'i, ákomo veyápapu ya koeku ávovea kaúsakapu uhá koeti yutoxóvotiya.

¹⁹ Enepone xâne ákoti ituká ne páhoenokono itúkea yane yutoéti, yusíkoti itúkeovo iníxone ákoyea koati itúkovo, ina íhíkaxamaka po'i xâne ákoyea itúka, koati ênomonemo okopô koati íkenétiqe ivávakopekono ya natíxokuke Íhae Vanúke. Itea enepone xâne itukoâti uhá koêti neko yutoéti koane íhíkaxotimaka po'i xâne itúkea, ênomonemo itúkovo koati teyonétiya.

²⁰ Koati ngxópitinoe: Enepone kixeku itíkivo, konókoti yupíheovo anú'ukea ponóvoko kixoku itúkeovo ne éskiriba yoko farízeu, enepohíkone inúxínoti xanéhiko hó'eke. Hákoti koené'eye, ákomo kalíhuina yenópi natíxokuke Íhae Vanúke —kíxovokoxoane Jesus.

Nókone xâne itúkea apê púvone, áko'o itukovo apê puvâti

Rm 12.19; Éf 4.26; 1 Tm 2.8; Tl 1.19; 1 Xu 2.1, 11

²¹ Ina kíxovókokoxopamaka Jesús:

—Kémoanenoe koêku neko páhoenokono voxúnoekene itúkea, enepone “Hako kepéko” koêti, koánemaka ne koêti: “Enepone koepékoti, omokónotimo yuhoíkovokutike maka ipíhapanakanane” koêti.

²² Itea hara ngxíópinoe: Uhá koeti imaíkinovoti po’i xâne, omokónotimakamo yuhoíkovokutike maka ipíhapanakanane. Kene ne vahéréxinoti yuhó’ino po’ínu, omokónotimo xoko koati payásoti yuhoíkovokuti maka ipíhapanakanane. Kene ne koyúhóti itúkeovo ákoti isóneú ne po’ínu, naíxapu nê’e mará’inamo iyánapakana ipihóponovokutike xapa yúku.

²³ Itukovo yomoti iké’iparaxoke Itukó’oviti, ipiheati átake ina puyakápanapu yokóvo ápeyea pe’ínu vahéréxinopiti isóneú,

²⁴ kurí íxeavo ne yómone xoko áta, pihéne yiho’ixoponi ne pe’ínu inúxotike motovâti unátipinokokonoe iséneú, ínamo yaukápapu peréxi Itukó’oviti ne íperaxike.

²⁵ —Enepone xâne apêti évotikopike, omópiti yuhoíkovokutike, yapásika kíxeaku unátipinoá iséneú ya xenékuke tumúneke sími yuhoíkovokutike. Hákoti koené’eye, itukapu simetíne yuhoíkovokutike, konokoátimo yéni nonékuke ne pahúkotiya. Yane pahúkópitimo kírikikono xoko pulisea, ínamo kírikákana íka’ákovokutike.

²⁶ Koati emo’úti ra yunzó’inopinoe: Ákomo ipíhikapa koeku ávovea peréxapa uhá koêti ne yoréveú —kíxovokoxoane Jesus, exókoatihiko kónokea épemea Itukó’oviti kotúyopinoá pahúnevo tumúneke seópea nonékuke.

Koêku ne xâne kapíneti ákoti itukapu koati yêno

Mt 18.8; Mk 9.43

²⁷ Ina kíxovókokoxopamaka Jesus:

—Kémoanenoe neko yuhóti koêti: “Hákonoe kepiné’iyi múxone ne po’i xâne” koêti.

²⁸ Itea hara ngxíópinoe: Itukovo apêti hóyeno komómoti sêno xaneáti íyokeova, koeku kó’iyeaneyé isóneú, koati pahúkóvotine vo’ókuke ne váhere oveáti isóneúke.

²⁹ Enepo itukapu yúke, enepone koáti mbiú koeti ínixepe váherexino ne ítike, yusíkóneni meréki koane kíriki ákótike malíka motovâti ákoyea váherexa ítike. Mani unatíne ákoyea poixo’o yúke yenópi vanúke yaneko usokó kó’iyea yúke itea yenópoti ipihóponovokutike.

³⁰ Koane itukapu veó’u, enepone koati íhinovoke váherexino ítike, yusíkóneni titúki koane kíriki ákótike malíka motovâti ákoyea váherexea ítike. Mani unatíne ákoyea poixo’o veó’u yenópi vanúke yaneko usokó kó’iyea veó’u itea yenópoti ipihóponovokutike —kíxovokoxoane Jesus, exókoatihiko kónokea ákoyea íyuhixapapu sayá’ikopeova ne váhere ítike.

Koeku kuríkoti yêno

Mt 19.9; Mk 10.11-12; Lk 16.18

³¹ Ina kíxovókokoxopaikomaka Jesus:

—Hara koemáka po’i yutoéti: “Enepone kuríkoti yêno, paréxapa koyuhópeti kotuyôpeati íha itúkeovo ko’ímáti” koé’epépo.

³² Itea hara ngxíópinoe: Koékuti kuríkoti yêno ákoti itukapu vo’oku aupú’íkoati yêno yuhó’ixoti po’i hóyeno, koati vahéréxoti ítuke nê’e, epó’oxo koatímakamo kutí’inoke pahúkóvoti ne yêno oko’ímápo. Koánemaka ne koyenópati ne sêno, kutí koetímakamo íxómoti aupú’íkea inúxoti íma ne sêno koeku kóyenoapea.

Véinoake xâne ikána’uxea yúho

Tk 5.12

³³ —Koáne kémoanenoe koêku neko páhoenokono ne voxúnoekene itúkea, enepone koêti: “Hako simíkíkixo koeku itúkeovo íháke Itukó’oviti keyúhoyi, itíkoti koati yuhóti. Konókotimaka kéveseki koékuti yíúho kuteáti. Koati kenokoáti itíki ne yíúho keyúhone íháke Itukó’oviti” koêti.

³⁴ Itea hara ngxíópinoe: Hako itukóvo ya íháke koékuti íháke keyúhoyi. Muhíkova ya íháke “vanúke” ako yusíka, vo’oku koati ívátakoku Itukó’oviti natíxea nê’e.

³⁵ Muhíkovamaka ya íháke “poké’e” ákomaka yusíka, vo’oku kutí kôe ómomikoaku Itukó’oviti ne héve. Muhíkovamaka ya íháke “Njeruzálem” ákomaka yusíka vo’oku itúkeovo pítivokona Nâti koati payásoti ya uhá koêti.

³⁶ Muhíkovamaka ya íháke “tíúti” ákomaka yusíka, vo’oku enepone póhuti kali híyeu tíúti, ako ítea kehópu’iki, áko’o itukovo keha’áti keháha’íkopi, ákomaka ítea itíki.

³⁷ Péhuxaikopo ne yíúho. Itukovo “Ém” kêti, énomone yákoé koáne itíka ákoti íke’ítukexa po’i íháke ikéna’uxi. Itukovo “Áko’o” kêti, énomone yákoé, koane itíka ákoti po’i íháke vínoake keha’áti ikéna’uxi. Yoko áva po’i vínoake keyúhoyi, koati ukeáti xoko Satánae nê’e.

Ako omótova itúkoponea ésa’i ne váhere ítukeinokono

Lk 6.27-30

³⁸ Ina kíxovókokoxopamaka Jesus:

—Kémoanenoe neko emo'úti koêti: “Itukovo apêti okó'okoti uke po'i xâne, konokoâtimaka óko'okeokono úke. Kúteanemaka koêku áva kehókotí oe po'i xâne, konokoâtimaka kehókeokono ôe” kôe.

³⁹ Itea hara ngxíópinoe: Hako itikópono yésa'i enepo áva vaheréxoti ítukeinopi. Itukovo apêti ipusóhovofoxopiti, síkeanemaka ipúsoska poixô'oke.

⁴⁰ Koáne enepo áva mani iyonópiti yuhoíkovokutike koyúhoti kónokea peréxi ripíno, síkeane omópeamaka keápana.

⁴¹ Koáne áva pahukópiti kéinoinoa ínone ovâti póhuti kílomíturu, yamína ya pi'âti kílomíturu.

⁴² Koáne áva epemópiti ítikevo, peréxa. Áva kahá'ati váxeopi ítikevo, ívexamaka.

Muhíkova xâne puvo'óviti, konókoti ákoyea omótova vokóvo

Lk 6.32-36; 23.34; At 7.60; Rm 12.14

⁴³ —Kémoanenoe neko emo'úti “Hako motovâ yokóvo ne ínikene koane pívamaka ne puvópiti” koêti.

⁴⁴ Itea hara ngxíópinoe: Hako motovâ yokóvo ne puvópiti. Itíkina orásaum ne vaheréxoti ítukeinopi.

⁴⁵ Yane ítínenomo itukóvo koati kaná'uti xe'éxaxapa Itukó'oviti ya vanúke. Vo'oku poréxoa Yá'a íhae vanúke uhápu'iyea ne káxe xapa xâne ákoti aunáti, koánemaka xapa únati xâne. Kúteanemaka kíxoaku poréxea úko ne xâne ponóvoti ítuke, koánemaka ne ákoti aunáti ítuke.

⁴⁶ Itukapu póhutine xâne ákoti omotóvopi okóvo ako omótovo yokóvo, namo kíxoaye ápeyea némoepo xoko Itukó'oviti? Muhíkova ne koperáxinotihiko nâti, enepone yómoti ánu'ukea kóperau, ákomaka kamáxatika ne ákoti omotóva okóvo.

⁴⁷ Itukapu póhutine ínikene ítíkino únati, koati kutipasí keâti ne ákotihiko êxa Itukó'oviti, vo'oku énomonemaka kíxóhiko ítúkeovo.

⁴⁸ Hukínóvoti ngxíeopinoe: Itíkapunoe ponóvoti kíxoku ítúkeovo kuteâti koêku Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke.

6

¹ Ina kíxovókokoxopamaka Jesus:

—Yokóhiyanavonoe, hako yopósíko noíxeokono ne únati ítike keha'âti íháyu'ikeopi po'ínuhiko xâne, vo'oku enepo akoéneye ne ítike, ákomo némoepo xoko Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke.

Koêku ne poréxoti huvó'oxeake ne xâne apêti konokínovati

² —Enepo áva peréxoake ne xâne apêti nókone, hako kutí koe pehúkoti inuxínopiti oxoti torombéta keha'âti noíxeokono ne ítike, kuteâti kíxoku ítúkeovo ne xâne ikútixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko. Vo'oku enepo apé pòreu ya íhikaxovoku hó'e koáne ya none ovokúti, énomone kíxínoakeneye kaha'âti hiko ápeyea íhayú'ikoati. Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Vo'oku íkomumuxeovone xâne, usóne námoepo nê'e. Yane ákonemo námoepo xoko Itukó'oviti.

³ Itea enepo áva hívó'oe, hako kalihú'ina yopósíki ápeyea po'í exoâti, muhíkova ne ínikene koati ákoti omotóva yokóvo

⁴ maka hákone exókono. Yane apétimo némoepo xoko Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke iníxoti koekúti ákoti po'í noixoâti.

Nókone kó'iyea ne xâne ítúko orásaum

Lk 11.2-4

⁵ —Enepo ítikánoe orásaum, hako kitêa ne xâne ikútixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko. Vo'oku enepo ítúko orásaum, áhatihiko xe'ó kó'iyea ya íhikaxovoku hó'e koánemaka ya none ovokúti vékoheixoku xâne, kahá'ati noíxeokono. Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Vo'oku íkomumuxeovone xâne, usóne námoepo nê'e. Yane ákonemo námoepo xoko Itukó'oviti.

⁶ Kene íti, enepo ítíka orásaum, urukú yákoepo kúveu yóvoku. Exexó íxea ne péhapetea. Yépema ne Yá'a íhae vanúke, enepone ákoti inixoâti, yane iko'íparaxopeatimo nê'e. Koáhati iníxoti koekúti ákoti po'í noixoâti.

⁷ —Koáne enepo ítíka orásaum, hako kitêa ne xâne ákoti êxa Itukó'oviti yómoti káyuixea yúho enepo ítúko orásaum. Koati ikútixatihiko yumopókotonitimo vo'oku ixómoyea káyuiخوا ne yúho.

⁸ Hako ikítipasikova ne xâne kuteâti nê'e, vo'oku exo nékone ne Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke. Tumúneke yépemi, éxoane ne nékone.

⁹ Itea hara yákoepo enepo ítíka orásaum:

“Tí Ha'a úti íhae vanúke, émbemo téyeamo sasá'iti íhe ne uhá koeti xâne.

¹⁰ Émbemopi ukóponeamo ne netíxi yáye xapákuke úti, uti xâne. Itúkapu yáha kousókovo yara poké'e kuteâti koeku kousokeovo ya vanúkeke.

¹¹ Peréxavi níka úti ítukovo káxe.

¹² Ketúyapa pahúnevo úti koékumaka kóseanayea úti ne po'ínuhiko xâne vaheréxinoviti ítuke, kutí kixoáti uti ákoti pahukápu.

¹³ Hako sike'évi víkorokeovo pahunévotike itea peréxavi víteova ne váhere kixovókuti, (vo'oku poéhane íti itukóvo hána'iti nâti ya uhá koêti. Poéhane íti apê xunáko oúkeke uhá koêti. Poéhanemaka íti itukóvo hána'iti ihayú'íuti ya uhá koêti, ákotinemo hunókoku. Itúkapu énomoneoxo koéneye)" yákoé itíka orásauam—kíxovokoxoane Jesus.

¹⁴ —Vo'oku enepo kutí ixêa ákoti váherexeaku ítukeinopi ne po'ínu xâne, kúteanemakamo kixópiku Itukó'oviti.

¹⁵ Itea enepo hákoti kixeáneye (ne váhere ítukeinopi po'í xâne), ákomakamo katúyapa váhere ítike ne Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke.

Nókone kó'iyea ne xâne enepo jejuá kôe

¹⁶ Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Enepo jejuá yakôe, hako isone'ekovovo keyê kuteâti kóyeku ne xanéhiko ikútixapovoti sasá'iti ya po'ínuhiko, kahá'atimaka éxokeovo po'ínuhiko xâne itúkeovo jejuá koêti. Ivévaka ra yunzó'ínopinoo: Vo'oku íkomumuxeovone xâne, usóne námoepeo nê'e. Yane ákonemo námoepeo xoko Itukó'oviti.

¹⁷ Kene íti, enepo jejuá yakôe, hako kixevóneye, itea kímanduxapu ina kevarikapu koane kipéneapu,

¹⁸ maka hákone exôa po'ínuhiko xâne itúkeovo jejuá kêti, itea itúkapune póhutine Itukó'oviti exôa, enepone Yá'a íhae vanúke iníxoti koekúti ákoti po'í noixoáti. Yane apétimo némoepo xokóyoke.

Koêku ne kaná'uti vírikuxea, uti xâne

Lk 12.33-34; 2 Tm 4.8; Êb 10.34; 1 Pê 1.4; Ap 7.15-17; 21.1; 22.1

¹⁹ —Hako yoposí'ixo kirí'uxi apeínopiti yara poké'e ya ákoyeaku oríkoa kálihunoe hó'openo níkoheya, koáne ya ápeyeaku íko'íhomuyoxoati, koánemaka xoko ápeyeaku urukú koeti oméxoponea.

²⁰ Itea itúkapu vanúkeke ítixe apeínopiti xoko ákoyeaku aúke'e, koáne xoko ákoyeakunemo kálihunoe hó'openo níkoheati, koáne xoko ákoyeaku íko'íhomuyoxoati itukovo koesáyu'ixoati, koáne xoko ákoyeakunemo urukú koeti oméxoponea.

²¹ Vo'oku koékuti yunákoaku ne apeínopiti, itukapu vanúkeke áko'o itukapu poké'eke, énomoneoxo yónoheixo iséneu—kíxovokoxoane Jesus.

Ominó'oviti uhapú'iti yoko hahákuti

Lk 11.34-36

²² —Kuteâti koeku yúku kouhápu'ikopeti, énomone koéneye ne uke xâne koxé'uke. Enepo aunáti ne yúke, uhapú'itikemo yóvoheixo.

²³ Kene itukapu ákoti aunáti ne yúke, hahákutikemo yóvoheixo. Kúteanemaka koêku ne kouhápu'ikoti isóne xâne. Enepo itukapu hahakú kixópiti ne mani kouhápu'ikopiti, yupihovó koetíneoxomo itúkeovo hahákutike yóvoheixo.

Konókoti itúkeovo Itukó'oviti yoko ítuke yuíxovo úti

Lk 16.13; 12.22-31; Fp 4.6; Êb 13.15; 1 Pê 5.7

²⁴ Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Ako xâne motovâti pi'á kíxea pátarauxa. Vo'oku koékumo ákoyea omótova okóvo ne po'ínu, yane ákomo itúkoake ne po'ínu, áko'o enepo itukapu yuíxovoxo itukexeake ne po'ínu, yane ákomo itúkoake ne po'ínu. Koane enepo yixápu kirí'uxi apeínopiti, ákomo yoxéne yíxivo ítuke Itukó'oviti.

²⁵ —Énomone ngxípinoo ákoyea ixomo ipúpakina yokóvo ne kixékumo kêku itukovo káxe, ukínopikumo níke yoko yêka, koane nókone kexé'u kixékumo iké'ipovoxopivo. Vo'oku enepone kéyeku itukovo káxe, haina pohúneta níki. Koane haina pohúneta iké'ipovoxopivo yápeino.

²⁶ Ivévakapihi koêku ne hó'openohiko ôti. Ako nâ. Koane ako ítixeaku ha'í nóne. Ákomaka unáko nîka, koane ákomaka óvoku ítxoku êno níkokónoti, itea kóyeane poréxea Itukó'oviti nîka, enepone Yá'a íhae vanúke. Hainá'ikopo ítínoe yupihóvo itóponone nonékuke Itukó'oviti yane hó'openohiko?

²⁷ Ako ápahuina ya xepákukenoe itotimo kóukoponea kaxena ivókovope, yusíkoti yupíheovo kóxunakeovo kahá'ayea kóukoponea.

²⁸ —Ná'ikopo koeti yupíhinovo yónea iséneu ne kixékumo iké'ipovoxopivo? Ivévakapihi koeku payá'iyea ne koati uhé'ekoti híu itunoévoti ya mêum, enepone humanévoti. Ako okó'ítuke, koane ákomaka ixúxuka kuteâti koeku xâne.

²⁹ Itea koati ngxípítinoe: Muhíkova neko uhá koeti úhe'ene Salúmaum, enepone hána'iti nâti íríku mekúke, ako ítápana úhe'ene híu ne itunoévotihiko íhae mêum.

³⁰ Katarákoapo Itukó'oviti ne itunoêvoti íhae mêum mapini póhutine kó'oyene ápeyea, ihârotike oro'ókotonotimemo yúkuke, ínapomo hako katarákopi itínoe xâne ôriti kúveova.

³¹ Hákoikoipo pipokéxo iséneu íxómoyea yépemo'ixopovo ukínopikumo ne níke yoko yêka koane ípevo.

³² Enepora uhá koeti koekúti, koati xâne ákoti êxa Itukó'oviti yonóheixoa isóneu. Yoko éxoa Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke, kénokinoe uhá koêti ra koekútihiho.

³³ Hane ítíka yónoheixoku iséneu inúxotike, ítuke Itukó'oviti koánemaka péni kixeku ítíkivo kuteâti ahá'inopi. Yanê'e, kousókinopeatinoemo Itukó'oviti ne uhá koeti po'ínuhiko nékone.

³⁴ Hako pipokéxo iséneu vo'oku nékonemo ihârotike, vo'oku apépotimakamo po'í yónoku iséneu ihârotike. Ópoehane yónoku iséneu ne nékone ya póhutihiko káxe. Hákone kiri'úxoa pipókexinoa iséneu ne nékone ya keno'ókoti káxe —kíxovokoxoane Jesus.

7

Ako yusíka vitúkeovo xâne húketi isóneuno po'ínuhiko xâne

Lk 6.37-38, 41-42; Rm 2.1; 14.1; 1 Ko 4.5; Tk 4.11

¹ Ina kixovókokoxopaikomaka Jesus:

—Hákonoe ítíkovo xâne húketi isóneuno po'ínuhiko xâne iníxeâti ákoyea aúnnati enepo hákoti yexôa koêku, mará'ínamakamo íxekananeye.

² Vo'oku kuteâti kíxeaku iséneunoa ne po'ínuhiko xâne, énomonemakamo kíxékononeye. Kuteâtimaka ítikeinoa ne po'ínuhiko xâne, énomonemakamo koéneye ítikeinokono.

³ —Na koeti yíxinova kemómoyi ne kutí koeti kallhuti koekúti yonoti ukeku pe'ínu, koeku ákoyea iníxepa ne kutí koeti koati hána'iti ítátane tikóti yonoti yukékuke?

⁴ Na kíxoaye yéxoki po'í xâne pahúnevo koeku ákoyea iníxepa ne pehúnevo? Mani kutí keti xâne ákoti epâ ne hána'iti ítátane tikóti yoneâti ukéku, itea kóyeane kíxea ne po'ínu: “Veyámbinapeavo ne kali koekúti yonoti yukékuke” kíxoâti.

⁵ Itínoe ikútixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko, víyápa inúxotike ne kutí koeti hána'iti ítátane tikóti yonoti yukékuke, maka sásasa ákoyepone iníxi. Ínamo omotóva víyópi ne kutí koeti kali koekúti yoneâti ukékuke ne pe'ínu.

⁶ —Hako kutí kê xâne poréxoti tamúku koati únati yoko sasá'iti koekúti. Hákomaka kutí kê xâne kuríkoti uhé'ekoti iyoyónovoti yupihóvati hepíko xapa kúre, mará'ínamo ákanukexa, yane koímaiti okópeopi koane óko'okeopi.

Konókti kutípea úti yumópeovimo Itukó'oviti vitúko orásum

Lk 11.9-13

⁷ —Yépema Itukó'oviti ne yâha vo'oku porexópeatimo. Kéxuna'ixapu yopósiki vo'oku itepónoatimo. Hako ímaxovó kíxêa yépemo'ixi, kuteâti koeku íxómoti ipusóko pahapéti ehane míhe'ókinokonoa.

⁸ Vo'oku uhá koeti epémoti, poréxokonoa ne épemone. Koáne ne koxuná'ixovoti opósikea ne nókone, ítóponoa. Koáne ne kutí kíxóvoti ipusókti pahapéti, míhe'ókinokonoatimo.

⁹ Itínoe apéti xe'êxa, maní'ikopomea perexoâti mopó ne xi'íxa epemápi páum?

¹⁰ Manímea koéxoe peréxoa epemápi hêe?

¹¹ Muhíkinova ítínoe mapini váhere xâne pahukóvoti nonékuke Itukó'oviti, itea peréxoa únati koekúti ne xi'íxa. Ínapoxo ne Ha'a úti íhae vanúke, koatimo únati koekúti poréxoa ne xâne epemoâti.

¹² —Kuteâti koeku yâha kíxeopineye ne po'íhiko xâne, énomonemaka íxeaneye, vo'oku énomone ítukóvo ne koati kaná'uti kíxó'ekone ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, koánemaka ne íhikauvi yútoe porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke.

Pí'âti kó'íyeovoku xêne

Lk 13.24; Fp 3.19-20

¹³ Ina kixovókokoxopamaka Jesus:

—Hara víka xoko pahapéti iyonópoti xâne xoko Itukó'oviti, enepone kutí koeti kalíkuti. Vo'oku enepone pahapéti koáne ne xêne yonópoti ípíhóponovokutike, koati vákuti nê'e, koane êno xâne vekoâti.

¹⁴ Itea enepone xêne yonópoti xoko Itukó'oviti, ako ávaku koánemaka ne páhapetea, yoko ako axú'ina xâne ítóâti vékea.

Xâne ákoti itukapu koati kaná'uti páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u

Lk 6.43-44; Xu 15.4; Tk 3.11; 1 Xu 4.4

¹⁵ —Yokóhiyanavao ne xâne ákoti okoyúhoa ne kaná'uti emo'u Itukó'oviti, vo'oku upánini kutí'íyeya éxoko su'úso simopínoe, koatihiko kutí koeti koyuvórixovoti yovíre ákoti iyuhíxa hopéno'iu enepo ísukôa.

¹⁶ Ya kixoku itúkeovo, énomonemo yéxi itukóvotiye kuteâti yéxi koêku ne xuve tikóti vo'oku há'i. Ápeikopo xâne veyoti úva xuvékuke topekóxe? itukovo veyoti figu ka'ávetike nonéti xapa úhiti?

¹⁷ Vo'oku uhá koeti únati xuve tikóti, únatimaka ne há'i pôreu. Kene ne váhere xuve tikóti, váheremaka ne há'i pôreu.

¹⁸ Ako yúsika poréxa váhere há'i ne koati únati xuve tikóti. Ákomaka parexa únati há'i ne váhere xuve tikóti.

¹⁹ Uhá koeti xuve tikóti ákoti paréxa únati há'i, tetúkukono ina kurikókono yúkuke.

²⁰ Kúteanemaka koeku nekóyohiko, vo'oku enepone há'i pôreu, énomonemakamo yéxi itukóvotiye neko xâne.

Yúho Jesus koêku ne urúkopovoti natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke

Lk 6.46; 13.25-27; 2 Ko 11.13; 13.5; 2 Pé 2.1; 1 Xu 2.3; 5.12

²¹ —Hainamo uhá koeti xâne “Unaém, Unaém” kixónuti úrukopeovomo natíxokuke Íhae Vanúke. Poéhanemo neko itúkoti ahá'inoa Nzá'a íhae vanúke.

²² Yaneko káxe, enómo xâne kixónuti: “Unaém, Unaém, koyúhoyepo uti yemó'u xapa xâne vitúkoti péhoenovi. Ihékemaka veínoa úti kópuhikopea úti ne ndémoniu urúkovi xoko xâne. Ihékemaka veínoa úti vitúkea êno iyupánevoti” kixónutimo.

²³ Yane ínamo injâ: “Hainánoe íti ovónje. Yahíkuxipunu itínoe itúkoti váhere” ngxoâtimo.

Pi'âti kó'iyevoku poéheve péti

Lk 6.47-49

²⁴ Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Uhá koeti xâne kamokénoati ra emó'um koane itukoâti, hane koéneye ko'isóneuti hóyeno itúkoti péno xoko poké'e mopoíxoti.

²⁵ Keno'óko êno úko, koínikone huvêo ina kayakákoa êno xúnati ihunóvoti neko ovokúti, itea ako íkarakapu vo'oku itúkeovo xoko poké'e mopoíxoti íxíkokono.

²⁶ —Kene uhá koeti kamoâti ra emó'um ákoti ituká, hane koéneye xâne ákoti isóneu itúkoti péno xoko poké'e hariríxoti.

²⁷ Keno'óko êno úko, koiníkone huvêo ina kayakákoa êno xúnati ihunóvoti neko ovokúti, yane íkorokovone. Heu-heú kôe itáhineyae —kíxovokoxoane Jesus.

Úkeakune xokóyoke ne hána'iti exóneti íhikaxone Jesus

Mk 1.22

²⁸ Uke'éxone koyúhoyea ne Jesus, enepohikoneko êno xâne kamokénoati, yupíhova íháyu'ikea ne íhíkavoti íhikaxone,

²⁹ vo'oku koati iyúseoti itúkeovo úkeakune xokóyoke ne hána'iti exóneti íhikaxone ne Jesus, kene haina kuteâti ne éskiribahiko, enepone íhíkaxoti yútoe Muíse.

8

Koitóva Jesus neko yúvone lépara

Mk 1.40-45; Lk 5.12-16

¹ Evesékopeane Jesus ouke neko kali mopô, yupihovó koe êno xâne hokopâti.

² Yane apé koéne hóyeno ahí'ókovoti Jesus. Enepone hóyeno, yúvone koati váhere arinéti íháxoneti lépara. Ipuyüké koéne nonékuke Jesus koane kíxea:

—Unaém, enepo yakahá'a, motóva kesása'ikopinú yara arínem —kíxoane.

³ Ina sipo'ókoa Jesus koane kíxea:

—Ngahá'a, sesá'ipine ra yaríne —kíxoane.

Ehá'axo koyúhoa Jesus, má koépone neko aríne, unátipone.

⁴ Ina kixóa Jesus:

—Hako yetó'oko koêkúti xâne ra índukeinopi, itea yéxakapanapa ne sasedóti, enepone inuxínoti xâne hó'eke. Yamína iké'iparaxoke Itukó'oviti kuteâti koeku páhoenovi yútoe Muíse, yéxokovope itúkeovo yunatípotine —kíxoane.

Koitóva Jesus neko ahínoe tuti húndaru íhae Róma

Lk 7.1-10

⁵ Simoáne Jesus ne Kafanáum, ápe ikoseánaxovati, hóyeno ákoti itukapu júdeu, tuti póhuti séndu húndaru íhae Róma.

⁶ Hara kíxo:

—Unaém, anêko anzínoe ka'aríneti óvonguke. Ákone ita ehévokeovo múyo. Koati yupihóvotine koitoponeovo kotíveti vo'ókuke ne aríne.

⁷ Ina kixóa Jesus:

—Mbihotímo yóvokuke, ngoitóvatimo —kíxoane.

⁸ Itea hara kixoa tuti húndaru:

—Unaém, ako yomótokea yúrukivo óvonguke. Pohu pahú íxea unátipea ne anzínoe, yane ítóvotinemo.

⁹ Vo'oku undímaka hóyeno konókoti itúkea páhoenonu payásoti ya undíke. Koane ápe húndaru konókoti itúkea mbáhoenoa. Poéhane kónoko “Píhe” ngíxea, yane pihótíne. Kene po'ínu, “Kiná'aka” ngixôa, kenó'oko. Koane anzínoe, “Hara itíka” ngixôa, itúkoa ne mbáhoenoa itúkea —koéne.

¹⁰ Kamoáne Jesus neko emó'uinoa tuti húndaru, yupíhova iháyu'ikea, ina kixôa neko xanéhiko hokoáti:

—Koati emó'úti ra yunzó'inopinoe: Ako noínjeaku xâne koati kuvovónuti kuteáti rá'a, muhíkova xapákuke íhae Izaráe —koéne.

¹¹ Ina koe'íkomaka:

—Koati ngixópitinoe: Enómo xâne ukeáti po'íkehiko poké'e ya xoko úkeaku ihâroti koáne ya xoko kíyo'i káxe ivatákonoponitimo ya xe'o mēsa ya ayuúti xapákuke evo Ábraum, Izáki yoko Njáko ya natíxokuke íhae Vanúke.

¹² Itea enepohikone íhae Izaráe, enepone mani koati noivókoeti yonópea, kurikókonotimo xapa êno hahákuti, óvoku iyókexoti yoko ngarutútukexoti ôe vo'oku tiveko koêku —kixovokoxoane Jesus.

¹³ Ina kixôa Jesus neko tuti húndaru:

—Pihépane yóvokuke. Vo'oku kívivonu, énomone ákoeneye kuteáti yâha —kixoane.

Énomone yaneko ókoku káxe, unátipone ahínoe neko tuti húndaru.

Koitóva Jesus ne imose Péturu

Mk 1.29-31; Lk 4.38-39

¹⁴ Simón'e ne Jesus óvokuke Péturu, inu'í kíxeane imóse ípeke, yupihóvoti otuko mûyo.

¹⁵ Yane namú kíxeane vó'u Jesus. Uké'epone neko otuko mûyo, ina exepúkopo neko sêno, yane kátarakopone Jesus.

Êno po'ínuhiko ka'aríneti koítovone Jesus

Mk 1.32-34; Lk 4.40-41

¹⁶ Yaneko kíyo'i káxe, omókonone xoko Jesus neko êno xâne úreovo ndémoniu. Yane pohu pahú kixôpa Jesus neko ndémoniuhiko, ipúhikoponehiko, yoko koítovamaka uhá koêti neko xâne ka'aríneti.

¹⁷ Kó'inokeneye motovâti kousokeovo neko yuhu Itukó'oviti, yútoeke porofeta Izâiya mekúke, enepone koêti:

“Koati énomone veyopínovi varíne, koane oukeke yonópo uhá koêti ne veópone” koêti. *Izâiya 53.4*

Koeku apê kahá'ati hókea Jesus

Lk 9.57-62

¹⁸ Noixoâne Jesus yupíheovo êno xâne hokó'ixoati, pahúkoane neko íhikauhiko usó kixoixea vatéke tarú'uxope poixô'oke neko Mar-na Ngalíleya.

¹⁹ Yane ápene éskiriba, enepone ihíkaxoati ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, ahi'ókovoti Jesus. Hara kixoa:

—Íhikaxotí, nzokópitimo koêkuti yénoku.

²⁰ Ina kixôa Jesus:

—Enepone úkoe, ápe úhorona, koáne ne hó'openohiko ôti, ápe môko. Kene ûndi, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, ako óvongu yonómboku ómomingea yara kúveu mēum —kixoane.

²¹ Ínamaka apê po'i hokoti Jesus kixoâti:

—Unaém, síkénuvo engóxeakomo nzá'a inúxotike enepo ivakápune, ínamo nzakâpi.

²² Itea hara kixoa Jesus:

—Kiná'akane íngéneke. Síkeane ne kutí koeti ivokóvotínehiko ákoti yuixápu ítuke Itukó'oviti ekóxoepamo ne ivokóvoti —kixoane.

Ixikôa Jesus neko xúnati ihunóvoti

Mk 4.35-41; Lk 8.22-25

²³ Yane úsa'ixovane Jesus ne vatéke koane íhikauhiko ikéneke.

²⁴ Koeku píhea, apé koéne êno xúnati ihunóvoti. Koati xúnati ovóxoekoovo ne úne enó'inoke úne urúkovati ne vatéke. Yoko imókoti ne Jesus.

²⁵ Ina ahi'ókova íhikauhiko koyúkoati. Hara kixoa:

—Unaém, yokótixovi mará'inamo vívahikapu.

²⁶ Ina kixovókoxxoa Jesus:

—Na koeti itíkinovonoe íreti? Koati itúnoe xâne ôriti kúveovonu —kíxovokoxoane. Ina exepúko ne Jesus pahukôa ókea ne ihunóvoti koane kóyunukeovo ne úne. Yane huvemoo koépone ikéne.

²⁷ Yupihovó koe píkeahiko neko íhikau. Hara kixókokoko:

—Kutímea itukóvoye ra hóyeno? Muhíkinova úne yoko ihunóvoti itúkea yúho —kixókokonehiko.

Koitóva Jesus neko pi'áti hóyeno úrovo ndémoniu ya Ngádara
Mk 5.1-20; Lk 8.26-39

²⁸ Simoné'e ne Jesus poixô'oke neko Mar-na Ngalíleya xoko poké'e koéhati Ngádara, apé koéne pi'áti hóyeno okotúmonexoati ukeáti pe'áxatike, ainóvoti úrovo ndémoniu. Yoko hi'imé koéne xâne pikoáti vékea xe'ókuke neko óvoheixoku, vo'oku itúkeovo koati koímaítine neko hóyeno.

²⁹ Yane kóhonokone emó'u neko pi'áti. Hara kôe:

—Jesus, Xe'exa Itukó'oviti, na koeti yího'ixopoinóvi? Simínetine ipíheponívi tumúneke símea kaxéna? —kíxoanehiko.

³⁰ Yoko ápe éno kúre íxómotihiko níko xêrerekuke neko óvoheixoku.

³¹ Ina kixopómaka Jesus neko ndémoniuhiko:

—Enepo itukapu pehukópoviti, hane pehúkapavi xapákuke ne éno kúre —koénehiko.

³² —Pihépanenoeokopoya —kíxoane Jesus.

Ipuhíkopeanehiko, ponokó koépone xapákuke neko éno kúre. Yane heú koéne éhahikeovo neko kúre koane íkorono'ekéovohiko úneke ukeáti oúke ne mopô. Heú koéne yúpuririhikeovo.

³³ Kene enepohikone koyonoáti neko kúrehiko, kohó'íkene. Simoné'e pitívókoke, koyúhoahiko uhá koéti neko koekúti koánemaka koépoku neko pi'áti hóyeno úrovo ndémoniu.

³⁴ Yane pihónehiko ne ko'óvokuti noíxoponea Jesus. Simohíko xokóyoke, koyúhoinoahiko kahá'ainoa ipúhikopea yane poké'exa.

9

Koitóva Jesus ne isayú'ixovoti ákoti ehevákapa múyo ya Kafanâum
Mk 2.1-12; Lk 5.17-26

¹ Ina urúkopovamaka Jesus ne vatéke yanekóyoke. Taru'úxoane neko úne, yane pihópone ya pitívóko éxokexeaku.

² Énomone yanê'e, apé koénehiko xâne ominoáti hóyeno isayú'ixovoti ákoti ehevákapa múyo. Ixané kíxoahiko pouke. Noixoáne Jesus itúkeovohiko koati kuvováti, ina kixôa neko isayú'ixovoti:

—Nje'exá, átíhepepone iséne, itúyopone pehúnevo.

³ Yoko ápe íhikaxoti yútoe Muíse, enepone éskiribahiko xapákuke. Ina kôe isóneunoahiko: “Enepora hóyeno, koati itúkóvoti Itukó'oviti” koénehiko isóne.

⁴ Yane exó kíxeane Jesus isóneuhiko, ina kixoáhiko:

—Na koeti váherexino iséneunonu?

⁵ Kutí itukóvoxo ákoti hé'onoke'e ngíxea ra isayú'ixovoti: “Itúyopone pehúnevo?” áko'o “Yexépuakapa, yenápa” ngíxea.

⁶ Itea kó'oyene, enjókopitinoe ápeyea njunáko yáye yara poké'e ngotúyoepa pahunévoti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —koéne.

Ina kixôa Jesus ne isayú'ixovoti:

—Yexépuakapa, viyápa ne peúke, pihépane yóvokuke —kíxoane.

⁷ Yane xépu koépone neko isayú'ixovoti, pihópone óvokuke.

⁸ Enepohikoneko énoti xâne noíxoáti, yupíhova iyúpaxeova ne koekúti koane íháyu'ikeahiko Itukó'oviti vo'oku poréxea xunakóti ne xâne yara poké'e kíxeaneye ne ítuke, ikútíxatihiko xanehí koéti ne Jesus.

Iná ihaxíkoa Jesus ne Máteu
Mk 2.13-14; Lk 5.27-28

⁹ Úkeane ukopóno ne Jesus, yane noíxone hóyeno koéhati Máteu, vaata koyéti xoko kóperaxoku vo'oku itúkeovo koperáxinoti náti. Ina kixôa Jesus:

—Kiná'aka íngéneke.

Yane xepú koéne ne Máteu, pihóne hókea Jesus.

Iníkoa Jesus ne xanéhiko pahukóvoti
Mk 2.15-17; Lk 5.29-32

¹⁰ Ikénepoke, íxómoti níko ne Jesus yoko íhikauhiko óvokuke Máteu, simóne éno po'ínuhiko koperáxinoti náti, enepone yómoti ánu'ukea kóperau, koánemaka xâne pahukóvoti kaha'íneti Jesus níkeahiko xe'ókuke mêsa.

11 Noixoâne farízeu, enepohikone yuixóvoti hókea yútoe Muíse, hara kixo íhikauhiko Jesus: —Na koeti ínikinoa íhikaxopiti ne koperáxinotihiko náti koáne ne xâne pahukóvoti? —koénehiko.

12 Kamóáne Jesus épemo'ikeokono ne íhikauhiko, hara koéne:

—Enepohikone xâne ákoti yuvâti, ako okónoko ípixáxoati. Poéhane ka'aríneti konokóda.

13 Itea pihénoe, yapásika yéxi kixó'ekone ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koéti: “Hane ngahá'a itíkivo seánati, kene haina ngahá'ati iké'iparaxinu hó'openo képeu” koéti. Vo'oku haina nzimínoti xâne ponóvoti kixoku itúkeovo, itea hane nzimíno, xâne pahukóvoti (maka ikátivexane isóneuke ne pahúnevo koane kuríkopea) —kíxovokoxoane Jesus.

Koyuhôa Jesus nókone kó'ieya ne xâne enepo jejuá kôe

Mk 2.18-22; Lk 5.33-39

14 Yane pihénoe xoko Jesus ne íhikauhiko Xuaum Mbátita. Hara kíxoahiko:

—Na kó'inoaye iséneue ne jejuá kó'ieya xâne? Vo'oku úti, uti íhikau Xuâum, kóyekune jejuá kó'ieya úti koánemaka ne farízeuhiko, itea ako jejuá ákoe ne íhikeuhiko.

15 Ina kixóda Jesus:

—Yusikoikopo ikáxu'ieya okóvo ne húpiu kasátuxoti koêkuiko ápeyea ne koyénoti híyeuke? Ako kalíhuina. Itea simóvotimo káxe veyópekonokumo ne koyénoti xapákuke. Yane ínamo jejuá ákôe —kíxovokoxoane Jesus, kixopóvoti yane éxetina.

16 Ina koe'íkomaka Jesus:

—Ako veyoti inámati ípovóti itukoáti ihápa'akope xoko yékoteno ípovóti, vo'oku mani koukóponoati ívarereoku ne yékoteno ípovóti —kíxovokoxoane, ihókoati inámati ípovóti ne íhikauvoti íhikaxone ákoti akutéa ne kúxoti hó'e xâne.

17 Ina koe'íkomaka:

—Ákomaka yusika unákeovo inámati víyum ya yékoteno íhaku itukéti ya vakamóto, mará'inamo ívarerea ne yékoteno íhaku enepo íhiyáka ne inámati víyum. Yane mani evókovoti ne víyum koánemaka ne íhaku. Itea konókoti ímeokono inámatike íhaku ne inámati víyum. Yane ákomo évakapu ne íhaku koáne ne ovâti —kíxovokoxoane, itúkoti po'í íhokoake ne íhikauvoti íhikaxone.

Koitóvo sêno yoko seno kalivóno ne Jesus

Mk 5.21-43; Lk 8.40-56

18 Íxómoiko koyúho ne Jesus, símoane hóyeno teyonéti ya hó'eke júdeu. Ipuyuké koéne nonékuke Jesus koane kíxea:

—Ínati ivokóvo kali inzíne. Yaxénapanu óvonguke. Puhu ípihó íxepana veó'u xokóyoke, iyukópovotimo —kíxoane.

19 Yane exépuko ne Jesus, úkeane pího ikéneke koánemaka íhikauhiko.

20 Yane apé koene sêno nduse koetine xoénae ká'arine. Akó'oti áka evésekea aríne. Akéneke Jesus véko sípóheoponeati heve ípovo,

21 vo'oku hara koeti isóneue: “Enepomo puhu nzípáheyea ípovo, indóvotimo” koeti isóneue.

22 Yane na'akené koéne ne Jesus. Noixoâne neko sêno, hara kíxoaxo:

—Nje'exá, aúhepepone iséneue. Itévone vo'oku kívivonu —kíxoane.

Énomone yané'e unátipone neko sêno.

23 Úkeane ukopóno ne Jesus óvokuke neko hóyeno inuxínoti xanéhiko ya hó'eke. Simoné'eya, noíxoane neko éno xâne oxoti étakati íkotívexoati isóneuke ne ivokóvoti, koane ákoyea tópi kixóvoku íyokexeahiko.

24 Ina kixovókoaxo Jesus:

—Yahíkuxapunoe vo'oku haina ivokóvoti rá'a, puhu imókoti —kíxovokoxoane.

Yane koémoke'eanehiko neko yuhu Jesus.

25 Ípuhíhikopone neko éno xâne, yane úrukovone Jesus, ina namukêa vó'u neko seno kalivóno, yane exépukopone.

26 Koati ákoti malíka yónoku eyékoxeokono neko koekúti yaneko poké'e.

Koitóvo pí'áti komítiti ne Jesus

27 Ípuhíhikopeane evo Jesus neko pitivóko, ápe pí'áti komítiti hokoáti koane kóhonokea emó'u kíxea:

—Íti ámoripono Ndávi, yokóseanavi —kíxoanehiko.

28 Urúkovone ovokútike ne Jesus, ahí'okovane ne pí'áti komítiti, ina kixoáhiko Jesus:

—Kítípoaxo motó'ieova ngoíteovopinoe?

—Ém Unaém, ngutípopi —kíxoanehiko.

29 Ina ípiho vó'u ukékuke neko komítiti xaneáti kíxea:

—Vo'oku kívivonu, énomone ákoeneue kuteáti yâha —kíxoane.

30 Yane ínixoponehiko. Yoko í'ixiko'o kíxoíxoaxo Jesus. Hara kíxoaxo:

—Hako kalihú'ina yéto'oki koêkuti xâne —kíxoane.

³¹ Itea koeku pihópeahiko, inamá'axone koyuhópa ne koekúti. Koati ákoti malíka yónoku itóhineyeya ne eyekoúti ya uhá koêti neko poké'e.

Koitóva Jesus ne ímokerexone ndémoniu

³² Pihopónehiko neko pi'áti, omókono xoko Jesus hóyeno mókere úroevo ndémoniu.

³³ Yane kópuhikopa Jesus neko ndémoniu, ina koyuhópo neko hóyeno. Enepohikoneko êno xâne noixoáti, yupíhova iyúpaxeova neko koekúti koane kó'yieahiko:

—Ako noíxeaku úti kuteáti yara poké'exa úti, uti íhae Izarâe —koéhiko.

³⁴ Itea poé'ainoa isóneu farízeuhiko. Hara koéhiko vo'ókuke:

—Enepora hóyeno, hane porexôa xunakóti kópuhikoepa ndémoniu tûti ne uhá koeti ndémoniu —koéhiko.

Hána'iti kóseanayea Jesus ne xanéhiko

³⁵ Yónoa Jesus xapa uhá koêti neko pitivóko yoko ipuxóvokutihiko, íhíxaxoti íhíxaxovokuke hó'e jûdeuhiko, koyuhó'inoati ne inámati íhíkavoti koeku natíxea Itukó'oviti xapa xâne koane koitóvotimaka xâne ka'aríneta, koêkuti kó'yieovoku aríne koane eóponehiko.

³⁶ Noixoâne Jesus neko êno xâne, yupihovó koéne kóseanayea, vo'oku koati kotíveta koêkuhiko, koane mómitihiko kuteáti koeku su'úso pihohí koêti ákoti koyonoáti.

³⁷ Ina kixovókoaxa Jesus ne íhíkau:

—Koati hána'iti ra itukéti, kuteáti kavâne ainóvoti itóvotine ha'i nonéti ovâti, itea ako axú'inahiko ra ko'itúkeati.

³⁸ Yépmánoekopo Itukó'oviti, Únae ra itukéti, pahúkea po'ínuhiko ko'itúkeati.

10

Noivókoxo íhíkauhiko ne Jesus

Mk 3.13-19; Lk 6.12-16

¹ Ina íhaxíkoa Jesus ne nduse koeti íhíkau, porexoáti xunakóti kópuhikoepa ndémoniuhiko urúkovoti xoko xâne koane koíteovomaka ka'aríneta koêkuti kó'yieovoku aríne yoko eópone neko xanéhiko.

² Yoko ká'aye koéhahiko neko nduse koeti ápostulu páhoe Jesus koyúhoyea emó'u xapa xâne: Enepone inúxoti, Símaum koéha. Péturu yonópo íha; ina apé Ándere, po'inu Péturu; ina keno'óko Teáku yoko Xuáum, xé'ahiko Nzebêdeu;

³ koane Filípi; Mbatulúmeu; Túme; yoko Máteu, enepone koperáxinoti nâti; koane Teáku, xé'a Áfeu; koane Tádeu;

⁴ yoko Símaum Nzelóti; yoko Njuda Iskarióti, eneponeko itúkoheovoti koeku hókea Jesus koane kurikoáti xoko xanéhiko puvâti.

Ítukevohiko ne nduse koeti íhíkau Jesus

Mk 6.7-13; Lk 9.1-6

⁵ Enepohikoneko nduse koêti, énomone pahúko ne Jesus xapa xâne. Hara kíxovokoxoa iná pahukóa:

—Hákomone yéno xapákuke xâne ákoti itukapu jûdeu. Hákomaka píhe pítivokonake íhaehiko Samáriya.

⁶ Itea hane yapásika xanena úti, uti íhae Izarâe, enepohikone kutí koeti moyónitihiko su'úso ákoti koyonoáti.

⁷ Pihéneoe, yokóyuhopoinoa itúkeovo kaxénane natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne.

⁸ Keítapanoe ne ka'aríneta koane kéxepukapanoe ne xâne ivokóvoti. Keítapanaka ne xâne yúvone lépara, koane képuhikapamaka ne ndémoniu urúkovoti xoko xâne. Kuteáti ngxópiku ákoti ngaperáxapi, énomonemaka íxeaneye itíki ne itukéti ákoti keperáxa xâne.

⁹ Hákonoe yómo tiúketi piúsunake, enepone ôro, péhu yoko níki.

¹⁰ Hákonemaka yómo íhaku ípevo koeku yéni, koane hako yómo yesá'ikovepe koane piríkatana. Muhíkova piló'ina hako yomâ, vo'oku koati motokeáti koúsokinokono nókone ne xâne ko'ituketi.

¹¹ —Itukovo apêti pitivóko, áko'o ipuxóvokuti símeku, yapásika xâne usó koyêti poréxeopi yóki óvokuke. Énomone yávaheixa xokóyoke tukú koeti ipíhikopiku ne pitivóko.

¹² Koeku yúrukívoa ne ovokúti símeku, yépmína unako koêku ukeáti xoko Itukó'oviti ne ko'óvokuti.

¹³ Enepone xâne ovâti ne ovokúti, itukapu usó koyêti poréxeopi yóki óvokuke, kousókinokonoatimo kuteáti yépmínoake xoko Itukó'oviti. Kene enepo hákoti koené'eye, hákoti unâti kixópiku, youúkekemo yonópo ne yépmínoake xoko Itukó'oviti.

¹⁴ Koêkuti ákoti akahá'api, ákotimaka akahá'a kámokenoyea yiúho, enepo ipihíkapi óvoko itukovo pitivokona, ikétatahevexapapu. Kiríkapa ne ipú'ine poké'e hivikuke, yexókoati ákoyeane omótokea íkameokono emo'u Itukó'oviti.

¹⁵ Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Simapúne kaxena ipihoponope Itukó'oviti, muhíkova ne koati váhere xáne mekúke íhae Sódoma yoko íhae Ngómora, ákomo itápana tiveko ipihoponeake Itukó'oviti ne xanéhiko íhae neko pitivóko ákoti akahá'apinoo.

Koyuhôa Jesus ápeyeamo tiú'iti koekúti simoâti ne xanéhiko hokoâti

Mt 24.9; Mk 13.9-13; Lk 21.12-17; 1 Pê 4.12

¹⁶ Ina kixovókokoxopamaka Jesus neko íhikauhiko:

—Koeku mbahúkeopinoo, kuti koe mbahúkoti su'úso ya xapa yovíre. Itíkapunookopo usokó koyêti kuteâti koeku koéxoe, koane itíkakupamaka ákoti vaheréxa ítuke kuteâti koeku kurúte.

¹⁷ Yokóhiyanavonoo, vo'oku apêtimo xáne iyonópitinoe yuhoíkovokutike koane yehepóke'exopitinoemo xoko íhikaxovoku hó'e xanena úti.

¹⁸ Vo'oku itíkivonoo hokónuti, yomokónotinoemo yihoikikono nonékuke ngovenádo yoko nonékuke náti. Itea kixínekonokenemoye motovâti keyúhoyi nonékukehiko, koánemaka nonékuke ne ákoti itukapu viyéno júdeu koêku ra kitípone.

¹⁹ Enepo yamakánanenoo nonékukehiko, hako pipokéxinoa iséneú ne kixékumo yimópi, vo'oku yaneko káxe, yexókokonotimo yimópíke.

²⁰ Vo'oku hainamo ukeâti iséneúke ne yimópípe, itea koati ukeâti xoko Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke koeku ítúkeovo Sasá'iti Omíxone koyuhô xikóyoke.

²¹ —Apêtimo xáne kuríkoti koati po'ínu xoko payásotihiko, motovâti koépekeokono. Kúteanemakamo kixoaku hóyeno ne xé'a. Apêtimakamo okópoti koati há'a yoko êno, kuri'ókoatimaka xáne koepékoatimo.

²² Yupihóvatimo púveopi uhá koeti xáne vo'oku itíkivonoo hokónuti. Itea enepone koxuná'ixovoti ingyéneke ákoti aukápapu ikéne tukú koeti hunókokuke, énomonemo pihopó vanúkeke xoko Itukó'oviti.

²³ Enepo pivakána, hako'óne keyunúkookono yane pitivóko yóvoheixoku, yokóho'i po'íke pitivóko. Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Ákomo yuké'exa yénoheyi ra uhá koeti pitivokona Izaráe tumúneke aúngopovope yara kúveu méum, undi íhae vanúke íkútipasikoponovoti xáne.

²⁴ —Enepone ihíkaxovoti, haina énomone payasô ya ihíkaxoati. Koáne ne ahinoêti, haina énomone payasô ya pátarauxa.

²⁵ Itea enepone ihíkaxovoti, motóva kúxea kutipasí kó'iyea ihíkaxoati. Kúteanemaka koêku ne ahinoêti, motóva kúxea kutipasí kó'iyea pátarauxa. Itukovo mbuvokónoti, undi yúnae, koeku ínzaxeokono Mbezêbu, enepone tuti uhá koeti ndémoniu, ínapoxomo itínoe ovónje.

Nókone téyee úti

Lk 12.2-7

²⁶ Ina kixovókokoxopamaka Jesus:

—Hákonoo píke xáne. Ako kixovókuti pikonéti éxeokono kó'oyene ákotimo exákana. Kúteanemakamo ne he'onó koêti kó'oyene, kóyeaneemo urápu'ípea.

²⁷ Enepone yunzó'inopinoo vainóvone, akó'o po'ínu xáne, yokóyuhooanoo xapa xanéhiko. Koáne ne ínzikaxeopíke vainóvone, kéhanakanemo keyúhoyi motovâti éxea uhá koeti xáne.

²⁸ Hákonoo píke xáne motovâti koépekeopi, vo'oku poéhane kexé'u ító, itea ako xunáko iyónopeopi ipihóponovokutike. Hane tíya Itukó'oviti, enepone apêti xunáko koépeke xáne koane iyónopea ipihóponovokutike.

²⁹ Hainá'íkopo kali póhuti pe'u tiúketi, ákoti axu'ína ovâti kó'ésa'i ne pi'âti kálíhunoee hó'openo ôti kavánékonoo? Itea ako ápahuina ivokóvoti xapákukehiko ákoti exá Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke.

³⁰ Kéne itínoe, muhíkova yé'a keye ne híyee tiúti, heú kíxoa éxea Itukó'oviti.

³¹ Hákoikopo píke, vo'oku itínenoo yupihóvo itóponone nonékuke Itukó'oviti yane ênoti hó'openo ôti.

Koeku teinôa xáne koyúhoyea hókea Jesus koáne akô'o teinâ

Lk 12.8-9; 2 Tm 1.8

³² —Uhá koeti koyúhoyi nonékuke xanéhiko ítúkeovo hokónuti, kúteanemakamo ngíxoaku ngoyúhoyea ítúkeovo hokónuti nonékuke Nzá'a íhae vanúke.

³³ Itea enepone koyúhoyi nonékuke xanéhiko ákoyea ítúkapu hokónuti, ngoyuhópitimakamo nonékuke Nzá'a íhae vanúke ákoyea ítúkapu hokónuti.

Tiú'tihiko koekúti simo'óviti

Lk 12.51-53; 14.26-27

³⁴—Hákonoe ikítíxa nzimínoti omínoam úhepweya isóneunokoko ne xâne yara kúveu mêm. Haina énomone nzimíno, itea koati apétimo okopókoti vo'ónguke.

³⁵Enepora nzímea, énomone kutí'ino apétimo hóyeno poe'aínoti isóneu há'a. Énomonemaka kutí'ino apétimo sêno poe'aínoti isóneu êno. Kúteanemakamo koêku ne sêno yoko imóse.

³⁶Yane koati iyénoxapa kúveuke ne óvoku puvopâmo ne xâne hokónuti.

³⁷—Enepone xâne yupihóvoti ákoyea omótovo okovo há'a yoko êno ya undíke, ako omótokea itúkeovo hokónuti. Koanemaka ne xâne yupihóvoti ákoyea omótova okóvo ne xé'a itukovo ihíne ya undíke, ákomaka omótokea itúkeovo hokónuti.

³⁸Enepone ákoti usó akóye koítóponeovo kotíveti ingéneke kuteáti koeku xâne koinópoti kurúhuna iyonókonone xoko kurúhuxokonokumo, ákomaka omótokea hókeonu.

³⁹Koêkuti xâne yuixóvoti kouhepekeovo óvea yara kúveu mêm, énomonemo evókoa ne koati kaná'uti apéyeati ákoti hunókoku xoko Itukó'oviti. Itea enepone usó koyèti évokea úhepeko kóyeku yara kúveu mêm vo'ónguke, énomonemo itopóno inamápoti apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti.

Apétimo námoepo xoko Itukó'oviti ne xâne koxuná'ixovoti ikéneke

Mt 25.34; Mk 9.41; Xu 13.20; 3 Xu 5

⁴⁰Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Koêkuti xâne únati kixópiku siméa óvokuke, undímaka kixóneye. Epó'oxo koêkuti kixónutineye, hanemaka kixóneye Itukó'oviti, enepone pahukónuti yara kúveu mêm.

⁴¹Koêkuti xâne ákoti kamaxátika porófeta, enepone koyúhóti emó'u Itukó'oviti, koane teyoáti vo'oku itúkeovo ovoxe Itukó'oviti, apétimo námoepo nê'e xoko Itukó'oviti kuteáti ne námoepomo porófeta. Koane koêkutimaka ákoti kamaxátika xâne ponóvoti kixoku itúkeovo, koane teyoáti vo'oku ponóvoko ituke, apétimo námoepo xoko Itukó'oviti kuteáti námoepo ne ponóvoti kixoku itúkeovo huvó'oe.

⁴²Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Koêkuti xâne apéti pónéake ne koati ákoti apayáso xapákuke ne hokónuti, teyoáti vo'oku itúkeovo ínzikau, yusíkoti itúkeovo kali póhuti enovópeti puhí koeti kásati úne poréxoa, ákomo kalíhuina évokea námoepo xoko Itukó'oviti vo'ókuke — kixovokoxoane Jesus.

11

Ápe páhoe Xuaum Mbátita xoko Jesus

Lk 7.18-35

¹Uke'éxoane Jesus koyúhoína nókonehiko itúkea ne nduse koeti ihikau páhoe koyúhoyea emó'u, ina piho po'íkehiko pitívoko yaneko poké'e ihíxaxoti koane koyúhóti emó'u Itukó'oviti.

²Yoko ika'ákovokutike ovóne ne Xuaum Mbátita. Kamoné'e koeku ituke Jesus Kristu, yane pahúkone ihikauhiko épemo'ikoponea Jesus.

³Hara kixóponea:

—Énomone íti ne kuxonéti símeamo? áko'o kónokoako kúxeako uti po'ínu.

⁴Ina kixóda Jesus:

—Yáukapapu xoko Xuâum. Yéta'akapa koêku ra kémone koáne ra neíxone. Hara íxepamo:

⁵“Ínixopone ne komítiti. Yonópone ne mohéveu. Unátiponehikomaka ne yúvone koati váhere arinéti, enepone lépara. Kamópone ne mókere. Iyúkopovone ne ivokóvoti, koane koyúhovone xapa xâne ákoti apeínoati ne inámati ihíkavvoti ituke Itukó'oviti.

⁶Koati únati koêku ne xâne ákoti opoé'ainonu isóneu” íxepamo —kíxoane Jesus.

⁷Pihopóne neko ihikauhiko Xuâum, turíxovone Jesus koyúhoína xanéhiko koêku ne Xuâum. Hara kixovokoxoa:

—Enepo pihenôe neíxoponi Xuâum ya mêm ákoti apéti, kutí'ikopo kixóne neíxi? Xâne muyá'iti kuteáti koeku hí'e kayákae ihunóvoti? Ako kalíhuina.

⁸Kutí'ikopoya ne neíxopono? Hóyeno yupihóvoti úhe'ekea ípovo? Ako kalíhuina kó'iyeaneyé ko'ípovoyea nê'e. Vo'oku poéhane óvokuke náti óvo xâne kuteáti nê'e.

⁹Kutí'ikopoya ne neíxopono? Porófeta koyúhóti emó'u Itukó'oviti? Êm, koati porófeta nê'e, koane koati ngxópitinoe yupiheovo anú'ukea itúkeovo teyonéti ya po'ínuhiko porófeta.

¹⁰Vo'oku enepone neíxoponone, hara koe yuho Itukó'oviti emó'uke vo'ókuke:

“Mbahukóatimo tímúneke ne koyuhó'ionnuti emó'um maka míhe'akinapine yoxéne itíki índukexepike xapákuke xâne” kôe.

¹¹Ina kixovókoxoakomaka Jesus neko xâne:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Xapákuke xâne yara kúveu mêm, ako teyonéti ya Xuaum Mbátita. Itea upánini itúkeovo koati hána'iti teyonéti ne Xuâum yáye yara kúveu mêm, koati yupihóvotimo anú'ukea itúkeovo teyonéti ya Xuâum ne xanéhiko ya natíxokuke íhae Vanúke, muhíkova ne ákoti apayáso xapákuke.

Malaquias 3.1

¹² Ukeátine ya kaxénake Xuaum Mbátita tukú koeti kó'oyene, enepone inámati ihíkavoti koyúhoti koeku natíxena ne íhae Vanúke xapa xâne, koati xúnati yúmo'ixeova xanéhiko éxea koéku. Yoko enepohikone koxuná'ixovoti éxea koéku, énomone itopónoa.

¹³ Vo'oku ukeátine mekúke tukú koeti kaxénake Xuâum, ápe yútoeke porófetahiko koane Ponóvotike Kixovókuti yútoe Muíse koyúhoti koéku ne natíxena Itukó'oviti xapa xâne.

¹⁴ Epó'oxo yakahá'anoé kitípi yútoe ne porófetahiko, kitipoátimo itúkeovo Xuâum itukóva ne Íliya, enepone koyúhone porófetahiko símeamo.

¹⁵ Koékuti kamoâti ra yúnzo, ivávaka.

¹⁶ —Kutimea motóvo ínzokea ra xanéhiko apêti yara káxehiko kó'oyene? Hara ínzokoa kalivónohiko vataká koyêti ya none ovokúti ákoti ínixone unáko apê po'ínuhiko kalivóno kaha'áti ikómohíxea. Yane hara kixókonohiko:

¹⁷ “Voxone oxokénati móhikena elóketi okóvo, itea ákonoé yakáha'a kemóhiyi. Vimókovonemaka akene imokó'ikoti ivokóvoti, itea ákomaka yakáha'a” kixókonone.

¹⁸ Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Énomonemaka kénenoeyé vo'oku simóne Xuaum Mbátita yuixóvoti jejuá kó'iyéa yoko ákoyea énapu víyum, itea ako ínixeanoe unáko, epó'oxo “úroevo ndémoniu nê'e” kíxeanoe.

¹⁹ Ina nzímo xepákukenoe ínínngoti xâne, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, itea ákomaka ínixeanoe unáko. Hara kôe iséneunonu: “Koati nípati yoko énovokenati víyum ne hóyeno, koane yómoti ánavokoxeovo koperáxinoti náti yoko po'ínuhiko xâne pahukóvoti” kixénunoe. Itea enepone koati kaná'uti exóneti, kóyeaneo iyúseyea kó'iyeaneyé vo'oku kixoku itúkeovo ne xanéhiko hokoâti —kíxovokoxoane Jesus.

Koeku pitivóko óvohikoku xâne ákoti akutipó Jesus

Lk 10.13-15

²⁰ Yane turíxovone Jesus koyúhoyea motókeyea ipíhóponeokono ne kó'óvokuti yane pitivókohiko vékoku itúkea éno iyupánevoti, vo'oku ákoyeahiko ikátivexa isóneuke ne pahúnevo koane kuríkoepa. Hara koe yuho Jesus vo'ókuke:

²¹ —Koati kotívetimo kêku, itínoe íhae Korâzim, keánemaka itínoe íhae Mbetásaida, vo'oku eneponi itukapu ya pitivokona ákoti éxa Itukó'oviti, enepone Tíru yoko Sídom, indúkoahiko ne iyupánevoti índuke xepákuke, mani mékutine kuríkopo váherevoko ne xanéhikoya. Mani ko'ipóvotínehiko ko'ixéhiti xáku koáne mani purapú'ikovotínehiko pûu, éxokovopéhiko yupíhevo ikótivexea isóneuke ne éno pahúnevohiko.

²² Koati enjókopeatínoe koékumo: Simapúne kaxena ipíhópone ne Itukó'oviti, koati iyuhí kixokónotimo tiveko ipíhóponeokono ne íhae Tíru yoko íhae Sídom ya itíke.

²³ Kene itínoe íhae Kafanáum, itínoe po'okoâti yupíheovomo kahána'ikeokono ya po'ínuhiko xâne, kirikókonotinoemo ipíhóponeovokutike. Vo'oku eneponi itukapu ya xapákukehiko ne koati váhere xâne íhae Sódoma indúkoa ne iyupánevoti kuteâti índuke xepákukenoe, mani kutipónutínehiko. Epó'oxo ákoni uké'exa Itukó'oviti, itea mani anéyetikó tukú koeti kó'oyene.

²⁴ Koati enjókopeatínoe koékumo: Simapúne kaxena ipíhópone ne Itukó'oviti, iyuhii kixokónotimo tiveko ipíhóponeokono ne íhae Sódoma ya itíke —kíxovokoxoane Jesus neko xâne.

Kouhépekopokotimo isóneú yoko omíxone ne xâne hokoti Jesus

Lk 10.21-22

²⁵ Énomone yaneko ókoku ôra hara kixo Itukó'oviti ne Jesus:

—Aínapo yákoé Pai, iti Únae vanúke koane poké'e, vo'oku ákoyea itúkapu hána'itínoe ko'éxoneti yoko hána'itínoe ihíkaxovoti yara kúveu méum yéxokoa ra koekúti, itea itúkeovo xâne ínixóneti ákotihiko itóponone keúhupu'ikínoa ra koekúti.

²⁶ Koati énomone kíxea ne ítike Pai, vo'oku ínixi unáko kó'iyeaneyé —kíxoane.

²⁷ Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Uhá koeti koekúti, kurí'okoponoane Nzá'a. Ako exónuti, undi Xe'exa Itukó'oviti, ákoti itukapu Nzá'a. Poéhane exónu. Koane ákomaka exoâti ne Nzá'a ákoti itukapu undi, undi Xe'éxa, yoko koékuti xâne ánja énjokea.

²⁸ —Yahí'akapununoe, itínoe kutí koeti xâne kóinoti éno ínati koekúti, itínoe yupíhóvotínoe momí'iyéa, yoko undínemo kayapáhikopinopea.

²⁹ Itíka ne índukexeopíke, enepone kutí koeti íngoinoxeopíke, vo'oku ngaha'ínepítimoya. Íhíkexapu njokóyoke ngixoku indúkeovo, vo'oku undi itúpa'ikoti, koane ako ngapáyasakapu, ínamo mbarexápinoe hána'iti ómomíkea iséneú.

³⁰ Vo'oku enepone kutí koeti íngoinoxeopíke, hána kutí koeti éno ínati koekúti motovâti hí'ínaxeokono, itea koati yáyapahi koyêti —kíxovokoxoane Jesus neko xâne.

12

Jesus exêa koêku ne sâputu, káxe koati sasá'itino jûdeuhiko

Mk 2.23-28; Lk 6.1-5

¹ Yaneko káxehiko, vekónehiko kali xêne vekoti kavâne ne evo Jesus ya xapa itóvope ha'i nonéti. Yoko sâputu nekóyo, káxe sasá'itino jûdeuhiko. Epékexoatine hímakati ne íhikauhiko. Yane turíxovone marékeahiko ha'i tiríku koane níkea.

² Noixoâne farízeuhiko, hara kixo Jesus:

—Yokómoma itúkovo ke ne íhikeuhiko. Koati itúkoti koekúti ákoti parexá'avea Ponóvoti Kixovókuti hó'e úti vitúkea ya sâputu.

³ Ina yumopâhiko Jesus:

—Ákoikopo yíhoikikunoe ya emó'uke Itukó'oviti koeku ítu ke ne Ndávi mekúke yaneke epékoa hímakati koánemaka ha'ínehiko?

⁴ Vo'oku yaneke urúkova Ndávi neko óvoku Itukó'oviti, níkoa neko pâum ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti, itúkoti koekúti ákoti parexá yútoe Muíse itúkea. Kúteanemaka koêku ne ha'ínehiko, maní ákoti omotóva níkea neko pâum. Poéhane sasedóti, enepohikone inuxínoti xanéhiko hó'êke motovâ níkea.

⁵ Ákoikopomaka yíhoikiku Ponóvotike Kixovókuti yútoe Muíse koêku ne sasedótihiko? Koati ko'ítuketi hána'itike imokóvokuti ya sâputu, upánini ákoyea paréxakana xanéhiko ko'ítukeyea ya sâputu, itea ako pahúkaphiko koeku ko'ítukeyea.

⁶ Koati ngxópitinoe kó'oyene: Anéyene koati teyonéti yane hána'iti imokóvokuti, enepora yuhó'ixopitinoe.

⁷ Eneponi yexâ koati kixó'ekone ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koéti: “Ítikivo seánati, ene ngahá'a, kene haina iké'iparaxinu oró'oeti hó'openo” koéti, ákoni váherexinanoe iséneu ne ákoti pahúnevo.

⁸ Vo'oku undíne exêa koêku ne sâputu, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne — kixovokoxoane Jesus.

Koitóva Jesus ne hóyeno timovó'uti

Mk 3.1-6; Lk 6.6-11

⁹ Úkeane ukopóno ne Jesus. Ina urúkova ne íhikaxovoku hó'e xanéhiko.

¹⁰ Yoko ápe hóyenoya timovó'uti. Enepohikone xâne oposí'ixoatine évekinoaku yuhóhiko itúkeovo pahukóvoti ne Jesus, hara kixoahiko:

—Yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, motóvaikopo koíteovokono ne ka'aríneta ya sâputu?

¹¹ Ina kixovókoaxo Jesus:

—Ínani áva xepákukenoe apêti su'úsona ikoróno'ekovoti uhoróku ya sâputu. Ákonikopomea itúka xunáko veyópea?

¹² Yoko yupihóvone ápeyeva itóponone ne xâne ya su'ûso. Motóvaikopo vitúkea únati koekúti ya sâputu.

¹³ Ina kixóda neko hóyeno:

—Kepáya'akapa ne veó'u.

Koáne, itúkoa ne yuhó'inoa Jesus. Yane unátipone. Kutipasí koépokokone ne vô'u.

¹⁴ Yane ipúhíhikopone ne farízeuhiko, koane ixómoyeahiko oposí'ixo kixókumo koépekea Jesus.

Ahíkuxopovo ne Jesus

¹⁵ Exoâne Jesus isóneunoa ne puvátihiko, ákone ávaheixa xapákuke. Koati êno xâne pihóti ikéneke Jesus. Yane koítova Jesus uhá koéti ne ka'aríneta xapákuke.

¹⁶ Itea íxiko'okoa ákoyea okóyuhohiko xapákuke xâne neko ítukeino.

¹⁷ Kó'inokeneye, koati simóvotine kaxéna neko yuhu Itukó'oviti xokóyoke ne porofeta Izâiya mekúke, enepone koéti:

¹⁸ “Anéye ra ovónje noífvongoe, ákoti omotóva ongóvo, ominónuti hána'iti elókeko ongóvo. Mborexóatimo ovo'ó kó'iyea ne Sasá'iti Omínjone, koane koyuhoátimo xapa xâne ákoti itukapu jûdeu ne Ponóvoti Kixovókuti íhae njokóyoke.

¹⁹ Ákomo itúkapu yumópokenati nê'e, koane ákomo vaúka xapa xâne, koane ákomo itúkapu hónoti koyúhoyea ya none ovokúti.

²⁰ Koseánatimakamo ne xâne ákotine xunáko, enepohikone kutí koeti kalísoti ókono hí'e ekehókotine. Koane koseánatimakamo ne xâne kutí koeti páviu enepo kaha'áne ípukeovo. Ákomo kutí íxa ipukoáti. Énomonemo koe ítu ke imókonemo uke'éxapa uhá koéti ne va-herévokoti itúkápumo ainóvoti ponóvoti kixovókuti apê.

²¹ Yoko énomonemo itúko kúxoixone ne uhá koeti xâne, koékuti óvohikoku yara kúveu mêum”
koe yútoe Izâiya.

Koyuhókono itúkeovo íhakoé Mbezèbu ne Jesus

Mk 3.20-30; Lk 11.14-23

²² Yane omókoonone xoko Jesus hóyeno mókere komítiti, úroevo ndémoniu. Koítova Jesus. Yane koyúhophone koane ínixophone neko mókere komítiti.

²³ Iyúpaxova heú koeti xâne noixoáti koane kó'iyeahiko:

—Eneporá'a, hainá'ikopomea ne Ámoripono Ndávi kixonéti, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne kúxone úti? —koéhiko.

²⁴ Itea enepohikone farízeu, kameáne yuhóhiko, poé'ainoa isóneue koane kó'iyeahiko:

—Ako po'i xunakóti veínoake kópuhikopea ndémoniuhiko ra hóyeno ákoti itukapu xunako Mbezèbu, enepone pahúkoti uhá koeti ndémoniu —koénehiko.

²⁵ Yoko exó kíxea Jesus ne isóneuhiko. Yane hara kíxovokoxoa:

—Uhá koeti natixókuti óvoku xâne ixómoti okopókoko, itohíneotimo xanéhikoya, ákonemo ováti. Kúteanemakamo koèku ne pitívoko yoko ko'óvokutihiko ovoti póhutike ovokúti, itukovo ixómoti okopókoko, uke'épotinemo itúkeovo póhutine óvohikoku.

²⁶ Eneponi itukapu Satánae kopúhikopo po'íhiko ndémoniu ovóxehiko, mani koati okopópovoti. Yane mani uke'etine xunáko.

²⁷ Koáne, eneponi itukapu xunáko Mbezèbu ngópuhikopea ndémoniuhiko kuteáti iséneunonunoe, ná'ikopo kó'inoaye iséneue ne he'ínehiko ya hé'eke kopúhikopotimaka ndémoniu? Ako kalíhuina kó'inoaneyé yihó'ino kuteáti ra yihó'inonu. Koati énomonehikomo kouhápu'iko itúkeovo pahúkóvoti ne iséneunonu.

²⁸ Koeku itúkeovo ya xunáko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ngópuhikopea ndémoniuhiko, koati iyúseoti símeovone kaxena natíxea Itukó'oviti xepákuke.

²⁹ —Maní'ikopo motováti ápeyea urúkeovoti óvokuke xúnati hóyeno omópea ítukevo ákoti íka'áka ínúxotike? Konókoti íka'akea ínúxotike, ínamo itá omópea ítukevo —kíxovokoxoane Jesus, íhókoati xúnati hóyeno ne Satánae, koane kíxopóvoti itúkeovo xunané'e ya Satánae.

³⁰ Ina koe'íkomaka:

—Enepone xâne ákoti huva'áxanu, koati okopónuti. Koane enepone ákoti itukapu nza'íne índukeke, itopó kíxoa ukóponea ne itukéti índuke.

³¹ Hukínóvoti ngíxeopinoo: Heú koeti kó'iyeevoku váhere ítuke ne xâne, motóva kotúyoepoovo, muhíkova ne koemóke'eti Itukó'oviti, itea enepone koyúhóti itúkeovo ítuke Satánae ne ítuke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, ákonemo itúyoepaku ne pahúnevo.

³² Enepone vahehéxoti emó'uínonu, undi íhae vanúke ikútípasikoponovoti xâne, apétikomo oxéne itúyoepa pahúnevo. Itea enepone koyúhóti itúkeovo ukeáti xoko Satánae ne ítuke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, ákonemo itúyoepaku ne pahúnevo kó'oyene yara koeku óvea yara kúveu mêm, koánemakamo ikénépoke —kíxovokoxoane Jesus neko xâne.

Kíxoku itúkeovo éxeokono ne xâne

Lk 6.43-45

³³ Ina koe'íkomaka ne Jesus, itukínoatihiko íhokoake ne áha íhíkaxea:

—Enepone únati xuve tikóti, únatimaka ne há'i pôreu. Kene ne váhere xuve tikóti, váheremaka ne há'i. Vo'oku hane éxeokono ne xuve tikóti, há'i pôreu.

³⁴ Ítínoe ámoripono xâne kutí koeti koáti ipúhokovoti koéxoe, na kíxeye keyúhoyi únati koekúti? Vo'oku hane koyúho ne xâne, oveáti isóneuke.

³⁵ Enepone únati xâne, aínovo únatínoe koyúho ukeáti ne únatínoe koekúti unakóvoti isóneuke. Kene ne váhere xâne, aínovo ákoti aunáti koyúho ukeáti ne váhere koekúti unakóvoti isóneuke.

³⁶ —Koati ngixópínoe kó'oyene: Uhá koeti emo'úti koyuhohí kíxone xâne, konokoátimo yumópea Itukó'oviti vo'ókuke yaneko káxe yuhaikapane Itukó'oviti ne xanéhiko vo'oku kíxoku itúkeovo.

³⁷ Vo'oku hanemo exóa kíxékonokumo, kíxeku keyúhoyi, itukapu pehukópokonotimo ip-íhóponovokutike, ákó'o itukapu iyenópokonotimo xapa kasása'iuvo Itukó'oviti —kíxovokoxoane Jesus.

Hoénaxekonoke Njóna

Mk 8.11-12; Lk 11.29-32

³⁸ Yane hara kíxo Jesus ne evo éskiriba yoko farízeu, enepohikone xâne teyonéti hó'eke júdeu:

—Íhíxaxotí, kahá'ati noíxea uti itíki iyupánevoti, hoénaxovope ápeyea xunako Itukó'oviti xikóyoke.

³⁹ Ina yumopáhiko Jesus:

—Koati ákoti aunáti ra xanéhiko yara káxehiko símokune úti. Koati ákotimaka kuvápu Itukó'oviti, épemoikomaka noíxea iyupánevoti índukeino, hoénaxovope itúkeovo xoko Itukó'oviti

úkea njunáko. Itea ákomo ápahaina iyupánevoti noíxonemo, ákoti itukapu kuteâti koeku kixókonoku porofeta Njóna mekúke.

⁴⁰ Kuteâti mopó'ayea káxe yoko yóti óvoheixa okóvoike hána'iti hôe neko Njóna, kúteanemakamo mopó'ayea káxe koane yóti ómbonea opékuke poké'e, undi íhae vanúke ikútupisikoponovoti xâne.

⁴¹ Epó'oxo simapúne kaxena yúhoikopeakumo Itukó'oviti ne xanéhiko, hanekóxonomo ne xâne íhae Nínivi xapákuke ne xanéhiko apêti kó'oyene. Exepúkotimo neko íhaehiko Nínivi, exókoatimo pahúnevo ne xanéhiko apêti kó'oyene. Vo'oku ikótivexoa isóneuke váherevoko neko íhae Nínivi koane kuríkopea kamóné'e yuho Njóna koyúhóti emo'u Itukó'oviti mekúke. Yoko anéyene koati payásoti ya Njóna, enepora yuhó'ixopitinoe itea ako itúkokonoke yúho.

⁴² Koánemaka neko seno nâti mekúke íhae poké'e koéhati Sába, hanekóxonomo xapákuke ne xanéhiko apêti kó'oyene, yaneko káxe yuhaikapa Itukó'oviti ne xanéhiko. Exepúkotimo neko sêno exókoatimo pahúnevo ne xanéhiko apêti kó'oyene, vo'oku yupíheovo ákoyea malíka úkeaku neko sêno kámokenoponea ne êno hána'iti kó'exoneya Salúmaum. Yoko anéyene kó'oyene koati payásoti ya Salúmaum, enepora yuhó'ixopitinoe, itea ako itúkokonoke yúho —kíxovokoxoane Jesus.

Koêku ne ndémoniu aukópova ne xâne ipúhikopeaku

Lk 11.24-26

⁴³ Ina kixovókopomaka Jesus neko xâne:

—Enepo ipuhikopea xâne úroevo ne ndémoniu, píhoeho ya mêum ákoti apêti oposikoti ókoku itea ako ínixapana.

⁴⁴ Énomone kó'ino: “Aungópovotiko xoko imbúhikopeakume ku” kôe. Yane aúkopovane, yoko inú'ikopane ákoyea ovâti, koane sásasa koyépotine, yoko êno úhe'ene vo'oku ákoyea inú'epoya.

⁴⁵ Ina itaíkopono po'í seti koeti ndémoniu itúkoti xanépone. Yoko áinovo koati váhere yane inúxoti. Ina urúhikopova neko hóyeno. Yane yupihovó koépone váherexea koépoku ne hóyeno yane inúxoti koêku. Yoko énomonemo koéneye xokóyoke ra váherehiko xâne apêti yara káxehiko símokune úti váherexeamo koépoku hunókokuke yane inúxotike —kíxovokoxoane Jesus.

Simôa iyénoxapa ne Jesus xoko óvoheixoku

Mk 3.31-35; Lk 8.19-21; Êb 2.11

⁴⁶ Koêkuiko koyúhoyea ne Jesus xapákuke neko xâne, simó koene eno Jesus yoko ámeno kaha'âti yúho'ixoponea. Yoko meúkeke óvoheixohiko.

⁴⁷ Ina apê kixopónoati ne Jesus:

—Anêko mémaina yoko yámeno meúkeke kaha'ati yúho'ixeopi.

⁴⁸ Yane hara koe Jesus:

—Enepone ênom yoko mbo'ínuhiko, harâ'ahiko —koéne.

⁴⁹ Ina so'ixôa ne íhikauhiko, koáne kíxea:

—Enepohikorâ'a, énomonemaka indúko ênom yoko mbo'ínuhiko.

⁵⁰ Vo'oku koêkuti xâne itúkoti ahá'inoa Nzá'a íhae vanúke, énomonemaka indúko koati mbo'ínu, mongéxa, yoko ênom —koéne.

13

Éxetina Jesus apêti íhokoake koeku nôti

Mk 4.1-9; Lk 8.4-8

¹ Koati énomone yaneko káxe, ipúhikea óvoku ne Jesus ivatákoponoti xe'ókuke Mar-na Ngaliíeya.

² Yane ho'uxo-ho'uxó koéne êno xâne xokóyoke. Vo'ókuke neko êno xâne, úrukovo kúveuke vatéke ne Jesus ina ivatáko. Kene neko xanéhiko, óvane xe'ókuke úne xe'ókó koyêti.

³ Êno ihíkavoti íhikaxone Jesus ya xêti apêti íhokoake ne áha íhikaxea. Hara kíxovokoxoa:

—Ápe hóyeno nopónoti ake nonéti.

⁴ Koeku kásahikea, ápe irihíkavoti xe'ókuke xêne. Yane kenó'okone hó'openo ôti níkopâti neko ake nonéti.

⁵ Kene po'ínuhiko, xapákuke mopô'i írihikovo xoko ákoyeaku axú'ina móte. Koati ákotihiko oríko íhonoepa vo'oku ákoyea axú'ina móte xoko írihikovoku.

⁶ Itea ako oríkoa oró'okea káxe vo'oku ákoyea yónoku poéheve. Yane movohí koéne.

⁷ Koane ápemaka irihíkovoti xapa tópe. Yane inuxó koéne payákeyea ne xuve tópe. Yane ákone oxéne payákeyea ne nonéti vo'oku huruvokó kó'íyeya tópe.

⁸ Ina apémaka irihíkavoti únatike poké'e. Énomone porexó há'i. Ápe porexópoti póhuti séndu há'i ya póhuti áke úkeaku. Ina apémaka porexópoti sesenta koêti yoko tirinta koêti ya póhuti úkeaku.

⁹ Koêkuti kamoâti ra yúnzo, ivávaka —koéne ne Jesus.

Koyúhoinoake Jesus ne xêti apêti kixó'ekone

Mt 13.34-35; Mk 4.10-12; Lk 8.9-10

¹⁰ Ina ahí'ókovo Jesus ne íhikauhiko koane kíxea:

–Na koeti itúkinovo exetínati vínoa íhikexi ne xanéhiko?

¹¹ Ina kixovóko Jesus:

–Vo'oku enepone koekúti kixoku natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne ákoti po'i exeâti koêku, ítínoe porexókono éxea. Kene po'ínuhiko xâne, ako paréxakana éxea koêku.

¹² Vo'oku enepone apêti námoe yara yunzóke, kuri'úxovotínooxomo námoe koane yupihovó koetínooxomo. Kene ne ákoti axu'ína námoeya, muhíkova ne íkutixane apêti xokóyoke, evókoatimo.

¹³ Énomone itúkinovo exetínati apêti íhokovoke veínoam ínzikaxea ne xanéhiko. Vo'oku upánini noíxoahiko, itea kutí koe ákoti inixá. Koane upánini kámoe, itea kutí koe ákoti kamâ, koane ákomaka éxina isóneu koêku.

¹⁴ Koáhati simóvotíne kaxéna neko yuho Izáiya koyúhote emo'u Itukó'oviti mekúke, enepone koêti:

“Kemoâtinemo, itea ákomo kalíhuina yéxinoanoe iséneu ne kémone. Neixoâtinoemo, itea ákomo kalíhuina iyúseinopi koêku ne neíxone.

¹⁵ Vo'oku títi kóyeyea omíxone ra xanéhiko, exexó kixóhiko kêno koane nêke. Yane ako ínixone koane kámone. Ákomaka éxina isóneu koêku. Yane ákomaka aukapapu njokóyoke, koane ákomaka ngaítapahiko –koe Itukó'oviti.”

Izáiya 6.9-10

¹⁶ Ina koe'íkomaka ne Jesus:

–Koati únatinoe kêku vo'oku ápe ítópoinopike neíxi koane ápe ítópoinopike kémokenoyi.

¹⁷ Koati emo'úti ra yunzó'ínopínoe: Éno porófeta koyúhote emo'u Itukó'oviti mekúke, yoko enómaka po'ínuhiko xâne koati ponóvoti kixoku ítúkeovo mekúke yumó'ixovati noíxea kuteâti ne neíxoneno kó'oyene, itea ako naíxa. Koane enómaka yúmo'ixeova kámea kuteâti ra kémonenoe kó'oyene, itea ako káma –kíxovokoxoane.

Kouhápu'íkopa Jesus koêku ne éxetina

Mk 4.13-20; Lk 8.11-15

¹⁸ –Yakámokenoanoe kixó'ekone ra énjjetina apêti íhokovoke koêku ne hóyeno nôti.

¹⁹ Uhá koeti xâne kamoâti ne emo'u Itukó'oviti koyúhote kixoku koeku natíxea ne Itukó'oviti xapa xâne, koeku ákoyea éxina isóneu, yane kenó'okone Satánae veyopeâti isóneuke ne kámone. Énomone kuteâti ne ake nonéti irihíkovoti xe'ókuke xêne.

²⁰ Kene ne ake nonéti irihíkovoti xapákuke mopôí xoko ákoyeaku axú'ina móte, énomone kuteâti ne xâne namukoâti ne emo'u Itukó'oviti inâ kamôa, xaneâtimaka hána'iti elókeko okóvo,

²¹ itea vo'oku kutí kó'iyea nonéti ákoti poéheve, ako áxu'ikene hókea. Enepo simôa kotíveti koekúti itukovo apêti ikoitoponoati kotíveti vo'oku kutípea emo'u Itukó'oviti, yane itavókeatine.

²² Kene enepone ake nonéti irihíkovoti xapa xuve tópe, énomone kuteâti ne xâne kamoâti ne emo'u Itukó'oviti itea pepoké kixoti isóneu vo'oku nókone yara kúveu mêum, koane iyókovotimaka enó'iyea apeínoati. Énomone ákoino ukápana ítukeke Itukó'oviti, koane ákomaka únati ítukeino Itukó'oviti.

²³ Itea enepone ake nonéti irihíkovoti únatike poké'e, énomone kuteâti ne xâne kamoâti ne emo'u Itukó'oviti, epó'oxo koati exinoati isóneu. Yane koati apêti únati ítukeino Itukó'oviti kuteâti koêku ne ake nonéti porexópoti póhuti séndu há'i ya póhuti áke úkeaku itukovo sesenta koêti, áko'o itukovo tirinta koêti ya póhuti úkeaku.

Ihíkavoti íhókovoti koeku úhiti kutí koeti tiríku

²⁴ Ina koyuhó'ínoamaka Jesus po'i xêti apêti íhokovoke. Hara kíxoahiko:

–Enepone kixoku natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne, hane koéneye hóyeno nôti koati únati ake nonéti isáneke.

²⁵ Itea ya yóti koeku imókeahiko xâne, símo anáne neko hóyeno ina nopóno váhere úhiti koati ákoti pahuíxa tiríku xapákuke ne nóne tiríku. Yane pihópeane.

²⁶ Ihonópone neko nonétihiko, koane kaha'ínemaka, xané kíxoanemaka ne váhere úhiti.

²⁷ Ina pihinôa ahínoehiko neko únáe kavâne. Hara kíxo: “Unaém, aínovoepo únatinoe ake nonéti nêo isáneke. Námea koeti ápeino ne váhere úhiti xapákuke?”

²⁸ –“Vanáne nopónoa” kíxoane únáe ne kavâne.

–Ina kixoa'íkomaka ahínoehiko: “Kehá'a mârekexopea úti ne úhiti?”

²⁹ –Ina yumopâ únáe ne kavâne: “Ávavone mará'inamo ixané íxea tiríku ímarekea ne úhiti enepomo merekâne kó'oyene.

³⁰ Síkeavone ne tiríku payákeyea, koáne ne úhiti xapákuke tukú koeti ítixovoqe ne há'i. Yane ínamo injâ ne ítixotihiko: 'Ítixepa inúxotike ne úhiti, ínamo ikenúkuxa motovâti orópukuxeevo yúkuke. Itea yunákapanoe ne tiríku xoko unákovoku íhae inzâne' ngixoâtihikomo" koéne.

Éxetina Jesus koeku ukóponea ne ake nonéti koéhati mostarda

Mk 4.30-32; Lk 13.18-19

³¹ Ina apémaka po'i yuhó'inoa Jesus ya exetínati apêti íhokoake. Hara kíxovokoxoa:

—Enepone natíxeya íhae Vanúke xapa xâne, hane koéneye ukóponea áke ne mostarda, enepo nôa xâne isáneke.

³² Yoko kaná'uteoxo itúkeovo koati kalíhuti ya uhá koeti ake nonéti, itea enepo ihonópone, anu'ú kíxoahiko ne po'ínu nonéti ya kavâne. Kutí koe xuve tikóti kutí'ínoké motovâti hó'openo ôti itúkea môko káva'oke.

Éxetina Jesus koeku ne kohiyákoepeti pâum

Lk 13.20-21

³³ Ina koyuhó'inoamaka Jesus po'i xêti apêti íhokoake. Hara kíxovokoxoa:

—Enepone ukóponea ne natíxeya íhae Vanúke xapa xâne, hane koéneye kohiyákoepeti pâum veínoake sêno ánahíxeya mopo'âti íhíxopeti tiríku. Ehane heú kíxoa kohiyakea ne tiríku —koéne.

Íhikaxinoké ne Jesus ya xêti apêti íhokovoke

Mk 4.33-34

³⁴ Uhá koeti ra íhíkavoti íhikau Jesus, aínovo exetínati apêti íhokoake veínoa íhikaxea ne êno xâne hokoâti. Ako íhikaxa ákoti itukapu ya exetínati apêti íhokoake.

³⁵ Kó'ínokeneye, hane simovóne kaxéna yútoe porófeta mekúke, enepone koêti: "Aínovomo exetínati apêti ínzokoake ngoyúho. Ngouhápu'íkoatinemo ne koekútihiko ákoti po'í exoâti, ukeátine inâ apê ra mêum" kôe. *Sárumo 78.2*

Kíxó'ekone ne xêti koeku ne úhiti kutí koeti tiríku

³⁶ Yane íkopova Jesus neko êno xâne koane pihópea óvokuke. Ina ahi'ókova íhikauhiko. Hara kíxoa:

—Keúhupu'ikapinavea kíxó'ekone ne yéxetinameku koeku ne úhiti híyeye nonétihiko.

³⁷ Ina kíxovókokoxa Jesus:

—Enepone noâti ne únati ake nonéti, ûndi kíxó'eko, undi íhae vanúke ikútipasikoaponovoti xâne.

³⁸ Kene ne kavâne óvoku ne nonétihiko, hane kíxó'eko kúveu ra mêum. Kene ne únatinoe ake nonéti, aínovone xâne yonópoti natíxokuke Itukó'oviti. Kene ne úhiti ákoti pahuíxa tiríku, hane kíxó'eko xâne váhere kíxoku itúkeovo itúkoti ahá'inoa Satánae.

³⁹ Kene noâti ne úhiti, enepone anáne neko únai kavâne, énomone ne Ndeápu. Kene ítixopovoqe ne ha'i nonéti, hane kíxó'eko, simapúne hunókoku ra kúveu mêum. Kene ne ahinoéti ítixópoti ne ha'i nonéti, énomone ne ánjuhiko íhae vanúke ovóxehiko Itukó'oviti.

⁴⁰ Kuteâti kíxókonoku íkanukuxopeokono neko úhiti yoko kuríeokono yúkuke, énomonemakamo koéneye hunókokuke ra mêum.

⁴¹ Vo'oku mbahúkotimo ovónjehiko, enepohikone ánju, undi íhae vanúke ikútipasikoaponovoti xâne, yane veyopâtihihikomo ne uhá koeti xâne yómoti kátavokea po'ínuhiko váhereke, yóko'o ne xâne váhere kíxoku itúkeovo, haxakeâti ya xapákuke ne xâne iyónombonemo nandíxokuke.

⁴² Yane kuríhíkoatimo yúkuke ipihóponovokutike, óvokumo iyokexea xâne koánemo ngarútutukexea ôe vo'oku tiveko koêku.

⁴³ Yóko'o ne xâne ponóvoti kíxoku itúkeovo, kutí koetimo uhápu'ine káxe seapánehiko vanúkeke xoko natíxoku Há'a íhae vanúke. Koêkuti kamoâti ra yúnzo, ivávaka —kíxovokoxoane Jesus.

Ihíkavoti íhókovoti koeku êno kohépiti koekúti iníxópononeti

⁴⁴ —Enepo inâ iyukínova isóneu xâne éxea itúkeovo koekúti yupihóvoti unáko ne itúkopeovo xanena íhae Vanúke koane yonópea natíxokuke, hane koéneye kuteâti koêku tokononé kôa xâne ne koati únati koane kohépiti koekúti ya mêum opékuke poké'e ákoti exoâti ápeyeyaa. Koati yupihovó koeti elókeyea okóvo koeku tokónoneyeova. Yane imópanemaka xoko ínixoponeaku koeku piheako kaváneponea uhá koeti itúkeovo, itúkoti vanéxopeakemo ne poké'e óvoku neko koekúti koati únati ya uhá koêti.

Ihíkavoti íhókovoti koeku êno uhé'ekoti pêrula

⁴⁵ Ina kíxovókokoxopamaka Jesus:

—Enepone itúkopeovo xanena íhae Vanúke ne xâne koane yonópea natíxokuke enepo inâ exôa unáko, hanemaka koéneye, kuteâti koeku xâne yómoti vanéxea koane kaváneyeya êno uhé'ekoti uhá'iti mopôti íhaxoneti pêrula, ixómoti oposí'ixo koati únatinoe.

⁴⁶ Tokonóneova póhuti iyoyónevoti kuteāti, koati yupihóvoti unáko, kaváneane ne uhá koeti apéinoati ina vanexópa neko pérua.

Ihíkavoti ihókovoti koeku hána'iti namukópeti hôe

⁴⁷ —Enepone natíxéa Íhae Vanúke xapa xâne, hanemaka koéneye enepo kurikókono úneke ne hána'iti namukópeti hôe. Yane ako tópi kó'iyevoku hôe námoe.

⁴⁸ Puhí-puhí kôa hôe, ina mikukópa numúkuxotihiko xe'ókuke úne. Yane vatá kó'inoane koane noivokoxopea ne únatinoe koane ipíheá xoko íhakuxoake. Kene ne ákotihiko aunáti, kúrihikoa.

⁴⁹ Énomonemakamo koéneye ya hunókokuke ra mêum. Keno'ókotimo ne ánuhiko ukeāti vanúke, enepone ovoxe Itukó'oviti veyohíkopatimo koane haxakoátimo ne váherehiko xâne ya xapákuke ne ponóvoti kixoku itúkeovo.

⁵⁰ Ínamo kurihíka koatíke kótuti yúku ipihóponovokutike, óvokumo íyokexea xâne koánemo ngarútutukexea ôe vo'oku tiveko koéku.

⁵¹ Ina kixovókokopamaka Jesus neko íhikauhiko:

—Yéxinoanoe iséneu uhá koeti kixó'ekone ra yúnzo?

—Êm, véxoa —kíxoanehiko.

⁵² Yane ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Énomone ngixínopinoe: Uhá koeti éxoti íhikaxea yútoe Muíse, exeátimaka koêku ne inámati íhíkavoti koyúhoti koeku natíxéa ne Íhae Vanúke xapa xâne, inamá'axo kuri'úxovo éxone íhikaxea. Hane koéneye há'a kalivóno, únáe ovokúti énoti koekúti íhakuke kaúnae, enepone inámati ípíhoneya koánemaka ne kúxoti kaúnae, aínovo véyone apê nókone xe'éxaxapa —kíxovokoxoane Jesus.

Jesus ya Nazàre

Mk 6.1-6; Lk 4.16-30

⁵³ Uke'éxoane Jesus koyúhoyeahiko ra xêti apêti íhokovoke, yane pihópone.

⁵⁴ Seopóne pítivokonake, íhikaxomaka xanéhiko ya íhikaxovoku hó'e. Koati yupihóvoti iyúpaxeoava xanéhiko ne íhíkavoti íhikaxone Jesus. Hara koéhiko:

—Namea úkea ne exóneti éxone rá'a koánemaka ne xunakóti véinoake itúkea ne ítuke?

⁵⁵ Hainá'ikopo ne xé'a karapínteru nê'e? Hainá'ikopomaka ne koéhati Máriya ko'éno? Kene po'ínuhiko, hainá'ikopo Teáku, Yúse, Símaum yoko Njúda?

⁵⁶ Hainá'ikopomaka ovoti xapákuke úti ne uhá koeti mokéxahiko? Na kixoátipe éxea ne exóneti éxone? —koéhiko.

⁵⁷ Yane yupihovó koene poé'ainoa isóneu xanéhiko. Itea hara kíxovokoxoa Jesus:

—Koati teyonéti ne xâne koyúhoti emo'u Itukó'oviti. Poéhane poké'exake yoko óvokuke, ako teyoāti —kíxovokoxoane.

⁵⁸ Yoko vo'oku ákoyea akútípoa xanéhiko, ako axú'ina iyupánevoti ítuke ne Jesus xapákuke.

14

Kixoku ivókeovo neko Xuuum Mbátita

Mk 6.14-29; Lk 9.7-9

¹ Yaneko káxehiko, eyékokoxa Êrodi, enepone nâti, ákoyea malíka yónoku iháyu'ikeokono ne iha Jesus vo'ókuke neko ítuke.

² Ina kixôa Êrodi ne ko'itúkeinoatihiko:

—Koa tímea Xuuum Mbátita ne exepúkopone ukópea xapa ivokóvoti. Énomone ápeino xunáko ítúkea ne iyupánevoti ítuke —koéne.

³ Yoko kó'inokeneye isóneu vo'oku itúkeovo énomone pahukôa ne namukóponoati yoko ikavó'uxoponoati ne Xuuum yanekôyoke. Ínamaka kurikókono ika'ákovokutike. Yoko hara yuvá, koati koyenópati Êrodi ne énomea koéhati Erôdiya, yeno Filípi, enepone po'ínu Êrodi.

⁴ Yoko kalí éno sayá'ikeaku Xuuum vo'ókuke. Hara kíxoa: “Yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, ako omótova kéyenoipi yeno pe'ínu” koéne.

⁵ Kene Êrodi, mani kahá'ati koépekea Xuuum itea ako kaépeka vo'oku píkea ímaikea xanéhiko. Koati inixoāti heú koeti xâne itúkeovo porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti ne Xuuum.

⁶ Simovóne kaxena ipúhikope Êrodi, ituko hána'iti ayuúti. Yane híyokexone ihíne ne Erôdiya nonékuke uhá koéti neko hupíúti yane ayuúti. Yupihovó koene ínixeá Êrodi úhe'ekea.

⁷ Hukinóvoti kíxea neko ihínexaka yusíkea ítúkea épemone xokóyoke, vo'oku poréxeamo koékuti áha épemone xokóyoke. Yoko koyúhoinoa nâti itúkeovo koati yuhôti neko yúho ákotinemo aukápapu ikéne.

⁸ Ina kixôa ihínexaka:

—Peréxanuikopo yáyeke tuti Xuuum Mbátita utókuke kó'oyene —kíxoane.

Yoko enepone yúho, koati kuteáti páhoenoa éno épemea.

⁹ Yane ikáxu'ine okóvo neko náti kamoáne épemone ne ihínexaka. Mani kaha'áti ákoyeani itúkina neko épemone, itea vo'oku itúkeovo koati yuhôti neko yuhó'inoa, epó'oxo vo'ókuke neko xanéhiko xe'ó mésa húpiu, ene pahúkino poréxeokonoa ihínexaka ne épemone.

¹⁰ Yane pahúkone tetunôponoti Xuâum ika'ákovokutike.

¹¹ Ina ominókonoa árunoe ne tuti Xuâum utókuke. Yane kuríkoponoane árunoe xoko éno.

¹² Ina pího íhikauhiko Xuâum veyóponea múyo, ina ekoxóponoa. Ikénepoke, pihónehiko ét'okoponea Jesus.

Kohiyákoa Jesus níka neko éno xâne

Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Xu 6.1-14

¹³ Eyekóxoane Jesus neko koekúti, ipúhikopeane neko óvoheixoku koánemaka íhikauhiko. Hane yonópo méum ákoyeaku xâne. Vatéke ivú'ixopo. Itea exeâne éno xâne neko yonópoku, ipúhikeane ne pitivóko úkohikeaku hokotíhiko Jesus. Poké'e vékohiko, huse'ó kixoáti ne xe'ó úne.

¹⁴ Evesékeane Jesus ne vatéke, noixoáne neko éno xâne, yupihovó koene kóseanaya koane koíteovamaka ne ka'aríneti xapákuke.

¹⁵ Kiyon'é káxe, ahí'okovone Jesus ne íhikauhiko. Hara kíxo:

—Ako apêti yara vóvoheixoku, epó'oxo kiyóne káxe. Mani únati pehuká pihópea ra éno xâne motováti vanéxoapeahiko kali níka ya ipuxóvokutihiko vekópoku.

¹⁶ Itea hara kíxoahiko Jesus:

—Ako okónoko pihópeahiko rá'a. Itínenoe parexá níka —kíxoane.

¹⁷ Ina yumopá íhikauhiko:

—Itea enepora níkokónoti apêti yáyeke xoko úti, poéhane kali singu koeti páum yoko pi'áti hôe, koékune.

¹⁸ Ina kixoáhiko Jesus:

—Námáne yákeneye.

¹⁹ Yane pahúkoane Jesus neko éno xâne ivátakea xapa ngaráma. Ina veyôa neko singu koeti páum yóko'o neko pi'áti hôe, ina komómo vanúke ikoró'ixovoti xoko Itukó'oviti vo'ókuke ne níkokónoti. Yane ina hono'ékexoa ne páum koane poréxea ne íhikauhiko pôrekexamaka neko xanéhiko.

²⁰ Uhá koéhiko níkea koane imátaxeovohiko. Ina itixópa íhikauhiko Jesus neko itátane níkokónoti hazâti, kopúhikopoikomaka nduse koeti sésta.

²¹ Yoko kalíhanini itóponea singu koeti mili hóyeno neko níkôtihiko ákoti kayumákexapu senóhiko yoko kalivóno.

Koeku Jesus yóno inúkuke úne

Mk 6.45-52; Xu 6.15-21

²² Koati ikénepoke nê'e, pahúkoa Jesus neko íhikauhiko ivú'ixopea vatékena koane inúxopino, yonotíhiko poixó'oke ne Mar-na Ngalíleya koékuiko pahúkea Jesus pihópea neko éno xâne.

²³ Pihopónehiko, ina pího ne Jesus ouke neko kali mopôti itukóponoti orásaum pohúxovoti.

Yaneko yotixóne, óvoheixoakone póhuxeovo.

²⁴ Yoko ákone malika kukúke úne ne vatéke ivú'e ne íhikauhiko. Ákonemaka íyuhixapu ovóxokeovo neko úne koane amátitikopea ikéneke, ne vatéke vo'oku yupihovó koetíne xunáko ne ihunóvoti.

²⁵ Kaha'áne yúponiyea, ina pihinoáhiko Jesus yonó koeti inúkuke úne.

²⁶ Noixónéhiko yonôti inúkuke úne ne íhikau, hána'iti kónoko'iyeahiko. Koati yupihovó koeti píkeahiko, ina yaíko koane kó'iyeahiko:

—Harakéne ipíkoti —koénehiko.

²⁷ Itea yanê'e, hara kíxovokoxoa Jesus:

—Aúhepepone iséneu. Undíneye, hákonoe píke.

²⁸ Ina kixôa Péturu:

—Unaém, enepo itukápuxo íti, pehúkanumaka yóneam inúkuke úne, mbihôti xikóyoke —koéne.

²⁹ —Yókoneikopo —kíxoane Jesus.

Ina evesékea vatéke ne Péturu, yane yonónemaka inúkuke úne itókopovoti Jesus.

³⁰ Itea koeku yónea koane komómoyea neko éno xúnati ihunóvoti. Yane turíxovone píkea koane yúpuririkeovo. Ina koe vaúkea:

—Yokótixonu Unaém —koéne.

³¹ Ehá'axo vaúko ne Péturu, namú kixópeane vô'u Jesus, ina kixôa:

—Hoyenó, imáko itúkinovo kalíhuti ne kívivonu! Na koeti ákoino átiu'i ne iséneu kívivonu? —kíxoane.

³² Yane úrukopovone Jesus yoko Pêturu kúveuke vatéke, koane má koépone neko xúnati ihunóvoti.

³³ Yane koati ihayú'ikoti Jesus ne íhikauhiko koane kó'yieahiko:

–Koati kaná'uti itúkivo Xe'exa Itukó'oviti –kíxoanehiko.

Jesus ya Njenezâre

Mk 6.53-56

³⁴ Taru'úxoane neko mar, simónehiko ya poké'exa Njenezâre.

³⁵ Yoko exó kixópono Jesus ne xanéhiko. Énomone kuti'inoke pahúkotihiho eyékokoponoati uhá koéti ne ko'óvokutiya koáne yane ipuxóvokutihiko xérerekuke. Yane omókono xoko Jesus ne uhá koeti xâne ka'aríneti.

³⁶ Enepokihone omâti, épemohiko Jesus yusíkea pohan sipohí kíxea ka'arínethiko ne heve ípovo. Yoko uhá koéti neko sipóheati, unátipohiko.

15

Koyuhôa Jesus koêku ne hó'e jûdeuhiko

Mk 7.1-13

¹ Yane ápe farízeu yoko éskiriba ukeâti ya Njeruzálem pihôti xoko Jesus. Hara kixóponoahiko:

² –Na koeti ákoino háka íhikeuhiko ne íhíkavoti hó'e voxúnoekene? Vo'oku enepo nikohíko, ako kipáva'uxapu kuteâti kixoku kipóvo'uxeovo úti, kuteâti páhoenovi hó'e úti.

³ Ina yumopá Jesus:

–Kene itínoe, ná'ikopo koeti itúkinovo kixoku itúkeovo yoxúnoekene héko ya koékuni héki páhoenopi Itukó'oviti itíkí?

⁴ Vo'oku hara koe páhoe Itukó'oviti nókone xâne itúkea: “Tiyánoe yá'a koane yêno” kôe. Ina koe'ikomaka: “Konókoti koépekeokono ne vahéréxinoti yuhó'ino há'a, áko'o itukovo êno” koémaka.

⁵ Itea koati íhíkexotinoe xanéhiko yusíkea kíxea ne há'a yoko êno itúkeovo poréxoke Itukó'oviti ne tiúketi mani huvó'oxeake ne há'a yoko êno.

⁶ Yane kuteâti kixeku íhíkexi, koati ákotihiko teyâ ne há'a yoko êno ya koeku ákoyea kátaraka. Yanê'e, ákone itúkoake ne emo'u Itukó'oviti vo'ókuke ne kixoku itúkeovo yoxúnoekene íhíkexone.

⁷ Itínoe ikútixapovoti sasá'ti ya po'ínuhiko xâne, koati tokopóvoti neko yuhu porofeta Izâiya mekúke ve'ókukeno, enepone koéti:

⁸ “Enepora xanéhiko, pohan koyuhó kixo téyeonu itea ya isóneuke, ako malíkanuhiko.

⁹ Koati hokohí kixónuti, íhíkaxotihiko íhíkavoti ainóvoti isoneú kixone xâne” kôe – kixovokoxoane Jesus. *Izâiya*

29.13

Úkeaku vahérévokoti

Mk 7.14-23

¹⁰ Ina íhaxíkoa Jesus neko êno xâne. Hara kixovokoxoa:

–Yakámokenonu maka yéxinanoene iséneu ra yúnzo:

¹¹ Haina koekúti urúkovoti pahákuke xâne ikopítí'ikoa, itea enepone ipuhíkeati pahákuke hainápo, énomone ikopítí'ikoa –kíxovokoxoane.

¹² Ina ahí'ókovo Jesus ne íhikauhiko. Hara kíkoa:

–Yéxoa yupíheovo ikótivexea farízeuhiko ne yihómeku?

¹³ Ina yumopáhiko Jesus itúkinoatihiko íhixoake:

–Uhá koeti nonéti ákoti itukapu none Nzá'a íhae vanúke, marekéxokonotimo.

¹⁴ Hako itúkoake nekóyohiko vo'oku koati ainóvotihiko xâne komítiti, hiríkotimaka po'í komítiti. Yoko enepo hiríko komítiti ne po'í komítiti, heú koetímo ne pí'áti íkorono'ekeovo uhorókuke.

¹⁵ Ina kixôa Pêturu:

–Keúhupu'ikinavea kixó'ekone íhekoake ne yihómeku.

¹⁶ Ina kixovókoxoamaka Jesus:

–Ákonoekopomaka yéxa kixó'ekone?

¹⁷ Ákoikopo yéxanoe koêku ne uhá koeti urúkovoti pahákuke xâne? Koati yonoti xoko íhaku níka ina ipuhíkopomaka.

¹⁸ Itea enepone ipuhíkeati pahákuke, koati isóneuke úkea. Yoko koati énomone ikopítí'ikoa ne xâne.

¹⁹ Vo'oku koati isóneuke xâne úkea ne váherehiko áha itúkea, kuteâti kahá'ayea koépekea yoko aúpu'íkea yêno áko'o itukovo íma, kapíneti ákoti itukapu koati múxone. Koati isóneukemaka

úkea kahá'ayeá koyenohí kó'iyea, koane ko'imahí kó'iyea, yoko oméxea, koane itúkoheyea koeku po'ínuhiko xâne, yoko ihéki po'í xâne.

²⁰ Koati énomone ikopítí'iko xâne, kene haina koekúti kuteâti ákoyea kipáva'uxapu enepo níko —kíxovokoxoane Jesus.

Sêno ukeâti po'í poké'e
Mk 7.24-30

²¹ Yane ipúhíkopeane Jesus neko óvoheixoku. Hane yóno ya poké'e xe'ókuke ne pitivókohiko koéhati Tíru yoko Sídom.

²² Yoko ápe seno kanáneya, ko'óvokuti yaneko poké'e óvoku xanéhiko ákoti itukapu júdeu. Enepone sêno, pihóne vá'uixea ikéneke Jesus. Hara koe yúho vaúkea:

—Unaém, iti ámoripono Ndávi, yokóseanau. Ápe inzíne yupihóvotíne ákoyea aúmati vo'oku ndémoniú urúkovati —kíxoane.

²³ Itea ako yumápa Jesus. Ina ahi'ókovo Jesus ne íhikauhiko koane kíxea:

—Mani únati pehuká pihópea ne sêno hokó'ixoviti, vo'oku vímaxovane vá'uixea vikéneke —kíxoanehiko.

²⁴ Ina kixôa Jesus neko sêno:

—Ako po'í mbahúkinokonoke ákoti itukapu nzuvó'oxoponea xanéhiko íhae Izaráe, enepone kutí koeti su'úso moyóniti —kíxoane.

²⁵ Yane ipuyuké koéponone ne sêno poké'e ke nonékuke Jesus koane kíxea:

—Hivá'axanu Unaém.

²⁶ Ina kixôa Jesus ne sêno:

—Ako yusíka véyeokono itátane páum níka xe'éxaxapa ne koati ko'óvokuti, ina parexákana ne kálíhunoe tamúku —kíxoane.

²⁷ Yane ina yumopá sêno:

—Kaná'uteoxo Unaém, itea enepone kálíhunoe tamúku, níkoamaka ne íhone níkokónoti irikóvoti opékuke mesana únae.

²⁸ Ina kixôa Jesus:

—Senó, koati hána'iti ne kívivonu. Ákoeneye kuteâti koêku ne yâha —kíxoane.

Énomone yanê'e, unátipone íhíne neko sêno.

Koitóvo êno ka'aríneti ne Jesus

²⁹ Ipuhíkopeane evo Jesus neko óvoheixoku, aúkopovo xe'ókuke ne Mar-na Ngálíeya. Pihónehiko oúkeke kali mopô, ina ivatáko ne Jesus.

³⁰ Énomone yanê'e, koati ênoti xâne pihinoâti, omínoâti xâne mohéveu koane xâne isayú'ixoviti poixo'o múyo, koane komítiti yoko mókere, koane ênotimaka po'ínuhiko ka'aríneti. Ípíhokononehiko poké'e ke nonékuke Jesus koane koíteovahiko Jesus.

³¹ Yane yupíhova iyúpaxeova xanéhiko noixópanehiko ne mókere koyúhoepa koáne ne isayú'ixoviti poixo'o múyo unátipea, koáne ne mohéveu yonópea yóko'omaka ne komítiti ínixopeane. Yane êno iháyu'ikeahiko Itukó'oviti, enepone kutípone íhae Izaráe, vo'ókuke.

Pí'ape kohíyako níka êno xâne ne Jesus
Mk 8.1-10

³² Ina ihaxíkoa Jesus ne íhikauhiko. Hara kíxovokoxoa:

—Ngóseanane ra xanéhiko vo'oku ákone níkokónoti níkáhiko. Yoko mopó'apene káxe óvoheixohiko njokóyoke kó'oyene. Ako angáha'á pahú ngxíópea pihópeahiko ákoti níka, mará'inamo íkarakahiko hímakati xenékuke —koéne.

³³ Ina kixôa íhikauhiko:

—Ná'ikopomo vínixoponea páum yara mêum ákoti apêti motovâti imátaxeovo ra êno xâne?

³⁴ Ina kixovókoaxo Jesus:

—Ná'ikopo yé'aye páum apêti xepákuke?

—Seti kôe, yoko kali ye'á koeti kálíhunoe hôe —koénehiko.

³⁵ Yane pahúkoane Jesus neko xâne ivátahikea poké'e ke.

³⁶ Ina veyôa ne seti koeti páum yóko'o ne hôe, ina íkoró'ixovo xoko Itukó'oviti. Yane honó'ekexoane, ina poreké'xoa ne íhikauhiko pahukoâti pôrekexeamaka neko xanéhiko.

³⁷ Uhá koe níkea koane imátaxeovohiko. Ina itixópa íhikauhiko Jesus itátane neko níkokónoti haxâti, kopúhikopoikomaka seti koeti sésta.

³⁸ Yoko koaturu koe míli hóyeno neko níkhôti ákoti kayumáxexapu senóhiko yoko kalivóno.

³⁹ Yane pahúkoane Jesus pihópea neko êno xâne. Ina urúkopova ne vatéke yonópoti íyeu pitivóko koéhati Magádam.

16

Epêmo Jesus ne farîzeuhiko itúkea iyupánevoti ukeâti vanúke

Mt 12.39; Mk 8.11-13; Lk 12.54-56

¹ Yane pihóhiko xoko Jesus ne farîzeu yoko sadúseu oposi'okoponovoti Jesus, epemoâtihiko itúkea iyupánevoti, hoénaxovope itúkeovo xoko Itukó'oviti úkea xunáko.

² Ina kixovókoxxoa Jesus:

—Itukovo ínati hâramo vanúke ya íyeu kíyo'i káxe, hara kénoue: “Únatimo káxe ihâroti vo'oku ina hâramo vanúke” kénoue.

³ Koane itukovo ya yuponii koêti, “Kevotímo úko, vo'oku ina hahá'i hâramoyea” kénoue. Kemomónoue vanúke, yéxxoa kéveamo, áko'o áko'oyeamo úko yaneko káxe, itea ákonoe yéxxa koêku ne koekútihiko exókoveati koêku ra káxehiko símokune úti.

⁴ Koati ákotinehiko aunáti ra xâne yara káxehiko símokune úti kó'oyene. Ákone yuúxapuhiko itúkea ahá'inoa Itukó'oviti, épemoikomaka noíxxea iyupánevoti índukeinoa. Itea ákomo ápahuina iyupánevoti noíxxonehiko ákoti itukapu kuteâti koêku xoko Njóna mekúke —kíxxovokoxoane Jesus.

Yane pihópeane.

Íhokokono kohiyákopeti pâum ne kixoku itúkeovo ne farîzeuhiko

Mk 8.14-21

⁵ Yane tarú'uxoane Jesus yoko íhikauhiko poixó'oke ne mar. Yoko inótovone okovo ómea pâum ne íhikauhiko.

⁶ Ina kixovókoxxoa Jesus:

—Neíxxapunoe, yokóhiyanavao ne kutí koeti kohiyákopeti pâum ánahixope evo farîzeu yoko sadúseu —koéne.

⁷ Yane turíxxovone yúho'ixeoxxoko ne íhikau vo'ókuke. Hara kixókoko:

—Koa tímea vo'oku ákoyea vama pâum kó'inoneye yuhó'inoví —kixókokonehiko.

⁸ Yoko exó kíxxea Jesus ne isóneuhiko. Énomone kíxxovokoxinoa:

—Na koeti íxxómoionoe yího'ixokoko vo'oku ákoyea pâum yómonenoe? itínoe hóyeno ákoti koâti kúveovonu.

⁹ Ávonoe yéxxina iséneue? Inótovanenomea yokóvo ne singu koeti pâum koimátaxoti singu koeti mili hóyeno, koánemaka neko yé'akeye sésta kepúhiupo yane haxâtihiko?

¹⁰ Ákonemaka puyákanapananoe yokóvo neko seti koeti pâum, níngaxeake neko koaturu koeti mili hóyeno koane yé'akeye sésta kepúhiupo itíxxépoanoe neko haxâti?

¹¹ Ákonoe yéxxa ákoyea itúkapu koati pâum ne ngíxxo? Itea hara ngíxxópinoe: Yokóhiyanavao ne kutí koeti kohiyákopeti pâum itúke evo farîzeu yoko sadúseu —kíxxovokoxoane Jesus.

¹² Yane ínati exoâhiko íhikau Jesus ákoyea itúkapu koati kohiyákopeti pâum kónoko kóhiyanayeova, itea itúkeovo íhikauvoti, íhikau evo farîzeu yoko sadúseu kixínoa Jesus, enepone ákoti oríko ukóponea xapa xâne.

Koyuhôa Péturu itúkeovo páhoe Itukó'oviti koíteovovi ne Jesus

Mk 8.27-30; Lk 9.18-21

¹³ Ya koeku píhea ne evo Jesus ya íyeu pitivóko koéhati Sezâreya óvoku natíxxea Filípi, hara kixo íhikauhiko:

—Kutímea íkutixanu ra xanéhiko, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne?

¹⁴ Ina kixôa íhikauhiko:

—Ápe koyuhôati ítíkivo Xuuum Mbátita iyukópovotine. Kene po'ínuhiko, koyúhoa ítíkivo Íliya iyukópovotine. Kene po'ínuhiko, koyúhoa ítíkivo Njerémiya, áko'o po'ímea porófeta koyúhosi em'o'u Itukó'oviti mekúke iyukópovotine —kíxxonehiko.

¹⁵ —Kene itínoe, kuti keyúho índúkeova?

¹⁶ Ina kixôa Simaum Péturu:

—Iti Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. Iti Xe'exa koati kaná'uti Itukó'oviti —kíxxoane.

¹⁷ Ina kixôa Jesus:

—Koâti únati kêku Simaum, iti xé'a Xuuum, vo'oku haina xâne yara poké'e kouhápu'ikinopea itea koati Nzá'a íhae vanúke kouhápu'ikinopea.

¹⁸ Haramaka ngíxxópi: Iti Péturu. Yoko enepora yiuhómeku vo'ónguke, kutí koe mopôí poéheve pèti, poéhevemakamo kutípone ne uhá koeti xâne hokónutimo ya nandíxxoku injíkonemo yara poké'e. Yoko ákomo itoâti uké'exea muhíkova Satánae yoko uhá koeti ovóxe.

¹⁹ Mborexópitimo keyúhoyi ne íhikauvoti ínzikaxeopikeneo, enepone kutí koeti xáve poréxxoti xâne úrukeovo natíxxokuke íhae Vanúke. Koêkuti yexéxxone yáye yara poké'e, kúteanemakamo koêku ya vanúke. Koane koêkuti míhi'oe yáye yara poké'e, kúteanemakamo koêku ya vanúkeke.

²⁰ Ina ixikó'oko íhikauhiko ákoyea koyúhoinoake itúkeovoxo Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xáne.

*Koyuhôa Jesus ivókeovomo yoko ukópeamo xapa ivokóvoti
Mk 8.31-9.1; Lk 9.22-27*

²¹ Ukeátine neko káxe, turíxoane Jesus Kristu kouhupu'ikinoa ne íhikauhiko kixókonokumo tumúneke. Hara kixovokoxoa:

—Ngónoko yóneam ya Njeruzálem koane íngoitoponeokonomo kotíveti vo'oku ákoyea tópi váhere ítukeinonumo tutíhiko vijéno júdeu, koánemaka ne payásotihiko sasedóti inuxínoti xanena úti hó'eke, yóko'o ne íhikaxoti yútoe Muíse, enepohikone éskiriba. Koepékonutihikomo itea ya mopó'apeke káxe ikéne, enjepúkopotinemo ungópea xapa ivokóvoti —kixovokoxoane.

²² Yane ahikú kixone Jesus ne Péturu, ina kixôa ákoyea yusíka kó'iyeaneye kuteáti koéku ne yúho. Hara kixoa:

—Ákomo síka Itukó'oviti kó'iyeaneye. Ákomo kalíhuina kíkikononeye Unaém.

²³ Ina inonéxinovo Péturu ne Jesus xaneáti kixea:

—Yahíkuxipunu Satanaé. Iti kuti koeti pú'iti mopôí onjéneke mani ikorókonuti, vo'oku haina ukeáti xoko Itukó'oviti ne iséne, itea koati kixoku ko'ísoneuyea xáne yara kúveu mêm.

²⁴ Ina kixôa Jesus ne íhikauhiko:

—Enepone kaha'ati hókeonu, ako yusíka yuíxeovo kouhepeka kóyeku yara kúveu mêm. Konókti hókeonu ya usó koyéti inonexinovo tiú'iti koekúti kuteáti koeku xáne koinópoti kurúhuna iyonókonone xoko kurúhuxokonoku. Yane kená'akane ingéneke.

²⁵ Vo'oku enepone xáne yuixóvoti kouhepeka kóyeku yara kúveu mêm, evókoatimo ne mani unako koépoku xoko Itukó'oviti. Itea enepone xáne usó koyéti évokea úhepeko kóyeku yara kúveu mêm vo'ónguke, énomonemo unati koépoku xoko Itukó'oviti.

²⁶ Kutí'ikopo ítópoino xáne ápeinoa uhá koeti únatinoe koekúti yara kúveu mêm itea evókti mani unako koépoku xoko Itukó'oviti? Ápeikopomea koekúti yara kúveu mêm motováti ko'ésa'iyea mani unako koépoku xoko Itukó'oviti?

²⁷ Yoko aungópovotimo yara kúveu mêm, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xáne, epó'oxo yaneko káxe, iyúseotimo indúkeovo éno hána'iti ihayú'iuti kuteáti koeku Itukó'oviti Nzá'a. Xané ngixópotinemo ovónje, ánjuhiko íhae vanúke. Yane ínamo ongoyúho námoepo póhutihiko xáne. Yoko kixoku itúkeovo póhutihiko xáne exoámo ne námoepo.

²⁸ Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Anéye xáne xepákukenoé ávotimo ivakápu koeku ávoyea naixanu indúkeovo hána'iti ihayú'iuti nandixáne, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xáne —kixovokoxoane Jesus.

17

*Ipokóvo koeku Jesus nonékuke evo Péturu
Mk 9.2-13; Lk 9.28-36*

¹ Sei koe káxe ikénepeke, xánea Jesus ne Péturu yóko'o neko pi'áti kopo'ínukokoti, Teáku yoko Xuáum ouke koati hána'iti mopôí. Yoko ainóvotinehiko, ákti po'ínuhiko xáne xapákuke.

² Ina ipokóvo koéku ne Jesus nonékukehiko. Ú'uhapu'i-ú'uhapu'i koéne ne nône. Kutí koéne uhá'iko káxe. Kúteanemaka koéku ne ípovo, hóhopu-hóhopu kóyene kuteáti koeku xúnati uhapú'iti.

³ Yane apé kó'inoanehiko Muíse yoko Íliya, enepohikoneko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, yuhó'ixoti Jesus.

⁴ Ina kixo Jesus ne Péturu:

—Unaém, koati únati vápeyea yáyeke. Enepo yakahá'a, indúkotimo mopo'áti kálíhunoe péti hú koeti yáyeke. Poéhamo ítike, poéhamo ítuke Muíse, koane poéhamo ítuke Íliya —kixoane.

⁵ Ixómoiko koyúho ne Péturu, apé koene kapási éno ú'uha koyéti rama'úxoatihiko, inú'ixoku emo'úti koéti:

—Énomone Nje'éxa rá'a, ákti omotóva ongóvo, porexónuti hána'iti elókeko ongóvo. Yakámokenoyinoe yúho —koéne.

⁶ Kamoáne íhikauhiko neko emo'úti, yupihovó koéneo xoko píkea. Xovokuké koéne íkorohikeovo poké'eke.

⁷ Ina ahí'ókovahiko Jesus ipího va'ú xokóyokehiko koane kixea:

—Yexépuaka. Hákonoe píke —kixoane.

⁸ Ina noiméxohiko, áko'oponehiko neko po'í noíxone. Poéhapoane Jesus noíxo.

⁹ Koeku ukópeahiko ouke neko hána'iti mopôí, hara koe ixíko'okoakehiko Jesus:

—Háxoxovonoe yetó'oko po'í xáne koéku ra neixone kó'oyene imókonemo enjepúkapano ungópea xapa ivokóvoti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xáne —kixoanehiko.

¹⁰ Ina kixôa íhikauhiko:

—Ná'ikopo koeti koyúhoinoa éskiriba, enepohikone ihíkaxoti yútoe Muíse, kónokea itúkeovo Íliya ne inuxómo símo?

¹¹ Ina yumopá Jesus:

—Kaná'uteoxo símeane Íliya inúxotike kóyuseyea uhá koèti.

¹² Itea koati ngxópitinoe símeane ne Íliya, itea ako éxa xanéhiko itúkeova, koane itúkinoahiko uhá koèti neko váhere áha itúkino. Énomonemakamo kíxónuneyehiko íkoitoponeonu kotíveti, undi íhae vanúke ikítipasikoponovoti xâne —kíxovokoxoane Jesus.

¹³ Yane éxoanehiko íhikau Jesus itúkeovo Xuaum Mbátita kíxo yane yuhó'inoahiko.

Koitóvo homoêhou úroevo ndémoniu ne Jesus

Mk 9.14-29; Lk 9.37-43

¹⁴ Yane koeku káyukopeovo evo Jesus xapákuke neko êno xâne, apé koene hóyeno ahi'ókovati ne Jesus. Yane ipuyuké kó'ieane nonékuke koane kíxea:

¹⁵ —Unaém, yokóseana nje'éxa. Akó'oti aunáti túti, pepokehí koèti. Koati yupihóvotine koítoponeovo kotíveti vo'ókuke. Enóné íkoroukeyeovo yúku áko'o itukovo íkoróno'ekovoti úneke.

¹⁶ Ómanem xoko íhikeuhiko itea ako íta koíteova.

¹⁷ Ina kôe ne Jesus:

—Imáko itúkinovo tiú'iti kutípea koane váhere ra xanéhiko yara káxehiko kó'oyene. Ná'ikopomeamo hunóko óvonzeixea xepákukenoe? Ná'ikopomeamo nzunóko índea ákoyeane yakútíponu? Yáma yákeneye ne homoêhou —kíxoane.

¹⁸ Yane pahúkoane Jesus ne ndémoniu ipúhikopea xokóyoke. Koáne, ipúhikopeane. Énomone yaneko ókoku óra, unátipone ne homoêhou.

¹⁹ Ikénepoke, ina ahi'ókovo Jesus ne íhikauhiko koeku ákoyea po'ínuhiko xâne xapákuke koane kíxeahiko:

—Na koeti ákoino víta kópuhikopea úti ne ndémoniu?

²⁰ Ina kíxovókoxxoa Jesus:

—Vo'oku yupihovó kó'ieya kalíhuyea ne kívivonu. Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepone kívivonu, muhíkovani akutêa itóvoku kalíhuko ake nonéti, enepone mostarda, mani motováti pehúki ahíkuxeovo xoko óvoku ne koati hána'iti mopóí pihópea po'íke. Koáne, mani ipokóvoti. Eneponi akoéneye kívivonu, ákoní ápahuina koekúti ákoti keusákinakana.

²¹ (Itea enepora kó'ieyovoku ndémoniu, ako kopúhikopati ákoti itukapu ya orásaum koáne ya jejuá kó'ieya) —kíxovokoxoane.

Koyuhópamaka Jesus ivókeovomo yoko iyúkopeovomo

Mk 9.30-32; Lk 9.43-45

²² Yanekóyoke koeku ho'úxeovohiko ya Ngalíleya, hara kíxovokoxoa Jesus ne íhikauhiko:

—Yé'exovone ngurí'okeokonokumo xunako xanéhiko, undi íhae vanúke ikítipasikoponovoti xâne.

²³ Yane ínamo kaepékanuhiko, itea mopó'apeke káxe ikénepo, enjepúkopotinemo ungópea xapa ivokóvoti —kíxovokoxoane.

Yane yupihovó koénehiko ikáxu'ieya okóvo ne íhikauhiko.

Koyúho koeku ímpostu ne Jesus

²⁴ Simoné'e ne Jesus yoko íhikauhiko ya pítivokona Kafanáum, simino Péturu ne koperáxotihiko tiúketi, nókone júdeu poréxea, iko'ítukeuti ya témpulu, enepone hána'iti imokóvokuti. Hara kíxóhiko Péturu:

—Enepone ihíkaxopitinoe, ako parexa tiúketi iko'ítukeuti ya témpulu?

²⁵ —Ém, poréxxoa —kíxoane Péturu.

Ehá'axo úrukovo ne Péturu óvokuke, tumuné koéne koyúhoinoa Jesus koêku, ávoti yuhu Péturu etó'okoati. Hara kíxxoa Jesus:

—Simáum, na kó'inoaye iséneu? Enepohikone náti yara poké'e, enepo koperáxohiko, kuti konokôa poréxea, xanéna? áko'o íhae po'í poké'e ákoti itukapu xanéna.

²⁶ Ina kíxôa Péturu:

—Hane konokôa poréxxoa íhae po'í poké'e.

Yane hara kíxxoa Jesus:

—Iyúseoneikopo ákoyea okónoko poréxxoa ne koati ko'óvokutihiko íhae ne poké'e.

²⁷ Itea mará'ínamo ópoe'ainovi isóneú ne koperáxotihiko, píhe xe'ókuke úne ya mar ínamo kírika nímikuna. Enepone inúxoti hêe itéponemo, míhi'akimo páho. Yane inixéponotimo póhuti pe'u tiúketi pahákuke ne hêe, ínamo píhe peréxopoinonu nóngone mboréxxoa koánemaka nékone peréxopi —kíxoane.

18

Kixoku itúkeovo ne ínixone Itukó'oviti itúkeovo koati payásoti

Mk 9.33-37; Lk 9.46-48; Fp 2.3; 1 Pê 3.4; 5.5

¹ Énomone yaneko ókoku óra, ahí'okovo Jesus ne íhikauhiko. Hara kixóhiko Jesus.

—Kuti itukóvo koáti payásoti ya xapákuke xáne natíxoku ne íhae Vanúke?

² Ina ihaxíko kalivóno ne Jesus imóda nonékukehiko

³ ina kôe:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepomo hákoti ipokóvo ne kixeku itíkivo, koane hákoti ikítipasikovo kálíhunoe kalivóno, ákomo kalíhuina yúrukopivo natíxokuke íhae Vanúke.

⁴ Itea enepone ákoti kapayásakapu kuteáti koêku ra kalivóno, énomone itukóvoxo koáti payásoti xapákuke xáne natíxoku ne íhae Vanúke.

⁵ Koêkuti ivavákoati kuteáti ra kalivóno njokóyoke koane itukínoati únati, undímaka kixóneye —kíxovokoxoane.

Koímaiti pôreu ne váhere kixovókuti

Mk 9.42-48; Lk 17.1-2

⁶ Ina koe'íkomaka:

—Koêkuti xáne vaheréxoti ítuke itávokinoke hókeonu ne póhuti xapákuke ra kálíhunoe kutipónuti, yusikóneni iká'akeokono éno pú'iti mopó'i anúkuke tumúneke koésayu'íxea isoneu po'í xáne, ínani kuriná'ekakana upénoyeaku úne xoko mar, maka hákone koesáyu'íxea isóne.

⁷ Kotíveti koêku ra xanéhiko yara kúveu mêm vo'ókuke ne koekúti kopoé'akeati isóne itopáti kutípeonu. Koati kóyekutinemo ápeyea koekúti kuteáti, itea koáti kotívetimo koêku ne xáne kixotíneye po'ínu.

⁸ —Énomone ngíxinopinoe: Enepo itukapu veð'u áko'o hívi váherexino ítike, yusikóneni titúki koane kiríki ákotike malíka, motovâti ákoyea váherexa ítike. Mani unatíne ákoyea poi xo'o veð'u, áko'o poi xo'o hívi yenópi vanúke yaneko usokó kó'iyea veð'u, áko'o hívi itea kirikópokonoti ipihóponovokutike xapa yúku ákotinemo ípukevoku.

⁹ Kúteanemaka koêku itukapu yúke váherexino ítike. Yusikóneni meréki koane kiríki ákotike malíka, motovâti ákoyea váherexa ítike. Mani unatíne yenópi vanúke ákoti poi xo'o yúke, yaneko usokó kó'iyea yúke itea kirikópokonoti ipihóponovokutike xapa yúku ákotinemo ípukevoku —kíxovokoxoane Jesus, exókoatihiko kónokea ákoyea íyuhixapapu sayá'ikopeova ne váhere ítuke.

Ihíkavoti ihókovoti koeku moyóniti su'úso

Lk 15.3-7

¹⁰ Ina kixovókokopaikomaka Jesus:

—Muhíkova póhuti xapákuke ne kálíhunoe kutipónuti, hako ikitíxa ákoti itúkovo, vo'oku koati ngxópitinoe itúkeovo xoko Nzá'a íhae vanúke óvoheixo ne ánjuhiko koyonoáti ne kálíhunoe kutipónutihiko. (

¹¹ Vo'oku hane nzimíno ngoíteova ne xáne pahukóvoti, undi íhae vanúke ikítipasikoponovoti xáne.)

¹² —Na kó'inoaye iséneu? Itukovo apéti hóyeno póhuti séndu su'úsona, ínani omoyóni póhutiya, ákonikopomea kurí íxahiko oúke kalí mopó'i ne noventai nove koéti koeku opósikoponea neko póhuti moyóniti?

¹³ Koáti ngxópitinoe: Inixápanane, yupihóvotimo elókeko okóvo vo'ókuke ne póhuti kovú'e yane po'ínuhiko noventai nove koéti ákoti omoyóni.

¹⁴ Énomonemaka koéneye ne Yá'a íhae vanúke ákoyea akáha'a évokeovo póhuti yara kálíhunoe kutipónuti —kíxovokoxoane Jesus.

Nókone vitúkea apé váhere ítukeinovike ne po'ínu úti

Lk 17.3; Ngá 6.1; 2 Ts 3.13-15

¹⁵ Ina koe'íkomaka:

—Enepo vaheréxa ítukeinopi ne po'ínu xáne, pihúnea yéxokoponi pahúnevo pí'eátinenoe ákoti po'í xáne kixóyokenoe. Enepo akamókenopi, itepoátimo keúnatikopi isóne.

¹⁶ Itea enepo hákoti kahá'a kámokenoyeopi, yusikóne yaúkinova xeneti póhuti, áko'o itukovo pí'áti xáne motovâti iyúseyeexo ne koekúti koeku pí'aye, áko'o mopó'aye noixoáti, motovátimaka koyúhoepa koêku.

¹⁷ Yane enepo hákoti kahá'a kámokenoyea xené'inoake, yáma ne koekúti nonékuke po'ínuhiko xáne ya imokóvokutike. Yane itukovo kóyekutine ákoyea akáha'a kámokenoyea isóneunoa xanéhiko imokóvokutike, kutí íxepane xáne ákoti éxa Itukó'oviti, koane kutí íxepanemaka kuteáti koperáxinoti náti, enepone ákoti oponóvo ítuke.

Xunakóti poréxoake Jesus ne íhikauhiko

Mt 16.19; Xu 20.23

¹⁸ —Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Uhá koeti koêkuti seyá'iumo yara poké'e, kúteanemakamo koeku vanúkeke. Koánemaka ne síkenemo yáyeke yara poké'e, kúteanemakamo koeku vanúkeke.

¹⁹ —Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Itukovo apêti yáye yara poké'e pi'áti xâne xepákuke kutikokó koinoáti isónou ne áha épemea ya orásaum, kousókinoatimo Nzá'a íhae vanúke.

²⁰ Koeku ápeyea pi'áti áko'o mopo'áti xâne ho'uxínovoti itúkea orásaum ya inzáke, anêngomakamo xapákukehiko —kíxovokoxoane Jesus.

Nókone vitúkea vaheréxo ítukeinovi ne po'ínu úti

Mt 6.14; Lk 17.4; Éf 4.32; Kol 3.13

²¹ Yane ina ahi'ókovo Jesus ne Péturu. Hara kíxoa:

—Unaém, enepo vaheréxa ítukeinonu ne mbo'ínu, namo yé'aye ixómoyea ngóseanapoa, kutí ngxipáti ákoti vaheréxinanu ítuke? Seti koetímeeamo?

²² Ina kíxôa Jesus:

—Ako yusíka itúkeovo pou seti koêti késeanapoa, itea hara ngxíopi setenta koetimo seti.

²³ Vo'oku enepone natíxea ne Íhae Vanúke xapa xâne, hane koéneye náti komomópoti yé'akeye orévexoake ahínoehiko.

²⁴ Turixoâne ne ítuke, omínokonone po'i ahínoe koáti yupihóvoti orévexoake ováti ênoti mili tiúketi.

²⁵ Yoko koati ákoti tiúketina mani poréxopeake neko oréveu. Yane pahúkoane pátaraua kaványeokono neko ahínoe, koane yêno, xe'éxaxapa yoko uhá koeti apeínoati, motováti isúkopeovo neko oréveu.

²⁶ Yane ipuyuké koéne neko ahinoêti nonékuke pátaraua. Hara koéne: “Yokóseanau, kali kuxoo íxenuvo, vo'oku kóyeane mo mboréxopeopea uhá koêti ne orévenjopike” kíxoane.

²⁷ —Yane yupihovó koéne kóseanyea pátaraua neko ahínoe. Yane pahúkoane pihópea koane ákoyeane káperaxapa neko orévexoake.

²⁸ Pihopóne neko ahinoêti, tokononé koene ha'íne ko'ítukeyea orevéxoati kali póhuti séndu pe'u tiúketi. Yane kóperaxoane. Namú kíxeane ánu kotitínoati. “Peréxapana ne yorévexonuke” kíxoane.

²⁹ —Yane ipuyuké kó'iyee neko ha'íne nonékuke. Hara kíxoa: “Yokóseanau, kali kuxoo íxenuvo, vo'oku kóyeane mo mboréxopea ne orévenjopike” kíxoane.

³⁰ —Itea ako kali kaha'á íxa. Yane kuríkoponoane ika'ákovokutike tukú koeti isúkopea neko orévexoake.

³¹ Enepohikone po'i ahinoêti ha'íne ko'ítukeyea, noixoâne neko koekúti, yupihova ikótivexea isóneuke. Úkeane pihohíko éto'okoponea ne pátaraua. Uhá kíxoa koyúhoinoa ne koekúti.

³² Ina ihaxíkoo pátaraua neko ahínoe. Hara kíxoa: “Koati iti váhere ahinoêti! Koseaná ngxíopipepo. Ako ngáperaxapapea neko yorévexonuke vo'oku yépeminu ngóseanayeopi.

³³ Mani konokoátimaka késeanyai ne he'íne orevéxopiti kuteátimaka ngxíopiku ngóseanayeopi” kíxoane.

³⁴ —Yane yupihovó koene ímaikinova pátaraua, ina pahukôa iká'akeovo koane kurí'okeokono, ikoítoponoati kotíveti tukú koetímoo parexápa neko orévexoake —koéne ne Jesus

³⁵ Ina koe'íkomaka:

—Énomonemakamo kíxópinoeoye ne Nzá'a íhae vanúke enepomo yunaká iséneuke ne váhere ítukeinopi pe'ínu hákotimo keseánapoa —kíxovokoxoane.

19

Koeku kuríkoti yêno

Mt 5.31; Mk 10.1-12; Lk 16.18; 1 Ko 7.10

¹ Uke'éxone koyúhoyea ne Jesus, ipúhikopeane Ngalíleya yonópoti Njúdeya poixó'oke húveona Njórdaum.

² Koati ênoti xâne hokó'ixoati koane koíteova Jesus ne ka'arínatihiko xapákuke.

³ Ápemaka farízeuhiko, enepone yuixóvoti hókea yútoe Muíse pihinoáti oposí'okoponovati. Ina epemó'ikohiko Jesus kaha'áinoati pahúkeovo ya yumópope. Hara kíxoahiko:

—Motóva kuríkea yêno ne hóyeno ya uhá koêti koêkuti évotikoake?

⁴ Ina yumopá Jesus:

—Ákoikopo yíhoikiku emó'uke Itukó'oviti koyuhoáti koêku iná itukôa Itukó'oviti ne xâne itúkeamaka hóyeno yoko sêno?

⁵ Ina koemáka: “Énomone kuríkino há'a yoko êno ne koyénoti motovâti komúxoneyea yêno. Yane koati póhutipone ne pi'âti” kôe.

⁶ Ákone apí'a, koati póhutipone. Koeku koyúhoyea Itukó'oviti poéhapeane ne pi'âti, ako yusíka ápeyeya xâne haxakópati —kíxovokoxoane Jesus.

⁷ Yane ina kixôa farízeuhiko:

—Ná'ikopo koeti ápeino yútoe Muíse koyúhoti yusíkea kuríkea yêno ne hóyeno, koane poréxea koyuhópeti kotuyópeti íha itúkeovo koyenókokoti?

⁸ Yane hara kixôa Jesus:

—Poréxinopeakenoe Muíse kiríki yíno vo'oku tiú'ikonoe yomíxone. Itea yaneko inúxotike inâ apê ra mêum, ako yusíka kuríkeokoko.

⁹ Hara ngixópinoe vo'ókuke: Enepone kuríkoti yêno ina okoyénopomaka, ákoti itukapu vo'oku itúkeovo aupú'ikoti yêno yuhó'ixoti po'i hóyeno, ya xoko Itukó'oviti, koati pahukóvoti nê'e, koane koati aupú'ikoti inúxoti yêno. (Koánemaka ne koyenópati ne kúrene íma, ya xoko Itukó'oviti, kutí kôe aupú'ikeati inúxoti íma ne sêno.)

¹⁰ Ina kixo Jesus ne íhikauhiko:

—Koeku kó'iyeaneye, yusikóneikopo ákoyea okóyeno koko ne xâne.

¹¹ Yane hara kíxovokoxoa Jesus:

—Haina hí'imé koeti xâne itoti ákoyea okóyeno. Poéhane itôa ne xâne poréxone Itukó'oviti kó'iyeaneye.

¹² Ápe hóyeno ákoti okoyéno vo'oku omeátinekeneye inâ ipuhíko ápeyeya isáyunevo ákoinoke omótova kóyenyeya. Ápemaka hóyeno kapáxovoti. Kene po'ínu, kaha'âne ákoyea okóyeno motovâti yuíxeovo kóukoponea natíxea Íhae Vanúke xapa xâne. Koêkuti eopâti isóneuke ítea kó'iyeaneye, ene itukâ kuteâti ra yúnzo —kíxovokoxoane Jesus.

Epemínoa Jesus ne kalivónohiko unako koeku xoko Itukó'oviti

Mk 10.13-16; Lk 18.15-17

¹³ Yane ápe xâne omotíhiko kalivóno xoko Jesus motovâti ípihea vô'u tutúkuke, itea sayá'ikoa íhikauhiko Jesus.

¹⁴ Ina kôe ne Jesus:

—Síkeane kenó'okea ne kálíhunoe kalivóno njokóyoke. Hako seya'íkoka, vo'oku kuteâti koeku usó kóyeyea kenó'okinonu rá'a, énomonemaka kónoko kó'iyeaneye ne xâne yonópoti natíxokuke Íhae Vanúke —kíxovokoxoane.

¹⁵ Yane ípihoane ne vô'u tutúkukehiko. Úkeane pihôpo.

Inámatiko hóyeno íríku

Mt 13.22; Mk 10.17-31; Lk 18.18-30; 1 Tm 6.6-10; Tk 5.1

¹⁶ Yane apé koéne xâne ahí'ókoponovoti Jesus. Hara kixôa:

—Íhikaxotí, kuti itukóvo únati koekúti nóngone indúkea motovâti ómbea xoko Itukó'oviti ákotinemo hunókoku?

¹⁷ Ina kixôa Jesus:

—Ákoikopo yéxa itukóvotiye ne koati únati? Enepone koâti únateoxo, poéhaxo, ako po'ínu. Yakaha'a ákoyea hunókoku yópi xokóyoke, itíka ne páhoenopi Ponóvoti Kíxovókuti yútoe Muíse nêkone itíki —kíxoane Jesus.

¹⁸ —Kuti itukóvoye xapákuke neko yutoéti? —koéne neko hóyeno.

Yane hara kixôa Jesus:

—Enepone koéti: “Hako kepéko. Hako yaupú'iko po'i xâne kepiné'yiti yêno. Hako yomêxo. Hákomaka itikóheo koeku po'í xâne.

¹⁹ Tiya yá'a yoko yêno. Koane hákomaka motovâ yokóvo ne po'ínuhiko xâne. Kuteâti kixépovoku ákoyea kemáxatikapapu, énomonemaka íxeaneye ákoyea omótova yokóvo ne po'ínuhiko xâne” koéti —kíxoane Jesus.

²⁰ Ina kôe neko hóyeno:

—Heú ngíxoa indúkea nê'e. Kutí'ikopo ngónokoiko?

²¹ Ina kixôa Jesus:

—Enepo yakaha'a itíkivo koati ponóvoti ákoti ovópiku, yakávaneponeo uhá koéti ne apeínopiti, ina perekéxa xâne ákoti apeínoati ne ésa'i. Yane apétimo apeínopiti vanúkeke, ina kina'áka ingéneke hékinu —kíxoane.

²² Kamoáne hóyeno ne emó'uinoa Jesus, yupihovó koe isóne'ekeovo koeku pihópea kama'âti ne êno apeínoati.

²³ Ina kíxovókoxoa Jesus ne íhikauhiko:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Koati tiú'itimo yonópea natíxokuke Íhae Vanúke ne xâne ênoti apeínoati.

²⁴ Koati ngixópitinoe: Ako'óneni oríko vékea kámelu xoko kali ihínone tópe uhe'ókopeti yane yonópea natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke ne xâne íríku —kíxovokoxoane Jesus.

²⁵ Kameáne ihikauhiko Jesus neko yúho, yupihovó koéneo xoyúpaxevahiko, ina koehíko: —Yane kuteâti koeku yiúho, kutí'ikopomo motová itúkeovo koítovone Itukó'oviti koane yonópea xokóyoke? —kíxoanehiko.

²⁶ Pono-ponó kixínoane úke Jesus ina kixovóxoxoa:

—Enepone ínixone xâne itúkeovo yupihóvoti tiú'íko, ako áti'u i xoko Itukó'oviti.

²⁷ Ina kixóa Péturu:

—Kurí kíxoa úti ne uhá koeti koekúti koeku hókeopi úti. Namo koéneye úti?

²⁸ Ina yumopâ Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzón'inoe: Itínoe hokónuti, yaneko káxe ainámapone uhá koeti koekúti, ivandákapane xoko ivándakoku nandíxea koeku indúkeovo hána'iti ihayú'iuti, undí íhae vanúke ikútípasikoponovoti xâne, keha'ínenutimakamo ivétaki xoko nduse koeti ivatákokuti kuteâti ivándakoku nandíxea, motovâti yihoikopi ne nduse koeti iháxakexoku xanena Izaráe, neixoti unátiyea, áko'o ákoyea aúnati ne ítuke.

²⁹ Koane enepone uhá koeti xâne ákoti okotíxo ítukeovo vo'ónguke, kuteâti óvoku, po'ínuhiko, há'a, êno, (yêno), xe'éaxapa, áko'o itukovo poké'exa, yupihovó koetimo námoepo yane koekúti ákoti okotíxo, yoko ko'ípáratimakamo ópea xoko Itukó'oviti ákotinemo hunóko.

³⁰ Itea enómo xâne teyonéti koeku kó'oyene okópotimo ikenétike. Kene ne ákoti apayáso ovoti ikenétike koeku kó'oyene, énomonemo itukóvoxo koati teyonéti —kíxovokoxoane Jesus.

20

Ihíkavoti ihókovoti koêku ko'ítuketihiko xapa úva

¹ Ina kôe ne Jesus:

—Enepone natíxea ne íhae Vanúke xapa xâne, hane koéneye hóyeno itúkoti kaváne ipuhíkeati óvoku ya máturukata opósikoponoti ko'ítúkeinoati kátarakinoane ne nóne úva.

² Kousókone emó'uinoane ne ahinoéthihiko itúkevomo póhuti pe'u tiúketi poréxea ya káxe, yane pahúkoanehiko ko'ítukepoinoa xapa nóne úva.

³ Ya nove ôra ya yupóniti, pihóponemaka neko hóyeno opósikoponea po'i ko'ítúkeinoati. Yane noíxone po'ínuhiko xâne parásake ákoti itúkovo.

⁴ Ina kixoáhiko: “Pihénoemaka xapa nónem úva, yokó'ítukepoinonu ínamo mbarexápapinoe yé'akeye ésa'i ne ke'ítukeyi” kíxovokoxoane.

—Úkeane pihohíko.

⁵ Ye'ékotine itumúkoti, koáne ya mopo'âti ôra, pihóponemaka neko hóyeno opósikoponea po'i xâne. Yane pahúkopomaka po'i ko'ítúkepoinoati. Yoko kúteapoanemaka yuhó'inoane ne po'ínuhiko ahinoéti.

⁶ Ya kuteâti síngu ôra ya kiyakáxe, pihóponemaka neko hóyeno opósikoponea po'i ko'ítúkeinoati. Yane noíxoponemaka po'ínuhiko xâne ákoti itúkovo. Hara kíxovokoxo: “Na koeti herú kixíneneo káxe yóvoheixi yáyeke ákoti yokó'ítuke?”

⁷ —Ina yumopâhiko: “Vo'oku akó'oti pahukó'oviti.”

—Ina kixovóxoxopamaka únae úva: “Pihé'ikoponeamaka, yokó'ítukepoinonu xapa nónem úva” kíxovokoxoane.

⁸ —Yaneko kiyoné'e káxe, pahúkoane únae úva ne exeâti koêku ne ítuke. Hara kíxoa: “Ihéxihika uhá koéti ne ko'ítuketi. Peréxapa námoepo. Hane ínixá peréxopi koati okoti ikenéti turíxeovo ko'ítukeyea, ínamo perexápa ne inúxoti turíxovo ko'ítukeyea” kíxoane.

⁹ —Enepokoneko ahinoéti turíxeóvoti ko'ítukeyea síngu ôra ya kiyakáxe, poéha pe'u tiúketi námoepo póhutihiko.

¹⁰ Itea enepohikoneko inúxoti ko'ítuke, ikútixa xu'ínánemo námoepo yane po'ínuhiko ahinoéti. Itea poéhamaka pe'u tiúketi námoepo póhutihiko.

¹¹ Namukópanehiko ne tiúketi, turíxovonehiko kapáhakinovo pátarauxa.

¹² Hara koéhiko: “Enepokora turíxeóvoti koati ikenéti ko'ítukeyea, pohu poéha ôra ko'ítukehiko. Na koeti kutipasí kixínea námoepo úti, uti koitóponovoti kotíveti xapa kótuti káxe?” kíxoanehiko.

¹³ —Ina kixóa únae úva ne póhuti ya xapákuke ne ahínoe: “Iningoné, ako váherexa indukeinopi. Ákoikopo usó yákoye itúkeovo póhuti pe'u tiúketi nemúko enepo iná yuhó'ixinokoko úti koêku?”

¹⁴ Kó'oyene nemúka ne tiúketi yêho. Pihépane vo'oku ngahá'a íngutipasikea némoepo ne námoepo okoti ikenéti ko'ítuke.

¹⁵ Ákoikopo omótova indúkea kuteâti anjá'inoane ngíxeane ne indukevo? áko'o inixeátimea váherexa indúkeovo koati únati xâne” kíxoane neko hóyeno.

¹⁶ Ina kôe ne Jesus:

—Énomonemo koéneye inuxó koépeamo ne xâne ovoti ikenétike koêku kó'oyene. Kene ne inúxotihiko koêku kó'oyene, ikenétike ópomo. (Vo'oku êno xâne iháxiuti, itea ákomo axú'ina ne koati noivókoetihiko) —koéne.

*Koyuhópamaka Jesus ivókeovomo koane exépukepeamo
Mk 10.32-34; Lk 18.31-34*

¹⁷ Pihoné'e ne evo Jesus ya Njeruzálem, koêku yóneahiko, ahikú kíxoa Jesus neko nduse koeti íhikau yane po'ínuhiko xâne. Hara kíxovokoxoa:

¹⁸ —Kó'oyene, Njeruzálem vonóne. Nguri'ókokoatino ne tutíhiko sasedóti inuxínoti viyénoxapa hó'eke, koáne ne éskiriba, enepohikone ihíxaxoti yútoe Muíse. Koati ngxókonokunemo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne ínamo pahukáhiko ngoépekeokono,

¹⁹ ínamakamo kurikánuhiko xoko ákoti itukapu viyénoxapa júdeu éxoti koêku poké'exa úti. Yane koemóke'enutihikomo koane yehepóke'exonutihikomakamo, ínamo kuruhúxanuhiko, itea mopó'apeke káxe enjepúkopotimo ungópea xapa ivokóvoti —kíxovokoxoane Jesus.

*Épemone eno Teáku yoko Xuáum
Mk 10.35-45*

²⁰ Ina pihíno Jesus ne yeno Nzebêdeu. Xe'éxaxapa xané'inoa. Yane ipuyuké koéne neko sêno nonékuke Jesus koane épemea itúkinoa áha.

²¹ —Kutí kehá'a? —kíxoane Jesus.

Ina yumopâ ne sêno:

—Mani ngaha'âti peréxi ra pi'âti njé'a itúkeovo teyonéti koane ivátakea xíririkuke, póhuti yéxopeke kene po'ínu lepékuke ya netíxokuke.

²² Ina kixôa Jesus:

—Ákonoe koati yéxi koêku ne yépemonuke. Iteátinoekopomo víki ne êno kotíveti koekúti véngokuikomo? —kíxoane.

—Êm, vítoátimo —koénehiko.

²³ Ina kixóáhikomaka Jesus:

—Vikoátinoexomo ne tiú'iti véngokuikomo, itea enepone ivétaki énjopeke yoko lombékuke xoko nandíxoku, hainamo úndi noivókoxoa ivatákoatimoya, vo'oku Nzá'a kousókinóa ivatákoatimo —kíxoane.

²⁴ Kamoánehiko po'i yéhi koeti íhikau Jesus, ímaikinovahiko neko pi'âti kopo'ínukokoti.

²⁵ Ina ihaxíhikoa Jesus ne íhikau ahí'okeovaxo. Hara kíxovokoxoa:

—Yéxoanenoe itúkeovo payásotihiko pahukó xapa xâne. Koatine nâtihiko exêa koêku.

²⁶ Itea xepákukenoe, ako ákoeneye, pó'iti koêku. Koêkuti kahá'ati itúkeovo payásoti xepákukenoe, konókoti usó kóyeyea itúkeovo yovóxenoe.

²⁷ Koane koêkuti kahá'ati itúkeovo koati teyonéti ya uhá koêti xepákukenoe, konókoti itúkeovo ovoxéti híyeyuke itínoe

²⁸ kuteátimaka ngoêku, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. Vo'oku hainámaka nz-íminoti enó'iyea ovónje kouhépekoti ngóyeku, itea nzímínoti indúkeovo ovoxéti yoko ivóngeovo motovâti enó'iyea xâne ngoítovone —kíxovokoxoane Jesus.

*Koitóvo pi'âti komítiti ne Jesus
Mk 10.46-52; Lk 18.35-43*

²⁹ Ipuhíkeane pitivóko koéhati Njeríko ne evo Jesus, koati ênoti xâne hokó'ixoati.

³⁰ Yoko ápe pi'âti komítiti vataká koyéti xe'ókuke xêne. Kamoáne itúkeovo Jesus vekôa neko xêne, vaúkoanehiko. Hara koe yuhóhiko vaúkea:

—Unaém, ámoripono Ndávi, yokóseanavi.

³¹ Yane sayá'ikoa xanéhiko pahukoáti kóyunuhikeovo, itea ínamá'axohiko kohonóko emó'u vaúkea:

—Unaém, ámoripono Ndávi, yokóseanavi —kóyehiko.

³² Yane xe'ó kó'inoane Jesus, ina ihaxíkoa koane kíxeahiko:

—Kutí kehá'anoe indúkinopea?

³³ —Unaém, kahá'ati uti vínixopea —koénehiko.

³⁴ Kóseanane Jesus, ina ipíhoa vó'u ukékuke. Énomone yaneko ókoku ôra, ínixoponehiko koane hokópeahiko Jesus.

21

*Ihayú'ikokono Jesus urúkovovo ya Njeruzálem
Mk 11.1-11; Lk 19.28-40; Xu 12.12-19*

¹ Ye'éxoane evo Jesus ne Njeruzálem, simoáne ne ipuxóvokuti koéhati Mbetefáje xêrerekuke kali mopôî koéhati Olívera, yane pahúkone pi'âti ihikau ne Jesus inuxó kó'iyea tumúneke. Hara kíxoanehiko:

² –Pihéneoe yane kali ipuxóvokuti timúneke. Ehá'axomo símea, inixéponotinoemo seno njuméntu ika'ó koyêti yoko xe'éxa. Kíxeanoemo, ínamo yamapâ yâkeneye.

³ Enepomo áva epemó'ikopiti itíkoake, haramo íxea: “Konokoátiko Vúnae rà'a” íxeamo. Yane síkópitinoemo yomópi yâkeneye —kíxoane.

⁴ Yoko kó'inokeneye, hane simovóno kaxéna yuho porófeta mekúke, enepone koêti:

⁵ “Hara íxeahiko ne íhae Njeruzálem: Yokómoma rakene netínanoe ivu'íxoti njuméntu. Ako kapáyasakapu nê'e. Koati xe'éxaiko njuméntu ivú'ixo” koêti. *Zacarias 9.9*

⁶ Yane pihóne neko pi'âti ihikau Jesus, itúkoane neko páhoenokono.

⁷ Ina omopâ ne seno njuméntu yoko xe'éxa. Ipíhoanehiko kápána ouéke, ina ivu'íxoá Jesus.

⁸ Yoko xapákuke neko êno xâne, ako yumáxapu ikapákinoati kápána xenékuke. Ina apémaka tetúkoti tuti exáte ípíhoati xenékuke kouhé'ekinoati vékoku.

⁹ Eneponeko êno xâne tumúneke koane ikéneke, aínovo kohonókoti yúho kóyeyea:

—Koati hána'iti ihayú'iuti rakene ámoripono Ndávi. Viháyu'ika páhoenovi Vúnae Itukó'oviti. Koati hána'iti ihayú'iuti ne Itukó'oviti yâkonoye vanúkeke —koéhiko.

¹⁰ Simoné'e Njeruzálem ne Jesus, iyúpaxova uhá koeti xanéhiko yane pitivóko koane kíxeahiko:

—Kutímeaya rakéne?

¹¹ Ina kôe yúho vaúkexea neko êno xâne hokoti Jesus:

—Eneporâ'a, énomone ne porófeta íhae Nazâre ya Ngalíleya —koéhiko.

Kopúhikopa Jesus ne kavánetihiko ya hána'iti imokóvokuti

Mk 11.15-19; Lk 19.45-48; Xu 2.13-22

¹² Urúkovane Jesus ne témpulu, enepone hána'iti imokóvokuti, xoko kíndana, kópuhíhikopo xâne kaváneti yoko vanéxotiya, koane kasá'irikexea mesána neko koperáxoti xanéhiko esa'íkoti túkete, koánemaka ivátakokuhiko neko kaváneti kurúte.

¹³ Ina kôe ne Jesus:

—Hara kôe emó'uke Itukó'oviti: “Enepora imokóvokuti óvongu, íháxeokonotimo óvoku itúkoti orásaum” kôe. Itea itúkoanenoé óvoku ómevotihiko —kíxovokoxoane Jesus.

¹⁴ Yane ina pihíno Jesus ne xâne komítiti yoko mohéveu yane hána'iti imokóvokuti koane koíteovahiko Jesus.

¹⁵ Itea enepohikone tuti sasedóti inuxínoti xâne hó'eke koánemaka ne éskiribahiko íhíkaxoti yútoe Muíse, ímaikovo noixoáne ítuke ne Jesus ákoti kuteâti, yóko'o ne kalivónohiko vaukékoti koane kó'iyeahiko:

—Koati hána'iti ihayú'iuti ra ámoripono Ndávi —kóyehiko.

Ina kíxo Jesus ne tutíyehiko:

¹⁶ —Ako kéma koêku yúho ne kalivónohiko?

Ina kíxôa Jesus:

—Ngámoane. Ávonoekopomea yíhoikoku emó'uke Itukó'oviti rà'a? “Iti Itukó'oviti, enepone kálíhunoe kalivóno koánemaka ne ovotí'iko takikútike, peréxoá kaná'uyexao íháyu'ikeopi” ákoikopo ákoe? —kíxovokoxoane Jesus.

¹⁷ Yane pihópeanehiko Jesus. Ipuhíkopeane ne pítivokona Njeruzálem, pihópone ya Mbétanea imókopoku.

Koêku xuve figu ákoti há'i

Mk 11.12-14, 20-24

¹⁸ Yuponii kôe, káyukopovomaka ne Jesus ya Njeruzálem. Yoko epékoatine hímakati.

¹⁹ Ina noíxo xuve figu xe'ókuke xêne, itea pihoné'eya, ako ápahuína há'i noíxone. Poéhane êno túti apê. Ina kôe:

—Ukeátine kó'oyene, hunókokunemo kahá'iyea rà'a —koéne.

Yane movo'ó koéne neko xuve figu.

²⁰ Noixoáne íhíkauhiko Jesus, yupihovó koe iyúpaxeoava, koane kó'iyea:

—Imáko ákoino oríko movó'oyea ne xuve figu.

²¹ Ina kíxovókoaxa Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Enepo itukapu koati kaná'uti kívivonu, hákotimaka muyá'i iséneue yane kívivonu, itíkoátimo kuteâti ngíxoaku ra xuve figu. Haina póhutine itea muhíkovani pehuká ra koati hána'iti mopôî áhíkuxeova ne ókoku koane kuríno'ekopeova ne mar, mani ípokóvoti.

²² Yoko uhá koeti koêkuti yépemone ya orásaum, enepo yakutípoaxo yimópikonomo, itikínokonoatimo.

Epemó'ikokono Jesus úkeaku xunáko

Mk 11.27-33; Lk 20.1-8

²³ Simoné'e ne Jesus yane hána'iti imokóvokuti, ixómoti ihíkaxo. Yane yakukú kíxoane tutíhiko sasedóti, enepone inuxínoti júdeuhiko hó'eke, yoko po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti júdeu. Hara kixóhiko Jesus:

—Na úkea ne xunakóti itíkike ra koekútihiko? Kuti porexópi kixineye ne itike?

²⁴ Ina yumopâ Jesus:

—Anéyemaka émbemopikeno. Enepomo íte yimópinunoe, ínamo enjákepa porexónoati indúkea ra koekútihiko índuke.

²⁵ Kuti porexóda ne Xuuum Mbátita áhikea? Íhae Vanúke? áko'o xâne yara poké'e.

Yane ina kixokókohiko:

—Enepomo vokoyúhoa itúkeovo Íhae Vanúke pahukôa, “Ná'ikopo koeti ákoino yakútipooane ne Xuuum?” kixo'óvitimo.

²⁶ Itea enepomo vokoyúhoa itúkeovo xâne yara poké'e pahukôa, pikómaka uti kixó'ovikumo xanéhiko, vo'oku heú koe xâne ínixe itúkeovo páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u ne Xuuum —kixókokonehiko.

²⁷ Énomone kixínohiko Jesus:

—Ako véxa.

Ina kixovókokoxopamaka Jesus:

—Ákoikopomaka ongóyuhoinoopeano porexónoati indúkea ra koekútihiko índuke —kixovokoxoane.

Exetínati apêti íhokovoke koeku hóyeno pi'âti xé'a

²⁸ Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Na kó'inoaye iséneu râ'a? Ápe hóyeno pi'âti xé'a. Koêku pihínoa ne xuvé'eti, hara kíxo:

“Nje'exá, yokó'itukepono xapa nónem úva.”*

²⁹ —Ina kixôa xé'a: “Ako angáha'a mbíhea” kíxoane.

—Itea itúkopinoa isóneu, yane pihóne xoko pahúkokonoku.

³⁰ —Ínamaka pího neko hóyeno xoko po'i xé'a. Kúteanemaka yuhó'inoa. Ina yumopâ xé'a: “Êm, mbihotímo” kíxoane.

—Itea ako píha.

³¹ —Yara pi'âti, kuti itukôa ne páhoena há'a?

Ina yumopâhiko:

—Xuvé'eti.

Ina kixovókokoxoa Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepohíkone koperáxinoti náti ánu'ukenati kóperau, yóko'ohiko ne mohíti sêno, énomonemo yonopó natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke ya itíke.

³² Vo'oku énomone simíno Xuuum Mbátita éxokeopinoe ponóvoti xêne yonópoti xoko Itukó'oviti, itea ákonoé kali yakútipoa. Kene ne koperáxinoti náti yóko'o ne mohíti sêno, kutípoahiko. Upánini neíxoanoé ne koekúti, itea kóyeané ákoyea ikétivexanoé iséneuke ne váhere kixeku itíkivo koane kirikopi, koane ákomaka yakútipooane —kixovokoxoane.

Ihíkavuti íhókovoti váhere xâne katarákinoti nóne ne únae kavâne

Mk 12.1-12; Lk 20.9-19

³³ Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Ivévakanoé ra po'i exetínati apêti ínzokoake: Ápe hóyeno itúkoti kavâne nóti êno xuve úva. Itúkinoa ípi neko nóne. Ina itúko tángi kótikovoku ho'o úva itúko víyum. Ínamaka koexépuko óvoku koyonínoati ne nóne, éyevoti vanúkeke motovâti ákoyea malíka ínixoku ne koyonoáti. Yane kurí'okoane ne katarákinoti ne nóne motovâti haxákoepa avané'e êho. Yane pihóne po'i poké'e.

³⁴ Simovóne kaxena veyóvope ha'i nonéti, pahúkone ahínoehiko ne únae kavâne xokóyoke ne katarákinoti ne nóne motovâti veyópoinoa námoepo.

³⁵ Itea eneponeko katarákinoti nóne, namú kíxoane neko pahoétihiko. Yane yehépoke'exoa póhuti. Kene po'ínu, koépekoa. Kene po'ínu, hepókoa ya mopô koepékoatimaka.

³⁶ Yane koxú'inakoane únae kavâne ne páhoepomaka, itea enepone katarákinoti nóne, kúteanemaka kíxoaku neko inúxotihiko pahoéti.

³⁷ Koati ikenéti, pahúkoa únae kavâne ne xé'a xapákuke, vo'oku hara koéti isóneu: “Teyoátihikomo ra nje'exa” koeti isóneu.

* **21:28** Ako akútikoko koêku ra éxetina Jesus ya po'íkehiko Bíbilea. Ya Bíblia Atualizada, koati xuvé'eti xé'a neko hóyeno ako píhâ. Kene ya Bíblia Corrigida, Bíblia na Linguagem de Hoje, yoko Bíblia de Jerusalém, nihí'iti xé'a ako píhâ. Hane hóko ne emó'u xâne kixoku koêku ya Corrigida.

³⁸ Itea noixeânehiko xé'a, hara kixókokonehiko ne katarákinoati nóne: "Eneporâ'a, koati ítukenemo ra poké'e ivakápune há'a. Hingá, kaépeka úti maka vitúkapeane ne mani ítuke íkuinoake há'a ivakápu" kixókokonehiko.

³⁹ —Yane namú kixoanehiko koane kópuhikopea yaneko kavâne, ina koepékoamaka.

⁴⁰ Ina kixovókoaxo Jesus:

—Enepo kayukápu ne únae nonéti, namo kixoane ne katarákinoati nóne?

⁴¹ Ina yumopâhiko:

—Koati kotívetime kixoaku kaepéka neko váherehiko xâne, ínamo kuri'ákapa po'ínuhiko xâne motovâti katarakinoa ne nóne, xâne porexópatisimo ne námoeo simapúne kaxena veyóvope —kixoanehiko.

⁴² Ina kixovókoaxopamaka Jesus:

—Ákoikoponeo yíhoikiku ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koéti?

"Enepone mopói noivókokine ítúkoti péti, ainovó kôe ítukóvo koati turíxeovoku uhá koéti kuteâti koeku koati inúxoti mopói turíxeokonoke péti. Koati Vúnae Itukó'oviti kixóáneye. Yoko vínixoa ítúkeovo koati êno ihayú'íuti koekúti ne ítuke" koéti ne yutoéti —kixovókoaxoane Jesus ihókopovati ne mopói noivókokineti. *Sâramu 118.22-23*

⁴³ Ina kixovókoaxopamaka Jesus neko xâne:

—Énomone ngxínopinoo: Mani ítínoe ne xanena Itukó'oviti yonópoti natíxokuke. Itea ákonenoemo yenápa. Porexókonotimo po'ínuhiko xâne yonópeaya, xâne kouhápu'ikoti ya kixoku ítúkeovo ápeyea há'i pôreupo Itukó'oviti kuteâti kúxone.

⁴⁴ Enepora mopói ngxínopike, uhá koéti xâne íkoró'uxovati, kutí koetímo póte enepo itatáko. Kene ne xâne írípu'ikovo, ákonemo ipíxa. Kutí koetímo póte muvake-muvaké koetímo —kixovókoaxoane.

⁴⁵ Enepone tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeuhiko hó'eke yóko'o ne farízeuhiko, kamoáne neko exetínati apéti íhokovo, exó kixoanehiko ítúkeovo énomonehiko kixo Jesus.

⁴⁶ Yane opósi'ixinoanehiko kixoku iká'akea ne Jesus, itea koati pikoti xanéhiko vo'oku ainovo inixoâti ítúkeovo páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u ne Jesus.

22

Exetínati apéti íhokovo koeku áyui nâti kasátuxo xé'a
Lk 14.15-24

¹ Aúkopovo ne Jesus koyúhoyea exetínati apéti íhokovo. Hara kôe:

² —Enepone natíxea íhae Vanúke xapa xâne, hane koéneye nâti ítúkoti hána'iti ayuúti kasátuxo xé'a.

³ Ápe ahínoehiko ne nâti páhoe íháxihikoponea ne húpiuhiko oránake ne ayuúti. Itea ákohiko he'énka ne húpiuhiko.

⁴ Yane pahúkone po'íhiko ahínoe neko nâti koane kíxea: "Hara íxepana ne nzúpiuhiko: 'Ngóusokoane uhá koéti ne níkokónoti nókone áyuim. Ngoépekone vûi koane kínati xe'exa váka. Usóne uhá koéti. Kíná'akanenoo ayuúti índukeino nje'exa kasátuxotine' íxeahikomo" kixoane.

⁵ —Itea eneponeko hupíútiuhiko, ako ítúkeake yúho ne hupixoâti. Pihóne óyonokuke ne po'ínu. Kene po'ínu, po'í ítúkovo yúxovo.

⁶ Kene po'ínuhiko, namúkoa ne ahinoétihiko hupixóponoati, íkoitoponoa kotívete ina koepékoahikomaka.

⁷ Yane yupihovó koé ímaiéovo neko nâti. Pahuko húndaruna koépekexoponea uhá koéti neko xâne koepéxexati ahínoe koane oró'okeamaka pítivokonahiko.

⁸ Ina kixo po'í ahínoehiko: "Usóne uhá koéti nókone ra áyui, itea ako omótokea hupíxeokono nekóyohiko.

⁹ Pihénoekopo ya none ovokúti xoko koati vékoku xanéhiko. Hipíxapanamo ne uhá koéti koékuti xâne tekópone" kixoanehiko.

¹⁰ —Ina pihohíko ne ahinoéti ya none ovokúti. Ho'úxoa uhá koéti ne xâne tokópone, xâne únati koánemaka váhere pahukoâti píhea ayuúti. Yane puhí-puhí kôe neko ovokúti ya êno hupíúti.

¹¹ Ina urúkovo neko nâti xapákuke ne húpiuhiko noíxoponea ne xâne ovoti xe'o mêsa. Ya xapákuke neko êno xâne, ápe hóyeno noíxone ákoti oko'ípovo kuteâti nókone ko'ípovoyea yonoti xapa áyui koyénati.

¹² Ina kixóa nâti: "Íningoné, na kixoaye yúrukivo yáye ákoti yoko'ípova ne nékone ke'ípovoyi xapa áyui kasátuxoti?"

—Yane yunu-yunú kixóvone neko hóyeno.

¹³ Ina kixóa nâti ne ahínoehiko: "Íké'akinoe hêve rá'a koane vô'u ina kiriká xapa êno háhákuti, óvokumo iyókexoti yoko ngarutútukexoti ôe vo'oku êno tiveko koékú" kixoane.

¹⁴ Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Êno xâne iháxiuti, itea ako axú'ina ne koati noivókoetihiko —koéne.

Epemó'ikokono Jesus koeku isóneunoa ne kóperau nâti

Mk 12.13-17; Lk 20.20-26

¹⁵ Ipuhíkopeane farízeuhiko xapákuke ne xanéhiko, ho'úxovonehiko oposikoti kixoku iyupaxó kíxea Jesus épemo'ikea, kaha'aínoati pahúkeovo ya kixoku yumópea.

¹⁶ Yane pahúkoane farízeu ne íhikauhiko koánemaka xanena Êrodi xoko Jesus. Hara kixóponoahiko:

—Íhikaxotí, véxoa itíkivo koati ponóvoti koane yíxivoa ne kaná'uti kixovókuti íhíkexoati ne páhoenoví Itukó'oviti. Ako yokómomoyi payásoko ne xâne vo'oku kutíkokone uhá koeti xâne xikóyoke.

¹⁷ Ná'ikopo kó'inoaye iséneunoa ra koekúti? Yimápavi yará'a: Pahúkovi Ponóvoti Kixovókuti ho'é úti poréxea úti ne kóperaxovike Sêza, enepone nâti ya Róma exoti koeku úti? áko'o ákoyea —kíxoanehiko.

¹⁸ Itea exó kíxea Jesus ne váhere isóneuhiko. Yane hara kíxovokoxoa:

—Na koeti yopósi'okinovonunoe kehá'atinoe mbahúkeovo ya yumómbope? Koati itínoe itúkoheoviti!

¹⁹ Yéxakana ne tiúketi kóperau nâti.

Yane omínoanehiko póhuti pe'u tiúketi.

²⁰ Ina kôe ne Jesus:

—Kutí'ikopo ítukoa nône yoko íha ovâ ra tiúketi?

Ina yumopâhiko:

²¹ —Sêza.

Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Enepone ítuke nâti, peréxapa. Koáhati ítukene. Kúteanemaka koêku xoko Itukó'oviti, koêkúti páhoenoví, konokoâtímaka ítíki —kíxovokoxoane.

²² Kamoánehiko neko yuho Jesus, yupíhova iyúpaxeova unáko ne yumópepe. Yane kurí kíxoane épemo'ikea koane pihópeahiko.

Epemó'ikokono Jesus exépukepeaxomo ne ivokóvoti

Mk 12.18-27; Lk 20.27-40

²³ Koati énomone yaneko káxe, ahí'okovo Jesus ne sadúseuhiko, enepone koyúhote ákoyeamo exépuhika ne ivokóvoti. Hara kixóhiko Jesus:

²⁴ —Íhikaxotí, hara kôe yútoe Muíse: “Enepo ivakápu hóyeno ákoti apáhuina xe'éxainoa ne yêno, konokoâti ítúkeovo po'ínu ne ivokóvoti koyenópea yêno ne po'ínuikene maka avané'e xe'éxainoamaka, kuti ákoepono xe'éxa ne ivokóvotíne” koe yútoe Muíse.

²⁵ Yoko ya xapákuke úti, ápe nóvo seti koeti hóyeno kopo'ínukokoti. Kóyenone neko xuvé'eti. Ivokóvone, ako ápahuina xe'éxa. Kurí kíxoane neko yêno xoko atípo.

²⁶ Kúteanemaka koêku ne po'ínu, ivókovone ákotímaka xe'éxainoa ne sêno. Ina keno'óko ne mopó'ape, kúteanemaka koêku. Yane ehane uhá koe ívohikeovo neko seti koêti.

²⁷ Ivókóvone uhá koêti neko kopo'ínukokoti, yane ivókovomaka ne sêno.

²⁸ Yane kuteâti koêku, eneponi akaná'u exépuhikopea ne ivokóvoti, kutí'ikoponi ítukópaxo koati yêno ne sêno xapákukehiko ne seti koeti hóyeno kopo'ínukokoti? vo'oku heú koéhiko kóyenoyea ne sêno —kíxoanehiko.

²⁹ Ina yumopâhiko Jesus:

—Koati pahukóvotínoe iséneunoa ra koekúti, vo'oku ákoyea yéxa koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti koánemaka ne xunako Itukó'oviti.

³⁰ Vo'oku enepomo exepúhikapane ne ivokóvoti, ákonemo koyénoti koane ko'ímati. Kutí koépotínehíkomo ánju íhae vanúke, ovóxehiko Itukó'oviti.

³¹ Yoko enepone exépuhikopeamo ne ivokóvoti, ákoikopo yíhoikíku ya emó'uke Itukó'oviti koêku? Énomone neko koêti:

³² “Undi Itukó'oviti kuvónone Ábraum, kuvónonemaka Izáki yoko Njáko” koêti. Yané'e, hainá'ikopo kuvónone ivokóvotíne ne Itukó'oviti, ínapo “Ábraum-kene” akôe, itea koati kuvónone xâne iyukóvoti —kíxovokoxoane Jesus.

³³ Kamoáne xanéhiko neko yuho Jesus, yupíhova íháyu'ikea ne íhíkavotí íhíkaxone.

Koati nokonéti ítúkeokono yane uhá koeti páhoenoví Itukó'oviti

Mk 12.28-34; Lk 10.25-28; 1 Xu 5.3; Ap 2.4

³⁴ Yane ho'úxovonehiko ne farízeu, enepohíkone yuixóvoti hókea yútoe Muíse exoánehiko ákoyea íta sadúseuhiko kóteyokea ne Jesus.

³⁵ Yoko ápe póhuti farízeuya íhíkaxoti Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse oposí'okovoti Jesus, kaha'aínoati pahúkeovo ya yumópepe. Hara kíxoa:

³⁶ —Ihikaxotí, kuti itukóvoxo koâti nókone xâne itúkea yane uhá koeti páhoenovi Itukó'oviti Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse?

³⁷ Ina yumopá Jesus:

—“Heru'ó íxea yomíxone koane iséneu ákoyea omótova yokóvo ne Itukó'oviti Yúnae.”

³⁸ Énomone itukóvoxo koati hána'iti nokonéti ya uhá koéti páhoenokono xâne itúkea.

³⁹ Kene ne pí'ape, po'ínumaka kuteâti, hará'amaka: “Hako motovâ yokóvo ne po'ínuhiko xâne. Kuteâti kixépovoku ákoyea kemáxatikapapu, énomonemaka íxeaneye ne po'ínuhiko xâne.”

⁴⁰ Vo'oku enepora pí'átihiho páhoenokono xâne itúkea, koeku ikána'uxea xâne ya xokóyoke, koatímaka itukoâti uhá koéti ne po'ínuhiko páhoenokono itúkea yútoe Muíse koánemaka yútoe porófetahiko —kíxovokoxoane Jesus.

Epemó'ikoa Jesus ne xanéhiko koéku ne Mésiya

Mk 12.35-37; Lk 20.41-44

⁴¹ Koeku ho'uxo-ho'uxó kó'inoa farízeuhiko, hara kíxovokoxoa Jesus:

⁴² —Na kó'eye iséneunoano ne Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne? Kuti itukoa ámoripono? —kíxovokoxoane.

—Ámoripono Ndávi —koénehiko.

⁴³ Ina kíxovókoxopamaka Jesus:

—Ná'ikopo koeti “Únaém” kíxínoa Ndávi, koyúhuti ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti? Vo'oku hara koé'epo:

⁴⁴ “Hara kíxoa Itukó'oviti ne Únaem: ‘Ívétakapa énjopeke xoko ivátakoku koati ngapáyasokone imókonemo ipuyúexa nenékuke ne uhá koeti koékuti okopópiti’ ” kôe.

⁴⁵ Koati “Únaém” kixoâti Ndávi. Ápeikopo oxéne itúkeovo ámoripono Ndávi ne Mésiya? — kíxovokoxoane Jesus.

⁴⁶ Yoko ako ápahuina xâne itoâti yumópea, epó'oxo ukeátine neko káxe, ákone mapikóvati épemó'ikea ne Jesus.

23

Koyuhôa Jesus váherexea kixoku itúkeovo ne evo éskiriba

Mk 12.38-39; Lk 11.43-46; 20.45-46

¹ Ina kíxovókoxoa Jesus neko íhikauhiko koáne neko éno xâne hokoâti:

² —Enepohikone éskiriba yoko farízeu, koati ahukoâti íhikaxea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

³ Itúkaikopo koane héka ne uhá koeti íhikaxepike, itea hákonoe íhemákova ne kixoku itúkeovo, vo'oku upánini íhikaxo, itea ako kalíhuina itúkea kuteâti ne íhikaxone.

⁴ Kutí koe íka'ákoti éno ínati inonéti ikoínoxoti po'ínuhiko xâne (ákoti itá xâne kóinoeya), itea ako kalíhuina yónea isóneu kóinoeya póhuti kali koekúti yane íkoinoxoke po'ínuhiko.

⁵ Enepohikone farízeu yoko éskiriba, itúkinoake uhá koéti ne ítukehiko, hane kahá'a éxokeovo po'ínuhiko xâne. Énomone kapáya'ikinoa ne íhaku yutoéti ukeâti emó'uke Itukó'oviti, iká'aehiko ya inúkuke itukovo takíkuke, kaha'âti noíxeokono. Énomonemaka kapáya'ikinoa ne iyóyonevo hevékuke ípovo, kaha'âti ápeyea koyuhoâti itúkeovo teyonéti.

⁶ Koáne ya xapa ayuúti yoko ya íhikaxovokuke hó'e, yómotíhikomaka ivátakea xoko ivatákokuti ya nonekúti xoko ivátakoku koati payásotihiko.

⁷ Enepo yuhoíkono, koeku vékea ya none ovokúti, ahá'axomaka éxeokono itúkeovo teyonéti. Koati áhatimaka “íhikaxotí” kíxeokono.

⁸ Kene ítínoe, ako yusíka “íhíkaxotí” kíxikono, vo'oku poéhaxo ne koati kaná'uti íhíkaxopitínoe, kene aínovonoe íti kopo'ínukokoti.

⁹ Poéhaxo ne Yá'a, enepone Itukó'oviti íhae vanúke. Hákoikopo kepáyásoko po'ínuhiko xâne yara poké'e, kutí kixeâti Itukó'oviti, enepone Yá'a íhae vanúke.

¹⁰ Epó'oxo ákomaka yusíka “ínuxínoviti” kíxeopi po'í xâne, vo'oku poéhane Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne itukóva.

¹¹ Itea hanemo itukóvo koati payásoti xepákukenoe, enepone usó koyèti itúkeovo ovuxe po'ínuhiko.

¹² Enepone kapáyásokopovoti, koteyókokonotimo. Kene ne ákoti kapáyásakapapu, énomonemo kahaná'íkokono —kíxovokoxoane Jesus.

Saya'íkokono ne ikútixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne

Mk 12.40; Lk 11.39-42, 52; 20.47

¹³ —Koati kotívetimo kékú ítínoe éskiriba yoko farízeu, íkítixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne, vo'oku kutí koe yexexítí páhapetea natíxoku Íhae Vanúke. Ákonoe yúrukapa koane itopó kíxeamaka ne po'ínuhiko xâne kaha'âti úrukeova.

(
 14—Koati kotívetimo kèku itínoe éskiriba yoko farízeu, ikítixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne, itea inípono kíxeaku ne senóhiko ivokóvoti íma, kutí koe hi'ixíti óvoku. Yane vo'oku ké'umoki itíki orásaum, kutí koe itínoe koati ponóvoti. Itea énomone kutí'ino yupihóvotimo tivéko ipíheponikonoke ya po'ínuhiko xâne.)

15—Koati kotívetimo kèku itínoe éskiriba yoko farízeu, ikítixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne. Ako malíka yénoku íhikexoponi póhuti koxe'u xâne, keha'aínoati hókea ne hékone. Muhíkova terú'uxi úne ya mar, koane píhi po'íke poké'e, usó kéyeno. Yoko apé yehónoe, inamá'axo yupihóvo évokeovo ya itíke koane motókea yonópea ipihóponovokutike vo'oku hokópea kixeku itíkivo.

16—Koati kotívetimo kèku itínoe kutí koeti xâne komítiti inuxínoti po'ínuhiko xâne, vo'oku hara kénoe: “Haina koati yuhóti itukovo ya iháke hána'iti imokóvokuti, enepone témpulu, koyúhoyea ne xâne. Ako koèku enepo hákotimo kousókokono ne yuhóti kuteâti. Poéhane itúkápu ya iháke óro ovâti ne témpulu hainápo, konókti itúkeokono ne yuhóti” kénoema.

17 Itínoe ákoti isóneu koane kutí koeti komítiti, pó'itinopikopo sasá'iko óro yane sasá'iko témpulu, keyúhoinoake ákoyea koèku enepo hákotimo kousókokono ne yuhóti koyuhóvoti ya iháke témpulu? Ako kalíhuina kó'iyeaneye. Koati vo'ókuke ne témpulu itúkinovo sasá'iti nonékuke Itukó'oviti ne óro ovâti.

18 Haramaka kénoe: “Haina koati yuhóti itukovo ya iháke áta, enepone imókonoku íparaxokonoke Itukó'oviti témpuluke, koyúhoyea ne xâne. Ako koèku enepo hákotimo kousókokono ne yuhóti kuteâti. Poéhane itúkápu ya iháke íparaxokonoke Itukó'oviti ovâti neko áta hainápo, konókti itúkeokono ne yuhóti” kénoema.

19 Itínoe kutí koeti komítiti, pó'itinopikopo sasá'iko ne áta yane íparaxokonoke Itukó'oviti ovâti, keyúhoinoake ákoyea koèku enepo hákoti kousókokono yuhóti koyuhóvoti ya iháke áta? Ako kalíhuina kó'iyeaneye. Koati vo'ókuke ne áta itúkinovo sasá'iti nonékuke Itukó'oviti ne íparaxokonoke ovâti.

20 Énomone ngxínopinoe: Enepone koyuhoâti ya iháke áta, koatine áta yoko uhá koeti ovâti ne áta koyúhoyea ya iháke.

21 Koáne enepone koyuhoâti ya iháke hána'iti imokóvokuti, koatine sasá'iti péti yoko Itukó'oviti, enepone Únae, koyúhoyea ya iháke.

22 Koáne enepone koyuhoâti ya iháke vanúke, koatine iháke ivátakoku Itukó'oviti natíxea koyúhoyea yoko ihákemaka Itukó'oviti, enepone ivatákoati.

23—Koati kotívetimo kèku itínoe éskiriba yoko farízeu, ikítixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne. Kaná'uti ápeyaa ípahoke Itukó'oviti, hexakínoati póhuti yane uhá koeti yehi koeti itíkevo peréxo ndízimu. Muhíkinova ne kálíhunoe neóne xe'ókuke yóvoku kuteâti otélam yoko ereva ndúse koane kómiyum, peréxomaka ndízimu ya koèkuti yé'akeye yého. Itea enepone koati nékone itíki yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, enepone itíki ponóvoti, koane itíkivo seánati, yoko kívivo Itukó'oviti, ákoneo itíka. Yoko énomone itukóvoko koati nékone itíki ákotimaka kuri íxéa itíki ne po'ínuhiko koekúti.

24 Itínoe kutí koeti komítiti inuxínoti po'ínuhiko xâne. Kutí kénoema xâne yuixóvoti veyópea kálíhunoe hiké irinó'ekovati ekáke ya koeku ákoyea itíkoake ne koâti hána'iti koekúti kuteâti itóvoku kámelu irinó'ekovati. Huirí kíxea nê'e, ako itíkoake.

25—Koati kotívetimo kèku itínoe éskiriba yoko farízeu, ikítixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne. Koati kutí ketínoe xâne kókoyuse kixoixoti kipó'ikea enovópeti yoko úto meúkeke, itea kúveuke koati ênoti ihómuyo. Énomone kénoeoye koeku itúkeovo ainóvoti váhere koekúti ovâ ne iséne yoko kehá'ayi yaúpu'iki po'ínuhiko xâne, kutí kixévoti xâne hu'uxeâti itúkevo motovâti kirí'uxi apeínopiti.

26 Itínoe farízeu, koati kutí ketínoe komítiti. Kuteâti koeku kónokea sasá'ieya kúveuke ne enovópeti kipo'íkono, énomonemaka koéneye kónokea sasá'ieya iséne inúxotike motovâti sasá'ieyamaka heú koeti kixeku itíkivo.

27—Koati kotívetimo kèku itínoe éskiriba yoko farízeu, ikítixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne, vo'oku kutí kénoe katátumbana ivokóvoti hóhopu koyéti homóxeovo, uhé'ekoti xoko noixoâti, itea ya opékuke ainovo ope ivokóvoti ovâ yoko imuyúkoti.

28 Énomonemaka kénoeoye noixópi po'ínuhiko xâne, kutí kénoe ponóvoti, itea enepone iséne, ainovo semekénovo'iti yoko ákoti tópi kó'ieyovoku vaherévokoti ovâ —kíxovokoxoane Jesus.

*Kotíveti kixókonokumo ne ikítixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko
 Lk 11.47-51*

29—Koati kotívetimo kèku itínoe éskiriba yoko farízeu, ikítixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne, vo'oku kéxepuko katátumbana porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, koane keúhe'ekinoa katátumbana neko xâne ponóvoti kixoku itúkeovo ivokóvotine.

³⁰ Ina kenôe: “Eneponi itukapu kaxena voxúnoekene vápeyea, ákoni vaxéna nekôyohiko koepéko porófetahiko mekúke” kénôe.

³¹ Yane yiúho, koati keyuhópovoti itúkivo ámoripono koepékoati ne koyúhotihiko emo'u Itukó'oviti mekúke.

³² Koeku kó'iyeaneye, keúkapanaiako ne váhere itukéti túriu ne yoxúnoekene.

³³ Itínoe kutí koeti koéxoe! Itínoemaka ámoripono xáne kutí koeti koáti ipúhokovoti koéxoe! Ákonemo yoxéne ítivoa ne ipíhohonope Itukó'oviti.

³⁴ Yane apétimo porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti mbáhoe xepákukene, koane hóyeno ko'éxoneti yoko ihákaxoti emo'u Itukó'oviti, itea apétimo képeu xapákuke. Kene po'ínuhiko, kiruhúxoatimo. Kene po'ínuhiko, yihípóke'exoatimo he'úxinovokuke hé'e koane hekó'ixoatinoemo ya koékuti pitívóko óvohikoku váherexea ítikeinoa.

³⁵ Itea kó'inokenemoye, motováti itúkeovo youkekenoe yóno itina uhá koéti neko xáne ponóvoti kixoku itúkeovo, koépeuhiko yoxúnoekene ukeáti kaxénake koépekeekonoku Ámbeu, enepone ponóvoti kixoku itúkeovo, tukú koeti kaxénake koépekeekonoku Nzakáriya, xé'a Mbaráriya, képeunoe ukeáti ne hána'iti imokóvokuti yonoti xoko áta yane kíndanake hána'iti imokóvokuti.

³⁶ Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Vo'ókukehiko ra koekúti, oúkekemo ra xanéhiko apéti kó'oyene yonómo uhá koéti ra koekúti —kíxovokoxoane Jesus.

Iyô Jesus vo'oku íhae Njeruzálem

Lk 13.34-35

³⁷ Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Imáko ké'iyivoku ítínoe íhae Njeruzálem. Aínovonoe iti xáne yómoti koépeke porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti. Aínovonoemaka iti koépekenati ovoxe Itukó'oviti páhoe xepákukene, hipokoáti ya mopô. Kuteáti kíxoaku tapí'i ho'úxea ne xe'éxaxapa opékuke kévi, ene ngahá'amaka ngíxeopinoye, itea ákonoe yakáha'a.

³⁸ Yara kuteáti kékunoe, ákonemo ováti ra yóvoku, kurí kixokónotimo.

³⁹ Koati ngixópitinoe: Ukeátine kó'oyene, ákonenoemo neixapanu tukú koeti yaneko káxe ké'iyikumo: “Viháyu'ika rakene keno'ókoti páhoenovi Vúnae Itukó'oviti” yakoénoe —koéne ne Jesus.

24

Koyuhôa Jesus uké'exeekonono ne hána'iti imokóvokuti

Mk 13.1-2; Lk 21.5-6

¹ Ipuhikopeane Jesus ne témpulu, enepone hána'iti imokóvokuti, koeku pihópea, ahí'okovone Jesus ne ihikauhiko, ina so'ixínoahiko uhá koéti ne koexépoeti ítuke ne hána'iti imokóvokuti koáne oveáti xe'ókuke ipixoáti.

² Ina kixovókoaxa Jesus:

—Neixanenoe koeku uhá koeti rá'a? Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Ákomo ápahuina mopôî pâredena ákoti katahínekexakana. Heu-heú koetimó kotóhinekexekonono —kíxovokoxoane.

Turi kotíveti koekúti

Mk 13.3-13; Lk 21.7-19; 1 Pê 1.6-7; 2.19; 3.14; 4.12

³ Yoko hane ivátaheixo ne Jesus oúkeke neko kali mopôî iháxoneti Olívera. Yane ahí'okovahiko íhikau. Koati ainóvotinehiko ákoti po'i xáne xapákuke. Ina kixohíko Jesus:

—Yokóyuhoinovea ápepemo ra koekúti kíxínevíkemeku, yoko ítúkóvotimoye koekúti hoénaxovo ne kaxena ítíkopiokumo náti, yoko uké'eyekumakamo ra kúveu mêm —koénehiko.

⁴ Ina kixovókoaxa Jesus:

—Yokóhiyanavonoe maka hákone aupú'ikopiti.

⁵ Vo'oku enómo xáne simôti xepákuke iko'ítukexoti ínza. “Undi Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xáne” koetímó. Epó'oxo enómo xáne ítone aúpu'ikea.

⁶ Koane yeyekóxotimo ápeyeane ákoti tópi óvoku isukókoti, koane kemotímakamo po'ínuhiko eyekoúti ápeyea kahá'ati isúkeokoko, itea hákonemo kenóko'i. Konókoti kó'iyeanemoye, itea hána hunókokumo ra mêm nê'e.

⁷ Vo'oku inúxotike apétimo íhae po'i poké'e isukóponoti xanéhiko íhae po'i poké'e. Koane apétihikomakamo náti isukókoti. Enómakamo hímakati yara kúveu mêm, koane ákomo tópi óvoku iyuyóti poké'e.

⁸ Enepora koekútihiko, koati turí'ikonemo hána'iti tiveko koekúti.

⁹ —Ikeítaponokonotinoemo kotíveti, koane apétimo koépeuti xepákukene, epó'oxo yupihóvatimo púveopinoo ne xanéhiko ya uhá koeti koékuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêm vo'oku ítúkivo hokónuti.

¹⁰ Yaneko káxehiko, enómo kuríkoti hókeonu, koane enómo xâne itukóheovoti, kuríkotihikomo po'ínuhiko hokónuti xoko xanéhiko puváti. Enómakamo puvokókoti.

¹¹ Enómo xâne koyúhóti itúkeovo páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u itea ákomo akána'uhiko, koane enómo xâne itone aúpu'ikea.

¹² Epó'oxo vo'oku yupíheovomo ukóponea ne vaherévokoti, yupihovó koetímó xâne hokónuti isomókoti ákoyea omótovokoko okóvo.

¹³ Itea enepone koxuná'ixovoti ingéneke ákoti aukápapu ikéne tukú koeti hunókokuke, énomonemo pihopó vanúkeke xoko Itukó'oviti.

¹⁴ Yoko koyuhóvotimo ya uhá koeti kúveu mêm ra inámati ihíkavoti koyúhóti koeku natíxea ne Itukó'oviti xapa xâne, motováti kámea xanéhiko ya uhá koeti koékuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêm. Yane simóvotinemo hunókoku ra mêm —kíxovokoxoane Jesus.

Simapúne ne hána'iti tivéko koekúti

Mk 13.14-23; Lk 21.20-24

¹⁵ Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Enepo neixânenoe ne êno váhere koekúti yane óvoku koati sasá'iti kixovókuti, koesáyu'ixóati koane kotohínekexopati, kuteáti koeku yuhóke porofeta Ndaníye koyúhóti emó'u Itukó'oviti mekúke, hara ngóe vo'ókuke: (Yoko koékuti yuhoikoati rá'a, apásika éxea koeku kixó'ekone.)

¹⁶ Enepohikone xâne ovotíya Njúdeya, okóho'inehiko xapa kali mopô.

¹⁷ Kene koékuti xâne ovóti ómomikokuke oúke pêno, hákone urúkopovo kúveu óvoku veyóponea koékuti apeínoati, itea aká'ikaneye okóho'i.

¹⁸ Kúteanemaka koéku ne ovóheixoti ya mêm, hákone aukópovo veyóponea po'i ípovo óvokuke.

¹⁹ Hanemo kixovóhiko yaneko káxe, sêno ihaíkoti yoko ohíkotiko xe'éxa.

²⁰ Yépemaikoponoe Itukó'oviti ákoyeamo itúkapu ya xapa kásati, áko'o ya sáputu ápeyeamo ra koekútihiko,

²¹ vo'oku yaneko káxehiko, koati yupihóvatimo tivéko ne koekútihiko ákoti ápeyeaku kuteáti iná turixóvo ra kúveu mêm tukú koeti kó'oyene, epó'oxo ákonemo ápeyeaku kuteáti tivéko ra koekúti.

²² Yoko eneponi kaxu'íkenexakana neko káxehiko, ákoni iteóvati. Itea vo'ókukehiko ne noívkoe Itukó'oviti, enepohikone koati xanéna, énomonemo ákoino káxu'íkenexakana.

²³ —Yane enepomo áva kixópitinoe: “Hará'a ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne”, áko'o “Anêko yâko” ixekána, hákonoemo kitipôa.

²⁴ Vo'oku enómo xâne koyúhóti itúkeovo Mésiya, itea ákomo akána'u. Yoko enómakamo mahi porófeta koyúhóti emó'u Itukó'oviti, itea aínovomo ákoti akaná'u. Itúkotihikomo êno hána'itinoe iyupánevoti yoko koekútihiko ákoti noíxeokonoku. Muhíkovamo ne koati noívkoe Itukó'oviti, enepohikone koati xanéna, máni koímaimitimo íteokonó vo'ókuke.

²⁵ Neixapuikopo, vo'oku endó'okopitinoe tumúneke símeovomo neko káxe.

²⁶ —Énomone ngxínopinoo: Áva kixópitinoe: “Harakóxonó ne Mésiya ya mêm ákoti apêti” ixápi, hákonoehi pihínêa. Koáne, “Harakóno he'onóvoti kúveuke ovokúti” áva kixópiti, hákonoemo kitipôa.

²⁷ Vo'oku kuteáti koeku ipixéneneoti uhá kíxea kóuhapu'ikea vanúke ukeáti úkeaku ihároti tukú koeti ya xoko onómekovoku káxe, énomonemo koéneye iyúseyea ne ngáyukopovope, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxovokoxoane Jesus.

²⁸ Ina itukínoamaka íhokoake ne kíxone. Hara kôe:

—Koékutimo óvoku ne ivokóvoti, énomonemakamo ho'úxovo varutútuhiko —kíxovokoxoane.*

Koékumo kayukápapu Jesus

Mk 13.24-27; Lk 21.25-28; 2 Ts 1.7; 2 Pê 3.10; Ap 1.7; 19.11

²⁹ Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Koati ikénepokemo ne kotívoti koekútihiko ngxínopikene yaneko káxehiko, ákonemo parexa uhápu'ine ne káxe, hahakú koetínemo. Koánemaka ne kôhê, ákonemo aúhupu'i. Irihíkovotimo ne hékere. Koáne ne po'ínuhiko koekúti apêti ya vanúkeke, itohínekexotimakamo.

³⁰ Yane apé koetínemo vanúkeke hoénaxovope nzeópope, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. Iyókexotimo uhá koeti xâne yara kúveu mêm, koane noixóponutinemo ngena'ákapa xapakuke kapási ya vanúke. Xané ngxíxópotinemo njunáko koane êno únje'ene koeku indúkeovo hána'iti ihayú'iu.

* **24:28** Enepone kixó'ekone yuho Jesus vo'oku varutútu, ako tópi isónéunoa ihíkaxovatihiko ra Bíbilea. Hara póhuti isoneúti vo'ókuke: Kuteáti koeku ho'úxinovohiko ivokóvoti ne varutútu, ákoti apasíka etó'okoati, énomonemakamo koéneye úti, uti kutípiti Jesus enepo aukápapu Vúnae. Vexoátime ákotimo apasíka etó'okovoti.

³¹ Yane ínamo mbahuhíka ovónje, enepohikone ánju íhae vanúke óxea êno hónoti emo'ú torombéta. Yane ho'uxópatihikomo ánju ne noívangoe, enepohikone koati njanéna koêkutimo óvohikoku yara uhá koeti kúveu mêum, omopâtihikomo vanúkeke —kíxovokoxoane Jesus.

Ihíkavoti íhókovoti koeku xuve figu

Mk 13.28-31; Lk 21.29-33

³² Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Ívêvakaikopo koêku ra xuve figu koáne ne íhíkavoti ínzokoake. Enepo inamápone ne káva'o koane túti, yéxoanenoe yé'exopeovone kaxena kevópope úko.

³³ Kúteanemaka koêku enepo neixánenoe uhá koêti ra koekúti ngixínopikemeku, yexoátinemo yé'exeevone kaxéna.

³⁴ Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Enepone xanéhiko apêtímo yaneko káxehiko, ákomo ivákapu koeku ávoya kaúsakapu uhá koêti ra koekúti ngixínopikenoé ápeyeamo.

³⁵ Uké'etimo ra vanúke koánemaka ra poké'e, itea enepora emó'um, ákomo uké'eyeaku.

Kaxéna yoko orána ápepemo ne kíxone Jesus

Mk 13.32-37; Lk 12.35-40; 17.26-36; 1 Ts 5.2; 2 Pé 3.3

³⁶ —Enepone kaxéna yoko orána ápepemo ne koekútihiho, ako exoâti itukóvotimoo, muhíkova ne ánju, enepohikone ovoxe Itukó'oviti íhae vanúke, muhíkovamaka úndi, undi Xe'exa Itukó'oviti. Poéhane Nzá'a exóa.

³⁷ Yoko kuteâti koeku yaneko kaxénake Nôe, énomonemakamo koéneye enepo simapúne kaxena atúngopovoo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.

³⁸ Vo'oku yaneko mekúke tumúneke ápepe neko êno koiníkoti, poéhane níkea, énoyeovo koane kásatuxea yuixovo neko xanéhiko tukú koeti yaneko káxe urúkovane Nôe neko hána'iti vatéke.

³⁹ Ákohiko iyúkinapa isóneú xanéhiko neko koekúti imókone apê neko koiníkoti. Yane heú kíxoane koupa'ixeahiko. Énomonemakamo koéneye ne ngáyukopovoo yara kúveu mêum, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.

⁴⁰ Yaneko káxe, apêtímo pi'âti xâne ya mêum. Poéhamo veyopókonoti, kene po'ínu, íríkovokunemo.

⁴¹ Koane apêtímo pi'âti sêno kaha'ínekokoti itútukeya. Poéhamo veyopókonoti, kene po'ínu íríkovokunemo.

⁴² Usokó yákoyenoé, itíkapu iyukóvoti isóneú vo'oku ako yéxanoé kaxena nzeópoo, undi Yúnae.

⁴³ Itíkinanoé iséneú râ'a: Eneponi exá hóyeno únae ovokúti símeamo oméxoti koane ókoku símoo, mani kuxó kixóxoati. Ákoni síka úrukeova ne óvoo.

⁴⁴ Énomonemaka kónokino usó kéyeyi, vo'oku ya koati ákoyeakumo kixápanu, énomonemo ngáyukopeovo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.

Éxetina Jesus koeku únati yoko váhere ahinoêti

Lk 12.41-48

⁴⁵ Ina kíxovókokopamaka Jesus:

—Itíkina iséneú koêku ne ahinoêti koati yuixóvoti itukexeokonoke koane ponóvoti isóneú ítukee, enepone ípíhinoake pátaraua éxea koêku ne po'ínuhiko ahínoé motovâti kóunakinoa nókone koatíke kaxénaxeokonoke.

⁴⁶ Koati únati koêku ne ahinoêti kuteâti, enepone inú'epo pátaraua kíxeaneyee ko'ítukeyea aukápapu.

⁴⁷ Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Kuri'ó kixoátimo pátaraua kóyoninoá uhá koeti apeínoati.

⁴⁸ Itea enepo itukápu váhere ne ahinoêti, epó'oxo akoémaka isóneú: “Yupíhivane xu'íkeneyea ne mbátaraua” akôe,

⁴⁹ ina turixápu yehépoke'exea ne po'ínuhiko ahinoêti ha'íne, koane yuixápu níkea, énoyeovo yoko kohíhiyea, naíxapu nê'e.

⁵⁰ Vo'oku seopó koetimo pátaraua ya káxe koati ákoyeaku kuxápa, koáne ya óra ákoyeakumaka éxa káyukopeovokumo.

⁵¹ Yane koati kotívetimo kíxoaku pátaraua ípíhápana. Iyonópatimo xoko iyónopaku ne xâne ákoti aunáti kíxoku ítúkeovo ikútxapovoti sasá'iti ya po'ínuhiko. Koáne enómo iyókéxoti koane ngarútutukexea ôe vo'oku hána'iti tíveko koêku ya xoko iyónopokonokuhiko.

25

Ihíkavoti apêti íhokovoke koêku ne yehí koeti árunoo

¹ Ina kíxovókokopamaka Jesus:

—Enepone natíxea Íhae Vanúke xapa xâne, hane koéneye yehí koeti árunoe, ainóvoti omoti íhaku yukúna kouhupu'ikope okotúmonexoponoti koyénotimo.

² Ápe singu koeti xapákukehiko ákoti isóneu. Kene ne po'i singu koêti, ainovo ko'isóneuti.

³ Enephikone ákoti isóneu, omo íhaku yukúna, itea ako amína po'i hô'o ne yukúna.

⁴ Kene ne ko'isóneutihiko, ápe po'i hô'o ne yukúna ómone xané kixoáti ne íhaku yukúna.

⁵ Koeku ko'ókoriyea seópea ne kúxoixopone, uhékene íxépa koane imókeahiko.

⁶ —Ya kuku yóti, apé koene emo'u vaúkoti: “Harakénepo ne kuxopóneti. Yakátumanexapanoe” koe yúho.

⁷ —Yane heú koene íyuhikeovo neko árunoe, ina ihúxoá ne yukúna.

⁸ Enepone árunoehiko ákoti isóneu, ákone áhupa írúmene yukúna. Ina kixohíko árunoe ko'isóneutihiko: “Peréxavi kalihú koeti ho'o yikúna, vo'oku kaha'ane ípukeovo ra yukuna úti” koénehiko.

⁹ —Ina yumopâ árunoehiko ko'isóneuti: “Ako yusíka, mará'inamo heú vákoe kónokinovovi. Pihé'evonoe xoko kavaneáti, venéxapana” kíxoanehiko.

¹⁰ —Koáne, pihónéhiko vanéxoponea. Itea koeku píheahiko, seópone ne koyénoti kúxoixoponehiko. Yane enepohikone usokó koyèti, xané kixópanehiko ne koyénoti úsá'ixopeovo xoko áyui kasátuxoti. Yane exéxopovone ne pahapéti.

¹¹ —Kali xu'ikénene, aúkopovohiko neko árunoe ákoti isóneu. Ina vaukóhiko: “Unaém, Unaém, míhe'akinavea ra pahapéti” koénehiko.

¹² —Ina yumopâ inu'ixinoati kúveuke ovokúti:

—“Koati ngixópitinoe ákoyea énjapi.”

¹³ Ina kixovókoxxoa Jesus:

—Usokó yákoeyene, itíkapu iyukóvoti isóneu vo'oku ako yéxa itukóvotimoye kaxéna koane orána ne aúngopovope —koéne.

Ihíkavoti apéti íhokovoke koeku mopo'áti ahinoéti

Lk 19.11-27

¹⁴ Ina koepómaka ne Jesus:

—Enepone natíxea Itukó'oviti xapa xâne, hanemaka koéneye hóyeno yonoti po'íke poké'e. Tumúneke píhea, iháxihiko ahínoe porexoáti kóyoninoá apeínoati óvokuke.

¹⁵ Ina poréxo po'i ahínoe, singu koeti pe'u tiúketi. Yoko póhutihiko pé'u, éno ováti. Kene ne po'ínu ahínoe, pí'a pé'u námoe. Kene po'ínu, poéha pé'u. Hara exóá poréxokonoke póhutihiko ahínoe kuteáti kixoku ahúkoko ya itukétike. Yane pihóne neko pátarauxa.

¹⁶ Eneponeko ahinoéti namúkoti singu koeti pe'u tiúketi, ehá'axo namúkoa, pihóne oposikoati kixoaku kohiyakea neko tiúketi. Yane ápeue ehópo po'i singu koeti pé'u.

¹⁷ Kúteanemaka koéku neko namúkoti pí'áti pé'u, ítoamaka po'i pí'áti pé'u ehópo.

¹⁸ Itea eneponeko namúkoti póhuti pé'u, pihóne kehókoponea uhóro iyónoaku hé'onea neko tiúketina pátarauxa.

¹⁹ —Xu'ikénene, ina kayukópoovo pátarauxa epemópatihiko kixoaku neko tiúketi.

²⁰ Ina ahí'ókovo pátarauxa neko namúkoti singu koeti pe'u tiúketi. Yane poréxopane po'i singu koeti pé'u tiúketi ého, koane kíxea: “Unaém, singu koé'epope pe'u tiúketi peréxonuke. Kó'oyene anéyepo po'i singu koeti pé'u enjó'inopi” kíxoane.

²¹ —Ina kixóá pátarauxa: “Mbiú koe ítike. Iti koati únati ahinoéti yuixóvoti ítuke. Koeku kó'iyeaneye ítike yane kali mboréxopike, kó'oyene mborexópitinemo yéxi koeku koati xu'ínatiya. Yókopone, kaha'iné íxepanu ya elókeyea ongóvo” kíxoane.

²² —Yane ina ahí'ókovo neko ahinoéti namúkoti pí'áti pe'u tiúketi. Hara kóe: “Unaém, pí'apepo pe'u tiúketi peréxonuke. Kó'oyene anéyepo po'i pí'áti pé'u enjó'inopi” kíxoane.

²³ —Ina kixóá pátarauxa: “Mbiú koe ítike. Iti koati únati ahinoéti yuixóvoti ítuke. Koeku kó'iyeaneye ítike yane kali mborexópike, mborexópitinemo yéxi koeku koati xu'ínatiya. Yókopone, kaha'iné íxepanu ya elókeyea ongóvo” kíxoane.

²⁴ —Koati hunókokoke, simóne ne namúkoti póhuti pe'u tiúketi. Hara koéne: “Unaém, enjóati itíkivo hóyeno ákoti omotóva ikómohixeokono. Iti xâne itíxoti upánini ákoyea neóne. Ápemaka yého upánini ákoyea nêa.

²⁵ Koati mbikoáti ingó'itukexea ne tíketina, ene njé'oninoá ne pénenu. Hará'apo kó'oyene” kíxoane.

²⁶ —Ina kixóá pátarauxa: “Koati iti váhere ahinoéti ákoti yuixápu ítuke. Yéxoanini indúkeovo xâne itíxoti xoko ákoyeaku nóne, koane ápeyeva éngo xoko ákoyeaku ngurika ake nónem.

²⁷ Mani konokoáti ípíhi bánkuke ne ndiúketina motováti ikó'itukexekono. Yane koeku nzeópea kó'oyene mani íhiyákotine” kíxoane.

²⁸ —Ina kixóá únáe tiúketi ne po'ínuhiko ahínoe: “Viyápineo tiúketina nê'e. Hane peréxapa apéti yehí koeti pé'u.

²⁹ Vo'oku uhá koeti xâne xu'ínati êho, kuri'úxinokonoatimo. Yanê'e, yupihovó koetíneoxomo êho. Itea enepone ákoti axu'ína êho, muhíkova ne kali apêti xokóyoke veyopeðkonoatimo.

³⁰ Kene ne ahínoe ákoti yuixápu ítuke, kiríkanoe xapa êno hahákuti, óvokumo iyókexoti yoko ngarutútukexoti ôe vo'oku êno tíveko koêku" kíxoane pátarauxa —kôe éxetina Jesus.

Yonópokumo póhutihiko xâne hunókokuke ra mêum

Ap 20.11-12

³¹ Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Enepomo aungápapune, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, exákanane indúkeovo koati hána'iti ihayú'uti náti, anjenápanemaka uhá koeti ánju íhae vanúke, enepohikone ovoxe Itukó'oviti, ínamo ivandákapa xoko ivándakoku nandíxea koeko indúkeovo hána'iti náti.

³² Yane ho'uxóvotimo uhá koeti xâne nonénguke ukeáti póhutihiko poké'e, koékuti óvohikoku yara kúveu mêum. Ínamo nzakákexapa ne xanéhiko kuteáti kíxoaku koyónoti su'úso háxakexopea ne su'úso yoko vaxíkita.

³³ Haramo injikopahiko ne njanéna, enepohikone ínzokoke su'úso, énjopeke xoko óvokumo ne ngahána'iu. Kene ne ínzokoke vaxíkitaheko, lombékukemo injikopahiko.

³⁴ Yane ínamo injá ne ovotíhiko énjopeke yaneko exákanane indúkeovo koati hána'iti náti: "Kíná'akapa, itínoe itúkinokemo únati ne Nzá'a. Yúrukapapa ra natíxoku Itukó'oviti kouánaopíne ukeáti iná apê ra kúveu mêum.

³⁵ Vo'oku yaneko épekeonuku hímakati, peréxonunoe nînga. Epékonu úne, peréxonunoemaka úne. Koeku úngea po'í poké'e, peréxonu óngea yóvokuke.

³⁶ Akô'o ímbovo, peréxonunoemaka ímbovo. Nga'aríne, kétarakonunoe. Óvom ika'ákovokutike, neíxopononu" ngixoátihikomo.

³⁷ —Yane ínamo ixánu ne ponóvoti kixoku ítúkeovo: "Unaém, ná'aye noíxeopi úti épekeopi hímakati ina porexópi uti nikokónoti? Ná'ayemaka poréxeopi uti úne epékopi?"

³⁸ Ná'aye poréxeopimaka uti yóki vóvokuke yukêa po'í poké'e? Ná'aye noíxeopi úti ákoyeaku ípevo, ina porexópi uti ípevo?

³⁹ Ná'ayemaka noíxeopi úti ké'arineyi yoko iké'akivo ina noixóponopi úti?"

⁴⁰ —Ínamo injá yaneko exákanane indúkeovo koati hána'iti náti: "Koati emo'úti ra yunzó'ínopínoe: Heú koeti apê ítikeinoa ra kálíhunoe hokónuti, enepone kutí ngixone mbo'ínuhiko, koati undímaka kixéneye."

⁴¹ —Ínamakamo injá ne ovoti lombékuke: "Yahíkuxipununoe, itínoe imbíhophononemo. Yenápanoe ipihóponovokutike xapa yúku ákotinemo ípukeovoku kousokinokonoake ne Ndeápu yoko uhá koeti ndémoníuhiko ovóxe.

⁴² Vo'oku yaneko épekeonuku hímakati, ákonoe peréxanu nînga. Epékonu úne, ákonoeemaka peréxanu úne.

⁴³ Koeku úngea po'í poké'e, ákonoe peréxanu óngea yóvokuke. Akô'o ímbovo, ákonoe peréxanu ímbovo. Nga'aríne koane óvom ika'ákovokutike, ákonoe neíxapananu" ngixoátimo.

⁴⁴ —Ínamo ixanúhiko: "Unaém, ná'aye noíxeopi úti épekeopi hímakati, áko'o epékopi úne? Ná'ayemaka noíxeopi úti yukíti po'í poké'e, itukovo ákoti ípevo, áko'o itukovo ke'aríneta itukovo ike'ákovoti, ákoti katarákapi úti?"

⁴⁵ —Yane ínamo injáhiko: "Koati emo'úti ra yunzó'ínopínoe: Heú koeti akô'o ketaráka ne koati kálíhunoe hokónuti, koati undínemaka kixéneye" ngixoátihikomo.

⁴⁶ —Yane yonópotihikomo ipihóponovokutike nekóyo ákotinemo hunókoku. Kene ne ponóvoti kixoku ítúkeovo, ákonemo hunókoku ópea xoko Itukó'oviti —kíxovokoxoane Jesus.

26

Oposikokonone kixoku koépekeokono ne Jesus

Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Xu 11.45-53

¹ Uke'éxoane Jesus íhikaxea uhá koéti ra ihíkavuti íhikaxone, hara kíxovokoxo íhikauhiko:

² —Yéxoano pi'ayeane káxe ávoti simóvotinemo kaxena kóyuipe úti, enepone Pásko. Yane nguri'ókokonotinemo xanéhiko kuruhúxonutimo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxovokoxoane.

³ Yoko enepohikone tuti sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke, koáne ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti júdeu, ho'úxovonehiko yane óvoku koati payásoti ya uhá koeti sasedóti koéhati Kaífa.

⁴ Yane opósikonehiko isóneu kixókumo omé kíxeahiko Jesus iká'akea koane koépeka.

⁵ Hara koéhiko:

—Itea ako yusíka ítúkeovo xapa ayuúti mará'ínamo ímaikexapu ra xanéhiko —koénehiko.

Jesus ya Mbétanea

Mk 14.3-9; Xu 12.1-8

⁶ Yoko Mbétanea óvoheixo ne Jesus óvokuke Símaum, eneponeko unatípeati koati váhere arinétí iháxoneti lépara.

⁷ Yane ahí'okovane sêno omoti íhaku xêru, itukéti ya hopú'iti mopôî iháxoneti alabásturu. Yoko puhí kôa êno kohépití xêru iháxoneti báusamu. Ina ovopú'iko Jesus yane xêru koeku vatá kóyeyea xe'ókuke mêsa.

⁸ Noixoâne íhikauhiko Jesus, êno poé'ainoahiko isóneu neko sêno. Hara koéhiko:

—Na koeti évokinovo ra êno kohépití xêru?

⁹ Maní êno tiúketi ovâti akavánevo, ínani parekékakana xanéhiko ákoti apeínoati ne ésa'i —koéhiko.

¹⁰ Yoko kámeane Jesus neko yúho. Yane hara kíxovokoxoa:

—Na koeti ikétivexinoanoe koêku ra sêno? Koati únati koekúti ítukeinonu.

¹¹ Vo'oku kóyekunemo xepákukeno ne xâne ákoti apeínoati. Kene úndi, ákomo ángoyenyey xepákukeno.

¹² Koeku óvo'okeonora ra xêru, koati inúxinonotatíne ne kíxókonokumo mûyom engaxápune.

¹³ Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Ya uhá koeti kúveu mêmum, koékutimo koyúhovoku ra inámati íhíkavuti ínzikaxone, koyuhókonotimakamo ítukeinonu ra sêno, puyákoponeovakemo okóvo xâne ra sêno —kíxovokoxoane.

Oposíkoane Njûda kíxoakumo kuríkea ne Jesus xoko puvâti

Mk 14.10-11; Lk 22.3-6

¹⁴ Yanê'e, ápe póhuti yane nduse koeti íhikau Jesus, enepone koéhati Njuda Iskarióti, pihôti yúho'ixoponea neko tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke. Hara kôe yuhópoinoa:

¹⁵ —Namo yé'aye peréxonuke nguri'ákapeano ne Jesus? —kíxovokoxoane.

Yane poréxoanehiko tirinta koeti pe'u tiúketi péhu.

¹⁶ Ukeátine neko káxe, opósi'ixoane Njûda kíxoaku kuríkea Jesus xokóyokehiko.

Pahukôa Jesus kóyuseyeevo níkokuhikomo xapa ayúiti

Mk 14.12-16; Lk 22.7-13

¹⁷ Yaneko inúxoti káxe xapa áyui jûdeu hó'eke, níkeakuhiko pâum ákoti kohiyákoati, ahí'okovo Jesus ne íhikauhiko koane kíxea:

—Na kehá'a kóyuseoponea úti ne vóvokumo níkea úti xapa ayúiti? —kíxoanehiko.

¹⁸ Ina yumopâ Jesus:

—Píhe pitivókoke xoko xâne ngixínopike. Hara íxepana: “Pahukó'oviti yâyeke ne Íhikaxoti. Hara koe páhoenovi koyúhopoinopea úti: ‘Simóvone oránam. Yóvokukemo óvom níngea xapa ayúiti, úndi yoko ínzikauhiko' íxeamo” —kíxovokoxoane Jesus.

¹⁹ Koane itúkoahiko ne páhoenora Jesus. Yane kóúsokoanehiko neko níkámo xapa áyui Pásko.

Exókoa Jesus itukóvotiye ne kurikoâtimo xoko xanéhiko puvâti

Mk 14.17-21; Lk 22.21-23; Xu 13.21-30

²⁰ Hahaméne yanekôyoke, ivátakone ne Jesus xe'o mêsa, koáne neko nduse koeti íhikau xánena.

²¹ Koeku níkeahiko, hara kíxovokoxoa Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Anéye póhuti xepákukeno itúkoheovoti koeku hókeonu, yoko kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti —kíxovokoxoane.

²² Yane yupihovó koéhiko ikáxu'iyea okóvo koane turíxeovonehiko pohú pohu kó'iyea kíxea Jesus:

—Unaém, undíperameamo?

²³ Ina kíxovókoxoa Jesus:

—Enepone xané kíxónuti yendémekea utókuke, énomone itúkoheovoti koeku hókeonu nê'e, kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti.

²⁴ Koati kaná'uti ngoepekeokonomo kuteâti koeku yutóxeovo ya emo'uke Itukó'oviti vo'ónguke, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, itea koati kotívetimo koêku ne kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti. Yusikóneni ákoyea ipúhika yara kúveu mêmum —koéne.

²⁵ Yane ina kôe ne Njûda, enepone kurikoâtimo xoko xanéhiko puvâti:

—Íhikaxotí, undíperameamo?

Ina yumopâ Jesus:

—Enepone yépemonuke, kaúhupu'ikoa itúkeovomo íti —kíxoane.

Níko ne evo Jesus xapa áyui Pásko

Mk 14.22-26; Lk 22.15-20; 1 Ko 11.23-25

²⁶ Koeku níkeahiko, veyo pâum ne Jesus, ina ikoró'ixovo xoko Itukó'oviti. Yane honó'ekexoa ne pâum, ina porekéoamaka íhikau koane kíxovokoxea:

—Víyanoe, níkeano. Enepora pâum, mûyom kíxó'eko —kíxovokoxoane.

²⁷ Yane ina namukôa Jesus ne enovópeti koane íkoro'ixeovo xoko Itukó'oviti. Yane pôrekexoane íhikau koane kixovokoxea:

—Yénapa, heú ketínoe.

²⁸ Vo'oku enepora víyum, hane kixó'eko indína ovokínovotimo êno xâne, ésa'i (inámati) kixovókuti ítukeino xâne ne Itukó'oviti motovâti ítúyopea pahúnevo.

²⁹ Koati ngixópitinoe: Ukeátine ra káxe kó'oyene ákoyeanemo énoyevangu hô'o ra ha'i úva tukú koetúmo neko káxe angahá'inepopinenoe vénoyevomaka inámati ho'o úva ya natíxoku Nzá'a vanúkeke —kixovokoxoane.

³⁰ Ina imokóvohiko akenéti. Ikénépoke, ina pihohíko oúke kali mopôí iháxoneti Olívera.

Koyuhó'inoa Jesus koêkumo ne Simaum Péturu

Mk 14.27-31; Lk 22.31-34; Xu 13.36-38

³¹ Ina kixovókoxoamaka Jesus ne íhikau:

—Enepoyara yóti, hána'itimo poé'ayeaneo iséneunonu, koane uhá ketínoemo kiríkinu kuteâti koeku yuhu Itukó'oviti emó'uke, enepone koêti:

“Ngoepékoatimo ne koyónoti su'úso, yane uhá koetimo itóhineheyee ne óyonone” kôe —
kixovokoxoane Jesus ihókovati ne koyónoti su'úso. Zacarias
13.7

³² Ina kixovókoxopakomaka:

—Itea enjepúkapano ungópea xapa ivokóvoti, inuxó ngoépotimo timúnekenoe ya Ngalíleya.

³³ Yane ina kixôa Péturu:

—Yusíkitimo poé'ayeaa isóneunopi ne uhá koeti po'ínuhiko xâne koane kuríkeopihiko, itea ûndi, ákomo kalíhuina nguríkea nzókeopi.

³⁴ Ina kixôa Jesus ne Péturu:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopi: Kó'oyene yara yóti tumúnekemo éneyee tapi'i, mopó'átinemo keyuhu ákoyee yéxanu —kíxoane.

³⁵ Ina kixopámaka Péturu:

—Ákomo kalíhuina ngoyúhoyee ákoyee énjapi, muhíkova okonókovo xané ngíxeopi képekikono —kíxoane.

Kúteanemaka yúho ne po'ínuhiko íhikau Jesus.

Koeku Jesus koitópovono kotíveti ya Njetisémani

Mk 14.32-42; Lk 22.39-46

³⁶ Úkeane pího ne Jesus yoko íhikauhiko ya xoko omómikokuti iháxoneti Njetisémani. Simoánehiko, hara kixovokoxoa Jesus ne íhikau:

—Ivétakavonoe yáye koeku indúkoponeako orásaum yáko tumúneke —kixovokoxoane.

³⁷ Ina ómo Péturu yóko'o neko pi'áti xé'a Nzebêdeu. Yane turíxovone ikáxu'iyee okóvo ne Jesus yoko yupíheovo kotíveyee isóne.

³⁸ Hara kixoahiko Jesus:

—Yupihovó koéne êno hána'iko ra ikáxu'ine ongóvo, kutí koe tiveko pevóti. Yavánenoyee njokóyoke. Hákonoe imêko koeku kehá'ineyinu —koéne.

³⁹ Kali ahíkú koéne ne Jesus, yane ipúyukexo xaneâti ísu'okea nône poké'eke epémoti Itukó'oviti. Hara koe yúho:

—Pai, yáhikuxapinana ra êno hána'iti tiveko ngoêkumo enepo yakahá'a. Itea haináya anjáke itea ítúkapu yahá'inonu kousókovo ya njokóyoke —koéne.

⁴⁰ Yane ina kayukópovo xoko íhikauhiko. Inu'í kixópane imókeahiko. Ina kíxo Péturu:

—Ákonoe ite ákoyee iméka koeku kehá'ineyinu ya kúveu póhuti kali ôra?

⁴¹ Hákonoe imêko, koane ítúkanoe orásaum maka hákone ikerókovo enepo simâpi tiú'iti koekúti híxépikonoke. Vo'oku ya iséneuke, usó kéyenoee, itea ya oránake mani kénokiku kêtíu'íkivoxo, ú'uso koyéneo muyá'iyee iséneunoe —kíxoanehiko Jesus.

⁴² Ina kayukópovomaka ítúkoponea orásaum. Hara koépomaka yúho:

—Pai, enepora êno tiveko ngoêkumo, ítúkapu konokoâti ákoyee ahíkuxeapunu, ongonókoa véngeako, ítúkapuikopo yahá'inonu kousókovo ya njokóyoke —koéne.

⁴³ Yane káyukopovonemaka xoko íhikauhiko. Inu'í kixópanemaka ímohikea. Koáhati yupíhovoti uheko íxépahiko.

⁴⁴ Ina kayukópovomaka ítúkoponea orásaum. Yoko mopó'apene ítúko orásaum. Kuteâti koeku yúho inúxotike, énomoponemaka koéneye.

⁴⁵ Ina kayukópovomaka xoko íhikauhiko. Hara kixoahiko:

—Yanéyeikonoe iméki koane yómomiki? Simóvone ne ôra, nguri'ókotonotimemo xanéhiko váhere kixoku ítúkeovo, undi íhae vanúke ikítipasikoponovoti xâne.

⁴⁶ Yexépukanoe, hingá! Kenó'okone ne ítúkohevoti ingéneke, enepone kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti —kíxoanehiko.

Ika'ákokonone Jesus

Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Xu 18.3-12

⁴⁷ Ixómoiko koyúho ne Jesus, simóne Njúda, póhuti yane nduse koeti ihikau. Yoko koati opoikovoti xánena omotihiko hána'itinoe pirítau yoko pulô'i isukópeti. Ainovo páhoe tutíhiko sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke koane po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti júdeu.

⁴⁸ Yoko enepone hóyeno kuríkoti Jesus xoko xanéhiko puváti, ápe emó'uino ne xánena tumúneke píheahiko. Hara kíxoa: “Enepone hóyeno nziúnoneumo, énomonemo nê'e. Iké'akanenoemo” kíxoanehiko.

⁴⁹ Ehá'axo símo ne Njúda, ahí'okovone Jesus koane yúhoikea:

—Únati Ihikaxoti —kíxoane, koane siunoné kíxeane.

⁵⁰ Itea hara kíxoa Jesus:

—Iningoné, enepone simíneke, ípiheane kó'oyene, hákone ike'ókorixoa —kíxoane.

Ina ahí'ókovo Jesus ne xanéhiko, yane namúkoanehiko, ina ika'ákoa.

⁵¹ Itea apé koene póhuti yane xáneheixone Jesus hekoti hána'iti pirítau. Maturukenó kixone ahínoe koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke.

⁵² Ina kixóda Jesus:

—Yunákapa ne hána'iti piríteuna. Vo'oku uhá koeti xáne ikoitukexoti hána'iti pirítau isúkea, pirítaumakamo veyópinokono koépekeokono.

⁵³ Iktixati maní ákoti pahukínanu Nzá'a ákoti yumaxápu ovóxe, enepone ánju íhae vanúke kotíxoponeonu yara ókoku óra eneponi embemá?

⁵⁴ Itea eneponi akoéneye, ákoni kausakapu ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti koyúhoti kónokea ngíxeokononeye —kíxoane.

⁵⁵ Yane hara kíxovokoxoa Jesus neko êno xâne:

—Undí'ikopo koati koyuvôrixovoti isukenati omó kixínekenoe hána'iti pirítau yoko pulô'i isukópeti nemúkoponinunoe? Uhá koeti káxe, koati óvonzexokunepo xepákukeneoe ya hána'itike imokóvokuti inzíkaxoti, yoko ákonoé iké'akanu.

⁵⁶ Itea kó'inokeneye uhá koéti ra koekútihiko, koati simóvotine kuteáti ne yútoehiko porófeta nóvo ya emó'uke Itukó'oviti —kíxovokoxoane.

Yane kurí kixone Jesus ne íhikauhiko, kohó'ikene.

Omokóno Jesus nonékuke koati payásoti yúhoikovoku júdeuhiko

Mk 14.53-65; Lk 22.54-55, 63-71; Xu 18.12-14, 19-24

⁵⁷ Yane enepohikone ika'ákoti Jesus, omópanehiko óvokuke Kaífa, enepone koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke. Yoko ho'úxovonemakaya ne éskiriba, enepohikone ihíkaxoti yútoe Muíse, koánemaka ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti júdeu.

⁵⁸ Kene Péturu, ákone malíka kixoku hókea Jesus. Tukú kíxoa kíndanake óvoku koati payásoti ya uhá koeti sasedóti. Yane úrukovone, ina ívatáko xapákuke neko ahinoéthihiko kaha'áti noíxea kixókonokumo ne Jesus.

⁵⁹ Yóko'o neko tutíhiko sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke, koane uhá koéti neko pahúkotihiko xoko koati payásoti yúhoikovoku júdeuhiko, opósiko xáne usó koyéti itúkoheyeamo koeku Jesus motováti koyúhoyea motókeyea koépekeokono.

⁶⁰ Itea ako ínixahiko kuteáti ne áha upánini enó'iyea koyúhoti nonekútike yane yuhoikovokuti, itukóheyeati koéku. Ehane ápe pí'áti hóyeno koéti:

⁶¹ —Hara koe yúho ra hóyeno: “Motóva ngotóhineya ra sasá'iti óvoku Itukó'oviti koane ngoéxepukopeamaka ya kúveu mopo'áti káxe” kôe —koénehiko.

⁶² Yane exépuko ne koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti júdeuhiko hó'eke. Hara kixo Jesus:

—Ákomo se'íkapa yúho ra xanéhiko koyúhoti ápeyeva váhere ítike?

⁶³ Itea yunu-yunú koéne ne Jesus. Ina koepómaka ne koati payásoti ya uhá koeti sasedóti: —Ya íháke koati kaná'uti Itukó'oviti mbahúkopi yimópinu. Iti Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, enepone Xe'exa Itukó'oviti?

⁶⁴ Ina kixóda Jesus:

—Koati yépeponuke kouhápu'ikoa indúkeova. Yoko koati ngxópitinoe: Keno'ókoti káxe neixóponutimo, undi íhae vanúke ikútipasikoPONOVOTI xáne vatá ngoyépotimo éxopeke Itukó'oviti, enepone apéti xunáko pahúkea uhá koéti. Neixónutimo ungageáne vanúke koeku evénzkeopea xapa kapásihiko —kíxoane.

⁶⁵ Énomone yané'e, kávararekexopone ípovo muyókuke ne koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke, éxokovope yupíheovo ímaikinova neko yúho Jesus, ina kôe:

—Koati itúkovoti Itukó'oviti rá'a. Ákone vokónoko po'i koyuhó'inoveati pahúnevo. Kéminenoe yúho. Koati itúkovoti Itukó'oviti.

⁶⁶ Ná'ikopo kó'inoayenoé iséneu kó'oyene?

Ina yumopá po'ínuhiko tuti júdeu:

—Konókoti koépekeokono —koénehiko.

⁶⁷ Yane ápenehiko apurúnoneati. Kene po'ínuhiko ipúsokoa. Ina apémaka po'ínuhiko isukoâti koeku kó'iyehiko:

⁶⁸ —Mahí'ipepo iti koati Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. Íhexaikopo itukóvotiye ra isukópiti —kíxoanehiko.

Koyuhôa Pêturu ákoyea exa Jesus

Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Xu 18.15-18, 25-27

⁶⁹ Yoko vaata kóye Pêturu meúkeke kíndanake ne ovokúti. Yane apé koéne seno ahinoêti ahi'ókovati. Hara kíxoane:

—Koati itímaka xáneheixone ne Jesus, enepone íhae Ngalíleya.

⁷⁰ Itea hara kíxoa Pêturu nonékuke uhá koêti neko xâne:

—Ako énja ne kíxene —koéne.

⁷¹ Ina pihôpo xoko vekokúti xe'ókuke pahapéti. Yane apé koéponemaka po'i seno ahinoêti noixoâti. Ina kixôa neko po'ínuhiko xanéya:

—Enepora hóyeno, xáneheixonemaka Jesus, enepone íhae Nazâre —koéne.

⁷² Yane ina koepómaka ne Pêturu:

—Ako énja ne hóyeno kíxene —koéne.

Yoko íhákemaka Itukó'oviti koyúhoyea itúkeovo koati kaná'uti ne yúho ákoyea éxa.

⁷³ Avo áxu'íkene, ina ahi'ókovohikomaka Pêturu ne xanéhiko yane óvoheixoku. Hara kíxoahiko:

—Koati kaná'uti itíkivo po'ínumaka xáneheixone ne hóyeno vo'oku í'yuse kóyeyea ya kixeku keyúhoyi —kíxoanehiko.

⁷⁴ Yane ina íkaná'uxoaxo Pêturu koyúhoyea ákoyea éxa. Hara koépomaka:

—Ako énja ne kíxenenoe. Ngayumákapunemo, ipihápananu Itukó'oviti enepo nze-mekékexinapinoe —koéne.

Ehá'axo koyúhoa Pêturu nê'e, éneone tapí'i.

⁷⁵ Yane puyákonovane okóvo neko yuhó'inoa Jesus, enepone koêti: “Tumúneke éneyea tapí'i, mopo'átinemo keyuho ákoyea yéxanu” koêti.

Ina ipuhíkopea Pêturu neko óvoheixoku. Koati iyôti koeku yupíheovo kotíveyea isóne.

27

Omokónone Jesus xoko Pilátu

Mk 15.1; Lk 23.1-2; Xu 18.28-32

¹ Yuponíne, ho'úxovone uhá koêti neko tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, koáne ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu, oposíkinoati isóne kixókumo koépekea Jesus.

² Yane íká'akonehiko Jesus koane ómea xoko Pilátu, enepone ngovenâdo, kurikoâtihiko xokóyoke.

Koepékopovo Njûda

Át 1.16-19

³ Yóko'o ne Njûda, enepone kuríkoti Jesus xoko xanéhiko puvâti, noixoâne kousokeanehiko isóne koépekeamo Jesus, yupihovó koene ikótivexea isóneuke ne ítuke. Úkeane aukópovo xoko tutíhiko sasedóti yoko po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu. Yane kuríkopa neko tirinta koeti pe'u tiûketi, péhu xokóyokehiko koane kíxovokoxea:

⁴ —Koati hána'iti mbahúnevo, vo'oku ako váhere ítuke ne hóyeno ngurí'okopikeno.

Ina kixoáhiko:

—Keyumákapune. Youékemo yóno ne koekúti —kíxoanehiko.

⁵ Ina kurihíkopa Njûda ne tiûketi kúveuke neko hána'iti imokóvokuti. Yane ipúhikopeanehiko ina kotítinoponovo.

⁶ Yane veyópane tutíhiko sasedóti neko tiûketi koane kó'iyehiko:

—Ako yusíka vípihea ra tiûketi xoko unákovoku tiûketi íparaxeokonoke Itukó'oviti, pôreu xanéhiko, vo'oku itúkeovo ésa'í óvokeovo íti —koénehiko.

⁷ Kousókonehiko isóneunoa, ina vanêxo itátane poké'e yane tiûketi xoko véyokuhiko móte ne ipôti, itukópatihiko ekóxopoku ivokóvotihiko ákoti itukapu íhae ne poké'exa.

⁸ Énomone kutí'ino íháxeokonoti “Poké'exa Íti” neko itátane poké'e tukú koeti kó'oyene.

⁹ Énomone yanê'e, kousokovone neko kúxoti yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, yútoe porofeta Njerémiya, enepone koêti: “Eneponeko tirinta koeti pe'u péhu, ésa'ixeake po'ínuhiko íhae Izarâe neko hóyeno,

¹⁰ énomone veínoa vanéxeahiko itátane poké'e xoko véyokuhiko móte ne ipôti, kuteâti páhoenonu Vúnae kó'iyeaneyé” koêti.

Epemó'ikoa Pilátu ne Jesus
Mk 15.2-5; Lk 23.3-5; Xu 18.33-38

¹¹ Yoko xe'ó kóyene ne Jesus nonékuke Pilátu, enepone ngovenâdo. Ina kixôa Pilátu:

—Ití'oxo natina jûdeuhiko?

Ina yumopâ Jesus:

—Enepone yêpemonuke, kaúhupu'ikoa indúkeova —kíxoane.

¹² Yane koyúhoa tutíhiko sasedóti inuxínotti jûdeu hó'eke ápeyea váhere ítuke ne Jesus. Kúteanemaka yúho ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu, itea ako yumápa Jesus.

¹³ Ina kixôa Pilátu:

—Ako kéma ra êno yihó'inokono?

¹⁴ Itea yunu-yunú koéne ne Jesus. Ako ápahuina yumópeake. Koati hána'iti iyúpaxeova Pilátu.

Pahukókono Jesus kurúhuxeokono
Mk 15.6-15; Lk 23.13-25; Xu 18.39-19.16

¹⁵ Yóko'o yaneko káxehiko, kaxena áyui jûdeuhiko, kóyekune kuríkopea póhuti iká'aeti ne Pilátu, koékuti épemone xanéhiko kuríkopeokono.

¹⁶ Yaneko káxehiko, ápe iká'aeti koéhati Mbarâba, éxone heú koeti xâne vo'oku váhere ítuke.

¹⁷ Koeku ho'uxoké kóyeyea neko xanéhiko, hara kíxovokoxoane Pilátu:

—Kuti kehá'a ngurikopinopeano, Mbarâba? áko'o Jesus, enepone iháxoneti páhoe Itukó'oviti koítevo xâne, enepone Mésiya kixoneti —kíxovokoxoanehiko.

¹⁸ Yoko éxoa Pilátu imaikinovo Jesus ne tuti jûdeu vo'oku íyokeovahiko xunáko kutí'inoke kurikoâtihiko xokóyoke.

¹⁹ Koeku óvoheixea Pilátu yuhoíkovokutike, apé koene ominoâti yuho yêno. Hara koe yuho páhoenoa:

—Néxipa ne yâha kíxi ra hóyeno ponóvoti kixoku ítúkeovo, vo'oku yara yóti, ngoítponovo kotívoti ya njopúneke vo'ókuke ra hóyeno —kôe.

²⁰ Itea enepohikoneko tuti sasedóti yóko'o neko po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu, ítukuxo okóvo xanéhiko épemea ítúkeovo Mbarâba kuríkópokono koeku koépekeokonono ne Jesus.

²¹ Ina kixovókokoxopamaka Pilátu neko xâne:

—Kuti kehá'a nguríkopea yara pí'âti?

Ina yumopâhiko:

—Hane kiríkapinavi Mbarâba.

²² Ina koepómaka ne Pilátu:

—Kene ra Jesus iháxoneti Mésiya, na ínjaye?

—Kirúhuxa —koénehiko uhá koéti neko xâne.

²³ —Kuti'ikopo ítúko pahúnevo ra hóyeno? —kíxovokoxopanemaka Pilátu.

Itea inamá'axo koxunáko vaúkexea neko xanéhiko kónokea kurúhuxeokono ne Jesus.

²⁴ Noixoâne Pilátu ákoyeanemo ita ípokea isóneuhiko koane yupíheovo ukóponea omoxohí kó'iyea yoko imaikexeevo neko xanéhiko, yane pahúkone veyóponeokono úne. Ina kipónó'uxovo nonékuke neko xanéhiko koane kó'iyea:

—Hainamo oúngeke yóno ítína ra hóyeno (ponóvoti kixoku ítúkeovo). Itínenoemo exâ koéku enepo yakahá'a képeki —kíxovokoxoane Pilátu.

²⁵ Yane hara koéne uhá koéti neko xanéhiko:

—Kayumákapunemo ítúkeovo vouúkeke yóno ítína yoko ouúke xe'éxaxapa úti —koénehiko.

²⁶ Yane kuríkopinonehiko Pilátu neko Mbarâba. Ina pahúko yehépoke'exeokono Jesus yane kurí'okoanehikomaka kurúhuxoponea.

Koemóke'ea húndaruhiko ne Jesus
Mk 15.16-20; Xu 19.2-3

²⁷ Énomone yanê'e, enepohikone húndaruna Pilátu, omopo Jesus óvokuke Pilátu, enepone óvokumaka natíxea. Yane heú kíxoane ho'úxea ne po'ínuhiko húndaru xoko Jesus. Yakukuyakukú kíxoanehiko.

²⁸ Yane veyónehiko ípovo Jesus, ina iko'ípovoxoahiko harará'iti ipovóti kuteâti ípovo nâti hamá koéti,

²⁹ Inamaka itúkinoahiko kôroa. Yoko ainóvoti ka'áveti káva'vo tikóti veínoa úhekexea, ina ipíhea tutíkuke koane itúkinoahikomaka puló'ina, ómo'ixone éxopeke vó'u kuteâti koeku ómo'ixone nâti, hoénaxovepe ítúkeovo pahúkoti. Yane ina ipuyúkexinoahiko húndaru koemóke'eati koane kó'iyeahiko:

—Háyu'ikakana ra natina jûdeuhiko —koénehiko koémoke'eyea.

³⁰ Inamaka apurú'okoahiko koane ipúsopu'ikeahiko yane puló'ini ómo'ixone.

³¹ Uke'éxoanehiko komóhiyeya, ina veyopeâhiko ne harará'iti hamá koeti ípovoxeakemekuhiko, ina itukópinoamaka ne koati ípovo. Úkeane omáhiko kurúhuxoponea.

Kurúhúxokonone Jesus

Mk 15.21-32; Lk 23.26-43; Xu 19.17-27

³² Koeku píheahiko kurúhuxoponea Jesus, tokononé koénehiko hóyeno koéhati Símaum, íhae pitívoko koéhati Síreni. Énomone íkoinoxohiko kurúhuna Jesus.

³³ Yane simónehiko ya xoko iháxoneti Ngoúgota. Yoko “óvoku opepú'iti” koéti ne Ngoúgota koéti.

³⁴ Ina porexóhiko Jesus víyum apêti ánahi kosuvá'ikoati, iyuhii kixoti ohonéti. Itea hixopâne Jesus, ako akáha'a. Ákomaka énapa.

³⁵ Yane kurúhuxoanehiko. Ínamaka haxakéxokokoahiko ne ípovo Jesus. Yoko kuríkohiko inúxotike komomáti itukóvotiye ítukemo póhutihiko kó'íyeovoku ípovo Jesus.

³⁶ Yane vaataka kóyenehiko ne húndaru koyonoáti ne kurúhuxone.

³⁷ Ápemaka yutoéti tutíkuke ne kurúhu ípíhohiko, koyuhoáti kurúhuxinokonoke. Hara kôe neko yutoéti: “Jesus rá'a, natina júdeuhiko” kôe.

³⁸ Yoko ápemaka pí'áti ómevoti, ha'íne Jesus kurúhuxeokono. Poéha éxopeke, poéhamaka lopékuke.

³⁹ Ápemaka xâne hunoneáti, koémoke'eti Jesus koane kayakákinoati túti. Hara koéhiko:

⁴⁰ —Mahi ketohíneatimo ne sasá'iti óvoku Itukó'oviti koane mahi kexépu kopatimakamo ya kúveu mopo'áti káxe, keítapapuikopo itikápuxo koati Xe'exa Itukó'oviti, koane yevésekapi ne kurúhu —kíxoanehiko.

⁴¹ Kúteanemaka kíxoaku tutíhiko sasedóti koémoke'eyea, koánemaka ne éskiriba, enepohikone ihíkaxoti yútee Muíse, koánemaka ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti júdeu. Hara koéhiko:

⁴² —Eneporá'a, koítovopepo po'ínuhiko xâne itea kó'oyene ákone xunáko koítovopeovo. Hainá'íkopo natina Izarâe? Evésekapeakopo ne kurúhu, ínamo vakutípoa.

⁴³ Hainá'íkopo koati kuvóvoti Itukó'oviti rá'a? Naíxavo úti kahá'ayea koíteova Itukó'oviti kó'oyene, vo'óku koyúhipepo itúkeovo Xe'exa Itukó'oviti —koénehiko.

⁴⁴ Koánemaka neko ómevoti ha'íne Jesus kurúhuxeokono, koémoke'eamaka.

Koeku Jesus ivokóvone

Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Xu 19.28-30

⁴⁵ Ukeáti itumúkoti káxe tukú koeti mopo'áti ôra ya kiyakáxe, hahamó kôe uhá koeti kúveu mêm.

⁴⁶ Ya kuteáti mopo'átímea ôra ya kíyo'i káxe, koati kohonókoti emó'u ne Jesus. Hara koe yúho:

—“Eli, Eli, lema sabakitáni?” koéne. Yoko “Unaém, Unaém, na koeti kurí kixínenu?” koéti neko yúho.

⁴⁷ —Íliya iháxiko nê'e —koéhiko ne po'ínuhiko xâne kamoáti.

⁴⁸ Ina ehakóvo póhuti xapákuke neko xâne veyopónoti esponja kalaká'íkopoinoati xoko víyum-hí koéti, ina ípíhoa kírípuhike étakati ípíhoati pahákuke Jesus iyúkoati.

⁴⁹ Itea ápe po'ínuhiko xapákuke neko xâne koéti:

—Háxoxovo. Vokómomavo koíteovaxomo Íliya —koéhiko.

⁵⁰ Ina apépomaka koati éno hónoti emó'u ne Jesus. Yane íhunokoane ne omíxone kuri'ókopati xoko Itukó'oviti. Yane ívókovone.

⁵¹ Yoko énomone yaneko ókoku ôra, ívarereo neko éno kopópoti váhere haxakoáti kúveu neko hána'iti imokóvokuti. Koati kukúkeke ívarereo ukeáti vanúkeke yonoti poké'eke. Iyúyomaka ne poké'e epó'oxo ítaukexomaka ne mopó.

⁵² Koane imíhe'okopohikomaka ne ekóxovoku kasása'ipuo Itukó'oviti ivokóvotine, yoko enómaka exepúhikopotiya.

⁵³ Ike exépu kopine ne Jesus ukópa xapa ivokóvoti, exépuhikopomaka neko ivokóvoti ukoepáti xoko ekóxovoku, koane úsa'ixovahiko ne Njeruzálem, enepone iháxoneti Sasá'iti Pítívoko, koane éno xâne noixópatihiko.

⁵⁴ Eneponeko tuti húndaru yóko'o neko po'ínuhiko húndaru, ha'íne kóyonoyea Jesus xoko kurúhuxovoku, noixoánehiko iyúyoyea ne poké'e koane ápeyeya uhá koéti neko po'ínuhiko koekúti, yupíhovó koénehiko píkea. Hara koéhiko:

—Koati kaná'uteoxo itúkeovo Xe'exa Itukó'oviti ra hóyeno —koéhiko.

⁵⁵ Yoko enómaka senóhikoya ákoti malíka okínoaku ixómoyea komóma. Aínovonehiko neko xáneheixone Jesus ukeáti Ngalíleyake íxómotihiko katarákoa ya nókoneke.

⁵⁶ Xapákuke neko senóhiko, ápe Mariya Mandálena; koane po'ímaka Máriya, enepone éno ne kopó'ínukokoti Teáku yoko Yúse; yoko yéno Nzebêdeu.

*Koeku Jesus ekoxókonone**Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Xu 19.38-42*

⁵⁷ Kiyoné'e káxe, símo hóyeno iriku koéhati Yúse íhae pitivóko koéhati Arimáteya. Enepone hóyeno, íhikaumaka Jesus.

⁵⁸ Eneponé'e, pího xoko Pilátu epemóponoati yusíkea veyópea muyo Jesus kuruhúke. Yane pahúkoane Pilátu poréxopeokonoa ne muyo Jesus.

⁵⁹ Veyopâne Yúse, ina aupíxoá ya koati sasá'iti kalísoti ipovóti líyum,

⁶⁰ ina ipíhopenoa kúveuke neko uhôro kehoéti mopoíke ávoti ekoxóvati, ínamaka kohokóroroko êno pú'iti mopôí exéxeake ne uhôro. Yane pihópone.

⁶¹ Yoko ápe ne Mariya Mandálana koáne ne po'ínu koéhatimaka Mâriya vataká koyétihiko nonékuke ne ekóxovoku Jesus.

Húndaruhiko koyonoâti ne ekóxovoku Jesus

⁶² Poéhapoane káxe ikéne, énomone yaneko sâputu, ho'úxovonehiko ne tutíhiko sasedóti inúxínoti jûdeu hó'eke yóko'o ne farízeuhiko. Ina pihohiko xoko Pilátu. Hara kixóponoahiko:

⁶³ —Puyákoponova vokóvo emó'u neko semékenovo'iti avô'o ivakápu. Hara koé'epepo: “Mopó'amo káxe ike engóxinevo, enjepúkopotinemo” kôe.

⁶⁴ Poéhane pehúki kókoyuse kíxeokono kóyonoyeokono ne ekóxovoku tukú koéti neko mopó'ape káxe, mará'ínamo améxapanea íhikauhiko mûyo, okóyuhoinoamo xanéhiko itúkeovo exepúkopotine. Yane mani yupihovó koeti váherexea hunókokuke yane inúxoti semékenovo'i —kíxoanehiko.

⁶⁵ Ina kixoáhiko Pilátu:

—Anéye ra húndaruhiko. Pihéneoe. Koékuti yâha motovâti títiu kóyeyea kóyonoyeokono, itúneoe exâ kíxoaku —kíxoanehiko.

⁶⁶ Úkeane pihohíko. Íxikoahikoya koyonoâti neko ekóxovoku Jesus. Ípíhinoamaka hoénaxope xoko êxe ne ekóxovoku motovâti iyúseyea áva yuhó'ixoati. Yane ôvoheixoanehiko ne húndaru koyonoâti.

28*Koeku Jesus exepúkopone ukópea xapa ivokóvoti**Mk 16.1-10; Lk 24.1-12; Xu 20.1-10*

¹ Evesékone ne sâputu, yuponii koeti lûmingu, pího Mariya Mandálana koánemaka ne po'í koéhati Mâriya, noixóponoati ne ekóxokonoku Jesus.

² Yoko apé koéne xúnati iyuyóti poké'e vo'oku símeane ánju ukeâti vanúke, ovoxe Vúnae veyopâti neko mopôí, exéxeokono ne ekóxokonoku Jesus, ina ivatáko oúkeke.

³ Kutí koé uhápu'ine ipixéneneoti neko ánju. Hóhopu kóye ípovo kuteâti koeku hopú'iko imatákoti.

⁴ Yupihovó koene píkea ne koyónotihiko, koane ínayea honóno'okohiko. Kutí koénehiko ivokóvotine.

⁵ Yane ina kixôa ánju ne senóhiko:

—Hákonoe píke. Énja itúkeovo Jesus yopósikopono, eneponeko kuruhúxoneti.

⁶ Áko'one yáyeke nê'e. Exépukopone kuteâti yuhó'inopi yanekóyoke. Yókonoe, yokómomoponoapihi ra ekóxokonoku.

⁷ Yéhakapunoe, yéta'akapana íhikauhiko exépukopeane Únae ukópea xapa ivokóvoti koane inuxó koépea tumúnekehiko ya Ngalíleya. Yákonoye, noixópatihikomo. Koati kaná'uti ra yunzó'inopinoe —kíxoanehiko ánju.

⁸ Úkeane pihopóhiko ehákoapeovo ukópea xoko ekóxokonoku Jesus. Koati konóko'itihiko xaneâti êno hána'iti elókeko okóvo koeku ehákeovo éto'okoponea ne íhikauhiko Jesus.

⁹ Yane apé kó'inoane Jesus tumúneke.

—Aúhepeponoe iséneue —kíxoanehiko.

Yane ahí'okovane senóhiko. Ipuyuké kó'inoanemaka koane opóno'ekéa hêve ihayú'ikoati.

¹⁰ Ina kixoáhiko Jesus:

—Hákonoe píke, ítea íxepana ne ínzikauhiko, enepone kutí ngíxone mbo'ínuhiko, píheamo ya Ngalíleya. Énomonemo noíxopeonuhiko —kíxoanehiko.

Namúko tiúketi ésa'i semékekexea ne húndaruhiko

¹¹ Koeku píheako ne senóhiko, ápe xapákuke neko koyónoti ekóxokonoku Jesus aukópovoti pitivókoke éto'okoponea ne tutíhiko sasedóti uhá koéti neko koekúti.

¹² Ina ho'úxovohiko neko sasedóti koánemaka ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu. Yane poréxohiko êno tiúketi ne húndaruhiko koyónoti ekóxovoku Jesus koane kíxeahiko:

¹³ —Yokóyuhanoemo itúkeovo íhikauhiko omexóponea mûyo ya yóti koeku imékinoe.

¹⁴ Enepomo eyekáxa ngovenâdo ne koekúti, kotixópitimo úti nonékuke. Síkeanemo, vexoâtimo kíxoaku úti. Yane ákonoemo yuvópiti –kíxoanehiko.

¹⁵ Yane namúkoane koyónotihiko neko tiúketi. Úkeane pihohíko itukoâti kuteâti ne íhikaxokonoke koyúhoyea. Énomone koéneye itóhineyeya xapa jûdeu oméxoponeokono ne muyo Jesus. Yoko anéyeiko tukú koeti kó'oyene.

Exókopova Jesus neko íhikauhiko

Mk 16.14-18; Lk 24.36-49; Xu 20.19-23; Át 1.6-8

¹⁶ Úkeane pihohíko ya Ngalíleya neko unze koeti íhikau Jesus xokóyoke neko kali mopôï kixínoake Jesus.

¹⁷ Noixónehiko Jesus, ipuyuké kó'inoane iháyu'ikea, itea ápe xapákukehiko ákoti koâti kutípea itúkeovo Jesus.

¹⁸ Ina ahí'ókovahiko Jesus. Hara kíxovokoxoa:

–Mboréxokonoane ne uhá koeti xunakóti ya vanúke koáne ya poké'e.

¹⁹ Pihéneokopo xapa uhá koeti xâne, koêkuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêum. Íhikexahiko hókeonu koane yáhikamaka ya íháke Itukó'oviti Nzá'a, koáne ya inzáke, undi Xe'éxa, yoko ya íháke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

²⁰ Íhikexamaka itúkea uhá koeti mbáhoenopinoe itíki. Yoko anéyemom xikóyokenoe uhá koeti káxe tukú koeti hunókokukemo ra mêum –kíxovokoxoane Jesus.

Hunókokune.

YÚTOE MÁRKU koyúhoti koeku Jesus

Xuaum Márku koéha yutoxoáti ra koyuhópeti. Koati kutípoti Jesus nekôyo, itea áko'o xapákuke neko nduse koeti noívokoe Jesus itúkea íhikau. Ya Átu 12.15 vínixoponea itúkeovo xáneheixone ápostulu Poúlu ne Xuaum Márku.

Enepone po'ínuhiko yutóxoti koeku Jesus kuteáti Máteu, Lúka yoko Xuâum, koati ênoti yútoe koêku ne íhíkavoti íhikaxovike Jesus koane yúho. Kene ya yútoe Márku, haina íhíkavoti, itea ítúkéti koúseu Jesus koyúhoinovi, so'ixínoveati itúkeovo ovoxéti ne Jesus kuteáti koeku noíxea úti ya Márku 10.45.

Hane turíxea yútoe ne Márku hoyenóxone Jesus yaneko ahíkoane Xuaum Mbátita iná turixóvo ne Jesus ko'ítukeya itúke Itukó'oviti.

Kene Máteu, kixoku koêku iná ipuhíko ne Jesus yara kúveu mêm ene turíxea ne yútoe.

Kene Lúka, xoko ipúhikope Xuaum Mbátita, enepone inuxínoti Jesus símo yara kúveu mêm turíxeovo ne yútoe.

Kene ne Xuâum, tumúneke ápeyea ra mêm turíxea ne yútoe, exókoveati ápeyea ne Xe'exa Itukó'oviti xoko Há'a tumúneke ápeyea ra mêm, koane itúkeovomaka évekoakune Itukó'oviti itúkea uhá koêti iná pahukôa ápeyea ne uhá koeti koekúti.

Yuhó Xuaum Mbátita

Mt 3.1-12; Lk 3.1-18; Xu 1.19-28

¹ Hara kôe kixoku koêku iná turixôa Jesus Kristu, enepone Xe'exa Itukó'oviti koyúhoyea ra inámati íhíkavoti omínovike.

² Koati kuteáti koeku yuhó Itukó'oviti yútoeke Izâiya. Hara kôe: “Mbahukoátimo tímúneke ne koyuhó'inonutimo emó'um maka míhe'akinapine yoxéne ítíki índukexeopikemo xapákuke xâne.

³ Énomonemo ne kohonókoti emó'u ya mêm ákoti apêti xapa xâne kamokénoponoati. Haramo koe yúho: ‘Míhi'akinanoe oxéne ne Vúnae itúkea itúke xepákukene. Kéyusea kixeku ítíkivo nonékuke' koetímó” koe yútoe Izâiya.

⁴ Yoko énomone koéneye yaneko simoné'e ne Xuaum Mbátita yaneko mêm ákoti apêti koyuhó'inoati ne xanéhiko nókone itúkea motováti áhikexeovo xokóyoke. Koyúhoinoa kónokeahiko ikótivexea isóneuke ne pahúnevo koane kuríkopea motováti kotúyopinoa Itukó'oviti.

⁵ Heú kôe neko íhae Njúdeya koánemaka íhae Njeruzálem píheka kamokénoponoti Xuâum. Yane áhikexoa Xuâum ya huvéo, enepone Njórdaum, enepo koyuhópohiko pahúnevo.

⁶ Yoko evo'i kámelu ítúko ípovo neko Xuâum. Vakamóto ítúko hô'e. Vohóho yoko ho'o mópo íhae mêm ítúko níka.

⁷ Hara koe yúho xapa xâne:

—Ya ingénépoke, harakénemo koati hána'iti teyonéti ya undíke. Muhíkova anjí'okeova ngúxeinoa imo perékatana, ako omóndokea.

⁸ Kaná'uti ánjikeopinoo ya úne, itea eneporakéne, ahíkotimo xanéhiko ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti kene haínati ya úne —kôe.

Koeku ahíko Jesus ne Xuaum Mbátita

Mt 3.13-17; Lk 3.21-22; Xu 1.32

⁹ Énomone yaneko káxehiko, kenó'okone Jesus ukeáti Nazâre, pitivóko ya Ngalíleya. Yane áhíkoane Xuaum Mbátita ya húveona Njórdaum.

¹⁰ Ehá'axo ipúhikopea úneke ne Jesus, noíxone imíhe'okea vanúke koane evésekea xokóyoke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti kutí koeti kurúte.

¹¹ Yane apé koene emo'úti inu'íxoti vanúkeke koêti:

—Iti Nje'éxa koati ákoti omotóva ongóvo, perexónuti hána'iti elókeko ongóvo —koêti.

Hixopá Satánae íkoroeka ne Jesus

Mt 4.1-11; Lk 4.1-13; Êb 2.18; 4.15

¹² Ikénépoke ne koekúti, iyónoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne Jesus ya mêm ákoti apêti.

¹³ Koarenta koe káxe óva koane híxopea Satánae íkoroeka pahunévotike. Yoko poéhane ipúhokovotihiko hó'openo apé yaneko óvoheixoku. Itea káxunakopo Jesus ne ánjuhiko, enepone ovoxe Itukó'oviti ukeáti vanúke.

Iná turíxo itúke ne Jesus ya Ngalíleya

Mt 4.12-22; Lk 4.14-15; 5.1-11

¹⁴ Ika'ákovone Xuauum Mbátita, ina aukópovo ne Jesus ya Ngalíleya koane koyúhoyea ne inámati ihíkavoti omínoko xâne.

¹⁵ Ká'aye koe yúho:

—Simóvone kaxena natíxea Itukó'oviti xapa xâne. Koati kaxénane turíxeovomo. Ikétivexa iséneuke ne pehúnevo koane kiríkapa. Yakútipoamaka ra inámati ihíkavoti ínzikaxopikeneo —koéne.

¹⁶ Koeku yónea ne Jesus xe'ókuke ne Mar-na Ngalíleya, tokononé koene pi'áti kopo'ínukokoti, Símaum yoko Ándere ixómoti kuríko núnikuxope, koáhati itúkovokenehiko.

¹⁷ Ina kixôa Jesus:

—Hekánunoe! Hainá'ikomo hõe yíxovonoe, itea indukópovitinoemo ihíkaxoti xâne hókeonu —kíxoanehiko.

¹⁸ Ehá'axo uké'exo koyúhoyea ne Jesus, kurí kixónehiko núnikuxope neko pi'áti, pihónehiko ikéneke Jesus.

¹⁹ Ya kali tumúneke, tokononé koépenemaka po'i pi'áti kopo'ínukokoti, Teáku yoko Xuáum, xe'ahiko Nzebêdeu. Vatékenake óvoheixo ixómoti koyúseopo núnikuxope.

²⁰ Ítaikoane Jesus neko pi'áti hókea. Yane kurí kixónehiko há'a koane ahíneo vatékenake. Pihónehiko ikéneke Jesus.

Koitóva Jesus ne hóyeno úroevo ndémoniu

Lk 4.31-37

²¹ Úkeane pího pitivóko koéhati Kafanáum ne Jesus yoko ihíkauhiko. Yaneke sáputu, pihónehiko ya sinâgoga, enepone ihíkaxovoku hó'e júdeuhiko, ina ihíkaxo ne Jesus.

²² Enepohikoneko xâne kamokénoati, yupihovó koéhiko iháyu'ikea kixoku ihíkaxea, vo'oku koati iyúseoti itúkevo úkeakune xokóyoke ne hána'iti exóneti ihíkaxone, kene haina kuteáti ne éskiribahiko, enepone ihíkaxoti yútoe Muíse.

²³ Énomone yanê'e, apé koéne hóyeno úroevo ndémoniu kohonókoti emó'u yaneko ihíkaxovoku hó'e júdeuhiko. Hara kôe:

²⁴ —Jesus, íhae Nazâre, na koeti yího'ixopoinovi? Simínetine yuké'exopoinovi? Énjaa itíkivoa ne sasá'iti páhoe Itukó'oviti —koéne.

²⁵ Ina saya'íkoa Jesus neko ndémoniu. Hara kíxoa:

—Hákone keyúho. Ipíhikapi ra hóyeno! —kíxoane.

²⁶ Ina vaúko ne ndémoniu. Koati xúnati koyúyu'okea ne hóyeno óvoheixoku, yane ipúhikopeane.

²⁷ Yupíhova iyúpaxeova uhá koeti xâne noixoáti koane kíxeokoko:

—Kútímea kixó'eko? Koatímea inámati ihíkavoti ihíkaxo. Koati apêti hána'iti xunáko pahúkea ipúhikopea ndémoniu urúkavoti xoko xâne. Koáne koati ipuhíkopoti ne ndémoniu enepo pahukópa ipúhikopea —kixókokone.

²⁸ Énomonemaka ákoino oríko ákoyea malíka yónoku iha Jesus iháyu'ikeekono ya uhá koeti Ngalíleya vo'ókuke neko ituke.

Koitóva Jesus ne imose Péturu

Mt 8.14-15; Lk 4.38-39

²⁹ Ipuhíkopeanehiko sinâgoga, enepone ihíkaxovoku hó'e júdeuhiko, xanépoane Jesus ne Símaum yoko Ándere. Ponokó koépeane óvokuke. Ápemaka Teáku koane Xuáum po'i xanépoane.

³⁰ Yoko kótuti múyo ne imose Péturu. Ípeke óvoheixo. Ehá'axo símo Jesus, koyúhoinokono yavúati ne imose Péturu.

³¹ Ina pího Jesus xokóyoke, namú kíxeano vô'u. Yane uké'epone neko otuko múyo, exépukopone, yane kátarakopo evo Jesus.

Po'ínuhiko koítovone Jesus

Mt 8.16-17; Lk 4.40-41

³² Kahá'atine onómekevo káxe yanekóyo, omókononehiko xoko Jesus heú koéti neko ka'aríneta, koánehikomaka ne xâne úroevo ndémoniu.

³³ Ho'uxo-ho'uxó koénehiko heú koéti neko xâne íhaenehiko neko pitivóko páhapeteake óvoheixoku Jesus.

³⁴ Koati ênoti ka'aríneta koítovone Jesus. Yoko ako tópi kó'iyevovoku arínehiko. Kópuhikopamaka Jesus ne ndémoniu xoko xâne úroevo. Ákomaka síka Jesus ne ndémoniuhiko koyúhoyea vo'oku éxeahiko itukóvotiye ne Jesus.

Kali ahíkuxovo Jesus itúko orásaum

Lk 4.42-44

³⁵ Yanekóyoke hahá'itiko, exépukone ne Jesus ina pího ákoyeakuke apêti. Óvane itúko orásaum.

³⁶ Kene Simaun Pêteru yoko ha'ínehiko, ako tôpi yónoku oposi'ixopotihiko Jesus.

³⁷ Inixóponoane, ina etó'okoa enó'iyea xâne oposíkoati.

³⁸ Yane hara kíxovokoxoa Jesus:

—Hingá, piháne úti po'íke ipuxóvokuti ákoti ahikâ ra vóvoheixoku maka ongóyuhoinoanemaka emo'u Itukó'oviti. Koáhati énomone nzimíno —koéne.

³⁹ Yane úkeane ukopóno ya uhá koeti ípuxovoku xâne ya Ngalíleya koyuhoâti ya íhikaxovokuke hó'e jûdeuhiko ne inámati íhíkavoti íhikaxone, koánemaka kópuhikopea ndémoniu xoko xâne úroevo.

Koitóva Jesus neko yúvone lépara

Mt 8.1-4; Lk 5.12-16

⁴⁰ Ina ahí'ókovo Jesus ne hóyeno yúvone koati váhere arinéti íháxoneti lépara. Ipuuyuké koéne nonékuke Jesus koane kíxea:

—Yakahá'a, motóva keítivonu yara arínem —kíxoane.

⁴¹ Noixoâne Jesus, yupíhova kóseanayea ina sipo'ókoa koane kíxea:

—Ngahá'a, itévone —kíxoane.

⁴² Ehá'axo koyúhoa Jesus, má koépone neko aríne, unátipone.

⁴³ Ina pahukôa pihópea koane í'ixiko'o kíxoixea:

⁴⁴ —Hako keyuhó'inoa koékuti xâne ra índukeinopi, itea ponó yákoé yéxokoponivoa ne sasedóti inuxínoti xâne hó'eke. Yamína iké'íparaxoke Itukó'oviti kuteâti páhoenovi yútoe Muíse, yéxokovepe itúkeovo yunatípotine —kíxoane.

⁴⁵ Itea koeku pihópea neko hóyeno koane koyúhopea ne kixókonoku xapa xâne. Koati yupihóvoti kotóhineyeya neko koekúti. Énomone ákoino omótova símea ne Jesus ya koékuti pitívoko mani yónoku, vo'oku mani yupíheovo êno xâne ho'uxínovati. Hukínóvoti itúkeovo mêm ákoti apêti óvoheixo itea kóyeane ákoyea yumáxapu xâne pihinoâti ukeâti pitívoko yoko ípuxóvokutihiko ákoti ahikâ.

2

Koitóva Jesus ne isayú'ixovoti ákoti ehevákapu múyo ya Kafanâum

Mt 9.1-8; Lk 5.17-26

¹ Kali ye'á koe káxe ikénepo, ina aukópovo ne Jesus ya Kafanâum. Ákomaka oríko eyékoekono seópeane óvokuke.

² Yupihovó koéponemaka êno xâne simoâti. Simóya meúkeke xe'ókuke páhapetea neko óvoku, ákone okokútiya vo'ókuke neko êno xâne, koane koyúhoinoa Jesus emo'u Itukó'oviti.

³ Ápehikomaka xâne ominoâti hóyeno isayú'ixovoti ákoti ehevákapu múyo. Yoko koaturu kôe neko hóyeno koinoâti.

⁴ Ako omótova ahí'okoponeovohiko Jesus vo'ókuke neko êno xâne. Yane kohínokoahiko ne ramápu'i pèti koati oukeke ne ókoheixoku Jesus. Énomone évekoahiko neko isayú'ixovoti, ixané kixínoa pouke.

⁵ Noixoâne Jesus itúkeovohiko koati kuvovâti, ina kixôa neko isayú'ixovoti:

—Nje'exá, itúyoponehiko pehúnevo —kíxoane.

⁶ Yoko ápe éskiribahiko, enepone íhíkaxoti yútoe Muíse vataká koyêtiya. Hara koe isóneunoa kamôa:

⁷ “Na koeti kó'inoneye yuhó'inoa ne hóyeno? Koati itúkovoti Itukó'oviti vo'oku ako kotuyôpoti pahunévoti ákoti itukapu Itukó'oviti, poéhane motovâ kíxeaneye xâne” koene isóneuhiko.

⁸ Exó kíxeaneyea Jesus isóneuhiko ina kixovókokoxoa:

—Na koeti kó'inoneye iséneu?

⁹ Kuti itukóvovo ákoti hé'onoke'e ngíxea ra isayú'ixovoti: “Itúyopone pehúnevo?” áko'o “Yexépukapa, viyapa peúke, yenápa” ngíxea.

¹⁰ Itea kó'oyene enjókopitinoo ápeyeya njunáko yáye yara poké'e ngotúyopea pahunévoti, undi íhae vanúke íkútipasikoponovoti xâne.

Ina kixôa Jesus ne isayú'ixovoti ákoti ehevákapu múyo:

¹¹ —Mbahúkopi yexépukopi, viyápa ne peúke, pihépane yóvokuke —kíxoane.

¹² Yane xépu koépone neko hóyeno ákoti ehevákapu múyo. Omoo kixópone pouke nonékuke neko uhá koeti xâne. Úkeane pihôpo. Êno xâne iyupáxovati koane íháyu'ikea Itukó'oviti vo'ókuke. Hara koéhiko:

—Ako noíxeaku úti kuteâti —koéhiko.

Inâ ihaxíkoa Jesus ne Lévi

Mt 9.9-13; Lk 5.27-32

¹³ Yane aúkopovonemaka ne Jesus xe'ókuke ne Mar-na Ngalíleya, koane êno xâne pihinoâti. Íhikaxoamaka Jesus uhá koêti neko xâne.

¹⁴ Koeku yónea ne Jesus, noíxone Lévi, xe'a Áfeu, enepone koperáxinoti náti, vaata koyêti xoko kóperaxoku, ina kixôa Jesus:

–Kiná'aka ingéneke –kíxoane.

Yane xepú koéne ne Lévi, pihóne hókea Jesus.

¹⁵ Ikénepoke, ixómoti níko ne Jesus yoko íhikauhiko óvokuke Lévi. Yoko êno po'ínuhiko koperáxinoti náti kaha'íneati, enepone yómoti ánu'ukea kóperau, koane enómaka po'ínuhiko xâne pahukóvoti. Koáhati ênоти xâne kuteáti nekóyohiko hokó'ixoti Jesus.

¹⁶ Enepohikone éskiriba hokoâti ne isóneu farízeu, noixónehiko Jesus ínikea neko xanéhiko pahukóvoti koáne ne koperáxinotihiko náti, hara kixo íhikauhiko Jesus:

–Na koeti ínikinoa íhikaxopiti ne váhere xâne, enepone koperáxinoti náti koáne ne po'ínuhiko xâne pahukóvoti?

¹⁷ Kameáne Jesus neko yúho, hara kixovokoxoa:

–Enepohikone ákoti yuváti, ako okónoko ípixáxoati. Poéhane ka'arineti konokóa. Haina nzmínoti xâne ponóvoti kixoku itúkeovo, itea nzmínoti xâne pahukóvoti –kíxovokoxoane.

Koyuhôa Jesus nókone kó'iyea ne xâne enepo jejuá kôe

Mt 9.14-17; Lk 5.33-39

¹⁸ Po'íke káxe jejuá kôe ne íhikauhiko Xuaum Mbátita, yuixóvoti ikóseanaxeovo Itukó'oviti. Kúteanemaka kixoku itúkeovo farízeuhiko, enepone yuixóvoti hókea yútoe Muíse. Yane ápe xâne kixopónoti Jesus:

–Jejuá kôe ne íhikauhiko Xuaum Mbátita koáne ne íhikau farízeu. Kene ne íhikeuhiko, na koeti ákoino jejuá ákoe?

¹⁹ Ina yumopá Jesus:

–Yusikoikopo jejuá kó'iyea ne hupiúti áyuíke kasátuxoti koêkuiko ápeyea ne koyénoti xapákuke? Ako kalíhuina kó'iyeaneye.

²⁰ Itea simóvotimo káxe veyópeokonokumo ne koyénoti xapákuke. Yane ínamo jejuá akôe yaneko káxe –kíxovokoxoane Jesus kixopóvoti yane éxetina.

²¹ Ina kixovókokoxopamaka Jesus:

–Ako veyoti inámati ipovóti itukoâti ihápa'akope yékoteno ipovóti, vo'oku mani koukóponoati ívarereoku ne yékoteno ipovóti –kíxovokoxoanemaka, íhókoati inámati ipovóti ne íhikauvoti íhikaxone ákoti akutêa ne kúxoti hó'e xâne.

²² Ina koe'íkomaka:

–Ákomaka yusíka unákeovo inámati víyum ya yékoteno íhaku, itukéti ya vakamóto, mará'inamo ívarerea ne yékoteno íhaku enepo íhiyáka ne inámati víyum. Yane mani evókovoti ne víyum koánemaka ne íhaku. Itea konókoti ímeokono inámatiche íhaku ne inámati víyum. Yane ako évakapu ne íhaku koáne ne ováti –kíxovokoxoane, itúkoti po'i íhokoake ne íhikauvoti íhikaxone.

Jesus exêa koêku ne sâputu, káxe koati sasá'itino jûdeuhiko

Mt 12.1-8; Lk 6.1-5

²³ Vekoâti evo Jesus ne kali xêne vekoti kavâne ya xapa itóvope ha'i nonéti. Yoko sâputu nekóyo, káxe sasá'itino jûdeuhiko. Koeku vékeahiko koane véyea ne ha'i nonéti.

²⁴ Ina kixoáhiko farízeu ne Jesus:

–Yokómoma kixóvoku ne íhikeu itúkoti ákoti parexá'avea hó'e úti vitúkea ya sâputu.

²⁵ Ina yumopá Jesus:

–Ákoikopo yíhoikiku ya emó'uke Itukó'oviti koeku ítuke ne Ndávi yaneko epékoa hímakati mekúke yoko ha'ínehiko akó'o véyeakuhiko níka?

²⁶ Úrukova Ndávi neko óvoku Itukó'oviti ya kaxénake Abiáta, enepone koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti xâne hó'eke yanekóyo, ina níkôa neko páum ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti, upánini ako paréxa yútoe Muíse níkeokono. Poéhane sasedótihiko motová níkea. Yoko poréxoamaka Ndávi ne ha'ínehiko.

²⁷ Ina koe'íkomaka Jesus:

–Itúkinoake Itukó'oviti ne sâputu, haina itúkoti téyone xâne, itea kaha'aínoati ne xâne unako koeku motováti ómomikea.

²⁸ Koeku kó'iyeaneye, koati úndi exêa koêku ne sâputu, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.

3

Koitóva Jesus ne hóyeno timovó'uti

Mt 12.9-14; Lk 6.6-11

¹ Ina urúkopovamaka Jesus ne sinâgoga, enepone ihikaxovoku hó'e jûdeuhiko. Yoko ápe hóyeno ya timovó'uti.

² Ápehikomaka ixómoti ivokó'oko Jesus koíteovamo neko hóyeno, vo'oku itúkeovo sâputu yanekóyo. Koati oposí'ixoatihiko évekinoaku yuhóhiko itúkeovo pahúkóvoti ne Jesus enepo kaitápa ya sâputu.

³ Yane hara kíxoá Jesus ne hóyeno timovó'uti:

—Yókone yâkeneye —kíxoane.

⁴ Ina kixovókokoxopamaka Jesus neko xanéhiko:

—Kuti'ikopo pahúkinovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse vitúkea ya sâputu? vitúkea únati? áko'o vitúkea váhere, koíteovo uti ka'aríneti? áko'o síkó kíxea úti ivókeovo —kíxovokoxoane.

Itea ako ápahuina yumopâti.

⁵ Ina komomókexoa Jesus xaneâti ímaikinova, koane kotíveyea isónouke vo'oku tiú'ikohiko omíxone. Ina kixóá neko hóyeno:

—Kepáya'akapa ne veô'u —kíxoane.

Koane kapáya'akopane, yane unátipone.

⁶ Úkeane pihohíko neko farízeu xoko xanénahiko Êrodi, enepone náti. Ho'úxovohiko opósikea kixókumo koépeka Jesus.

Koitóva Jesus ne po'ínuhiko ka'aríneti

⁷ Úkeane pihôpo ne Jesus yoko ihikauhiko xe'ókuke neko Mar-na Ngalíleya. Kali êno xâne íhae Ngalíleya hokopâti. Koane ápemaka íhae Njúdeya,

⁸ koane íhae Njeruzálem, yoko íhae Idúmeya noixóponoati, koánemaka íhae poixô'oke húveona Njôrdaum, yoko íhaehikomaka poké'e xe'o pítivokona Tíru yoko Sídom. Koati ênati xâne pihinoâti, vo'oku eyékoxeahiko koéku ne hána'iti iyupánevoti itúke.

⁹ Ina kixóá Jesus ne íhikauhiko kónouka usó kíxoixinoa kali vatéke okonókovo, puvâti Jesus yupiheovo hitítí kíxeokono vo'ókuke neko êno xâne hokó'ixoati.

¹⁰ Koáhati yupihóvoti êno xâne koítovone Jesus, amátitikinokoko uhá koêti neko êno ka'aríneti kaha'âti sipókoponea.

¹¹ Koánehikomaka ne xanéhiko úroevo ndémoniu, noíxo Jesus, ipýukexeamaka nonékuke koane kóhonoeka emó'u kó'iyeahiko:

—Koati iti Xe'exa Itukó'oviti —koéhiko.

¹² Itea koati í'ixiko'o kixoíxoati Jesus ákoyea okóyuhua xapa xâne itúkeovo Xe'exa Itukó'oviti.

Noivókoxo íhikauhiko ne Jesus

Mt 10.1-4; Lk 6.12-16

¹³ Ina pího ne Jesus oukeke kali mopô koane iháxihikoa neko koati áha itúkea íhikau. Yane pihónehiko ne iháxiu xokóyoke.

¹⁴ Ndusé kôe neko hóyeno, noivokoe xáneheixea koane itúkeovo páhoe xapa xâne koyúhopena emó'u.

¹⁵ Yane pôrekeoxanemaka xunakóti kópuhikopea ndémoniu xoko xâne úroevo.

¹⁶ Hará'ahiko íha neko nduse koeti noivokoe: Símaum, enepone íhaxonemaka Péturu;

¹⁷ koáne ne kopó'inukokoti, Teáku yoko Xuáum, xé'a Nzebêdeu. Enepora pí'âti kopó'inukokoti, Mboáneje íhaxea Jesus. Yoko "húketi ímainevo kuteâti koeku húkeko puxâra" koêti ne Mboáneje koêti.

¹⁸ Ina keno'ókumaka: Ándere; Filípi; Mbatulúmeu; Máteu; Túme; Teáku, enepone xé'a Áfeu; Tádeu; koánemaka Símaum Nzelóti;

¹⁹ yoko Njuda Iskarióti, enepone itúkohevoti koeku hókea Jesus kurikoâtimaka xoko xanéhiko puvâti.

Koyuhókono itúkeovo íhakoe Mbezêbu ne Jesus

Mt 12.22-32; Lk 11.14-23; 12.10

²⁰ Ina pihôpo ne Jesus óvokuke, itea kóyeane ho'úxopeovomaka êno xâne xokóyoke. Muhíkova níkea, ákone omótova vo'ókuke neko êno xâne xokóyoke.

²¹ Eyekóxoane iyénoxapa Jesus kó'iyeaneye, yane pihínoanehiko kaha'âti omópea, vo'oku koyúhoyeokono itúkeovo pepokéxovotine.

²² Yoko ápemaka éskiribahiko, enepone íhikaxoti yútoe Muíse ukeâti Njeruzálem. Hara koémaka vo'ókuke:

—Eneporá'a, koati urúkovatine Mbezêbu, enepone pahúkoti uhá koeti ndémoniu. Énomone porexóá xunáko kópuhikopea ndémoniu urúkovoti xoko xâne —koénehiko.

²³ Yane ina ihaxíkoa Jesus ne xanéhiko ahí'okeovaxo, yane itúkinoá xêti apêti íhokoake ne áha íhikaxea. Hara kíxovokoxoa:

—Yusíkoikopo itúkeovo Satánae kopúhikopovo xoko xâne úroevo?

²⁴ Itukovo apêti natixókuti óvoku xâne ixómoti okopókoko, uké'etinemo.

²⁵ Koane itukóvoma apêti ko'ovokuti ya póhutike ovokúti ixómoti okopókoko, uké'etinemo itúkeovo póhutine óvohikoku.

²⁶ Eneponimaka itukapu Satánae okopópovo, koáne eneponi akapákakamaka ne ovóhехiko, mani uke'éxopokotihiko.

²⁷ Mani'ikopo motovâti ápeya urúkeovati óvokuke koati xúnati hóyeno, koane omópea itúkeovo ákoti ika'áka inúxotike? Konokoâti iká'akea inúxotike, inamo itâ omópea uhá koeti apeínoati óvokuke —kíxovokoxoane Jesus, ihókoati xúnati hóyeno ne Satánae, koane ihókopovoti itúkeovo xunané'e ya Satánae.

²⁸ Ina kixovókokopamaka Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Motóva itúyopea ne heú koeti kó'iyeovoku váhere ítuke ne xanéhiko yara kúveu mêm, muhíkovamo ne koémoke'eyeahiko Itukó'oviti.

²⁹ Itea enepone koyúhóti itúkeovo ítuke Satánae ne ítuke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, ákonemo ítúyopeaku ne pahúnevo. Apé pahunévoti kuteâti, xané kixopâtimo xâne ivakápune —kíxovokoxoane.

³⁰ Kó'inokeneye yúho ne Jesus vo'oku koyúhoyeokono itúkeovo úroevo ndémoniu.

Simôa iyénoxapa ne Jesus xoko óvoheixoku

Mt 12.46-50; Lk 8.19-21; Êb 2.11

³¹ Énomone yanê'e, símoane êno ne Jesus yoko ámeno. Meúkeke óvoheixohiko. Yane ápe páhoө ihaxíkoponoti Jesus.

³² Yoko koati êno xâne vataká koyêti yakuku-yakukú kixoti Jesus. Ina kixokóno ne Jesus: —Anêko mémaina yoko pe'ínuhiko meúkeke oposíkoponopiti.

³³ Ina kôe ne Jesus:

—Enepone ênom yoko mbo'ínuhiko, harâ'ahiko —koéne.

³⁴ Yane ina komomâ Jesus ne êno xâne ivatáhikoti yakuku-yakukú kixoâti, ina kôe:

—Enephikorâ'a, énomonemaka indúko ênom yoko mbo'ínuhiko.

³⁵ Vo'oku koêkúti xâne ítúkoti ahá'inoa Itukó'oviti, énomonemaka indúko koati mbo'ínu, mongéxa yoko ênom —koéne ne Jesus.

4

Éxetina Jesus apêti íhokoake koeku xâne nôti

Mt 13.1-9; Lk 8.4-8

¹ Káyukopovomaka Jesus íhikaxea xe'ókuke Mar-na Ngalíleya. Yupihovó koéne êno xâne pihinoâti. Vo'ókuke neko êno xâne, úrukovo kúveuke vatéke ne Jesus ina ivatáko. Koane kali ahíkuxovo yátike oévoө úne. Kene ne xanéhiko, óvane yane poké'e xe'ókuke úne.

² Yane êno íhikauvoti íhikaxone Jesus ya xêti apêti íhokoake ne áha íhikaxea. Hara kíxovokoxoa:

³ —Yakámokenonoe. Ápe hóyeno nopónoti ake nonéti.

⁴ Koeku kásahikea, ápe irihíkovioti xe'ókuke xêne. Yane kenó'okone hó'openo ôti níkohíkopati.

⁵ Kene po'ínuhiko, írihíkovo xapákuke mopôti xoko ákoyeaku axú'ina móte. Koati ákotihiko oríko íhonoөea, vo'oku ákoyea axú'ina móte xoko iríkovoku.

⁶ Itea ákomaka oríkoa oró'okea káxe vo'oku ákoyea yónoku poéheve. Yane movohí koéne.

⁷ —Koane ápemaka irihíkovioti xapa tópe. Yane inuxó koéne payákeyea ne xuve tópe. Ákone oxéne payákeyea ne nonéti, vo'oku huruvokó kó'iyea tópe. Yane ako há'i pôreupovo vo'ókuke.

⁸ —Ina apémaka irihíkovioti únatike poké'e. Koati únati íhonoөea nê'e. Payakéne, yupihovó koe êno há'i pôreupovo. Ápe porexópoti tirinta koeti há'i ya póhuti áke úkeaku. Ina apémaka porexópoti sesenta koeti yoko póhuti séndu ya póhuti úkeaku —koéne íhikaxea.

⁹ Ina koe'íkomaka:

—Koêkúti kamoâti ra yúnzo, ivávaka —kíxovokoxoane.

Kouhápu'ikopa Jesus koêku ne éxetina

Mt 13.10-23; Lk 8.9-15

¹⁰ Pihopónehiko neko êno xâne, ápe po'ínuhiko xâne irikóvoti anavókokopovoti neko nduse koeti íhikau Jesus. Yane épemo'ikopohiko Jesus koêku ne éxetinameku apêti íhokovoke.

¹¹ Ina kixovókokoxa Jesus:

—Koati itínoө porexókono éxea koêku ne natíxea Itukó'oviti xapa xâne ákoti po'i exoâti koêku neko koekútihiho. Itea xapákuke ra xâne ákoti itukapu xanéna, konókoti itúkeovo exetínati apêti íhokovoke veínoam ínzikaxeahiko.

¹² Yane upánini noíxoahiko, itea kutí koe ákoti inixâ. Koane upánini kámoa, itea ákomo éxina isóneu koêku. Yane ákomo aúkapapu njokóyoke, koane ákomo ngatúyapea pahúnevo —kíxovokoxoane.

¹³ Yane hara koé'íkomaka:

—Enepo hákotinoe yexôa kixó'ekone ra énjatina kó'oyene, ná'ikopomo kíxeaye yéxi ra po'ínuhiko?

¹⁴ —Enepone hóyeno nôti, kixó'èkoti xâne koyúhote emo'u Itukó'oviti.

¹⁵ Yoko enepone ake nonéti irihíkovioti xe'ókuke xêne, kixó'èkoti xâne kamokénoati ne emo'u Itukó'oviti, ina keno'óko Satánae veyopeâti isóneuke ne kámone.

¹⁶ Kúteanemaka koêku ne irihíkovioti xapákuke mopôï xoko ákoyeaku axú'ina móte. Énomone ne xâne ákoti ika'ákarixapu namúkea ne emo'u Itukó'oviti koeku kámea, xaneâtimaka hána'iti elókeko okóvo

¹⁷ itea ako áxu'ikene, itávokeane. Koati kuti koeti nonéti ákoti poéheve, vo'oku enepo simôa kotíveti koekúti, itukovo apêti ikoítponoati kotíveti vo'oku kutípea ne emo'u Itukó'oviti, yane itavókeatine.

¹⁸ Kene ne po'ínuhiko ake nonéti irihíkovioti xapa tôpe, énomone kuteâti ne xâne kamoâti ne emo'u Itukó'oviti,

¹⁹ itea pepoké kixoti isóneu vo'oku nókone yara kúveu mêm, koane iyókovioti enó'iyea apeínoati, koane iyókovioti po'ínuhiko koekúti, yane ákone ukápana itukeke Itukó'oviti, koane ákomaka únati itukeino Itukó'oviti.

²⁰ Kene ne irihíkovioti únatike poké'e, énomone kuteâti ne xâne kamoâti ne emo'u Itukó'oviti koane namukoâti. Yane koati apêti únati itukeino Itukó'oviti, kuteâti koêku ne ake nonéti porexópoti tirinta koeti há'i ya póhuti úkeaku áke, itukovo sesenta koêti, áko'o itukovo póhuti séndu ya póhuti úkeaku.

Éxetina Jesus ihókovoti koeku uhapú'iti yúku
Mt 5.14; Lk 8.16-18

²¹ Hara kíxovokoxoamaka Jesus:

—Neíxonenoekopomea ihúxoti yúku xovopu'í kixoâti itukovo imoâti opékuke ípe? Ako kalíhuina, itea koati ihúxinokonoti ímeokono xoko koati ókoku ne yúku motovâti kouhupu'ikea.

²² Koêkuti koekúti he'onóvoti, kóyeanemo kouhupu'ikeokono. Koêkuti he'onóvoti kó'oyene, exókonotimo káxehiko keno'ókoti.

²³ Koêkuti kamoâti ra yúnzo, ivávaka.

²⁴ Ina koe'íkomaka:

—Itíkina iséneu ne yúnzo kémone, vo'oku kuteâti kixeku itíkivo, énomonemo kixékononeye, epó'oxo kuri'úxovotimo aukópínovopiti.

²⁵ Enepone apêti námoe yara yúnzo, kuri'úxovotíneoxomo námoe. Kene ne ákoti koati ivávakea, muhíkova ne kali éxoneya, uke'épotinemo —kíxovokoxoane.

Éxetina Jesus ihókovoti koeku ake nonéti

²⁶ Ina kixovókokopamaka Jesus:

—Hara koéneye natíxea ne Itukó'oviti xapa xâne, kuteâti koeku hóyeno nôti ake nonéti ya isáneke.

²⁷ Itukovo yóti, imókoti ne hóyeno. Yúponiyeane, exepúkotine. Koatine kóye. Yoko anéko íhonoepa koane payákeyea ne nóne itea ako éxa neko hóyeno kixoku koeku íhona koane payá'iyea.

²⁸ Koati pohúxovoti íhonoepa ne ake nonéti. Inúxotike íhonopo, ina keno'óko há'i. Yane ínamaka itóvo ne há'i.

²⁹ Itovóne, tetukóvotine vo'oku símeovone kaxena veyóvope. Kúteanemakamo koêku ne natíxea Itukó'oviti xapa xâne.

Éxetina Jesus koeku ukóponea ne ake nonéti koéhati mostarda
Mt 13.31-32; Lk 13.18-19

³⁰ Ina kixovókokopaikomaka Jesus:

—Kutímea koéneye natíxea ne Itukó'oviti xapa xâne koeku ukóponea? Kutímea itukóvo exetínati motovâti ínzokea?

³¹ Hara koéneye ake nonéti iháxoneti mostarda. Enepo nokóno, koati kalíhuti ya uhá koeti ake nonéti yara kúveu mêm,

³² itea ike nó'iyekono koane íhonoepa, paya'íne, anu'ú kíxoahiko ne po'ínuhiko nonéti ya kavâne, koane kali hána'itinoe káva'o kutí'inoke motovâti ímea môko ne ôti hó'openo xapa káva'o opékuke epêvokopetina túti —kíxovokoxoane.

Koyúhoinoake Jesus ne xêti apêti kixó'ekone
Mt 13.34-35

³³ Koati ênoti po'ínuhiko exetínati kuteâti râ'a, veínoake Jesus íhokea ne íhíkavoti íhikaxone. Kuteâti ítone éxea xanéhiko kamokénoati, ene íhikaxo.

³⁴ Poéhane exetínati apêti íhokovoke veínoa íhikaxea. Itea xapákuke neko nduse koeti íhikau, koúhapu'íkopihoa kixó'ekone ne éxetina enepo ainópovonehiko.

Ixikôa Jesus neko xúnati ihunóvoti
Mt 8.23-27; Lk 8.22-25

³⁵ Yaneko kiyoné'e káxe, hara kixovokoxoa Jesus ne íhikau:

—Pihá'avo úti poixó'oke ra mar —koéne.

³⁶ Ina ikopóvahiko íhikau Jesus neko êno xâne, yane omó kixónehiko Jesus yane vatéke ivátaheixoku íhikaxea ákotine evesékafea ne vatéke. Yoko ápemaka po'ínuhiko xâne po'íkehiko vatéke hokoáti.

³⁷ Yane kenó'okone êno xúnati ihunóvoti koane ovóxokeovo ne úne, koane úrukeovamaka êno úne ne vatékene kutí'inoke mani yupurírihikovoti.

³⁸ Yoko imókoti ne Jesus terékuke neko vatéke ayátokoke. Ina koyúkoa íhikauhiko koane kíxea:

—Íhikaxotí, ako yónoku iséneu? Inípono kahá'ayeane yúpuririkeovo úti —kíxoanehiko.

³⁹ Iyukóvone ne Jesus, pahúkoa ókea ne ihunóvoti. Hara koéne:

—Akáne ra ihunóvoti. Hákone ovoxókovo ra úne —koéne.

Yane okóne ne ihunóvoti, huvemoo koépone ikéne.

⁴⁰ Ina kixovóxoxoa Jesus ne íhikau:

—Na koeti itíkinovonoe íreti? Na koeti ákoino kivrápu? —koéne.

⁴¹ Yoko yupihovó koe píkeahiko ina kixokóko:

—Kutimea itukóvoye ra hóyeno? Muhíkinova úne yoko ihunóvoti itúkea yúho.

5

Koitóva Jesus neko hóyeno úroevo ndémoniu
Mt 8.28-33; Lk 8.26-34

¹ Taru'úxoane evo Jesus ne Mar-na Ngálíeya, símoane ne poké'exa xanéhiko koéhati njerázenu.

² Ehá'axo evésekea vatéke ne Jesus, okótumonexoa hóyeno ukeáti pe'áxatike. Yoko úroevo ndémoniu né'e.

³ Koati óvoheixokune neko hóyeno yane pe'áxatike. Akó'otine ika'ákopeti itoáti enepo ika'ákokono, muhíkova itukovo korénde iká'akeokono.

⁴ Yoko enóne ikáhevexeokono koane ikávo'uxeokono ya koati tiú'iti korénde, itea kóyeané kétokexea ne iká'akeokonoke. Ákone itoáti neko hóyeno.

⁵ Káxe, yóti véyo vá'uixea ya pe'áxatike, koane xapa kali mopô, koánemaka óko'okopeovo ya mopô.

⁶ Noixóne Jesus, ehákinovane. Yoko avo malíka Jesus. Tokopâne hóyeno, ipuyuké kó'iyeané nonékuke.

⁷ Ina kohonóko emó'u kó'iyea:

—Jesus, iti Xe'exa Itukó'oviti, iti xe'exa Koati Payásoti ya uhá koéti, na koeti yího'ixopinonu? Émbemopi ya iháke Itukó'oviti ákoyea ipíhepananu —kíxoane.

⁸ Yoko kó'inokeneye yúho, hara kixoátimeku Jesus:

—Iti ndemoniú, ipíhikapi ra hóyeno.

⁹ Ina kixopá'ikomaka Jesus:

—Kuti kéha?

—Ákoti Yumaxápu ngoéha vo'oku ákoyea yumáxapu úti —koéne yumópopo.

¹⁰ Yane koáti ikoseánaxovoti Jesus ne ndémoniuhiko, epemoáti ákoyea kápuhikapa yaneko poké'e óvoheixoku.

¹¹ Yoko ápe ênoti kúre ixómotihiko níko oukeke neko kali mopô xêrerekuke ne óvoheixokuhiko.

¹² Yane hara kixo Jesus neko ndémoniuhiko.

—Koati vepemópiti pehúkopivi xapákuke ne kúrehiko, maka vitúkapané vóvoheixoku —koénehiko.

¹³ Yane síkoane Jesus kuteáti épemoake. Ipuhíkopeane neko hóyeno, ponokó koépone xapákuke neko êno kúre. Yoko koati ákoti yumaxápu neko kúre kuteátimea pi'áti míli. Yane heú koéne éhahikeovo, koane íkorono'ekeovo úneke ukeáti ouke mopô. Heú koéne yúpuririhikeovo.

Kahá'ainoa íhae Njêraza pihópea ne Jesus
Mt 8.34; Lk 8.35-39

¹⁴ Enepone koyonoátihiko neko êno kúre, kohó'ikene koane koyúhopea koèku ne koekúti yane pitívoko, koane xapákuke neko ko'óvokuti yane mêum vekópoku. Yane noixoponoa xanéhiko neko koekúti.

¹⁵ Simoné'ehiko xoko Jesus, noixoanehiko neko hóyeno ipúhikopeakumeku ndémoniu vatá koyépotine, ko'ipópotine, koane unatípotine isóneu. Yane pikóne ne xanéhiko.

¹⁶ Enephikoneko noixoáti ne koekúti, koyúhopa ne noixone koêku ne hóyeno koane koêku ne êno kûre.

¹⁷ Yane koyúhoinoa xanéhiko ne Jesus kahá'ainoa ipúhikopea poké'exake.

¹⁸ Itea enepone hóyeno ipúhikopeaku neko ndémoniuhiko, noixóne Jesus úrukopeovo vatékenake, épemova xanépea.

¹⁹ Itea ako akáha'apoa Jesus. Pohu hara kíxoa:

—Pihépavo yóvokuke xapa iyínoxapa. Yokóyuhopinao uhá koêti ne kixópiku Itukó'oviti, koane koêku ne hána'iti seánakopi —kíxoane.

²⁰ Yane pihópone neko hóyeno. Koyúhopa uhá koeti koêku ne ítukeinoa Jesus yane úkeaku iháxoneti Yehí Koeti Pitivóko, koáne iyúpaxeova heú koeti xáne kamoáti.

Épemone hóyeno koéhati Njaíru

Mt 9.18-19; Lk 8.40-42

²¹ Yane ivú'ixopomaka vatéke ne Jesus taru'úxopati neko mar. Seopóne poixô'oke, êno xáne pihinoáti.

²² Yane apé koéne hóyeno simôti xoko Jesus koéhati Njaíru. Enepone hóyeno, teyonéti xapa po'íhiko teyonéti íhikaxovokuke hó'e júdeuhiko. Ina ipuyúkexo nonékuke Jesus.

²³ Yoko koati koyó'iti ne hóyeno koeku kíxea:

—Kahá'atine ivókeovo inzíne. Yaxénapanu, ípihepainana veô'u tutíkuke maka aúnatipone. Yane ákomo ivákapu —kíxoane.

²⁴ Yane xanépoane Jesus ne Njaíru. Koati ênoti xáne ikéneke koane inúmeokokohiko.

Koitóva Jesus ne ka'aríneti sêno

Mt 9.20-22; Lk 8.43-48

²⁵ Yoko ápe sêno nduse koéti ne xoénae ká'arine. Akó'oti áka evésekeae aríne.

²⁶ Yoko enóne ixómoyea koitoponovo kotíveti xoko ipixáxoati. Uke'éxotinemaka apeínoati vo'ókuke itea akó'oti koitóvati. Tumúne yóno yupíheovo koéku.

²⁷ Eyekóxoane sêno ítuke ne Jesus, pihóne xapákuke neko êno xáne ikéneke Jesus. Koati akéneke Jesus véko sipóheoponeati ípovo.

²⁸ Vo'oku hara koeti isóneu ne sêno: “Enepomo pohu nzípáheyea ípovo, indóvotimo” koêti.

²⁹ Ehá'axo sípoheyea, etétukone aríne. Eópova ya muyókuke ítúkeovo koati iteóvatine ne aríne.

³⁰ Ehá'axo sípohekono ípovo ne Jesus, eópamaka ipúhikea xunáko xokóyoke. Yane ná'akene koéne xaneáti noiheyea xapákuke neko êno xáne, ina kôe:

—Kuti sipohéa ra ímbovo?

³¹ Ina yumopá íhikauhiko:

—Ákoikopo neíxa ra êno xáne isú'okovopiti koane inúmeopi yépemovikomaka sipó'okopiti? —kíxoane.

³² Itea kóyeane noiheyea Jesus híyuke neko êno xáne kaha'áti éxea neko sipóheyeati ípovo.

³³ Yoko koati yupihóvoti honónokea múyo neko sêno vo'ókuke neko yuho Jesus, koane hána'iti píkea eopáti ya xokóyoke unátipeane. Yane ina ipuyúkexo nonékuke Jesus, koyuhó'inoati uhá koêti neko koêku.

³⁴ Ina kixôa Jesus:

—Nje'exá, itévone vo'oku kívivonu. Pihépave, aúhepepone iséneu, ítivoane ne yaríne —kíxoane.

Koéxepukopa Jesus ne ivokóvotine ihine Njaíru

Mt 9.23-26; Lk 8.49-56

³⁵ Koeku yúho'ixeako Jesus neko sêno, simó koene xáne ukeáti óvokuke Njaíru, enepone inuxínoti itukéti íhikaxovokuke hó'e júdeuhiko. Hara kixóponoa:

—Ivókovone ihine íti. Hákoné perexôa itukéti ne íhikaxoti —kíxoane.

³⁶ Itea ako ítúkoake Jesus neko emo'úti. Hara kixo Njaíru:

—Hako píke. Pohu yakútiponu —kíxoane.

³⁷ Yane ako akáha'a Jesus ápeyea po'í pihôti ikéneke. Poéhane Péturu yóko'o ne pi'áti kopo'ínukokoti Teáku yoko Xuáum, ene xáne.

³⁸ Simoné'e óvokuke Njaíru, noixoane Jesus ákoyea tópi kixóvoku yaíkexea koane íyokexea neko xanéhikoya.

³⁹ Yane úrukovo ne Jesus koane kó'iyea:

—Na koeti ákoino tópi kixévoku koane ínayea íyeokexonoe? Haina ivokóvoti ra kalivôno, pohu imókoti —koéne.

⁴⁰ Yane koémoke'eyeahiko neko yúho. Ina pahukôa Jesus ipúhikopea uhá koêti ne po'ínuhiko xáne. Poéhane há'a yoko êno ne kalivôno yóko'omaka neko mopo'áti íhikau xáne xoko imókoku ne kalivôno.

- ⁴¹ Ina namukêa Jesus vô'u ne kalivôno koane kîxea ya emó'uke:
 —“Talítá kumi.” (Yoko “Tenó, mbahúkopi yexépukopi” koêti ne emo'úti.)
- ⁴² Ehá'axo koyúhoa Jesus, exépukopone ne seno kalivôno koane yonópone. Yoko nduse koetine xoénaena. Koati êno hána'iti iyúpaxeova heú koeti xâne.
- ⁴³ Yane koati í'ixiko'o kixoixoati Jesus neko xâne ákoyea okóyuhoa neko koekúti.
 Ínamaka pahukôa Jesus poréxopeokono nîka neko seno kalivôno.

6

Koyúho ne Jesus Nazâreke
Mt 13.53-58; Lk 4.16-30

¹ Ipuhikopeane Jesus neko pitivóko, pihópone Nazâre, pítivokonake. Xanépoamaka neko íhikauhiko.

² Simovóno ne karapinteru, turíxovone íhikaxea ne Jesus ya íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko. Êno xâne kamokénoati koane iyúpaxeovahiko. Hara koéhiko vo'ókuke:

—Námea úkea ne íhikauvoti íhikaxone koáne ne exóneti éxone? Námaka kixoâtiye éxea itúkea ne iyupánevoti ítuke?

³ Hainá'ikopo ne karapinteru, enepone xé'a Mâriya rá'a? Hainá'ikopo po'ínu Teâku, Yúse, Njûda yoko Símaum? Koáne ne mokéxahiko, hainá'ikopomaka yâye xapákuke úti óvo? —koéhiko. Koane yupíheovohiko poé'ainoa isóneu.

⁴ Ina kixovókoaxo Jesus:

—Koati teyonéti ne xâne koyúhoti emo'u Itukó'oviti. Poéhane poké'exake, ya xapákuke iyénoxapa yoko óvokuke ako teyoâti —kíxovokoxoane.

⁵ Yoko ako omótova ítúkea iyupánevoti ne Jesus ya xapákuke vo'oku isóneunoahiko, ákoti itukapu koiteovo ákoti axu'ína ka'arineti enepo ipiho vô'u tutúke.

⁶ Iyúpaxova Jesus tiú'iko omíxone neko xanéhiko vo'oku ákoyea akútípoa. Itea kóyeane ukóponea ne Jesus po'íke kálihunoe pitivóko xêrenekuke Nazâre íhikaxea po'ínuhiko xâne.

Ítukevohiko ne nduse koeti íhikau Jesus
Mt 10.5-15; Lk 9.1-6

⁷ Yane íháxihikoa Jesus neko nduse koeti íhikau, ina pahukôa xapa xâne pi'á pi'a koêti. Poréxoahikomaka xunakóti kópuhikopea ndémoniu xoko xâne úroevo.

⁸ Yoko ako sika Jesus ápeyeahiko ómone koeku píhea. Poéhane puló'ina ómo. Kene kuteâti imóvo, íhaku ípovo, koánemaka itúketi, ako sika ómea.

⁹ Pahúkoamaka ítúkea perékátana itea ako sika ómea esá'ikovo.

¹⁰ Ina kixovókoaxo Jesus:

—Enepo áva ko'óvokuti porexópiti yóki óvokuke, yâvaneya imókonemo ipihíkapi ne pitivóko.

¹¹ Itea enepo áva símeku ákoti akahá'api, ákotimaka akahá'a kámokenoyeopi, ipihíkapihiko, ikétatahevexapapu kirikópoti ipú'ine poké'e ukeâti xoko pirikatana, yexókoatihiko ákoyeane omótokea íkameokono emo'u Itukó'oviti —kíxovokoxoane.

¹² Úkeane pihohíko ne íhikau Jesus koyúhoponea xapa xâne kónokea ikótívexea isóneuke ne pahúnevo koane kuríkopea.

¹³ Kópuhikopomaka ndémoniu urúkuvoti xoko xâne. Enómaka ka'arineti ípihinoke óliu tutúke koane koiteovahiko.

Kixoku ivókeovo neko Xuuum Mbátita
Mt 14.1-12; Lk 9.7-9

¹⁴ Yane eyékoaxoane Êrodi, enepone nâti, koeku ítuke ne Jesus vo'oku ákoyeane malíka yónoku ne eyekoúti vo'ókuke. Yoko hara koeti yúho po'ínuhiko xâne vo'ókuke:

—Exépukopone ne Xuuum Mbátita ukópea xapa ivokóvoti. Énomone ápeino xunáko nê'e ítúkea ne iyupánevoti ítuke —koénehiko.

¹⁵ Kene po'ínuhiko, haramaka kôe:

—Koati porófeta Íliya nê'e, iyukópovotine.

Ina keno'óko po'ínuhiko koêti:

—Koati porófeta nê'e kuteâti koêku neko koyúhotihiko emo'u Itukó'oviti mekúke —koénehiko.

¹⁶ Itea kamoáne Êrodi, hara kôe:

—Koati Xuuum Mbátita ne exépukopone ukópea xapa ivokóvoti, enepone mbáhoe tetúnoyeovo —koéne.

¹⁷ Kó'inokeneye isóneu, koati énomone pahukôa namukóponoati ne Xuuum yanekóyoke koane kurikoâti íka'ákovokutike, vo'oku saya'íkoati Xuuum yaneko hu'úxo yeno Filípi, énomea Êrodi íháxoneti Eródiya. Yoko koati kopo'ínukokoti ne Êrodi yoko Filípi.

¹⁸ Vo'oku hara kíxoá Xuâum yanekôyoke: “Yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, ako omótova kéyenopi yeno pe'ínu” kixoáti.

¹⁹ Koati yupihóvoti itúkeovo puvone Erôdiya ne Xuaum Mbátita vo'ókuke, koane kahá'ayea Erôdiya koépekea itea akó'oti itâ.

²⁰ Vo'oku koati teyoáti Êrodi ne Xuâum. Êxoa itúkeovo koati ponóvoti hóyeno koane sasá'iti, ákoinoke síka koépekeokono. Epó'oxo enepo kamokénoa Êrodi koyúho ne Xuâum, ako exa mani áha itúkea itea usó kóye kámokenoyea.

²¹ Po'íke káxe ínixoá Erôdiya unátieaku itúkea ne yúmo'ixovone. Koati ikoyuíxoti ipúhikope ne Êrodi, kutí'inoke itúkoti êno níkokónoti. Énomonemaka hupíxinoá ne payásotihiko hóyeno pahúkoti natíxokuke, yoko tuti húndaruhiko, yoko po'ínuhiko tutíye ya Ngalíleya.

²² Yane úrukovone íhíne ne Erôdiya hiyokéxoti nonékukehiko. Yupihovó koe ínixeá úhe'ekea Êrodi yóko'ohiko neko húpiu. Yane hara kíxoá nâti ne íhínexaka:

—Yépemanu koêkuti yâha kó'oyene vo'oku mborexópeatimo —kíxoane.

²³ Koyúhoamaka íháke Itukó'oviti exókoati itúkeovo koati kaná'uti ne yúho. Hara kíxoá:

—Muhíkovo itapána meyá koeti apeínonuti yara nandíxoku, kóyeanemo mboréxeopea ne yépemonuke —kíxoane.

²⁴ Úkeane pího ne árunoe xoko êno. Hara kixóponoa:

—Kutimea émbemapana?

Ina kixôa êno:

—Yépema tuti Xuaum Mbátita —kíxoane.

²⁵ Énomone yaneko ókoku ôra, kayú koépone éhakoepovo xokóyoke ne nâti há'axaka, ina kixôa:

—Ngaha'âti ne tuti Xuaum Mbátita kó'oyenene utókuke —kíxoane.

²⁶ Yupihovó koéne ikáxu'iyea okóvo ne nâti. Itea vo'oku koyúhoyeane poréxeamo koêkuti épemone, íhákeikomaka Itukó'oviti koyúhoyea, yoko vo'ókukehikomaka ne húpiu kamoáti, ene ákoino akáha'a káyukoepa neko yúho.

²⁷ Yane ako iká'akarixapu, pahúkone koepékoati ne Xuâum. Pahúkoanemaka ómeokono xoko íhínexaka ne tuti Xuâum. Úkeane pího ne húndaru ika'ákovokutike. Yane tetúnoane,

²⁸ ina omopêa tûti utókuke, ina porexóponoa neko árunoe. Yane kuríkoponoane xoko êno.

²⁹ Ehá'axo eyékokoxa íhikauhiko Xuâum, píhóne veyóponea ne múyo ina ekoxóponoahiko.

Kohiyákoa Jesus nika neko êno xâne

Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Xu 6.1-14

³⁰ Yaneko kayukópovohiko xoko Jesus neko páhoe koyúhoyea emó'u xapa xâne, heú kixópahiko koyúhopinoá koêku neko itúke koánemaka kíxoaku íhikaxea.

³¹ Ina kixôa Jesus:

—Yókonenoe, vâmamikapanavo xoko ákoyeaku xâne —kíxoane.

Yoko koati yupihóvoti êno xâne xokóyoke. Koeku píhópea po'ínuhiko, koane símea po'ínuhiko. Koatíne kóye. Muhíkova níkea ne evo Jesus, ako omótova vo'ókuke neko êno xâne.

³² Yane ivú'ixone vatéke ne evo Jesus yonoti xoko ákoyeaku xâne. Yoko aínovonehiko koeku píhea.

³³ Itea êno xâne noiké'exopati píhoné'ehiko. Exó kíxoahiko itúkeovo evo Jesus. Hukínóvoti éhahikeovohiko huse'ó kixoáti xê'lo neko mar, ukeáti uhá koêti neko pitivókohiko. Yane inuxó koéne símohíkea tumúneke símea evo Jesus.

³⁴ Evesékeane vatéke ne Jesus, noíxoane neko êno xâne. Yane yupihovó koéne kóseanayea, vo'oku kuti kó'iyeahiko su'úso ákoti koyonoáti. Yane turíxovone íhikaxea. Ako tópi íhikaxoake.

³⁵ Kiyón'e káxe, ahí'okovone Jesus ne íhikauhiko. Hara kíxoá:

—Ako apêti yara nóvoheixoku epó'oxo kiyóne káxe.

³⁶ Mani únati pehukápavo píhópea ra xanéhiko motovâti vanéxopea kali níka yátikeneye, koêkuti vekópoku xapa ko'óvokuti koane xapa kali ipuxóvokuti —kíxoane.

³⁷ Itea hara kixovókoxoa Jesus:

—Ítínenoe parexâ níka.

Ina kixôa íhikauhiko:

—Mani konókoti uti êno tiúketi, ovâti pí'âti séndu káxe ko'ítuke xâne, ínani omótova vanéxinoá uti páum níkaxeaê úti.

³⁸ Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Ná'ikopo yé'aye páum yáyeke? Neíxapana —kíxoane.

Exoânehiko yé'akeye, ina etó'okopo Jesus ápeyea singu koeti páum yoko pí'âti hôe.

³⁹ Yane pahúkoane Jesus ho'uxó ho'uxo kó'iyea ivátahíkea ne xanéhiko xapa uhé'ekoti kálíhunoe ngaráma.

⁴⁰ Yane heú koéne ivátahikea ho'uxó ho'uxo koéti. Êno ho'uxovoku póhuti séndu, koane enómaka ho'uxovoku sinkoenta koéti.

⁴¹ Ina veyôa Jesus neko singu koeti pâum yóko'o ne pi'âti hôe, ina komômo vanúke ikoró'ixinovoti Itukó'ovoti vo'ókuke ne nikókónoti. Yane ina hono'ékexoa ne pâum koane pôrekexea ne íhikauhiko. Koane íhikauhiko, pôrekexoamaka ne xanéhiko. Yane ínamaka hono'ékexoa Jesus ne pi'âti hôe xapákuke heú koeti xâne.

⁴² Uhá koéhiko níkea koane imátaxeovohiko.

⁴³ Ina itixôpa íhikauhiko Jesus neko itátanehiko pâum yoko hôe haxâti, kopúhikopoikomaka nduse koeti sésta.

⁴⁴ Yoko singu koe mili hóyeno nikoâti neko pâum.

Koeku Jesus yóno inúkuke úne

Mt 14.22-33; Xu 6.15-21

⁴⁵ Koati ikénepoke nekóyo, pahúkopa Jesus ne íhikauhiko ivú'ixopea vatéke, koane inúxopinóa yonópotihiko Mbetásaida poixô'oke neko mar, koêkuiko pahúkopea Jesus pihópea neko êno xâne.

⁴⁶ Pihopónehiko, ina pího ne Jesus oúke neko kali mopôti itukóponoti orásaum.

⁴⁷ Yaneko yotixóne, kukúkeke mar óvoheixoiko ne vatéke ivú'e neko íhikauhiko. Kene Jesus, óvaikone póhuxeovo xoko óvoheixoko.

⁴⁸ Noixoâne Jesus ne íhikauhiko kóxuna'ixeovo ívirikea vatékena, koane ákoyea píha tumúne vo'oku ihunóvoti, pihínoane. Yoko mâturukatane. Yonó koéne inúkuke úne ne Jesus kaha'âti anú'ukeahiko.

⁴⁹ Noixoâne íhikauhiko neko yonoti inúkuke úne, íkutixanehiko ipíkoti. Yane yaíkexonehiko.

⁵⁰ Koati konóko'iti noixoânehiko. Itea hara kíxovokoxoa Jesus:

—Aúhepeponoe iséneu, undíneye, hákonoe píke —kíxovokoxoa.

⁵¹ Ina evesé'uxopa Jesus kúveuke ne vatékena, yane xanepoâtinehiko. Má koépone neko xúnati ihunóvoti. Yúpíhova iyúpaxeova íhikauhiko.

⁵² Koáhati akó'otihiko imihé'akina isóneu ne po'i iyupánevoti ítuke Jesus kohiyákoa neko singu koeti pâum, vo'oku títiu kóyeyeahiko omíxone.

Jesus ya Njenezâre

Mt 14.34-36

⁵³ Taru'úxoane neko mar, enepo simoné'ehiko poké'exa Njenezâre, iká'akoane ne vatéke xe'ókuke ne úne.

⁵⁴ Koeku évésekehiko, exó kixópononehiko Jesus ne xanéhiko.

⁵⁵ Yane éhahikovo ya heú koeti ipuxóvokutihiko yaneko poké'e veyopónoati ne ka'aríneti, íxané kixoâti pouke ómeahiko xoko Jesus, koékuti eyékoxeakuhiko óvea ne Jesus.

⁵⁶ Koane koékuti vékoku ne Jesus ya kálíhunoe ipuxóvokuti, koáne ya pitivókohiko, yoko xapa ko'óvokuti ya mêmum, omínokono ka'aríneti ya none ovokúti, koane épemeokono Jesus yusíkea pohu sipohí kíxeokono heve ípovo. Yoko heú koeti sipóheati, unátipo.

7

Koyúhoa Jesus koêku ne hó'e júdeuhiko

Mt 15.1-9

¹ Ápe farízeu yoko éskiriba, enepohikone teyonéti hó'eke júdeu ukeâti Njeruzálem pihôti xoko Jesus.

² Yoko noíxoanehiko ápeyea íhikau Jesus níkôti ákoti haka kíxoku kipóvo'uxeovo po'ínuhiko júdeu, kuteâti íhikaxoake hó'e.

³ Vo'oku enepohikone farízeu yoko uhá koeti po'ínuhiko júdeu, koati yuixóvoti íhikaxoake oxúnoekene, ákoínokéhiko níka ákotike kókoyuse íxa kipóvo'uxeovo inúxotike.

⁴ Koánemaka enepo ukopéa mérkaduke, ákomaka níka ákotike ituká ne nókone itúkea hó'eke motovâti kasása'ikopeovo. Êno po'ínuhiko koekúti kuteâti kókoyuse kíxea kipó'ikea énovope koane kóhokope êka yoko ihakúti ítuke haváva, [muhíkova ipéna].

⁵ Yane hara épemo'iko Jesus ne evo farízeu yoko éskiriba:

—Na koeti ákoino itúka íhikeuhiko ne íhíkavoti kúreinovike voxúnoekene? Vo'oku níko koéhiko ákoti haká ne kixoku kipóvo'uxeovo úti ya hó'e úti.

⁶ Ina yumopá Jesus:

—Koati tokopóvoti neko yuho porofeta Izâiya mekúke ve'ókukene, itínoe ikútixapovoti sasá'iti ya po'ínuhiko xâne. Ênomone neko yutoéti koéti:

“Enepora xanéhiko, pohu koyuhó kíxoa téyeonu, itea ako malíkanu isóneuhiko.

⁷ Koati hokohí kixónuti, íhikaxotihiko íhíkavoti ainóvoti isoneú kíxone xâne” kôe. *Izâiya 29.13*

⁸ Ako itíkoake ne páhoenopi Itukó'oviti. Ainovó koe kixoku itúkeovo xâne yara kúveu mêum hekónoe —kíxoane.

⁹ Ina kixovókokoxopamaka Jesus neko evo farízeu yoko éskiriba:

—Koati yahúkotinoe ya kiríki ne ihíkavoti ukeáti xoko Itukó'oviti motováti hekópi isoneú kixíneake ne ihíkavoti.

¹⁰ Vo'oku hara koéti yútoe Muíse, nókone xâne itúkea: “Tiyánoe yá'a yoko yêno” kôe. Ina koe'ikomaka: “Konókoti koépekeokono ne vaheréxoti yuhó'ino há'a itukovo êno” koémaka.

¹¹ Itea hara koe íhikexinoe: Enepone tiúketi mani huvó'oxope há'a itukovo êno, motóva xâne koyúhoino há'a yoko êno itúkeovo Korôbaum, tiúketi poréxoke Itukó'oviti.

¹² Yane ákoneikopo okónokoa kátarakea há'a, áko'o itukovo êno.

¹³ Yane ákonemaka itúkokonoke ne emo'u Itukó'oviti vo'oku isoneú kixíneake ne ihíkavoti, enepone íhikexoke xanéhiko. Enómaka po'ínuhiko koekúti ítikenoe kuteáti —kíxovokoxoane Jesus.

Úkeaku vahevókoti

Mt 15.10-20

¹⁴ Ina ihaxíhikopamaka Jesus neko êno xâne. Hara kíxovokoxoa:

—Yakámokenonu uhá ketínoe maka yéxaneno iséneunoa ra yúnzo:

¹⁵ Ako ápahuina koekúti urúkovoti xoko xâne motováti ikópiti'ikea, itea enepone koekúti ipuhíkeati xokóyoke hainápo, énomone ikópiti'ikoa.

¹⁶ [Koékuti kamoáti ra yúnzo, ivávaka] —kíxovokoxoane.

¹⁷ Pihopeáne Jesus ne xanéhiko, úrukopovo ovokútike. Yane épemo'ikoane íhikauhiko koeku íhokoake ne yuhómeku.

¹⁸ Ina kixovókokoxoa Jesus:

—Ákonoekopomaka yéxa kixó'ekone? Ákoikopo yéxaneo ákoyea ápahuina koekúti urúkovoti xoko xâne motováti ikópiti'ikea?

¹⁹ Vo'oku ako úrukapu isóneuke, itea okóvoike yónea ina ipuhíkopomaka —kíxovokoxoane.

Ya kuteáti koéku neko yuho Jesus, iyúseo isóneunoa ne uhá koeti kó'iyevokoku nikokónoti motó'iyeva níkeokono.

²⁰ Ina kixovókokoxopaikomaka:

—Itea enepone ukeáti xoko xâne hainápo, énomoneoxo ikópiti'ikoa.

²¹ Vo'oku isóneuke xâne úkea ne váherehiko áha itúkea, kuteáti ikópiti'ikopeovo ya kapinehí kíxea xâne ákoti itukapu koati múxone yoko oméxea koane koépekea. Kúteanemaka ne ápu'ikea yéno áko'o itukovo íma, kapíneti ákoti itukapu koati múxone.

²² Ina keno'ókomaka ne ixómoyea ipúpakinoa isóneuhí káhá'ayea írikuxea, koane káhá'ayea váherexea ítukeino po'i xâne, koane semékekexea. Kúteanemaka koéku ne ákoyea sayá'ikapeapa ne váhere úhepune míyo vo'oku káhá'ayea sêno, koánemaka ne poé'aino isóneuhí po'ínuhiko xâne vo'oku íyokeova ítukeovo, yoko ikópiti'ikea íha po'ínuhiko xâne, koane kapáyasokopeovo, yoko po'ínuhiko kixoku koésayu'íxea itúkeovo, kuteáti kixoku itúkeovo xâne ákoti isóneuhí.

²³ Heú koéti ra váhere ítukeovoti, áinovo ukeáti isóneuke xâne, yoko énomoneoxo ikópiti'ikoa —kíxovokoxoane.

Sêno ukeáti po'i pok'e

Mt 15.21-28

²⁴ Ipuhíkopeane Jesus neko óvoheixoku, pihóne ya pok'e xe'ókuke ne pitivókohiko koéhati Tíru [yoko Sídom]. Simoáne, ápe ovokútiya úrukovoku. Ako akáha'a ápeyeva exoáti símea, itea ako oxéne ákoyea éxakana.

²⁵ Yoko ápe sêno apéti íhíne úroevo ndémoniu. Eyekóxoane sêno símeane Jesus, pihóne xokóyoke. Yane ipuyuké kó'iyeano nonékuke.

²⁶ Yoko haina júdeu ne sêno, koati seno sirufinísea.

²⁷ Ina epêmo Jesus kópuhíkopinoa ndémoniu urúkevoti íhíne. Itea hara kíxoa Jesus:

—Konókoti imátaxeovo inúxotike xe'éxaxapa ne koati kó'óvokuti. Vo'oku ako yusíka véyeokono itátane páum, nika xe'éxaxapa ne koati kó'óvokuti, ina parexákana ne kálíhunoe tamúku.

²⁸ Ina yumopá neko sêno:

—Kaná'uteoxo Unaém. Itea enepone kálíhunoe tamúku opékuke mêsa, níkoamaka ne íhone nika kalivónohiko.

²⁹ Ina kixopámaka Jesus:

—Vo'ókuke ra yiúho, ipuhíkopeane ndémoniu ne íhíne íti. Motóvane pihépi yóvokuke —kíxoane.

³⁰ Yane pihópone neko sêno. Seopóne óvokuke, inú'ikopane ne íhíne tunukúxovoti ípeke. Yoko ipuhíkopeane ndémoniu.

Unatípo neko hóyeno mókere ákotimaka panâpu koyúhoyea

³¹ Yane ipúhikopeane Jesus ne xe'o Tíru. Vekó koépo ya Sídom. Tarú'uxopamaka ne poké'e iháxoneti Yehí Koeti Pitivóko koeku yonópea ya Mar-na Ngalíleya.

³² Yane ápe xâne omotíhiko hóyeno mókere ákotimaka panâpu koyúhoyea xoko Jesus. Épemo'hiko Jesus ípihea vò'u tutíkuke ne hóyeno.

³³ Yane ahikú kíxoa Jesus xoko ákoyeaku koati xâne, ina ípiho vò'u kenókuke neko hóyeno. Yane kaláka'ikomaka vò'u ya hõ'o ina ípihoa nenékuke ne hóyeno,

³⁴ ínamaka komómo vanúke xaneâti ínayeá ómixekovo koane “Efáta” kíxea. (Yoko “ímíhe'akapane” koèti neko emo'úti.)

³⁵ Énomone yanê'e, kamópone neko hóyeno. Ákone ítopeâti nêne. Ponópovone koyúhoyea.

³⁶ Ina íxikó'okoa Jesus ne xanéhiko ákoyea okóyuhua ne koekúti. Itea koeku í'ixiko'o kíxoixea ákoyea okóyuhohiko, inamá'axone koyuhoâhiko.

³⁷ Enepohikone xâne eyekóxoati, yupíhova iyúpaxeova koane kó'iyeahiko:

—Ímáko yupíhinovo unako ítuke! Ituko kamópea mókere, koane ítoa ponópea koyúhoyea ne ákoti okoyúho —koénehiko.

8

Pí'ape kohiyako nika êno xâne ne Jesus

Mt 15.32-39

¹ Yane ko káxehiko ho'úxopinovomaka Jesus ne êne xâne. Yoko ako nikokónoti níkáhiko. Yane ina ihaxíhikoa Jesus ne íhikau, hara kíxovokoxoa:

² —Ngóseanane ra xanéhiko vo'oku ákone níkáhiko. Yoko mopó'apene káxe óvoheixohiko njokóyoke kó'oyene.

³ Enepo mbahukápahiko pihópea óvokuke ákoti níka, íkoróhikoatimo hímakati xenékuke. Yoko anéye xapákuke koati ákoti malíka úkeaku.

⁴ Ina kíxóda íhikauhiko:

—Ná'ikopomo vínixoponea níkokónoti motovâti koímataxeahiko yara mêum ákoti apêti?

⁵ Ina kíxovókokoxopamaka Jesus:

—Ná'ikopo yé'aye pâum apêti yáyeke?

—Seti kôe —kíxoane íhikauhiko.

⁶ Yane pahúkoane Jesus ívatáhíkea poké'eke ne xanéhiko, ina veyôa ne seti koeti pâum, ina íkoró'ixovo xoko Itukó'oviti.

Yane honó'ekexoane, ina porekéoaxa ne íhikauhiko. Koane íhikauhiko, pôrekexoamaka neko xâne.

⁷ Ápemaka kali ye'á koeti kálíhunoe hôe. Yane íkoro'ixinovomaka Jesus xoko Itukó'oviti ina pahukóda neko íhikauhiko pôrekexea ne xanéhiko.

⁸ Heú kôe neko xanéhiko níkea koane imátaxevohiko. Ina itixópa íhikauhiko Jesus neko itátanehiko níkokónoti haxâti, kopúhikopoikomaka seti koeti sésta.

⁹ Yoko itóponomea koaturu koeti míli hóyeno yanekóyo. Yane ina pahukópa Jesus pihópea neko xanéhiko.

¹⁰ Kene Jesus yoko íhikauhiko, ivu'íxopo vatéke yonópoti poké'e koéhati Ndaumanúta.

Epêmo Jesus iyupánevoti ukeâti vanúke ne farizeuhiko

Mt 12.39; 16.1-4

¹¹ Ápehiko farízeu, enepone teyonéti hó'eke jûdeu, yuhó'ixoponoti Jesus, oposí'okovati. Koati kaha'áinoatíhiko pahúkeovo ya yumópope, épeminoake ítúkea iyupánevoti hoénaxovope ítúkeovo xoko Itukó'oviti úkea ne xunáko.

¹² Yupíhova íkótívexea Jesus ísóneuke, xaneâti ínayeá ómixekovo ina kôe:

—Na koeti épemino kahá'ayea noíxea iyupánevoti ra xanéhiko apêti yara káxehiko símokune úti kó'oyene? Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Ákomo ápahuina iyupánevoti noíxone índukeinao —koéne.

¹³ Yane kurí kíxoanehiko Jesus. Ivú'ixopo vatéke, pihópoti poixó'oke neko mar.

Íhokoa Jesus kohiyákopeti ne kíxoku ítúkeovo farízeu yoko Êrodi

Mt 16.5-12

¹⁴ Yoko notú koene okóvo ómea po'i pâum ne íhikauhiko Jesus. Pohu poéha koxe'u pâum vatékenake, koékune, ako po'ínu.

¹⁵ Ina íhíkaxoa Jesus ne íhikau, hara kíxovokoxoa:

—Neíxapunoe, yokóhiyanavoa ne kutí koeti kohiyákopeti pâum, ánahixope farízeuhiko yoko Êrodi —kíxovokoxoane.

¹⁶ Yane turíxovone yúho'íxeokoko ne íhikau Jesus vo'ókuke ne yúho. Hara kíxókoko:

—Koaímea vo'oku ákoyea pâum vómone kó'inoneye yúho —kíxókokohiko.

17 Yoko exó kíxea Jesus koêku ne isóneuhiko. Hukinóvoti kíxovokoxea:

—Na koeti ixómoino yího'ixokoko vo'oku ákoyea páum yómononeo? Ávonoe yéxina iséneu? Koane ávomaka yéxanoe koêku ne yúnzo? Imáko tiú'ino iséneuno!

18 Ápe yúke itea ako koati ínixi. Ápemaka kîno itea ako koati kémi. Ákonenoe puyákapanapa yokóvo

19 yé'akeye sésta puhí koeti itátane haxa nikokónoti ítixeponenoe, enepo nzono'ékexoa neko singu koeti páum xapa singu koeti mili xâne?

Ina kixoáhiko:

—Nduse kôe.

20 Ina kixovókokoxopamaka Jesus:

—Kúteanemaka koêku nzono'ékexoa neko seti koeti páum xapákuke neko koaturu koeti mili xâne, námaka yé'aye sésta kepúhiupo yane itátane haxa nikokónoti?

Ina yumopáhiko:

—Seti kôe

21 Ina kixovókokoxopamaka Jesus:

—Kóyeane me ávoyea yéxinanoe iséneu? —koéne.

Koitóva Jesus ne komítiti íhae Mbetásaida

22 Yane simónehiko ya Mbetásaida, kali ipuxóvokuti. Ina apê xâne omoti hóyeno komítiti xoko Jesus, epemoâtihiko ípihea vó'u tutíkuke neko komítiti.

23 Yane namú kíxeane Jesus vó'u ne hóyeno hirikóda meúkeke yane ipuxóvokuti, ina ipiho hó'o ukékuke ne hóyeno koane ípiheamaka vó'u tutíkuke. Yane hara kíxoa:

—Ápe koékuti ínixene?

24 Ina komomâ hóyeno koane turíxeovone ínixoepa. Hara kôe:

—Íninjo xanéhiko yonôti, itea kutí kó'inonu xuve tikóti —kíxoane.

25 Ina ípihopamaka Jesus ne vó'u ukékuke neko hóyeno. Yane turíxovone unátipea ínixoepa. Koati unatípotine, koane ínixoepa uhá koêti.

26 Ina pahukóda Jesus ponó koépea óvokuke ákoti vekapâ ne ipuxóvokuti.

Koyuhôa Péturu itúkeovo páhoe Itukó'oviti koíteovovi ne Jesus

Mt 16.13-20; Lk 9.18-21

27 Yane pihóne Jesus yoko íhikauhiko xapa kálíhunoe ipuxóvokuti ovoti xe'o Sezâreya, enepone pitivóko óvoku Filipi pahúkea. Ya xenékuke, hara kíxovokoxoa Jesus ne íhikauhiko:

—Kutimea íkutixanu ra xanéhiko?

28 Ina yumopâ íhikauhiko:

—Ápe koyúhoti itíkivo Xuaum Mbátita iyukópovone. Kene po'ínuhiko, koyúhoa itíkivo Íliya iyukópovone. Kane po'ínuhiko koyúhoa itíkivo porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke iyukópovone —kíxoane.

29 —Kene ítínoe, kuti keyúho indúkeova?

Ina kixóda Péturu:

—Iti Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne —kíxoane.

30 Ina ixikó'okoahiko Jesus ákoyea xâne koyúhoinoake nê'e.

Koyuhôa Jesus ivókeovomo yoko ukópeamo xapa ivokóvoti

Mt 16.21-23; Lk 9.22

31 Ina turixóvo íhikaxea Jesus ne íhikauhiko. Hara kíxovokoxoa:

—Konókotimo yupíheovo ngoítopenoevo kotíveti, undi íhae vanúe ikútípasikoponovoti xâne. Ákomo akútíponu ne tutíhiko viyéno júdeu, koánemaka ne payásotihiko sasedóti inuxínoti xanena úti hó'eke, yóko'o ne íhikaxotihiko yútoe Muíse, enepohikone éskiriba. Koepékonutihikomo itea ya mopó'apeke káxe ikéne, enjepúkopotinemo ungópea xapa ivokóvoti —kíxovokoxoane.

32 Koati koughápu'ikinoati Jesus kixókonokumo. Yane ahikú kíxoane Péturu, ina kixóda ákoyea yusíka kó'iyeaneye kuteâti koêku ne yúho.

33 Ina inonéxinova Jesus ne íhikauhiko koane sayá'ikea Péturu. Hara kíxoa:

—Yahíkuxipunu Satanaé! Vo'oku haina ukeâti xoko Itukó'oviti ne iséneu, itea koati kuteâti kixoku kó'ísonueya xâne yara kúveu mêm —kíxoane.

Nókone kó'iyea ne hokoti Jesus

Mt 16.24-28; Lk 9.23-27

34 Yane ítaikoane Jesus neko êno xâne koánemaka ne íhikauhiko ahí'okeovaxo ina kixovókokoxoa:

—Enepone kahá'ati hókeonu, ako yusíka yuíxeovo kouhepeka kóyeku yara kúveu mêm. Konókotí hókeonu ya usó koyêti inonexinovo tiú'iti koekúti, kuteâti koeku xâne koinópoti kurúhuna iyónókonone xoko kurúhuxokonoku. Yane kená'akane ingyéneke.

³⁵ Vo'oku enepone xâne yuixóvoti kouhepekea kóyeku yara kúveu mêm, evókoatimo ne mani unako koépoku xoko Itukó'oviti. Itea enepone xâne usó koyêti évokea úhepeko kóyeku yara kúveu mêm vo'ónguke epó'oxo vo'ókuke ne inámati ihíkavuti yúnzo, énomonemo natí koépoku xoko Itukó'oviti.

³⁶ Kutí'ikopo itópoino xâne usó kó'iyea apeínoati yara kúveu mêm itea evókti mani unako koépoku xoko Itukó'oviti?

³⁷ Ápeikopomea koeakúti yara kúveu mêm motováti ko'ésa'iyea mani unako koépoku xoko Itukó'oviti?

³⁸ Yoko koékuti teinónuti koane teinoáti ra emó'um nonékuke xâne kúrivokoevo ákti opoéha isóneu ikéneke Itukó'oviti, enepohikone vaheréxotimaka kíóxku itúkeovo, simóvotimo káxe ndeínoakumo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. Koati énomonemakamo ngíxoaneyehiko yaneko káxe ngayukápapu enepo naixápakananemaka indúkeovo hána'iti ihayú'íuti kuteáti koeku Itukó'oviti Nzá'a, koékumaka xanépeonuhiko sasá'iti ánju, enepone ovóxehiko Itukó'oviti ukeáti vanúke —kíxovokoxoane.

9

¹ Ina kixovókokoxopaikomaka Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Anéye xepákukenoe ávotimo ivakápu koeku ávovea naixa xunákomo natíxea Itukó'oviti xapa xâne.

Ipokóvo koeku Jesus nonékuke evo Péturu
Mt 17.1-8; Lk 9.28-36

² Sei koe káxe ikénepo, xánae Jesus ne Péturu, Teáku yoko Xuáum oúke koati hána'iti mopó. Aínovonehiko, ako po'í xâne kapákuke, ina ipokóvo koéku ne Jesus nonékukehiko.

³ Enepone ípovo Jesus ú'uhahi kóyene koane hóhopu-hóhopu kóyene. Ako kípóheoti yara kúveu mêm iotáti kohópu'ikea ne kípóhiu kuteáti hopú'iyea neko ípovo.

⁴ Yane apé kó'inoane Íliya yoko Muíse, enepohikone koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke yuhó'ixotihiko Jesus.

⁵ Ina kôe ne Péturu:

—Ihikaxotí, koati únati vápeyea yáye. Poéhane vitúkinopinoe hú koéti mopó'áti kálíhunoe péti. Poéhamo ítike, koane poéhamo ítuke Muíse koane poéhamo ítuke Íliya.

⁶ Itea mayane koyuhohí koéti ne Péturu. Akó'oti koati éxea mani yúho vo'oku yupíheovohiko píkea.

⁷ Yane apé koene kapási rama'úxoatihiko koane emo'úti inu'íxoati xapákuke ne kapási. Hara kôe:

—Énomone Nje'éxa râ'a ákti omotóva ongóvo. Yakámokenoyinoe yúho —koéne.

⁸ Ina noíméxo ne íhikau Jesus xérerekuke itea áko'oponehiko ne po'í noíxonemeku. Poéhapoane Jesus noíxo.

Yuhu Jesus koeku Íliya
Mt 17.9-13

⁹ Koeku ukópea oúkeke ne hána'iti mopó, hara kíxoá Jesus ixíko'okeahiko ne íhikauhiko:

—Hákokoxovo keyuhoánoe ne neíxone njokóyoke, imókonemo simapúne káxe enjépukepekumo ungópea xapa ivokóvoti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxoanehiko.

¹⁰ Koáne, itúkoahiko neko yuhó'inoá Jesus. Ako okóyuhohiko, itea yúho'ixopokoko kaha'áti éxea kixó'ekone ne yuhu Jesus, enepone “enjépukepekumo ungópea xapa ivokóvoti” koéti.

¹¹ Ina kixohíko Jesus neko íhikau:

—Ná'ikopo koeti koyúhoinoa íhikaxoti yútoe Muíse, enepohikone éskiriba, kónokea itúkeovo Íliya inuxómo símea?

¹² Ina yumopá Jesus:

—Kaná'uteoxo símea ne Íliya inúxotike kóyuseyea uhá koéti. Itea na kó'inoaye iséneu ne emo'u Itukó'oviti koyúhoinoake kónokea enó'iyeamo koítovoneo kotívete ne íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne koane yupíheovomo púveovokono?

¹³ Koati ngíxópitinoe símeane ne Íliya, epó'oxo itúkoa xanéhiko uhá koéti ne áha kíxea kuteátimaka koeku yutóxeovo emó'uke Itukó'oviti mekúke —kíxovokoxoane Jesus.*

Koitóva Jesus ne homóêhou úroevo ndémoniu
Mt 17.14-21; Lk 9.37-43

* 9:13 Enepone “Íliya” koéti, yokómoma xoko Máteu 17.11-13 xoko koyúhovoku itúkeovo Xuaum Mbátita kixó'eko ne Íliya koéti.

14 Ya koeku káyukopeovohiko evo Jesus xapákuke neko po'ínuhiko íhikau, noíxonehiko koáti ákoti yumaxápu xâne yakuku-yakukú kixeáti ne íhikauhiko ixómoti yumopókoko, koánemaka ne éskiribahiko, enepone íhíkaxoti yútoe Muíse.

15 Noixóne Jesus neko êno xâne, iyúpaxovohiko ina ehahínikova yúhoikoponea.

16 Yane hara kíxoa Jesus ne éskiribahiko:

—Na koeti ixómoino yimópokokonoe? —kíxoane.

17 Yane apé koéne kixoti Jesus xapákuke neko êno xâne:

—Íhikaxotí, omândi ne nje'éxa xikóyoke. Ako okóyuhó vo'oku urúkovati ndémoniu.

18 Koèkuti óvoku enepo komohêa ndémoniu, íkorokoa poké'eke. Yane puváhixotine pâho koane ínaye ngarútutukexo ôe koane muyá'ieya koxé'u. Embemoane ne íhikeuhiko kópuhikopea itea ako íta.

19 Ina kôe ne Jesus:

—Imáko itúkinovo tiú'iti kutípea ra xanéhiko yara káxehiko kó'oyene! Ná'ikopomeamo nzunóko óvonzexixa xepákukeneo? Ná'ikopomeamo nzuhóko índea ákoyeane yakútiponu? Yámame yákeneye ne homoêhou —kíxoane.

20 Ina omâhiko xoko Jesus. Ehá'axo noixo Jesus neko homoêhou, ako íyuhixa ndémoniu koyúyu'okea. Yane íkorokovone neko homoêhou poké'eke koane kohókororokexoevo poké'eke koane puváhixea pâho.

21 Ina kixôa Jesus há'a ne homoêhou:

—Na yé'aneye xoénae koéneye ra xi'íxa?

Ina yumopâ neko hóyeno:

—Ukeátine kalihâ'íko.

22 Enóne kúriukeyea yúku koane kúrinó'ekea úne kaha'áti koépeke. Itea enepo itêa keítivoa, yokóseanavi, hivá'axavi —kíxoane.

23 Ina kixôa Jesus:

—Yépemonuikomaka índea ngoíteova? Enepone xâne kuvovónuti, uhauhá kôe kotúsinokonoa —kíxoane.

24 Yane kóhonokone emó'u ne ha'a homoêhou. Hara kíxoa:

—Ngunvópovi, itea kirí'uxinanu ngúveovopeoxo —kíxoane.

25 Noixoâne Jesus éhahikeovo ne xanéhiko xokóyoke, sayá'íkoa ne ndémoniu. Hara kíxoa:

—Iti ndémoniu mokeréxoti xâne konae ákoti ikayúhaxa, mbahúkopi ipíhikopi ra homoêhou, koane hákone keyukópino —kíxoane.

26 Ina vaúko ne ndémoniu xaneáti koati xúnati koyúyu'okea ne homoêhou koeku ipúhikopea. Yane kutí koéne ivokóvotine ne homoêhou ipuhíkopeane ne ndémoniu. Énomone enó'ino xâne “ivókovone nê'e” kixoáti.

27 Itea namú kixeane vó'u Jesus huvo'óxo exépukopea. Yane exépukopone ne homoêhou.

28 Ikénepoke, enepo urúkopovone ovokútike ne evo Jesus, yoko ainóvotinehiko, hara kíxoa íhikauhiko:

—Námea koeti ákoino víta kópuhikopea úti ne ndémoniu?

29 Ina yumopâ Jesus:

—Enepora kó'ieyovoku ndémoniu, ako kopúhikopati ákoti itukapu ya orásaum [yoko jejuá kó'ieya] —kíxovokoxoane.

Koyuhópamaka Jesus ivókeovomo yoko exépukopeamo

Mt 17.22-23; Lk 9.43-45

30 Ina ukopóno ne evo Jesus. Ngalíleyake vekópo, itea akó'oti akahá'a Jesus éxeokono óvoheixoku

31 vo'oku kahá'ayea íhikaxeako íhikauhiko. Yane hara kíxovokoxoane:

—Nguri'ókokonotinemo xunako xanéhiko, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, yane ínamo kaepékanuhiko, itea mopó'apeke káxe ikénepo, enjepúkopotinemo ungópea xapa ivokóvoti —kíxovokoxoane.

32 Itea ako éxina isóneu íhikauhiko Jesus neko yúho koane píkoahiko épemo'ikea.

Kixoku itúkeovo ne ínixone Itukó'oviti itúkeovo koati payásoti

Mt 18.1-5; Lk 9.46-48

33 Ina seopâmaka evo Jesus ne pítivokona Kafanâum. Koeku seópea óvokuke ina kixovókoxoa Jesus ne íhikauhiko:

—Na koeti yimópínokokonoe xenékuke?

34 Itea ako yumápahiko, yunukú koénehiko vo'oku kahá'ayea éxea itukóvotiye ne koati payásoti xapákuke yumópínokokoke xenékuke.

35 Yane ivátakone Jesus koane íháxihikea ne nduse koeti íhikau ahí'okeovaxo, ina kixovókoxoa:

—Enepone kaha'ati itúkeovo koati payásoti ya uhá koêti, konókoti ikálíhuxopeovo yoko itúkeovo ovoxe uhá koêti —kíxovokoxoane.

³⁶ Yane ina hiriko kalivóno ne Jesus nonékukehiko koáne nú'uxea koeku kó'iyea:

³⁷ —Itukovo apêti kalivóno kuteâti ra kalivóno yâye njokóyoke, koêkuti itukínoati únati vo'ónguke, undímaka kixóneye. Yoko koêkuti ikxónutineye, haina úndi kixóneye itea enepone Pahukónuti yara kúevu méum kixóneye —kíxovokoxoane.

Ako omótova ápeyea xâne púvone úti

Lk 9.49-50

³⁸ Ina kixôa Xuâum:

—Ihikaxotí, ápe hóyeno noíxone úti kopúhikopoti ndémoniu ya ihéke, itea sayá'ikoa úti vo'oku ákoyea itúkapu xáneheixone úti.

³⁹ Ina kixôa Jesus:

—Hákonoeni seya'ikoa, vo'oku ako xâne itúkoti iyupánevoti ya inzáke koyúhotimo ákoyea aúnnandi ikénepoke.

⁴⁰ Enepone xâne ákoti akapá'avi, koati huvo'óxoviti nê'e.

⁴¹ Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepone xâne porexópitinoe enovópeti puhí koeti úne ya inzáke vo'oku itíkivo hokónuti, ákomo kalíhuina évokea námoepo xoko Itukó'oviti vo'ókuke —kíxovokoxoane Jesus.

Koímaiti pôreu ne váhere kixovókuti

Mt 18.6-9; Lk 17.1-2

⁴² Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Enepo áva xâne vaheréxoti ítuke, itávokinoke hókeonu ne póhuti xapákuke ra kálíhuno kutipónuti, yusikóneni iká'akeokono éno pú'iti mopôí anúkuke tumúneke koésayu'ixea isóneun po'í xâne, inani kuriná'ekakana úneke ya mar maka hákone koésayu'ixea isóneun.

⁴³ Enepo itukapu veð'u váherexino ítike, yusikóneni titúki motovâti ákoyea váherexa ítike. Mani unatíne ákoyea poixo'o veð'u yenópi vanúke, yaneko usokó kó'iyea veð'u itea yenópoti ipihóponovokutike xapa yúku ákotinemo ípukeovoku, [

⁴⁴ óvokumaka kanêti ixómoti níko muyôti yoko yúku ákotinemo ípukeovoku.]

⁴⁵ Koáne, enepo itukapu hívi váherexino ítike yusikóneni titúki motovâti ákoyea váherexa ítike. Unatíne ákoyea poixo'o hívi yenópi vanúke yaneko usokó kó'iyea hívi itea kirikópokonoti ipihóponovokutike, [

⁴⁶ óvoku kanêti ixómoti níko muyôti yoko yúku ákotinemo ípukeovoku.]

⁴⁷ Enepomaka itukapu yúke váherexino ítike, yusikóneni meréki, motovâti ákoyea váherexa ítike. Unatíne yenópi natíxokuke Itukó'oviti ya vanúke ákoti poixo'o yúke, yaneko usokó kó'iyea yúke itea kirikópokonoti ipihóponovokutike,

⁴⁸ óvoku kanêti ixómoti níko muyôti yoko yúku ákotinemo ípukeovoku —kíxovokoane Jesus exókoatihiko kónokea ákoyea íyuhixapapu sayá'ikopeovahiko ne váhere ítuke.

⁴⁹ Ina kixovókoxopaikomaka Jesus:

—Vo'oku uhá ketúnoe, konókoti víki tiú'itike koekúti kuteâti koeku tiveko yúku, maka itikapune kuteâti únati ánahi níkokónoti kuteâti koeku yúki.

⁵⁰ Koati únati koekúti ne yúki itea enepo auké'e taú'iko, ákone oxéne aúkopinokono taú'iko. Hane yákoeneye kuteâti koeku koâti únati yúki kouhékoti xánena, koane aúhepeinokokomaka iséneun ákoti yakapákaka —kíxovokoxoane Jesus.

10

Koeku kuríkoti yêno

Mt 19.1-12; Lk 16.18

¹ Úkeane pího ne Jesus ya Njúdeya poixô'oke húveona Njôrdaum. Ho'úxopinovamaka êne xâne. Yane íhikaxoanemaka Jesus kuteâti kixoku itúkeovo ho'uxínova éno xâne.

² Ina ahi'ókovomaka Jesus ne farízeuhiko, enepone yuixóvoti hókea yútoe Muíse, koane épemo'ikeahiko, kaha'aínoati pahúkeovo ya yumópope. Hara kíxoaohiko:

—Motóva kuríkea yêno ne hóyeno?

³ Ina yumopâ Jesus:

—Ná'ikopo kó'eye páhoe Muíse itúkeokono ya yútoeke?

⁴ Ina yumopâhiko:

—Poréxoa Muíse ápeyea koyuhópeti kotuyôpoti íha itúkeovo koyenókokotihiko motovâti kuríkea yêno ne hóyeno —kíxoanehiko.

⁵ Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Yutóxinoake Muíse nê'e vo'oku tiú'ikonoe yomíxone.

⁶ Itea iná apê ra méum, itúkoa Itukó'oviti ne pí'âti, hóyeno yoko sêno.

⁷ Énomone kuríkino há'a yoko êno ne koyénoti [motovâti komúxoneyea yêno].

⁸ Yane koati póhupotine ne pi'âti. Ákonemo apí'a. Koati póhupotine.

⁹ Koeku koyúhoyea Itukó'oviti poêhapeane ne pi'âti, ako yusíka ápeyeya xâne haxakópati — kixovokoxoane Jesus.

¹⁰ Koeku seópeahiko óvokuke, épemo'ikopo Jesus ne íhikauhiko koêku ne yuhómeku.

¹¹ Ina kixovókoaxo Jesus:

—Enepone kuríkoti yêno ina okoyénopomaka po'i sêno, ya xoko Itukó'oviti koati aupú'ikoati ne inúxoti yêno.

¹² Kúteanemaka xoko sêno kuríkoti íma, enepo oko'ímapo po'i hóyeno, ya xoko Itukó'oviti koati aupú'ikoati ne inúxoti íma —kixovokoxoane Jesus.

Epemínoa Jesus ne kalivónohiko unako koêku xoko Itukó'oviti

Mt 19.13-15; Lk 18.15-17

¹³ Yane ápe xâne omotíhiko kalivóno xoko Jesus motovâti ípiheha vô'u tutíkuke, itea sayá'ikoa íhikauhiko Jesus.

¹⁴ Noixoâne Jesus, yupíhova ákoyea aúhepe isóneunoa. Hara kixovokoxo íhikau:

—Síkeane kenó'okea ne kálíhunoe kalivóno njokóyoke. Hako seya'íkoka, vo'oku kuteâti koeku usó kóyeyea kenó'okinonu rá'a, énomonemaka kónoko kó'iyeaneye ne xâne yonópoti natíxokuke Itukó'oviti.

¹⁵ Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepone ákoti akahá'a íkutipasikeovo kalivóno ya usó kóyeyea kenó'okinonu, ákomo kalíhuina yonópea natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke — kixovokoxoane.

¹⁶ Ina namukoâhiko Jesus neko kalivónohiko, koane ípiheha vô'u tutíkuke epemínoati unako koêku xoko Itukó'oviti.

Inámatiko hóyeno íríku

Mt 19.16-30; Lk 18.18-30; 1 Tm 6.6-10; Tk 5.1

¹⁷ Koeku ukóponea ne evo Jesus apé koene hóyeno ehakínovati. Ipuyuké koéne nonékuke Jesus ina kixôa:

—Íhikaxotí, iti koati únati. Kutimeha ngónoko indúkea motovâti ómbea xoko Itukó'oviti ákotinemo hunókoku?

¹⁸ Ina kixôa Jesus:

—Yéxoakopomea kixó'ekone yiúho keyuhónumeku indúkeovo únati? Vo'oku ako po'i únati ákoti itukapu Itukó'oviti.

¹⁹ Yéxoa ne páhoenokono xâne itúkea yútoeke Muíse, enepone koêti: “Hako kepéko. Hako yaupú'iko po'i xâne kepíné'iyiti yêno. Hako yomêxo. Hákomaka itikóheo koeku po'i xâne. Hako simikíxixino po'i xâne, yoko tíya yá'a koane yêno” koêti —kixoane Jesus.

²⁰ Ina kôe ne hóyeno:

—Íhikaxotí, heú ngíxoa indúkea nê'e ukeátine ngalivónoxoiko —koéne.

²¹ Yane pono-ponó kixínoane úke Jesus xaneâti ákoyea omótovoa okóvo, ina kixôa:

—Poêhaiko koekúti nêkone ítki. Yakávaneponoa uhá koêti ne apeínopiti, ina perekéxa xâne ákoti apeínoati ne ésa'i. Yane apêtimo apeínopiti vanúkeke, ina kina'áka ingéneke hékinu — kixoane.

²² Itea ako aúhepea isóneunoa neko yuhó'inokono. Yupihovó kôe isóne'ekeovo koeku pihópea kama'âti neko êno apeínoati.

²³ Ina komomâhiko Jesus ne íhikauhiko koane kixovokoxea:

—Imáko itúkinovo tiú'iti yonópea natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke ne xâne íríku — kixovokoxoane

²⁴ Iyúpaxeova íhikauhiko neko yúho. Yane káyukopinoamaka Jesus kixovokoxea:

—Ítínoe kutí ngíxone nje'éxaxapa, koati tiú'itimo yonópea natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke ne xâne [kuvóvoti ênoti apeínoati].

²⁵ Ako'óneni oríko vékea kámelu xoko kali ihínone tópe uhe'ókopeti, yane yonópea natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke ne xâne íríku —kixovokoxoane.

²⁶ Yupihovó koéneoxo iyúpaxeova íhikauhiko ne yuho Jesus koane kixeokoko:

—Kutí'ikopomeamo motovâ itúkeovo koítovone Itukó'oviti koane yonópea xokóyoke? — kixókokone.

²⁷ Yane pono-ponó kixínoane úke Jesus koane kixovokoxea:

—Enepone ínixone xâne itúkeovo yupihóvoti tiú'iko, ako átiú'i xoko Itukó'oviti, vo'oku ako ápahuina koekúti ákoti itâ itúkea ne Itukó'oviti.

²⁸ Ina kixôa Pêteru:

—Kurí kíxoa úti ne uhá koeti koekúti koeku hókeopi úti.

²⁹ Ina yumopâ Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Ako ápahuina xâne ákoti okotíxo ítukevo vo'ónguke koane vo'ókuke ra inámati íhíkavoti ínzikaxone ákotimo námoepo vo'ókuke. Enepone ákoti okotíxo óvoku, po'ínuhiko, êno, há'a, xe'éxaxapa, áko'o ítukovo poké'exa,

³⁰ yupihóvatimo kuri'uxeovo yara koeku kó'oyene kuteâti ne koekúti ákoti okotíxo vo'ónguke. Ênomone kuteâti óvoku, po'ínuhiko, êno, xe'éxaxapa, koane poké'exa. Poéhapoamo séndu anú'ukeamo námoepo yane póhutihiko koekúti ákoti okotíxo, koane apêtimakamo kotíveti koekúti vékoku. Yoko káxehiko keno'ókoti, yonópotimo xoko Itukó'oviti ákotinemo hunókoku.

³¹ Itea enómo xâne teyonéti koeku kó'oyene, okópotimo ikenéti. Kene ne ákoti apayáso ovoti ikenéti kó'oyene, énomonemo ítukóvovo koati teyonéti —kíxovokoxoane Jesus.

Koyuhópamaka Jesus ivókeovomo koane exépukepeamo

Mt 20.17-19; Lk 18.31-34

³² Koeku yóneahiko Njeruzálem, inuxó kôe ne Jesus tumúneke ne íhíkavoti. Koati iyupáxovati íhíkavoti. Kene ne po'ínuhiko xâne hokotímaka Jesus, pikóhiko. Ina ahikúxoá Jesus ne íhíkavoti yane po'ínuhiko xâne. Yane turíxovone káuhapu'ikinoá ne kixókonokumo. Hara kíxovokoxoa:

³³ —Kó'oyene Njeruzálem vonóne, yoko nguri'ókokoatinemo ne tutíhiko sasedóti inuxínoti viyénoxapa hó'eke, koáne ne éskiriba, enepohikone íhíkaxoti yútoe Muíse. Koati ngxókonokunemo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, ínamo pahukáhiko ngoépekeokono, ínamakamo kuri'ákanu xâne ákotihiko ítukapu viyénoxapa júdeu éxoti koeku poké'exa úti.

³⁴ Yane koemóke'enutihikomo, apurú'okonutihikomo, koane yehepóke'exonutihikomakamo, ínamo kaepékanu itea mopó'apeke káxe, enjepúkopotimo ungópea xapa ivokóvoti —kíxovokoxoane Jesus.

Épemone Teâku yoko Xuâum

Mt 20.20-28

³⁵ Yane ahí'okovone Jesus ne Teâku yoko Xuâum, enepone xé'ahiko Nzebêdeu. Hara kixóhiko Jesus:

—Íhíkaxotí, mani kaha'âti úti peréxivi ne vépemopike kó'oyene.

³⁶ Ina kixóá Jesus:

—Kuti kehá'a indúkinopi?

³⁷ Ina yumopáhiko:

—Enepomo itikápapune hána'iti íhayú'iuti náti xoko netíxoku, peréxavimo vivátakea xíririkuke payásoyea úti, póhuti yéxopeke, koane po'ínu lepékuke.

³⁸ Ina kixóá Jesus:

—Ákonoe yéxa koêku ne yépemonuke. Iteátikopomo víki ne êno kotíveti koekúti véngokuikomo? Iteátikopomakamo ne êno kotíveti koekúti enepo yána youéke kuteâti ngxókonokumo?

³⁹ —Êm, vitoátimo —koénehiko.

Yane hara kíxoá Jesus:

—Vikoâteoxomo kuteâti ne véngokumo, koane youékekekamamo yóno ne êno kotíveti koekúti kuteâti ngxókonokumo.

⁴⁰ Itea enepone ivétaki énjepeke yoko lombékuke, haina úndi noivókoxoa ivatákoatimo, itea hanemo ivátakapa xâne, kóusokinovokene —kíxoane Jesus.

⁴¹ Yane ímaikinovo Teâku yoko Xuâum neko po'ínuhiko yehí koeti íhíkavoti Jesus kameánehiko ne épemone.

⁴² Ina íhaxíhikoa Jesus ne íhíkavoti ahí'okeovaxo. Hara kíxovokoxoa:

—Yéxoanene ítúkeovo xâne inixókonoti ítúkeovo payásoti pahukó xapa xâne. Koati natínahiko exêa koêku.

⁴³ Itea xepákuene, ako ákoeneye, koati pó'iti koêku. Koêkoti kahá'ati ítúkeovo payásoti xepákuke, konókoti usó kóyeyea ítúkeovo yovóxenoe.

⁴⁴ Koane koêkoti kahá'ati ítúkeovo koati teyonéti ya uhá koeti xepákuke, konókoti ítúkeovo ovóxe ne uhá koeti po'ínuhiko.

⁴⁵ Vo'oku hainámaka nzimínoti enó'iyea ovónje koughépekoti ngóyeku, itea nzimínoti indúkeovo ovoxéti yoko ivóngeoovo motováti enó'iyea xâne ngoítovone, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxovokoxoane Jesus.

Koitóva Jesus ne komítiti íhae Njeríko

Mt 20.29-34; Lk 18.35-43

⁴⁶ Ina pího ne Jesus yoko íhikauhiko ya pitivóko koéhati Njeríko. Ipuhíkopeanehiko ne pitivóko, koánemaka êno xâne hokó'ixoati, ápe komítiti koéhati Mbatímeu, xé'a Tímeu, vatá koyèti xe'ókuke xêne ixómoti epêmo.

⁴⁷ Kamoáne nê'e itúkeovo Jesus íhae Nazàre hunonêa, turíxovone vaúkea. Hara koe yúho vaúkea:

—Jesus, ámoripono Ndávi, yokóseanalu! —koéne.

⁴⁸ Êno xâne saya'íkoati, pahukoáti kóyunukeovo, itea inamá'axone kohonóko emó'u kó'iyea:

—Iti ámoripono Ndávi, yokóseanalu! —kóyene.

⁴⁹ Yane xe'ó kó'inoane Jesus, ina pahukôa íháxikeovo.

Ina pího íháxikoponoati neko komítiti. Hara kixóponoa:

—Áúhepene iséneu. Yexépuka vo'oku íháxikopine —kíxoane.

⁵⁰ Yane xépu koéne neko komítiti, koane kurí kíxea kápana koeku píhea xoko Jesus.

⁵¹ Ina kixôa Jesus:

—Kuti kehá'a indúkinoepa?

—Íhikaxotí, ngahá'ati íninjoepa.

⁵² Ina kixôa Jesus:

—Motóvane pihépi. Itévone vo'oku kívivonu —kíxoane.

Ênomone yaneko ôra, ínixopone, yane pihóne ikéneke Jesus.

11

Ihayú'ikokono Jesus urúkovo ya Njeruzálem

Mt 21.1-11; Lk 19.28-40; Xu 12.12-19

¹ Ye'éxoane evo Jesus ne Njeruzálem, koáne ne ipuxóvokuti koéhati Mbetefâje yoko Mbétanea xêrerekuke kali mopôí íháxoneti Olívera, pahúkoane Jesus ne pi'áti íhikau inúxea tumúneke

² koane kíxeahiko:

—Pihéneoe yane kali ipuxóvokuti tímúneke. Ehá'axomo símeaya, inixéponotinoemo xe'exa njuméntu ika'ó koyèti, ávoti ivú'ixeekonoku. Yane kíxeanoemo ne iká'o, inamo yamapâ yákeneye.

³ Enepomó áva xâne epemó'ikopiti itíkoake, haramo íxea: “Konokoátiko Vúnae rá'a, itea kó'oyenemo pahukópinopeatimo” íxeamo —kíxoane Jesus.

⁴ Úkeane pihohíko. Yane ínixoponoane ne xe'exa njuméntu ika'ó koyèti xêrerekuke pahapéti nonékuke ovokúti. Yane kúxeoponoane.

⁵ Yoko xapákuke ne xâne noixoáti, ápe kixoátihiko:

—Kuti itíkoano ne xe'exa juméntu kíxeinoake?

⁶ Ina yumopâhiko kuteáti páhoenoa Jesus koyúhoyea. Yane síkoanehiko omóepa.

⁷ Omopânehiko neko xe'exa njuméntu, ina ramaké'exoa ya kápana, yane ivú'ixoane Jesus.

⁸ Êno xâne ikapákinoati kápana xenékuke, koane enómaka ípíhinoati tuti exáte oxéneke, tétóehiko ya mêum, kouché'ekinoati vékoku.

⁹ Eneponeko êno xâne tumúneke koane ikéneke, ainovo kohonókoti yúho vaúkexea:

—Koati hána'iti íhayú'iuti rakéne. Viháyu'ika ra páhoenoví Vúnae Itukó'oviti.

¹⁰ Koati hána'iti seánakovi Itukó'oviti rakéne, enepone natixínovitimo kuteátimaka natíxea voxú'ikene Ndávi. Koati hána'iti íhayú'iuti ne Itukó'oviti yákonoye vanúkeke —kóyehiko.

¹¹ Simoáne Jesus ne Njeruzálem, pihóne ya témpulu, enepone hána'iti imokóvokuti. Uhá kíxoa Jesus komómoyea, yane káyukopovo ya Mbétanea koánemaka íhikauhiko ikéneke vo'oku hahámeyeané yanekóyo.

Koeku xuve figu ákoti há'i

Mt 21.18-19

¹² Yaneko po'í káxe ípuhíkopeahiko Mbétanea épekoa hímakati ne Jesus.

¹³ Avo malíka, noíxone xuve figu ênoti túti. Ina pihoyá noíxoponea ápeyea há'i. Simoáne, ako ápahuina há'i noíxone. Poéhane êno túti apê, vo'oku ávoti simápu kaxena kahá'ipe.

¹⁴ Ina kôe ne Jesus:

—Ukeátine kó'oyene, ákonemo véyeekonoku há'i rá'a —koéne.

Yoko kámea íhikauhiko neko yúho.

Kopúhikopa Jesus ne kavánetihiko ya hána'iti imokóvokuti

Mt 21.12-17; Lk 19.45-48; Xu 2.13-22

¹⁵ Yane pihónehiko ne evo Jesus ya Njeruzálem. Yákoxonoye, úrukova Jesus ne témpulu xoko kíndana, yane kópuhíhikopo xanéhiko kaváneti yoko vanéxotiya. Ina kasa'írikea mesána neko koperáxoti xanéhiko esa'íkoti tíuketi koánemaka ivátakokuhiko neko kaváneti kurúte.

¹⁶ Yane ákonemaka síka Jesus ne xanéhiko apêti ínone vekó kíxea kíndana ne hána'iti imokóvokuti.

¹⁷ Ínamaka íhíkaxoahiko Jesus. Hara kíxovokoxoa:

—Koati apêti yutoéti emó'uke Itukó'oviti koéti: “Enepora imokóvokuti óvongu, íháxeokonotimo óvoku itúkea orásaum ne uhá koeti xâne, koékuti óvohikoku yara kúveu mêmum” kôe, itea itíkoanenoe óvoku ómevotihiko —kíxovokoxoane.

¹⁸ Yoko kámeane yúho ne tutíhiko sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke koánemaka ne éskiribahiko, enepone íhíkaxoti yútoe Muíse. Yane opósikonehiko kixoku koépekea Jesus, itea píkoahiko vo'oku heú kó'iyea xâne íháyu'ikea ne íhíkavoti íhíkaxone Jesus.

¹⁹ Hahaméne, ipúhikoapeane Jesus yoko íhíkauhiko ne pitívoko.

Íhíkaxevike xuve figu

Mt 21.20-22; Xu 14.13; Tk 1.6

²⁰ Yuponíne koeku vekópea evo Jesus neko xêne, noíxoanehiko movó'oyeane ne xuve figu.

²¹ Yane puyákoponova okóvo Pêturu ne yuho Jesus vo'ókuke, ina kôe:

—Íhíkaxotí, enepone xuve figu keyúhone ákoyeanemo akáha'i, movó'one.

²² Ina kixovókoaxoa Jesus:

—Konókoti kívivo Itukó'oviti.

²³ Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepo áva pahukoáti ra koati hána'iti mopôí áhíkuxeova ne ókoku koane kurínó'ekopeova ne mar, koeku itúkeovo koati kaná'uti kutípea kó'iyeanemoye kuteáti yúho, ákoti amuyá'i isóneku kutípea, itukínokonoatimo.

²⁴ Hukínóvoti ngíxeopinoe: Uhá koeti koékuti yépemone ya orásaum, konókoti kitípi itíkinokonoamo, yane itíkinokonoatimo.

²⁵ Enepo itikánoe orásaum, itukovo apêti xâne poé'ainoke iseneú, hákonoe yunakôa iséneuke ne koekúti, itea kutí íxepane ákoti kixópiku, maka katúyapinapeane Ha'a úti íhae vanúke ne pehúnevo.

²⁶ Itea enepomo yunakánoe iséneuke, hákoti kutí kixêa ákoti kixópiku, ákomakamo katúyapinapea Ha'a úti íhae vanúke ne pehúnevo —kíxovokoxoane.

Epemó'ikokono Jesus úkeaku xunáko

Mt 21.23-27; Lk 20.1-8

²⁷ Úkeane kayukópovo ya Njeruzálem ne evo Jesus. Koeku vékea hána'itike imokóvokuti ne Jesus, pihínoa tutíhiko sasedóti inuxínoti júdeuhiko hó'eke, yóko'omaka ne éskiriba, enepohikone íhíkaxoti yútoe Muíse, koánemaka po'ínuhiko teyonéti xapákuke tutíhiko júdeu.

²⁸ Hara kixóhiko Jesus:

—Na úkea ne xunakóti itíkike ra koekútihiko? Kuti porexópi kíxineye ne ítike?

²⁹ Ina kixovókoaxoa Jesus:

—Anéyemaka émbemopikenoe. Yimápanu, yane enjókopeatinoemo porexónoati indúkea ra koekútihiko índuke. Hara émbemopinoe:

³⁰ Kuti porexôa ne Xuaum Mbátita áhikea? Íhae Vanúke? áko'o xâne yara poké'e. Yimápanunoe.

³¹ Ina kixokókohiko:

—Enepomo vokoyúhoa itúkeovo íhae Vanúke pahukôa, “Ná'ikopo koeti ákoino yakútipoanoe ne Xuâum?” kixó'óvitimo.

³² Kene enepomo vokoyúhoa itúkeovo xâne yara poké'e pahukôa, ákomaka aúnatiya —koénehiko.

Koati pikotíhiko kíxoakumo xanéhiko vo'oku heú koe xâne ínixea itúkeovo koati páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u ne Xuâum.

³³ Énomone kixínohiko Jesus:

—Ako véxa.

Ina kixovókoaxopamaka Jesus:

—Ákoikopomaka ongóyuhoinopeanoe porexónoati indúkea ra koekútihiko índuke —kíxovokoxoane.

12

Íhíkavoti íhókovoti váhere xâne katarákinoti nóne ne únae kavâne

Mt 21.33-46; Lk 20.9-19

¹ Yane turíxovone Jesus koyúhoinoahiko íhokoake ne áha íhíkaxea. Hara kôe:

—Ápe hóyeno nôti êno xuve úva. Itúkinoá ípi neko nóne ina itúko tángi, kótikovoku ho'o úva itúko víyum, ínamaka koexépuko óvoku koyonó'inoati ne nóne, éyevoti vanúkuke motováti ákoyea malíka ínixoku. Yane kuri'okoane katarákinoti ne nóne motováti haxákoepa avané'e êho. Yane pihóne po'í poké'e.

² Simovóne kaxena veyóvope ha'i nonéti, pahúkone ahínoe xokóyoke ne katarákinoati ne nóne motováti veyópoinoa námoepo ukeáti ne nóne úva.

³ Itea enepohikoneko katarákinoati nóne, namú kíxoane neko pahoéti. Yane yehépoke'exoane, ina pahukópa káyukopeovo ákoti omópone.

⁴ Yane káyuko pahúkea po'i ahínoe neko únae kaváne, itea ákoneoxo téya katarákinoatihiko nóne, koane óko'okea túti koane komóhiyea.

⁵ Pahúkopoikomaka po'i ahínoe ne únae kaváne, itea koépekoahiko katarákinoati nóne. Enómaka po'i ahínoe páhoenoa, itea yehépoke'exoahiko katarákinoati nóne, kene po'ínuhiko, koépekoahiko.

⁶ Yane ápe póhutiko xáne ávoti pahukínahiko. Énomone ne koati xe'éxa ákoti omotóva okóvo. Koati ikenítike ixíkoa pahúkea vo'oku hara koeti isóneu: “Teyoátihihikomo ra nje'éxa” koéti isóneu.

⁷ Itea hara kixókokohiko ne katarákinoati nóne: “Eneporá'a, koati itukenemo ra poké'e ivakápune há'a. Hingá, kaépeka úti maka vitúkapeane ne mani ítuke, íkuinoake há'a ivakápu” kixókokonehiko.

⁸ —Yane namú kíxoanehiko ina koepékoa. Yane kuríkeane múyo meúkeke yane kaváne —koéne éxetina.

⁹ Ina kixovókokoxopamaka Jesus neko kamokénoatihiko:

—Ná'ikopomo kíxoaneye únae nonéti neko katarákinoatihiko ne nóne? Pihinoátimo, ínamo kaepékeza, yane porexópotimo po'ínuhiko xáne katarakinoa ne nóne.

¹⁰ Ákoikopo yíhoikikunoe ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti? Énomone ne koéti:

“Enepone mopó'i noivokoxine ítúkoti péti, ainovó kôe ítukóvo koati turíxeovoku uhá koeti kuteáti koeku koati ínuxoti mopó'i turíxeokonoke péti.

¹¹ Koati Vúnae Itukó'oviti kixoáneye. Yoko vínixoa ítúkeovo koati éno ihayú'iuuti koekúti ne ítuke” koéti —kíxovokoxoane Jesus íhókopovati ne mopó'i noivokoxineti. *Sáramu 118.22-23*

¹² Yane opósi'ixoanehiko tuti júdeu kixókumo iká'akea Jesus, itea koati pikoti xanéhiko. Yoko exó kíxoanehiko neko tutíye ítúkeovo énomonehiko kíxo Jesus yane exetínati. Yane ákone po'i épemo'ikoke Jesus, píhohikopone.

Epemó'ikokono Jesus koeku isóneunoa ne kóperau náti

Mt 22.15-22; Lk 20.20-26

¹³ Yane ápe páhoe tuti júdeu xoko Jesus. Enepohikone páhoe, áinovo farízeuhiko yoko xanénahiko Érodi, eneponeko náti. Yoko kaha'atihiko iyupaxó kíxea épemo'ikea Jesus, kaha'áinoati pahúkeovo ya yumópope.

¹⁴ Simóné'ehiko xoko Jesus, hara kixóponoa:

—Ihikaxotí, véxoa ítíkovo koati ponóvoti vo'oku ako neivakaxa xáne, itea kutíkokone uhá koeti xáne xikóyoke. Ako yokómomoyi payásoko, itea koati yixóvati ne kaná'uti kixovókuti koane íhikexi ne páhoenoví Itukó'oviti. Ná'ikopo kó'inoaye iséneu ne kóperaxovike Sêza, enepone payásoti náti ya Róma éxoti koeku úti? Pahúkovi Ponóvoti Kixovókuti hó'e úti poréxea úti? áko'o ákomea okónokoa poréxeokono —kíxoanehiko.

¹⁵ Itea exó kíxea Jesus isóneuhiko ítúkeovo ítúkohevoti. Yane hara kíxovokoxoa:

—Na koeti yopósi'okinovonunoe, keha'áinonuti mbahúkeovo ya yumómbope? Yamínanunoe póhuti pe'u tiúketi, ngaha'áti ngomómoyea —kíxovokoxoane.

¹⁶ Yane omínoanehiko ne tiúketi. Ina kixovókokopa Jesus:

—Kuti'ikopo ítukó'a nóne yoko íha ová ra tiúketike?

Ina yumopáhiko:

—Sêza.

¹⁷ Ina kixovókokopaikomaka Jesus:

—Enepone ítuke náti, peréxapa. Koáhati ítukene. Kúteanemaka koéku xoko Itukó'oviti, koékuti páhoenoví konokoátimaka ítíki —kíxovokoxoane.

Yane yupíhova iyúpaxevahiko unáko ne yumópope Jesus.

Epemó'ikokono Jesus exépukopeaxomo ne ivokóvoti

Mt 22.23-33; Lk 20.27-40

¹⁸ Yane ahí'okovomaka Jesus ne sadúseuhiko, enepone koyúhote ákoyeamo exépuhikapa ne ivokóvoti. Hara kíxoahiko:

¹⁹ —Ihikaxotí, ya yútoe Muíse kúreinoví, hara kôe: “Enepo ivakápu hóyeno ákoti apáhuina xe'éxaino yêno, konokoáti ítúkeovo po'ínu ne ivokóvoti koyenópea yêno ne po'ínuikene, maka avané'e xe'éxainoa, kutí ákoepono xe'éxa ne ivokóvotine” koe yútoe.

²⁰ Yoko ápe nóvo seti koeti hóyeno kopó'ínukokoti. Kóyenone neko xuvé'eti. Ivokóvone, ako ápahuina xe'éxa.

²¹ Enepone sêno ivokóvoti îma, hane koyenópa atípo neko imá'ikene. Ivokóvone nê'e, ákomaka xé'éxainoa neko sêno. Kúteanemaka koêku ne mopó'ape, ivókovone ákotimaka xe'éxainoa neko sêno.

²² Eneponêko seti koeti hóyeno kopo'ínukokoti, heú koéhiko kóyenyeya neko sêno, itea ako ápahuina ikoxé'exaxoati xapákuke. Heú koenê'e ívohikeovo, ina ivokóvomaka ne sêno.

²³ Eneponi akaná'u exépuhikopea ne ivokóvoti, kutí'ikoponi itukó'ovoti koati yêno ne sêno xapákukehiko exepúhikapa nekóyo? vo'oku heú kó'iyeahiko kóyenyeya ne sêno —kíxoanehiko.

²⁴ Ina yumopáhiko Jesus:

—Pahúkinovoke iséneunoa ra koekúti, vo'oku ákoyea yéxa koêku ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti koánemaka ne xunako Itukó'oviti.

²⁵ Vo'oku enepo exepúhikapane ne ivokóvoti, ákonemo koyénoti koane ko'ímati. Kutí koépotinehikomo ánju íhae vanúke, ovóxehiko Itukó'oviti.

²⁶ Ákoikopo yíhoikiku yútoe Muíse koêku ne exépuhikopeamo ne ivokóvoti? Énomone yane koyúhoyeaku koêku ne kali xuve tikóti íxómoti íruméko ákoti ara'ákapu, xoko yuhó'inoa Itukó'oviti ne Muíse, enepone koêti: “Undi Itukó'oviti, kuvóvone Ábraum, kuvónonemaka Izáki yoko Njáko” koêti.

²⁷ Yane hainá'ikopo kuvónone ivokóvotine ne Itukó'oviti, ínapo “Ábraum-kene” akôe, itea koati kuvónone xâne iyukóvoti. Koati hána'iti pahúkeovo iséneunoa —kíxovokoxoane Jesus.

Koâti nokonéti itúkeokono yane uhá koeti páhoenovi Itukó'oviti

Mt 22.34-40; Lk 10.25-28; 1 Xu 5.3; Ap 2.4

²⁸ Yoko ápe éskiribaya, enepone íhikaxoti yútoe Muíse íxómoti kamokénoyea kixoku yúho'ixeokoko. Noixoâne unako yumópope ne Jesus, hara épemoa:

—Kuti itukóvovo koati nókone xâne itúkea yane uhá koeti páhoenovi Itukó'oviti?

²⁹ Ina yumopá Jesus:

—Enepone koâti nokonéti ya uhá koêti, énomone ne koêti: “Ítínoe íhae Izaráe, yakámokeno. Poéhane Vúnae Itukó'oviti itukóvo ne koati kaná'uti Itukó'oviti.

³⁰ Heru'ó íxea yomíxone koane iséneu koane xináko ákoyea omótova yokóvo ne Itukó'oviti Yúnae” koêti.

³¹ Kene ne pí'ape, hará'amaka: “Hako motová yokóvo ne po'ínuhiko xâne. Kuteâti kixérovoku ákoyea kemáxatikapapu, énomonemaka íxeaneye ne po'ínuhiko xâne” kôe. Ákone po'ínu páhoenoa Itukó'oviti ne xâne itúkea hána'iti nokonéti itúkeokono yara pí'âti.

³² Ina kixoá'ikomaka éskiriba ne Jesus:

—Íhikaxotí, koati únati yimópope, epó'oxo koati kaná'uti poéhayea ne Itukó'oviti. Ako po'ínu kuteâti, poéhane.

³³ Koane koati kaná'uti kónokea heru'ó kíxea uti vomíxone ákoyea omótova vokóvo, koane heru'ó kíxea uti visónue koane xunako úti, epó'oxo kaná'utimaka kónokea ákoyea omótova vokóvo ne po'ínuhiko xâne, kuteâti kixoku ákoyea kamáxatikapapu úti. Énomoneoxo konokóvo yaneko vikó'iparaxea Itukó'oviti kuteâti hó'openohiko átake yoko po'ínuhiko vomínoake kuteâti —kíxoane.

³⁴ Noixeâne Jesus unáko ne yumópope, hara kíxoa:

—Ákone ahíkapu itíkopivokumo xanena Itukó'oviti —kíxoane.

Yane ákone mapikóvati épemo'ikea Jesus.

Epemó'ikoa Jesus ne xanéhiko koêku ne Mésíya

Mt 22.41-46; Lk 20.41-44

³⁵ Koeku íhikaxea Jesus ya témpulu, hara koe épemo'ikoke xanéhiko:

—Na kó'inoaye iséneu ne éskiribahiko, íhikaxinoke itúkeovo ámoripono Ndávi ne Mésíya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne?

³⁶ Vo'oku koati teyonéti voxú'ikene Ndávi koyuhó'iyea koêku mekúke ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xoko kó'iyeeaku: “Hara kíxoa Itukó'oviti ne Únaem: ‘Ívétakapa énjopeke xoko ívátakoku koati ngapáyasokone imókonemo ipuyúkexa nenékuke ne uhá koeti koékuti okopópiti” kôe.

³⁷ Koati “Unaém” kixoâti Ndávi. Ápeikopo oxéne itúkeovo ámoripono Ndávi ne Mésíya? —kíxovokoxoane Jesus.

Yoko koati úhепetinoa xanéhiko kámokenoyea.

Koyuhôa Jesus váherexea kixoku itúkeovo ne éskiribahiko

Mt 23.1-36; Lk 20.45-47

³⁸ Ina koemáka ne Jesus koeku íhikaxea:

—Yokóhiyanavoa ne éskiribahiko, enepone ihákaxoti yútoe Muíse, yómoti hamá káxea ípovo kahá'ati ínixekono itúkeovo teyonéti. Koane enepo yuhoíkokono koeku vékea ya none ovokúti, ahá'axomaka.

³⁹ Koáne ya ihikaxovoku hó'e yoko ya xapa ayuúti, yómotimaka ivátakea xoko ivatákokuti ya nonekúti ke xoko ivátakoku koati payásotihiko.

⁴⁰ Itea inípono kixoku senóhiko ivokóvoti íma, kutí koe hu'uxeáti óvoku. Yane vo'oku kó'umokehahiko itúkea orásaum, kutí koéhiko koati ponóvoti. Itea yupihóvotimo tiveko ípíhóponeokonoke ya po'ínuhiko xáne vo'oku kixoku itúkeovo —kíxovokoxoane.

Koeku tiúketi pôreu sêno ákoti apeínoati

Lk 21.1-4

⁴¹ Koeku vatá kóyeyea ne Jesus yane hána'iti imokóvokuti, inonexó kóyenoa ne kuríkokonoku tiúketi poreúti. Yoko ixómoti komomá Jesus ne xanéhiko koeku kuríkea tiúketinaya. Êno xáne íríku kuríkoti ênoti tiúketiya.

⁴² Ina keno'óko sêno ivokóvoti íma, ákotimaka apeínoati, kurikóponoti kali pi'áti pe'u tiúketi ákoti axu'ína ováti.

⁴³ Ina ihaxíhiko íhikau ne Jesus. Hara kíxovokoxoa:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepora sêno ivokóvoti íma, ákotimaka apeínoati, énomone xu'iná pôreu yara uhá koeti po'ínuhiko poréxoti.

⁴⁴ Vo'oku enepone po'ínuhiko poréxoti, xoko haxa tiúketina véyo enepo porêxo. Kene ra sêno, heú kíxoa poréxea ne kali apeínoati, enepone mani kuvóvoneiko ya nókoneke —kíxovokoxoane.

13

Koyuhôa Jesus uké'exeokonono ne hána'iti imokóvokuti

Mt 24.1-2; Lk 21.5-6

¹ Ipuhíkopeane Jesus ne témpulu, ápe íhikau kixoáti:

—Íhikaxotí, yokómoma êno úhe'ene ra hána'iti péti koane oveáti xe'ókuke ípíxoáti, koane ítóvokuhiko ra mópoina pâredena.

² Ina kixôa Jesus:

—Neíxoa koeku uhá koéti ra hána'itinoe koexépoetihiko ítuke ra péti koane oveáti xe'ókuke ípíxoáti? Ákomo ápahuina mópoina pâredena ákoti katahínekexakana. Heu-heú koetimo kotóhínekexekono —kíxoane.

Turi kotíveti koekúti

Mt 24.3-14; Lk 21.7-19; 1 Pê 1.6-7; 2.19; 3.14; 4.12

³ Koeku ivátaheixea ne Jesus oúke kali mopôí iháxoneti Olívera, inonexó koépinoa neko hána'iti imokóvokuti. Yane ápe épemo'íkoake evo Pêturu, Xuáum, Teáku yoko Ándere. Yoko ainóvotínehiko, ako po'í xáne xokóyoke. Hara kixóhiko Jesus:

⁴ —Yokóyuhoinovea ápepemo ra koekútihiko kixínevíkemeku, yoko itukóvotimoye hoénaxovope enepo kausákapune ra uhá koeti koekútihiko kíxene.

⁵ Yane turíxoane Jesus koyúhoyea koékumo. Hara kôe:

—Yokóhiyanavonoe, maka hákone aupú'íkopiti.

⁶ Vo'oku enómo xáne simóti xepákukenoé íko'ítukexoti ínza. “Undi páhoe Itukó'oviti koíteovo xáne” koetimo. Koane enómo ítone aúpu'íkea.

⁷ Enepo yeyekáxanoé ápeyeane ákoti tópi óvoku isukókoti koane kemané'emaka po'ínuhiko eyekoúti ápeyea kahá'ati ísúkeokoko, hákonoemo kenóko'i, vo'oku konókoti kó'iyeanemoye ítea yané'e, ávomo simápu hunókoku ra mêm.

⁸ Vo'oku inúxotike apétimo íhae po'í poké'e isukóponoti xanéhiko íhae po'í poké'e. Koane apétihikomakamo náti isukókoti. Ákomakamo tópi óvoku iyuyóti poké'e koáne hímakati. Enepora koekútihiko, koati turí'íkonemo hána'iti tiveko koekúti.

⁹ —Itea usó yákoyenoé vo'oku yomokónotinoemo yuhoíkovokutike, koane nonékuke pahúkoti hiko ya íhikaxovoku hó'e xanéhiko. Yíhipóke'exokonotinoemo, epó'oxo yomokónotinoemo nonékuke ngovenádohiko, koane nonékuke náti yepemó'íkokonotimo vo'óngu. Kixínekonokenemoye motováti keyúhoyi emó'um nonékukehiko.

¹⁰ Itea inúxotike, enepora inámati íhíkavoti ómonem, konokoátimo koyúhoyeovo xapa xanéhiko ya uhá koeti poké'e, koékuti óvohikoku yara kúveu mêm.

¹¹ Enepo yamakánanoene, koane kirikákanane xoko pahúkoti hiko, hákomo pipokéxinoa iséneu ne kixékumo yíhuo yimópíke, itea koékuti éxokopíke Itukó'oviti keyúhoyi yaneko óra, énomonemo yokóyuhó vo'oku hainamo ukeáti xikóyoke ne yíhúhómo, itea Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne íkoyúhoxopimo.

¹² Apêtimakamo xâne kuríkoti koati po'ínuhiko xoko payásotihiko xâne motovâti koêpekehiko. Kúteanemakamo kíxoaku há'a ne xé'a. Apêtimakamo isukópoti koati há'a yoko êno. Koati koepékopatimo.

¹³ Yupihóvatimo púveopi uhá koeti xâne vo'oku itíkivonoe hokónuti. Itea enepone koxuná'ixovoti ingyéneke ákoti aukápapu ikéne tukú koeti hunókokuke, énomonemo pihopó vanúkeke xoko Itukó'oviti —kíxovokoxoane.

Simapúne ne hána'iti tiveko koekúti

Mt 24.15-28; Lk 21.20-24; 2 Ts 2.3

¹⁴ Ina koe'íkomaka Jesus:

—Enepo neixânenoe ne êno váhere koekúti xoko ákoyeaku omótova óvea koesáyu'ixoati koane kotohínekexopati ne koati sasá'iti kixovókuti, hara ngôe vo'ókuke: (Yoko koêkuti yuhoíkoati rá'a, apásika éxeka koêku kixó'ekone.) Enepohekone xâne ovotíya Njúdeya, okóho'inehiko xapa hána'itinoe mopôdi.

¹⁵ Kene koêkuti xâne ovoti ómomikokuke oúke pêno, hákone urúkopovo kúveu óvoku veyóponea koêkuti apeínoati itea aká'ikaneye okóho'iyea.

¹⁶ Kúteanemaka koêku ne ovóheixoti ya mêum, hákone aukópovo veyóponea po'í ípovo óvokuke.

¹⁷ Hanemo kixovóhiko yaneko káxe, senóhiko ihaíkoti yoko ohíkotiko xe'éxa.

¹⁸ Yépemaikoponoe Itukó'oviti ákoyeamo itúkapu ya xapa kásati ápeyeamo ra koekútihiko.

¹⁹ Vo'oku yaneko káxehiko, koati yupihóvatimo tivéko ne koekútihiko ákoti ápeyeaku ukeâti iná itukôa Itukó'oviti ra kúveu mêum tukú koeti kó'oyene, epó'oxo ákonemo ápeyeaku kuteâti tivéko ra koekúti.

²⁰ Yoko eneponi kaxu'ikenexa Itukó'oviti neko káxehiko, ákoni iteóvati. Itea vo'ókukehiko ne noívkoe Itukó'oviti, enepohikone iháxiu itúkeovo xe'éxapone, ákomo káxu'ikenexa Itukó'oviti neko káxehiko.

²¹ —Yane enepomo áva kixópitinoe: “Harâ'a ne Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne” ixekána, áko'o “Anêho yáko” ixekána, hákonoemo kitipôa,

²² vo'oku enómo koyúhóti itúkeovo Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, itea ákomo akána'u. Yoko enómakamo mahi porófeta koyúhóti emo'u Itukó'oviti, itea ainovomo ákoti akaná'u. Itúkotihekomo iyupánevoti yoko koekútihiko ákoti noíxeokonoku kuteâti. Muhíkovamo ne koati noívkoe Itukó'oviti, enepohikone koati xanéna, kalíhanamo íteekonohiko vo'ókuke.

²³ Yokóhianavoi koponoe, vo'oku heú ngxoane ngoyúhoinopeano tumúneke símeovo neko káxe —kíxovokoxoane.

Koêkumo kayukápapu Jesus

Mt 24.29-31; Lk 21.25-28; 1 Ts 4.15; 2 Ts 1.7; 2 Pê 3.10; Ap 1.7; 19.11

²⁴ Ina koe'íkomaka Jesus:

—Yaneko káxehiko ikénepokemo ne kotívoti koekúti ngxínopikeno, ákonemo parexa uhápu'ine ne káxe, hahakú koetínemo. Koánemaka ne kohê, ákonemo aúhupu'i.

²⁵ Irihíkovotimakamo ne hékere. Koánemaka ne po'ínuhiko apêti ya vanúkeke, itohínekexotimo.

²⁶ Yane noixóponutinemo xanéhiko ngena'ákapa xapákuke kapási, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. Xané ngxópotinemo êno hána'iti njunáko koane únje'ene koeku indúkeovo hána'iti ihayú'iu.

²⁷ Yane ínamo mbahuhíka ovónje, enepohikone ánju íhae vanúke ho'úxoepa ne noívongoe, enepohikone koati njanéna, koêkutimo óvohikoku yara uhá koeti kúveu mêum —koéne.

Ihíkavoti ihókovoti koeku xuve figu

Mt 24.32-35; Lk 21.29-33

²⁸ Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Ívévakaikopo koêku ra xuve figu koáne ne ihíkavoti ínzokoake. Enepo inamápone ne káva'o koane tûti, yéxoanenoe yé'exoepovone kaxena kevópope úko.

²⁹ Kúteanemaka koêku nepo neixânenoe ra koekútihiko ngxínopikemeku, yexoâtinoemo yé'exeovone kaxéna.

³⁰ Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepone xanéhiko apêtimo yaneko káxehiko, ákomo ivákapu koeku ávovea kausákapu uhá koêti ra koekúti ngxínopike ápeyeamo.

³¹ Uké'etimo ra poké'e koánemaka ra vanúke, itea enepora emo'um, ákomo uké'eyeaku.

Kaxéna yoko orána ápepemo ne kíxone Jesus

Mt 24.36-44; 1 Ts 5.2; 2 Pê 3.3

³² —Enepone kaxéna yoko orána ápepemo ne koekútihiko, ako exoâti itukóvotimoye, muhíkova ne ánju íhae vanúke, enepohikone ovoxe Itukó'oviti, muhíkovamaka úndi, undi Xe'exa Itukó'oviti. Poéhane Nzá'a exôa.

³³ Usokó yákoypeponoe. Itikapumaka iyukóvoti isóneu, (koane itíkamaka orásaum) vo'oku ákoyea yéxanoe ápepemo.

³⁴ Hara koéneye, kuteáti koeku hóyeno yonoti po'i poké'e. Tumúneke ipúhikea óvoku, poréxoá ne ahínoe éxea koèku ne ítukevo, koane itúkinoá hó'exeake ne póhutihiko ahínoe. Ínamaka pahukôa ne koyónoti pahapéti ixómoyea noímexopa.

³⁵ Hukínóvoti ngíxeopinoe: Usokó yákoypeponoe. Itikapumaka iyukóvoti isóneu, vo'oku ako yéxa itukóvotimoye káxe nzeópope, undi kuteáti únae ovokúti seópotine, itúkeovomo ya kiyakáxe, áko'o ya kuku yóti, áko'o itúkeovomo ené'ixapune tapi'i, áko'o itúkeovomo yuponii koéti nzeópeamo.

³⁶ Énomone yákoeneye maka enepo seopó angôe, hákone inu'íngopopi kuteáti koeku xâne imókoti.

³⁷ Enepora yunzó'inopinoe, kúteanemaka yunzó'ino uhá koeti xâne: Hako kutí kē imokoo koyēti, itea itikapu iyukóvoti isóneu —kíxovokoxoane Jesus.

14

Oposíkokonone kixoku koépekeokono ne Jesus

Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Xu 11.45-53

¹ Yoko pi'aiko káxe ávoti ya kaxena áyui júdeu hó'eke iháxoneti Páskoá, níkeakuhikomaka páum ákoti kohiyákoati. Yoko enepohíkone tuti sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke, yóko'omaka ne éskiribahiko ihíkaxoti yútoe Muíse, ixómotine oposí'ixo kixoku omé kíxea Jesus iká'akea koane koépekea.

² Hara kixókokonehiko:

—Itea ako yusíka itúkeovo xapa ayuítí mará'inamo ímaikexapu xanéhiko —kixókokone.

Jesus ya Mbétanea

Mt 26.6-13; Xu 12.1-8

³ Yoko Mbétanea óvoheixo ne Jesus óvokuke Símaum, eneponeko unatípeati koati váhere arinéti iháxoneti lépara. Koeku ixómoyea níko ne Jesus, simóne sêno omoti íhaku xêru itukéti ya hopú'iti mopóhi iháxoneti alabásturu. Yoko enepone ómone, puhí koa xêru iháxoneti nârdú, ákoti ánahi, yupihóvotimaka hepíko. Katatákoane sêno neko íhaku xêru, ina ovopú'iko Jesus.

⁴ Xapákuke neko xanéhikoya, ápe poe'áinoati isóneu. Hara kixókoko:

—Na koeti évokinoá ne êno kohépiti xêru?

⁵ Yusíkoneni kaváneyeovo, ínani parekékakana xanéhiko ákoti apeínoati ne ésa'i, vo'oku mani anu'úkoti námoe xâne ko'ítuketi ovátí yehí koeti kohé neko ésa'i —kixókokone.

⁶ Ina kôe ne Jesus:

—Síkeane ra sêno. Na koeti ikétivexinoánoe koèku? Koati únati koekúti ítukeinonu,

⁷ vo'oku kóyekunemo xepákukenoé ne xâne ákoti apeínoati, yoko koèkúti kehá'ayiku hívó'oxinoe, motóva. Kene úndi, ákomo ángoyeneye xepákukenoé.

⁸ Enepora sêno, koati itukínonoti kali itóponone itúkea. Kixínonukeneye ra sêno, koati inúxinonoatine ne kixókonokumo múyom engaxápune.

⁹ Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Ya uhá koeti kúveu mêum, koèkutimá koyúhovoku ra inámoti ihíkavoti ínzikaxone, koyuhókonotimakamo ítukeinonu ra sêno, puyákoponeovakemo okóvo xâne ra sêno —kíxovokoxoane.

Oposíkoane Njúda kíxoakumo kuríkea ne Jesus xoko puváti

Mt 26.14-16; Lk 22.3-6

¹⁰ Yoko enepone Njúda Iskarióti, póhuti yane nduse koeti íhikau Jesus, píhóne yúho'ixoponea neko tutíhiko sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke, kahá'ati kuríkea Jesus xokóyokehiko.

¹¹ Yúpihovó koéne elókeyea okóvo neko tutíhiko júdeu kamoánehiko neko yuhó'inoá Njúda, koane koyúhoinoanehiko poréxeamo tíuketi. Yane kúxoixoane Njúda unatíyeeaku káxe motovátí kuríkea Jesus xokóyokehiko.

Pahukôa Jesus kóyuseyeovo níkokuhikomo xapa ayuítí

Mt 26.17-19; Lk 22.7-14

¹² Koati inúxoti káxe xapa áyui júdeu yanekóyoke yaneko níkeakuhiko páum ákoti kohiyákoati, kaxena isúkeakuhikomaka kali xe'exa su'úso, ikó'iparaxoke Itukó'oviti ya Páskoá. Yaneko káxe, hara kixo Jesus ne íhikauhiko:

—Na kehá'a vónea kóyuseoponea úti ne vóvokumo níkea úti xapa ayuítí? —kíxoanehiko.

¹³ Yane ina pahukôa Jesus ne pi'áti íhikau. Hara kíxoá:

—Píhe pitivókoke. Tekópotimo hóyeno koinoti póte puhí koati úne.

¹⁴ Hekápamo, ínamo íxêa ne únae ovokúti xoko úrukopovoku: “Na óvo ne kúveu ovokúti óvongumo níngea xapa áyui Páskoá, úndi yoko ínzikauhiko? kixópi Ihíkaxoti” íxeamo.

¹⁵ Yane exókopitinoemo koati hána'iti kúveu ovokúti vanúkeke apêti mêsa yoko pánguhiko. Usó koyêtine uhá koetiya. Énomonemo keúsakinavi nikamo utíya —kíxoanehiko.

¹⁶ Úkeane pího neko pi'áti íhikau Jesus ya pitivóko. Yoko uhá koêti neko yuhó'inoa Jesus, aínovo tokopóvoti. Yane kousoakoanehiko neko níkámo xapa áyui Páskoa.

Exókoa Jesus itukóvotiye ne kurikoâtimo xapa xanéhiko puvâti
Mt 26.20-25; Lk 22.21-23; Xu 13.21-30

¹⁷ Hahaméne, ina pího Jesus koáne ne nduse koeti íhikau.

¹⁸ Koeku óvea xe'ókuke mêsa níkotíhiko, hara kíxovokoxoa Jesus neko íhikau:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Anéye póhuti xepákukenoé iníkonuti itúkoheovoti koeku hókeonu, enepone kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti —kíxovokoxoane.

¹⁹ Yane ikáxu'inehiko okóvo ne íhikau kameáne yúho. Yane pohú pohu koénehiko kíxea Jesus:

—Undíperameamo? —koénehiko

²⁰ Ina kíxovókoxxoa Jesus:

—Koati anéyeti xepákuke, itínoe nduse koeti ínzikau. Énomonemo ne xané kíxónuti yendémekea páum utókuke.

²¹ Koati kaná'uti ngoépekeokonomo kuteâti koeku yutóxeovo ya emó'uke Itukó'oviti vo'ónguke, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, itea koati kotívétimo koêku ne kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti. Yusikóneni ákoyea ipúhika yara kúveu mêm —kíxovokoxoane.

Níko ne evo Jesus xapa áyui Páskoa
Mt 26.26-30; Lk 22.15-20; 1 Ko 11.23-25

²² Koeku níkeahiko, veyo páum ne Jesus, ina íkoró'ixovo xoko Itukó'oviti. Yane honó'ekexoane ne páum, ina porekéoamaka íhikau koane kíxovokoxea:

—Víyanoé. Enepora páum, múyom kíxó'eko.

²³ Yane ina namukôa ne enovópeti koane íkoro'ixeovo xoko Itukó'oviti. Yane pôrekexoamaka íhikau. Heú koéhiko énoyeova.

²⁴ Ina kíxovókoxxopamaka:

—Enepora víyum, hane kíxó'eko indína ovokínovotimo éno xâne, ésa'i (inámati) kíxovókuti ítukeino xâne ne Itukó'oviti.

²⁵ Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Ákonemo énoyeovangu hō'o ra ha'i úva tukú koétimo yaneko káxe enambápunemaka inámati ho'o úva natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke —kíxovokoxoane.

²⁶ Ina imokóvhohiko akenéti. Ikénepoke, pihónehiko ouke kali mopôí iháxoneti Olívera.

Koyuhó'inoa Jesus koêkumo ne Simaum Péturu
Mt 26.31-35; Lk 22.31-34; Xu 13.36-38

²⁷ Ina kíxovókoxxoamaka Jesus ne íhikau:

—Hána'itimo po'é'ayeanoe iséneunonu, koane uhá ketínoemo kiríkinu, kuteâti koêku ne yuhu Itukó'oviti emó'uke, enepone koêti:

“Ngoepékoatimo ne koyónoti su'úso, yane uhá koétimo itóhineheya ne óyonone” koêti —kíxovokoxoane Jesus, ihókovati ne koyónoti su'úso. Zacarias 13.7

²⁸ Ina kíxovókoxxopamaka:

—Itea enjepúkapané ungópea xapa ivokóvoti, inuxó ngoépotimo tímúneke ya Ngalíleya.

²⁹ Yane ina kíxôa Péturu:

—Yusíkotimo po'é'ayea isóneunopi ne uhá koeti po'ínuhiko xâne koane kuríkeopihiko, itea úndi, ákomo kalíhuina nguríkea nzókeopi.

³⁰ Ina kíxôa Jesus ne Péturu:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopi: Kó'oyene yara yóti tumúnekemo pi'ayea éneo tapi'i, mopo'átinemo keyuho ákoyea yéxanu —kíxoane.

³¹ Itea inamá'axo koyuhôa Péturu itúkeovo koâti kaná'uti ákoyeamo kuríka. Hara kôe:

—Ákomo kalíhuina ngoyúhoyea ákoyea énjapi, muhíkova okonókovo xané ngíxeopi képekikono —kíxoane.

Kúteanemaka koeku yúho ne po'ínuhiko íhikau Jesus.

Koeku Jesus koitóponovo kotíveti ya Njetisémani
Mt 26.36-46; Lk 22.39-46

³² Yane pihóne evo Jesus ya xoko omómikokuti iháxoneti Njetisémani. Simoánehiko, ina kíxovókoxo íhikau:

—Ivétakavonoe yáyeke koeku indúkoponea orásaum —kíxoane.

³³ Poéhane Pêturu, Teâku yoko Xuâum ômo. Yane turíxovone yupíheovo ikáxu'iyea okóvo ne Jesus koane éopeamaka hána'iti tiveko isóene.

³⁴ Ina kixohíko xánena:

—Yupihovó koéne êno hána'iti ikáxu'iyea ongóvo, kuti koe tiveko pevóti. Yavânenoeye, hákonoé imêko —koéne.

³⁵ Kali ahikú koéne ne Jesus, yane ipúyukexo xaneâti ísu'okea nône poké'eke epêmo Itukó'oviti áhikuxopinoa ne êno tiveko koêkumo enepo akahá'a.

³⁶ Hara koe yûho:

—Pai, ako tiú'iti koekúti ya xikóyoke. Yáhikuxapinana ra êno hána'iti tiveko ngoêkumo, itea haináya anjáke, itea itúkapu yahá'inonu kousókovu ya njokóyoke —koéne.

³⁷ Ina kayukópovomaka xokóyoke neko mopo'âti. Inu'í kixópáne imókeahiko. Ina kixo Pêturu:

—Imékoti Simaúm? Ako ite ákoyea iméka ya kúveu póhuti kali ôra?

³⁸ Hákonoe imêko, koane itika orásaum maka hákone ikerókovo enepo simâpi tiú'iti koekúti hixépikonoke. Vo'oku ya iséneuke, usó kéyenoé, itea ya oránake mani kénokiku kétiu'ikivoxo, ú'uso koyéneoxo muyá'iyea iséneue —kixoanehiko Jesus.

³⁹ Yane káyukopovonemaka itúkoponea orásaum. Kuteâti koeku yûho inúxotike, énomone koéponemakaye yûho.

⁴⁰ Yane káyukopovonemaka xoko íhikauhiko. Inu'í kixópanemaka ímohikea. Koáhati yupihóvatinehiko êno uheko ixépa. Yane ákonehiko exa kixoku yûho.

⁴¹ Ina kayukópinovahikomaka Jesus. Yoko mopó'apene káyukopinova. Hara kixoahiko:

—Yanéyikonoe iméki koane yómomiki? Yápenenoé iméki! Simóvone ne ôra, nguri'ókokonoatinemo ne xanéhiko váhere kixoku itúkeovo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.

⁴² Yexépukanoé! Hingá, kenó'okone ne itúkohevoti ingéneke, enepone kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti —kixoane.

Ika'ákokonone Jesus

Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Xu 18.3-12

⁴³ Ixómoiko koyûho ne Jesus, simóne Njúda, póhuti yane nduse koeti íhikau. Yoko koati ênoti xánena omotíhiko hána'itinoé pirítayu yoko puló'i, isukópeti. Aínovo páhoe tutíhiko sasedóti inuxinoti jûdeu hó'eke, koane éskiribahiko íhikaxoti yútoe Muíse, yoko po'ínuhiko payásoti xapa tuti jûdeu.

⁴⁴ Yoko enepone itúkohevoti ikéneke Jesus, enepone kuríkoti Jesus xoko xanéhiko puváti, ápe emó'uino ne xánenahiko tumúneke píheahiko. Hara kixo: “Enepone hóyeno nziúnoneumo, énomonemo nê'e. Iké'akanenoemo. Usó íxeixane ahúkoti koyonoâti koeku omópea” koéne.

⁴⁵ Ehá'axo símo ne Njúda, ahí'okovone Jesus. “Íhikaxoti” kixoane. Yane siunoné kixone Jesus yúhoikea.

⁴⁶ Yane namúkonehiko Jesus, ínamaka ika'ákoa.

⁴⁷ Yane apé koene póhuti ya xapákuke íhikau Jesus hekoti hána'iti pirítauna. Maturukenó kixone ahínoe koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxinotihiko jûdeu hó'eke.

⁴⁸ Ina kixóa Jesus neko xanéhiko:

—Undí'ikopo koati koyuvôrixovoti ísukenati omó kixínekenoe hána'iti pirítayu yoko puló'i, isukópeti nemúkoponinunoe?

⁴⁹ Uhá koeti káxe, koati óvonzexokunepope xepákukeneoe ya hána'itike imokóvokuti inzíkaxoti, yoko ákonoe iké'akanu. Itea kó'inokeneye, koati konokoâti kousokeovo kuteâti ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti mekúke —kixovokoxoane.

⁵⁰ Yane kurí kixone Jesus ne íhikauhiko, kohó'ikene.

⁵¹ Yoko ápe homoéhou hokoâti ne Jesus. Poéhane lénsu aú'okovo, ako po'ínu ípovo. Apé koéne namukoâti kaha'âti iká'akea.

⁵² Yane kurí kixoane neko aú'o, mahupí koéne kohó'iyea.

Omokóno Jesus nonékuke koati payásoti yúhoikovoku jûdeuhiko

Mt 26.57-68; Lk 22.54-55, 63-71; Xu 18.13-14, 19-24

⁵³ Ina omohíko Jesus xokóyoke ne koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxinoti jûdeu hó'eke. Yane ho'úxovone uhá koéti ne tutíhiko sasedóti yoko po'ínuhiko pahúkoti xapákuke tuti jûdeu, koánemaka ne éskiribahiko, enepone íhikaxoti yútoe Muíse.

⁵⁴ Kene Pêturu, ákone malíka kixoku hókea Jesus. Tukú kixoá kíndanake óvoku koati payásoti ya uhá koeti sasedóti. Vatá kóyene xapákuke ahinoéthiko xe'ókuke yúku, onokóvoti.

⁵⁵ Enephíkonoe tuti sasedóti koane uhá koéti neko pahúkoti hiko xoko koati payásoti yúhoikovoku jûdeu, opósikhiko xâne koyúhoti ápeyea pahúnevo ne Jesus, motovâti koyúhoyea tutíhiko motókeyea koépekeokono ne Jesus, itea ako ínixahiko kuteâti ne áha.

⁵⁶ Koati êno itukóheyeati koéku ne Jesus, itea iyúseo ákoyea akána'u vo'oku ákoyea akútíkoko ne yûho.

⁵⁷ Ina exepúhiko po'ínu itukóheotimaka koeku Jesus. Hara kôe yuhóhiko:

⁵⁸ —Kámoa úti ra hóyeno kó'iyea: “Ngotohíneatimo ra sasá'iti óvoku Itukó'oviti, koéxepoe xâne, ínamakamo ngaexépukapa pô'i ya kúveu mopo'áti káxe ákoti itukapu xâne koexépukapa” kôe —koénehiko.

⁵⁹ Itea muhíkova nekôyohiko, ako akútikoko yúho.

⁶⁰ Ina exepúko nonékuke xanéhiko ne koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke, ina kixo Jesus:

—Ákomo se'íkupa yúho ra xanéhiko koyúhoti ápeyea váhere ítike?

⁶¹ Itea yunu-yunú koéne ne Jesus. Ako ápahuina emó'u. Yane ina kayukópamaka koati payásoti sasedóti épemo'ikea Jesus. Hara kixo:

—Énomone íti ne Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne? Koatí'ikopo iti Xe'éxa ne éno hána'iti ihayú'iuti Itukó'oviti?

⁶² Ina kixôa Jesus:

—Úndi. Epó'oxo neixónutimo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, vatá ngoyépotimo éxopeke Itukó'oviti, enepone apêti xunáko pahúkea uhá koêti. Neixónutimo ungapêane vanúke koeku evénzekopea xapa kapásihiko —kixoane.

⁶³ Énomone yanê'e kávarerekexopone ípovo muyókuke ne koati payásoti ya uhá koeti sasedóti, éxokovo pe yupiheovo ímaikeovo vo'oku yuho Jesus, ina kôe:

—Ákone vokónoko po'i koyuhó'inoveati pahúnevo rá'a.

⁶⁴ Kémineneo yúho. Koati itúkuvoti Itukó'oviti. Na kó'inoaye iséneunoe kó'oyene? —kixovokoxoane.

Heú koéhiko neko tuti júdeu ínixea kónokea koépekeokono ne Jesus.

⁶⁵ Yane ápenéhiko apurú'okoti Jesus, koane íkanónéati koeku isúkeahiko xaneâti kíxeahiko:

—Mahí'ipepo iti koati porófeta, íhexaikopo itukóvotiye ra isukópiti —kixoanehiko.

Koánemaka neko koyónotihiko, isúkoamaka.

Koyuhôa Péturu ákoyea exa Jesus

Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Xu 18.15-18, 25-27

⁶⁶ Yoko ako alú'aka Péturu kúveuke ne ovokúti vanúkeke xoko iyónokonoku Jesus. Óvoheixoane kíndanake ne ovokúti. Yane ina pihinôa sêno, ahínoe neko koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke.

⁶⁷ Noixoâne sêno ne Péturu ixómoti onokóvo, pono-ponó kixínoane úke ina kixôa:

—Koati ítimaka xáneheixone ne Jesus íhae Nazàre.

⁶⁸ Itea hara kixo Péturu:

—Ako énja ne kixene. Koati ákoti enjá ne yíuho —kixoane.

Ina ipuhíkopea Péturu ne óvoheixoku. Hara yonópo xoko vekokúti xe'o pahapêti. Énomone yanê'e, éneone tapí'i.

⁶⁹ Noixópomaka Péturu neko sêno, hara koépomaka yúho nonékuke neko xanéhikoya:

—Enepora hóyeno, po'ínunemaka íhikau nê'e —koéne.

⁷⁰ Itea káyukopomaka koyúhoyea Péturu ákoyea éxa. Avo áxu'ikene ina kixopómaka Péturu neko xanéhikoya:

—Koati kaná'uti itíkivo po'i xáneheixone ne hóyeno, vo'oku ítimaka íhae Ngalíleya —kixoane.

⁷¹ Itea ikána'uxoane Péturu koyúhoyea ákoyea éxa. Hara kixópamaka:

—Ako énja ne hóyeno kixenenoe. Ngayumákapunemo ipihápananu Itukó'oviti enepo nze-mekékexinapinoe —koéne.

⁷² Ehá'axo koyúhoa Péturu nê'e, éneoponemaka ne tapí'i. Yoko pí'apene éneo. Yane puyákoponovane okóvo Péturu neko yuhó'inoa Jesus, enepone koêti: “Tumúneke pí'ayea éneo tapí'i, mopo'átinemo keyuho ákoyea yéxanu” koêti.

Itukópinovo isóne ne Péturu, ákone íta ne éno tiveko isóne, yane íyone.

15

Omokónone Jesus xoko Pilátu

Mt 27.1-14; Lk 23.1-5; Xu 18.28-38

¹ Yuponíne, ho'úxovone neko tutíhiko sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke, koáne ne po'ínuhiko payásoti xapa tutíhiko júdeu, koánemaka ne éskiribahiko íhíkaxoti yútoe Muíse, yoko uhá koeti há'ínehiko yane koati payásoti yúhoikovoku júdeu. Yane iká'akonehiko Jesus, ina omáhiko xoko Pilátu, kurikoátihiko xokóyoke.

² Ina kixôa Pilátu ne Jesus:

—Ití'oxo natina júdeu?

Ina yumopá Jesus:

—Enepone yépeponuke, kouhupu'ikoa indúkeova —kixoane.

³ Yane koyúhoane tutúhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke enó'iyea ítuke Jesus ákoti aunáti.

⁴ Ina kixopámaka Pilátu ne Jesus:

—Ako yiúho? Ako kéma yuhóhiko ra koyúhóti enó'iyea váhere ítike?

⁵ Itea yunu-yunú koéne ne Jesus, ako yumápa, kutí'inoke yupihóvati iyúpaxeova Pilátu.

Pahukókono Jesus kurúhuxeokono

Mt 27.15-26; Lk 23.13-25; Xu 18.39-19.16

⁶ Ya kaxénake neko áyui jûdeuhiko, kóyekune kuríkopea póhuti iká'aeti ne Pilátu, koékuti épemone xanéhiko kuríkopeokono.

⁷ Yoko ápe hóyeno koéháti Mbarába híyеuke neko ika'áhikovoti yanekóyo, vo'oku ápeyеa koépeu yaneko koturíhiko xáne okopóhiko náti yanekóyo.

⁸ Ina pího neko éno xáne xoko Pilátu epemóponoati kuríkopea póhuti iká'aeti kuteáti kixoku ítúkeovo ya kaxena ayúti.

⁹ Ina kixovókokoxa Pilátu:

—Kehá'anoe nguríkopea ra netína, itínoe jûdeu? —kíxovokoxoane.

¹⁰ Yoko éxoa Pilátu ítúkeovo imaíkinovoti Jesus ne tutúhiko sasedóti vo'oku iyókeovati xunáko, kutí'inoke kurikoáti xokóyo.

¹¹ Yoko enepone tutúhiko sasedóti, ítokuxea okóvo neko xanéhiko kahá'ayea ítúkeovo Mbarába épemohiko kuríkopeokono.

¹² Ina kixovókokoxopamaka Pilátu neko xanéhiko:

—Kene ra iháxoneti netína, itínoe jûdeu, namo ínjayе?

¹³ —Kirúhuxa! —koénehiko yúho vaúkexea.

¹⁴ Ina kixovókokoxopamaka Pilátu:

—Kutí'ikopo ítúko pahúnevo rá'a? —koéne.

Itea inamá'axone koxunáko yúho vaúkexea kónokea kurúhuxeokono ne Jesus.

¹⁵ Vo'oku kahá'ayea iyúni'ikea xanéhiko ne Pilátu, kuríkopinohiko ne Mbarába, ina pahúko yehépoke'exeokono Jesus. Yane kurí'okoanemaka neko xanéhiko kurúhuxoponea.

Koemóke'ea húndaruhiko ne Jesus

Mt 27.27-31; Xu 19.2-3

¹⁶ Ina ómo Jesus ne húndaruhiko kúveuke neko óvoku Pilátu, enepone óvokumaka natíxea. Yane heú kíxoane ho'úxea ne po'ínuhiko húndaru

¹⁷ ina ítukínohiko Jesus harará'iti ípovóti hamá koeti poké'eke, kuteáti ípovo náti, ínamaka ítukínoahiko kóroa, itea ainóvoti ka'áveti káva'o tikóti veínoa úhekekea, ina ípiheahiko tutúke

¹⁸ ítúkovotihiko teyoáti. Yane hara koéhiko:

—Iháyu'ikakana ra natina jûdeuhiko! —koénehiko koémoke'eyea,

¹⁹ koane ípúsopu'ikeahiko ya puló'i, koane ápuru'okeahiko, ina ípuyúkexeahikomaka nonékuke ítúkovotihiko ihayú'ikoati.

²⁰ Uke'éxoanehiko komóhiyеa, ina veyopeáhiko ne harará'iti ípovoxekemeku, ina ítukópinoamaka ne koati ípovo. Úkeane omáhiko meúkeke kurúhuxoponea.

Kurúhúxonokone Jesus

Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Xu 19.17-27

²¹ Yoko ápe hóyeno koéháti Símaum íhae Síreni ukopeáti mêm, vekopátimaka neko xêne. Yoko ha'a Alíxandere yoko Rúfu neko hóyeno. Énomone íkoinoxohiko kurúhuna Jesus.

²² Yane ísimonehiko Jesus ya xoko iháxoneti Ngoúgota. Yoko “Óvoku Opepú'iti” koéti ne Ngoúgota.

²³ Ina porexóhiko Jesus víyum apêti ánahi iháxoneti míra, enepone iyuhii kixoti ohonéti, itea ako énapa Jesus.

²⁴ Yane kurúhuxoanehiko, ínamaka haxakéxokokoahiko ne ípovo Jesus. Yoko kuríkohiko inúxotike komomáti ítukóvotimoye ípovo Jesus námoe póhutihiko.

²⁵ Yoko nóvene ôra kurúhúxoahiko.

²⁶ Tutúkuke kurúhuna Jesus ápe yutoéti koyuhoáti kurúhuxinokonoke. Hara kôe neko yutoéti: “Natina jûdeuhiko rá'a” kôe.

²⁷ Ápemaka pi'áti ónevoti, ha'ine Jesus kurúhuxeokono, poéha éxopeke, poéhamaka lopékuke.

(²⁸ Yane koati tokopóvoti neko kúxoti yutoéti emó'uke Itukó'oviti, eneponeko koéti: “Kutí kixókono váhere xáne ákoti aunáti ítuke” koéti.)

²⁹ Enepohikoneko xáne hunoneáti, koémoke'e Jesus koane kayákakinoa túti. Hara koéhiko: —Mahi ketohíneatimo ne hána'iti ímokóvokuti koane mahi kexépukopatimakamo ya kúveu mopo'áti káxel

³⁰ Keítapapuikopo, koane yevésekapí ne kurúhu —kíxoanehiko.

³¹ Kúteanemaka kíxoaku tutúhiko sasedóti koémoke'eyea, koánemaka ne éskiribahiko, enepone ihíkaxoti yútoe Muíse. Hara kixókóhohiko:

—Eneporâ'a, koítovopepo po'íhiko xâne itea ákone xunáko koítovopevo.

³² Mahi koati Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, natínamaka Izarâel. Evésekapeakopo ne kurúhu motovâti noíxea úti, ínamo vakutípoa —koénehiko.

Koánemaka neko ha'íne kurúhuxeokono, koémoke'eamaka.

Koeku Jesus ivokóvone

Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Xu 19.28-30

³³ Itumúkone káxe, hahámone uhá koeti kúveu mêum tukú koeti mopo'âti ôra ya kiyakáxe.

³⁴ Itopónone mopo'âti ôra, koati kohonókoti emó'u ne Jesus. Hara koe hónoti yúho vaúkea ya emó'uke:

—Eloi, Eloi, lama sabakitáni? —koéne.

Yoko hara koéti neko yúho: “Unaém, Unaém, na koeti kurí kixínenu?” koéti.

³⁵ Xapákuke neko xanéhiko kamoâti, ápe koéti:

—Yokómomapihi koêku, Íliya iháxiko —koéhiko.

³⁶ Ina apé pòhuti xapákuke neko xâne ehakóvoti, kalaká'ikoponoti esponja xoko viyum-hí koéti, ina ipíhoa kirípuhike étakati ipíhoati pahákuke Jesus, iyúkoati. Ina kôe:

—Vokómomavo veyópeaxomo Íliya —koéne.

³⁷ Ina apépomaka koati êno hónoti emo'u Jesus. Yane íhunokoane ne omíxone, ivókovone.

³⁸ Yoko énomone yaneko ókoku ôra, ívarereo neko êno kopópoti váhere haxakoâti kúveu neko hána'iti imokóvokuti. Koati kukúkeke ívarereo ukeâti vanúkeke yonoti poké'eke.

³⁹ Enepone tuti húndaru xe'ó koyêti nonékuke kurúhuna Jesus, noixoâne kixoku ivókeovo ne Jesus, hara kôe:

—Koati kaná'uteoxo itúkeovo Xe'exa Itukó'oviti ra hóyeno —koéne.

⁴⁰ Ápemaka senóhikoya ákoti malíka okínoaku ixómoyea komóma. Xapákuke neko senóhiko, ápe Mariya Mandâlena; yoko po'imaka koéhati Mâriya, enepone eno Yúse yoko Teáku. Yoko énomone ne Teáku nihí'iti yane po'i koéhati Teáku. Ina apémaka Salúme.

⁴¹ Enepohikora sêno, ainovo xanéheixoti Jesus ovo'íko ya Ngalíleya koane huvo'óxoatine ya nókone. Enómaka po'ínuhiko sêno xaneâti ne Jesus koeku yónea Njeruzálem.

Koeku Jesus ekoxókonone

Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Xu 19.38-42

⁴² Kiyoné'e káxe, koeku itúkeovo kóyuseovopene jûdeuhiko vo'oku áyui, koáne ye'ékotinemaka úrukeovo ne sâputu,

⁴³ ápe hóyeno koéhati Yúse íhae Arimáteya, hóyeno koati teyonéti ya xapákuke tutíyehiko koatíke payásoti yúhoikovoku jûdeu. Yoko koati kuxoíxoati né'e simeovo ne kaxena natíxea Itukó'oviti xapa xâne. Yane kóxunakovo píhea xoko Pilátu, epemóponoati yusíkea veyópea muyo Jesus kuruhúke.

⁴⁴ Iyúpaxova Pilátu neko eyéku ivókevone Jesus, ina ihaxíkoa neko tuti húndaru epemó'ikoati itúkeovo koati kaná'uti ivókevone.

⁴⁵ Exoâne xoko tuti húndaru kaná'uyea ivókevone ne Jesus, yane sikoane neko Yúse veyópea muyo Jesus.

⁴⁶ Úkeane pího veyóponea kuruhúke. Ina aupíxoá ya kalísoti ipovóti vaneu, enepone iháxoneti líyum, iyonoâti xoko uhôro kehoéti mopoíke. Yane ínamaka kohokôroroko mopôí exéxeake ne uhôro.

⁴⁷ Yoko noíke'eheixoa Mariya Mandâlena iyónokonoku neko muyo Jesus, koánemaka Mâriya, eno Yúse.

16

Koeku Jesus exepúkopone ukópea xapa ivokóvoti

Mt 28.1-8; Lk 24.1-12; Xu 20.1-10

¹ Evesékone sâputu, pihóne Mariya Mandâlena; yóko'omaka ne po'i koéhati Mâriya, enepone eno Teáku; koánemaka po'í sêno iháxoneti Salúme vanéxoponea kohépti xêru óvo'okopemo Jesus.

² Koati yuponii koéti lúmingu ínati ipuhíko káxe, pihónehiko xoko ekóxononoku Jesus.

³ Ina kixókóhohiko:

—Kutimo veyinó'ovea ne mopôí exexoâti ne uhôro? —kixókóhohiko.

⁴ Simoánehiko, noixoane ahíkuxeokonone neko mopôí. Yoko koati yupihóvati pu'íko.

⁵ Urúkovanehiko neko ekóxononoku Jesus, tokononé koene kuti koeti homóêhou hóhopu koyêti ípovo, vatá koyêti ya éxopeke. Yupihovó koéne kónoko'iyeahiko ne sêno xaneâti hána'iti píkea.

⁶ Ina kôe neko yuhó'ixoati:

—Hákonoe kenóko'i. Koati Jesus íhae Nazâre yopósikoponoe, eneponeko kuruhúxokonoti, itea exépukepone nê'e, áko'one yâyeke. Yokómomapihi ra ekóxonokoku.

⁷ Kó'oyene yéta'akapana ne íhikauhiko yoko Péturu inuxó koépeamo ne Jesus timúnekenoe ya Ngálíeya. Yâkonoye neixópatinoemo kuteâti koeku yuhó'inopi yanekôyo —kíxoanehiko.

⁸ Yane ipúhikopeane senóhiko neko ekóxonokoku Jesus. Koati ehakópovotihiko pihópea vo'oku yupíheovo píkea koane koyó'ikeyea. Ako éto'oepe koêku neko noíxone vo'oku píkeahiko.

Exókopovo Mariya Mandâlena ne Jesus

Mt 28.9-10; Xu 20.11-18

⁹ Koati yuponii koêti ya lûmingu, exépukepone ne Jesus ukópea xapa ivokóvoti. Mariya Mandâlena itukóvo inúxoti exókopovoke inâ exepúkopo. Énomone neko Mâriya koítovone Jesus, enepone kopúhikopeaku seti koeti ndémoniu.

¹⁰ Yane pihóne Mâriya éto'okoponeahiko neko ha'íneheixone Jesus ixómoti isoné'ekovo koane íyoyea.

¹¹ Itea ako akútipohahiko kameáne yúho exépukepeane koane noíxoepa.

Exókopovo Jesus ne íhikauhiko

Mt 28.16-20; Lk 24.13-49; Xu 20.19-23; Át 1.6-8

¹² Ikénepoke, kópoe'akopovo ne Jesus, koane exókopovo po'i pí'âti kutipoâti yonotíhiko ya mêm.

¹³ Yane pihóne neko pí'âti éto'okoponea neko po'ínuhiko íhikau Jesus, itea ákomaka akútipokonohiko yúho.

¹⁴ Ikénepoke ina exókopovamaka Jesus neko unze koeti íhikau koeku ixómoyea níkhóhiko xe'ókuke mêsa. Sayá'ikoa Jesus vo'oku ákoyea akútipohahiko koane vo'oku tiú'iyea omíxone yaneko ákoyeahuhiko akútipoa yúho neko noixópati exepúkopone.

¹⁵ Ina kixovókoxoamaka Jesus:

—Pihénoe yara uhá koeti kúveu mêm. Yokóyuhoinoa uhá koeti xâne ra inámati íhíkavoti omínombike.

¹⁶ Uhá koeti xâne kutipoâti, koane ahíkóvoti ya inzáke, énomonemo pihopô vanúkeke xoko Itukó'oviti. Itea enepone xâne ákoti akútipoa, yonópotimo ipihóponovokutike.

¹⁷ Enepone kutipoâti, hará'a ra iyupánevoti ítukemo, hoénaxovope njunáko xokóyoke. Ya inzáke, kopúhikopotimo ndémoniu urúkóvoti xoko xâne, koane koyúhotimo inámatihiko yuhóti ákoti itukapu yúho.

¹⁸ Motovâtimo namúkea koéxoe koane énoyeovo ekâti koépekoti, kuteâti vénenu, itea ákomo yuvâti. Koane ipíhahiko vó'u tutúkuke ka'arínetai, itóvotihikomo —kíxovokoxoane Jesus.

Pihopóne Jesus vanúkeke

Lk 24.50-53; Át 1.9-11

¹⁹ Uke'éxoane Vúnae Jesus yúho'ixea neko íhikauhiko, pihópone vanúkeke. Ivátakopone éxoepa Itukó'oviti xoko ivátakoku kapáyasokone Itukó'oviti.

²⁰ Yane pihónehiko neko íhikau koyúhoponea koeku Jesus ya uhá koeti yónokuhiko. Yoko huvó'oxoamaka Vúnae, kouhápu'ikeati kaná'uko ne yúho yane iyupánevoti poréxoake itúkea.

Hunókokune.

YÚTOE LÚKA koyúhoti koeku Jesus

Lúka koéha yutoxoáti ra koyuhópeti. Énomonemaka yutoxôa ne koyúhope Átu. Xoko Kolósensi 4.4 vínixea itúkeovo ndútu neko Lúka. Enepone po'ínuhiko yutóxoti koeku Jesus, enepone Máteu, Márku yoko Xuâum, aínovo júdeu. Poéhane Lúka ako itukápu júdeu xapákuke. Teófilu koéha ne hóyeno pahúkinoake Lúka ne yútoe. Hainámaka júdeu nè'e.

Yane yútoe, koyúhoa Lúka koéku ne Jesus ukeáti iná apê yara kúveu mêum tukú koeti pihópone vanúkeke. Kene ya Átu, yutóxoa itone itúkea neko ápostulunahiko Jesus vo'ókuke ne xunako Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyokehiko, ike pihópine Jesus ya vanúkeke.

Enepone Máteu yoko Lúka, aínovo yutoxínoveati íha ne oxúnoekene Jesus xoko turi yútoe. Yane yútoe Máteu, hane koukeovo xoko Yúse, há'axeovoke Jesus yonópoti tukú koeti xoko Ábraum, koati turi júdeu, exókoveati yanê'e motókeyea itúkeovo natina júdeu ne Jesus. Ene itúkinovo tukú koeti xoko Ábraum ne iha oxúnoekene Jesus ya yútoe Máteu. Kene Lúka, xoko iyénoxapa Mâriya, enepone eno Jesus koukea éxokovea iha oxúnoekene Jesus tukú koeti xoko Ádaum, enepone inúxoti xâne yara kúveu mêum. Itúkinovo xoko Ádaum koukea Lúka ne yútoe, koati exókoviti itúkeovo uhá koeti xâne yara kúveu mêum simíno ne Jesus koíteova, kene haina pohúneti júdeuhiko. Énomonemaka so'ixóvovo, íhaxopinovake Jesus ne íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.

So'ixínoveamaka Lúka yara yútoe kóseanayea Jesus ne xâne ka'aríneti, koane xâne kixeóvovoti ákoti itúkokonoke, koane xâne ákoti apéinoati, koánemaka xâne puvonéti kuteáti neko koperáxinotihiko náti, yoko xâne íhae Samâriya, koane xâne pahukóvoti, yoko senóhiko.

¹ Enóne xâne itúkoti xunáko kókoyuse kíxea yutóxea koéku ra koekútihiko kousókovotine xapákuke úti yaneko káxehiko pihotíne.

² Enepone yútoehiko, hane koyúhoinovi, noíxone ne xanéhiko noixoáti ra koekútihiko ukeáti iná turixóvo, enepohikone koyuhóatimaka ra emo'u Vúnae.

³ Ngoánemaka, íninjoa unáko yundóxinopea ra koekúti Teofilú, iti hána'iti teyonéti xapákuke úti. Yoko enóne ngóxuna'ixeovo ombósikea uha-uhá ngíxea énjea koéku ra koekútihiko ukeáti iná turixóvo, koane kókoyuse ngíxoa yundóxinopea ukeáti túri tukú koeti hunókoku,

⁴ maka yéxaneoxo itúkeovo koati kaná'uti ne íhíkavovoti íhikexokonoke.

Koéku Nzakâriya yoko Izâbe

⁵ Yaneko káxehiko itukóvoiko náti ne Érodi ya poké'exa Njúdeya, ápe hóyeno koéhati Nzakâriya. Enepone hóyeno, sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke itukóvoye. Yoko ápe íháxakohiko ne sasedóti, vo'oku ahe'o ahe'o kíxeokoko ítukeke. Enepone íháxakoku Nzakâriya, xoko ítuke Ámbiya óvo. Izâbe koéha yéno neko Nzakâriya. Yoko iyénoxapamaka sasedóti neko yéno.

⁶ Koati ponóvoti kixoku itúkeovohiko nonékuke Itukó'oviti neko pi'áti. Koati itukoátihiko heú koéti ne yutoxóvoti Ponóvotike Kixovókuti yútoe Muíse, koane heú koéti ne páhoenoviti Itukó'oviti vitúkea,

⁷ itea ako ápahuina xe'éxa. Akó'oti okoxé'exa neko Izâbe. Yoko koati yekotíxotinehikomaka neko pi'áti.

Iná koyuhóvo ipúhikeamo Xuaum Mbátita

⁸ Po'íke káxe, íxómoti ko'ítúke sasá'iti ítuke Itukó'oviti ne Nzakâriya, vo'oku símeovone kaxena ko'ítukepe. Yoko kuríkohiko ne sasedóti inúxotike,

⁹ kuteáti kíxoakuhiko itúkea motováti éxea itukóvotiye xapákuke urúkovatimo ne sasá'iti íháxakoku kúveu ne hána'iti imokóvokuti, enepone témpulu, itúkoponea ne itukétiya. Yoko xoko Nzakâriya íríkovo ne kúrehiko kutí'inoke urúkovati oró'okoponea ne ísensu kixonéti, ikó'iparaxoke Itukó'oviti, enepone éno úheti íhópune oro'ókokono.

¹⁰ Kene ne xanéhiko, óvane meúkeke itúkotihiko orásum koéku oró'okea ísensu ne Nzakâriya.

¹¹ Yane apé kó'inoane ánju, ovuxe Itukó'oviti ukeáti vanúke. Xe'o kó'iyeané éxopeke oró'okovoku ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti.

¹² Noixoâne Nzakâriya, kónoko'i. Yupihovó koe píkea.

¹³ Yane hara kíxoa ánju:

—Hako píke Nzakariyá, vo'oku kámoane Itukó'oviti ne yorásauna. Apétimo xi'íxa, hóyeno kalivóno, xoko yíno Izâbe. Xuâum íheximo.

¹⁴ Hána'itimo elókeko yokóvo, koane hána'itimo úhepeko iséneu vo'ókuke. Enómakamo xâne elokeáti okóvo ipuhíkane.

¹⁵ Koati hána'itimo teyonéti itukeke Vúnae. Ákomo énapu víyum koane koêkuti kó'iyevovoku ekâti, epó'oxo ukeátinemo okóvoike éno, xúnatimo ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke.

¹⁶ Koane enómo xâne xapákuke íhae Izarâe ponopóvoti hókea Itukó'oviti, Únae, vo'ókuke nê'e.

¹⁷ Énomonemo inuxíno Vúnae, koane xúnatimo ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke kuteâti koêku xoko Íliya, eneponeko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke. Énomone kutí'inomo ponopóvoti kixoku hókea Itukó'oviti ne xanéhiko kó'oyene, kuteâti koêku póneovo hókea oxúnoekene mekúke. Énomonemakamo kutí'ino koyúseopoti kixoku itúkeovo ne xâne ákotihiko ituká ne páhoenoví Itukó'oviti vitúkea, koane hokopátimo ne xêne hókone xanéhiko ponóvoti isóne. Yanê'e, usó koyêtimo ne xanéhiko kutípea emo'u Vúnae simanê'e xapákuke —kíxoane ánju.

¹⁸ Ina kixôa Nzakâriya:

—Namo ngíxoaye énjea itúkeovo kaná'uti? Vo'oku yéngotixone, koane yupíhovonemaka hóvenoxea ne múnjone —koéne.

¹⁹ Ina kixôa ánju:

—Undi Ngabiríye, undi ovóheixoti xoko Itukó'oviti nguxó'ixeati koêkuti kovóxenuku. Énomone pahúkónu yúnzo'ixoponeopi koane ngoyúhopoinopea ra únati eyekoúti.

²⁰ Itea vo'oku ákoyea yakútípea ra yúnzo, ukeátine kó'oyene, ákonemo ite keyúhoyi. Ákonemo ipúhika yemó'u tukú koetímo yaneko káxe kausákapune ra koekúti ngixínopike. Yoko kousókovotimo simapúne koati kaxéna —kíxoane ánju neko Nzakâriya.

²¹ Yoko kohíxopovane xanéhiko ne Nzakâriya koane iyúpaxevahiko yupíheovo xu'ikeneyea kúveuke ne sasá'iti óvoku Itukó'oviti.

²² Ipuhíkopone, ákone ita koyúhoyea. Yane exó kíxoane xanéhiko ápeyea noíxone ukeâti xoko Itukó'oviti kúveuke neko sasá'iti iháxakoku témpulu. Vó'u veínoane Nzakâriya éxokea ne xanéhiko áha koyúhoyea koêku ákoyea ita koyúhoyea.

²³ Evesékone kaxéna ne Nzakâriya itúkea itúke nonékuke Itukó'oviti, pihópone óvokuke.

²⁴ Ehane íhaiko ne Izâbe, yêno. Kúveu singu koeti kohê, óvoheixoane Izâbe óvokuke, ákone ipúhika. Hara kôe:

²⁵ —Koati hána'iti seánakonu Vúnae. Kó'oyene, ákonemo noixó Ínjakana —koéne.

Koêku etó'okoa ánju ne Mâriya itúkevovomo eno Jesus

²⁶ Sei koenê'e kóhea ne Izâbe íhaieka, pahúkopamaka Itukó'oviti ne ovóxe íhae vanúke, enepone Ngabiríye. Pahúkoa ya pítivóko koéhati Nazâre ya poké'exa Ngálíleya.

²⁷ Xoko inámatiko árunoe ávoti oko'íma pahúkokono. Yoko hoénaxoane hóyeno koéhati Yúse itúkevovomo yêno neko árunoe. Enepone Yúse, koati ámoripono Ndávi, enepone hána'iti náti mekúke. Mâriya koéha neko árunoe yenómo.

²⁸ Urúkovane ánju neko ovokúti xoko óvoheixoku ne Mâriya, hara kíxo:

—Aéloke yokóvo. Koati únati kêku. Anéye ne Vúnae xikóyoke —kíxoane.

²⁹ Itea koyó'i ne Mâriya kameáne yúho. Akó'oti exína isóne kixínoakeneye ánju emó'uino. Yane opósikoane ya isóneuke kixó'ekone neko yúho.

³⁰ Ina kixôa ánju:

—Hako píke Mariyá. Koati únati isóneunopi Itukó'oviti.

³¹ Theíkotimo, koane kexe'exatimo hóyeno kalivóno. Jesus íheximo.

³² Koati hána'itimo teyonéti nê'e. Iháxeokonotimo Xe'éxa ne koati Payásoti ya uhá koêti. Porexóatimo Vúnae Itukó'oviti itúkeovo koati hána'iti náti kuteâti koêku Ndávi, enepone oxú'ikene.

³³ Ákomo hunókoku itúkeovo natina amósenopono Njáko. Koati ákotimo hunókoku natíxea —kíxoane ánju ne Mâriya.

³⁴ Ina kixôa Mâriya:

—Namo kixó'oye ngoêku? Undí'iko árunoe, avo yúho'ixeonuku hóyeno —kíxoane.

³⁵ Ina kixôa ánju:

—Evesékotimo ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xikóyoke. Koati xúnatimo xikóyoke xunáko ne Vúnae, enepone koati Payásoti ya uhá koêti. Énomonemo porexópi kexe'exayi, kutí'inokemo iháxokonoti Xe'exa Itukó'oviti ne sasá'iti kalivóno ipuhíkotimo.

³⁶ Kene enepone iyíno, Izâbe, apêtimakamo xe'éxa koêku hóvenoxeane, hóyonomo kalivóno. Sei koene kóhea yoko koyúhokono ákoyea okóxe'exa.

³⁷ Kó'inokeneye, vo'oku ako koekúti ákoti itâ itúkea ne Itukó'oviti yane uhá koeti yúho itúkeamo —kíxoane.

³⁸ Ina kixôa Mâriya:

—Usó ngóye, koêkuti isóneunonu Itukó'oviti. Kaúsakapunemo njokóyoke kuteâti ra yihó'inonu —kíxoane.

Yane pihópeane neko ánju.

Xo'opêpoinoa Mâriya ne Izâbe

³⁹ Yaneke káxehiko, kousookovo ne Mâriya. Éhakovo píhea ya pitivóko ovoti xapa mopôï poké'exake Njúdeya.

⁴⁰ Simoné'eya, úrukovone óvokuke Nzakâriya koane yúhoikea Izâbe.

⁴¹ Ehá'axo kámoa Izâbe ne emo'u Mâriya yuhoikoane, ehévokovo ne kalivôno okóvoike Izâbe. Koati xúnati ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xoko Izâbe

⁴² ina kohonóko emó'u koyúhoyea. Hara kôe:

—Koati yupihóvoti unako kêku ya uhá koeti po'ínuhiko sêno. Koánemakamo ne xi'íxa, koati únatimo koêku ya uhá koeti po'ínuhiko kalivôno.

⁴³ Ako omóndokea síminu, iti eno Únaem.

⁴⁴ Vo'oku ehá'axo ngámoa ne yemó'u yihoíkonumeku, ehévokovo ne kalivôno ongóvoike, yupihóvoti elókeyea okóvo.

⁴⁵ Koati únati kêku, iti kutipoâti ne yuhó'inopi Vúnae vo'oku kousókovotinemo ne yuhó'inopi —kíxoane Izâbe.

Akene Mâriya

⁴⁶ Ina kôe ne Mâriya:

—Koati yupihóvoti ngahána'ikea ra Itukó'oviti, Únaem.

⁴⁷ Koâti hána'iti elókeko ongóvo vo'oku Itukó'oviti, enepone Koitóvonuti,

⁴⁸ vo'oku puyákeovonu okóvo, undi kixeóovoti ovóxe. Ukeátine kó'oyene, inixoâtinemo uhá koeti xâne itúkeovo koati únati ngoêku,

⁴⁹ vo'oku koati hána'iti ítukeinonu Itukó'oviti, enepone Xúnati ya uhá koêti. Koati sasá'iti ne íha.

⁵⁰ Ako hunóko ku seánakoa ne uhá koeti teyoâti. Enepone seánako, anêkomaka oukeke xe'éxaxapa yoko ámoripono xâne kutipoâti.

⁵¹ Kouátata'ixoa Itukó'oviti ne hána'iti xunáko. Íkorokoa ne inixópovoti ítúkeovo payásoti, ixané kixópa ne áha ítúkea.

⁵² Íkorokoamaka ne payásotihiko yane ítúkeovo hána'iti pahúkoti. Hane kapáyasokopo xâne ákoti xunáko koane ákoti apayáso.

⁵³ Poréxopamaka êno únatinoe koekúti ne xâne kutí koeti épeu hímakati. Kene ne íriku, veyópea apeínoati.

⁵⁴ Huvó'oxovi, uti íhae Izarâe, uti ovóxe, kuteâtimaka yuhó'ino voxúnoekene ítúkeamo ya seánakovike.

⁵⁵ Énomone neko yuhôti ákotinemo uké'eyeaku, yuhó'ino Âbraum koánemaka ne uhá koeti ámoripono. Énomone ítúko ne Itukó'oviti kuteâti yuhó'ino voxúnoekene mekúke —koéne ne Mâriya.

⁵⁶ Yoko mopó'a kohé ovóponoa Mâriya xoko Izâbe. Yane pihópone óvokuke.

Koêku Xuuum Mbátita iná ipuhíko

⁵⁷ Simovóne kaxena ipúhikope xe'éxa ne Izâbe, hóyeno kalivôno koxé'exa.

⁵⁸ Enepone múxonehiko evo Izâbe oveâti xêrerekuke óvoku, koánemaka ne iyénoxapa, eyékoxoane koêku ne hána'iti seánakoa Vúnae, koane huvó'oxoponeahiko ya hána'iti elókeko okóvo.

⁵⁹ Oitú koené'e kaxéna ne kalivôno, sirkunsidá kíxoanehiko. Yoko kahá'ane xanéhiko íhaxopea íha há'a,

⁶⁰ ítea hara kíxoahiko êno ne kalivôno:

—Ákomo kalíhuina koéhapea íha há'a rá'a. Xuuum koéhamo —kíxoane.

⁶¹ Ina kixokóno:

—Itea ako ápahuina iyíno koehâti ne íhâe —kixókonone.

⁶² Ina epemó'ikeahiko há'a ahá'ino koéhayea ne kalivôno. Vô'u veínoahiko épemo'ikea.

⁶³ Yane épemone kali tâpoa ne Nzakâriya, yutóxoku. Hara koe yúto: “Xuuum koéha rá'a” koéne. Yoko heú koe xâne iyúpaxeova neko koekúti.

⁶⁴ Ehá'axo yutóxoá Nzakâriya, koyúhopone, ákone itopeâti nêne. Koyúhopone koane íháyu'íkopea Itukó'oviti.

⁶⁵ Yupihovó koéhiko píkea heú koêti neko xâne ko'óvokutihiko xêrerekuke óvoku. Koane tumúne yóno ítóhineyea neko koekúti xapákuke ne ko'óvokuti ovâti neko poké'e xapa mopôï ya Njúdeya.

⁶⁶ Êno ítúkinoá isóneú uhá koeti xâne kamoâti, koane kó'iyeahiko:

—Kutímeamo ítúkovo ra kalivôno apayá'inane? —koéhiko.

Yoko koati apêti xunako Vúnae xokóyo ke ne kalivôno.

Ihayú'iko Itukó'oviti ne Nzakâriya

⁶⁷ Enepone Nzakâriya, há'a ne kalivôno, koati xúnati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke. Yane turíxovone koyúhoyea koekúti ávoti simápu kaxéna. Hara kôe:

⁶⁸ —Viháyu'ika ne Vúnae Itukó'oviti, kuvóvone íhae Izarâe, vo'oku simóne huvó'oxoponeovi, uti xanéna, koane veyópeovi ya vóvoheíxea opékuke xunako vanáne.

⁶⁹ Pahúkinovine koati xúnati Koitóoviti ukeâti xapa amósenopono Ndávi, enepone ovoxe Itukó'oviti mekúke,

⁷⁰ kuteâtimaka neko koati yuhôti, yuho Itukó'oviti mekúke pahúkeamo, enepo evékinovea xoko sasá'itihiko ovóxe koyuhópoinoati emó'u xapa xâne.

⁷¹ Kó'inokeneye motovâti koíteovovi ya vanánehiko, yoko ya xunáko ne uhá koeti puvo'óviti.

⁷² Koati koseánati ne voxúnoekene, koane puyákoponovamaka okóvo kousokea neko sasá'iti yuhó'ino mekúke.

⁷³ Énomone neko koati yuhôti, yuhó'ino voxú'ikene Âbraum

⁷⁴ víteovamo ne vanáne, koane hókeamo uti Itukó'oviti ákoti píkone úti,

⁷⁵ koèkumaka sasá'ieya yoko póneovo kixoku vitúkeovo nonékuke ya uhá koeti kaxena úti yara kúveu mêum.

⁷⁶ Kene íti kalivonó, ihéxikonotimo páhoe Itukó'oviti, enepone koati Payásoti ya uhá koêti, koyúhoinoa emó'u. Vo'oku itínemo inuxínoa ne Vúnae, mihi'ókinoatimo oxéne itúkea ítuke xápáke xâne.

⁷⁷ Yexókoatimo ne xanena úti koíteovamo Itukó'oviti koane kotúyopinoa pahúnevo,

⁷⁸ vo'oku koati yupihóvoti itúkeovo seánati ne Itukó'oviti. Énomone kutí'inoke isíminovitinemo hána'iti kouhápu'ikoviti íhae vanúke,

⁷⁹ maka kaúhupu'ikanemo ne ovoti hahákutike, enepohikone kutí koeti ákau pevóti hoenáxovotine yonópeamo ipihóponovokutike, koane évekavinemaka xoko xéne óvoku unako koeku úti ya ikéneke Itukó'oviti —koéne Nzakâriya.

⁸⁰ Yoko tumúne yóno payá'ieya neko kalivôno koane ukóponea éxea Itukó'oviti. Ehane óvoheixo mêum ákoti apêti tukú koeti simovóne kaxena éxokeovo xanéhiko íhae Izarâe.

2

Koêku inâ ipuhúko Jesus

Mt 1.18-25

¹ Yaneko káxehiko, ápe yúho neko koati payásoti náti, enepone Seza Augústu, koyúhóti kónokea yutóxoponea íha ne uhá koeti xâne natíxokuke, motovâti kayúmakexeocono ye'akeye xâne apêti yaneko uhá koeti poké'e óvoku natíxea.

² Yaneko inúxoti yutóxoponea íha ne xanéhiko, Síreniu itukóvo ngovenádo ya poké'exa Sírea.

³ Uhá koêti neko xanéhiko, kónoko yutóxoponea íha xoko pitivóko koati úkeaku oxúnoekene.

⁴ Yane pihónemaka Yúse ukeâti Nazâre, pitivóko ya poké'exa Ngálíeya. Hane yóno Mbélem, pitivóko ya Njúdeya, enepone pítivokona Ndávi, náti mekúke. Yonúnoake Yúse vo'oku itúkeovo ámoripono Ndávi.

⁵ Pího yutóxoponea íha koánemaka íha Mâriya, yêno. Yoko ihaikotine ne Mâriya.

⁶ Koêku óveahiko ya Mbélem, simóvone kaxena koxé'exayea.

⁷ Hóyeno kalivôno koxé'exa, koati inúxoti xe'exa. Ina aupíxo ya ipovóti, yane tunukú kíxoane kúveuke kúxu, vo'oku itúkeovo xoko níxaxokonoku hó'openo okóhiko. Akó'oti iníxa imókoku xoko ókoku yonôti vo'ókuke neko êno xâne yonôti yanekóyoke.

⁸ Yaneko mêum xe'ókuke neko pitivóko, ápe koyónotihiko su'úso herú kixoti yóti kóyonoyea su'úsona.

⁹ Yaneko yóti, apé kó'inoanehiko ánju íhae vanúke, ovoxe Itukó'oviti. Koati êno uhé'ekoti uhapú'iti íhae xoko Itukó'oviti kouhápu'ikoatihiko neko koyónoti su'úso. Êno píkeahiko vo'ókuke.

¹⁰ Ina kixôa ánju:

—Hákonoe píke. Nzímínopike omínombinoe koati únati eyekoúti kutí'inoke apêtimo êno hána'iti elókeko okóvo ne uhá koeti xâne.

¹¹ Kó'oyene ya pítivokonake Ndávi ipúhikinopineneo ne Koítovoti. Énomone ne Mésiya, Yúnae.

¹² Hanemo yéxi: Tokononé ketínemo kalivôno aupí koyêti ipovóti, tunukú koyêti kúveuke kúxu —Kíxoanehiko ánju.

¹³ Yane apé koéne xokóyoke neko ánju ákoti yumaxápu po'ínuhiko ánju íhae vanúke ihayú'ikoti Itukó'oviti. Hara koéhiko:

¹⁴ —Íháyu'ikakana ne Itukó'oviti yâkonoye vanúkeke. Kene yâye yara poké'e, itúkapu kásati omíxoneti yoko úhpeti isoneúti apê xapákuke xâne kahá'ainoakehiko Itukó'oviti únati —koénehiko.

¹⁵ Úkeane pihopóhiko neko ánju vanúkeke. Ina kixokóko ne koyónotihiko su'úso:

—Híngá, píha úti ya Mbélem. Naixapanavo úti ne koekúti yuhó'inoví Vúnae.

¹⁶ Yane ehakovó koénehiko píhea. Ehane ínixopono Mâriya yoko Yûse, koánemaka ne kalivôno tunukú koyêti kúxuke.

¹⁷ Yane ina turixóvo koyúhopea kuteâti koêku yuhó'inoahiko ánju vo'ókuke ne kalivôno.

¹⁸ Uhá koeti eyekóxoati neko koekúti, iyúpaxeova yúho neko koyónoti su'úso.

¹⁹ Kene Mâriya, uha-uhá kíxoa unákea isóneuke neko emo'úti, koane êno itúkinoá isóneu.

²⁰ Ina pihôpo neko koyónotihiko su'úso, ihayú'ikoti Itukó'oviti koane imokó'ikoati vo'oku uhá koêti neko noíxone yoko kámone. Yoko koati tokopóvoti uhá koêti neko yuhó'inoa ánju.

Itukínokono íha ne Jesus

²¹ Itopónone oitu koeti káxe ike ipúhikine ne kalivôno, simóvone kaxena sirkunsidá kíxeokono. Yane itúkinonomaká íha. Jesus íhaxeokono kuteâti íhaxeake ánju yanekóyoke tumúneke íhaikea Mâriya.

Omokóno Jesus hána'itike imokóvokuti ya Njeruzálem

²² Yoko yanekóyoke, itóponone yé'akeye káxe nókone kúxea ne Mâriya yoko Yûse motovâti kasása'ikopeovo nonékuke Itukó'oviti ike ipúhikine xe'éxa, kuteâti páhoenoa yútoe Muíse itúkea. Yane ómahiko ne xe'éxa ya Njeruzálem, kuri'ókopati Vúnae

²³ kuteâti koêku nókone itúkea vo'ókuke ne yutoéti ya Ponóvoti Kixovókuti emó'uke Vúnae, enepone koêti: “Uhá koeti xuvé'eti xe'exa xâne, konókoti kuri'okopeokono Vúnae” koêti.

²⁴ Énomone pihínohiko ómea ikó'iparaxoke Itukó'oviti, kuteâti koêku páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti emó'uke Itukó'oviti, enepone koyúhoti kónokea ómea pí'ati kíriu, áko'o itukovo pí'ati kálíhunoe xe'exa kurúte.

Akene Simêum

²⁵ Yoko ápe hóyeno ya Njeruzálem koéhati Simêum. Koati ponóvoti neko hóyeno yoko teyotímaka Itukó'oviti, koane kuxoixotimaka símea ne koitóvoti xâne íhae Izaráe. Koati apêtimaka xunako Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke.

²⁶ Yoko éxokoane Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ávoveamo ivákapu koêku ávovea náixa ne Mésiya, enepone páhoe Vúnae Itukó'oviti koíteovo xâne.

²⁷ Énomone yanekóyoke, éxokoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne Simêum kónokea píhea yane hána'iti imokóvokuti. Koane pihóneya. Yoko koati yónokumaka ne há'a yoko eno Jesus omâti ne xe'éxa, itukóponoati kuteâti neko páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti ya emó'uke Itukó'oviti.

²⁸ Yaneko simoánehiko há'a yoko eno Jesus, simónemaka ne Simêum, ina namukôa neko kalivôno. Koeku nú'uxea, koane iháy'u'ikea Itukó'oviti. Hara kôe:

²⁹ —Kó'oyene Unaém, úhpetinemo inzóneu ivóngeovo vo'oku yéxokonoane ra kixínenuke yanekóyoke.

³⁰ Vo'oku noínjoane ya ungéku ra péhoe yara kúveu mêum koíteovo xâne.

³¹ Keúsokoane ne koekúti nonékuke uhá koeti xâne.

³² Enepora kalivôno, kouhápu'ikinotimo po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu, kutí'inokemo imihé'okoti isóneu. Kene úti, uti xenéna, enómo ihayú'ikoviti vo'ókuke —koéne neko Simêum.

³³ Enepone há'a yoko êno ne Jesus, yupíhova iyúpaxeova neko yuho Simêum vo'ókuke ne xe'éxa.

³⁴ Ina epemínoahiko Simêum unako koêku xoko Itukó'oviti. Yane hara kixómaka Mâriya, êno ne kalivôno:

—Enepora kalivôno, koati pahoéti xapákuke úti íkorokea koane koéxepukoepa ênoti xâne ya Izaráe. Koati hoénaxovopemaka ko'ítukeyeane Itukó'oviti xapákuke úti, itea enómo xâne okopâti.

³⁵ Yoko enómo hána'iti tiveko iséneu vo'ókuke. Kutí koetimo tiveko tetúkine heú'iti píritau yomíxoneke. Yoko enómo xâne kouhápu'ikeekonoti oveâti isóneuke vo'ókuke ra kalivôno —kíxoane Simêum.

Ikoró'ixinovomaka Itukó'oviti ne Ána

³⁶ Yoko ápemaka sêno koéhati Ána koyúhote koekúti éxokoake Itukó'oviti ávoti simâpu kaxéna. Eneponeko sêno, ihíne hóyeno koéhati Fanûe, ámoriponomaka Áze, po'ínu iháxakoku xanena Izaráe. Hóvenoenoone neko sêno. Puhu seti koe xoénae ko'íma, yane ivókovone íma.

³⁷ Enepora sêno ivokóvoti íma, oitentai koaturu koéne xoénaena. Yoko kóyekune ya témpuluke. Yóti, káxe véyo ixómoyea ituko orásauem koane jejuá kó'iyea, yuixóvoti ikóseanaxeovo Itukó'oviti.

³⁸ Énomone yaneko ókoku ôra omokónone Jesus hána'itike imokóvokuti, simómaka ne Ána ikoró'ixoponovoti xoko Itukó'oviti, koane koyúhoyeamaka koêku ne kalivôno xoko uhá koeti xâne kuxoíxoati ne páhoe Itukó'oviti koíteovo xanéhiko ya Njeruzálem.

Pího Jesus ya Nazâre

³⁹ Itukoâne evo Yúse yoko Mâriya uhá koêti ne nókone itúkea yane yutoéti Ponóvotike Kixovókuti emó'uke Vúnae, ina aukópovo Ngalíleyake yonópoti Nazâre, enepone pítivokona.

⁴⁰ Yoko tumúne yóno payá'iyea ne kalivóno koane xuná'iyea mûyo, koane itúkeovomaka ko'isóneuti. Yoko koati êno itípanevo vo'oku seánako Itukó'oviti oúkeke.

Pího Jesus ya hána'iti imokóvokuti ya Njeruzálem

⁴¹ Heú koeti xoénae píhea há'a yoko êno ne Jesus ya Njeruzálem xapa áyui júdeu hó'eke iháxoneti Páskoá.

⁴² Itopónone nduse koeti xoénaena ne Jesus, xáneane há'a yoko êno ya Njeruzálem xapa ayuúti, kuteâti itúkeovo kixóvokuhiko yónea.

⁴³ Uke'êne ne ayuúti, pihóponehiko óvokuke, itea óvane Jesus ya Njeruzálem ákoti exâ há'a yoko êno.

⁴⁴ Ikútixatihiko apépoti xapákuke xanépone koeku pihópeahiko. Poehâne káxe yóneahiko, ina oposíkoa há'a yoko êno xapákuke ne iyénoxapa yoko éxonehiko.

⁴⁵ Ako'óne inixápana, aukópovo ya Njeruzálem oposíkoponoati.

⁴⁶ Mopó'apeke káxe ikéne, ina inixóponoa hána'itike imokóvokuti, vatá koyèti xapákuke ne ihúkaxoti xanéhiko hó'eke. Ixomo kamokénoahiko Jesus koane épemo'ikeahiko.

⁴⁷ Heú koêti neko xanéhiko kamokénoati, yupíhova iyúpaxeova kó'exoneyea ne Jesus koane itúkeovo koati tokopóvoti ne yumópope.

⁴⁸ Iyúpaxovomaka há'a yoko êno noixoâne. Hara kíxoá êno:

—Nje'exá, na koeti kixínevinye? Yupíhovane koyó'iyea úti, úndi yoko yá'a koeku ixómoyea vopósi'ixopopi.

⁴⁹ Ina kixóá Jesus:

—Na koeti pipókexino iséneu yopósi'ixopinonu? Ákoikopo yéxa itúkeovo óvokuke Nzá'a óvonzexo? —Kíxoane.

⁵⁰ Itea ako éxina isóneú há'a yoko êno neko yumópeake.

⁵¹ Yane xanépoanehiko Jesus ya Nazâre. Koati kutípoti há'a yoko êno, koêkuti yuhó'inoa. Enepone eno Jesus, heú kíxoá unákea isóneuke neko koekútihiko.

⁵² Yoko tumúne yóno kuri'uxeovo éxone Jesus koane payá'iyea yoko enó'iyea itípanevo nonékuke Itukó'oviti koane xapa xanéhiko.

3

Inâ turixóá Xuuum Mbátita ne itúke

Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Xu 1.19-28

¹ Yanekóyoke, itóponone kinze koeti xoénae natíxea ne Tiberiu Sêza, enepone koati payásoti nâti ya Róma. Kene Ponsiu Pilátu itukóvo ngovenâdo ya Njúdeya. Kene ya Ngalíleya, Êrodi pahukóya. Kene ya Itúreya yoko Taroníti, Filípi, po'ínu Êrodi pahukô. Kene ya Ambíleni, Lisanea itukóvo pahúkotiya.

² Kene Ána yoko Kaifa itukóvo koati payásoti sasedóti inuxinoti júdeu hó'eke yanekóyoke. Koati énomone yaneko káxehiko, ápe yuhó'inoa Itukó'oviti ne Xuuum Mbátita, xé'a Nzakáriya, koeku óvoheixea ya mêm ákoti apéti.

³ Yane heú kíxoá Xuuum yónea ne poké'e xe'ókuke ne huvêo, enepone Njórdaum, koyuhó'inoati ne xanéhiko kónokea ikótivexea isóneuke ne pahúnevo koánemaka kuríkopea, motovâti kotúyoepa Itukó'oviti ne pahúnevo, ina yúsika áhikeovo xokóyoke.

⁴ Énomone kuteâtimaka koeku yutóxeovo emó'uke Itukó'oviti yútoeke porofeta Izâiya mekúke, xoko kó'iyekaku:

“Énomonemo ne kohonókoti emó'u ya mêm ákoti apéti xapa xâne kamokénoapoati. Haramo koe yúho: 'Míhi'akinanoe oxéne ne Vúnae itúkea itúke xepákukenoe. Kéyuseapa ne kixeku itíkivo nonékuke' koêti.

⁵ Hanemo koéneye kuteâti koeku xêne kounákopokono enepo pura'úxopokono ne uhoróxotiya. Koati kuteâtimaka koêku ikútipu'ikopokono ne vanuké'exoti koane ponopókono ne xêne ínati ikáyukexo, enepo pura'úxokono koane ikútipu'ikopokonomaka ne uhoróxotiya.

⁶ Yoko noixoátimo uhá koeti xâne kíxoaku Itukó'oviti koiteovo xâne” kôe yútoe Izâiya. *Izâiya 40.3-5*

Koeku yuho Xuuum Mbátita

⁷ Hara kixovokoxoa Xuuum neko êno xâne pihinoâtihiko, enepohikone epemóponoati áhikea: —Itínoe ámoripono xâne kuti koeti koâti ipúhokovoti koéxoe, ikítixati itívoatimo ne ipíhohonopemo Itukó'oviti pohúneti vo'oku yáhikivo njokóyoke? Ako kalíhuina.

⁸ Konókoti itíkinoe únati motovâti iyúseyea itíkivonoe ikótivexoati isóneuke ne pahúnevo koane kurikópatimaka. “Úti ámoripono Ábraum,” hákone koe iséneupinovo, pe'okoâti itíkivo

aha Itukó'oviti vo'ókuke. Vo'oku eneponi itukápu énomone kahá'a ne Itukó'oviti, mani pahukoáti itúkopeovo ámoripono Ábraum ra itátanehiko mopô.

⁹ Kuteáti koêku ne povôti usó koyêtime tetúkea tikótihiko ukeáti poéheveke, enepohikone uhá koeti ákoti paréxa únati há'i, ina kurikókono yúkuke, énomonemakamo kíxoaneye Itukó'oviti ne uhá koeti xâne váhere kixoku itúkeovo –kixovokoxoane.

¹⁰ Ina kixôa xanéhiko ne Xuâum:

–Kutí'ikopo kónoko vitúkea?

¹¹ Ina yumopá Xuâum:

–Koêkuti apêti pí'áti kápana, paréxa póhuti ne xâne ákoti ítuke. Kúteanemaka koêku ne apêti nika, paréxamaka xâne épeu hímakati –koéne.

¹² Ápemaka koperáxinotihiko nâti simôti xoko Xuâum, enepohikone yómoti ánu'ukea kóperau. Hara kixóponoamaka:

–Ihikaxotí, kuti kónoko vitúkea?

¹³ Ina kixoáhiko Xuâum:

–Ópoehane yé'akeye péhoenokono képeraxi, ene képeraxa. Hákoné yanú'uko –kíxoanehiko.

¹⁴ Ápemaka húndaruhiko kixoáti:

–Kene úti, kuti kónoko vitúkea?

Ina yumopámaka Xuâum:

–Hako vaheréxo ítikeinoa ne xanéhiko. Hákomaka itikóheyi koêku ne koêkuti xâne. Aúhepeinoamaka iséneu ne yé'akeye tiúketi némoenoe –kíxoanehiko.

Koyuhôa Xuaum Mbátita itúkeovo koitóvoviti ne Jesus

Mt 3.11-12; Mk 1.7-8; Xu 1.19-28

¹⁵ Yoko enepohikoneko xâne, koati ainóvoti kuxoíxoatine símea ne páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. Ká'aye koéhiko isóneuno Xuâum: “Énomonemea ne Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovovi? áko'o pó'itimea” koe isóneunoahiko.

¹⁶ Ina kixoáhiko Xuâum:

–Kaná'uti ánjikeopinoye ya úne iháke Itukó'oviti, itea keno'ókotinemo koati hána'iti teyonéti ya undíke. Muhíkova anjí'okeova ngúxeinoa imo perékatana, ako omóndokea. Énomonemo ahíko xanéhiko haínati ya úne itea ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Yoko kuti koetimoto utoko yúku ne xunáko kasása'ikea.

¹⁷ Hanemo koéneye, xâne omó'ixoti kasasá'ikopeti kuteáti ápa vo'ókuke. Kuteáti kixókonoku nonéti, enepone tiríku kasasá'ikovo, énomonemakamo kixóneye xanéhiko nê'e. Kuteátimaka koeku ípíhopeokono há'i ihakuke, énomonemakamo kixóneye xâne únati kixoku itúkeovo nê'e. Kene ne xâne ákoti aunáti, enepohikone kuti koeti ike kasása'ikine tiríku, kurikoátimeo yúkuke ákotinemo ípukevovoku –kíxovokoxoane Xuâum.

¹⁸ Énomone koéneye yuho Xuaum Mbátita. Koane ákomaka tôpi po'ínuhiko enékoepo xanéhiko koêku koyúhoinoa ne inámati ihíkavvoti íhae xoko Itukó'oviti.

¹⁹ Ina saya'ikoamaka Xuâum ne Êrodi, enepone hána'iti pahúkoti ya Ngalíleya, vo'oku kóyenoapea yeno koati po'ínu, sêno koéhati Erôdiya. Haina póhutine, itea vo'ókumaka po'ínuhiko váhere ítuke.

²⁰ Yane inamá'axo kuri'úxovo váhere ítuke ne Êrodi vo'oku kuríkeane Xuâum ika'ákovokutike.

Koeku ahíko Jesus ne Xuaum Mbátita

Mt 3.13-17; Mk 1.9-11

²¹ Uke'éxoane Xuâum áhikea uhá koêti neko xâne, ina ahíkomaka Jesus. Koeku itúkea orásau ne Jesus, mihe'ó koéne ne vanúke

²² koane evésekea ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke kuti koeti kurúte. Yane apé koéne emo'úti inu'ixoti vanúkeke koêti:

–Iti Nje'éxa koati ákoti omotóva ongóvo, porexónuti hána'iti elókeko ongóvo –koéne.

Oxúnoekenehiko Jesus

Mt 1.1-17

²³ Enepone Jesus, itopónone kuteáti tirinta koetine xoénaena, ina turixôa itúkea ne ítukexeake Itukó'oviti. Yoko ya isóneunoake xanéhiko, koati xé'a Yúse nê'e. Hará'ahiko iha oxúnoekene.

Enepone ôxu, Éli koéha. ²⁴ Kene Éli, xé'a Matáti.

Enepone Matáti, xé'a Lévi.

Kene Lévi, xé'a Meúki.

Kene Meúki, xé'a Njanâi.

Kene Njanâi, xé'a Yúse.

²⁵ Enepone Yúse, xé'a Matátiya.

Kene Matátiya, Ámu itukôa xé'a.
 Kene Ámu, Nâum itukôa xé'a.
 Kene Nâum, Êzli itukôa xé'a.
 Kene Êzli, Nâgai itukôa xé'a.
²⁶ Kene Nâgai, Mâte itukôa xé'a.
 Kene Mâte, Matátiya itukôa xé'a.
 Kene Matátiya, Semêi itukôa xé'a.
 Enepone Semêi, Yûse itukôa xé'a.
 Kene ne Yûse, Njôda itukôa xé'a.
²⁷ Kene Njôda, Njoánam itukôa xé'a.
 Kene Njoánam, Rêza itukôa xé'a.
 Kene Rêza, Nzorobâbe itukôa xé'a.
 Kene Nzorobâbe, Salatíye itukôa xé'a.
 Kene Salatíye, Nêri itukôa xé'a.
²⁸ Kene Nêri, Meúki itukôa xé'a.
 Kene Meúki, Âdi itukôa xé'a.
 Kene Âdi, Kôzam itukôa xé'a.
 Kene Kôzam, Eumâdam itukôa xé'a.
 Kene Eumâdam, Êr itukôa xé'a.
²⁹ Kene Êr, Njozûe itukôa xé'a.
 Kene Njozûe, Eliêze itukôa xé'a.
 Kene Eliêze, Njôrim itukôa xé'a.
 Kene Njôrim, Matâti itukôa xé'a.
 Kene Matâti, Lévi itukôa xé'a.
³⁰ Kene Lévi, Simêum, xé'a Njúda, itukôa xé'a.
 Kene Njúda, Yûse, xé'a Njónam itukôa xé'a.
 Kene Njónam, Eliyáki itukôa xé'a.
³¹ Kene Eliyáki, Melêa itukôa xé'a.
 Kene Melêa, Mêna itukôa xé'a.
 Kene Mêna, Matâta, xé'a Nátam, itukôa xé'a.
 Kene Nátam, Ndávi, xé'a Njése itukôa xé'a.
³² Kene Njése, Óbedi, xé'a Mbôa, itukôa xé'a.
 Kene Mbôa, Sála itukôa xé'a.
 Kene Sála, Nâsom itukôa xé'a.
³³ Enepone Nâsom, Aminâdabi itukôa xé'a.
 Kene Aminâdabi, Ândimi, xé'a Ârni, itukôa xé'a.
 Enepone Ârni, Êzorom, xé'a Pêre, itukôa xé'a.
 Kene Pêre, Njúda itukôa xé'a.
³⁴ Kene Njúda, Njáko, xé'a Izáki, itukôa xé'a.
 Kene Izáki, Âbraum, xé'a Têra, itukôa xé'a.
 Kene Têra, Náko itukôa xé'a.
³⁵ Kene Náko, Serûki, xé'a Rágau, itukôa xé'a.
 Kene Rágau, Faléki, xé'a Êbe, itukôa xé'a.
 Kene Êbe, Sála itukôa xé'a.
³⁶ Kene Sála, Káinam, xé'a Arafáxadi itukôa xé'a.
 Kene Arafáxadi, Sem, xé'a Nôe, itukôa xé'a.
 Kene Nôe, Laméki itukôa xé'a.
³⁷ Kene Laméki, Metuzálem, xé'a Enóki, itukôa xé'a.
 Kene Enóki, Njaréti, xé'a Maléleu, itukôa xé'a.
 Kene Maléleu, Káinam itukôa xé'a.
³⁸ Enepone Káinam, Ênu itukôa xé'a.
 Kene Ênu, Sêti itukôa xé'a.
 Kene Sêti, Ádaum itukôa xé'a.
 Kene Ádaum, Itukó'oviti itukôa xé'a.

4

Hixopâ Ndeâpu ikoroeka ne Jesus pahunévotesi
Mt 4.1-11; Mk 1.12-13

¹ Yupihovó koéne êno xunako Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xoko Jesus ukopeâne húveona Njórdaum. Yane ómane Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ya mêum ákoti apêti.

² Koarenta koe káxe óva koane hixópea Ndeâpu íkorokea pahunévotike. Ákomaka nîka ne Jesus koeku óvoheixeaya. Ikénépoke koarenta koeti káxe ákoyea nîka, yane épekoane hímakati.

³ Yane hara kíxoa Ndeâpu:

—Enepo itikápuxo koati kaná'uti Xe'exa Itukó'oviti, pehúka sá'iri'okopeovo pâum ra mopôî.

⁴ Ina yumopâ Jesus:

—Hara kôe ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti: “Haina póhutine nikokónoti koxunáko xâne” kôe.

⁵ Ínamaka ómo Jesus ne Ndeâpu vanúke'exekuke ne mopôî. Yane hú kíxoane éxokea uhá koeti pahúko ku payásotihiko yara kúveu mêm.

⁶ Ina kixôa Ndeâpu:

—Mborexópeatimo itúkeovo íti exêa koêku uhá koêti ra natixókutihiko, koane ítikenemo uhá koêti ne úhe'ene. Yane itimo hána'iti íhayú'iuti vo'ókuke. Vo'oku mborexokonoane uhá koêti rá'a, yoko koêkutimo ánja mboréxea, mborexoátimo.

⁷ Poéhane ípiyikexi nonénguke kutí kixénuti Itukó'oviti, yane ítikenemo uhá koêti —kíxoane.

⁸ Ina kixôa Jesus:

—Hara kôe ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti: “Ópoehane Yúnae Itukó'oviti ípiyikexina. Poéhane motová kixekononoye” kôe —kíxoane.

⁹ Yane omone Jesus ne Ndeâpu ya Njeruzálem xoko koati kirípuhike ne hána'iti imokóvokuti, ina kixôa:

—Enepo itikápuxo Xe'exa Itukó'oviti, kepúhakapapu poké'eke,

¹⁰ vo'oku hara kôe ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti:

“Pahukoátimo Itukó'oviti ne ánjuhiko, enepone ovóxe íhae vanúke, kátarakeopi.

¹¹ Énomonemo namukópopi ya vó'u maka hákone okó'okovo hívi ya mopôî” kôe. Sáramu

91.11-12

¹² Ina kixôa Jesus:

—Haramaka kôe po'i yutoéti emó'uke Itukó'oviti: “Hako yoposí'okova ne Yúnae Itukó'oviti” koémaka.

¹³ Uke'éxoane Ndeâpu hixópea ne Jesus ya uhá koeti kó'iyevoku hixópeake, yane kali ahíkuxopeovaiko kuxotí'iko káxe unátiyeakumo kíxoaku ítea íkorokea pahunévotike.

Inâ turíxo ítuke ne Jesus Ngalíleyake

Mt 4.12-17; Mk 1.14-15

¹⁴ Ikénépoke, ina aukópovo ne Jesus Ngalíleyake. Koati xúnati ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke. Yoko hí'ímé koéne xâne eyekóxeati unako ítuke yaneko poké'e.

¹⁵ Íhikaxomaka ne Jesus ya sináogahiko, enepone íhikaxovoku hó'e júdeuhiko, koane uhá kó'iyea xâne íhayú'ikea.

Pího Jesus ya Nazâre

Mt 13.53-58; Mk 6.1-6

¹⁶ Úkeane pího ne Jesus ya Nazâre, pitivóko éxokexeaku. Ya sâputu, pihóne ya íhikaxovoku hó'e júdeuhiko kuteáti kixóvoku. Yane ina exepúko yúhoikea emo'u Itukó'oviti.

¹⁷ Yoko ápe porexoáti ne koyuhópeti, óvoku yútoe porofeta Izâiya, enepone koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke. Mihe'ókoane Jesus, ina inixóponoa xoko kó'iyeau ne yutoéti:

¹⁸ “Anéye njokóyoke ne Sasá'iti Omíxone Vúnae, enepone haxakónuti ngoyúhoinoa xâne ákoti apeínoati ra inámati íhíkavoti ítuke Itukó'oviti. Pahúkonumaka ngoyúhoyea símeovone kaxena íteovo xunako vaherévokoti ne xanéhiko kutí koeti ákoti ngayáhikopea koêku ne xâne kutí koeti kóinoti éno ínati koekúti vo'oku tiú'iko kóyeku.

¹⁹ Pahúkonumaka ngoyúhoyea símeovone kaxena kouhupu'ikeovo hána'iti seánakoa Vúnae ne xanéhiko” koêti. Izâiya 61.1-2

²⁰ Uke'éxoa yúhoikea, yane exéxopane Jesus ne koyuhópeti, koane poréxopea ne xâne unakópati, ina ivatákopomaka ne Jesus. Yoko uhá koêti neko xanéhikoya, komomo-komomó kixoxoane.

²¹ Ina kixovókoxoa Jesus:

—Enepora emo'u Itukó'oviti yuké'eu kémokenoyi, simóvone kíxone kó'oyene —kíxovokoxoane.

²² Yoko uhá koêti neko kamokénoti, ínixeahiko úhe'ekea neko yuho Jesus. Koati iyupáxovatihiko éxea koyúhoyea emo'útihiko yupihóvoti unáko kuteáti neko yúho. Hara kixókoko:

—Hainá'ikopo xé'a Yúse rá'a?

²³ Ina kixovókoxoa Jesus:

—Koati kaná'uti keyúhoinonoamo ra kixonéti koêti: “Íti ípixáxoti, keítapapu” koêti. Koane: “Ítúkinaveamaka yara pitivóko peyá'iyiku uhá koêti ne ítike veyékoune ítíki ya Kafanáum” kixénutimo.

²⁴ Koati endó'okopitinoe koêku: Ako ápahuina porófeta koyúhotei emo'u Itukó'oviti ivavákokonoti xapa xâne úkeakuke.

²⁵ Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Êno sêno ivokóvoti íma ya Izarâe yanekôyoke ya kaxénake Íliya. Ênomone yaneko ákoyeaku kêva úko ya kúveu mopo'âti xoénae sei koeti kohê. Yoko enómaka hímakati ya uhá koêti neko poké'e yanekôyoke.

²⁶ Itea haina xoko ivokóvoti íma ya poké'exake Izarâe pahúkokono ne Íliya. Hane pahúkokono xoko sêno ákoti itukapu júdeu, sêno ivokóvoti íma ya Sarépita poké'exake Sídom.

²⁷ Enómaka xâne ya poké'exa Izarâe ya kaxénake porófeta Ílizeu yúvone koati koimaiti arinêti, enepone lépara kixonêti, itea ako ápahuina xapákuke koitovone ne porófeta. Poéhane Námam, hóyeno ákotimaka itukapu júdeu íhae poké'exa Sírea koitovo —kíxovokoxoane Jesus.

²⁸ Yane yupihovó koene ímaikinovo Jesus ne uhá koêti neko júdeu kameâti yúho yane íhikaxovokuke hó'e.

²⁹ Xépuku koéponehiko, ina kopúhikopohiko Jesus meúkeke yane pitivóko xoko koati vanúke'exekuke yane kali mopô, óvoku ne pitivóko. Ina kaha'âhiko amátitikea poké'eke koukeâti koati vanúke'exekuke ne mopô,

³⁰ itea huvokó kíxópa Jesus neko xanéhiko. Yane pihópeane.

Koitóva Jesus ne hóyeno úroevo ndémoniu

Mk 1.21-28

³¹ Ina pího ne Jesus ya Kafanáum, po'i pitivóko ya Ngálíeya. Ya sâputu, íhikaxotine xanéhiko íhikaxovokuke hó'e.

³² Yupíhova íháyu'ikea xanéhiko ne kíxoku íhikaxea. Koâti iyúseoti itúkeovo úkeakune xokóyoke ne hána'iti exóneti íhikaxone.

³³ Yoko ápe hóyeno úroevo ndémoniu yane íhikaxovokuke hó'e júdeuhiko. Ina kohonóko emó'u kó'iyea:

³⁴ —Jesus, íhae Nazâre, na koeti yího'ixopoinovi? Simínetine yuké'exoponivi? Ênjoa itíkivova ne Sasá'iti Páhoe Itukó'oviti —kíxoane.

³⁵ Ina saya'íkoa Jesus neko ndémoniu. Hara kíxo:

—Hákone keyúho, ípíhikapi ra hóyeno —kíxoane.

Yane íkorokoane ndémoniu neko hóyeno poké'eke xapákuke uhá koêti neko xâne, ina ípuhíkopea ákoti aka'áka.

³⁶ Yupíhova iyúpaxeoava uhá koeti xâne noixoâti koane kíxeokoko:

—Namea kíxoti'iyé koêku enepo koyúho rá'a? Koati apêti hána'iti xunáko pahúkea ndémoniu ípuhíkopea xoko xâne úroevo, koane kutípeahiko emó'u —kíxókokone.

³⁷ Yane xapákuke neko pitivókohiko ákoti ahikápu, hí'imé koene xâne eyékoxea unáko ítuke ne Jesus.

Koitóva Jesus imose Péturu

Mt 8.14-17; Mk 1.29-34

³⁸ Ipuhíkopeane Jesus ne íhikaxovoku hó'e júdeuhiko, hane yonópo óvokuke Simaum Péturu. Yoko ka'arínetai imóse ne Símaum, yupihóvoti xunako otuko múyo. Ina epemóhiko Jesus huvó'oxea.

³⁹ Símeáne xêrerekuke ípéna, pahúkoane uké'epea ne otuko múyo. Koá'axo, uké'epone neko êno otuko múyo. Yane exépukopone neko sêno koane kátarokopea evo Jesus.

Êno po'ínuhiko ka'arínetai koitovone Jesus

Mt 8.16, 17; Mk 1.32-34

⁴⁰ Koêku kahá'ayeane onómekeovo káxe yanekôyoke, heú koetihiko neko xâne apêti ka'arínetai óvokuke, koêkuti kó'iyeeovoku ne aríne, ómahiko xoko Jesus, koane koíteova Jesus koeku ípihea vô'u tutíkuke.

⁴¹ Enómaka xâne úroevo ndémoniu koitovone. Koêku ípuhíkopeahiko ne ndémoniu, koane koyúhoyea ya koati hónotike emo'úti:

—Iti koati Xe'exa Itukó'oviti —koéhiko.

Itea sayá'íkoa Jesus, pahukoâtihiko ákoyea okóyuhu vo'oku éxeahiko itúkeovo Mésiya, enepone Páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne.

Koyúho emo'u Itukó'oviti ne Jesus

Mk 1.35-39

⁴² Yuponíne ípuhíkopeane Jesus neko pitivóko, hane yóno xoko ákoyeaku apêti. Yane opósi'ixoane xanéhiko. Iníxóponoane, ákone síkahiko pihópea.

⁴³ Itea hara kíxovokoxoa Jesus:

—Ngónokoamaka ngoyúhoponea xoko po'ínuhiko pitivóko ra inámati ihíkavoti koyúhota kixoku koêku natíxa ne Itukó'oviti xapa xâne. Koati énomone mbahúkinokono yara kúveu mêum —kíxoane.

⁴⁴ Énomone kíxoaneye koyúhoyea emo'u Itukó'oviti ne Jesus ya íhikaxovokuke hó'e júdeuhiko ya poké'exa Njúdeya.

5

Iníxotihiko íhikau Jesus íháxiu hókea
Mt 4.18-22; Mk 1.16-20

¹ Po'i káxe, hane óvo ne Jesus xe'ókuke Mar-na Njenezâre. Yoko ákone yónoku ahíkuxeovo ne Jesus vo'ókuke neko êno xâne xokóyoke kahá'atihiko kámea emo'u Itukó'oviti.

² Ina noíxo pi'âti vatéke ne Jesus xe'ókuke ne úne. Áko'ohiko vatékenake ne numíkuxoti, únae neko vatéke. Koati evesékopotine, kipo'íkopotine nómikuxope.

³ Yane vesenekú koane Jesus neko po'i vatéke, ítuke Símaum, ina epemôa kali ahíkuxeava upénoyeakuke úne. Vatá kóyene ne Jesus vatékeke íhikaxea neko êno xâne.

⁴ Uke'éxone koyúhoyea ne Jesus, ina kíxo Símaum:

—Yahíkuxa upénoyeakuke ra vatéke, ínamo kiriná'eka ne nómikuxope —kíxoane.

⁵ Ina yumopá Símaum:

—Íhikaxotí, herú kixo úti yóti ko'ítukeyea úti, itea ako ápahuina vêho. Itea vo'oku pehúkinu, ngurinó'ekoti ra nóminguxope, indukoâti ra péhoenonu —kíxoane.

⁶ Ina kurinó'ekoa Péturu yoko ha'ínehiko ne nómikuxope. Yane yupihovó koene êno hôe êho. Kalíhanini ekétokexea ne nómikuxope.

⁷ Ina oenékoa ne ha'ínehiko ovoti po'íke vatéke epemoâti huvó'oxoponea. Yane pihínoanehiko. Puhí-puhí kíxo neko pi'âti vatékenahiko. Kalíhanini yúpuririkeovohiko vo'ókuke.

⁸ Noixoâne Símaum Péturu neko koekúti, ipuyuké koéne nonékuke Jesus koane kíxea:

—Unaém, yahíkuxipunu vo'oku undi xâne pahukóvoti —kíxoane.

⁹ Koati iyupáxovati Símaum yoko uhá koeti ha'íne neko koekúti, noixoânehiko ne êno hôe ítóponehiko.

¹⁰ Koane Teâku yoko Xuâum, xé'a Nzebêdeu, ha'íne Símaum yane ítúkovoke, iyúpaxovamaka. Ina kixôa Jesus ne Símaum:

—Hako pike. Hainá'ikomo hôe yíxovonoe, itea indukópovitinoemo íhíkaxoti xâne hókeonu —kíxoane.

¹¹ Mikukópanehiko ne vatékena movó'iyekuke, kurí kixone uhá koeti ítukeye, yane pihónehiko ikéneke Jesus.

Koitóva Jesus neko yúvone lépara
Mt 8.1-4; Mk 1.40-45

¹² Ápe pitivóko símoku ne Jesus yanekóyo, tokópeaku hóyeno yúvone lépara herú kixeâti koxé'u. Simoné'e neko hóyeno xoko Jesus, ipúyukexea nonékuke koane ísu'okea nône poké'eke, ikoseânoxovati. Hara kixo Jesus:

—Unaém, enepo yakahá'a keítivonu, motóva —kíxoane.

¹³ Ina sipo'ókoa Jesus koane kíxea:

—Ngahá'a, sesá'ipine ra yaríne —kíxoane.

Ehá'axo koyúhoa Jesus, má koépone ne aríne.

¹⁴ Ina íxikó'okoa Jesus ákoyea éto'oe. Hara kíxo:

—Yéxakapanapa ne sasedóti inuxínoti xanena úti hó'eke. Yamína iké'iparaxoke Itukó'oviti kuteâti páhoe Muíse yútoeke, yéxokovope ítúkeovo yunatípotine —kíxoane.

¹⁵ Itea inamá'axone ítohíneo xapa xâne koêku neko ítukeye Jesus, kutí'inoke pihinoâti ênoti xâne kámokenoponea koane íteovahiko ne aríne.

¹⁶ Itea ápe ahíkuxeovaku Jesus ne xanéhiko motovâti ítúkoponea orásum ya mêum ákoti apêti.

Koitóva Jesus ne isayú'ixovoti ákoti ehevákupú mũyo
Mt 9.1-8; Mk 2.1-12

¹⁷ Po'íke káxe íxómoti íhíkaxo ne Jesus. Yoko ápe farízeuhiko, enepone yuixóvoti hókea yútoe Muíse, koánemaka ne íhíkaxotihiko yútoe Muíse vataká koyétiya. Ako tópi pitivóko úkohikeaku ya uhá koeti ipuxóvokuti ya Ngalíleya, koáne ya Njúdeya, koánemaka ya pítivokona Njeruzálem. Koati hána'iti ne xunako Vúnae Itukó'oviti xoko Jesus kutí'inoke koitóvoti ne ka'arínatihiko.

¹⁸ Yane kenó'okone hóyenhiko omoti po'í hóyeno isayú'ixovoti ákoti ehevákupú mũyo. Ixané kixeahiko pouke ómea, koane opósikeahiko kíxoaku ómea ne isayú'ixovoti nonékuke Jesus,

¹⁹ itea akó'oti évekoaku vo'ókuke neko éno xâne. Hukinóvoti alú'okeahiko oúke péti, ina kohinókinoahiko évekoaku koévesekea. Ixané kíxane ne pouke koévesekea xoko kohínokinoakuhiko téya ne péti nonékuke Jesus xapákuke neko éno xâne.

²⁰ Noixoáne Jesus itúkeovo koati kuvovátihiko, ina kíxôa ne isayú'ixovoti:

—Hoyenó, itúyopone pehúnevo —kíxoane.

²¹ Ina kíxokókohiko ne éskiriba ihíkaxoti yútoe Muíse koáne ne farízeuhiko:

—Kuti íkutixapovo ra hóyeno? Koati itúkovoti Itukó'oviti nê'e, vo'oku poéhane Itukó'oviti motovâ kotúyopea pahunévoti —kíxokókohiko.

²² Itea éxea Jesus isóneuhiko, huginóvoti kíxovokoxea:

—Na koeti kíxíneanenoeye ne iséneu?

²³ Kuti itukóvoxo ákoti hé'onoke'e, ngíxea ra isayú'ixovoti: “Itúyopone pehúnevo?” áko'o, “Yexépuropa, yenápa” ngíxea.

²⁴ Itea kó'oyene, yexoátinenoemo ápeyea njunáko yáye yara poké'e ngotúyopea pahunévoti, undi íhae vanúke íkútipasikoponovoti xâne —koéne.

Ina kíxôa Jesus ne isayú'ixovoti:

—Mbahúkopi yexépuropi, viyápa ne peúke, pihépa yóvokuke —kíxoane.

²⁵ Koati énomone yaneko ókoku ôra, xépu koépone neko hóyeno nonékuke neko xanéhiko, ina veyopâ ne pouke tunúkuheixovokumeku, yane pihópone óvokuke koane iháyu'ikopea Itukó'oviti.

²⁶ Yupihovahiko iyúpaxeova uhá koeti xâne noixoáti, koane iháyu'ikeahiko Itukó'oviti vo'ókuke. Éno hána'iti píkehahiko koane kó'iyea:

—Imáko koêku ra hána'iti iyupánevoti noíxone úti kó'oyene —koénehiko.

Inâ ihaxíkoa Jesus ne Lévi

Mt 9.9; Mk 2.13, 14

²⁷ Yanê'e, koêku ukóponea ne Jesus, ápe hóyeno noíxone, koperáxinoti nâti, vaata koyéti xoko kóperaxoku. Lévi koéha. Ina kíxôa Jesus:

—Kiná'aka ingéneke —kíxoane.

²⁸ Yane xepú koéne Lévi. Kurí kíxoane uhá koéti neko itúkovoke, yane pihóne hókea Jesus.

Iníkoa Jesus ne xanéhiko pahukóvoti

Mt 9.10-13; Mk 2.15-17

²⁹ Ina itúko éno hána'iti níxaxóvoti ne Lévi óvokuke. Éno po'ínuhiko koperáxinoti nâti kaha'ineati mesáke, koánemaka po'ínuhiko xâne húpiu.

³⁰ Yane enepohikone farízeu koánemaka ne éskiribahiko hokotímaka isóneu evo farízeu, kapáhakinova ne íhikauhiko Jesus. Hara kíxovokoxoahiko:

—Na koeti ínikianeone ne koperáxinoti nâti yoko xâne pahukóvoti?

³¹ Ina kíxovókoxoa Jesus:

—Enepohikone xâne ákoti yuvâti, ako okónoko ipixáxoati. Poéhane ka'aríneta konokôa.

³² Háina nzimínoti xâne ponóvoti kíxoku itúkeovo, itea hane nzimíno xâne pahukóvoti maka íkátivexane isóneuke ne pahúnevo koane kuríkopea —kíxovokoxoane.

Koyuhôa Jesus nókone kó'iyea ne xâne enepo jejuá kôe

Mt 9.14-17; Mk 2.18-22

³³ Ínamaka apê xanéhiko kíxoti Jesus:

—Enepohikone íhikau Xuaum Mbátita koánemaka ne íhikauhiko farízeu, kóyekune jejuá kó'iyea koane itúkea orásaum. Kene íhikeuhiko, anéko níkeahiko —kíxoanehiko.

³⁴ Ina kíxoáhiko Jesus:

—Yusíkoikopomea pehúki jejuá kó'iyea ne húpiu kasátuxoti koêkuiko ápeyea ne koyénoti xapákuke?

³⁵ Itea simóvotimo káxe veyópeokonokumo ne koyénoti xapákukehiko. Hainápo, jejuá koetímimo yaneko káxe —kíxoanehiko Jesus, kíxopóvoti yane éxetina.

³⁶ Ina kíxovókoxopamaka Jesus:

—Ako xâne veyoti inámati ipovóti itukoáti ihápa'akope xoko kúxoti ipovóti, vo'oku mani kókókoponoati ívarereoku ne kúxotine ipovóti —kíxovokoxoanemaka, ihókoati inámati ipovóti ne íhíkavoti íhikaxone ákoti akutêa ne kúxoti hó'e xâne.

³⁷ Ina kíxovókoxopaikomaka Jesus:

—Ákomaka yusíka unákeovo inámati víyum ya yékoteno íhaku, itukéti ya vakamóto, mará'inamo ívarere ne yékoteno íhaku enepo íhiyáka ne inámati víyum. Yane mani evókovoti ne víyum koánemaka ne íhaku.

³⁸ Itea konókotí imeokono inámatike íhaku ne inámati víyum, (yane ako évakapu ne íhaku koáne ne ovâti).

³⁹ Itea ako ápahuina xâne kaha'áti ne inámatiko víyum uke'éxoane énoyeova ne kúxoti víyum, vo'oku hara koe isóneunoa: “Koati únateoxo ne kúxoti víyum” koéne isóneu — kíxovokoxoanemaka Jesus, exókoatihiko ítúkeovo koati pó'iti koêku ne inámati ihíkavoti ítuke yane kúxoti ihíkavoti.

6

Jesus exêa koêku ne sâputu, káxe koati sasá'itino jûdeuhiko

Mt 12.1-8; Mk 2.23-28

¹ Koati sâputu yanekôyoke vékeahiko evo Jesus kali xâne vekoti kavâne ya kaxena itóvope ha'í nonéti. Koêku vékeahiko koane marékea ha'í tiríku ne ihíkauhiko, koane xokéxea, níkoátihiko.

² Yane ápe farizeuhiko, enepone yuixóvoti hókea yútoe Muíse kixoáti:

—Na koeti itíkinonoe koekúti ákoti parexá'avea hó'e úti yútoeke Muíse vitúkea ya sâputu?

³ Ina yumopá Jesus:

—Ákoikopo yíhoikiku ya emó'uke Itukó'oviti koêku ítuke Ndávi mekúke yaneko epékoa hímakati koánemaka ha'ínehiko?

⁴ Énomone yaneko úrukeovaku Ndávi neko óvoku Itukó'oviti enepo veyôa neko pâum ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti. Yane níkoa, koane poréxeamaka ne ha'ínehiko upánini ákoyea paréxa yútoe Muíse níkeokono, vo'oku poéhane sasedótihiko inuxínoti xanéhiko hó'eke motová níkea.

⁵ Ina kixoáhiikomaka Jesus:

—Koati undíne exêa koêku ne sâputu, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne — kíxoanehiko.

Koítóva Jesus ne hóyeno timovó'uti

Mt 12.9-14; Mk 3.1-6

⁶ Po'íke sâputu, úrukova Jesus ne sinâgoga, enepone íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko, yane íhikaxone. Yoko ápe hóyeno ya timó'iti poixo'o vó'u éxopeke.

⁷ Ápemaka éskiribahiko yoko farizeuhiko ixómoti ivokó'oko Jesus koíteovamo neko hóyeno ya sâputu, oposí'ixoti évekinoaku yúho ítúkeovo pahukóvoti ne Jesus enepo kaitápa.

⁸ Itea exó kíxea Jesus isóneunoahiko. Yane hara kíxea ne hóyeno timó'iti poixo'o vó'u:

—Yexépuka, xe'ó yáoke nonekútike —kíxoane.

Yane exépukone ne hóyeno. Xe'ó koéne nonekútike.

⁹ Ina kíxovókoaxo Jesus neko éskiriba yoko farízeu:

—Na kó'inoaye iséneu? Pahúkovi Ponóvoti Kíxovókuti yútoe Muíse vitúkea únati ya sâputu? áko'o vitúkea váhere, koíteovo uti ka'arínati? áko'o síkó kíxea úti ivókeovo —kíxovokoxoane.

¹⁰ Yane pono-ponó kíxínoane úke Jesus uhá koéti neko xâne apêtiya. Ina kíxôa ne hóyeno:

—Kepáya'akapa ne veô'u —kíxoane.

Koáne, kapáya'akopane ne vó'u. Yane unátipone.

¹¹ Yupíhovó koénehiko ímaikexeevo neko éskiribahiko koane yúho'ixeokoko, oposíkoti kíxókumo ítea íkorokea Jesus ya yumópope.

Noivókoaxo íhikauhiko ne Jesus

Mt 10.1-4; Mk 3.13-19

¹² Yaneko káxehiko, pího Jesus oukeke kali mopôhi ítukóponoti orásaum. Herú kixo yóti yúho'íxea Itukó'oviti.

¹³ Yuponíne, iháxikoanehiko neko xâne hokoáti. Yane noivókoaxone nduse koéti xapákuke. Yoko ápostulu íhaxeamaka Jesus neko nduse koeti noivóko.

¹⁴ Hará'ahiko íha: Símaum, eneponeko íhaxopone Péturu; yoko Ándere, po'ínu Símaum; koane Teáku; Xuáum; Filípi yoko Mbatulúmeu.

¹⁵ Ina apémaka Máteu; Túme; Teáku, enepone xé'a Áfeu; yoko Símaum Nzéloti;

¹⁶ koane Njúda, enepone xé'a Teáku; yoko Njúda Iskarióti, eneponeko ítúkohevoti koeku hókea Jesus kurikoáti xapa xanéhiko puváti.

Po'ínuhiko koítovone Jesus

Mt 4.23-25

¹⁷ Evesékoapeane kali mopôhi ne Jesus, xané kíxópa íhikauhiko. Hane óko xoko kutípu'iyekokokoku ne poké'e xoko óvoheixoku éno po'ínuhiko xâne hokó'ixoati. Koati éno xâne ukeáti uhá koéti Njúdeya yoko Njeruzálem, koánemaka Tíru yoko Sídom, enepone pitivókohiko ovoti xe'o mar.

¹⁸ Simínotihiko kámokenoponea Jesus yoko épemea koíteova ya arínehiko. Ápe xâne úroevo ndémoniu koitovonemaka Jesus.

¹⁹ Uhá koëti neko êno xâne, aínovo kaha'âti sipó'okoponeahiko Jesus vo'oku ápeyea xunáko ipuhíkeati xokóyoke koiótovati uhá koëti neko ka'arinetihiko.

*Koeku xâne koati únati koêku nonêkuke Vúnae
Mt 5.1-12*

²⁰ Ina komomâ Jesus ne íhikauhiko. Hara kíxovokoxoa:
—Koati únati kêku, itínoe hokónuti ákoti apeínoati, vo'oku yenópotimo xoko natíxoku Itukó'oviti vanúkeke.

²¹ —Koati únati kêku, itínoe hokónuti épeu hímakati yara koêku kó'oyene, vo'oku ákomo konokínovopiti káxehiko keno'ókoti.

—Koati únati kêku, itínoe hokónuti iyóti koêku kó'oyene, vo'oku eloképotimo yokóvo káxehiko keno'ókoti.

²² —Koati únatinoe kêku pivakána, koane kepúhikapakana xapákuke xâne kírivokoevo, koane itúkáheakana kêku, koane yokoyúhokonomaka itíkivo ákoti aunáti vo'ónguke, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.

²³ Aélokenoe yokóvo simapúne káxe kíxikononeye. Yupihovó ákoe elókeyea yokóvo, vo'oku koati hána'itimo némoepo vanúkeke xoko Itukó'oviti. Yoko koati kíxoakunehikomaka yoxúnoekene púveahiko neko porófeta koyúhóti emo'u Itukó'oviti mekúke.

²⁴ —Itea koati kotívetimo kêku, itínoe íríku yuixóvoti kouhépekea kóyeku yara kúveu mêm, vo'oku koékuikonemo ne úhepeko kényeku yáye yara kúveu mêm.

²⁵ —Koati kotívetimo kêku, itínoe kutí koeti xâne imatáxovotino ákoti nókone, vo'oku keno'ókoti káxe, kutí ketimo épeu hímakati. Koati hána'itimo ikénoko'ixivo.

—Koati kotívetimo kêku, itínoe ekóvoti, yuixóvoti kouhépekea kóyeku yáye yara kúveu mêm, vo'oku keno'ókoti káxe iyeínotinoemo hána'iti tívoko kékumo.

²⁶ —Koati kotívetimo kêku, itínoe ínixone uhá koeti po'ínuhiko xâne yánavokoevo itíkivo únati, vo'oku énomone kíxoaneye yoxúnoekene íháyu'ikea ne porófetahiko ákoti itukapu koati kaná'uti ovoxe Itukó'oviti mekúke —kíxovokoxoane Jesus.

Ako omótova itúkoponea ésa'i ne váhere ítukeinokono

Mt 5.38-48; Lk 23.34; Át 7.60; Rm 12.14

²⁷ Ina kíxovókokoxopaikomaka Jesus:

—Hara ngxópinoe, itínoe kamokénonuti: Hákonoe motovâ yokóvo ne xâne itukínopiti váhere. Itíkina únati ne xâne puvópiti.

²⁸ Yépemina Itukó'oviti unako koêku ne hupará'ikopiti. Itíkinamaka orásaum ne itukóheoti kêku.

²⁹ Áva ipusóhovoxopiti, síkeanemaka ipúsokea poixô'oke. Koane áva hu'uxópiti keápana, síkeane omópeamaka rípino.

³⁰ Heú koeti epemópiti itikevo, peréxa. Koane áva veyoti itikevo, hako hí'ixópa.

³¹ Kuteâti kehá'ayi unáko kíxópiku ne xanéhiko, énomonemaka íxeaneye ne po'ínuhiko xâne kírivokoevo.

³² —Enepo itukapu póhutine xâne ákoti omotóvopi okóvo ako omótovo yokóvo, apêtikopomo némoepo xoko Itukó'oviti vo'ókuke? Muhíkova xâne váhere kixoku itúkeovo, ákomaka omótova okóvo ne po'ínuhiko xâne ákotimaka omotóva okóvo.

³³ Itukapu póhutine xâne itukínopiti únati itíkopino únati, apêtikopomo némoepo xoko Itukó'oviti vo'ókuke? Muhíkova xâne pahukóvoti ítoa kíxeaneye.

³⁴ Koane itukapu póhutine íxexo ne xâne yéxone poréxopeopimo ívexoake, apêtikopomo némoepo xoko Itukó'oviti vo'ókuke? Muhíkova xâne pahukóvoti, ívaxomaka po'ínuhiko xâne pahukóvoti koêku éxea poréxopeamo ívaxoake.

³⁵ Itea hara ngxópinoe, hako motovâ yokóvo ne xâne puvópiti, koane itíkina únati. Ívexamaka ákoti kíxâ poréxopeopeamo ne ívexoake, yane koati hána'itimo ne íperapomo xoko Itukó'oviti, koane itínoemo koati xe'éxaxapa Itukó'oviti, enepone koati payásoti ya uhá koëti. Vo'oku muhíkova ne xâne ákoti íkará'ixapu xokóyoke, koánemaka ne koati váhere xâne, kóseana Itukó'oviti.

³⁶ Itíkapuikopo seánati kuteâti koêku ne Yá'a íhae vanúke.

Ako yusíka vitúkeovo xâne húketi isóneuno po'ínuhiko xâne

Mt 7.1-5; Rm 2.1-3

³⁷ —Hákonoe itíkovo xâne húketi isóneuno po'ínuhiko xâne, inixeâti itúkeovo pahukóvoti enepo hákoti yexôa koêku, vo'oku kúteanemakamo kíxékonoku. Hákomaka keyuhôa kónokea ipíhóponeokono ne xâne ákoti koati yéxi koêku, vo'oku kúteanemakamo kíxékonoku. Koane hákomaka yunakôa iséneuke ne váhere ítukeinopi po'ínuhiko xâne, itea kutí íxea ákoti váherexeaku ítukeinopi. Yane kúteanemakamo kíxékonoku.

³⁸ —Ú'uso yákoye peréxi nókone po'ínuhiko xâne, vo'oku kúteanemakamo kixékonoku. Hanemo koéneye némoepo, kuteâti koêku ísahikea ovâti ne xáku vo'oku ákoyeane yónokuya, enepo yupihóvone yutútuokeokono kopuhíkokono, vo'oku kuteâti kíxeaku ne po'íhiko xâne, kúteanemakamo kixékonoku —kíxovokoxoane Jesus.

³⁹ Ina itukínoahikomaka íhokoake ne áha íhikaxea. Hara kíxovokoxoa:

—Ako yusíka hiríkea komítiti ne po'í komítiti vo'oku enepo hiriká, uhá koetímó ne pi'âti íkorono'ekeovo uhorókuke.

⁴⁰ Enepone íhikaxovoti, haina énomone payasó ya íhikaxoati. Itea uhá koeti íhikaxovoti, itukovo koati únati íhikaxeokono, kutipasí koetímó íhikaxoati.

⁴¹ —Na koeti yíxinova kemómoyi ne kutí koeti kalíhuti koekúti yonoti ukékuke po'ínu xâne koêku ákoyea ínixepa ne kutí koeti koati hána'iti itátane tikóti yonoti yukékuke?

⁴² —Na kíxeaye yéxoki po'í xâne pahúnevo koêku ákoyea ínixepa ne pehúnevo? Mani kutí keti xâne ákoti eapá ne hána'iti itátane tikóti yoneâti ukéku, itea kóyeane kíxea ne po'ínu: “Mbo'ínú, veyámbinapeavo ne kali koekúti yonoti yukékuke” kixoâti. Ítínoe ikútixapovoti sasá'iti yane po'ínuhiko xâne, viyápavo ínuxotike ne kutí koeti hána'iti itátane tikóti yonoti yukékuke maka sásasa ákoyepone ínixi, ínamo omotóva viyópi ne kutí koeti kali koekúti yonoti ukékuke ne pe'ínu —kíxovokoxoane Jesus.

Kíxoku itúkeovo éxeokono ne xâne

Mt 7.16-20; 12.33-35

⁴³ Ina kixovókokopaikomaka Jesus:

—Ako únati xuve tikóti poréxoti váhere há'i. Kúteanemaka koêku ne xuve tikóti ákoti aunáti, ákomaka parexa únati há'i.

⁴⁴ Uhá koeti xuve tikóti, hane éxeokono há'i pôreu. Vo'oku ako veyákana figu xuvékuke topekóxe. Koane ákomaka veyákana úva ya xuvékuke ka'aveti nonéti xapa úhiti.

⁴⁵ Enepone únati xâne, ainovo únatinoe koyúho vo'ókuke ne únatinoe koekúti unakóvoti isóneuke. Kene ne váhere xâne, ainovo ákoti aunáti koyúho vo'ókuke ne váhere koekúti unakóvoti isóneuke.

Pi'âti kó'iyevoku poéheve péti

Mt 7.24-27

⁴⁶ —Na koeti “Unaém, Unaém” kixínenunoe koêku ákoyea itíka ne mbáhoenopinoe itíki?

⁴⁷ Uhá koetíhiko ne xâne simónuti koane kamokénoati ra emó'um yoko itukoâti,

⁴⁸ hane koéneye hóyeno itúkoti péti, upénoti kehókea ínuxotike imókone itopóno mopô, ímoaku poéheve ne péti. Uséxoane ne péti, keno'ókone êno koiníkoti. Yane kayákakoane ne péti, itea ako íkaraka vo'oku kókoyuse kíxeokono itúkeokono.

⁴⁹ Itea enepone xâne kamokénoati ra emó'um ákoti itukâ, hane koéneye xâne itúkoti péti ákoti itukína poéheve ínuxotike. Pohu oúke poké'e ímoa. Keno'óko êno koiníkoti huvêo kayakákoati ne péti, ako oríko íkoroake. Yane heu-heú kôe itáhineyane ne péti —koéne.

7

Koitóva Jesus neko ahínoe tuti húndaru íhae Róma

Mt 8.5-13

¹ Uke'éxoane Jesus koyúhoínoa xanéhiko neko uhá koeti íhikaxeake, ina aukópovo ya Kafanáum.

² Yoko ápe tuti húndaru íhae Róma yane pitivóko apêti ahínoe ka'aríneta. Koati énotine koêku ne ahínoe, kahá'atine ivókeovo. Yoko yupíhova ákoyea omótova okóvo tuti húndaru neko ahínoe.

³ Eyekóxoane tuti húndaru koeku ítuke Jesus, pahúkone tutíhiko júdeu xoko Jesus épempoinoa xanépea óvokuke koiteova ne ahínoe.

⁴ Simohíko neko pahoéti xoko Jesus, hopeno-hopenó kíxoa éhakeovo píhea. Hara kíxoa:

—Enepone hóyeno pahukó'ovoti, koati motokeâti hívó'oxoponi,

⁵ vo'oku koati ínikone viyénoxapa júdeu, koane itúkinovi víhikaxovoku hó'e úti —kíxoanehiko.

⁶ Yane xanépoanehiko Jesus. Ye'éxeane óvoku, pahúkoa tuti húndaru ne ínikonehiko kixópoinoa Jesus:

—Unaém, mbuvâti mboréxeopi itukéti. Ako yomótokea yúrukivo kalíke óvongu.

⁷ Énomonemaka ákoíno mbíha xikóyoke ininjoâti ákoyea omóndokea yúnzo'ixoponeopi, iti hána'iti teyonéti. Pohu pahú íxea unátipea ne anzínoe yákokene xoko yóvoheixoku, yane unatípotinemo.

⁸ Vo'oku undímaka hóyeno konókoti itúkea páhoenonu payásoti ya undíke. Koane ápe húndaru konókoti itúkea mbáhoenoa. Poéhane kónoko “Píhe” ngíxea, yane pihotíne. Kene po'ínu “Kíná'aka” ngixóa, keno'ókotíne. Koane “Hara itíka” ngixóa ne anzínoe, itúkoa ne mbáhoenoa itúkea —koéne emó'u neko tuti húndaru páhoe xoko Jesus.

⁹ Kamoáne Jesus neko emó'uinoa, yupíhova iháyu'ikea neko hóyeno. Ina sa'irí'okinova ne xanéhiko hokoáti koáne kixovokoxea:

—Ako noínjeaku xâne koati kuvovónuti kuteáti ra hóyeno, muhíkova xapákuke viyénoxapa íhae Izarâe —koéne.

¹⁰ Yane káyukopovonehiko neko pahoéti óvokuke tuti húndaru, yoko inú'ikopane unátipeane neko ahinoéti.

Koexépkopa Jesus xé'a ne sêno ivokóvoti íma ya Nâim

¹¹ Ikénepoke, pihóne Jesus ya kali pitivóko koéhati Nâim, koane íhikauhiko xânea. Enómaka po'í xâne hokó'ixoati.

¹² Ye'éxeane páhapetea ne pitivóko, apé koéne xanéhiko ipuhíkeati, ekoxóponoti xé'a sêno ivokóvotine íma. Yoko ako po'ínu xe'éxa neko sêno, poéhane nekóyo. Êno xâne íhae ne pitivóko xaneáti neko sêno.

¹³ Noixoâne Vúnae êno ne ivokóvoti, yupihovó koéne kóseanaya.

—Hako iyéno —kixoane Jesus.

¹⁴ Ina ahí'ókovaxo Jesus ne koínoyeokonoke, koane ípihae vó'uya. Yane xe'okó koénehiko neko koinoáti. Ina kixóda Jesus neko ivokóvoti:

—Hemenó, mbahúkopi yexépkopi —kixoane.

¹⁵ Yane vatá koépone neko ivokóvoti, koane turíxopeovone koyúhoyea. Ina kixóda Jesus neko sêno:

—Anéyepo ra xí'a —kixoane.

¹⁶ Yupihovó koene píkea uhá koéti neko xâne koane iháyu'ikeahiko Itukó'oviti. Hara koéhiko:

—Anéye koati teyonéti porófeta xapákuke úti. Koati simotíne ne Itukó'oviti xapákuke úti kóseanayeovi, uti xanéna —koéhiko.

¹⁷ Enepora koekúti, ítuke Jesus, ako malíka yónoku eyékoxeokono ya uhá koeti poké'exa Njúdeya, koánemaka ya ipuxóvokutihiko ákoti ahiká.

Ápe páhoe Xuuum Mbátita xoko Jesus

Mt 11.2-19

¹⁸ Ápéhiko íhikau Xuuum Mbátita koyuhópinoti Xuuum uhá koéti neko ítukevo Jesus. Yane iháxikoane Xuuum pi'áti íhikau,

¹⁹ ina pahukoámaka xoko Vúnae épemoponea ítúkeova ne Mésiya, kúxone xâne símeamo, áko'o kónokeako kúxea po'ínu.

²⁰ Simoné'ehiko neko pi'áti xoko Jesus, hara kixoá:

—Xuuum Mbátita pahukó'ovi vépemoponeopi ítúkeovo íti ne kúxone úti símeamo, áko'o kónokea kúxeako uti po'ínu —kixoane.

²¹ Ênomone yaneko ókoku óra, êno ka'arineti koítovone Jesus koane xâne yúvone koati kotíveti arinéti yoko xâne úroevo ndémoniu. Enómaka komítiti koítovone.

²² Ina kixóda Jesus ne páhoe Xuuum:

—Yaúkrapu xoko Xuuum. Yéta'akapa koéku ra neíxone koáne ra kémone, ínixopeanehiko ne komítiti, yonópeanehiko ne mohéveu, koane unátipeanehikomaka ne xâne yúvone lépara. Yéta'akapamaka kamópeane ne mókere, yoko iyúkopeovone ne ivokóvoti, koane koyúhoyeovone ne inámati íhikauvoti ítuke Itukó'oviti xapa xâne ákoti apeínoati.

²³ Yoko koati únati koéku ne xâne ákoti opoé'ainonu isóneu —kixoanehiko.

Ihayú'ikoa Jesus ne Xuuum Mbátita

²⁴ Pihopónehiko neko páhoe Xuuum xoko Jesus, turíxovone Jesus koyúhoino xanéhiko koeku Xuuum. Hara kixovokoxoa:

—Enepo pihenóe neíxoponi Xuuum ya mêum ákoti apéti, kutí'ikopo kixónoe neíxi? Xâne muyá'iti kuteáti koéku hí'e kayákae ihunóvoti? Ako kalíhuina.

²⁵ Kutí'ikopoya ne neíxopono? Hóyeno yupihóvoti úhe'ekea ípovo? Ako kalíhuina kó'iyeaneye ko'ípovoyea né'e. Vo'oku xâne únatinoe ko'ípovoyea, enepone apétimaka uhá koeti kó'iyeovoku únatinoe koekúti ya xokóyoke, poéhane óvokuke náti óvo.

²⁶ Kutí'ikopoya ne neíxopono? Porófeta koyúhotei emo'u Itukó'oviti? Êm, koati porófeta né'e, yoko koati ngxópitinoe yupíheovo anú'ukea ítúkeovo teyonéti ya po'ínuhiko porófeta.

²⁷ Vo'oku hara koe yuho Itukó'oviti emó'uke vo'ókuke neko neíxoponone:

“Mbahukoátimo tímúneke ne koyuhó'inonuti emó'um, maka míhe'akinapine yoxéne itíki índukexeopike xapákuke xâne” kôe.

Malaquias 3.1

²⁸ —Koati ngxópitinoe: Xapákuke xâne yara kúveu mêum, ako teyonéti ya Xuuum. Itea upánini ítúkeovo koati hána'iti teyonéti ne Xuuum yáye yara kúveu mêum, koati yupihóvotimo anú'ukea ítúkeovo teyonéti ya Xuuum ne xanéhiko ya natíxokuke Itukó'oviti, muhíkova ne koati ákoti apayáso xapákuke —kixovokoxoane Jesus neko xanéhiko.

²⁹ Uhá koëti neko kameãti yûho, muhúkinova ne koperáxinotihiko nãti, éxokopovo ínixea itúkeovo koati ponóvoti ne yuho Itukó'oviti vo'oku ikótivexea isóneuke ne pahúnevo, koane áhikeovo xoko Xuãum.

³⁰ Itea enepohikoneko farízeu, yuixóvoti hókea yútoe Muíse, yóko'o ne íhikaxoti jûdeuhiko ya hó'eke, ako áhikapu xoko Xuãum vo'oku ákoyea akáha'a ne mani ahá'inoa Itukó'oviti.

³¹ Ina kixovókokopaikomaka Jesus:

–Kutimea motóvo ínzokea ra xanéhiko apêti yara káxehiko kó'oyene? Kutimea koéneye?

³² Hara ínzokoa kalivónohiko vataká koyêti ya none ovokúti ákoti ínixone unáko apê po'ínuhiko kalivóno kaha'ãti ikómohixea. Yane hara kixókonohiko: “Voxone oxokénati, móhikena elóketi okóvo, itea ákonoe yakáha'a kemóhiyi. Yane vimókovonemaka akene imokó'ikoti ivokóvoti, itea ákomaka yakáha'a” –kixókonone.

³³ Ina kixovókokopaikomaka Jesus neko xâne:

Énomonemaka kéneoye, vo'oku simóne Xuaum Mbátita yuixóvoti jejuá kó'iyea yoko ákoyea énapu víyum, itea ako ínixeanoe unáko. “Úroevo ndémoniu nê'e” kíxeanoe.

³⁴ Ina nzímo xepákukenoé iníngoti xâne, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, itea ákomaka ínixeanoe unáko. Hara kôe iséneunou: “Koati nípati yoko énovokenati víyum ne hóyeno, koane yómoti aínavokoxeovo koperáxinoti nãti yoko po'ínuhiko xâne pahukóvoti” kíxénuoe.

³⁵ Itea enepone koati kaná'uti exóneti, kóyeanelo iyúseyea kó'iyeaneye vo'oku kixoku itúkeovo ne xâne hokoãti –kíxovokoxoane Jesus.

Ovohéxoxa sêno ne Jesus

³⁶ Ápe farízeu itaíkoti Jesus njántaxoponea óvokuke. Simoné'e Jesus óvokuke, ivátakone xe'o mêsa.

³⁷ Yane apé koene sêno íhae neko pitivóko yupihóvati éxeokono ákoyea aúnnati kixoku itúkeovo. Eyekóxone níkóponea Jesus óvokuke farízeu, omó kixone íhaku xêru, itukéti ya hopú'iti mopóí iháxoneti alabásturu, puhí koatí'iko ovãti.

³⁸ Simoné'e neko sêno, akéneke Jesus véko ahí'okeova ixómoyea iyo koeku kaláka'ikea heve Jesus, koane kíhuhevexopea ya híyeu túti, yoko siúnoneyea hêve, koánemaka óvohevexea xêru ómone.

³⁹ Noixoãne farízeu, enepone itaíkoti Jesus, hara koe isóneunoa: “Eneponi itukápuxo porófeta, páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u ra hóyeno, mani exoãti itukóvotiye ra sêno isú'okovati itúkeovo ákoti aunnati kixoku itúkeovo” kôe isóneú.

⁴⁰ Ina kixóda Jesus neko farízeu:

–Simaúm, anéye ânja ngoyúhoinopea.

–Yokóyuhoakopo íhikaxotí –kíxoane Símaum.

⁴¹ Ina kixóda Jesus:

–Ápe pí'ãti hóyeno orevéxoti po'í hóyeno, poéha orevéxoti singu koeti séndu pe'u tiúketi, kene ne po'ínu, sinkoénta koe pe'u tiúketi orévexoake.

⁴² Itea ákone tiúketina ne orevéxotihiko mani poréxopeake. Yane koyúhoinoane hóyeno iváxoati ne tiúketi ákoyeane okónokoa poréxopea neko orévexoake. Yane pí'ãti orevéxoti, kutimo itukóvo yupihóvati ákoyea omótova okóvo ne hóyeno iváxoati tiúketi? –kíxoane Jesus.

⁴³ Ina kixóda Símaum:

–Ya ínzóneuke, hanemea ako omotóvaxo okóvo xu'ínati oréveu –kíxoane.

–Koati únati yimópope –kíxoane Jesus.

⁴⁴ Ina inonéxinova Jesus ne sêno. Yane hara kixo Símaum, kaha'ãti kouhupu'ikinoa kixó'ekone ne xêti itukeinoake:

–Neixoane ra sêno? Kó'oyene koéku úrungeova ra kúveu yóvoku, ako kali peréxanu úne ngipóhevexovope, kuteãti kixóvoku xâne xo'opeínokoko. Kene ra sêno, ho'ouke veínoa kipóhevexeonu yoko kíhuhevexopeonu ya híyeu túti.

⁴⁵ Koeku nzímea yáyeke, ákomaka sínaneanu. Kene ra sêno, ukeátine iná urúngovo kúveu yóvoku, ako áka siúnoneyea njêve.

⁴⁶ Ákomaka yáhipu'ikanu óliu iná nzímo yóvokuke. Kene ra sêno, xêru veínoa óvohevexeonu.

⁴⁷ Énomone ngxínopi: Enepora sêno, sasá'ipeane ne êno pahúnevo. Koati yupihóvati ákoyea omótovonu okóvo. Itea koseánakono xâne ákoti koati pahúnevo, kúteanemaka kalíhuyea ne ákoyea omótova okóvo ne xâne koseánati –kíxoane.

⁴⁸ Ina kixóá'ikomaka Jesus neko sêno:

–Sesá'ipine ne pehúnevo, ngotúyopinopeane.

⁴⁹ Yane hara kixókoko neko ha'ínehiko ya xe'o mêsa:

–Kutimea itukóvoye rá'a? Muhíkova pahunévoti koyúhoa kasása'ikopea.

⁵⁰ Ina kixopámaka Jesus ne sêno:

—Itévone vo'oku kívivonu. Aúhepepone iséneu koêku pihépi —kíxoane.

8

Senóhiko huvo'óxoti Jesus ya nókone

¹ Yane pihóne Jesus xapa uhá koeti pitivókohiko koane ipuxóvokutihiko koyuhoáti ne inámati ihíkavuti, enepone kixoku natíxea ne Itukó'oviti xapa xáne. Koane xáneheixoane ne nduse koeti ihikau.

² Ápemaka senóhiko úroevo ndémoniu, koítovone Jesus, xanéheixopatine, yoko po'ínuhiko sêno koítovone ya aríne. Xapákuke neko senóhiko, ápe Mâriya koéhatimaka Mandâlena, eneponeko kópuhikopeake Jesus seti koeti ndémoniu.

³ Ápemaka Xuâna, yeno Kúza, hóyeno ko'itúkeinoti Êrodi, enepone nâti. Ápemaka Sûzana, koane enómaka po'ínuhiko sêno iko'ítukexoti apeínoati, huvó'oxope evo Jesus ya nókone.

Éxetina Jesus apêti íhokoake koeku nôti

Mt 13.1-9; Mk 4.1-9

⁴ Yupíhovo êno xáne pihinoáti ne Jesus. Ho'uxo-ho'uxó kó'inoahiko ukeáti po'íkehiko pitivóko. Ina itukínoahiko Jesus xêti apêti íhokoake ne áha íhikaxea. Hara kíxovokoxoa:

⁵ —Ápe hóyeno nopónoti ake nonéti. Koeku kásahikea, ápe irihíkovi xé'ókuke xêne. Yane kapásikexokono, inamaka keno'óko hó'openo ôti nikopâti.

⁶ Kene po'ínuhiko, írihikovo xoko enó'íyeaku mopô. Ihonópone, movohí koéne vo'oku ákoyea alákahi ne móte írihikovoku.

⁷ Koane ápemaka irihíkovi xapa tôpe. Xané kíxoane tôpe payákeyea ne nonéti. Yane ákone oxéne payákeyea ne nonéti vo'oku huruvokó kó'íyeya tôpe.

⁸ Ina apémaka irihíkovi únatike poké'e. Koati únati íhonoepa nê'e. Poréxopo póhuti séndu há'i ne póhuti áke —kíxovokoxoane.

Ina kohonóko emó'u ne Jesus kó'íyeya:

—Koêkuti kamoáti ra yûnzó, ívávaka —koéne.

Kouhápu'ikopa Jesus koêku ne éxetina

Mt 13.10-23; Mk 4.10-20

⁹ Ina kixo Jesus ne íhikauhiko:

—Kuti kixó'eko ne yéxetina?

¹⁰ Ina yumopâ Jesus:

—Koati itínoe porexóko éxea koêku ne koekúti ákoti po'í exoáti, koêku ne natíxea Itukó'oviti xapa xáne, itea ya xapákuke po'ínuhiko xáne, konókoti itúkeovo exetinati apêti íhokovoke veínokono íhikaxeokono. Yane enepo naixâ, kuti koetimo ákoti inixâ, koane enepo kamâ, ákomo éxina isóneu kixó'ekone.

¹¹ —Hara koe kixó'ekone ra énjatina: Enepone ake nonéti, emo'u Itukó'oviti kixó'eko.

¹² Enepone irihíkovi xé'ókuke xêne, kixó'êkoti xáne kamokénoati ne emo'u Itukó'oviti, ina keno'óko ne Ndeâpu veyopeáti ne emo'u Itukó'oviti isóneuke, puinoáti koíteova Itukó'oviti eneponi akutípoaxo.

¹³ Kene enepone irihíkovi xapa tôpe, hane kixó'eko xáne kamokénoati ne emo'u Itukó'oviti koeku kámea, xanéâtimaka hána'iti elókeko okóvo. Itea vo'oku kuti kó'íyeya nonéti ákoti poéheve, ako áxu'ikene hókea, yane itavókeatine enepo simôa tiú'iti koekúti híxópekonoke.

¹⁴ Kene enepone irihíkovi xapa tôpe, hane kixó'eko xáne kamokénoati ne emo'u Itukó'oviti, itea koêku xú'ikeneyea, turíxovone pepókexea isóneu vo'oku nókone yara kúveu mêum, koane íyokeovomaka po'ínuhiko koekúti, yane ako únati itukeino Itukó'oviti.

¹⁵ Kene enepone irihíkovi únatike poké'e, énomone kuteáti xáne itípakovoti isóneu, kutiveáti ne emo'u Itukó'oviti enepo kamôa, koane unakoâtimaka isóneuke. Yane êno únatinoe ítukeino Itukó'oviti vo'oku ákoyea kamúya'ikapu ikéneke —kíxovokoxoane.

Koêku yúku kouhápu'ikoti

Mt 4.21-25

Ina kixovókoxopaikomaka:

¹⁶ —Ako íhúxoti yúku xovopu'í kixóáti, itukovo imoáti opékuke ípe, itea hane ímoa xoko koati ókoku motovâti noíxea uhápu'ine uhá koeti urúkovi ne ovokúti.

¹⁷ Uhá koeti koekúti puvonéti éxeokono, kourápu'ikokonotimo. Koane uhá koeti kixovókuti he'onó'oeti kó'oyene, exókonotimo koane kouhápu'ikokonotimo.

¹⁸ —Yokóhiyanavonoe, kényusea kémokenoyi ra yûnzó, vo'oku enepone apêti námoyea, kuri'úxovotineoxomo námoe. Kene ne ákoti koati ívávakea, muhíkova ne íkutixane apêti xokóyoke, evókoatimo —kíxovokoxoane Jesus.

Simôa iyénoxapa ne Jesus xoko óvoheixoku

Mt 12.46-50; Mk 3.31-35

¹⁹ Ina simo xoko Jesus ne êno yoko ámeno, itea ako omótova ahí'okoponeovahiko vo'ókuke neko êno xâne kamokénoati.

²⁰ Ina apê kixopónoti Jesus:

—Anêko ne mémaina koane yámeno meúkeke oposíkopiti.

²¹ Ina kôe ne Jesus:

—Enepone xâne kamokénoati ne emo'u Itukó'oviti yoko itukoâti, énomone indúkomaka ênom yoko mbo'ínuhiko —koéne.

Ixikôa Jesus neko êno xúnati ihunóvoti

Mt 8.23-27; Mk 4.35-41

²² Po'í káxe, úsa'ixovo vatékeke ne Jesus koane íhikauhiko. Hara kíxovokoxoa Jesus:

—Piháne úti poixô'oke ra mar —kíxovokoxoane.

Yane pihónehiko.

²³ Koeku yóneahiko, imókone ne Jesus. Yane kenó'okone êno xúnati ihunóvoti yane mar, koane úrukeova úne kúveuke ne vatékene. Koati koímaiti koêkukihiko.

²⁴ Ina ahí'ókovo Jesus ne íhikauhiko koyúkoati.

—Íhikaxotí, vivohíkovotinemo —kíxoanehiko.

Iyukóvone ne Jesus, pahúkoa ókea ne xúnati ihunóvoti koáne ne êno xúnati ovósokeovo úne. Yane okóne ne ihunóvoti koáne ne úne, huvemoo koépone ikéne.

²⁵ Ina kíxovókokoa Jesus ne íhikauhiko:

—Imáko ákoyeanoe kivápunu —koéne.

Yoko yupihóvatihiko iyúpaxeovo koane píkea. Hara kixókoko:

—Kutimea itukóvoye ra hóyeno? Muhíkova ihunóvoti yoko úne, ôko apê yuhó'inoa —kixókokonehiko.

Hóyeno íhae Njêraza, úroevo ndémoniu, koítovone Jesus

Mt 8.28-34; Mk 5.1-20

²⁶ Ina ukopóno ne evo Jesus ya poké'e iháxoneti Njêraza, xoko hunókoku poké'exa Ngálíleya poixô'oke ne mar.

²⁷ Ehá'axo evésekea Jesus ne vatéke, apê koéne hóyeno okotúmonexoati íhae neko pitivóko. Yoko koati úroevo ndémoniu nê'e. Mekutíne ako ituka ípovo, koane ákone ava ovokúti itea pe'áxatike óvoheixone.

²⁸ Noixóne Jesus neko hóyeno, vaúkone. Yane íkorokovone poké'eke nonékuke Jesus, koane kóhonokea emó'u kíxea:

—Jesus, iti Xe'exa Itukó'oviti, iti xe'exa Koati Payásoti ya uhá koêti, na koeti yího'ixinonu? Êmbemopi ákoyea ipíhepananu —koéne.

²⁹ Kó'inokeneye yúho, koáhati pahukoâtimeku Jesus ne ndémoniu ipúhikopea xoko hóyeno. Yoko enóne kíxoaku ndémoniu. Enepo ikahévexokono ne hóyeno koane ikavo'uxokono ya koati tiú'iti korénde, kóyeane kétokexea ne korénde, yane ehakoâtime ndémoniu ya mêum ákoti apêti.

³⁰ Ina kixôa Jesus:

—Kuti kéha?

Ina yumopâ:

—Ákoti yumaxápu ngoéha —koéne.

Kó'inokeneye íha vo'oku ákoyea yumáxapu ndémoniu urúkovati.

³¹ Yane épemonehiko Jesus neko ndémoniuhiko ákoyea pahúkapa yane êno upénoti uhôro ínati haháku.

³² Yoko ouke neko mopô, xêrerekuke ne óvoheixokuhiko, ápe ênoti kúre ixómotihiko níko. Énomone épemo ne ndémoniuhiko yonópea xapákuke maka itúkapano óvoheixopoku. Yane síkoane Jesus.

³³ Ipuhíhikopeane ndémoniuhiko neko hóyeno, ponokó koépone xapákuke neko êno kúre. Yane heú koéne neko kúre éhahikeovo koane íkorono'ekeovohiko ya mar. Heú koéne yúpuririhikeovo ukeâti ouke ne mopô.

³⁴ Noixóne koyónotihiko kúre neko koekúti, heú koe kohó'yeya koane koyúhopea ne koekúti yaneko pitivóko yoko xapákuke neko ko'óvokuti yane mêum vekópoku.

³⁵ Yane noixoponoamaka xanéhiko neko koekúti. Simoné'ehiko xoko Jesus, noixoane neko hóyeno ipúhikopeakumeku ndémoniuhiko. Yoko ko'ipóvopotine koane unatípotine isóneú, vatá koyépotinemaka nonékuke Jesus. Yane yupihovó koéne píkehahiko vo'ókuke.

³⁶ Enepohikoneko xâne noixoâti ne koekúti, koyúhoína ne po'í xâne simôti kixoku koêku unátipinke neko hóyeno.

³⁷ Yane enepohikone uhá koeti ko'óvokuti ya Njêraza koane xe'ókuke, épemohiko Jesus ipúhikopea xapákuke. Koáhati yupihóvatihiko píkea. Yane úrukopovane evo Jesus ne vatéke, ukópeane pihôpo.

³⁸ Kene ne hóyeno ipúhikopeaku ne ndémoniuhiko, épemovo xanépea Jesus. Itea pohu hara kíxoá Jesus:

³⁹ —Yaúkapapu yóvokuke. Yokóyuhopinoa iyínoxapa ne uhá koeti ítukeinopi Itukó'oviti — kíxoane.

Yane pihópone ne hóyeno. Heú kíxoá yónea neko pitivóko koyuhó'inoati uhá koeti xâne neko ítukeinoa Jesus.

Koitóvo sêno yoko ihine Njaïru ne Jesus

Mt 9.18-26; Mk 5.21-43

⁴⁰ Aukópovone Jesus poixô'oke neko mar, yupihovó koéne elókepea okóvo uhá koêti neko xanéhiko kuxoíxopati seópea.

⁴¹ Yane apé koéne hóyeno koéhati Njaïru simôti xoko Jesus. Enepone hóyeno, koati exoti koêku ne koekúti ya íhikaxovokuke hó'e júdeuhiko. Ipúyukexo nonékuke Jesus, epemoáti xanépea óvokuke

⁴² vo'oku ápeyea ihíne nduse koetine xoénaena ka'aríneti, kahá'atine ivókeovo. Yoko ako po'i xe'éxa, poéhane neko kali ihíne.

Koêku yónea ne Jesus koane enó'iyea xâne hokoáti, xaneâtimaka inúmeokoko.

⁴³ Yoko ápe sêno nduse koetine xoénae ka'arine ákoti áka evésekea aríne. Enepone sêno, koati uke'éxotine apeínoati xoko ipixáxotihiko, itea akó'oti koitóvati.

⁴⁴ Akéneke Jesus véko neko sêno sipóheoponeati heve ípovo. Ehá'axo sipóheyea, etétukone aríne.

⁴⁵ Ina kôe ne Jesus:

—Kuti sipohêo ímbovo? —koéne.

Itea ako ápahuina “Úndi” kíxoáti.

Ina kíxôa Pêturu (yoko po'ínuhiko íhikau):

—Íhikaxotí, koati ênoti xâne isú'okovopiti koane inumópiti, (yépemovikomaka ápeyea sipóheoti ípevo) —kíxoane.

⁴⁶ Itea kóyeane neko isóneu Jesus. Hara koépomaka:

—Ako yusíka ákoyea sipóheoponoti ímbovo, vo'oku eómba ipúhikea njunáko njokóyoke — koéne.

⁴⁷ Noixoâne sêno ákoyea íta hé'ono'uxea ne koêku, ina ahi'ókovoxxo Jesus xaneâti ínaya honóno'oko. Ipuyuké koéne poké'eke nonékuke Jesus, koane koyúhoyea nonékuke uhá koêti neko xâne kutí'ínoké sipóheoponoti híyeu ípovo Jesus, koane koyúhoyea íteovane ne aríne ya oráke.

⁴⁸ Ina kíxôa Jesus:

—Nje'exá, itévone vo'oku kívivonu. Pihépane, aúhepepone iséneu —kíxoane.

⁴⁹ Ixómoiko koyúho ne Jesus, simóne xâne ukeâti óvokuke Njaïru, enepone éxoti koeku íhikaxovoku hó'e júdeu. Hara kíxo Njaïru:

—Ívókovone ihine íti. Hákoné perexôa itukéti ne íhikaxoti —kíxoane.

⁵⁰ Kameáne Jesus yúho, hara kíxo Njaïru:

—Hako píke, kívápunu, itóvotimo ne ihine íti —kíxoane.

⁵¹ Simoné'e óvokuke Njaïru, ako síka Jesus ápeyea urúkovati ákoti itukapu Pêturu, Xuâum, Teáku, koánemaka há'a yoko êno ne kalivôno ivokóvoti.

⁵² Yoko yupíhovahiko íyokexea uhá koêti neko xâne, koane ipúsokeahiko xâ'a. Ina kíxovókoxxo Jesus:

—Hákonoe iyêo, vo'oku haina ivokóvoti ra kalivôno, pohu imókoti —koéne.

⁵³ Itea koémoke'ea xanéhiko kameáne neko yúho, exoáti itúkeovo ivokóvotine ne kalivôno.

⁵⁴ Yane namú kíxeane Jesus vó'u ina kohonóko emó'u kíxea:

—Tenó, yexépukapa —kíxoane.

⁵⁵ Yane aúkopovone omíxone, exépukopone. Ina pahukôa Jesus poréxopeokono níka.

⁵⁶ Yupíhova iyúpaxeova há'a yoko êno ne kalivôno. Ina íxikó'okoa Jesus ákoyea okóyuhoinoa po'ínuhiko xâne neko koekúti.

9

Ítukevohiko ne nduse koeti íhikau Jesus

Mt 10.5-15; Mk 6.7-13

¹ Ina íhaxíhikoa Jesus neko nduse koeti íhikau. Yane pôrekexoanehiko xunakóti pahúkea uhá koeti ndémoniu ipúhikopea xoko xâne úroevo, koane koíteovo xâne ka'aríneti.

² Ínamaka pahukôa koyúhoyea kixoku natíxea ne Itukó'oviti xapa xâne, koane koíteovo ka'arínethiko.

³ Hara kíxovokoxoa:

—Hákonoe itíko yómone koeku píhi. Hako yómo piló'ina yoko íhaku ípevo. Hákomaka yómo imévo itukovo tiúketi. Muhíkova yesá'ikovo,pe, hako yomá.

⁴ Itukovo apêti ko'ovokuti porexópiti yóki óvokuke, yávanemoya tukú koetímo neko káxe ipihíkapine ne pitivóko.

⁵ Áva pitivóko símeku hákoti kaha'ápi xanéhikoya, enepo ipihíkapine ne pitivóko, ikétatahevexapapumo, kirikópoti ipú'ine poké'e ukeáti xoko piríkatana, yexókoati ákoyeanemo omótokea íkameokonohiko emo'u Itukó'oviti —kíxovokoxoane Jesus neko íhikau.

⁶ Úkeane pihohíko. Heú kíxoa vékea ne ipuxóvokutihiko koane koyúhoyea ne inámati íhikauvoti omínovike Jesus, koánemaka koíteovo xanéhiko ka'arínethi ya uhá koeti vékoku.

*Êrodi yoko Xuaum Mbátita
Mt 14.1-12; Mk 6.14-29*

⁷ Yoko eyékoxoane Êrodi, enepone náti, uhá koêti neko koekúti, itea ako éxina isóneu vo'oku ápeyea koyuhoáti itúkeovo Xuaum Mbátita exepúkopone ukópea xapa ivokóvoti.

⁸ Kene po'ínuhiko xâne, koyúhoa itúkeovo Íliya ne exepúkopone, enepone porófeta mekúke. Ina apémaka po'ínuhiko xâne koyuhoáti itúkeovo kúxoti porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke exepúkopone.

⁹ Itea hara kôe neko Êrodi:

—Haina Xuaum Mbátita nê'e, vo'oku mbahúkoanepepo tetúnoyeokono nekôyo. Kutí'ikopomea itukóvove ra hóyeno ngámoheixeake koeku ítuke? —koéne.

Yoko yupíhova yúmo'ixeova Êrodi noíxea Jesus.

*Kohiyákoa Jesus nika neko êno xâne
Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Xu 6.1-14*

¹⁰ Aukópovonehiko neko páhoe Jesus koyúhoyea emó'u xapa xâne, heú kíxoa koyúhopinohiko Jesus koêku neko ítuke. Ina xanêa Jesus neko íhikauhiko ya kali pitivóko koéhati Mbetásaida. Yoko ainôvotinehiko, ako po'i xánena.

¹¹ Itea exoâne xanéhiko yónoku ne Jesus, hókoanehikoya, yoko ivávakoahiko Jesus. Koyúhoinoahikomaka kixoku natíxea ne Itukó'oviti xapa xâne, koane koíteovahiko ne ka'arínethi xapákuke.

¹² Kiyoné'e káxe, ahí'okovone Jesus neko nduse koeti íhikau koane kíxeahiko:

—Mani únati pehukápavo pihópea ra xanéhiko, motováti ínixeá imókoku koane nika ya xapa kali ipuxóvokuti, vekópokuhiko, koane xapa ko'ovokuti ya mêm xêrerekuke ipuxóvokutihiko, vo'oku ako apêti yara vóvoheixoku —kíxoanehiko.

¹³ Itea hara kíxovokoxoa Jesus:

—Ítínenoe parexá nika.

Ina kixopámaka íhikauhiko:

—Ako apeínoviti ákoti itukapu singu koeti páum yoko pi'áti hôe. Má'aina itukapu úti vanexópoinoa níkokónoti ra êno xâne, hainápo —kíxoanehiko.

¹⁴ Yoko itópono kuteáti singu koeti míli neko hóyeno apêtiya. Ina kixovókoxoá Jesus ne íhikauhiko:

—Pehúka ivátahikea ne xâne. Ho'uxó ho'uxo íxeanoe, sinkoentá sinkoenta koeti ho'úxovoku —kíxovokoxoane.

¹⁵ Ina pahukoáhiko íhikau Jesus ivátahikea neko xâne.

¹⁶ Ina veyóa Jesus neko singu koeti páum yoko pi'áti hôe, ina komómo vanúke ikoró'ixovoti xoko Itukó'oviti vo'ókuke ne níkokónoti. Yane honó'ekexoane ne páum, ina porexóa ne íhikauhiko pôrekexea neko xâne.

¹⁷ Uhá koéhiko níkea koane imátaxeovohiko. Ina itixópa íhikauhiko Jesus neko haxáti, kopúhikopoikomaka nduse koeti sésta neko itátanehiko haxa níkokónoti.

*Koyúhóa Péturu itúkeovo páhoe Itukó'oviti koíteovovi ne Jesus
Mt 16.13-19; Mk 8.27-29*

¹⁸ Yoko pohúxovoti ne Jesus itúkea orásaum yanekôyoke. Áko'ohiko neko êno xâne xokóyoke. Poéhane íhikauhiko kahá'ine. Yane ina kixovókoxoá Jesus neko íhikau:

—Kutimea íkutixanu ra xanéhiko?

¹⁹ Ina yumopá íhikauhiko:

—Ápe koyúhoti itíkivo Xuaum Mbátita iyukópovone. Kene po'ínuhiko, koyúhoa itíkivo Íliya iyukópovotine. Ina apémaka po'ínuhiko koyuhoáti itíkivo porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke iyukópovotine —kíxoane.

²⁰ —Kene itínoe, kuti keyúhonoe indúkeova?

Ina kixôa Pêturu:

—Iti Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne —kíxoane.

Koyuhôa Jesus ivókeovomo koane ukópeamo xapa ivokóvoti

Mt 16.20-28; Mk 8.30-9.1

²¹ Ina ixikó'okoahiko Jesus ne íhikau ákoyea ápahuina xâne koyúhoinoake nê'e.

²² Ina kixovókokoxopaikomaka:

—Konókoti yupíheovo ngoítóponeovo kotíveti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.

Ákomo akútiponu ne tutíhiko viyéno júdeu, koáne ne payásotihiko sasedóti inuxínoti xanena úti hó'eke, yóko'o ne íhíkaxotihiko yútoe Muíse, enepohíkone éskiriba. Koepékonutihikomo, itea ya mopó'apeke káxe, enjepúkopotinemo ungópea xapa ivokóvoti —kíxovokoxoane.

²³ Ina kixovókokoxopaikomaka Jesus uhá koéti neko xâne hokoáti:

—Enepone kahá'ati hókeonu, ako yusíka itúkeovo kóuhepekea kóyeku yara kúveu mêmum yuixovo. Konókoti hókeonu ya usó koyêti ínonexinovo tiú'iti koekúti itukovo káxe, kuteáti koêku xâne koinópoti kurúhuna iyonókonone xoko kurúhuxokonoku, yane kená'akane íngéneke.

²⁴ Vo'oku enepone xâne yuixóvoti kóuhepekea kóyeku yara kúveu mêmum, evókoatimo ne mani unako koépoku xoko Itukó'oviti. Itea enepone xâne usó koyêti évokea úhepeko kóyeku yara kúveu mêmum vo'ónguke, énomonemo unatí koépoku xoko Itukó'oviti.

²⁵ Kutí'ikopo itópoino xâne usó kó'iyea apeínoati yara kúveu mêmum itea evókoti mani unako koépoku xoko Itukó'oviti?

²⁶ Yoko koêkúti xâne teinónuti, koane teinoáti ra emó'um, simónovimo káxe ndeínoakumakamo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. Koati énomonemakamo ngíxoaneyehiko yaneko káxe ngayukáparu, enepo naixápakananemaka indúkeovo hána'iti íhayú'iyuti, anjenáponemaka éno njunáko, koane xunako Nzá'a, yoko xunako sasá'itihiko ánju, enepone ovoxe Itukó'oviti ukeáti vanúke.

²⁷ Koati emo'úti ra yunzó'inopine: Anéye xepákukenoe ávotimo ivakápu tumúneke noíxea natíxea ne Itukó'oviti xapa xâne —kíxoanehiko.

Ipokóvo koeku Jesus nonékuke evo Pêturu

Mt 17.1-13; Mk 9.2-8

²⁸ Kuteáti póhuti sémána ikénepoke neko yuho Jesus, xánea Jesus ne Pêturu, Xuâum, yoko Teâku ouke hána'iti mopôí itukóponoti orásaum.

²⁹ Koeku itúkea orásaum ne Jesus, koane ípokeovo koêku ne nône. Hóhopu-hóhopu kóyenemaka ne ípovo, koane ínayeamaka uháhi híyeyu.

³⁰ Yane apé koéne pí'áti hóyeno yuhó'ixoati. Énomone neko Muíse yoko Íliya, enepohíkone koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke.

³¹ Yoko ainovó koéne uhápu'ine íhae vanúke apé xokóyoke neko pí'áti. Hane koyúhoinokoko kixókumo ivókeovo ne Jesus kausáka ne ahá'inoa Itukó'oviti ya Njeruzálem.

³² Kene Pêturu koánemaka ne pí'áti há'ine, yupihovó koénehiko uheko íxépa. Koêku kahá'ayea káharoyea íxépa, iyukovó koéponehiko. Yane noíxone éno uhápu'ine Jesus, koánemaka neko pí'áti hóyeno yuhó'ixoati.

³³ Yane ahíkuxopeovone Jesus neko pí'áti hóyeno yuhó'ixoati. Ina kixôa Pêturu ne Jesus:

—Íhikaxotí, koati únati vápeyea yáye. Poéhane vitúkinopinooe hú koéti mopó'áti kálíhunoé péti. Poéhamo ítike, koane poéhamo ítuke Muíse, koane poéhamo ítuke Íliya —kíxoane.

Itea mayane koyuhohí koéti ne Pêturu. Akó'oti koati éxea mani yúho.

³⁴ Íxómoiko koyúho ne Pêturu, apé koéne kapási rama'úxoatihiko. Yane yupihovó koéne píkea ne íhikauhiko Jesus rama'úxoanehiko kapási.

³⁵ Yane apé koéne emo'úti inu'ixoti xapa kapási. Hara kôe:

—Énomone nje'éxa rá'a, noívongoe itúkeovo mbáhoe xapa xâne. Yakámokenoyi yúho —koéne.

³⁶ Okoné'e neko emo'úti, pohú kóyepone ne Jesus. Áko'oponehiko neko yuhó'ixoati. Itea ako éto'oe ne evo Pêturu yanekóyoke. Ako ápahuina xâne koyúhoinoake neko noíxonehiko.

Koitóva Jesus ne homoéhou úroevo ndémoniu

Mt 17.14-21; Mk 9.14-29

³⁷ Poéha káxe ikénepoke, enepo evesékopeane evo Jesus neko hána'iti mopôí, yupíhova éno xâne okotúmonexopati.

³⁸ Xapákuke neko éno xâne, apé koéne hóyeno váúkoti Jesus. Hara kíxoa:

—Íhikaxotí, yokóseanano, neíxapainano njé'a, vo'oku poéhane nê'e, ako po'ínu.

³⁹ Yoko kóyekutine úrukeova ndémoniu. Enepo urúkova, apé koetíne yaíkea, yane íkorókoatine poké'eke xaneáti éno xunáko koyúyú'okea, koane puváhixeamaka páho. Koati okó'okoati, koane óriti kuríkopea enepo kixóáneye.

40 Émbemoane ne ihikeuhiko kópuhikoape, itea ako ita kíxeaneye —kíxoane.

41 Ina kôe ne Jesus:

—Imáko itúkinovo tiú'ti kutípea ra xanéhiko yara káxehiko kó'oyene, koane váherehiko. Ná'ikopomeamo hunóko óvonzéixea xepáku? Ná'ikopomeamo nzunóko índea ákoyeanoe yakútíponu? Yáma yákeneye ne xi'íxa —kíxoane Jesus neko hóyeno.

42 Koêku píhea ne homoêhou, íkorokoane ndémoniu poké'eke koane koyúyu'okea. Ina pahukôa Jesus ipúhikoape ne ndémoniu, koane koíteova neko homoêhou. Ina kixêa há'a:

—Anéyepo ra xi'íxa —kíxoane.

43 Yane yupíhovo íháyu'ikea hána'iti xunako Itukó'oviti uhá koêti neko xâne.

Koyuhópamaka Jesus ivókeovomo

Mt 17.22-23; Mk 9.30-32

Ya koêku yupíheovo iyúpaxeova xanéhiko, koane íháyu'ikeahiko uhá koêti neko ítuke Jesus, hara kíxovokoxoa Jesus ne íhikau:

44 —Yunákanoé iséneuke ra yunzó'inopi kó'oyene: Yé'exovone nguri'okeokonokumo xunákoke xanéhiko yara kúveu mêm, undi íhae vanúke ikútípasikoponovoti xâne —kíxovokoxoane.

45 Itea ako éxina isóneu íhikauhiko kíxone neko yuho Jesus. Koati he'onínovati ne koekúti ákoinoke éxa koêku. Yoko pikotíhikomaka épemo'ikea Jesus koêku neko yúho.

Kixoku itúkeovo ne xâne ínixone Itukó'oviti itúkeovo koati payásoti

Mt 18.1-5; Mk 9.33-37; Fp 2.3; 1 Pê 5.5

46 Yane turixovone okópeokoko ne íhikauhiko Jesus koêku kahá'ayea éxea itukóvotiye ne koati payásoti xapákuke.

47 Yoko exó kíxéane Jesus koêku ne isóneuhiko, yane namú kíxone kalivóno ina imôa xêrerekuke.

48 Yane hara kíxovokoxo íhikau:

—Koêkuti itukínoati únati ra kalivóno vo'ónguke, undímaka kíxóneye. Yoko koêkuti kíxónutineye, koati kixoâtinemakaye ne Pahukónuti yara kúveu mêm. Kó'inokeneye yunzó'inopinoye, vo'oku enepone ákoti kapayásakapu, enepone koati ikalíhuxopovoti xepákukenoé, énomone itukóvovo ne koati payásoti —kíxovokoxoane Jesus.

Ako omótova ápeyea xâne púvone úti

Mk 9.38-40

49 Ina kixôa Xuâum:

—Íhikaxotí, ápe hóyeno noíxone úti kopúhikopoti ndémoniu ya íhéke, itea sayá'ikoa úti vo'oku ákoyea itúkapu xáneheixone úti.

50 Ina kixôa Jesus:

—Hákonoe seya'ikoa, vo'oku enepone ákoti akapápinoye, koati huvo'óxopiti nê'e —kíxoane.

Púvahiko íhae Samâriya ne Jesus

51 Koeku yé'exevone kaxena pihópea Jesus ya vanúke, kóusokone isóneu nê'e píhea Njeruzálem. Yoko ako itoâti kátavokopea isóneu ákoyea píha.

52 Ina pahúko inuxínoatihiko. Pihónéhiko neko páhoe xoko kali ipuxóvokuti ya Samâriya oposíkopoinoati ókokumoya.

53 Itea simoné'e evo Jesus, ákone akáha'ainoa ko'óvokuti ókeaya, vo'oku iyúseyea kóusokeane isóneu yónea Njeruzálem.

54 Enepone pí'áti íhikau Jesus, Teáku yoko Xuâum, noixoâne, hara koe yúho:

—Unaém, kehá'a víháxíkea yúku íhae vanúke uke'éxoti ra xanéhiko? —kíxoanehiko.

55 Ina sa'iri'okinova Jesus saya'íkoatihiko. (Hara kíxoa:

—Hako kixené'eye yiúho. Ákonoe yéxa úkeaku ne iséneu.

56 Vo'oku haina nzimínoti ungé'exoponea xâne, itea nzimínoti ngoíteova, undi íhae vanúke ikútípasikoponovoti xâne —kíxoanehiko.)

Yane pihónéhiko po'íke ipuxóvokuti.

Koeku apé kahá'ati hókea Jesus

Mt 8.18-22

57 Ya xenékuke koêku yóneahiko, ápe hóyeno kixoti Jesus:

—Nzokópiti koêkutimo yénoku.

58 Ina kixôa Jesus:

—Enepone úkoe, ápe úhorona, koáne ne hó'openohiko ôti, ápe môko. Kene úndi, undi íhae vanúke ikútípasikoponovoti xâne, ako óvongu yonómboku ómomingea yara kúveu mêm —kíxoane.

59 Ina kixoámaka Jesus ne po'i hóyeno:

—Kiná'aka íngéneke.

Ina kixopâ hóyeno:

—Unaém, sikénuvo engóxeakomo nzá'a inúxotike ivakápune, ínamo nzakâpi.

⁶⁰ Itea hara kíxoa Jesus:

—Síkeane ne kutí koeti ivokóvotinehiko ákoti yuixápu ítuke Itukó'oviti ekóxoepamo ne ivokóvoti. Kene íti, yokóyuhoponoo kixoku natíxea ne Itukó'oviti xapa xâne —kíxoane.

⁶¹ Ina kixôa po'i hóyeno:

—Nzokópitimo Unaém, itea sikénuvo aúngopeovo óvonguke íngoponeovo iyénonjapa inúxotike.

⁶² Ina kixôa Jesus:

—Enepone xâne apêti itukéti tûriu, ina itavókea isóneu ne ítuke, hane koéneye xâne varereóti poké'e enepo na'akénexovo. Yane ákone aúnatí koêku. Xâne kuteâti, ako omótokea ítúkeovo ko'ítúkeinoti Itukó'oviti koukóponoati ne natíxea Itukó'oviti xapa xâne —kíxoane Jesus.

10

Ítukexeake Jesus neko setenta koeti íhikau páhoe

¹ Yane ápe po'i setenta koeti noívakoe Jesus. Pi'á pi'a kíxoa pahúkea inúxinoa ya uhá koeti pitivóko vékokuikomo, koáne ya uhá koeti po'i yónoku.

² Yoko hara kíxovokoxoa pahukoâne:

—Koati hána'iti ra itukéti kuteâti koêku kavâne ainóvoti itóvotine ha'i nonéti ovâti, itea ako axú'inahiko ra ko'ítuketi. Yépemanoekopo Itukó'oviti, Únae ra itukéti, pahúkea po'ínuhiko ko'ítúkeati.

³ Pihéneoe. Kutí koe mbahúkoti kálíhunoe xe'exa su'úso ya xapa yovíre koeku mbahúkeopínoe.

⁴ Hákonoe yómo íhaku tíuketi. Hákomaka yómo sékolana, íhaku ípevo, koane pírikatana. Hákonoe ke'umókovoo xenékuke yího'ixi xâne.

⁵ Enepone inúxoti ovokúti símeku, koêkúti yukóponoku, hara íxeanoe ne ko'óvokutiya: “Embemínopitínoe Itukó'oviti unako kêku” íxeanoe.

⁶ Enepo áva xâne yane ovokúti usó koyêti kíxeokononeye kuteâti yépeminoake Itukó'oviti, ítukínootimo Itukó'oviti ne yépeminoake. Kene hakô'o, aukópinovopítimo kuteâti yépeminoake neko xâne.

⁷ Yávane yane ovokúti peréxokonoku yóki. Koêkúti níkokónoti koane ekâti pónepike ne ko'óvokúti, nemúka vo'oku koati motokeâti ápeyea námoe ne xâne ko'ítuketi. Hako íxomo ipé'ixovo ya po'íkehiko ovokúti.

⁸ —Koêkúti pitivóko símeku, koeku poréxeopi xanéhíkoya yóki xapákuke, níkea koêkúti níkokónoti pónepike.

⁹ Enepo áva ka'arínétiya, keítapanoe. Ínamaka íxêa ne xanéhíkoya: “Símovóne kaxena natíxea ne Itukó'oviti xepákukeno” íxea.

¹⁰ Kene ya koêkúti pitivóko símeku, enepo hákoti kaha'ápinoe xanéhíkoya, hara íxepanoemo koeku vikópi none ovokúti ipihíkapi xapákuke:

¹¹ “Muhíkova ipú'íne poké'e yara pitivóko ovoti perékatanake úti, vikátata'íkopane, véxokepíkenoe ákoyeane yomótokea íkemikonoo ne emo'u Itukó'oviti. Itea ivévakanoe rá'a: Yé'exovone kaxena natíxeakumo ne Itukó'oviti xapa xâne yara kúveu mêm” íxeamo.

¹² Ina kixovókoxopaikomaka Jesus neko páhoe:

—Koati enjókopítínoe kixókonokumo ne ákoti akahá'apínoe. Simapúne kaxena ipíhohonope ne Itukó'oviti, muhíkova ne koati váhere xâne mekúke íhae Sódoma, ákomo ítápanea tíveko ipíhophoneonoke ne xanéhiko puvópiti íhae neko pitivóko —kíxovokoxoane Jesus.

Koeku pitivóko óvohíkoku xâne ákoti akutípo Jesus

Mt 11.20-24

¹³ Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Koati kotívetímo kêku, ítínoe íhae Korâzim, keánemaka ítínoe íhae Mbetásáida. Enepone Tíru yoko Sídom, koati pitivókona xâne ákoti éxa Itukó'oviti, itea eneponi ítukapu xapákuke indúkoa ne iyupánevoti índuke xepákuke, mani mekutíne kuríkophohiko váherevoko. Mani ko'ipóvotihiko ko'íxéhiti xáku, koane mani purapú'íkopovotihiko pôu, koáneni ivátahíkea xapa pôu, éxokovope yupíheovo ikótíxexa isóneuke ne éno pahúnevohiko.

¹⁴ Simapúne kaxena ipíhohonope Itukó'oviti, iyuhí kixokónotimo tíveko ipíhophoneonoko ne íhae Tíru yoko íhae Sídom ya ítíke.

¹⁵ Kene ítínoe íhae Kafanáum, ítínoe po'okoâti yupíheovomo kahána'íkeokono ya po'ínuhiko xâne, kirikókonotínoemo ipíhóponovokutíke —koéne.

¹⁶ Ina kixovókoxo íhikauhiko:

—Enepone xâne usó koyêti kámokenoyea yíúho, undímaka kámokeno. Kene eneponi puvópiti, undímaka púvo. Koáne eneponi puvónuti, hane púvo ne Pahukónuti yara kúveu mêm —koéne.

Seopóhiko xoko Jesus ne setenta koeti páhoe

¹⁷ Ukopeânehiko xoko pahúkonoku neko setenta koeti páhoe Jesus, yupihovó koénehiko elókepea okóvo. Hara kixópohiko Jesus:

–Unaém, muhíkova ndémoniuhiko itúkea yuhu úti pahukôa úti ya ihéke ipúhikoepa xoko xâne úroevo –kíxoanehiko.

¹⁸ Ina kixovókoxxoa Jesus:

–Noínjoa ne Satánae kuti koeti ipixéneneoti irikóvoti ukeâti vanúkeke.

¹⁹ Mboréxopineneo yókonuki koéxoe yoko pitánae, koane ákomo kixópiku. Mboréxopineneomaka xunakóti anu'úkoti uhá koeti xunako Satánae, vanáne. Ákomo ápahuina koekúti itoti váherexea itukeinopi.

²⁰ Itea hako itukovo vo'oku itúkea yíúho ne ndémoniuhiko elókeinoko yokóvo, itea hane itúka elókeinoko yokóvo yutóxeovone ihe xoko Itukó'oviti vanúkeke –kíxovokoxoane Jesus.

Hána'iti elókeko okóvo ne Jesus

Mt 11.25-27; 13.16-17

²¹ Énomone yaneko ókoku ôra, yupihovó koéne elókeyea okóvo ne Jesus vo'ókuke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke. Hara kôe:

–Aínapo yáko Pai, iti Únae vanúke koane poké'e, vo'oku ákoyea itúkapu hána'itinoe ko'éxoneti yoko hána'itinoe ihíkaxovoti yara kúveu mêm yéxokoa ra koekúti, itea itúkeovo xâne ákotihiko apayáso nonékuke po'ínuhiko keúhupu'ikinoara ra koekútihiho. Koati énomone kíxea Pai, vo'oku ínixi unáko kó'iyeaneye –koéne.

²² Ina koe'íkomaka ne Jesus:

–Kuri'okoponoane Nzá'a ne uhá koeti koekúti. Ako exónuti, undi Xe'exa Itukó'oviti, ákoti itukapu Nzá'a, poéhane exónu. Koane ákomaka exoâti ne Nzá'a ákoti itukapu úndi, undi Xe'éxa, yoko koékuti xâne ánja énjokea –koéne.

²³ Ina inonéxinova Jesus ne ihikauhiko. Hara kíxovokoxoa, motovâti ákoyea káma po'i xâne:

–Koati únati kêku, itínoe noixoâti ne koekúti neíxoneneo kó'oyene.

²⁴ Koati ngxópitinoe enó'iyea porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, koánemaka nátihiho mani kaha'âti noíxea kuteâti ne neíxoneneo, itea ako náixa. Mani kaha'âtimaka kámea kuteâti ne kémoneneo, itea ako káma –kíxovokoxoane Jesus.

Únati hóyeno íhae Samâriya

²⁵ Apé koene hóyeno ihíkaxoti yútoe Muíse exepúkoti, oposi'okovoti Jesus, kaha'aínoati pahúkeovo ya yumópope. Hara kíxoa:

–Ihikaxotí, kuti ngónoko indúkea motovâti ápeinonu inámati apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti?

²⁶ Ina yumopá Jesus:

–Ná'ikopo kó'eye ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse? Na kíxeaye keúraru'iki enepo ihíkexo?

²⁷ Ina yumopá hóyeno:

–“Heru'ó íxea yomíxone koane xináko koane iséneuo ákoyea omótova yokóvo ne Yúnae Itukó'oviti.” Hara po'ínu: “Hako motová yokóvo ne po'ínuhiko xâne. Kuteâti kixépovoku ákoyea kemáxatikapapu, émonememaka íxeaneye ne po'ínuhiko xâne” –koéne.

²⁸ Ina kixôa Jesus:

–Koati tokopóvoti ne yimópope. Énomone itúka motovâti itéponi ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti –kíxoane.

²⁹ Yane vo'oku kaha'áyea ápeyea pó'onexeovoke neko hóyeno, hara kixópomaka Jesus:

–Kutí'ikopo itukóvoxo xâne nóngone ákoyea omótova ongóvo?

³⁰ Ina yumopá Jesus itukínoati íhokoake:

–Ápe hóyeno ukeâti Njeruzálem yonoti Njeríko. Ya xenékuke namúkoane ómevotihiko. Véyeane uhá koeti apeínoati, ina yehepóke'exoa, éno óko'okea. Kalíhanini koépekeahiko kurikoâne.

³¹ Yane apé koene sasedóti inuxínoti xanéhiko hó'eke vekoâtimaka neko xêne. Tavó kó'iyeaneye noixôa neko okó'okovoti.

³² Yane apé koénemaka po'i hóyeno vekoâtimaka neko xêne. Énomone levíta itúkoti itúke Itukó'oviti ya hána'iti imokóvokuti. Kúteanemaka kíxoaku, tavó kó'iyeanemaka noixoâne.

³³ Yane kenó'okone hóyeno ákoti itukapu júdeu íhae Samâriya, vekoâtimaka neko xêne. Tokononé koáne neko hóyeno okó'okovoti. Yane yupihovó koéne kóseaneya.

³⁴ Pihínoane koane ipíxaxeane óko'onevo ipíhinoati óliu yoko víyum. Ina ivú'ixopamaka péyo, iyonoâti xoko pénsaum koane katarákoati.

³⁵ Yaneke po'ípone káxe, ina porêxo únae pénsaum pi'âti pe'u tiûketi, ina kixôa: “Kétaraka ra hóyeno. Enepomo anu'úka ésa'i ra mbónepike kétarakike, kóyeane mo boréxopeopi aungápapu” kíxoane.

³⁶ Ina kixoa'ikomaka Jesus neko hóyeno ihíkaxoti yútoe Muíse:

—Ya xapákuke ra mopo'âti, kuti ínixe ítúkeovoxo ákoti omotóva okóvo neko hóyeno isoéti?

³⁷ Ina yumopâ hóyeno:

—Énomone neko koseánati.

Ina kixôa Jesus:

—Pihé'evo, énomonemaka íxeaneye kuteáti ítuke neko hóyeno —kíxoane.

Márta yoko Mâriya

³⁸ Koêku yónae ne Jesus yoko ihikauhiko, símo xoko kali ipuxóvokuti. Ápe senóya koéhati Márta, itaíkotí Jesus ókea óvokuke.

³⁹ Enepone sêno, ápe po'ínu koéhati Mâriya. Yane vata-vatá kixóvone Mâriya poké'eke nonékuke Jesus ivavákoati ne ihíkavoti ihikau.

⁴⁰ Kene Márta, koati pepokéxoti isóneu vo'oku enó'iyea ítuke ya kúveu óvoku. Ina ahi'ókovo Jesus, hara kíxoaxo:

—Unaém, ako kó'inopiku kurí kíxeonu ne mbo'ínu mbóhuxeovo indúkea heú koéti ra itukéti? Pehúka huvó'oxeonu —kíxoane.

⁴¹ Ina yumopâ Vúnae:

—Martá, imáko ké'iyivoku. Koati pepoké kixeti iséneu, koane êno yónoku iséneu,

⁴² itea poéhaxo ne koekúti koáti nokonéti. Noívokoxoa Mâriya ne koáti únati ya uhá koéti, yoko ákomo veyopeáti —kíxoane Jesus.

11

Ihíkaxovi Jesus vitúkea orásaum

Mt 6.9-15; 7.7-11; Mk 11.24; Lk 18.1; 1 Ts 5.17

¹ Po'íke káxe, ápe óvoheixoku oráxea ne Jesus. Uke'éxone ítúkea orásaum ápe ihikau kixoa'ti:

—Unaém, íhikexavimaka vitúkea orásaum kuteáti kíxoaku Xuaum Mbátita íhikaxea ne ihikauhiko.

² Ina ihíkaxoahiko Jesus. Hara kíxovokoxoa:

—Enepo itikánoe orásaum, hara yáko: “Pai, émbemopi téyeamo sasá'iti íhe ne uhá koeti xâne, koane ukóponeamo ne netíxi yara poké'e xapákuke xâne.

³ Peréxavi nika úti itukovo káxe.

⁴ Ketúyapa pahúnevo úti koékumaka kóseanaya úti ne po'ínuhiko xâne vaheréxinoviti ítuke, kuti kixoa'ti uti ákoti pahukápu. Hako sike'évi víkorokeovo pahunévotike” yákoenoe —kíxovokoxoane.

⁵ Ina itukínoamaka Jesus íhokoake ne ihíkavoti ihikaxone. Hara kôe:

—Ínani áva xepákuke pihôti óvokuke ínikone ya kuku yóti kixopónoati: “Iningoné, yokóseanau, ívexanu mopo'âti koxe'u pâum,

⁶ vo'oku ínati simónu íningone xo'opénonuti, yoko akó'oti níngaxeake” kixóponea.

⁷ —Ínani akôe kúveuke óvoku: “Hákone tiri'ókoponovonu. Enjéxopane páhapetea ra óvongu. Ndunúkuxopovone, koánemaka uhá koeti nje'éxaxapa. Ákone omótova enjépuhinopi” ínani akôe.

⁸ —Koati ngxópitinoe, enepo hákoti exepúkinoe poréxoponea ne uhá koeti nókone vo'oku ítúkeovo ínikone, itea vo'oku ákoyea káyunuka nekóyo épemo'ixea, kóyeane mo exépuhinopi poréxoponea.

Konókti kutípea úti yumópeovimo Itukó'oviti vitúko orásaum

Mt 7.7-11

⁹ Hukínóvoti ngxéopinoe: Yépema ne Itukó'oviti, vo'oku porexópeatimo. Yapásika nékone xokóyoke, vo'oku itepónoatimo. Hane yákoenemakaye xâne ipusókoti pahapéti, yane im-ihé'ókinopitimo.

¹⁰ Vo'oku uhá koeti epémoti, poréxokonoa ne épemone. Koáne ne xâne oposíkoti itóponea konokínovati, itóponea. Koáne ne xâne kuti koeti ipusókoti pahapéti, mihe'ókinokonoatimo.

¹¹ Itínoe apéti xe'éxa, (maní'ikopomea perexoáti mopôti ne xi'íxa epemápi pâum?) Manímea kóxeoe peréxoa epemápi hêe?

¹² Koánemi epemápi kopútoe tapi'i, manímea perexoáti pitánae kotíveti yutóko? Ako kalíhuina.

¹³ Muhíkova itínoe mapini xâne pahukóvoti nonékuke Itukó'oviti, itea kóyeane peréxi únatinoe koekúti ne xi'íxa. Ínapoxo ne Ha'a úti íhae vanúke, koati porexoátimo Sasá'iti Omíxone ne epemoáti —kíxovokoxoane Jesus.

Koyuhókono itúkeovo íhakoe Mbezèbu ne Jesus

Mt 12.22-30; Mk 3.20-27

¹⁴ Po'i káxe, kópuhikopo ndémoniu ne Jesus xoko hóyeno úroevo. Yoko akó'otine okoyúho neko hóyeno vo'ókuke ne ndémoniu. Ipuhíkopeane ndémoniu, koyúhopone neko hóyeno. Enepoihikoneko êno xâne noixoâti, yupihovó koe iyúpaxeoava.

¹⁵ Itea ápe xâne xapákuke koèti:

—Koati Mbezèbu, enepone pahúkoti uhá koeti ndémoniu, porexôa ra hóyeno kópuhikopea ndémoniu —koénehiko.

¹⁶ Kene po'ínuhiko xâne, épemohiko Jesus itúkea iyupánevoti, hoénaxovope itúkeovo xoko Itukó'oviti úkea xunáko, oposi'okovatihiko, kaha'aínoati pahúkeovo ya yumópope.

¹⁷ Exó kíxea Jesus isónuehiko, énomone kixínoahiko:

—Uhá koeti natixókuti, óvoku xâne ixómoti okopókoko, itohíneotimo xanéhikoya, ákonemo ovâti. Kúteanemakamo koèku ne ko'óvokutihiko ovoti póhutike ovokúti. Itukovo ixómoti okopókoko, uké'etimo itúkeovo póhutine óvohikoku.

¹⁸ Kúteanemaka koèku xoko Satánae yoko ovónehiko, vo'oku enepone ixomo akapákaka, mani uke'éxopokokotihiko. Kó'inokeneya ra yunzó'inopinoe, koáhati keyuhoátinoe itúkeovo xunákoke Mbezèbu ngópuhikopea ndémoniuhiko.

¹⁹ Eneponi itukapu xunákoke Mbezèbu ngópuhikopea ndémoniuhiko kuteâti iséneunonu, ná'ikopo kó'inoaye iséne ne he'ínehiko ya hé'eke kopúhikopotimaka ndémoniu? Ako kalíhuina kó'inoane yíúho kuteâti ra yihó'inonu. Koati énomonehikomo kouhápu'iko itúkeovo pahukóvoti ne iséneunonu.

²⁰ Koèku itúkeovo ya xunákoke Itukó'oviti ngópuhikopea ndémoniuhiko, koati iyúseoti símeovone kaxena natíxea Itukó'oviti xepákukenoe.

²¹ —Noixó íxeanoe ne koati xúnati hóyeno usó kixóixoti sa'íkovope, kohiyánati óvoku yoko uhá koeti apeínoati. Ako itoâti véyee itúkeovo.

²² Itea enepo símo koati xúnatiya, ítoa omópea sa'íkovope, enepone íhuinovoke. Yane omópea uhá koeti apeínoati koane háxakexea xapa ha'íne —kíxovokoxoane Jesus, íhókoati xúnati hóyeno ne Satánae, koane kixopóvoti itúkeovo xunané'e ya Satánae.

²³ Ina kixovókokopaikomaka Jesus:

—Enepone ákoti huva'áxanu, koati okopónuti. Koane enepone ákoti itukapu nza'íne índukeke, itopó kíxoa ukóponea ne itukéti índuke —kíxovokoxoane.

Koèku ne ndémoniu aukópova ne xâne ípúhikopeaku

Mt 12.43-45

²⁴ Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Enepo ípúhikopea xâne úroevo ne ndémoniu, píhoheo ya mêmu ákoti apèti oposíkoti ókoku, ítea ako ínixapana. Yane hara kôe: “Aungópovotiko xoko imbúhikopeaku” kôe.

²⁵ Yane aúkopovane, yoko inú'ikopane sásasa koyépotine koane êno úhe'ene vo'oku ákoyea inú'epoya.

²⁶ Ina itaíkopono po'i seti koeti ndémoniu itúkoti xanépone. Yoko aínovo koati váhere yane inúxoti. Ina urúhikopovo xokóyoke neko hóyeno. Yane yupihovó koane váherexea koépoku neko hóyeno yane inúxoti kôe —kíxovokoxoane Jesus.

Yuhó sêno íhayú'íkoti eno Jesus

²⁷ Koèku ixómoyea koyúho ne Jesus, apé koéne sêno xapákuke neko êno xâne kohonókoti emó'u kó'iyea:

—Koâti únati koèku ne sêno koxe'éxapiti koane ohíkopiti ya xêne —koéne.

²⁸ Ina kôe ne Jesus:

—Hane itukóvovo koati motokeâti “únati koèku” kíxeokono, xâne kamokénoati ne emo'u Itukó'oviti koane itukoâti ne páhoenoa —koéne.

Hoénaxeokonoke Njóna

Mt 12.38-42

²⁹ Hara koe Jesus koèku ho'uxo-ho'uxó kó'iyea ne êno xâne xokóyoke:

—Koati váhere ra xanéhiko apèti yara káxehiko símokune úti, épemoikomaka iyupánevoti, hoénaxovope itúkeovo xoko Itukó'oviti úkea njunáko. Itea ákomo ápahuina iyupánevoti noíxonemo, ákoti itukapu kuteâti koèku xoko Njóna mekúke.

³⁰ Vo'oku kuteâti koèku Njóna itúkeovo hoénaxovope xunako Itukó'oviti xapákuke neko íhae Nínivi mekúke, énomonemakamo ngoéneye, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. Undímakamo hoénaxovope xunako Itukó'oviti xapákuke ra xanéhiko apèti yara káxehiko símokune úti.

³¹ Simapúne kaxena yúhoikopeakumo Itukó'oviti ne xanéhiko, enepone seno nâti mekúke íhae poké'e koéhati Sába, hanekóxonomo xapákuke ne xanéhiko apèti kó'oyene. Exepúkotimo

neko sêno, exókoatimo pahúnevo ra xanéhiko apêti kó'oyene, vo'oku yupiheovo ákoyea malíka úkeaku neko sêno kámokenoponea ne êno hána'iti kó'exoneyeya ne Salúmaum. Yoko anéyene koati payásoti ya Salúmaum, enepora yuhó'ixopitinoe, itea ako itúkokonoke yúho.

³² Koánemaka ne íhaehiko Nínivi, hanekóxonomo xapákuke ne xanéhiko apêti kó'oyene yaneke káxe yuhaíkapa Itukó'oviti ne xanéhiko. Exepúkotimo neko íhaehiko Nínivi exókoatimo pahúnevo ra xanéhiko apêti kó'oyene, vo'oku enepone íhae Nínivi, kamoné'e yuhó Njóna koyúhóti emo'u Itukó'oviti mekúke, ikótivexoa isóneuke ne váherevoko koane kuríkópahiko. Yoko anéyene kó'oyene koati payásoti ya Njóna, enepora yuhó'ixopitinoe, itea ako itúkokonoke yúho.

Koêku yúku kouhápu'ikopeti
Mt 5.15; 6.22-23

³³ Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Ako ihúxoti yúku kouhápu'ikope he'onó kixoâti xoko ákoyeaku iyúsea. Ákomaka xovopu'í íxa ya sêsta, itea hane ímoa xoko koati imókonoku kouhápu'ikopeti motovâti ínixea koêkúti urúkovati ne ovokúti.

³⁴ Kuteâti koêku yúku kouhápu'ikopeti, énomone koéneye ne yúke kexé'uke. Itukovo únati ne yúke, uhapú'itike yóvoheixo. Kene hákoti unâti ne yúke, hahákutikemo yóvoheixo.

³⁵ Yokómoma koêku ne mani uhapú'iti xikóyoke, enepone mani kouhápu'ikoti iséneu, mará'namo itúkapu hahákutike imópi.

³⁶ Enepo itúkapu ainóvoti uhapú'iti apê xikóyoke, ákoti óvaku kali hahákú koyêtiya, ainóvotimo uhapú'itike yóvoheixo kuteâti koêku kouhápu'ikopeti koati xúnati uhapú'iyea kouhápu'ikopiti —Kíxovokoxoane Jesus.

Koyúhoinoa Jesus pahúnevo ne farízeuhiko
Mt 23.1-36; Mk 12.38-40

³⁷ Uke'éxone koyúhoyea ne Jesus, ápe farízeu itaíkoati níkóponea óvokuke. Urúkovane Jesus óvokuke ne farízeu, ivátakone xe'o mêsa.

³⁸ Yoko iyúpaxova farízeu noixôa ákoyea háka Jesus ne kixoku kipóvo'uxeovo farízeuhiko tumúneke níkea.

³⁹ Ina kixôa Vúnae Jesus neko farízeu:

—Ítínoe farízeu, kutí kénœe xâne kókoyuse kixoíxoti kipó'íkea enóvopeti yoko úto meúkeke, itea kúveuke koati ênoti ihómuyo. Énomone kénenœyey koêku itúkeovo ainóvoti váhere koekúti ovâ ne iséneu, koane usó kéyeyi yaúpu'iki po'ínuhiko xâne, kutí koeti hí'ixíti itukevo motovâti kiri'uxi apeínopiti.

⁴⁰ Ítínoe xâne ákoti isóneue. Haina póhutine koekútihiko noixone po'ínuhiko xâne ivávako ne Itukó'oviti, itea koati ivavákotimaka ovoti isóneuke xâne.

⁴¹ Itúkapuikopo ovoti iséneuke iké'iparaxo Itukó'oviti, yane sasá'itimo uhá koeti kixeku itíkivo.

⁴² Koati kotívetimo kêku, itínoe farízeu. Kaná'uti ápeyeya íperaxoke Itukó'oviti, hexakínoati póhuti yane uhá koeti yehí koeti ítikevo perêxo ndízimu. Muhíkinova ne kálíhunoœ neóne xe'o yóvoku kuteâti otélam yoko áruta koane po'ínuhiko neóne kuteâti, peréxomaka ndízimu ya koêkúti yé'akeye yêho. Itea enepone itíki ponóvoti koekúti koane ákoyea omótovo yokovo Itukó'oviti, ákonœe itíka. Yoko énomone itukóvovo koâti nékone itíki, ákotimaka kurí íxêa itíki ne po'ínuhiko koekúti.

⁴³ Koati kotívetimo kêku, itínoe farízeu, vo'oku iti yómoti ivátakea xoko ivatákokuti ya nonekútike xoko ivátakoku koati payásotihiko ya íhikexovokuke hé'e. Epó'oxo enepo yi-hókokono koêku víki ya none ovokúti, koati yáhatimaka yéxikono itíkivo teyonéti.

⁴⁴ Koati kotívetimo kêku, itínoe kutí koeti poké'e ekóxokonoku ivokóvoti, ákoti iyusêa ápeyeya ekoxóvatíya. Vekôa xâne oúkeke, ako éxa ápeyeya imuyúkoti opékuke —Kíxovokoxoane Jesus.

Exókoa Jesus pahúnevo ne éskiribahiko

⁴⁵ Ina kíxo Jesus ne po'i íhíkaxoati ne Ponóvoti Kixovókuti yútoœ Muíse:

—Íhíkaxoti, koêku kíxineye yihó'inoœ ne farízeuhiko, kotívetinóvimaka, uti íhíkaxoti yútoœ Muíse.

⁴⁶ Yane hara kíxoœ Jesus:

—Keáne itínoœ íhíkaxoti yútoœ Muíse, kotívetimakamo kêku. Vo'oku yane ênoti íhíkavoti íhikexone, kutí koe íkeínœxoti po'ínuhiko xâne êno ínati koekúti ákoti itâ koínœyeya. Ákomaka kalíhúina yónea iséneu kéínoyi póhuti kali koekúti yane íkeinoxike po'ínuhiko xâne.

⁴⁷ Koati kotívetimo kêku, vo'oku kéxepuki katátumbana porófeta, enepohíkone koyúhóti emo'u Itukó'oviti mekúke, koépeu yoxúnoekene.

⁴⁸ Yane kixeku itíkivo, koati keyuhópovoti kutipasí kó'iyea iséneu ne isóneu yoxúnoekene vo'oku kíxoaku ne porófetahiko. Koati énomonehiko koepékoa, ina kino'ókono kexépuinoati katátumbana ne koépeuhiko, kutipasí keâti ne váhere ítuke yoxúnoekene.

⁴⁹ Énomone kó'ino ne Itukó'oviti yane hána'iti kó'exoneyea xoko kó'iyeku: “Mbahukinoatihikomo porófeta koyúhota emó'um xapákuke, koánemakamo ápostulu, po'i mbáhoena, itea koepékotihikomo po'ínuhiko mbáho, koane ikoítponoatimo kotíveta ne po'ínuhiko” kôe.

⁵⁰ Énomone kutí'inoke yoneâtimo oukeke ra xanéhiko apêti kó'oyene ne itina heú koeti porófetahiko koépeuti ukeâtine iná turixóvo ra mêum,

⁵¹ ukeâti kaxénake koépekeokonoku Ámbeu túkú koeti kaxena koépekeokonoku Nzakâriya, enepone koépeuti ukeâti ne hána'iti imokóvokuti yonoti xoko áta yane kíndanake hána'iti imokóvokuti. Aungópatimaka ngíxeopinoe: Oúke ra xanéhiko apêti kó'oyene yóneamo itina uhá koetihiko neko koépeuti.

⁵² —Koati kotívetimo kêku, itínoe íhikaxoati ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, vo'oku itínoe kuti koeti omó'ixoati ne xáve poréxoti xáne éxea ne kaná'uti exóneti íhae xoko Itukó'oviti, itea ako iké'itukexa, epó'oxo itopó kíxea ne po'ínuhiko xáne kaha'âti éxea —kíxovokoxoane Jesus.

⁵³ Ipuhíkopeane Jesus, koati imaíkinovati éskiribahiko yoko farízeuhiko, koane opósi'okeovahiko ya épemo'ikeake. Ako tópi kíxoaku yuhó'inoahiko, kaha'aínoti Jesus pahúkeovo ya yumópope.

⁵⁴ Koati kuxoâtihiko ápeyemo koêkuti yuho Jesus kutí'inoke motovâti koyúhoyeahiko itúkeovo pahukóvoti.

12

*Po'ínuhiko íhikaxovike Jesus
Mt 10.26-31*

¹ Yoko koati yupihóvotine éno xáne ho'uxo-ho'uxó koetíne koane ókonuhevekexekokoko. Yane turixovone íhikaxea ne Jesus. Íhikauhiko ínuxo íhikaxea. Hara kíxovokoxoa:

—Neixipa ne kutí koeti kohiyákoepeti páum, ánahixope farízeuhiko, ákoti oríko ukóponea xapa po'ínuhiko xáne, enepone kutí kó'iyea koati sasá'iti ya po'ínuhiko xáne koeku enó'iyea ítuke ákoti aunáti.

² —Ako kíxovókuti pikonéti éxeokono kó'oyene ákotimo kaurápu'ikakana. Koánemaka ne he'onó'oeti kó'oyene, kóyeanamó urápu'iyea.

³ Vo'oku uhá koeti he'onó'ú kíxene keyúhoyi, kóyeanamó koúrupu'ikeokono xapa xáne. Koánemaka ne koekúti hahaa kíxene keyúhoyi kúveuke yóvoku, kohonókokonotimo koyúhoyeokono, kutí'inokemo exoâti uhá koeti xáne.

⁴ —Ítínoe íningone, hara ngíxópinoe kó'oyene: Hákonoe píke xáne motovâti koépekeopi, vo'oku poéhane kexé'u ító koépekeke, yane ákone xunáko ítúkea po'í koekúti.

⁵ Itea énjakapivo nékone tíyi, énomone ne Itukó'oviti apêti xunáko koépekeopi koane iyónopeopi ípíhóponovokutike. Ngáyukoa ngíxeopinoe: Itúkapu énomone tíyo.

⁶ —Ákoikopo akávanevo singu koeti kálíhunoe hó'openo ôti ya kali pi'âti pe'u tiúketi ákoti axu'ína ovâti? Itea ako kalíhuina ápeyea xapákuke nê'e ákoti exêa koêku Itukó'oviti.

⁷ Muhíkova híyeu tíuti, éxoa Itukó'oviti yé'akeye. Hákoikopo píke, vo'oku itíneneo yupihóvo ítóponone nonékuke Itukó'oviti yane énoti hó'openo ôti —kíxovokoxoane.

*Koêku teinôa xáne koyúhoyea hókea Jesus koáne akô'o teinô
Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20; 2 Tm 1.8*

⁸ Ina kíxovókoxopaikomaka Jesus:

—Koati ngíxópitinoe: Uhá koeti xáne koyuhoâti nonékuke po'ínuhiko xáne ítúkeovo hokónuti, kúteanemakamo ngíxoaku nê'e nonékuke ánuhiko ya vanúkeke. Ngoyuhoâtimakamo ítúkeovo hokónuti, undi íhae vanúke ikútípasikoPONOVOTI xáne.

⁹ Itea enepone koyuhoâti nonékuke xanéhiko ákoyea ítúkapu hokónuti, ngoyuhópatimakamo nonékuke ánuhiko vanúkeke ákoyea ítúkapu hokónuti.

¹⁰ —Áva xáne vahéréxinonuti emó'u, apêtikomo oxéne ítúyoepa pahúnevo. Itea enepone xáne koyuhoâti ítúkeovo váhere ne ítuke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, ákonemo ítúyoepaku ne pahúnevo.

¹¹ —Enepo yamakánanoe yíhoikikono ya íhikaxovoku hó'e xanéhiko, koane nonékuke pahúkotihipo yoko po'ínuhiko payásoti tuti xanéhiko, hako pipokéxinoa iséneu ne kíxékumo yimópíke koane koékumo ne yíúho,

¹² vo'oku yaneko ôra, íhikaxopitinoemo Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti nékonemo keyúhoyi nonékukehiko —kíxovokoxoane Jesus.

Ako yúsika íxómoyea ípúpakinoa vísóneu kahá'ayea úti vírikuxea

¹³ Yane apé koéne hóyeno xapákuke neko êno xâne kixoti Jesus:

—Íhikaxotí, pehúka ne mbo'ínu hazákeana ne apeínoati kúreinovike haíkene úti —kíxoane.

¹⁴ Ina kixôa Jesus:

—Hoyenó, undí'ikopo yúhoikovoku xâne? Haina indúkovoke nzaxákeokokoa ne xâne kúreinao haíkene —kíxoane.

¹⁵ Ina kixovókoxopaikomaka Jesus neko êno xâne kamokénoati:

—Yokóhiyanavao ne uhá koeti kó'iyevovoku koekúti íyekovoke, enepohikone mani ixómoinoke ipúpakinoa iséneu keha'áti kurí'uxeovo apeínopiti, vo'oku haina énomone ápeino ne xâne yara kúveu mêum —kíxovokoxoane.

¹⁶ Ina itukínoahiko Jesus íhokoake ne áha íhikaxea. Hara kíxovokoxoa:

—Ápe hóyeno íriku, ênoti pôreu ha'i nóne isáneke.

¹⁷ Ina koe isóneupinovo: “Námeamo ngíxoaneye ra êno ha'i nónem? Vo'oku ákone iyónoangu”.

¹⁸ Ina koepómaka isóneupinovo: “Énjoa ngíxoakumo. Ngatahíneatimo ra unákovoku ha'i nónem, ínamo indúkapa koati hána'ítia. Énomonemo unángo ra ha'i nónem, koáne ra uhá koeti apeínonuti.

¹⁹ Yane ínamo angôe: Êno apeínonuti ngoúnae. Ákomo malíka yónoku. Kó'oyene, poéhane ómomingea, níngea, énoyevom yoko elókeyea ongóvo, ngoétimo.”

²⁰ Itea hara kíxoa Itukó'oviti: “Íti koati ákoti isóneu. Kó'oyene yara yóti, ivekóvotinemo. Kutí'ikopomo itópoinopi uhá koéti ne apeínopiti yúnahiu?” kíxoane Itukó'oviti —kôe éxetina Jesus.

²¹ Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Koati énomone koéneye ne xâne yuixóvoteoxo kurí'uxeava apeínoati yara kúveu mêum, itea ako apeínoati xoko Itukó'oviti —koéne.

Kuvóvoti Itukó'oviti

Mt 6.25-34

²² Ina kixovókoxoamaka Jesus ne íhikauhiko:

—Énomone ngxínopinoo ákoyea ixomo ipúpakina iséneu kixékumo kêku itukovo káxe, ukínopikumo níke, koane nókone kexé'u, yoko kixékumo iké'ipovoxopivo.

²³ Vo'oku enepone kéyeku itukovo káxe, haina pohúneti níki, koane hainámaka pohúneti iké'ipovoxopivo yápeino.

²⁴ Ivévakapihi ne hó'openohiko ôti. Ako ná, koane ako ítxeaku ha'i nóne. Ákomaka unákoku níka, koane ákomaka óvoku ítxokoku êno níkokónoti, itea kóyeané poréxea Itukó'oviti níka. Ákoikopo yéxa itúkeovo itínoe yupihóvo itóponone yane hó'openohiko ôti?

²⁵ Ako ápahuina ya xepákúkenae itotimo kóukoponea kaxena ávoveani ivákapu, yusíkoti yupiheovo kahá'ayea kóukoponea.

²⁶ Neíxoaneikopo, koéku ákoyea ite itíki kalíhuti koekúti, ná'ikopo koeti ixómoino yónoheixoa iséneu ne po'ínuhiko koekúti?

²⁷ Ivévakapihimaka koéku payá'iyea ne koati uhé'ekoti hñu ne itunoévoti ya mêum, enepone iháxoneti humanévoti. Ako hñka kuteáti xâne, koane ákomaka ixúxuka, itea koati ngxópitinoo: Muhíkova neko uhá koeti úhe'ene náti Salúmaum, enepone hána'iti íriku mekúke, ako itápana úhe'ene hñu ne itunoévotihiko íhae mêum.

²⁸ Katarákoapo Itukó'oviti ne itunoévoti íhae mêum, mapini póhutine kó'oyene ápeyeva, ihârotike oro'ókokonotinemo yúkuke, ínapomo hako katarákopi Itukó'oviti, itínoe xâne ôriti kúveova.

²⁹ Hákonoeokopo ixomo yonóheixoa iséneu úkeakumo ne níke koane yéka. Hákomaka kenóko'inoe vo'ókuke ra koekúti.

³⁰ Vo'oku koati énomone yónoheixo isóneu xâne ákoti éxa Itukó'oviti ya uhá koeti óvohikoku yara kúveu mêum. Yoko éxoa Yá'a íhae vanúke kénokinoe uhá koéti ra koekúti.

³¹ Inúxotike ya uhá koéti, hane itíka yónoheixoku iséneu ítuke Itukó'oviti, yane kousókinopeatimo Itukó'oviti ne po'ínuhiko nékone —kíxovokoxoane Jesus.

Koéku ne kaná'uti íríkuxea xâne

Mt 6.19-21; 1 Pê 1.4

³² Ina kixovókoxopaikomaka Jesus neko íhikauhiko:

—Ítínoe hokónuti, itínoe kutí ngxíxone kálíhunoe su'úso ákoti axu'ína ikéneke koyonoáti, hákonoe píke, vo'oku koati ahá'ínopinoo Yá'a íhae vanúke itíkivo xanéna koane yenópi vanúke natíxokuke.

³³ Enepone apeínopiti, yakávanea, koane pèrekexamaka xâne ákoti apeínoati ne ésa'i. Yane apétimo íhaku tíketa ákotinemo ipúpa'ixeaku, koane enómakamo apeínopiti ákoti uké'yeaku vanúkeke xoko ákoyeaku itápana ónevoti, koane xoko ákoyeakumaka kálíhunoe hó'openo níkhóheati.

³⁴ Vo'oku koêkuti yunákoaku ne apeínopiti, itukapu vanúkeke, áko'o itukapu poké'ee, énomonemakamo yónoheixo iséneu –kíxovokoxoane.

³⁵ Ina koe'íkomaka Jesus:

–Itikapu xâne usó koyêti kuteâti koêku xâne iyukovó koyêti, ko'ipovó kíxoixotimaka ípovo, koane ihuvé koyêtimaka yukúna aukápapu kúxoixopone.

³⁶ Kutí yákoeynoe ahinoêti ixómoti noimé'exopo seópope pátarauxa ukopeâti áyuike kasâtxoti. Seopóne pátarauxa, enepo ipusókopo pahapêti, usó kóyepone ahínoe míhe'okopinóa.

³⁷ Koati únatimo koêku ne ahinoêtihiko inú'epo pátarauxa ixómoti noimé'exopa. Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Itukovó koetimo koati pátarauxa silo'íxopomo ípovo ko'ítukeya. Yane kavátahikoatimakamo neko ahínoe xe'o mēsa ominoâti nika.

³⁸ Yusíkoti itúkeovo ya kuku yóti, áko'o ya máturukata seópea ne pátarauxa, koati únatimo koêku neko ahínoe inú'epo ixómoti noimé'exopa.

³⁹ Koati endó'okopitinoe koêkumo: Eneponi exá únae ovokúti orana símope ne ómevoti, mani koyonoâti ne óvoku, ákoni síka úrukeova ne óvoku.

⁴⁰ Keánenomaka, neímexa ne aúngopovopemo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, vo'oku ya koati ákoeyakumo kixápanu, énomonemo aúngoepoveo –kíxovokoxoane Jesus.

Éxetina Jesus koeku únati yoko váhere ahinoêti

Mt 24.45-51

⁴¹ Ina kixôa Péturu ne Jesus:

–Unaém, enepora yéxetina apêti íhokovoke, koati utíne itíkino? áko'o uhá koetímaka xâne –kíxoane.

⁴² Ina kixôa Jesus itukínoati po'i íhokoake:

–Kutí'ikopomea itukóvo kuteâti ne ahinoêti koati yuixóvoti ítukexeokonoke, koane ponóvoti isóneu ítukeke? Énomone neko poréxoakemaka pátarauxa éxea koêku ne po'ínuhiko ahínoe, motovâti kousoakinoa nókone koatíke kaxénaxeokonoke.

⁴³ Koati únatimo koêku ne ahinoêti inú'epomo pátarauxa kíxeaneye ko'ítukeya aukápapu.

⁴⁴ Koati endó'okopitinoe koêkumo: Kuri'ó kíxoátimo pátarauxa kóyoninoa uhá koeti apeínoati.

⁴⁵ Itea enepo akóe isóneu ne ahinoêti: “Yupíhovane xu'íkeneyea ne mbátarauxa” akóe, ina turixápu yehépoke'exe ne po'ínuhiko ahinoêti, ha'íne, koane yuixeoovo níkea, énoyeovo yoko kohíhiyeya, naixapu nê'e.

⁴⁶ Vo'oku seopó koetimo pátarauxa ya káxe koati ákoeyaku kuxápa, koáne ya ôra ákoeyakumaka éxa káyukopeovomo. Yané'e, koati kotívetimo kíxoaku pátarauxa ipihápana. Iyonópatimo xoko iyónopoku xâne ákoti akutípo.

⁴⁷ –Enepone ahinoêti exoâti ne ahá'inoa pátarauxa, itea ákoti usó akóye kousokea, ákotimaka itukêa ne áha, koatimo xúnati yehépoke'exeokono ipihápanakana.

⁴⁸ Itea enepone ákoti exá ne ahá'inoa pátarauxa, yusíkoti váherexea ítuke koane motókeyea xu'ínayea ipíhoponeokono, itea ákomo áxuna kíxoakumo pátarauxa yehépoke'exe ipihápana. Vo'oku enepone xâne ênoti pónekonoke, konokoâti enó'iyeamaka únatinooe koekúti ítuke, póreupo vo'oku enó'iyea pónekonoke. Kúteanemaka koêku ne xâne xu'ínati ípara, koati konokoâti enó'iyea póreupo anu'úkopati ne yé'akeye pónekonoke –kíxoane.

Xâne okopókoti vo'oku Jesus

Mt 10.34-36

⁴⁹ Ina koe'íkomaka ne Jesus:

–Enepone nzímea yara kúveu mēum, inzokoa yúku oro'ókoti, yoko ehá'ani turíxeovone kó'iyeaneye.

⁵⁰ Itea anéyeko kotíveti koekúti véngokuikomo. Koati konokoâti ítúkeovo oúngekemo yóno ne êno tiveko koekúti, epó'oxo koati hána'ítine tiveko inzóneu koêku ávovea ndarú'uxa.

⁵¹ Ikítixatinoe nzmínoti motó'iyeoava úhepeyeya isóneunokoko ne xâne yara kúveu mēum? Ákomo ákoeneye. Koati endó'okopitinoe koêku: Apêtimo okopókoti vo'ónguke.

⁵² Ukeátine kó'oyene, itukovo apêti singu koeti ko'óvokuti ya póhutike ovokúti, mopó'amo okopâti ne po'i pí'âti, itukovo pí'âti okopâtimo ne po'i mopó'âti vo'ónguke.

⁵³ Kúteanemakamo koeku hóyeno yoko xé'a. Okopâtimo hóyeno ne xé'a, áko'o itukovo xé'a okopâmo ne há'a vo'ónguke. Kúteanemakamo koeku sêno yoko íhíne. Okopâtimo sêno ne íhíne, áko'o itukovo íhíne okopómo êno vo'ónguke. Kúteanemaka koeku sêno yoko sínéna vo'ónguke, okopâtimo sêno ne sínéna, áko'o itukovo sínéna okopâ ne imóse vo'ónguke –kíxovokoxoane Jesus.

Hoénaxovope yé'exeovone hunókoku ra mēum

Mt 16.2-3

⁵⁴ Ina kixovókokoxopaikomaka Jesus neko êno xâne:

—Enepo neixónoe kapási ukeâti kíyo'i káxe, “Úko rakéne” kénoe. Koáne, kevo'oxo.

⁵⁵ Koáne enepo sa'irí'okovo ne ihunóvoti, neixoâtinoo ne úkeaku, “Kotúpotinemo” kénoemaka. Koá'axo, kotúpo.

⁵⁶ Itínoe ikútixapovoti koati ko'exoneti, é'exo kíxeanoe koêku ra mêum koáne ra vanúke, koêku kahá'ayea kévea koane kotú'iyea, itea inípono ákoyea yéxa itukóvotiye ra káxehiko símokune úti.

⁵⁷ Manímaka konókti yéxinoe péni iséneunoa ra koekúthihiko! —kíxovokoxoane Jesus.

⁵⁸ Ina koe'íkomaka:

—Itukovo apêti évotikopike po'i xâne, ina omôpi yuhoíkovokutike, ya koêkuiko yéni, tumúneke sími yuhoíkovokutike, yapásika kíxeaku unátipinokoko iséneu, maka hákone iyonópi nonékuke ne pahúkoti yuhoíkovokutike, vo'oku mani kurikópiti nê'e xoko pulísea. Kene ne pulísea, mani kurikópiti ika'ákovokutike.

⁵⁹ Enepo akoéneye, koati ngxópiti ákoyeamo ipíhikapi koêku ákoyea peréxapa uhá koêti ne yoréveu —kíxovokoxoane Jesus, exókoathihiko kónokea épemea Itukó'oviti kotúyopinoa pahúnevo tumúneke seópea nonékuke.

13

Konókoti kuríkoepa úti ne váhere vítuke

¹ Koati énomone yaneko koyúhoyeaku Jesus, apé koéne xanéhiko simoâti, koyuhó'inoati koêku ne ihaehiko Ngalíleya, koépeu Pilátu, itúkeovo isúkotihiko hó'openo, ikó'iparaxoke Itukó'oviti, yaneko koepékokonone.

² Ina kíxoáhiko Jesus:

—Íkítixatinoemea koati yupihóvoti váherevoko ya po'ínuhiko xâne ihae Ngalíleya nekóyohiko vo'oku kíxókonokuhiko koépekeokono?

³ Ako kalíhuina kó'iyeaneye. Koati ngxópitinoe: Enepomo hákoti iketívexoa iséneuke ne pehúnevo, koane hákotimaka kirikópa, koati kotívetimakamo kíxékonoku ya hunókokuke.

⁴ Kene neko dizoitu koeti ivokóvoti ya Silôe íkoro'uxovone neko éyevoti péti vanúkeke koexépoeti, pe'okoâtinooemea itúkeovo koati yupihóvoti váherevoko ya uhá koeti po'ínuhiko xâne ihae Njeruzálem?

⁵ Koati ngoyuhó'inopitinoe: Enepomo hákoti iketívexoa iséneuke ne pehúnevo, koane hákoti kirikópa, koati kotívetimakamo kíxékonoku ya hunókokuke —kíxoanehiko Jesus.

Koeku xuve figu ákoti há'i

⁶ Ina itukínoahiko Jesus ihokoake ne áha íhikaxea. Hara kíxovokoxoa:

—Ápe hóyeno apêti xuve figu xapákuke xuve úva nóne. Po'i káxe opósikoponea há'i yane xúve itea ako êho.

⁷ Yane ina kíxôa neko koyonínoati ne nóne: “Mopó'ane xoénae ixomo ombósi'ixoponea há'i rá'a, itea anéyeko ávoveya ênjo. Titúkane kó'oyene, vo'oku ovohi koâti ra poké'e koêku ákoyea pôreu” kíxoane.

⁸ Ina yumopá ahínoe: “Síkeavone yara xoénae. Imbanó'ekoatikomo, ínamo imbíhina katamú'ikoati.

⁹ Yane enepo paréxa há'i, únatimo. Kene hákotimo, pehúkanemo tetúkeovo” kíxoane —koéne éxetina.

Sêno ka'aríneti koítovone Jesus

¹⁰ Ya sâputu, káxe koati sasá'iti xoko evo júdeu, ixómoti íhíkaxo ne Jesus ya íhíkaxovoku hó'e júdeuhiko.

¹¹ Yane simóne sêno ka'aríneti. Dizoitú koetíne xoénae ixomo iká'arinexoa ndémoniu. Yupihovone itipu'í kó'iyea vo'ókuke, ákone ita ponópeovo.

¹² Noixoâne Jesus, íháxikoane ina kíxôa:

—Senó, ítivoane ra yaríne —kíxoane.

¹³ Yane ípiho vó'u Jesus muyókuke. Ehá'axo kíxoane, ponópovone koxé'u neko sêno. Yane yupihovó koéne íháyu'ikea Itukó'oviti neko sêno.

¹⁴ Itea ímakovo ne inuxínoti itukéti yane íhíkaxovoku hó'e júdeu, vo'oku koíteova Jesus ne sêno ya sâputu. Hara kôe:

—Anéye sei koeti káxe motovâti ko'ítukeyea ne xâne. Énomone síminoe ítivoa ne yaríne, kene ako yusíka itúkeovo ya sâputu, káxe koati sasá'iti hó'eke úti —koéne.

¹⁵ Ina kôe ne Vúnae:

—Ítínoe ikútixapovoti koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne, ákonikopo kíxapananoe ne píyo vúi, itukovo píyo juméntu xoko ómomikoku íyikoponi úne ya sâputu?

¹⁶ Ina keno'óko ra sêno, koati ámoripono Ábraum iká'arinexone Satánae dizoitú koetíne xoénae. Ná'íkopo koeti ákoino omótova íteova ya aríne ya sâputu? —kíxovokoxoane.

¹⁷ Uke'éxone koyúhoyea Jesus, teyó koénehiko neko uhá koeti okopâti, itea yupíhova elókeyea okóvo ne po'ínuhiko jǎdeu vo'ókuke uhá koéti neko ihayú'iyuti ituke Jesus.

Éxetina Jesus koêku ukóponea ne ake nonéti koéhati mostarda

Mt 13.31-32; Mk 4.30-32

¹⁸ Háramaka koe íhikaxea ne Jesus:

—Kutimea koéneye ukóponea ne natíxea Itukó'oviti xapa xâne? Kutimea ínzokoa?

¹⁹ Hara koéneye kalíhuti ake nonéti, enepone iháxoneti mostarda enepo nǎa hóyeno ya isáneke. Ihonópone, paya'ínemaka, itúkuvone xuve tikóti. Yane itúkotine mǎko ne hó'openo óti káva'oke —koéne.

Éxetina Jesus koêku ne kohiyákopeti pǎum

Mt 13.33

²⁰ Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Kutimea ínzokoa kixoku ukóponea ne natíxea Itukó'oviti xapa xâne?

²¹ Hane koéneye kohiyákopeti pǎum veínoake sǎno ánahixea mopó'áti ihíxopeti tiríku. Ehane heú kixoa kohiyakea ne tiríku —koéne.

Koeku kalíkuti pahapéti

Mt 7.13-14; 7.21-23

²² Koêku yónea ya Njeruzálem ne Jesus, koane íhikaxea emo'u Itukó'oviti yane pitivókohiko yoko ipuxóvokutihiko vékoku.

²³ Yane ápe xâne kixoti Jesus:

—Unaém, ákomeamo axú'ina ne xâne koítovone Itukó'oviti yonopâti xokóyoke?

²⁴ Ina yumopá Jesus, itukínoati íhokoake.

—Kéxuna'ixapunoe víki ne kuti koeti kalíkuti pahapéti. Koati ngxópitinoe: Enómo kaha'áti vékea itea ákomo íta —kíxoane.

²⁵ Ina itukínoamaka po'í xéti, íhokopovoke, koane íhokoake ne xâne ákotimo urúkapapa ne natíxoku Itukó'oviti vanúkeke. Hara kǎe:

—Exepúka ne únae ovokúti, exexápene ne pahapéti, itukapu meúkeke yovó'ikonoe ixómoyea ipísoko pahapéti ké'iyi: “Unaém, míhi'akinavea ne pahapéti” ké'iyi, yane haramo kixópi: “Hainánoe ití ovónje” kixópitinoemo.

²⁶ Inamo íxeánoe: “Kahá'inepipepo úti xe'o mǎsa óvoku níkokónoti yoko ekáti yanekóyoke, koane koati vípuxovokue íhikexopepo” kixeátimo.

²⁷ Itea haramo koépomaka yuhó'inopinoe únae ne ovokúti: “Ako énjapinoe. Yahíkuxipunu, itínoe itúkoti váhere” kixópitinoemo.

²⁸ Yane neixoátinemo ne Ábraum, Izáki koane Njáko ya natíxokuke Itukó'oviti, koánemaka uhá koetíhiko ne páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u mekúke, itea kirikókonotinemo meúkeke yane natíxokuke Itukó'oviti. Yoko enómo iyókexoti yoko ngarutútukexoti óe vo'oku hána'iti tívoko koeku xâne xoko yenópoku.

²⁹ Enómo xâne ivatákopotimo xe'ókuke mǎsa ya natíxoku Itukó'oviti ukeáti ya uhá koéti ra kúveu méum, xoko úkeaku ihároti, yoko xoko íyeu kíyo'i káxe, koane xoko úkeaku kásati, yoko xoko úkeaku ihunóvoti.

³⁰ Apétimo xâne ákoti apayáso ovoti íkenétike koêku kó'oyene itukóvotimo koáti teyonéti ya po'ínuhiko xâne yaneko káxe. Kene xapákuke ne teyonéti koêku kó'oyene, apétimo okópoti koati íkenétike —koene Jesus.

Ako omótova okóvo Jesus ne íhae Njeruzálem

Mt 23.37-39

³¹ Koêkuiko koyúhoyea ne Jesus, ápe farízeuhiko kixopónoati:

—Hákone yovóheixo yáye. Ipíhikapi rá'a, vo'oku kahá'ati koépekeopi ne Érodi —kíxoanehiko.

³² Itea hara kixoa Jesus yumópeahiko:

—Yéta'akapana ne Érodi, enepone kutí koeti éxeako úkoe, ngópuhikopeakomo ndémoniu xoko xâne úroevo, yoko ngoíteovokomo ka'aríneta kó'oyene yoko ihárotike. Yane mopó'apeke káxe, unzéxotinemo índuke.

³³ Ngonókotiko ungóponea ya po'íkehiko pitivóko kó'oyene, koane ihárotike, yoko po'íke ihároti, motováti nzímea Njeruzálem, vo'oku ákomo po'í koépekokonoku porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti, ákoti itukapu ya Njeruzálem.

³⁴ Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Imáko ké'iyivoku, itínoe íhae Njeruzálem. Aínovonoe ití xâne yómoti koépekea porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti. Aínovonoemaka ití koépekenati ovoxe Itukó'oviti páhoe xepákukeno, hipokoáti ya mopói. Kuteáti kixoa ku tapi'i ho'úxea ne xe'éxaxapa opékuke kévi, mani ngaha'átimaka ngíxeopineye kuteáti, itea ákonoe yakáha'a.

³⁵ Yara kuteâti kêkunoe, ákonemo ovâti ra yóvokunoe. Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Ukeátine kó'oyene, ákonenoemo neíxapanu tukú koeti yaneko káxe ké'iyikunoemo: "Viháyu'ika ne páhoenoví Vúnae Itukó'oviti, enepone keno'ókoti ya iháke Itukó'oviti" yakoénoe —koéne ne Jesus.

14

Koitóvo ka'arineti ne Jesus

¹ Po'íke sâputu, piho Jesus níkóponea óvokuke farízeu. Yoko koati teyonéti neko hóyeno xapákuke po'ínuhiko farízeu. Enepone xanéhikoya, koati komómoti Jesus.

² Ápemaka hóyenoya momo'ópixoti. Koati nonékuke Jesus óvoheixo.

³ Ina kixovókoxxoa Jesus ne júdeuhiko ihákaxoti yútoe Muíse, yóko'o ne farízeuhiko:

—Yane Ponóvoti Kixovókuti hó'e úti, poréxovi koíteovo uti xâne ya sâputu? áko'o ako paréxavea —kíxovokoxoane.

⁴ Itea yunuku-yunukú koénehiko. Ina namu'ókoa Jesus neko hóyeno, yane koítovane, ina porexôa pihópea.

⁵ Ina kixovókoxxopamaka Jesus neko xâne:

—Ínani áva xi'íxa, áko'o vuina íti ikoróno'ekovoti ikokúti. Yusíkotini itúkeovo ya sâputu, ákonikopo yéhaka viyópi? —kíxovokoxoane.

⁶ Itea ákohiko éxa kíxoaku yumópea.

Kahaná'ikokonotimo ne xâne ákoti kapayásakapapu

Lk 22.26-27; Fp 2.3; 1 Pê 5.5

⁷ Koêku ixómoyea komóma Jesus ne hupíutihiko koane kixoku noívokoxea haxaéti ivatákokuti xe'ókuke mēsa xapákuke xâne koati payásoti, yane turíxovone itúkinoa íhokoake ne áha íhikaxea. Hara kôe:

⁸ —Enepo iteíkana níképoni xoko áyui kasátuxoti, hako neivókoxxo ivétakoku ovoti xêrerekuke kasátuxoti, vo'oku enepo síma koati payásoti ya ítike,

⁹ yane simópitimo ne itaíkopiti, enepone itaíkoatimaka ne po'i simóti, epemópitimo ípekivo motovâti ivátakea ne po'i simóti. Yane hána'itimo tíyapana koêku vatahí képi po'íke.

¹⁰ —Itea enepo áva itaíkopiti, hane yéna ivétakoponi xoko ivatákokutihiko ákoti itukapu ivátakoku payásoti. Yane enepo pihinápi ne itaíkopiti, haramo kixópi: "Iningoné, hara ivétakapana nonekúti xêrerekuke ne kasátuxoti" kíxópitimo. Yane kuteâti kíxópiku, koati kapayásokopitimo nonékuke uhá koeti po'ínuhiko itá'íuti.

¹¹ —Vo'oku koteyókokonotimo ne uhá koeti kapayásokopovoti. Kene ne ákoti kapayásakapapu, kahaná'ikokonotimo —koéne.

¹² Ina kixoa'ikomaka Jesus ne itaíkoati:

—Enepo áva íte'iu yóvokuke arámasakoponea, áko'o jántaxoponea, hako itukovo ínienehiko íteiko, itukovo pe'ínuhiko, áko'o itukovo iyínoxapa. Hákomaka iteíko míxone xêrerekuke yóvoku áva írkuhiko xapákuke. Vo'oku íxeáneye, itaíkoppitimakamo níképoni óvokuke. Yane koati nemukópatinemo ésa'i ne itúkinoa únati ne po'i xâne.

¹³ Itea enepo yokoyúti, hanemo íteika xâne ákoti apeínoati, koáne ne apêti isáyunevo poixo'o múyo, koáne ne mohéveu yoko komítitihiko.

¹⁴ Yane koati únatimo kêku, vo'oku ákoyea oxéne ne íte'iu poréxopeopi ésa'i únati ítikeino. Itea koati apêtimo némoepo yaneko káxe exépukopeakumo ukópea xapa ivokóvoti ne kasása'íupo Itukó'oviti, enepohíkone ponóvoti kixoku itúkeovo —kíxoane Jesus.

Éxetina Jesus koeku hóyeno kóyuiti

Mt 22.1-10

¹⁵ Yoko ápe ha'ine Jesus xe'ókuke mēsa kameâti neko yúho. Yane hara kixo Jesus:

—Koati únatimo koêku ne xâne apêti xapa níxaxóvoti ya natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke —kíxoane.

¹⁶ Ina itúko xêti ne Jesus. Hara kôe:

—Ápe hóyeno itúkoti hána'iti níxaxóvoti, ênoti húpiu.

¹⁷ Simovóne orána neko níxaxóvoti, pahúkone ahínoe kixóponea neko húpiuhiko yusíkea píheanehiko vo'oku usó'iyeané uhá koêti.

¹⁸ —Itea póhutihiko neko hupíuti, aínovo apêti pó'onexeevoke. Hara kíxoa inúxoti yu-mopâti: "Apêti pok'é inámati váneum. Koati ngonokoátiko noínjoponea. Yokóseanau, yéta'akapinanamo ne pétaraxa ákoyeanemo omótova mbíhea" kíxoane.

¹⁹ —Ina kixôa po'ínu: "Apêti singu koeti vúti ka'apénékokoti, váneum, yoko ngonokoátiko nzixópea. Yokóseanau, yéta'akapinanamo ne pétaraxa ákoyeanemo omótova mbíhea" kíxoanemaka.

²⁰ —Ina koemáka ne po'ínu: "Ínati ngoyêno. Ako omótova mbíhea" kôe.

²¹ —Aukópovo ne ahinoëti xoko pátarauxa, heú kíxoa koyúhopinoa uhá koëti neko koekúti. Yane yupihova ímaikinovo xanéhiko húpiu neko únae ovokúti. Ina kíxo ahínoe: “Yéhakapu, pihéne ya uhá koeti none ovokúti ya pítivokona úti, ya koëkuti xe’o ovokúti vékoku xâne. Viyahikapana ne xâne ákoti apeínoati koáne ne isayú’ixovoti poixo’o mûyo, yóko’o ne komítiti, koáne ne mohéveu” kíxoane.

²² —Koane pihóne. Ikénepoke, hara kíxoa ahínoe: “Unaém, indúkoane ne péhoenonu, itea anéyeiko ivatákokuti” kíxoane.

²³ —Ina kixôa pátarauxa: “Yéhaka víki ya none ovokúti koáne ya kálíhunoe xêne. Koëkuti tekópone, pehúka yákeneye maka ipúhikane ra óvongu.

²⁴ Koati ngxópitinoe: Ákomo ápahuina xâne xapákuke neko inúxotihiko nzúpiu mboréxeakemo níkea ra níkokónoti ngouéseune” koéne —koe éxetina Jesus.

Nókone kó’iyea isóneue ne kahá’ati hókea Jesus

Mt 10.37-38; Lk 9.23-24; Xu 12.26

²⁵ Yoko yupihova êno xâne hokó’ixoti Jesus koëku yónea. Ina inonéxinova Jesus, hara kixovokoxoa:

²⁶ —Uhá koëti xâne kahá’ati hókeonu, konókoti itúkeovo úndi ako omótovoxo okóvo ya uhá koëti, ínati yusíko itúkeovo ínzikau. Ako yusíka itúkeovo há’a, êno, yêno, xe’éaxapa, itukovo po’ínuhiko ako omótovoxo okóvo ya undíke, muhíkavamaka unako koëku yara kúveu mêm.

²⁷ Koáne enepone xâne ákoti usó akóye koítóponeovo kotíveti koëku hókeonu, ákotimaka akahá’a kutí kixeevo xâne koinoti kurúhuna iyonókono xoko kurúhuxokonokumo, ako yusíka itúkeovo hokónuti.

²⁸ Konókoti itúkinoa isóneue xâne inúxotike íteamo hókeonu, áko’o akóyea, kuteáti koëku áva xepákukenoe kahá’ati koéxepukea éyevoti péti vanúkeke. Ako yusíka itukó kixea, ákoti itukína isóneue yé’akemoye ésa’i ováti inúxotike. Konókoti ivátakinoa okóvoxea yé’akemoye ésa’i inúxotike, noixoáti motó’iyevamo ne tíúketina.

²⁹ Vo’oku eneponi uke’é akóe tíúketina, póhulikone poéheve úsexo, ákotineni omotóva úsexea háxa, yane mani koemóke’eati uhá koeti xâne noixoáti

³⁰ koáneni kixeeokono: “Enepone hóyeno, pohu turí kixo ituke, ako úsexa” mani kixokónoti.

³¹ —Kúteanemaka koëku xoko náti. Ákoni pihó akoe okótumonexea po’i náti, anáne, kaha’áti okópea ákoti ivatáka inúxotike, itúkinoati isóneue íteamo ya yehí koeti míli húndaruna ne keno’ókinoati okópea omoti vinti koeti míli húndaruna.

³² Vo’oku eneponi inixá akóyeamo íta, ya koëku ávovea malíka ne anáne, mani apétimo páhoe xokóyoke epemóponoati nókone itúkea motováti akóyea isukókoti.

³³ —Keánenomaka, uhá koeti xepákukenoe kahá’ati hókeonu ákoti usó akóye kuríkea uhá koeti ítukevo, ákomo omótova hókeonu —kixovokoxoane.

Koeku yúki ákotine uhéko

Mt 5.13; Mk 9.50

³⁴ —Koati únati koekúti ne yúki, itea enepo auké’e taú’iko, ákonemo oxéne aúkopinokonoa.

³⁵ Yane ákone itúkovo. Muhíkova eneponi kurikákana poké’eke xoko nonéti, koaneni anahíxakana ísiko hó’openo, ákoni itúkovo. Poéhane kuríkeokono. Koëkuti kamoáti ra yúnzo, ivávaka —kixovokoxoane Jesus neko xanéhiko.

15

Kóseana Jesus ne xâne pahukóvoti

Mt 18.12-14

¹ Yoko êno koperáxinoti náti, enepone ánu’ukenati kóperau, koane enómaka xâne pahukóvoti pihóti xoko Jesus, kamokénoponoati.

² Yane kapáhakinovohiko koeku Jesus ne farízeu, enepohikone yuixóvoti hókea yútoe Muíse, koáne ne íhíxaxoti yútoe Muíse, enepone éskiribahiko. Hara kixókoko:

—Imáko ra hóyeno anahíxovoti xâne pahukóvoti koane iníkoatihikomaka —kixókokone.

Ihíkavoti ihókovoti koeku moyóniti su’úso

³ Ina itúkinoahiko Jesus íhokoake ne áha íhíkaxea. Hara kixovokoxoa:

⁴ —Ínani áva hóyeno xepákukenoe apéti póhuti séndu su’úsona. Kavú’íxa póhutiya, ákonikopomea kurí íxahiko ne noventai nove koëti ya xoko óvoku kóyonoyea ya mêm, koeku opósikoponea neko moyóniti tukú koeti inixápana?

⁵ Yane inixápanane, mani yupihovó koeti elókepea okóvo. Mani imó kixopáti povókuke omópea.

⁶ Yane seapáne óvokuke, mani ho’úxoti íníkonehiko yoko ko’óvokutihiko xêrerekuke óvoku ínani íxá: “Hivá’axapananu ya elókeko ongóvo, vo’oku ínínjopane ne nzu’úsona ivu’íxoti” ákoni íxá?

7 —Koati ngxíópitinoe kó'iyeanemakaye ne êno elokékoti okovóti ya vanúkeke enepo apê póhuti pahukóvoti ikotívexoati isónuuke ne váhere kixoku itúkeovo, koane epémoti Itukó'oviti kotúyopinoa. Enoné'e elokékoti okovóti vo'ókuke neko póhuti koxe'u xâne yane noventai nove koeti ponóvoti kixoku itúkeovo ákoti okonóko épemea Itukó'oviti kotúyopinoa pahúnevo —koéne.

Ihíkavoti ihókovoti koeku tiúketi kovú'e sêno

8 Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Ínani áva sêno apêti yehí koeti pe'u tiúketina. Kavu'íxa póhuti yane yehí koêti, ákonikopomea ihuxa yukúna, ina kókoyuse ixâ kaúha'íxea uhá koêti ne kúveo óvoku oposíkopati tukú koeti ínixoponea?

9 Inixápanane, mani ho'úxoti ínikonehiko yoko ko'óvokutihiko oveâti xêrerekuke óvoku, ínani ixâhiko: “Hivá'axapananu ya elókeko ongóvo vo'oku íninjopane ne po'i pe'u ndiúketina ngovú'emeku” ákonikopomea ákoe?

10 —Koati ngxíópitinoe: Émonemaka koéneye elókeko okóvo ne ánju, enepohikone ovoxe Itukó'oviti ya vanúke enepo apê póhuti pahukóvoti ikotívexoati isónuuke ne váhere kixoku itúkeovo koane epémotimaka Itukó'oviti kotúyopinoa —koéne.

Ipuhúkeati óvoku há'a ákoti kayúsea kixoku itúkeovo

11 Ina koe'íkomaka íhikaxea Jesus:

—Ápe hóyeno pí'âti xé'a.

12 Po'íke káxe, hara kixo há'a ne nihí'iti xé'a: “Pai, mani ngaha'âtine peréxinoa ne íkinonuke yane apeínopiti” kíxoane.

—Yane haxákoane há'a apeínoati neko pí'âti xe'éxa.

13 Avo áxu'ikene, kaúnakovo neko homoêhou. Yane ómane uhá koêti ne apeínoati. Úkeane pího po'íke poké'e ákoti malíka. Heu-heú kíxoa komóhiyeya neko tiúketina. Koêkuti áha kíxeova, itúkoa. Koati vaheréxoti kixoku itúkeovo.

14 —Uke'éxoane heú koêti neko tiúketina, kenó'okone êno hímakati yaneko poké'e. Yane turíxovone ikónoko'ixeovo neko homoêhou. Épekoanemaka hímakati.

15 Úkeane pího xoko hóyeno íhae neko poké'e oposíkoponoti itukétiya. Yane pahúkoane hóyeno óyonokuke kátarakinoa kuréna.

16 Yáxoxonoye, iyokovane níkea neko nika kúre. Koáhati ákoti porexoâti níka.

17 Ina itukópinovo isóneu neko homoêhou. Hara koe isóneupinovo: “Enephikone ko'itúkeinoti nzá'a, ainovo koati únatihiko níka. Inímbono yáye ngoitópónovoti kotíveti ya hímakati.

18 Ngaúnakapapuvo, mbihópotine xoko nzá'a kó'oyene. Ká'aye ngxíopâtimo: ‘Pai, koati undi ákoti aunáti kixoku itúkeovo nonékuke íhae Vanúke koane nenékuke.

19 Ákone omóndokea indúkeovo xí'íxa. Kutí íxepanune yahínoe' ngxíopâtimo” koéne isóneupinovo.

20 Yane kotúnakopovone neko homoêhou ina pihôpo xoko há'a.

—Avo malíkapa, ínixopane há'a yákeneye koane yupíheovo kóseanayea. Ina ehakóvo okótumonexoepa koáne opóno'ekoepa.

21 Ina kíxo há'a neko homoêhou: “Pai, koati undi ákoti aunáti kixoku itúkeovo nonékuke íhae Vanúke koane nenékuke. Ákone omóndokea indúkeovo xí'íxa” kíxoane.

22 —Yane hara kixo ahínoehiko neko há'a: “Yéhakapunoe, yámáne ne koati únati ipovóti, itíkapina ra nje'éxa. Itíkapinamaka horóxona yoko hapátuna.

23 Viyápananoemaka ne koati kínati xe'exa váka koane isíkanoe. Vokóyui, aélokenemaka vokóvo

24 vo'oku kutí koetine ivokóvoti ra nje'éxa, itea iyúkopovone. Kutí koe ivu'íxoti, itea íninjopane” kíxoane.

—Yane turíxovonehiko kóyuiyeya.

25 —Yoko mêmum óvoheixo ne xuvé'eti xe'éxa neko hóyeno. Ye'éxopone óvoku há'a, kamone êno emo'u oxokénati yoko híyokéxotihiko.

26 Ina íhaxíko ahínoe há'a epemoâti kó'inokeneye ne koekúti.

27 —Yane hara kíxoane ahínoêti yumopâ: “Seópotine yâti. Yoko kóyuiti ne yá'a. Pahúkomaka isúkeovo ne koati kínati xe'exa váka vo'oku ákoyea yuvâti ne yâti koeku seópea xokóyoke” kíxoane.

28 —Yane yupihovó koene ímaikeovo xuvé'eti xe'éxa neko hóyeno kamôa. Ako akáha'a úrukopeovo ovokútike xoko ayuúti. Ina ipuhíkinoa há'a oposíkoati kouhepekoepa isóneu.

29 Itea hara kixo há'a neko hóyeno: “Pai, enóne xoénae ngo'ítukeinopi. Ako anú'ungeaku yemó'u koane koêkuti péhoenonu, indúkoa. Itea muhíkova kali xe'exa váxikita, ako peréxinoaku motovâti ngóyuiyeya xapa íningone.

³⁰ Itea koeku seópea ne xi'íxa, enepone heú kixoti uké'exea apeínopiti yâtikeneye xapa mohiti sêno, ainovó koe énomone itíkino ayuúti. Pehúkoakomaka isúkeovo ne koati kínati xe'exa vakana úti!" kíxoane.

³¹ —Ina kixôa há'a: "Nje'exá, koati yóvokune yâye njokóyoke. Heú koeti apeínonuti, ítikenemaka.

³² Yoko koati konokoâti kóyuiyea úti koane elókeyea vokóvo vo'oku enepora yâti, kutí koe ivokóvotine, itea iyúkopovone. Kutí koémaka ivu'íxoti, itea íninjopane" kíxoane há'a —kôe éxetina Jesus.

16

Ihíkavoti ihókovoti koeku hóyeno koyónoti ítukevo pátarauxa

¹ Ina kixovókoxoa Jesus ne ihíkau:

—Ápe hóyeno íríku apêti ahínoe exeâti koêku ne uhá koeti ítukevo. Ina apê koyuhópoinoati yupíheovo évokeovo ya apeínoati vo'oku ítúkeovo aúpu'ikenati ne exeâti koêku ne ítúke.

² Yane pahúkoane íríku iháxikeovo neko ahínoe ina kixôa: "Kaná'uti ra eyéngou ve'óku? Konókoti yéxokinu kixoku koêku ne ítikeinonu, vo'oku ákone omótova yóvi ra itukéti" kíxoane.

³ —Ina koe isóne neko hóyeno: "Namo ángoeneye kó'oyene? Pahúkoponune ra mbátarauxa. Ako inda indúkea ínati itukéti kuteâti ngo'ítukeyea kavâne. Koane ndêyo indúkeovo épemokenati.

⁴ Énjoane ngíxoaku kó'oyene, maka mbahukápakananane aváne íningone usó koyêti óngea óvokuke, ínzuinovokemo káxehiko keno'ókoti" koéne isóne.

⁵ —Yane heú kíxoá iháxihikea neko orevéxeati pátarauxa. Ina kixôa neko inúxoti simoâti: "Na yé'aye yorévexoake ne mbátarauxa?"

⁶ —Ina yumopâ: "Poéha séndu korótina azeite" kíxoane.

—"Hará'a ne koyuhópeti yutóxovoku yé'akeye ne yoréveu. Ivétaka hú koéti, yitaxa sinkoenta koéti" kíxoane.

⁷ —Ina kixôamaka ne po'i orevéxoti: "Kene íti, na yé'aye yoréveu?"

—"Poéha mili xákuna tiríku" —kíxoane.

—"Hará'a ne koyuhópeti óvoku yoréveu. Yitáxapa oitu koeti séndu" —kíxoane.

⁸ —Upánini ákoyea opónovo ítúke neko hóyeno, itea kóyeané iháyu'ikea pátarauxa vo'oku éxea kixoku ítúkea isóne.

Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Enepohikone xâne yara kúveu mêm ákoti éxa Itukó'oviti, ya xapákuke ne xâne kuteâtihiko, yupihóvone éxea kixoku ítúkea isóne yane hokotíhiko Itukó'oviti ya ítúkeke.

⁹ Koati ngixópitinoe: Enepone tiúketi, koati kixovókuti íhaene yâye yara kúveu mêm, itea konókoti yéxi iké'itukexi ya únatike, maka enepo simapúne hunókoku kaxena yápeyi yara kúveu mêm, usokó ákoepone íhinovokemo káxehiko keno'ókoti. Énomone neko únatinoe koekúti kuxópitimo ya xoko yenópoku ákotinemo uké'eyeaku.

¹⁰ Enepone xâne motovâti kúveovokono pónéa ítúke ya ákotike axu'ína, koati motovâtimaka kúveovokono ya xu'ínatike. Kene enepone ákoti oponóvo ítúke ya ákotike axu'ína, ákomakamo opónovo ítúke ya xu'ínatike.

¹¹ Enepo hákoti motóvo kívivokono unátiyéa kixeku iké'itukexi tiúketi, kixovókuti íhae yâye yara kúveu mêm, namo kíxoaye peréxikonoa ne koati kaná'uti apeínoviti íhae xoko Itukó'oviti?

¹² Kene hákoti motóvo kívivokono péni ítike koeku iké'itukexi ítúkevo po'i xâne, namo kíxoaye peréxikonoa koati ítikevomo?

¹³ —Ako ahinoéti motovâti pí'á kíxea pátarauxa. Vo'oku koékumo ivávakea ne po'ínu, yane ákomo ítúkoake ne po'ínu, áko'o ítukovo yuúxovovo ítukexeake ne po'ínu, yane ákomo ítúkoake ne po'ínu. Kúteanemaka koeku ákoyea yusíka yíxivo ítúke Itukó'oviti koeku yíxivo kírí'uxi tíketina —kíxovókoxoane Jesus.

Po'ínuhiko ihíkavoti ítúke Jesus

Mt 11.12-13; 5.31-32; Mk 10.11-12

¹⁴ Yoko vo'oku ixómoyea ipúpakino isóne kahá'ayea enó'yeya tiúketina ne farízeuhiko, yupíhova koémoke'eyea neko yuho Jesus kamoánehiko.

¹⁵ Ina kixovókoxoa Jesus:

—Kutí kénœ koati ponóvoti ya nonékuke po'ínuhiko xâne, itea éxoa Itukó'oviti koêku ne iséne. Enepone ínixone xâne ítúkeovo yupihóvoti unáko, kótirina Itukó'oviti.

¹⁶ —Tukú koeti kaxena Xuauum Mbátita, hane apê Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, koánemaka ne yútoe porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke. Ukeátine kaxena Xuáum, turíxovone koyúhoyeovo ne inámati ihíkavoti, enepone kixoku natíxea Itukó'oviti

xapa xâne, yoko êno xâne koati xúnati yúmo'ixeovo itúkopeovo xanena Itukó'oviti koane yonópea natixokuke.

¹⁷ Ako'óneni oríko uké'eyea ra vanúke yoko poké'e yane veyópeovo póhuti kali telépu'i xapákuke ne létarana emo'úti yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

Koeku kuríkoti yêno

Mt 19.9-12; Mk 10.10-12

¹⁸ —Enepone kuríkoti yêno ina okoyénopomaka po'i sêno, ya xoko Itukó'oviti koati aupú'ikoati ne inúxoti yêno. Kúteanemaka koêku ne koyenópati ne sêno kûre íma, ya xoko Itukó'oviti koati aupú'ikeatimaka inúxoti íma ne sêno —kíxovokoxoane Jesus.

Iríku yoko Lâsaru

¹⁹ Ina koe'íkomaka Jesus koeku íhikaxea:

—Ápe hóyeno iríku ainóvoti koati kohépati ipovóti kalísoti híyeu itúko ípovo. Yupíhovo úhepeko kóyeku koane unako níkea itukovo káxe.

²⁰ Ina apémaka hóyeno koéhati Lâsaru ákoti apeínoati. Enepone hóyeno, épemokenati. Êno ulaláketi muyókuke. Hane óvoheixo, páhapeteake óvoko neko iríku

²¹ kuxoixoti iríhikovoti íhone níkokónoti ukeáti mesánake neko iríku. Koane ápe tamúkühiko íxómoti timarúkexea ne ulaláketi muyókuke.

²² Po'í káxe, ivókovone neko épemokenati, yane omópane ánjühiko, enepone ovoxe Itukó'oviti vanúkeke, omopáti xoko Ábraum, yonópoku kasása'iuo Itukó'oviti. Yane ivókovonemaka ne iríku, ina ekoxókono.

²³ Ipihóponovokutike yonópo neko iríku, koane yupíheovo koítóponeovo kotívetiya. Ina noiméxo ákotike malíka, yane noixone Ábraum yoko Lâsaru ya xokóyoke.

²⁴ Ina vaúko Ábraum neko iríku. Hara kíxo: “Pai, yokóseanau. Pehúkinana ne Lâsaru kaláka'íkea kirípuhi vó'u ina pehuká njokóyoke motováti íkasaxea nênem, vo'oku yupíhovone ngoítóponeovo kotíveti yara óvonzeixoku xapákuke ra yúku” kíxoane.

²⁵ —Ina yumopá Ábraum: “Nje'exá, puyákapanapa yokóvo enó'iyea apeínopiti koane unako kêku yovo'íko ya kúveu mêum. Kene Lâsaru, kotíveti kóyeku yanekóyo, itea kó'oyene uhepépotine koépoku koeku itúkeovoiko íti koítóponeovo kotíveti.

²⁶ Haina póhutine nê'e, itea anéyemaka êno koímaiti uhôro ínati haháku haxakoáti ra óvonzeixoku yane yóvoheixoku. Enepone ovoti njokóyoke kahá'ati yonópea xikóyoke, ako omótova. Kúteanemaka koêku ne ovoti xoko yóvoku, ákomaka omótova kenó'okopea yâkeneye” kíxoane.

²⁷ —Ina kôe ne iríku: “Pai, yokóseanau, pehúkinana ne Lâsaru óvokuke nzá'a,

²⁸ vo'oku harakóxonoiكو singu koeti mbo'ínu. Pehúka koyúhópoinoa koêku yáye mará'inamo yanápamaka yáye xokóyoke ra êno kotíveti koekúti enepo ivakápuhiko” kíxoane.

²⁹ —Ina yumopá Ábraum: “Anêno yútoe Muíse koánemaka yútoe porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke. Ene akámokenohiko” kíxoane.

³⁰ —Itea hara kixópoikomaka Ábraum ne iríku: “Pai, ákomaka akámokenoyea yúho nekóyo, itea eneponi áva exepúkopotí ukópea xapa ivokóvoti pihinoáti, mani ikotívexoati isóneuke ne pahúnevo koane kuríkopea” kíxoane.

³¹ —Ina yumopá Ábraum: “Enepo hákoti kamokéno yuho Muíse yútoeke koane yuho porófetahiko, ákonimaka akútipo muhíkovaní áva exepúkopotí ukópea xapa ivokóvoti” kíxoane Ábraum —kôe éxetina Jesus.

17

Koímaiti pôreu ne váhere kixovókuti

Mt 18.6-7, 21-22; Mk 9.42; Rm 1.32; 2 Pê 2.1-2, 18

¹ Ina kixovókoxoa Jesus ne íhikau:

—Koati kóyekutinemo ápeyea koekúti kopóé'akoti isóneu xâne kutí'inoke itavókeati hókeonu, itea koati kotívetimo koêku ne xâne kixotíneye po'ínu.

² Tumúneke kíxeaneye, yusikóneni iká'akeokono koati pú'iti mopôí anúkuke ínani kuríná'ekakana úneke ya mar yaneko kópoe'akea isóneu póhuti xapákuke ra kálihunoé kutipónuti koane kátavokopeahiko hókeonu —kíxovokoxoane.

Nókone vitúkea apé váhere ítukeinovike ne po'ínu úti

³ —Yokóhíyanavonoe. Enepo vaheréxa ítukeinopi ne pe'ínu xoko Itukó'oviti, yéxaka pahúnevo. Enepo ikatíxepa isóneuke ne váhere ítukeinopi, hákone yunakôa iséneuke. Kutí íxepane ákoti váherexeaku ítuke.

⁴ Yusíkoti seti kó'iyea váherexo ítukeinopi ya kúveu póhuti káxe, koane enepo seti akoémaka kixóponeopi: “Kotíveti inzóneuke ngíxeopineye, hako kixênu” ixapánapi, hákone yunakôa iséneuke ne váhere ítukeinopi. Kutí íxepane ákoti váherexeaku ítuke —koéne Jesus.

Koêku ne kúveovo uti Itukó'oviti

⁵ Ina kixo Vúnae neko íhikau, enepohikone ápostulu, páhoe koyúhoyea emó'u xapa xâne:

—Unaém, kiri'uxinavi kúveovo peoxo úti.

⁶ Ina kixovókoxoa Vúnae:

—Eneponi akutêa kali itóvoku ake ha'i mostarda ne kívivonu, mani motovâti pehúki ne xuve figu póhuxeovo maréko peovo koane nópeovo ya kuku mar, yane mani itukoâti kuteâti ne yemó'uinoa.

⁷ —Eneponi áva xepákukenoe apêti ahínoe ko'ítúkeinoati isáneke, áko'o itukovo koy-onínoati vakána, ina seôpe ne ahínoe ukopeâti mêm, námeamo kixoaye yuhó'inoa pátarauxa? “Yahí'akapa ra mēsa, níké'evó” kixoâtimeamo?

⁸ Ako kalíhuina, itea haramo kíxoa pátarauxa: “Keúnakinanu níkokónoti mesáke, silé'ixa taki ripíno, yíxapu nóngone mesákuke, níkokónoti koane énga koeku níngea. Unge'éxane níngea, ínamo yahe'ákanu” kixoâtimeo.

⁹ Konókotikopomeamo íkoro'ixinova pátarauxa enepo uséxa ahínoe ítúkea uhá koeti páhoenao ítúkea? Ako kalíhuina.

¹⁰ Kúteanemaka kêku, itínoe ínzikau. Enepo itiká ne uhá koeti péhoenokono itíki, yusikóne ké'iyi: “Ako omóndokea inzáyú'ikeokono, vo'oku pohúneti indúkoti mbáhoenokono indúkea” ké'iyi iséneuke —kíxovokoxoane Jesus.

Koitóva Jesus ne yehí koeti yúvone lépara

¹¹ Koeku píhea ya Njeruzálem ne Jesus, hane véko xêne hunoneâti ne hunókoku émeuxa Samâriya yoko hunókoku émeuxa Ngálíleya.

¹² Koeku símea xoko kali ipuxóvokuti, ápe yehí koeti hóyeno itókopovati. Aínovone yúvone koati koímaiti arinéti, enepone lépara kixonéti.

¹³ Ako koati malíkea okínoakuhiko vaúkea koane kó'iyea:

—Jesus, íhíkaxoti, yokóseanavi —kíxoanehiko.

¹⁴ Noixoâne Jesus, hara kíxovokoxoa:

—Pihénoe, yéxakapanapa ne sasedótihiko inuxínoti xâne hó'eke —koéne.

Úkeane pihohíko. Koeku píheahiko, koane uké'epea aríne.

¹⁵ Xapákuke neko yehí koêti, ápe póhuti kayú koépoti noixóne unátipea. Koati hónoti emó'u íháyu'íkea Itukó'oviti.

¹⁶ Ipuyuké koéne poké'eke nonékuke Jesus koane íkoro'ixinova. Yoko íhae Samâriya nekóyo.

¹⁷ Ina kixôa Jesus:

—Ákoikopo yehí ákoe ne hóyeno itóvoti? Náhiko ne nové koêti?

¹⁸ Ako ápahuina xapákukehiko kayúkóvoti íháyu'íkopea Itukó'oviti ákoti itukápa ra hóyeno ákoti itukapu xanena úti, uti júdeu? —koéne.

¹⁹ Ina kixôa Jesus neko hóyeno:

—Yexépukapa, pihépane, itévone vo'oku kívivonu —kíxoane.

Koêkumo xanéhiko ye'éxapune káyukopovope Jesus

Mt 24.23-28; 24.37-41

²⁰ Yoko ápehiko farízeu epémoti Jesus símeovokumo kaxena natíxea Itukó'oviti xapa xâne. Ina kixoáhiko Jesus:

—Enepone natíxea Itukó'oviti xapa xâne, haina koekúti motovâti ínixekono.

²¹ Ákomo koêti vo'ókuke: “Anéyene,” áko'o “Harakónone” ákomo koêti. Vo'oku enepone natíxea Itukó'oviti xapa xâne, koati isóneuke xâne óvo —kíxoanehiko Jesus.

²² Ina koe'íkomaka:

—Simóvotimo káxe yupíheovoku kehá'ayi néixinunoe xoko nandíxoku, muhíkova itukápu ya kúveu póhuti káxe, vo'oku tivékomo ne koekútihiho, itea ákomo omótova néixinunoe, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.

²³ Yane apêtímo kixópitinoe: “Anéyene,” áko'o “Harakónone” kixópitinoemo, itea hákonoemo píhe ikéneke. Hákonoemo hekôa.

²⁴ Vo'oku kuteâti koeku ipixéneneoti uhapu'i-uhapu'í kíxea vanúke ukeâtine po'i poixô'o vanúke tukú koêti ya xoko po'í poixô'o, énomonemakamo koéneye aúngopovope, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.

²⁵ Itea inúxotike, konókotikomo ngoítóponeovo kotíveti koane púveonu ra xanéhiko apêti yara koeku kó'oyene.

²⁶ Kuteâti koeku kaxénake Nôe, énomonemakamo koéneye simapúne kaxena aúngopovope.

²⁷ Poéhane níkea, énoyeovo, koane kâsatuxea, ene yuíxovo ne xanéhiko tukú koêti yaneko kâxe urúkovanane Nôe neko hána'iti vatéke. Yane kenó'okone neko éno koiníkoti, koane heú kíxea koupa'ixea neko xanéhiko.

²⁸ Kúteanemaka koeku yaneko kaxénake Lô, vo'oku hara yuíxovo neko xanéhiko, níkea yoko énoyeovo, vanéxea yoko kaváneyea, koane nó'iyea yoko koéxepukea óvoku.

²⁹ Itea yaneko kâxe ipuhíkeane Lô ne Sódoma, kenó'okone irúmene yúku ukeâti vanúke xaneti énoxofere koxunákeati otúko. Yane heú kíxea koupa'ixea neko xanéhiko.

³⁰ Énomonemakamo koéneye aúngopovo, undi ihae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.

³¹ Yaneko kâxe, koêkuti ovoti omómikokutike oúke pëno, hákone urúkopovo kúveu óvoku veyóponea ítukevo. Kúteanemaka koêku ne ovoti mêum, aká'ikaneye okóho'i. Hákone aukópovo veyóponea ítukevo óvokuke.

³² Puyákanapa yokóvo koêku ne yeno Lô.

³³ Koêkuti xâne yuíxóvoti kouhepekea kóyeku yara kúveu mêum, evókoatimo ne mani unako koépoku xoko Itukó'oviti. Itea enepone xâne ákoti yuíxápu kouhepekea kóyeku yara kúveu mêum, énomonemo unatí koépoku xoko Itukó'oviti.

³⁴ Koati ngxópitinoe ápeyemo pi'âti imókoti ya póhutike ípe yaneko yóti. Poéhamo veyopókonoti kene po'ínu, iríkovokunemo.

³⁵ Koane apétimo pi'âti sêno kaha'ínekokoti itútukeya. Poéhamakamo veyopókonoti kene po'ínu, iríkovokunemo.

³⁶ (Koáne, apétimakamo pi'âti xâne ya mêum. Veyopókonotimo póhuti kene ne po'ínu, iríkovokunemo) —koéne.

³⁷ Ina kíxo Jesus ne íhikauhiko:

—Unaém, ná'ikopomo óvo ne koekúti kíxene? —koénehiko.

Ina kíxonókokoxopamaka Jesus:

—Koêkutimo óvoku ne ivokóvoti, énomonemakamo ho'úxovo ne varutútuhiko —kíxovokoxoane, itukínoati íhokoake ne aukopovopemo.*

18

Kíxoku vépemea Itukó'oviti

¹ Ina itúko xêti ne Jesus apéti íhokoake ne áha íhikaxea kouhápu'ikoti kónokea itúkea orásaum ne xâne, koane ákoyea kamúya'ika isónou. Hara kôe:

² —Ápe pitivóko óvoku hóyeno yúhoikovoku xâne. Enepone hóyeno, ako teya Itukó'oviti koane ákomaka xâne téyone.

³ Ápemaka sêno ivokóvoti íma yaneko pitivóko. Yoko kóyekune neko sêno kíxoixoponea neko hóyeno: “Yokótixonu vo'oku vaheréxoti ítukeinonu” kíxoixoponea.

⁴ —Itea kali éno ákoyea itúkoake hóyeno neko sêno. Ehane kôe isóneupinovo neko hóyeno: “Kaná'uti ákoyea ndeya Itukó'oviti, koane ákoyeamaka ndeya xâne,

⁵ itea vo'oku ákoyea káyunukanu ra sêno, indukínoatimo ra épemo'ixonuke, mará'inamo hako óko turí'okeovonu” koe isóneupinovo.

⁶ Ina koe'íkomaka Vúnae:

—Ítikina isénu yúho ne hóyeno, yúhoikovoku xâne. Haina hóyeno itípakovoti, itea kóyeane koyúhoyea huvó'oxeamo ne sêno.

⁷ Kene Itukó'oviti, ákoikopomo huvá'axa ne xanéna, enepone noívokoe epemó'ixoati kotíxea kâxe, yóti upánini kutí kó'iyeamo koati ko'okôriti yumópea?

⁸ Koati ngxópitinoe: Ákomo iká'akarixa Itukó'oviti huvó'oxeahiko. Itea apétiperameamo xâne inú'embo kuvovónuti, undi ihae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, enepomo aungápapu yara kúveu mêum? —kíxovokoxoane.

Nókone kó'iyea ne xâne enepo kotuyôpea Itukó'oviti ne pahúnevo

⁹ Ina itukópinoamaka Jesus po'í xêti apéti íhokoake ne áha íhikaxea vo'ókuke ne xâne kuvovópovoti, enepohikone inixópovoti itúkeovo koati sasá'iti ya po'ínuhiko xâne. Hara kôe:

¹⁰ —Ápe pi'âti hóyeno itukóponoti orásaum ya témpulu. Poéha farízeu, enepone yuíxóvoti hókea yútoe Muíse, kene po'ínu, koperáxinoti náti.

¹¹ Eneponeko farízeu, xe'ó koéne itúkea orásaum itea ako itápana Itukó'oviti ne orásauna. Ainovó kôe énomone yuhó'ixopovo. Hara kôe orásauna: “Hána'iti íngoro'ixeovo, iti Itukó'oviti vo'oku ákoyea angútea po'ínuhiko xâne, enepohikone ónevoti, koane ákoti oponóvo ítukeya,

* **17:37** Enepone kíxó'ekone yuho Jesus vo'oku varutútu, ako tópi isóneunoa íhikaxovatihiko ra Bíbilea. Hara póhuti isoneúti vo'ókuke: Enepo apé ivokóvoti, ako apásika etó'okoati ne varutútu. Ako oríko ho'úxinovahiko. Énomonemakamo koéneye úti, uti kutípoti Jesus. Enepo aukápapu Vúnae, vexoátimo. Ákomo apásika ápeyea etó'okovoti.

koánemaka xâne aupú'ikoti yêno kapíneti po'i sêno. Hainámaka undi váhere xâne kuteâti ne koperáxinoti nâti, enepone ánu'ukenati kóperau.

¹² Pí'a jejuá ngôe ya sêmana, koane mboréxomaka ndízimu, póhuti ya uhá koeti yehi koeti námoem" koéne.

¹³ Itea enepone koperáxinoti nâti, xe'ó kôe ákotike malíka. Ako mapíkapu komómoyea vanúke. Pohu ipúsokone xá'a koane kó'iyea: "Iti Itukó'oviti, yokóseanau, undi xâne pahukóvoti" kôe.

¹⁴ Ina kixovókoxoamaka Jesus neko xâne kamokénoati:

—Koati ngxópitinoe: Enepora hóyeno, énomone sasa'ípo nonékuke Itukó'oviti koeku pihópea, kene haina neko po'ínu. Yoko uhá koeti kapayásokopovoti, koteyókokonotimo, itea enepone ákoti kapayásakapu, énomonemo kahaná'ikokono —kíxovokoxoane Jesus.

Epemínoa Jesus ne kalivónohiko unako koêku xoko Itukó'oviti

Mt 19.13-15; Mk 10.13-16

¹⁵ Ina apê xâne ominoâtihihikomaka kalivôno ne Jesus motovâti ípihea vô'u tutífuke. Itea noixoâne íhikauhiko, sayá'ikoa.

¹⁶ Ina ihaxíkoa Jesus neko kalivôno ahí'okeovaxo, ina kíxo íhikauhiko:

—Síkeane kenó'okea ne kalivónohiko njokóyoke. Hako seya'ikoa, vo'oku kuteâti koeku usó kóyeyea kenó'okinonu rá'a, énomonemaka kónoko kó'iyeaneye ne xâne yonópoti natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke.

¹⁷ Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Enepone ákoti akahá'a íkutipasikeovo kalivôno ya usó kóyeyea kenó'okinonu, ákomo kalíhuina yonópea natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke —kíxovokoxoane.

Inámatiko hóyeno íríku

Mt 19.16-30; Mk 10.17-31

¹⁸ Ape koati payásoti hóyeno yuhó'ixoponoti Jesus. Hara kíxoa:

—Íhikaxotí, íti koati únati. Kutimea ngónoko indúkea motovâti ómbea xoko Itukó'oviti ákotinemo hunókoku?

¹⁹ Ina kixôa Jesus:

—Yéxoakopomea kíxó'ekone ne yíúho keyuhónumeku indúkeovo únati? Vo'oku ako po'ínu únati ákoti itukapu Itukó'oviti.

²⁰ Yéxoa ne páhoenokono xâne itúkea yútoeke Muíse, enepone koêti: "Hako yaupú'iko po'i xâne kepíné'yiti yêno. Hako kepéko. Hako yoméxo. Hako itikóheo koêku po'ínuhiko xâne, koane tiya yá'a yoko yêno" koêti.

²¹ Ina kôe ne hóyeno:

—Ukeátine ngalivónoxoiko, heú ngíxoa indúkea nê'e —koéne.

²² Kameáne Jesus yúho, ina kixopámaka:

—Poêhaiko koekúti nékone itíki. Yakávanea uhá koêti ne apeínopiti, ina perekéxa xâne ákoti apeínoati ne ésa'i. Yane apêtimo apeínopiti vanúkeke, ina kína'áka ingéneke hékinu —kíxoane.

²³ Kamoáne hóyeno neko yuhu Jesus, yupihovó koéne isóne'ekeovo. Koati kama'âti neko êno apeínoati.

²⁴ Noixoâne Jesus isóne'ekeovo, hara kôe:

—Imáko itúkinovo tiú'iti yonópea natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke ne xâne íríku.

²⁵ Ako'óneni oríko vékea kámelu xoko kali íhínone tópe uhe'ókopeti, yane yonópea natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke ne xâne íríku —koéne.

²⁶ Ina koehíko neko kamoâti:

—Yane kuteâti koeku yúho, kutí'ikopomeamo motovâ itúkeovo koítovone Itukó'oviti koane yonópea xokóyoke? —kíxókokonehiko.

²⁷ Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Enepone ínixone xâne itúkeovo yupihóvoti tiú'iko, ako átiu'i xoko Itukó'oviti.

²⁸ Yane hara kíxo Jesus ne Péturu:

—Kurí kíxo uti vóvoku koeku hókeopi úti.

²⁹ Ina kixôa Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Ako ápahuina xâne ákotimo námoepo yane ákoyea okótixo itúkevo vo'oku kahá'aya koúkoponea natíxoa Itukó'oviti xapa xâne. Vo'oku enepone ákoti okótixo kuteâti óvoku, yêno, po'ínuhiko, há'a, êno, áko'o itukovo xe'éxaxapa,

³⁰ koati yupihovó koetimo námoepo yara koeku kó'oyene, koane keno'ókoti káxe yonópotimo xoko Itukó'oviti ákotine hunókoku —kíxovokoxoane.

Koyuhópamaka Jesus ivókeovomo koane exépukepeamo

Mt 20.17-19; Mk 10.32-34

³¹ Yane ahikú kíxoa Jesus ne nduse koeti íhikau koane kíxovokoxea:

—Kó'oyene Njeruzálem vonóne. Simané'e utíya, kousókovotinemo uhá koèti ne yutoxóvoti yútoeke porófetahiko vo'ónguke, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.

³² Nguri'ókotonotinememo xanéhiko ákoti itukapu viyénoxapa júdeu, enepohikone éxoti koeku poké'exa úti. Koemóke'enutihikomo, komohínutihikomo, koane apurú'okonutihikomo.

³³ Ike yehépoke'exinenuhikomo, ínamo kaepékanu itea mopó'apeke káxe ikénépo, en-jepúkopotimo ungópea xapa ivokóvoti —kíxovokoxoane Jesus.

³⁴ Itea ako éxina isóneu íhikauhiko Jesus neko yúho. Koati ákoti itapána isóneu éxea koèku, ákoinoke iyúseina kixó'ekone ne yúho.

Koitóva Jesus ne komítiti íhae Njeríko

Mt 20.29-34; Mk 10.46-52

³⁵ Ye'éxoane Jesus ne pitívokona Njeríko, ápe hóyeno komítiti vaata koyèti xe'ókuke xêne ixómoti epèmo.

³⁶ Kameáne emó'u ne éno xâne hunoneáti, ina epemó'iko xanéhiko itukóvotiye neko ínati vélakai.

³⁷ Ina kixokóno itúkeovo Jesus íhae Nazâre ne hunonêa.

³⁸ Yane vaúkone ne komítiti. Hara koe yúho vaúkea:

—Jesus, ámoripono Ndávi, yokóseanau! —koéne.

³⁹ Itea sayá'ikoa xanéhiko inuxó koeti tumúneke Jesus, pahukoáti kóyunukeovo, itea in-amá'axone vaúko. Hara koe yúho vaúkea:

—Jesus, ámoripono Ndávi, yokóseanau! —kóye.

⁴⁰ Yane xe'ó kó'inoane Jesus, ina pahúko omínokonoa ne komítiti xokóyoke. Simoné'e xokóyoke, hara kixoa Jesus:

⁴¹ —Kuti kehá'a indúkinopea?

—Unaém, ngahá'ati íninjopea —kíxoane.

⁴² Ina kixoa'ikomaka Jesus:

—Ínixepane, itévone vo'oku kívivonu —kíxoane.

⁴³ Koati énomone yaneko ókoku óra, ínixopone. Yane pihóne ikéneke Jesus, koane iháyu'ikea Itukó'oviti. Koane uhá koèti neko xâne noixoáti, iháyu'ikonehikomaka Itukó'oviti.

19

Hóyeno koéhati Nzákeu, koperáxinoti náti

¹ Simoné'e ne Jesus ya Njeríko, úrukova neko pitívoko.

² Yoko ápe hóyenoya énoti apeínoati koéhati Nzákeu, tutúmaka koperáxinotihiko náti.

³ Eneponeko hóyeno, koati oposí'ixoti kixoku noíxea Jesus, itea akó'oti itá noíxea. Koáhati énoti xâne ikéneke Jesus, ínamaka itukovo kali karápe ne Nzákeu.

⁴ Yane ehákovone tumúneke, ina alu'óko tikótike koéhati síkomoro, motovâti noíxea vo'oku koati vékokunemo ne Jesus opékuke neko tikóti.

⁵ Ehá'axo símo ne Jesus opékuke, komomo vanúke ina kôe:

—Nzakeú, yéhaka yevésekopí, vo'oku ngonókoti óngea yóvokuke kó'oyene —kíxoane.

⁶ Yane hú koéne evésekopea ne Nzákeu, koane hána'iti elókeya okóvo vo'oku xanépeamo Jesus óvokuke.

⁷ Itea uhá koèti neko xâne noixoáti, turíxovone poé'ainoa isóneu koane koyúhoyea itúkeovo xoko hóyeno ákoti aunáti ítuke, ánu'ukenati kóperau, okómo ne Jesus.

⁸ Koeku xe'ó kóyeya nonékuke Vúnae ne Nzákeu, hara kôe:

—Unaém, usó ngóyene mbórekexea meyá koeti apeínouti ne xâne ákotihiko apeínoati. Epó'oxo koékuti omé'oem, mborexópatimo koaturu koèti yane póhutihiko oménjeake —kíxoane.

⁹ Ina kôe ne Jesus:

—Kó'oyene sasá'ipone ya pahúnevo ra ko'óvokuti. Koáhati ámoriponoma Ábraum rá'a.

¹⁰ Yoko koati énomone nzmíno ombósikoponea yoko ngoíteova ne xâne pahukóvoti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —koéne.

Yehi koeti ahinoèti namúkoti póhuti pe'u tiúketi xoko pátaraua

Mt 25.14-30

¹¹ Koeku kámokenoyea xanéhiko, itúkinoa Jesus xêti apèti íhokoake ne áha íhikaxea, vo'oku yé'exeanehiko Njeruzálem yoko ikútixane xanéhiko itúkeovo simóvotine kaxena natíxea ne Jesus yane pitívoko.

¹² Hara kôe éxetina:

—Ápe hóyeno koati teyonéti yonoti poké'e ákoti malíka. Pihínoti poréxeokonono itúkeovo natína neko xanéhikoya xoko úkeaku, ínani aukápapu natíxea.

¹³ Tumúneke píhea, iháxihiko yehí koeti ahínoe, ina porekéxoa póhuti pe'u tiúketi ôro ne póhutihiko ahínoe. Ina kixoáhiko: “Kehíyakinana ra tiúketi maka kuri'uxapune nzeâpa” kixoanehiko.

¹⁴ —Itea enepohikoneko xâne xoko úkeaku neko hóyeno, yupíhova púvea. Pihoné'e yâteneye neko hóyeno, ápe páhoe neko xanéhiko xoko yónoku ne hóyeno koyúhopena ákoyea akáha'ainoahiko ítúkeovo natína.

¹⁵ —Porexókonone neko hóyeno ítúkeovo natínahiko, ike seópine xapákuke, pahúkoane iháxihikeovo neko ahínoe, enepohikoneko pôreku tiúketi tumúneke píhea. Kahá'a éxea kíxeaku tiúketina ne póhutihiko.

¹⁶ Yane símeane nonékuke ne inúxoti ahínoe. Hara kíxoa: “Unaém, enepone póhuti pe'u tiúketi pénenu, anéyepo po'i yehí koeti kuteâti” kixoane.

¹⁷ —Ina kixôa pátaraua: “Mbiú koe ítike. Iti koati únati ahinoêti. Koeku yíxivoaxo ne ítike yane kali mbónepike, ítínemo exea koêku ne yehí koeti pitivóko yara nandíxoku” kixoane.

¹⁸ —Ina ahi'ókova po'i ahínoe. Hara kíxoa: “Unaém, enepone póhuti pe'u tiúketi pénenu, anéyepo po'i singu koeti kuteâti” kixoane.

¹⁹ —Ina kixôa pátaraua: “Mborexópitimo yéxi koeku singu koeti pitivóko ya nandíxokuke” kixoane.

²⁰ —Ina ahi'ókovamaka po'i ahínoe. Hara kíxoa: “Unaém, harâ'apo ra póhuti pe'u tîketina pénenuke. Ú'una ngxóixinopea koane á'au'pu'i ngxíoxa ya léhu,

²¹ vo'oku koati mbikópiti. Koáhati iti hóyeno ákoti omotóva ikómohixeokono. Upánini ákoyea neóku, itea kóyeane ápeyea yêho. Koane iti ítixoti upánini ákoyea neóne” koéne.

²² —Ina kixôa pátaraua: “Koati iti váhere ahinoêti. Ya kíxeku keyúhoyi, koati yexókovoti ítíkivo motokeâti imbihoponeopi. Yéxoa indúkeovo xâne ákoti omotóva ikómohixeokono. Yéxoamaka ápeyea ênjo upánini ákoyea nóngu, koánemaka índixea upánini ákoyea nónem.

²³ Ná'íkopo koeti ákoino ípíhea ne ndiúketina bánkuke? Yane koeku nzeópea, mani ihiyákotine ne ndiúketina” kixoane.

²⁴ —Ina kixôa'íkomaka únape tiúketi ne po'ínuhiko huvo'óxoati: “Viyápi ne póhuti pe'u tiúketi xokóyoke. Peréxapa ne apêti yehí koêti” kixoane.

²⁵ —Ina kixoáhiko huvo'óxoati: “Itea anékone yehí koeti ítuke nê'e.”

²⁶ —Ina kixoáhiko pátaraua: “Koati ngxópitinoe: Uhá koeti xâne xu'ínati êho, kuri'úxinokonoatimo. Itea enepone ákoti axu'ína êho, muhíkova ne kali apêti xokóyoke, veyopeðkonoatimo.

²⁷ Kene ne xâne puvónuti, enepohikone ákoti akahá'a indúkeovo natína, yáma yâkeneye. Képekexa yáye nonénguke kó'oyene” koéne neko náti —kíxovokoxoane Jesus, ihókopovati ne náti púvone xanéhiko natíxea xapákuke.

*Ihayú'íkoko Jesus urúkovu ya Njeruzálem
Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Xu 12.12-19*

²⁸ Uke'éxone koyúhoyea ne Jesus, inuxó koéne tumúneke íhikauhiko yonotíya Njeruzálem.

²⁹ Koeku yé'exeane ipuxóvokutihiko koéhati Mbetefáje yoko Mbétanea, xêrerekuke kali mopôí iháxoneti Olívera, pahúkoa Jesus ne pi'âti íhikau

³⁰ koane kíxeamaka:

—Pihéneoe yane ipuxóvokuti tumúneke úti. Ehá'axomo símea, inixéponotinoemo xe'exa njuméntu ika'ó koyêti ávoti ivú'ixeokonoku. Kíxeanoemo, ínamo yamapâ yâkeneye.

³¹ Enepomo áva epemó'ikopiti ítíkoake kíxeinoakenoe, haramo íxea: “Konokoâtiko Vúnae rá'a” íxeamo —kíxoanehiko Jesus.

³² Úkeane pihohíko neko páhoe. Yane ínixo ponoane kuteâti koeku yuhó'inoa Jesus.

³³ Koeku kúxeyeahiko ne xe'exa njuméntu, hara kíxoane únahiko:

—Kuti ítíkoa kíxeinoakenoe?

Ina yumopáhiko:

³⁴ —Konokoâtiko Vúnae —kíxoanehiko.

³⁵ Yane omópanehiko neko xe'exa njuméntu. Ina ramaké'exoahiko ya kápana, yane ina huvo'óxohiko Jesus ivú'íxea.

³⁶ Koêkuti vékoku ne Jesus koane ikápakinoa xanéhiko kápana kouhé'ekinoati vékoku.

³⁷ Ye'éxone Njeruzálem, koeku evésekeahiko yane poke'éxoti ya kali mópoina Olívera, elókehiko okóvo uhá koêti neko êno xâne hokó'ixoati koane kóhonokea emó'u íhayú'íkea Itukó'oviti vo'ókuke ne êno iyupánevoti ítuke Jesus noíxonehiko.

³⁸ Hara kóyehiko vaúkexea:

—Viháyú'íka rakene náti páhoenovi Vúnae Itukó'oviti kousokinokonoke xanéhiko úhepeko kóyeku ya vanúkeke. Koati hána'iti íhayú'íuti ne Itukó'oviti yákonoye vanúkeke —koéhiko.

³⁹ Yoko xapákuke neko êno xâne, ápe farízeuhiko kixoti Jesus:

—Íhikaxotí, pihúka kóyunuhikeovo ne xanéhiko hokópiti.

⁴⁰ Itea hara kixovokoxoa Jesus:

—Koati ngxópitinoe vaúkexeahikomo ne mopôï enepomo kayunúhikapu ra xanéhiko — kixovokoxoane.

⁴¹ Koeku yé'exeane Jesus ne Njeruzálem, koane turíxevone íyoyea noixoâne ne pitivóko.

⁴² Hara koe yúho vo'ókuke ne xanéhiko ovâti ne pitivóko:

—Ehá'ani yéxinoe kó'oyene ne mani nékone, motovâti ápeyea koati únati kèku ikéneke Itukó'oviti. Itea ako imíhe'aka iséneu motovâti yéxi.

⁴³ Koati simóvotimo káxehiko enó'iyekumo kixópiku yanáne. Yakukú kixópitinoemo uhôro, kéhoe xe'ókuke ne pitivóko, hé'oninovopiku koeku okópeopinoe. Ákomo itévokunoe.

⁴⁴ Ákomo ikénexeake ne pitivóko, koánemaka ne uhá koeti ko'óvokutihikoya. Heú kixokónotimo kotóhinekexekono mópoina ra pétihiko, vo'oku ákoyeanoe yéxa símeovone kaxéna mani koíteovopiku Itukó'oviti —koéne ne Jesus.

Kopúhikopa Jesus ne kavánetihiko ya hána'iti imokóvokuti

Mt 21.12-17; Mk 11.15-19; Xu 2.13-22

⁴⁵ Ikénepoke, ina urúkova Jesus ne hána'iti imokóvokuti xoko kándana, yane kópuhikopo xáne kavánetiya.

⁴⁶ Ina kixovókoaxoa:

—Hara kôe emó'uke Itukó'oviti: “Enepora imokóvokuti óvongu, iháxeekonotimo óvoku itúkoti orásaum” kôe. Itea itíkoaneno ho'úxovoku ómevotihiko —kixovokoxoane.

Ihíkaxo ne Jesus hána'itike imokóvokuti

Mt 21.23-27; Mk 11.27-33

⁴⁷ Yoko uhá koeti káxe íhikaxo ne Jesus yane hána'iti imokóvokuti. Enepohikone tuti sasedóti, inuxínoti júdeu hó'eke, yóko'o ne íhíkaxoti yútoe Muíse, enepone éskiribahiko, koánemaka ne po'ínuhiko pahúkoti xapákuke júdeuhiko, opósi'ixonehiko kixoku koépekea Jesus,

⁴⁸ itea akó'oti inixínahiko kixoaaku koépekea, vo'oku enepone uhá koeti xanéhiko, yupíhovo kámokenoyea Jesus. Koati hána'iti ivávakea.

20

Epemó'ikokono Jesus úkeaku xunáko

Mt 21.23-27; Mk 11.27-33

¹ Po'íke káxe ya koeku íhikaxea ne Jesus témpuluke koane koyúhoyea ne inámati íhíkavoti, íhikaxone xapa xanéhiko, símoamaka tutíhiko sasedóti inuxínoti júdeuhiko hó'eke, koáne ne éskiribahiko íhíkaxoti yútoe Muíse, yóko'omaka ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tutíhiko júdeu.

² Hara kixóhiko Jesus:

—Na úkea ne xunakóti itíkike ra koekútihiko? Kuti porexópea kixineye ne ítike? — kixoanehiko.

³ Ina yumopá Jesus:

—Anéyemaka émbemopikenoe inúxotike, yimápanumo.

⁴ Kuti porexóda ne Xuuum Mbátita áhikea? Íhae Vanúke? áko'o xâne yara poké'e — kixovokoxoane.

⁵ Ina kixokókohiko:

—Enepomo vokoyúhoa itúkeovo Íhae Vanúke pahukóda, “Ná'ikopo koeti ákoino yakútipanoe ne Xuâum?” kixo'óvitimo.

⁶ Koáne enepo vokoyúhoa itúkeovo xâne yara poké'e pahukóda, koepékovitimo ra xanéhiko hepókeovi ya mopôï, vo'oku heú koe xâne kutípea itúkeovo páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u ne Xuâum —kixókonehiko.

⁷ Énomone kixínohiko Jesus ákoyea éxa.

⁸ Ina kixovókokoxopamaka Jesus:

—Ákoikopomaka ongóyuhoinopeanoe porexónoati indúkea ra koekútihiko índuke — kixovokoxoane.

Ihíkavoti ihókovoti váhere xâne katarákinoati nóne ne únae kaváne

Mt 21.33-46; Mk 12.1-12

⁹ Yane turíxovone Jesus itúkea íhokoake ne áha íhikaxea. Hara kôe:

—Ápe hóyeno nôti éno xuve úva. Yane kurí'okoane ko'ítuketihiko kaváne kátarakinoa ne nóne, motovâti haxákoepa avané'e ého. Yane pihóne po'íke poké'e neko únae, koane kó'umokeovo óveaya.

¹⁰ Simóvone kaxena veyóvope ha'í nonéti, ina pahúko ahínoe xokóyoke ne katarákinoati ne nóne, motovâti veyópoinoa námoepo, pôreu ne nóne úva. Itea enepohikoneko katarákinoati nóne, yehépoke'exoa neko pahóeti xapákuke, ina pahukópa káyukoepoovo ákoti omópone.

11 Yane pahúkopomaka po'i ahínoe neko únae kavâne, itea yehépoke'exoahikomaka katarákiinoati ne nóne. Êno komóhiyea, ina pahukópamaka káyukopeovo ákoti omópone.

12 Ina pahukópoikomaka po'i ahínoe neko únae kavâne. Mopó'apene páhoo, itea óko'okoamaka katarákiinoati nóne, ina kopúhikopamaka.

13 Yane ina kôe neko únae nonéti: "Namea ínjaneye kó'oyene? Yusikóne mbahúkea ra njé'a ákoti omotóva ongóvo. Ávaina téyahiko" koéne.

14 —Itea noixéanehiko xe'éxa, hara kixókokonehiko ne katarákoti nonéti: "Eneporâ'a, koati ítukenemo ra poké'e ivakápu ne há'a. Hingá, kaépeka úti maka vitúkapeane ne maní ítuke, íkuinoake há'a ivakápu" kixókokonehiko.

15 Yane kópuhikopeanehiko meúkeke yane kavâne, ínahiko koepékoa —koe éxetina.

Ina kixovókokopamaka Jesus neko kamokénoati:

—Ná'ikopomo kixoaneye únae nonéti neko katarákiinoatihiko nóne?

16 Pihinoátimo, ínamo kaepéhexa. Yane kurikópatimo xoko po'ínuhiko xâne ne nóne motovâti kátarakinoa —kixovokoxoane.

Kamoáne xanéhiko neko éxetina Jesus, hara koéhiko:

—Ákomo paréxa Itukó'oviti kó'iyeaneye kuteâti ne yíúho —koénehiko.

17 Yane pono-ponó kixínoane úke Jesus, ina kixovókokopamaka:

—Kutí'ikopo kixó'eko ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koéti?

"Enepone mopô, noivokoxine itúkotihiho péti, ainovó koe itukóvo koati turíxeovoku uhá koéti, kuteâti koéku koati inúxoti mopô turíxeokonoke péti" kôe ne yutoéti —kixoane Jesus, íhókopovati ne mopô noivókokoxineti. *Sáramu 118.22*

18 Ina kixovókokopamaka Jesus neko xanéhiko:

—Enepora mopô ngixinopike, uhá koeti xâne ikoró'uxovati, kutí koetimo póte enepo itatáko. Kene ne xâne irípu'ikovo, ákonemo ipíxa, kutí koetimo póte muvake-muvaké kixonéti —kixovokoxoane.

Epemó'ikokono Jesus koeku isónounoa ne kóperau nâti

Mt 22.15-22; Mk 12.13-17

19 Koati énomone yaneko ôra, enepohikone éskiriba íhíkaxoti yútoe Muíse, yóko'o ne tutíhiko sasedóti inuxinoti júdeu hó'eke, kahá'ane iká'akea Jesus vo'oku exó kíxeanehiko itúkeovo énomonehiko kíxo Jesus yane exetínati, itea koati pikoti xanéhiko.

20 Yane turíxovonehiko ivóko'oihea Jesus ya uhá koeti ítuke. Ina apémaka hóyenehiko poréxoke tíüketi koékumo épemo'ikoponea Jesus, koane itukoheovohikomaka xâne itípakovoti. Hane opósikhiko iyupaxó kíxea Jesus, kaha'aínoatihiko pahúkeovo ya yumópope motovâti ápeya évotikoake namúkea koane kuri'okeamo ngovenâdo, maka iká'akanehiko.

21 Ina kíxo Jesus neko pahoéti:

—Íhíkaxotí, véxoa itúkeovo koati ponóvoti ne yíúho koane kixeku íhíkexi. Ya xikóyoqe, kutíkokone uhá koeti xâne. Ako yokómomoyi payásoko koékuti xâne, itea kutíkokone uhá koeti xâne xikóyoqe, koane koati íhíkexoati ne kaná'uti íhíkavvoti ukeâti xoko Itukó'oviti.

22 Ná'ikopo kó'inoaye iséne ne kóperaxovike Sêza, enepone payásoti nâti ya Róma éxoti koeku úti? Pahúkoví Ponóvoti Kixovókuti hó'e úti poréxea úti? áko'o ákomea okónokoa —kixoanehiko.

23 Itea exó kixoane Jesus itúkeovohiko oposí'okovati, kaha'aínoatihikomaka pahúkeovo ya yumópope, yane hara kixovokoxoa:

24 —Yamínanunoe póhuti pe'u tíüketi. Kutí'ikopo itukôa nóne yoko íha ovâ ra tíüketike? —koéne ne Jesus.

Ina yumopâhiko:

—Sêza.

25 Ina kixovókokopamaka Jesus:

—Enepone ítuke nâti, peréxapa, kóháti ítukene. Kúteanemaka koéku xoko Itukó'oviti, koékuti páhoenopi, konokoátimaka itíki —kixovokoxoane.

26 Ako itáhiko kóteyokea Jesus ya koékuti yumópope nonékuke ne xanéhiko, koane yupíhova iyúpaxevahiko unáko neko yumópope Jesus. Yane yunukú koénehiko.

Epemó'ikokono Jesus exépukopeaxomo ne ivokóvoti

Mt 22.23-33; Mk 12.18-27; 1 Ko 15.12-57; 1 Ts 4.16-17

27 Yane ina ahí'okovomaka Jesus ne sadúseuhiko, enepone koyúhóti ákoyeamo exépuhikapa ne ivokóvoti.

28 Hara kixóhiko Jesus:

—Íhíkaxotí, hara kôe yútoe Muíse kúreinovi: "Enepo ivakápu hóyeno ákoti apáhuina xe'éxainoa ne yéno, konokoâti itúkeovo po'ínu ne ivokóvoti koyenópea yéno ne po'ínuikene, maka enepo avané'e xe'éxainoa, kutí ákoepono xe'éxa ne ivokóvotine" koe yútoe.

²⁹ Yoko ápe nóvo seti koeti hóyeno kopo'ínukokoti. Kóyenone neko xuvé'eti. Ivokóvone, ako ápahuina xe'éxa.

³⁰ Enepone yêno, hane koyenópa atipo imá'ikene. Ivokóvone neko hóyeno, ákomaka xe'éxainoa neko sêno. Kúteanemaka koêku ne mopó'ape, ivókovone ákotimaka xe'éxainoa neko sêno.

³¹ Eneponeko seti koeti hóyeno kopo'ínukokoti, heú koéhiko kóyenoyea neko sêno, koane heú koéhiko ívohikeovo, itea ako ápahuina íkoxé'exaxoati xapákuke.

³² Ina ivokóvomaka ne sêno.

³³ Eneponi akaná'u exépuhikopea ne ivokóvoti, kutí'ikoponi itukópaxo koati yêno ne sêno xapákukehiko neko seti koeti ivokóvoti? Vo'oku heú kó'iyea kóyenoyeahiko neko sêno — koénehiko.

³⁴ Ina kixovókoxxoa Jesus:

—Kóyenhiko ra hóyeno yara kúveu mêum. Koáne ne senóhiko, ko'ímahikomaka,

³⁵ itea enepohikone xâne ínixone Itukó'oviti motókeyea ópea kokóyoke káxehiko keno'ókoti xapa exépuhikopea ne ivokóvoti, ákonemo okóyeno, koane ákonemo okó'imahiko.

³⁶ Yane ákonemo ívahikapu, vo'oku kutí koépotinemo ánuhiko ya vanúke, enepone ovóxehiko Itukó'oviti. Koatíponehikomo xe'éxaxapa Itukó'oviti, koane aínopovonehikomo xâne exepúkopotí ukópea xapa ivokóvoti.

³⁷ Yoko enepone exépuhikopeamo ne ivokóvoti, koyúhoa Muíse koêku nê'e ya yútoeke xoko koyúhoyeaku koêku ne kali xuve tikóti íxómoti iruméko ákoti ara'ákapu, enepo koyúho itúkeovo kutípone Ábraum, koane kutíponemaka Izáki yoko Njáko ne Vúnae Itukó'oviti.

³⁸ Yane hainá'ikopo kuvóvone ivokóvotihiko ne Itukó'oviti, ínapo “Ábraum-kene” akóe, itea koati kuvóvone xâne iyukóvoti, vo'oku ya xoko Itukó'oviti, ákone aúke'e ne xâne — kíxovokoxoane Jesus.

³⁹ Ina apê éskiribahiko ihíkaxoti yútoe Muíse kixoti Jesus:

—Ihíkaxoti, koati únati yimópopo —koénehiko.

⁴⁰ Yanê'e, ákone mapikóvati épemo'ikea ne Jesus.

Epemó'ikoa Jesus ne xanéhiko koêku ne Mésiya

Mt 22.41-46; Mk 12.35-37

⁴¹ Ina kixovókoxxoa Jesus:

—Ná'ikopo koeti koyúhoinokono itúkeovo ámoripono Ndávi ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne?

⁴² Vo'oku koati teyonéti voxú'ikene Ndávi koyuhó'iyea koêku ya koyúhopeke Sáramu xoko kó'iyea: “Hara kíxoá Itukó'oviti ne Únaem: ‘Ívétakapa énjopeke xoko ivátakoku koati ngapáyasokone

⁴³ imókonemo ípuyúkexa nenékuke ne uhá koeti koêkúti okopópiti’ ” kôe.

⁴⁴ Koati “Unaém” kixoáti Ndávi. Ápeikopo oxéne itúkeovo ámoripono Ndávi ne Mésiya? — kíxovokoxoane.

Koyuhôa Jesus váherexea kixoku itúkeovo ne éskiribahiko

Mt 23.1-36; Mk 12.38-40

⁴⁵ Koeku uhá kó'iyea xâne kámokenoyea, hara kíxovokoxoa Jesus ne íhikau:

⁴⁶ —Yokóhiyanavao ne éskiribahiko, enepone ihíkaxoti yútoe Muíse. Aínovo yómoti hamá kíxea ípovo kahá'ati ínixekono itúkeovo koati teyonéti. Koane enepo yuhóikokono koeku vékea ya none ovokúti, koati ahá'axomaka. Aínovomaka yómotihiko ivátakea xoko ivátakokuti ya nonekúti ke xoko ivátakoku koati payásotihiko ya íhikaxovokuke hó'e, koánemaka ya xapa ayúiti.

⁴⁷ Itea inípono kixoku senóhiko ivokóvoti íma, kutí koe hu'uxeáti óvoku. Yane vo'oku kó'umokea itúkea orásum, kutí koe koati ponóvoti. Itea vo'oku kixoku itúkeovo yupihóvotimo tivéko ípíhoponeokono ya po'ínuhiko xâne —kíxovokoxoane Jesus.

21

Koeku tiúketi pôreu sêno ákoti apeínoati

Mk 12.41-44

¹ Íxómoti komomâ Jesus ne xanéhiko, yane noíxone íríkuhiko kuríkoti tiúketina íhakuke poreúti yane hána'iti imokóvokuti.

² Ínamaka noíxo sêno ivokóvoti íma, ákotimaka apeínoati kurikóponoti kali pi'áti pe'u tiúketi ákoti axu'ína ováti.

³ Ina kôe ne Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Enepora sêno ivokóvoti íma, ákotimaka apeínoati, énomone xu'iná pôreu ya uhá koéti.

⁴Vo'oku enepone po'ínuhiko poréxoti, xoko haxa tiúketina véyo enepo porêxo. Kene ra sêno, heú kíxoá poréxea ne kali apeínoati, enepone mani kuvóvoneiko ya nókoneke —koéne.

Koyuhôa Jesus uké'exeokonono ne hána'iti imokóvokuti

Mt 24.1-2; Mk 13.1-2

⁵Ápehiko koyuhó'iyeti koêku ne témpulu, ihayú'ikeati úhe'ene pâredena, enepone ainóvoti uhé'ekotinoe mopôí yoko po'ínuhiko kouhe'ekovope, pôreu xanéhiko.

⁶Ina kixoáhiko Jesus:

—Neíxoano koêku rá'a? Simóvotimo káxe ákoyeakunemo ápahuina mópoina pâredena rá'a ákoti katahínekexakana. Heu-heú koetimo kotóhínekexeokono —kíxoanehiko.

Turi kotíveti koekúti

Mt 24.3-14; Mk 13.3-13; 1 Pê 1.6-7; 2.19; 3.14; 4.12

⁷Yanê'e, hara kíxoá íhikauhiko:

—Íhikaxotí, namo ápeyea ra koekúti hiko kixíneve? Kutimo itukóvo hoénaxovope enepomo kausákapune ra koekúti hiko?

⁸Ina kixovókoaxo Jesus:

—Yokóhiyanavonoe, maka hákone aupú'ikopiti. Vo'oku enómo xâne simóti xepákuke iko'ítukexoti ínza. “Undi páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. Simóvone kaxéna” koetimo. Hákonoeo hekôa.

⁹Enepo yeyekáxanoe ápeyeane ákoti tópi óvoku isukókoti yoko okopókoti, hákonoeo kenóko'i, vo'oku konókoti kó'iyeanemoye inúxotike, itea ávomo simápu hunókoku ra mêum.

¹⁰Ina kixovókoaxopaikomaka:

—Apêtimo íhae po'i poké'e isukóponoti xanéhiko íhae po'íke poké'e. Koane apêti hikomakamo náti isukókoti.

¹¹Ákomakamo tópi óvoku xúnatinoe iyuyóti poké'e, koane hímakati, koane váherehiko arinéti omótokenati. Apêtimo koímaitinoe koekúti koane êno hána'itinoe iyupánevoti ya vanúke.

¹²—Tumúneke ápeyahiko uhá koéti ra koekúti hiko, ikeítoponokonotinoemo kotíveti, koane íke'ákokonotinoemo. Yomokónotinoemakamo íhikaxovokuke hó'e xanena úti yíhoikikono nonékuke teyonétiya, koane kirikókonotinoemo ika'ákovokutike. Yane yomokónotimakamo nonékuke náti yoko ngovenádohiko vo'oku itíkivonoe hokónuti.

¹³Kixínekononenemoye motováti keyúhoinonu nonékukehiko, keyuhó'inoati koêku ra kitípone.

¹⁴Ukéáine kó'oyene, keúsakapunenoé maka hákone pipokéxinoa iséneu ne kixékumo yimópi simapúne neko káxe.

¹⁵Vo'oku undínemo porexópi yimópikemo, koane mborexópitinoemo exóneti ukeáti njokóyoke ákoinokemo ápahuina itópiti xapákukehiko, koane ákoinokemakamo ita okópea yíúho.

¹⁶Muhíkova koati yá'a yoko yêno, kurikópopitinoemo ika'ákovokutike. Kúteanemakamo kixópiku pe'ínuhiko, yoko po'ímaka iyínoxapa koane ínikenehiko. Apêtimakamo koépeuti xepákukenoé vo'ókuke.

¹⁷Yupihovó koetimo púveopi uhá koeti xâne vo'oku itíkivo hokónuti.

¹⁸Itea muhíkova kali póhuti híyeu tiúti, ákomo síka Itukó'oviti évokeovo.

¹⁹Epó'oxo yane ákoyea yaúkapapu ikíni, yixóvoti kéxuna'ixivo íngéne, itévotinoemo —kíxovokoxoane.

Ayakúkakanane Njeruzálem

Mt 24.15-21; Mk 13.14-19

²⁰Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Enepomo neixánenoe êno húndaru yakukú kixoti Njeruzálem, yexoátinemo itúkeovo simóvotinoe kaxena katáhíneyeokono.

²¹Yane enepohikone ovotíya Njúdeya, okóho'inehiko xapa hána'itinoe mopôí. Kene enepohikone ováti ne kúveu pitivóko, ipúhíkapeahiko. Kene ne ovotíhiko ya mêum, hákone aukópovo pitivókoke.

²²Vo'oku yaneko káxehiko, koatimo kaxena ipihoponeokonoku ováti ne pitivóko, kousokeovokumakamo uhá koeti kíxone ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti vo'ókuke.

²³Hanemo kixovóhiko yaneko káxe, sêno íhaíkoti yoko ohíkotiko xe'éxa, vo'oku koati hána'itimo tivéko ne koekúti hiko yara poké'exa úti, koane kotívetimo ipihoponeekonoke ra xanéhiko.

²⁴Enómo koépeuti ya hána'iti píritau xapákukehiko. Kene po'ínuhiko, ika'ákokonotimo, yionópokonotimo ya uhá koeti po'íkehiko poké'e yara kúveu mêum. Yoko íhaehiko po'i poké'e payasómo ya Njeruzálem tukú koetimo simapúne kaxena hunókoku payásoyena ne xanéhikoya ákoti itukapu júdeu —kíxovokoxoane.

Koêkumo kayukárapu Jesus

Mt 24.29-31; Mk 13.24-27; 1 Ts 4.15; 2 Ts 1.7; 2 Pê 3.10; Ap 1.7

²⁵ Ina koe'ikomaka ne Jesus:

—Apêtilikomo iyupánevoti noixóneti xoko káxe, koane xoko kohê, yoko xapa hékerekiko. Epó'oxo yara kúveu mêm, pepoké koetínemo isóneu xanéhiko ya póhutihiko poké'e óvohikoku. Ákomo éxinahiko isóneu enó'inoke hónoti emo'u úne ya mar yoko xúnati ovóxokeovo ne úne.

²⁶ Apêtimo xâne ikorókovoti poké'eke vo'oku hána'iti píkea, yupihóvati yóna isóneu koêkukimo ra kúveu mêm. Vo'oku itohínekexotimo ne heú koeti apêti ya vanúke.

²⁷ Yane noixóponutinemo xanéhiko ngena'ákapane híyeu kapási, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. Xané ngxíópotinemo njunáko koane êno únje'ene koeku indúkeovo hána'iti ihayú'iuti.

²⁸ Enepo turixápune ápeyehiko ra koekúti, aélokenoene yokóvo koane kékexepuka tiúti, vo'oku ye'ekóvotinemo kaxena yovópikumo xoko Itukó'oviti, enepone Koitóvopiti —kíxovokoxoane.

Ihikavoti ihókovoti koeku xuve figu

Mt 24.32-35; Mk 13.28-31

²⁹ Ina itukínoahikomaka Jesus xêti apêti íhokoake ne áha íhikaxea. Hara kôe:

—Yokómomapihi koêku ne xuve figu koane uhá koeti xuve tikóti.

³⁰ Neixánenoe turíxeovo íhonoepa inámati túti, yanê'e yexoátinemo yé'exoepovone kaxena kenópopo úko.

³¹ Kúteanemaka koêku enepo neixánenoe ra koekútihiho ngxínopike, yanê'e yexoátinenoemo yé'exoovone kaxena pihópea natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke ne xanéna.

³² Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo: Enepone xanéhiko apêtimo yaneko káxehiko, ákomo ivákapu koeku ávovea kaúsakapapu uhá koêti ra koekúti ngxínopike ápeyeano.

³³ Uké'etimo ra vanúke koáne ra poké'e, itea ákomo uké'eyeaku ra emó'um.

³⁴ Yokóhiyanavo mará'inamo isáyu'ixapu iséneu enepo itukápu ayuítí yíxovo, koane xúnati ekáti, koánemaka koekúti kuteáti nékone yara kúveu mêm. Yokóhiyanavo mará'inamo iyupaxó íxapinoe rakene káxe, yakúteamo hó'openo namukókonoti ya noko'óti.

³⁵ Vo'oku itopónotimo uhá koeti xâne yara kúveu mêm ra káxe ngxínopinoo.

³⁶ Usokó yákoyenoe ya uhá koeti ôra. Itíkanoemaka orásum maka ítipane uhá koêti ra váhere koekúti keno'ókotikomo, koane motovátimaka sípi nonénguke, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxovokoxoane.

³⁷ Heú koeti káxe íhikaxo ne Jesus yane hána'iti imokóvokuti. Kene ya yóti pihópotine ya ouke kali mopô, enepone iháxoneti Olívera.

³⁸ Itukovo máturukata, pihotíne xanéhiko hána'itike imokóvokuti kamokénoponoti Jesus.

22

Oposíkokonone kixoku koépekeokono ne Jesus

Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Xu 11.45-53

¹ Yoko yanekóyoke, ákone ahíkapu kaxena áyui júdeu hó'eke, enepone iháxoneti Páskoa níkeakuhiko páum ákoti kohiyákoati.

² Enepohekone tuti sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke, koáne ne éskiribahiko íhíkaxoti yútoe Muíse, íxómotine itukínoa isóneu ne kixókumo koépekea Jesus he'onou'ú koetike vo'oku píkeahiko isóneunoa xanéhiko.

Oposíkoane Njúda kíxoakumo kuríkea ne Jesus xoko puváti

Mt 26.14-16; Mk 14.10-11

³ Yoko úrukovane Satánae ne Njúda, enepone iháxonetimaka Iskarióti, póhuti xapákuke ne nduse koeti íhikau Jesus.

⁴ Yane pihóne ne Njúda xoko tutíhiko sasedóti yoko xoko tutíhiko koyónoti hána'iti imokóvokuti, yuhó'ixoponoati, kaha'áti ápeyee oxéne kuríkea ne Jesus xokóyokehiko.

⁵ Yane yupihovó koéne elókeyea okóvo neko tutíyehiko, koane itúkinoa yúho, koati yuhóti poréxeamo tíúketi vo'ókuke.

⁶ Ínixoa Njúda unáko nê'e. Yane kúxoixone káxe ákoyeakumo koati xâne xoko Jesus motováti kuríkea xokóyokehiko.

Pahukôa Jesus kóyuseyeovo níkokuhikomo xapa ayuítí

Mt 26.17-25; Mk 14.12-21; Xu 13.21-30

⁷ Yoko simóvotine kaxena áyui ne júdeuhiko hó'eke, enepone níkeaku páum ákoti kohiyákoati, kaxena isúkeakumaka kali xe'exa su'úso, níka ya Páskoa.

⁸ Ina pahukôa Jesus ne Péturu yoko Xuáum koane kíxeahiko:

—Píhe, keúsakapainavea ne níkamo úti xapa áyui Páskoa.

⁹ Ina kixohíko Jesus neko pí'áti:

—Na kehá'aikopo kóyuseoponea úti?

¹⁰ Ina kixôa Jesus:

—Ehá'axomo siménoe pitivókoke, tekópotimo hóyeno koínoti póte puhí koati úne. Hekápamo ne hóyeno xokóyoke ne ovokúti úrukopovokumo

¹¹ Inamo ixêa ne únae ovokúti: “Na óvo ne kúveu ovokúti óvongumo níngea xapa áyui Páskoa, úndi yoko ínzikauhiko? kixópi Ihikaxoti” íxeamo.

¹² Yane exókopitinoemo koati hána'iti kúveu ovokúti vanúkeke apêti mêsa yoko pánguhiko. Usó koyêtine uhá koetiya. Énomonemo keúsakinavi níkamo utíya —kíxoanehiko.

¹³ Úkeane pihóhiko ya pitivóko. Yoko uhá koêti neko yuhó'inoa Jesus, ainovo tokopóvoti. Yane kóusokoanehiko neko níkamo xapa áyui Páskoa.

Níko ne evo Jesus xapa áyui Páskoa

Mt 26.26-30; Mk 14.22-26; 1 Ko 11.23-25

¹⁴ Simovóne orána, ahí'okovane Jesus ne mêsa, koánemaka ne íhikauhiko, enepohikone ápostulu páho koyúhoyea emó'u xapa xâne.

¹⁵ Ina kixovókoaxoa Jesus:

—Koati yupihóvati ngahá'ayea ngahá'ineyeopinoe níngea yara Páskoa tumúneke ngoítóponeovomo kotíveti.

¹⁶ Yoko endó'okopitinoe ákoyeanemo íningeopiku xapa Páskoa imókonemo kausákapu koati kixó'ekone ya natíxokuke Itukó'oviti —kíxovokoxoane.

¹⁷ Yane ina namukôa Jesus ne enovópeti apêti ekátiya koane íkoro'ixeovo xoko Itukó'oviti. Ina kôe:

—Nemúkanoe. Kalihú kalihu íxeneo yénoyivoa, uhá ketínoe.

¹⁸ Koati ngxópitinoe ákoyeanemo énoyeovangu hó'o ra há'i úva ukeátine kó'oyene tukú koeti seapánehiko heú koêti ne xanena Itukó'oviti vanúkeke xoko natíxoku —kíxovokoxoane.

¹⁹ Yane veyone páum ne Jesus, ina íkoró'ixovo xoko Itukó'oviti. Yane honó'ekexoanemaka, ina porekêxoa íhikau koane kíxovokoxea:

—Enepora páum, mýyom kixó'eko, ésa'imo ngoíteovopinoe. Yákyoenenoeye níki, puyákoponeovakemo yokóvo ne índukeinopi —kíxovokoxoane.

²⁰ Uke'éxone njántaxeahiko, ina namukôa Jesus ne enovópeti kuteâtimaka kíxoaku ne páum, koánemaka kíxovokoxea:

—Enepora ekáti yara enovópetike, hane kixó'eko inámati kixovókuti ítukeino xâne ne Itukó'oviti vo'oku óvokinovopinoemo indína.

²¹ Itea anéye xapákuke úti xe'ókuke ra mêsa ne itúkoheovoti koeku hókeonu, enepone kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti.

²² Koati kaná'uti ngoépekeokonomo, kuteâti koeku isóneunonu Itukó'oviti, itea koati kotívetimo koêku ne kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxovokoxoane.

²³ Yane turíxovone ne íhikau Jesus épemo'ikeokoko, kaha'átihiko éxea itukóvotiye xapákuke ne itúkoheovoti koeku hókea Jesus.

Kixoku itúkeovo ne xâne koati payásoti nonékuke Itukó'oviti

Mt 20.25; Tk 4.6

²⁴ Yane turíxovone kali enó'iyea yumópeokoko ne íhikauhiko Jesus, kaha'âti éxeahiko itukóvotiye ne koati payásoti xapákuke.

²⁵ Ina kixovókoaxoa Jesus:

—Koaíhiko náti pahukó xapa xâne yara kúveu mêm. Koane enepohikone pahúkoti, uhé'ekinoati kíxeokono itúkeovo apêti xunáko kóusokino nókone xanéhiko.

²⁶ Itea ako ákoeneye xepákukenoe, koati pó'iti koêku. Vo'oku enepone koati payásoti xepákukenoe, konókoti kutí kixópeovo xâne yupihóvoti ákoyea apáyaso. Kene ne inuxínopiti, konókoti kutí kixópeovo ovoxe pó'ínuhiko xâne.

²⁷ Kutí'ikopo payasó'inopi, enepone ivatákoti xe'ókuke mêsa? áko'o enepone ominoâti níka. Hainá'ikopo ne ivatákoti xe'ókuke mêsa? Itea hara ngóeneye xepákukenoe, ovoxéti.

²⁸ Itínoe itukóvo koati kaha'ínenuti ya uhá koeti kotíveti koekúti véngoku ákoti kurikánu.

²⁹ Kuteâti poréxeonu Nzá'a nandíxeamo, mborexópitinoemakamo netíxi

³⁰ motovátimo kehá'ineyinu ya xe'o mêsa, óvoku níkokónoti yoko ekáti ya nandíxokuke, koane ivetákitimo xoko ivátakokuhiko pahúkoti nandíxokuke, yihoíkopati ne nduse koeti iháxakexoku xanena Izaráe, neixoâti unátíyeya, áko'o ákoyea aúinati ne ítuke —kíxovokoxoane Jesus.

Koyuhó'inoa Jesus koêkumo ne Simaum Péturu

Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Xu 13.36-38

³¹ Ina kixó'íkomaka Péturu ne Jesus:

—Simaúm, imáko ké'iyivoku. Ítoane Satánae ne yúmo'ixovone hixópeopinoe. Yoko ákomo íyuhixapinoe. Hanemo koéneye kixópiu kuteáti koeku ákoyea íyuhixakana koyúyukexeokono ne vekoti komukéxopetike enepo komukéxokono.

³² Itea émbeminopine Itukó'oviti ákoyea kirika kívivonu Simaúm. Koane enepo yaukápapune njokóyoke, kéxunakapimo isóneu ne pe'ínuhiko ingéneke —kíxoane Jesus.

³³ Ina kixóða Péturu:

—Unaém, usó ngóye xané ngíxeopi iké'akivo koánemaka ngoépekeokono okonókovo.

³⁴ Itea hara kíxoa Jesus:

—Koáti endó'okopiti kékumo Peturú. Kó'oyene, tumúnekemo éneyea tapí'i, mopo'átinemo keyúho ákoyea yéxanu —kíxoane.

³⁵ Ina kixovókokoxomaka Jesus ne íhikau:

—Ápeikopo konokínovopitinoe yaneko mbahukópi keyúhoyi emó'um yátikeneye, yaneko ákoyeaku yama íhaku títetina koane íhaku ípevo yoko pírikatana?

Ina yumopáhiko:

—Ako nókone úti.

³⁶ Ina kixovókokoxopakomaka Jesus:

—Kó'oyene, enepone apéti íhaku tiúketina yoko íhaku ípovo, áma xokóyoke. Yoko enepone ákoti hána'iti píritauna, yusikóne kaványea kápana itúka ésa'i vanéxeake ne hána'iti píritauna.

³⁷ Vo'oku koati endó'okopitinoe kónokea kousokeovo njokóyoke neko yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koéti: “Kutí kixókono váhere kixoku itúkeovo” koéti. Vo'oku oránene kousokeovo ne emo'úti koyúhoti ngxókónokumo —kíxovokoxoane Jesus.

³⁸ Ina kixóða íhikauhiko:

—Unaém, anéyene pí'áti hána'iti píritaú.

Ina kixoáhikomaka Jesus:

—Motóvane —kíxoane.

Koeku Jesus koitópovono kotíveti ya Njetisémani

Mt 26.36-46; Mk 14.32-42

³⁹ Yane pihóne ne Jesus xoko kali mopóí iháxoneti Olívera, koane íhikau xáneahiko. Yoko kóyekune Jesus yóneya.

⁴⁰ Simoné'ehiko xoko áha óvea, hara kíxoa Jesus ne íhikauhiko:

—Ítikanoe orásaum, maka hákone ikerókovo enepo simâpi tiú'iti koekúti hixépikonoke —kíxoane.

⁴¹ Yane kali ahikuu koéne ne Jesus, kuteátimea tirinta koeti méturu kíxoaku ne íhikau, ina ipuyúkexo epémoti Itukó'oviti. Hara koéne:

⁴² —Pai, enepo itukapu yahá'ionu, yáhikuxapinana ra êno hána'iti tiveko ngoékumo, itea haináya anjáke, itea itúkapu yahá'ionu kousókovomo ya njokóyoke —koéne.

(

⁴³ Yane apé kó'inoane ánju íhae vanúke, ovoxe Itukó'oviti, koxunákoponeati isóneu.

⁴⁴ Koeku yupíheovo êno tiveko isóneu ne Jesus, inamá'axoneovo itúko xunáko ya orásaunake. Yoko eneponeko yonúko, kutí koéne pú'itinoe itomíkexoti íti irihíkovoti poké'eke.)

⁴⁵ Uke' éxone itúkea orásaum, exépukopone, ina aukópovo xoko íhikauhiko. Inu'í kixópanehiko imókea vo'oku yupíheovo ikáxu'iyeahiko okóvo.

⁴⁶ Ina kixoáhiko Jesus:

—Na koeti imékinonoe? Yexépuka, itikanoe orásaum maka hákone ikerókovo simâpi tiú'iti koekúti hixépikonoke —kíxoanehiko.

Ika'ákokonone Jesus

Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Xu 18.3-11

⁴⁷ Ixómoiko koyúho ne Jesus, símohikoane êno xâne. Yoko hane inuxínoahiko Njúda, póhuti yane nduse koeti íhikau Jesus. Énomone ahi'ókovo Jesus kaha'áti siunoné kíxea yúhoikea.

⁴⁸ Yane hara kíxoa Jesus:

—Njudá, imáko itúkinovo ya ítikoheyivo sínoneyinu kirí'okinu xanéhiko puvónuti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne!

⁴⁹ Ina kixo Jesus neko íhikauhiko oveáti xêrerekuke noixoâne neko koekúti:

—Unaém, visúkanehiko ya hána'iti píritaú? —koénehiko.

⁵⁰ Yoko apé koéne póhuti xapákuke ne íhikau Jesus, hú kixoti tetúkenoxea ahínoe koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínóti júdeu hó'eke. Maturú kíxea kênno éxopeke.

⁵¹ Itea sayá'ikoa Jesus. Hara kíxoa:

—Ápene. Hákone kixéánye —kíxoane.

Ina itukópioa kênno, yane unátipone.

⁵² Ina kixôa Jesus ne tutíhiko inuxínoti jûdeu hó'eke, koáne ne tuti xanéhiko koyónoti hána'iti imokóvokuti, yóko'omaka ne po'inuhiko payásoti xapa tuti jûdeu ika'áko ponoatihiko:

—Undí'ikopo koati koyuvôrixovoti ísukenati omó kixínekenoe hána'iti piritau yoko pulô'i, isukópeti nemúkoponinu?

⁵³ Uhá koeti káxe, óvonzeixokunepo xepákukenoe ya hána'itike imokóvokuti inzíkaxoti, itea ákone iké'akanu. Kó'oyene simóvotine orana iké'akinu yoko oránanemaka xuná'iyea váhere ítukeinonu Satánae —kíxovokoxoane.

⁵⁴ Ina ika'ákihiko Jesus, omátihiko óvokuke koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, ina usá'ixoahiko ovokútike. Kene Péturu, ákone malíka kíxoaku hókea.

Koyuhôa Péturu ákoyea exa Jesus

Mt 26.57-58; 26.69-75; Mk 14.53-54; 14.66-72; Xu 18.12-18, 25-27

⁵⁵ Ina oxokúxohiko yúku kukúkeke kíndana ne ovokúti. Yane ivátahikone onokóvotihiko. Koane Péturu, ivátakoponomaka xapákuke.

⁵⁶ Yane apé koene seno ahinoêti, noixoti Péturu vaata koyêti xe'ókuke yúku onokóvoti. Pono-ponó kixínoane úke sêno, ina kôe:

—Koati xáneheixonemaka Jesus ra hóyeno —koéne.

⁵⁷ Itea hara kíxoá Péturu:

—Senó, ako énja ne hóyeno kíxene —koéne yúho yumopâ.

⁵⁸ Avo áxu'ikene, apé koéponemaka po'i noixoâti. Hara kíxoá:

—Koati itímaka po'ínu xanéheixone ne hóyeno —kíxoane.

Ina yumopâ Péturu:

—Hoyenó, haina undi xáneheixone nê'e —kíxoane.

⁵⁹ Poéhamea ôra ikénepoke, apé koéponemaka po'i koêti:

—Eneporâ'a, koati kaná'uti ítúkeovo xáneheixone ne hóyeno, vo'oku koati íhaemaka Ngalíleya rá'a —koéne.

⁶⁰ Ina kixôa Péturu:

—Hoyenó, ako énja ne kíxene —koéne.

Avo uké'exa koyúhoyea ne Péturu, éneone tapî'i.

⁶¹ Ina na'ákénexova Vúnae ne Péturu, komomo-komomó kíxoane. Énomone yanê'e, puyákoponovane okóvo Péturu neko yuhó'inoa Vúnae yaneko kixôa: “Kó'oyene tumúnekemo éneyea tapî'i, mopo'átinome keyuho ákoyea yéxanu” kixôa.

⁶² Yane ipúhikopeane Péturu ne óvoheixoku. Koati iyôti vo'oku yupíheovo kotíveyea isóneú.

Koemóke'ekono ne Jesus

Mt 26.67-68; Mk 14.65

⁶³ Enepoihikoneko hóyeno koyónoti Jesus, ixómonehiko koemóke'ea koane isúkeahiko

⁶⁴ yoko ikauké kíxoanehiko, ínamaka kixôa:

—Mahí'ipepo iti porófeta. Íhexaikopo itukóvotiye ra isukópiti —kíxoanehiko.

⁶⁵ Yoko enómaka po'i yuhó'inoahiko koemóke'eati.

Yuhóikokonone Jesus nonékuke koati payásoti yúhoikovoku jûdeu

Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Xu 18.19-24

⁶⁶ Ehá'axo yúponi, ho'úxovonehiko uhá koeti payásoti hóyeno xapákuke tuti jûdeu, enepone tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke koánemaka ne éskiribahiko íhíkaxoti yútoe Muíse. Ina omokóno ne Jesus xoko ho'úxovokuhiko, enepone koati payásoti yúhoikovoku jûdeu. Ina kixohíko Jesus:

⁶⁷ —Itukápuho íti ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, yokóyuhoinovea ítíkivoaxo —kíxoanehiko.

Ina yumopâ Jesus:

—Enepo ongoyúhoa indúkeova, ákonoemo yakútiponu.

⁶⁸ Koane embemápinoe iséneunoa, ákonoemo yimápanu.

⁶⁹ Ukeátine kó'oyene, hanemo ivándakopone, undi íhae vanúke ikútispasikoponovoti xâne, éxopeke Itukó'oviti, enepone apêti xunáko pahúkea uhá koêti —kíxovokoxoane Jesus.

⁷⁰ Ina kixohíko uhá koêti neko tutíyehiko:

—Ití'ikopo Xe'exa Itukó'oviti?

Ina yumopâ Jesus:

—Enepone yépeponuke, kouhupu'ikoa indúkeova —kíxoane.

⁷¹ Ina koehíko:

—Ákone vokónoko po'i koyuhó'inoveati pahúnevo rá'a. Koati kameátine uti yúho koyuhómeku ítúkeovo Xe'exa Itukó'oviti —koénehiko.

23

*Omokóno Jesus xoko Pilátu**Mt 27.1-14; Mk 15.1-5; Xu 18.28-38*

¹ Yane heú koéne exépuhikea neko ho'uxóvotihiko, ina omohíko Jesus xoko Pilátu.

² Yane turíxovone koyúhoyeahiko ákoyea aúnnati ítuke Jesus. Hara koéhiko:

—Enepora hóyeno, vinú'ikoa koésayu'íxea isóneu xanena úti, koane íhíkaxea xanéhiko ákoyea parexa kóperau koati payásoti natina úti, enepone Sêza. Koyúhomaka ítúkeovo Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, koane ítúkeovomaka nâti —kíxoanehiko.

³ Ina kixôa Pilátu ne Jesus:

—Ití'oxo natina jûdeuhiko?

Ina yumopâ Jesus:

—Enepone yépemonuke, kouhupu'ikoa indúkeova —kíxoane.

⁴ Ina kixovókoaxo Pilátu ne tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, yóko'o neko êno xâne ho'uxóvotiya:

—Ako ápahuina íninjone váhere ítuke ra hóyeno —kíxovokoxoane.

⁵ Itea inamá'axone koyuhôa tutíhiko jûdeu ápeyea váhere ítuke. Hara koéhiko:

—Koati koturíkexoti xanéhiko râ'a. Íhíkaxoti ya uhá koeti Njúdeya, ukeâti turíxeovoku poké'exa Ngalíleya tukú kíxoane yâye —koénehiko.

⁶ Kameáne Pilátu ne yuhóhiko, ina epêmo ítúkeovo íhae Ngalíleya ne Jesus.

⁷ Exoâne ítúkeovo ukeâti xoko íháxakoku poké'e natíxoku Êrodi, pahúkone Jesus xokóyoke. Yoko koati Njeruzálem óvo ne Êrodi yaneko káxehiko.

Omokóno Jesus xoko Êrodi

⁸ Yupíhova elókeyea okóvo ne Êrodi noíxo Jesus. Koáhati mekutíne kahá'a noíxea vo'oku enó'iyeané kámea koyuhó'iyeani koéku ne ítuke, koane kúxoamaka noíxea ítúkea iyupánevoti.

⁹ Yupíhovo êno épemo'ikoa Êrodi, itea ako ápahuina yumópeake Jesus.

¹⁰ Enepone tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, yóko'o ne êskiribahikoya íhíkaxoti yútoe Muíse, inamá'axo kohonóko emó'u koyúhoyea ápeyea váhere ítuke ne Jesus.

¹¹ Yane komohí kixo Jesus ne Êrodi yoko uhá koeti húndarunahiko, koane koémoke'eyeahikomaka, itukínoati kuteâti ípovo nâti koati kalísoti híyeu, hamá koeti poké'eke. Yane ina pahúkopa Êrodi xoko Pilátu.

¹² Ênomone yaneko káxe, unátipinokokone isóneu ne Êrodi yoko Pilátu. Yoko koati ka'anánekokoti neko pí'ati yanekóyo.

*Pahúkono Jesus kurúhuxeokono**Mt 27.15-26; Mk 15.6-15; Xu 18.39-19.16*

¹³ Ina ho'uxôa Pilátu ne tutíhiko sasedóti, yóko'o ne po'ínuhiko payásoti xapa tuti jûdeu, koánemaka ne xanéhiko.

¹⁴ Ina kixovókoaxo Pilátu:

—Enepora hóyeno yómone njokóyoke, keyúhoanoé ítúkeovo kopopé'akexoti isóneu xanéhiko. Émbemo'ikoa ne nénékukene, itea ako íninja ápeyea pahúnevo ra hóyeno kuteâti ne yévotikoake.

¹⁵ Kúteanemaka Êrodi, ákomaka ínixeá pahúnevo. Hukínóvoti pahúkopeamaka yâyeke xoko úti. Koati iyúseoti ákoyea pahúnevo ra hóyeno maní évotikinokonoke koépekeokono.

¹⁶ Mbahukoâtikopo yehépoke'exeokono, ínamo ngurikápa —kíxovokoxoane Pilátu.

(

¹⁷ Yoko koati konokoâti Pilátu kuríkopea póhuti iká'aeti kaxénake neko áyui jûdeuhiko.)

¹⁸ Itea vaúkexone uhá koéti neko xâne. Hara koe yúho vaúkexea:

—Enepora hóyeno, konókotí koépekeokono. Hane kiríkapinavi Mbarâba —koénehiko.

¹⁹ Yoko ika'ákovokutíe óvo ne Mbarâba vo'oku kóturíhíkea xanéhiko yane pitívoko yaneko okopókono nâti, koane vo'oku ápeyea koépeu.

²⁰ Yoko koati kahá'ati kuríkopea Jesus neko Pilátu. Ênomone káyukopinoahikomaka ne yúho

²¹ itea inamá'axone kohonóko yúho neko xanéhiko vaúkexea:

—Kirúhuxa! Kirúhuxa! —kóyehiko.

²² Ina kixovókokopamaka Pilátu. Yoko mopó'apene káyukinoá neko yúho:

—Kuti'ikopo ítúko pahúnevo ra hóyeno? Koati ákoti ínínjêa váhere ítuke mani évotikinokonoke koépekeokono. Mbahukoâtimo yehépoke'exeokono ínamo ngurikápa —kíxovokoxoane.

²³ Itea inamá'axohiko kohonóko vaúkexea épemea kurúhuxeokonono Jesus. Ehane ítoahiko ne áha vo'ókuke neko êno hónoti vaúkexea.

²⁴ Yane ítúkinoane Pilátu ne épemonehiko.

²⁵ Kuríkopiinoa ne épemone kuríkopeokono, enepone ovoti ika'ákovokutike vo'oku kóturihikea xanéhiko, koane vo'oku ápeyea koépeu. Kene Jesus, kuríkoane xokóyokehiko, motovâti ítúkea ne âha kíxeahiko.

Kuruhúxokonone Jesus

Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Xu 19.17-27

²⁶ Yaneko omonéhiko Jesus, ápe hóyeno koéhati Símaum ukopeâti mêm. Enepone hóyeno, íhae pitívoko iháxoneti Síreni. Yanê'e, ípíhonehiko kurúhu povókuke Símaum ne húndaru koane pahúkea oko'ikené kíxea Jesus koínoinoa.

²⁷ Koati yupihovó koeti êno xâne hokoâti. Ápemaka senóhiko xapákuke ixómoti iyókexo koane ipúsokopea xâ'a, kotiveâti neko kíxókonoku Jesus.

²⁸ Ina komomâ Jesus neko senóhiko, hara kíxovokoxoa:

—Ítínoe sêno íhae Njeruzálem, hákonoe iyeínonu itea ítínenoe iyápinapu yoko xí'íxaxapa.

²⁹ Vo'oku simóvotimo káxe kó'iyekuneye xanéhiko: “Koati únati koêku ne senóhiko ákoti koxé'exayea, ákotimaka xe'éxa óhiu” koetímo.

³⁰ Vo'ókuke ne hána'itimo tiveko koekúti yaneko káxehiko, ká'aye koetimo xanéhiko: “Ehá'ani íkoro'uxeovovi ne hána'iti mopô. Ehá'ani koépekexeovi” koetímo.

³¹ Ako kuxákana oró'okeovo ne tikóti tonó'otiko, poéhane movó'oti oro'ókovo. Koeku ngíxeokononeye kó'oyene, undi ákoti évotikokonoke, kuti koe koeku kurikókono ne tonó'oti tikóti yúkuke. Ná'íkopomeamo kó'eye tiveko kíxókonoku ne koati motokeâti ípíhóponeokono, enepohikone kuti koeti movó'oti tikóti kurêti yúkuke? —kíxovokoxoane Jesus.

³² Yoko ápemaka po'i pí'âti hóyeno koati ákoti aunâti ítuke, ixánexokonoke Jesus kurúhuxeokono.

³³ Simonéhiko ya xoko iháxoneti “Opepú'iti”, kurúhuxonehiko Jesus, koánemaka neko pí'âti hóyeno ákoti aunâti ítuke. Poéha éxopeke Jesus, poéhamaka lopékuke.

³⁴ Ina kôe ne Jesus:

—Pai, hako ípíhéponoa ra xanéhiko vo'oku ako éxa ne ítukeinonuhiko —kíxone há'a.

Yane haxákokoahiko húndaru neko ípovo Jesus. Ina kurikóhiko, komomâti itukóvotimoye ípovo Jesus námoe póhutihiko.

³⁵ Yoko ixomo komomâ xanéhiko heú koêti neko koekútíhiko, koane ixomo koemóke'e Jesus ne tutíyehiko. Hara koéhiko:

—Koítovopepo po'i xâne rá'a. Kaítapapuikopo itukápuxo koati Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne —koénehiko.

³⁶ Koémoke'eamaka húndaruhiko. Ina ahi'ókovahikomaka ominoâti víyum ákoti koati unâtiyea

³⁷ koane kíxeahiko:

—Itikápuxo natina júdeuhiko, keítapapu —kíxoanehiko.

³⁸ Yoko ápe yutoéti tutíkuke kurúhuna Jesus (yutoxóvoti ya emó'uke ngerêku, koane emó'uke rómamu, yoko emó'uke júdeu). Hara kôe: “Natina júdeuhiko rá'a” kôe.

Koêku ne pí'âti ákoti aunâti ítuke kuruhúxokonoti xêrerekuke Jesus

³⁹ Ápe póhuti koemóke'etimaka Jesus yane pí'âti ákoti aunâti ítuke kuruhúxokonoti xêrerekuke Jesus. Hara kíxo:

—Mahi iti Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. Keítapapuikopo, ínamo keítapuvimaka —kíxoane.

⁴⁰ Itea hara kíxoa po'i kuruhúxokonoti saya'íkoati:

—Muhíkova koeku kirúhuxikono, ako tiya Itukó'oviti?

⁴¹ Koati ponóvoti kíxeokononeye úti, vo'oku koati motokeâti namúkopea úti ésa'i ne váhere vítuke. Kene ako váhere ítuke rá'a —kíxoane.

⁴² Ina kixo'íkomaka Jesus nekôyo:

—Enepo yurúkapapu netíxokuke, puyákapunumo yokóvo —kíxoane.

⁴³ Ina yumopâ Jesus:

—Koati emó'úti ra yunzó'inopi: Keha'íneponutinemo kó'oyene ya xoko uhé'ekoti yonópoku ómomíkopea ne kasása'iupo Itukó'oviti —kíxoane.

Koeku Jesus ivokóvone

Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Xu 19.28-30

⁴⁴ Yoko ye'ékotine ítúmukea káxe yanekóyo. Énomone yanê'e ípukovone káxe, hahámone uhá koeti kúveu mêm tukú koeti mopó'âti óra ya kiyakáxe.

⁴⁵ Yoko ívarereone kukúkeke neko êno kopópoti váhere haxakeâti kúveu ne hána'iti imokóvokuti.

⁴⁶ Yane ápene koati êno hónoti emo'u Jesus koêti:

—Pai, nguríkopa ra omínjone xikóyoke —koéne.

Uke'éxoane koyúhoyea nê'e, íhunokoane ne omíxone, ivókovone.

⁴⁷Noixoâne tuti húndaru neko koekútihiho, iháyu'iko Itukó'oviti koane kó'iyea:

—Koati kaná'uteoxo itúkeovo ponóvoti ra hóyeno —koéne.

⁴⁸Enepone êno opoikóvoti xâne ho'uxóvotiya komómoponoati neko koekúti, noixoânehiko nê'e, pihohikopone. Hána'iti ikáxu'iyeahiko okóvo koane ipúsokopea xâ'a.

⁴⁹Yoko heú koetihiko neko ínikone Jesus, koánemaka ne senóhiko hokoati ukeâtihiko Ngalíleya, kali ako malíka okínoakuhiko komómoyea neko koekútihiho.

Koeku Jesus ekoxókone

Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Xu 19.38-42

⁵⁰Yoko ápe hóyeno koéhati Yúse, koati teyonéti xapákuke neko po'ínuhiko pahúkoti yane koati payásoti yúhoikovoku júdeu. Enepone hóyeno, koati itípakovoti koane koati ponóvoti kixoku itúkeovo.

⁵¹Hane úkea pítivóko iháxoneti Arimáteya, po'i pítivokona júdeuhiko. Yoko ako ínixa Yúse póneovo isóneuo yoko itúke ha'ínehiko yaneko yuhoíkotonone Jesus. Koati kuxoíxotinemaka símeovo kaxena natíxea Itukó'oviti xapa xâne neko hóyeno.

⁵²Yane pihóne Yúse xoko Pilátu epemóponoati yusíkea veyópea ne muyo Jesus kuruhúke.

⁵³Porexókonoane, yane veyóponoane xoko kurúhuxokonoku, ina aupíxoá ya hána'iti ipovóti líyum. Yane iyónoane xoko uhôro kehoéti mopoíke, ávoti ekoxóvati.

⁵⁴Yoko koati úrukovo pe sâputu, koúsokovopene júdeuhiko vo'oku áyui.

⁵⁵Enepoihikoneko sêno xánena Jesus ukeâti Ngalíleya, hokó kixo Yúse ivokó'okoponoti ekóxokonoku Jesus koane kixókonoku ne múyo ipihokone uhorókuke.

⁵⁶Yane pihópone kóyuseopeahiko xêru yoko óliu, óvo'okopemo muyo Jesus.

Yaneko sâputu, ómomikoponehiko kuteâti páhoenoa yútoe Muíse.

24

Koeku Jesus exepúkopone ukópea xapa ivokóvoti

Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Xu 20.1-10

¹Hahá'itiko yaneko lúmingu, pihóne ne senóhiko xoko ekóxokonoku Jesus, omínoâtihiko neko xêru koúsokinoake.

²Simoánehiko, inú'ikoane neko mopôí exexoâti ne uhôro ahíkuxeokonone.

³Urúkovanehiko neko ekóxokonoku, ákone inú'ikaya ne muyo Vúnae Jesus.

⁴Ákohiko éxina isóneuo neko koekúti kó'inokeneye. Yane apé kó'inoane pi'âti kutí koeti hóyeno hóhopu koyéti ipovo.

⁵Yupihovó koéne píkea neko senóhiko vo'ókuke, koane puniniké kó'iyeahiko. Ina koehíko neko pi'âti noíxone:

—Na koeti yopósikinoa xapa ivokóvoti ne iyukópovotine?

⁶Áko'one yáye nê'e, exépukopone. Puyákanapananoé yokóvo neko yuhó'inopi yovo'íko ya Ngalíleya

⁷yaneko kíxeopikunoe: “Ngonókotimo ngurí'okeokono xâne váhere kixoku itúkeovo, koane ngurúhuxeokono, yoko enjépukopeamo ya mopó'apeke káxe ikénepo, undi íhae vanúke ikútípasikoponovoti xâne” kixópinoepepo —koénehiko neko pi'âti.

⁸Yanê'e, puyákoponovane okóvo senóhiko neko yuho Jesus.

⁹Ukopeánehiko xoko ekóxokonoku Jesus, koyúhopinoane neko unze koeti íhikau Jesus, koánemaka ne po'íhiko xâne ovâti xapákuke, uhá koéti neko koekútihiho.

¹⁰Yoko hará íha neko senóhiko koyuhópati ne koekútihiho: Mariya Mandálana; Njuâna; yoko po'i koéhatimaka Mária, enepone eno Teâku. Ápemaka po'ínuhiko sêno xánena, koyuhópatimaka xapákuke neko unze koeti ápostulu kaná'úyea neko koekúti.

¹¹Itea ako akútípeahiko ápostulu neko yúho. Kutí kó'inoa koyuhóheoti.

¹²Yane xepú koene Péturu ehakóvo xoko ekóxokonoku Jesus. Simoáne, ina yupunínikovo, yane ákone noíxoneya ákoti itukápa neko ipovóti líyum, aúpi. Yane pihópone óvokuke koane iyúpaxeova neko koekúti.

Pi'âti kutípoti Jesus oxéneke Emâu

Mk 16.12-13

¹³Énomoikone yaneko káxe, ápe pi'âti kutípoti Jesus yonoti kali ipuxóvokuti iháxoneti Emâu. Hanékomea kuteâti yehí koeti kílomituru kixoku Njeruzálem.

¹⁴Koeku yóneahiko, koane itúkea xêti uhá koéti neko koekútihiho.

¹⁵Ya koeku íxómoyea yúho'ixokoko koane koyúhoínokoko isóneunoa, apé koene Jesus ahí'ókovatihiko koane xanee kíxeahiko.

¹⁶Itea kutí koe apéti itopeâtihiho úke neko pi'âti, ákoinoke éxapana.

¹⁷Ina kixóda Jesus:

—Kutí'oxoya ne itíkonoe yónoku iséneuo íxómoinoke yího'ixokoko koeku yéni? —kíxoane.

Xe'okó koénehiko neko pi'âti, koati ikaxú'itihiko okóvo.

¹⁸ Ina kixôa póhuti yane pi'âti koéhati Keleópa:

—Poéhaneikopomea îti itukóvo ovâti ne Njeruzálem ákoti exá koêku ne koekútihiho apêti yara káxehiko pihotíne? —kíxoane.

¹⁹ —Kuti itukóvo koekúti? —koéne.

Ina yumopâhiko:

—Enepone uhá koeti kixókónoku ne Jesus íhae Nazâre, hóyeno páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u xapa xâne, koati hána'itimaka xunáko iyúseoti ya ítuke, koáne ya koyúhoyeake nonékuke Itukó'oviti, koane nonékuke uhá koeti xâne.

²⁰ Itea enepone tutíhiko sasedóti inuxínoviti hó'eke úti, yóko'o ne po'íhiko pahúkoti xapákuke úti, pahúkoa koépekeokono nekóyo koane kurúhuxeokono.

²¹ Yoko énomone kúxo úti ítúkeovo mani koitóvoviti, uti íhae Izarâe. Haina póhutine nê'e itea kó'oyene, koati mopo'ápoatine káxe ikéne neko koekútihiho.

²² Ápemaka senóhiko ha'íneheixone úti, viyúpaxeovake ne yuhópinovi ukopêa xoko ekókoxonoku Jesus ya yuponii koêti.

²³ Ákonehi inú'ika ne muyo Jesus ya. Yane káyuhikopovone, koyuhópati ápeyeahiko ovuxe Itukó'oviti noíxone, enepone ánuhiko íhae vanúke, etó'okoati exépukepeane ne Jesus.

²⁴ Yane pihómaka po'ínuhiko ha'íne úti xoko ekókoxonoku Jesus. Noíxoanehiko ítúkeovo koati kaná'uti yúho ne senóhiko itea ako naíxahiko Jesus —kíxoanehiko.

²⁵ Ina kixôa Jesus neko pi'âti:

—Imáko itíkinovoneo xâne ákoti isóneu koane ôriti kutípea uhá koêti ne yuho porófetahiko emó'uke Itukó'oviti.

²⁶ Koati konókotipepo koítoponeovo kotíveti ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, motovâtimaka yupíheovo kahána'ikopeokono. —kíxoanehiko.

²⁷ Yanê'e, xoko yútoe Muíse kouúka kouhupu'ikinoa uhá koêti ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti koyuhó'iyeyati koêku, koáne xoko heú koeti yútoe porófetahiko.

²⁸ Ye'éxoanehiko ne kali ipuxóvokuti yonópokuhiko, ítukovo ukopónotiko ne Jesus.

²⁹ Itea ako akáha'ainoa pi'âti xánena itávokea. Hara kixohiko:

—Yavá'avoneye xoko úti vo'oku kiyóne káxe, kahá'ane yotíxea —kíxoanehiko.

Yane xanépoane Jesus motovâti ókea xokóyokehiko.

³⁰ Ya koeku ivátakeahiko xe'ókuke mēsa níkotíhiko, veyo páum ne Jesus, ina ikoró'ixovo xoko Itukó'oviti. Yane honó'ekexoane ne páum, ina porexôa neko pi'âti.

³¹ Yane imíhe'okonehiko isóneu koane éxoponoane, itea má koépeane Jesus.

³² Ina kixokókohiko neko pi'âti:

—Énomoneikopo yupíhinovo úhepeyea kámokenoyea úti koane elókeyea vokóvo yâkeneye xenékuke, koeku yúho'ixeovi koane kouúrapu'ikinovea ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti —kixókoko.

³³ Énomone yaneko ókoku ôra, exépukeponehiko neko pi'âti, kayuké koéponehiko ya Njeruzálem. Inú'ikoako ho'úxeovo neko unze koeti íhikau Jesus koánemaka neko po'ínuhiko xâne xokóyoke.

³⁴ Ina kixokóno neko pi'âti simôti:

—Exépukepone Vúnae. Kouúata'ixopinovone Símaum —kixókoneo.

³⁵ Yanê'e, koyúhoamaka neko pi'âti ne kixoku koêku ya xenékuke, koane kôeku exóponoanehiko ne Vúnae yaneko hono'ékexone páum.

Exókopova Jesus neko íhikauhiko

Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Xu 20.19-23; Át 1.6-8

³⁶ Avo uké'eva koyúhoyeahiko neko koekúti, apé koéne Jesus xapákuke. Hara kíxoa:

—Aúhepeponoe iséne.

³⁷ Itea kónoko'i neko íhikauhiko koane yupihovó koéhiko píkea. Ikútixati koipíhapati.

³⁸ Ina kixovóxoxoa Jesus:

—Na koeti pepókexinovoneo iséne? Na koeti ákoinovone yakútípoa iséneuke ítúkeovo úndi?

³⁹ Yokátomoma ra vó'u m koáne ra njêve ítúkeovo koati úndi. Sipé'akanu motovâti yéxixo kaná'uyea. Vo'oku eneponi itukapu undi koipíhapati, ákoni mûyom koane ômbe kuteâti koêku neíxinu kó'oyene —kíxovokoxoane.

⁴⁰ Koyuhoáne nê'e, ina exókooa ne vó'u koane hêve.

⁴¹ Koati yupíhóvoti elókekohiko okóvo neko íhikau, itea vo'oku kóyeyeano ávovea koâti kutípeahiko, koane vo'oku iyúpaxeovahiko neko koekúti, hara kíxovokoxopamaka Jesus:

—Ápe níkokónoti yâye? —koéne.

⁴² Ina porexoâhiko itátane orópeuti hôe (yoko itátane íhaku ho'o mópo).

⁴³ Yane níkoane nonékukehiko.

⁴⁴ Ina kixovóxoxopamaka Jesus:

—Enepora koekúti, énomone ne yunzó'inopinoe ovónzeixoiko xepákuke kónokea kóúsokeovo uhá koeti ngixókonokumo yutoxóvoti Ponóvotike Kixovókuti yútoe Muíse, koánemaka yútoeke porófetahiko, yoko ya Sâramu —kíxovokoxoane.

⁴⁵ Yane míhe'okinoa Jesus isóneuhiko éxea kixó'ekone neko yutoéti emó'uke Itukó'oviti.

⁴⁶ Hara kíxovokoxopamaka:

—Énomone kôe emó'uke Itukó'oviti kónokea koítóponeovo kotíveti ne Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, koane exépukopeamo ukópea xapa ívokóvoti ya mopó'apeke káxe ikénepo.

⁴⁷ Koyúhoamaka kónokea koyúhoyeovomo xapa xanéhiko itúyopeamo pahunévoti ya iháke nê'e. Énomone ne xanéhiko ikotívexoati isóneuke ne váherevoko, koane kurikópati. Koyúhoamaka itúkeovo turixevóvoti ya Njeruzálem koyúhoyeovomo ne íhíkavoti yonoti xapa uhá koeti xâne, koêkuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêum.

⁴⁸ Itínenoe itukóvo koyuhoâti ra kaná'uti koekúti neíxoneno.

⁴⁹ Koane mbahukínopeatinenoemo ne kixínopike Nzá'a yanekôyoke poréxeopeanoemo. Yavá'avonenoeye yara pítivóko tukú koeti símeopikumo ne xunakóti ukeâti vanúke xoko Itukó'oviti —kíxovokoxoane Jesus.

Pihópone Jesus ya vanúke

Mk 16.19-20; At 1.9-11

⁵⁰ Ina omâ Jesus ne íhíkauhiko ya Mbétanea, koane koéxepukea vó'u koeku épeminoahiko unako koêku ikéneke Itukó'oviti.

⁵¹ Koêkuiko épeminoahiko, turíxovone ahíkuxopeova, pihópotine ya vanúke.

⁵² Ina ihayú'íkopa íhíkauhiko koane káyuhikopeovo ya Njeruzálem. Koati hána'iti elókekohiko okóvo.

⁵³ Yoko kóyekunehiko yane hána'iti imokóvokuti iháyu'ikeahiko Itukó'oviti.

Hunókokune.

YÚTOE XUÂUM koyúhoti koeku Jesus

Enepora koyuhópeti, hara yutoxôa íhikau Jesus koéhati Xuâum, po'ínu Teâku. Numúxoti itúko itúkovo ke ne Xuâum yoko Teâku. Ápemaka po'i Xuâum, enepone iháxoneti Mbátita ahíhexoti xâne mekúke, itea enepone'ê, pó'iti yara Xuâum yutoxoâti rá'a.

Enepone inúxoti mopo'âti koyuhópeti ya Novo Testamento, enepone yútoe Máteu, Márku yoko Lúka, êno xêti kutikókotiya, koyúhoti koeku Jesus koane ítu ke yara kúveu mêum. Itea xoko yútoe Xuâum, êno po'i íhíkavoti íhíkaxovike Jesus akó'ti yane po'ínuhiko mopo'âti koyuhópeti.

Enepora 4 koeti koyuhópeti, Máteu, Márku, Lúka yoko Xuâum, ainovo apêti koati áha éxokeovi koêku Jesus. Xoko yútoe Máteu, hane kouhupu'ikovoya itúkeovo náti ne Jesus. Kene xoko Márku, kouhupu'ikovo itúkeovo ovoxe Itukó'oviti. Kene xoko Lúka itúkeovo ikútipasikoponovoti, uti xâne yara kúveu mêum, ene kouhápu'ikovoya. Kene ya yútoe Xuâum kouhápu'ikovo itúkeovo koati Xe'exa Itukó'oviti ne Jesus, kuteâti koêku noíxea úti xoko kapitulu 20 vesikulu 31.

Kouhápu'ikinoviti koeku Itukó'oviti ne Xe'exa Itukó'oviti

Kol 2.9-10; Êb 1.2; 1 Xu 5.20; Ap 1.17

¹ Tumúneke ápeya ra mêum, ápene ne Évekoaku Itukó'oviti Kouhápu'ikinovoti, enepone Xe'éxa. Ukeátinekene ápeya xoko Itukó'oviti neko Xe'éxa, epó'oxo koati póhutinehiko nê'e.

² Koati óvoheixokune xoko Itukó'oviti nê'e, ukeátinekene tumúneke ápeya ra mêum.

³ Epó'oxo xoko Xe'éxa évekoa Itukó'oviti itúkea ne uhá koeti ítu ke iná itukôa. Ako ápahuina apêti ákoti itukapu énomone kousókoa.

⁴ Énomonemaka itukóvo úkeaku ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku. Yoko vo'oku itúkeova, énomone kouhápu'iko xâne yara kúveu mêum.

⁵ Anéyeiko kouhápu'ikea ovoti hahákutike nê'e, koane ako íta hahákuti ípukea.

⁶ Ápe hóyeno páhoé Itukó'oviti koyúhoyea emó'u xapa xâne. Xuuum Mbátita koéha.

⁷ Pahúkinokonoke nê'e motovâti koyúhoyea koêku neko Kouhápu'ikoti xâne ukeâti xoko Itukó'oviti, maka akútipokane uhá koeti xâne nê'e vo'oku yuhu Xuâum.

⁸ Haina Xuâum itukóva ne Kouhápu'ikoti xâne, itea simínoke koyuhóponeati koêku nekóyo.

⁹ Koati kaná'uti Kouhápu'ikoti xâne ne ngxone, enepone simóti yara kúveu mêum kouhápu'ikea uhá koeti xâne.

¹⁰ Símo yara kúveu mêum nê'e, yoko énomone kousókoa ne uhá koeti apêti, itea ako éxa xanéhiko itukóvotiye.

¹¹ Koati xanéna simíno, itea ako itúkeake xanéna emó'u.

¹² Itea uhá koeti koékuti namukeâti emó'u, énomone poréxo itúkopeovo xe'éxapone Itukó'oviti. Énomone neko xâne koati kutipoâti.

¹³ Yoko enepone itúkopeovohiko xe'éxapone Itukó'oviti ne kutipoâti, haina kuteâti koeku ipúhikea xe'exa xâne yara kúveu mêum. Ákomaka akútea koêku kahá'a koxé'exayea ne xâne. Hainámaka vo'oku ahá'inoa koyénoti itea koati ahá'inoa Itukó'oviti.

¹⁴ Enepone Évekoaku Itukó'oviti Kouhápu'ikinovoti, uti xâne, íkutipasikoponovoti. Koati opónoti xapákuke úti. Yoko ainovo kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti yoko seánako Itukó'oviti apê xokóyo. Noíxoane úti itúkeovo koati êno hána'iti ihayú'uti, poéhane motovâ itúkeova neko koati kaná'uti Xe'exa Itukó'oviti, ákoti po'ínu.

¹⁵ Hara koe yúho ne Xuuum Mbátita xapa xâne yanekóyoke koyuhó'iyeyati koeku nekóyo:

—Énomone ngxone rá'a enepo ngoyúho yanekóyo ápeyemo hóyeno keno'ókoti ingénepeke koati teyonéti ya undíke, epó'oxo inuxóne ápe ya undíke, vo'oku tumúneke ámbeyea, ápene nê'e —kôe.

¹⁶ Ukeâti neko êno únatinoe koekúti apêti xokóyoke yoko itípanevo ákoti hunókoku, ápene íparaxovike, uhá koeti úti. Iko'ipará iko'ipara kíxoixovi.

¹⁷ Vo'oku xoko Muíse évekinovea Itukó'oviti ne páhoenovi vitúkea yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe, itea xoko Jesus Kristu évekinovea ne hána'iti seánakovi koáne ne uhá koeti kaná'uti kixovókuti ukeâti xokóyoke.

¹⁸ Ako ápahuina xâne noíxoti Itukó'oviti, itea enepone Xe'éxa, ákoti po'ínu, enepone koati kuteátine Itukó'oviti, Há'a, énomone kouhápu'ikinoviti koeku Itukó'oviti.

Koeku yuhó'inoa Xuuum Mbátita neko páhoéti xokóyoke

Mt 3.1; Mk 1.1; Lk 3.2-3

¹⁹ Yoko ápe páhoe payásotihiko jûdeu ya Njeruzálem xoko Xuaum Mbátita. Enepone pahoétihiko, ainovo sasedóti, inuxínóti jûdeu hó'eke, yoko levíta, enepohikone huvo'óxoti sasedótihiko ítukeke. Hara kixóponohiko Xuâum:

—Kuti íti?

²⁰ Ina exókova Xuâum. Ako hé'ana'uxinapa. Hara kíxoahiko:

—Haina ûndi ne Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne —kíxoanehiko.

²¹ Ina kixopâmaka pahoétihiko:

—Kuti'ikopo íti? Itímea Íliya, enepone koyúhóti emo'u Itukó'oviti mekúke?

—Áko'o —kíxoanehiko Xuâum.

Ina koepóhikomaka:

—Iti'ikopomea neko porófeta koyúhóti emo'u Itukó'oviti, kúxone úti símeamo?

Yane hara kixópahikomaka Xuâum:

—Haina ûndi nê'e.

²² Ina kixopâmaka pahoétihiko:

—Yokóyuhoinoveakopo itukóvótiye íti motováti ápeyea yuhópinoá úti ne pahukó'oviti. Kuti'ikopo keyúhoinovi itukóvótiye íti?

²³ Ina yumopâ Xuâum:

—Énomone ûndi ne kohonókoti emó'u ya mêum ákoti apêti xapa xâne kamokénoponoati, enepone koêti: Kéyuseapa ne kixeku ítíkivo, perexoâti oxéne ne Vúnae ítúkea ítuke xepákukenoe” koêti —kíxoanehiko Xuâum, kuteâti koeku yútoeke porofeta Izâiya mekúke. *Izâiya 40.3*

²⁴ Yóko'o neko pahoétihiko epemó'ikoponoti Xuâum, ainovo farízeu, enepohikone yuixóvoti hókea yútoe Muíse.

²⁵ Ina kixó'íkohikomaka Xuâum:

—Ná'ikopo koeti yáhíkino xâne iháke Itukó'oviti enepo hákoti itukovo iti Mésiya, simóya Íliya, simóyamaka neko porófeta koyúhóti emo'u Itukó'oviti, enepone kúxone úti símeamo?

²⁶ Ina yumopâhiko Xuâum:

—Kaná'uti ánjikea ya úne, itea anêkone xapa xâne kírivokoevo ávoti yexâ.

²⁷ Harakénemo ingénepoke. Muhíkova anji'okeova ngúxeinoá imo perékataka, ako omóndokea —kíxoane.

²⁸ Yoko yaneko ápeyeaku neko koekútihiko, hane óvoheixo ne Xuâum poixó'oke húveona Njórdaum ya Mbétanea xoko áhikoku.

Íhokokono xe'exa su'úso ne Jesus, ikó'iparaxeokonoke Itukó'oviti

Mt 3.11; Mk 1.10; Lk 3.22

²⁹ Poéha káxe ikénepo, noíxoane Xuâum ne Jesus keno'ókinoati, ina kôe:

—Yokómomanoe rakene páhoenoví Itukó'oviti kotúyopea pahúnevo xâne yara kúveu mêum, kuteâtimaka koeku xe'exa su'úso isoéti, ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti, ésa'i ítúyopea pahunévoti.

³⁰ Énomone ngíxone rá'a yaneko ngoyuhó'inopeanoé ápeyeamo keno'ókoti ingénepoke koati teyonéti ya undíke, vo'oku tumúneke ámbeyea, ápe ne nê'e.

³¹ Muhíkova ûndi, ako énja itukóvótiye yanekóyoke, itea nzimínóti ánjikea ya úne maka éxane íhae Izaráe itukóvótiye —koéne.

Koyúho ne Xuaum Mbátita xapa xâne

Mt 3.13-17; Mk 1.9-11; Lk 3.21-22

³² Ina koyuhoá'ikomaka Xuâum koêku ne noíxone yanekóyoke. Hara kôe:

—Noínjoane ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ukeâti vanúke kuti koeti kurúte evesékoati xokóyoke rakene hóyeno. Yoko ovo'ó koáne, ákone ipúhíkapea.

³³ Avo énja itukóvótiye yanekóyoke, itea hara kixónu Itukó'oviti, enepone pahukónuti ánjikea ya úne: “Neixoátimo ne Sasá'iti Omínjone evésekea xoko hóyeno, epó'oxo ákonemo ipúhíkapea. Énomonemo ahíko xâne haínati ya úne, itea ya xunákoke Sasá'iti Omínjone kuteâti yunzó'inopi” kixónu Itukó'oviti.

³⁴ Yoko koati noínjoâti yanekóyoke. Hukínóvoti ngoyúhoyea ítúkeovo koati Xe'exa Itukó'oviti rakene hóyeno —kíxoanehiko Xuâum.

Inúxotihiko hokoâti ra Jesus

³⁵ Poéhapoa káxe ikéne, kahá'inepoane Xuâum ne pi'âti íhíkauhiko.

³⁶ Yane noíke'exonehiko Jesus yátike, ina kôe ne Xuâum:

—Yokómomanoe ratíke páhoenoví Itukó'oviti. Koati kuteâti xe'exa su'úso isoéti nê'e, ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti motováti ítúyopea pahunévoti —koéne.

³⁷ Úkeanehiko hokópo Jesus neko pi'âti íhíkau Xuâum kameáne neko yúho.

³⁸ Ina na'akénexovo ne Jesus koane noíxea neko pi'âti keno'ókoti ikéneke. Yane hara kíxoá:

—Kuti kehá'anoe?

Ina kixoáhiko:

—Na yóvo Rabí? —kíxoanehiko. (Yoko ihíkaxoti koêti ne Râbi koêti.)

³⁹ Ina yumopâ Jesus:

—Kiná'aka ingéneke, neíxapana óvongu —kíxoanehiko.

Yane xanépoane komomóponeati óvoku. Óvanehiko óvokuke yaneko káxe vo'oku yé'exeovone koáturu óra ya kíyakáxe.

⁴⁰ Yoko Ándere, po'ínu Simaum Péturu itukóvo póhuti yane pi'áti hokópoti Jesus yaneko kámeaku Xuâum koyuhó'iyeani koêku.

⁴¹ Inúxotike, opósikoponoa Ándere ne Símaum, enepone koati po'ínu. Inixóponoane, hara kíxoá:

—Vínixoponoane ne Mésiya —kíxoane. (Yoko enepone Mésiya koêti, kuteátine Kristu koêti, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne koêti.)

⁴² Úkeane omâ Ándere neko koati po'ínu xoko Jesus. Noixoâne Jesus ne Símaum, hara kíxoá:

—Iti Símaum, xé'a Xuâum. Séfa kéhaponemo —kíxoane Jesus. (Yoko enepone Séfa yoko Péturu koêti, póhutine kixó'ekone. Ainovo kixó'êkoti mopô.)

Ihaxíko Filípi yoko Natanâe ne Jesus

⁴³ Poéhapoa káxe ikéne, kóusokovone Jesus yóneamo ya Ngálíleya. Yane tokópone Filípi, ina kixôa Jesus:

—Kiná'aka ingéneke —kíxoane.

⁴⁴ Yoko pitivóko koéhati Mbetásaida úkea ne Filípi, úkeakumaka Ándere yoko Péturu.

⁴⁵ Ina oposíkoa Filípi ne Natanâe. Inixóponoane, hara kíxoá:

—Tokópane úti ne hóyeno kíxone Muíse ya Ponóvotike Kíxovókuti yútoeke, enepone kíxonemaka ne po'ínuhiko koyúhuti emo'u Itukó'oviti mekúke. Énomone ne Jesus íhae Nazâre, xé'a Yúse.

⁴⁶ Ina kixôa Natanâe:

—Na kixoátiye ápeyee únati koekúti ukeáti Nazâre?

Itea hara kíxoane Filípi:

—Hingá, naíxapana úti —kíxoane.

⁴⁷ Noixoâne Jesus yé'exeane ne Natanâe, hara kôe vo'ókuke:

—Yokómoma rakene hóyeno. Koati itípakovoti izaraelíta nê'e. Ákomaka ítukaheapu. Koati ponóvoti ne uhá koeti kixoku itúkeovo —koéne.

⁴⁸ Ina kixôa Natanâe:

—Na yéxinu?

—Tumúneke iháxikoponeopi Filípi, noínjopine xoko yóvoheixoku opékuke ne xuve fígu —kíxoane Jesus.

⁴⁹ Ina kixôa Natanâe:

—Ihíkaxotí, iti Xe'era Itukó'oviti. Iti natina úti, uti íhae Izaráe —kíxoane.

⁵⁰ Ina kixôa Jesus:

—Vo'oku ngoyúhoinopi noínjeopi opékuke ne xuve fígu, ene kutí'inoke kitipónuti? Koati neíxotikomo koekúti hána'iti yará'a —kíxoane.

⁵¹ Ina kixoá'ikomaka:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo, ivévaka: Neixoátimo ne vanúke imíhe'okea, koánemaka ne ánjuhiko íhae vanúke, enepohikone ovoxe Itukó'oviti koeku ahíkuxeovonumo yána vanúke koane evésekinonumo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne —kíxoanehiko Jesus.

2

Koeku Jesus hupíxókono yónea ya áyui kasátuxoti

¹ Pi'apoane káxe ikéne, ápe áyui kasátuxoti ya Kána, kali ipuxóvokuti ya Ngálíleya. Yoko ápe eno Jesus yane ayuítike.

² Hupíxokonomaka ne Jesus yoko íhikauhiko.

³ Ehane uké'e ne ekáti. Yane hara kixo Jesus ne êno:

—Yokómoma, ákone víyum.

⁴ Ina kixôa Jesus:

—Ako apásika keyúhoinonu índukemo. Avo simápu kaxena énjokeakumo njunáko xapa xâne —kíxoane.

⁵ Ina kixôa eno Jesus neko ovoxétiya:

—Itíka uhá koêti ne páhoenopinoo itíki —kíxoane.

⁶ Yoko ápe sei koeti íhaku úneya, itukéti ya mopô, ímoaku jûdeuhiko ne úne kasása'ikovope ya hó'eke. Enepone íhaku úne, aínovo motovâti óvea kuteâti oitenta koeti líturu, áko'o póhuti séndu líturu úne.

⁷ Ina kixoáhiko Jesus neko ovoxéti:

—Kepúhikexanoe ra íhaku úne —kixoanehiko.

Koáne, puhi-puhi kixoanehiko.

⁸ Ina kixopâhikomaka Jesus:

—Kó'oyene, heúkanoe, yámane xoko exeâti koêku ra ayuítu —kixoanehiko.

Koáne, itúkeanehiko yúho.

⁹ Yane énovane éxoti koeku ayuítu neko víyum sa'irí'oeputi. Yoko ako éxea úkeaku. Poéhane neko ovoxéti haukóponoati ne úne exôa. Enepo hixopáne ne víyum ina íhaxíkóa neko hóyeno kasátuxoti.

¹⁰ Hara kíxoa:

—Koati kixóvoku uhá koeti xâne kópuhikea ne koati únati víyum ya inúxotike enepo koyúti. Má'aina enoné'e énoyeovo ne xâne, ínati kopúhikokono ne víyum ákoti koati unátiyea. Kene íti, koati pé'itinovo, vo'oku ínati kepúhikóa ne koati únati víyum —kixoane.

¹¹ Énomone kôe iná turixóvo ne Jesus itúkea iyupánevoti koeku óvea ya Kána, ya Ngalíleyake, exókóvoti itúkeovo koati hána'iti íhayú'íuti. Yane kutípoane íhikauhiko.

¹² Ikénépoke, ukóponone ne Jesus ya pitivóko koéhati Kafanáum. Hane xâne ámeno yoko êno koánemaka íhikauhiko. Kali ye'á koe káxe óveaya.

Kopúhikopa Jesus ne kavánetihiko ya hána'iti imokóvokuti

Mt 21.12-13; Mk 11.15-17; Lk 19.45-46

¹³ Yanekôyoke yé'exovone áyui evo jûdeu ya hó'eke, enepone íhaxonehiko Páskoa. Yane pihónemaka ne Jesus ya Njeruzálem.

¹⁴ Simoné'e témpuluke, enepone hána'iti imokóvokuti, meúkeke xoko kíndana péti inú'iko xâne kaváneti túru, su'úso yoko kurúte, koánemaka xâne vatá koyéti koperáxoti xanéhiko esa'íkoti tiúketina.

¹⁵ Ina véyo máreso ne Jesus itúkoti ikátakoke. Yane uhá kíxoa kópuhikopea neko xâne kaváneti yaneko óvoheixoku, koánemaka ne su'usóhiko yoko túru. Kásahikoamaka poké'eke neko tiúketina ne esa'íkoti tiúketi, koane kasá'irikeamaka mesána.

¹⁶ Ina kixôa Jesus neko xanéhiko kaváneti kurúte:

—Heú íxepa képuhíhikopi yarâ'a. Hako itikôa kavanékuti ra imokóvokuti, óvoku Nzá'a —kíxovokoxoane.

¹⁷ Yane puyákovane okóvo íhikau Jesus neko kúxoti yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koéti: “Kuteâti koeku xunako yúku xoko oró'oe, énomonemaka koéneye njokóyoke ne ngotíxera ra yóvoku” koéti.

¹⁸ Ina kixo Jesus ne tutíhiko jûdeu:

—Kutimo itukóvo iyupánevoti itúkinovike motovâti véxea tokópeovo kíxineye kuteâti ne ítikemeku?

¹⁹ Ina kixovókoaxoa Jesus:

—Enepora sasá'iti óvoku Itukó'oviti, yusíkotimo ketáhineyi, itea kóyeane mo ngoéxepukopea ya kúveu mopo'âti káxe.

²⁰ Ina kixopâmaka jûdeuhiko:

—Koaréntai sei koe xoénae ómone ra sasá'iti óvoku Itukó'oviti ina úso. Inípono yemó'u kéxepukopimo ya kúveu mopo'âti káxe —kixoanehiko.

²¹ Itea enepone sasá'iti óvoku Itukó'oviti kíxone Jesus yara yúho, koati mûyo kixópo, kene hána péti kixo.

²² Exepúkopone ne Jesus ukópea xapa ivokóvoti, puyákoponeova okóvo íhikauhiko neko yúho vo'ókuke. Yoko kutípoanehiko ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti yóko'o neko emo'u Jesus.

Heú kixo éxea isóneu xâne ne Jesus.

²³ Koeku óvoheixeako Jesus ya Njeruzálem ya kaxénake áyui Páskoa, êno xâne kutipoâti vo'oku noíxeahiko ne iyupánevoti ítuke.

²⁴ Itea ako akútípoa Jesus ikána'uxeahiko kutípea, vo'oku heú kíxera Jesus éxea isóneu neko xâne.

²⁵ Ako apásika ápeyea xâne etó'okoati koêku ne xanéhiko yara kúveu mêum, vo'oku heú kíxera Jesus éxea isóneuhiko.

3

¹ Ápe hóyeno koéhati Nikôdemu, koati teyonéti xapákuke tuti jûdeu. Yoko farízeumaka nekôyo. Énomone ne koati yuixóvoti hókea yútoe Muíse.

² Eneponeko hóyeno, pího ya yóti noixoponea Jesus. Hara kixóponoa:

—Íhikaxotí, véxoa itúkeovo íti hána'iti íhíkaxoti páhoenovi Itukó'oviti, vo'oku enepone iyupánevoti ítíke, ako íta xâne itúkea ákoti Itukó'oviti xokóyoke —kíxoane.

³ Ina kixôa Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopi, ivévaka: Enepomo hákoti inamápo ne xâne, ákomo omótova noixopea natíxoku Itukó'oviti.

⁴ Ina kixôa Nikôdemu:

—Na kíxoaye inámapeako ne yéketeno xâne? Ápeikopo oxéne aúkopeovo okóvoike éno motovâti inámapeakomaka? —kíxoane.

⁵ Ina yumopâ Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopi, ivévaka: Koêkuti ákoti asasá'ipo ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, ákomo omótova yonópea natíxokuke Itukó'oviti.

⁶ Koati pó'iti koêku ne kalivóno ipuhúkea xoko éno, koane pó'itimaka koêku ne xâne iko'ínamakopa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

⁷ Hákoikopo iyipáxova ra emó'uinombinoe kónokea inémapi, itínoe xâne yara kúveu mêm.

⁸ Noixó íxea ne ihúnóvoti. Koêkuti kaha'ayeaku ihúneovo, ihúnovo. Kémi emó'u, itea ako yéxa koati úkeaku, koánemaka yonópoku. Énomonemaka koéneye xoko uhá koeti xâne iko'ínamakopa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti —kíxoane.

⁹ Ina kixopâmaka Nikôdemu:

—Na kixoâtiye koêku?

¹⁰ Yane hara kíxoa Jesus:

—Inípono itíkivo íhíkaxoti xanena úti, uti íhae Izaráê! Yusíkoikopo ákoyea yéxa koêku ra kixovókuti?

¹¹ Koati emo'úti ra yunzó'inopi, ivévaka: Enepone véxone, énomone koyúho úti. Koane enepone noíxone úti, énomonemaka koyúho úti itúkeovo koati kaná'uti noíxone vúke, itea ako kali yakútiponoe.

¹² Koeku ákoyea yakútiponunoe enepo ngoyuhôa koêku ra kixovókuti yara kúveu mêm, ná'ikopomo kíxeaye kitípinu ongoyúhoinopea koêku ra kixovókuti vanúkeke?

¹³ Ako noixóponoati rakoxo vanúke ákoti itukápa ne ukeâtiya. Yoko enepone íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne, énomone ra yuhó'ixopiti.

¹⁴ Kuteâti koeku mekúke enepo koexépukoa Muíse neko okovo koéxoe ya tikótike yaneko mêm ákoti ovâti, motovâti íteovo neko xanéhiko ohónoe koéxoe, énomonemaka ngónoko ngíxeokononeye ya tikótike, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne,

¹⁵ motovâti ápeinoa inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti ne uhá koeti koêkuti xâne kutipónuti —kíxoane Jesus.

¹⁶ Vo'oku yuipíheovo ákoyea omótova okóvo Itukó'oviti ne xâne yara kúveu mêm, énomone pahúkinoa ne Xe'éxa, ákoti pó'ínu, ivókinovahiko, maka hákone yonópo ipihóponovokutike ne uhá koeti xâne kutipoâti, itea itúkapune xoko Itukó'oviti yonópohiko ákotinemo hunókoku.

¹⁷ Pahúkinoake Itukó'oviti ne Xe'éxa yara kúveu mêm, haina ipihoponope xâne nê'e, itea énomone kutí'inoke itóvotihiko.

¹⁸ Enepone kutipoâti ne Xe'ixa Itukó'oviti, ákomo ipíhapanakana. Itea enepone ákoti akutípoa, koati hoenáxovotine yonópeamo ipihóponovokutike, vo'oku ákoyea akutípoa ne Xe'ixa Itukó'oviti, poéhane itukóvo xe'éxa ákoti pó'ínu.

¹⁹ Hara kutí'inoke ipihóponokonotimo. Simóne yara kúveu mêm ne Kouhápu'ikoti xâne, itea unatí'inoane xanéhiko óvoheixea hahákutike yaneko kouhápu'ikeekonohiko. Koáhati ainóvoti váhere ne ítuke.

²⁰ Yoko uhá koeti itúkoti váhere, koati puvâti ne uhapú'iti, ako ahí'akapa, puvâti éxeokono ne váhere ítuke.

²¹ Itea enepone xâne hokoâti ne kaná'uti kixovókuti, hane kaha'a óvoheixea uhapú'itike, motovâti iyúseyea kixoku ítuke itúkeovo hokoti Itukó'oviti.

Yuhu Xuaum Mbátita koeku Jesus

²² Úkeane pího ne Jesus yoko íhikauhiko ya poké'ixa Njúdeya. Óvanehikoya, koane áhikexea xanéhiko ne Jesus.

²³ Ahíkotimaka ne Xuaum Mbátita ya Énom xe'ókuke Sâlim. Koáhati óvoku éno úne, koane éno xâne pihinoâti áhikeovo.

²⁴ Yoko ávoti ika'ákapu ne Xuâum yanekôyo.

²⁵ Pó'íke káxe ápe íhikauhiko Xuâum yoko hóyeno jûdeu yumopókokoti vo'oku kixoku kasása'ikeovo xâne ya hó'eke.

²⁶ Ina kixopónohiko Xuâum:

—Íhikaxotí, eneponeko hóyeno simópiti yovo'íko poixô'oke húveona Njôrdaum, enepone kixene itúkeovo kúxone úti símeamo, áhikexonemaka nê'e. Yoko yupihovó koe êno xâne pihinoâti.

²⁷ Ina yumopâhiko Xuâum:

—Enepone itone itúkea ne hóyeno, ákoni ákoeneye eneponi hákoti porexôa Itukó'oviti kíxaneye ne ítuke.

²⁸ Kemónupepo yanekôyo enepo ngoyuhôa ákoyea itúkapu ûndi ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. “Undi pohúneti inuxínoati koane koyuhó'inoati” ngoé'epepo.

²⁹ Xapa kasâtuxoti, enepone hóyeno kaha'íneati ne noívana, énomone ne koyénoti. Kene ínikone ne koyénoti, anêko ayúitike, koati hána'iti elókeyea okóvo kamokénoyeati yúho ne koyénoti. Ngúteanemaka yara ngóyeku, elóketi ongóvo koeku itúkeovo énomone pihíno xanéhiko.

³⁰ Inamá'axone motokêa mboké'exeokono koeku itúkeovo énomone ukopónoxo itúkeovo hána'iti teyonéti —kíxoanehiko Xuâum.

Koêku ne ukeâti vanúke

³¹ Enepone ukeâti vanúke, koati teyonéti ya uhá koêti. Kene ne ipuhíkeati yâye yara kúveu mêmum, koati íhaene yâye, koane kixovókuti yara kúveu mêmum koyúho, vo'oku hana'íneoxo ne ukeâti vanúke.

³² Enepone noíxoneya yoko kámoneya, énomone koyúho, itea ako koati kutipeâti emó'u.

³³ Itea enepone xâne kutipeâti yúho, koati exókovoti kutípeamaka itúkeovo kaná'uti ne Itukó'oviti.

³⁴ Vo'oku koati emo'u Itukó'oviti koyúho neko páhoe, koane ako íyuhixa Itukó'oviti poréxea ne Sasá'iti Omíxone ovo'ó kó'iyea.

³⁵ Ako omótova okóvo Itukó'oviti ne Xe'éxa. Énomone poréxo éxea koêku ne uhá koeti koekúti.

³⁶ Hukínóvoti ngó'iyea: Koêkuti kutipoâti ne Xe'exa Itukó'oviti, anêko xokóyoke ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku. Itea koêkuti kotiú'ikovoti ákoyea akáha'a kutípea, ákomo naíxa ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti. Koati hoenáxovotine itúkeovo ipíhophonememo Itukó'oviti nê'e.

4

Tokôpo seno samarítana ne Jesus

¹ Yoko éxoane Jesus eyékoxeane evo farízeu koêku ne ítuke itúkeovo énomone yupihóvone íhikau koane áhiu ya Xuaum Mbátita.

² (Itea haina Jesus ne ahíkexo xanéhiko. Koati íhikauhiko ne ahíkexo.)

³ Énomone yaneko exoâne Jesus nê'e, ipúhíkopeane Njúdeya, ina aukópovo ya Ngalíleya.

⁴ Koeku káyukopeovo ya Ngalíleya, kónoko vekópeamaka poké'exake evo samarítanu.

⁵ Koeku vékea Jesus neko poké'e, simóné ya Síka, pítivokona evo samarítanu. Yoko ako ahíka ne poké'e póneake Njáko ne xé'a, enepone Yúse, yaneko mekúke.

⁶ Énomonemaka óvo íkoku Njáko. Momíne ne Jesus vo'oku yónea, ina ivatáko xé'ókuke ne ikokúti. Yoko ye'éxotine itúmukea káxe yanekôyo.

⁷ Yanê'e, kenó'okone sêno íhae ne pítivóko ikopónoti úne. Ina kixôa Jesus:

—Yokóseanenu, peréxanu úne —kíxoane.

⁸ Yoko áko'o neko íhikauhiko, pihó'iko pítivóko vanexóponoti níkokónoti.

⁹ Ina kíxo Jesus neko seno samarítana:

—Iti júdeu, na koeti yépeminonu úne, undi sêno íhae Samâriya? —kíxoane. (Kó'inokeneye yúho, iyupáxovati neko yuhó'ixoati vo'oku púvea júdeuhiko ne íhae Samâriya.)

¹⁰ Ina kixôa Jesus:

—Eneponi yexâ ne mani pónepike Itukó'oviti, epó'oxo itukóvotiye ra epemópiti úne, mani ítíne epemónu, koane mani mborexópeati ne úne porexópitimo inémapi.

¹¹ Ina kixôa sêno:

—Ako mbêritina heúkike ra úne, yoko koati upénoti ra ikokúti. Ná'ikopomo kíxeaye peréxinoa ne úne kíxene, enepone poréxoti xâne inámapea?

¹² Koati teyonéti neko voxú'ikene Njáko porexó'oveati ra ikokúti. Énovane ra úne koánemaka xe'éxaxapa yoko peyóxapa. Ití'ikopo koati teyonéti yaneko voxú'ikene motó'inovake peréxinu koati únati úne yarâ'a?

¹³ Ina yumopâ Jesus:

—Koêkuti enovâti ra úne ukeâti ra ikokúti, kóyeane mo épekoapeko úne.

¹⁴ Itea enepone enovâti ra úne mbôreu, koati eopâtimo kuteâti koeku xâne ákotinemo épekeaku úne, vo'oku enepone mbóneake, porexoâti inámati apéyeati ákotinemo hunóko. Kutí koetimo uke úne vo'eroo vo'ero koyêti ákoti ítikeyovoku ya xokóyoke —kíxoane.

¹⁵ Ina kôe neko sêno:

—Peréxanaikopo ne úne kíkene maka hákone epékonu úne epó'oxo maka hákone ngayuíxovo íngea úne.

¹⁶ Ina kixôa Jesus:

—Íhéxikapanaikopo íme, ínamakamo yaukápapu yâye.

¹⁷ —Ako ímam —koéne ne sêno yumopâ.

Ina kixopâmaka Jesus:

—Koati kaná'uteoxo ne yíúho ákoyea íme,

¹⁸ vo'oku singu koéne íme, ina keno'óko ne hóyeno ovoti xikóyoke kó'oyene, hainámaka íme. Koati kaná'uteoxo ne yíúho.

¹⁹ Ina kôe neko sêno:

—Kutí'inonu iti porófeta, páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'iu.

²⁰ Yâye ya Samâriya ouke ra kali mopôí yóno voxúnoekene iháyu'ikoponea Itukó'oviti, uti samarítanu. Kene itínoe jûdeu, keyúhoanoé poéhayeane ya Njeruzálem yusíkea iháyu'ikoponea Itukó'oviti ne xanéhiko.

²¹ Ina kixôa Jesus:

—Senó, koati motovâti kitípi yunzó'inopi símeovone kaxéna ákoyeakunemo itúkapu yâye oukeke ra mopôí, simóya yâkonoye ya Njeruzálem yóno xanéhiko iháyu'ikoponea Itukó'oviti, Ha'a úti.

²² Itínoe samarítanu, ákonoe yexa ihéyu'iu. Kene úti, uti jûdeu, koati vexoâti vo'oku xapákuke úti, uti jûdeu úkea ne Koítóvoti xâne.

²³ Yé'exovone káxe ápeyeakumo koati kaná'uti iháyu'ikeokono Ha'a úti íhae vanúke, epó'oxo turíxovone koeku kó'oyene. Enepone koati kaná'uti iháyu'ikeokono Itukó'oviti, konókti ikána'uxeokono koeku itúkeovo ya inámapotike isóneú xâne vekínoa. Yoko énomonemaka kahá'ainoa Ha'a úti íhae vanúke kíkexaneyé ne xâne.

²⁴ Enepone Itukó'oviti, ako múyo, koane ako inixoâti. Hukínóvoti kónokea itúkeovo ya inámapotike isóneú xâne iháyu'ikea, ikaná'uxoati iháyu'ikea.

²⁵ Ina kixôa sêno:

—Énjoa kenó'okeamo ne Mésiya koéhatimaka Kristu, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. Enepo simané'e, kouhápu'ikinoveatimo uhá koêti —kíxoane.

²⁶ —Undíne ne kíkene, undi yuhó'ixopiti —kíxoane Jesus.

²⁷ Énomone yanê'e, apeké koépone neko íhikau Jesus. Iyúpaxovahiko vo'oku yúho'ixea Jesus neko sêno. Itea ako épemea áha xokóyoke kutí'inoke yuhó'ixoati.

²⁸ Kene ne sêno, kamoáne neko yuhó'inoa Jesus, kurí kixone póténa, ina kayukópovo ya pitivóko. Urúkopovane ne pitivóko, ká'aye kíxovokoxoa ne ko'óvokutiya:

²⁹ —Hingá, neixapananoé ne hóyeno heu-heú kixoti koyúhoínonu ngoêku. Haináperamea ne Mésiya? —kíxovokoxoane.

³⁰ Úkeane ipuhíkea pitivóko neko êno xâne noixóponoti Jesus.

³¹ Yoko koeku káyukopeovoko pitivókoke ne sêno, hara kixo Jesus ne íhikauhiko:

—Unaém, níké'evo.

³² Itea hara kíxovokoxoa Jesus:

—Anéye níkokónoti nînga ákoti yexá itukóvotiye —kíxovokoxoane.

³³ Kameáne íhikauhiko ne yúho, hara kixókoko:

—Ápenemea ominoâti nîka? —kíxókokone.

³⁴ Ina kixôa Jesus:

—Hara indúko nînga, indúkea áha ne Pahukónuti yara kúveu mêum, yoko ngouéxéa ne itukéti pónenu indúkea.

³⁵ Ká'aye kéyenoé yara símoku úti kó'oyene, “Koaturu koé'iko kohê ávoti, ínamo simâpu kaxena itixovope ha'í nonéti” kéyenoé. Itea koati ngxípópitinoe: Neímexa ratíke. Enepone xanéhiko, ainovo kutí koeti kavâne óvoku ha'í nonéti usó koyêtine ítxopinokono Itukó'oviti.

³⁶ Enepone itixoâti, ápené êho ko'ítukeyea koeku kó'oyene, koane ákomo évakapu ne itixone vo'oku hanekónomo xoko Itukó'oviti. Yoko ákomo hunókoú óvea xokóyoke. Hukínóvoti xané kíkexokoko elókeyea okóvo ne noâti koánemaka ne itixoâti.

³⁷ Koati kaná'uti ne kixonéti koêti: “Ápe noâti ina keno'óko po'ínuhiko itixoâti” koêti.

³⁸ Mbahúkopinóe itíxi upánini ako itúkapu itínoe nôa. Ápe koati turixoâti ne itukéti, kene itínoe íhuínova ne ko'ítukeine —kíxovokoxoane Jesus neko íhikau.

³⁹ Êno samarítanu íhae neko pitivóko kutípoti Jesus vo'oku yúho neko sêno, enepo etó'okoahiko heu-heú kíxea Jesus koyúhoínova koêku.

⁴⁰ Yaneko noíxoponeaku Jesus ne samarítanuhiko, ítaikoa óveako xapákuke. Yane pí'a káxe ókoa Jesus xapákuke.

⁴¹ Enómaka po'ínuhiko xâne kutípoti Jesus kameáne yúho.

⁴² Hara koe yuhó'inoahiko neko sêno:

—Haina vo'oku yemó'u kutípinoá úti, itea koati vo'ókuke ne emo'u Jesus, kámonene úti xokóyoke, epó'oxo véxoaneoxo itúkeovo koati énomone ne Koitóvoti xanéhiko yara kúveu mêm —kíxoanehiko.

Kounátikopa Jesus xe'éxa ne ko'itúkeinoti nâti

⁴³ Evesékone neko pí'âti káxe ókea xapákuke, úkeane aukópovo ne Jesus ya Ngalíleya.

⁴⁴ Kó'inokeneye, koati kuteâti neko yuho Jesus, vo'oku énomone koyuhôa koêku ne porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti, ákoyea teyoâti koatíke poké'exa.

⁴⁵ Énomone yaneke káyukopeovoku ne Jesus ya Ngalíleya, ivávakopa xanéhiko, vo'oku noíxeahiko uhá koeti kixoku ítuke ya Njeruzálem ya kaxénake ayuúti, yónokumaka neko xanéhiko.

⁴⁶ Úkeane kayukópovomaka ne Jesus yane kali pitivóko koéhati Kána ya Ngalíleya, xoko óvoku sá'iri'okopea úne ya víyumu yanekóyoke. Yoko ápe hóyenoya ko'itúkeinoti nâti. Enepone hóyeno, ápe xé'a ka'aríneta ya Kafanáum.

⁴⁷ Eyekóxoane neko hóyeno seópeane Jesus ya Ngalíleya ukópea Njúdeya, pihóne opósikoponea. Inixóponoane, ina epemôa xanépea motovâti koúnatikopinoá ne xé'a, vo'oku kahá'atine ivókeovo.

⁴⁸ Ina kixôa Jesus:

—Enepo hákoti neixónoe hána'iti iyupánevoti índuke, hoénaxovope njunáko, ákomo kalíhuina kitípinu —koéne.

⁴⁹ Ina koe'íkumaka neko hóyeno:

—Yokóseanau, yaxénaponu kó'oyene tumúneke ivókeovo ne njé'a —kíxoane.

⁵⁰ Ina kixôa Jesus:

—Yaúkapa yóvokuke. Unátipone ne xi'íxa, ákomo ivákapu —kíxoane.

Koáne, pihópone neko hóyeno. Koati kutipoâti neko emó'uinoá Jesus.

⁵¹ Koeku pihópea koane kenó'okea ahínoehiko yákeneye okótumonexoponea. Tokopánehiko xenékuke, éto'okoane unátipeane ne xé'a.

⁵² Ina epemôa ókokune ôra yusíkopo neko xé'a.

Yane hara kíxoane ahínoehiko:

—Kiyakáxeke ya póhuti ôra etétuke ne otuko múyo —koénehiko.

⁵³ Puyaa kixóponovane okóvo neko hóyeno itúkeovo énomone ne ôra koyúhoinoaku Jesus unátipeane xé'a. Yane kutíponehiko Jesus ne hóyeno, koánemaka yêno, yoko uhá koeti oveâti óvokuke.

⁵⁴ Yoko enepora iyupánevoti ítuke Jesus, hoénaxovope xunáko, pí'apene koeku seópea ya Ngalíleya ukopeâti Njúdeya.

5

Koitóvo hóyeno ákoti yána ne Jesus

¹ Ikénépoke neko koekúti, simóvone kaxena áyui júdeu ya hó'eke. Úkeane pího ne Jesus ya Njeruzálem.

² Yoko ápe kali tángiya iháxoneti Mbétesda ya emó'uke júdeu. Xe'ókuke pahapéti iháxoneti Vekoku Su'úso óvo neko tángi. Yoko ápe singu koeti kálíhunoe ngárpaum xe'ókuke neko tángi.

³ Énomone óvoheixo êno xâne ka'aríneta. Ápe komítitiya, koane mohéveu, koane isayú'ixovoti ákoti ehévákapu múyo. (

⁴ Aínovo kuxoíxoti ovóxokeovo neko úne. Vo'oku ápe evésekeaku ánju, ovoxe Itukó'oviti ukeâti vanúke, ovoxókoati neko úne. Yoko koêkuti inuxó koeti kûrino'ekeova ne tángi koeku ovóxokeovo ne úne, énomone ítovó ya aríne, koêkuti kó'iyevoku aríneta yuvâti.)

⁵ Xapákuke neko ka'aríneta, ápe hóyeno tiríntai oitu koetíne xoénae ká'arine.

⁶ Noíxoâne Jesus ya xoko tunúkuheixovoku, hara kíxoá:

—Kehá'a ítivoa ne yaríne? —kíxoane.

Yoko éxoane mekú'iyeané ká'arine.

⁷ Ina yumopâ ne ka'aríneta:

—Unaém, akó'oti ipíhonuti úneke enepo ovoxókovo ne úne. Koeku ngahá'ayea úrungeova, ápe inuxó koeti úrukeovo ya undíke.

⁸ Ina kixôa Jesus:

—Yexépukapa, víyápa ne peúke, yenápa —kíxoane.

⁹ Koati énomone yanê'e, itóvone neko hóyeno. Yane veyópone pouke, yonópone. Yoko sâputu yanekóyo, káxe koati sasá'itino jûdeuhiko.

¹⁰ Hukinóvoti ápeyea tutíhiko jûdeu kixoâti neko hóyeno unatípotine:

—Sâputu rakéne. Mani ákoti yusíka keínopi ra peúke kó'oyene.

¹¹ Ina yumopâ neko hóyeno:

—Itea pahukónu enjépukopea ne koitóvonuti koane veyómbea mboúke yoko yonómbea.

¹² Ina kixopâmaka tutíhiko jûdeu:

—Kutí'ikopo itukóvoye neko pahukópiti kíxineye? —kíxoanehiko.

¹³ Itea eneponeko hóyeno unatípotine, ako éxa itukóvotiye neko koitóvati vo'ókuke neko êno xanéya, yoko kúrivokoxopovane Jesus neko xanéhiko.

¹⁴ Avo áxu'ikene, tokópopanemaka Jesus neko hóyeno yane hána'iti imokóvokuti, ina kixôa:

—Koati itévotine. Hákone pehukóvo mará'inamo yuvápapi arinéti yupihóvoti váherexea yane inúxoti yuvópiti —kíxoane.

¹⁵ Úkeane aukópovo neko hóyeno xoko tutíhiko jûdeu, etó'okoponoati itúkeovo Jesus koitóva.

¹⁶ Yane turíxovone okópea Jesus neko tutíyehiko, vo'oku ápeyea po'ínuhiko ituke Jesus kuteâti, kousemuka ya sâputu.

¹⁷ Ina kixôa Jesus neko tutíhiko jûdeu:

—Anéye ko'ítukeyea ne Nzá'a tukú koeti kó'oyene, ngoánemaka —kíxovokoxoane.

¹⁸ Vo'ókuke neko yuhu Jesus, inamá'axo oposíkoa tutíhiko jûdeu koépeka. Vo'oku haina pohúneti itúkoti itukéti, kuteâti koíteovo xâne ya sâputu, itea vo'ókukemaka koyúhoyea itúkeovo Itukó'oviti itúko há'a. Yoko koati "Itúkuvoti kuteátine Itukó'oviti nê'e" koéti isóneunoa tutíhiko jûdeu.

Úkeaku ne xunako Jesus

¹⁹ Ina kixovókoaxa Jesus neko xanéhiko:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo, ivévaka: Ako ápahuina koekúti índone indúkea ya njunákoke. Poéhane noínjone itúkea Nzá'a, ene indúko. Kuteâti kixoku itúkeovo ne Nzá'a, énomonemaka indúko.

²⁰ Éxokonoa Nzá'a uhá koeti koêku ne ituke vo'oku ákoyea omótovonu okóvo, undi Xe'éxa. Epó'oxo exókonutimo po'ínuhiko koekúti índukeikomo koâti hána'iti yane pihotíne índuke, kutí'inoke hána'itimo iyípaixivoa.

²¹ Kuteâti kíxoaku Nzá'a kóyukopea ivokóvoti porexoâti inámapea, kúteanemakamo ngíxoaku ingó'inamakopea koékuti xâne ánja ngíxeaneye.

²² Hainamo Nzá'a exókopa yonópokumo ne xanéhiko, itea undímo exókopa yonópokumo,

²³ maka teyánume uhá koeti xâne kuteâti kixoku téyehiko Nzá'a. Enepone ákoti teyânu, ákomaka teya Nzá'a, enepone Pahukónuti yáyeke.

²⁴ —Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo, ivévaka: Koékuti kamoâti ra emo'um epó'oxo kutipoâti ne Pahukónuti yara kúveu mêm, ápene xokóyoke ne apéyeati ákotinimo hunókoku. Ákomo ipíhapanakana. Ipíhikopeane xêne yonópoti ipihóponovokutike. Koati vekopâti ne xêne yonópoti xoko inámapoti apéyeati ákotinimo hunókoku.

²⁵ —Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo, ivévaka: Yé'exovone ne káxe kámeakumo emo'um ne xanéhiko kuti koeti ivokóvoti, enepohikone evokóvoti ya váherevoko, yoko turíxovone yara koeku kó'oyene. Koékuti mihe'ókinoati kêno ne emo'um, undi Xe'exa Itukó'oviti, apétimo inámati apéyeati xokóyoke ákotinimo hunókoku.

²⁶ Kuteâti itúkeovo xoko Nzá'a úkea inámapoti apéyeati ákotinimo hunókoku, poréxonoo Nzá'a itúkeovo njokóyokemaka úkea nê'e, undi Xe'éxa.

²⁷ Poréxonumaka énjokopeamo yonópoku ne xanéhiko hunókokuke ra mêm, vo'oku undíne ne íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.

²⁸ —Hákonoe iyipáxa rã'a, vo'oku harakénemo káxe kámeakumo emo'um ne uhá koeti ivokóvotine xoko ekóxopokonoku, yoko exepúhikopotinimo kamáne.

²⁹ Enepohekone únati kixoku itúkeovo, exepúhikopinotimo yonópea xoko Itukó'oviti. Kene ne váherehiko kixoku itúkeovo, exepúhikopinotimo yonópea ipihóponovokutike.

³⁰ Ina koe'íkomaka ne Jesus:

—Ako ápahuina koekúti índone indúkea ya njunákoke. Enepo enjákapane yonópokumo ne xanéhiko, hane nzóko kuteâti ngámone xoko Nzá'a. Énomone kutí'ino koati ponóvoti ne ngíxoakumo enepo enjákapane yonópokumo ne xanéhiko, vo'oku ako ambásika indúkea ánja, itea ahá'inonu Itukó'oviti, enepone Pahukónuti yara kúveu mêm, ene indúko.

³¹ —Eneponi itukápuxo póhutine úndi ixomo koyuhópovo itúkeovoxo ne kaná'uti Xe'exa Itukó'oviti, ákoni okónoko kutípekonoe ne yúnzo.

³² Itea ápe po'í koyuhónuti indúkeova, yoko énjoo itúkeovo koati kaná'uti ne yúho vo'ónguke.

³³ Pehúkonoe epemó'ikoponoti Xuaum Mbátita, yoko koati koyuhó'inopeati ngoêku kaná'uyexo indúkeova.

³⁴ Ako ongónoko xâne koyúhóti indúkeovo kaná'uti itea ngoyúhoinopeakenoe ra koekúti, ngaha'aínopiti itíkivonoe ngoítovone.

³⁵ —Kuteâti koeku ihúveti lámpada kouhupu'ikea, énomone koéneye ne Xuaum Mbátita. Epó'oxo ápe ye'aa koeti káxe usó kéyeyiku keúhepekivo yane uhapú'iti omínoke xâne.

³⁶ Itea anéye koekúti koyuhónuti, hána'iti yane koyúhoyeounuke Xuãum. Énomone ra itukéti pónenu Nzá'a indúkea. Enepora koekútihiho indúke, énomonemaka koyuhónu pahúkeonu yáyeke ne Itukó'oviti Nzá'a.

³⁷ Koati Nzá'a koyuhónu indúkeovo kaná'uti páhoe, itea ako kémiku emó'u nê'e. Ákomaka neíxiku,

³⁸ epó'oxo áko'omaka ne emó'u xikóyokenoe vo'oku ákoyea yakútiponu, undi páhoe.

³⁹ Koati ihíkexovatinoe ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti pe'okoâti itéponimo ne apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti vo'ókuke. Yoko ainovó koe ûndi koyúho neko yutoéti.

⁴⁰ Itea kóyeane ákoyea yakáha'a kitípinu, undi mani kutí'inoke apéti xikóyokenoe ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku.

⁴¹ —Haina ngahá'ati ihayú'ikonuti xapa xâne yara kúveu mêum ngixínopikeneye.

⁴² Kene pó'iti iséneú, vo'oku énjao áko'oyea xikóyokenoe ne hána'iti ákoyea omótofovovi okóvo Itukó'oviti.

⁴³ Iháke Nzá'a nzímea, itea ákonoe yakútiponu. Enepo kena'áka po'xâne ákoti itukapu páhoe Nzá'a, itukapu isóneupinovo hóko, énomoneoxomo kitípo.

⁴⁴ Na kixoâtiye kitípinu? Koáhati itínoe oposikoti itúkeovo kapáyasokone xanéhiko yara poké'e ya koékumi yopósi'ixi itíkivo kapáyasokone ne kaná'uti Itukó'oviti ákoti po'i kuteâti.

⁴⁵ Hako kalihú'ina ápeyea iséneuke ngoyúhoyeamo nonékuke Nzá'a ákoyea aúnnati ne ítike. Koati Muíse koyuhópinoemo nonékuke, enepono kivóvone.

⁴⁶ Vo'oku eneponi akaná'uxo kitípinoe Muíse, manímaka kitípónuti. Koáhati ûndi koyúho nê'e.

⁴⁷ Itea koeku ákoyea yakútipoa yútoe nekóyo, ná'ikopomo kíxeaye kitípi yúnzo? — kixovokoxoane Jesus.

6

*Kohiyákoa Jesus níka neko êno xâne
Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17*

¹ Ikénepoke, ina taru'úxopamaka evo Jesus neko mar-na Ngalíleya, iháxonetimaka mar-na Tibêriyade.

² Yupíhova êno xâne hokó'ixoati, vo'oku noíxea ne hána'itihiko iyupánevoti ítuke koiótovo ka'arínethiko.

³ Ina pího ne Jesus oúke kali mopô, ivátakoane. Íhikauhiko xâne.

⁴ Yoko yé'exovone kaxena Páskoa, áyui júdeuhiko hó'eke.

⁵ Ina noíméxo ne Jesus, yane noíxone êno xâne keno'ókinoati. Ina kíxo Filípi:

—Námeamo vanéxea uti páum, mani níka ra êno xâne?

⁶ Itea híxópoti Filípi kó'inokeneye yúho, vo'oku éxoane Jesus kíxoakumo.

⁷ Ina yumopá Filípi:

—Mani konókoti uti ênoti tiúketi kuteâti pí'âti séndu pe'u tiúketi, itea kóyeane ákoyea víta'uxa —kíxoane.

⁸ Apé koene yuho po'í ihikau Jesus koéhati Ándere, po'ínu Símaum Péturu. Hara kôe:

⁹ —Anêko hóyeno kalivóno apéti singu koeti paúna, ítuke sévada, yoko pí'âti kálihunoe hôe. Itea kutimo ítópono nonékuke ra êno xâne?

¹⁰ Ina kixoáhiko Jesus:

—Pehúkaikopo ivátahikea ne xâne.

Yoko ápe uhé'ekoti kálihunoe ngaráma yane ivátahikoku. Kalíhanini ítóponea singu koeti mili hóyeno neko êno xâne.

¹¹ Yane véyoane Jesus ne páum. Uke'éxone íkoro'ixeovo xoko Itukó'oviti vo'ókuke, ina pahukôa pôrekexeevo ne xanéhiko. Kúteanemaka kíxoaku ne hôe. Yane ítóponovohiko neko xâne, koékuti yé'akeye áha níka.

¹² Imatáxovonehiko, ina kíxôa Jesus ne íhikauhiko:

—Ítixepa ne itátanehiko, háxa ra níkokónoti, mará'inamo évakapu —kíxoanehiko.

¹³ Ina ítixópahiko neko itátane, kopúhikopoikomaka nduse koeti sésta, háxa neko níkotíhiko ukeâti neko singu koeti kali páum ítuke sévada.

¹⁴ Enepohikoneko noixoâti ne hána'iti iyupánevoti ítuke Jesus, hara koéhiko:

—Koati énomone porófeta kúxone úti símeamo yara kúveu mêum rá'a —koénehiko.

¹⁵ Yoko éxeane Jesus isóneuhiko, kahá'ayea matitipenó kíxópeahiko omópea, kaha'átihiho ítúkea natína. Itea Jesus, ako akahá'a. Yane pohú koéne káyukoeevo oúke neko mopô.

Koeku Jesus yóno inúkuke úne

Mt 14.22-33; Mk 6.45-52

¹⁶ Yaneko hahaméne, píhohikopo neko íhikau Jesus xe'ókuke ne mar.

¹⁷ Ivú'ixopohiko vatéke yonópohihiko poixô'oke, íyeukepo pítivokona Kafanáum. Yoko yotíxone, avo seápa Jesus xapákuke.

¹⁸ Yane turíxovone ovóxoekoovo ne úne vo'oku xúnati ihunóvoti.

¹⁹ Itoné'e vatékexeahiko kuteâti singu koetímea, áko'o sei koetímea kílomituru, apé koéne noíxonehiko inúkuke úne yoneâti íyeuke vatékena. Yane yupihovó koene píkehahiko. Yoko koati Jesus noíxohiko.

²⁰ Ina kixovókoxxoa Jesus:

—Hákonoe píke, undíneye —kíxovokoxoane.

²¹ Yane úhepepone isóneuhiko koeku úrukeova Jesus kúveuke vatéke. Énomone yané'e, hú koéne símea xoko yónokuhiko.

Íhokovo kuteâti koeku níkokónoti ne Jesus

²² Yaneko po'ípone káxe, enepohikoneko xâne irikóvoti poixô'oke mar, ivávakoá ákoyea axénapoa Jesus neko íhikauhiko yaneko ivú'e. Ivávakoamaka ákoyea po'ínu ivú'eti ivú'epo Jesus.

²³ Yané'e, símo po'ínuhiko vatéke ukeâti pítivokona Tibêriyade. Enepone símoku, ako ahíka neko óvoheixoku níkehahiko páum ike íkoro'ixinevo Jesus xoko Itukó'oviti.

²⁴ Noixôa xanéhiko áko'oyea Jesus-ya koane íhikauhiko, yane ivu'í kíxoanehiko neko vatéke simôti, pihotínehiko ya Kafanáum oposikoponoti Jesus.

²⁵ Itopónoane ya poixô'oke mar, hara kíxoahiko:

—Íhixaxotí, ná'aye sími yáyeke?

²⁶ Ina kixovókoxxoa Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Haina vo'ókuke ne iyupánevoti neíxoneneo indúkea yopósikinonu, itea koati vo'ókuke ne níkokónoti níke koimátaxopitinoe.

²⁷ Hako ítukovo níkokónoti ákoti oríko uké'eyea kéxuna'ixinovo, itea hane kéxuna'ixinapu níkokónoti ákoti auké'e, enepone omínoti xâne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku. Yoko énomone ne níkokónoti mbónepikeneo, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. Anéye ítukeinonuke Itukó'oviti Nzá'a, exókoti xâne indúkeova ne ngxínopike —kíxoane Jesus.

²⁸ Ina kixôa xanéhiko:

—Kutí'íkopo kónoko vitúkea motovâti vitúkea ahá'inovi Itukó'oviti?

²⁹ Ina yumopá Jesus:

—Hara ahá'inopi Itukó'oviti kitípinu, undi páhoe.

³⁰ Ina kixopámaka xanéhiko:

—Namo kó'eye iyupánevoti íti, hoénaxovepe xináko, motovâti noíxea úti koane kutípeopi úti? Kutí'ikopomo itíkoiko?

³¹ Yanekôyo, níkoa voxúnoekene neko mána yaneko mêum ákoti apêti, kuteâti koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Porexó xanéhiko níkokónoti ukeâti vanúke” koêti.

³² Ina yumopá Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Haina Muíse porexópeanoe ne níkokónoti íhae vanúke, itea enepone koati kaná'uti níkokónoti ukeâti vanúke, Nzá'a porexópeanoe.

³³ Vo'oku enepone níkokónoti poréxopike Itukó'oviti, énomone ra ukeâti vanúke íko'ínamakopoti xâne yara kúveu mêum.

³⁴ Ina kixôa xanéhiko:

—Unaém, peréxaveakopo uhá koeti káxe ne níkokónoti kíxene.

³⁵ Ina kixovókoxxopamaka Jesus:

—Undíne ítukóvo ne níkokónoti poréxoti xâne yara kúveu mêum inámapea. Enepone simôti njokóyoke, kutí ngixoátimo kuteâti xâne itopónovoti níkea ákotinemo épekeaku hímakati. Koane kutí koetimo xâne itopónovoti énoyeovo úne ákotinemo épekeaku úne.

³⁶ Itea ngoyúhoinopeaneneo ákoyea yakútíponu upánini neíxonu.

³⁷ Uhá koeti koêkuti xâne pónenu Nzá'a kutípeonu, énonemone simonú. Yoko enepone xâne simónuti, ákomo kalíhuina nguríka.

³⁸ Vanúke úngea. Haina nzimínoti indúkea ânja, itea nzimínoti indúkea ahá'inonu ne Pahukónuti yara kúveu mêum.

³⁹ Yoko hara ahá'inonu ne Pahukónuti yáyeke ákoyea ápahuina évoem xapákuke ne uhá koeti xâne poréxonuke kutípeonu. Yoko ngoexépukopatíhikomo enepo simapúne hunókoku ra mêum.

⁴⁰ Vo'oku koati ahá'inoahiko Nzá'a ápeinoa inámati apéyeati ákotinemo hunókoku ne uhá koeti noíxónuti koane kutipónuti, undi Xe'éxa. Yoko ngoexépukopatíhikomo simapúne hunókoku ra mêum —kíxovokoxoane Jesus.

Turíxovone poé'ainoa isóneu júdeuhiko ne Jesus

41 Yane kapáhakinova jûdeuhiko ne Jesus vo'ókuke neko yûho itúkeovo nikokónoti ukeâti vanúke.

42 Hara kixókokohiko vo'ókuke:

—Eneporá'a, hainá'ikopo Jesus xé'a Yûse? Hainá'ikopomaka véxone ne há'a yoko êno? Ná'ikopo koeti koyúhoino kó'oyene itúkeovo ukeâti vanúke? —kixókokohiko.

43 Ina kixovókoxa Jesus:

—Hákonoe kepahákinova ra yûnzo.

44 Ako ápahuina xâne motovâti símeonu enepo hákotimo itukovo ísimonuke Nzá'a, enepone Pahukónuti yâye, epó'oxo ngoexépukopatihikomo simapúne hunókoku ra mêum.

45 Hara kôe ne yútoe porófeta koyúhote emo'u Itukó'oviti mekúke: "Thíkaxotimo heú koeti xâne ne Itukó'oviti" kôe. Hukinóvoti itúkeovo simónuti ne uhá koeti xâne poréxonuke Nzá'a kámea koane éxea koêku ne ihíkavuti íhae xokóyoke.

46 Ako xâne noixoaâti ne Nzá'a. Poéhane ûndi noixôa, undi íhae xokóyoke.

47 Koati emo'úti ra yunzó'ipopinoe, ivévaka: Enepone kutipónuti, ápeinoane ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku.

48 Undíne itukóvo ne nikokónoti poréxoti xâne yara kúveu mêum inámapea.

49 Enepone yoxúnoekene, níkoa neko mána yane mêum ákoti apêti, itea kóyeane ívohikeovo.

50 Kene ne nikokónoti ngxínopikeno, énomone ne evesékeati vanúke porexoâti ne uhá koeti xâne nikoâti ákoyea uké'eva pevóti.

51 Undíne itukóvo ne nikokónoti evesékeati vanúke poréxoti xâne inámapea. Koêkuti nikoâti, apêtímo inámati apéyeati xokóyoke ákotinemo hunókoku. Yoko enepora nikokónoti mboréxoake ne xanéhiko yara kúveu mêum motovâti ingó'inamakopea, énomone ra mûyom —kixovokoxoane Jesus.

52 Koati okopókokoti isóneunoa jûdeuhikoya. Hara kixókoko:

—Namo kíxoaye níkaxeovi nau mûyo ra hóyeno?

53 Ina kixovókoxa Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'ipopinoe, ivévaka: Enepomo hákoti kutí kixêa nikokónoti ra mûyom, koane hákoti kutí kixêa ekâti ra indína, undi íhae vanúke ikútípasikoponovoti xâne, áko'omo xikóyokenoe ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku.

54 Itea koêkuti kutí kixoâti nikokónoti ra nau mûyom, koane koêkuti kutí kixoâti ekâti ra indína, énomonemo apê ya xokóyoke ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku, koane ngoexépukopatímo enepo simapúne hunókoku ra mêum.

55 Vo'oku kuteâti koeku koati únati nikokónoti yoko ekâti, énomonemaka koéneye ra mûyom yoko indína.

56 Koêkuti xâne kutí kixoâti nikokónoti ra mûyom, koane koêkuti kutí kixoâti ekâti ra indína, inámapotíke apéyeati ukeâti ya njokóyoke óvoheixo, yoko anêngomaka xokóyoke.

57 Kuteâti koeku itúkeovo úkeaku uhá koeti apéyeati ne Nzá'a, enepone Pahukónuti yâyeke, epó'oxo kuteâtimaka ínzuinovo xunako Nzá'a ya uhá koeti ngxíxoku indúkeovo, énomonemakamo ngoéneye indúkeovomo ukínoaku ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku ítuke ne xâne kutí kixónuti nikokónoti.

58 Anéye ra nikokónoti evesékeati vanúke. Yoko yupíhova ákoyea malíke'eka neko nikokónoti, níka yoxúnoekene. Vo'oku enepohikonê'e, níkoa yanekóyoke, itea kóyeane ívohikeovo. Itea koêkuti xâne nikoâti ra nikokónoti ngxínopikeno, apeínoatímo apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti —kixovokoxoane Jesus.

59 Yoko sínáogake, enepone íhíxaxovoku hó'e jûdeu, óvoheixo ne Jesus ya Kafanáum íxómoti íhíxaxo enepo koyuhôa ra koekútíhiko.

Poe'áinoa isóneu xanéhiko ne yuho Jesus

60 Kamoánehiko neko yûho Jesus, êno xâne xapákuke neko hokoâti koêti:

—Tiú'iti emo'úti yûho rá'a. Kutí'ikopomo itôa kámokenoyea? —kíxoanehiko.

61 Yoko exó kíxeane Jesus isóneuhiko ákoti koyuhó'inoati. Éxoa kapáhakinova neko yuhómeku. Hukinóvoti kíxeahiko:

—Koati poe'áinoati iséneu ne yunzómeku, haína?

62 Ná'ikopomeamo kó'eye iséneunonu, undi íhae vanúke ikútípasikoponovoti xâne, enepo neixánu aúngoepoovo xoko úngeaku, enepone óvonzeixoku inúxotíke?

63 Koati isoneútíke véko inámapea ne xâne, kene haina nautíke ngxíxo. Enepora yunzó'ipopinoe, énomone íko'ínamakopo xâne, porexoâtimaka inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku.

64 Itea kóyeane ápeyea ákoti akutíponu xepákukenoe —kixovokoxoane Jesus.

Yoko éxoane Jesus ukeâti iná apê hokoâti, itukóvotiye ne ákoti akutípoa xapákuke neko xâne, koane itukóvotiye ne itúkohevoti koeku hókea, enepone kuríkoâtíkomo xoko xanéhiko puvâti.

⁶⁵ Ina kixovókokoxopamaka Jesus:

—Énomone ngxínopikenoemeku ákoyea ápahuina simónuti, enepo hákoti itukovo Nz'á porexôa símeonu —kixovokoxoane.

⁶⁶ Vo'ókuke neko yuho Jesus, êno xâne xapákuke neko hokoâti kurikópati hókea. Ákone axénaheixahiko.

⁶⁷ Ina kixovókokoxoa Jesus neko nduse koeti íhikau:

—Kene itínoe, kehá'amaka kiríki hékinu?

⁶⁸ Ina yumopá Simaum Pêturu:

—Unaém, kutí'ikoponi hakápa úti? Poéhane xikóyoke kámea uti emo'úti poréxoti xâne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku.

⁶⁹ Kutípopi úti, epó'oxo véxoa itúkeovo íti ne Sasá'iti Páhoenovi Itukó'oviti —kíxoane.

⁷⁰ Ina kixovókokoxoa Jesus:

—Koáhati úndi noivókokopinoo, itínoe nduse koêti, itea kóyeane ápeyea póhuti xepákukeneo koati ovoxe Ndeâpu —kíxovokoxoane Jesus.

⁷¹ Yoko Njúda kixo, enepone xé'a Simaum Iskarióti, vo'oku énomone itukóvo neko kurikótimo Jesus xoko xanéhiko puvâti. Yoko koatímaka po'ínu íhikau Jesus nê'e xapákuke neko nduse koêti.

7

Muhíkinova ámeno ne Jesus, ako akútipoa itúkeovo páhoe Itukó'oviti

¹ Ikénépoke ra koekútihiko, ehákoa Jesus ne pitivókohiko ya Ngalíleya. Opósikoa ákoyeane pihaxeia ya Njúdeya, vo'oku ápeyea tutíhiko júdeu oposí'ixoati kíxoaku koépeke.

² Yoko ákone ahíkapu kaxena áyui júdeu ya hó'eke iháxoneti áyui Tabenáku.

³ Ina kixo Jesus ne ámeno:

—Hákone yovóheixo yáyeke. Píhe ya Njúdeya motovâti noíxeamaka ítikeyo ne hokópitiya.

⁴ Vo'oku enepone kahá'ati ipúhikea íha xapákuke xâne, ako yusíka he'onó kíxea ko'ítukeyea. Koeku itíki itukéti kuteâti ne ítike, yéxakapu uhá koeti xanéhiko —koénehiko.

⁵ Muhíkinova neko ámeno Jesus, ako akútipoa itúkeovo ukeâti xoko Itukó'oviti.

⁶ Ina kixoáhiko Jesus:

—Avo simápu kaxena mbíhe. Kene itínoe, koêkuti kehá'ayiku píhi, motóva píhi.

⁷ Ako omótova púveopinoe ne xanéhiko yara kúveu mêum. Kene úndi, puvónuhiko vo'oku ngaúhupu'ikinoa váherevoko.

⁸ Pihéneoe ayuítike, itea avo mbíha vo'oku avo simápu kaxena mbíhe —kíxoanehiko Jesus.

⁹ Koyuhoâne Jesus nê'e, óvaikone ya Ngalíleya.

Pihoné'e Jesus xapa áyui júdeu iháxoneti Tabenáku

¹⁰ Ikénépoke píhine ne ámeno Jesus ayuítike, pihónemaka ne Jesus. Mayane he'onó koeti píhe puvâti noíxeokono.

¹¹ Yoko oposí'ixotine Jesus ne tutíhiko júdeu apêti ayuítike.

—Námea nê'e? —kixókokohiko.

¹² Ako tópi koeku yúho neko êno xâne vo'ókuke. Hara kôe po'ínuhiko:

—Ítipakovoti ne hóyeno.

Itea hara kôe po'ínuhiko:

—Áko'o, koati aupú'ikoti xanéhiko nê'e —koéhiko.

¹³ Itea he'onó'ú koeti koyúhoyeahiko vo'oku píkea tutíhiko júdeu.

¹⁴ Yoko simotíne kúku ne ayuítike, enepone póhuti sêmana yónoku. Yane pihóne ne Jesus íhikaxea ya témpulu, enepone hána'iti imokóvokuti.

¹⁵ Iyúpaxova tutíhiko júdeu. Hara koe yúho vo'ókuke:

—Enepora hóyeno, ako íhikauvo. Ná'ikopo kíxoaye éxea uhá koêti ra koekúti?

¹⁶ Ina kixovókokoxoa Jesus:

—Enepora íhíkavoti ínzikaxone, haina ukeâti ya njokóyoke. Koati ukeâti xokóyoke ne Pahukónuti ngoyúhoyea emó'u.

¹⁷ Enepone kahá'ati itúkea aha Itukó'oviti, exoâtimo koêku ra íhíkavoti itúkeovo koati ukeâti ya xokóyoke, áko'o itúkeovo njokóyoke úkea.

¹⁸ —Enepone xâne koyúhoti isoneú kíxone, koati oposí'ixoti íháyu'ikeokono, itea enepone oposikoti íháyu'íkea ne pahukoâti, énomone kana'ú yúho, koane ako semékekexa yúho nê'e.

¹⁹ Koati Muíse porexópeanoe ra Ponóvoti Kixovókuti, háina? Itea ako ápahuina xâne xepákuke itukoâti. Na koeti yopósikino képekinu? —kíxovokoxoane.

²⁰ Ina yumopá xanéhiko:

—Koaímea urúkavopiti ndémoniu koesáyu'ixoti iséneu, ikítixinake apêti kahá'ati koépekeopi —kíxoanehiko.

²¹ Ina kixovókokoxoa Jesus:

—Poéha iyupánevoti índuke, yane heú kénœ iyípaxivoa.

²² Koeku itúkeovo páhoenopinoe yútoe Muíse sirkunsidá kíxi hóyeno kalivôno, muhíkova itukovo ya sâputu irírkeovo kónokea sirkunsidá kíxi, kóyeane itúkinoe. Yoko haina ukeâti xoko Muíse nê'e, itea koati ukeâti xoko voxúnoekene, enepone turi viyénoxapa.

²³ Koeku sirkunsidá kíxi kalivôno ya sâputu motovâti kousokeovo neko páhoenopi Muíse itíki, ná'ikopo koeti ímekinovonu koeku ngoíteovo hóyeno ya sâputu, mborexoâti heú kó'iyea unátipea ákotine yuvâti?

²⁴ Hako keyuhôa itúkeovo pahukóvoti ne ínixene itúkeovo ákoti aunáti, hákoti yexôa koêku. Konókoti yopósiki pónœovoxo ísœneunoa inúxotike tumúneke keyúhoyi —kíxovokoxoane Jesus.

Ako tópi kó'inoaku ísœneú júdeuhiko ne Jesus

²⁵ Yane ápe íhaehiko Njeruzálem koêti:

—Haina énomone opósiuti koépekeokono rá'a?

²⁶ Yokómoma, koati anéyetine xapákuke xanéhiko yoko ákone saya'ikoati. Hainámea kutipóâtine inuxínovitihiko itúkeova ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne?

²⁷ Itea koati vexoâti úkeaku rá'a. Enepomo síma ne Mésiya, ákomo exeâti úkeaku —kixókokonehiko.

²⁸ Koeku íhikaxea Jesus yane témpulu, kóhonoko emó'u kó'iyea:

—Íkítixatinoe yexónuti koane yexoâtimaka ne úngeaku? Haina nzimínoti indúkoponea ânja, itea enepone Pahukónuti nzímea, koati kaná'uti nê'e yoko ákonœ yéxa.

²⁹ Poéhane úndi exôa, vo'oku itúkeovo úngeakune xokóyoke, yoko énomonemaka pahukónu nzímea —kíxovokoxoane Jesus.

³⁰ Yanê'e, mani íka'ákoti Jesus ne tutíhiko júdeu, itea ako kíxoakuhiko vo'oku ávœyœa simápu kaxena namúkeokono ne Jesus.

³¹ Itea kóyeane enó'iyœa kutípoti Jesus xapákuke neko êno opoíkovoti xâne kamokénoati. Hara kœe yuhóhiko vo'ókuke:

—Enepo simané'e ne Mésiya, enepone iyupánevoti ítukemo, anu'úkoatiperameamo xunáko ítue ra hóyeno? Koati énomone nê'e —koéhiko.

Pahukókono íka'ákoponoti Jesus

³² Kameáne farizeuhiko kíxoku koeku yúho ne xanéhiko vo'oku Jesus, ina pahukôa neko koyónotihiko hána'iti imokóvokuti íká'akoponea Jesus. Yoko kaha'iné kíxómaka farízeu ne tutíhiko sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke pahúkea neko íka'ákoponoti Jesus.

³³ Ina kœe ne Jesus:

—Ákonemo ánju'íkene xepákukene, yane mbihópotinemo xokóyoke ne Pahukónuti yâye yara kúveu mêum.

³⁴ Yoposíkonutinoemo, itea ákonemo ínixepanau. Koáne, ako omótova yéni xoko yonómboku.

³⁵ Ina kíxokóko ne tutíhiko júdeu:

—Ná'ikopomeamo yonópo rá'a ákoinokenemo vínixapana? Yonópotiperameamo xapákuke viyénoxapa kurivóxoxopovoti xâne po'íkehiko poké'e motovâti íhikaxeamaka xâne ákoti itukapu viyéno júdeu?

³⁶ Kutí'oxomea kíxo enepo koyuhómeku: “Yoposíkonutinoemo, itea ákomo ínixepanau” koáne “Ako omótova yéni xoko yonómboku” koeméku? —kixókokonehiko.

Íhokova Jesus ne uke úne vo'eroo vo'ero koyêti

³⁷ Yaneke káxe hunókoku ne ayúiti, enepone koati teyonéti káxe, xe'ó koéne ne Jesus kóhonokea emó'u koyúhoyœa xapa xâne. Hara kíxovokoxoa:

—Enepone xâne eopâti kuteâti eópone ne épeu úne, kená'akapane njokóyoke maka ítapanapune yane mbóneakemo, kuteâti koeku xâne itopónovoti ya úne.

³⁸ Koêkuti kutipónuti, haramo koéneye xokóyoke ne mbóneake porexoâti inámeape, koati êno hunóti úne ákoti áka, kuteâtimaka koyúhoyœovo emó'uke Itukó'oviti —kíxovokoxoane.

³⁹ Yoko koati koyuhó'iyœati Jesus koêku ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, námoemo ne kutípotihiko Jesus. Vo'oku avo pahúkakana nê'e ya koeku ávœyœa pihápa vanúke ne Jesus, koeku ávœyœa ítúkapumaka hána'iti íhayú'utiyœa.

⁴⁰ Xapákuke neko êno xâne kamokénoyœati emó'u, ápehiko koêti:

—Koati énomone porófeta kúxone úti símeamo rá'a.

⁴¹ Ina koehíkoma po'ínu:

—Koati énomone Mésiya rá'a, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne.

Ina apémaka po'ínuhiko koêti:

—Yusíkoikopo itúkeovo ukeâti Ngalíleya ne Mésiya?

⁴² Ákoikopo okóyuhœa emó'u Itukó'oviti koêku ne Mésiya itúkeovomo ámoripono Ndávi, enepone teyonéti natina viyénoxapa mekúke? Ákoikopomaka okóyuhœa itúkeovo Mbélem, úkeakumaka Ndávi, ípúhikomo? —kixókokonehiko.

⁴³ Yane koati haxakeôvokokoti ne xanéhiko vo'oku Jesus.

⁴⁴ Yoko xapákuke neko xâne, ápe kaha'âti iká'akea, itea akó'ti kíxoakuhiko.

Kayuhíkopovo xoko tutíyehiko ne pahoéti mani ika'ákononoti Jesus

⁴⁵ Yane kayuké koépone ne koyónoti hána'iti imokóvokuti xokóyoke ne tutíhiko sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke koáne xoko farízeuhiko.

Ina kixôa pahukoâtihiko:

—Na koeti ákoino yamápanoe?

⁴⁶ Ina yumopâhiko:

—Ako po'i xâne itopónoati unako koyúhoyea ne hóyeno.

⁴⁷ Ina kixôa farízeuhiko:

—Hainámaka aupú'ikopitinenoe ne hóyeno?

⁴⁸ Ako kutipoâti nê'e xapákuke úti, uti pahúkotiuhiko yoko uti farízeu.

⁴⁹ Kene ne xanehí koéti hokoâtine, enepohikone ákoti exâ ne Ponóvoti Kixovókuti hó'e úti, kayumákapunehiko. Poéhane ipíhophoneokonohikomo nê'e —kíxoanehiko.

⁵⁰ Yoko eneponeko Nikôdemu noixókononoti Jesus yanekóyo, koati póhuti xapákuke neko farízeuhiko. Hara kixovokoxo po'ínuhiko:

⁵¹ —Yane Ponóvoti Kixovókuti hó'e úti, yusíkoikopo tumuné kó'ieya koyúhoyeovo kónokea ipíhophoneokono ne xâne koeku ávoveya paréxakana koyúhoyea? koeku ákoyeamaka vakámokenoyea koêku ne ítuke? —kíxovokoxoane.

⁵² Ina yumopâ po'ínuhiko farízeu:

—Ití'ikopomaka íhae Ngalíleya, ketíxinoake? Íhikexapa ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, yane neixoátimo ákoyea ápahuina porófeta koyúhoti emo'u Itukó'oviti ukeâti Ngalíleya —kíxoanehiko.

(

⁵³ Yane píhohikopone óvokuke póhutihiko neko xâne.

8

Sêno pahukóvoti

¹ Kene Jesus, hane yonópo xoko kali mopôí iháxoneti Olívera.

² Yuponíne ina kayukópovo hána'itike imokóvokuti ya Njeruzálem, koane pihínoa uhá koeti xâne. Yane ivátakone Jesus koane íhikaxea xanéhiko.

³ Yoko ápe sêno ómonehiko éskiriba yoko farízeu xoko Jesus. Inu'íkokonoti kapíneyea hóyeno ákoti itukapu íma neko sêno. Enepohikone omâti, pahúkoa xe'ó kó'ieya nonékuke uhá koéti neko xâne.

⁴ Ina kixohíko Jesus:

—Íhikaxotí, enepora sêno, koati inu'íkokonoti kapíneyea hóyeno ákoti itukapu íma.

⁵ Yutóxovo Ponóvotike Kixovókuti yútoe Muíse kónokea hepókeokono ya mopôí, kuteâti ra sêno, imókone ivakápu. Kene íti, na kó'eye yíúho vo'ókuke? —kíxoanehiko.

⁶ Itea kó'inokeneye yuhóhiko, koati oposi'okovoti Jesus, kaha'ainoatihiko pahúkeovo ya yumópope motovâti koyúhoyeahiko itúkeovo pahukóvoti. Yane ina yupunínikovo ne Jesus yutóxea poké'eke ya vó'u.

⁷ Vo'oku ákoyea káyunuka farízeuhiko kaha'ainoati yumópea, yane exépukopone ne Jesus. Ká'aye kíxovokoxoa:

—Enepone ákoti pahúnevo xepákukenoe, énomone inuxâ hepókea ra sêno —kíxovokoxoane.

⁸ Yane yupúninikoponemaka yutóxea poké'eke.

⁹ Kameánehiko neko yúho, pohú pohu koépone píhohikopea, inixópotihiko itúkeovo pahukóvoti. Enepone yékotenhiko xapákuke inuxópo. Ehane póhuxovo ne sêno xoko óvoheixoku nonékuke Jesus.

¹⁰ Yane xe'oo koépone ne Jesus. Noixoâne áko'oyeane neko po'íhiko xâne koane póhuxeovo ne sêno nonékuke, hara kíxoane:

—Senó, náhiko ne isímopiti yâye koyúhoti ápeyeva váhere ítike? Ákone inixoâti kónokea hipókikono?

¹¹ —Áko'one Unaém —koéne.

Ina kixôa Jesus:

—Ngúteanemaka. Ákomaka njepákapi. Pihépane, itea hákone yaukôa itíki ne váhere ítike —kíxoane.)

Jesus itukóvo kouhápu'ikoti xâne yara kúveu mêum

¹² Ina kixovokoxoakomaka Jesus neko xanéhiko:

—Undíne itukóvo kouhápu'ikoti xâne yara kúveu mêum. Enepone hokónuti, ákomo ávaheixa hahákutike itea kouhápu'ikokonotimo uhá koeti kóyeku, vo'oku ápeyeane ne inámati apéyeati xokóyoke ákotinemo hunókoku —kíxovokoxoane.

¹³ Ina poe'aïnoa isóneú farízeu koane kíxeahiko:

—Koati itíne koyuhópovo itíkivo kouhápu'ikoti xâne yara kúveu mêum. Ako omótova kutípeokono ne yíúho —kíxoane.

¹⁴ Ina kixopâhiko Jesus:

—Yusíkoti itúkeovo úndi koyuhópovo itúkeova kuteâti ra yúnzo, itea kóyeane itúkeovo koati kaná'uti ra yúnzo vo'oku énojka ne úngeaku koáne ne yonómboku. Kene itínoe, ako yéxa ne úngeaku simóya ne yonómboku.

¹⁵ Enepone iséneunoa ne koekúti, pohu isoneú kíxenenoe, ako takárapu. Kene úndi, ako ínjaneye xâne kuteâti ne iséneunonú.

¹⁶ Itea enepo ngoyúho koékuti íninjone vo'ókuke ra xâne, koati kaná'uti ra yúnzo, vo'oku haina mbohúxinovati koeku kó'inoaneye inzóneú, itea énomonemaka koéneye isóneunoa ne Pahukónuti nzímea yâye.

¹⁷ Yoko yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse hé'e, yutóxovomaka kónokea kutípeokono yuhóti koeku pí'ayea noixoâti koane koyuhó'iyeti koéku.

¹⁸ Ngoyúhoane ne ngoéku. Koane Nzá'a, enepone Pahukónuti nzímea yâyeke, koyúhonumaka —kíxovokoxoane Jesus.

¹⁹ Ina kixoáhiko júdeu:

—Na óvo ne yá'a?

Ina yumopâ Jesus:

—Ákonoe yéxanu. Simóya ne Nzá'a, ákomaka yéxa. Eneponi yexánu, manímaka yexoâti ne Nzá'a —kíxovokoxoane Jesus.

²⁰ Enepo koyuhoâne Jesus ra koekútihiho, hána'itike imokóvokuti ya Njeruzálem óvo, ya xoko kuríkoonoku tiúketi íparaxokonoke Itukó'oviti. Yoko ako ika'ákoti Jesus vo'oku ávoeya simápu kaxena namúkeokono.

Itukóvotiye ne Jesus

²¹ Ya po'íkemaka, hara kíxovokoxoa Jesus ne júdeuhiko:

—Mbihopeðpitinenoemo. Yoposíkopononutimo, itea yevókovotimo ya pehúnevo. Koati xané kixepoâtimo ivékivo vo'oku ako omótova yenópi xoko yonómboku.

²² Ina kixokóko ne júdeuhiko:

—Kahá'atiperamea koépekopeovo kutí'inoke koyuhoâti ákoyeamo omótova vonópea xoko yonópokumo?

²³ Ina kixoá'ikomaka Jesus:

—Koati itínoe íhae yâye yara poké'e. Kene undi, vanúke úngea. Itínoe íhae ra kúveu mêum, kene haina undi íhae yâye.

²⁴ Hukínóvoti ngíxeopínoe yévoikovomo ya pehúnevo. Koati xané kixepoâtinoemo ivekápu, vo'oku enepo hákoti kitipónu indúkeovo énomone ne ngixínopike, yevókovotimo ya pehúnevo. Koati xané kixepoâtimo ivékivo —kíxovokoxoane Jesus.

²⁵ Ina kixoáhiko júdeu:

—Kutí'ikopo íti?

Ina yumopâhiko Jesus:

—Énomone kuteâti ngixínopike ukeâti iná ndurixóvo ínzikaxea.

²⁶ Mani éno yúnzo ve'ókuke, mani enjókopitínoe pehúnevo. Itea enepone Pahukónuti nzímea yâyeke, koati kaná'uti nê'e, kutí'inoke ngoyuhoâti xapákuke xâne yara kúveu mêum ne ngámone xokóyoke —kíxovokoxoane.

²⁷ Itea enepohíkoneko xâne, ako éxa itúkeovo Há'a íhae vanúke kixínoahiko Jesus.

²⁸ Hukínóvoti kixovokoxeamaka Jesus:

—Enepo kexépukanune tikótike, undi íhae vanúke ikútípasíkoponovoti xâne, ínamo yexá indúkeovo énomone ne ngixínopike, koane yexoâtinenoemo yanê'e ákoyea itúkapu isoneú ngíxone nzóko, itea itúkeovo póhutine íhikaxeonuke Nzá'a ne ngoyúho.

²⁹ Yoko enepone Pahukónuti nzímea yâyeke, anéye njokóyoke. Ako kurí íxanu mbóhuxeovo, vo'oku kóyekune indúkea koekútihiho iko'élokexeti okóvo —kíxovokoxoane Jesus.

³⁰ Uke'éxoane Jesus koyúhoyea ra koekútihiho, éno xâne kutipoâti.

Yúho Jesus koeku iteóvati ne pahúnevo yoko ovóheixoitiko

³¹ Ina kixovokoxoa Jesus neko júdeuhiko kutipoâti:

—Enepono hákoti itevóki ra íhíkavuti yunzó'inopínoe, itimo koati kaná'uti hokónuti

³² epó'oxo yexoâtimo ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, yane itívoatimo ne kotíveti kéyeku.

³³ Ina kixóða júdeuhiko:

—Úti ámoriponoiko Ábraum. Ako vitúkeovoku akaúti. Ná'ikopo koeti “Ítívoatinemo ne kotíveti kéyeku” kixínevi?

³⁴ Ina yumopâ Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Uhá koeti xâne ovóheixoti pahunévetike, koati ákau váhere kixovókuti.

³⁵ Yoko enepone akaúti, ápe hunókoku óvoheixa óvokuke únae. Haina kóyekutine xokóyoke. Itea enepone xé'a ne únae, koati ákoti hunókoku óvoheixeaya.

³⁶ Koeku itúkeovo úndi koitóvopinoe, undi Xe'exa Itukó'oviti, koati itévetine.

³⁷ Énjaa itíkivonoe koati ámoriponoiko Ábraum, itea kóyeane kehá'ayi képekinu vo'oku ákoyea yakáha'a ne ínzikaxeopike.

³⁸ Enepohikone kixovókuti noínjone itúkea Nzá'a, énomone ngoyúho. Kene itínoe, hane itíko, neíxone itúkea yá'a.

³⁹ Ina kixopâmaka jûdeuhiko:

—Ábraum vitúko ha'a úti.

Itea hara kixovokoxoa Jesus:

—Itukápuxo Ábraum itíkonoé yá'a, hékaikopo kixoku itúkeovo ne Ábraum.

⁴⁰ Itea koati yoposíkoti képekinu, undi koyuhó'inopeati ne kaná'uti kixovókuti ngámone xoko Itukó'oviti. Ako ákoeneye kixoku itúkeovo Ábraum.

⁴¹ Koati kixoku itúkeovo ne yá'a hekóponoe.

Ina kixopâhikomaka jûdeu:

—Haina uti apení koéti ákoti há'a. Poéhaxo ne Ha'a úti, énomone ne Itukó'oviti.

⁴² Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Eneponi itukápuxo yá'a nê'e, mani koati ákoti omotóvonu yokóvo, vo'oku koati úngeakune xokóyoke koeku nzímea yáyeke. Yoko hainámaka isoneú ngíxone nzímea itea énomone pahukónu yáyeke.

⁴³ Énjakapivo ákoinoke yexa yúnzo? Vo'oku koati mokerejó keyítinoe.

⁴⁴ Itínoe koati hokoti Ndeápu. Énomone itíko yá'a. Yoko ukeátinekene, koati koépekenati nê'e. Ako káxuhevekapu nê'e kaná'utike kixovókuti vo'oku akó'oti ne kaná'uti kixovókuti xokóyoke. Enepo semekékexo, motókea kíxeaneye vo'oku koati kixóvokune. Koati semékéno'iti nê'e. Koatímaka poéheve ne uhá koeti semekéno'iti.

⁴⁵ Vo'oku ngoyúhoyea ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, énomone ákoino yakútíponu.

⁴⁶ Ápeikopo xepákukenoe motovâti koyúhoyea ápeyea mbahúnevo? Koeku itúkeovo kaná'uti ra yúnzo, ná'ikopo koeti ákoino yakútíponu?

⁴⁷ Enepone xâne hokoti Itukó'oviti, usó kóye kámokenoyea emó'u. Kene ákoinokenoe yakámokenonu, koati vo'oku ákoyea itíkapunoe hokoti Itukó'oviti —kixovokoxoane Jesus.

Yuhó Jesus koeku Ábraum

⁴⁸ Ina kixoá'ikomaka jûdeuhiko:

—Koati tokopóvoti visóneunopi itíkivo samarítanu, úroevo ndémoniu, isáyu'ixinovoke iséneú.

⁴⁹ Yane hara kixovokoxopamaka Jesus:

—Haina undi úroevo ndémoniu. Koati ngahaná'ikoti íha Nzá'a, kene yíxovonoe kémoke'eyinu.

⁵⁰ Haina ombosíkoti inzáyu'ikeokono, itea ápe kaha'aínonoati yoko énomone ponovó isóneunoa ra koekúti.

⁵¹ Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Enepone xâne hokoáti ra yúnzo, ákomo uké'exa pevóti.

⁵² Ina kixopâmaka jûdeuhiko:

—Kó'oyene véxoaneoxo itíkivo isayú'ixovoti isóneú, úroevo ndémoniu. Ivókovone Ábraum, koánemaka ne porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, keyúhoikomaka ákoyeamo uké'exa pevóti ne xâne itukoáti ne yíúho.

⁵³ Ití'ikopo teyonéti ya voxú'ikene Ábraum? Ivókovo nê'e, koánemaka ne porófetahiko. Kutí'ikopo íkitixapovo?

⁵⁴ Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Eneponi itukapu úndi ihayú'ikopovo, ákoni itúkovo ne inzáyu'ikeokono, itea koati Nzá'a poroxónu indúkeovo ihayú'uti, enepone keyúhonoe itúkeovo Itukó'oviti Yúnae.

⁵⁵ Itea ákonoe yéxa nê'e. Undíne exôa. Eneponi ngoyúhoá ákoyea énja, mani kutipasí ngopítinoe indúkeovo semékéno'iti. Itea énja nê'e, epó'oxo koati indukeáti yúho.

⁵⁶ Elókea okóvo yoxú'ikene Ábraum noíxeamo ngaxéna. Yoko noíxoane, koane hána'iti elókeyea okóvo vo'ókuke —kixovokoxoane.

⁵⁷ Ina kixopâmaka jûdeuhiko:

—Avo itépana sinkoenta koeti xénaena, keyúhoikomaka neíxi Ábraum?

⁵⁸ Ina yumopâhiko Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoo, ivévaka: Tumúneke ápeyea Âbraum, ámbene — kixovokoxoane.

⁵⁹ Énomone yanê'e, namú kixone mopôi ne jûdeuhiko kahá'ati koépeka Jesus, itea ipúhikopea Jesus neko hána'iti imokóvokuti ya Njeruzálem ákoti noiké'exopati.

9

Koitóva Jesus ne komítí'iyeatinekene

¹ Koeku yónea ne Jesus, noíxone hóyeno komítí'iyeatinekene.

² Ina kixôa íhikauhiko:

—Ihikaxotí, itúkinovo ke komítí'iyeatinekene râ'a vo'ókumea pahúnevo? áko'o vo'ókumea pahúnevo há'a yoko êno.

³ Ina yumopá Jesus:

—Haina vo'oku pahúnevo, koane hainámaka vo'oku pahúnevo há'a yoko êno komítino ra hóyeno, itea maka iyúseane ne xunako Itukó'oviti ya xokóyoke.

⁴ Konókti vitúkea ítu ke ne Pahukónuti yáyeke koêkuiko ápeyea kaxena úti, vo'oku simóvotimo hunókoku ne kó'ítukeya úti, kuteâti koêku enepo yotixóne.

⁵ Koêkuiko óveam ra kúveu mêum, úndi kouhápu'iko xâne yara kúveu mêum —kixovokoxoane Jesus.

⁶ Uke'éxone koyúhoyea, ina apurúko poké'eke, kalaká'ikoti móte ya hô'o. Ina veyôa ne móte kaláka'iu, kihu'íkoo ukékuke neko komítiti

⁷ ina kixôa:

—Kípeukeapanapu tánginake Silôe —kíxoane. (Yoko “pahoéti” koéti ne Silôe koéti.)

Ina pího neko komítiti kípoukeoponeovo. Yane ínixopone aukópovo.

⁸ Enepohikoneko múxone oveâti xêrerekuke óvoku, koánemaka ne po'ínuhiko xâne noixóheixoati ixómoyea épemo, hara kixókoko:

—Haína râ'a ne komítiti ixómoti ivatá'ixo yómoti épemea? —kixókokonehiko.

⁹ Ina apê xâne xapákukehiko koéti:

—Énomone nê'e —kixoâti.

Itea hara kôe po'ínuhiko:

—Pó'iti, pohu akó'oti pahuíxa nê'e —koéhiko.

Ina kôe neko unatípeatine komítieya:

—Énomoneoxo úndi.

¹⁰ Ina kixôa xanéhiko:

—Ná'ikopo kixévotiye ínixepinoko?

¹¹ Ina yumopâ:

—Ápe hóyeno koéhati Jesus kalaká'ikoti móte ipíhoati ungékuke. Yane pahúkonune ngípoukeoponeovo xoko tángi, enepone víhaxone Silôe. Úngeane mbího ngípoukeoponeovo, yane íninjopone —kixovokoxoane.

¹² Ina kixopâ'ikomaka xanéhiko:

—Ná'ikopo ne hóyeno?

—Ako énja —koéne yumopâhiko.

Epemó'ikoa farízeuhiko neko hóyeno

¹³ Yane ina omokóno neko hóyeno unatípeatine komítieya xoko farízeuhiko.

¹⁴ Yoko sâputu nekôyo, káxe koati sasá'itino evo jûdeu kalaká'iko móte ne Jesus ya hô'o, enepo koitóva neko hóyeno.

¹⁵ Ina epemó'ikoa farízeuhiko neko hóyeno kixóvoku ínixopinoko.

Hara kixovokoxoa hóyeno:

—Áhiukeonu móte ne hóyeno ina ngipoukeoponeovo. Kó'oyene íninjopone —kixovokoxoane.

¹⁶ Énomone ápeino po'ínuhiko farízeu koéti:

—Hainá'ikopo páhoe Itukó'oviti neko hóyeno vo'oku ako teya sâputu —koénehiko.

Itea ápe po'ínuhiko koéti:

—Na kixoaye itúkeovo hóyeno pahukóvoti itukô haná'iti iyupánevoti kuteâti râ'a? —koénehiko.

Énomone kutí'ino okopókokoti neko farízeuhiko.

¹⁷ Ina kayukópahikomaka épemo'ikea ne hóyeno unatípotine. Hara kixópahikomaka:

—Kene íti, na kó'inoaye iséneu koeku koíteovopí?

Ina yumopâ hóyeno:

—Kutí'ionu páhoe Itukó'oviti koyuhó'iyeeati emó'u —koéne yumópope.

¹⁸ Yoko ako akútipoa tutíhiko jûdeu itúkeovoxo komítí'iyeatinekene ínixópotine. Énomone iháxikinoahiko há'a yoko êno.

19 Yane ina epemó'ikoahiko tuti jûdeu. Hara kíxoahiko:

—Énomone xí'a râ'a keyúhonenoe itúkeovo komítí'iyeatinekene? Na kixóvotiye ínixopinoke?

20 Ina yumopâ há'a yoko êno neko hóyeno:

—Véxoa itúkeovo xe'exa úti râ'a, koane itúkeovo komítí'iyeatinekene

21 itea ako véxa ínixopinokene, koane ako véxa koitóvati. Yépema'ika, vo'oku úsotine. Énomonemo koyuhó'inopea koêku —kíxovokoxoane.

22 Yoko kó'inokeneye yúho neko há'a yoko êno, koati pikoti isóneunoa tutíhiko jûdeuya. Vo'oku koyuhoâtine tutíyehiko yanekôyoke kópuhikopeokonomo ya íhikaxovoku hó'e ne koêkuti koyuhoâti itúkeova Jesus ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne.

23 Énomone koyúhoinoa há'a yoko êno neko hóyeno itúkeovo úsotine ne xé'a, koane kónokea itúkeovo énomone épemo'ikohiko koêku.

24 Ina íhaxíkopamaka farízeuhiko neko hóyeno unatípeatine komítíyeya. Yoko pí'apene íhâxikoahiko. Hara kíxoa:

—Yokóyuhoa íháke Itukó'oviti itúkeovo koati kaná'utimo ne yihó'inovi. Véxoa itúkeovo koati pahukóvoti neko hóyeno.

25 Ina kixó'a hóyeno:

—Itúkeovo pahukóvoti, ako énja. Poéhane éngo ngomítíyeya nóvo, itea kó'oyene íninjopone —kíxovokoxoane.

26 Ina aukópamaka farízeuhiko kíxea:

—Na kixó'oye koíteovopi? Na kíxoaeye poréxeopi ínixepi?

27 Ina yumopâ hóyeno:

—Ngoyúhoinopeanenoemeku, itea ákonoe yakútíponu. Na koeti kehá'ainonoe ngáyukopeakomaka? Kehá'âtinoemea itíkivomaka íhikau ne hóyeno? —kíxovokoxoane.

28 Yane oríxoane farízeuhiko. Hara kíxoahiko:

—Ítine itukóvo íhikau nê'e. Kene uti íhikau Muíse.

29 Véxone yúho'íxea Itukó'oviti, poéhane Muíse. Kene ne hóyeno kíxene, muhíkova úkeaku ako véxa —kíxoanehiko.

30 Ina yumopâ neko hóyeno:

—Kouhé'exovoti ákoyea yéxanoe úkeaku, itea íninjopone vo'ókuke.

31 Véxoa ákoyea yumapa xâne pahukóvoti ne Itukó'oviti, itea hane yumópo, teyoâti yoko itukeâti áha.

32 Ukeátine inâ apê ra kúveu mêum, ako kámeaku xâne ápeyeya koitóvoti komítí'iyeatinekene.

33 Eneponi hákoti itukovo páhoe Itukó'oviti neko hóyeno, ákoni ítone itúkea —kíxovokoxoane.

34 Ina kixopâamaka farízeuhiko:

—Ínípono itúkeovo iti xâne pahukóvoti ukeátinekene inâ yapê xoko mémaina, kehá'aikomaka íhikexivi? —kíxoanehiko.

Yane kópuhikeanehiko ho'úxinovoku hó'e.

Koêku ne po'ínuhiko xâne kutí koeti komítiti ikútixapovoti ponóvoti

35 Yoko eyékoxoane Jesus kixókonoku ne hóyeno koitovone. Itopónoane, hara kíxoa:

—Kítípoa ne íhae vanúke ikútípasikoponovoti xâne?

36 Ina yumopâ hóyeno:

—Kutí'ikopo nê'e motovâti ngutípea Unaém? —koéne.

37 —Énomone ra neíxone kó'oyene, enepora yuhó'ixopiti —kíxoane Jesus.

38 —Ngutípopi Unaém —koéne neko hóyeno, xaneâti ípúyukexea nonékuke íhayú'ikoati.

39 Ina kixóá'ikomaka Jesus:

—Nzimínoko yara kúveu mêum maka ínixapane ne komítiti, koane itúkapuneoxomaka komítiti ne po'okoâti itúkeovo ínixoti. Énomone ngóúhupu'iko, nzmímínoko yara kúveu mêum —kíxoane.

40 Yoko ápe farízeuhikoya kamokénoyeati yúho. Ina kixohíko Jesus:

—Hainámea keyuhoâti vitúkeovomaka komítiti?

41 Ina yumopâhiko Jesus:

—Eneponi itikápuxonoe komítiti, ákoni pehúnevo. Itea koeku íkitixapivonoe koati ínixoti koane exoâtimaka koêku ne kixovókutihiko, énomone kutí'ino anéyetiko pehúnevo —kíxoanehiko Jesus.

10

Íhokova Jesus ne koati únati koyónoti su'úso ya éxetina

1 Ina kixovókoxoá Jesus:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Enepone kovesé'uxeovati ípi kûrapena ne su'úso ákoti vekêa páhapeteake, koati ómevoti koane hú'uxokenati nê'e.

² Itea enepone vekeati páhapeteake, énomone koati koyonoati ne su'úso.

³ Yane enepone koyónoti pahapéti, míhe'okinoa porexoati úrukeovo. Yoko éxoa su'úso emó'u ne únae. Koati íha veína únae íhaxea póhutihiko su'úsona, ina kopúhikoa meúkeke.

⁴ Enepo kopúhikoane uhá koéti ne su'úsona, inúxinoahiko. Yane pihotínehiko ikéneke. Koáhati exeátihiko emó'u.

⁵ Ako kohohí íxa xáne ákoti itukapu únae. Kohó'iyeahiko vo'oku ákoyea éxea emó'u —koéne Jesus.

⁶ Itúkinoa Jesus xanéhiko ra xéti apéti íhokoake ne áha íhikaxeahiko, itea ako éxinahiko isóneu kixó'ekone.

⁷ Ina kixovókokopamaka Jesus:

—Koati emó'úti ra yunzó'inopinoo, ivévaka: Enepone páhapetea kúrapena su'úso, undíne itukóva.

⁸ Uhá koeti simóti tumúneke nzímea, hane koéneye ómevoti yoko hú'uxokenati. Itea enepohikone kuti koeti su'úso, ako itúkeake ne yúho.

⁹ Undíne itukóvo ne koati kaná'uti pahapéti. Enepone vekónuti, ngoitóvatimo. Epó'oxo kuteati koeku su'úso únati kátarakeovo, ipuhíkeati kúrapena níxaxoponeovo yoko urúkopovativamaka, énomonemakamo koéneye ne kutipónuti.

¹⁰ Koati simínoti oméxea ne ómevoti, koane koépekea yoko kotóhineyee. Kene úndi, nzímínoti motováti yupíheovo unáko koéku, omínoándimaka inámati apéyeati ákotinemo hunókoku.

¹¹ —Hara ngoéneye koati únati koyónoti su'úso usó koyéti ivókinova ne su'úsona.

¹² Enepone ahinoéti koyónoti su'úso, póhutine tiúketi itúkinoa ne itukéti, haina únae nê'e, koane hainámaka ítuke ne su'úso. Enepo noíxo yovíre keno'ókinooati, kohó'iyee, kurí kixóati ne óyonone. Yane isukexoa yovíre neko su'úso kotohíneatine.

¹³ Kohó'inoke nê'e, vo'oku itúkeovo tiúketi kahá'a kóyoninoake ne su'úso, kene haina kaha'aínoati unako koéku ne óyonone.

¹⁴ Kene úndi, hara ngoéneye koati únati koyónoti su'úso. Énjoa ne óyononem koane éxonuhikomaka,

¹⁵ kuteati koeku véxeokoko, úndi yoko Nzá'a. Yoko usó ngóye ivónginova ne óyononem.

¹⁶ Apétimo po'ínuhiko óyononem ákoti itukapu íhae yáye. Ngonokoátimakamo nzo'úxopea xapákuke rá'a. Ivavákoatihikomo ra yúnzo. Yané póhutiponemo ne uhá koeti óyononemo, epó'oxo mboéhanemo xapákuke ngyonoati.

¹⁷ —Hara ákoinoke omótovonu okóvo Nzá'a, vo'oku ivónginovamo ne óyononem, inamakamo enjepúkapa.

¹⁸ Hainamo apéti uke'éxoati ra omínjone. Undínemo ihúnokoa kurikópati xoko Itukó'oviti. Ápe njunáko ínzunokea koane inzáxikopea. Yoko Nzá'a porexónu ngíxeaneye —kíxovokoxoane Jesus.

¹⁹ Vo'ókuke neko yuho Jesus, aúkopovomaka okópeokoko ne júdeuhiko.

²⁰ Éno xáne xapákuke koéti:

—Úroevo ndémoniu nê'e. Koati pepokéxovoti. Na koeti kémokenoinoa?

²¹ Itea ápe po'ínuhiko koéti:

—Ako ákoeneye yuho úroevo ndémoniu rá'a. Koítovoi kopo komítiti ne ndémoniu? —koéhiko.

Epemó'ikokono Jesus xapa ayúti íhaxoneti Dedikásaum

²² Ya Njeruzálem yanekóyoke, koati kaxena kóyuipe júdeuhiko hó'eke. Énomone ne áyui íhaxonehiko Dedikásaum. Yoko kaxena kásati yanekóyoke.

²³ Hane véko ne Jesus varándanake ne hána'iti imokóvokuti ya Njeruzálem, enepone íhaxoneti Varándana Salúmaum.

²⁴ Yane ayákukoane júdeuhiko. Hara kixóhiko Jesus:

—Námoye keyúhoyi itukóvotiye íti? Itukápuxo íti ne Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovovi, hákone hí'onó'uxivovi —kíxoanehiko.

²⁵ Ina kixovókokoa Jesus:

—Ngyóuhoinopeanenoe, itea ákonoe yakútíponu. Enepora itukéti índuke ya íháke Nzá'a, énomone exókopinoe indúkeovo koati páhoe.

²⁶ Itea ákonoe yakútíponu vo'oku hainánoe íti óyononem.

²⁷ Enepone óyononem, ivávako yúnzo. Énjoanehiko, koane hokóponuhiko.

²⁸ Mboréxoahiko inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku. Ákomo yanapa ipihóponovokutike, epó'oxo ákomo hu'uxóponoati.

²⁹ Enepone Nzá'a porexónoati, xunané'e ya uhá koéti. Ako itoati hú'uxopea xokóyoke.

³⁰ Koati póhutine úti, úndi yoko Nzá'a —kíxovokoxoane.

³¹ Yane veyó kixone mopóti ne júdeuhiko, mani hepókoti Jesus, kaha'átihiko koépekea kuteati mani kíxoaku yanekóyoke.

³² Ina kixovókoxxoa Jesus:

—Êno únatinoe itukéti índuke xepákukeno, páhoenonu Nzá'a indúkea. Ênomoneikopo kehá'aino hipókinu vo'ókuke?

³³ Ina yumopá jûdeuhiko:

—Haina únati itukéti hepókinopike úti, itea koati vo'oku ákoyea tiya Itukó'oviti, iti xâne kuteâti úti itúkovoti Itukó'oviti —kíxoanehiko jûdeu.

³⁴ Ina kixovókoxxopamaka Jesus:

—Hainá'ikopo yutoxóvoti yane yutoéti hé'e, enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse ne koéti: “Ngoé'epopo, ítinoemaka kuteâti úndi, undi Itukó'oviti” koéti?

³⁵ Itukovo “Ítínoe kuteâti úndi, undi Itukó'oviti” kixoâti Itukó'oviti neko xâne iyónoku yúho mekúke, yoko ako omótova pahúkeovo ne emo'u Itukó'oviti,

³⁶ ná'ikopo koeti “Ítúkovoti Itukó'oviti” kixínenunoe, vo'oku ngoyúhoyea indúkeovo Xe'exa Itukó'oviti? Koáhati undi noívokeo itúkea sasá'iti itúke, koane undímaka páhoe yara kúveu mêm.

³⁷ Eneponi hákoti indukôa itukéti kuteâti itúke ne Nzá'a, ákoni okónokoa kitípinunoe.

³⁸ Itea koeku indúkea kuteâti itúke Nzá'a, yusíkoti ákoyea yakútíponu itea vo'ókuke ra itukéti índuke, mani konokoâti kitípinu. Yane mani yexínoati iséneu itúkeovo póhutine úti, úndi yoko Nzá'a, koeku ápeyea ne Nzá'a njokóyoke, koékumaka ámbeyea xokóyoke —kíxovokoxoane Jesus.

³⁹ Yane kahá'apoaemaka jûdeuhiko iká'akea, itea ítópeovamaka Jesus.

⁴⁰ Ina kayukópovomaka yónea ne Jesus poixó'oke huvêo, enepone Njórdaum, xoko óvoheixoku Xuaum Mbátita áhikexea xâne yanekóyoke iná turixóvo áhikea. Yane óvane Jesus-ya.

⁴¹ Yoko koati êno xâne pihinoâti. Hara koe yuhóhiko vo'ókuke:

—Ako iyupánevoti itúke ne Xuaum Mbátita kuteâti itúke rá'a, itea uhá koeti yuhu Xuâum vo'ókuke ra hóyeno, ainovo koati kaná'uti —koénehiko.

⁴² Yoko ako yumáxapu kutípoti Jesus xapákuke neko xâne.

11

Ivokóvo ne koéhati Lâsaru

¹ Ápe hóyeno ka'arínetai koéhati Lâsaru, íhae kali ipuxóvokuti iháxoneti Mbétanea, óvokumaka Mâriya yoko Márta, mokéxahiko.

² Enepone Mâriya, mokéxa ne ka'arínetai, énomone neko ovohévexoti Jesus xêru koane kihuhévexopati ya híyeu túti.

³ Enepone mokéxahiko Lâsaru, ápe páhoe xoko Jesus. Hara kixóponoa:

—Unaém, ka'arínetai ne ínikene, enepone ákoti omótova yokóvo —kíxoane.

⁴ Eyekóxoane Jesus, hara koéne:

—Enepone arinéti, hainamo koepékoati itea iháyu'ikeokonokemo xunako Itukó'oviti vo'ókuke, epó'oxo inzáy'u'ikeokonokemakamo, undi Xe'exa Itukó'oviti —koéne.

⁵ Yoko koati ákoti omótova okóvo Jesus ne Mâriya yoko po'ínu, enepone Márta, koánemaka Lâsaru, áyo.

⁶ Ikénepoke eyékokinea Jesus ká'arineyeya ne Lâsaru, pí'apoakomaka káxe óvoheixoa ne óvoheixoku.

⁷ Yane hara kixovokoxoa Jesus neko íhikauhiko:

—Hingá, vaúkapapu ya Njúdeya.

⁸ Ina kixôa íhikauhiko:

—Íhikaxotí, koati ávoti axu'íkenepo ike kahá'ayea koépekeopi ya mopôdi ne evo júdeuya, keyúhoikomaka yaúkopivoya?

⁹ Ina yumopá Jesus, itukínoati íhixovoke:

—Nduse ákoikopo ákoe ne óra ya káxe? Itukovo yoneâti káxe ne xâne, ako ikaxáhevexoti. Koáhati iníxoti vo'oku uhápu'ine ne kauhápu'ikoati ra kúveu mêm.

¹⁰ Itea itukovo yoneâti yóti ne xâne, ikáxahevexovo vo'oku ákoyeane kauhápu'ikoti xokóyoke —koéne.

¹¹ Ina kixovókoxxopaikomaka:

—Imókone neko vínikone Lâsaru itea mbihinoâti, ngoyúkoponoati.

¹² Ina kixoáhiko íhikau:

—Unaém, enepo itukapu imókoti, ákoneikopomea yuvâti —kíxoanehiko.

¹³ Yoko “ívókovone” koéti neko yuhu Jesus. Itea ikútixati íhikauhiko koati imókoti.

¹⁴ Ina kauhápu'íkinoia Jesus koéku. Hara kixovokoxoa:

—Ívókovone Lâsaru.

¹⁵ Epó'oxo elóke ongóvo ángo'oyea xokóyoke maka yakútíponunenoe. Hingayá, naíxapana úti.

¹⁶ Ina kixovókoxxo ha'ínehiko ne Túme, enepone íhautimaka Hapáparu:

—Hingá, maka xané víxane koépekeokono —koéne.

Jesus itukóvo koexépuopotiti ivokóvoti

¹⁷ Koeku símea ne Jesus ya Mbétanea, itone koaturu koeti káxe ike ekóxinevo ne Lâsaru.

¹⁸ Yoko mopó'amea kilomituru kíxoaku Mbétanea ne Njeruzâlem.

¹⁹ Koati ênoti jûdeu óvokuke Mâriya yoko Márta kouhépekoponeati isóneue ike ivókinevo áyo.

²⁰ Eyekóxoane Márta kenó'okea ne Jesus, pihóne okótumonexea. Kene Mâriya, óvane óvokuke.

²¹ Tokopóne Jesus ne Márta, hara kíxoa:

—Unaém, eneponi yáva yâye, ákoni ivákapu ne áyom.

²² Itea enepo yepéma Itukó'oviti kó'oyene, énjaa poréxeopeamo ne yépemoake.

²³ Ina kixôa Jesus:

—Iyukópovotimo ne yâyo.

²⁴ Yane hara kixópamaka Márta:

—Énjaa iyúkopeovomo simapúne exépukopope xanéhiko yaneko auké'ene ra kúveu mêm.

²⁵ Ina kixôa Jesus:

—Undíne itukóvo koexépuopotiti ivokóvoti, mborexópatimaka inámati apéyeati ákotinemo hunókoku. Enepone kutipónuti, yusíkoti ivókeovone itea kóyeanevo iyúkopeovo.

²⁶ Heú koeti kutipónuti inamápoti ya njokóyoke, ákomo uké'eva pevóti. Kitípoa ra yúnzo?

²⁷ —Êm Unaém, ngutípoa —kíxoane Márta. —Ngutípoane itúkeovo iti ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovovi. Iti Xe'eva Itukó'oviti kúxone úti símeamo yara kúveu mêm —kíxoane.

Koeku Jesus iyó

²⁸ Uke'éxone koyúhoyea ne Márta, ina ihaxíkopono Mâriya, enepone po'ínu, motovâti ákoyea po'i kamoâti. Hara kíxoa:

—Simóne ne Ihíxaxoti. Íti iháxiko —kíxoane.

²⁹ Kamoáne Mâriya, xepú koéne, pihóne xokóyoke.

³⁰ Yoko avo úrukapa Jesus ne kali ipuxóvokuti, óvoheixoakone xoko tokópeaku Márta.

³¹ Enepohikoneko jûdeu onóheixeati óvokuke ne evo Mâriya kouhépekoponeati isóneue, noixoâne exépukea, hokó kíxoane, iktíxatihiko, iyóponoti xoko ekóxokonoku áyo.

³² Simoáne Mâriya ne Jesus ya xoko óvoheixoku, ipuyuké kó'iyeano nonékuke koane kíxea:

—Unaém, eneponi yáva yâyeke, ákoni ivákapu ne áyom —kíxoane.

³³ Noixoâne Jesus iyoyea koánehikomaka neko jûdeu hokoâti, yupihovó koéne kotíveyea isóneuke xaneâti hána'iti kóseanayea.

³⁴ Ina kôe ne Jesus:

—Ná'ikopo yekóxoano?

Ina yumopâhiko:

—Yókone Unaém, neíxapana —kíxoanehiko.

³⁵ Yane íyone ne Jesus.

³⁶ Ina kôe ne jûdeuhiko:

—Neíxoa koéku? Koati yupihóvati ákoyea omótova okóvo nê'e —koénehiko.

³⁷ Itea ápe po'ínuhiko koêti:

—Koítovopepo komítiti rá'a. Manímea apêti kíxoaku motovâti ákoyeani ivákapu neko Lâsaru —koénehiko.

Koexépuropa Jesus neko Lâsaru

³⁸ Yupihovó koéneoxomaka kotíveyea isóneuke Jesus. Úkeane pího xoko ekóxokonoku Lâsaru, kali hána'iti uhóro kehoêti mopoike. Yoko ápe pú'iti mopôti exéxeokonoke.

³⁹ Ina pahukôa Jesus veyópeokono ne mopôti. Itea hara kíxoa Márta, mokéxa neko ivokóvoti:

—Unaém, xúnatine ihópune, vo'oku koáturuxopene káxe kó'oyene ike ekóxinevo.

⁴⁰ Ina kixôa Jesus:

—Ákoikopo ínchapimeko neíximo xunako Itukó'oviti enepo yakutípo yúnzo? —kíxoane.

⁴¹ Ina veyopókono neko mopôti. Yane hara kôe ne Jesus koeku komómoyea vanúke:

—Pai, ainapo yáoke vo'oku kéminu.

⁴² Énjaa kéyeyikune kéminu, itea kó'inokeneye yúnzo kó'oyene vo'ókuke ra êno xâne yâyeke, maka akútíponune itúkeovo iti pahukónu nzímea yara kúveu mêm —koéne.

⁴³ Uke'éxone koyúhoyea nê'e, kóhonokoxo emó'u kó'iyea:

—Lâsaru, ipíhikapa meúkeke! —koéne.

⁴⁴ Yane iyúkopovo ne ivokóvoti, ipúhikopone meúkeke koane ínayea áú'okexovo hêve yoko vó'u, koane aunoné kó'iyea ya léhu. Ina pahukôa Jesus kúxe'okopeokono motovâti yonópea.

Oposikokonone kixoku koépekeokono ne Jesus

Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Lk 22.1-2

⁴⁵ Xapákuke neko jûdeu noixóponoti Mâriya óvokuke, êno kutípoti Jesus noixeâne ituke.

⁴⁶ Itea pihóne po'ínuhiko jûdeu xoko farízeuhiko éto'okoponea koêku ne ituke Jesus.

⁴⁷ Yane ho'úxohiko koati payásoti yúhoikovoku jûdeuhiko ne tuti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, yóko'o ne farízeuhiko. Ina koehíko:

—Namo víxaneyé? Koati ênoti iyupánevoti ituke ne hóyeno!

⁴⁸ Enepono síkáne úti, kutipoátimo heú koeti xâne. Hane keno'ókotimo ne payásoti ya utíke íhae Róma uke'éxoatimo ra sasá'iti péti vimókovoku, koánemakamo ra poké'exa úti —koénehiko.

⁴⁹ Yoko ápe Kaífa xapákukehiko. Énomone neko koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke yaneko xoénae. Hara koe yúho xapákuke:

—Ako yéxonenoel!

⁵⁰ Ako kali iséneunoa ra koekúti! Unatíneoxo ápeyea póhuti hóyeno ivokínovoti ra xanéhiko ya koêkuni itúkeovo poké'exa úti uke'éxokono koane uhá koeti xanéhiko yara poké'exake úti ivokóvo —kíxoanehiko.

⁵¹ Yoko enepone yúho, haina ukeáti xokóyokene, itea vo'oku itúkeovo koati payásoti ya uhá koeti sasedóti yaneko xoénae, poréxoá Itukó'oviti koyúhoinoa koêku ne ávoti simápu kaxéna, koyuhoáti ivókinovamo Jesus ne xâne yane poké'exa jûdeu.

⁵² Yoko haina pohúneta xanéhiko poké'exake jûdeuhiko ivókinovomo, itea ivokínovotimaka ho'úxopea uhá koeti xe'éxaxapamo Itukó'oviti, koêkuti óvohikoku, itukópatihiko póhutipone ikéneke.

⁵³ Ukeátine neko káxe, kóusokone isóneuno Jesus ne tutíhiko jûdeu koépekeamo.

⁵⁴ Hukínóvotipo ákoyeane íhikaxa ne Jesus xapa jûdeuhiko. Pihópone kalíke pitivóko koéhata Efaráim xe'o mêm akóti apêti. Énomone óvoheixo koánemaka íhikauhiko.

⁵⁵ Yoko yé'exovone Páskoa yanekóyoke, áyui jûdeu ya hó'eke. Hukínóvoti enó'iyea xâne ukeáti neko óvoheixoku Jesus yonotihiko Njeruzálem tumúneke kaxena áyui, motováti kasása'ikeovo kuteáti koeku páhoenoa hó'e itúke.

⁵⁶ Enepoihikone xâne ya Njeruzálem, opósi'ixohiko Jesus. Koeku óveahiko yane hána'iti imokóvokuti, hara kixókoko vo'ókuke:

—Na kó'inoaye iséneu, keno'ókotiperameamo? áko'o ákoperameamo kená'aka ayuítike —kixókokohiko.

⁵⁷ Yoko pahúkoane farízeuhiko yoko tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, kónokea koyúhoyea óvoheixoku Jesus áva xâne noixoáti, motováti iká'akoponeahiko.

12

Jesus ya Mbétanea

Mt 26.6-13; Mk 14.3-9

¹ Sei koé'iko káxe ávoti tumúneke neko áyui jûdeu hó'eke koéhata Páskoa, pího Jesus ya Mbétanea, óvokuke Lásaru, enepone ivokóvoti koéxepoepo.

² Itúkohiko êno níkokónoti vo'oku símea Jesus. Márta itukóvo kaunákoti mêsa. Kene Lásaru, kahá'ine Jesus yoko po'ínuhiko xâne xe'o mêsa.

³ Yane ápe xêru yupihóvoti hepiko, ainóvoti nârdú akóti ánahi véyone Mâriya. Yoko puhí koeti íhakue neko xêru. Ina ovohéveho Jesus koane kíhuhevexopea ya híyeu túti. Yupihovó koéne uhako íhópune ne xêru ya uhá koeti kúveu neko ovokúti.

⁴ Ina kôe ne Juda Iskarióti, po'ínu íhikau Jesus, enepone itúkohevoti koeku hókea Jesus, enepone kurikoátimakamo xoko xanéhiko puváti:

⁵ —Mani êno tíüketi ováti ra xêru akavánevo, kuteáti námoe xâne ko'ítuketi ováti yehí koeti kohê. Na koeti ákoino akávanevo, ínani parekéxakana xanéhiko ákoti apeínoati ne ésa'í? —koéne.

⁶ Kó'inokeneye yúho, haina vo'oku yónea okóvo ne xâne ákoti apeínoati, itea vo'oku itúkeovo koyónoti tíüketina evo Jesus, yoko kóyekune véyee apê tíüketi urúkuvoti íhakuke.

⁷ Ina yumopá Jesus:

—Síkeane ra séno. Unákinoake ne xêru motováti kíxeonene, inúxoatine ne kixókonokumo ngxoxé'u engaxápune.

⁸ Kóyekunemo xepákukenoel ne xâne ákoti apeínoati, itea ákomo ángoyeneye xepákukenoel —kíxoane.

Itúko isóneu ne tuti jûdeu koépekeka Lásaru

⁹ Yupihovó koe êno xâne xapákuke jûdeu eyekóxoati símeane ne Jesus ya Mbétanea. Úkeane noixóponoahiko. Haina pohúneta vo'oku Jesus pihínohiko, itea noixóponotimaka Lásaru, eneponeko ivokóvoti koéxepoepo Jesus.

¹⁰ Yoko kóusokonehiko isóneu ne tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke koépekeamaka Lásaru

¹¹ vo'oku koati ênoti jûdeu hokópoti Jesus vo'oku Lásaru.

Ihayú'ikokono Jesus urúkovu ya Njeruzálem

Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40

¹² Poéha káxe ikénépoke, eyékokonehiko kenó'okea Jesus ya Njeruzálem neko éno xâne komomóponoti áyui Páskoa.

¹³ Ina veyohíko tuti exáte, yane pihónehiko okótumonexea Jesus xaneáti vaúkexeahiko. Hara koéhiko yúho vaúkexea:

—Koati hána'iti ihayú'iuti rakéne. Viháyu'ika ra páhoenovi Vúnae Itukó'oviti. Énomone ra natina úti, uti izaraelíta —koénéhiko.

¹⁴ Yoko ísimokono xe'exa njuméntu xoko Jesus, ina ivu'íxoa kuteáti koéku ne kúxoti yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koéti:

¹⁵ “Hákonoe píke, itínoe íhae Njeruzálem, vo'oku harakéne netínanoe ivu'íxoti xe'exa juméntu”
koéti. *Zacarias 9.9*

¹⁶ Yoko avo éxa íhikauhiko Jesus kixó'ekone neko yutoéti yaneko káxe, itea itukópovone hána'iti ihayú'iuti ne Jesus ya xoko Itukó'oviti ike exépukepíne ukópea xapa ivokóvoti, yane puyákovanehiko okóvo íhikau neko kúxotihiko yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti koyuhó'iyeati koéku, koane exó kixóponea tokópeovoxo.

¹⁷ Enepohikoneko éno xâne noíxoti Jesus koéxepukopea Lásaru ukópea xapa ivokóvoti, koyúhopene neko noíxone xapákuke xanéhiko.

¹⁸ Énomonemaka okótumonexino Jesus neko éno xâne vo'oku eyékoexa koéku neko hána'iti iyupánevoti ítuke.

¹⁹ Ina kixokókohiko ne farízeu:

—Yokómomaphinoe, ákomo víta vo'oku heu-heú koéne xâne xokóyoke —kixókokonehiko.

Kahá'a noíxea Jesus ne ngerêkukhiko

²⁰ Xapákuke neko xanéhiko ihayú'ikoponoti Itukó'oviti xapa ayuíti hó'eke, ápemaka xâne ákoti itukapu júdeu, enepone ngerêkukhiko.

²¹ Énomone yuhó'ixopono Filípi íhae pitívoko iháxoneti Mbetásaida ya Ngalíleya, koyuhó'inoatihiko kahá'ayea noíxea Jesus.

²² Pihóne ne Filípi éto'okoponea Ándere. Yane pihóne neko pi'áti éto'okoponeamaka Jesus.

²³ Ina kixóáhiko Jesus:

—Simóvone kaxena indúkeovo hána'iti ihayú'iuti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne.

²⁴ Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Enepone ake nonéti, kuteáti ake tiríku, enepo hákoti irikópovo poké'eke, hákotimaka ekoxópokono, kóyeaemo kóyeku. Itea enepo ekaxápakana, enópomo há'i póreu.

²⁵ Koékuti xâne ákoti omotóvo okovo kouhepeka kóyeku yara kúveu mêum, evókotimo mani unako koépoku xoko Itukó'oviti. Itea enepone xâne ákoti yuixápu ne mani unako kóyeku yara kúveu mêum, énomonemo unatí koépoku xoko Itukó'oviti ákotinemo hunókoku.

²⁶ Enepo áva xâne kahá'ati itúkea indúkexeake, konókoti hókeonu. Yoko koékutimo véngoku, énomonemakamo véko. Epó'oxo áva xâne itúkoti indúkexeake, kahaná'ikoatimo Nzá'a —kíxoanehiko Jesus.

Koyuhó'a Jesus koéku ne ivókovope

²⁷ Ina koe'íkomaka:

—Koati hána'iti tiveko inzóne. Námeamo ángoeneye? “Keítapunu yara óra nzímokune” ínjamea ne Nzá'a? Itea ako omótova vo'oku koati énomone nzímíno yara kúveu mêum.

²⁸ Pai, kehána'ika ra íhe —koéne.

Énomone yané'e, apé koéne emo'úti inu'íxoti vanúke. Hara kôe:

—Ngahána'ikoane, epó'oxo ngahaná'ikopatíkomakamo kó'oyene —koéne.

²⁹ Yoko enepohikoneko éno xâne ho'uxóvotiya, kamoánehiko neko emo'úti, koyúhoahiko itúkeovo xururúkoti. Kene po'ínuhiko, hara kôe:

—Koati ánju íhae vanúke, ovoxe Itukó'oviti yuhó'ixoa —koénéhiko.

³⁰ Ina kourápu'ikinoahiko Jesus koéku. Hara kôe:

—Haina vo'ónguke itea vé'ókukeneoe ápeino ne emo'úti.

³¹ Simóvone kaxena kouhupu'ikeokonoku ípíhoponeokonono ne xâne yara kúveu mêum vo'oku váhere kixoku itúkeovo, koane veyopókonotinemo ne Satánae itúkeovo pahúkoti yara kúveu mêum.

³² Kene úndi, enepo ngaexépujakanane ungeáti poké'e, inzímotimo uhá koeti kó'iyevokuvu xâne njokóyoke —koéne.

³³ Kó'inokeneye ne yúho, exókoati kixókumo koéku ivakápu.

³⁴ Ina kixó'a xanéhiko:

—Enepone véxone ya yútoeke porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, ákomo ivákapu ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne. Ná'ikopo koeti keyúhoino

kónokea koéxepukeokono ukeâti poké'eke ne íhae vanúke ikútípasikoponovoti, uti xâne? Kutíyaikopomea nê'e? —kíxoanehiko.

³⁵ Ina yumopáhiko Jesus:

—Ákonemo áxu'ikene yâye xepákukeno ne kouhápu'ikoti xâne. Víkaikopo uhapú'itike koêkuiko ápeyeko xepákuke maka hákone simópi hahákuti. Vo'oku koêkuti yonóti xapa hahákuti, ako exa yónoku.

³⁶ Koeku ápeyeko xepákukeno ne kouhápu'ikoti, yakútípoano ne motovâti itikopivo kouhápu'ikotimaka po'ínuhiko xâne —kíxovokoxoane Jesus.

Uke'éxone koyúhoyea ne Jesus, ipúhiko peane xapákuke. Yane ákone kúrivakaxapa.

Ako akútípo Jesus ne júdeuhiko

³⁷ Upánini enó'iyea iyupánevoti ítuke Jesus, hoénaxovepe xunáko xapákuke neko xâne, kóyeane ákoyeahiko akútípoa.

³⁸ Kó'inokeneye, koati tokopóvoti neko yútoe porofeta Izâiya mekúke, enepone koêti:

“Unaém, ako kutipóati ra yemó'u koyúhone úti. Ako iyukínovati isóneu ne hána'iti xináko képuhiu xapákuke” koêti. *Izâiya 53.1*

³⁹ Ene ákoino omótova kutípeahiko, kuteâtimaka koeku kó'iyea po'íke yútoe Izâiya, enepone koêti:

⁴⁰ “Poréxoa Itukó'oviti ákoyea itópoinoake komómoyea ya úke. Poréxoamaka kótiu'ikea omíxone ákoinoke itópoinoake noíxea ya úke. Énomonemaka ákoino éxina isóneu koêku, koane énomonemaka ákoino aukapapu xoko Itukó'oviti. Koati ákoinokemakamo kaitapa Itukó'oviti” kôe. *Izâiya 6.10*

⁴¹ Kó'inokeneye yuho Izâiya, vo'oku noíxeane yanekóyoke itúkeovo koati hána'iti ihayú'iuti ne Jesus, koane koyúhoyea koêku.

⁴² Kóyeane enó'iyea kutípiti Jesus xapákuke neko tutíhiko júdeu, itea he'onó'u kixóvohiko hókea vo'oku píkea éxea farízeuhiko. Koati pikotíhiko kópuhikeokono íhikaxovokuke hó'e eneponi exâ farízeuhiko.

⁴³ Koáhati ainóvoti oposí'ixoti úhepeyeko isóneunoa xanéhiko ya koêkuni itúkeovo Itukó'oviti kahá'ahiko úhepeyeko isóneunoa.

Koyuhôa Jesus kixókonokumo ne xâne ákoti akútípoa

⁴⁴ Ina kohonóko emó'u ne Jesus. Hara kôe:

—Koêkuti xâne kutipónuti, háina póhutine úndi kutípo, itea hane kutípoxo enepone Pahukónuti nzímea yara kúveu mêmum.

⁴⁵ Koane koêkuti noixónuti, koati noixoâtimaka neko Pahukónuti nzímea yâyeke.

⁴⁶ Nzímínoti ngóuhapu'ikea xâne yara kúveu mêmum, maka hákone ovóheixo hahákutike ne póhutíhiko kutipónuti.

⁴⁷ Enepo áva kamoâti ra yúnzo ákotimaka itukâ, háina úndi pahukoâmo ipíhoponeokono, vo'oku háina nzímínoti mbahúkoepa xâne ipíhóponovokutike, itea nzímínoti ngóiteova.

⁴⁸ Enepone ákoti akahá'anu, ákotimaka akútípo yúnzo, anêko exókoati yonópeamo ipíhóponovokutike. Enepone íhíkavoti yúnzo, énomonemo exókoati yonópeamo ipíhóponovokutike simapúne hunókoku ra mêmum.

⁴⁹ —Haina ukeâti njokóyoke ra yúnzo, itea koati Nzá'a, enepone Pahukónuti nzímea yara kúveu mêmum, exókono nóngone ngoyúhoyea koane nóngone ngóuhapu'ikea xapa xâne.

⁵⁰ Enepone páhoenonu ngoyúhoyea, énjoa itúkeovo énomone porexó xâne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku. Yoko enepora yúnzo, koati kuteâti páhoenonu Nzá'a ngoyúhoyea.

13

Kípohévekexoa Jesus ne íhikauhiko

¹ Yanekóyoke, koati tumúneke Páskoa, enepone áyui júdeuhiko hó'eke. Éxoane Jesus símeovone kaxena ipúhikoepa yara kúveu mêmum koane káyukopeovo xoko Há'a. Yoko enepone ákoyea omótova okóvo Jesus neko hokoâtihiko yara kúveu mêmum, tukú kíxoa yaneko píhopóne.

² Énomone yanekóyo, níkotíhiko evo Jesus xapa Páskoa. Yoko tumúneke nê'e, ípíhoane Ndeápu isóneuke Juda Iskarióti, xé'a Símaum, kuríkeamo Jesus xoko xanéhiko puvâti.

³ Éxoamaka Jesus ápeyeko xunáko, póneake Há'a, oukeke uhá koeti koekúti, koane éxoamaka itúkeovo úkeakune xoko Itukó'oviti yoko káyukopeovonemo xokóyoke.

⁴ Ya koeku níkeakohiko, exépkone ne Jesus, ina kurikóde ne hamá koeti ípovo oveâti oukeke ne po'í ípovo. Yane ina véyo váhere íká'áko no'ékuke,

⁵ Inamaka véyo úne koane kóhokeane mbásiyake. Yane turíxovone kípohévekexea íhikau koane kíhuhevekexopea yane váhere íká'ae no'ékuke.

⁶ Ina kixóa Símaum Péturu ahí'ókovane Jesus:

—Unaém, itínemo kípohévexonu?

7 Ina yumopâ Jesus:

—Avo yéxina iséneu ra índuke kó'oyene, itea yexoâtimo tumúneke.

8 Ina kixoá'ikomaka Péturu:

—Ákomo kalíhuina kipéhevexinu.

Itea hara kixópa Jesus:

—Enepomo hákoti ngipohévexopi, ákonemo omótova hékinu.

9 Yane hara kixópanemaka Péturu:

—Unaém, hákoikopo poehâne njêve itea kipé'ikamaka ra vó'um koane ndûti.

10 Yane hara kixópamaka Jesus:

—Enepone xâne ahíkovatine, sasá'ipone. Poéhane hêve kopití'ipo koêkuiko ixómoyea yónokexo, kónokinoke kipóhevexeovo. Kene háxa, uhá koene sasá'ipea. Énomonemaka kénenoye koeku itíkivo ngasása'iupone. Itea ako heú yákoenoe itúkeovo sasa'ipotine —kíxoane.

11 Vo'oku éxoane Jesus itukóvotiye ne itúkohevoti xapákuke ne hokoâti, enepone kurikoâtimo xoko xanéhiko puvâti. Énomone kó'ino: “Ako heú yákoenoe itúkeovo sasa'ipotine” kó'ino.

12 Uke'éxoane Jesus kipóhevexexea ne íhikau, yane itúkopane ne hamá koeti ípovo ina aukópovo xe'oku mêsa. Hara kixovokoxo íhikau:

—Yéxoanenoe koêku ne índukeinopi?

13 Íhexinunoe Íhíxaxoti koane Yúnae. Yoko koati tokopóvoti ne yiúho vo'oku kaná'uteoxo indúkeova.

14 Koeku íngutipasikeovo ovoxéti ngipóhevexeopinoe, undi Yúnae yoko Íhíxaxopiti, yusikónemaka kíkikokoneye.

15 Vo'oku koati indúkínopitinoe hékone motovâti itíkímaka kuteâti ra índukeinopinoe.

16 Koati emo'úti ra yunzó'inopi, ivévakanoe: Haina ahinoéti payasô yane pátarauxa. Koane hainámaka pahoéti payasô yane pahukoâti.

17 Koeku yéxinoe ra koekúti, koati únatimo kêku enepo itiká.

18 —Enepora yunzómeku, haina uhá ketínoe ngíxo, vo'oku é'exo ngíxoixoane ne noívongoeponéhiko. Kó'inokeneye, koati tokopóvoti kíxone ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti mekúke xoko kó'iyekau: “Enepone ixómoti iníkonu, ainovó koe énomone vaheréxinonu itúke” koéti.

19 Éndo'okinopikenoe kó'oyene maka enepo avané'e ne koekúti, yakútipoanenoe indúkeova ne ngixínopike.

20 Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Koêkutimo ivavákoati ne mbáhoe, undímakamo ivávako. Epó'oxo koêkutimo ivavákonuti, koati ivavákoati ne Pahukónuti nzímea yara kúveu mêm —kíxovokoxoane.

Exókoa Jesus itukóvotiye ne kurikoâtimo xoko xanéhiko puvâti

Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23

21 Uke'éxoane Jesus koyúhoyea, yupihovó koéne kotíveyea isóneu ina kixovókoxo íhikau:

—Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Anéye póhuti xepákuke itúkohevoti koeku hókeonu, enepone kurikónutimo xoko xanéhiko puvónuti —kíxovokoxoane.

22 Yane noinoneké kixókokone ne íhikauhiko, akó'oti hapiké'eka itukóvotimoye xapákukehiko.

23 Yoko ápe póhuti íhikau Jesus xêrerekuke, enepone ákoti omotóva okóvo Jesus.

24 Vó'u veínoa Simaum Péturu éxokea nè'e kahá'ainoa épemo'ikea Jesus itukóvotiye ne kíxone.

25 Yane hara kixo Jesus neko íhikau isu'oo koyeâti xa'ákuke:

—Unaém, kutíyane ne kíxe?

26 Ina yumopâ Jesus:

—Énomonemo ne mbôreu itátane páum ngaláka'iu utókuke —kíxoane.

Yane veyone itátane páum ne Jesus, ina kalaká'ikoa utókuke, ina poréxo Njúda, xé'a Simaum Iskarióti.

27 Ehá'axo namúkoa Njúda neko itátane páum, úrukovane Satánae. Yane hara kíxo Jesus:

—Yéhaka itíki ne ítikemo —kíxoane.

28 Yoko ako ápahuina xapákuke neko ovoti xe'o mêsa exínoati isóneu kó'inokeneye neko yuhu Jesus.

29 Vo'oku itúkeovo Njúda koyonínoa tiúketinahiko, ápehiko ikutíxati pahukoâti Jesus ne Njúda vanéxoponea nókone vo'oku ayuúti, áko'o itúkeovomea pahukoâti pórekexoponea tiúketi xoko xâne ákoti apeñoati.

30 Ehá'axo namúkoa Njúda neko itátane páum, ipúhíkopeane xapákuke. Yoko yótine yane kôyo.

Inámati koekúti páhoenovi Jesus vitúkea

31 Ipuhíkopeane Njúda xapákuke, ina kixovókoxo Jesus ne íhikau:

—Oránane éxeokono indúkeovo hána'iti ihayú'iuti, undi íhae vanúke ikútipasikoponovoti xâne. Epó'oxo vo'ónguke, iyúseotinemakamo itúkeovo hána'iti ihayú'iuti ne Itukó'oviti.

³² Koeku ngouhupu'ikea itúkeovo koati hána'iti ihayú'iuti ne Itukó'oviti, koati Itukó'ovitimou kouhápu'iko indúkeovomaka hána'iti ihayú'iuti. Yoko kouhápu'ikoatimo kó'oyene.

³³ Itínoe kutí ngíxone kálihunoe nje'éxaxapa, ákonemo ánju'ikene xepákukenoe. Yoposikonutinoemo itea kuteáti yunzó'inoa ne júdeuhiko yanekóyo vo'oku yonómboku, kúteanemaka ne yunzó'inopinioe kó'oyene: Enepora yonómboku, avo omótova yenópi kó'oyene.

³⁴ Anéye inámati mbáhoenopinioe itiki: Hako motovókoko yokóvo. Kuteáti ngixópiku ákoyea omótovopinioe ongóvo, énomonemaka íxekakaneye.

³⁵ Yane heú koetimo xâne éxea itíkivo ínzikau, enepo hákoti motovókoko yokóvo —kíxovokoxoane Jesus.

*Koyuhó'inoa Jesus koêkumo ne Simaum Péturu
Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34*

³⁶ Ina kixo Jesus ne Simaum Péturu:

—Ná'ikopo yenópo Unaém?

Ina yumopá Jesus:

—Avo omótova yéni xoko yonómboku yara koeku kó'oyene, itea áxu'ikenevo ínamo omótova hékinuya.

³⁷ Ina kixopámaka Péturu:

—Unaém, na koeti ákoino omótova nzókeopi yara koeku kó'oyene? Okonókovo, usó ngóye ngoépekeokono ve'ókuke.

³⁸ Ina kixopámaka Jesus:

—Usó kéyeoxo képekikono vo'óngu? Koati emo'úti ra yunzó'inopi, ivévaka: Tumúnekemo éneyea ne tapí'i, mopó'átinemo keyuho ákoyea yéxanu —kíxoane.

14

Jesus itukóvo xêne yonópoti xoko Itukó'oviti

¹ Ina kixopámaka Jesus ne íhikauhiko:

—Hákonoe aina kixe iséneu. Koeku kívivo Itukó'oviti, kívápunumaka.

² Ako yumáxapu iháxakoku kúveu ne óvoku Nzá'a. Eneponi hákoti koené'eye, ákoni ínjapineye. Koati ngounákopinopitinoemo yóvokuya.

³ Mbihapáne, enepo ngausákapinapinenoe yóvoku, ínamo ngayukápapu veyómboneopinioe, maka enepone ómboku, itúkapunemaka yópoku.

⁴ Yoko yéxoaneno ne xêne yonopâti.

⁵ Ina kixóda Túme:

—Unaém, ako véxa ne yenópoku. Ná'ikopo kixoátiye véxea ne xêne yonopâti?

⁶ Ina yumopá Jesus:

—Undíne itukóvo xêne yonópoti xoko Itukó'oviti. Undínemaka itukóvo poéheve ne kaná'uti kixovókuti íhae xokóyoke. Undínemaka itukóvo úkeaku ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku. Ákomo simoáti ne Nzá'a enepomo hákoti itukovo njokóyoke véko.

⁷ Eneponi yexánuxo, manímaka yexoáti ne Nzá'a. Itea ukeátine kó'oyene, yexoátinemo koane neixooaneno —koéne.

⁸ Ina kixóda Filípi:

—Unaém, yéxakavea ne Yá'a, yane úhepetinemo visóneu.

⁹ Ina kixopámaka Jesus:

—Filípi, énoé óveam xepákukenoe, itea kóyeakone ávovea yéxanu? Enepone noixónuti, noixooanemaka ne Nzá'a. Na koeti: “Yéxakavea ne Yá'a” ké'ino?

¹⁰ Ako yakútipoa anéyeyea Nzá'a njokóyoke koánemaka undi xokóyoke? Enepora yunzó'inopinioe, haina ukeáti njokóyoke itea xoko Nzá'a úkea, enepone anéyeti njokóyoke. Énomone itukóvo ne itukéti índuke.

¹¹ Yakútipoa anéyeyea Nzá'a njokóyoke, koánemaka undi xokóyoke. Enepo hákotinoe kitípóa ra yúnzo, konokoátiko kitípinu vo'ókuke ne iyupánevoti índuke, neixonenoe.

¹² Koati emo'úti ra yunzó'inopinioe, ivévaka: Enepone kutipónuti, itúkotimo itukéti kuteáti ne índuke, epó'oxo anu'úkotimo hána'iko índuke ne ítuke vo'oku aúngoepovenemo xoko Nzá'a.

¹³ Uhá koeti koêkuti yépemone ya inzáke, indukínopeatinoemo, maka íháyu'ikakanane Nzá'a vo'oku índukeinopimo.

¹⁴ Enepo áva yépemone ya inzáke, indukínopeatimo —kíxovokoxoane.

Koyuhóa Jesus pahúkeamo ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti

¹⁵ Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Enepo hákotinoe motovónu yokóvo, itikoátinemo ne mbáhoenopi.

¹⁶ Embemínopitinoemo Nzá'a pahúkinopi po'i Koxunákopiti ingéneke ukeâti ya xokóyoke, ákotinemo ahíkuxeovopiku.

¹⁷ Énomone ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone kauhápu'ikoatimo ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. Enepone xâne yara kúveu mêmum ákoti éxa Itukó'oviti, ako omótova namúkea vo'oku ákoyea naíxa, koane ákoyeahikomaka éxa. Itea yéxoano, vo'oku ápeya xikóyoke koane ovo'ó koépitinoemo.

¹⁸ —Ákomo kurí ínjapinoe kuteâti koeku moyénoti. Kóyeaneo ngáyukopinovopinoe.

¹⁹ Ákone ahíkapu ákoyeakunemo naíxanu ra xanéhiko yara kúveu mêmum, itea neixóponutikomo. Epó'oxo vo'oku ámbepeakomo, keánenoemakamo.

²⁰ Yaneke káxe, yexoátinenoemo ápeya ne Nzá'a njokóyoke, koane yápeyinoe njokóyoke, ngoánemaka xikóyokenoe.

²¹ —Enepone xâne exoâti ne mbáhoenoa itúkea koane itukoâti, koati énomone ako omotóvonu okóvo. Yoko enepone xâne ákoti omotóvonu okóvo, ákomakamo omótova okóvo Nzá'a. Ngoánemaka, ákomakamo omótova ongóvo, koane ngoutáta'ixinovatimo —kixovokoxoane Jesus.

²² Ina kixôa Njûda, itea haína neko Njuda Iskarióti:

—Namo kixoâtiye itúkeovo póhutine úti keútata'ixinovo, ákotimaka keutáta'ixinapa ne xanéhiko yara kúveu mêmum?

²³ Ina yumopâ Jesus:

—Enepone xâne ákoti omotóvonu okóvo, itukoâtimo ne mbáhoenoa itúkea, yane ákomo omótova okóvo Nzá'a. Vitukoâtimo vóvoheixoku xokóyoke.

²⁴ Enepone xâne puvónuti, ako ituka yúnzo nê'e. Yoko enepora emó'um kémone kó'oyene, haina ukeâti njokóyoke itea xoko Nzá'a úkea, enepone Pahukónuti nzímea yara kúveu mêmum.

²⁵ —Ngoyúhoinopeanoe ra koekúti kó'oyene koêkuiko ámbeya xepákukenoe,

²⁶ itea enepone Koxunákopitinoe ingéneke, enepone Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, páhoemo Nzá'a itúkea índuke xepákukenoe, énomonemo ihíxaxopinoe uhá koeti koekúti, yoko huvó'oxopitinoemakamo puyákoponeova yokóvo ne uhá koeti yunzó'inopi.

²⁷ —Mboréxopinoe hána'iti úhepeko asako yomíxone ákoti pepakéxapu iséneu, kuteâti koeku úhepeko asako omínjone ákoti pepakéxapu inzóneu. Enepone mbónepike, haina kuteâti pónepike ra kúveu mêmum. Hákonoe aina kixe iséneu, koane hákonoe píke.

²⁸ Kémoaneno ne yunzó'inopimeku mbihópeanemo, koane ngáyukoepoivoikomo ngahá'inepeopi. Enepo itikápuxonoe ákoti omotóvonu okóvo, mani elokeâti yokóvo koeku aúngoepovomo xoko Nzá'a, vo'oku énomone payasó ya undíke.

²⁹ Éndo'okinopikeno kó'oyene koeku ávovea simápu kaxéna, maka simapúne, yakútiipoane.

³⁰ Ákonemo áxu'ikene yúnzo'ixeopinoe vo'oku oránane ko'ítukeyea ne Satánae, enepone pahúkoti yara kúveu mêmum. Yoko ako xunáko oúngeke nê'e,

³¹ itea kó'inokenemoye ne véngoku, motovâti éxea xanéhiko yara kúveu mêmum ákoyea omótova ongóvo ne Nzá'a yoko índúkea ne páhoenonu. Hingá, pihápene úti —kixovokoxoane.

15

Éxetina Jesus ihókovoti koeku xuve úva

¹ Ina kixovókoxoakomaka Jesus ne íhikau:

—Hara ngoéneye koati únati xuve úva, kene Nzá'a itukóvo katarákoati.

² Uhá koeti káva'oya ákoti paréxa há'i, tetúkoa Nzá'a. Kene uhá koeti káva'o poréxoti há'i, kasása'ikoa motovâti xu'ínayexa há'i pôreu.

³ Koati sesa'ipotine vo'oku emó'um ngoyúhoinoipikeneno.

⁴ Kuteâti koeku káva'o xoko xúve, énomonemaka kónoko ké'iyineye njokóyoke. Yane ngoánemakamoye ya xikóyoke. Kuteâti ákoyea parexa há'i ne káva'o haxá koyeâti xúve, keánenoemaka enepo ihexákinu.

⁵ —Undíne itukóvo ne xuve úva, kene itínoe ne káva'ohiko. Enepone xâne koetíneye njokóyoke kuteâti koeku kávo'o xoko xúve, epó'oxo ngoánemakaye xokóyoke, enómo há'i pôreu. Vo'oku hákoti úndi xikóyoke, ákomo ítene ítki.

⁶ Enepone xâne haxá koyeónuti, hanemo kixókononeye kuteâti kixókonoku káva'o ne tikóti tetoéti. Enepo movo'ine, ítxikonohiko ina kurikókono yúkuke oro'ókotonoti.

⁷ Itea enepo yakoéneye njokóyoke kuteâti koeku káva'o xoko xúve, epó'oxo enepo aváheixa iséneuke ne emó'um, motovâtimo yépemi koékuti yáha yépemi, yane kousókinovopitinoemo.

⁸ Yoko hane kutí'inoke ihayú'ikokonotimo ne Nzá'a enó'iyeamo únatinoe ítike, epó'oxo koati itínenemo ínzikau.

⁹ Kuteâti koeku ákoyea omótovonu okóvo Nzá'a, énomonemaka koéneye ákoyea omótovopinoe ongóvo. Hako yahikúxivoa ne ákoyea omótovopinoe ongóvo.

¹⁰ Enepo itikânoe ne mbáhoenopi itíki, yovóheixotimo ya ákoyea omótovopinoe ongóvo, kuteâtímaka ngíxoaku indúkea ne páhoenonu Nzá'a koane óvonzeixea ya ákoyea omótovonu okóvo.

¹¹ —Ngoyúhoinopeakenoe rá'a, ngaha'âti ápeyea xikóyokenoe kuteâti ne eómbone, enepone úhepeko inzóneu, epó'oxo ngaha'âtimaka yupihovó kó'iyea nê'e xikóyoke.

¹² Hara mbáhoenopinoe itíki: Hákonoe motovókoko yokóvo kuteâtímaka ngixópikunoe ákoyea omótovopi ongóvo.

¹³ Enepono ivokínovoti ínikonehiko, ako po'i seanákoti anu'úkoati.

¹⁴ Itínoemo koati íningone enepomo itikâ ne mbáhoenopi itíki.

¹⁵ Ákonemo ínzaxepinoe ovoxéti, vo'oku ako éxa ovoxéti ítukemo ne únae. Itea “Íningone” ngixópinoe vo'oku énjokeopea ne uhá koeti ngámone xoko Nzá'a.

¹⁶ Hainánoe íti noivókokoxonu, itea undíne noivókokoxopinoe koane mbahúkopinoe itíki índuke xapa xâne, ngaha'áinopitinoe enó'iyea únati ítike ákotinemo hunókoku. Yane uhá koeti koékutimo yépemone xoko Nzá'a ya inzáke, porexópeatimo.

¹⁷ Hara mbáhoenopinoe, ákoyea omótovokoko yokóvo —kixovokoxoane Jesus.

Koitóponovotimo kotíveti ne kutípoti Jesus

¹⁸ Ina kixovókokoxopaikomaka Jesus neko íhikau:

—Enepo puvapinoe ne xâne yara kúveu mêmum ákoti éxa Itukó'oviti, puyákapanapa yokóvo itúkeovo úndi púvo inúxoti ya itíke.

¹⁹ Eneponi yakutípaseahiko neko xâne, ákonihiko omótovopinoe okóvo. Itea vo'oku ákoyea yakutípasea, koane vo'oku itíkivonoe noivongoepono xapákukehiko, énomone puvínopinoe.

²⁰ Puyákapanapa yokóvo neko emó'uinombinoe yanekóyoke ngoyuhó'inopi ákoyea apáyaso ne ovoxéti yane únae. Koeku íngoitoponeokono kotíveti, kúteanemakamo kixékonoku. Koékumaka kutípeakono emó'um, kutipókonotimakamo ne yemó'u.

²¹ Itukínopiatinoemo uhá koéti ra koekúti vo'oku itíkivonoe ínzikau, epó'oxo vo'oku ákoyea éxahiko ne Pahukónuti yara kúveu mêmum.

²² Eneponi hákoti nzímo xapákuke, koane hákoti ngoyuhó'inoa emó'um, mani apéti pó'onexeofoke yara koekúti, koane ákoni pahúnevo. Itea kó'oyene, ákone pó'onevohiko.

²³ Koékuti xâne puvónuti, koati puvotímaka Nzá'a.

²⁴ Eneponi hákoti indúko koekútihiho xapákuke kuteâti ne itukéti índuke, ákoni pahúnevo yara koekúti. Itea kó'oyene, hina pohúneti noixoâti neko koekútihiho índuke, itea koati puvónuti koane puvómaka Nzá'a.

²⁵ Kó'inokeneye, koati kousókovoti neko kúxoti yutoéti yane Ponóvoti Kixovókuti hó'e, enepone koéti: “Puvónuhiko ákoti évotikonuke” koéti.

²⁶ —Itea simané'e ne mbáhoenopimo ukeâti xoko Nzá'a, enepone Koxunákoati ne kutipónuti íngéneke, ngixínopikene, énomonemo koyuhónu. Énomone ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone kouhápu'ikoati ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti.

²⁷ Keánenomaka, keyuhónutimakamo, vo'oku ukeátinekene inâ ndurixóvo ínzikaxea, xéneheixonune.

16

¹ Ina kixovókokoxopamaka Jesus neko íhikau:

—Enepo kó'inokeneye yunzó'inopi maka hákone kopoé'ako iséneu ne tiú'iti koekúti keno'ókotimo.

² Vo'oku kepúhikiknotinoemo íhikaxovoku hó'e xanéhiko, koane simóvotimo káxe pó'okeakumo itúkeovo koati itúkoti ítuke Itukó'oviti ne uhá koeti xâne koepékopiti, itínoe hokónuti.

³ Itea kixínokenemoye vo'oku ákoyea exa Nzá'a, koane vo'oku ákoyeamaka éxanu.

⁴ Éndo'okopinene kó'oyene koékumo ne koekúti maka simapúne kaxéna, puyákapanapanene yokóvo éndo'okeopine. Ávainoke énda'akapi yanekóyoke inâ hekonúnoe, vo'oku ámbeyeako xepákuke.

⁵ Itea kó'oyene, mbihópotinemo xokóyoke ne Pahukónuti yara kúveu mêmum. Yoko ako ápahuina xepákuke epemónuti yonómboku.

⁶ Itea vo'ókuke ra yunzó'inopinoe, yupíhovo ikáxu'iyea yokóvo.

Itúkovo ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti

⁷ —Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe: Unatínemo xikóyoke mbihópeane, vo'oku enepo hákotimo mbihópo, ákomo simápinene ne Koxunákopitinoe íngéneke íhae xoko Itukó'oviti. Itea enepo mbihápa, mbahúkinopeatinemo.

⁸ Enepo simané'e, isukeátimo isóneu ne xanéhiko yara kúveu mêmum. Exókoatimo itúkeovo pahukóvoti, koane kónokea sasá'ipea nonékuke Itukó'oviti, koane ápeyeamakamo kaxena ipihóponopeti.

⁹ Exókoatihikomo itúkeovo pahukóvoti vo'oku ákoyea akútiponuhiko.

¹⁰ Exókoatihikomo kónokea sasá'ipea vo'oku mbihópeane xoko Nzá'a. Yane ákonemo neixanunoe.

¹¹ Exókoatihikomo ápeyeano kaxena ipihóponopeti vo'oku kouósokovone ipihoponeokonokemo ne Satánae, enepone pahúkoti xanéhiko yara kúveu mêm.

¹² —Enó'iko ánja ngoyúhoinopeano, itea ákoni itea kéli ongoýúhoinopeano kó'oyene.

¹³ Enepo simané'e ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone kouhápu'ikoati ra kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, énomonemo mihe'óko iséneu yéxi koeku uhá koéti ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. Vo'oku ákomo itúkapu isoneú kíxone koyúho, itea enepone uhá koeti kámone xoko Itukó'oviti, énomonemo koyúho, epó'oxo koyuhó'inopeatinoemakamo koéku ne koekútihiko keno'ókotikomo.

¹⁴ Kahaná'ikonutimo nê'e vo'oku veyoátimo ne apêti njokóyoke ínamo okoyúhopinopeano.

¹⁵ Uhá koeti ituke Nzá'a, koatímaka índuke. Énomone ngixínopinoemeku véyeano Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne íhikauvoti apêti njokóyoke, ínamo okoyúhopinopeano.

Ikaxúneti okovóti yoko elokékoti okovóti

¹⁶ —Yé'exovone ákoyeakunemo neixanunoe, itea ákomo áxu'ikene neixóponutikomakamo —kíxovokoxoane Jesus neko íhikau.

¹⁷ Yane ápe xapákuke neko íhikauhiko kixokókoti:

—Kutimea kixó'eko ne yuhó'inovimeku, enepone koéti: “Yé'exovone ákoyeakunemo neixanunoe, itea ákomo áxu'ikene neixóponutikomakamo” koéti? yóko'o ne “Mbihópotinemo xoko Nzá'a” koéti.

¹⁸ Kutimea kíxo ne yuhómeku “Yé'exovone” koéti? Ako véxina visóneu —kixókokonehiko.

¹⁹ Yoko éxoane Jesus kahá'ayeahiko épemo'ikea vo'ókuke ne yúho. Hukínóvoti kíxea:

—Enepone yunzómeku: “Yé'exovone ákoyeakunemo neixanunoe, itea ákomo áxu'ikene, neixóponutikomakamo” ngoémeku, haina yepemó'ikokotinoe vo'ókuke?

²⁰ Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Iyeótiemo, koati kotívetimo iséneu itea elóketimo okóvo ne xâne yara kúveu mêm ákoti éxa Itukó'oviti. Ikaxú'itinoemo yokóvo, itea enepone ikáxu'ine yokóvo, sa'írí'okopovotimo ya hána'iti elókeko yokóvo.

²¹ Noixó íxea ne sêno ye'éxovotinoe ipúhikope xe'éxa. Ikáxu'í okóvo vo'oku símeovone koitoponovope kotíveti. Itea ipuhíkone ne xe'éxa, ákone puyákapanapa okóvo ne êno tivoko koéku. Poéhane êno hána'iti elókeko okóvo apê vo'oku ipúhikeane xe'éxa yara kúveu mêm.

²² Énomonemakamo koéneye ikáxu'iyea yokóvo kó'oyene, itea kóyeanemo noínjopeopikonoe. Yane yupihovó koetínemo elókeko yokóvo. Yoko ákonemo itoáti veyópea.

²³ —Simapúne neko káxe, ákonemo yépeponuke. Koati emo'úti ra yunzó'inopinoe, ivévaka: Áva yépepono xoko Nzá'a ya inzáke, porexópeatimo.

²⁴ Tukú koeti kó'oyene, avo yépepono ya inzáke. Yépepono, vo'oku perexókonoatimo, maka yupihovó ákoene elókeko yokóvo —kíxovokoxoane Jesus.

Yuhu Jesus ikopóvo íhikauhiko

²⁵ Ina kixovókoxopamaka Jesus ne íhikau:

—Enepora yunzó'inopinoemeku, ako ponó ínjinapea. Koati apêti ínzokinopeake. Itea harakénemo káxe ákoyeakunemo ingá'itukexa kuteáti ínzokinopeakemeku vo'oku ponó ngixoátimo ngoyúhoinopeano koéku ne Nzá'a.

²⁶ Yaneko káxe, yepémotimo Nzá'a ya inzáke. Ákonemo itúkapu undíne epemínopinoe.

²⁷ Kó'inokenemoye vo'oku ákoyea omótovopinoe okóvo ne Nzá'a koeku ákoyea omótovonu yokóvo, koane vo'oku kitípi itúkeovo úngeakune xokóyoke.

²⁸ Xoko Nzá'a úngea koeku nzímea yara kúveu mêm. Kó'oyene imbuhíkopeatinemo ra kúveu mêm, koane mbihópotinemo xoko Nzá'a —kíxovokoxoane.

²⁹ Ina kixôa íhikauhiko:

—Kó'oyene, ínateoxo uhapú'ínovi ne yíhu. Ákone itúkapu apêtike íhekoake.

³⁰ Kó'oyene, iyúseone yéxi uhá koeti koekúti. Ákone apásika epemó'ikopiti koéku. Énomone kutípinopi úti itíkivo koati ukeáti xoko Itukó'oviti —kíxoanehiko íhikau.

³¹ Ina kixovókoxopamaka Jesus:

—Kitípoaneoxo kó'oyene?

³² Harakéne ôra, yoko koati simóvotinoe kó'oyene itéhineyimo, péhutinoe yenópotimo yóvokuke. Kurí kixénutinoemo mbóhuxeovo. Itea haina mbohúxovoti vo'oku anéye Nzá'a njokóyoke.

³³ Kó'inokeneye ra yunzó'inopi, ngaha'áinopitinoe úhepeyee iséneu ingéneke. Kene yara kúveu mêm, vikotínoemo kotíveti koekúti, itea hákonoe píke vo'oku undíne itôa uhá koeti koekúti yara kúveu mêm —kíxovokoxoane.

17

Itúko orásaum ne Jesus

- ¹ Uke'éxoane Jesus koyúhoyea ra koekútihiko, ina komômo vanúke. Hara kôe:
 —Pai, simóvone ôra. Keúhapu'ika indúkeovo hána'iti ihayú'iuti, undi Xi'íxa, motovâtimaka ihéyu'ikikonomo vo'ónguke.
- ² Koáhati úndi peréxo éxea koeku uhá koeti xâne motovâti mboréxea apéyeati ákotinemo hunókoku xoko uhá koeti xâne péneku kutípeonu.
- ³ Yoko enepone apéyeati ákotinemo hunókoku, énomone ne éxeopihiko itúkeovo póhutine íti itukóvo koati kaná'uti Itukó'oviti, ákoti po'ínu, koane éxeonumaka, undi Jesus Kristu, péhoe yara kúveu mêum.
- ⁴ Ngahána'ikopine koeku óveam yara kúveu mêum, ngousókoati ne itukéti péhoenonu indúkea.
- ⁵ Kó'oyene Pai, kuteâti koeku indúkeovo hána'iti ihayú'iuti yanekôyoke ovo'íngo xikóyoke, tumúneke ápeyea ra mêum, peréxapanumaka ngó'iyeaneye koeku nzeópea xikóyoke.
- ⁶ —Éxopine ra hóyehohiko péneku kutípeonu yara kúveu mêum, vo'oku ngoyúhoyeopi xapákuke. Aínovone ítike. Itíne porexónoa yoko kutípoanehiko ne yemó'u.
- ⁷ Kó'oyene, éxoanehiko kaná'uyeo xo itúkeovo ukeâti ya xikóyoke ne uhá koeti peréxonuke kutípeonu.
- ⁸ vo'oku ngoyúhoinoahiko yemó'u, námoem xikóyoke, yoko kutípoanehiko. Koati exoâtihiko itúkeovo xikóyoke úngea, epó'oxo kutípoahiko itúkeovo íti pahukónu yáyeke.
- ⁹ —Koati énomonehiko émbeminopi. Kene haína ne xâne ákoti exápi yara kúveu mêum émbemino, itea koati émbeminoati ra xanéhiko péneku kutípeonu vo'oku itúkeovo ítikenehiko.
- ¹⁰ Uhá koeti indúke, ítikenemaka. Yoko uhá koeti ítike, indukenemaka, epó'oxo koati ngahána'ikokonoti vo'ókukehiko rá'a.
- ¹¹ Kó'oyene imbuhíkopeatinemo ra kúveu mêum, itea enepohikorâ'a, óvokuikonemo yáye yara kúveu mêum koeku mbihópeane xikóyoke. Iti sasá'iti Nzá'a, itíne okoyóninonoahiko ya xinákoke ne hóyehohiko péneku kutípeonu, motovâti poéhapea vikéneke kuteâtimaka koeku poéhayeane úti.
- ¹² Koeku ámbeyea xapákuke ne péneku kutípeonu, undíne koyonôa ya xinákoke. Ngóyonoa maka hákone ikorókovo váhereke. Énomone ákoino ápahuina yonópoti ipihóponovokutike xapákuke, ákoti itukápa neko póhuti itúkoheovoti koeku hókeonu, enepone motovâti pahúkopeokonoya. Kó'inokeneye, koati kousókovoti neko kúxoti yutoéti ya yemó'uke.
- ¹³ Kó'oyene, mbihópotinemo xikóyoke, itea kó'inokeneye ra yúnzo kó'oyene koékuiko ámbeyea yara kúveu mêum, motovâti yupíheovo hána'iko úhepeko isóneku ne ínzikauhiko, kuteâtimaka koéku ne úhepeko inzónu.
- ¹⁴ Ngoyúhoinoanehiko yemó'u, yoko itúkuvone púvonehiko xâne ákoti exápi yara kúveu mêum vo'oku ákoyea akútípaseahiko, kuteâtimaka ákoyea angútípaseahiko neko xâne.
- ¹⁵ Pai, haina émbemópiti viyópi yara kúveu mêum ne kutipónutihiko, itea émbemópiti kéyonoyihiko motovâti ákoyea íkarakapu váhereke,
- ¹⁶ vo'oku ako akútípaseahiko ne xâne yara kúveu mêum ákoti exápi, kuteâtimaka ákoyea angútípaseahiko.
- ¹⁷ Peréxahiko ne kutipónuti itúkeovo haxakínovoti ítike ya koeku hókeahiko ne kaná'uti kixovókuti íhae xikóyoke. Yoko yemó'u itukóvo ne kaná'uti kixovókuti.
- ¹⁸ Kuteâti pehúkinu yara kúveu mêum, mbahúkoamaka ra ínzikauhiko yara kúveu mêum.
- ¹⁹ Koati vo'ókukehiko, nzaxákinovo indúkea yahá'inonu motovâtimakamo itúkeovo haxakínovatihiko itúkea ne yahá'inoa.
- ²⁰ —Haina póhutinehiko rá'a émbemino, itea émbeminoamaka ne kutipónutikomo, ehóponomo yuhóhiko rá'a,
- ²¹ motovâti poéhapeanehiko vikéneke. Kuteâti koeku itíkivo póhutine njokóyoke Pai, koánemaka úndi xikóyoke, émbeminoamaka ne kutipónutihiko poéhapeamo xoko úti, motovâtime kutípea xanéhiko ákoti exápi yara kúveu mêum itúkeovo íti pahukónu yáyeke.
- ²² Kuteâti peréxinu indúkeovo hána'iti ihayú'iuti, mboréxoanemaka ne ínzikauhiko kó'iyeaneye, motovâti poéhapeanehiko vikéneke kuteâti koeku poéhayeane úti Pai,
- ²³ koeku ámbeyea xokóyokehiko, keánemaka njokóyoke. Yane ákomo íháxakexeakaka, itea uha-uhá koetímo poéhapeanehiko vikéneke, kutí'ínokemo exoâti xanéhiko ákoti exápi yara kúveu mêum itúkeovo íti pahukónu yáyeke, koane exoâtimakamo ákoyea omótohaviko yokóvo kuteâti ákoyea omótovonu yokóvo.
- ²⁴ —Pai, ngahá'ainoahiko ne péneku kutípeonu óveahikomo njokóyoke, maka naíxanehiko peréxinu indúkeovo hána'iti ihayú'iuti. Koáhati ákoti omotóvonu yokóvo ukeâtineneke tumúneke ápeyea ra kúveu mêum.

²⁵ Pai, koati ponóvoti ne kixeku itíkivo. Ako éxapi ne xanéhiko yuixóvati ra kixovókuti yara kúveu mêm. Undíne exópi, koáne éxoamaka ra kutipónutihiko itúkeovo iti pahukónu yáyeke.

²⁶ Énjokoanehiko itukóvotiye ne iti, epó'oxo káxehiko keno'ókoti, kóyeakonemo énjokeahiko, maka aváne xokóyokehiko ne hána'iti ákoyea omótovo yokovo xáne, kuteáti ákoyea omótovonu yokóvo, epó'oxo maka ovo'ó ángoanehiko —koe orásauna Jesus.

18

Koeku Jesus namukókono ya Njetisémani
Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53

¹ Uke'éxoane Jesus koyúhoyea neko koekútihiko, pihóne poixô'oke ne kali nótuvaka koéhati Sédorom. Íhikauhiko xáne. Yoko ápe kali njárdim-ya. Énomone yóno ne Jesus yoko íhikauhiko.

² Kene Njúda, enepone itúkoheovoti koeku hókea Jesus, enepone kuríkotimo Jesus xoko xanéhiko puváti, éxoá óvoku neko njárdim, vo'oku kóyekune yóna Jesus-ya koane íhikauhiko.

³ Úkeane pího ne Njúda yane njárdim porexókonoane ne húndaruhiko xané'eyea, koánemaka ne koyónotihiko hána'iti imokóvokuti. Yoko enepone xánenahiko, áinovo páhoes tutíhiko sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke, yoko farízeuhiko, enepone koati yuixóvoti hókea yútoe Muíse. Ako tópihiko kaúhupu'ikope oxéne ómonehiko, yoko isukópeti.

⁴ Yoko koati exoáti Jesus uhá koéti ne kixókonokumo, yane inuxó koene épemea itúkovokehiko. Hara kíxovokoxoa:

—Kuti yopósikonoe?

⁵ Ina yumopáhiko:

—Jesus vopósiko, enepone íhae Nazâre.

—Undíneye —koéne ne Jesus.

Yoko ápe Njúda xapákuke, enepone kuríkoti Jesus xoko xanéhiko puváti.

⁶ Ehá'axo “undíneye” kó'iyea ne Jesus, aúkopovohiko ikéne neko xanéhiko, xaneátimaka íkorohikeovo poké'eke.

⁷ Ina kayukópaikomaka Jesus kíxovokoxea:

—Kuti'oxonoe yopósiko?

Ina yumopáhiko:

—Jesus íhae Nazâre.

⁸ Ina kixovókokopamaka Jesus:

—Ngixópinepomeku itúkeovo úndi ne yopósiunoe. Ya koeku itúkeovo úndi yopósikonoe, síkeaneikopo ra nza'ínehiko pihópea —kíxovokoxoane.

⁹ Kó'inokeneye emó'u, motováti kousokea neko yúho yanekóyoke, enepone koéti: “Pai, ako ápahuina évoem yane pénénu kutípeonu” koéti.

¹⁰ Énomone yanê'e, hé kíxoane Simaum Péturu ne hána'iti pirítauna. Maturukenó kixone ahínoe koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke. Koati éxopeke kéno neko ahinoéti koéhati Maúku etetúko.

¹¹ Itea hara kíxoa Jesus ne Péturu:

—Hako kixeáneye. Keúnakapa mótokike ne hána'iti piríteuna. Íkítixati ákotimo vengâ ne kotívoti koekúti évekonokumo Nzá'a? —kíxoane.

Jesus nonékuke Ána

¹² Yane namúkone Jesus ne húndaruhiko, koánemaka neko koati pahúkoti xapa húndaruhiko, koáne ne júdeuhiko koyónoti hána'iti imokóvokuti, ina ika'ákohiko Jesus.

¹³ Ponó kíxoanehiko xoko Ána inúxotike, enepone imóxuko Kaífa. Yoko Kaífa, énomone neko koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke yaneko xoénae.

¹⁴ Yoko énomone ne Kaífa kíxovokoxoa ne pahúkotihiko xapa júdeu yanekóyoke motókeyea ápeyea póhuti hóyeno ivokínovati ne xanéhiko.

Koyuhôa Péturu ákoyea exa Jesus

Mt 26.57-58; 26.69-70; Mk 14.53-54; 14.66-72; Lk 22.54-57

¹⁵ Yane pihóne ikéneke Jesus ne Simaum Péturu, koánemaka ne po'í íhikau Jesus. Vo'oku itúkeovo éxone ne koati payásoti sasedóti neko po'í íhikau Jesus, xánena Simaum Péturu, énomone úrukinova kíndanake óvoku neko koati payásoti sasedóti ikéneke Jesus.

¹⁶ Kene Péturu, óvane meúkeke xe'ókuke pahapéti. Ina ipuhíkopomaka neko po'í íhikau Jesus, éxone ne koati payásoti sasedóti, ina epémo árunoe koyonoáti ne pahapéti yusikea úrukeovomaka ne Péturu. Yanê'e, úrukovone Péturu ikéneke.

¹⁷ Yane hara kixo Péturu neko seno ahinoéti koyónoti pahapéti:

—Haina iti po'ímaka íhikau ne hóyeno?

—Haina úndi —kíxoane Péturu.

¹⁸ Yoko óxokuxonehiko yúku neko ahinoêti, koánehiko ne koyónoti hána'iti imokóvokuti, itúkoti hiko onókovoku, vo'oku itúkeovo kásati yanekôyo. Yane onókopononemaka Pêturu xapákuke.

Koeku Jesus nonékuke ne koati payásoti sasedóti

Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Lk 22.66-71

¹⁹ Yane épemo'iko Jesus ne koati payásoti sasedóti koêku neko íhikauhiko yoko koêku ne íhíkavoti íhikaxone.

²⁰ Ina yumopâ Jesus:

—Uhá koeti ínzíkaxo, xapákuke xâne óvom. Koati hána'itike imokóvokuti indúko ínzikaxoku, áko'o itukovo íhikaxovokuke hó'e xanéhiko, ho'úxovoku heú koeti júdeu. Ako íhíkavoti njé'ono'oe.

²¹ Na koeti yépemo'ikinonu? Hane yépema'ikahiko kamokénonuti, vo'oku é'exo kíxoahiko neko yúnzo ínzikaxoake —kíxoane.

²² Koyuhoáne Jesus nê'e, ápe póhuti xapákuke neko koyónotihiko hána'iti imokóvokuti ipusókoti Jesus. Hara kíxoa:

—Énomone kixókono yumópeokono ne koati payásoti sasedóti?

²³ Ina kixôa Jesus:

—Áva mbahúnevo, yéxakanaikopo. Kene hakó'o, ná'ikopo koeti isíkinonu? —kíxoane.

²⁴ Ina pahukópamaka Ána xoko Kaífa, enepone koati payásoti sasedóti. Yoko ina ikávo'uxovo ne Jesus píhea.

Koyuhópamaka Pêturu ákoyea exa Jesus

Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62

²⁵ Yoko íxómoiko onokóvo ne Simaum Pêturu, apé kôe po'i kixopâti:

—Haina íti po'ímaka íhíkau ne hóyeno?

—Haina ûndi —koéne.

²⁶ Yane apé koénemaka ahínoe koati payásoti sasedóti, iyéno neko mótorukeake kêno Pêturu. Hara kôe:

—Hainámeke íti noínjo njârdim-ke kehá'ineyi ne hóyeno?

²⁷ —Haina ûndi —kixópanemaka Pêturu.

Ehá'axo koyúhoa Pêturu nê'e, éneone tapí'i.

Omokónone Jesus xoko Pilátu

Mt 27.1-14; Mk 15.1-5; Lk 23.1-5

²⁸ Yane ukopeáne óvokuke Kaífa, omópohiko Jesus xoko óvoku nâti, enepone óvokumaka natíxea. Yoko yuponii koetíne. Ako úrukaphiko tuti júdeu pikoti ákoyea paréxakanahiko níkea xapa áyui Páskoa eneponi ikapítí'ikapu, anahíxapani neko xâne ákoti itukapu júdeu.

²⁹ Yane ipúhikinoa Pilátu yúho'ixoponeahiko. Hara kixovokoxoa:

—Kuti itukóvo váhere ítuke ra hóyeno yomínoakenoe yâye?

³⁰ Ina yumopâ tutíhiko júdeu:

—Íkítixatini vomâti yâyeke ra hóyeno eneponi hákoti vévotikoake?

³¹ Ina kixovókokopamaka Pilátu:

—Yamápaikoponoe. Ítínenoe exâ kíxoaku, koêkuti ínixene kuteâti páhoenopi hé'e.

Ina yumopâ júdeuhiko:

—Itea haina úti motovâ koépeke xâne kuteâti mani nókone kíxea úti, páhoenovi ho'e úti kuteâti nókone kíxeokono ra hóyeno —kíxoanehiko.

³² Yoko kó'inokeneye, motovâti kóusokeovo neko yuho Jesus koyúho yanekôyo kixoku ivókeovomo.

³³ Ina urúkopovomaka ovokútike ne Pilátu. Yane íháxikone Jesus, ina kixôa:

—Ítí'oxo natína júdeuhiko?

³⁴ Ina yumopâ Jesus:

—Koati ukeâti iséneuke kehá'ayi yéxi? áko'o kémone xapákuke xanéhiko koyuhoâti indúkeova, kutí'inoke yepemó'ikonuti —kíxoane.

³⁵ Ina yumopâ Pilátu:

—Haina undi júdeu. Ako kalíhuina yuínjeovo koekúti kuteâti. Koati iyínoxapa júdeu yoko tutíhiko sasedóti kurikóponopi njokóyoke. Kutí'ikopo itíko pehúnevo?

³⁶ Ina yumopâ Jesus:

—Enepone nandíxea, haina kuteâti koeku natíxea xâne yara kúveu mêum. Eneponi akoéneye, mani kotixónuti ne ovoti njêrerekuke huvo'óxonuti nandíxea, maka hákoneni kixonúneye júdeuhiko kuteâti ra kixónuku. Itea enepone nandíxea, haina kuteâti natíxea xâne yâye yara kúveu mêum.

³⁷ Ina kixôa Pilátu:

—Ití'ikopo nâti?

Ina yumopâ Jesus:

—Enepone yépemonuke, kaúhapu'ikoa indúkeova. Énomone imbúhikino yara kúveu mêum. Énomonemaka nzimíno yâyeke, motovâti ngoyúhoyea koêku ne kaná'uti kixovókuti. Yoko uhá koeti xâne kutipóâti ra kaná'uti kixovókuti, énomone kutipóâ ra emó'um —kíxoane Jesus.

³⁸ Ina kixôa Pilátu:

—Kutí'ikopo itukóvoye ne kaná'uti kixovókuti? —kíxoane.

Pahukókono kurúhuxeokono ne Jesus

Mt 27.15-31; Mk 15.6-20; Lk 23.13-25

Koyuhoâne Pilátu nê'e, ina aukópovomaka xoko jûdeuhiko meúkeke. Hara kíxovokoxoa:

—Ako ápahuina íninjone váhere ítuke ra hóyeno.

³⁹ Itea heú koeti xoénae ya kaxena yáyuinoe, kóyekune yépeminu nguríkopea póhuti iká'aeti. Kehá'aikopo nguríkopea ra netínanoe, ítínoe jûdeu? —kíxovokoxoane.

⁴⁰ Itea heú koénehiko vaúkexoepamaka. Hara koe yúho vaúkexea:

—Ako vakáha'a kuríkopeokono nê'e. Hane kiríkapa, Mbarába —koénehiko yúho.

Yoko enepone Mbarába, koati apêti váhere ítuke iká'akinokonoke.

19

¹ Yane pahúkoane Pilátu yehépoke'exeokono ne Jesus,

² ínamaka uhékéxinoa húndaruhiko ka'áveti káva'o tikóti itukínoati kôroana ne Jesus, ina ipííha tutíkuke. Itúkinoamaka harará'iti ípovo hamá koeti, kuteâti ípovo nâti,

³ koane ahí'okeovahiko koémoke'eyea. Hara koéhiko:

—Íháyu'ikakana ra natina jûdeu! —koéhiko, koánemaka ipúsononeyahiko.

⁴ Yane ipúhikopinoamaka Pilátu neko jûdeuhiko meúkeke, ina kixovókoxoa:

—Ngopúhikinopeati ra hóyeno maka yéxanenoé ákoyea ápahuina íninjone váhere ítuke —kíxovokoxoane.

⁵ Yane ipúhikopinoamaka Jesus. Yoko ápe ne uhékeuti káva'o ka'áveti tikóti tutíkuke, kôroana, koáne ne harará'iti ípovo. Ina kixovókoxoa Pilátu neko jûdeuhiko:

—Hará'apo ra hóyeno —kíxovokoxoane.

⁶ Itea ehá'axo noíxo Jesus ne tutíhiko sasedóti inuxínóti jûdeu hó'eke yóko'o ne koyónotihiko hána'iti imokóvokuti, vaúkexonehiko. Hara koe yúho vaúkexea:

—Kirúhuxa! Kirúhuxa! —kóyehiko.

Ina kixovókoxoa Pilátu:

—Ítínoe kurúhuxa vo'oku ako ápahuina íninjone váhere ítuke ra hóyeno.

⁷ Ina kixôa jûdeuhiko:

—Ápe Ponóvoti Kixovókuti hó'e úti. Kuteâti íhikaxeovike hó'e úti, konókoti koépekeokono ra hóyeno, vo'oku koati itúkóvoti Xe'exa Itukó'oviti —kíxoanehiko.

⁸ Kameáne Pilátu neko yuhóhiko, yupihovó koéneo xo píka.

⁹ Ina urúkopovomaka ovokútike, enepone óvokumaka natíxea, ina epemó'iko Jesus úkeaku, itea ako yumápa Jesus.

¹⁰ Ina kixôa Pilátu:

—Ako yimápanu? Ako yéxa ápeyaa njunáko mbahúkea kiríkopikono, áko'o kirúhuxikono?

¹¹ Ina yumopâ Jesus:

—Ákoni xináko kíxinuneye eneponi hákoti itukovo Itukó'oviti porexópea. Énomone itúkinovo koati hána'iti pahúnevo ne xâne kuríkónuti xikóyoke —kíxoane.

¹² Ukeâti neko ókoku ôra, opósikoa Pilátu kíxoaku kuríkopea ne Jesus, itea koati vaúkexotine ne jûdeuhiko. Hara koe yúho vaúkexea:

—Enepo kirikápa ra hóyeno, hainá'ikopo ití ínikone koati payásoti natina úti, enepone Sêza, vo'oku uhá koeti xâne koyúhóti ítúkeovo nâti, koati okópoti Sêza nê'e —koénehiko vaúkexea.

¹³ Kameáne Pilátu neko yuhóhiko, ina ómo Jesus meúkeke, ínamaka ívatáko yuhoíkovokutike xoko iháxoneti “Pavímentu”. Kene ya ebaraíku, emó'u jûdeuhiko, Ngábata koéha.

¹⁴ Yoko poéhaiko káxe ávoti tumúneke Páskoa, enepone áyui jûdeu ya hó'eke. Ye'éxovotinemaka itumúkoti káxe yanekóyoke. Ina kixôa Pilátu neko jûdeuhiko:

—Hará'a ra netínanoe —koéne.

¹⁵ Itea hara koe yuhóhiko vaúkexea:

—Képeka! Képeka! Kirúhuxa! —kóyehiko.

Ina kixovókoxoa Pilátu:

—Keha'aínonutinoe mbahúkea kurúhuxeokono netínanoe?

Ina yumopâ tutíhiko sasedóti:

—Ako po'i natina úti ákoti itukapu Sêza —koénehiko.

¹⁶ Yane kurí'okoane Pilátu neko xâne motovâti kurúhuxeahiko.

*Kuruhúxokono ne Jesus**Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Lk 23.26-43*

¹⁷ Úkeane omohíko Jesus, koinó kixoti kurúhuna yonoti xokóyoke ne iháxoneti “Opepú’iti”. Kene ya yuho júdeu, Ngoûgota koéha.

¹⁸ Énomone kurúhuxokono Jesus yoko po’i pi’âti hóyeno xêrerekuke. Enepone kurúhuna Jesus, kukúkeke óvo.

¹⁹ Yoko ápe yútoe Pilátu ixupáxovoti tutíkuke ne kurúhuna Jesus. Hara kôe ne yutoétiya: “Jesus íhae Nazâre, natina júdeuhiko” kôe.

²⁰ Éno júdeu yuhoíkoati neko yutoéti, vo’oku ákoyea ahika pitivóko neko kurúhuxokonoku Jesus. Yuhóke júdeuhiko yutóxeovo, koáne ya yuhóke rómanu, yoko ya yuhókemaka ngerêku.

²¹ Ina kixohíko Pilátu ne tutíhiko sasedóti inuxínoti júdeu hó’eke:

—Hako “natina júdeu” kixêa ne yútoe, itea hara ákoe, “Koyuhoáne rá’a itúkeovo natina júdeu” ákoe.

²² Ina yumopâ Pilátu:

—Enepone yúndoe, usóne. Ákonemo ípakapu —kíxovokoxoane.

²³ Kuruhúxone Jesus neko húndaruhiko, hazákoahiko ípovo ya koaturu koéti. Póhutihiko húndaru, poéha íparaya. Ina apémaka po’ínu ípovo Jesus hamá koéti, ikó’itukeu opékuke po’i ípovo. Yoko ako úhe’o nê’e, herupí kôa.

²⁴ Yane hara kixókoko ne húndaruhiko:

—Yusikóne ákoyea kávarerea úti rá’a, itea kuríkavo úti komomâti úti itukoâtimo —kixókokone.

Kó’inokeneye, koati tokopóvoti neko kúxoti yutoéti ya emó’uke Itukó’oviti, enepone koéti: “Hazákokoa ne ímbovo, ina kurikóhiko, komomâti itukoâtimo ne po’i ímbovo” koéti. *Sáramu 22.18*

Yoko koati énomone kixínoaneye húndaruhiko.

²⁵ Hevékuke ne kurúhu, ápe eno Jesus; yoko po’i éno; koánemaka Mâriya, enepone yeno Kolópa; yókomaka Mariya Mandâlena.

²⁶ Noixoâne Jesus neko éno, yóko’omaka ne po’i íhikau ákoti omotóva okóvo xêrerekuke, hara kixo éno:

—Kutí íxepane xi’íxa rá’a —kíxoane.

²⁷ Kúteanemaka yuhó’inoa Jesus neko íhikau:

—Kutí íxepane mémaina —kíxoane.

Ukeátine yaneko káxe, omópone Mâriya neko íhikau Jesus óvokuke katarákopati.

*Koeku Jesus ivokóvone**Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Lk 23.44-49*

²⁸ Exoáne Jesus kousokevone uhá koéti ne nókone kousokeovo xokóyoke, hara koéne:

—Epékonuti úne —koéne.

Yane koati tokopóvoti neko kúxoti yutoéti ya emó’uke Itukó’oviti koyuhoâti kó’iyeanamoye.

²⁹ Yoko ápe íhaku ekâtiya puhí koati víyum-hí koéti. Ina apê kalaká’ikoponoti esponja yane víyum, ika’ákoa kirípuhike mayane étakati iháxoneti isópo, ina ipíhoah pahákuke Jesus, iyúkoati.

³⁰ Enovâne Jesus neko víyum, hara kôe:

—Únzexone uhá koeti nóngone indúkea —koéne.

Yane nonoo koéne, íhunokoane ne omíxone, ivókovone.

Yuvorókea húndaru xêrere ne Jesus

³¹ Yoko puvâti júdeuhiko óvoheixeamo kuruhúke ya sâputu ne kurúhuxonehiko vo’oku itúkeovo kóyuseovopene áyui, koáne vo’oku itúkeovo koati téyonehiko neko sâputu ye’ékotine úrukeovo. Ene épeminohiko Pilátu pahúkea kehokeâti pukúna neko kurúhuxovotihiko, hopenóxoati ivókevohiko motovâti veyópeovo kuruhúke tumúneke ne ayuuti.

³² Yane pihónehiko ne húndaru kéhokexoponea pukúna ha’ínehiko Jesus kurúhuxeokono, enepone inúxoti koánemaka ne po’ínu.

³³ Itea koeku símea xoko Jesus, noixoâne ivókevone, ákone kíxoaku.

³⁴ Itea ápe póhuti húndaru yuvorókeati xêrere ya suíke. Yane ipúhikone íti yoko úne.

³⁵ Enepone noixoâti ra koekúti, énomonemaka koyuhópa yarâ’a. Yoko koati kaná’uti ne yúho. Éxoa yutoxínoati rá’a itúkeovo koati kaná’uti yúho, kutí’inoke motovâtimaka kítípinoe.

³⁶ Enepo kixínokonokeneye Jesus, koati kousókovoti neko kúxoti yutoéti ya emó’uke Itukó’oviti, enepone koéti: “Ákomo ápahuína ôpe ekehókoti” koéti.

³⁷ Koane hara koémaka po’íke: “Noixoâtimo ne yúvoroe” koémaka.

*Ekoxókonone Jesus**Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Lk 23.50-56*

³⁸ Ikénépoke neko koekútihiho, pihóne xoko Pilátu ne Yúse, enepone íhae pitivóko koéhati Arimáteya epemóponoati yusikea veyópea muyo Jesus kuruhúke. Yoko koati íhikaumaka Jesus neko Yúse, ítea he'ono'ú koéti itúkeova vo'oku pikea po'ínuhiko júdeu. Poréxoa Pilátu itúkea kuteáti épemone. Yane pihóne ne Yúse veyóponea muyo Jesus kuruhúke.

³⁹ Yoko Nikódemu xáne, enepone yuhó'ixoponoti Jesus ya yóti yanekóyoke. Ápe éno xêru, alde anahíxovoti míra, ómone ne Nikódemu, óvo'okope Jesus. Yoko ináko neko xêru, anéko kuteáti tírintai sinku koeti kílú ováti.

⁴⁰ Yane veyóponehiko muyo Jesus kuruhúke, ina aupíxoahiko ya ipovóti ovóheovoti xêru, kuteáti kíxoaku júdeuhiko enepo apé ivokóvoti xapákuke.

⁴¹ Yoko yaneko óvoku Jesus kurúhuxeokono, ápe njárdim. Ápemaka uhôro kehoéti mopoíke, inámatiko ekóxokonoku ivokóvoti ávoti ekoxóvati.

⁴² Énomone iyónopahiko neko muyo Jesus vo'oku ákoyea ahíka, koane iyóvotinehiko okóvo vo'oku itúkeovo kóyuseovopene júdeuhiko vo'oku áyui.

20

*Koeku Jesus exepúkopone ukópea xapa ivokóvoti
Mt 28.1-8; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12*

¹ Yaneko yúponipe lúmingu hahá'iko, pihóne ne Mariya Mandálena xoko ekóxokonoku Jesus. Simonéya, noíxoane ahíkuxeokonone neko mopôí exexoáti ne uhôro yane ekóxokonoku Jesus.

² Yane ehákopovo xoko Simaum Péturu, koánemaka xokóyoke neko po'í íhikau Jesus, enepone ákoti omotóva okóvo Jesus. Hara kixóponoa:

—Veyópokonone muyo Vúnae yane ekóxokonoku. Ako véxa iyónopokonoku —kíxoane Mâriya.

³ Úkeane pího ne Péturu koánemaka neko po'í íhikau Jesus xoko ekóxokonoku.

⁴ Xané kixókokohiko ehákeovo neko pi'áti, ítea xuxapáneoxo ya Péturu neko po'í íhikau Jesus. Inuxó koéne nê'e símeaya.

⁵ Ina yupunínikovo komomâ kúveuke. Tokononé koane úke ne ipovóti líyum, ítea ako úrukapu uhorókuke.

⁶ Oko'ikené kíxoane Simaum Péturu símea, yane urukú koáne. Noíxoane ne ipovótiya,

⁷ koánemaka neko léhu aúnone Jesus, ítea haxá kóye óvoku, ako ánahixapa neko po'ínuhiko ipovóti aúpi.

⁸ Yane úrukovanemaka po'í íhikau Jesus, enepone inuxó koeti símeaya. Noixoáne, kutípoane exépukopeane Jesus.

⁹ Yoko tukú koéti neko ókoku óra, avo éxinahiko isóneu neko yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti koyúhoti kónokea exépukopea ne Jesus ukópea xapa ivokóvoti.

¹⁰ Yane káyuhikopovone neko pi'áti íhikau Jesus óvokuke.

Kautáta'ixopinovo Mariya Mandálena ne Jesus

Mt 28.9-10; Mk 16.9-11

¹¹ Koeku pihópea neko pi'áti, óvaikone ne Mâriya íxómoyea íyo xe'ókuke ne uhôro ekóxokonoku Jesus. Koeku íyoyea koane yupúninikeovo komómoyea kúveuke.

¹² Yane tokononé koane úke ne pi'áti ánju íhae vanúke, ovuxe Itukó'oviti, ainóvoti hopú'iti ípovo. Vataká kóye xoko óvine muyo Jesus, poéha tutíkuke, poéhamaka hevékuke.

¹³ Ina kixohíko Mâriya:

—Senó, na koeti íyeino?

Ina yumopâ Mâriya:

—Ompókonotine múyo ne Únaem. Akó'oti enjá iyónopokonoku —kíxoane.

¹⁴ Uke'éxoane Mâriya koyúhoyea nê'e, ina na'akénexovo. Yane noíxone Jesus xe'ó koyêti ítea ako éxapana.

¹⁵ Ina kixôa Jesus:

—Senó, na koeti íyeino? Kuti yopósiko?

Yoko ikútixati Mâriya koyonoáti ne njárdim. Hukínóvoti kíxea:

—Unaém, itukapu íti veyopêa múyo, yokóyuhoinonoa iméponoaku maka veyámbanane —kíxoane.

¹⁶ Yane ina íháxoa Jesus:

—Mariyá —kíxoane.

Ná'akene koéne ne Mâriya, ina kíxo Jesus ya emó'uke júdeu:

—Raboní! —kíxoane. (Yoko “íhíkaxoti” koéti ne rabóni koéti.)

¹⁷ Ina kixôa Jesus:

—Hako nemu'ókonu, vo'oku ávoyea mbihápa xoko Nzá'a, ítea píhe xoko ínzikauhiko, enepone kutí ngíxone mbo'ínuhiko. Yéta'akapanahiko mbihópeanemo xoko Itukó'oviti Nzá'a yoko Yá'anoemaka, enepone Únaem yoko Yúnaemaka —kíxoane.

18 Yane ponó koépone ne Mariya Mandâlena xoko íhikauhiko Jesus.

—Noínjopane ne Vúnae —kíxovokoxoane.

Ina koyuhópinoahikomaka neko yuho Jesus.

Kautáta'ixopinova Jesus ne íhikauhiko

Mt 28.16-20; Mk 16.14-18; Lk 24.36-49

19 Énomone yaneko lúmingu ya kíyo'i káxe, exexo'ikené koyépoti neko íhikauhiko Jesus yane ovokúti óvoheixoku, vo'oku píkea tutíhiko júdeu. Yane apé koene Jesus xapákuke.

—Aúhepeponoe iséneu —kíxovokoxoane.

20 Yuhoíkoane, ina exókoa ne vò'u koáne ne xérere. Yupihovó koépone elókepa okóvo ne íhikauhiko noixópane ne Vúnae.

21 Ina kíxovókokoxopamaka Jesus:

—Aúhepeponoe iséneu. Kuteáti kíxónuku Nzá'a pahúkeonu yara kúveu mêum, énomonemaka ngxópineye —kíxovokoxoane.

22 Uke'éxoane koyúhoyea nê'e, ina apí'ókexohiko koane kíxovokoxopeamaka:

—Nemúkanoe ra Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

23 Enepone xâne yéxokoake itúyopea pahúnevo koeku kutípeonu, koati ituyópotinemo pahúnevo. Kene ne xâne yéxokoake ákoyea itúyapa pahúnevo vo'oku ákoyea akútíponu, koati ákotimo veyapápu pahúnevo nê'e —kíxovokoxoane.

Jesus yoko Túme

24 Yoko póhuti yane nduse koeti íhikau Jesus, enepone Túme íhauti Hapáparu, áko'o yaneko apé koepóne Jesus xapákukehiko.

25 Ina kíxo Túme ne po'ínuhiko íhikau Jesus:

—Noíxopane úti ne Vúnae!

Yane hara koe Túme:

—Enepomo hákoti noinjêa ne ike perêku vo'ókuke, koane hákotimo mbirukôa, koane hákotimakamo imbiho vò'um xêrerekuke, ákomo kalíhuina ngutípea —koéne.

26 Poéhapoane lúmingu ikénepoke, ho'uxoké koyépotihikomaka ne íhikau Jesus, koánemaka ne Túme xapákuke, exexo'ikené koyétihiko. Yane apé koéponemaka Jesus xapákuke.

—Aúhepeponenoe iséneu —kíxovokoxoane.

27 Yane tumuné koéne kixo Túme:

—Piríka ra vò'um maka neixane koêku, koane ípiheamaka ra veò'u njêrereke. Hákone itikovo xâne ákoti akutípo, itea itíkapu kutípoti —kíxoane.

28 Ina kíxôa Túme:

—Iti Únaem, íti ne koati kaná'uti Itukó'oviti —kíxoane.

29 Ina kíxopámaka Jesus:

—Koati kitíponuti vo'oku neíxinu, itea enepone xâne kutíponuti ákoti naixánu, koati únatimo koêku nê'e —kíxoane.

Yutóxinovoke ra koyuhópeti

30 Koati kaná'uti enó'yiea po'ínuhiko iyupánevoti ítuke Jesus, noíxone íhikauhiko ákoti yu-taxápu yara koyuhópetike.

31 Itea kutí'inoke yutoxóvoti rá'a, koati kaha'aínopiti kitípinoe Jesus itúkeovaxo ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, enepone koati kaná'uti Xe'exa Itukó'oviti. Epó'oxo vo'oku kitípi, ike'íparaxokonotimo inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti.

21

Kautáta'ixopinova Jesus ne seti koeti íhikau

1 Ikénepoke neko koekúti, kautáta'ixopinovamaka Jesus neko íhikauhiko xe'ókuke ne mar, enepone koéhati Tibêriyade. Hara kôe kixoku koêku.

2 Kaha'iné kíxoixokoko ne Simaum Péturu; Túme, enepone íhauti Hapáparu; Natanêe ukeáti Kána, pitívoko ya Ngálíleya; koánemaka neko xé'ahiko Nzebêdeu; yoko po'i pí'áti íhikau Jesus.

3 Ina kíxo ha'ínehiko ne Simaum Péturu:

—Numínguxotiko.

Ina kíxohíko Simaum Péturu ne ha'ínehiko:

—Pihotímaka úti ikínike —koénehiko.

Úkeane pihohíko. Ivu'í kixone kali hána'iti vatékena numíkuxoponoti, itea ako ápahuina êho yaneko yóti.

4 Yuponíne, ápene Jesus xe'ókuke neko úne, itea ako éxapana íhikauhiko.

5 Ina kíxovókoaxa Jesus:

—Ápenoe yêho?

—Áko'o —koénehiko.

⁶ Ina kixovókokoxopamaka Jesus:

—Kiríka éxopeke vetékena ne númikuxope. Apêtimo yehóya —kíxovokoxoane.

Yane itúkeanehiko ne yuhó'inoa. Yane ákone íta mikúkopea ne númikuxope vo'oku yupíheovo êno hoéya.

⁷ Ina kíxo Simaum Pêturu ne po'inu íhikau Jesus, enepone ákoti omotóva okóvo Jesus:

—Vúnae nê'e! —kíxoane.

Kamoáne Simaum Pêturu itúkeovo Vúnae, itúkopone ípovo. Koáhati veyoâti koeku númikuxea, yane kurino'é koene úne araúkotine.

⁸ Itea ivu'í kixopo vatékena ne po'ínuhiko íhikau koáne mikúkopea ne númikuxope puhí koeti hôe, koáhati ákoti ahiká ne poké'e xe'ókuke neko úne, kuteâtimea póhuti séndu méтуру kíxoaku.

⁹ Evesékopeanehiko vatékena xe'ókuke neko úne, noíxonehiko uahá'ixoti xorómonikeya koane hôe oúkeke. Yoko ápemaka pâum.

¹⁰ Ina kôe ne Jesus:

—Yamínanane kalihú koêti ne hôe némoenoemeku —koéne.

¹¹ Yane úrukopova Simaum Pêturu ne vatéke ina mikúkopa movó'itike ne númikuxope puhí-puhí koati hána'itinoe hôe. Ápe póhuti séndu sinkotai terei koeti hôe ovâti ne númikuxope, itea kóyeane ákoyea ekétakexa upánini ákoyea yumáxapu.

¹² Ina kixovókokoxa Jesus:

—Yókone, níké'evonoe —kíxovokoxoane.

Yoko ako ápahuína xapákuke neko íhikauhiko mapikóvati épemo'ikea itukóvotiye, vo'oku éxeanehiko itúkeovo Vúnae.

¹³ Yane veyóponoa Jesus ne pâum ina porekéxohiko. Kúteanemaka kíxoaku ne hôe.

¹⁴ Yoko mopó'apene kaútata'ixopinova Jesus ne íhikauhiko ike exérukopine ukópea xapa ivokóvoti.

Jesus yoko Pêturu

¹⁵ Uke'éxonehiko níkea, ina kixóa Jesus ne Simaum Pêturu:

—Simaúm, xe'a Xuâum, itíne yupihóvo ákoyea omótovonu okóvo yara po'ínuhiko?

Ina yumopâ Pêturu:

—Êm Unaém, yéxoa ákoyea omótovopi ongóvo.

Ina kixopâmaka Jesus:

—Yokóyonoakopo ne ngátarae, enepone kutí ngíxone inámatiko su'úso konókoti katarákoati —kíxoane.

¹⁶ Yane káyukoa Jesus yuhó'inoa, yoko pí'apene. Hara kíxoa:

—Simaúm, xe'a Xuâum, ako omótovonu yokóvo?

Ina yumopâ Pêturu:

—Êm Unaém, yéxoa ákoyea omótovopi ongóvo —kíxoane.

—Kétarakaikopo ne ngátarae, enepohikone hokónuti, enepone kutí ngíxone su'úso konókoti inuxínoati —kíxoane Jesus.

¹⁷ Ina kixopâ'ikomaka Jesus:

—Simaúm, xe'a Xuâum, ako omótovonu yokóvo? —kixópanemaka, yoko mopó'apene épemo'ikoa.

Yane isone'ekovó koéne ne Pêturu vo'oku mopó'ayeane épemo'ikoa Jesus ákoyea omótova okóvo. Ina yumopâ Pêturu:

—Unaém, yéxoa uhá koeti koekúti. Yéxoa ákoyea omótovopi ongóvo.

Ina kixopâmaka Jesus:

—Yokóyonoakopo ne ngátarae, enepohikone hokónuti.

¹⁸ Koati emo'úti ra yunzó'inopi, ivévaka: Itikóvoiko homoêhou, itíne exópo koêku. Keunákovo nóvo, itíkone heð'e, yane pihetine ya koêkuti yáha yéni. Itea yikatixane, yeherúkotimo veð'u, itea po'imo xáne itukínopi ikéno'e yionópiti xokóyoke ne ákoti yakahá'a —kíxoane.

¹⁹ Yoko kó'inokeneye yúho ne Jesus, exókoti Pêturu kixókumo ivókeovo, kutí'inokemo kahaná'íkokonoti Itukó'oviti. Ikénepoke neko yúho, “Hekánu” kixóponemaka Pêturu ne Jesus.

²⁰ Ina na'akénexovo ne Pêturu, yane noíxone po'i íhikau Jesus hokoâti, ákoti omotóva okóvo Jesus. Ênomonemaka neko isú'okovoti xa'a Jesus níkohíko, yaneko epemó'ikoamaka itukóvotiye neko itúkoheovoti, enepone kuríkotimo Jesus noko xanéhiko puvâti.

²¹ Noixoâne Pêturu nekóyo, hara kixo Jesus:

—Kene rá'a, namo kó'eye?

²² Ina yumopâ Jesus:

—Enepo angahá'a ákoyeamo ivákapu rá'a tukú koeti ngáyukopovo, undíne exóva koêku. Kene íti, hara yíxapu hékinu —kíxoane.

²³ Hukinóvoti itáhineheyeane neko yuhôti xapákuke neko kutípohihiko Jesus ákoyeamo ivákapu neko íhikau. Itea ako okóyuhoa Jesus ákoyeamo ivákapu. Pohu “Angahá'a ákoyeamo ivákapu rá'a tukú koeti ngáyukopovope, undíne exóa koêku” pohu koêti.

²⁴ Yoko koati undíne ra íhikau Jesus noixoâti, koyuhoâti, koane yutoxoâti uhá koêti ra koekútihiko. Epó'oxo véxoa itúkeovo kaná'uti emo'úti rá'a.

²⁵ Enó'iko pó'ínuhiko koekúti ítuke Jesus. Eneponi uha-uhá akôe yutóxeovo pohú pohu koêti, kutí'inonu ákoni omótova êno koyuhópeti ya uhá koêti ra kúveu mêum.

Hunókokune.

ÁTU

Yútoe Lúka koeku ítuke ne ápostuluhiko, enepone páhoe Jesus

Enepora koyuhópeti koéhati Átu, Lúka yutoxôa. Ápe ne inúxoti yútoe Lúka koyúhoti koeku Jesus koáne ne inámati ihikauvoti ominovike enepo símo ne Jesus yara kúveu mêmum. Kene yara Átu, yutóxoá Lúka koêku neko ihikauhiko Jesus ya Njeruzálem kúxoixeahiko evésekeamo ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke, enepone porexoátimo xunakóti koyúhoyea xapa xáne ne inámati ihikauvoti omone Jesus. Yoko áko'one ne Jesus yara poké'e, pihópone vanúkeke. Anêko xoko kapitulu 2 koyuhó'iyeyati koêku enepo iná eveséko ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ovo'ó kó'iyea ne kutípotihiko Jesus.

Enepone inámati ihikauvoti koyúhoti koeku Jesus, tumúne yóno ukóponea yanekóyoke vo'ókuke xunáko ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke ne kutípotihiko Jesus. Inúxotike, ya Njeruzálem óvo koyúhoyeovo, ina ukopóno xapa íhae Samâriya. Yanê'e ukópono xapákuke uhá koeti po'ínuhiko xáne ákoti itukapu júdeu. Vo'oku haina pohúneta júdeu simíno ne Jesus, itea simínótimaka uhá koeti xáne yara kúveu mêmum.

Yoko "Atos dos Apóstolos" íhaxeokono ne yútoe Lúka ya purútuyeye vo'oku so'íxeovo uhé'ekotinoe kixoku ítúkeovo ne íhikauhiko Jesus ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, kuteâti koíteovo ka'arineti. Éxokovimaka kixoku íteova xáne ne xunako Satánae motovâti yonópea natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke.

Tûri

¹ Xoko inúxoti koyuhópeti yúndoenopi Teofilú, uhá ngíxoane ngayúmakinoepa koêku ne turi ítuke Jesus, koánemaka ne ihikauvoti íhikaxoke xanéhiko

² tukú koêti yaneko káxe aukópovone ne Jesus ya vanúkeke. Yoko tumúneke pihópea, koyúhoinoane ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ítukexeakemo ne hóyenhiko noívokoe, enepohikone ápostulu, páhoe koyúhoyea emó'u.

³ Énomonehikomaka koútata'ixopinovo exepúkopone ukópea xapa ivokóvoti ikénepoke koítoponeovo kotíveti ya kuruhúke. Ako tópi kíxoaku koútata'ixopinova, exókoati kaná'uko ne exépukopeane, ákoínoke ápahuina xáne motovâti koyúhoyea ákoyea akána'u. Vo'oku kúveu koarenta koeti káxe, koútata'ixopinova Jesus neko íhikauhiko, koane koyúhoinoa koêku ne kixoku natíxea Itukó'oviti xapa xáne.

⁴ Yaneko kaha'íneakohiko Jesus ne íhikau, ixíko'okoahiko ákoyea ipúhikeahiko Njeruzálem koane kúxoixeana ne páhoenoamo Ha'a úti íhae vanúke, kuteâti yuho Itukó'oviti, enepone koati emo'úti nóvo ápeyeamo.

⁵ Ina kixovókokoxopamaka Jesus:

Énomonemaka kuteâti yunzó'inopinove yanekóyoke. Vo'oku koati kaná'uti ítúkeovo úne áhikea xáne ne Xuáum, itea harakene káxe epó'oxo yé'exovone, yahíkotonotinoemo hañnati ya úne, itea ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti —kíxovokoxoane.

Pihópo Jesus vanúkeke

Mk 16.19; Lk 24.50-51

⁶ Koeku ho'úxeovohiko neko íhikau, hara kixóhiko Jesus:

—Unaém, énomonememo yara koeku kó'oyene peréximo ítúkeovo úti, uti íhae Izarâe, pahukópo yara poké'exa úti? —kíxoanehiko.

⁷ Ina yumopâ Jesus:

—Ako okónokoa yéxinoe ápeyeakumo ne koekúti kuteâti, koane kaxénaxeakemo Yá'a íhae vanúke, vo'oku poéhane exôa koêku ápepemo.

⁸ Itea nemukoátimo xunakóti enepo evesékane xikóyokenoe ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Yane keyuhoátinoemo xapa xáne kaná'uko ra koekúti neíxoneno njokóyoke. Keyuhoátinoemo yáye ya Njeruzálem, koáne ya uhá koeti Njúdeya yoko Samâriya, koánemaka ya uhá koêti ra kúveu mêmum —kíxovokoxoane.

⁹ Uke'éxoane Jesus koyúhoyea nê'e, yane pihópone vanúkeke koeku ixómoyea komóma íhikauhiko. Yane koomomo kíxoixoahiko tukú koeti onómekopeovo xapa kapási. Ehane ako ínixahiko.

¹⁰ Koeku pono-ponó kíxoixeana úke ne íhikauhiko vanúke koeku pihópea Jesus, apé koene pi'âti kuti koeti hóyeno, hóhopu koyéthihiko ípovo xêrerekuke neko íhikauhiko Jesus.

¹¹ Hara kíxovokoxoa:

—Ítínoe hóyeno íhae Ngalíleya, na koeti ixómoino kemomo vanúke? Enepone Jesus, neíke'euponoe kó'oyene pihópea vanúkeke, aukópovotimo kuteâti kíxeaku neíke'exopi —kíxovokoxoane.

Íhikauhiko Jesus ya Njeruzálem

¹² Énomone yanê'e, aúhikopovone ya Njeruzálem ne íhikau Jesus ukopeáti xoko kali mopôí iháxoneti Olívera. Enepone mopôí, ako ahika Njeruzálem, kuteáti póhuti kílomituru kíxoaku.

¹³ Seopóne pitivókoke, ina alu'ókopo sóparatuke yane ovokúti óvoku. Hará'a iháhiko neko ho'uxóvoti: Péturu; Xuáum; Teáku; Ándere; Filípi; Túme; Mbatulúmeu; Máteu; Teáku, enepone xé'a Áfeu; Símaum iháxoneti Nzelóti; yoko Njúda, enepone xé'a Teáku.

¹⁴ Yoko póhutine yónoku isóneuhiko yuíxeovo itúkea orásaum ho'uxoké koéti, koánemaka ne senóhikoya. Yoko ápe Máriya, eno Jesus xapákuke neko senóhiko, koane ápemaka ne ameno Jesus.

Noivókokoxono Mátiya

¹⁵ Yaneko káxehiko exépuko ne Péturu koyúhoyea nonékuke ne po'ínuhiko kutípoti Jesus. Yoko itópono kuteáti séntui vínti koeti xáne neko ho'uxóvotihiko. Ina kíxovókokoxo Péturu:

¹⁶ —Ítínoe mbo'ínu xoko Vúnae, koati konokoáti tokópeovo ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti koeku Njúda, enepone inuxínoti ika'ákotihiko Jesus. Énomone neko yuhu Ndávi mekúke, kouíhapu'íkinoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti tumúneke símeovo kaxéna.

¹⁷ Vo'oku enepone Njúda, koati ha'íne úti ikéneke Jesus yanekóyoke. Itúkoamaka kuteáti ne vitúke —Kíxovokoxoane.

¹⁸ (Yoko ápe poké'e vaneúti yane tíuketi námoe Njúda, ésa'i kuríkea Jesus xoko xanéhiko puváti. Énomone óvo koépekepeovo ne Njúda kopuhókopovo. Pixeké koe húra ikorókovó. Homuxó koe ásurupi poké'eke.)

¹⁹ Eyékokoxohiko uhá koeti ko'óvokuti ya Njeruzálem neko koekúti. Énomone kutí'inoke iháxoneti Aséudama neko poké'e ya emó'ukehiko. Yoko “Poké'e óvokovoku íti” koéti neko emo'úti.)

²⁰ Ina koe'íkomaka ne Péturu:

—Koati kuteáti ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti ya Sâramu, enepone koéti:

“Itúkapu ovokú'ikeneti neko óvoku, ep'ó'oxo hákonemo ko'óvokutiya” kôe. *Sâramu 69.25*

Ina koemáka:

“Enepone itukéti ítuke, paréxakana po'í xáne ahe'ókopati” koéti. *Sâramu 109.8*

²¹ —Konókoti ápeyeya po'í ha'íne úti ahe'ókopati. Yusikóne noivókoxea úti xapákuke ra xanéheixoviti apé'íko Vúnae Jesus xapákuke úti,

²² ukeátime yaneko kaxena áhikea Xuuum Mbátita, tukú koéti neko káxe noíke'exopeaku úti pihópea vanúkeke. Énomonemo kaha'ínevi koyúhoyea úti xapa xáne exépukoepa ne Jesus ukópea xapa ivokóvoti —Kíxovokoxoane.

²³ Ina noivókokoxono pi'áti hóyeno. Enepone inúxoti, Yúse koéha. Mbarasápa íhaxekononemaka. Yoko Njústu itukóvo po'í íhaxekononemaka. Ina keno'óko koéhati Mátiya.

²⁴ Yane itúkohiko orásaum uhá koéti neko kutípoti Jesus. Hara koe épemone xoko Itukó'oviti: —Unaém, iti éxoti isóneu uhá koeti xáne, yéxakavea ne neívokoe yara pi'áti hóyeno,

²⁵ motovátimo áhe'okopea Njúda koane kahá'ineyeovi yara itukéti pénevi vitúkea, uti péhoe koyúhoyea yemó'u. Vo'oku kuríkopane Njúda ra itukéti. Kó'oyene pihópone xoko ímetokenaxoake yonópea —koe orásauna.

²⁶ Ina kurikóhiko, noixoáti iríkovoku ne noivókokope. Xoko Mátiya iríkovó. Yane itúkopovone ha'ínehiko ne unze koeti ápostulu.

2*Eyesékone ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti**Át 4.31*

¹ Simoné'e ne kaxena áyui júdeuhiko ya hó'eke, enepone iháxoneti Pentekósti, poéhane ho'úxovokuhiko uhá koéti neko hokoti Jesus.

² Yane apé koéne kutí koeti emo'u xúnati ihunóvoti ukeáti vanúke. Uha-uhá kíxoa kúveu neko ovokúti óvoheixoku.

³ Yane apé koénemaka kutí koeti kálíhunoe irúmene yúku kuteáti koeku nenéti, yoneáti tutíkuke póhutihiko koxé'u neko xáne. Koati ovo'ó koatíne.

⁴ Yane koáti xúnati ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xoko póhutihiko neko xáne, koane turíxeovone koyúhoyeahiko inámati yuhóti ákoti itúkapu éxone, kuteáti kíxoaku Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ikó'íparaxea póhutihiko koyúhoyea.

⁵ Yoko ápe ya Njeruzálem júdeuhiko teyoti Itukó'oviti ukeáti uhá koeti po'íkehiko poké'e yara kúveu méum.

⁶ Ho'úxinova êno xáne neko emo'úti kamoánéhiko, itea akó'oti exínahiko isóneu, vo'oku kamotíhiko koyúhohi ya emó'uke póhutihiko neko xáne.

⁷ Yupíhova ákoyea éxina isóneu xanéhiko koane iyúpaxeova neko koekúti, ina kíxokóko:

—Hainá'ikopo ainóvoti íhae Ngalíleya ra koyuhókexo?

⁸ Ná'ikopo koeti kamínoa úti koyúhoyea ya vemó'uke, enepone yuho póhutihiko úti xoko vúkeaku?

⁹ Koati anéyeti íhae Pátea, yoko Médea, koane íhaemaka Élaum, yoko Mezopotámiya koane Njúdeya. Ina apémaka ukeáti Kapadósea, Póntu, yoko Ázea,

¹⁰ Ápemaka íhae Firíjea, Páfílea, Ejítu, Lípea yoko poké'e oveáti xe'ókuke ne Síreni, yoko íhaemaka Róma. Ainovone ko'óvokuti yáye.

¹¹ Vanéye, uti júdeu, koane anéyemaka po'ínuhiko xáne ikútipasikovoviti hokopáti ne hó'e úti. Anéyemaka íhae Keréta yoko íhae Árabea. Ná'ikopo kixóvotiye kamínoake póhutihiko úti ya vemó'uke koyuhoáti koéku ne hána'itinoe ítuke Itukó'oviti? —kixókokone.

¹² Koati yupihóvati iyúpaxeovahiko. Akó'oti exína isóneu kó'inokeneye. Hara kixókokohiko:

—Kutimea kixó'eko rá'a? —koéhiko.

¹³ Itea apémaka po'ínuhiko xáne koemóke'eati, koyuhoáti ítúkeovo kohihíketai, kó'inokeneye neko yúho.

Koyúho ne Péturu nonékuke xanéhiko

¹⁴ Ina exepúko ne Péturu yóko'omaka ne unzé koeti ápostulu. Ina kohonóko emó'u koyúhoyea ne Péturu. Hara kôe:

—Itínoe iyénonjapa júdeu, keánemaka uhá ketínoe íhae Njeruzálem, konókotu yéxi koeku rá'a. Ivévaka ra yúnzo:

¹⁵ Haina kohihíketai úti kuteáti iséneunovinoe, vo'oku nóveiko óra ya yupóniti rakéne.

¹⁶ Itea enepora koekúti, énomone ne kíxone yuho porofeta Njôe koyúho emo'u Itukó'oviti xapa xáne mekúke, enepone koéti:

¹⁷ “Yaneko káxehiko tumúnekemo uké'eyea ra mêm, mbahúkotimo Sasá'iti Omínjone ovo'ó kó'iyea ne uhá koeti xáne” koe Itukó'oviti.

Ina koe'íkomaka:

“Koyuhoátimo xí'ixaxapa, hóyeno yoko sêno, koekúti nguúhupu'ikinoake. Enepone inámatiko xáne xepákukenoe, apétimo noíxone ukeáti njokóyoke. Kene ne yékotenohiko, yun-zoíkoatimo ya hopúneke.

¹⁸ Koánemaka xapákuke ovónje, hóyeno yoko sêno, mbahúkotimo Sasá'iti Omínjone ovo'ó kó'iyea yaneko káxehiko, ínamo okoyúhohiko emó'um.

¹⁹ Apétimakamo iyupánevoti índuke ya vanúke koánemaka yara poké'e, hoénaxovope njunáko, íti, írúmene yúku yoko énoti kuríhoe.

²⁰ Ipukóvotimo ne káxe. Kene ne kohê, kutí koetimo harára'iyea íti koati tumúneke símeovo neko hána'iti teyonéti káxe yúhoikopeakumo Itukó'oviti ra xanéhiko yara kúveu mêm vo'oku kixoku ítúkeovo.

²¹ Itea ítóvotimo ne uhá koeti xáne ikoseánaxovoti Itukó'oviti” koe yútoe. *Njôe 2.28-32*

²² —Itínoe hóyeno íhae Izarâe, yakámokenonu. Enepone Jesus íhae Nazâre, koati hóyeno éxokopikeno Itukó'oviti ítúkeovo ukeáti ya xokóyoke vo'ókuke ne iyupánevoti ítuke, koane vo'ókumaka ne koekúti ákoti po'í itoáti ítúkea xepákukenoe, hoénaxovope xunako Itukó'oviti xokóyoke. Koati Itukó'oviti ko'ítúke xokóyoke, ítúkinoake Jesus neko hána'iti iyupánevoti xepákuke. Yoko koati yexoátinoe kaná'iyea ra koekúti.

²³ Itea kóyeane képekinoe nekóyo. Koati xáne ákoti panápu ítuke kuruhúxinopeanoe. Itea yaneko kiri'ókonoanoe, koati kousókovoti isóneunoa Itukó'oviti ukeátinekeneye, enepone heú kixoáti éxea ne koekúti tumúneke ápeyea.

²⁴ Enepone képeunoe, koéxepukopa Itukó'oviti yaneko uke'éxinoa xunako pevóti. Koáhatai akó'oti omotóva óvoheixea pevótike ne Jesus,

²⁵ kuteátimaka koéku ya yútoeke Ndávi enepo koyuhó'iyea koéku mekúke. Énomone ne koéti: “Kóyekune ne Únaem njokóyoke. Anéye njêrerekuke koxunákonuti, ákoinoke íngarakapu.

²⁶ Énomone elókeino ongóvo. Énomonemaka ipúhikino mbahákuke ne hána'iti elókeko ongóvo. Koane énomonemaka ngúxoixino enjépukopeamo ungópea xapa ivokóvoti.

²⁷ Vo'oku ákomo kurí íxenu xapa ivokóvoti, iti Únaem, koane ákomo síkea uké'eyea ra múyom xoko engóxovoku, undi Sasá'iti Yovóxe.

²⁸ Hara yévekonu xêne yonópoti xoko apéyeati ákotinemo hunókoku xikóyoke. Koati ákotinemo hunókoku ne elókeko ongóvo enepo angahá'inepopine” kôe yútoeke Ndávi. *Sáramu 16.8-11*

²⁹ Ina kixó'íkomaka Péturu:

—Itínoe iyénonjapa, nguúhupu'ikinapeavo koéku ne Ndávi, eneponeko teyonéti voxú'íkene ivokóvoti koane ekoxóvoti mekúke. Yoko anéyeiko ne ekóxovoku tukú koeti kó'oyene yara poké'eya úti.

³⁰ Koati porófeta ne Ndávi koyúhoti koekúti noíxone xoko Itukó'oviti ávoti simápu kaxéna. Epó'oxo éxoamaka yanekóyoke ápeyeamo póhuti ámoripono natíxotimo xapa xanena úti, kuteáti

koeku yuhó'inoa Itukó'oviti kó'iyeanemoye. Yoko itúkinoa Itukó'oviti koati yuhôti, exókoati ákoyeamo aúkapa ikéne neko emó'uinoa.

³¹ Koati vo'oku ínixea Ndávi koekúti yanekôyoke ávoti simápu kaxéna, énomone koyúhoinoa ya yútoeke exépukepeamo ne Mésiya ukópea xapa ivokóvoti enepo koyúho ákoyeamo kurí íxa Itukó'oviti ne ovóxe ya xapa ivokóvoti, koane ákoyeamo aúke'e ne mûyo.

³² Yoko enepora Jesus, énomone ne koéxepoepo Itukó'oviti. Noínjopa, koane noíxopamaka uhá koeti nza'ínehiko.

³³ Kó'oyene hanekóxopone éxopeke Itukó'oviti xoko ivátakoku kapáyasokopone Itukó'oviti. Yoko koušokinokonoane Jesus neko yuho Há'a yanekôyoke, enepo itúko koati emó'úti pahúkinoveamo ne Sasá'iti Omíxone. Énomone ra neíxoneno, koane kémoneno kó'oyene.

³⁴ Énomone kíxo yútoe Ndávi. Vo'oku haina Ndávi okopóno vanúkeke yanekôyoke, itea énomone yutoxinovea ra emó'úti koéti: “Hara kíxoa Itukó'oviti ne Únaem: ‘Ívétakapa énjopeke

³⁵ tukú koeti simapúne kaxena mboréxeopikumo itíkivo koati payásoti náti ya uhá koéti, ínamo ípuyúkeka nenékuke ne uhá koeti koékuti okopópiti” kôe.

³⁶ Ngahá'a ú'uhapu'í ngxínopeanoe, uhá ketínoe íhae Izaráe, motováti ákoyea oxéne ákoyea yakútipoa ne yunzó'inopi itúkeovo Jesus, enepone képeu, poréxovike Itukó'oviti itúkeovo Vúnae koane Mésiya, enepone páhoe koíteovovi —kíxovokoxoane Péturu.

Ahíkovo mopo'áti mili xâne ya iháke Jesus

³⁷ Koeku kámea yuho Péturu neko xanéhiko, yupíhova ikótívexea isóneuke. Ina kixohíko Péturu yoko po'ínuhiko ápostulu:

—Ítínoe víyénoxapa, na vákoeneye?

³⁸ Ina yumopá Péturu:

—Konokoáti ikétívexinoe iséneuke ne pehúnevo koane kiríkopi. Konókotimaka yáhíkivo ya iháke Jesus Kristu, motováti kotúyopínoepa ne pehúnevo, péhutínoe. Yane ínamo nemuká ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ovo'ó kó'iyepínoe.

³⁹ Koáhati itínoe kíxo ne Itukó'oviti koyuhóa yanekóyo ápeyeamo koušokinoake ne yúho. Koane koati xi'íxaxapa kixómaka, koánemaka uhá koeti po'ínuhiko ákoti maliká'avi, koékuti iháxiupomo Vúnae Itukó'oviti xapákuke —kíxovokoxoane Péturu.

⁴⁰ Enómaka po'í yúho kuteáti, koyuhó'inoati emó'u Itukó'oviti, koane enekoátihiko. Ina kixovókokoxopamaka:

—Hako kitípásea ne xanéhiko apéti koeku kó'oyene, enepohíkone váhere kixoku itúkeovo yonópótimo ípíhóponovokutike —kíxovokoxoane.

⁴¹ Enepohíkone xâne kutípeáti yúho, áhíkovohiko ya iháke Jesus. Yaneko káxe koati kurí'úxovoti ne xâne kutípoti Jesus. Kalíhanini itóponea mopo'áti mili xâne neko inámati ahiúti yanekôyoke.

Kíxoku itúkeovo ne ínúxotíhiko hokópoti Jesus

⁴² Enepohíkone kutípoti Jesus, koati yuixóvati ne ihíkavvoti íhíkaxoake ápostuluhiko, koane aínoe póhutine yónoku isóneuhiko ikéneke Vúnae ákoti ihaxákexekaka. Kóyekunemaka ho'úxinovohiko níkea páum, puyákoponeovoke okovo ivókinovovi Jesus, koane itúkeamaka orásaum.

⁴³ Koati hána'iti téyee Itukó'oviti póhutíhiko neko xâne. Enómaka iyupánevoti itúke ápostuluhiko, koane po'ínuhiko ítone itúke kuteáti, hoénaxovope xunako Itukó'oviti xokóyoke.

⁴⁴ Kaha'íné kixókokohiko neko kutípoti Jesus. Ákomaka kamáxatikaka. Póhutíhiko, kutí kíxoa ítukemaka po'ínuhiko neko apeínoati.

⁴⁵ Kaváneahíkomaka ne poké'exa yoko po'í apeínoati, ina porekékoo ésa'i ne apéti nókone xapákuke.

⁴⁶ Uhá koeti káxe, kutíkokó koe yónoku isóneuhiko ikéneke Vúnae koeku ho'úxeovo témpuluke, enepone hána'iti imokóvokuti. Kene ya óvokukehiko, ho'úxinovo níkea páum, puyákoponeovoke okovo ivókinovovi Vúnae. Koane enepo níkohíko, koati elóketi okóvo, koane póhutine yu'óxoku isóneuhiko itúkeke Vúnae

⁴⁷ Xaneáti iháyu'íkeamaka Itukó'oviti. Ínixoa uhá koeti xâne unako koéku neko kutípoti Jesus. Yoko uhá koeti káxe, kurí'uxinoe Vúnae po'ínuhiko xâne, enepohíkone koítovone ya pahúnevo koeku kutípea.

3

Koítóvokono ne hóyeno mohéveu

¹ Yane píhóne ne Péturu yoko Xuáum hána'itike imokóvokuti ya mopo'áti óra ya kiyakáxe, orana itúkopéhiko orásaum ne júdeuhiko.

² Yoko ápe hóyeno omeátinekene itúkeovo mohéveu. Heú koeti káxe ómeokono neko hóyeno xêrerekuke pahapéti iháxoneti “Uhé'ekoti”, enepone páhapetea kíndana ne hána'iti imokóvokuti, motovâti épemea tiúketi xanéhiko urúkovotiya.

³ Noixoâne hóyeno úrukeovomo ne Péturu yoko Xuâum, épemoane tiúketi.

⁴ Yane pono-ponó kixínoane úke Péturu yoko Xuâum, ina kixôa Péturu:

—Yokómomovi.

⁵ Ina komomâ hóyeno. Koati kuxoâti ápeyea póneake evo Péturu.

⁶ Ina kixôa Péturu:

—Ako ndiúketina, itea enepone apêti njokóyoke, énomone mboréxopi: Ya iháke Jesus Kristu íhae Nazâre, yexépukapa yenápa —kixoane.

⁷ Ina namukêa vô'u éxopeke neko hóyeno huvo'óxo exépukopea. Énomone yaneko ókoku ôra, xunápone anu hêve, koane hêve.

⁸ Xépu koépone ne hóyeno, yane turíxovone yonópea. Xané kixone evo Péturu úrukeova ne hána'iti imokóvokuti. Koati talakíxovoti koane iháyu'ikea Itukó'oviti neko hóyeno.

⁹ Noíxoahá uhá koeti xanéhiko koeku yonópea koane iháyu'ikea Itukó'oviti.

¹⁰ Exó kixóponoanehiko itúkeova neko épemokenati ivatáheixoti xoko pahapéti iháxoneti “Uhé'ekoti” nonékuke ne hána'iti imokóvokuti. Koati hána'iti iyípxeovahiko, koane ako éxinahiko isóneu kó'inokeneye.

Koyúho emo'u Itukó'oviti ne Péturu hána'itike imokóvokuti

¹¹ Ako kurika Péturu yoko Xuâum neko hóyeno. Noixoâne xanéhiko neko koekúti, uhá kôe éhahikinovo evo Péturu xoko óvoheixoku yane varánda iháxoneti varándana Salúmaum. Koati ákoti exínahiko isóneu neko koekúti.

¹² Noixoâne Péturu ne éno xâne keno'ókinoatihiko, ina kôe:

—Ítínoe iyénonjapa íhae Izarâe, na koeti iyípxinova ra koekúti? Na koeti ínainonoe kemómovi kutí'iyea koati xunako úti, áko'o sasá'iko úti veínokono yonópinoke ra hóyeno?

¹³ Koati Itukó'oviti, enepone Unae voxúnoekene Ábraum, Izáki yoko Njáko, kahaná'iko Jesus, enepone sasá'iti ovóxe, kirí'oenomaka payásotihiko pahúkoti, yaneko keyuhôa nonékuke Pilátu ákoyea yakáha'a itúkeovo netínanoe. Yoko mani úsotine isóneu Pilátu kuríkopea.

¹⁴ Itea ítínoe ako akahá'a neko Sasá'iti koane Ponóvoti koane Páhoenoviti Itukó'oviti. Ya koékuni itúkeovo énomone yépemo kuríkopeokono, itukovó koe koépekenati yépemonoe.

¹⁵ Ítínoe koepékoa ne Porexó'oviti vápeya. Itea koéxepukopa Itukó'oviti ukópea xapa ivokóvoti. Yoko noíxopa úti yaneko exepúkopone, epó'oxo koati koyuhoâti úti xapa xâne kaná'uko ne noíxone úti.

¹⁶ Koati vo'oku iha Jesus, epó'oxo vo'oku kúveova hóyeno, ene kutí'ino unatípoti rá'a, kuteâti koeku neíxi kó'oyene koane yéxi. Ngoé'epepo, koati vo'oku kúveovo Jesus unatípinoke nenékuke, uhá ketínoe.

¹⁷ —Ítínoe mbo'ínuhiko, énjao kíxineye Jesus vo'oku ákoyea koati yéxi koêku ne ítíke. Kúteanemaka koêku ne natina úti.

¹⁸ Itea kó'inokeneye, koati kousókoati Itukó'oviti ne yúho, enepone ipuhíkeati pahákuke uhá koeti porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti xapa xâne mekúke. Koyúhoa nekóyohiko kónokea koítoponeovo kotíveti ne Mésiya, enepone páho Itukó'oviti koíteovo xâne.

¹⁹ Énomone ngixínopinoe kónokea ínixepivo ítíkivo pahukóvoti koane ípeki iséneu koane kixeku ítíkivo motovâti sasá'ipea pehúnevo

²⁰ Inamo parexápi Vúnae Itukó'oviti úhepepea iséneu ikéneke, epó'oxo pahukínopeatinoemo ne Mésiya, enepone Jesus, noívokoenopinoe Itukó'oviti itúkeovo koítóvoviti, uti xâne.

²¹ Eneponé'e, koati konókoti pihópea vanúkeke imókonomo simápu kaxena ikó'inamakopeovo uhá koeti koekúti, kuteâtimaka koêku neko yuho Itukó'oviti ya xokóyoke ne porófetahiko, enepone sasá'iti ovóxe koyuhó'iyeani emó'u xapa xâne mekúke.

²² Yoko enepone Muíse, koati koyuhó'iyeani koêku mekúke ya yútoeke. Énomone ne koêti: “Xapákuke viyénoxapa, apêtimo po'í hóyeno kuteâti úndi, noívokoemo Itukó'oviti itúkeovo porófeta koyuhó'iyeani emó'u xapa xâne. Uhá koeti kémono xokóyoke, konokoâtimo ítíki.

²³ Kene uhá koêti xâne ákoti akutípoa, koepékokonotimo. Yane áko'onemo xapákuke xanena úti” koe yúho.

²⁴ Haina póhutine Muíse koyuhôa koêku ra káxehiko símokune úti, itea koyúhoamaka uhá koeti po'ínuhiko porófeta ukeâti kaxénake Samúe.

²⁵ Ítínoe iyénonjapa, yaínovone namukópati kixone neko yútoe porófetahiko. Enepone yuho Itukó'oviti xoko voxúnoekene, ítínoemaka kíxo. Énomone neko yuhó'ino Ábraum enepo kixôa Itukó'oviti itúkeovomo vo'ókuke ne ámoriponomo ápeyeamo unako koêku ne uhá koeti koékuti kó'iyevokutu xâne yara kúveu méum.

²⁶ Yaneke koéxepukopeaku Itukó'oviti neko Sasá'iti Ovóxe, pahúkinopeanoé inúxotike, kaha'aínopiti unátiyea kékú ya koeku kiríkopinoé váhere kixeku itíkivo —kíxovokoxoane Péturu.

4

Ika'ákovone Péturu yoko Xuâum

¹ Ixómoiko koyuhó'inoa evo Péturu neko xanéhiko, simóne inuxínotihiko júdeu hó'eke, koáne ne tuti húndaruhiko koyonoáti neko hána'iti imokóvokuti, yóko'omaka ne evo sadúseu, enepohikone júdeu ákoti akutípo exépuhikopea ivokóvoti.

² Yoko koati yupihóvatihiko ákoyea aúhepe isóneuno evo Péturu vo'oku íhikaxea xanéhiko koéku ne exepúkopeati ukópea xapa ivokóvoti koeku koyúhoinoahiko exépukepea Jesus.

³ Yane iká'akonehiko evo Péturu koane kuríkoanehikomaka ika'ákovokutike tukú koéti yuponíne, vo'oku koati kiyotíne káxe yanekóyo.

⁴ Itea éno kutípoti yuhu Péturu xapákuke neko xáne kamokénoati. Kalíhanini itóponea singu koeti mili hóyeno uhá koéti neko kutipoáti.

Péturu yoko Xuâum nonékuke koati payásoti yúhoikovoku júdeuhiko

⁵ Yuponíne, ho'úxovone ya Njeruzálem ne payásotihiko júdeu, yóko'o ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti júdeu, koáne ne éskiriba, enepohikone íhikaxoti yútoe Muíse.

⁶ Ápemaka Ána, enepone koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke, koane Kaífa, yoko Xuâum, Alíxandere, koane uhá koeti iyénoxapa neko koati payásoti sasedóti.

⁷ Ina omokóno ne Péturu yoko Xuâum nonékuke uhá koéti neko payásotihiko, motováti épemo'ikeokono. Hara kixókono:

—Na úkea xináko itíki ra ítike? áko'o kuti pahukópi itíki?

⁸ Yoko koati xúnati ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xoko Péturu. Hara kíxovokoxoa:

—Ítínoe payásoti xapákuke úti, koane ítínoe po'íhiko pahúkoti xapákuke úti,

⁹ koati vo'oku koíteovokono hóyeno ka'aríneti, kutí'inoke yomónutínoe yáye yuhoíkovokutike, yepemó'ikonuti, úndi yóko'o ra nza'íne, keha'áti yéxi kíxókono koíteovokono.

¹⁰ Ngahá'a yéxi koéku, uhá ketínoe yáye, koánemaka uhá koéti ne íhae Izaráe, íteovone ra hóyeno nenékunenoe vo'oku xunako Jesus Kristu íhae Nazáre, eneponeko képeunoe, enepone koéxepoepomaka Itukó'oviti ukópea xapa ivokóvoti.

¹¹ Enepora Jesus, koati pivóatínoe, kuteáti koeku mopóti noívokoxine itúkoti péti. Itea enepone pivónenoe, ainóvó koe énomone itukóvovo koati turíxeovoku uhá koeti, kuteáti koeku koati inúxoti mopóti turíxeokonoe péti.

¹² Epó'oxo ako ápahuina motováti koíteovovi ákoti itukapu Jesus. Vo'oku ako po'í íhâe pónevike Itukó'oviti xapákuke íha xáne ya uhá koeti kúveu mêm, porexó'oviti víteovo ya pahúnevo úti, ákoti itukapu íha Jesus —kíxovokoxoane.

¹³ Noixoâne pahúkotihiho ákoyea píhone koyúhoyea ne Péturu yoko Xuâum, koane ákoyea itúkapu xáne payásoti koane hainá'iyeamaka hóyeno énoti íhikauvo, yupíhova iyúpaxevahiko koane ivávakea ítúkeovo há'íneheixone Jesus yanekóyo.

¹⁴ Noixoâne tutíhiko júdeu neko hóyeno itóvotíne xérerekuke evo Péturu, ako vekínoaku emó'u okópea.

¹⁵ Ina pahukópohiko evo Péturu ipúhikopea yuhoíkovokuti, ina kíxokóhohiko:

¹⁶ —Na víxaye ra hóyenhohiko? Vo'oku éxoane uhá koeti ko'óvokuti yara Njeruzálem koéku ne hána'iti iyupánevoti ítuke. Ako oxéne koyúhoyea úti ákoyea akána'u.

¹⁷ Poéthaneikopo vipíkea maka hákone yupíhovo itáhineyera ra koekúti xapákuke xanéhiko, koane maka hákone koyuhó'íyeya koéku ne Jesus xapa xanéhiko —kíxókokonehiko.

¹⁸ Ina ihaxíkopohiko Péturu yoko Xuâum koane kíxea:

—Hákonenoe keyuhôa koane hákone íhíkexo koeku Jesus.

¹⁹ Ina yumopá Péturu yoko Xuâum:

—Ítíkina iséneuvokuti ra koekúti nonékuke Itukó'oviti ítúkeovo itínoe kónoko kutípea úti, áko'o ítúkeovo Itukó'oviti.

²⁰ Na kíxoaye ákoyea vokóyuhua ne noíxone úti koáne ne kámone úti? Koati konokoáti koyúhoyea úti —koénehiko.

²¹ Ápemaka po'í yuhó'ino evo Péturu ne pahúkotihiho kahá'ati ípíkea. Yane koyúhoinoamaka kíxoakuhikomo okoyúhopomaka koeku Jesus. Yane kuríkopanehiko. Akó'oti iníxáhiko oxéne ipíhoponea vo'ókuke ne xanéhiko. Koáhati ainóvoti ihayú'íkoti Itukó'oviti vo'oku ítuke evo Péturu koitóva neko hóyeno.

²² Yoko anú'ukone koarenta koeti xoénaena ne hóyeno iyupaxó kó'inoke xanéhiko vo'oku kíxókono koíteovokono.

Itúko orásaum ne kutípoti Jesus

²³ Kurikópokonone evo Pêтуру yoko Xuâum, hane yonópo xapa po'ínuhiko kutípoti Jesus. Êto'okopahiko uhá koeti yuhó'inoa tutíhiko sasedóti inuxínoti xanéhiko hó'eke, yóko'omaka ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke jûdeu.

²⁴ Kamoné'ehiko yuhu evo Pêтуру, kutikokó kôe isóneu uhá koetíhiko yúho'ixea Itukó'oviti ya orásaum. Hara koe yúho:

—Iti Vúnae éxoti koeku uhá koeti koekúti, itíne pahukôa apé kó'iyea ne vanúke, koáne ra poké'e, koane uhá koeti ovâti. Itíne maka pahukôa ápeyea úne ya mar koane uhá koeti ovâti.

²⁵ Ití maka itukôa yúho ipuhíkeati pahákuke ne yovóxe mekúke, enepone voxú'ikene Ndávi, yane ko ikoyúhoxoa Sasá'iti Yomíxone. Énomone ne koêti:

“Na koeti ímaikexinovo ne xanéhiko ákoti êxa Itukó'oviti? Na koeti kenó'okino isóneuke kahá'ayea okópea ne ákoti itá okópea?”

²⁶ Ho'úxovonehiko ne nâti yara kúveu mêum koánemaka ne po'ínuhiko pahúkoti, ho'úxinovotihiko okópea Vúnae Itukó'oviti yoko Noívokoe, enepone Páho koíteovo xâne yara kúveu mêum” kôe. *Sáramu 2.1-2*

²⁷ —Yoko koati kaná'uti kó'iyeaneye, vo'oku yara pítivokona úti, ho'úxovonepepo xâne okópea Sasá'iti Yovóxe, Jesus, enepone Neívokoe koane Pého koíteovo xâne yara kúveu mêum. Énomone neko Êrodi yoko Ponsiu Pilátu xaneáti ne xanena úti, uti íhae Izaráe, yóko'omaka ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu íhae Izaráe.

²⁸ Ho'úxinova ípihea tumúne ne isóneu, itea enepone uhá koeti ítuke, ainovó koeti koati kousókoati ne ovoti iséneuke ukeátinekene, iti Itukó'oviti. Koati koekúti kousókovoti ya xináko.

²⁹ Kó'oyene Unaém, yokómoma kixoku ípikoevihiko. Peréxavi vitúkeovo koati ákoti píkone koyúhoyea uti yemó'u, uti yovóxe.

³⁰ Iké'itukexa xináko keítivoa ne ka'arínetai, koáne ya íháke sasá'iti Yovóxe Jesus, itika iyupánevoti koane po'ínuhiko koekúti ákoti itoâti ítúkea, hoénaxovo ne hána'iti xináko — koénehiko ya orásaum.

³¹ Uke'éxone ítúkea orásaum, iyúyo neko ho'úxovoku. Koáhati xúnati ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xoko póhutihiko koxé'u. Koane ákohiko píka koyúhoyea emo'u Itukó'oviti.

Kixoku ítúkeovo neko kutípoti Jesus

³² Uhá koêti neko êno xâne kutípoti Jesus, poéhane yónoku isóneu, koane kutikokó koe áha ítóponea ikéneke Vúnae. Ako ápahuina kamá'ati ítúkevo xapákuke, koane kuti kíxeahiko ítúkenemaka po'ínuhiko.

³³ Koati énoti xunako Itukó'oviti xokóyoke ne ápostuluhiko koyúhoyea xapa xâne koêku exépukopea ne Vúnae Jesus ukópea xapa ivokóvoti. Koane koati hána'itimaka itipánevoti ukeáti xoko Itukó'oviti óukeke póhutihiko koxé'u neko xâne.

³⁴ Ako ápahuina ikonóko'ikovoti xapákuke vo'oku enepohikone apêti poké'exa, itukovo po'í óvokuhiko, kavane ítúkevo.

³⁵ Kene ne tiúketi ésa'i vâne, kuríkoponoa xoko ápostuluhiko. Ina porekéxoahiko ne ikonóko'ixovoti xapákuke. Yoko nókone póhutihiko koxé'u exôa námoe.

Pôreu Mbaranâbe

³⁶ Xapákuke neko xâne, ápe hóyeno koéhatai Yúse. Itúkinoa ápostuluhiko yonópoku íha. Mbaranâbe íhaxopeahiko. Yoko “kotíú'ikoti okovo po'ínuhiko” koêti neko yonópoku íha. Enepone hóyeno, hane itukóvo levíta íhae Xípere.

³⁷ Ápe poké'exa vâne, ina kuríkoponoa ne tiúketi, ésa'i ne vâne, xoko ápostuluhiko.

5

Anániya yoko Sáfra

¹ Ápe hóyeno koéhatai Anániya kavánetimaka poké'exa. Sáfra koéha yêno, ha'íne yane ko kavaneáne ne poké'exa.

² Itea véyoa Anániya poixo'o ésa'i neko poké'exa, ítúkoti kouánae. Kutikokó koéhiko isóneu neko hóyeno koane yêno véyea poixó'o neko tiúketi. Kene háxa, kuríkoponoa xoko ápostuluhiko ítúkoati héu kixoâti kuríkoape ésa'i neko vâne.

³ Ina kixôa Pêтуру:

—Ananiyá, na koeti síkovó ké'ino Satánae ípihea semekénovo'iti iséneuke? Koati ítúkoheinovoti Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koeku he'ono'ú kíxi víyi poixo'o ésa'i ne peké'exa!

⁴ Avó'o yakavánae ne peké'exa, koati ítikene. Koane koeku keváneyi, ítikeikone ne tiúketi ésa'i. Ákoni okónoko ítíkivo herú kixepoâti kiríkopi. Na koeti ápeino iséneuke kíxineye? Koati Itukó'oviti váherexino ítike koeku simíkixi, kene haina xâne kíxéneye —kíxoane.

⁵ Kamoáne Anániya neko emo'u Pêтуру, íkorokovone poké'eke, yane ivókovone. Yupihovó koe píkeahiko uhá koeti kamoâti neko koekúti.

⁶ Yane kenó'okone homoêhouhiko ramápu'ikea ina ekoxóponoahiko.

⁷ Kalíhanini itóponea mopo'áti ôra ikénepo, simónemaka yéno ne Anániya. Yoko ako éxea koêku neko íma.

⁸ Ina kixôa Péturu neko sêno:

—Koati yé'akeneoxoye ésa'i keváneyi ne peké'exa, íti yoko íme?

Ina yumopâ sêno:

—Énomone koati yé'akeneye.

⁹ Ina kixoá'ikomaka Péturu:

—Na koeti kutipasí k'é'inoa ne íme kehá'ayi yopósi'okivo Sasá'iti Omíxone Vúnae? Harakénepo ra homoêhouhiko ekoxóponoati ne íme. Kó'oyene ití'ikomo kixónehikoye —kíxoane.

¹⁰ Koati énomone yaneko ôra, íkorokovone poké'eke neko sêno nonékuke Péturu, ivókovone. Ina urúkopovomaka neko homoêhouhiko, inú'ikopanemaka neko sêno ivokóvotine. Yane ekoxóponoanemaka xêrerekuke íma.

¹¹ Yupihovó koe píkea heú koêti neko kutípoti Jesus koánehikomaka uhá koeti eyekóxoati neko koekúti.

¹² Éno iyupánevoti ítuke ne ápostuluhiko xapákuke neko xanéhiko, ákoti po'i itukoáti kuteáti, éxokovope xunako Itukó'oviti xapákukehiko. Yoko ixómotihiko ho'uxóvo yane hána'iti imokóvokuti xoko varánda iháxoneti varándana Salúmaum. Yoko kutikokó koe isóneu ikéneke Jesus neko uhá koeti kutipoáti.

¹³ Kene po'ínuhiko xâne ákoti itukápa ne ha'ínehiko, píkoa ánavokoxeova neko kutípotihiko Jesus. Itea kóyane téyeahiko koane ínixea ítúkeovo itípakovotihiko.

¹⁴ Yoko inamá'axo kuri'úxovo neko éno xâne hokópoti Vúnae Jesus. Koati éno xâne, hóyeno koánemaka sêno, ho'uxínovoti ne ítuke Vúnae.

¹⁵ Apemaka xâne ka'aríneti omonétihiko ya none ovokúti, ixané kixókonomaka ipéna, áko'o itukovo pouke, kuxoáti itóponeameamo yúkurea Péturu koeku vékea motováti koíteovokonohiko ya aríne.

¹⁶ Enómaka xâne ukeáti po'ínuhiko pitívoko ákoti ahíka Njeruzálem, omotíhiko ka'aríneti yoko xâne úroveo ndémoniu. Heú koéhiko koíteovokono.

Ika'ákokono ápostuluhiko

¹⁷ Yanè'e, eneponeko koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke, koane uhá koeti ha'ínehiko, ímaikinovo ápostuluhiko vo'oku íyokevahiko ne ítone ítúkea. Yoko aínvohiko sadúseu neko imaíkinovoti.

¹⁸ Yane namúkohiko evo ápostulu, ina kurikóda ika'ákovokutike.

¹⁹ Itea yaneko yóti, símoa ánjuna Vúnae, mihe'ókopoinoati páhapetea ika'ákovokuti, ina omopâ meúkeke koane kíxeahiko:

²⁰ —Pihépanoe. Hane yenápa hána'ítike imokóvokuti. Yokóyuhopoinoa xanéhiko uhá koeti koêku ra inámapoti apéyeati ukeáti xoko Jesus —kíxoane.

²¹ Kameánehiko neko emó'u, pihóponehiko. Ehá'axo yúponi, úrukopovanehiko neko hána'iti imokóvokuti. Yane óvane íhikaxopeamaka.

Yoko simoné'e yuhoíkovokutike ne koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke, koáne ne ha'ínehiko, yane ho'úxoane uhá koêti neko tutiyehiko ováti ne koati payásoti yúhoikovoku júdeu, ina pahukóhiko veyopónoati ne ápostulu ika'ákovokutike.

²² Itea simoné'e ika'ákovokutike ne húndaruhiko, páhoehiko veyóponea ne evo Péturu, áko'onehikoya ne opósiu. Yane kayú koéponehiko xoko pahukoátihiko.

²³ Hara kíxovokoxopa:

—Símó úti ya ika'ákovokuti, títiu kóye exéxeovo páhapetea. Koáne ne koyónoti, ápehiko pahapétike, itea mihe'ókoane úti, ákone apétiya —kíxovokoxopane.

²⁴ Enepone tuti húndaru koyónoti hána'iti imokóvoti, yóko'omaka ne tutíhiko sasedóti inuxínoti júdeuhiko hó'eke, kameánehiko yuhópo, ákone éxina isóneu koêku ne ápostuluhiko áko'oinokenehikoya.

²⁵ Yane apé koéne eyékovoponoati. Hara koe yúho:

—Enepohikone hóyeno iké'aenoe, harakóxoponehikomaka hána'ítike imokóvokuti íhikaxopotinemaka xanéhikoya —koéne.

²⁶ Yane pihónehiko ne húndaru koyonoáti ne hána'iti imokóvokuti, koánemaka ne payásoti húndaru inuxínoati, ina veyopónoa ne ápostuluhiko, itea itupa'íi kíxoahiko. Koáhati pikotíhiko hepókeokono, eneponi vaheřéxina ítuke, vo'oku ítúkeovo kotíxone xanéhiko ne evo ápostulu.

²⁷ Ina omáhiko húndaru nonékuke uhá koêti neko pahúkotíhiko ováti ne koati payásoti yúhoikovoku júdeu. Ina kixohíko ápostulu ne koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti xanéhiko hó'eke:

²⁸ —Pahúkopinepepo úti ákoyeane íhíkexa koeku Jesus, itea inamá'axoneoxo ketahíneano ra íhíkauvoti xapa ko'ovokuti yáye yara Njeruzálem. Haina póhutine, itea ípe'okoveamaka itúkeovo úti koepékoa ne hóyeno —kíxoanehiko.

²⁹ Ina yumopâ Péturu koáne ne po'ínuhiko ápostulu:

—Yusikóne vitúkea páhoenoví Itukó'oviti yaneko vitúkea páhoenoví xáne.

³⁰ Enepone Itukó'oviti, kutípone voxúnoekene, koéxepukopo Jesus, enepone képeunoe ya kuruhúke.

³¹ Kapáyasokopamaka Itukó'oviti ya xunákoke, itukópati natina úti yoko koiótovoviti, maka enepone viyéno íhae Izaráe, ikátivexane isóneuke ne pahúnevo, koane kuríkanemaka, koane katúyapinanemaka Itukó'oviti ne pahúnevo.

³² Koati koyuhoáti úti xapa xáne kaná'uko ne koekúti noíxone úti, koane koati kouhápu'ikoatimaka Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone poréxoake Itukó'oviti ne xáne itúkeáti emó'u —kíxovokoxoane evo Péturu.

³³ Kamoáne pahúkotihiho xapa júdeu yúho ne ápostuluhiko, yupihovó koéne ímaikinova koane kahá'ayeamaka koépekeahiko.

Yuhu Ngamaliye

³⁴ Itea ápe hóyeno koéhati Ngamaliye exepúkoti xapákuke neko pahúkotihiho. Yoko farízeu neko hóyeno, íhíkaxotimaka yútoe Muíse, epó'oxo koati téyone uhá koeti xáne. Ina pahúko kopúhihoati ne ápostuluhiko meúkeke koeku koyúhoyea.

³⁵ Ina kôe:

—Ítínoe iyénonjapa íhae Izaráe, neíxipa ne yáha itíkinoano ra hóyenoheho.

³⁶ Vo'oku ya káxehiko pihotíne, ápe hóyeno koéhati Teúda, itúkuvoti payásoti, ho'úxoti koaturu séntu koeti xáne. Itea koépekokoano neko hóyeno. Yane heú koéne itáhineyena ne hokoáti. Ákone koyuhoáti, uké'eyeane.

³⁷ Ikénepoke, ápemaka po'í hóyeno koéhati Njúda, íhae Ngalíleya, ya kaxénake kayúmáxexovepoxe xanéhiko. Enómaka xáne hokoáti, itea koépekokonomaka, koane heú koémaka itáhineyeyena neko hokoáti.

³⁸ Énomone ngxínopinoe kó'oyene: Kiríki veô'u ra hóyenoheho. Síkeanehiko, vo'oku enepo itukapu isóneuke xáne úkea ne yúho koane ítuke, uke'é koetímakamo.

³⁹ Itea enepo itukapu ukeáti xoko Itukó'oviti, ákonoemo ítea yuké'exi. Neíxapunoe, mará'inamo itúkapu Itukó'oviti yokópo —kíxovokoxoane.

Yane heú koe ínixea unátiyena neko yuhu Ngamaliye.

⁴⁰ Ina íhaxíkopamaka ne ápostuluhiko. Yane yehépeke'exoahiko, ina ixikó'okoa ákoyeane okóyuhu koeku Jesus, yane kuríkopanehiko.

⁴¹ Ipuhíkopeane ápostuluhiko ne yuhoíkovokuti, yupihovó koe elókeyea okóvo vo'oku ínixea Itukó'oviti itúkeovo itoátihiko koítóponeovo kotívoti vo'oku íha Jesus kutí'inoke porexoáti vékeahiko.

⁴² Uhá koeti káxe yane hána'iti imokókovoti, koánemaka ya ovokúti ya ovokúti, ákone áka íhíkaxeahiko koane koyúhoyea koeku Jesus, enepone Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xáne.

6

Inâ turixóvo ápeyena ndeákinu

¹ Énomone yaneko káxehiko, tumúne yóno kurí'uxeovo xáne hokópoti Jesus. Itea enepo-hikone koyúhovi emó'u ngerèku kutípoti Jesus, kapáhakovo koane poé'ainoa isóneú ne kutípotihiko Jesus koyúhovi emó'u júdeu, vo'oku uhá koeti káxe koeku pórekekeokono nókone ne po'ínuhiko ivokóvoti íma xapákuke neko kutípotihiko Jesus, ákone puyakóvoti okóvo nókone ne senóhiko koyúhovi emó'u ngerèku ivokóvoti íma.

² Yane ho'úxoane ndusé koeti íhíkau Jesus uhá koéti ne po'ínuhiko kutípoti Jesus vo'ókuke ne koekúti, ina kixovókoano:

—Ako yusíka kurí káxea koyúhoyea úti ra emó'u Itukó'oviti xapa xáne motováti yuíxeova úti koéku ne huvó'oxeokono xáne apéti nókone.

³ Neívakaxaikopo seti koeti hóyeno xepákukeno, itínoe po'ínu úti xoko Vúnae. Konókoti itúkeovo hóyeno teyonéti, koati xúnatimaka ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke, koane éxotimaka itúkea isóneú, motováti poré'okea úti ra itukéti.

⁴ Kene úti, uti ápostulu, hara yuíxovomo úti vitúkea orásauam koane koyúhoyea uti emó'u Itukó'oviti xapa xanéhiko —kíxovokoxoane.

⁵ Ínixoa uhá koeti kutípoti Jesus unáko neko isóneú ápostuluhiko. Ina noivókoxo Etévaum, hóyeno koati kuvóvoti Itukó'oviti koane koati xúnatimaka ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke. Noívoxohikomaka Filípi; Porókoru; Nikáno; Tímaum; Pármene; yoko Mikúlau, eneponeko íhae Antiokíya hokópoti hó'e júdeu yanekóyoke.

⁶ Ina omâhiko nonékuke ápostuluhiko itukínoa orásaum koane ípihea vô'u tutúkuke haxakínoati ítuke Itukó'oviti yanekôyoke.

⁷ Tumúne yóno ukóponea ne emo'u Itukó'oviti. Kene ya Njeruzálem, koati kuri'úxovoti ye'akeneye ne xâne hokópoti Jesus. Ákomaka yumáxapu sasedóti, enepone inuxínoti jûdeu hó'eke, kutipoâti ne ihíkavovoti koyúhovi koeku Jesus.

Omokóno Etévaum nonékuke koati payásoti yúhoikovoku jûdeu

⁸ Eneponeko Etévaum, koati iyúseoti ne hána'iti seánako yoko xunako Itukó'oviti xokóyoke koeku ítúkea iyupánevoti xapákuke ne xanéhiko koánemaka po'ínuhiko koekúti, hoénaxovope ne hána'iti xunako Itukó'oviti xokóyoke.

⁹ Itea ápe íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko iháxoneti “Íhikaxovoku xâne iteóvoti ítúkeovo akaúti”. Ako tîpi úkohikeaku neko xanéhiko yonóheixoati. Ápe ukeâti Sîreni yoko Alíxandiriya, Silísea yoko Ázea. Koati okópoti Etévaum nekôyohiko.

¹⁰ Itea enepone hána'iti exóneti, poréxoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne Etévaum, yupihovó kôe anú'úkea éxone ne xanéhiko okopâti.

¹¹ Yane noixoânéhiko ákoyea íta, poréxonéhiko tiúketi hóyenhiko usó koyèti ítúkoheya koeku Etévaum. Hara koe yuhóhiko ítúkoheya koêku:

—Kámoa úti ra hóyeno váherexino yuho Muíse koánemaka Itukó'oviti —koénéhiko.

¹² Vo'ókuke neko yuhóhiko, ímaikexovo ne xanéhikoya, koánemaka ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeu yóko'o ne éskiriba, enepohikone ihíkaxoti yútoe Muíse. Ina namukóponohiko Etévaum, iyonoâti xoko koati payásoti yúhoikovoku jûdeu.

¹³ Simónéhikoya, ina pahukôa neko hóyenhiko ítúkoheya koeku Etévaum nonekútike. Hara koe yuhóhiko ítúkoheya koêku:

—Eneporâ'a, ako áka váherexinoa emó'u ne hána'iti imokóvokuti, enepone sasá'iti óvoku Itukó'oviti, koánemaka ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

¹⁴ Vo'oku kámoa úti koyúhoyea kotóhinekepeame óvoku Itukó'oviti ne hóyeno koéhati Jesus íhae Nazáre, koane ípokeamo kixoku vitúkeovo, enepone páhoenoví Muíse vitúkea ya Ponóvoti Kixovókuti yútoe —koénéhiko.

¹⁵ Yoko uhá koèti neko ivatáhikoti kúveuke neko yuhoíkovokuti, pono-ponó kixínonehiko úke Etévaum noixeâtihiko ne nône kutí kó'iyeané none ánju.

7

Yuho Etévaum

¹ Ina kixo Etévaum ne koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke:

—Kaná'utimea ne yuhóhiko koêku ne ítike?

² Ina yumopâ Etévaum:

—Ítínoe mbó'ínu, keáne ítínoe teyonéti xapákuke úti, yakámokenonu. Enepone hána'iti íhayú'iuti Itukó'oviti, kaútata'ixinovo voxú'ikene Ábraum yaneko ovo'íko Mezopotámiya tumúneke ípokopeovo ya Áram.

³ Hara kixoa Itukó'oviti: “Ípíhiki peké'ixa koáne ya xapa iyínoxapa. Hara yenápa poké'e énjokopikemo” kixoane.

⁴ Yane ípúhikopeane Ábraum ne poké'ixa kaúdeu yonópoti Áram. Ivokóvone há'a, ina iseópa Itukó'oviti yara poké'e vóvoku kó'oyene.

⁵ Itea avo poké'ixa Ábraum yara poké'e, muhíkova kalihú koeti itátane. Yane koyúhoinoa Itukó'oviti poréxeamo uhá koèti neko poké'e, koane ítúkeovomakamo ítuke amósenopono ikénepoke, upánini ávoyea xe'éxa yanekôyo.

⁶ Ina koyuhó'inoakomaka Itukó'oviti koékumo ne amósenopono ovó kó'iyeamo poké'e ákoti itukapu ítuke, koane ítúkeovomo kaútiya, yoko komóhiyeokonono kúveu koaturu séntu koeti xoénae.

⁷ —Ina kixoa'íkomaka Itukó'oviti: “Ímbihóponoatimo ne xanéhiko itukoátimo ákau ne yamósenopono. Ikénepoke, ínamo ípuhíkapea neko poké'e. Yane itukoátimo ne mbáhoenóa ítúkea yáye yara poké'e” kixoane Itukó'oviti ne Ábraum.

⁸ Yane pahúkoane Itukó'oviti sirkunsidá kó'iyea ne Ábraum, koánemaka xe'éxa, yoko uhá koeti hóyeno xapákuke amósenoponomo, hoénaxovope ítúkeovohiko xanena Itukó'oviti. Ehane ápe Izáki, xe'a Ábraum. Oítú koené'e káxe ike ípúhikine, sirkunsidá kixoane Ábraum. Paya'íne Izáki, ápe xe'éxa koéhati Njáko. Kene xe'éxaxapa Njáko, énomone neko ndusé koeti hóyeno, turi viyénoxapa.

⁹ —Eneponihonekôyo, kavánéhiko Yúse, enepone âti, xoko íhae Ejítu. Kixínoakeneye, ahuxúkinovati okóvo neko âti vo'oku íyokeova kixoaku há'a kátarakea. Itea ako kurí íxa Itukó'oviti ne Yúse.

¹⁰ Koítova ya uhá koeti kotíveti kixókonoku. Poréxoamaka hána'iti itipánevoti koane exóneti nonékuke Farão, natina Ejítu, eneponeko poréxoti Yúse itúkeovo pahúkoti ya poké'exa Ejítu. Poréxoamaka éxea koêku ne uhá koeti apêti óvokuke.

¹¹ Ehane ápe êno húmakati ya uhá koeti poké'exa Ejítu. Enómaka kotíveti koekúti ya poké'exa Kanãm. Ákone nika neko voxúnoekeneya.

¹² Eyekóxoane Njáko ápeyea êno nikokónoti ya Ejítu, pahúkoane neko xe'éxaxapa, enepohikoneko voxúnoekene, píheaya. Yoko inúxotikone pahúkoaya.

¹³ Ya pí'apeke pihóhiko, ina etó'okoa Yúse itúkeovo koati po'ínu. Yane éxoane Farão neko iyénoxapa Yúse.

¹⁴ Pahúkoa Yúse neko po'ínuhiko veyóponea ne há'a, eneponeko Njáko, koane uhá koeti iyénoxapa. Yoko seténtai sinku koe uhá koeti neko iyénoxapa.

¹⁵ Yane ípokopovone Njáko ya Ejítu. Énomone ivókopovo, koánemaka neko voxúnoekene.

¹⁶ Itea omópokonohiko múyo ya Síkem ekóxoponeokono xoko uhôro kehoéti mopoíke, enepone váneu Ábraum xoko xe'éxaxapa Êmu mekúke —kíxovokoxoane Etévaum.

¹⁷ Ina koe'íkomaka:

—Ye'éxovone kaxena kóusokea Itukó'oviti neko koati emo'úti ákoti aukápapu, yuhó'ino Ábraum nóvo, yupihovó koéne ukóponea neko viyénoxapa ya poké'exa Ejítu.

¹⁸ Enoné'e xoénae ike ivókinevo Yúse, ehane úrukovo po'í pahúkoti. Yoko ako exa Yúse nekóyo.

¹⁹ Eneponeko náti, koati ahúkoti ya aupú'ikeati. Komohí kixo voxúnoekene, koane íkoiptonoahiko kotíveti. Pahúkomaka voxúnoekene kúrihikea neko inámatiko xe'éxa, kaha'aínoati ívohikeovo.

²⁰ Énomone yaneko káxehiko, ipúhikone Muíse. Yoko yupihova itúkeovo koati exóketi kalivóno. Kúveu mopo'áti kohé, itoa êno yoko há'a hé'onea óvokuke.

²¹ Ikénépoke enepo iyonða huveóke, ipokóá hé'onoaku, ínixopa ihine Farão. Yane omópane óvokuke koexókexopati. Kutí kixópone koati xe'éxa.

²² Yoko ainovo exóneti ya Ejítu íhikaxokono neko Muíse. Koati hána'iti teyonéti nê'e, ênoti xunáko ya koyúhoyeake koáne ya uhá koeti ítuke.

²³ —Koarénta koené'e xoénaena neko Muíse, kenó'okone isóneuke kahá'ayea noíxoponea iyénoxapa, enepohikone izaraelíta.

²⁴ Yaneko noíxoponeaku, ápe hóyeno íhae Ejítu isúkoti izaraelíta ákoti évotikoake. Noixoâne Muíse, ina kotixóá neko izaraelíta vahéréxinokonoti ítuke. Itúkopinova ésa'i, koépekoa neko íhae Ejítu.

²⁵ Yoko ikútixati Muíse exoátimo iyénoxapa itúkeovo páhoe Itukó'oviti koíteovahiko. Manírapo ako éxahiko kó'iyeaneye.

²⁶ Yaneko po'ípone káxe, noíxoanemaka Muíse ne iyénoxapa isukókoti. Ina kaha'á haxákea. Hara kíxoahiko: “Ítínoe hóyeno, koati kepo'ínukokoti. Na koeti isíkinokoko?” kíxoanehiko.

²⁷ —Itea enepone hóyeno isúkoti po'ínu, okopo Muíse. Hara kíxo: “Inípono íti kehá'ati kepáyasokinovovi, kehá'atimaka itíkivo yúhoikovoku úti.

²⁸ Hainá'ikopomea kehá'ati képekinu kuteáti kíxeaku ne íhae Ejítu kíyakáxeke?” kíxoane.

²⁹ Kameáne Muíse neko yúho, oméxovone. Kohó'ine ya poké'e koéhati Midíyam. Koeku óveaya, ápene pí'áti xe'éxa, hóyeno kalivóno.

³⁰ —Ikénépoke óvea koarénta koeti xoénae yaneko poké'e, koútata'ixinova ánju íhae vanúke xapákuke írúmene yúku, xoko kali xuve tikóti irumékoti. Yoko hane óvo poké'e ákoti ováti, xêrerekuke neko hána'iti mopóti koéhati Sinái.

³¹ Koati hána'iti iyúpaxevova Muíse noixoâne neko koekúti, ina ahi'ókovaxo ivóko'okoponea. Yane apé koéne emo'u Vúnae kixoáti:

³² “Undi Itukó'oviti, kutípone yoxúnoekene Ábraum, Izáki yoko Njáko” kíxoane. Yoko hána'iti píkea Muíse, koane honónokea múyo. Ako íta komómoyea.

³³ Ina kixoá'íkomaka Vúnae Itukó'oviti: “Víya ne pírikatana, vo'oku koati sasá'iti ra poké'e yókonukoku.

³⁴ Koati noinjoáti koítóponeovo kotíveti ne njanéna ya poké'exa Ejítu, koane ngameátihiko varú'inevo koeku koítóponeovohiko kotíveti. Énomone evénzekino ngoítóponeovahiko. Kó'oyene, keúsakapu, vo'oku mbahukópiti ya Ejítu” kíxoane Itukó'oviti.

³⁵ —Yoko énomone ne Muíse, púvone iyénoxapa itúkeovo yúhoikovoku. Harapepo kixókono: “Inípono íti kehá'ati kepáyasokinovovi, kehá'atimaka itíkivo yúhoikovoku úti” kixókono. Énomonemaka ne Muíse, páhoe Itukó'oviti itúkeovo túti yoko koitóvati yaneko koutáta'ixinova ánju xoko xuve tikóti.

³⁶ Koati Muíse inuxópino viyénoxapa ipuhíkopea Ejítu. Kúveu koarénta koeti xoénae, êno iyupánevoti ítuke yoko po'ínuhiko koekúti, hoénaxovope xunako Itukó'oviti xokóyoke.

Aínovone ítone itúkea ya koeku óvea poké'ixa Ejítu, koáne yane mar iháxoneti Hararáno'evoti, koánemaka yaneko mêmum ákoti apêtiya.

³⁷ Koati Muíse itukoa yúho rá'a, yuhó'ino xanena úti, uti íhae Izaráe. Hara kôe: “Xapákuke viyénoxapa, apêtímo pò'i hóyeno kuteáti úndi, noívokoemo Itukó'oviti itúkeovo porófeta koyuhó'iyeti emó'u xapa xâne” kôe.

³⁸ Koatímaka Muíse opónoa neko mêmum ákoti apêti xapákuke neko êno xâne ho'uxóvoti, koane xokóyoke ne ánju yuhó'ixoati oukeke neko hána'iti mopô, enepone Sinâi, koane xapa voxúnoekene. Koatímaka Muíse namukôa neko yuhôti apêti xunáko ikó'inamakopeovi, enepone yuho Itukó'oviti, koane énomonemaka koyuhópinovea.

³⁹ —Itea ako akáha'a itúkea yuho Muíse neko voxúnoekene. Koati puvâtihiko, koáne ya isóneuke aúkopovohiko ya poké'ixa Ejítu.

⁴⁰ Hara kixóhiko Áraum yanekóyo: “Ítíkinavi okovo hokonéti, kuvónonemo úti, motovâti inúxinovi. Vo'oku enepone inuxópinoviti vipuhíkopea poké'ixa Ejítu, ákone véxea koêku” kíxoanehiko.

⁴¹ Énomone yaneko káxehiko, itúkone okovo xe'ixa váka ne xanéhiko, ina isukínoahiko hó'openo itukínoati ikó'iparaxoake. Ínamaka koyuíhiko, elóketihiko okóvo vo'ókuke neko kixovókuti itúke vó'u.

⁴² Vo'ókuke ne kixóvokuhiko, ahíkuxopeova Itukó'oviti. Sikó kíxoane píhoheya ikéneke pò'i ho'êti, enepone heú koeti hékerehiko ya vanúke, kuteáti koêku ne yútoe porófeta emó'uke Itukó'oviti. Énomone ne koêti:

“Ítínoe íhae Izaráe, koeku yóvoheixi neko mêmum ákoti apêti kúveu koarenta koeti xoénae, undí'ikopomea képekino hó'openo ítíkoti iké'iparaxonuke? Ako kalíhuina.

⁴³ Kéxepukonoemaka kali péti, ipó ipo kixonéti, óvoku ihéyu'iki hékone koéhati Molóki, yoko okovo hékere koéhati Réfam, aínóvoti ítíkenoe ya veó'u. Vo'oku kurí kixépinu, hekópoti koekúti kuteáti, mbahúkópovitinoemo ya poké'e ákoti malíka yátikeneye ya Mbabílonea” kôe ne yútoe porófeta —kíxovokoxoane Etévaum. *Amós 5.25-27*

⁴⁴ Ina koe'ikomaka:

—Koati apêti óvoku Itukó'oviti xapákuke voxúnoekene. Énomone neko tabenáku, ipó ipo kixonéti koeku yónoheya xanéhiko yaneko mêmum ákoti apêti. Enepone tabenáku, itúkoa Muíse kuteáti páhoenoa Itukó'oviti itúkea, kuteáti neko éxokoake Itukó'oviti inúxotike, kaha'aínoti Muíse íkutipasikea neko íkomumuxoake.

⁴⁵ Enepone óvoku Itukó'oviti, ápenemaka ya kaxénake Njózúe. Ípohikoane voxúnoekene, koinoáti enepo itukópane poké'ixa neko émeuxa xanéhiko kópuhiu Itukó'oviti. Yoko ápeikomaka neko péti xapákuke viyénoxapaikene tukú koeti kaxena Ndávi.

⁴⁶ Enepone Ndávi, koati hóyeno kóseanane Itukó'oviti. Épemo Itukó'oviti, enepone kuvónonemaka voxú'ikene Njáko, yúsíka itúkinoá óvoku.

⁴⁷ Itea Salúmaum, xé'a Ndávi, itukóvo koexépukoati neko hána'iti imokóvokuti, óvoku Itukó'oviti.

⁴⁸ —Itea ako ava ovokúti, koéxepoe xâne, ne Itukó'oviti, enepone koati payásoti ya uhá koêti, kuteátimaka koêku ne yútoe porófeta mekúke, enepora koêti:

⁴⁹ “ Vanúke indúko óvongu nandíxpa. Kene ra poké'e, maní ngíxoá ómomikoku njêve' koe Vúnae Itukó'oviti. 'Kutí'ikopomo itukóvo ovokúti maní ítíkeinonuno? Manímea apêti ómomingoku ítíkeinonu?

⁵⁰ Hainá'ikopo úndi itukóva uhá koêti ra koekúti apêti? ” kôe yútoe porófeta —kíxovokoxoane Etévaum. *Izâiya 66.1-2*

⁵¹ Ina kixovókoxopaikomaka Etévaum neko tutíhiko júdeu:

—Ítínoe xâne koati tiú'iti omíxone koane ákoti akutípo. Íti xâne exexeáti isóneu yoko kênno ne emo'u Itukó'oviti! Kéyekune kétíu'ikínoe yomíxone yokopâti ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, kuteáti kixoku itúkeovo neko yoxúnoekene.

⁵² Ako ápahuina porófeta ákoti itukapu íkoitoponone kotíveti yoxúnoekene. Enepohikoné'e, koépekexomaka ovoxe Itukó'oviti koyuhoáti nóvo kenó'okeamo neko koati Ponóvoti Páhoe Itukó'oviti, enepone váherexinokemaka ítíke koane képekeunoemaka,

⁵³ ítínoe namukoáti ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, omínopike ánjuhiko, enepone ovoxe Itukó'oviti ukeáti vanúke, itea ako ítíka —kíxovokoxoane.

Kixoku ivókeovo ne Etévaum

⁵⁴ Kamóné'e yuho Etévaum neko tutíhiko júdeu, yupíhovó koéneo ímaikinovahiko koane ngarútutukexea ôe.

⁵⁵ Itea koati xúnati ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xoko Etévaum. Yane pono-ponó kixone úke vanúkeke neko Etévaum koane noíxea êno uhé'ekoti uhapú'iti ukeáti xoko Itukó'oviti, koánemaka Jesus éxopeke Itukó'oviti,

⁵⁶ ina kôe:

—Koati imihé'okininuti ra vanúke. Noínjopane ne Íhae Vanúke ikútípasikoponovoti xâne, xe'ó koyêti éxopeke Itukó'oviti xoko óvoku kapáyasokone Itukó'oviti —koéne.

⁵⁷ Yane vaúkexo neko okópoti Etévaum. Exexó kixónehiko kêno ya vô'u koane uhá kó'iyea éhahikeovo namúkoponea Etévaum.

⁵⁸ Yane káhakoane meúkeke yane pitivóko, ina hepokoâhiko ya mopô. Enepohikone koyúhoti ákoyea aúnnati ítuke Etévaum, veyópohiko kápana muyókuke, ina kurikoâhiko xoko homoêhou koéhati Saúlu

⁵⁹ koeku hepókea Etévaum. Kene Etévaum, Jesus vaúko ya orásaum-ke. Ha koe yúho vaúkea:

—Unaém, nemúkapa ra omínjone —koéne.

⁶⁰ Yane ipuyuké koéne, koane kóhonokea emó'u kó'iyea:

—Unaém, hako ipihéponoahiko vo'ókuke ra váhere ítukeinonu —koéne.

Yane ivókovone.

8

¹ Yoko ínixoamaka Saúlu unáko koépekeokono ne Etévaum.

Koeku iná puvokóno ne kutípotihiko Jesus

Yaneko káxe, turíxovone ápeyea ikóitoponoati kotíveti ne kutípotihiko Jesus ya Njeruzálem. Yane itóhineone uhá koêti neko kutípoti Jesus ya po'ike ipuxóvokutihiko ya Njúdeya koánemaka ya Samâriya. Poéhane ápostuluhiko ako itahíneha.

² Yoko ápe hóyehohiko teyoti Itukó'oviti ekoxóponoati neko Etévaum, ikotívexoatihiko isónneke ne koekúti. Yupihovó kôe íyokexeahiko vo'ókuke.

³ Kene neko Saúlu, koati vahéréxinoati ítuke ne kutípotihiko Jesus, kaha'âti uké'exea. Koêkúti ovokúti úrukovoku nê'e, koeku inú'ikea hokoti Jesus-ya, káhako meúkeke, hóyeno koánemaka sêno, omopâtihiko ika'ákovokutike.

Koyúho emo'u Itukó'oviti ne Filípi xapa íhae Samâriya

⁴ Kene neko kutípoti Jesus itohíneheoti, koyúhohiko emo'u Itukó'oviti koêkúti vékokuhiko.

⁵ Yoko Filípi, Samâriya yóno koane koyúhoyea koeku Kristu.

⁶ Koyuhóne Filípi xapa xâne, yupíhova ivávakeokono neko yúho. Koáhati noixeâti xanéhiko neko ítuke, hoénaxovepe xunako Itukó'oviti xokóyoke.

⁷ Êno xâne úrovo ndémoniu koítovone Filípi. Koati kohonókoti emó'u vaúkea ne ndémoniuhiko koeku ipúhikoepa. Enómaka xâne isayú'ixovoti ákoti ehevákapa múyo, koane mohéveu, koítovone Filípi.

⁸ Koati hána'iti elókeyea okóvo ne xanéhiko yane pitivóko vo'ókuke.

Koixómoneti koéhati Símaum

⁹ Yoko yaneko pitivóko, ápe hóyeno koixómoneti koéhati Símaum. Ítoa ikutipea xanéhiko ya Samâriya ítúkeovo hána'iti ko'éxoneti, aupú'ikoati yane ítuke.

¹⁰ Heú koe xâne invávakea yúho, kúteane xâne payásoti yoko ákoti apayáso. Hara koéhiko vo'ókuke:

—Enepora hóyeno, koati ovâti hána'iti xunako Itukó'oviti, íhaxinokonoke “Hána'iti Xunakóti” —koéhiko.

¹¹ Ivávakinokonoke neko Símaum vo'oku mekú'iyeané itúkovo koixómoneti ítúkoti iyupánevoti, aupú'ikoati ne xanéhiko yane ítuke.

¹² Itea kutipoâne xanéhiko ne yuho Filípi koyuhó'inoane koêku ne natíxea Itukó'oviti xapa xâne koánemaka koeku Jesus Kristu, áhikovonehiko ya íháke Jesus, hóyeno koánemaka sêno.

¹³ Muhíkova neko Símaum, kutípoanemaka. Yane áhikokonone. Koêkúti yónoku Filípi, pihómaka ne Símaum ikéneke. Ako íríka. Koati hána'iti iyúpaxeevo ítuke Filípi, enepone êno hána'iti iyupánevoti ítuke, hoénaxovepe ne xunako Itukó'oviti xokóyoke.

¹⁴ Eyékoxoanemaka ápostuluhiko ya Njeruzálem namúkeane emo'u Itukó'oviti ne íhae Samâriya. Yane pahúkinoahiko Péturu yoko Xuâum.

¹⁵ Simoné'e evo Péturu xapakúke, ítúkinoa orásaum maka namúkanehiko ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti,

¹⁶ vo'oku ávovea evésekapá xokóyokehiko. Pohúneti ahíkovotínehiko ya íháke Vúnae Jesus.

¹⁷ Yane ípíhone vô'u evo Péturu tutúkúke neko xâne, yane namúkoanehiko ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

¹⁸ Noixoâne Símaum namúkeanehiko ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koeku ípihea vô'u evo ápostulu tutúkúke neko xâne, yane kahá'ane poréxea tíúketi evo Péturu.

¹⁹ Hara kíxoá:

—Peréxanu xunakóti kuteâti xináko, motovâti namúkea Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne koêkúti ímbihone vô'u evo tutúkúke —kíxoane.

²⁰ Ina kixôa Péturu:

—Koati metokeâti yenópi ipihóponovokutike xané kixepoâti ne tîketina. Inípono íti, ikítixati vanêti ne íparaxeovike Itukó'oviti, enepone Sasá'iti Omíxone!

²¹ Ákomo kalíhuina itíkivo ha'ine úti yara itukéti, vo'oku ako panápu iséneu nonékuke Itukó'oviti.

²² Konókotiko ikétivexi iséneuke ne pehúnevo koane kiríkopi. Yépema Vúnae kóseanayeopi. Ávaina avá'avo oxéne itúyopea ne váhere iséneu.

²³ Koati ininjoâti yupíheovo kotíveyea iséneuke ne ákoyea ítea itiki kuteâti ra índuke. Ika'ó kixópi ne váhere iséneu koeku yupíheovo íyekivoa itiki kuteâti ne índuke —kíxoane.

²⁴ Ina kízo Péturu ne Símaum:

—Yépeinanauikopo Vúnae Itukó'oviti maka hákone yóno oúngeke kuteâti ne yihó'inonumeku —kíxoane.

²⁵ Uke'éxoane evo Péturu koyúhoyea emo'u Vúnae xapákuke neko xâne, aúkopovohiko Njeruzálem xoko vekópoku. Êno kálíhunoe ípuxovoku samarítanu koyúhoakumaka ne inámati ihíkavoti koyúhote koeku Jesus koeku pihópeahiko.

Tokôpo hóyeno íhae Etiópea ne Filípi

²⁶ Kene Filípi ápe ánjuna Vúnae kixoâti:

—Keúsakapu, píhe ya íyeu úkeaku kásati. Hane víka xêne taru'úxoti mêm ákoti apêti, enepone ukeâti Njeruzálem yonoti Ngáza —kíxoane.

Úkeane pího ne Filípi.

²⁷ Yoko ápe hóyeno íhae po'i poké'e koéhati Etiópea vekoâti neko xêne. Eunúku itukóvoye neko hóyeno, koane koati payásoti ko'itúkeinoti sêno koéhati Kandáse, natina Etiópea. Ênomonemaka exôa koêku ne tiúketi ya natíxokuke Kandáse. Yoko ukopeâti Njeruzálem neko hóyeno, yónoku iháyu'ikoponea Itukó'oviti.

²⁸ Vataa koépo karósanake ixómoti yuhóikopo emo'u Itukó'oviti yútoeke porofeta Izâiya.

²⁹ Ina kízo Filípi ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti:

—Yahí'akapa rakene karósa, yaxénapoa —kíxoane.

³⁰ Ina ehakínova Filípi. Koeku ahí'okeova, koane kámea ne hóyeno yúhoikea emo'u Itukó'oviti yútoeke porofeta Izâiya, ina kixôa Filípi:

—Yéxoa kixó'ekone ne yího'iu?

³¹ Ina yumopá neko hóyeno:

—Namo ngíxoaye énjea hákotimo kourápu'ikinonoati? —kíxoane.

Yane itaikone Filípi evésenekuyea ne ivú'e ivátakea xêrerekuke.

³² Yoko eneponeko yúho'iu emó'uke Itukó'oviti, énomone ne koêti:

“Kutí kixókono su'úso omonéti xoko koépekokonoku. Kuteâti koeku ákoyea yaíka ne kali xe'exa su'úso enepo vate'íkokono, énomonemaka koéneye ákoyea yúho rá'a.

³³ Yaneko yupíheovoku kixókono, ako ápahuina xâne ponoâti ne ítukeinoa. Ápeikopo itoâti kayúmaka váherevoko ne xanéhiko kúrivokoevo? Vo'oku koépekeokono, áko'one yara poké'e”
Izâiya 53.7-8

³⁴ Ina kízo Filípi neko hóyeno:

—Émbemopi keúraru'ikinonoa kíxone ra porófeta. Kixopóvotime? áko'o po'ínu xâne kixómea —koéne.

³⁵ Ina kouhápu'ikinoa Filípi kíxone. Koati koukeâti yútoeke porófeta koyúhoinoa koeku Jesus.

³⁶ Ehánéhiko itópono óvoku úne koeku yónea. Ina kôe neko hóyeno:

—Anéye úne. Motóvanemea ánjikeovo ya iháke Jesus? áko'o ápemea itopónuti.

(

³⁷ Ina kixôa Filípi:

—Enepo heru'ó íxêa yomíxone kitípi ne Vúnae, motóva yáhikivo ya iháke kó'oyene.

Ina kixôa neko hóyeno:

—Ngutípoa itúkeovo Xe'exa Itukó'oviti ne Jesus Kristu —koéne.)

³⁸ Ina pahukôa ixíkeovo ne ivú'e. Pihóne úneke neko pí'âti. Yane áhikoane Filípi.

³⁹ Ipuhíkopeanehiko úne, má kixópane Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne Filípi. Ákone naíke'exapa áhiu. Yane ukópononemaka neko hóyeno. Yoko koati hána'iti elókeyea okóvo koeku vekópea neko xêne.

⁴⁰ Kene Filípi, apé koépone ya pitivóko koéhati Azôtu. Koêkuti vekópoku yátikeneye, koyúhopinoa emo'u Itukó'oviti ne xanéhikoya. Koatine kóye; tukú kixópa seôpo ya Sezâreya.

9

Hokôpo Jesus ne Saílu

Át 22.6-16; 26.12-18

¹ Yoko koati ixómotiko oposí'ixoa Saûlu kíxoaku koépekexea ne kutípotihiko Vúnae Jesus. Koati kaha'áti uké'exe. Énomone pihíno xoko koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke

² epemóponoati koyuhópeti yonoti xoko inuxínotihiko itukéti íhikaxovokuke hó'e jûdeu ya pitivóko íháxoneti Ndamásku. Enepone koyuhópeti veyóponone, poréxoaka iká'akea koékuti kó'iyeeovoku ínixoponone, hóyeno koánemaka sêno, hokoâti ne íhikavoti íhauiti Kaná'uti Xêne yonópoti xoko Itukó'oviti, koane omópea íka'ákovokutike ya Njeruzálem.

³ Úkeane pího ne Saûlu. Koeku yé'exeane Ndamásku, apé koéne koati xúnati uhapú'iti ukeâti vanúke kouhápu'ikoati.

⁴ Yane íkorokovone Saûlu poké'eke. Ápemaka emo'úti kámone kixoâti:

—Saulú, imáko ké'iyivoku. Na koeti váherexino ítikeinonu?

⁵ Ina yumopá Saûlu:

—Kutí íti Unaém?

—Undí Jesus, enepone váherexinoke ítike.

⁶ Yexépuropa, yûrukapa ne pitivóko, ínamo yexákakana ne nékone ítiki —kíxoane.

⁷ Kene xánena Saûlu, xe'okó koéne, yunukú koéne. Kámoahiko neko emo'úti itea akó'oti inixá neko koyúhote.

⁸ Ina exepúkopea poké'e neko Saûlu. Kahá'a míhe'okopea úke, ákone ínixa. Yane ápene namukeâti vó'u hírikoâti tukú koeti Ndamásku.

⁹ Mopó'a káxe ako ínixa. Ákomaka níka, koane ákomaka énapu úne.

Noixópono Saûlu ne Anániya

¹⁰ Yoko ápe hóyeno ya Ndamásku kutípoti Jesus, koéhate Anániya. Yúho'ixoa Vúnae ya kutí koeti hopúne.

—Ananiyá —kíxoane.

Ina yumopá Anániya:

—Usó ngóye koékuti kevóxenuku Unaém.

Ina kixopámaka Vúnae:

¹¹ —Keúsakapuikopo, píhe ya xoko rúva íháxoneti Ponóvoti, óvokuke hóyeno koéhate Njûda. Yapásikamo hóyeno koéhate Saûlu íhae Társu. Yara koeku kó'oyene, ixómoti itúko orásum.

¹² Mboréxoane ya kutí koeti hopúne ínixeoopi yurúkovoti óvokuke, ípíhete veô'u tutíkuke motovâti ínixopea —kíxoane Vúnae.

¹³ Ina yumopá Anániya:

—Unaém, enóne xâne koyuhó'inoati koéku ne hóyeno. Koati vaheréxinoati ítuke ne xanéhiko kesása'iupone ya Njeruzálem.

¹⁴ Epó'oxo koeku símea yáyeke, ápe koyuhópeti ómone, ukeâti xoko tutíhiko sasedóti inuxínoti xanéhiko hó'eke, porexoâti iká'akea uhá koeti kutipópi.

¹⁵ Ina kixóda Vúnae:

—Píhe, vo'oku koati noívangoe itúkeovo ko'itúkeinonuti ne hóyeno. Koyúhotimo emó'um ya xapa xâne ákoti itukapu jûdeu, koáne ya nonékukehiko náti, koánemaka xapa íhae Izaráe.

¹⁶ Epó'oxo enjókootimo kónokea yupíheovo koítóponeovo kotívete índukeke —kíxoane.

¹⁷ Yane pihóne Anániya óvokuke Njûda. Urúkovone ovokútike, ípíhone vó'u tutíkuke Saûlu xaneâti kíxea:

—Saulú, iti mbo'ínu xoko Vúnae. Koati Vúnae pahúkonu yáyeke, enepone Jesus kautáta'ixinovopiti xenékuke xoko víkoku kino'óko yákeneye. Pahúkinonuke yáye maka ínixepane, koane áxunaneoxomaka ne Sasá'iti Omíxone xikóyoke —kíxoane.

¹⁸ Énomone yaneko ókoku ôra, apé koéne koekúti írihíkovopoti ukopeâti ukékuke ne Saûlu kutí koeti xo'orópiti. Yane ínixopone, ina exepúkopo, yane áhikovone ya íháke Jesus.

¹⁹ Ike níkópea, xunápone koxé'u.

Koyúho koeku Jesus ne Saûlu ya Ndamásku

Ápe kali ye'á koetí'iyee káxe óveako ne Saûlu ya Ndamásku kaha'íneatihiko ne kutípoti Jesus.

²⁰ Énomone yanê'e, turíxovone ne Saûlu koyúhoyea koeku Jesus ya Ndamásku ya íhikaxovokuke hó'e jûdeuhiko, koyuhoâti itúkeovo koati Xe'exa Itukó'oviti ne Jesus.

²¹ Yupíhova iyúpaxeova uhá koeti kamoâti. Hara koéhiko vo'ókuke:

—Hainá'ikopo énomone ne koepékexoti kutípoti Jesus ya Njeruzálem? Hainá'ikopomaka mani simínoké yáye iká'akoponea yoko omópea iká'ae xoko tutíhiko sasedóti inuxínoti xâne hó'eke úti ya Njeruzálem? —koénehiko.

²² Itea inamá'axo ukopóno itúkeovo éxoti koyúhoyea koeku Jesus ne Saûlu. Enepo-hikoneko jûdeu ko'óvokuti ya Ndamásku, ákone éxina isóneu kixoku yumópea Saûlu. Koáhate kouhápu'ikoati Saûlu itúkeovo Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, ne Jesus.

²³ Xu'íkênene, ina ho'uxóvo ne jûdeuhiko oposíkinoati isóneu ne Saûlu kixokumo koépeke.

²⁴ Itea eyékoخوا Saûlu neko isóneunokono. Yoko káxe, yóti veyónehiko neko okopâti kóyonoyea páhapetea ne pitivóko kaha'átihiho koépekea.

²⁵ Itea ya yóti, íkoho'ixo Saûlu neko íhikauhiko, kopúhikopatihiko meúkeke yane pitivóko, evékopati oukeke ne ípi ya hána'iti sésta.

Saûlu ya Njeruzálem

²⁶ Yane hane yonópo ne Saûlu Njeruzálem. Seopóneya, kahá'a ánavokoxopeova ne kutípotihiko Jesus, itea uhá kôe píkeahiko. Akó'oti akutípoahiko itúkeovo hokópotine Jesus.

²⁷ Itea óma Mbaranábe ne Saûlu xapákuke neko íhikau Jesus. Ina koyuhó'inoahiko koéku ne Saûlu xenékuke noíxea Vúnae, koane ápeyeamaka yuhó'ino Vúnae. Koyúhoinoahikomaka ákoyea píkiho ne Saûlu enepo koyúho koeku Jesus ya Ndamásku.

²⁸ Yane kahá'inepoane Saûlu ne kutípotihiko Jesus koékuti yónokuhiko ya Njeruzálem, koane ako píka Saûlu koyúhoyea koéku ne Vúnae.

²⁹ Koyúhomaka koeku Jesus xapákuke ne júdeuhiko koyúhoti emo'u ngerêku. Koati mopâtihiho Saûlu. Yane opósikonehiko kíxókumo koépekea Saûlu.

³⁰ Eyekóxoane po'ínuhiko kutípoti Jesus ápeya kaha'áti koépekea ne Saûlu, ómanehiko ya Sezárezya. Ikénepoke ina iyonópamaka ya Társu.

³¹ Yoko ú'uhepe kóyehiko neko kutípoti Jesus ya uhá koeti Njúdeya, yoko Ngalíleya koánemaka ya Samáriya. Ákone okopâti. Tumúne yóno kóxuna'ixeovohiko ikéneke Vúnae koane ukóponea itúkeovohiko teyoti Itukó'oviti, vo'oku huvó'oxea Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, koane kurí'uxeovomaka yé'akeye ne kutípoti Jesus xapákuke.

Koitóvo hóyeno koéhati Éneya ne Péturu

³² Kene Péturu, ako tópi pitivóko vékoku. Po'íke káxe, vekóponoamaka xapákuke ne kasása'iupo Jesus ya pitivóko koéhati Lída.

³³ Énomone tokópea hóyeno koéhati Éneya. Enepone hóyeno, oitu koene xoénae óvoheixo ípeke, vo'oku itúkeovo isayú'ixovoti múyo ákoti ehévákapu.

³⁴ Ina kíxôa Péturu:

—Eneyá, yexépukapa; koítovopine Jesus Kristu. Keúnakapa ne peúke —kíxoane.

Énomone yaneko ókoku óra, xépu koépone Éneya.

³⁵ Noíxoahá uhá koeti ko'óvokuti ya Lída yoko Sârona neko koítovone Péturu, koane enó'iyea hokópoti Vúnae Jesus vo'ókuke.

Koeku Ndórka exepúkopo ukópea xapa ivokóvoti

³⁶ Ya pitivokona Njópi, ápe sêno kutípoti Jesus. Tabíta koéha. Enepora ihâe, enepo sa'irí'okopovo ya emó'uke ngerêku, Ndórka koéti. Enepone sêno, é'exo kíxoixokono vo'oku únati kíxoku itúkeovo, koane vo'oku ixómoyea huvó'oxo xâne ákoti apeínoati.

³⁷ Yaneko káxehiko, ká'arinene neko sêno. Ehane ivókovo. Ahíkopokonone ne múyo, ina omopókono ya kúveu ovokúti sóparatuke.

³⁸ Yoko enepone pí'áti pitivóko, Lída yoko Njópi, ako ahíkaka. Eyekóxoane kutípotihiko Jesus ápeya ne Péturu ya Lída, pahúkohiko pí'áti hóyeno xokóyoke épemoponea xanépea ya Njópi hú koéti.

³⁹ Koáne, xanépoanehiko Péturu. Simoné'e, ina omâhiko sóparatuke xoko imópokonoku muyo Ndórka. Heú koéhiko neko sêno ivokóvoti íma ayákukuyea Péturu koane íyokexea, exókoatihiko ne híxo yoko po'i ípovo úhe'oenoahiko Ndórka koeku ápeyeako.

⁴⁰ Ina pahúkôa Péturu ipúhihikopea meúkeke heú koéti neko xanéhiko. Yane ipuyuké koéne épemea Itukó'oviti xaneáti inonéxinova ne ivokóvoti koane kó'iyea:

—Tabítá, yexépukapa! —koéne.

Ina mihe'óko úke neko sêno. Yane noíxone Péturu, ina ivatáko ípeke.

⁴¹ Yane namúkea vó'u Péturu huvó'oxoati exépukopea, ina ihaxíhikoa Péturu ne senóhiko ivokóvoti íma koánemaka ne po'ínuhiko kasása'iupo Jesus. “Hará'apo” kíxovokoxoane.

⁴² Yoko eyékokokono neko koekúti ya uhá koeti Njópi. Éno kutípoti Vúnae vo'ókuke.

⁴³ Éno káxe óvoheixea Péturu ya Njópi óvokuke eyoti vakamóto, hóyeno koéhati Símaum.

10

Koeku hóyeno koéhati Kórneliu pahúkoti húndaruhiko

¹ Ápe hóyeno ko'óvokuti ya Sezárezya koéhati Kórneliu. Ítáleanu itukóvoye neko hóyeno. Yoko pahúkoti póhuti séndu húndaru itúkovo, ainóvoti ítuke iháxakoku húndaru iháxoneti “Ítáleanu”.

² Koati teyoti Itukó'oviti neko hóyeno, koane yuixóvoti itúkea ponóvoti nonékuke. Kúteanemaka koéku ne uhá koéti ya óvokuke. Enómaka huvó'oxea ne ákoti apeínoati, koane kóyekunemaka itúkea orásaum.

³ Po'i káxe ya kuteâti mopo'âti ôra ya kiyakáxe, ápe éxokoake Itukó'oviti ne Kôrneliu ya kutí koeti hopúne, itea ako imáka, iyukovó koyêti. Noixo ánju, ovoxe Itukó'oviti ukeâti vanúke, ahi'ókovati.

⁴ —Korneliú —kíxoane ánju.

Pono-ponó kixínoane úke Kôrneliu koane yupíheovo píkea.

—Kutiya unaém? —kíxoane.

Ina kixôa ánju:

—Ako inátapa okóvo Itukó'oviti ne kixeku itíki orásaum, koánemaka ne kixeku ixómoyea huvó'oxo xáne ákoti apeínoati.

⁵ Kó'oyene, pehuka yovóxe ya Njópi iháxikoponea hóyeno koéhati Símaum, yonópoti íha Péturu.

⁶ Hane óko óvokuke po'imaka koéhati Símaum, hóyeno eyoti vakamóto. Xe'ókuke mar óvo neko óvoku —kíxoane ánju.

⁷ Ehá'axo pihópo ne ánju, iháxikone pi'âti ahínoe ne Kôrneliu. Ina apémaka po'i húndaru iháxiu. Eneponé'e, koati huvó'oxoati ya óvokuke koane teyotímaka Itukó'oviti.

⁸ Ina koyuhó'inoahiko Kôrneliu uhá koêti neko yuhó'inoa ánju. Yane pahúkoanehiko ya Njópi.

Noíxone Péturu ya kutí koetíke hopúne

⁹ Yaneko po'ípone káxe ya koeku vékea xêne yonoti Njópi neko páhoehiko Kôrneliu, koane ye'éxea neko pitivóko, énomone yaneko ôra, pihóne ne Péturu omómikokutike ouke péti itukóponoti orásaum. Yoko itumúkotine káxe yanekóyo.

¹⁰ Koati epékoatine hímakati ne Péturu, itea koêkuiko ixómoyea kousokinokonoa ne níka, apé koéne éxokoake Itukó'oviti ya kutí koeti hopúne itea ako imáka, iyukovó koyêti.

¹¹ Hara noíxo vanúke imihé'okinoati. Yane ápene kutí koeti hána'iti ramápu'i ípe ika'oké kíxeokono koaturu koeti kèno koévésekeokono ukeâti vanúke.

¹² Kúveuke, ápe hó'openo, heú koeti kó'iyevokuku apéti koaturu koeti hêve, koánemaka ne há koeti poké'eke yoneâti húra, yókomaka hó'openo ôti.

¹³ Ina apê emo'úti kámone Péturu. Hara kôe:

—Yexépuka Peturú. Képeka koékuti yará'a inamo níkéa —koéne.

¹⁴ Itea hara kixópa Péturu:

—Ako kalíhuina Unaém, vo'oku ako níngeaku kuteâtihiko rá'a ákoti asasá'i nenékuke, ákotimaka parexá hó'e úti níkeokono —kíxoane.

¹⁵ Ina apépomaka emo'úti kixoti Péturu:

—Enepora kasása'iupo Itukó'oviti, hako keyuhôa itúkeovo ákoti asasá'i —kíxoane.

¹⁶ Mopó'a koéneye, ina omopókono vanúkeke neko kutí koeti ramápu'i ípe.

Símo xoko Péturu ne páhoe Kôrneliu

¹⁷ Kene ne hóyenhiko páhoe Kôrneliu, épemonehiko óvoku Símaum. Koeku ixómoyea itúkinoia isóneu Péturu kixó'ekone neko koekúti éxokoake Itukó'oviti, xe'ókó kóyene neko pahóeti pahapétike.

¹⁸ Ina ihaxíhohiko ko'óvokuti, epemoâtihiko ápeyeya hóyeno koéhati Símaum, yonópoti íha Péturu okoâtiya.

¹⁹ Yoko ya koêkuiko ixómoyea itúkinoia isóneu Péturu kixó'ekone neko noíxone éxokoake Itukó'oviti, hara kixoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti:

—Simóne pi'âti hóyeno oposíkopiti.

²⁰ Yexépuka, yevésekina inamo yaxenápoa. Hako poe'aínoa iséneu vo'oku undíne pahukoâhiko yákeneye —kíxoane.

²¹ Yane evésekinonehiko Péturu koane kíxeahiko:

—Undíne ne yopósiupono. Na koeti simíneneo?

²² Ina yumopâhiko:

—Uti páhoe hóyeno koéhati Kôrneliu, kali payásoti húndaru. Enepone hóyeno, koati ponóvoti ítuke koane teyotímaka Itukó'oviti. Ínixoa heú koeti jûdeu itúkeovo itípakovoti. Ápe ánju íhae vanúke, sasá'iti ovoxe Itukó'oviti pahukoâti iháxikeopi óvokuke motovâti kámokenoyea yemó'u —kíxoanehiko páhoe Kôrneliu.

Xanépoa Péturu ne ihaxíkoponoati

²³ Yane itaikoane Péturu neko hóyenhiko úrukeovo ovokútike koane imókeakone yaneko yóti. Yuponíne, koúnakovone ne Péturu ina xanepoâhiko. Ápemaka po'ínuhiko kutípoti Jesus íhae Njópi xaneâti.

²⁴ Yaneko po'ípone káxe, simónehiko ya Sezâreya. Yoko ho'úxoanehiko Kôrneliu ne iyénoxapa yoko po'í húpiu, enepohikone koati íníkone, kuxotínehiko Péturu.

²⁵ Ehá'axo maní úrukovo ne Péturu, ítokopovane Kôrneliu koane ipuyuké kó'iyeano nonékuke kutí kixoâti Itukó'oviti.

²⁶ Itea pahúkoa Pêтуру exépukeopea. Hara kíxoa:

—Undímaka xâne kuteátine íti. Yexépukapal! —kíxoane.

²⁷ Koeku yúho'ixea Pêтуру, koánemaka úrukeovo ovokúti. Tokononé koene êno xanéya ho'uxoké koyêti kuxoíxoati.

²⁸ Ina kixovókoxxoa Pêтуру:

—Yéxoanoe indúkeovo jûdeu koane ákoyea sikákana jûdeu ánavokoxeovo xâne ákoti itukapu jûdeu. Muhíkova vahí'okeova, ako paréxakana úti. Itea éxokonoa Itukó'oviti ákoyea omótova ngíxeaneye koêkuti xâne. Ako yusíka kutí ngíxea ákoti asasá'i koane ákoyea áinavangaxapa.

²⁹ Énomone ákoino mitatahí ángoe enepo pehúko ihaxíkophonuti. Kó'oyene yéta'akanu ihéxikinonuke —kíxoane.

³⁰ Ina kixôa Kórneliu:

—Mopó'apoane káxe ikéne, yunzó'ixoti Itukó'oviti óvonguke koené'ekene ya mopo'áti ôra ya kiyakáxe, orana vitúkope orásaum. Yane apé kó'inonune kutí koeti hóyeno koati ú'uha koyêti ípovo.

³¹ Ina kixónu: “Korneliú, kámoa Itukó'oviti ne yorásauna. Ako inátapa okóvo ne kíxeaku hivó'oxi ne xâne ákoti apeínoati.

³² Kó'oyene pehuka yonoti Njópi iháxikoponea hóyeno koéhati Símaum yonópoti íha Pêтуру. Xoko po'ímaka hóyeno koéhati Símaum óko, hóyeno eyoti vakamóto. Xe'o mar óvo neko óvoku” kixónunne.

³³ Yane ákone ingá'akarixa mbahúkea ihaxíkophonopiti. Áinapo yákoé kino'óko. Kó'oyene ho'uxoké kóye úti ya nonékuke Itukó'oviti. Usokó kóye kámokenoyea úti uhá koêti ne páhoenopi Vúnae keyúhoinovea —kíxoane Kórneliu.

Koeku yuhó'inoa Pêтуру ne Kórneliu

³⁴ Ina kixovókoxxoa Pêтуру:

—Kó'oyene éngoaneoxo ákoyea naívakaxa xâne ne Itukó'oviti. Kutíkokone uhá koeti xâne nonékuke.

³⁵ Epó'oxo ya koêkuti poké'e óvohikoku xâne yara kúveu mêum, úhepeti isóneunoa Itukó'oviti ne xâne teyoáti koane ponoátimaka ne kixoku ítúkeovo.

³⁶ Yéxoanoe koêku ne ihíkavoti páhoe Itukó'oviti xapa íhae Izarâe, enepone inámati ihíkavoti omínoti xâne unako koêku ikéneke Itukó'oviti ya xoko Jesus Kristu, Únae uhá koeti xâne.

³⁷ Yéxoanoe herumó kó'iyeano Njúdeya ra ihíkavoti turixeóvoti ya Ngalíleya, ikénepoke kaxena Xuauum Mbátita koyúhoyea xapa xâne koane áhikexea iháke Itukó'oviti.

³⁸ Énomone ne ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus íhae Nazâre, enepone poréxoake Itukó'oviti hána'iti xunáko koáne yupíheovo xuná'iyea ne Sasá'iti Omíxone xokóyoke. Ako tópi vékoku ne Jesus ítúkoti únati vo'oku ápeya Itukó'oviti xokóyoke. Koítovomaka kixeóvovoti xâne íkoitophonone kotíveti Ndeápu.

³⁹ Noínjoa ungéku, koane noíxoamaka nza'ínehiko uhá koêti neko ítuke Jesus ya Njeruzálem, koánemaka ya uhá koeti poké'ixa úti, uti jûdeu. Énomonemaka koepékokono, íkokónoti kuruhúke.

⁴⁰ Itea koéxepukopa Itukó'oviti koukópeati xapa ivokóvoti ya mopó'apeke káxe ike ivókinevo. Poréxoamaka Itukó'oviti noíxoapeokono ikéneke exépukepíne.

⁴¹ Haina uhá koeti xâne noíxópati, vo'oku tumúneke ápepe ne koekúti, ápe xâne noívokeo Itukó'oviti noíxoapeamo. Énomone úndi yoko nza'ínehiko, uti kaha'íneati ne Jesus xe'o mēsa óvoku níkokónoti yoko ekáti ikénepoke exépukepíne ukópea xapa ivokóvoti.

⁴² Ina pahukó'ovimaka koyúhoyea uti emó'u xapa xâne, koane véxokea xanéhiko ítúkeovo énomone noívoxoko ne Itukó'oviti éxokopeamo yonópoku uhá koeti xâne, kúteane xâne iyukóvotiko koánemaka ne ivokóvotíne.

⁴³ Énomonemaka koyúho ne heú koeti porófeta, enepohikone koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, exókoviti ítúkeovo ya iháke Jesus kotúyopeovomo pahúnevo ne póhutíhiko koxé'u xâne kutipoáti —kíxovokoxoane Pêтуру.

Namukoâne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne ákoti itukapu jûdeu

⁴⁴ Íxómoiko koyúho ne Pêтуру, evésecone ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke uhá koêti neko kamokénoti emo'u Pêтуру.

⁴⁵ Enepohikoneko jûdeu kutípoti Jesus xánena Pêтуру, yupíhova iyúpaxeevo vo'oku íkó'iparaxeokononemaka xâne ákoti itukapu jûdeu ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

⁴⁶ Kámea evo jûdeu ne yúho enepo koyúho po'ínuhiko yuhóti ákoti itukapu éxone koane iháyu'íkea Itukó'oviti. Ina kôe ne Pêтуру:

⁴⁷ —Ápeikopo motováti ítópea áhikeovo rá'a ya iháke Jesus? Vo'oku áinovonehiko namúkotine Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti kuteáti koêku yanekóyoke iná namukôa úti, uti jûdeu.

⁴⁸ Yane pahúkoane Péturu áhikeovohiko ya iháke Jesus Kristu. Ina itaíko Péturu neko xanéhiko ávoya pihápa, kaha'áinoatihiko óveako xapákuke kali ye'á koetí'iyé káxe.

11

Koyuhópo koeku ítuke ne Péturu

¹ Ehane eyékoaxa ápostuluhiko yoko po'ínuhiko kutípoti Jesus ya uhá koeti Njúdeya kutípeanemaka emo'u Itukó'oviti ne po'ínuhiko xáne ákoti itukapu júdeu.

² Itea seopóne Péturu ya Njeruzálem, poé'ainoa isóne po'ínuhiko júdeu hokoti Jesus, inixoáti ákoyea yusíka aínavokoxeovo xáne ákoti sirkunsidá akóe. Hara kixóhiko Péturu:

³ —Imáko kèku yúrukoponivo óvokuke xanéhiko ákoti sirkunsidá akóe, keha'íneatimaka níki! —kíxoanehiko.

⁴ Yane heú kíxoa kayúmakoapino Péturu kixoku koèku. Hara kíxovokoxoa:

⁵ —Ixómoti indúko orásum yanekóyoke ya pítivokona Njópi, apé kóe éxokonuke Itukó'oviti ya kutí koeti njopúne, itea iyukovó ngoyéti. Noinjo koekúti kutí koeti hána'iti ramápu'i ípe ika'oké kixéokonoti koaturu koeti kèno evesékinonuti ukeáti vanúke. Ako ahíkapananu ókoku.

⁶ Ina ngomomá'axo kúveuke. Yane noínjone hó'openoya. Ápe apéti koaturu koeti hève, yoko ipúhokovoti, yoko há koeti poké'eke yoneáti húra, koánemaka hó'openo óti.

⁷ Yane ngamone emo'úti kixónuti: “Yexépuka Peturú. Képeka koékuti yará'a, ínamo níkéa” kixónune.

⁸ Ina ngxíôa: “Ako kalíhuina Unaém, vo'oku ako níngeaku kuteátihiko rá'a, koekúti ákoti asasá'i nenékuke, ákotimaka parexá hó'e úti níkeokono” ngxíxoane.

⁹ Ina apépomaka ne emo'úti inu'ixoti vanúkeke kixónuti: “Enepora kasása'iupo Itukó'oviti, hako keyuhá itúkeovo ákoti asasá'i” kixónune.

Yoko pí'apene yané'e.

¹⁰ Mopó'a koéneye ina omopókono uhá koéti vanúkeke.

¹¹ —Énomone yaneko ókoku ôra, simóne mopo'áti hóyeno pahoéti ukeáti Sezâreya oposíkopononuti yaneko ovokúti óngoku.

¹² Ina exókonoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ngónokea njanépeahiko ákoti opoé'ainoa inzóne. Enepora sei koeti po'ínu úti xoko Jesus apéti njokóyoke kó'oyene, aínovone njánenamaka. Heú koe úti vúrukeova óvokuke ne Kórneliu.

¹³ Yane koyúhoinovine noíxoa ánju, ovoxe Itukó'oviti ukeáti vanúke, xe'ó koyéti nonékuke ya óvokuke. Hara kíxoa ánju: “Itika péhoe ya Njópi ihaxíkoponoti hóyeno koéhati Símaum, yonópoti íha Péturu.

¹⁴ Énomonemo koyuhó'inopi kixeku ítivoamo ne pehúnevo, koánemaka uhá koéti ne íhae yóvokuke” kíxoane.

¹⁵ Ndurixóvone ngoyúhoinoahiko, evésecone ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti oukekehiko kuteáti koeku inúxotike xoko úti, uti júdeu.

¹⁶ Yane puyákoponovane ongóvo neko yuho Vúnae yaneko kixo'óvi: “Kaná'uti itúkeovo úne áhíke xanéhiko ne Xuáum, itea yahíkokonotinoemo, haínati ya úne, itea ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti” kixó'ovi.

¹⁷ Koeku kíxeaneye Itukó'oviti ne ákoti itukapu júdeu, íkó'íparaxoatimaka kuteáti poréxovike koeku kutípea úti ne Vúnae Jesus, yusíkoikopo poé'ainoa inzóne? Eneponi angoéneye, mani ongópoti Itukó'oviti —kíxovokoxoane.

¹⁸ Kamoánehiko neko yuho Péturu, úhepeponehiko isóne koane íháyu'ikeahiko Itukó'oviti. Hara koéhiko:

—Poréxoamaka Itukó'oviti ne ákoti itukapu júdeu íkótivexea isóneuke ne pahúnevo koane kuríkoape, kutí'inoke apeínoatihiko ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti —koénehiko.

Iná turixóvo íhaxeokono hokoti Kristu ne kutípotihiko Jesus

¹⁹ Ako tópi itóhineheoku neko kutípotihiko Jesus vo'oku ápeyea íkoítoponoati kotíveti ikénepoke koépekeokono ne Etévaum. Ápe yonoti tukú koeti Fenísea, Xípere yoko Antiokíya. Koékuti vékokuhiko, koane koyúhoyea emo'u Itukó'oviti. Itea poéhane júdeuhiko koyúhoinoa.

²⁰ Kene po'ínuhiko íhae Xípere yoko Síreni, hane yóno Antiokíya, koyuhoátimaka xapákuke xáne ákoti itukapu júdeu ne inámati íhíkavvoti omínovike Vúnae Jesus.

²¹ Yoko éno xunako Vúnae xokóyokehiko kutí'inoke énoti xáne kutípoáti ne íhíkavvoti koane hokópoti Vúnae.

²² Enepohekone hokópoti Jesus ho'uxínovoti ítuke Vúnae ya Njeruzálem, eyékoaxoane neko koekúti. Yane pahúkohiko Mbaranábe ya Antiokíya.

²³ Simoné'e ne Mbaranâbeya, yupihovó koe elókeyea okóvo, noixoâti ne seánako Itukó'oviti oukekehiko neko xâne, koane enékeahikomaka uhá koêti neko xâne kónokea kóxuna'ixeovo ikéneke Vúnae koane ákoyea aúkapapu ikéne.

²⁴ Yoko koati únati xâne ne Mbaranâbe, koane xúnati ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke, yoko hána'itimaka kúveovo Itukó'oviti. Koati ênоти xâne hokópoti Vúnae yanekóyoke.

²⁵ Yane pihóne Mbaranâbe ya pitivóko iháxoneti Társu oposíkoponoti Saúlu.

²⁶ Inixóponoane, ina omâ ya Antiokíya. Kúveu póhuti xoénae, kóyekune ho'úxeovohiko yane imokóvokuti, koane yupihova êno xâne íhikau. Koati ya Antiokíya turíxeovo íhaxeokono hokoti Kristu neko kutípotihiko Jesus.

Koyúho Ágabu ápeyemo êno hímakati

²⁷ Yaneko káxehiko, ápehiko porófeta íhae Njeruzálem yonoti Antiokíya.

²⁸ Ápe koéhati Ágabu xapákuke exepúkoti koyúhoyea ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ápeyemo êno hímakati ya uhá koeti kúveu mêm. Yoko kaxénake Kalaútiu, enepone koati payásoti náti, ápeyema nê'e.

²⁹ Enepohikoneko kutípoti Jesus ya Antiokíya, kóusokonehiko isóneu pahúkeamo kali huvó'oxekehiko neko kutípoti Jesus ya Njúdeya. Yé'akeye apeínoati exóa pôreu póhutihiko.

³⁰ Yane pahúkoane ne huvó'oxopehiko xoko Mbaranâbe yoko Saúlu omínoahiko xapákuke neko inuxínotihiko ítuke Itukó'oviti ya po'íke imokóvokutihiko.

12

Koépeko Teâku ne Êrodi ina ika'ákomaka Péturu

¹ Yaneko káxehiko pahúkoa Êrodi, enepone náti, iká'akeokono ne po'ínuhiko kutípoti Jesus. Koati kaha'âti íkoitoponeahiko kotíveti.

² Pahúkonemaka koépekeokono Teâku, po'ínu Xuâum, ya hána'iti pirítatu.

³ Noixoâne Êrodi ínixea júdeuhiko unátiyea ne ítuke, pahúkonemaka ika'ákoti Péturu ya xapa kaxena áyui júdeuhiko hó'eke, enepo níkohiko pâum ákoti kohiyákoati.

⁴ Namukónehiko Péturu, ina kurikóa ika'ákovokutike xoko dízései koeti húndaru koyonoâti. Koaturú koaturu kôe koyonoâti, koane ahe'ó ahe'o kixókoko. Yoko isóneu ne Êrodi ómeani Péturu nonékuke xanéhiko ikénepoke ne ayuíti, enepone iháxoneti Páskoa, motovâti koépeka.

⁵ Koeku óvoheixea ika'ákovokutike ne Péturu, ákonehiko áka ítúkinoa orásaum po'ínuhiko kutípoti Jesus ixómoti ho'uxínovo ítuke Itukó'oviti.

⁶ Yaneko yóti, koâti tumúneke ne káxe mani iháxikeaku Êrodi ne Péturu nonékuke xanéhiko koépekeokono, ú'uhepe kóye imókea ne Péturu upánini ika'ó kóye ya pi'âti korénde kukúkeke pi'âti húndaru. Ina apé'ikomaka po'i koyonoâti páhapeteake ne ika'ákovokuti.

⁷ Yane apé koéne ánju íhae vanúke, ovoxe Vúnae, simoâti ne Péturu. Uhapu'í kíxoane neko ika'ákovokuti. Ina yuróko xêrere Péturu koyúkoati. Hara kíxoa:

—Yéhakapu yexépuki —kíxoane.

Énomone yané'e, ikúxeopone neko korénde ikávo'u.

⁸ Ina kixoa'íkomaka ánju:

—Keúnakapapu, ítíkapa ne piríkatana —kíxoane.

Koáne, ítúkopane Péturu. Ina kixopámaka ánju:

—Ítíkapamaka keápana ínamo hekapánu —kíxoane.

⁹ Yane ipúhíkopeane ika'ákovokuti ne Péturu. Hokó kixópone ánju, itea ako koati éxea ítúkeovoxo kaná'uti neko koêku, áko'o áko'oyea. Kutí kó'inoa hopúne.

¹⁰ Anu'ítokopanehiko neko inúxoti ókoku koyónoti, koáne ne pí'ape, ina itopónoa ne pahapéti haváva urúkopovoti kúveu pitivóko. Seopâne, imíhe'okone ne pahapéti ákoti mihe'ókoati. Ipuhíkopeanehiko, vekópone ya none ovokúti. Kali tumúneke, pohú koépone ne Péturu, pihópone ne ánju.

¹¹ Ina kôe isóneu ne Péturu noixoâne ítúkeovo kaná'uti neko koêku: “Énjoane ítúkeovo kaná'uti pahúkinonu Vúnae ánjuna koíteovonu ya mani kixónuku Êrodi yoko ya mani uhá koeti kúxone júdeuhiko kíxeonu” koéne isóneu.

¹² Ina ítúko isóneu ne Péturu kixóvokumo, yane pihóne óvokuke Mâriya, eno Xuâum. Énomone neko Xuâum yonópoti íha Márku. Énomone ho'úxovo êno xâne ítúkinoati orásaum.

¹³ Simoné'e ne Péturu pahapétike nonékuke ovokúti, ina ihapápako vó'u. Yane ipúhiko ovoxéti koéhati Ródi noixóponoati ítúkóvotiye.

¹⁴ Exó kixóponoa árunoe ítúkeovo emo'u Péturu, itea ya koêkuni míhe'okinoa pahapéti motovâti úrukeovo, kayú koépone ehákoapeovo éto'okoponea po'ínuhiko ítúkeovo Péturu. Koati yupihóvotine elókeyea okóvo neko árunoe.

¹⁵ Ina kixoa'hiko éto'oe:

—Koati iti pepokéxovoti! —kíxoanehiko.

Itea inamá'axo koyuhôa árunoe itúkeovo kaná'uti. Ina kixopáhikomaka:

—Ávaina koÍpíhapatina Pêтуру nê'e —kíxoanehiko.

¹⁶ Kene Pêтуру, óvaikone meúkeke ixómoyea ihápapako vô'u. Ehane míhe'okinoahiko. Noixoânehiko itúkeovo koati Pêтуру, hána'iti iyúpaxeovahiko.

¹⁷ Ina koexépuo vô'u ne Pêтуру pahukoâti kóyunuhikeovo. Yane kayúmakopinoanehiko kíxoaku Vúnae veyópea ya ika'ákovokutike. Ina koemáka hunókokuke:

—Yokóyuhopinoamaka Teáku yoko po'ínuhiko úti xoko Jesus —koéne.

Yane pihópone po'íke ovokúti.

¹⁸ Yuponíne, koyó'ikene neko húndaruhiko. Akó'oti exêa koêku ne Pêтуру.

¹⁹ Pahukoâne Êrodi oposíkoponoati, ákone ínixapanahiko. Yane épemo'ikoane Êrodi ne húndaruhiko koyonoâti kixoko koêku, ina pahukôa Êrodi koépekeonohiko. Ikénepoke neko koekúti, pího ne Êrodi Sezâyake ukeâti Njúdeya. Kali ye'á koe káxe óveaya.

Ivokóvo Êrodi

²⁰ Yanekóyoke koati imaíkinovati Êrodi ne xanéhiko íhae Tíru yoko íhae Sídom. Enepohikone xâne íhae neko pitivókohiko, kutikokó koéne isóneuo noíxoponea Êrodi, iyuní'ikoponoati, kaha'aínoati unátipea isóneunoahiko, vo'oku itúkeovo poké'exa Êrodi úkea níkáhiko ne íhae Tíru yoko Sídom. Inúxotike, yúho'ixoponohiko koati payásoti ko'ítúkeinoti nâti koéhati Mbalástu, enepone éxoti uhá koeti koekúti óvokuke Êrodi. Énomone porexôa úrukeovohiko xoko nâti yúho'ixoponeahiko.

²¹ Yane ápe káxe íxíkoaku Êrodi símeahiko nonékuke. Yaneko káxe, itúkone koati uhé'ekoti ípovo ne Êrodi, iyóyonevo koeku itúkeovo nâti. Yane ivátakone xoko ivátakoku natíxea, ina koyúho.

²² Ina kohonóko emó'u neko xanéhiko ihayú'ikoati. Hara kôe yúho iyuní'ikeakehiko:

—Koati kuteâti yuho íhae vanúke rá'a. Hainá'ikopo yuho xâne! —koénehiko.

²³ Énomone yaneko ókoku ôra, ápe ánjuna Vúnae ípíhóponoti Êrodi vo'oku ínixea unáko neko iháyu'ikeekonoke. Yoko poéhane Itukó'oviti motokêa kíxeokononeye iháyu'ikeekonoko. Ápe kanêti nikeâti múyo, ivókovane Êrodi vo'ókuke.

²⁴ Kene ne emó'u Itukó'oviti, inamá'axone ukopóno.

²⁵ Enepone Mbaranâbe yoko Poúlu, uséxonehiko ítuke ya Njeruzálem, káyukopovohiko ya Antiokíya. Xuâum xanêpo, enepone iháxonetimaka Márku.

13

Perekáxopono ne Mbaranâbe yoko Poúlu ya po'íke poké'e

¹ Ápehiko porófeta yoko ihíxaxoti ya xapákuke kutípoti Jesus yane imokóvokoti ya Antiokíya. Ká'aye koéhahiko: Mbaranâbe, Símeum Níje, Lúsiu íhae Síreni, Saúlu, yoko Manâem, enepone koéxoke ha'a Êrodi, ha'ínemaka Êrodi itukóvoikohiko kalivóno.

² Po'íke káxe koeku ho'úxinovohiko ítuke Vúnae, koane jejuá kó'iyeahiko oposíkoti xunako Itukó'oviti, hara kíxoahiko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti:

—Hexákinana ne Mbaranâbe yoko Saúlu itúkeahiko ne itukéti inzáxikinoake —kíxoane.

³ Koékuike jejuá kó'iyeahiko yoko itúkea orásau, ípíhonehiko vô'u tutíkuke Mbaranâbe yoko Saúlu, koane pahúkeahiko itúkea ne páhoena Vúnae ítúkea.

Koixómoneti koéhati Élima

⁴ Yaneko pahukoâne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne Mbaranâbe yoko Saúlu, pihónehiko ya pitivóko koéhati Seleúsiya. Énomone namúkea hána'iti vatéke yonoti kali poké'e koéhati Xípere kukúke úne.

⁵ Simóné'e ya pitivóko koéhati Salámina, koyúhonehiko emó'u Itukó'oviti ya sinâgoga, enepone íhikaxovoku hó'e júdeuhiko. Yoko Xuauum Márku huvo'óxoahiko.

⁶ Taru'úxoanehiko heú koêti neko kali poké'e, yane simóné pitivóko koéhati Páfu. Énomone tokópeahiko júdeu koixómoneti, itoti itúkea iyupánevoti, itea haináya xunákoke Itukó'oviti. Mbarjúzu koéha.

⁷ Hane óvo xoko hóyeno koéhati Sesiú Poúlu, ngovenádo yaneko kali poké'e. Yoko koati hóyeno ko'isóneuti neko ngovenádo. Iháxiko Mbaranâbe yoko Saúlu nê'e, vo'oku kahá'ayea kámokenoyea emó'u Itukó'oviti.

⁸ Itea okópa koixómoneti ne Mbaranâbe yoko Saúlu. Yoko Élima koéhamaka neko koixómoneti sa'írí'okopovo íha ya emó'uke ngeréku. Ako akáha'aino ngovenádo kutípea emó'u Itukó'oviti.

⁹ Yane pono-ponó kixínoane úke Saúlu, enepone iháxonetimaka Poúlu. Yoko koati xúnati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke koeku sayá'ikea. Hara kixoa:

¹⁰ —Koati iti xe'exa Ndeápu. Ainovó koe semekénovo'iti yoko váhere koekúti ovó xikóyoke. Iti ka'anáneti uhá koeti únati koekúti. Namo hunóko képo'e'aki ne ponóvoti ihíkavoti ihikaxovike Vúnae?

¹¹ Kó'oyene ipihóponopitinemo Vúnae, kemítitinemo. Ákonemo ínixa ra uhápu'ine káxe yara ye'á koeti káxe —kíxoane Poúlu.

Énomone yaneko ókoku ôra, apé koéne kopúvahiyea úke neko hóyeno. Ehane ako ínixa. Yakukuhii kóyene oposikoti hírikoáti.

¹² Noixoâne ngovenádo neko koekúti, kutípoaneoxo. Yupihovó koe iháyu'ikea ne ihíkavoti ítuke Vúnae.

Aukópovo Xuaum Márku ya Njeruzálem

¹³ Ukeáti Páfu, namúkone hána'iti vatéke ne Poúlu yoko xánenahiko. Hane yonóhiko pitivóko koéhati Pêrji ya Páfílea. Kene Xuaum Márku, káyukopovone ya Njeruzálem, kurí kixone evo Poúlu.

¹⁴ Ukeánehiko Pêrji, pihónehiko ya Antiokíya, pitivóko ovoti Písíteake. Ya sáputu pihónehiko ya ihikaxovokuke hó'e júdeuhiko. Urúkovanehiko, ina ivatáhiko.

¹⁵ Usoné'e yúhoikeokono ne emo'u Itukó'oviti yútoeke Muíse yoko yútoeke porófeta, ina epemôa tutíyehikoya ápeyea emó'u ne evo Poúlu. Hara kixoa ítaíkea:

—Ítínoe víyénoxapa íhae Izaráe, enepo áva yemó'u yenékike ra xanéhiko, yokóyuhoa kó'oyene —kíxoanehiko.

Yuhu Poúlu ya Antiokíya, pitivóko ya Písíteá

¹⁶ Yane exépucone Poúlu, ina koexépuquinao vô'u pahukoáti yunukú kó'iyea. Hara kixovokoxoa:

—Ítínoe iyénonjapa íhae Izaráe, koane ítínoe ákoti itukapu júdeu teyotímaka Itukó'oviti, yakámokenonu.

¹⁷ Koati Itukó'oviti, Únae xanena úti, uti íhae Izaráe, noivókoxo voxúnoekene. Énomonemaka poréxôa yupíheovo ukóponeahiko yaneko óveaku poké'exake Ejítu, ina veyohíkopamaka ya hána'iti xunáko.

¹⁸ Ako ímaxapahiko Itukó'oviti upánini ako aúnati ne kixoku ítúkeovo kúveu koarenta koeti xoénae koeku óvea yaneko poké'e ákoti apéti.

¹⁹ Yoko uké'exinoá Itukó'oviti seti koeti kó'iyevokua xáne ya poké'exa Kanâm, ina iko'íparaxea poké'exa ne voxúnoekene.

²⁰ Yoko uhá koéti neko vékokuhiko tukú koeti iko'íparaxoa neko poké'e, koaturu sentu sinkoenta koeti xoénae ómo. Ikénepoke, ina itukínoa Itukó'oviti neko voxúnoekene in-xúnoatíhiko, yúhoikovoku tukú koeti kaxénake porofeta Samúe, enepone koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke.

²¹ Yane épemonehiko Itukó'oviti ítúkinoá natína. Koáne, ítúkinoá Itukó'oviti kuteáti áha. Poréxoa Sâu, xé'a Kí, ámoripono Mbejámi, ítúkeovo natína kúveu koarenta koeti xoénae.

²² Veyopáne Itukó'oviti ne Sâu ítúkeovo náti, ípíhone Ndávi. Yoko hara koe Itukó'oviti vo'ókuke: “Enepone Ndávi, xé'a Njése, íninjóa ítúkeovo hóyeno hokoáti ne ngxokua ngo'ísonueyaa, ítukoátimo uhá koéti ne anjá'inoa” kôe.

²³ Koati xapa amósenopono Ndávi úkea ne Jesus, enepone koiótovoviti, páhoe Itukó'oviti Izaráeke, kuteáti koeku yuhu Itukó'oviti mekúke kó'iyeanemoye.

²⁴ Itea inúxotike, tumúneke símea ne Jesus, símo Xuaum Mbátita koyuhó'inoati emo'u Itukó'oviti ne heú koeti xáne íhae Izaráe, koyúhoti kónokea ikótivexea isóneuke ne pahúnevo yoko kuríkoepa, koane áhikeovo.

²⁵ Yoko yaneko kousokeaku ítuke neko Xuáum, ha kôe: “Haina úndi ne íkitixanuke. Keno'ókotimo íngénepoke ne koati teyonéti ya uhá koéti. Muhíkova anj'í'okeova ngúxeinoá imo perékátana, ako omóndokea” kôe.

²⁶ Itínoe iyénonjapa, ámoripono voxú'ikene Ábraum, yoko ítínoe ákoti itukapu júdeu teyotímaka Itukó'oviti, koati utíne koyúhoinokono ra ihíkavoti koyúhoti koeku víteova ne pahúnevo úti.

²⁷ Itea enepohikoneko kó'óvokuti ya Njeruzálem yóko'o neko tutíhiko, ako éxa ítukóvotiye ne Jesus. Ákomaka éxa nekóyohiko kixó'ekone ne ihikaxovike porófetahiko yuhóikovoti heú koeti sáputu ihikaxovokuke hó'e. Yoko enepo koepékohiko Jesus, koati kousókoatíhiko ne kúxoti yutoéti emó'uke Itukó'oviti.

²⁸ Upánini ákoyea ápahuina pahúnevo ne Jesus mani évotikokonoke koépekeokono, kóyeané épemeahiko Pilátu pahúkea koepékoati.

²⁹ Usoné'e ítukeinoahiko, yoko énomone neko uhá koeti yutoxóvotine emó'uke Itukó'oviti mekúke kixókónokumo Jesus, ina veyopókono ne muyo Jesus kuruhúke, ina ekoxókono.

³⁰ Itea koéxepukopa Itukó'oviti koukópeati xapa ivokóvoti.

³¹ Ápemaka xáneheixone Jesus yaneko ukêa Ngalíleya yóno Njeruzálem, ixómoti noixópa ike exépukopine kúveu ênoti káxe. Énomonemaka koyuhópo koeku noíxone xokóyoke xapa xanéhiko yara koeku kó'oyene —kíxovokoxoane Poúlu.

³² Ina koepómaka:

—Hara koyúhoinopinoe úti inámati ihíkavoti koeku Jesus, enepone kixínoake Itukó'oviti neko voxúnoekene mekúke ápeyeamo.

³³ Kousokinoveane Itukó'oviti ne emó'uino, uti ámoripono. Koéxepukopo Jesus koukópeati xapa ivokóvoti, kuteátimaka koéku ne yutoéti yane pí'ape Sáramu, enepone koéti:

“Íti koati nje'éxa. Kó'oyene indúkopovone yá'a” koéti. *Sáramu 2.7*

³⁴ —Koéxepukopinoake Itukó'oviti koukópeati xapa ivokóvoti, koati porexoáti ákoyeanemo ivákapa, kuteátimaka koeku po'i yuhu Itukó'oviti ya emó'uke, enepone koéti:

“Ngousókinopeatinemo ra yunzó'ino Ndávi, enepone sasá'iti emó'um ákoti aukápapu ikéne”
Izáiya 55.3

³⁵ Énomone kó'inomaka po'i yuhôti ya Sáramu koéti:

“Ákomo síkea uké'eyeane múyo ne Sasá'iti Yovóxe xoko ekókoxonoku” kôe. *Sáramu 16.10*

³⁶ —Yoko enepo uséxoane Ndávi ne uhá koeti ahá'inoa Itukó'oviti itúkea ya kaxénake, ivókovepo. Pihópone kuteáti koeku oxúnoekene, koane óvane múyo yane ekóxopokonoku. Uké'epone yanekóyo.

³⁷ Itea enepone koéxepoepo Itukó'oviti ukópea xapa ivokóvoti, ako ávaheixa xoko ekókoxonoku, ako aúke'eyeane muyóya.

³⁸ Itínoe iyénonjapa, ivéka'akanoe ra yuhó'inopi úti itúkeovo xoko Jesus kotúyopeokono pahunévoti.

³⁹ Koati vo'ókuke Jesus sasá'ipea nonékuke Itukó'oviti ne uhá koeti xâne kutipoáti, sasá'ipeati uhá koéti neko koekúti ákoti oxéne sasá'ipea koeku hókea ne Ponóvoti Kixóvokuti yútoe Muíse.

⁴⁰ Neixapunoe mará'inamo itúkapa itínoe kixo ne yútoe porófeta, enepone koéti:

⁴¹ “Ítínoe émoketi, hána'itimo kénokoliyi. Má koetimo yomíxone. Vo'oku apétimo índuke ya kexénake ákotimo yakutípoa muhíkovamo keuhápu'ikinakana” kôe —kíxovokoxoane Poúlu. *Habacuque 1.5*

⁴² Yane ipúhikoapeane Poúlu yoko Mbaranábe neko ihikaxovoku hó'e júdeuhiko. Koeku ipúhikoapea, itaikoamaka xanéhiko káyukopinoamaka neko yúho yaneko keno'ókoti sâputu.

⁴³ Pihópone ne Poúlu yoko Mbaranábe, êno júdeu hokopâti, koánemaka po'ínuhiko teyoti Itukó'oviti ákoti itukapu júdeu hokopátimaka ne hó'e júdeu. Koyúhoinoahiko evo Poúlu, kotíú'ikeati isóneu, kaha'ainoathiko ákoyea itávakea ne hána'iti seánakoa Itukó'oviti.

⁴⁴ Poéha sâputu ikéne, kalíhanini uhá kó'iyea ne ko'óvokuti yane pitivóko kámokenoponea emo'u Itukó'oviti.

⁴⁵ Itea noixoáne júdeuhiko neko êno xâne, yupihovó koe ahúxukinovo okovo vo'oku íyokeovo ivávakeokono ne evo Poúlu. Ina turixóvo ne júdeuhiko koémoke'eyea, koane koyúhoyea ákoyea akána'u neko yuhu Poúlu.

⁴⁶ Itea ako kalíhuina píkea ne Poúlu yoko Mbaranábe. Hara kíxovokoxoa:

—Konókoti itúkeovo itínoe júdeu inuxó ikameokonoa ra emo'u Itukó'oviti. Itea koeku ákoyea yakáha'a, inixépovotinoe ákoyea yomótokea ko'íparayea ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku, koyuhópoinoatinemo úti ne xâne ákoti itukapu júdeu.

⁴⁷ Vo'oku hara koe páhoenonu ne Vúnae, úndi yoko nza'íne:

“Íti indúko kouhápu'ikoati ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu júdeu, motovâti iyúseyea ya uhá koeti kúveu méum ne kixoku íteova xâne ya pahúnevo” kôe —kíxovokoxoane evo Poúlu. *Izáiya 49.6*

⁴⁸ Kamoné'e yuhu Poúlu neko ákoti itukapu júdeu, yupihovó koe elókeyea okóvo koane iháyu'ikeahiko ne emo'u Vúnae. Yoko kutipo emo'u Itukó'oviti ne heú koeti xâne hoenáxovotine yonópeamo xoko Itukó'oviti ákotinemo hunókoku.

⁴⁹ Pihóne itóhineyea ne emo'u Vúnae ya uhá koéti neko poké'e.

⁵⁰ Itea enepohíkone júdeu, itoa koésayu'ixea isóneu senóhiko koati teyonéti, teyotímaka Itukó'oviti, yoko isóneu pahúkotihiro yane pitivóko, kutí'inoko okópotihiko Poúlu yoko Mbaranábe. Koati okopâti, ina kopúhikopahikomaka yaneko poké'eya.

⁵¹ Itea ikátatahevexopovo ne evo Poúlu, kurikópoti ipú'ine poké'e oveâti hevékuke, exókoatihiko itúkeovo xâne ákoti omotókea ikameokono emo'u Itukó'oviti. Yane ukópononehiko pitivóko koéhati Íkoniu.

⁵² Kene neko hokópoti Jesus ya Antiokíya, koati hána'iti elókeyeahiko okóvo ikéneke Itukó'oviti, koane êno xunako Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke.

14

Yóno ya Íkoniu ne Poûlu yoko Mbaranâbe

¹ Ya Íkoniu, koyúhpono ihikaxovokuke hó'e júdeuhiko ne Poûlu yoko Mbaranâbe. Vo'ókuke neko kixoku koyúhoyea, yupihovó kôe êno xâne kutípoti Vúnae, júdeuhiko koánemaka po'ínuhiko xâne ákoti itukápa.

² Enephikone júdeu ákoti akutipo yuho Poûlu, kopúhiko tuti xâne ákoti itukapu júdeu, ihíkaxoati okópea Poûlu.

³ Itea kóyeane xu'ikeneyea ne evo Poûlu yaneko pitivóko, koane ako kalíhuina píkea koyúhoyea emo'u Vúnae. Poréxoa Itukó'oviti itúkea iyupánevoti koane koekúti ákoti po'i itoáti itúkea, kouhápu'ikoati yane ituke itúkeovo koati kaná'uti ne yuhôti koêku ne hána'iti seánakoa.

⁴ Yanê'e, haxákeovokoko ne xanéhiko yane pitivóko. Ápe kotíxoti júdeuhiko puvoti Poûlu, ina apê kotíxoti evo Poûlu.

⁵ Yane ho'úxovone ne júdeuhiko, yóko'o ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu júdeu, koánemaka ne tutíyehiko okópea evo Poûlu. Koati kahá'ati váherexea itúkeino Poûlu yoko Mbaranâbe, koane koépeka, hepokoáti ya mopô.

⁶ Eyekóxoane Poûlu yoko Mbaranâbe, kohó'ine xoko pitivókohiko iháxoneti Lístara yoko Ndêrbe ya Líkauneake, koánemaka xoko po'ínuhiko pitivóko ákoti ahiká.

⁷ Énomone koyúhoyemaka ne inámati ihíkavvoti koeku Jesus.

Ya Lístara koítovokono hóyeno ákoti yána isayú'ixovoti hêve

⁸ Ya Lístara, ápe hóyeno ákoti yána. Poéhane ivátaixea itúkovo, vo'oku omeátinekene ákoyea ehévekapu ne hêve. Ako lévekexekaku.

⁹ Enepone hóyeno, ixomo kamokéno Poûlu koyúhoyea. Yane pono-ponó kixínoane úke Poûlu koane noíxea itúkeovo kutípoti ápeyexa xunako Itukó'oviti, motó'inovake koíteovokono.

¹⁰ Ina kohonóko emó'u ne Poûlu kíxea:

—Yexépuka! Xe'ó yákoel —kíxoane.

Énomone yanê'e, xépu koépone neko hóyeno koane yonópea.

¹¹ Noixoáne xanéhiko neko ítone Poûlu itúkea, hara koe emó'u vaúkexeahiko ya emó'uke:

—Simó'ovinehiko ra íhae vanúke ikútipasikovovithiko, uti xâne yara poké'e —koénéhiko.

¹² Ina itukínohiko evo Poûlu iha hó'ehiko. Njúpíte íhaxea Mbaranâbe. Kene Poûlu, vo'oku itúkeovo énomone ixomo koyuhô, Mérkuriu íhaxea.

¹³ Yoko nonékuke páhapetea ne pitivóko, ápe hána'iti péti imóko'ikokonoku ne Njúpíte. Enepone sasedóti inuxínoti xâne hó'eke, kaha'a íháyu'ikea evo Poûlu. Hukínóvoti ómea vúi páhapeteake ne pitivóko koane iyoyónevoti itunoévoti ikó'iparaxoke evo Poûlu. Mani isukoáti ne vúi itúkoti ikó'iparaxoke Poûlu yoko Mbaranâbe kuteáti kixoku Njúpíte hó'e. Yoko kutipasí koémaka isóne xanéhiko ho'uxóvotiya.

¹⁴ Exoáne ápostululhiko, eneponé Mbaranâbe yoko Poûlu, áha ne xanéhiko itúkino, kávarerekexo ípovo muyókuke, éxokovo yupíheovo ikótívexea isóneuke neko koekúti, ina ehakóvo xokóyoke neko xanéhiko. Hara kixovokoxoa:

¹⁵ —Ítínoe hóyeno, na koeti kixíneaneyé? Utímaka xâne kiteátinenoe. Enepone yeópone iséneuke, kúteanemaka veópone. Hara simíno úti koyúhoyea úti ra inámati ihíkavvoti koyúhote koeku Jesus, maka kiríkapanenoe ra koekúti hékone ákoti itóponone, koane hekápanemaka ra koati kaná'uti Itukó'oviti, eneponé pahukoáti apé kó'iyea ne vanúke, koáne ra poké'e, koánemaka ne úne ya mar yoko uhá koeti ovátihiko.

¹⁶ Yaneko káxehiko pihôti, síkoa Itukó'oviti pihohí kó'iyea ne uhá koeti xâne ikéneke koékuti áha hókea.

¹⁷ Itea kóyeane ápeyea koekúti, ituke vo'u Itukó'oviti, kouhápu'ikinoati ne xanéhiko yara poké'e itukóvotiye ne Itukó'oviti. Énomone ne uhá koeti únati ituke kuteáti koeku pahúkinopinoe úko ukeáti vanúke, koane itúkinopinoe kaxena itóvope ha'i nonéti, koane poréxeopinoe níkokónoti motováti imétaxivo, koánemaka elókeko yokóvo —kíxovokoxoane Poûlu.

¹⁸ Upánini koéneye yuho Poûlu yoko Mbaranâbe, kalíhanini ákoyea íta sayá'ikea neko ákoti yumaxápu xâne kaha'átihiko oró'okinoá hó'openo mani ikó'iparaxoake.

¹⁹ Yoko ápe júdeuhiko íhae Antiokíya yoko íhaemaka Íkoniu kopuhíkoponeati túti neko xanéhiko, ihíkaxoati okópea Poûlu koane hepókea ya mopô. Yane hepókoanehiko, ina kahakôa meúkeke ya pitivóko po'okoáti ivókeovone.

²⁰ Itea yakukú kixo Poûlu ne kutípotihiko Jesus, yane exépukopone ne Poûlu, ina urúkopvamaka ne pitivóko. Poéha káxe ikénepoke, pihópone Poûlu ya pitivóko koéhati Ndêrbe. Mbaranâbe xanépo.

Kayukópovo evo Poûlu ya Antiokíya, pitivóko ya Sírea

²¹ Koyuhoâne evo Poûlu ne inámati ihíkavoti koeku Jesus ya Ndêrbe, êno xâne hokópoti Jesus. Ina kayukópovamaka evo Poûlu neko pitivókohiko okóponoku inúxotike, enepone Lístara, Íkoniu yoko Antiokíya.

²² Yâkonoye, kótiu'ikeahiko isóneue ne hokoti Jesus, enekoâti kóxuna'ixeovohiko ikéneke Vúnae koane ákoyea aúkapapu ikéne. Éxokoahikomaka enó'iyea kotíveti koekúti nókone vékea úti tumúneke seópea úti natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke.

²³ Ina itukínomaka póhutihiko imokóvokuti inuxínoati ne itukéti. Ikénepoke, ina itukínoahiko orásaum koane jejuá kó'iyea, epémoti xunako Itukó'oviti oukeke, ina kuri'ókoahikomaka Itukó'oviti, enepone kutíponehiko, epemoâti huvó'oxea.

²⁴ Ina ukopóno ne evo Poûlu. Poké'e koéhati Písitea tarú'uxohiko yonoti Páfileake.

²⁵ Yane koyúhonehiko emo'u Itukó'oviti ya Pêrji. Ikénepoke, ina yonôpo Átalea.

²⁶ Ukopeâne Átalea, namúkopo hána'iti vatéke kayukópovoti Antiokíya ya Sírea, úkeakuhiko iná pahukókono yátikeneye enepo iná epemínokonomaka seánakoa Itukó'oviti yane itukéti úseune kó'oyene.

²⁷ Seopónehiko, enepo ho'uxónemaka ne kutípotihiko Jesus imokóvokutike, koyúhopinoa evo Poûlu uhá koeti kíxoaku Itukó'oviti ikó'itukexea ya ítuokeke, koane kíxoakumaka Itukó'oviti míhe'okinoa ne ákoti itukapu júdeu oxene kutípea.

²⁸ Kali êno ókea evo Poûlu xapákuke neko kutípotihiko Jesus.

15

Apê ho'uxóvoti ya Njeruzálem

¹ Ápehiko xâne ukeâti Njúdeya ihíkaxoponoati neko ákoti itukapu júdeu kutípotihiko Jesus. Hara kíxoá íhikaxea:

—Enepo hákotinoemo sirkunsidá kè itikoâti kexé'uke ne hoénaxovope itíkivo xanena Itukó'oviti, kuteâti íhikaxovike yútoe Muíse, ákomo oxéne sesá'ipi ya pehúnevo —koe íhikaxea.

² Êno poé'ainoa isóneue Poûlu yoko Mbaranábe yúho neko ukeâti Njúdeya, koane kali xúnati yumópookoko vo'ókuke. Ina kousókohiko isóneue ne kutípoti Jesus kónokea yónea ne evo Poûlu ya Njeruzálem koánemaka ne po'ínuhiko noivókoeti xapákuke, motovâti épemo'ikoponeahiko ápostulu, enepohikoneko xáneheixone Jesus, isóneunoa yóko'omaka isóneunoa po'ínuhiko inuxínoti ítuke Itukó'ovitiya.

³ Enepohikoneko xâne ho'uxínovoti ítuke Vúnae pahúkoti evo Poûlu yónea Njeruzálem, kali xanee kíxoahiko oxéneke. Yane pihóne ne evo Poûlu. Hane vekóhiko poké'ixa Fenísea yoko Samâriya. Koékuti vékoku xapákuke ne kutípoti Jesus, éyekoxoa ápeyehokópoti Jesus xapákuke xâne ákoti itukapu júdeu. Uhá koéti neko kutípoti Jesus kamoâti, yupíhova elókeyea okóvo.

⁴ Enepo simohiko ya Njeruzálem, enepohikone kutípoti Jesus-ya koánemaka ne ápostuluhiko, yóko'omaka ne po'ínuhiko inuxínoti ítuke Vúnae, elókea okóvo símea ne evo Poûlu. Ina koyuhó'inoa Poûlu yoko ha'ínehiko heú koéti kíxoaku Itukó'oviti ikó'itukexea ya ítuokeke.

⁵ Itea ápe farízeu, enepone yuixóvoti hókea yútoe Muíse, kutípotimaka Jesus anavókokovoti ne po'ínuhiko ho'uxóvotiya. Ina koyuhoâhiko kónokea sirkunsidá kó'iyea ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu júdeu koane kónokea yuixeevo hókea yútoe Muíse.

⁶ Yane ho'úxovone ne ápostuluhiko koánemaka ne po'ínuhiko inuxínoti ítuke Itukó'oviti oposíkoti póneovoku isóneunoa ne koekúti.

⁷ Enoné'e yúho'ixeokoko vo'óku, ina exepúko ne Péturu. Hara kíxovokoxoa:

—Ítínoe mbo'ínu xoko Jesus, yéxoanoé mekú'iyeeane noivokoxonu Itukó'oviti xapákuke úti ngoyúhoyea ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus xapákuke po'ínuhiko xâne ákoti itukapu júdeu, motovâti kámea yoko kutípea.

⁸ Itukó'oviti enepone éxoti isóneue uhá koeti xâne, énomone exókovi koéku yaneko pahukóá ne Sasá'iti Omíxone ovo'ó kó'iyea ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu júdeu, kuteâtimaka kixó'oviku yanekóyo, uti júdeu.

⁹ Ako ápahuína iníxone Itukó'oviti poé'ayea úti, uti júdeu, yane xâne ákoti itukapu júdeu. Kasása'ikopamaka Itukó'oviti nekóyohiko yane pahúnevo vo'oku kutípea, kuteâtimaka kixó'oviku.

¹⁰ Ná'ikopo koeti kehá'ainonoe yopósi'okivo Itukó'oviti koeku kehá'ainoa ne xâne ákoti itukapu júdeu hokópotine Jesus ítukea kixovókuti ákoti vitá vitúkea, ákotimaka itá voxúnoekene? Yara kèku, kutí kôe íkeínoxoatihiko koati ínati koekúti ákoti itoâti koínoyeha.

¹¹ Koati kutipoâti úti itúkeovo vo'oku seánakovi Vúnae Jesus vitínovoke ya pahúnevo úti. Yoko énomone kutí'ínoké itóvotimaka ya pahúnevo ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu júdeu —kíxovokoxoane.

¹² Énomone yanê'e, kóyunukovone neko heú koeti xâne ho'uxóvoti. Ina kamokénohiko Mbaranábe yoko Poúlu koyuhó'iyeti koêku ne êno iyupánevoti poréxoake Itukó'oviti itúkea xapákuke po'ínuhiko xâne ákoti itukapu júdeu, koane po'ínuhiko koekúti ákoti po'i itukoâti kuteâti.

¹³ Uke'éxonehiko koyúhoyea, hara kíxovokoxoa Teâku:

—Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, ivévaka ra yúnzo.

¹⁴ Kámoanemeku úti ne Simaum Péturu koyuhó'iyea koêku iná ihaxíkóa Itukó'oviti ne ákoti itukapu júdeu hokópea, motovâti itúkea xanána.

¹⁵ Yoko koati énomonemaka koéneye yútoe porófetahiko, enepone koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, xoko kó'iyeku:

¹⁶ “Ikénepoke ra koekúti, aungóvotimo ngoéxepukopeamo ne kúxoti natíxoku Ndávi, enepone kutí koeti ovokúti itohíneotine. Enepone kíxovókuti uké'etine yara koeku kó'oyene, ingo'ínamakopatimo.

¹⁷ Yane oposíkonutimo uhá koeti po'ínuhiko xâne, enepone uhá koetímo kó'iyevoku xâne ákoti itukapu júdeu ikoseánaxovonuti.

¹⁸ Énomone kôe ne Itukó'oviti, enepone kouhápu'ikoati ra koekúti mekúke” koe yútoe porófeta. *Amós 9.11-12*

¹⁹ Ina kíxovókoxopamaka Teâku:

—Kuteâti koêku ra yuho porófeta, íninjoa unáko ákoyea aina víxa ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu júdeu hokópotine Itukó'oviti.

²⁰ Yusikóne pohu yutóxinoa uti koyuhópeti koyuhó'inoati úti ákoyea yusíka níkea níkokónoti ikó'íparaxokonoke sánduhiko, koane ákoyea yusíka kapíneyea xâne ákoti itukapu koati múxone, koane ákoyea yusíka níkea nau hó'openo kotitínoeti yoko íti.

²¹ Vo'oku koati énomone koéneye ne ihíkavoti yútoeke Muíse. Yoko ukeátinekene, kóyekune ápeyeya koyuhoâti ya uhá koeti pitivóko enepo yuhoíkoko ne yutoéti ya sâputu, ho'úxovope viyéno júdeu ihikaxovokuke hó'e.

Yutoéti yonoti xapa xanéhiko ákoti itukapu júdeu kutípoti Jesus

²² Yanê'e, enepohikoneko ápostulu yóko'o ne po'ínuhiko inuxínoti itúke Itukó'oviti ya Njeruzálem, koánemaka uhá koéti ne po'ínuhiko kutípoti Jesus ho'uxínovoti itúke Itukó'oviti, ínixoa unáko noívokoxea hóyehohiko xapákuke, páhoemo xanépea Poúlu yoko Mbaranábe ya Antiokíya. Enepone noívokoe, énomone ne Njúda, íhaxonetimaka Mbarasápa; yókomaka Síla. Aínovo koati teyonéti xapákuke neko kutípoti Jesus.

²³ Énomone ominóda ne yútoe. Yoko hara kôe ne koyuhópeti ómone:

“Itínoe po'ínu úti xoko Jesus, ítínoe ákoti itukapu júdeu ya Antiokíya, Sírea yoko Silísea, yúhoikopínoe úti, úti ápostulu yoko inuxínoti itúke Itukó'oviti yáye, uti pe'ínu xoko Vúnae.

²⁴ “Véxoa ápeyeya xâne ukeâti xapákuke úti, ákoti itukapu páhoe úti, kopoé'akoponoti iséneu ya kíxoku íhikaxea emo'u Itukó'oviti.

²⁵ Kutíkokó kó'ínoa visóneu kónokea noívokoxea uti hóyeno, páhoe úti xepákukenoe xanépea ra pí'âti hóyeno ákoti omotóva vokóvo, enepone Mbaranábe yoko Poúlu,

²⁶ hóyehohiko koitóponovoti kotíveti, mani koépeutimaka vo'oku itúkea itúke Vúnae Jesus Kristu.

²⁷ Pahúkinopimaka uti Njúda yoko Síla. Énomonemo koyuhó'inopeaneo ra koekúti simapíne.

²⁸ Koati inixoâti Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koánemaka úti ákoyea yusíka kurí'uxinopea uti po'i nékone ítki ákoti itukápa ne koati nokonéti, enepora páhoenopi úti ítki.

²⁹ Harâ'ahiko: ákoyea níke níkokónoti íparaxeokonoke sánduhiko, koane ákoyea níke íti koane nau hó'openo kotitínoeti, koane ákoyeamaka yakápinea xâne ákoti itukapu koati míxone. Koati únatimo koyohíyanavao ra koekúti kíxínopike úti yarâ'a. Koékuikone yuhó'ínopi úti” kôe ne yútoehiko.

Yuhóikoa íhae Antiokíya ne koyuhópeti

³⁰ Úkeane pího neko pahoéti ya Antiokíya. Simoné'eya, ina ho'uxóda heú koéti neko kutípoti Jesus, yane poréxoane neko koyuhópeti ómone.

³¹ Yuhóikoanehiko, koati yupihovó koeti elókeyeahiko okóvo vo'oku koati kouhépekoepati isóneu.

³² Enepone Njúda yoko Síla, koatímaka porófeta koyúhoti kouhápu'ikinoake Itukó'oviti. Kouhépekomaka isóneu kutípotihiko Jesus neko pí'âti vo'oku kíxoku enékea, koane kóxonakoamaka ikéneke Vúnae.

³³ Kali óvane xapákuke. Yane poréxoanehiko kutípoti Jesus aúkopeovo xapa pahukoâti kaha'aínoatimaka unako koêku yaneko píhópeaku. (

³⁴ Itea ínixoa Síla unáko óveakoneya.)

³⁵ Óvaikone Poúlu yoko Mbaranâbe ya Antiokiya. Enómaka po'ínuhiko ha'íne ihíkaxoati koane koyuhoâti ne emo'u Vúnaeya.

Haxakeðvokokone Poúlu yoko Mbaranâbe

³⁶ Ikénepoke, hara kíxoa Poúlu ne Mbaranâbe:

—Vaúkapapu noíxoponea po'ínu úti xoko Jesus ya uhá koeti pitivóko vékokune koyúhoyea úti emo'u Vúnae yanekóyo, maka véxane kóyekuhiko —kíxoane.

³⁷ Yoko kahá'ainoa Mbaranâbe ne Xuâum iháxonetimaka Márku xané'iyea.

³⁸ Itea ínixoa Poúlu ákoyea yusíka kó'iyeaneye vo'oku yanekóyoke ya Páfílea, kurí kíxoa ne itukéti aukópovoti ikéne. Ákone axéna ya itukétike.

³⁹ Koati yupihóvati ákoyea akútikoko isóneunoa Poúlu yoko Mbaranâbe, kutí'inoke haxakeðvokokoti vo'ókuke. Pihóne Mbaranâbe Xípereke ya hána'iti vatéke. Márku xáne.

⁴⁰ Kene Poúlu, Síla noíwokoxo. Úkeane pihohíko neko pi'âti itukínoane orásaum po'ínuhiko kutípoti Jesus, epemínoati seánako Itukó'oviti.

⁴¹ Hane vekóhiko poké'exa Sírea yoko Silísea huvo'óxoati ne kutípotihiko Jesus xoko póhutihiko imokóvokuti kóxuna'ixeovo ikéneke Vúnae.

16

Xanáa Timóti ne Poúlu yoko Síla

¹ Ehane símo ne evo Poúlu ya pitivókohiko koéhati Ndêrbe yoko Lístara. Ápe kutípoti Jesus-ya koéhati Timóti, xé'a seno júdeu kutípotimaka Jesus. Kene há'a, ngerêku.

² Enepone Timóti, ínixoa kutípotihiko Jesus ya Lístara yoko Íkoniu itúkeovo koati ponóvoti kixoku itúkeovo ikéneke Vúnae.

³ Yane kahá'ainoa Poúlu xané'iyea. Énomone sirkunsidá kixínoa inúxotike, pikoti poé'ainoa isóneu júdeuhiko, enepohikone kó'óvokuti yane pitivóko koane xe'ókuke, enepo hákoti sirkunsidá kixôa, vo'oku heú koe xáne éxea ákoyea itukapu júdeu ne ha'a Timóti.

⁴ Úkeane pihohíko. Koékuti pitivóko vékoku, éxokoa evo Poúlu ne kutípotihiko Jesus yútoe neko ápostuluhiko yoko po'ínuhiko inuxinoti itúke Itukó'oviti ya Njeruzálem, maka hákanehiko neko koekúti ínixone evo ápostulu kónokea hókeekono.

⁵ Énomone kutí'inoke koukóponovoti ikéneke Itukó'oviti ne kutípotihiko Jesus xoko póhutihiko imokóvokuti. Koane káxe, káxe kurí'uxeovo yé'akeye xáne kutípoti Jesus.

Noíxone Poúlu ya kutí koeti hopúne koeku óvea Torôadi

⁶ Heú kíxoa yónea evo Poúlu ya poké'e koéhati Firíjea-Ngalásea vo'oku ávoveya síka Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti yóneahiko Ázea koyúhoponea emo'u Itukó'ovitiya.

⁷ Ye'éxonehiko poké'exa Mísea, mani yonotíhiko íyeu Mbítinea, itea ávomaka síka Sasá'iti Omíxone Jesus yóneaya.

⁸ Yane tarú'uxonehiko Mísea koane símea ya pitivóko koéhati Torôadi.

⁹ Yaneko yóti koeku óvea yane pitivóko, ápe éxokoake Itukó'oviti ne Poúlu ya kutí koeti hopúne. Hara noíxo, hóyeno íhae Masêdonea xe'ó koyéti ihaxíkoati. Hara kíxoa: “Kíná'aka yákeneye ya Masêdonea, hívá'axapanavi” koéne.

¹⁰ Ehá'axo ápe neko éxokoake Itukó'oviti ne Poúlu, kousovone úti vóneaya, vexoâti itúkeovo Itukó'oviti ihaxíkovi koyúhoponea úti ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus xapákuke ne íhae Masêdonea.

Hokópo Jesus ne sêno koéhati Lítea ya Filípu

¹¹ Vipuhíkeane Torôadi ya hána'iti vatéke, ponó koene uti Samotarásiya. Po'ípone káxe ina vitopóno pitivóko koéhati Neápuli.

¹² Ukeâti Neápuli, Filípu vóno. Enepone pitivóko, koati hána'iti, epó'oxo koati exóneti yane po'ínuhiko pitivóko ya Masêdonea. Kutí koe kixoku koêku ya Róma yane pitivóko vo'oku itúkeovo ne ponóvoti kixovókuti ya Róma hokokónoya. Énomone vóko kali ye'á koeti káxe.

¹³ Simovóne sáputu, vipúhíkeane ne pitivóko vonoti xe'o huvêo vo'oku hara koeti visóneu: “Anêkomea ho'úxovoku xáne itúkea orásaum” koeti visóneu. Simoné'e utíya, ina vivatáko koane yúhoikea úti ne senóhiko ho'uxóvotine, koane koyúhoínoa úti ne emo'u Itukó'oviti.

¹⁴ Xapákuke neko senóhiko kamokénoviti, ápe koéhati Lítea, íhae pitivóko iháxoneti Tiyâtira. Ká'aye itúkovo neko sêno, kaváneti koati únati ipovóti kalísoti híyeu. Koatímaka teyoti Itukó'oviti neko sêno. Míhe'okea isóneu Itukó'oviti kutípea neko yuho Poúlu.

¹⁵ Ina ahíkovomaka íháke Jesus, koane uhá koeti xáne íhae óvokuke. Ike áhikinevo hara kixó'ovi:

—Itukapu kitipoáteexo indúkeovo hokópotine Jesus, yaxénaponuikopo óvonguke. Koati yókokunemo njókóyoke —koéne yuhó'inovi.

Éno ita'ixeovi, ehane xanépoa úti.

Koitóvokono árunoe vekoti kovóti

¹⁶ Po'íke káxe koeku vónoa ho'úxovokuke xâne itúkea orásaum, ítokopovovi árunoe éxoti vékea kovóti vo'oku itúkeovo úroveo ndémoniu. Êno íríkuxea ne hóyehohiko kovoxeâti neko árunoe.

¹⁷ Koékuti vékoku ne Poúlu koánemaka úti, hokó'ovi neko árunoe koane vá'uixea. Hara koe yúho vá'uixea:

—Enepora hóyehohiko, aínovo onóxehiko Itukó'oviti, enepone koati payásoti ya uhá koêti. Epó'oxo simínokoe koyúhoinopinooe kixeku ítivoa ne pehúnevo —kóye.

¹⁸ Koati ênoti káxe kóyeyeaneye. Ehane ímaxova Poúlu. Na'akené kó'inoane, ina kixôa neko ndémoniu:

—Ya iháke Jesus Kristu mbahúkopi ipíhikopi ra árunoe —kíxoane.

Koati énomone yaneko ókoku ôra ipúhikopeane ndémoniu neko árunoe.

Yehépoke'exokono ne Poúlu yoko Síla

¹⁹ Noixoâne hóyehohiko kovoxeâti neko árunoe ákoyeanemo namúkope tiúketi vo'ókuke, namúkonehiko Poúlu yoko Síla, ina kahakôa parásake nonékuke ne pahúkotihiho yane pitivóko.

²⁰ Isímoane nonékuke neko exeâti koêku ne koekútihiko yane pitivóko, hara koéhiko:

—Enepohikora hóyeno júdeu, koati kopo'é'akoti isóneue xanéhiko yara pítivokona úti,

²¹ ihíkaxoti kixovókuti ákoti omotóva kutípea úti, ákotimaka omotóva hókea úti vo'oku uti rómanu —koénehiko.

²² Yane kutikokó koe isóneue ímaikinovo evo Poúlu neko êno ho'uxóvoti xâne. Ina véyo ípovo evo Poúlu neko pahúkotihiho koane pahúkea yehépoke'exekono ya ítátane tikóti.

²³ Enoné'e yehépoke'exekono, ina kurikókono íka'ákovokutike. Koati íxikó'okokonoti ne éxoti koeku íka'aeti kókohiyana kíxoixea motovâti ákoyea ítápuhiko.

²⁴ Kamóáne éxoti koeku íka'aeti neko emó'uínokono, ina ómo evo Poúlu xoko koati tiú'iyeku íka'akeokono xâne, ínamaka íkahévexoa. Títuu kíxea hêve ya koati êno ínati tâpa.

²⁵ Xu'íkénene, kuteâti kuku yóti, íxómonehiko ítúko orásaum ne Poúlu yoko Síla xoko íka'akokonoku, koane imóko'ixeovohiko íhayú'íkoti Itukó'oviti. Yoko kámokenoane po'ínuhiko íka'aeti.

²⁶ Yane apé koéne xúnati iyuyóti poké'e koyuyoâti neko íka'ákovokuti ukeâti poéheveke. Uhá koe imihe'okea páhapetea neko íka'ákovokuti vo'ókuke, epó'oxo heú koe ikúxeyea neko korénde, íka'o neko íka'aetihiko.

Hokôpo Jesus neko éxoti koeku íka'aetihiko

²⁷ Yane iyukovó koéne neko éxoti koeku íka'aetihiko. Noixoâne mihe'oké kó'iyeanee neko pahapétihiko, hé kixone hána'ti pirítauna, mani koepékopovoti. Ikutíxati kohó'ítinehiko neko íka'aeti óyonone.

²⁸ Itea vaúkoa Poúlu. Hara kíxoa:

—Hako kixevóneyel! Vanéye, uhá koeti úti, uti íka'aeti —kíxoane.

²⁹ Ina pahúko íhuxeocono yúku neko éxoti koeku íka'aetihiko. Yane éhakovo úrukeovo xoko óvoheixoku Poúlu yoko Síla, ina ipuyúkexea nonékuke xaneâti ínayea honónoko múyo.

³⁰ Yane ina kopúhikopo evo Poúlu meúkeke. Hara kíxoa:

—Unaém, kuti ngónoko motovâti índeova ne mbahúnevo?

³¹ Ina yumopâ evo Poúlu:

—Yakútipo Vúnae Jesus. Ênomonemo koitóvopi ya pehúnevo, koánemaka uhá koeti xâne íhae yóvokuke —kíxoane.

³² Yane koyúhoinoane evo Poúlu emo'u Itukó'oviti neko hóyeno, koáne ne uhá koeti xâne íhae óvokuke.

³³ Énomone yaneko ôra ya yóti, kátarakopone evo Poúlu neko éxoti koeku íka'aetihiko, kipo'íkopinoti óko'onevo íke yehépoke'exinekono. Ikénepoke, áhikovo neko hóyeno ya íháke Jesus koánemaka uhá koeti xâne íhae óvokuke.

³⁴ Ina ómo evo Poúlu óvokuke porexoâti níka. Êno elókeyea okóvo neko hóyeno koánemaka uhá koeti íhae óvokuke vo'oku kutípeanehiko Itukó'oviti.

Koeku yuhó'inoa tutíyehiko ne evo Poúlu

³⁵ Yuponíne, pahúkone pulísea ne tutíyehiko xokóyoke ne éxoti koeku íka'aetihiko, pahukoâti kuríkopea evo Poúlu.

³⁶ Ina kíxo evo Poúlu neko exoti koeku íka'aeti koyonoâti:

—Pahúkonu tutíyehiko nguríkopeopinooe. Motóvane pihépi, ákonemo yuvópitinoe —kíxoane.

³⁷ Ina yumopâ Poúlu:

—Ako yúhaikakana úti motovâti éxeokono ápeyea pahúnevo úti, itea kóyeanee pahúkevohiko yehépoke'exekono úti parásake nonékuke uhá koeti xâne, ina kurikó'ovi íka'ákovokutike. Ako omótova kíxeokononeye úti, uti onóheixoti opékuke xunáko ne ponóvoti kixovókuti ya Róma.

Inípono kahá'ayahiko pahúkea kuríkoponeokono úti kó'oyene he'onó'ú koéti ákoti exoáti. Ako yusíka kó'iyeaneye. Kena'ákanehiko kuríkopeovi —kíxoane Poúlu.

³⁸ Ina aukópovo neko pulísea xokóyoke ne tutíyehiko koane éto'okopeahiko yuho Poúlu. Kamoáne tutíyehiko neko yuhó'inoa pulísea, yupihovó koéne píkea exoáne ápeyeya xunáko ne ponóvoti kixovókuti ya Róma kotíxea evo Poúlu.

³⁹ Yane pihóne neko tutíyehiko xoko evo Poúlu. Hara kíxoahiko:

—Hako kixe'évi. Pahúkovo úti —kíxoanehiko.

Ina kurikópohiko evo Poúlu koane épemo'ixeahiko ipúhikopea neko pitivóko.

⁴⁰ Ipuhíkopeane ika'ákovokuti, pihóponehiko óvokuke Lítea. Noixópo po'ínuhiko kutípoti Jesus ne evo Poúlu, kóxunakopea isóneu, ínahiko pihópo.

17

Poúlu yoko Síla ya Tesálonika

¹ Vekoáne Poúlu yoko Síla ne pitivókohiko koéhati Ánfpoli yoko Apólonea, yane simónehiko ya Tesálonika. Yaneko pitivóko ápe sinágoa, íhikaxovoku hó'e júdeuhiko.

² Koati kixóvokune ne Poúlu koékuti yónoku opósikea ne júdeuhiko. Hukínóvoti píhea sinágoake. Mopó'a sáputu yónoheixoa Poúlu, koyuhó'inoati koéku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti.

³ Kourapu'ikinoa Poúlu koéku neko yutoéti, koyuhó'inoati kónokea koítoponeovo kotíveti ne Mésiya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xáne, koane kónokeamaka ivókeovo yoko exépukepa ukópea xapa ivokóvoti. Haramaka kíxovokoxoa:

—Enepone Jesus ngxínopikeno, énomone itukóvo Mésiya, páhoe Itukó'oviti koíteovovi —kíxovokoxoane.

⁴ Xapákuke neko júdeuhiko, ápe itukínoati isóneu neko yuho Poúlu koáne kutipoáti. Yane kahá'inepnehiko Poúlu yoko Síla. Xapákuke ne xáne teyoti Itukó'oviti ákoti itukapu júdeu, enómaka kutipeáti yúho, koánemaka senóhiko teyonéti yane pitivóko.

⁵ Itea ahúxukinovo okovo evo Poúlu neko júdeuhiko ákoti akutipo Jesus. Koáhati iyókovatihiko kíxoaku xanéhiko ivávakea evo Poúlu. Hukínóvoti ítaikoponea koyuvôrixovoti hóyenhiko xané'iyeya. Ina koturíhikopono xanéhiko yaneko pitivóko, kopuhíkeati túti, íhíkaxoati okópea evo Poúlu. Yane pihónehiko óvokuke Njázaum, kahá'atihiko veyóponea evo Poúlu koane káhakea meúkeke nonékuke neko xanéhiko.

⁶ Itea ako inú'ika. Yane namúkohiko Njázaum koane po'ínuhiko kutípoti Jesus, ina kahakoáhiko nonékuke ne pahúkoti yane pitivóko. Yane hara kíxoahiko:

—Simó'ovinemaka ne hóyenhiko yómoti koésayu'ixea isóneu xanéhiko ya uhá koeti kúveu mêm.

⁷ Poréxoa Njázaum ókea óvokuke. Enepohikone hóyeno, aínovo okópoti yuho Sêza, natina úti vo'oku koyúhoyea ápeyeya po'i náti koéhati Jesus —kíxoanehiko.

⁸ Kameáne xanéhiko koánemaka ne pahúkotihiko yane pitivóko neko yúho, ako aúhepe isóneu.

⁹ Itea kóyeané kuríkopeahiko Njázaum yoko ha'ínehiko. Itea tumúneke yusíkea pihópea, kónoko poréxa tíuketi. Yoko enepo hákoti po'i évotikokonoke ikénepoke, mani kayukópínokonoati neko tíuketi.

Pího Poúlu yoko Síla ya Mbêreya

¹⁰ Énomone yaneko yóti pahúkoa po'ínuhiko kutípoti Jesus ne Poúlu yoko Síla ya Mbêreya. Simoné'eya, pihóne íhikaxovokuke hó'e júdeuhiko.

¹¹ Yoko unatíne isóneu ne íhae Mbêreya yane íhae Tesálonika. Koati ivavákoateoxo neko yuho evo Poúlu. Koane heú koeti káxe íhikaxova ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, noixoáti kó'iyeanexoye, kuteáti neko kámone xoko Poúlu.

¹² Énomone enó'ino xáne xapákuke kutipoáti neko yuho evo Poúlu. Ápe senóhiko ngerêku teyonéti kutipeáti yúho, koánemaka kali xu'ínati hóyeno ngerékumaka.

¹³ Itea enepohikone júdeu íhae Tesálonika ákoti akutipo Jesus, ehá'axo éxoa símeane Poúlu ya Mbêreya koyuhoáti ne emo'u Itukó'ovitiya, pihónehiko kopuhíkoponeati túti ne xanéhiko yane pitivóko, íhíkaxoatihiko okópea evo Poúlu.

¹⁴ Yane hú kíxoane kutípotihiko Jesus pahúkea ne Poúlu po'íke pitivóko xe'ókuke mar. Itea óvaikone Síla yoko Timóti ya Mbêreya.

¹⁵ Yoko ápe xánenahiko Poúlu koyonoáti, kurikóponoatihiko tukú koeti pitivóko koéhati Átena. Ina aukópovohiko xoko úkeaku, omópotihiko emo'u Poúlu páhoepino Síla yoko Timóti ákoyea iká'akarixapu píhea xokóyoke.

Koyúho ne Poúlu ya Átena

¹⁶ Ya Átena, koeku kúxoixea Poûlu símea ne Síla yoko Timóti, yupíhova ikótivexea isóneuke vo'oku enó'iyea sándu, kuvóvone neko xanéhiko yane pitivóko.

¹⁷ Énomone pihíno xoko íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko koyuhóponoati ne emo'u Itukó'oviti xapákuke ne jûdeuya koánemaka ne ngerêkuhiko teyoti Itukó'oviti ho'uxóvotimakaya. Kúteanemaka kixoku koyúhoino po'ínuhiko xâne ya parásake itukovo káxe, koêkuti tokópone.

¹⁸ Yoko ápe xâne áhati esá'ikeokoko isoneúti kuteáti ápeinoke xâne yara kúveu mêum koane póneovoku hó'e xâne. Xapákukehiko nekóyo, ápe xâne hokotíhiko isóneu hóyeno koéhati Épikuru. Ina apémaka po'ínuhiko xâne hokoti po'i isoneúti iháxoneti éstoiku, po'i hó'e xâne. Xapákuke nekóyohiko, ápe kaha'ati yumópea Poûlu. Hara kixókokohiko vo'ókuke:

—Kútea koyuhóheoti rá'a. Kutímea itukóvoye ne kíxone? —kixókokoko.

Ina koehíko po'ínu:

—Po'ímea kó'iyevovoku hó'e xâne koyúho.

Yoko kó'inokeneye yúho vo'oku itúkeovo Jesus koane exépukopea ukópea xapa ivokóvoti koyúho ne Poûlu.

¹⁹ Ina omohíko Poûlu Areópague, ho'úxovoku pahúkotihiko yane pitivóko, kaha'átihiko éxea koêku ne inámati íhíkavoti íhíkau Poûlu. Yane hara kíxoa xanéhiko:

²⁰ —Koati pó'iti ne íhíkavoti yomínovike. Ako kámeaku úti kuteáti. Kaha'á úti véxea koêku —kíxoanehiko.

²¹ Yoko koati kixóvokune ne xanéhiko íhae Átena koánemaka ne po'ínuhiko xâne ko'óvokutimakaya íhae po'íhiko pitivóko, ako po'i yuíxovonehiko ákoti itukapu koyúhoyea koane kámokenoyea inámati isoneúti.

²² Ina exepúko ne Poûlu nonékuke neko xanéhiko yane ho'úxovoku pahúkotihiko. Hara kixovokoxoa:

—Ítínoe ko'óvokuti ya Átena, noínjoa ya uhá koeti koekúti itíkivonoe xâne koati yuíxóvoti hó'e.

²³ Vo'oku koêkuti véngoku yara kúveu pitivóko, noínjoa ápeyeva sasá'iti kixovókuti kéxeponehiko hé'e. Yoko xapákuke kéxepohiko, ápe póhutiya apêti yutoéti koêti: “Eneporá'a, ítuke ra ho'éti ákoti vexâ” koêti. Enepora ákoti yexâ, énomone ngoyúhoinopinoe kó'oyene.

²⁴ Itukó'oviti, enepone itukoáti ra mêum yoko uhá koeti ováti, únae ra vanúke yoko poké'e, ako ava péti koéxepoe xâne.

²⁵ Ákomaka nókone mani ítukeinoake xâne. Koáhati énomone porexó'ovi vápeyeva koane vómixekuyevovo, koane kousokinovimaka uhá koeti po'ínu nókone úti.

²⁶ Enepone inúxoti hóyeno ítuke, énomone úkea uhá koeti po'ínuhiko xâne póneake Itukó'oviti óvea ra uhá koeti kúveu mêum. Yoko mekúke itúkinoahiko Itukó'oviti kaxena ápepemo koane émeuxa óvohikoku,

²⁷ motováti opósikeahiko Itukó'oviti koane itóponea éxea yane opósikea ahí'okeova, upánini ako ahíka Itukó'oviti ne póhuti koxe'u xâne.

²⁸ Koati xokóyoke úkea vómixekuyevovo koane vehévokeovo. Énomonemaka úkea vápeyeva, kuteátimaka koeku kó'iyeva yútoeke po'ínuhiko hóyeno xepákukenoe, enepone éxoti yutóxea poêziya, vo'oku hara kôe: “Utímaka xe'éxaxapa Íhae Vanúke” koe yútoe.

²⁹ Koeku vitúkeovo xe'éxaxapa Itukó'oviti, ako yusíka ápeyeva visóneunoa ne Itukó'oviti ítúkeovo kuteáti itukéti ya ôro, péhu koánemaka mopô, ítuke vo'u xâne, kuteáti isóneunoa itukoáti.

³⁰ Ako kíxoaku Itukó'oviti ne xâne koetíneye isóneunoa mekúke avô'o exâ koêku, itea kó'oyene éxokoane Itukó'oviti ne heú koeti xâne, koêkuti óvohikoku yara kúveu mêum, kónokea ikótivexea isóneuke ne pahúnevo koane kuríkopea.

³¹ Vo'oku itúkinoane Itukó'oviti kaxena yúhoikopeakumo ne uhá koeti xâne vo'oku kixoku ítúkeovo. Yoko koati ponóvotimo ítuke yaneko káxe yuhaikapavine neko noívakoe Itukó'oviti yúhoikopeovimo, enepone éxokoke uhá koeti xâne ítúkeovo noívakoe yaneko koexépukopa ukópea xapa ivokóvoti —kíxovokoxoane Poûlu.

Ako akútikoko isóneuno yuhu Poûlu ne íhae Átena

³² Kamoáne xanéhiko neko yuhu Poûlu koêku ne xepúkopeati ukópea xapa ivokóvoti, ápe koemóke'ati. Itea hara koe po'ínuhiko:

—Kaha'á úti keyúhopinoveamakamo ra koekúti po'íke káxe —kíxoanehiko.

³³ Yane pihópeane Poûlu.

³⁴ Itea ápehiko xâne kaha'ínepoati, kutipeáti yúho. Xapákuke ne kutipoáti, ápe koéhati Ndiunísiu, hóyeno teyonéti xapákuke po'ínuhiko payásoti ya Areópagu. Ina apémaka sêno koéhati Ndámari, koánemaka po'ínuhiko xâne.

18

Poûlu ya Koríntu

¹ Ikénepoke neko koekúti, ipúhikopeane Átena ne Poûlu. Hara yonópo pitivóko koéhati Koríntu.

² Énomone tokópea hóyeno jûdeu koéhati Ákila, íhae Póntu. Enepone hóyeno, avo áxu'ikenepo seópine ukópea Róma ya Ítalia, vo'oku ápeyea náti koéhati Kalaútiu ya Róma pahuhíkopotí ipúhikopea uhá koeti jûdeu yaneko pitivóko. Xané kixópomaka yêno koéhati Pírísila. Ina yuhó'ixoponoahiko Poûlu.

³ Yane ókeane Poûlu óvokuke vo'oku itúkeovo kutikókotíne itúkovo. Koáhati itúkotihipo itukéti, kali péti ipó ipo kixonéti.

⁴ Yoko uhá koeti sáputu koyúhotíne koeku Jesus ne Poûlu sinâgogake, enepone íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko, kaha'aínoati ne evo jûdeu koáne ne ngerêkuhiko kutípea ne íhíkavoti íhikaxone.

Koyúho koeku Jesus ne Poûlu

⁵ Simóné'e Síla yoko Timóti ukeáti Masêdonea, ixíkoako Poûlu ne po'í itúke motováti itúkeovo póhutíne koyúhoyea emo'u Itukó'oviti yuíxovo, exókoati neko jûdeuhiko itúkeovo Jesus ne Mésíya, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne.

⁶ Itea okópohiko Poûlu neko jûdeuhiko koane koémoke'eyea. Ina ikatátaheopo ípovo ne Poûlu muyókuke exókoati ákoyeane omótokea íkameokonohiko emo'u Itukó'oviti. Hara kixovokoxoa:

—Keyumákapunemo enepo itukapu ipihóponovokutíke yenóponoe. Hainamo óungeke yóno ne ipíheponikonomo. Ukeátíne kó'oyene, ngoyuhó'inoatinemo emo'u Itukó'oviti ne xanéhiko ákoti itukapu jûdeu —kixovokoxoane.

⁷ Ipuhíkopeane neko íhikaxovoku hó'e jûdeuhiko, hane yonópo ne Poûlu óvokuke hóyeno koéhati Tísíu Njústu, hóyeno koati teyoti Itukó'oviti. Yoko xêrerekuke íhikaxovoku hó'e jûdeu óvo.

⁸ Enepone hóyeno koéhati Kírísípu inuxínoati ne itukéti yane íhikaxovoku hó'e jûdeu, kutípo Vúnae koane uhá koeti íhae óvokuke. Enómaka po'ínuhiko xâne íhae Koríntu kutípoáti ne emo'u Itukó'oviti kamoáne, koane áhikovohiko ya íháke Vúnae.

⁹ Yaneko yóti, ápe éxokoake Vúnae ne Poûlu ya kutí koetíke hopúne. Hara kixoa:

—Hako píke, itea yákoyeneye keyúhoyinu. Hako keyunúko

¹⁰ vo'oku anéyem xikóyoke. Ákomo itoti itúkinopi váhere, vo'oku koati énoti xâne kutipónutíne yara pitivóko —kixoane.

¹¹ Yoko poéha xoénae sei koe kohê óva Poûlu xapákuke íhíkaxoati emo'u Itukó'oviti yane pitivóko.

Omokóno Poûlu xoko Ngáliu

¹² Itukóvone pahúkoti ne Ngáliu ya Ákaya, ho'úxovo neko jûdeuhiko okópoti Poûlu. Ina omá yuhóikovokutíke nonékuke Ngáliu.

¹³ Hara kôe yuhóhiko:

—Enepora hóyeno, koati ahúkoti itokúxoti okovo xanéhiko, yoko kopoe'akeatímaka kixoku hókeahiko Itukó'oviti ya ákoti íhíkaxavea Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse —koénehiko.

¹⁴ Ehá'axo maní koyúho ne Poûlu, hara kixovokoxoa Ngáliu ne jûdeuhiko:

—Ítínoe jûdeu, eneponi itukapu ákoti aunáti ítuke ra hóyeno, ák'o itukápuni koati váhere koekúti kuteáti koepékoti itúko, hainápo maní usó ngoyèti ngámea yiuhónoe.

¹⁵ Itea koeku itúkeovo yuhóti, yoko íhâe hokonéti, yoko koekúti ya Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse hé'e, ítínenoe exêa koêku. Ako angáha'a énjea koêku ra koekúti kuteáti —kixovokoxoane.

¹⁶ Ina kopúhikopahiko Ngáliu yane yuhóikovokuti.

¹⁷ Yane enepone xanéhiko ho'uxóvotiya, namúkone hóyeno koéhati Sósteni, tutíye ya ho'úxinovokuke hó'e jûdeu, ina yehepóke'exoa nonékuke yuhóikovokuti. Itea ako itúkoake Ngáliu neko koekúti.

Kayukópovone Poûlu ya Antiokíya

¹⁸ Kene Poûlu enó'íko káxe óvea ya Koríntu. Ehane íkopova ne kutípohíhiko Jesus. Yane namúkopone hána'iti vatéke yonópoti Síreake. Hane xanépo Pírísila yoko Ákila. Yoko tumúneke ipúhikopea Sénkerea, kaúlalapu'íkovo ne Poûlu, éxokovope kousokeamo emó'u xoko Itukó'oviti.

¹⁹ Simohíko ya pitivóko koéhati Éfezu, óvane Pírísila yoko Ákila. Ina ukopóno ne Poûlu, yonoti íhikaxovokuke hó'e jûdeuhiko koyúhopoinoa emo'u Itukó'oviti.

²⁰ Yane kahá'ainohiko Poûlu óvea kali ye'á koeti káxe, itea ako akáha'a Poûlu.

²¹ Ina kixovokoxoa Poûlu íkopóva:

—Itukapu ahá'inonu Itukó'oviti, aungópinovopitikomo yáye —kixovokoxoane.

Yane namú kixópone ivú'e, ipúhikopeane Éfezu.

²² Simoné'e ya Sezâreya, evésekeane neko ivú'e. Yane ukóponone ya Njeruzálem noixóponoati ne kutípotihiko Jesus-ya. Yane pihópone ya Antiokíya.

²³ Kali ôkoane Poûluya, ina ukopónopomaka. Hane véko ya poké'exa Ngalásea inúxotike, ina ukopóno poké'exa Firíjea koxunákoati ikéneke Vúnae ne uhá koeti kutípoti Jesus-ya.

Ápolu ya Éfezu

²⁴ Énomone yaneko káxehiko, símo ya Éfezu hóyeno júdeu íhae Alíxandiriya. Ápolu koéha. Enepone hóyeno é'exo kíxoaxo ne emo'u Itukó'oviti koane koati ahúkoti koyuhoâti.

²⁵ Éxoamaka koêku ne íhíkavoti íhauri Kaná'uti Xêne yonópoti xoko Itukó'oviti, enepone íhíkavoti koeku Vúnae. Yoko enepo koyúho neko Ápolu, koati heru'ó kíxoâti omíxone íhíkaxea koane koati tokopóvoteoxo ne yúho koeku Jesus. Itea poéhane íhíkavoti koeku Jesus, íhíkaxone Xuaum Mbátita yaneko ahíkexo xâne, ene éxo.

²⁶ Yane turíxovone koyúhoyea ákoti pícone ya íhíkaxovoku hó'e júdeu. Yoko kámoa Ákila koane Pirísila. Uke'éxone koyúhoyea ne Ápolu, ina itaíkoa evo Ákila xanépea óvokuke koane íhíkaxeahiko po'ínuhiko koekúti nókone éxea koêku ne kaná'uti xêne íhíkaxovike Itukó'oviti.

²⁷ Yane kahá'ane yónea poké'exa Ákaya ne Ápolu, ina huvó'óxo po'ínuhiko kutípoti Jesus yutoxínoati koyuhópeti ómonemo yonoti xoko kutípotihiko Jesus ya Ákaya, epemoâihiko kátarakea koeku símea Ápolu xapákuke. Simoné'eya, enepohikone xâne kutípoti Jesus vo'ókuke ne hána'iti seánako Vúnae oúkeke, êno huvó'oxeokono ikéneke Vúnae vo'oku ítuke Ápolu xapákuke.

²⁸ Yoko koati ú'uhapu'i-ú'uhapu'i kíxoíxinoati Ápolu ne júdeuhiko, enepo koyúho íhíkaxovokuke hó'e ítúkeovo Mésiya ne Jesus, enepone páhoe Itukó'oviti koíteova, exókoati ya emó'uke Itukó'oviti kó'iyeaneye.

19

Poûlu ya Éfezu

¹ Koeku óvea ne Ápolu ya Koríntu, hane ayákukoponovo ne Poûlu vanúke'exeaku neko poké'e, haínati xe'o mar, ina símo ya Éfezu. Yoko ápe xanéhiko tokóponeya kutipoâti ne inámati íhíkavoti koyúhoti koeku Jesus.

² Ina epemó'ikoa Poûlu namúkeanehiko ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koeku kutípea. Yane hara kíxópahiko:

—Muhíkinova ápeyea ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, ako kámeaku úti koyuhoâti —koénehiko.

³ Ina kíxovókokoxopamaka Poûlu:

—Ná'ikopo kíxé'eyenoe yáhíhíkono?

Ina yumopáhiko:

—Kuteâti páhoenoví Xuaum Mbátita.

⁴ Ina kíxovókokoxopamaka Poûlu:

—Enepone áhíkeovo ne xâne xoko Xuáum, énomone vo'oku ikótívexea isóneuke ne pahúnevo koane kuríkopea koane kutípea neko keno'ókoti ikénepoke, enepone Jesus —kíxovokoxoane.

⁵ Kamoánehiko neko yuho Poûlu, áhíkovonehiko ya íháke Vúnae Jesus.

⁶ Ina ipíhoa Poûlu vó'u tutúkuke neko xâne, yane namúkoanehiko ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ina turixóvo koyúhoyeahiko inámati yuhôti ákoti itukapu éxone, ikó'iparaxoake Itukó'oviti koyúhoyea, koane koyúhohikomaka koekúti éxokoake Itukó'oviti.

⁷ Yoko enepohikoneko hóyeno koetíneye, anêko kuteâti ndusé koêti.

Poûlu ya íhíkaxoku Tíranu

⁸ Kúveu mopo'âti kohê, kóyekune ne Poûlu yane íhíkaxovokuke hó'e júdeu koyúhoyea koeku Jesus. Koati ákoti pícone koyúhoyea xapákuke neko xâne, exókoati ponóvoku ne íhíkavoti koêku ne natíxea Itukó'oviti xapa xâne, kaha'aínoati kutípeahiko.

⁹ Itea ápe xâne tiú'iti omíxone xapákuke, ákoti akutípoa ne yuho Poûlu, koyuhoâti xapa xanéhiko ákoyea aúnnati neko íhíkavoti íhauri Kaná'uti Xêne yonópoti xoko Itukó'oviti. Yane ipúhíkopeane Poûlu xapákuke. Xanépoamaka neko kutípotihiko Jesus. Yane turíxoponemaka íhíkaxea ne Poûlu uhá koeti káxe íhíkaxokuke hóyeno koéhati Tíranu.

¹⁰ Itea xóenae íhíkaxoya, kutí'inoke kamotíhiko emo'u Vúnae ne uhá koeti ko'óvokuti ya poké'exa Ázea, júdeuhiko koánemaka po'ínuhiko xâne ákoti itukápa.

Xé'ahiko hóyeno koéhati Séva

¹¹ Yoko poréxoa Itukó'oviti ne Poûlu ítúkea koati êno hána'iti iyupánevoti.

¹² Muhíkova kuteâti léhuna Poûlu, áko'o itukovo ramá'o, omokóno xoko xâne ka'aríneti, yane koati ítóvoti ne ka'aríneti koeku sípoheyea, koane ipúhíkopeamaka ne ndémóniuhiko xoko xâne úroevo.

¹³ Ápemaka jûdeuhiko ákoti tîpi yónoku, kopúhikopotí ndémoniu xapa xâne. Ina kahâ'a ikó'itukexea íha Vúnae Jesus kópuhikopea ndémoniu kuteâti kíxoaku Poûlu. Hara kíxóhiko ndémoniu neko hóyenhiko:

—Ya íháke Jesus, enepone koyúhone Poûlu, mbahúkopi ipíhikopi ne xâne yûroevo — kíxoanehiko.

¹⁴ Yoko seti kôe ne hóyeno kíxotíneye ítuke. Áinovo xe'éaxaxapa jûdeu koéhati Séva, tuti uhá koeti sasedóti inuxínóti jûdeu hó'eke.

¹⁵ Itea hara kíxovokoxoa ndémoniu mani áha kópuhikopeahiko:

—Énjoa ne Jesus koánemaka itukóvotiye ne Poûlu, itea kuti itínoe? —kíxovokoxoane.

¹⁶ Yane enepone hóyeno úroevo ndémoniu, kovése'uxovanehiko. Koati yupihóvati xunáko, ákoínokoe ítahiko sa'íkeova. Éno kíxoakuhiko. Mahupí koépo ne hóyenhiko kohó'ipea neko ovokúti óvoheixoku, koane éno óko'onevohiko.

¹⁷ Enepone uhá koeti ko'óvokuti ya Éfezu, jûdeu koánemaka ne po'ínuhiko xâne ákoti itukápa, yupihovo píkea eyekóxo neko koekúti. Éno íhayú'ikoati ne íha Vúnae Jesus vo'ókuke.

¹⁸ Énomaka xâne kutípotine Jesus exepúkoti nonékuke po'ínuhiko xâne, koyuhópoti váhere ítuke yanekóyoke.

¹⁹ Énomaka koixómoneti kuríkoti itúkovo, itixoátimaka ne koyúhopehiko íhikaxovo ítúkea ítuke. Ina oro'ókoahiko nonékuke uhá koéti. Itukínoahiko yé'akeye tíúketi ovâti neko koyuhópetihiko, pó'okoahiko itóponea kuteâti sinkoenta koeti mili pe'u tíúketi. Koati yupihovó koe éno tíúketi ovâti.

²⁰ Énomone koéneye yupíheovo itóhineyea koane ukóponea ne emo'u Vúnae yanekóyoke.

Koturíhikovo xâne ya Éfezu

²¹ Ikénepokehiko ra koekúti, kousohone isóneu ne Poûlu yónea Njeruzálem, koane vekópea poké'exe Masédonea yoko Ákaya. Haramaka koeti isóneu: “Ikénepoke yóneam Njeruzálem, ngónokomaka yóneam Róma” koéti isóneu.

²² Yane pahúkone Timóti yoko Erástu yóneahiko Masédonea. Enepone pí'âti, koati huvo'óxoti Poûlu ya ítukeke Vúnae. Kene Poûlu, óvaikone ya poké'exe Ázea kali ye'á koeti káxe.

²³ Énomone yaneko káxehiko, éno koturíhikovoti ya Éfezu vo'ókuke ne íhíkavoti íhauti Kaná'uti Xêne yonópoti xoko Itukó'oviti.

²⁴ Ápe hóyeno koéhati Ndeméturu, ko'ítuketi péhu. Enepone itúkovo, énomone itúkea kali iyoyónevoti, okovo péti, óvoku sándu íháxoneti Ndeána, kuvónone xanéhiko. Koati énoti tíúketi námo enepo kavanêa ne ítuke. Kúteanemaka koèku ne po'ínuhiko ko'ítúkeati.

²⁵ Ina ho'uxôa Ndeméturu neko po'ínuhiko ko'ítúkeati ne kuteâti ítuke. Hara kíxovokoxoa:

—Ítínoe hóyeno, yéxoane itúkeovo ukínoviku apeínoviti ra ko'ítukeya úti râ'a.

²⁶ Néixoaneno koane kémoane koeku ítuke ne hóyeno koéhati Poûlu, enó'iyeeane xâne ítone kutípea yúho koane kátavoeka ya hó'e úti. Yoko haina póhutine yáye Éfezuke, itea kalíhanini ya heú koeti poké'exe Ázea kíxeaney. Koyúhoa ákoyea akána'u ne hó'e úti koeku itúkeovo ítuke vo'u xâne.

²⁷ Haina póhutine itukéti vitúkovo koímaí ákoyeane itúkokonoke, itea koímaítimaka ákoyeane itúkokonoke ne hána'iti imokóvokuti ítuke sándu kuvónone úti, enepone hána'iti teyonéti Ndeána. Koímaiteoxo uké'eyea itúkeovo hána'iti teyonéti nê'e, hó'e ne heú koeti íhae Ázea koáne ne heú koeti xâne yara kúveu mêm —koéne.

²⁸ Kamoáne xanéhiko neko yuhu Ndeméturu, yupihovó koéne ímaikexeevo, ina turixóvo vaúkexea:

—Hána'iti teyonéti ne Ndeána, hó'e úti, uti íhae Éfezu —koénehiko yúho vaúkexea.

²⁹ Ehane koyó'i uhá koéti neko ko'óvokuti yane pitivóko ákoti koáti éxea koèku. Éhahikovo xoko ho'uxóvokuti íháxoneti teáturu, koane namúkeahiko pí'âti hóyeno íhae Masédonea koéhati Ngáyu yoko Aristáku, ha'ine Poûlu. Káhakoa tukú koeti teáturuke.

³⁰ Kahá'amaka úrukeova Poûlu xapákuke neko éno xâne, itea ako síka po'ínuhiko kutípoti Jesus.

³¹ Ápemaka pahúkotihiko yane poké'e, ínikone Poûlu, pahúkínoatimaka yúho ákoyea píha xapákuke neko xanéhiko.

³² Yoko pó'iti koeku yúho po'ínuhiko neko xâne, koánemaka po'ínuhiko. Koati ákoti tîpi koèku yuhóhiko vaúkexea. Kalíhani uhá kó'iyea ákoyea éxina isóneu kó'inokeneye ne koekúti.

³³ Enepone jûdeuhikoya, veyo hóyeno koéhati Alíxandere xapákuke neko éno xâne, ina pahúkôa píhea nonekútike koyúhoinoahiko. Yane koéxepukinoane vó'u Alíxandere, kaha'áinoati kóyunuhikeovo neko xâne motovâti koyúhoyea.

³⁴ Itea exoáne po'ínuhiko xâne itúkeovo jûdeu ne Alíxandere, heú koéne turíxeovo vaúkexea. Yoko kutikokó koe yúho vaúkexea kúveu pí'âti ôra. Hara kóyehiko:

—Koati hána'iti teyonéti ne Ndeána, hókone úti, uti íhae Éfezu —kóyehiko.

³⁵ Yoko ápe pahúkoti yane pitivóko, yutoxínoti náti, itoti kóyunukea neko xanéhiko. Hara kixovokoxoa kóyunuhikinovoke:

—Itínoe hóyeno íhae Éfezu, enepora pítivokona úti, hi'imé koe xáne exoáti itúkeovo utíne katarákoa ne hána'iti imokóvokuti óvoku Ndeána, enepone hána'iti teyonéti hó'e úti, koane utímaka katarákoa ne mopô, irikóvoti ukeáti vanúkeke, enepone okovóxinoviti Ndeána.

³⁶ Yoko ako motováti koyúhoyea ákoyea akána'u. Yusikóneikopo kéyunukivo. Hako hú kixéa ne ítike. Itíkinanoe iséneú koékumo inúxotike.

³⁷ Vo'oku enepohikora hóyeno yómone yáye, ako kaésayu'ixa hána'iti imokóvokuti óvoku hó'e úti. Ákomaka ókoemoke'e Ndeána, hó'e úti.

³⁸ Enepo áva xáne ínixone Ndeméturu yoko ha'ínehiko poé'ayea ítuke, ápe koati kaxena yúhoikeokonoku xáne epó'oxo anéko pahúkotihikoya. Yusikóneikopo itúkeovo énomone iyónoa.

³⁹ Ava'ávo po'ínu koekúti yahánoe keyúhoyi vo'ókuke, ápe koati kaxena ho'úxinovaku xanéhiko ne koekúti kuteáti.

⁴⁰ Koati kóimaiti ápeyaa koyúhoyi vokópea pahúkotiho vo'oku kóturihikeovo xanéhiko kó'oyene. Enepomo víhaxikakana yuhoíkovokutike, ákomo yuho úti sa'íkevake úti vo'ókuke ra éno koturihikovoti —kixovokoxoane

⁴¹ Uke'éxone koyúhoyea, ina pahukôa pihópea ne xanéhiko.

20

Pího Poúlu ya Masédonea koáne ya Ákaya

¹ Koyunúhikovone neko koturihikovoti, pahúkoane Poúlu iháxikoponeovo ne kutípotihiko Jesus. Simohíkone xokóyoke, kóuhepekoepa Poúlu isóneuhiko, ina ikopóvamaka. Yane pihóne poké'exake Masédonea.

² Heú kixoa vékea neko poké'e noixoponea ne kutípotihiko Vúnae koane káxunakea ikéneke Vúnae yane éno enékeake. Yane pihóne Ákayake.

³ Mopó'a kohé ovo Ákaya. Usó koyépone yónea Sírea ya hána'iti vatéke, eyékovone koeku júdeuhiko kahá'ayea koépekea. Yane káyukopovo ya Masédonea.

⁴ Yoko hara íha ne xanépotihiko Poúlu (tukú koeti Ázea): Sópaturu íhae Mbêreya, xé'a Píru, koane Aristáku yoko Sékundu íhae Tesálonika; yoko Ngáyu íhae Ndêrbe. Ina apémaka Timóti yoko pi'áti íhae Ázea, enepone Tíkiku yoko Torófimu.

⁵ Enepohikorá'a, inuxó koe tumúneke úti kuxo'óviti ya Torôadi.

⁶ Ikénepoke áyu júdeuhiko ya hó'eke níkeaku pâum ákoti kohiyákoati, vivú'ixopone hána'iti vatéke vukopeáti Filípu. Singu koe káxe ikénepo, tokópanehiko úti neko kuxo'óviti ya Torôadi. Poéha kúveú lúmingu vókoaya.

Poúlu ya Torôadi

⁷ Yane inúxoti káxe ya sêmana, ho'úxinovo níkea uti pâum, puyákoponovoepo vokóvo ivókinovovi Jesus. Koeku itúkeovo pihópopenemo Poúlu yaneko po'í káxe, ixomo koyúho nê'e, enekoáti ne po'ínuhiko úti xoko Jesus. Tukú kixoa kuku yóti koyúhoyea.

⁸ Koati énoti íhaku yúku ihuxoké koyéti yane kúveú péti vanúkeke ho'úxovoku úti.

⁹ Yoko ápe homoêhou koéhati Eútiku vatá koyéti njánelake. Ehane ítoa íxépa neko homoêhou koeku kó'umokea koyúhoyea ne Poúlu. Koati imókoti neko homoêhou. Yane íkorokovone ukeáti njánelake. Mopó'apeke ovokúti ya vanúkeke úkea. Eherúkoponokono ne homoêhou, uké'ene omíxone, ivókovone.

¹⁰ Ina evesékinoa Poúlu, yane yupúninikinovane, ina xovokúxovo oukeke ne homoêhou xaneáti kó'iyea:

—Hákonoe kenóko'i. Aúkopovone omíxone. Iyúkopovone —koéne.

¹¹ Yane alú'okoponemaka ne evo Poúlu kúveuke ne péti, ina hono'ékexoane ne pâum, puyákoponovoepo okóvo ivókinovovi Jesus, ina níkoá. Enópoikomaka yuhó'inoahiko Poúlu. Tukú kixoa uhapú'ine káxe, yane pihópone.

¹² Kene ne homoêhou, xanépoa kutípoti Jesus, yoko ákone yuváti. Yupihovó kôe úhepepea isóneuhiko vo'ókuke.

Ipuhíkopeane Torôadi ne Poúlu

¹³ Ina namukópono uti hána'iti vatéke vonoti Áso, tokópeakunemo uti Poúlu kuteáti yuho úti yanekóyoke, vo'oku itúkeovo hêve yónea ne Poúlu tukú koeti Áso.

¹⁴ Tokopó'ovine Poúlu ya Áso, ina ivu'ixopomaka vivú'e vonoti pitivóko koéhati Mitíleni.

¹⁵ Yaneko po'ípone káxe, vukopeáne Mitíleni, ina hunonêo uti kali poké'e koéhati Kíyo kúkúkeke úne. Poéha káxe ikéne, vitópono Sâmu. Poéhapoakomaka káxe ikénepo, ina símo utíya Milêtu.

¹⁶ Yoko tumúneke símea úti, kóúsokone isóneu ne Poúlu ákoyeamo áka ya Éfezu. Akó'oti akaha'a xu'ikeneyea ya poké'exe Ázea. Koáhati iyóvotine okóvo símea ya Njeruzálem, enepone omotóva, tumúne ne áyui júdeu ya hó'eke, enepone Pentekostí.

Poúlu ya Milétu simôa inuxínoti ítuke Itukó'oviti ukeâti Éfezu

¹⁷ Koeku vókea ya Milétu, pahúkoa Poúlu iháxikoponeovo ne inuxínotihiko itukéti imokóvokutike ya Éfezu.

¹⁸ Símoáneheko, hara kíxovokoxoa Poúlu:

—É'exo kíxeanoe ne ngxokoku indúkeovo xepákukenoe ukeâti iná urúngovo poké'exe Ázea tukú koeti kó'oyene.

¹⁹ Yéxoaneo ne ngxokoku ngo'ítukeino Vúnae ákoyea ngapáyasakapu, koane enó'iyea írihikeovo nzo'óuke, koane enó'iyea kotíveti koekúti ndokópone vo'ókuke ne isóneunonu júdeu kaha'atihiko koépekeonu.

²⁰ Yéxoamaka ákoyea kurí'inja ngoyúhoinopinoe uhá koeti nékone kémi motovâti keúkoponivo ikéneke Vúnae, koane ínzikaxepinoe imokóvokutike koánemaka ya yóvokukene.

²¹ Ngoyúhoinoa emo'u Itukó'oviti ne júdeuhiko koánemaka ne po'ínuhiko xâne ákoti itukápa, ngoyuhó'inoati kónokea ikótíxexea isóneuke ne pahúnevo nonékuke Itukó'oviti, koane kuríkopeamaka, yoko kúveovomaka Vúnae Jesus (Kristu).

²² Kó'oyene koati eombâti ngónokea yóneam Njeruzálem. Ako énja ngxókónokumoya.

²³ Poéhane éngo ne kóuhapu'ikinonuke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ingá'akeekonomo yoko ápeyeamo kotíveti koekúti kuxónuti ya uhá koeti pitivóko véngokukimomo.

²⁴ Itea ya uhá koeti koekúti, usó ngóye ngoítoponeovo kotíveti yoko ivóngeovo okonókovo. Poéhane ngahá'ayea ínzexea ne itukéti ítukexeonuke Vúnae Jesus, enepone ngoyúhoyea ne inámati ihíkauvoti koyúhóti koêku ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti.

²⁵ —Kó'oyene énja ákoyeanemo neíxanu, itínoe ngoyúhoinoke kíxoku koeku natíxea ne Itukó'oviti xapa xâne.

²⁶ Énomone ngxínopinooe ákoyea itúkapu oúngkemomo yóno áva yonópoti ipihóponovokutike xepákukenoe.

²⁷ Vo'oku heu-heú ngíxoa ngoyúhoinopeaneo ne isóneunovi Itukó'oviti.

²⁸ Yokóhiyanavo, itínoe inuxínoti ítuke Itukó'oviti. Yokóhiyanamaka ne uhá koeti yíxovone ítukeke Itukó'oviti, enepohikone kutí koeti su'úso konókoti katarákoati, pónepikemaka Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti iníxinoa ikéneke Vúnae. Koati kaha'ainopitinoe Vúnae hivó'oxi ne ho'uxínovoti ítuke pónea kíxoku hókea, vo'oku aínovone poréxopinoke ésa'í itíyopea pahúnevo yaneko ovokóvo itína kuruhúke.

²⁹ Enepo mbihapáne, énja símeopimo kutí koeti ipúhokovotihiko yovíre, enepohikone xâne ákoti okoseána ne ínzau su'úso, yóyonone.

³⁰ Muhíkova xepákukenoe, exepúkotimo hóyehohiko poe'á kíxoti íhikaxea emo'u Itukó'oviti, kaha'atihiko ítúkeovo énomone hokópo ne po'ínu úti kutípoti Jesus.

³¹ Énomone ngxínopinooe: Yokóhiyanavo, koane yokóhiyanamaka ne po'ínu úti. Itíkapunoe xâne iyukóvoti isóneu. Hako inotóva yokóvo ámbeyea xepákukenoe kúveu mopo'áti xoénae. Káxe, yóti íxómoyea enéngopi, péhutinoe, koane ápe írihikeovoku nzo'óuke ve'ókukene.

³² —Kó'oyene hane nguvínovopinooe Itukó'oviti yoko emó'u, enepone koyuhó'inoviti hána'iti seánakovi. Ápemaka xunáko neko emó'úti kótiu'ikeopinooe ikéneke Vúnae, koane ímotokenaxepinoe nemúkopi kóunaenoví Vúnae yakahá'inepoane ne uhá koeti po'ínuhiko kasása'iupo.

³³ Ako ápahuina xâne íyongeovoke tíúketina koane uhé'ekotinoe ípovo.

³⁴ Yéxoapeponoe ngo'ítukeyea indúkoti ésa'i nóngone koánemaka nókone nza'ínehiko.

³⁵ Ya uhá koeti koekúti, énjokopinooe kónokea ko'ítukeyea úti motovâti huvó'oxea uti xâne apéti nókone, puyakóponovati vokóvo ne emo'u Vúnae Jesus enepo kôe: “Haina xâne iko'íparaxokonoti, itea xâne huvó'óxoti po'ínu ya nókone yupihóvomo unako koêku” kôe — kíxovokoxoane Poúlu.

³⁶ Uke'éxone koyúhoyea nê'e, ipuyuké koéne ítúkea orásauu koánemaka uhá koéti neko inuxínoti ítuke Itukó'oviti simóâti.

³⁷ Koati éno hána'iti lkáxu'iyea okóvo uhá koéti, koane íyoyea, koane opóno'ekeahiko Poúlu, yoko siúnoneyea ikopóvati, exókoati hána'iko ne ákoyea omotóva okóvo.

³⁸ Hane ikótíxexo isóneukehiko yuho Poúlu ákoyeanemo naíxahiko. Ina xanepoáhiko tukú koeti xoko hána'iti vatéke ivú'epo.

¹ Vuké'exone víkopeovahiko neko inuxínoti ítuke Itukó'oviti, yane namúkopone uti hána'iti vatéke, pihópone úti. Ponó koépone úti ya kali poké'e koéhati Kô ovoti kukúkeke úne. Poéhapoa káxe ikénepo, simóne úti ya Rôdi, ina vukopónomaka ya pitivóko koéhati Pátara,

² vitóponoku po'i hána'iti vatéke yonoti Fenísea. Énomone vivú'ixopo. Vúkeane pihópo úti.

³ Iyuseóne Xípere yátike lopékuke úti, hunóneopane úti vonoti iyeuke Sírea. Ina símo uti pitivóko koéhati Tíru, kuríkoku ínone ne vivú'e.

⁴ Yane pitivóko, vopósiko po'ínuhiko kutípoti Jesus. Vinixóponoa, poéha sêmana vókoa xapákukehiko. Vo'ókuke ne kouhupu'ikinoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koéku ne kixókónokumo Poúlu, ixíko'okohiko Poúlu ákoyea píha ya Njeruzálem.

⁵ Itea simovóne káxe pihópope úti, kousokovone úti ina vukopóno. Yoko heú kôe neko po'ínu úti xoko Jesus píha kuríkoponeovi, xané kixotíhiko yéno koane xe'éxaxapa. Tuku kíxoa vipuhíkopeane ne pitivóko. Yákonoye xe'ókuke ne úne, vipúyukexo vitúkoti orásaum.

⁶ Víkopóvanehiko, vivú'ixopa ne hána'iti vatéke. Yane káyhikopovone óvokuke ne po'ínuhiko úti kuríkóponoviti.

Poúlu ya Sezâreya

⁷ Vukeáne Tíru, pího úti ya Tolêmaida. Yaneko pitivóko, ápe po'ínu úti xoko Jesus noíxoponone úti. Poéha káxe vókoa xapákuke.

⁸ Yaneko po'ípone káxe, vipúhíkopea xapákuke vonoti Sezâreya. Simoné'e utíya, pihóne úti xoko Filípi, enepone koyuhóponoati xapa xanéhiko ne inámati ihíkavoti omínovike Jesus. Yoko enepone Filípi, énomone póhuti xapákuke neko seti koeti ndeákinu noivókoeti yanekóyoke. Vókoane ya xokóyoke.

⁹ Yoko ápe koaturu koeti ihíne, ainóvoti ávoti oko'íma, koyúhotimaka koekúti kouhupu'ikinoake Itukó'oviti.

¹⁰ Kali ye'á koeti káxe ike símine úti xoko Filípi, ápe hóyeno koéhati Ágabu simo'óviti ukeáti Njúdeya. Koati porófeta ne hóyeno koyúhotimaka koekúti kouhupu'ikinoake Itukó'oviti.

¹¹ Simoné'e xapákuke úti, ina véyo ho'e Poúlu. Yane ikáhevexopeova koane ikávo'uxopeova, koane kó'iyea:

—Hara koe kouhupu'ikinonuke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti: Kuteáti ngixópovoku, énomonemo kíxoaneve júdeuhiko ya Njeruzálem únae ra ho'èti, inamakamo kuriká xoko xáne ákoti itukapu júdeu, enepone payásoti ya utíke —koéne.

¹² Kamóane úti ne yuho Ágabu, uti ha'ine Poúlu koánemaka neko po'ínuhiko íhae Sezâreya, éno yuhó'inoa úti ne Poúlu ákoyea píha Njeruzálem.

¹³ Itea hara kixó'ovi Poúlu:

—Na koeti íyevinonoe kehá'ati kemúya'iki inzóneu? Haina póhutine ingá'akeovo, itea usó ngóyemaka ivóngeoovo ya Njeruzálem okonókovo vo'oku iha Vúnae Jesus —kixó'ovine.

¹⁴ Noixoáne úti ákoyea víta vípokea isóneu, síkó kíxoane úti kuteáti isóneunoa, koane kíxea úti:

—Kausakapuikopo ahá'inopi Itukó'oviti —kíxoane úti.

¹⁵ Ikénepoke, kousokopovone úti ina vukopóno ya Njeruzálem.

¹⁶ Ápemaka po'ínu úti xoko Jesus íhae Sezâreya xané'éviti iyonó'oviti xoko Menáso, kúxoti kutípoti Jesus íhae Xípere, vo'oku ítúkeovo vókounemo óvokuke.

Poúlu ya Njeruzálem

¹⁷ Símo úti ya Njeruzálem, elókea okóvo símea úti ne po'ínu úti xoko Jesus.

¹⁸ Yaneko po'ípone káxe, xané'evi Poúlu xoko Teáku. Ina ho'uxóvomaka uhá koèti neko inuxínoti ítuke Itukó'ovitiya.

¹⁹ Yúhoikoanehiko Poúlu, yane uha-uhá kíxoa koyúhoinoa kíxoaku Itukó'oviti ikó'itukexea ya ítúke xapákuke xanéhiko ákoti itukapu júdeu.

²⁰ Kamóanehiko neko yuho Poúlu, iháyu'ikohiko Itukó'oviti ina kixohíko Poúlu:

—Iti po'ínu úti xoko Vúnae, yéxoapepo enó'iyeano mili xáne kutípoti Jesus xapákuke víyénoxapa júdeu, yoko ainóvoti koáti yuixóvati ne Ponóvoti Kixovókoti yútoenovi Muíse.

²¹ Hara koe eyékoxeopikehiko íhíxexi uhá koeti júdeu ováti xapákuke ne xáne ákoti itukapu júdeu kuríkea hókea yútoe Muíse. Mahi keyuhó'inoatihikomaka kónokea kuríkea sirkunsidá kíxea xé'ahiko, koane kuríkeamaka ítúkea kuteáti hókone ne voxúnoekene, uti júdeu, enepone yutoxóvoti yútoeke Muíse.

²² Kó'oyene, namo víxaye maka éxane ákoyea akána'u ne eyékouhiko? Vo'oku eyekóxoatihikomomo sími.

²³ Mani únati itiká ra visóneunopi. Anéye koaturu koeti hóyeno xapákuke úti ítúkoti purumésa xoko Itukó'oviti.

²⁴ Yaxénahiko. Yákoenemakaye kuteáti nókone ítúkea kasása'ikeovo nonékuke Itukó'oviti. Epó'oxo enepone nókone ítúkea kaúlalapu'ikeovo koeku ítúkea purumésa, ítíne parexéa ésa'í

kíxeovoneyehiko koane kixivonemakaye. Yane exoátimo uhá koeti xâne ákoyea akána'u ne eyékou ve'ókuke, itea itúkeovo itíkoáteoxo ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

²⁵ Kene ne po'ínuhiko úti kutípotimaka Jesus ákoti itukapu júdeu, pahúkinoane uti visóneunoa ákoyea yusíka níkea níkokónoti ikó'iparaxokonoke sánduhiko, koane ákoyea yusíka níkea nau hó'openo kotítinoeti. Pahúkinoamaka úti ákoyea yusíka kapíneyea xâne ákoti itukapu koati múxone —kixónehiko Poúlu.

²⁶ Yane xánae Poúlu neko koaturu koeti hóyeno yaneko po'ípone káxe. Xané kixókókohiko kasása'ikeovo nonékuke Itukó'oviti, ina urúhíkova ne hána'iti imokóvokuti, etó'okoponoati ne tuti imokóvokuti itukóvotiye káxe evésekeamo nókone kúxeako motovâti ómeahiko ikó'iparaxope Itukó'oviti, kuteáti koeku nókone itúkea koeku ápeyea porómesana xoko Itukó'oviti.

Ika'ákokono ne Poúlu

²⁷ Ye'ekóne uké'eyea neko seti koeti káxe, nókone kúxoixeahiko neko itúkotihiho porómesana, ápe po'ínuhiko júdeu ukeáti Ázea noíxoti Poúlu ya témpuluke. Enepohíkoneko júdeu, itoa itokuxea okovo uhá koéti ne po'ínuhiko xanéya okópeahiko Poúlu koane namúkehiko.

²⁸ Hara koe yuhóhiko vaúkexea:

—Itínoe izaraelíta, hívá'axavi. Enepora hóyeno, koati énomone íhíkaxo xanéhiko ya uhá koeti ípuxóvokuti okópea xanena úti, koane okópea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, koane púvea ra hána'iti imokóvokuti, enepora témpulu. Haina póhutine, itea muhíkova úrukua témpuluke ne xâne ákoti itukapu júdeu, ikopítí'ikoati ra sasá'iti péti —kíxoanehiko.

²⁹ Kó'inokeneye yúho vo'oku noíxane Torófimu, íhae Éfezu xané'iyea Poúlu yane kúveu pitívóko. Yoko íkútixati urúkoatine Poúlu témpuluke.

³⁰ Ehane ímaikexovo uhá koeti ovâti ne pitívóko, koane omoxohí koéne xanéhikoya. Ina namukóhiko Poúlu, kahakôa meúke yane témpulu, yane exéxopokononehiko páhapetea ne hána'iti imokóvokuti.

³¹ Mani koepékotihiko Poúlu, itea enepone tuti húndaru pahúkoti uhá koeti húndaru íhae Róma ovâti ne pitívóko, eyékoaxo enó'iyea koéku ne uhá koeti ko'óvokuti ya Njeruzálem.

³² Yane ho'úxoaxo neko po'ínuhiko tuti húndaru koánemaka ne húndaruhiko páhoe, ina ehahíkovo xapákuke xanéhiko. Noixoâne xanéhiko kenó'okea éno húndaru yóko'omaka ne koati payásoti tuti húndaru, kurí kixónehiko isúkea Poúlu.

³³ Ina pihínôa tuti húndaru koane namúkea Poúlu, ina pahukôa iká'akeokono ya pí'áti korénde. Ina kaha'á tuti húndaru éxea itukóvotiye ne iká'ae, koáne ne váhere ítuke.

³⁴ Ako tópi kixoku vaúkexea ne xanéhiko yumopâ. Pó'iti koeku yúho po'ínuhiko koánemaka po'ínuhiko. Koáhati yupihóvati koéku ne xanéhiko vaúkexea. Vo'oku ákoyea iyúsea yuvâti, ina pahukôa tuti húndaru omópeokono ne Poúlu xoko óvohíkoku húndaru.

³⁵ Seopânehiko xokóyoke ne hu'okókuti yonoâti, kónokoa húndaruhiko éherukea ne Poúlu vo'oku yupíheovo ímaikexinova xanéhiko.

³⁶ Hara koéhiko yúho vaúkexea neko xanéhiko:

—Képeka! Képeka! —kóyehiko.

³⁷ Ehá'axo mani úrukua húndaruhiko xoko óvohíkoku, hara kixo tuti húndaru ne Poúlu:

—Motóva yúnzo'ixeopi?

Ina kixôa tuti húndaru:

—Yéxoikopomaka keyúhoyi emo'u ngerêku?

³⁸ Hainá'íkopo íti neko íhae Ejítu koturíkoti xanéhiko yanekóyoke, eneponeko omoti koaturu koeti míli hóyeno, ainóvoti ísukenatíhiko, ya mêmum ákoti apéti?

³⁹ Ina kixôa Poúlu:

—Undi júdeu íhae Társu, hána'iti pitívóko ya Silísea. Embemópi peréxinu ngoyúhoína ra xanéhiko —kíxoane.

⁴⁰ Porexókonone koyúhoyea ne Poúlu, xe'ó koéne yane hu'okókuti, ina koexépukinoa vó'u neko xanéhiko kaha'áinoati kóyunuhikeovo. Koáne, yunu-yunú koénehiko. Yane ina koyúho ne Poúlu ya emó'uke ebaraíku, yuho júdeuhiko. Hara kixovokoxoa:

22

Koyuhôa Poúlu ákoyea váhere ítuke

1 —Itínoe mbo'ínu, keánemaka itínoe teyonéti xapákuke úti, uti júdeu, yakámokenoane ra yúnzo, maka yéxanenoé ákoyea váhere índuke —kixovokoxoane Poúlu.

2 Kamoáne xanéhiko itúkeovo emó'uke ebaraíku koyúho ne Poúlu, inamá'axoneoxo koyunúhíkovo. Ina koepómaka ne Poúlu:

3 —Undi júdeu. Hane imbúhíkea inâ ambê yara kúveu mêmum Társu, pitívóko ya Silísea, itea mbayá'iyekune yáye yara pitívóko. Undi íhíkau Ngamálye. Uha-uhá kíxoa íhíkaxeonoa ne íhíkavoti yútoeke Muíse, hó'e voxónekene. Koáti yuinjóvoti nzókea Itukó'oviti kuteáti kíxeakunoe héki kó'oyene.

⁴ Undi áhati íkoitoponea kotíveti xâne hokoáti ra ihíkavoti ihauti Kaná'uti Xêne yonópoti xoko Itukó'oviti, ngaha'áti ungé'exea. Koêkuti xâne hokoáti, hóyeno koánemaka séno, ingá'akoa koane nguríkoamaka ika'ákovokutike.

⁵ Éxoa koáti payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti xanena úti hó'eke itúkeovo kaná'uti ra yünzo, koane éxoaamaka uhá koeti po'ínuhiko pahúkoti xapákuke viyénoxapa, vo'oku énomonehiko itukínonu koyuhópeti ómonem ya Ndamásku xapákuke po'ínu úti, uti júdeu, motováti veyómbonea ne hokotíhiko Jesus-ya, koane omómbea ya Njeruzálem ika'ó koéti ya korénde motováti ipíhóponeokonohiko.

Koyúho kixoku koêku iná hokópo Jesus ne Poúlu

Át 9.1-19; 26.12-18

⁶ —Yanekóyoke koeku véngea ne xêne yonoti Ndamásku, ako'óne anjiká ne pitivóko, ye'ékonemaka itúmukea káxe, apé koéne koati xúnati uhapú'iti ukeáti vanúke kouhápu'ikonuti.

⁷ Yane íngorokovone poké'eke koane ngámea emo'úti kixónuti: “Saulú, imáko ké'iyivoku. Na koeti ixómoino váherexo itikeinonu?”

⁸ —Ina ngxóda: “Kuti iti Unaém?”

—“Undi Jesus íhae Nazáre, enepone váherexinoke ítike” kixónune.

⁹ —Yoko noíxoa njánena ne uhapú'iti, itea akó'oti kamá neko yuhó'ixonuti.

¹⁰ Ina ngxópámaka: “Unaém, kuti indúka?”

—“Yexépkupa, yúrukapa ne pitivóko yénoku, ínamo yexákakana uhá koéti ne nékone itíki” kixónune.

¹¹ —Vo'oku ikómitixeonu neko éno xúnati uhapú'iti noínjone, namú kixópohiko vó'um ne njánena hírikeonu, isímonuti ya Ndamásku.

¹² Yoko ápe hóyenoya teyoti Itukó'oviti koéhati Anániya, itúkotimaka páhoenoví yútoe Muíse vitúkea. Enepone hóyeno, koati téyonemaka uhá koeti viyénoxapa júdeu ováti neko pitivóko.

¹³ Opósikopononu ne hóyeno. Simón'e njokóyoke, koeku ahí'okeovonu, hara kixónu: “Saulú, iti mbó'ínu xoko Vúnae Jesus, ínixepane” kixónune.

—Énomone yaneko ókoku óra, ínínjopone. Ina ngomómá ne Anániya,

¹⁴ yane hara kixóponumaka: “Itukó'oviti, enepone hókone voxúnoekene mekúne, énomone noivókokopi yéxi ahá'inopi, koane néxi neko Sasá'iti Páhoenoví, koane kémi yúho koeku yúho'ixeopi.

¹⁵ Vo'oku itínemo koyuhópa xapákuke uhá koeti xâne ne neíxone koane kémone xokóyoke.

¹⁶ Kutí'ikopo kixó'iko kó'oyene? Yexépkupa, yáhikapu iháke Vúnae motováti sasá'ipea pehúnevo” kixónune —kíxovokoxoane.

Ítukexeake Itukó'oviti ne Poúlu

¹⁷ Ina koe'íkomaka:

—Yane aúngopovone ya Njeruzálem. Koeku indúkea orásauu ya hána'itike imokóvokuti, ápe kouhápu'ikinonuke Itukó'oviti ya kutí koeti njopúne, itea iyukovó ngoyéti.

¹⁸ Noínjoa ne Vúnae, enepone yuhó'ixonuti. Ká'aye kixónu: “Yéhakapu ipíhikopi ra pitivóko, vo'oku ákomo akútípoo xanéhiko yáye ne yúho vo'ónguke” kixónune.

¹⁹ —Ina ngxóda: “Unaém, koati exoátihiko ra ngxóvoku ixómoyea mbího íhikaxovokuke hó'e úti, uti júdeu, ingá'akea yoko yenjépoke'exea ne kutipópitihiko.

²⁰ Yaneko koépekeokonoku Etévaum, enepone koyúhóti yemó'u xapa xâne, ámbemakaya ininjoáti unáko koépekeokonono. Muhíkova ngóyoninoa kápanahiko neko koepékoati” ngíxoane.

²¹ —Itea hara kixónune Vúnae: “Ipihikapi ra pitivóko, vo'oku mbahukópitimo ákotike malíka xapákuke ne xâne ákoti itukapu júdeu” kixónune —kíxovokoxoane Poúlu.

Iteóva Poúlu ne mani yehépoke'exeokonono

²² Koati kamokénóti Poúlu neko xanéhiko tukú koeti koyúho “mbahukópitimo xapákuke xâne ákoti itukapu júdeu” koéti. Yane turixovonehiko vaúkexea. Ká'aye koéhiko yúho vatúkexea:

—Konókoti koépekeokonono hóyeno kuteáti rá'a. Ákone omótova óvea ra kúveu mêm! —koénehiko.

²³ Koeku vaúkexeahiko neko júdeu koane kóhupikeamaka kápana vanúkeke koane kuríkea marípa vanúkeke vo'oku yupíheovo ímaikinovo Poúlu.

²⁴ Enepone payásoti húndaru pahúkoti po'ínuhiko húndaru, pahúkoa úrukeahiko ne Poúlu xoko óvohikoku ne húndaru. Pahúkoamaka yehépoke'exoati maka enepo epemá'ikakana, okóyuhone váhere ítuke évotikokonoke, kóturíhikinovokemaka ne júdeuhiko.

²⁵ Itea koékuiiko itúkinokonono iká'ó, hara kíxoa Poúlu neko pahúkoti póhuti sendu húndaru xe'ó koyétiya:

—Yusíkoikopo yehépoke'exeokonono xâne koeku ávovea iyúsea ápeyeva váhere ítuke? Koáhati undi xâne ovóheixoti opékuke xunáko ne ponóvoti kixovókuti ya Róma, enepone kotíxoti xanéna —kíxoane.

²⁶ Kamoáne húndaru neko yuho Poûlu, úkeane kixopónoa ne pahúkoti uhá koeti húndaru. Hara kíxoa:

—Neíxipa ne ítike! Vo'oku koati apêti xunáko ne ponóvoti kixovókuti ya Róma kotíxea ne hóyeno —kíxoane.

²⁷ Yane hara kixópono Poûlu ne pahúkoti uhá koeti húndaru:

—Kaná'uti ápeya xunáko ne ponóvoti kixovókuti ya Róma kotíxeopi?

—Êm, koati kaná'uti —kíxoane Poûlu.

²⁸ Ina kixoa'ikomaka tuti uhá koeti húndaru:

—Koati êno tiúketi mbôreu, ésa'i koyuhópeti nóngone véyeam, kutí'inoke apêti xunáko ne ponóvoti kixovókuti ya Róma kotíxeonu.

Ina kixôa Poûlu:

—Pó'iti ngoêku, vo'oku ukeátinekene inâ ambê, énomone ngoéneye vo'oku énomonemaka koéneye nzá'a —kíxoane Poûlu.

²⁹ Énomone yaneko ôra, ahíkuxopeovo Poûlu neko húndaruhiko mani yehepóke'exoati vo'oku kahá'ainoa koyúhoyea itukóvotiye ne váhere ítuke. Enepone pahúkoti uhá koeti húndaru, exoáne ápeya xunáko ne ponóvoti kixovókuti ya Róma kotíxea Poûlu, kali koyó'ikenemaka vo'oku pahúkeameku Poûlu iká'akeokono. Yoko ako yusíka kíxeokononene koeku ávoyea iyúsea itúkeovo pahúkóvoti.

Poûlu nonékuke ne koati payásoti yúhoikovoku jûdeu

³⁰ Poéhapoane káxe ikéne, pahúkoa pahúkoti uhá koeti húndaru veyópeokono ne korénde iká'akeokonoke Poûlu. Yane vo'oku kahá'ayea éxeaxo puínoake jûdeuhiko, pahuko ho'úxeovo ne tutíhiko sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke yoko uhá koeti neko pahúkotihiyo yane koati payásoti yúhoikovoku jûdeuhiko. Ina pahukómaka veyopónoati ne Poûlu koane ísimeamaka nonékukehiko.

23

¹ Yane pono-pono kixínoane úke Poûlu ne pahúkotihiyo yuhoíkovokutike koane kixovokoxea: —Ítínoe iyénonjapa izaraelíta, koati kaná'uti mbónea ngxokoku indúkeovo nonékuke Itukó'oviti ákoti indúkaheapu tukú koeti kó'oyene —koéne.

² Kamoné'e yuho Poûlu ne Anániya, enepone koati payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti jûdeu hó'eke, pahúkone hóyenhiko ovoti xêrerekuke Poûlu ipúsopahoxea.

³ Ina kixôa Poûlu ne Anániya:

—Okopópitimo Itukó'oviti, iti kutí koeti xâne sásasa koyêti nonékuke po'ínuhiko xâne, itea ainovó koe itíkohevoti. Inípono, iti ivatákoti yara yuhoíkovokuti yúhoikeonu, mani konókoti héki ne yutoéti Ponóvotike Kixovókuti yútoe Muíse koeku yíhoikinu, pehúkoikomaka inzúkeokono, koekúti ákoti síkâ ne Ponóvoti Kixovókuti itúkeokono —kíxoane.

⁴ Ina kixóhiko Poûlu neko xâne oveâti xêrerekuke:

—Imáko ákoino tiya váherexinoa yúhuo ne noívokoe Itukó'oviti, enepone payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti xâne ikéneke Itukó'oviti!

⁵ Ina yumopâ Poûlu:

—Hako kixênu, itínoe iyénonjapa. Akó'oti enjâ itúkeova ne koati payásoti ya uhá koeti sasedóti, ínapo hako ngxoáneye, vo'oku ápe yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti koéti: “Hako vaheréxinoa yúhuo ne payásoti xapákuke xenéna” kôe —kíxoanehiko Poûlu.

⁶ Yoko koati exoâti Poûlu pí'ayea iháxakoku hó'e ne jûdeuhiko yane yuhoíkovokuti, farízeu yoko sadúseu. Énomone kóhonokino yúhuo yanekôyoke kixovokoxea:

—Ítínoe iyénonjapa izaraelíta, undi farízeu. Undímaka xé'a farízeu. Koati yunzoíkokonoti kó'oyene vo'oku ngutípea exépukopeamo ne ivokóvoti —kixovokoxoane.

⁷ Ehá'axo koyuho itúkeovo farízeu ne Poûlu, turíxovone yumópeokokohiko ne farízeu yoko sadúseu, yane haxákeovokokonehiko.

⁸ Vo'oku ako akútipoa sadúseuhiko ápeya exepúkopeati ukopeâti xapa ivokóvoti. Muhíkova ánju íhae vanúke, ovoxe Itukó'oviti, ako akútipoa hiko ápeya. Ya isóneukehiko, koati uké'etine ne xâne ivokóvone, ako yonópoku. Kene ne farízeuhiko, uhá kôe kutípea ápeya ánju, koane yonópoku xâne ivokóvone.

⁹ Ina turíxovo yupíheovo yumópeokokohiko neko xâne. Yane apé koéne éskiribahiko, enepohikone ihíxaxoti yútoe Muíse, exepúhikoti koyúhoyea. Yoko farízeumaka neko ihíxaxotihiko yútoe Muíse. Koati kotíxotihiko Poûlu. Hara kixovokoxo xanéhiko:

—Ako ápahuina váhere ítuke ra hóyeno vínixone. Ávaina ánju yuhó'ixoá, áko'o anékomea po'í kó'iyevokutu yuhó'ixoati ákoti iníxákana, kóuhapu'ikinoake Itukó'oviti —kixovokoxoane.

¹⁰ Yane vo'oku yupíheovo okópeokokohiko neko jûdeu, píkoa pahúkoti uhá koeti húndaru mítakexeokonono ne Poûlu híyeuke. Hukínóvoti pahúkea ihaxíkoponoati neko po'ínuhiko húndaru kenó'okea veyóponea Poûlu koane omópea xoko óvohikoku húndaru.

11 Yane ko yóti, apé kôe ne Vúnae xêrerekuke Poûlu yuhó'ixoati. Ká'aye kíxoa:

—Hako pike. Kuteáti koeku keyúhoyi ngoêku yáye yara Njeruzálem, énomonemakamo kíxeaneye keyúhoinonu pítivokonake Róma —kíxoane.

Mani koepékokono Poûlu

12 Yuponíne ho'úxovone ne jûdeuhiko, ina itúko koati yuhôti ya iháke Itukó'oviti epemóvoti pahúkoepokonomo ipihóponovokutike enepo níka koane enápu koêkúti kó'iyevoku ekáti ya koeku ávovea kaepeka Poûlu.

13 Yoko anú'uko koarenta koeti hóyeno ne kixotíneye yúho.

14 Yane pihónehiko koyúhoponea isóneu xoko tutúhiko sasedóti inuxínoti jûdeuhiko hó'eke yoko po'ínuhiko pahúkoti xapákuke jûdeu. Hara kixóponoa:

—Vitúkone koati yuhôti ya iháke Itukó'oviti vepemóvoti pahúkoepokonomo úti ipihóponokutike enepo níka úti koeku ávovea kaepeka úti Poûlu.

15 Kó'oyene, itínoe, koánemaka uhá koêti ne pahúkotiuhiko yane koati payásoti yúhoikovoku úti, pehúkanoe yemó'u xokóyoke ne pahúkoti uhá koeti húndaru, yepemoáti pahúkinopinoe Poûlu vo'oku kehá'ayinoe yépmo'íkiko, itíkuvoti kehá'ati yéxi po'ínuhiko koekúti vo'ókuke. Itea koékumo kenó'okea ne Poûlu, usó koyétimo koépeka úti xenékuke tumúneke símea yáye —kíxovokoxoane.

16 Itea eyékoxxoa xé'a mokexa Poûlu neko isóneunokono eúko. Úkeane pího xoko Poûlu ya xoko óvohikoku húndaru. Urúkovone, ina etó'oko Poûlu uhá koeti kámone.

17 Yane iháxikoane Poûlu ne pahúkoti póhuti sendu húndaru koane kíxea:

—Yama ra homoêhou xoko pahúkoti uhá koeti húndaru. Anéye áha koyúhoinoa —kíxoane.

18 Koáne, evékoane xokóyoke. Yane hara kixo pahúkoti uhá koeti húndaru:

—Enepone iká'aeti Poûlu, iháxikonu epemónuti evénga ra homoêhou xikóyoke vo'oku ápeyea áha koyúhoinopea —kíxoane.

19 Yane namúkone vo'u homoêhou ne pahúkoti uhá koeti húndaru. Kali ahíkuxoa motováti ákoyea po'i kamoáti, ina epemó'íkoo áha koyúhoinoa.

20 Yane hara kíxoane homoêhou:

—Kóusokone isóneu ne jûdeuhiko épemeopi pehúki Poûlu yuhoikovokutike ihârotike nonékuke ne jûdeu pahúkotiya. Itúkovotihikomo kahá'ati éxea po'ínu koekúti xokóyoke.

21 Itea hako kitípôa, vo'oku xapákuke neko hóyenhiko, anêko itúkoti koati yuhôti ya iháke Itukó'oviti epemóvoti pahúkeokonomo ipihóponovokutike enepo níka koane enápu koêkúti kó'iyevoku ekáti koeku ávovea kaepeka Poûlu. Anú'uko koarenta koeti hóyeno kixotíneye yúho. Usokó kóyenehiko koépeka. Poéhane yemó'u pehúki Poûlu yónea yuhoikovokuti kuxónehiko.

22 Yane ina kixôa pahúkoti uhá koeti húndaru:

—Hako keyuhó'inoa koêkúti xâne yéto'okinu —kíxoane.

Yane pahúkoane pihópea.

Pahukókono ne Poûlu xoko ngovenâdo koéhati Fêli

23 Yane enepone pahúkoti uhá koeti húndaru, iháxiko po'i pi'âti húndaru ainóvoti pahúkoti póhutihiko séndu húndaru. Hara kíxoa:

—Usó ixé pi'âti séndu húndaru, yoko po'i setenta koetihiko ivu'ixoti kámo, koánemaka po'i pi'âti sendu húndaru omoti suíke yonotúhiko Sezâreya. Usó íxeixa uhá koeti motováti ipíhiki ukeáti nove óra óno ya yóti.

24 Keúsakane kámohiko ivú'emo evo Poûlu. Kétiu'ika kéyonoyi yomáti xokóyoke ne ngovenâdo, enepone Fêli —kíxoane pahúkoti uhá koeti húndaru.

25 Ina yutoxómaka koyuhópeti yonoti xoko Fêli. Hara koe yútoe:

26 “Mbahúkinopi yúndoe, iti Fêli, iti hána'iti teyonéti ngovenâdo. Yúnzoikopi, undi Kalautiu Lízea.

27 “Enepora hóyeno mbáhoenopi, iká'akoa jûdeuhiko. Mani koepékoatine indopónoa, úndi yoko uhá koeti húndaru mbáhoe. Itea enjoáne ápeyea xunáko ne ponóvoti kixovókuti ya Róma kotíxea ne hóyeno, ngoítovane.

28 Yane vo'oku ngahá'ayea énjéa évotikoake jûdeuhiko, mbahúkoane ómeokono ne hóyeno yuhoikovokutike nonékuke ne pahúkotiuhiko xapa jûdeu yane koati payásoti yúhoikovoku.

29 Hukinóvoti énjéa itúkeovo koekúti ya Ponóvotike Kixovókuti hó'e puínokono, itea haina koekúti mani kuti'inoke koepékokonoti. Muhíkova iká'akeokono, ako omótova.

30 Eyengóxoane ápeyeamo he'onó koyéti xenékuke usó koyétihiko koépeka Poûlu, ombósikoane hú ngíxea mbahúkea xikóyoke. Mbahúkoamaka neko puváti píheamaka koyúhoponea puínoake xikóyoke. Koékune yúndoe” koéne yútoenoa.

31 Yane itúkoa húndaruhiko ne páhoenokono. Ya yóti omóhiko Poûlu yaneko pítivóko koéhati Antipátiride.

³² Yaneke po'ípone káxe, aukopovohiko po'ínuhiko húndaru xoko úkeaku. Poéthane ne húndaruhiko ivu'íxoti kámo ukopóno ómea Poúlu.

³³ Simoné'ehiko ya Sezâreya, poréxoanehiko neko koyuhópeti xokóyoke ne ngovenâdo koane kuríkeamaka Poúlu xokóyoke.

³⁴ Yuhoíkoane ngovenâdo neko koyuhópeti, ina epêmo Poúlu itukóvotiye poké'e úkeaku xapákuke neko poké'háko ítuke Róma. Exoâne itúkeovo íhae Silísea, hara kixo Poúlu:

³⁵ —Enepo simahíka ne puvópiti, ínamo angamókeno yíúho —kíxoane.

Ina pahukôa ómeokono ne Poúlu ika'ákovokutike ya óvokuke náti, enepone Êrodi, óvokumaka natíxea.

24

Koyúho ne tutíhiko júdeu évotikoke Poúlu nonékuke Fêli

¹ Singu koe káxe ikénepo, símo Sezâreya ne Anániya, enepone koáti payásoti ya uhá koeti sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke. Ápemaka po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti júdeu, yoko hóyeno koéhati Tétulu, ahúkoti ya koyuhó'iyeatike. Aínovone koyúhoti évotikoke Poúlu nonékuke Fêli, enepone ngovenâdo.

² Íhaxíkoko nonékútike ne Poúlu, koyúhone ne Tétulu évotikoake júdeuhiko. Hara kixo Fêli: —Iti koati hána'iti teyonéti xapákuke úti. Aínapo yákoé yexôa kíxeku netíxi xapákuke úti ákoinoke isukókoti koane ákoinoke aúke'e úhepeko kóyeku úti yara poké'exa úti. Enómaka ítene ítíki poké'exake úti. Koane vo'ókuke ne ínámati isoneúti ípíhene, énomone kutí'inoke yusikópitine koeku úti, uti júdeu.

³ Koati iyúseoti kó'iyeaneye ya uhá koeti kixé'eviku koáne ya uhá koeti ípuxovoku iyénonjapa júdeu, epó'oxo ákomo hunókoku ne víkoro'ixinovopi vo'ókuke.

⁴ Itea ákomo ngá'umaka ra yúnzo mará'ínamo ngámamíkapi. Embemópiti kémokenoyinu koeku kalihú ngíxea emó'um vo'oku iti hóyeno seánati.

⁵ Véxoa itúkeovo áhati kópoe'akea isónenu xanéhiko ra hóyeno yuhoíkovoti nenékuke. Koékuti óvoku ítóhineya ne júdeuhiko ya uhá koéti ra kúveu mêum, koati koturíhikoati. Énomonemaka inuxínoa ne xanéhiko poe'áti hókone, enepone íhaxoneti nazârenu.

⁶ Ákomaka téya ne témpulu, enepone hána'iti imokóvokuti. Mani apêti úroeya ákoti parexâ Ponóvoti Kíxovókuti hó'e úti úrukeova. Yane namúkoane úti. Mani yuhoíkovoti ne hóyeno nonékuke ne Ponóvoti Kíxovókuti hó'e úti.

⁷ Itea énomone yaneke maní vika'ákoa, kenó'okinovi Lízea, tuti uhá koeti húndaru, mikukóponoati xoko úti. Koati xúnati hú'uxopeova.

⁸ Pahúkoamaka Lízea símeahiko yáye xikóyoke ne koyúhoti ápeya váhere ítuke ra hóyeno. Enepo yepemá'ika rá'a, kemoátimo xokóyoke uhá koéti ne koekúti yuhó'ínopi úti kó'oyene, vévotikoake —kíxoane Tétulu.

⁹ Kúteanemaka koeku yúho po'ínuhiko júdeu. Aínovomaka koyuhoáti itúkeovo koati kaná'uti kó'iyeaneye.

Sa'ikóva Poúlu yúho ne puváti

¹⁰ Ina koexépuko vó'u neko ngovenâdo porexoáti ne Poúlu koyúhoyea. Yane hara kixo Fêli ne Poúlu:

—Énjoa enó'iyeané xoénae ítíkivo yúhoikovoku úti, uti júdeu. Énomone kutí'inoke úhepeti inzónenu nzímea nenékuke nza'íkeova ne yunzó'inokono.

¹¹ Motóva éxeokono itúkeovo kaná'uti ra yúnzo ákoyea anú'uka nduse koeti káxe íke nzeópine ya Njeruzálem, yónongu inzáyú'ikoponea Itukó'oviti. Motóvamaka éxeokono kaná'uko ra yúnzo

¹² ákoyeamaka angapa yuho xanéhiko ya hána'iti imokóvokuti, inu'íkonu ne júdeuhiko. Ákomaka íngatuxa isoneu xanéhiko okópea koékuti xâne, yusíkoti itúkeovo íhíxaxovokuke hó'e júdeuhiko, áko'o ya kúveu pitívoko.

¹³ Akó'otimaka oxene kouhapu'ikeokono kaná'uko ne yuhómeku ápeya váhere índuke.

¹⁴ Itea koati ngoyuhó'ínopiti nzókea ra íhíkavoti íhauti Kaná'uti Xêne yonópiti xoko Itukó'oviti, enepone koyúhonemekuhiko itúkeovo poe'áti hokonéti. Énomone koéneye nzókea Itukó'oviti, enepone hó'emaka voxúnoekene, uti júdeu. Ngutípoa uhá koéti ne yutoéti yara Ponóvoti Kíxovókuti yútoe Muíse, yoko uhá koeti yútoe porófetahiko, enepone koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke.

¹⁵ Ápemaka ngúxoixone xoko Itukó'oviti, énjone kousokeovomo, kuteátimaka kúxonehiko rá'a. Énomone exépukopeamo ne ivokóvoti, enepohikone únati kixoku itúkeovo koánemaka ne pahukóvotihiko.

¹⁶ Énomone ngóxuna'ixinovovo, ngaha'áti mbónea ngxokoku índúkeovo nonékuke Itukó'oviti koane nonékuke uhá koeti xâne ákoti índúkaheapu.

¹⁷ —Kali enóne ike imbúhikine Njeruzálem ina aungópovoya, omombínoti iyénonjapa júdeu kali huvó'oxeokonoke ya nókoneke, koane indúkotimaka ingó'iparaxoke Itukó'oviti.

¹⁸ Énomone indúko ya hána'itike imokóvokuti noixónu ne júdeuhiko íhae Ázea. Yoko ngóusokoane ne nóngone indúkea ngasása'ikopeovo nonékuke Itukó'oviti inúxotike. Epó'oxo ako ho'uxóvoti xáne ya njokóyoke, koane ákomaka okopókoti.

¹⁹ Enepohikone júdeu íhae Ázea, mani konokoáti símea nenékuke koyúhoponea évotikonuke enepóni áva índuke ínixonehiko ákoyea aúnnati,

²⁰ áko'o itukovo ra júdeu yáyeke, énomonehiko okoyúhoá áva váhere índuke, ínixone pahúkoti hiko xapa júdeu yaneko yunzoíkoko nonékukehiko yane koati payásoti yúhoikovoku.

²¹ Poéhanemea itukapu vo'ókuke neko hónoti yúnzo yuhoíkovokutike nonékukehiko évondikokono. Vo'oku hara koeti yúnzo yanekóyo: “Anéyem kó'oyene yúnzoikeokono nenékukenoé vo'oku ngutípea exérukopeamo ne ivokóvoti” ngóe —kíxoane Poúlu ne Fêli.

²² Yane vo'oku éxea Fêli koéku ne íhíkavoti íhauti Kaná'uti Xêne yonópoti xoko Itukó'oviti, íxíkopa po'í káxe épemo'ikeokono ne Poúlu. Ina kixóá Fêli ne Poúlu:

—Enepo síma Lízea, enepone pahúkoti uhá koeti húndaru, ínamo ongyúho kixékonokumo —kíxoane.

²³ Yane pahúkoa Fêli ne exoti koeku póhuti séndu húndaru itúkinoá koyonoáti ne Poúlu. Pahúkoamaka iyuhii kixeokono ne Poúlu koane ákoyea itápa simínoa ínikonehiko kousókinoponoati nókone.

Poúlu nonékuke Fêli yoko Ndurúsila

²⁴ Avo áxu'ikene ikénépoke, aúkopovo ne Fêli xaneti yêno, seno júdeu koéhati Ndurúsila. Yane pahúkoa Fêli íháxikoponoati ne Poúlu. Yane kámokenoyea yúho koyuhó'inoá Poúlu koéku ne kutípea Kristu Jesus.

²⁵ Koati koyuhó'inoati Poúlu kónokea pónéa kixoku itúkeovo ne xáne, koane éxea sayá'ikopeovo, koane kónokeamaka seópea nonékuke Itukó'oviti yúhoikeokonomo vo'oku kixoku itúkeovo. Yane yupíhova píkea Fêli. Hara kixo Poúlu:

—Motóva pihépi kó'oyene. Koékutimo káxe motó'iyevaku, ínamakamo inzaxíkapi —kíxoane.

²⁶ Yoko koati kuxoátimaka Fêli ápeyemo tiúketi pónéake Poúlu, ésa'i kuríkopea. Énomonemaka kali enó'ino íháxi'ixea Poúlu yúho'ixea.

²⁷ Pí'a xoénae ikéne, ápe ahe'ókopati ne Fêli, hóyeno koéhati Posiu Féstu. Vo'oku kahá'ayea Fêli iyúni'ikea júdeuhiko, ene ákoino kuríkapa Poúlu. Síkoane óvoheixea íka'ákovokutike.

25

Épémovo ne Poúlu yúhoikeokonomo xoko koati payásoti náti

¹ Mopó'a káxe ike itúkopi-nevo pahúkoti ne Féstu yane poké'e, pihóne Njeruzálem ukeáti Sezàreya.

² Simoné'eya, ina pihinóá tutíhiko sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke, yoko po'ínuhiko payásoti júdeu koyúhopoinoa évotikoke Poúlu.

³ koane épemo'ixeahiko itúkinoá áha pahúkopea Poúlu Njeruzálem-ke. Yoko ápe isónéu nekóyohiko kousokeamo koepékoti Poúlu xenékuke épeminoakehiko.

⁴ Ina kixovókoá Féstu:

—Sezàreya iká'akokono ne hóyeno. Ákomo ánju'ikene yáye, yonómbokunemakamoya.

⁵ Koékuti kahá'ati píhea ya xepákukenoé, axénaponu, maka enepo áva váhere ítuke ne hóyeno, yokóyuhoponoane —kíxovokoxoane.

⁶ Itopónone kuteáti oitu, áko'o yehí koeti káxe óvea ne Féstu xapákuke, ina aukópovo ya Sezàreya. Yaneko po'ípea káxe, ivátakone ne Féstu xoko óvoku pahúkoti yuhoíkovokutike, yane ina pahúko veyóponeokono Poúlu.

⁷ Simoné'e Poúlu, yakukú kíxoane júdeuhiko, enepohikone ukeáti Njeruzálem, koyuhoáti enó'iyea koati váhere ítuke, itea ako veínoake kouhupu'ikea itúkeovo koati kaná'uti ne yúho.

⁸ Ina kóe ne Poúlu sa'ikóva:

—Haina ongopáti ne Ponóvoti Kixovókuti hó'e júdeuhiko. Ákomaka váherexina índuke ne hána'iti imokóvokuti, koane ako angapa Sêza, enepone koati payásoti natina úti —koéne.

⁹ Ina kixo Poúlu ne Féstu kaha'áti iyúni'ikea ne júdeuhiko:

—Kehá'aikopo píhi ya Njeruzálem yíhoikokono njokóyoke vo'ókuke ra koekútihiko?

¹⁰ Ina kixóá Poúlu:

—Xoko Sêza, natina úti ya Róma, émbemovo yúnzoikeokono. Énomone motókeyea yúnzoikeokono. Ako váhere índukeinoko júdeuhiko. Yéxoapepo kó'iyeaneyé.

¹¹ Eneponi áva ákoti aunáti índuke, itukapu apéti koati hána'iti mbahúnevo évondikokonoke ngóépekeokono, mani usó ngoyéti ngóépekeokono. Itea koeku ákoyea akána'u ne yuhóhiko

vo'óngu, ako yusíka iyúni'ikeokonohiko ne jûdeu ngurí'okeokonohiko. Émbemovo yúnzoikeokono xoko Sêza —kíxoane.

¹² Yuhó'ixoane Féstu neko hóyehohiko huvo'óxoati yoko enekoâti ya natíxoku, ina kíxo Poûlu —Keha'âpo itúkeovo xoko Sêza yíhoikokono, énomonemo yéno —kíxoane.

Símo Agirípa yoko Mbereníse xoko Féstu

¹³ Kali ye'á koeti káxe ikéne, ina símo ya Sezâreya ne nâti iháxoneti Agirípa. Yoko Mbereníse xáne. Koati yuhoíkoponotíhiko Féstu koêku itúkeovo inámati ngovenâdo.

¹⁴ Koeku ókeaya kali ye'á koeti káxe, koyúhoinoa Féstu koêku ne Poûlu. Hara kíxo:

—Anéye hóyeno iká'ae Fêli. Óvaikone ika'ákovokutike ipuhíkopeane Fêli itúkeovo ngovenâdo.

¹⁵ Yaneko mbíheaku ya Njeruzálem, enepone tutíhiko sasedóti inuxinoti jûdeu hó'eke, yóko'omaka ne po'ínuhiko teyonéti xapákuke tuti jûdeuya, koyúhoinonoa ne évotikoke Poûlu. Épemonuhikomaka mbahúkea koépekeokono.

¹⁶ Ina ngxioáhiko ákoyea víxaneyé, uti íhae Róma. Ako pahuka uti koépekeokono ne koêkuti kó'iyevokoku xáne koeku ávoveya síma xanéhiko yuhoíkovokutike koyúhoyea évotikoake, koane kónokeamaka ápeyea ne yuhoíkovoti xapákuke maka omótovane sa'íkeova ne yuhó'inokono.

¹⁷ Koati énomone yaneko símeakuhiko yáye njokóyoke, ako ingá'akarixa. Itea yaneko po'ípone káxe, ivándakone xoko óvoku pahúkoti yane yuhoíkovokutike, koane mbahúkeane ómeokono ne hóyeno.

¹⁸ Ina koyuhóhiko évotikoake, itea ako ápahuina váhere ítuke ne hóyeno kuteâti mbó'okone koyúhoyeahikomo.

¹⁹ Koati koekúti vo'oku hó'e okópinoahiko, ínapoxo vo'oku hóyeno ivokóvotine koéhati Jesus, koyúhone Poûlu itúkeovo ukoepâti xapa ivokóvoti.

²⁰ Akó'oti enjína inzóneu mani ngxixoku ngóyuseopea ra koekúti. Yane émbemoa ne hóyeno kahá'ayea yónea ya Njeruzálem yúhoikoponeokonoya vo'ókuke ra koekúti hiko évotikokonoke.

²¹ Itea kahá'a óvoheixeaneye motovâti itúkeovo xoko Sêza yúhoikoponeokono. Yane mbahúkoa iká'akeovoiko tukú koeti mbahuká xoko Sêza —kíxoane.

²² Ina kíxo Féstu ne Agirípa:

—Mani ngaha'átimaka ngámea yúho ne hóyeno —kíxoane.

—Kemoâtimo ihârotike —kíxoane Féstu.

Yuhó'inoa Féstu ne Agirípa yoko xánena

²³ Yaneko po'ípone káxe, úrukovone yuhoíkovokutike ne Agirípa yoko Mbereníse. Koati iyókovotíhiko, koane êno teyonéti xánena, enepohikone payásoti húndaru pahúkoti po'ínuhiko húndaru yoko payásotíhiko hóyeno yane pitivóko. Yane pahúkoane Féstu veyóponeokono ne Poûlu.

²⁴ Ina kixóa Féstu neko xanéhiko ho'uxóvotiya:

—Iti nâti Agirípa, yoko uhá ketínoe apêti yáyeke, enepora hóyeno neíxone, koati énomone simínonu uhá koeti jûdeuhiko íhae yáye, koánemaka ukeâti Njeruzálem, koyúhota kónokea koépekeokono.

²⁵ Itea akó'oti íninjone évotikokonoke mani koépekinokonoke. Yoko vo'oku épemeovo yúhoikeokono xoko Sêza, natina úti, ngóúsokone inzóneu mbahúkeaya.

²⁶ Itea akó'oti ênja mani koeku yúndoe, mbáhoe xoko nâti, “Éha kôe pahúnevo rá'a” koêti. Énomone omínoam yáye nenékukene, ínapoxo nenékuke, iti nâti Agirípa, maka enepo epemá'ikakanane, aváne koekúti motovâti yundóxea vo'ókuke.

²⁷ Vo'oku íninjoa ákoyea aúhati mbahúkea iká'aeti enepo hákotimaka yúndoe koyuhoâti évotikokonoke ne hóyeno —kíxovokoxoane Féstu.

26

Yúho Poûlu nonékuke Agirípa

¹ Ina kíxo Poûlu ne Agirípa:

—Motóvane se'íkivoa yúho ne puvópitíhiko —kíxoane.

Yane koéxepukone vó'u ne Poûlu koane turíxeovone sa'íkeova yúho ne puvâti. Hara kôe:

² —Koati úhepeti inzóneu kó'oyene koeku mboréxeokono nzímea nenékuke, iti nâti Agirípa, motovâti nza'íkeova uhá koêti ne yúho jûdeuhiko puvónuti.

³ Ínapoxo koeku yéxi uhá koeti kixoku itúkeovo ne jûdeuhiko, koánemaka ne koekúti hiko ákoti akutíko isóneunoya yumópinokokoke. Énomone émbeminopi kévesekimo kémokenoyi ra yúnzo.

⁴ —Enepora ngóyeku ya xapákuke iyénonjapa xoko úngeaku koánemaka ya Njeruzálem ukeátine indúkovoiko kalivóno tukú koeti kó'oyene, heú koe jûdeu éxeahiko ngoêku.

⁵ Koati kaná'uti éxeonuhiko ukeátinekene ngalivónoxoiko. Yoko eneponi akahá'ahiko, mani motovâti koyúhoyea ngoêku vo'oku indúkeovo farízeu, enepone koati hokoâti ra hó'e úti, uti jûdeu.

⁶ Kó'oyene koati vo'oku ngúxone xoko Itukó'oviti, énjone kousokeovomo, yúnzoikinokono. Énomone neko koati emo'úti yuhó'ino Itukó'oviti ne voxúnoekene ápeyeamo.

⁷ Énomonemaka kúxoixo ne nduse koeti iháxakoku viyénoxapa, uti júdeu. Káxe, yóti kóxuna'ixovoxo ikéneke Itukó'oviti, kaha'áti itóponeamaka. Koati vo'ókuke ra ngúxone xoko Itukó'oviti, énjone kousokeovo, ene koyúhoino ne júdeuhiko indúkeovo váhere.

⁸ Námea koeti ínixinoa xâne xepákukenoé itúkeovo koati tiú'iti koéxepukopea Itukó'oviti ne ivokóvoti?

⁹ —Yanekôyoke, íninjoamaka ngónokea xuná'iyexa ongópea ne hokotíhiko Jesus íhae Nazàre.

¹⁰ Énomone indúko ya Njeruzálem. Namungóne koyuhópeti, yútoe tutíhiko sasedóti inuxínoti júdeu hó'eke, koyúhóti indúkeovo páhoe, éno kasása'iupo Jesus ingá'ae. Enepo koyuhókono kixókonokumo, ámbemaka xapákuke neko xâne koyuhoáti kónokea koépekeonohiko.

¹¹ Énomáka váhere indúkeoino ya uhá koeti íhikaxovoku hó'e júdeu. Muhíkova mbahúkoa váherexinoa yúho ne Kristu. Koane vo'oku yupíheovo mbúvehahiko, ako malíka yónongu ya pitivókohiko ya po'i poké'e nzopenókexoati.

¹² —Énomonemaka ngahá'a indúkea yanekôyo, mbihínoko ya Ndamásku omondi koyuhópeti itúkeinonu tutíhiko sasedóti inuxínoviti hó'eke úti, uti júdeu. Enepone koyuhópeti, koati koyúhóti indúkeovo páhoehiko indúkea ne itukéti.

¹³ Koeku véngea neko xêne, yoko itumúkotine káxe yanekôyo, apé koéne noínjone, éno xúnati uhapú'iti ukeáti vanúkeke anu'úkoti uhápu'ine káxe. Úhapu'i koéne njêrerekuke koane xêrerekuke njánena.

¹⁴ Heú koé úti víkorohikeovo poké'eke. Ina ngámo emo'úti kixónuti ya yuhóke úti, uti júdeu: “Saulú, imáko ké'iyivoku. Na koeti váherexino ítekeinonu? Koati itíne okó'okopovo kuteáti kixópovoku vúi óko'okopeovo enepo ixómo akasúrako heú'iti kiri haváva veínokonoke hokúxeokono” kixónune.

¹⁵ Ina ngixóa: “Kuti íti Unaém?” Ina yumopónu Vúnae: “Undi Jesus, enepone váherexinoko ítike.

¹⁶ Yexépukapa, xe'ó yákoepo! Ngoútata'ixinovopine kó'oyene vo'oku indukópitinemo ovónje. Keyuhó'inonoatimo xâne ne neíxone njokóyoke kó'oyene, koáne ne íngomumuxeopikeikomo.

¹⁷ Ngoítovopitimo ya áha kíxeopi ne júdeuhiko, koánemaka yane áha kíxeopi ne xanéhiko ákoti itukapu júdeu ya xoko mbahúkopikumo keyúhoyi emó'um.

¹⁸ Yané'e, imihé'okotimo isóneuhiko koane ipuhíkopeatihikomo hahákutike yonópoti uhapú'ítike. Iteóvatimo ne xunako Satánae hokópotimo Itukó'oviti. Ituyôpotinemo pahúnevo, koane itukópovotimo xanena Itukó'oviti, xaneátimaka ne po'ínuhiko xâne sasa'ípotine vo'oku kutípeonuhiko” kixónune Jesus.

¹⁹ —Yoko enepone páhoenonu Jesus indúkea yaneko koútata'ixinovonuku xenékuke, énomone indúko, iti nâti Agirípa.

²⁰ Inúxotike, ngoyúhoino ne íhae Ndamásku, koánemaka ne íhae Njeruzálem, yoko'omaka ne íhae uhá koeti poké'ixa Njúdeya. Yane ngoyúhoinoamaka ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu júdeu, enjókootihiko kónokea ikótivexea isóneuke ne pahúnevo yoko kuríkopea, koane hokópea Itukó'oviti, yoko itúkea únatinoe koekúti kuteáti motókeyea itúkea ne xâne inámapoti kixoku itúkeovo ikéneke Itukó'oviti.

²¹ Vo'oku kó'iyeaneye ne yúnzo xapákuke xâne, énomone namúkinonu ne júdeuhiko koeku óveam ya hána'iti imokóvokuti ina kaha'áhiko koépekeonu.

²² Itea vo'oku huvó'oxeonu Itukó'oviti, anéyeingo tukú koeti kó'oyene, ngoyuhó'iyeyati emó'u xapa uhá koeti xâne, kúteanamaka xapákuke ne ákoti apayáso koánemaka xapa payásotihiko. Ako po'i yúnzo ákoti itukápa neko koyúhone porófetahiko koánemaka Muíse ápeyeamo.

²³ Énomone ne kónokea koítoponeovo kotíveti ne Kristu, koane itúkeovo énomone inuxó exépukopo ukópea xapa ivokóvoti, motovâti kouhupu'ikea viyénoxapa júdeu, koánemaka po'ínuhiko xâne ákoti itukapu júdeu.

Tetú kixóa Féstu koyúhoyea ne Poúlu

²⁴ Koêkuiko koyúhoyea ne Poúlu ixómoti sa'ikóva ne yuho puvâti, kóhonokone emó'u ne Féstu tetú kixeáti yúho. Hara kíxoá:

—Pipókexovone vo'oku enó'iyea íhikexivo Poulú.

²⁵ Ina yumopâ Poúlu:

—Iti koati hána'iti teyonéti Festú, itea ako ángoeneye kuteáti iséneunonu. Haina undi pepokéxovoti. Ako kalíhuina! Itea enepora yúnzo, áinovo koati kaná'uti emo'úti. Haina yuho xâne pepokéxovoti ra yúnzo.

²⁶ Éxoapepo nâti Agirípa uhá koêti ra koekúti. Ako ongónokoa ámbiku'ixea ongóvo yúnzo'ixea, enjôati ákoyea ápahuina koekúti yara yúnzo ákoti exá. Vo'oku ako he'onó ákoe itúkeokono ra koekúti.

²⁷ Iti nâti Agirípa, ako ongónokoa émbemeopi kitípi itúkeovo kaná'uti ne yuho porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke. Énjoa kitípi —kíxoane Poúlu.

²⁸ Ina kixôa Agirípa:

—Íkitixati iténutimo nzokópea Kristu yara kalihú koeti emo'úti kuteáti yemó'uionu?

²⁹ Ina yumopâ Poúlu:

—Yusíkoti itúkeovo yara kalihú koeti ngoyúhoyea, áko'o ya umó'iyea, itea ehá'ani kutipási ké'yínu ya uhá koeti koekúti, ákoti itukápu ya ingá'akeovo. Haina póhutine íti, itea ehá'animaka kó'iyeaneyea ra uhá koeti po'ínuhiko kamokénonuti kó'oyene —kíxoane Poúlu.

Mani kurikópovotine ne Poúlu

³⁰ Yane exépkone nâti, koánemaka ne Fêli, enepone ngovenâdo, yoko Mbereníse, koánemaka uhá koeti neko ha'íne ivatáhkotiya.

³¹ Ahikúxoepovonehiko Poúlu, ina exókoko isóne. Hara koéhiko:

—Ako itúke ra hóyeno mani koépekinokonoke. Muhíkova iká'akeokono, ákomaka évotikinokonoke —koéhiko.

³² Ina kixôa Agirípa ne Féstu:

—Mani kurikópovotine ne hóyeno enepone hákoti epemóvo yúhoikeokono xoko Sêza —kíxoane.

27

Pahukókono ne Poúlu ya Róma

¹ Usoné'e visóneunokono vóneamo Ítalea ya hána'iti vatéke, kurikokonone ne Poúlu koánemaka ne po'ínuhiko iká'aeti xoko hóyeno koéhati Njúliu, kali payásoti húndaru pahúkoti póhuti séndu húndaru. Enepone hóyeno, hane úkea xoko iháxakoku teyonéti húndaru iháxoneti “Húndaruna Sêza”.

² Yane namúkone uti hána'iti vatéke íhae pitivóko koéhati Andaramítíu. Yoko koati usó koyétine yónea ne ivú'eti íyeuke pitivókohiko ya poké'exa Ázea ya xe'o mar. Yane pihóne úti. Hane xáne úti Aristáku, íhae Tesálonika, pitivóko ya Masédonea.

³ Po'ípone káxe, simóne úti ya pitivóko koéhati Sidom. Kóseana Poúlu ne Njúliu. Síkoa noíxoponea ínikonehiko motovâti kóusokinohiko Poúlu nókone.

⁴ Vukeáne Sidom, hane véko úti íyeu norte ya kali poké'e iháxoneti Xípere kukúkeke úne. Akó'oti siká ihunóvoti vékea vivú'e xoko mani vékoku úti.

⁵ Hunoneáne úti ne Silísea yoko Páfilea, ina símo úti ya Míra, pitivóko ya Lísea.

⁶ Yaneko pitivóko, ínixopono po'í vivú'e ne pahukoâti ne húndaruhiko omo'óviti. Enepone vivú'epo, hane úkea Alíxandiriya. Kene Ítalea yóno. Yane pahúkovine ne pahúkoti húndaruhiko vivú'ixea.

⁷ Kali éno káxe he'oo kóyeyea vivú'e koane tiú'iti píhea tumúne, ina hunonéo uti pitivóko koéhati Kínídu. Koati okotumoné kixoti uti ihunóvoti ákoinoke omótova ponó kó'iyea úti xoko mani vékoku úti. Yané'e vayákukoponovo poixô'oke kali poké'e koéhati Keréta xoko ákoyeaku áxuna ihunóvoti. Hane véko úti hunókokuke émeuxa Keréta, enepone iháxoneti Sáumona.

⁸ He'oo kóye húse'okea uti Keréta tukú koeti pitivóko koéhati Únati Ókokuhiko Ivú'eti. Yoko ako ahika po'í pitivóko koéhati Láseya né'e.

Koímaiti koane tiú'iti yoneáti

⁹ Vo'oku ko'ókoriyeya ne vónea koane enó'iyeané káxe vévoe, simóvone kaxena tiú'ipe yoneáti ya hána'iti vatéke. Koáhati pihotíne ne áyui júdeuhiko hó'eke, enepone irikóvoti xapa kásati. Yane enékoa Poúlu ne po'ínuhiko úti.

¹⁰ Hara kixovokoxoa:

—Ítínoe hóyeno, íninjoa tiú'iyeamo vónea koane koímaitimo. Enómakamo evónevoti, haina póhutine ya xoko vivú'e koane ínone, itea enómo koeku úti, póhutihiko úti —kíxovokoxoane.

¹¹ Itea enepone pahúkoti húndaruhiko, hane kuvóvoxo ísónneunoa únae ivú'eti, koánemaka ne iyonoâti ne hána'iti vatéke. Ako koati itúkoke yuho Poúlu.

¹² Yoko enepone ókoku vivú'e, haina koati únati okokúti ya xapa kaxena kásati yoko ihunóvoti. Énomone xu'ínaino ha'íne úti ínixoâti kónokea vukóponea, kahá'atihiko itóponea pitivóko koéhati Feníse motovâti vókeaya xapa kásati. Enepone Feníse, po'í ókoku ivú'eti yane kali poké'e koéhati Keréta. Yoko pí'á kôe ínonexinovoku úkeaku ihâroti. Ápe xoko úkeaku kótuti koánemaka xoko úkeaku kásati.

¹³ Yane turíxovone ápeyea ihunóvoti he'oo koyêti ihúneovo íhae úkeaku kásati. Yoko ikutíxatihiko itopónoatimo neko áha yónea, énomone veyópoinoahiko neko ínati haváva íxikoáti ne vivú'e. Úkeane pího úti. Huse'oo kíxoa vivú'e ne poké'ixa Keréta ákoti koati ahíkea.

¹⁴ Avo áxu'íkene vónea, kenó'okone éno xúnati ihunóvoti iháxoneti “Nordeste” ukeáti íyeu Keréta.

¹⁵ Yane koati xúnati amátitikea vivú'e. Ákone víta vévekea xoko mani vâha vékea úti vo'oku xunáko ne ihunóvoti. Énomone síkó kíxínoa úti ya koêkúti iyónoaku ihunóvoti.

¹⁶ Yane hane véko úti xoko ákoyeaku áxuna ihunóvoti poixó'oke ya kali poké'e koéhati Kalaúda kukúke úne. Énomone veyópea úti ne kali vatéke híre ne vivú'e. Éno víkó'okoríxea ina vitopâ vûrukea vivú'eke.

¹⁷ Vurúkoane, ina íka'ákexoa ahinoétihiko ya mâreso kotíu'íkoati, puvâti itóhíneyea. Vo'oku píkeahíkomaka ómeovimo ihunóvoti ya koéhati Siríte, óvoku éno haríri, ene poké'exinoanehiko ne kayápaehiko ihunóvoti iyonoáti ne vivú'e. Yane síkó kíxoanehiko ne vivú'e ya koêkúti iyónoaku ihunóvoti.

¹⁸ Yupíhovo kíxó'oviku ne éno xúnati ihunóvoti. Yane ko po'ípone káxe, kûríhíkoanehiko ínone ne vivú'e oévoke úne motovâti yapáhiyea.

¹⁹ Yane mopó'apeke káxe, vânahíxovane ne ahinoétihiko huvo'óxoati úti kûríhíkea oévoke úne ne po'ínu ípovo vivú'e.

²⁰ Kalí ápe káxe ákoyeane naíxa uti káxe koane hékerekíhiko. Ina apémaka neko éno xúnati ihunóvoti xánena úko ito'óviti. Yane ákone kúxa úti víteovomo.

²¹ Yoko enotíne káxe ákoyeane níka ne uhá koeti ivu'íxoati ne ivú'eti. Yane exépucone Poúlu xapákuke uhá koéti, ina kíxovókoxo:

—Ítínoe hóyeno, mani konokoáti kitípínunoe yaneko ngoyuhó'inopinoe ákoyea yusíka vipúhíkea Keréta. Yane áko'oni ra koímaiti koeku úti kó'oyene koáne ra éno vévonevo.

²² Hara kíxónu ánjú páhoenonu: “Poulú, hako píke. Koati konokoáti sími xoko Sêza, enepone koati payásoti náti. Epó'oxo ya hána'iti seánakopi Itukó'oviti, ákomo ápahuina ivokóvoti xapákuke ne xénena yara iví'e” kíxónune.

²³ Kó'inokeneye ra yunzó'inopinoe, vo'oku yara yóti simónu ánju, ovuxe Itukó'oviti ukeáti vanúke. Yoko énomone nzóko ne Itukó'oviti. Koati undi ovóxe.

²⁴ Hara kíxónu ánju páhoenonu: “Poulú, hako píke. Koati konokoáti sími xoko Sêza, enepone koati payásoti náti. Epó'oxo ya hána'iti seánakopi Itukó'oviti, ákomo ápahuina ivokóvoti xapákuke ne xénena yara iví'e” kíxónune.

²⁵ Hákonokopo píke ítínoe hóyeno, vo'oku koati ngutípoti Itukó'oviti kousokeamo kuteáti ne yuhó'inonu.

²⁶ Itea vamatítíkokonotíkomo xoko kali poké'e kukúke úne —kíxovokoxoane Poúlu.

²⁷ Itopónone pí'áti kúveu lúmingu ákoyea iyuhíxavi ne xúnati ihunóvoti koane ákoyea tópi iyónoviku yane mar koéhati Andíríyátíku, pó'okoa ahinoétihiko yane vivú'e ákoyeane vahíka poké'e. Yoko kukúnemea yóti yanekóyo.

²⁸ Ina kurínó'ekohíko mâreso apéti ko'inákoati kírípuhíke, ihíxoati upénoko neko úne. Yane éxoanehiko itúkeovo tirintai sei koeti méturu upénoko. Ya kali tumúneke, íhíxopahíkomaka. Yane itóponoiko vinti seti koeti méturu.

²⁹ Vo'oku píkeahíko ínumeamo mopó'i ne vivú'e, kurínó'ekinohíko koaturu koeti ínati haváva ya terékuke ne vivú'e motovâti ókea koáne ákoyeane píha tumúne. Yane épemone hó'e póhutíhiko neko xâne ákoyeanemo íká'akaríxapu yúponíyea.

³⁰ Enepohíkone ahinoétihiko yane vivú'e, kahá'ane ínixea oxéne kohó'íyea. Hukínóvoti koévesekehíko úneke ne kalí vatéke, enepone ípíhene kúveuke vivú'e yanekóyo. Koati itúkóvotíhiko kahá'ati itúkínoa po'ínuhíko haváva íxíkoátimaka ne vivú'e ya nonekútíke.

³¹ Yane hara kíxovokoxoa Poúlu ne pahúkoti húndaruhíko koáne ne húndaruhíko páhoe:

—Enepomo hákoti óvo kúveuke vivú'e ne ahinoétíhíko, ákomo itépunoe —kíxovokoxoane.

³² Yane tetúkoane húndaruhíko ne mâreso itopâti neko kali vatéke. Síkó kíxoane íríkeovo úneke.

³³ Kaha'áne yúponíyea, pahúkóka Poúlu uhá koéti neko xâne níkea. Hara kíxovokoxoa:

—Katoze koene káxe íxómoyea kíxoixínoe ákoti níkenôe tukú koeti kó'oyene.

³⁴ Koati mbahúkópiti níki vo'oku koxunákopítinoemo. Yoko péhutínoe, muhíkova póhuti kalí híyeu tíuti ákomo évakapu —kíxovokoxoane Poúlu.

³⁵ Uke'éxoa Poúlu koyúhoyea nê'e, veyone páum, ina íkoró'ixínovo Itukó'oviti nonékuke uhá koéti, ina hono'ékexoa koane níkea.

³⁶ Yane úhepepone ísóneu uhá koéti neko xâne, ínamaka níkohíko.

³⁷ Yoko duzentu setentai sei koe úti kúveuke neko hána'iti vatéke.

³⁸ Uke'éxonehíko níkea, kûríhíkoane úneke ne tíríku, ínone vivú'e motovátimaka yapáhiyea ne hána'iti vatéke.

³⁹ Yuponíne, ako éxapana poké'e símoku úti neko ahinoêtihiko. Itea noixoânehiko ápeyea tâki neko úne koane enó'iyea haríri xe'ókuke, ina yuhó'ixokoko oposíkoti kíxoaku iyónea vivú'eya.

⁴⁰ Ina tetukoâhiko ne mâresona ínati haváva ixikoâti ne vivú'e. Yane kuríkoane oévoke úne. Kúxeopamaka ne avekópeti, enepone iyonoâti ne vivú'e koêkuti áha iyónea. Inamaka koexépukopa ne kayápaeti oveâti nonékuke ne vivú'e motovâti iyóneovi ihunóvoti iyuke xê'o ne úne.

⁴¹ Itea vitopónoane ne ho'úxopovoku êno haríri oévoke úne, yúhurukovone none vivú'e xapa haríri, itópokonone. Yoko turíxovone itátakexea ne ivú'eti terékuke vo'oku yupíheovo xunáko ovóxokeovo ne úne.

⁴² Yane ínixa húnaruhiko kónokea koépekexea ne iká'aeti, puvâtihiko áraukea koane kohó'iyea.

⁴³ Itea vo'oku kahá'ayea koíteovo Poûlu ne koati payásoti húnarua, ako síka koépekeokonohiko. Yane pahúkoa ne xanéhiko éxoti áraukea inuxó kó'iyeahiko kurino'ekovo úne kome motovâti itóponea movó'iyeano poké'e.

⁴⁴ Kene ne po'ínuhiko xâne, pahúkokoona namúkea tâpoa, áko'o itátakexine vivú'e motovâti íteovohiko. Énomone koéneye uhá kó'iyea itóponea movó'iyeano.

28

Kali poké'e koéhati Maúta kukúke úne

¹ Vitopóvane neko poké'e, ina vexôa itúkeovo Maúta koéha.

² Koati únati kátarakeovi ne ko'óvokutiya. Óxokuxinovi yúku vo'ókuke ne úko yoko kásati.

³ Ápemaka kali noku xelêke, ítxione Poûlu, kúremaka yúkuke. Yane apé koene koéxoe kohó'iyeano otuko yúku. Ikokó koéne vo'ókuke Poûlu.

⁴ Noixoâne ko'óvokutihiko íkokeovo vo'ókuke Poûlu, hara kíxókokohiko:

—Koatínea koepékoti ra hóyeno. Íteova ne mani yúpuririkeovo, itea kó'oyene ipihóponokonotíne kuteâti motókeyea kíxeokono —kíxókokonehiko.

⁵ Itea ikátatavo'uxovo ne Poûlu, kuríkoâti ne koéxoe yúkuke. Yane ako yuvâti.

⁶ Yoko kúxoane ko'óvokutihiko momó'oxeamo ne vó'u, áko'o hú kó'iyeamo ivókeovo. Xu'íkénene, noixoânehiko ákoyea yuvâti, ípokone isóneunoa. Yane koyuhoâtihiko itúkeovo íhae vanúke ne Poûlu.

⁷ Yoko xêrerekuke neko vóvoheixoku, ápe émeuxa hóyeno koéhati Pûbiliu, enepone pahúkoti yane kali poké'e. Poréxovi ne hóyeno vókea óvokuke kúveu mopo'âti káxe. Koati únati kátarakeovi.

⁸ Yoko ka'aríneta há'a ne Pûbiliu. Ípeke óvo, yuvâti xúnati ihoréketi yoko êno otuko mûyo. Ina noixóponoa Poûlu, yane itúkinoane orásaum koane ípíhone vó'u tutúkuke koitóvati.

⁹ Ikénepoke, heú koe símohikea ne po'i ka'aríneta yane kali poké'e koane koíteovahiko Poûlu.

¹⁰ Koati ênoti íparaxeovike nekóyohiko. Simovóne kaxena píhópea úti, ípihoahiko xoko vivú'e ne uhá koeti nókune úti koékume vónea.

Ukopóno ne evo Poûlu yonoti Róma

¹¹ Ya hunókokuke ne mopo'âti kohé vókea yane kali poké'e, namúkopone uti po'i ivú'eti íhae pitivóko koéhati Alíxandiriya. Yoko ókokunemaka yaneko poké'e xapa kaxena kásati. “Hapáparu” íhaxeokono neko hána'iti vatéke, hokópoti íha pí'âti ipunéti, mahi hapáparu, hókone po'íhiko xâne.

¹² Simoné'e úti pitivóko koéhati Sirákusa, mopó'a káxe vókoaya,

¹³ ina vukopónomaka. Yane simóne uti pitivóko koéhati Rêxiu. Poéhapoako káxe ikéne, turíxovone ihúneovo ihunóvoti ukeâti úkeaku kásati. Pí'a káxe vómone ina símo úti pitivóko koéhati Potéyoli.

¹⁴ Yane pitivóko, tokópone uti po'ínuhiko kutípoti Jesus. Épémovihiko vókea xokóyoke kúveu póhuti sêmana. Koáne, vókoaneya. Koatíne kóye imókone vitopóno pitivókona Róma.

¹⁵ Yoko eyékoxoane po'ínuhiko úti kutípoti Jesus ya Róma kenó'okeamo úti. Énomone píhíno okótumonexeeovi ya ipuxóvokutihiko koéhati Parásana Ápiu yoko Mopo'âti Kavanékuti. Noixoânehiko Poûlu, íkoro'ixinovo Itukó'oviti koane úhepepeoneo isóne vo'ókukehiko.

Poûlu ya Róma

¹⁶ Simoné'e úti ya Róma, poréxokono ne Poûlu ápeyea koati óvoku koane éxopea koéku. Itea kóyeane ápeyamaka húnaruya koyonoâti.

¹⁷ Mopó'a káxe íke símine úti, ítaikoa Poûlu ne payásoti jûdeu íhae Róma simínoa. Hara kíxovokoxoa simonéhikoya:

—Itínoe iyénonjapa jûdeu, ako váhere índukeinoa ne viyénoxapa jûdeu. Ákomaka angápa ne kixoku itúkeovo ne voxúnoekene kûreinovike. Itea kóyeane ingá'akeokono ya Njeruzálem, koane ngurí'okeokono íhae Róma.

¹⁸ Uke'éxone épemo'ikeonuhiko íhae Róma koêku ra índuke, kaha'ahiko kuríkopeonu, in-xoâtihiko ákoyea váhere índuke mani ngoépekinokonoke.

¹⁹ Itea ako kaha'á íxa viyéno jûdeuhiko nguríkopeokono. Énomone kutí'ino ngonokoâti émbemeovo yúnzoikeovo xoko koati payásoti natina úti, enepone Sêza. Kene haina nzimínoti yáye vo'oku ápeyeya váhere itukehiko ne iyénonjapa jûdeu ânja ngoyúhoyea nonékuke nâti.

²⁰ Inzáxikinopikenoe yáye, ngaha'âti noínjeopi yoko yúnzo'ixeopinoe. Koati vo'ókuke ne kúxoixone úti, uti íhae Izarâe, véxone kóusokeovomo, ingá'akinovo yara korénde — kixovokoxoane.

²¹ Ina kixoáhiko jûdeu iháxiu:

—Ako ápahuina koyuhópeti simo'óviti ukeâti Njúdeya koyuhó'inoviti kêku. Ákomaka viyéno simo'óviti koyuhópoinoviti ápeyeya váhere ítike.

²² Itea kóyeane kaha'áyea kámokenoyea uti iséneu, vo'oku véxoane itúkeovo koati puvonéti ya uhá koeti poké'e ra ho'éti hékone —kíxoanehiko.

Koyúho emo'u Itukó'oviti ne Poúlu ya Róma

²³ Yoko hoénaxohiko káxe ho'úxovopemo. Simovóne neko káxe, éno simóti xoko Poúlu óvokuke. Ukeâti yuponí koéti, tukú kixoa yóti koyúhoinoahiko Poúlu koeku natíxea Itukó'oviti xapa xâne, kaha'aínoati kutípea Jesus. Hane veínoa ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, koánemaka ne yútoe porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke.

²⁴ Ápe ítonehiko Poúlu kutípea vo'oku yuhó'inoa. Kene po'ínuhiko, ako akútípoa.

²⁵ Koeku yumópeokoko né jûdeuhiko yaneko pihópeaku, hara kixovokoxoa Poúlu tumúneke pihópeahiko:

—Koati tokopóvoti yúho ne Sasá'ti Omíxone Itukó'oviti mekúke vo'oku yoxúnoekene. Énomone ne yúho xoko porofeta Izâiya,

²⁶ enepone koéti:

“Yokóyuhopoinoa ra xanéhiko. Hara íxeahiko: ‘Kemoâtinoemo, itea ákomo kalíhuina yéxinoa iséneu ne kémone. Neixoâtimo, itea ákomo kalíhuina iyúseinopi koêku ne neixone.’

²⁷ Vo'oku títi kóyeyea omíxone ra xanéhiko, exexó kixóhiko kêno koane úke. Yane ako ínixone koane kámone. Ákomaka éxina isóneu koêku. Yane ákomaka aúkapapu njokóyoke, koane ákomaka ngaítapahiko” kôe. *Izâiya 6.9-10*

²⁸ Ina kixovókokopamaka Poúlu:

—Ivévaka itúkeovo xapa xâne ákoti itukapu jûdeu omókonomo ra íhíkavoti koyúhoti kixoku koíteovovi Itukó'oviti ya pahúnevo úti, uti xâne. Yoko ivavákoatihikomo nê'e —kixovokoxoane.

(
²⁹ Uke'éxone koyúhoyea ne Poúlu, pihóponehiko ne jûdeu. Yoko kali xúnati yumópeokokohiko koeku pihópea vo'oku kámone.)

Pí'a xoénae iká'akovo ne Poúlu

³⁰ Pí'a xoénae óva Poúlu neko ovokúti alúkaxone, koane ú'uso kóye ivávakea uhá koeti xâne noixóponoati.

³¹ Ako píkone ne Poúlu, koane ákomaka itopâti koyúhoyea koêku ne natíxea Itukó'oviti xapa xâne. Ákomaka itopâti íhíkaxea ne íhíkavoti koyúhoti koeku Vúnae Jesus Kristu.

Hunókokune.

RÓMANU Yútoe Poûlu páhøe xapa kutípoti Jesus íhae Róma

Yaneko yutoxôa Poûlu ra koyuhópeti, pítivokona Koríntu óvo. Ápe isóneu noíxoponea ne hokotíhiko Jesus ya pítivokona Róma, maka káxunakanehiko ikéneke Itukó'oviti. Itea tumúneke píheaya, kurikoponoiko tiúketi ya Njeruzálem, huvó'oxeekonoke ne kutípotihiko Jesus yane pítivóko, páhoenoa íhae Masédonea. Yutóxinoake Poûlu ra koyuhópeti, kouhápu'ikinoti ne hána'iti isóneunovi Itukó'oviti, uti xáne yara poké'e, yaneko pahukínovi Xe'éxa ivókinovovi. Éxokoamaka Poûlu ne íhae Róma ápeyeya isóneu xo'ópeinoahiko.

Xapákuke ne júdeu hokoti Jesus nóvo, ápe koyúhota kónokea sirkunsidá kó'yeya ne xáne inúxotike, ina yusíka hokópea Jesus. Éxokoa Poûlu ya yútoeke ákoyea ákoeneye. Éxokoamaka itúkeovo vo'oku kúveovo uti Kristu ponópínovoke úti nonékuke Itukó'oviti, kutí'inokemakamo vonopáti natíxokuke vanúkeke, kene háina vo'oku vitúkea páhoenovovi yútoe Muíse. Yokómomapihi ne yutoéti inuxínoati ne Ngálata, yútoemaka Poûlu, vo'oku kouhápu'ikinovimaka koéku ne sirkunsidá koéti.

Anéye íháxakexoku kápituluhiko ya koyúhope Rómanu:

1.1 yonoti 1.15: turi yútoe Poûlu yuhóikoti íhae Róma

1.16 yonoti 3.20: pahukóvoti nonékuke Itukó'oviti ne uhá koeti xáne, júdeu koánemaka ákoti itukápa

3.21 yonoti 4.25: koítovovi Itukó'oviti yane pahúnevo úti vo'oku kúveovo uti Kristu yoko ítukeinovovi ya kuruhúke, kene háina vo'oku sirkunsidá kó'yeya úti, itukovo vo'oku hókea uti yútoe Muíse.

5.1 yonoti 8.39: vinamápone xoko Kristu

9.1 yonoti 11.36: kotíxoponoa Poûlu ákoyea axú'ina hokoti Kristu xapákuke júdeu, itea éxoa símeovoikomo káxe hokópeahikomo.

12.1 yonoti 15.13: ahá'inoa Itukó'oviti itúkea ne hokoti Jesus

15.14 yonoti 16.27: íkopovo Poûlu

Turi yútoe

¹ Yundóxinopínoe, undi Poûlu, undi ovoxe Jesus Kristu. Koati undi íháxiu Itukó'oviti koyúhoyea emó'u xapa xáne. Haxákonumaka Itukó'oviti indúkeovo koyuhoáti ra inámati íhíkavoti ítuke.

² Yoko enepora inámati íhíkavoti ukeáti xokóyoke, koyúhoane Itukó'oviti mekúke ápeyeyamo. Anéko sasá'ítike emó'u xoko yútoe porófeta, enepohikone koyúhota emó'u Itukó'oviti mekúke ³ koyuhoáti koéku ne Xe'éxa Itukó'oviti. Yoko enepo ikútípasikoponovovi ne Xe'éxa Itukó'oviti yaneko símeaku yara kúveu méum, xapa ámoripono Ndávi, teyonéti náti mekúke, úkea.

⁴ Koati hána'iti kouhápu'ikeokono itúkeovoxo Xe'éxa Itukó'oviti ne Vúnae Jesus Kristu, yaneko exépukeopeaku ukópea xapa ivokóvoti ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

⁵ Koati vo'oku ítuke Jesus kóseanayeonu Itukó'oviti, porexónuti indúkeovo ápostulu ya íháke. Koane poréxonumaka ngoyúhoyea emó'u xapa xáne, enepone uhá koeti ákoti itukapu júdeu, motováti kúveovo Xe'éxa Itukó'oviti koane hokópeamaka.

⁶ Yoko yanékoma xapákuke neko po'ínuhiko kuvováti, itínoe íháxiupo Itukó'oviti hokópea Jesus Kristu.

⁷ Enepora koyuhópeti, mbahúkinoane ne uhá koeti xáne ya pítivokona Róma ákoti omotóva okóvo Itukó'oviti, itínoe íháxiupomaka Itukó'oviti itúkeovo kasása'iupo. Itúkapu hána'ítike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a úti, yoko Vúnae Jesus Kristu yóvoheixonoe, koánemaka úhepetike isoneúti ukeáti xokóyoke.

Íkoro'ixovo xoko Vúnae ne Poûlu vo'ókuke ne kutípoti Jesus ya Róma

⁸ Inúxotike, ya íháke Jesus Kristu, íngoro'ixovo xoko Itukó'oviti, nguvónone, ve'ókuke, uhá ketínoe. Vo'oku ya uhá koeti kúveu méum, anéko koyuhoáti kixeku kítípinene Kristu.

⁹ Yoko Itukó'oviti, enepone ngurí'okovoke, enepone heru'ó ngíxonemaka omínjone indúkea ítukexeonuke, ngoyuhoáti ra inámati íhíkavoti omínovike Xe'éxa, éxoa itúkeovo koati kaná'uti ákoyea ánga indúkinopínoe orásaum.

¹⁰ Kóyekune émbemea Itukó'oviti míhe'okinonumo onjéne noínjoponeopi yara koeku kó'oyene, itukapu ahá'inonu.

¹¹ Koati yupihóvotíne ngahá'ayea noínjoponeopínoe, motováti omínombi unako kékú ikéneke Itukó'oviti, kutí'inokemo kexunákovoti ikéneke Vúnae koeku nzímea xepákuke.

¹² Hara ngíxo, mani ngahá'ayea kutikokó kó'iyea kóxunakeovo úti ikéneke, koeku ámbeyea xepákukenoe, ngoxunákovoti ikéneke Kristu vo'oku kixeku kívivo Vúnae, koèkumaka kèxunakivo vo'oku ngixoku ngúveova.

¹³ Ngahá'amaka yéxi, itínoe mbó'ínu xoko Vúnae, enó'iyea ngahá'ayea mbíheea xepákuke, itea tukú koeti kó'oyene, ako tópi itopónuti. Mani ngaha'áti ápeyemaka eho ngo'ítukeino Vúnae xepákukenoe, kuteáti koeku ápeyee xapákuke po'ínuhiko xáne ákoti itukapu júdeu po'íke ongóponoku.

¹⁴ Vo'oku koati apéti itukexeonuke Itukó'oviti, nóngone indúkea. Énomone ne ngoyúhoyea emó'u xapákuke uhá koeti xáne. Haina pohúneti xapa xáne hána'iti ihíxaxovoti kuteáti ne ngerèkuhiko, itea koánemaka xapa xáne ákoti akutêa. Hainámaka pohúneti xapa xáne ko'éxoneti, itea koánemaka xapa xáne ákoti éxone.

¹⁵ Énomone ú'uso ngóyeino ngoyúhoyeamaka ne inámati ihíkavvoti ukeáti xoko Itukó'oviti xepákuke, itínoe íhae Róma.

¹⁶ Ako ndeína ngoyúhoyea ra inámati ihíkavvoti omínovike Jesus, vo'oku koati xunako Itukó'oviti nè'e koíteovo xáne ya pahúnevo, koèkuti kutipoáti. Énomone koéneye xapákuke júdeu inúxotike, koánemaka xapákuke po'ínuhiko xáne ákoti itukápa.

¹⁷ Vo'oku yane inámati ihíkavvoti íhae xoko Itukó'oviti, kouhupu'ikovo ponópeovi Itukó'oviti nonékuke koeku kúveova úti. Yoko ukeáti túri tukú koeti hunókokuke, konókoti kúveova úti, kuteátimaka koeku yutóxeovo emó'uke Itukó'oviti, enepone koéti:

“Enepone xáne ponóvoti nonékuke Itukó'oviti, enepone kuvovâti, itopónoatimo ne inámati apéyati ákoti hunókoku xoko Itukó'oviti” kôe.

Koati váhere kixoku itúkeovo ne uhá koeti xáne

¹⁸ Itea xoko Itukó'oviti vanúkeke úkea ipíhóponeokonokemo ne uhá koeti xáne yara kúveu mêmum ákoti teyá ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, koánehikomaka ne xáne vahérxoti kixoku itúkeovo, enepohikone itopátimaka ne po'ínuhiko xáne éxea ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti vo'oku váhere kixoku itúkeovo.

¹⁹ Kó'inokeneye, vo'oku enepone kixóvoku Itukó'oviti motovâti éxeokono xapa xáne, ú'uhapu'í kóye vo'oku kouhupu'ikinoanehiko Itukó'oviti ne xanéhiko yara kúveu mêmum.

²⁰ Enepone kixóvoku Itukó'oviti ákoti inixoáti, kuteáti ákoyea uké'eyeaku xunáko, koane itúkeova ne hána'iti teyonéti Itukó'oviti, koati iyúseoti ukeátine iná apé ra mêmum, vo'ókuke ne uhá koeti koekúti itúke vo'u Itukó'oviti. Énomone ákoino pó'onexeoovoke xanéhiko nonékuke Itukó'oviti.

²¹ Exoahiko ápeyee Itukó'oviti, itea ako téyahiko, kuteáti mani nókone kíxeokono koeku itúkeova ne koati kaná'uti Itukó'oviti. Ákoma íkara'ixinapahiko, itea hahakú koénehiko isóneu vo'oku áinovo koekúti ákoti itóponone ovêa isóneuke.

²² Vo'oku íkutixapeovohiko ko'éxoneti, énomone itúkinovo xáne ákoti isóneu.

²³ Ya koèkuni kahána'íkea ne éno hána'iti iháy'u'uti Itukó'oviti ákoti hunókoku, áinovo koene ipunéti, okovo xáne vekotimo pevótike iháy'u'iko, yoko ipunéti okovo hó'openo óti, koane okovo po'ínuhiko hó'openo koaturu koeti héve, yoko hó'openo há koéti poké'eke yoneáti húra.

²⁴ Vo'oku kixóvokuhiko, síkoane Itukó'oviti koésayu'ixopeovohiko yane itúkea váhere áha itúkea, koane ikópiti'íkopeokoko, koane kótéyokeokoko múyo yane váhere kixókokokuhiko.

²⁵ Koati kurikoátihiho hókea ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, hokópoti kixovókuti ákoti akaná'u. Áinová koe koéxokeu Itukó'oviti hokópohiko, koane énomone iháy'u'iko ya koèkuni itúkeovo Itukó'oviti iháy'u'iko, poéhane itukóvo pahúkoti apé kó'iyea uhá koeti koekúti, poéhanemaka motokêa iháy'u'ikeokono ákotinemo hunókoku. Énomoneoxo ákoyeneye.

²⁶ Vo'oku kó'iyeaneye kixoku itúkeovo ne xanéhiko yara kúveu mêmum, síkó kíxoane Itukó'oviti itúkea váhere úhepune múyo, koeku koésayu'ixeahiko kixoku itúkeovo ikoyénoxopovokokoti. Vo'oku muhíkinova ne senóhiko xapákuke, ya koèkuni itúkeovo hóyeno ko'íma, kuteáti kixoku itúkeovo uhá koeti ko'ímati, kópoe'akoa ne kixoku itúkeovohiko, íko'ímoxopovotine po'í sêno.

²⁷ Kúteanemaka kixoku itúkeovo ne hóyenhiko. Enepone kóyenyoea sêno kuteáti kixoku itúkeovo uhá koeti koyénoti, kuri kíxoanehiko. Áinová koéne po'í hóyeno oyókopone, koane kóyenopekokokohiko. Koati yupihóvotine ikópiti'íkopeokoko koeku ikóyenoxopeovokoko. Yoko koati motokeáti nekóyohiko namúkoepa koxé'ukene ne ehopo ítuke, ésa'i ne váhere kixoku itúkeovo.

²⁸ Enepone xanéhiko yara kúveu mêmum, vo'oku ínixea ákoyea itúkovoake ne éxea Itukó'oviti, síkó kíxoane Itukó'oviti hókea ne váhere isóneu, koane itúkea koekúti mani ákoti omotóva itúkeokono.

²⁹ Áinovo xáne itúkotihiho uhá koeti kó'iyevoku váhere kixovókuti, vahérxinoatimaka ítuke ne po'ínuhiko xáne. Koatíhikomaka ipupákinoti isóneu kahá'ayea tíuketi, koane

áhatimaka váherexea ítúke yoko poé'aino isóneú po'ínuhiko xâne vo'oku iyókeova ítúkevo. Koatíhikomaka koépekenati, koane áhatimaka okópea po'ínuhiko xâne, koane semékekexea. Koati úhepetinoahikomaka ítúkea váhere, koane ítúkea xêti po'ínuhiko xâne ítúkóheyeati koêku, ³⁰koane ikópiti'ikeamaka íha. Koatíhikomaka puvoti Itukó'oviti, koane kapayásokinovokokoti. Koati ikútixapovotihikomaka únati ya po'ínuhiko xâne, koane áhati iháyu'ikopeovo. Ákomaka tópi kixoku isóneú kahá'ayeá ítúkea váhere. Ákohikomaka akútipo há'a yoko êno.

³¹Aínovohikomaka xâne ákoti isóneú. Ákomaka kaúsaka emó'u enepo apé yúho. Ako ápahuina xâne ítupa'íkonehiko, muhíkinova koati êno yoko há'a. Koati ákoti xâne kóseanane.

³²Upánini exo yuho Itukó'oviti motókeyea yonópea ipihóponovokutike ne xâne koetíneye ítúke, ítea kóyeane váherexeahiko ítúke. Haina póhutine, ítea ínixeahikomaka unáko ne po'ínuhiko xâne koetíneye kixoku ítúkeovo.

2

Aínova pahukóvoti, júdeuhiko koánemaka ne po'ínuhiko xâne

¹Énomone ngó'ino: Iti húketi isóneuno po'ínuhiko xâne, inixeáti ákoyea aúnati, neíxapu. Yusíkoti ítíkivo ákoti apayáso, áko'o koati teyonéti, kóyeane ákoyeamo pé'onexivoke nonékuke Itukó'oviti. Vo'oku koeku kó'iyeaneye iséneuno po'ínuhiko xâne, koati kixepóvoti, koati keyuhópovotimaka ákoyea yaúnati vo'oku ápemaka ítike kuteáti ne ínixene ákoyea aúnati xoko po'ínuhiko xâne.

²Véxoa ítúkeovo koati ponóvoti ne Itukó'oviti enepomo ipihápana xâne vahéréxoti kixoku ítúkeovo.

³Koeku ínixi ákoyea aúnati ne xâne koetíneye pahúnevo, ápeikopo oxéne ítivoamo ne ipíhohonope Itukó'oviti koeku ítíkímaka koekútihiko kuteáti?

⁴Áko'o, kó'inokenemeaye iséneuno po'ínuhiko xâne vo'oku ákoyea ítíkoake ne êno hána'iti seánakovi Itukó'oviti ákoti imaíkinapu xâne koane ákoti imáxapuví. Ákoikopo yéxa ítúkeovo koseánapiti Itukó'oviti vo'oku kahá'ainopi ikétivexi iséneuke koane kiríkopi váhere kixeku ítíkivo?

⁵Itea koeku ítíkivo xâne koati tiú'iti omíxone koane ákoyeamaka ikétivexa iséneuke ne váhere ítike, inamá'axone kuri'úxovo ne metókeinoke ipíheponikonomo yaneko káxe simapúne ipíhohonope Itukó'oviti, enepo kauhápu'ikakanane ne koati ponóvoti kíxoaku ipíhopena ne xâne pahukóvoti.

⁶Vo'oku hane exôa kíxoakumo Itukó'oviti yuhaíkapane ne póhutihiko xâne, enepone kixoku ítúkeovo yáye yara poké'e.

⁷Porexoátimo Itukó'oviti ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku xoko xâne ixómotihiko koxuná'ixovo ítúkea únati, enepohikone kaha'átimaka ítóponea ne êno yupihóvoti unako koépokumo ya xoko Itukó'oviti yoko kahána'ikeokonomo ya xokóyoke ákotinemo uké'eyeaku.

⁸Itea enepohikone xâne póhutine unako koêku yuíxovo, ákoti akutípoa ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, koane áhatimaka váherexea kixoku ítúkeovo, kotívetimo kíxoaku Itukó'oviti ipihápananehiko.

⁹Koati kotívetimo koêku epó'oxo koati hána'itimo tiveko kixókonoku ne uhá koeti xâne ítúkoti váhere. Énomonemo koéneye inúxotike xapa júdeu, koánemaka xapa uhá koeti po'í kó'iyevoku xâne.

¹⁰Itea enepohikone xâne ítúkoti únati, yupihóvotimo unako koépoku xoko Itukó'oviti, koane kahaná'ikokontimo ya xokóyoke, yoko hána'itimakamo úhepeko isóneú ukeáti xoko Vúnae. Koati énomonemo koéneye inúxotike xapa júdeu, koánemaka xapa uhá koeti po'í kó'iyevoku xâne,

¹¹vo'oku nonékuke Itukó'oviti kutíkokone uhá koeti xâne.

¹²Yané'e, uhá koeti xâne ítúkoti váhere ákoti exá koêku ne yutoéti yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, ákomakamo veínakana neko yutoéti yúhoikopeokono, pahukápanane ipihóponovokutike. Kene uhá koeti xâne ítúkoti váhere exoáti ne yutoéti yane Ponóvoti Kixovókuti, koati énomonemo veínokono yuhaíkapakanane.

¹³Vo'oku haina xâne pohúneti kamonenó kixoáti ne yutoéti ya Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse ponopóvo nonékuke Itukó'oviti, ítea koati xâne ítukoáti ne ponopóvo nonékuke.

¹⁴Enepone po'ínuhiko xâne ákoti itukapu júdeu, ákoti exá ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, enepo eopáhiko ya xokóyoke kónokea pónea kixoku ítúkeovo, kuteátimaka koêku ne páhoenokono xâne ítúkea yane Ponóvoti Kixovókuti, yusíkoti ákoyea éxa neko yútoe Muíse, ítea kóyeane kutí kó'iyea apéti xokóyoke, vo'oku eópea ya xokóyoke kónokea pónea kixoku ítúkeovo.

¹⁵Yane enepone isóneú ápeyea ponóvoti koekúti nókone ítúkea, kutí kó'inoa ne yutoéti yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. Iyúseo kó'iyeaneye vo'ókuke neko isóneú kónokea pónea kixoku ítúkeovo. Epó'oxo éxoa ya xokóyokene enepo pahukóvo koánemaka tokopóvo ítúke.

¹⁶ Yoko énomonemakamo koéneye yaneke káxe enepo parexâne Itukó'oviti ne Kristu Jesus éxokoepa yonópoku ne xanéhiko vo'oku kixoku itúkeovohiko, koánemaka vo'oku kixoku ko'ísonenueya ákoti po'í exoâti, kuteâtimaka koêku yane inámati ihikauvoti ukeâti xoko Itukó'oviti ngoyúhone xapa xâne.

Ako pó'onexeovoke ne júdeuhiko nonékuke Itukó'oviti

¹⁷ Itínoe júdeu, koati kixoâtinoo itúkeovo vo'oku hé'e, enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, ápeinoke sesá'iko nonékuke Itukó'oviti. Koatímaka yéyexovoepo ne héki Itukó'oviti,

¹⁸ koane yéxi ahá'inopi Itukó'oviti, koánemaka ne koati únatinoo kixovókuti íhikaxopike ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

¹⁹ Koatímaka inixépovoti itíkivonoo hirikoâti ponóvotike xêne ne xâne kutí koeti komítiti, koane keuhápu'ikoti xâne ovoti hahákutike.

²⁰ Itínoemaka íhikaxoati emo'u Itukó'oviti ne xâne ákoti éxoneya, koáne ne inámatiko xâne, vo'oku ápeya xepákuke ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, poéheve ne exóneti koáne ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti.

²¹ Iti íhikaxoti po'ínuhiko xâne, mani kenokoâti íhikexopivoa inúxotike ne íhikauvoti íhikexone. Iti íhikaxoti po'ínuhiko xâne ákoyea améxa, hainá'ikopomea itíkoti kuteâti nê'e?

²² Keyúhoinomaka po'ínuhiko xâne ákoyea yusíka kapíneye xâne ákoti itukapu koati múxone. Kene íti, hainá'ikopomea itíkoti kuteâti nê'e? Koati ketirinateoxo ne hokonéti, itúke vo'u xâne ákoti itukápa ne koati kaná'uti Itukó'oviti. Itea peréxomea Itukó'oviti nékone peréxi? áko'o kutí koe yoméxoti mani kírepino Itukó'oviti.

²³ Iti itukoâti éyexovoepo yéxi ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, hainá'ikopomea itíne kutí'inoke koyuhókonoati ákoyea aúnnati ne itúke Itukó'oviti vo'oku ápeya váhere ítike ákoti haká ne páhoenoví Ponóvoti Kixovókuti vitúkea?

²⁴ Enuonemaka kuteâti koêku ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, koêti:

“Vo'oku váhere ítikenoe, koémoke'ekono ne iha Itukó'oviti xapákuke ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu júdeu” koêti.

²⁵ Enepone hénaxovoepo itíkivo xanena Itukó'oviti yane sirkunsidá ké'iyi, itínoe júdeu, koati apêti itópoinopike enepo itiká ne páhoenoví Ponóvoti Kixovókuti vitúkea yane yútoe Muíse. Itea enepo hákoti itikôa, ákone itópoinopike sirkunsidá ké'iyi, epó'oxo kutí ketímo xâne ákoti sirkunsidá akôe, enepohikone ákoti ne hoénaxovoepo itúkeovo xanena Itukó'oviti koxé'uke.

²⁶ Kene ne xâne ákoti itukapu júdeu, enepohikone ákoti sirkunsidá akôe, enepo ituká kuteâti ne yutoéti yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, hainá'ikopo kutipasí koâti ne xâne apêti hoénaxovoepo koxé'uke itúkeovo xanena Itukó'oviti, enepone sirkunsidá koêti? Hainára koéneye.

²⁷ Epó'oxo enepohikone xâne ákoti itukapu júdeu, ákotihiko sirkunsidá akôe, itukovo énomonehiko ituká kuteâti ne yutoéti yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, yane koati kouhápu'ikotihiko itíkivo pahukóvoti, itínoe júdeu. Vo'oku upánini ápeya hé'e, enepone yútoe Muíse, koane upánini itíkivo xâne sirkunsidá koêti, itea kóyeane itíkivo pahukóvoti vo'oku ákoyea itíka neko páhoenoví itíki yútoeke Muíse.

²⁸ Vo'oku enepone koati kaná'uti itúkeovo júdeu ne xâne, haina koxé'uke óva. Koáne ne koati kaná'uti sirkunsidá kó'iyea ne xâne, hainámaka mótokike óva.

²⁹ Itea enepone itúkeovo koati kaná'uti júdeu ne xâne, hane exôa oveâti isóneuke. Kúteanemaka koêku ne koati kaná'uti sirkunsidá kó'iyea ne xâne, koati isóneukemaka óva, koekúti itúkinooake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, kene haina koxé'uke óvo ne hoénaxovoepo itúkeovo xanena Itukó'oviti kuteâti koêku yane yútoe Muíse. Yoko enepone xâne koetíneye ne sirkunsidá kó'iyea, Itukó'oviti koyuhó'iyeamo unako koêku kene haina xoko xâne yara kúveu mêmum úkea ne íháyu'ikeokono.

3

¹ Koeku kó'iyeaneye, unatíneikopomea koeku júdeu ya po'ínuhiko xâne? áko'o ápeikopomea itópoinoake sirkunsidá kó'iyeahiko? koetímeamo isóneu po'í xâne.

² Êm, koati hána'iti itópoinoake, koane ákoma tópi koeku kó'inokeneye. Vo'oku énomonehiko itukóvo inúxoti íkamoake Itukó'oviti emó'u.

³ Kene ne júdeuhiko ákoti akutípoa? Hainámea vo'oku ákoyea akutípoahiko, ákoinoke oxéne kóusokeovo neko yuhó'inoahiko Itukó'oviti? koetímeamo isóneunoa po'í xâne.

⁴ Ako kalíhuina. Yusikoti itúkeovo semékenovo'iti ne uhá koeti xâne, itea ako ákoeneye ne Itukó'oviti. Koati kaná'uti ne yúho, kuteâtimaka kó'iyea emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

“Maka iyúseane itíkivo koati ponóvoti ya uhá koeti yúho, koane aúrapu'inemaka itúkeovo koati sasá'iti ne ítike enepo áva inixoâti poé'ayea ne itíkivo” koêti. Sáramu 51.4

⁵ Itea itukovo vo'oku pahúnevo úti inamá'axoinoke urapú'í itúkeovo koati ponóvoti kixoku itúkeovo ne Itukó'oviti, namo koéneikopoye? Ákonimea itukapu koati pahukóvoti ne Itukó'oviti

enepo ipihápanavi? (Yoko enepora yûnzó, koati kuteâti kó'isoneueya úti, uti xâne ákoti ponóvoku isónéu.)

⁶ Ako kalíhuina kó'iyeaneye. Eneponi akoéneye, ákoni oxéne yúhoikopeovimo ne Itukó'oviti vo'oku kixoku vitúkeovo.

⁷ Itukovo inamá'axoti iyusêo itípanevo Itukó'oviti koane itúkeovo koati êno hána'iti ihayú'iuti vo'oku nzemékekexea, yusíkoikopo ipíhóponeonu vo'ókuke? koetímeamo isónéuoa po'i xâne.

⁸ Eneponi akoéneye, mani motovâti kó'iyea úti: "Vitúkaikopo váhere maka iyúseaneoxo sasá'iko ne Itukó'oviti" mani koêti úti. Yoko koati énomone koéneye yúho ne itukóheotihiko ngoêku, koyúhóti kó'iyeaneye ne yûnzó xapa xâne. Eneponihikone xâne koetíneye yúho, koati motokeâtimo ne kixókonoku ipihápananehiko Itukó'oviti.

Pahukóvoti ne uhá koeti xâne nonékuke Itukó'oviti

⁹ Ná'ikopomo kó'eye visónéuoa rà'a? Uti'ikopo unati koêku, uti júdeu, ya po'ínuhiko xâne ákoti itukapu júdeu? Ako kalíhuina, vo'oku énjokopeaneno yara yúndoe itúkeovo pahukóvoti ne uhá koeti xâne, júdeuhiko koánemaka xâne ákoti itúkâpa,

¹⁰ kuteâtimaka kó'iyea ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

"Ako xâne ponóvoti nonékuke Itukó'oviti. Ako ápahuina xâne koetíneye nonékuke.

¹¹ Ákomaka xâne iyukínovati isónéu ne kaná'uti kixovókuti. Ákomaka oposíkoati ahí'okeova ne Itukó'oviti.

¹² Itávohikone uhá koêti. Uhá koénehikomaka koésayu'ixopeovo. Ako xâne únati ítuke nonékuke Itukó'oviti. Ako ápahuina xâne koetíneye ítuke nonékuke." *Sáramu 14.1-3*

¹³ "Eneponi emó'u ipuhíkeati pahákukehiko, aínovo ákoti aunáti, kuteâti koeku hehé'iyea ihópune imuyúkoti ukeâti ekóxovokuke enepo imihé'oko. Koatíhiko semékenovo'iti yoko aúpu'ikenati. Eneponi yuhóhiko, kutí koe vénenuna koati ipúhokovoti koéxoe." *Sáramu 5.9; 140.3*

¹⁴ "Koaatíhikomaka íhakenati, epó'oxo aínovo koati kotíveti emó'uti koyúho." *Sáramu 10.7*

¹⁵ "Kene héve, ú'uso kóyemaka píhea xoko motovâti óko'okea koane koépekea.

¹⁶ Koêkuti vékoku, poéhane koésayu'ixea koeku po'ínuhiko xâne koane omínoa kotíveti koekúti.

¹⁷ Ákohiko exa óvoheixea kásatike isoneúti. Poéhane ipúhónevo yoko púvea po'i xâne éxo." *Izáiya 59.7-8*

¹⁸ "Ákohikomaka teya Itukó'oviti" kôe.

Sáramu 36.1

¹⁹ Yoko uhá koêti ne yutoéti ovâti ne Ponóvoti Kixovókuti emó'uke Itukó'oviti, véxoa itúkeovo xâne hokoâti neko yutoéti kixo. Ákoikopo ápahuina xâne apêti pó'onexoeovo nonékuke neko yutoéti. Aínovo koati motokeâti ipíhóponeokono.

²⁰ Iyúseoneikopo ákoyea ápahuina xâne ponóvoti nonékuke Itukó'oviti vo'oku ítone ítúkea, koeku hókea neko yutoéti Ponóvotike Kixovókuti emó'uke Itukó'oviti, vo'oku énomone exóko xâne itúkeovo pahukóvotihiko.

Vo'oku kúveovo uti Kristu, koítovovi Itukó'oviti yane pahúnevo úti

²¹ Itea kóuhapu'ikoane Itukó'oviti kixoaku ponópea ne xanéhiko, ákoti itukapu vo'oku hókeahiko ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. Yoko koyúhoamaka Muíse koane po'ínuhiko porófeta mekúke koêku ra koekúti ya yútoekehiko.

²² Énomone ne kixoaku Itukó'oviti ponópea ne xâne nonékuke vo'oku kúveovohiko Jesusu Kristu. Yoko énomone koéneye xoko uhá koeti koêkuti xâne kuvovâti, vo'oku ako poé'aku xâne nonékuke Itukó'oviti, kutíkokone uhá koêti.

²³ Koati pahukóvoti ne uhá koeti xâne koane kónokea ne êno hána'iti ihayú'iuti itípanevo Itukó'oviti xokóyoke.

²⁴ Itea poréxoa Itukó'oviti ponópeovo ne xâne nonékuke ya hána'iti seánakoa, ákotimaka ésa'ixoake, vo'oku kixó'oviku Kristu Jesusu koíteovovi ya pahúnevo úti.

²⁵ Koati Kristu itukóvo noívoke Itukó'oviti óvokeovo ítina kuruhúke, koane poréxopea ésa'í ítúyopea pahúnevo úti. Yoko poéhane kutípea úti konokóvo. Kixínoakeneye Itukó'oviti, koati kóuhapu'ikoati pónevo ne kixoku itúkeovo yaneko koseána xanéhiko pahukóvoti yanekóyoke enepo akó'o ipihápana.

²⁶ Kene kó'oyene vo'ókumaka ítukeinoví Kristu, kóuhapu'ikoamaka póneovo ne kixoku ítúkeovo. Énomone kutí'inoke iyúseoti ítúkeovo koati ponóvoti, koane ítúkeovo énomonemaka ponopâ ne xanéhiko kuvóvoti Jesusu.

²⁷ Ápeikopo oxene xâne iháyuyíkeovo nonékuke Itukó'oviti? Ako kalíhuina. Koaatímea vo'ókuke ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse kó'inokeneye? Áko'o, háina vo'ókuke nê'e, itea koati vo'ókuke po'i Ponóvoti Kixovókuti, enepone kixó'oviku Itukó'oviti ponopó'oviti vo'oku kúveovo uti Kristu.

²⁸ Noíxoaneikopo úti ítúkeovo vo'oku kúveovo Kristu ne xâne ponópinovo nonékuke Itukó'oviti, kene háina vo'oku ítúkea páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

²⁹ Enepone Itukó'oviti, poéhanemea jûdeuhiko itukoa kuvónvone? Hainá'ikopomaka kuvónvone po'ínumaka xâne ákoti itukapu jûdeu? Hainára, koatímaka kuvónvone xanéhiko ákoti itukapu jûdeu.

³⁰ Vo'oku ako apí'a ne Itukó'oviti. Poéhaxo, yoko énomone ponopâ ne jûdeuhiko, enepohikone sirkunsidá koéti vo'oku kúveova. Énomonemaka ponopâ ne po'ínumaka xâne ákoti itukapu jûdeu, enepohikone ákoti sirkunsidá akôe, koêkumaka itúkeovo kuvovâti.

³¹ Ávaina hako inixôa po'ínuhiko xâne kutí kó'yiea ákotine itúkovo ke ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, vo'oku koyúhoyea úti kónokea itúkeovo Kristu kuvóvo úti. Ako kalíhuina! Itea vo'oku kúveovo uti Kristu, koati énomone kutí'inoke vikaná'uxoati vitúkea páhoenovi vitúkea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

4

Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti ponínovo ne Ábraum

¹ Enepone voxú'ikene Ábraum, uti jûdeu, ná'ikopo kó'eye yuho úti vo'oku itóponone ikéneke Itukó'oviti?

² Eneponi itukapu vo'oku kixoku itúkeovo ponínovo ne Ábraum, mani apêti oxéne iháyu'ikopeovo, itea ako ákoeneye nonékuke Itukó'oviti.

³ Vo'oku hara kôe ya emó'uke Itukó'oviti vo'ókuke: “Koati kuvónvoti Itukó'oviti ne Ábraum inixinoake Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti nonékuke” kôe.

⁴ Enepone xâne ko'ítuketi, koati apêti námoepo. Haina ípara ne námoepo, itea koati konokoâti namúkea ne ésa'i ko'ítukeya.

⁵ Kene enepone xâne ákoti oko'ítuke itea kuvónvoti Itukó'oviti, poéhane motovâ ponópea xâne pahukóvoti, énomone inixo Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti nonékuke vo'oku kúveova.

⁶ Yoko énomonemaka koéneye yuho Ndávi mekúke enepo koyuhôa itúkeovo koati únati koêku ne xâne inixone Itukó'oviti ponópeovo nonékuke ákoti itukapu vo'oku itone itúkea.

⁷ Yoko énomone ne emo'úti koéti:

“Koati únati koêku ne xâne ituyôpotine váhere ítuke, enepohikomakane sasa'ípotine pahúnevo.

⁸ Koati únati koêku ne xâne inixone Itukó'oviti ákoyeane okónoko ipíhóponeokono vo'oku pahúnevo” koéti. *Sáramu 32.1-2*

⁹ Enepone xâne únati koeku nonékuke Itukó'oviti, kutíyaneikopo? Poéhanemea jûdeu, enepohikone sirkunsidá koéti apêti hoénaxovope koxé'uke itúkeovo xanena Itukó'oviti? áko'o, po'ímaka xâne ákoti itukapu jûdeu, ákotímaka sirkunsidá akôe. Vo'oku ínati ngoyuhoâmeku koêku ra yutoéti emó'uke Itukó'oviti koéti: “Vo'oku kúveovo Itukó'oviti ne Ábraum, inixinoake Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti nonékuke” koéti.

¹⁰ Ná'ikopo kixóvoye ne Ábraum inixôa Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti nonékuke? Sirkunsidá koéne yanekóyoke? áko'o ávo. Koati énomone yaneko káxehiko avô'o ne sirkunsidá kó'yiea xâne. Koati ávoti sirkunsidá akôe ne Ábraum yanekóyoke.

¹¹ Enepo sirkunsidá kó'inoke ne Ábraum ikénepoke, koati hoénaxovope itúkeovone ponóvoti nonékuke Itukó'oviti vo'oku kúveova. Enepone kúveovo Itukó'oviti inuxô ina sirkunsidá kôe. Énomone koéneye motovâti itúkeovo Ábraum itukóvo turi uhá koeti po'ínuhiko kuvónvoti Itukó'oviti, upánini ákoyeahiko sirkunsidá ákoe, motovâtímaka inixeokonohiko itúkeovo ponóvoti nonékuke Itukó'oviti.

¹² Koáne énomonemaka itukóvo úkeaku ne xâne sirkunsidá koéti. Itea enepohikone sirkunsidá koéti ngixone, haína ne xâne pohúneti apêti koxé'uke hoénaxovope itúkeovo xanena Itukó'oviti, itea enepone koati kaná'uti sirkunsidá koéti, énomone ne xâne kuvónvoti Itukó'oviti kuteâti kíxoaku Ábraum kúveova yaneko avô'o sirkunsidá akôe. Yoko koati kaná'uti itúkeovo ha'a úti ne Ábraum koeku kúveovomaka uti Itukó'oviti.

Vo'oku kúveova Ábraum, énomone kóusokinoa Itukó'oviti yuhó'inoa

¹³ Haina vo'oku hóeahiko Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse ne Ábraum yoko amósenopono, itúkinoa Itukó'oviti ne yúho, enepone koati yuhóti ákoti aukápapu ikéne ko'íparayeamo uhá koeti koekúti yara kúveu mêm. Itea koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti koane inixekono ponóvoko nonékuke kó'inokeneye.

¹⁴ Enepone xâne kixone Itukó'oviti enepo koyuhôa ápeyeamo ípara, eneponi itukapu xâne ihuínovoti ponópeovo nonékuke vo'oku hókea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, yane ákoni itúkapu vo'oku kúveovo Itukó'oviti kóusokinokono yuhó'inoa, koane ákoni itúkapu xunako yuho Itukó'oviti kousókinoina. Énomone neko yúho ákoti aukápapu ikéne.

¹⁵ Enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, exoko xâne pahúnevo koane kouhupu'ikinoa kónokea ipíhóponeokono vo'ókuke. Vo'oku koeku ákoyea páhoenokono xâne itúkea kuteâti ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, ákomaka oxéne pahúkeovo ne xâne.

¹⁶ Énomone kónokino itúkeovo ukeâti kúveovo uti Itukó'oviti kousokeovo xoko úti neko yuhó'inoa Itukó'oviti ne Ábraum mekúke, motovâti itúkeovomaka ya seánakovike Itukó'oviti kousokeovo, koane motovâtimaka ákoyea oxéne ákoyeamo kaúsakapu neko yúho xapákuke uhá koeti amósenoponomo Ábraum. Haina póhutine neko amósenoponomo júdeuhiko, enepone hokoâti ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, itea koánemaka neko kuvóvoti Itukó'oviti kuteâti Ábraum mekúke, vo'oku koati énomone ne ha'a uhá koeti úti, uti kuvóvoti Itukó'oviti.

¹⁷ Yoko énomonemaka kuteâti koêku emó'uke Itukó'oviti vo'oku Ábraum, enepone koêti: “Mborexópitimo itíkivo úkeaku ákoti yumaxápu kó'iyevoku xâne” koêti. Yoko hane koyuhó'inoa, Itukó'oviti, kuvóvone Ábraum, enepone koexépuopotiti ivokóvotihiko, enepone pahúkotimaka apé kó'iyea koekútihiko akó'oti yanekóyo.

¹⁸ Upánini kutí koe ákoti oxéne kousokeovo neko yuhó'inokono, itea koâti kutipoâti Ábraum kousokeovomo ne kúxoixone. Énomone itúkinovo úkeaku ákoti yumaxápu kó'iyevoku xâne ne Ábraum, kuteâti yuhó'inoa Itukó'oviti, enepone koêti: “Énomonemo koéneye ákoyea yumáxapu ne yamósenoponomo” koêti.

¹⁹ Yoko komomópovo ne Ábraum, noíxoane ákoyeane xunako koxé'u, koane yé'ekeane póhuti séndu xoénaena, koane hóvenoxeane ne Sâra, enepone yêno, itea kóyeano ákoyea kamúya'ika isóneu kúveovo Itukó'oviti.

²⁰ “Kaná'utiperameamo?” ako ákoe isóneunoa neko yuhó'inoa Itukó'oviti. Haina ákoti akutipoa, itea vo'oku kúveovo Itukó'oviti, inamá'axo koxuná'ixovo ikéneke koane iháyu'ikeamaka Itukó'oviti.

²¹ Koati exoâti Ábraum ápeyea xunako Itukó'oviti kousokea neko yuhó'inoa.

²² Yoko vo'oku kúveova Ábraum, ínixoa Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti nonékuke.

²³ Enepone “ínixoa Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti” koêti, haina póhutine Ábraum kíxo,

²⁴ itea koati utímaka kíxo, uti kuvóvoti Itukó'oviti, enepone koexépuopotiti Vúnae Jesus ukópea xapa ivokóvoti.

²⁵ Koati ivokínovoviti ne Jesus kuruhúke vo'oku váherevoko úti, koane exépuokopo ukópea xapa ivokóvoti motovâti ponópeovo úti nonékuke Itukó'oviti.

5

Ponópovone úti nonékuke Itukó'oviti vo'oku kúveova úti

¹ Koeku ponópeovone úti nonékuke Itukó'oviti vo'oku kúveova úti, úhepepone isóneunovi Itukó'oviti vo'oku kixó'oviku Vúnae Jesus Kristu ya kuruhúke.

² Koati Kristu isíminovea ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti koeku kúveova uti. Yoko títiu kóye úti ikéneke, koane hána'itimaka elókyea vokóvo vo'oku kúxoixone úti véxone kousokeovomo, enepone kahá'inepeamo uti Itukó'oviti ya itúkeovo hána'iti iháyú'uti.

³ Haina póhutine nê'e, itea muhíkova ne kotíveti koekúti vékoku úti, elókeamaka vokóvo, vexoâti itúkeovo énomone porexó'ovi ákoyea kamúya'ika uti visóneu, koane ákoyea vaúkrapu vikéne ya hókea uti Vúnae.

⁴ Kene enepone ákoyea kamúya'ika uti visóneu, koane ákoyea vaúkrapu vikéne, énomonemakamo kutí'inoke vitukóvoti xâne exoâteoxo vékea ne uhá koeti vékoku. Kene enepone vitúkeovo vexoâti vékea ne uhá koeti vékoku, énomonemo kutí'inoke apêti kúxoixone úti xoko Itukó'oviti véxone kousokeovomo.

⁵ Kene enepone ápeyea kúxoixone úti xoko Itukó'oviti kuteâti nê'e, ákomo kuxohí víxa vo'oku ovo'ó kó'iyevovi ne páhoenoviti Itukó'oviti, enepone Sasá'iti Omíxone uha-uhá kixoâti visóneuke ne éno hána'iti ákoyea omótovovi okóvo Itukó'oviti.

⁶ Vo'oku yaneko vitukóvoiko xâne muyá'iti isóneu ákoti xunáko itúkea únati, enepo simovóne koati kaxénaxeake Itukó'oviti, ivókinovovi Kristu, uti váhere xâne.

⁷ Muhíkinova ne xâne ponóvoti kixoku itúkeovo, ôriti ápeyea xâne ivokínovati. Énimea ápeyea xâne koxunákovoti ivókinovo xâne koati itípakovoti.

⁸ Itea éxokovea Itukó'oviti kaná'uyea ne ákoyea omótovovi okóvo vo'oku ivókinovovi Kristu yaneko vitukóvoiko xâne pahukóvoti.

⁹ Kó'oyene, koeku ponópeovone úti nonékuke vo'oku óvokinovovi itína ne Kristu ya kuruhúke, koatímaka vo'oku Kristu víteovamakamo ne ípíhohonopemo Itukó'oviti ípíhápana xanéhiko.

¹⁰ Vo'oku uti xâne hazá koyeâti Itukó'oviti yanekóyoke vo'oku váhere vítuke. Itea koeku kó'iyeaneyeiko úti, unátipinovi isóneu Itukó'oviti vo'oku ivókinovovi Xe'éxa kuruhúke. Kó'oyene koeku unátipinovine isóneu Itukó'oviti, inamá'axonemo iyusêo vonópeamo xokóyoke vo'oku exépuokeane ne Kristu ukópea xapa ivokóvoti.

¹¹ Yoko haina póhutine nê'e, itea hanemaka vitúko hána'iti elókeko vokóvo, Itukó'oviti yoko kixó'oviku ya xoko Vúnae Jesus Kristu, enepone kutí'inoke unatípotine isóneunovi Itukó'oviti.

Ako akútea omínovike Ádaum ne omínovike Kristu

¹² Kuteâti itúkeovo vo'oku pahúnevo neko inúxoti hóyeno turíxinovo pahunévoti yara kúveu mêum, epó'oxo kuteâti turíxeovomaka pevóti yara kúveu mêum vo'oku pahunévoti, énomonemaka itópoinoa pevóti ne uhá koeti xâne, vo'oku uhá kó'ieya itúkeovo pahukóvoti.

¹³ Yoko tumúneke ápeyea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, ápene ne pahunévoti yara kúveu mêum. Itea yanekóyoke, ako ipihóponoati ne xâne pahukóvoti vo'oku ávovea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse saya'íkoti xâne itúkea váhere.

¹⁴ Itea kóyeane ápeyea pôreu ne pahunévoti. Énomone ne pevóti. Vo'oku ukeátine kaxena Ádaum tukú koeti kaxena Muíse, uhá koene xâne ivókeovo, muhíkova ne xâne ákoti akutéa pahúnevo Ádaum.

Yoko enepone Ádaum, koati exókoviti koeku po'i xâne, enepone koyúhone emo'u Itukó'oviti símeamo yara kúveu mêum, enepone Jesus Kristu.

¹⁵ Itea koati pó'iti koeku pôreu ne pahúnevo Ádaum koáne ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti ákotimaka ésa'ixinoveake. Kaná'uti itóponea uhá koeti xâne ne pevóti vo'oku pahúnevo neko inúxoti hóyeno, itea koati yupihóvoti xunáko ne hána'iti seánako Itukó'oviti itóponea koati ênoti xâne yane hána'iti íparaxeovike ukeâti kóseanayeovi po'i hóyeno, enepone Jesus Kristu.

¹⁶ Koane enepone hána'iti íparaxeovike Itukó'oviti, yupihovó koénemaka xunáko yane pahúnevo neko inúxoti hóyeno. Vo'oku kaná'uti motókeyea ipíhóponeokono ne xâne vo'ókuke neko póhuti pahunévoti, itea kó'oyene koeku yupíheovo xu'ínayea pahúnevo xâne, simó'ovi ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti ponopó'oviti nonékuke.

¹⁷ Koeku itúkeovo vo'ókuke neko póhuti hóyeno koane pahúnevo itópoinoake pevóti ne uhá koeti xâne, inamá'axonemo itukóvo vo'oku kixó'oviku po'i hóyeno, enepone Jesus Kristu, kahá'inepinoakemo úti natíxea natíxokuke ákotinemo hunókoku, úti xâne iyónoaku Itukó'oviti ne êno hána'iti seánako, úti ikó'íparaxoakemaka ponópea nonékuke.

¹⁸ Vo'oku kuteâti koeku itóponea uhá koeti xâne ne póhuti pahunévoti, enepone pahúnevo neko inúxoti hóyeno, motókeinoke ipíhóponeokonohiko, kúteanemaka koeku itóponea uhá koeti xâne ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti vo'oku póhuti ponóvoti itukéti, enepone kixó'oviku Jesus ivokínovoti, porexó'oviti ponópeovo úti nonékuke yoko vonópea xokóyoke ákotinemo hunókoku.

¹⁹ Yoko kuteâtimaka koeku itúkeovo vo'ókuke neko póhuti hóyeno koane pahúnevo itúkinovo pahukóvoti ne ákoti yumaxápu xâne, kúteanemaka koeku itúkeovo vo'oku koéveseeka ahá'inoa Itukó'oviti ne po'i hóyeno, enepone Jesus, ákoinokemakamo yumáxapu xâne ponopóvoti nonékuke Itukó'oviti.

²⁰ Ápeinoke ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, koati kouhápu'íkoati ne êno pahunévoti ixómoti kuri'úxovo. Itea upánini kó'ieyaneye ne pahunévoti, koati inamá'axoti ukopónomaka ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti.

²¹ Yane kuteâti koeku itúkeovo itopónoti uhá koeti xâne ne pahunévoti ominó'oviti pevóti, kúteanemaka koeku itóponeovi ne seánakovi Itukó'oviti koane ponópeovi nonékuke, motovâti ákoyea hunókoku vópea xoko Itukó'oviti vo'oku kixó'oviku Vúnae Jesus Kristu.

6

Koítovoti Itukó'oviti ya pahúnevo úti vo'oku ákoyea omótovovi okóvo

¹ Yane namo koéneye? Yusíkoikopo vóvoheixea pahunévotike motovâti inamá'axoyea kuri'úxinovi hána'iti seánakovi ne Itukó'oviti?

² Ako kálíhuina! Nonékuke ne pahunévoti, kutí koene uti ivokóvoti koeku ákoyeane xunáko xoko úti. Ákoikopo yusíka vóvoheixea pahunévotike.

³ Koati yexoâti koêku ne váhikeovo, uhá koeti úti ahíkovi ya iháke Kristu Jesus, itúkeovo kixo'êkoti xaneâtime úti ne Kristu ya ivókeovo.

⁴ Koeku kó'ieyaneye, koatímaka xané kixoâti úti ekóxeovo yaneko ivokóvo koeku váhikeovo ya iháke, motovâtimaka vinámapea ikéneke ya uhá koeti kixoku vitúkeovo, kuteâti koeku inámapea ne Kristu yaneko exepúkopo ukópea xapa ivokóvoti vo'ókuke ne êno hána'iti ihayú'uti xunako Há'a xokóyoke.

⁵ Vo'oku koeku kutí kó'ieya xané kixoâti úti ne Kristu ya ivókeovo, poéhapoanemaka úti xoko Kristu koeku exépukopea ukópea xapa ivokóvoti.

⁶ Véxoanemaka uké'exekocono ne kúxoti kixoku vitúkeovo ákoti aunáti. Kutí koéne kuruhúxovotinemaka nê'e yaneko ivokóvo ne Kristu kuruhúke, motovâti uké'epea itúkeovo ikó'itukeu váhere kixovókuti ne muyo úti, koane motovâtimaka uké'exekocono itúkeovo xunako pahunévoti exó koeku úti.

⁷ Vo'oku enepone xâne ivokóvotine, koati iteóvatine ne xunako pahunévoti.

⁸ Koeku kutí kó'ieya vivokóvotine yaneko ivokóvo ne Kristu, kutípoamaka úti vinámapeane xokóyoke.

⁹ Yoko véxoa ákoyeanemo ivákapu ne Kristu koeku ukópea xapa ivokóvoti, vo'oku ákoyeane xunako pevóti xokóyoke.

¹⁰ Enepone ivókeovo ne Kristu, koati uke'éxopotí xunako pahunévoti. Yoko koati úsotíne neko ítúke yanekóyoke, ákonemo okónokoa káyukea. Kene ne ápeyea kó'oyene ike exepúkopíne ukópea xapa ivokóvoti, koati kurí'ókopovotíne Itukó'oviti.

¹¹ Énomonemaka yákoeneye. Kutí íxea ivokóvotíne neko kúxoti kixévoku ákoti aunátí. Kene ne yápeyi kó'oyene, kurí'ó yákoé Itukó'oviti koeku héki Kristu Jesus.

¹² Ákoneikopo yusíka ítúkeovo váhere kixovókuti pahukó xikóyoke, kutí'inoke mani ítíkotínoe váhere úhepune miúyo.

¹³ Hákonemaka ike'ítúkekoxa ne iháxakexoku miúyo ítíki váhere koekúti, itea kirí'akapapu Itukó'oviti koeku ítíkivo inámapoti xokóyoke, vo'oku ítí kutí koeti xáne exepúkopeatíne ukópea xapa ivokóvoti. Kene ne miúyo, póhutíhíko iháxakexoku, heú íxepinamaka Itukó'oviti motovátí ítúkeovo ikó'ítúkeu ya únatíke.

¹⁴ Hainá'íkomo pahunévoti exó kêku. Vo'oku koati seánakovi Itukó'oviti exó kêku, kene hainá'íkomo Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

Konokoáti kurí'okopeova úti ne Itukó'oviti

¹⁵ Ná'íkopomo koéneye? Koeku hainá'íyeane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse exó koeku úti itea ítúkeovo seánakovi Itukó'oviti, "Ákoikopo yuvátí pahúkeovo úti!" koetímeeamo isónéunooa po'í xáne. Itea ako kalíhuina!

¹⁶ Ákoikopo yéxa ítúkeovo kirí'okovoke exó kêku? Itukovo kirí'ókovoti ítíki váhere kixovókuti, koatíne váhere kixovókuti exó kêku yoko iyenópokonotimo ípíhóponovokutíke vo'ókuke. Kene itukovo kirí'ókovoti Itukó'oviti ítíki ahá'inopi, hanemo itukóvo pôreu xikóyoke, ponóvoti kixeku ítíkivo.

¹⁷ Itea aínapo ákoé Itukó'oviti vo'oku upánini ítúkeovo váhere kixovókuti exó kêku yanekóyoke, kó'oyene herú kixene iséneu kítípi ne ihíkavuti íhíkexokonoke.

¹⁸ Kó'oyene koeku ítívoa ne váhere kixovókuti, ítíponenoe ovoxe Itukó'oviti koati ponóvoti kixoku ítúkeovo.

¹⁹ Anéye ínzokoake ra koekúti, vo'oku mani óriti yéxi koêku ya hákoti ngxoáneye. Kuteáti ítíkivo kutí koeti akaúti yanekóyoke koeku yíxivo ítíki váhere úhepune miúyo, koane ípíhi tumúne ne váhere ítíke vo'oku ítúkeovo váhere kixovókuti exó kêku, kó'oyene kirí'akapu Itukó'oviti motovátí péni kixeku ítíkivo koane ítíkivo xáne koati sasá'iti nonékuke.

²⁰ Vo'oku yanekóyoke, enepo itukóvoiko váhere kixovókuti exó kêku, koati ákoti panápu kixeku ítíkivo.

²¹ Kene ne pôreu koeku ké'iyineye, poéhane koekúti ominópítínoe tíyapana kó'oyene. Vo'oku ya hunókokuke, koati iyenópótimo xáne ípíhóponovokutíke.

²² Itea kó'oyene koeku ítívoa ne pehúnevo, ítíponenoe ovoxe Itukó'oviti yoko pó'ítípíne pôreu xikóyoke. Énomone ne sesá'ípi nonékuke Itukó'oviti, yoko hunókokuke itepónoatínoemo ne inámati apéyeati ákótínoemo hunóko xoko Itukó'oviti.

²³ Vo'oku hara pôreupo ne pahunévoti, iyónopea xáne ípíhóponovokutíke. Itea enepone koati hána'iti íparaxeovíke Itukó'oviti vo'oku ítúkeinovi Vúnae Jesus Kristu ákoti ésa'íxínoveake, énomone ne vópeamo xokóyoke ákótínemo hunókoku.

7

Íhokoa Poúlu koeku sêno ko'ímati ne ihíkavuti íhíkaxone

¹ Ítínoe mbo'ínu xoko Jesus, koati é'exo kixeáti ne ponóvoti kixovókuti nokonéti hókeokono yara kúveu mêum. Koati iyúseoti ápeyea xunáko nê'e xoko xáne koeku ápeyeako ne xáne yara kúveu mêum.

² Noixó íxea ne sêno ko'ímati. Nonékuke ne yutoéti ponóvotíke kixovókuti, enepone sêno ko'ímati, koati koetínemoye ítúkeova tukú koeti ivakápune ne íma. Itea ivakápune íma, koati hunókokunemo xunáko neko yutoéti xokóyoke, enepone koyuhoáti ítúkeovo ko'ímati.

³ Yane enepo oko'ímapo po'í hóyeno koeku ávoyea ivákapu ne íma, iníxókonotimo ítúkeovo aupú'íkoti íma. Itea enepo ivakápune ne íma, koati iteóvatímo ne yutoéti koyuhoáti ítúkeovo ko'ímati, epó'oxo enepo oko'ímapo, ákonemo yuvátí.

⁴ Keánenomaka, ítínoe mbo'ínu xoko Jesus. Nonékuke ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, kutí koe ívekóvotíne yaneko ivokínovovi ne Kristu ya kuruhúke, motovátí ápeyea inámapoti yúnae. Énomone neko Xe'exa Itukó'oviti, enepone exepúkopotí ukópea xapa ivokóvoti, motovátimaka enó'íyeya únati kixoku vitúkeovo nonékuke Itukó'oviti.

⁵ Vo'oku enepo hokoá'íko úti ne váha kixeova úti, kutí koéneo xoko inamá'axoti koyúkókono ne váhere váha vitúke, vo'ókuke ne vípíkokonoke vitúke yane Ponóvoti Kixovókuti, ina vitúko váhere. Kene pôreupo, énomone kúxea úti vonópea ípíhóponovokutíke.

⁶ Itea kó'oyene, víteovane xunáko ne Ponóvoti Kixovókuti iyónopeovi ipihóponovokutike, vo'oku yaneko ivokínovovi Kristu, kuti koe vivokóvotinemaka, ákoinokene xunáko xoko úti neko éxoti koeku úti nóvo. Kó'oyene, motópovane hókea úti ne Itukó'oviti ya inámatike koépoku úti ukeáti xoko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, kene haína ya kúxoti kixovókuti kuteáti koêku yaneko yutoéti Ponóvotike Kixovókuti.

Koêku ne pahunévoti nonékuke ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse

⁷ Ná'ikopomo koéneye? Hainá'ikopomea koati váhere ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse? Ako kalíhuina! Itea koati kaná'uti ákoyeani énja ápeyea mbahúnevo eneponi hákoti exókonoa neko Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. Vo'oku ákoni énja ítúkeovo pahunévoti ne víyokeovo ítúkevo po'i xáne kaha'áti úti vitúkoepa, eneponi hákoti ne yutoéti ya Ponóvotike Kixovókuti, eneponi koéti: “Hako iyékovo ítúkevo po'i xáne” koéti.

⁸ Koeku ápeyea ne Ponóvoti Kixovókuti ipíkonuti indúkea váhere, kuti koéneo inamá'axoti koyúkono ne váhere énja indúkea, kuti'inoke kuri'úxovoti ákoti tópi kó'iyevoku po'ínuhiko váhere énja indúkea. Vo'oku eneponi hákoti ne Ponóvoti Kixovókuti ipíkovi vitúkea váhere, ákonimaka pahúnevo úti.

⁹ Yanekóyoke, avô'o enjá ne Ponóvoti Kixovókuti, ú'uhepe ngóye. Itea enjoáne ne ípikovike Itukó'oviti, yane ú'uso kóyene ne váhere énja indúkea. Yane uké'ene ne úhepeko ngóyeku koane iyúseone mondókeyea yonómbea ipihóponovokutike.

¹⁰ Eneponi páhoenokono úti vitúkea yane Ponóvoti Kixovókuti, mani kuti'inoke kouhé'ekokonoti vápeyea yara kúveu mêmum, itea ya hunókokeku, anovó koe énomone iyonópo xáne ipihóponovokutike.

¹¹ Koati hána'iti pahúkeovo inzóneu. Ngó'inokeneye vo'oku eneponi Ponóvoti Kixovókuti ipíkovi vitúkea váhere, kuti koéneo koati énomone kuri'úxo ne énja indúkea ne koekúti hiko ímbikovo. Yane kuti koe énomonemaka koepékonu koeku kouhupu'ikeamaka mondókeyea yonómbea ipihóponovokutike vo'oku mbahúnevo.

¹² Iyúseo ítúkeovo koati sasá'iti ne Ponóvoti Kixovókuti. Koati sasá'iti koane ponóvoti yoko únati ne páhoenovi Itukó'oviti ováti.

¹³ Yusikoikopo ípokeovo neko únati kixovókuti ya koekúti iyonóponuti ipihóponovokutike? Ako kalíhuina. Koatine mbahúnevo iyonóponu ipihóponovokutike. Itea koati únati koekúti, eneponi Ponóvoti Kixovókuti, ene veínokono kouhupu'ikeovo ne mbahúnevo. Yané'e koati kouhápu'íkonoti koêku ne pahunévoti ítúkeovo koekúti yupihóvoti váherexea vo'ókuke neko yutoéti páhoenovi Itukó'oviti vitúkea.

Pí'a isoneúti okopókoti ya isóneuke xáne

¹⁴ Vêxoaxo ítúkeovo sasá'iti kixovókuti ukeáti xoko Itukó'oviti ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. Kene úndi, ako nzasá'iko. Koeku ákoyeamaka njunáko indúkea únati, kuti koe ngavanévoti indúkeovo ovuxe váhere kixovókuti.

¹⁵ Ákomaka énja ngó'inokeneye, vo'oku eneponi koáti énja indúkea, ákone indúka. Ainovó koe koekúti íninjone yupihevo ákoyea aúnti, ákotimaka angahá'a indúkea ne indúko.

¹⁶ Koeku indúkea ne koekúti hiko ákoti angahá'a indúkea, koati ninjoáti ítúkeovo únati ne yutoéti ya Ponóvoti Kixovókuti.

¹⁷ Koeku kó'iyeaneye, hainá'ikopo úndi kaha'á váherexea ítúke, itea koati vo'oku ákoyea kuríkanu ne váhere kixovókuti ú'uso koyéti njokóyoke, ene kó'inokeneye ne ngxixoku indúkeovo.

¹⁸ Énja ákoyea ápahuina únati koekúti ya njokóyoke, hane ngíxo, eneponi kúxoti ngxixovoku avô'o ainámambo. Vo'oku anéye njokóyoke ngahá'aye indúkea únati, itea akó'oti njunáko indúkea.

¹⁹ Eneponi únati koekúti énja indúkea, ako indúka nê'e. Ainovó koe koekúti ákoti aunáti, mbúvone indúkea, ne indúko.

²⁰ Koeku indúkea ne ákoti angahá'a indúkea, hainá'iko úndi itukôa, itea eneponi váhere kixovókuti ovóheixoti njokóyoke, ene kixonúneye indúkinoake ne váhere koekúti.

²¹ Yané'e, koeku ngahá'aye indúkea únati, ako njunáko, vo'oku ako kuríkanu xunáko ne váhere kixovókuti ú'uso koyéti njokóyoke.

²² Ya inzóneuke, uhé'ekinonuti indúkea páhoenovi Itukó'oviti.

²³ Itea eneponi úsotine ngxixoku indúkeovo, anêko po'i exeáti koêku okopáti neko mani énja indúkea. Énomone ne váhere kixovókuti éxoti ngoêku, eneponi kuti kixonútimaka akaúti indópinokonoke indúkea únati.

²⁴ Úndi koati yupihóvoti tiú'iko kóyeku nóvo. Kutí'ikopo motová koíteovonu yane indúkeovo xáne pahukóvoti, koati motokeáti yonópea ipihóponovokutike?

²⁵ Ainapo ákoe Itukó'oviti vo'oku Vúnae Jesus Kristu koitóvonuti. Iyúseoneikopo ngoêku. Ya inzóneuke, úndi kuri'ókovi Itukó'oviti ngaha'áti indúkea ne sasá'iti kixovókuti páhoenovi

vitúkea, itea enepone kúxoti ngxóvoku koane ánja indúkea, koati xunako váhere kixovókuti pahukóya.

8

Kixoku itúkeovo ne xáne kuri'ókovoti Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti

¹ Kó'oyene, ákonemo ipihapana Itukó'oviti ne xáne kuvóvoti Kristu Jesus.

² Vo'oku ápe po'i xunakóti, énomone ne xunako Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti poréxoti xáne inámapa koeku kúveovo Kristu Jesus. Koati énomone porexónu índeoava xunáko ne váhere kixovókuti mani kutí'inoke yonómboti ipihóponovokutike.

³ Vo'oku enepone ákoti omotóva itúkinovea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse vo'oku vitúkeovo xáne muyá'iti koane ákotimaka xunáko sayá'ikeova ne váhere kixovókuti, itúkinovea Itukó'oviti yaneko pahukínovi Xe'éxa íkutipasikoponeovovi, uti xáne pahukóvoti, motováti kotúyopinovi pahúnevo úti. Énomone yanekóyoke, poréxopa Itukó'oviti ésa'i ne kotúyopea pahúnevo úti iyonópa muyókuke Xe'éxa.

⁴ Kixínoakeneye Itukó'oviti motováti kóusokeovo xoko úti ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, koeku ákoyeane itúkapu váhere váha kíxeova úti hóko úti, itea itúkeovo ahá'inovike ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti hóko úti.

⁵ Vo'oku enepone xáne hokotí'iko váhere áha kíxeova, koati yónoheixokumaka isóneu ne koekúti kuteáti. Itea enepone xáne vekoti ahá'inoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, koati sasá'iti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti yónoheixo isóneu.

⁶ Yoko enepone hókea uti koékuti váhere váha kíxeova úti, hane itukóvo póreupo, iyónopeovi ipihóponovokutike. Itea enepone vékea uti ahá'inovike Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, poréxovi inámati koépoku úti ákoti hunókoku, koane hána'iti úhepeko visóneu ikéneke Itukó'oviti.

⁷ Énomone ngó'ino: Enepone hókea úti ne váhere váha kíxeova úti, vokópea Itukó'oviti itukóvo póreupo. Vo'oku koené'eye úti, haina páhoenovi Itukó'oviti emó'uke exó koeku úti, koane ákomaka oxéne itúkeovo énomone kutípo úti.

⁸ Ákoikopo oxéne ikó'elokexea okovo Itukó'oviti ne xáne hokoti váhere áha kíxeova.

⁹ Hainá'ikonoe ití xáne hokoti váhere áha kíxeova, itea koati ahá'inopike Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti vikónoe, itukapu koati kaná'uti ovo'ó kó'iyepini ne'ne. Yoko koékuti xáne ákoti Sasá'iti Omíxone Kristu xokóyoke, haina xanena Kristu nê'e.

¹⁰ Itea koeku kaná'uyea ovo'ó kó'iyepinoe ne Kristu, upánini vékeakomo pevótike ne kexé'u vo'oku itúkeovo ésa'i pahunévoti, uti xáne pahukóvoti, itea kóyeanekomo ápeyea yápeyinoe ákotinemo hunókoku ya xoko Itukó'oviti, vo'oku itínoe ponopóvotine nonékuke.

¹¹ Vo'oku enepone Koexépukopoti Jesus ukópea xapa ivokóvoti, itukapu ovo'ó koépitinoe Sasá'iti Omíxone nê'e, enepone Koexépukopoti Vúnae, koexépukopotimakamo kexé'u vekotí'ikomo pevótike. Yoko xunáko ne Sasá'iti Omíxone ovo'ó koépitinoe veínoamo kíxeopineye.

¹² Koeku kó'iyeaneye, itínoe mbo'ínu xoko Jesus, hainá'iko váha kíxeova úti kónoko hókea úti. Hainá'iko énomone exó koeku úti.

¹³ Vo'oku itukapu hekoáti ne váhere yáha kíxivanoe, koati vikoátiko ne xéne yonópoti ipihóponovokutike. Itea itukapu yuke'éxopoti váhere kixeku itikivo ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, ákomo hunókoku ne yápeyi xoko Itukó'oviti.

¹⁴ Vo'oku uhá koeti xáne ihuínovati ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti éxokea vékoku, koati xe'éxapone Itukó'oviti nê'e.

¹⁵ Yoko enepone Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ovo'ó koépitinoe, ako kutí íxapi akaúti vo'oku ako évekapihoe xoko píki ipíheponikonomo, kuteáti kékú yanekóyoke, itea koati itukópopitinoe xe'éxapone Itukó'oviti kutí'inoke "Pai, iti Nzá'a" kixoáti úti ne Itukó'oviti.

¹⁶ Koati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti yuhó'ixo visóneu exókovoti kaná'uyeaovo vitúkeovo xe'éxapone Itukó'oviti.

¹⁷ Yoko koeku vitúkeovo xe'éxaxapa Itukó'oviti, apétimo éno únatinoe koekúti íkuinovike Itukó'oviti seapáne úti xokóyoke. Xané kixopátimo úti ne Kristu vitúkeovo únae uhá koeti ítukevo Itukó'oviti. Enepo veká úti ne tiú'iti koekúti yáye kuteátimaka vékea Kristu, kaha'iné kixopátimakamo úti ne Kristu ya itúkeovo hána'iti ihayú'iyuti.

Koati hána'itimo ne unako koeku úti xoko Kristu káxehiko keno'ókoti

¹⁸ Yoko ya undíke, koati enjoáti koékú ne koítoponeovo uti kotíveti yara koeku kó'oyene kutí kó'iyeamo koati kalíhuti koekúti ákoti tivéko ya nonékuke neko éno unákomo koépoku úti xoko Itukó'oviti enepo vitukárapune éno hána'iti ihayú'iyuti xokóyoke.

¹⁹ Yoko uhá koeti koekúti ítuke vo'u Itukó'oviti vanúkeke koane poké'eke, kutí koe kohívátinehikomaka símeovo neko káxe exákakanane neko inámati koépokumo ne xe'éxaxapa Itukó'oviti ya xokóyoke.

²⁰ Vo'oku enepone uhá koeti koekúti ítuke vo'u Itukó'oviti, isáyu'ixovone, koane poé'apoane yane inúxoti koêku iná itukó'a Itukó'oviti. Itea haina énomonehiko koésáyu'ixopovo, itea koati Itukó'oviti kixoáneye urúkovone ne pahunévoti yara kúveu mêm.

²¹ Itea ixané kixoamaka Itukó'oviti kúxeokono ápeyea hunóko kó'iyeaneye, motovâti koíteovokono nekôyohiko ya óvoheixea isáyunevoke, kuteâtimakamo koépo ku ne xe'éxaxapa Itukó'oviti itapanane neko éno yupihóvoti unákomo koépo ku xoko Itukó'oviti.

²² Vo'oku tukú koeti kó'oyene, enepone uhá koeti koekúti ítuke vo'u Itukó'oviti, véxoa kutí kó'iyea varu'íkovotihiko, kahá'ati íteova ne isáyunevo koane inámeapa, eopâti kuteâti eópone ne sêno simovóne kaxena ipúhikope xe'éxa.

²³ Yoko haina póhutine nekôyohiko koen'éye eópone, itea koánemaka úti, uti ovo'ó koêku Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone inúxoti námoe úti xoko Itukó'oviti kixo'ékinoviti kousexinoveamo Itukó'oviti ne po'ínuhiko yuhó'ino. Kutí kôe koati inatimaka vómexekuyeovo koeku yupiheovo íyeovone vokóvo ípokeovo koeku úti, iseápavine Itukó'oviti xokóyoke, uti xe'éxapone, ika'ínamakapanemaka koxe'ú úti.

²⁴ Yoko koítovovine Itukó'oviti ya pahúnevo úti motovâti ápeyea kúxoixone úti xokóyoke, véxonemaka kousokeovomo. Kene enepone koekúti noixóneti koeku kó'oyene, hainá'iko kuxonétiko. Vo'oku eneponi vinixá kó'oyene, ákoni kúxaixa úti.

²⁵ Itea enepo kuxá úti ne koekúti ákoti vinixá, koati vimoâti ákotike vimáxapa ne kúxoixea úti.

Huvó'oxovi Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti enepo vitúko orásaum

²⁶ Huvó'oxovimaka ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koeku ákoyea xunako úti. Vo'oku ako véxa ne mani ponóvoti kixoaku yúho'ixea úti ne Itukó'oviti enepo vitúko orásaum, itea koati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti epemínovi. Epó'oxo enepone kixoaku heru'ó kíxea omíxone épeminovi nê'e, ako emo'úti yuhóke úti, uti xâne, motovâti kayúmakopinovi koêku.

²⁷ Yoko enepone Itukó'oviti, enepone heú kixoti éxea isóneu xâne, éxoamaka koeku isóneu ne Sasá'iti Omíxone, vo'oku koatike ahá'ino Itukó'oviti véko épemino kasása'iupo Itukó'oviti.

²⁸ Véxoa ikó'itukexea Itukó'oviti ya únatike ne uhá koeti koekúti tokópone úti, uti ákoti omotóvo okovo Itukó'oviti, utimaka iháxiu hókea kuteâti koêku ne isóneunovi.

²⁹ Vo'oku enepohikone xâne, éxone Itukó'oviti mekúke ítúkeovomo xe'éxaxapa, énomonemaka hoénaxo ukeátinekene kutipási kó'iyea kixóvoko Kristu, enepone Xe'éxa, maka ítúkapune Kristu xuve'é xapákuke ákoti yumaxápu po'ínuhiko xe'éxapone Itukó'oviti.

³⁰ Yoko enepohikone noívoke Itukó'oviti ukeátinekene kó'iyeaneye ikéneke, koati énomonemaka iháxiu hókea. Yoko enepone iháxiupo hókea, énomonemaka ponópo nonékuke. Yoko enepone ponópone nonékuke, énomonemaka poréxo ítúkeovo hána'iti ihayú'iyuti kaha'ínepoatimo vanúeke.

Éxokovi Itukó'oviti ítúkeovo kaná'uti ne ákoyea omótovovi okóvo

³¹ Koeku kó'iyeaneye ra koekútihiko, ná'ikopomo koéneye? Koeku ítúkeovo Itukó'oviti kotixó'ovi, ápeikopo oxene koésayu'ixevovi ne xâne okopó'oviti?

³² Koeku ákoyea akáma'ayeovea Itukó'oviti ne Xe'éxa, koane pahúkea ivókinovovi, uhá koeti úti, ákoikopomo kaúsakinavi uhá koeti po'ínuhiko koekúti ya hána'iti seánakovike?

³³ Ápeikopomaka motovâti koyúhoyea ítúkeovo pahukóvoti ne noívoke Itukó'oviti? Koáhati Itukó'oviti ponopáhiko.

³⁴ Koane ápeikopo motovâti iyónopeahiko ipihóponovokutike? Koáhati Kristu Jesus ivokínova, xepúkopinomatimaka ukópea xapa ivokóvoti. Énomonemaka ivatákopo éxopeke Itukó'oviti xoko ivátakoku kapáyasokone Itukó'oviti epemínoviti.

³⁵ Iyúseaneikopo ákoyea motovâti haxákopeovea ne hána'iti ákoyea omótovovi okóvo Kristu, muhíkinova koati tiú'iti koekúti, koane hána'iti tiveko visóneu, yoko víkoitoponeokono kotíveti, koane hímakati yoko ákoyeane vípovo, koane símeovi koati koímaiti koekúti, muhíkovamaka kaepékakana úti.

³⁶ Yoko énomone kuteâtimakam koeku emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

“Vo'oku hókeopi úti, Unaém, koati vinonéxinovoti pevóti heú koeti káxe. Kutí koe uti su'úso iyonókonoti xoko isúkokonoku” kôe. Sâramu 44.22

³⁷ Itea yara uhá koeti koekúti kuteâti, vítoa uhá koeti vo'oku Kristu, enepone ákoti omotóvovi okóvo.

³⁸ Yoko koati enjoâti ákoyea ápahuina koekúti motovâti haxákopeovea ne hána'iti ákoyea omótovovi okóvo Itukó'oviti. Muhíkinova pevóti, koánemaka koekúti tokópone úti koeku vápeyea yara kúveu mêm, koánemaka ánuhiko yoko po'ínuhiko payásoti ákoti inixákana vanúeke, áko'o híyeu vanúke koékuti pahúkoku. Kúteanemaka koêku ne kixovókuti apêti yara koeku kó'oyene, koánemakamo ya káxehiko keno'ókoti, ako omótova haxákopeovi Kristu.

Kúteanemaka ne po'ínuhiko xunakóti apêti híyera ra vanúke kuteâti ne xunakóti itoâti koyúyoyea ra poké'e.

³⁹ Koánemaka xoko hána'iko yonoti vanúke ukeâti poké'e, yoko xoko ákoyea malíka hunókoku opéku ra poké'e, ákomaka kixovókutiya itoâti haxákopeovi Kristu. Koane ákomaka ápahuina po'i koekúti apêti, motovâti haxákopeovea ne hána'iti ákoyea omótovovi okóvo Itukó'oviti ya xoko Vúnae Kristu Jesus.

9

Koeku isóneunoa Poúlu ne júdeuhiko ákoti akutipo Jesus

¹ Enepora yúnzo, undi hokoti Kristu, koati kaná'uti, ako nzemékekexa. Énjoa ákoyea ínukaheapu. Koáhati anéyetimaka ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti njokóyoke yuhó'ixoti inzóneu, kouhápa'ikoatimaka itúkeovo koati kaná'uti ra yúnzo

² enepo ngoyúho enó'iyea ikáxu'iyea ongóvo, koane yupíheovo tiveko inzóneu ákoti áka.

³ Vo'oku mani usó ngoyêti itúkeovo úndi pahukópokono ipihóponovokutike, haxá ngoyeâti ne Kristu, eneponi omotóva ngoíteova ne mbo'ínuhiko vo'ókuke, enepone iyénonjapa íhae Izarâe.

⁴ Koatíhiko izaraelíta, xanena Itukó'oviti nekóyohiko. Énomonemaka itúkopu Itukó'oviti xe'éxaxapa. Ipúhiko mekúke ne êno úhe'ene itípanevo Itukó'oviti xapákukehiko. Énomonehikomaka itúkinoa Itukó'oviti ne yúho ápeyeamo únati kíxoakumo enepo itukáhiko ne páhoenoa itúkea. Poréxoamaka Itukó'oviti ne Ponóvoti Kixovókuti hó'ehiko, enepone yutóxovoku ne yehí koeti páhoenovi Itukó'oviti vítúkea. Íhikaxoamaka Itukó'oviti koeku nókone ne imokóvokuti imóko'ikoaku, koane nókone kó'iyeahiko koeku itúkeovo xanéna hokoâti. Yoko itúkinoamaka Itukó'oviti ne koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne, exókoati unako kíxoakumo.

⁵ Ainóvotimaka koati iyénoxapa neko inúxotihiko noívkoe Itukó'oviti, turi júdeu, inâ turixóvo ápeyera xanena Itukó'oviti. Koane koatíhikomaka oxúnokene Kristu, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne yaneko ikútipasikoponovo xâne yara kúveu mêum. Énomonemaka exôa koêku ne uhá koeti xâne, koane koatímaka kaná'uti Itukó'oviti nê'e, poéhane motokêa iháyu'ikeokono ákoti hunókoku. Énomoneoxo ákoeneye.

⁶ Hákoikopo víkutíxa ákotine kausákapu ne emó'u Itukó'oviti. Vo'oku haina uhá koeti xâne íhae Izarâe itukóvovo koati kaná'uti izaraelíta, enepone koati kaná'uti xanena Itukó'oviti.

⁷ Hainámaka póhutine vo'oku ápeyera itina Ábraum xokóyoke itúkinovo koati kaná'uti amósenopono Ábraum. Vo'oku hara kíxoa Itukó'oviti ne Ábraum mekúke: "Poéhane xoko Izáki vekómo ne kaná'uti yamósenoponomo" kíxoa.

⁸ Enepone yutoéti, koati kíxo'êkoti hainá'iyekopo uhá koêti neko amósenopono Ábraum itukóvovo ne koati kaná'uti xe'éxapone Itukó'oviti. Poéhane itukóvovo ne xâne ukeâti xoko xe'exa Ábraum, enepone kixínoake Itukó'oviti ápeyeamo ênoti xoénae tumúneke ápepe.

⁹ Vo'oku yaneko itúkinoa Itukó'oviti ne Ábraum koati yuhôti ápeyeamo xe'éxa xoko yêno, hara kíxoa: "Xoénae keno'ókoti akoéponekeneye, enjókopitimo njunáko. Koxe'éxatinemo ne yíno Sâra" kíxoane.

¹⁰ Hainámaka póhutine xoko Sâra kó'iyeaneye, itea koánemaka xoko Rebéka enepo ihaíko yanekóyoke. Yoko xoko póhuti hóyeno, eneponeko voxú'ikene Izáki, úkea neko pi'âti kalivóno.

¹¹ Vo'oku avô'o ipuhíka neko xe'éxa, hapáparu, koane avô'omaka itukáhiko únati koane váhere, ápe yuhó'inoa Itukó'oviti ne Rebéka vo'ókuke neko pi'âti xe'éxa. Yoko kó'inokeneye, motovâti ápeyera neko noívkoe Itukó'oviti kuteâti mekú'iyeaneye isóneunoa Itukó'oviti kó'iyeanemoye. Kene haina noivókoxinokonoti vo'oku ítone itúkea, itea koati vo'oku áha kó'iyea ne ihaxíkoati noivókoxinokonoke.

¹² Vo'oku kó'iyeaneye, hara kixókono ne Rebéka tumúneke ápeyera neko xe'éxa, hapáparu: "Enepone xuvé'eti xi'íxa, koatimo ovóxe ne atípo" kixókono.

¹³ Yoko koati tokopóvoti neko yuho Itukó'oviti ya emó'uke, enepone koêti: "Ako omótovavo ongóvo ne Njáko. Kene Ezâu, yupíhova ákoyea íninja unáko" kôe.

¹⁴ Ná'ikopomo koéneye? Haina kutí koeti ákoti oponóvo ituke ne Itukó'oviti? Ako kalíhuina!

¹⁵ Vo'oku hara kíxoamaka Itukó'oviti ne Muíse yanekóyoke: "Ngoseánatimo ne ánja ngóseanayea, koane ínupa'ikoatimo ne ánja ngxíeaneye" kôe.

¹⁶ Iyúseoneikopo ákoyea itúkapu aha xâne exôa, koane hainámaka vo'oku kóxuna'ixeovo itóponea, itea koati aha Itukó'oviti kóseanayea kixínokononeye ne xâne.

¹⁷ Koati énomone koéneye, vo'oku hara kíxo Farão ne Itukó'oviti ya emó'uke: "Mboréxinopike itíkivo náti motovâti énjokea njunáko ya ngxókoku ínukaheapu, epó'oxo motovâtimaka ákoyeamo malíka yónoku iháyu'ikeokono ínza xapákuke uhá koeti xâne yara kúveu mêum vo'oku ngxópiku" kôe.

¹⁸ Iyúseoneikopo kóseanayea Itukó'oviti ne koati áha kóseanayea. Kene síkoane tiú'iyea omíxone ne ínixone kónokea kó'iyeaneye.

Pí'a kixoku itúkeovo ne Itukó'oviti: ipihóponoti yoko koseánati

¹⁹ Ínani ixénu: “Yusíkoikopo koyúhoyea Itukó'oviti itúkeovo pahukóvoti ne xâne vo'oku kixoku itúkeovo? Koèkuti isóneunoa Itukó'oviti, énomone kónoko itúkea ne xanéhiko, haína?” kixénutimeamo.

²⁰ Inípono iséneu, iti koetíneye yúho, keha'áti ípe'oki Itukó'oviti! Énomone kuteáti koeku itúkeóvoti, koèkuti ítuke vo'u xâne eneponi epemá ne itukoáti kixínoakeneye itúkea.

²¹ Koatíne ipóti exóa kixoaku ne ípune, haína? Yane enepo akaha'a ípoyea yane póhuti itátane móte koati kalísoti koane uhé'ekoti ipunéti, koáne ya háxa ne móte koemó kíxea po'í ípune ákoti kauhé'eka, ákoikopomaka omótova kíxeaneyé?

²² Ná'ikopomo koéneye visóneuno Itukó'oviti koeku kahá'ayea éxokeovi kaxena ípihopenope koane hána'iti xunáko? Yusíkoikopo poé'ayea visóneu vo'oku kixoaku Itukó'oviti neko xanéhiko motokeáti yonópea ipihóponovokutike? upánini ko'ókoriyexao kíxeaneyé Itukó'oviti koane yupíheovo ákoyea malíka yónoku ne ákoyea ímaxapahiko. Yoko enepohikoné'e, koati kutí koeti ipunéti ákoti aunáti kotóhineopone ipoáti.

²³ Enepone ko'ókoriyeya ípihopenoekono neko xâne, kó'inokeneye motováti éxokea Itukó'oviti ne éno hána'iti ihayú'íuti ítípaneovo xapa xanéhiko kutí koeti únatinoe ípune, enepohikone iyónoakumaka Itukó'oviti ne hána'iti seánako. Énomone neko kousoakinoakemaka Itukó'oviti ne éno unako koépoku ya xokóyoke kuteáti isóneunoa mekúke.

²⁴ Yoko énomone úti, uti iháxiupo Itukó'oviti hókea. Haina póhutine júdeuhiko itea koánemaka po'ínuhiko xâne ákoti itukápa,

²⁵ kuteátimaka koèku ne emo'u Itukó'oviti xoko yútoe Ózeya, enepone koèti:
 “Índukópatinehikomo njanéna neko xanéhiko ákoti itukapu njanéna nóvo, koane ákonemo omótopova ongóvo ne xanéhiko ákoti ongoseána nóvo” kôe. *Ózeya 2.23*

²⁶ “Yoko énomone yaneko óvoku xanéhiko kixínoake Itukó'oviti nóvo ákoyea itúkapu xanéna, iháxopokonotinemo xe'éxapone ne koati kaná'uti Itukó'oviti” kôe. *Ózeya 1.10*

²⁷ Itea vo'ókuke ne íhaehiko Izaráe, hara kôe Izáiya emó'uke Itukó'oviti:
 “Upánini ákoyea yumáxapu ne izaraelíta kuteáti koeku ákoyea yumáxapu íyeu haríri ya xe'ó mar, kóyeane itúkeovomo ákoti axu'ína haxa xanéya koítovonemo ne Itukó'oviti.

²⁸ Vo'oku kousókoatinemo Vúnae Itukó'oviti ne yúho, enepone koyúhone yanekóyoke itúkeamo yara uhá koeti kúveu méum. Ákonemo iká'akarixapu kousokea, koane heu-heú kixoátime kousokea neko yúho” kôe. *Izáiya 10.22-23*

²⁹ Énomonemaka kuteáti koèku ya yútoeke Izáiya, enepone koèti:
 “Enepone Itukó'oviti apéti xunáko pahúkea uhá koèti, eneponi parexá heú kíxeokono úti uké'exeokono ákoti itóvoti enepo vipihóponokono yanekóyoke, mani kutípasí koeti uti kixókónoku íhae Sódoma, koane íhae Ngómora” kôe. *Izáiya 1.9*

Púva íhae Izaráe ne inámati íhúkauvoti omínovike Jesus

³⁰ Ná'ikopomo koéneye? Énjakapivonoe koèku: Enepahikone ákoti itukapu júdeu, upánini ákoyeahiko yána isóneu yanekóyoke kónokea ponópeovo nonékuke Itukó'oviti, itea ainovó koe énomonehiko ponopóvone vo'oku kúveovohiko Kristu.

³¹ Kene ne júdeuhiko, enepone ixómoti koxuná'ixovo itúkea ne páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti itúkea, oposí'ixoti kixoku ponópeovo nonékuke Itukó'oviti, enomónehiko ako itapána ne áha.

³² Namea koetí'íye? Vo'oku ákoyea itúkapu kúveovo Itukó'oviti íhuinovo, itea koati itúkea únatinoe itukéti íhuinovo. Yane itopó kixókono vo'ókuke ne mopôí kixonéti itopó kixoti xâne,

³³ kutéátimaka koèku ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koèti:
 “Xapákuke njanéna ya Síyaum, injíkoa ne ínzokone mopôí. Enepora mopôí, ápe itopó kíxone, koane ápemaka íkoroé. Itea enepone kuvováti, ákomo kuvovohí íxa” kôe. *Izáiya 28.16*

10

Púva júdeuhiko ne mani kixoku ponópeovo nonékuke Itukó'oviti

¹ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, enepone koáti anjá'inoa ne iyénonjapa júdeu, kutí'inokemaka embemínoati Itukó'oviti ya orásaum, énomone koíteovahikomo Itukó'oviti yoko iyónopeamo xokóyoke.

² Koati endó'okopitinoe heru'ó kíxeahiko omíxone hókea Itukó'oviti, itea ako éxahiko ne mani ponóvoti kixoaku hókea.

³ Vo'oku ákoyeahiko éxa kónokea itúkeovo Itukó'oviti ponopó xâne, koati koxunákovotihiko itúkeovo énomone ponopóvohiko nonékuke Itukó'oviti. Yane ákohiko itúkoake ne mani kixoaku Itukó'oviti ponopóeahiko.

4 Vo'oku enepone yúmo'ixovone xanéhiko hokoâti ra Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, enepone mani itóponone koeku hókea, koati Kristu kousókinoa, ponopâti ne uhá koeti xâne kutipoâti.

Kahá'a Itukó'oviti koíteovo uhá koeti xâne ya pahúnevo

5 Hara koe Muíse yútoeke vo'ókuke ne xanéhiko kahá'ati ínixekono itúkeovo ponóvoti nonékuke Itukó'oviti vo'oku hókeahiko ne páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti itúkea: “Mani konókoti heu-heú kíxea itúkea páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti itúkea, ínani itapána ne ínámati apéyeati ákoti hunókoku xoko Itukó'oviti” kôe.

6 Itea enepone ponópeovo xâne nonékuke Itukó'oviti vo'oku kúveovo Xe'éxa, hara koe Muíse yútoeke vo'ókuke: “Hako 'Kutí'ikoponi akapána vanúke?” hako koe iséneu” kôe Muíse (kutí'iyea mani konókoti ápeyea xâne veyopónoti Kristu vanúkeke).

7 Ínamaka kôe: “Hako 'Kutí'ikoponi akapána ya xapa ivokóvoti? hákomaka kê” koémaka, (kutí'iyea mani konókoti ápeyea xâne veyopónoti Kristu koukópeati xapa ivokóvoti).

8 Itea hara kôe emó'uke Itukó'oviti vo'ókuke: “Enepone ihíkavuti, koati ákoti ahikápi. Pehákuke óvo, koane iséneuke óvo” kôe. Yoko énomone ra ihíkavuti koyúhote kónokea kutípea uti Kristu, enepone koyúhone úti xapa xâne.

9 Enepo yokoyúhoa nonékuke xâne itúkeovo Yúnae ne Jesus, koane heru'ó íxêa iséneu kitípi koéxepukopea Itukó'oviti ukópea xapa ivokóvoti, itívoatimo ne pehúnevo.

10 Koati vo'oku heru'ó kíxea isóneu xâne kutípea, ene ponópino nonékuke Itukó'oviti. Koáne enepone koyúhoyea xâne itúkeovo Únae ne Jesus, énomonemaka kutí'inoke iteóvati ne pahúnevo.

11 Yoko haramaka kôe ne emo'u Itukó'oviti vo'ókuke: “Uhá koeti kutipoâti, ákomo kuvovohí íxa” kôe.

12 Vo'oku nonékuke Itukó'oviti, ako poé'aku ne júdeu ya ákoti itukápa, kutíkokone ne uhá koeti xâne nonékuke. Koáhati énomone itukóvo Únae ne uhá koeti xâne, koane yupíhova hána'íko ne seánako oúkeke uhá koeti ikoseánaxovati.

13 Énomonemaka kuteâti koeku kó'iyea ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Uhá koeti ikoseánaxovati Vúnae Itukó'oviti, iteóvatimo ne pahúnevo” kôe.

14 Itea namo kíxoaye ápeyea ikoseánaxovati enepo hákoti xâne kuvovâti? Koane namo kíxoaye ápeyea kuvovâti enepo hákoti kameâti koêku? Námakamo kíxoaye ápeyea kamoâti, enepo hákoti xâne koyuhópinoati?

15 Koane namo kíxoaye ápeyea koyuhópinoati, enepomo hákoti pahoéti koyúhopinoahiko? Koati kuteâti koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Ímáko úhe'ekino koêku ne pihóti xapákuke xanéhiko koyuhópinoati ne únatinoe koekúti íhae xoko Itukó'oviti!” kôe.

16 Itea haina uhá koeti xâne kutípeamo ne ínámati ihíkavuti íhae xoko Itukó'oviti, kuteâtimaka koeku yútoe Izâiya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Unaém, ako kutipoâti ne yúnzo ngoyúho yemó'u xapákuke xâne” koêti.

17 Iyúseoneikopo kónokea víkameokonoa koêku ne Kristu motovâti kúveova úti. Kene motovâti víkameokono koeku Kristu, konokoâti ápeyea koyuhó'inevati ne emó'u.

18 Itea anéye émbemopikeno: Ávoikopomea káma júdeuhiko? Ako kalíhuina kó'iyeaneyé! Kámoanepo, kuteâtimaka koêku ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti vo'ókuke, enepone koêti:

“Herumó kixone kúveu mêm ne koyuhó'iyeti koêku. Itóhineheone neko yúho ya uhá koeti poké'e yara kúveu mêm” koêti. *Sáramu 19.4*

19 Aúngopovomaka ngíxeopinoe: Ákoikopomea itápana íhae Izarâe ra ihíkavuti? Ako kalíhuina kó'iyeaneyé, vo'oku hara koe yútoeke Muíse, yuhó'ino Itukó'oviti ne íhae Izarâe:

“Iyékovatinoemo koêku ne po'ínuhiko xâne vo'oku ngíxoakumo, enepohikone ákoti itukapu noívangoe kuteâti itínoe, xâne ínixenemaka ákoyeahiko isóneu. Ímaíngopitinoemo vo'oku únati ngíxoakumo” koe yútoe Muíse. *Deuteronómio 32.21*

20 Ápemaka po'i yútoe Izâiya koati kouhápu'ikoati, enepone yuho Itukó'oviti koêti:

“Enephikone xâne ákoti apasíka éxeonu nóvo, ainovó koe énomonehiko itukóvo exónuti kó'oyene. Epó'oxo ne ákoti ikaseánaxapunu nóvo, énomone ngóutata'ixinovo kó'oyene” kôe. *Izâiya 65.1*

21 Kene ne íhae Izarâe, hara koe yuho Itukó'oviti yútoeke Izâiya vo'ókuke:

“Heú koeti káxe índa'ixeahiko ahí'okeovonu, itea ako sikápuhiko. Aínovo xâne ákoti akahá'a itúkea mbáhoenoa, ákotimaka kêno” kôe. *Izâiya 65.2*

¹ Koeku kó'iyeaneye, hara koe émbemopikeno: Kutí kó'inopinoe puvâtine Itukó'oviti ne xanéna, enepohikone izaraelíta? Ako kalíhuina! Vo'oku undímaka izaraelíta. Undímaka ámoripono Ábraum xoko Mbejámi, po'í iháxakoku izaraelíta.

² Ako púva Itukó'oviti ne xanéna, enepohikone mékutine noívokoxoa. Vo'oku koati yexoâtinoe koëku ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti koyúhóti koeku Íliya mekúke, yaneko kapahákinovo Itukó'oviti vo'oku váhere kixoku itúkeovo neko íhae Izaráe. Énomone ra koëti:

³ “Unaém, koépekexonehiko porófeta, péhoe koyúhoyea yemó'u. Kotóhinekexoanemaka ne átahiko, enepohikone imókonoku íperaxokonoke. Poéhaikone úndi kutipópi. Yoko oposikotinemaka koépekeonuhiko” kôe.

⁴ Yanê'e, na kixoaye yumópea Itukó'oviti? Hara kíxoa: “Ako péhuxapu. Ápeiko seti koeti mili xâne hokónuti ákoti ípúyukexeaku nonékuke sándu, enepone Mbâa, hó'e ne xanéhiko” kixópa Itukó'oviti.

⁵ Kúteanemaka koeku kó'oyene. Ápeiko xapákuke ne júdeu kali háxa ne kutipoâtihiko kuteâtimaka nekóyohiko, noívokoe Itukó'oviti vo'oku seánakoa.

⁶ Koeku itúkeovo vo'oku seánakoa Itukó'oviti, hainá'ikopo vo'oku únatinoe itukéti ítone itúkeahiko noívokoxinoake Itukó'oviti. Eneponi akoéneye, ákoni itúkapu vo'oku seánakoa Itukó'oviti.

⁷ Ná'ikopo koéneye? Énjakapivono koëku: Eneponi opósi'ixonehiko íhae Izaráe, áha itóponea ikéneke Itukó'oviti, ako itápana. Hane itopónoa háxa xanéhiko, enepohikone noívokoeti. Kene uhá koeti po'ínuhiko xâne, síkoane Itukó'oviti tiú'iyea omíxone,

⁸ kuteâtimaka ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koëti: “Sikó kíxoane Itukó'oviti ya ákoyeahiko iyúkapu isóne. Koane sikó kíxoanemaka kutí kó'iyea komítiti yoko mókere túkú koeti kó'oyene” kôe.

⁹ Hara koémaka neko Ndávi yútoeke vo'ókukehiko:

“Eneponi kóyuyeahiko hó'eke, ya koëkuni itúkeovo únati koekúti kuteâti isóneunoa, itúkapu énomone kouhápu'ikea pahúnevo, kutí'inokemo pahukókonoti ípíhóponovokutike.

¹⁰ Epó'oxo itúkapunehikomaka kutí koeti komítiti, koane kutí koeti xâne keyo-keyó koetíne opékuke éno ínati ínone, ákatinemo íteovaku ne inakóti” kôe. *Sáramu 69.22-23*

¹¹ Koeku kó'iyeaneye, hara koe émbemopikeno: Koëku itávokoe ne júdeuhiko, ákonemea omótova káyukopeovo kaná'utike kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti? Ako kalíhuina kó'iyeaneye! Vo'oku koeku itávokeahiko, imíhe'okinoane oxéne ne po'ínuhiko xâne ákoti itúkapu júdeu, itúkeovomaka koítovone Itukó'oviti ya pahúnevo. Kó'inokeneye, motovâti íyokevahiko júdeu koëku ne po'ínuhiko xâne ákoti itúkapu júdeu, vo'oku kíxoaku Itukó'oviti.

¹² Yoko koeku itúkeovo pahúnevo júdeuhiko, kutí'inoke apêti oxéne ponópeovo nonékuke Itukó'oviti ne uhá koeti po'ínuhiko xâne yara kúveu mêm, koane koeku itúkeovo vo'oku itávokeahiko ne júdeu, kutí'inoke itopónoati hána'iti seánako Itukó'oviti ne uhá koeti xâne ákoti itúkapu júdeu, yupihóvotineoxomo unako koëku neko xanéhiko ákoti itúkapu júdeu, kayukápapunehiko ne júdeu xoko Itukó'oviti.

Kotúyopa Itukó'oviti pahúnevo ne ákoti itúkapu júdeu

¹³ Kó'oyene ití'ikonoe yúnzo'ixo, itínoe ákoti itúkapu júdeu. Vo'oku undi ápostulu, páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u xepákukeno, yoko koati éyenjovope ra hána'iti itukéti itukexeonuke.

¹⁴ Koeku kó'iyeaneye índuke, ávaina áva éngo xapákuke iyénonjapa júdeu, enepomea iyákapahiko unako koëku ne po'ínuhiko xâne íngamoake ra íhíkavuti ínzixaxone, iteápahikomaka ne pahúnevo vo'ókuke.

¹⁵ Yoko koeku ahí'okeovone Itukó'oviti ne po'ínuhiko xâne yara kúveu mêm ákoti itúkapu júdeu, vo'oku sikó kíxoane Itukó'oviti ne júdeuhiko ahíkuxeova, ná'ikopomo kó'eye yaneko káxe kayukápapunehiko ne júdeu xoko Itukó'oviti? Koati yupihóvotineoxomo unako koëku ne uhá koeti xâne, kuteâti koeku apê exepúkopeati ukópea xapa ivokóvoti.

¹⁶ Vo'oku koeku itúkeovo sasá'iti neko júdeuhiko, noívokoe Itukó'oviti mekúke, koati sasá'itimakamo ne amósenopono ya hunókokuke. Koëkumaka itúkeovo sasá'iti nonékuke Itukó'oviti túri ne júdeuhiko nóvoke, enepone koati poéheve, kúteanemakamo ne uhá koeti káva'ohiko.

¹⁷ Hane koénehikoye xuve azeitona koati katáraeti. Itea tétukexeokonone po'ínuhiko káva'o. Kene itínoe ákoti itúkapu júdeu, kutí kénoe xuve azeitona ihonohí koeti hoíkuke ákoti katarákoati, ina ípíhopokono ne káva'ohiko xuvékuke ne koati katáraeti xuve azeitona. Yanê'e, koatíke poéheve koane xuvéku ne koati katáraeti xúve úkea xináko.

¹⁸ Hákonokopo kepáyásokopinova neko káva'ohiko tetukéxokonoti. Kena'áka iséneuke kepáyásokinova, hara puyákapanapu yokóvo: Haina xikóyokenoe úkea xunáko ne poéheve, itea koati xoko poéheve úkea xinákonoe.

¹⁹ Ínanimeamo yakoénoe: “Itea tétukexinokonoke ne po'ínuhiko káva'o, motovâti itúkeovo utíne ipihopokono xuvékuke xokóyoke ne tetúkinevo káva'o” ketínoemeamo.

²⁰ Kaná'uti, itea koati vo'oku ákoyeahiko akútípo tetúkinokonoke. Kene itínoe, koati vo'oku kitípi Vúnae títiyu kéyeinoke ikéneke. Hákonoeokopo kepayásokovo, itea yokóhiyanavonoe.

²¹ Ako'ópo okoseána Itukó'oviti ne koati katâraeti xúve, enepone tetúkopeakene kávo'ohiko, ínapomo hako kixópikunoe Itukó'oviti enepomo hákoti kitípôa.

²² Itíkinaikopo isénu koêku itúkeovo koati seánati ne Itukó'oviti koánemaka ákoti omótova ikómohixeokono. Vo'oku kíxoaku Itukó'oviti ne ikorókovoti pahunévotike, iyúseo ákoyea omótova ikómohixeokono. Kene itínoe, koati hána'iti ne seánakopi Itukó'oviti. Yoko kóyekuikonemakamo ne seánakopi koeku ákoyea yahíkuxapipa. Itea enepomo yahíkúxipa, tetú kixópitinoemakamo, kuteâtimaka kíxoaku ne káva'ohiko tétóene yanekóyoke.

²³ Kene ne júdeuhiko, enepohikone tetoéti káva'o, enepo kurikápahiko ákoyea akútípo, imopátimo Itukó'oviti xoko xúve tetúkeaku, vo'oku ápe xunáko kíxeaneye.

²⁴ Koeku kutí ké'yínoe tetoéti káva'o xuve azeitona íhae hôi ipíhonetí xuvékuke azeitona koati katâraeti, koekúti tiú'iti itúkeokono, ínapoxomo hako oríko ípíhpeokono xoko koati xúve úkeaku ne tetoéti káva'ohiko.

Kóseana Itukó'oviti ne uhá koeti xâne

²⁵ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, ngahá'a yéxinoe koêku ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti kouhápu'ikovotíne kó'oyene, enepone ákoti exákana mekúke, mará'inamo íkitixa póhútine iséneunoe ne koekúti ponovô. Enepone títiyu kóyeyea omíxone ne xanéhiko íhae Ízarâe, haina uhá koeti íhae Ízarâe koetíneye, epó'oxo apétimo hunókoku neko kixóvoku enepo kausákapumo yé'akemoye xâne ákoti itukapu júdeu itukópovotimo xanena Itukó'oviti.

²⁶ Yane iteóvotimo pahúnevo ne uhá koeti xâne íhae Ízarâe kuteâti koêku ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

“Síyaum úkeamo ne Koitóvoti xâne. Énomonemo kotuyôpínoa váhere kixoku itúkeovo ne uhá koeti amósenopono Njáko.

²⁷ Yan'é, kousókovotínemo yunzó'inoa ne njanéna enepomo unge'éxapínanehiko pahúnevo”
kôe. *Izâiya 59.20,21; 27.9*

²⁸ Enepone púvea júdeuhiko ne inámati ihíkavotí koyúhote koeku Kristu, koati ve'ókuke kó'inokeneye, itínoe ákoti itukapu júdeu, motovâti yahí'okivoxo Itukó'oviti. Itea vo'oku oxúnoekene nekóyohiko, enepohikone koati íteovoku ne júdeu, koane noívoke Itukó'oviti itúkeovo xanéna mekúke, ene ákoino omótovahiko okóvo Itukó'oviti.

²⁹ Vo'oku ako ípakapu isónue ne Itukó'oviti enepo apé íparaxoke xâne, koane apé noívoke.

³⁰ Yoko kuteâti koeku itíkivonoe xâne ákoti akutípo Itukó'oviti nóvo, itea kó'oyene itóponopinene ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti vo'oku itávokopea ahá'inoa Itukó'oviti ne júdeuhiko,

³¹ énomonemaka koéneye ne ákoyea akútípo hiko ne júdeu kó'oyene. Yoko kó'inokeneye motovâtimakamo itóponea ne hána'iti seánakova Itukó'oviti káxehiko keno'ókoti, kuteâti kixópikunoe Itukó'oviti koeku kó'oyene.

³² Vo'oku síko kíxoá Itukó'oviti itúkeovo pahukóvoti ne uhá koeti xâne motovâti itóponea uhá koeti xâne ne hána'iti seánakova.

Koati motokeâti íháyu'ikeokono ne Itukó'oviti

³³ Imáko ákoino hunókoku unako kó'ísonueya yoko kó'exoneye ne Itukó'oviti! Ako xâne itopónoati isónue éxea kixoku itúkea isónue ne Itukó'oviti. Ákomaka itopónoati isónue éxea kixoku kó'ítukeyea.

³⁴ Yoko énomone kuteâtimaka ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

“Ako xâne itopónoati éxea koeku oveâti isónue ne Vúnae. Koane ákomaka motovâti enékea.

³⁵ Ákomaka xâne inuxó kixoti ikó'íparaxea Itukó'oviti kutí'inoke maní konokoâti Itukó'oviti poréxoepa íparaxoake” kôe. *Izâiya 40.13; Jó 41.11*

³⁶ Vo'oku uhá koeti koekúti apéti, koati Itukó'oviti pahukôa ápeyea. Aínovo koati itúke pe'u vó'u. Aínovomaka itúkínokonoti itúkeovo ikó'itúkeu Itukó'oviti. Viháyu'ikaikopo Itukó'oviti ákótinemo hunókoku. Énomoneoxo ákoeneye.

12

Inámapoti koépoku úti ikéneke Kristu

¹ Koêkuikopo kó'iyeaneye, itínoe mbo'ínu xoko Kristu, injíko'okopínoe kuri'ó ké'iyi Itukó'oviti vo'ókuke ne hána'iti seánakovi. Hane yákoeneye kuteâti koêku ne ikó'íparaxokonoke Itukó'oviti mekúke ya átake, motovâti heú kó'iyea miúyo itúkeovo koati sasá'iti ikó'itúkeu. Yane koatímo únatinóa ne iké'íparaxoake. Yoko énomonemaka motókea ké'yíneye koeku héki.

² Hako kitipásea kixoku itúkeovo ne xâne ákoti êxa Itukó'oviti, enepohikone kîrivokoeovo yara káxehiko símokune úti, itea konókotí inámapa kixeku itíkivo koeku itúkeovo Itukó'oviti íkó'inamakopo iséneue. Yane yexoátimo víki ne koati únati ahá'inopi Itukó'oviti, enepone ínixonone unátiyea, ákotimaka apáhuina óvaku ákoti aunáti.

³ Vo'ókuke ne hána'iti seánakonou Itukó'oviti, hara koe yunzó'inopinoo: Hako kepayásokovo iséneuke, itea péna ne iséneupinovo, neixóati ikéna'uxi iké'itukexi ne íkó'iparaxopike Itukó'oviti, kuteáti isóneunopi Itukó'oviti koeku kívivoa.

⁴ Vo'oku kuteáti koeku enó'iyea iháxaxekoku ne muyo úti koane ákoyea akútíkoko itúkovoke ne póhutihiko iháxaxekoku,

⁵ énomonemaka koéneye poéhepane úti ikéneke Kristu. Kutí koe uti póhuti koxe'úti upánini ako yumáxapu úti, koane póhutihiko úti, kutí koémaka uti iháxakoku muyo Kristu.

⁶ Itea ako akútíkoko ne vípara póhutihiko úti, enepone pónevike Itukó'oviti véxea vitúkea ítukeke ya hána'iti seánakovi. Itukapu koyúhoyea kouhupu'iuonovi Itukó'oviti ne ko'ípara úti, vokóyuhokopo, kuteáti ínixonone Itukó'oviti unáko íkó'iparaxeovi koeku kúveova úti.

⁷ Itukapu huvó'oxea po'ínu xâne ya nókoneke ko'ípara uti, yuíxapaikopo úti vitúkea nê'e. Itukapu apéti ko'ipáratí ihikaxea emo'u Itukó'oviti, hákoikopo koemó kixôa.

⁸ Kene koékuti ko'ipáratí kóxunakea po'i xâne ikéneke Vúnae, káxunakapuikopo itúkea ákoti kurí íxá. Kene áva ko'ipáratí poréxea tiúketina ítukeke Itukó'oviti, konókotí ákoyea okótixopona ne apeínoati, koane ákoyea íhixa itóvoku ne pôreu. Kene áva ko'ipáratí inúxino ítuke Itukó'oviti, konókotí ívávakea itúkea ne itukéti. Kene áva ko'ipáratí kóseanayea po'ínuhiko xâne, itúka ya elókekeke okóvo.

⁹ Ikéna'uxanoe ne ákoyea omótovokoko yokóvo. Yupihovó íxea pívinoe ne váhere kixovókuti. Hane itíka únatinooe koekúti.

¹⁰ Hako kalihú kixéa ne ákoyea omótovokoko yokóvo, itea kutí íxekaka koati kopo'ínukokoti ákoti omotóvokoko okóvo. Ya koékuni inuxó kó'iyea itúkeovo unako kêku yíxovonooe, itúkapu unako koeku po'i xâne yóno iséneue.

¹¹ Konókotí ú'uso kéyeyi itukéti ákoti yahuléke. Konókotimaka heru'ó kíxinoe yomíxone ke'ítukeino Vúnae.

¹² Aélokenooe yokóvo vo'oku kíxoixone xoko Itukó'oviti, yéxone kousokeovomo. Hako kemuyá'iko iséneue vo'ókuke ne tiú'iti koekúti tekóponooe. Hákonoomaka kurí kíxe itíki orásamu.

¹³ Koane hivá'axanoe ne kasása'iuo Itukó'oviti ya nókoneke. Usó yákoyemaka kétarakinoe koékuti xâne simóti yóvokuke.

¹⁴ Yépepinamaka Itukó'oviti unako koékui ne ákoti aunáti ítukeinopi. Yépepina únati, kene hako yupakínoa váherexea koékui.

¹⁵ Aélokenooe yokóvo xapákuke xâne elóketi okóvo. Kene áva iyóti, íyeamaka xokóyoke.

¹⁶ Ópoeane iséneunooe ikéneke Vúnae ákoti yakapákaka. Hákonoomaka kepayásokovo. Usó yákoyemaka ke'ínikonoyinoe xâne ákoti apayáso. Hákonooe itukovó koe íti inixópovo itúkeovo ko'éxoneti.

¹⁷ Hákonoomaka keyukópinoe váhere ne xâne vahéréxoti ítukeinopi. Kéxuna'ixapunooe itíki únati koekúti, enepone ínixonone uhá koeti xâne itúkeovo únati.

¹⁸ Hákonooe sikovó kê, itea koékuti nékone itíki, énomone itikanooe motováti itúkeovo kásatike isoneúti yóvoheixo xapákuke uhá koeti xâne, ákotimaka yakapákaka.

¹⁹ Hako itikópinoe ésa'i ne váhere kixékonoku, itínoe ákoti omotóva ongóvo. Síkeane itúkeovo Itukó'oviti itukópinoe ésa'i, vo'oku hara kôe emó'uke:

“Undínemo porexópinoe. Undínemo itukópinopi yésa'i” koe Vúnae Itukó'oviti.

²⁰ Ya koékuni itikópinoe yésa'i, enepo epéka hímakati ne puvópiti, peréxa níka. Koane epéka úne, peréxamaka. Vo'oku enepo íxeáneye, yupihovó koetimoo téyapana, kuteáti koékui mani yupíheovo eópone eneponi kiripú'ika uahá'ixoti xorómonike.

²¹ Hako síkêa itúkeovo váhere itopí, itea itíne itá ne váhere itikópinoati únati ne vahéréxinopiti ítuke.

13

Konokoáti téyee úti ne pahúkotihiho

¹ Konokoáti uhá koeti xâne téyee ne pahúkotihiho ya poké'exake, koane itúkea ne páhoenokono itúkea. Vo'oku ako apáhuina pahúkoti ákoti itukapu Itukó'oviti porexóa pahúkea. Koékuti pahúkoti apéti, aínovo ípíhone Itukó'oviti.

² Yané'e, koékuti xâne okopáti ne pahúkotihiho, enepohikone ípíhone Itukó'oviti, koati okópoti mani isóneunovi Itukó'oviti, epó'oxo koati epemópinovoti ípíhóponeokonooe vo'ókuke.

³ Vo'oku hainámaka itúkeovo pícone xâne ponóvoti kixoku itúkeovo ápeinoke ne pahúkotihiho, itea poéthane xâne itúkoti váhere, énomonehiko motová píkea nê'e. Yakahá'a ákoyea píkea ne pahúkotihiho, konókotí ákoyea itíka váhere. Yane íhayú'ikopitihihomo.

⁴ Vo'oku enepohikonê'e, koati itúkoti ítukexeake Itukó'oviti, motováti unátiyea kênu. Motóvaikopo píki enepo ítíka váhere, vo'oku êno xunáko nekóyohiko ipíhopenea xâne pahukóvoti. Yoko koati ítúkutihiko ahá'inoa Itukó'oviti koeku ipíhopenea xâne ítúkoti váhere, ítúkópinoatihiko ésa'i ne váhere ítúke.

⁵ Konókotikopo tíyinoe ne pahúkutihiko, koane ítíki ne páhoenopi. Hainámaka póhutine vo'oku ápeyea xunáko ipíhopenopi, kónokinoke tíyinoe, itea koánemaka vo'oku yéxi iséneuke ítúkeovo nékone ítíki koane vo'oku motókeyeamaka kutípeokonohiko.

⁶ Énomonemaka kónokino peréxinoe ípostu, kóperau pahúkutihiko. Vo'oku koeku yúixeovohiko ítúkea ítúke, koati ítúkutihiko ítukexeake Itukó'oviti.

⁷ Peréxaikoponoe ne uhá koeti nékone peréxi. Enepo áva kóperau náti nékone peréxi, peréxa. Enepo áva po'ínuhikomaka nékone peréxi, peréxamaka. Koane enepo áva nékone tíyinoe, tíya. Koánemaka áva motokeáti ihéyu'íki, ihéyu'íka.

⁸ Koékuti kó'iyevoku yorévu, nékone peréxopinoe, yuké'exe peréxopi. Poéhane ne ákoyea omótova yokóvo ne po'ínuhiko xâne ítúkóvo koékúti nékoneoe peréxopi ákotinemo hunókoku kónokea peréxopi. Vo'oku enepone xâne ákoti omótóvo okovo po'ínuhiko xâne, koati uhá kixoáti ítúkea ne páhoenovi Itukó'oviti ya Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

⁹ Vo'oku hara kôe ne yutoétiya: "Hako yaupú'íko po'i xâne kepiné'iyiti múxone. Hako kepéko. Hako yoméxo. Hako poe'aínoa iséneu po'ínuhiko xâne iyékiavoati ítúkevo" kôe. Uhá koeti rá'a, koánemaka po'ínuhiko páhoenokono xâne ítúkea kuteáti, koati kousókovoti yara emo'úti koéti: "Hako motová yokóvo ne po'ínuhiko xâne. Kuteáti ákoyea kemáxatikapapu, énomonemaka íxeaneye ne po'ínuhiko xâne" kôe.

¹⁰ Enepone xâne ákoti omótóvo okovo po'ínuhiko, ako váherexa ítúkeinoa. Yane koati iyúseoti ítúkeovo ne ákoyea omótovokovo yokóvo kousókoaxo uhá koéti ne páhoenovi Itukó'oviti yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

¹¹ Énomone yákoenenoe, vo'oku yéxoa ítúkóvotiye ra káxehiko símokune úti ítúkeovo oránane iyúkeovo iséneu. Vo'oku enepone kaxena pihópea úti xoko natíxoku Itukó'oviti vanúkeke, ako'ónexo ahiká'avi yara koeku kó'oyene yaneko iná kutipoa úti ne Vúnae.

¹² Kuteáti koeku yóti píheane uké'eyea, koane kenó'okeane uhápu'iyea káxe, énomonemaka koéneye ye'ékeovine. Kuríkapaikopo úti vitúkea kuteáti kixoku ítúkeovo ne xâne ovóheixoti hahákutike. Usó víxaixaneikopomaka uhá koéti ne sa'íkeovae úti ne xunako vaherévokoti kuteáti kixoku ítúkeovo ne xâne ovóheixoti uhapú'ítike.

¹³ Konókoti pónéa uti kixoku vitúkeovo, kuteáti ítúke xâne ovóheixoti uhapú'ítike. Hako vitukovo xâne áhati yetorehí kó'iyea xapa ayúti, koane kohíhikenati, koane kapínekenati xâne ákoti ítukapu koati múxone. Hákomaka vitukóvo xâne sikovó koeti ítúkea ne váhere úhepune múyo. Hákomaka vorixókoko, koane hákomaka vima'íxinovo po'ínuhiko xâne vo'oku víyokeovo ítúkevo.

¹⁴ Itea konókoti ítúkeovo Vúnae Jesus Kristu iyusêo xikóyokenoe ya uhá koeti kixeku ítíkivo. Hákone yoposíko oxene ítíki kúxoti yáha ítíki, enepone váhere úhepune miúyo yáha ítíki yanekóyo avó'o yéxa Itukó'oviti.

14

Nókone kó'iyea visóneuno xâne aínati ínixo ítúkeovo pahunévoti

¹ Hako pivóda símea imékovokuke ne po'ínu úti xoko Jesus aínati ínixo ítúkeovo pahunévoti, koane hako ixomo yimopókoko vo'ókuke koekútihiko ínixone ítúkeovo pahukóvoti.

² Vo'oku ápe xâne ínixoáti yusíka níkeokono koékuti kó'iyevoku níkokónoti. Ina apê xâne aínati kóhiyanavo, ínixoáti unáko níkea póhutine kuteáti níkokónoti íhae kaváne ákoti ítukapu nau hó'openo.

³ Enepone níkoti heú koeti kó'iyevoku níkokónoti, ako yusíka púvea ne xâne ákoti akoéneye isóneunoa. Kúteanemaka ne aínati kóhiyanavo, ákomaka yusíka koyúhoyea ákoyea aúnati ítúke ne po'i xâne níkoti heú koeti koekúti. Vo'oku enepone xâne níkoáti ne ákoti níká po'ínuhiko xâne, ako ópoe'ainoa isóneun Itukó'oviti.

⁴ Iti koyúhote ákoyea aúnati ne po'i xâne, kutí'ikopo íkitixapovo? Haina yovóxe nê'e; pó'iti ítukoáti ovóxe. Poéhane koati únae exóda tokópeovoxo ítúke áko'o ákoyea takápapu. Itea ponóvotimo ítúke, vo'oku xunako Itukó'oviti Únae oukeke huvo'óxoati, kutí'inokemo tokopóvoti.

⁵ Ápe xâne ínixoáti ápeyea káxe koati sasá'iti ya po'ínuhiko káxe. Kene po'ínuhiko xâne, ínixoaxo kutíkoyeane ne uhá koeti káxe. Koati konokoáti póhutihiko xâne hókea isóneunoake, ákoti hokohí íxa isóneunoa po'ínu xâne.

⁶ Enepone xâne ínixoáti ápeyea káxe koati sasá'iti ya po'ínuhiko káxe teyínoake, koati kahá'ati pónéa kixoku ítúkeovo nonékuke Itukó'oviti. Kúteanemaka koékú ne ínixoáti yusíka níkea koékuti kó'iyevoku níkokónoti, kó'inokenemakaye isóneun, koati kahá'ati pónéa kixoku ítúkeovo nonékuke Itukó'oviti, vo'oku íkoro'ixinovo Itukó'oviti enepo níká. Koánemaka ne

xâne inixoâti ápeyea ákoti yusíka níkea, kó'inokeneye isóneu vo'oku kahá'atimaka pónea kixoku itúkeovo nonékuke Itukó'oviti, koane kóyeanamaka itúkeovo xâne ikoró'ixovoti xoko Itukó'oviti.

⁷ Vo'oku ako ápahuina xâne xapákuke úti motovâti éxoepa koêku yara kúveu mêmum pohúxinovati, kutí'iyea ákoti Vúnae exeâti koêku. Kúteanamaka koêku vivakápu.

⁸ Itukovo vapêtko yara kúveu mêmum, hane vápeino vitúkeovo ovoxe Vúnae Itukó'oviti. Kúteanamaka ne vivókeovo, kóyeane vitúkeovo ovoxe Vúnae seapáne úti xokóyoke. Yusíkoti vápeyeako yara poké'e, áko'o vivókeovone, kóyeane vitúkeovo ovóxe.

⁹ Yoko koati énomone kutí'inoke ivokóvoti ne Kristu, koane énomonemaka kutí'inoke expúpokopoti, motovâti itúkeovo Únae uhá koeti xâne, enepohikone ivokóvotine, koánemaka ne ávoti ivakápu.

¹⁰ Ná'íkopo koeti ínixinea itúkeovo pahukóvoti ne po'ínu úti xoko Jesus? Námaka koeti íkitixapinovo yupihóvoti yéxone yane pe'ínu? Vo'oku konókotimo yumópea Itukó'oviti ne uhá koeti xâne yaneko káxe yuhaikapavine Itukó'oviti vo'oku kixoku vitúkeovo.

¹¹ Yoko énomone kuteâti koêku ne yuhu Itukó'oviti emó'uke, enepone koéti: "Hara koe Vúnae: 'Kuteâti kaná'uko ne ámbeyea, koati kaná'utimaka ipúyukexeamo nonénguke ne uhá koeti kó'iyevoku xâne. Koane ihayú'ikonutimo ne uhá koeti xâne, undi Itukó'oviti' " kóe. *Izâiya 45.23*

¹² Yane iyúseo kónokeamo yumópea Itukó'oviti ne póhutihiko úti yaneko káxe yuhaikapavine.

Vokóhiyanavo mará'inamo víkaraka po'ínu úti hokoti Jesus

¹³ Hákoniekopo vínixôa itúkeovo pahukóvoti ne po'ínu úti aínati kóhiyanavo. Ya koêkuni kó'iyeaneye, keúsaka iséneu ákoyeamo ápahuina ítike ikorókoti po'ínu úti ikéneke Vúnae, itukovo iyonoâti ya pahunévotike.

¹⁴ Ya undíke, énja ákoyea ápahuina níkokónoti motovâti ikópiti'ikeovi ikéneke Itukó'oviti. Koati eombâti inzónéuke, koeku nzókea Vúnae Jesus, tokópeovoxo inzónéunua. Itea enepone xâne inixoâti ikópiti'ikeokonomo enepo níká, yane koati kopití'itinao.

¹⁵ Enepo inixá pe'ínu xoko Kristu ákoyea aúnati níki níkokónoti, ínixone ákoyea yusíka níkeokono, na kíxeaye ákoyea omótova yokóvo, enepo ipíhea tumúne níki? Hako ikeróko po'ínu úti vo'oku níkokónoti. Koáhati ivókinovokemaka Kristu nê'e.

¹⁶ Enepone ínixene itúkeovo únati, hákoikopo itukovo énomone poé'aino isóneunopi po'ínuhiko xâne, inixoâti ákoyea aúnati ne ítike.

¹⁷ Vo'oku enepone vitúkeovo xanena Itukó'oviti yonópoti natíxokuke, haina yuíxeovo úti sasá'iyea, áko'o ákoyea asása'i ne níkokónoti koane ekâti, itea hara konokóvo pónea uti kixoku vitúkeovo, koane úhepeyea visóneu ikéneke Vúnae ákoti vakapákaka, koane elókeyeamaka vokóvo ukeâti xoko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

¹⁸ Yoko enepone xâne koetíneye hókea Kristu, úhpetinoa isóneu Itukó'oviti, koane iníxeâtimakamo po'ínuhiko xâne unáko koêku.

¹⁹ Vapásikaikopo vitúkea koekútihiko porexó'oviti ákoyea vakapákaka yoko ákoyea puvákaka úti, enepone koekútihiko porexó'ovitimaka koúkoponeokoko úti ikéneke Itukó'oviti.

²⁰ Hako kesáyu'ixo itúke Itukó'oviti vo'oku níkokónoti. Kaná'uti ákoyea níkokónoti motovâti ikópiti'ikeovi ikéneke Vúnae enepo níkôa úti; itea kóyeane ákoyea aúnati níkeokono, itukapu énomone kutí'inoke ikorókovoti po'ínu xâne pahunévotike.

²¹ Unatíne ákoyea níke koêkuti kó'iyevovoku nau hó'openo, koane ákoyea yénapu víyum, koane ákoyea itika po'í koekúti, enepo itukapu ikerókoti po'ínu úti pahunévotike vo'ókuke, (áko'o itukapu kemuyá'ikiti isóneu, áko'o itukapu kurikópoti hókea Itukó'oviti vo'ókuke).

²² Koêkuti ínixene ikéneke Vúnae, kuteâti koekúti ínixene motó'iyevova níki, áko'o ákoyea omótova níki, konókoti xuná'iyea iséneunua nonékuke Itukó'oviti. Yoko koati únati koêku ne xâne itukoâti ne ínixone unátiyea ikéneke Vúnae, ákoti api'áxa isóneunua, xaneâtimaka xuná'iyea isóneu ákoyea itúkapu pahukóvoti.

²³ Kene enepone xâne ákoti koati éxinoa isóneu, pikoâti itúkeovomea koati ákoti omótova níkeokono, yane enepo níkôa, koati pahukóvoti, vo'oku haina kutipóati itúkeovo ahá'inoa Itukó'oviti níkínoake. Yoko uhá koeti kixoku vitúkeovo ákoti itukapu ukeâti kutípea úti itúkeovo ahá'inovi Itukó'oviti vitúkea, koati pahukóvoti nê'e.

15

Nókone kó'iyea úti xoko po'ínu úti aínati kóhiyanavo

¹ Uti xúnati isóneu ikéneke Vúnae, ako yusíka inuxó káxe uti vitúkea vínixone unátiyea, itea konókoti huvó'oxea úti ne xâne ávoti koati xunáko isóneu, aínati kóhiyanavo, koane ako yusíka vímaxeova ne kixóvoku.

² Konokoâti póhutihiko úti vitúkea koekúti ominoâti unako koêku ne po'ínu úti, enepone ínixone unátiyea ne po'ínuhiko úti, motovâti kóxunakeahiko úti ikéneke Kristu.

³Vo'oku énomone koéneye ne Kristu ákoyea ituka âha kîxeova, itea hara itúko, kuteâti koêku emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyeku: “Enepone ihákeopike puvópitihiko, oúngeke yonópo” kôe.

⁴Vo'oku uhá koeti yutoxóvoti emó'uke Itukó'oviti mekúke, koati yutoxínovoti íhikaxeovi, motovâtimaka ápeyea hána'iti kúxoixone úti xoko Itukó'oviti, véxone kousokeovomo. Yoko koati emo'u Itukó'oviti úke nê'e, koeku poréxeovi ákoyea kamúya'ika uti visóneu, koêkumaka kouhepopea visóneu ikéneke Itukó'oviti.

⁵Yoko Itukó'oviti, enepone poréxoti xâne itea uhá koeti koekúti xaneâti ákoyea kamúya'ika isóneu, enepone kouhépekopotimaka visóneu ikéneke, itúkapu énomone parexápi poéhapeane iséneu ikéneke, ákoti yakapákaka, kuteâtimaka ahá'inopi Kristu Jesus,

⁶motovâti uhá kè'iyi ihéyu'iki Itukó'oviti, enepone Ha'a Vúnae Jesus Kristu, kutí'iyea itínoe póhutipone koxe'úti koane kutí'iyeamaka póhutine ne yemó'u.

⁷Hákoikopo pivokóko, itea kuteâti kixó'oviku Kristu, énomonemaka ákoeneye kixékokoku, motovâti iháyu'ikeokono Itukó'oviti ve'ókuke.

⁸Vo'oku koati ngixópitinoe itúkeovo ovoxe Itukó'oviti ne Kristu xapákuke ne jûdeu, enepohikone sirkunsidá koêti, motovâti éxokoponea Kristu kaná'uko neko yuho Itukó'oviti nóvoke, koane kousokoponea neko kúxoti yuho Itukó'oviti xoko oxúnoekene nekóyohiko.

⁹Haina póhutine nê'e, itea motovâtimaka iháyu'ikea Itukó'oviti ne ákoti itukapu jûdeu, vo'ókuke ne hána'iti seánakoa Itukó'oviti. Énomone kuteâti koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti koêti:

“Énomone kutí'inoke inzayú'ikopitimo xapákuke ne xanéhiko ákoti itukapu jûdeu. Nghananá'ikopitimakamo imangá'ika hána'iko ne íhe” kôe.
Sáramu 18.49

¹⁰Ina koe'íkomaka po'íke:

“Aélokenenoe yokóvo, itínoe xâne ákoti itukapu jûdeu, xané kixeâti elókeyeamaka okóvo ne xanena Itukó'oviti” koémaka.
Deuteronomio 32.43

¹¹Ina koepó'ikomaka po'íke:

“Íhéyu'ika Vúnae, itínoe ákoti itukapu jûdeu, uhá ketínoe. Konókoti kapáya'ikeamaka iha Itukó'oviti ne uhá koeti kó'iyevoku xâne” kôe.
Sáramu 117.1

¹²Ina koemáka Izáiya yútoeke:

“Apêtímo ámoripono Njése keno'ókoti natíxoponea xapa xâne ákoti itukapu jûdeu. Énomonemo itúkovo hána'iti kúxonehiko neko xâne koiteovamo” kôe.
Izáiya 11.10

¹³Yoko Itukó'oviti, enepone poréxó'oviti ápeyea hána'iti kúxoixone úti xokóyoke, véxone kousokeovomo, énomonemo kuri'úxinapinoexo hána'iti elókeko yokóvo ikéneke, koane hána'iti úhepeko iséneu koeku kívivoa, maka heru'ó íxane yomíxone kíxoixi kousokeovo ne kixone xokóyoke, ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone ovo'ó koépitinoe.

¹⁴Ya undíke, énjao itíkivonoe xâne koati itípakovoti, itínoe mbo'ínu xoko Jesus. Énjoamaka heú kíxi yéxi kaná'uko ra ihíkavoti hó'e úti, koane itíkivomaka ahúkoti enekókoti ikéneke Itukó'oviti.

¹⁵Itea kóyeane ákoyea ámbiku'ixa ongóvo ngíxeaneye ra yúndoenopi upánini yéxoanoe ra koekútihiko, vo'oku koati ngaha'anopitinoe ákoyea inátapa yokóvo ne ihíkavoti yéxone. Énomone ngixínoaneye ya yúndoenopinoe, vo'ókuke ra hána'iti seánakonu Itukó'oviti,

¹⁶kutí'inokemaka indúkópovoti ovoxe Kristu Jesus xapa xâne ákoti itukapu jûdeu, indukoâti ne sasá'iti itukéti pónenu Itukó'oviti indúkea, enepone ngoyúhoyea ne inámati ihíkavoti íhae xokóyoke. Yoko énomone indúko, maka ínixane Itukó'oviti unáko ne ingó'iparaxoake. Énomone ne xanéhiko ákoti itukapu jûdeu íngamoake ne emo'u Itukó'oviti koeku itúkeovohiko kasása'iupone Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

¹⁷Enepora itukéti pónenu Itukó'oviti indúkea, énomone indúko hána'iti elókeko ongóvo ikéneke Kristu Jesus.

¹⁸Yoko ákomo itukéti ákoti ambikú'ixina ongóvo ngoyúhoyea koêku, ákoti itukápu ne kouseune Kristu ya njokóyoke, enepone ísimea xokóyoke ne ákoti itukapu jûdeu vo'oku yúndo yoko índuke xapákuke,

¹⁹koánemaka vo'ókuke ne hoénaxovope xunako Itukó'oviti njokóyoke yóko'o ne iyupánevoti índuke, koánemaka vo'ókuke ne hána'iti xunako Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Koati énomone koéneye tukú ngíxea Ílireake ngotóhineyeya ne inámati ihíkavoti omínovike Kristu, ungeâti Njeruzálem koáne ne pitivókhohiko xêrerekuke.

²⁰Koati ngixóvokune ngóxuna'ixeovo ngoyúhoyea ne inámati ihíkavoti omínovike Kristu xoko ávoveaku koyuhoâti, mbuvâti kutí ngó'iyeya xâne koexépakoti péti oúkeke túriune po'ínu xâne.

²¹Vo'oku hara koéneye índuke kuteâti koêku ya emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyeku: “Enepohikone ákoti eyékoxeaku koêku nê'e, iyusé'inoatimo. Koáne enepohikone ákoti kámeaku koêku nóvo, exeâtimo koêku” kôe.
Izáiya 52.15

Kahá'a Poúlu yónea Róma

- ²² Koati vo'ókukeiko ra índuke, ene ávoino omótova noínjoponeopinoe, itea êno yúmo'injeova.
- ²³ Kó'oyene, koeku únzexeane índuke yara poké'ehiko ngxínopikenoe yâye, epó'oxo koeku mekú'iyeeane ngaha'a noínjoponeopinoe,
- ²⁴ anéye inzóneu véngea xepákuke enepo mbíha Espanha. Ngúxoá indóponeopinoemo koeku yóneam. Yan'é'e, ngúxoamaka motó'iyeeova hívo'oxinunoe motovâti ungóponea ya Espanha ike kali óvinem xepákukeno koeku úhepepeamo inzóneu.
- ²⁵ Itea kó'oyene, yonondí'ikomo Njeruzálem motovâti nzuvó'oxoponea ne kasása'iupohiko Itukó'ovitiya.
- ²⁶ Vo'oku enepohikone po'ínu úti xoko Jesus ákoti itukapu júdeu, enepohikone ovoti Masédonea yoko Ákaya, ínixoahiko unátiyea ítixea huvó'oxeake ne ákoti apeínoati xapákuke neko kasása'iupo Itukó'oviti ya Njeruzálem.
- ²⁷ Koati úkeakune isóneuke kahá'ayea huvó'oxea. Yoko motókeahiko kíxeaneye vo'oku itúkeovo xapa júdeu úkea ne kaná'uti ihíkavoti kámonehiko, kutí'inoke apêti unako koêku ikéneke Itukó'oviti. Yan'é'e, koati motokeâthikomaka huvó'oxea ne júdeuhiko ya nókoneke.
- ²⁸ Enepo unzéxane ra itukéti nguríkopoinoa ovotíhiko Njúdeya ne páhoenoa po'ínuhiko úti, enepone huvó'oxeake ngxínopikenoe, vekó ngoetímo xepákuke koékumo mbíha ya Espanha.
- ²⁹ Enepo nzimané'e xepákuke, énja enó'iyeeamo únatinoe koekúti ukeâti xoko Kristu íparaxeovikemo ya hána'iti seánakovike.
- ³⁰ Vo'ókuke ra Vúnae Jesus Kristu, koánemaka ne ákoyea omótovokoko vokóvo ukeâti xoko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, émbemopinoe, itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, kékuna'ixivoxo yépemo'ixinonu Itukó'oviti ya orásaum,
- ³¹ maka índeapane ne xáne puvoti Vúnae ya Njúdeya, koane ínixanemaka kasása'iupohiko Itukó'oviti ya Njeruzálem unáko ne nzimínoké xapákuke.
- ³² Koáne enepo parexánu Itukó'oviti nzímeopinoe, itúkapu ya elokékotike okovóti nzímeamo xepákuke, motovâti kali ómomingea, koane úhepeyee inzóneu xepákukeno.
- ³³ Itúkapu Itukó'oviti, enepone úkeaku úhepeti isoneúti ovó xepákukeno. Énomoneoxo ákoeneye.

16*Íkopovo Poúlu*

- ¹ Anéye anjá'inopinoe enepo simâpi Fêbi, mokexa úti ya xoko Jesus ko'ítuketi itúkeke Vúnae imokóvokutike ya Sénkereya.
- ² Enepo simané'e xepákukeno, kutí íxea pe'ínu ikéneke Vúnae, kuteâti motókeyea kíxeekononeye ne kasása'iupo Itukó'oviti. Epó'oxo hívá'axanoemo ya koékuti nókone itúkea vo'oku koati énoti xáne huvó'oe né'e. Koane enómaka huvó'oxeonu.
- ³ Mbahúkinoá yúnzo ínángurukeova ne Pírísila yoko Ákila, enepone ko'itúkeinotimaka Vúnae Jesus Kristu kuteâti úndi.
- ⁴ Enepone pi'âti, ínónexinovo koâti koímaiti koekúti yanekóyoke oposíko koíteovonu ya koati koímaiti mani ngixókonoku. Hána'iti ingoroixinovahiko. Yoko háina póhutine úndi, itea íkoro'ixinovahikomaka uhá koéti ne kutípoti Kristu ya imokóvokutihiko xapákuke ne ákoti itukapu júdeu.
- ⁵ Yíhaikinana ne po'ínu úti ho'uxínovoti itúke Vúnae óvokuke Pírísila yoko Ákila, koánemaka íningone Epênetu, enepone ínóxoti kutípoti Kristu ya Ázea,
- ⁶ koánemaka Máriya, enepone yuixóvotoexo unako kékunoe, koxuná'ixovoti ko'ítukeyee itúke Vúnae xepákuke.
- ⁷ Mbahúkoma yúnzo ínángurukeovo Ándoroniku yoko Njúnea, iyénom júdeu, nza'ínemaka ika'ákovokutike yanekóyo. Koati teyonéti xapákuke ápostuluhiko ne pi'âti, epó'oxo in-uxónemaka hokopo Jesus ya undíke.
- ⁸ Yíhaikinanu Ampilíyatu, enepone koati íningone ákoti omótova ongóvo ya xoko Vúnae.
- ⁹ Yíhaikinamaka Úrubanu, enepone ko'itúkeinoti Kristu kuteâtimaka úti, koánemaka Estáki, po'í íningone ákoti omotóva ongóvo.
- ¹⁰ Yíhaikinamaka Ápeli, enepone exókovoti itúkeovo koati kaná'uti hókoti Kristu, koánemaka uhá koeti óvokuke Aristóbulu,
- ¹¹ koánemaka Eródiaumu, iyénom júdeu, yoko uhá koeti kutípoti Vúnae óvokuke Násizu.
- ¹² Yíhaikinamaka ne pi'âti sêno Tirífena yoko Tirífosa, ko'ítuketimaka itúke Vúnae, koánemaka Perésiti, mokexa úti ákoti omotóva ongóvo, yupihóvotimaka ko'ítukeino Vúnae,
- ¹³ koánemaka Rúfu, teyonéti ovoxe Vúnae, yoko êno, enepone kutí ngixonemaka ênom.
- ¹⁴ Yíhaikinamaka Azíkiritu, Felegónte, Êremi, Pátoropa, Êrema yoko uhá koeti po'ínu úti ha'ínehiko nekóyo ho'uxínovo itúke Itukó'oviti.

¹⁵ Yíhaikinanumaka Fílologu yoko Njúlea, koánemaka Nêreu yoko mokéxa, koánemaka Olímpa yoko uhá koeti po'ínuhiko kasása'iupo Itukó'oviti ha'ínehiko ho'uxínovo ítuke Vúnae.

¹⁶ Yíhaikakanoe, siunoné kixekókoti kuteâti kixókokoku úti yúhoikeokoko úti, imeâtinoe sasá'ikoke iséneu vo'oku itínoe kopo'ínukokoti xoko Kristu. Yúhoikopinoemaka ne uhá koeti po'ínu úti xoko Kristu ho'uxínovotihiko ítuke Vúnae yâye xoko póhutihiko ho'úxovoku.

¹⁷ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, injíko'okopimaka kéhiyanayivoa ne xâne yómoti háxakexea po'ínu úti yoko kátavokeamaka ya hókea Itukó'oviti, vo'oku kixoku ítúkeovo ákoti aunáti, enepohikone ihíkaxotimaka koekúti ákoti itukápa ne ihíkavoti ihikexokonoke. Yahíkuxipa ne xâne kuteâti,

¹⁸ vo'oku haina Vúnae Kristu hóko, itea koati áha kixeova ne hóko. Koatímaka ahúkoti nê'e ya kouhe'ekea yúho koane ítúkoheyea iháyu'ikea xanéhiko kutí'inoke itoâti aúpu'ikea ne kixeóvovoti xâne ákoti koati éxea koêku.

¹⁹ Énomone yákoyenoeye kéhiyanayivoa, vo'oku hi'imé koe xâne éxea ítúktivonoe hokoâti ne kaná'uti kixovókuti ítuke Vúnae. Énomone kutí'ino ike'élokexotinoe ongóvo. Ngahá'ainopinoe ítíkivo xâne éxoti ítúkea únatinoe koekúti. Itea ya ítíki váhere, kuti yákoé xâne ákoti éxone.

²⁰ Yoko Itukó'oviti, enepone úkeaku hána'iti úhepeko isoneúti, uke'éxotimo xunako Satánae ya ákotinemo axu'íkene káxe. Yane kutí koetimo kepasípu'ikopoti Satánae. Itúkapu seánakopike Vúnae Jesus Kristu yóvoheixone.

²¹ Yúhoikopinoe ne Timóti, nza'íne ítukeke Vúnae, koane Lúsiu, Njázaum yoko Sosípaturu, iyénonjapa júdeu.

²² Yúnzoikopinoemaka ya iháke Vúnae, undi Tésiu, undi yutoxoâti ra yuho Poûlu, páhoenopinoe.

²³ Yúhoikopinoemaka Ngáyu, óngeake óvokuke, koane uhá koeti po'ínuhiko úti xoko Jesus ho'uxínovoti ítuke Vúnae yâye. Yúhoikopinoemaka Erástu, enepone éxoti koeku tiúketi kopêrauti yara pitivóko, koánemaka Koátu, po'ínu úti xoko Jesus. (

²⁴ Itúkapu seánakopike Vúnae Jesus Kristu yóvoheixo, uhá ketínoe. Énomoneoxo ákoeneye.)

Hunókoku yuho Poûlu yonoti xapa íhae Róma

²⁵ Viháyu'íka Itukó'oviti, enepone apêti xunáko kóxunakeopinoe ya ikéneke, kuteâtimaka kó'iyea yane inámata ihíkavoti poréxonuke ngoyúhoyea. Énomone ne ihíkavoti koeku Jesus Kristu ngoyúhone xapa xâne, enepone kouhupu'iune Itukó'oviti kó'oyene, ákoti exákana mekúke vo'oku ítúkeovo uná koyêti xokóyoke ukeátinekene tumúneke ápeyea ra mêm.

²⁶ Itea kouhupu'ikokonone yane yútoeke porófetahiko yutoxóvoti nóvoke. Yoko koati Itukó'oviti, enepone ákoti túri koane ákoti hunókoku, pahukôa kouhupu'ikeovo, motovâti uhá kó'iyea xâne kutípea koane hókea, koêkuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêm.

²⁷ Enepone Vúnae, poéhane itukóva ne koati kaná'uti Itukó'oviti yupihóvoti hána'iko kó'exoneyea, ítúkapu énomone ihayú'ikokono ákotinemo hunókoku, vo'oku ítukeinoví Jesus Kristu. Énomoneoxo ákoeneye.

Hunókokune.

1 KORÍNTIU

Inúxoti yutóxinoa Poùlu ne kutípoti Jesus íhae Koríntu

Poùlu turixôa ne imokóvokuti ya Koríntu yaneko koyuhópoinoa emó'u Itukó'oviti neko xanéhiko ováti neko pitivóko. Yoko poéha xoénae meyá kôe óponea xapákuke yanekóyoke, kuteáti koeku noíxea úti ya Átu 18.1-18.

Yutóxinoake Poùlu ra koyuhópeti vo'oku pahúnevo po'ínuhiko xâne kutípoti Jesus yaneko imokóvokuti ya Koríntu, koane vo'oku háxakexeovokomaka. Éxokoa Poùlu nókone kó'iyea, motováti ho'úxopeovohiko, kuteáti koeku nókone kó'iyea ne koati kaná'uti xanena Itukó'oviti.

Yoko tumúneke pahúkinoo Poùlu ne yútoe, ápe koyuhópeti yútoe íhae Koríntu, páhoe xoko Poùlu. Yane koyuhópeti, épemohiko Poùlu kó'inoaku isóneu ne koekútihiho, áha éxeahiko. Enepone épemoake, yumópa Poùlu ya kapitulu 7. Kene ya kapitulu 12 yonoti 14, koyúhoinoamaka Poùlu ápeyee iparaxoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne póhutihiko kutípoti Jesus, éxone itúkea itúkeke Itukó'oviti. Ya kapitulu 13, anéko yúho koèku ne koati kaná'uti seanákti. Kene ya kapitulu 15, éxokoa Poùlu itúkeovo kaná'uteoxo exépukeopea ne Jesus ukópea xapa ivokóvoti, koane vexépukeopeamakamo, uti kutipóati, vo'oku inuxó kó'inovi Jesus exépukeopea.

¹ Yundóxinopinoe, undi Poùlu. Undi iháxiupo Jesus, páhoe koyúhoyea emó'u xapa xâne, kuteátimaka ahá'inonu Itukó'oviti. Anéyemaka njokóyoke ne Sósteni, po'ínu úti xoko Jesus.

² Pahúkinopeanoé úti ra koyuhópeti, itínoe ho'uxínovoti itúke Itukó'oviti ya pítivokonake Koríntu, itínoe kasá'íupo Kristu Jesus, koane iháxiupomaka Itukó'oviti itúkeovo sasá'iti nonékuke, xané kixeáti ne uhá koeti po'ínuhiko úti, koèkuti óvohikoku ikóseanaxeovo Vúnae Jesus Kristu, Únaehiko koane Vúnae.

³ Itúkapu hána'itike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a úti, yoko Vúnae Jesus Kristu yóvoheixo, koánemaka úhepetike isoneúti ukeáti xokóyoke.

Seánakoa Itukó'oviti ne íhae Koríntu

⁴ Kóyekune íngoro'ixinovopinoe xoko Itukó'oviti, vo'oku hána'iti seánakopi xoko Kristu Jesus. ⁵ Vo'oku koeku héki Jesus, yupihovó koe iké'iparaxikono ikéneke ya uhá koeti koekúti, kuteáti itíkivo koati exoáti koyúhoyea emó'u, koane heú kíxi yéxi kaná'uko ra ihíkauvoti hékone.

⁶ Koati kitipóatinoo ne ihíkauvoti koeku Jesus, koane títiu kéye ikéne.

⁷ Énomone ákoino ápahuina iparáti konokóvotiko xepákuke yane póneake Itukó'oviti ne xanéna éxea itúkea itúkeke. Énomone kénenoe ye ya koèkuiko kíxoixopinoe aukopovo Vúnae Jesus Kristu.

⁸ Yoko énomonemo koxunákopinoe tukú koeti hunókokuke, motováti itíkivo xâne ákoti koyuhoáti ápeyee óvaku pahúnevo yaneko káxe aukápapu Vúnae Jesus Kristu.

⁹ Koati motováti kúveovokono kíxeopineye ne Itukó'oviti, enepono ihaxíkopitinoe poéhayeane iséneu xoko Xe'éxa, enepono Vúnae Jesus Kristu.

Ixíko'okono ne hokotihiko Jesus vo'oku ixómoyea haxákeovokoko

¹⁰ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, injíko'okopinoo ya iháke Vúnae Jesus Kristu ákoyea ópoe'ainokoko yíúho, koane ákoyeamaka héxakexipukoko. Konókoti kutikokó ké'iyinoe ikéneke Vúnae, koane poéhayeaneamaka yónoku iséneu yoko yáha itíki itúkeke.

¹¹ Kó'inokeneye yunzó'inopi, vo'oku éto'okonu xâne ukeáti óvokuke Kolôe ápeyee puvokókoti xepákukenoé.

¹² Hara ngíxo, vo'oku ápeyee xepákuke ixómoti koyê: “Undi hokoti Poùlu” koyêti. Kene po'ínuhiko: “Undi hokoti Ápolu” koyêti. Kene po'ínuhiko: “Péturu nzóko” kóye. Ina apémaka koyúhoti itúkeovo hokoti Kristu.

¹³ Yusíkoikopomea háxakexeovo ne Kristu? Undí'ikopo kuruhúxinovopinoe? Inzákeikopomea yáhihikono? Ako kalíhuina!

¹⁴ Íngoro'ixinovo Itukó'oviti vo'oku ákoyea ánjiu xepákukenoé. Poéhane Kíríspu yoko Ngáyu ánjiko.

¹⁵ Koeku kó'iyeaneye, ako xâne motováti koyúhoyea áhikeovo ya inzáke.

¹⁶ Ápepini Étefana koane uhá koeti ováti óvokuke, ánjiuamaka né'e. Ava po'ínu, ákone énjapana. Kutí'inonu koékune nekóyohiko.

¹⁷ Vo'oku haina ánjikeya xâne pahúkinonu Kristu, itea ngoyúhoyea ne inámati ihíkauvoti omínovike, ene pahúkinonu. Hainámaka ingo'ítukexoti exóneti ikó'itúkeu xâne hána'iti ko'éxoneti yara kúveu mêmum, mará'inamo akútea énomone kutí'inoko itóvoti ne xanéhiko.

Eneponi akoéneye yûnzó, mani kutí ngixóâti ákoti itúkovo ke ne ivókinovóvi Kristu ya kuruhúke koíteovo xâne.

Kristu itukóvo xunako Itukó'oviti koíteovo xâne

¹⁸ Enepone yuho úti vo'oku ivókinovóvi Kristu ya kuruhúke, ya xapa xâne yonópotihikomo ipihóponovokutike, kutí kó'inoahiko hókone xâne ákoti aunáti isóneu. Itea xoko úti, uti koítovone Itukó'oviti, koati hána'iti xunako Itukó'oviti nê'e.

¹⁹ Yoko énomonemaka koéneye ne yuho Itukó'oviti ya emó'uke, enepone koéti:

“Unge'éxeatimo éxone ne hána'itihiko ko'éxoneti. Kúteanemakamo ngíxoaku ko'ísoneueya ne hána'itinoe ko'ísóneuti” kôe. *Izâiya 29.14*

²⁰ Koeku kó'iyeaneye, ná'ikopohiko ne hána'iti ko'éxoneti yara kúveu mêm? Ná'ikopohikomaka ne hána'iti ihíxaxoti koánemaka ne ahúkoti ya koyúhoyea? Áko'onehiko nê'e, vo'oku enepone kó'exoneyea ne xâne yara kúveu mêm, sá'iri'okopane Itukó'oviti ya koekúti ákoti itóponone.

²¹ Ya hána'iti ko'ísoneueya Itukó'oviti, haina vo'ókuke ne éxone xanéhiko yara kúveu mêm, kutí'inoke itopónotihiko éxea Itukó'oviti. Itea ínixoa Itukó'oviti unáko itúkeovo ya koyúhoyeovo emó'u, itínovoke ya pahúnevo ne xanéhiko kutipoâti, upánini ínixea po'ínuhiko xâne itúkeovo kixovókuti hókone xanéhiko ákoti isóneu.

²² Vo'oku poéhane noíxea iyupánevoti kahá'a ne júdeuhiko. Kene ne ngerêkühiko, poéhane itópone hána'iti exóneti, ene kahá'a.

²³ Itea hane koyúho úti xapa xâne Kristu yoko ivókinovóvi kuruhúke. Enepora ihíkavoti íkoroko júdeuhiko, koane ínixoa ngerêkühiko itúkeovo hókone xâne ákoti aunáti isóneu.

²⁴ Itea xapákuke ne xâne iháxiupo Itukó'oviti hókea, enepone júdeuhiko koánemaka ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu júdeu, koati Kristu koyúho úti, enepone hána'iti xunako Itukó'oviti koíteovovi, évekoakumaka Itukó'oviti kouhupu'ikea ne hána'iti kó'exoneyea.

²⁵ Vo'oku enepone itúkeinovi Itukó'oviti xoko Kristu, ínixone po'ínuhiko xâne itúkeovo hókone xâne ákoti isóneu, koati hána'iti anú'ukea kó'exoneyea ne xâne yara kúveu mêm. Koáne enepone koekúti ínixonehikomaka itúkeovo muyá'iko Itukó'oviti, énomone yupihóvo anú'ukea xunako xâne.

²⁶ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, yokómomapihi kékunoe iná ihaxíkopi Itukó'oviti héki. Vo'oku ako axú'ina xâne hána'iti ihíxaxovoti, koane payásotihiko xepákukenoe, koane xe'exa íríku kalísoti kixoko koéxokexeokono.

²⁷ Itea hane noífovoko ne Itukó'oviti xâne ínixone po'ínuhiko xâne yara kúveu mêm itúkeovo ákoti isóneu, motovâti kóteyokeokono ne xâne hána'iti ko'ísóneuti. Koáne, motovâti kóteyokeamaka payásotihiko yara kúveu mêm, noífovokoxa Itukó'oviti ne xâne ínixone po'ínuhiko yara kúveu mêm ákoyea xunáko.

²⁸ Kene ne iníxoneti ákoyea itúkonoke, koane puvonéti, yóko'o ne koáti yupihóvoti kalíhuyea, enepohikone kutí koeti akó'oti, énomonemaka noífovokoxa Itukó'oviti íkorohikea ne yupihóvoti xunáko, uke'éxopeati xunáko yoko itúkeovo teyonéti.

²⁹ Kixínokeneya Itukó'oviti maka hákone oxéne iháyu'ikopeovo ne xâne nonékuke.

³⁰ Kene itínoe, yaínovone kasása'iupo Itukó'oviti vo'oku itúkeinovi Kristu Jesus. Énomonemaka poréxo ne Itukó'oviti itúkeovo úkeaku kó'exoneyea úti koane kutí'inoke ponopóvoti úti yoko sasa'ipoti úti nonékuke. Énomonemaka kutí'inoke viteóvati ne pahúnevo úti,

³¹ maka akúteane koéku ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyeku: “Enepone kahá'ati ápeyea iháyu'iu ya xokóyoke, itúkapu itúkeinoá Vúnae iháyu'iko” kôe.

2

Koeku yuho Poúlu koyúho itúke Itukó'oviti xapa xâne

¹ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, yaneko ngoyuhópoinopeano ra ihíkavoti ukeáti xoko Itukó'oviti, haina kalísotinoe emo'úti óriti éxeokono veínoam, koane hainámaka kuteáti koyúhoyea hána'iti ko'éxoneti yara kúveu mêm veínombinoe ngoyúhoyea.

² Vo'oku ngoúsokone inzóneu yanekóyoke ákoyeamo po'í énjokopike, ákoti itukapu koeku Jesus Kristu yoko ivókinovóvi ya kuruhúke.

³ Yaneko ámbeyeku xepákukenoe, yupíhovo eómbea kutí ngó'iyea xâne ákoti xunáko. Vo'oku ina njonóno'oko, koane hána'iti mbíkea, ininjoâti ákoyea índa indúkea ne itukéti.

⁴ Enepone ngixoku ngoyúhoyea, koánemaka ne ihíkavoti ngoyúhoinopikenoe, ako akútea yuho hána'iti ko'éxoneti ahúkoti koyúhoyea, itea koati iyúseoti ápeyea njokóyoke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koánemaka xunáko.

⁵ Kó'ínokeneya ngoyúhoyea, motovâti ákoyea itúkapu vo'oku hána'iti exóneti itúke xâne yara kúveu mêm kítípino Jesus, itea itúkapune vo'oku xunako Itukó'oviti.

Koéku ne kaná'uti exóneti ukeáti xoko Itukó'oviti

⁶ Itea kóyeane koyúhoyea úti koati hána'iti exóneti xapákuke xâne koukóponovoti ikéneke Itukó'oviti, enepohíkone xâne úsotine ikéneke. Yoko ako akútea exóneti kuteâti itópone xâne éxea yara kúveu mêmum. Hainámaka kuteâti éxone ne koati payásotihiko xâne yara kúveu mêmum, xâne ákotimo oríko uké'eyea xunáko.

⁷ Itea hara koyúho úti hána'iti exóneti ukeâti xoko Itukó'oviti ákoti exoâti mekúke, itea kouhápu'ikovitine kó'oyene. Énomone ne úsotine isóneuke Itukó'oviti ukeâtineneke tumúneke ápeya ra mêmum, kaha'áinoviti vitúkeovo hána'iti ihayú'iuti nonékuke.

⁸ Yoko enepone hána'iti exóneti ngxínopikeneo, ako ápahuina xâne xapákuke ne payásotihiko yara kúveu mêmum iyukínovati isóneue éxea koêku. Eneponi exáhiko, ákoni kurúhuxa ne koati éno hána'iti ihayú'iuti Vúnae.

⁹ Yoko koati kuteâti ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Ako xâne noixoâti, ako kamoâti, ákomaka xâne itopónoati isóneue éxea koêku ne koekútihiko kouósokinoake Itukó'oviti ne xâne ákoti omotóvo okovo Itukó'oviti” kôe. *Izâiya 64.4*

¹⁰ Itea kouhápu'ikinovea Itukó'oviti ya xunákoke Sasá'iti Omíxone ovo'ó koe'éviti. Vo'oku ako ápahuina koekúti ákoti exâ ne Sasá'iti Omíxone. Simóya ne hána'iti isoneútihiko ya xoko Itukó'oviti ákoti po'i exoâti, éxoá Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

¹¹ Kene xapákuke úti, uti xâne yara kúveu mêmum, ako ápahuina éxoti isóneue po'i xâne. Poéhane únae ne isoneúti exôa. Kúteanemaka koêku ákoyea éxoti isóneue Itukó'oviti ákoti itukapu Sasá'iti Omíxone.

¹² Yoko haina exóneti íhae ra kúveu mêmum ko'ípara úti, itea koati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ko'ípara úti, motovâti véxea koeku uhá koêti ne ikó'íparaxovike Itukó'oviti ya hána'iti seánakovi.

¹³ Énomonemaka koyúho úti xapa xâne. Yoko enepone yuho úti, haina íhikaxovike xâne hána'iti ko'éxoneti yara kúveu mêmum, itea íhikaxovike Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Koati xapákuke xâne ovo'ó koékumaka ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti kouhápu'ikea úti ne kaná'uti kixovókuti kouhápu'ikinovike nê'e.

¹⁴ Enepone xâne ákoti ainámapo xoko Itukó'oviti, ako namúka ne íhíkavovoti ukeâti xoko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Kutí kó'inoá hó'e xâne ákoti isóneue. Koati ákoti exína isóneue, vo'oku áko'oyea ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ya xokóyoke kourápu'ikinoati.

¹⁵ Kene ne xâne kuri'ókovati ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, ínixoa ponóvoku ne uhá koeti koekúti. Itea xapákuke xâne ákoti akoéneye, ako ápahuina motovâti pónoa isóneunoa ne xâne kuri'ókovati ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

¹⁶ Yoko énomone kuteâtimaka koêku ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Ako itopónoti éxea isóneue Itukó'oviti. Ákomaka motovâti enékea” kôe. *Izâiya 40.13*
Itea anéye ne isóneue Kristu xoko úti, uti kutipoâti.

3

Ovóxehiko Itukó'oviti

¹ Kene itínoe mbo'ínu xoko Jesus, koati metokeâti kutí ngxíeopínoe yunzó'ixoti xâne ákoti kuri'ákapa ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Ngónoko kutí ngxíeopínoe yuhó'ixoti xâne hokotí'iko koékuti áha kíxeova, koane kuteâti kalivóno ávoti koati éxone ikéneke Kristu.

² Enepone ngxokú ínzikaxeopínoe yanekóyoke, hane ínzokoa kuteâti koeku leite níkaxeokonoke ne inámátiko kalivóno ávoti íta níkea xúnati níkokónoti. Vo'oku enepone akutéa koati níkokónoti, níka úsotine xâne, ákoni íteaneo. Yoko anéyeiko ávovea ítea, vo'oku itínoe xâne hokotí'iko koékuti áha kíxeova.

³ Koeku ápeyea xâne xepákukeneo ixómoti iyókovo ítuvevo po'ínuhiko xâne koane poé'ainoa isóneue vo'ókuke, koane koeku ápeyeamaka xâne ixómoti orixókoko, hainá'íkopo itínoe xâne hokoti koékuti áha kíxeova? Enepone kixeku itíkivonoe, ákoikopomaka kutí ákoekúvoku xâne ákoti ainámapo xoko Itukó'oviti?

⁴ Koeku ápeyea xepákukeneo ixómoti koyê: “Undi hokoti Poúlu” koyêti. Kene po'ínuhiko: “Undi hokoti Ápolu” koyêti, ákoikopomea iyúsea itíkivonoe kutí koeti xâne ákoti ainámapo xoko Itukó'oviti?

⁵ Kutí'íkopo íkitixavi, úndi yoko Ápolu? Pohúneteexo uti ovoxe Itukó'oviti koyuhó'iyeatí emó'u, enepone kitíponenenoe. Yoko póhutihiko ovóxe, anéko ítukexeake Itukó'oviti.

⁶ Kutí koe undi noâti ne emo'u Itukó'oviti koeku ngoyúhoyea xepákukeneo. Ina keno'óko Ápolu íngénépoke ixómoti ovo'íkoo. Itea poéhane Itukó'oviti porexôa ukóponea ne itukéti.

⁷ Iyúseoneíkopo ákoyea itúkapu vo'oku noâti, koane vo'oku ovo'íkoo kutí'inoke apêti ého, itea poéhane Itukó'oviti porexôa ukóponea ne itukéti.

⁸ Enepone noâti koáne ne ovo'íkoo, kutíkokone nonékuke Itukó'oviti. Yoko póhutihiko ko'ítuketi, apêtímo námoeo. Hanemo exôa koêku ne námoeo, kixokú ko'ítukéya.

⁹ Vo'oku uti kaha'íneati ne Itukó'oviti ya ítuveke. Kene kutí koe itínoe isane Itukó'oviti. Kutí kénomemaka péti koéxepoe Itukó'oviti.

¹⁰ Ya hána'iti seánakonu Itukó'oviti, poréxonu inúnjinoa yoko indúkinoa poéheve ne itukéti, kuteáti koeku koexépukoti péti mbiú kixoáti itúkea itúke. Ina keno'oko koukóponoati ne itukéti ndúriu. Yoko póhutihiko ko'ítuketi, konókoti kóhiyanaya kixoku ko'ítukeya.

¹¹ Vo'oku ako yusíka ípíheokono po'i poéheve ákoti itukapu koukópono ne turiútime. Yoko enepone poéheve ne itukéti ngíxone, énomone ne Jesus Kristu.

¹² Xapákuke koukóponoati ne itukéti, anéko mbiú kixoáti ko'ítukeya kuteáti koeku xâne iko'ítukexoti únatinoo koekúti kuteáti ôro, péhu yoko uhé'ekotinoe uhá'iti mopôí yane koéxepoe. Ina apémaka kuteáti xâne veinoáti koekúti ákoti koati unátityea, kuteáti tikóti, hí'e yoko tuti exáte.

¹³ Yoko póhutihiko ko'itúkeinoti Itukó'oviti, urapú'itinemo kixoku ko'ítukeya yaneko káxe aukápapu ne Vúnae Jesus Kristu. Yúkumo veínokono kouhupu'ikeokono kixoku ko'ítukeya ne póhutihiko xâne. Énomonemo kouhápu'ikoa itúkeovo kuteáti xâne veinoáti hí'e ne ko'ítukeya, áko'o itúkeovo kuteáti xâne veinoáti ôro.

¹⁴ Enepone kixoku ko'ítukeya ne póhutihiko xâne koukóponoti itúke Itukó'oviti oukeke ne poéheve, enepo akutêa kixovókuti ákoti itá yúku oró'okea, apétimo námoeo xoko Vúnae.

¹⁵ Itea enepo akutêa kixovókuti oro'ókovoti, hána'itimo évonevo, itea kóyeane koíteova Itukó'oviti néko xâne, upánini kuti koetimo huvokó kixópoti yuku iteovomo.

¹⁶ Ákoikopo yéxanoe itúkivo sasá'iti óvoku Itukó'oviti koane itúkeovo ovo'ó koépitinoe ne Sasá'iti Omíxone?

¹⁷ Enepo áva xâne kotohíneati ne sasá'iti óvoku Itukó'oviti, itukópinoatimo Itukó'oviti ésa'i ne itúke, vo'oku koati sasá'iti ne óvoku Itukó'oviti. Yoko koati itinoe ne sasá'iti óvoku Itukó'oviti ngíxone.

Haina exóneti íhae xapa xâne yara kúveu mêm koitóvovi

¹⁸ Hákoikopo yaupú'ikopovo. Koékuti xâne xepákuke inixópovoti itúkeovo koati ko'éxoneti xapa xanéhiko yara kúveu mêm, haina énomone ne koati kaná'uti exóneti nonékuke Itukó'oviti. Motovâti itóponea xâne ne kaná'uti exóneti, konókoti usó kóyeyea ínixeokono itúkeovo ákoti isónevo ya nonékuke xanéhiko yara kúveu mêm.

¹⁹ Vo'oku enepone exóneti, opósiu xanéhiko yara kúveu mêm, ako itúkoake Itukó'oviti, kuteátimaka kó'iyea ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koéti: "Enepone hána'iti ko'éxoneti xapa xâne yara kúveu mêm, koati éxone veyópinoa Itukó'oviti íkorokoea" kôe.

²⁰ Epó'oxo hara koémaka po'íke: "Éxoa Itukó'oviti oveáti isóneuke ne hána'iti ko'éxoneti yara kúveu mêm, itúkeovo ainóvoti isoneúti ákoti itúkovo" kôe.

²¹ Hákoikopo ihayú'iko koékuti xâne keyuhoáti itúkeovo énomone hekóne. Vo'oku uhá koeti koekúti, ainovo pónepike Itukó'oviti

²² yusíkoti itúkeovo úndi, undi Poúlu, áko'o Ápolu, áko'o Péturu. Kúteanemaka koeku uhá koeti ovâti ra kúveu mêm, koáne ne yápeyiko yara kúveu mêm, koáne ne pihépi xoko Itukó'oviti. Kúteanemaka koeku ne koekútihiko apéti kó'oyene, koánemaka koekúti keno'ókotikomo ikénepoke. Ainovone pónepike Vúnae.

²³ Yoko Kristu itíko Yúnae. Kene Itukó'oviti, enepone payásoti ya uhá koéti, énomone itúko Únae ne Kristu.

4

Koêku ne páhoehiko Kristu koyúhó'iyeyati emó'u

¹ Konokoáti éxea xanéhiko vitúkeovo pohúneta ovoxe Kristu, úndi yoko po'ínuhiko ko'ítuketi itúke Itukó'oviti. Kovóxevi Itukó'oviti koyúhoyea úti xapa xâne ne ihíkavuti íhae xokóyoke, ákoti exákana mekúke.

² Yoko póhutihiko ovoxéti, konókoti itúkeovo kuvovóneti úsexeamo ne páhoenokono itúkea.

³ Yusíkoti ínixinoo kó'iyeaneyo ne ngo'ítukeino Itukó'oviti, áko'o ákoyea ákoeneyo, yusíkotimaka itúkeovo po'ínuhiko xâne koen'é'eye isóneunonu, ako mbepákexina inzónevo nê'e. Muhíkova inzóneupinovo, ákomaka nguvápa nê'e.

⁴ Kaná'uti ákoyea ápahuina váhere koekúti njé'onone inzóneuke, itea kóyeane ákoyea ongóyuhu tokópeovoxo uhá koeti índuke, vo'oku poéhane Itukó'oviti motovâ koyúhoyea tokópeovoxo, áko'o ákoyea.

⁵ Hákoikopo itikóvo xâne húketi isóneuno po'ínuhiko xâne, inixéati ákoyea aúnti itúke koeku ákoyea koati yéxi koêku, vo'oku haina kaxénane yúhoikopeokono xâne. Itea aukápapune ne Vúnae, ínamo kauhápu'ika ne koekútihiko itukókonoti hahákutike, ákoti po'i exoáti yara koeku kó'oyene, koane énomonemakamo kouhápu'ikoa itukóvotiye ne isoneútihiko oveáti isóneuke ne póhutihiko xâne. Yane ihayú'ikoatimo Itukó'oviti ne póhutihiko xâne kuteáti motókeyea iháyu'ikeokono.

Saya'ikoa Poúlu ne íhae Koríntu

⁶ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, enepora koati ânja énjokeopinoe yara yúndoe, ínzokoa ngxokou iníúkeovo koánemaka kixoku itúkeovo Ápolu, motovâti itúkeovo koeku úti kouhápu'ikinopea kixó'ekone ne yutoéti koéti: “Konókoti itúkeovo yutoéti emó'uke Itukó'oviti hokokóno, enepone ixikó'okoviti ákoyea kapáyasaka úti ne po'i xâne koeku ákoyea vitúkoake ne po'ínuhiko” koéti.

⁷ Hainá'ikopo kehá'ati íkitixapivo únati ya po'ínuhiko xâne? áko'o ápeikopomea yéxone itíki ákoti itukapu pónepike Itukó'oviti. Ako kalíhuina. Yoko itukovo ke'ípáratí, ná'ikopo koeti kepáyasokinovo kutí'iyea itepónoati ya xinákoke?

⁸ Inípono iséneupinovo kutí k'é'yi ákotine nókone ikéneke Itukó'oviti, inixépvoti itéponine uhá koeti ahá'inopi Itukó'oviti, koane itéponinemaka itíkivo nâti ya xoko Kristu! Yoko ako'ópo vinixápapu, úndi yoko po'ínuhiko ápostulu! Ehá'ani netíxixo kuteáti iséneupinovo, motovâtimaka kahá'ineyeopi úti xoko Kristu, úndi yoko nza'íne ítukeke Itukó'oviti.

⁹ Itea ya undíke, énja itúkeovo Itukó'oviti porexó'ovi vitúkeovo okoti koati íkenétike ya uhá koeti xâne, uti ápostulu, uti páhoé koyúhoyea emó'u. Kutí koe uti iká'aeti iyonókonoti xoko koépekokonoku, koeku komóponea uhá koeti xâne ovâti ra kúveu mêm, koánemaka ánju íhae vanúke, enepohikone ovoxe Itukó'oviti.

¹⁰ Vo'oku hókea uti Kristu, uti ápostulu, koati uti xâne inixóneti ákoyea isónou. Kene inípono itínoe, koati inixépvoti itíkivo ko'éxoneti ikéneke Kristu! Utímaka xâne inixóneti ákoyea itóponone koane ákoyea xunáko, uti ápostulu. Itea inípenonoe, koati inixépvoti itíkivo hána'iti itóponone ikéneke Kristu koane éno xináko, íkitixapovotimaka koati teyonéti! Kene úti, uti puvonéti.

¹¹ Enepora úti, uti ápostulu, tukú koeti kó'oyene, uti épeu hímakati koane úne. Ye'ékonemaka ípúpa'íxea vípovo. Utímaka yehepóke'exokuti. Ákomaka koati vónoku.

¹² Vivókoponovomaka ko'ítukeyea úti, vitúkoti ésa'i nókone úti. Enepo vihakókono, ako vitúkápina ésa'i ne íhakó'oviti, itea vépeminóa unako koéku xoko Itukó'oviti. Enepo víkoítaponokono kotíveti, vítoa tarú'uxea uhá koéti.

¹³ Enepo apé itukóheoti koeku úti, itupa'ii kíxoa yumópea úti, voposíkoti unátipinokoko visónou. Tukú koeti kó'oyene, ya isónounovi xanéhiko ákoti éxa Itukó'oviti, uti kuteáti sipurákineti, uti ápostulu. Uti kutí koeti koekúti kuréti yupihóvoti kótirinayeokono.

Enékoa Poúlu ne íhae Koríntu

¹⁴ Haina ngahá'ati ngóteyokeopinoe ngxínopikeneye yara yúndoe, itea enengópiti vo'oku kutí ngxópinoe koati nje'éxaxapa ákoti omotóva ongóvo.

¹⁵ Yusíkoti yupiheovo enó'iyea íhíxaxopiti ikéneke Kristu, itea poéhaxo ne itukópitinoe xe'éxaxapa. Yoko énomone ra yuhó'ixopiti, vo'oku undíne koyuhó'inopi koeku Kristu Jesus enepo iná kitipóva.

¹⁶ Injíko'okopinokopo héki ngxokou nzókea Itukó'oviti.

¹⁷ Énomonemaka kutí'ino mbahukínopitinoe Timóti, enepone po'ínu úti xoko Jesus, enepone kutí ngxíonemaka nje'éxa ákoti omotóva ongóvo. Koati kuvonóneti nê'e, yuixóvoti ko'ítukeino Vúnae, koane huvó'óxopitinoemo puyákoponeova yokóvo ne ngxokou nzókea Kristu Jesus, kuteátimaka ínzikaxea ya uhá koeti yónongu ya póhutíhiko imokóvokuti nzímoku.

¹⁸ Anéko xâne kapayásokopovoti xepákukenoe po'okoátihiko ákoyeamo nanjapanapinoe.

¹⁹ Itea ákomo áxu'ikene, noinjóponopitinoemo enepo itukapu ahá'inonu Itukó'oviti. Yane enjoátimo ápeyea xunáko neko kapayásokopovoti itúkeaxo kuteáti neko yúho, áko'o itúkeovo pohúneti koyuhóheoti ákoti xunáko itúkeu.

²⁰ Vo'oku enepone vitúkeovo xanena Itukó'oviti yonópoti natíxokuke, haina pohúneti koyúhoyea úti, itea konókoti ípúhikea xunako Itukó'oviti ya kixokou vitúkeovo.

²¹ Kutí'ikopo kehá'ano? nzímea xepákuke orínjeopimo? áko'o itupa'ii ngxíeopimo kuteáti koeku xâne ákoti omotóvpinoe okóvo.

5

Koeku xâne kutípiti Jesus koesáyu'ixoti kixokou itúkeovo

¹ Koati apéti koyuhópitinoe ápeyea xâne xepákukenoe ákoti saya'íkapeapa ne úhepune mývo vo'oku ixómoyea kaha'a sêno. Yoko enepora ákoyea káyusea kixokou itúkeovo, koati yupihóvoti koéku, ákotimaka kámeaku úti kuteáti, muhíkova xapa xâne ákoti éxa Itukó'oviti. Hane ngxívo vo'oku ápeyea ixómoti kapíne énoxaka.

² Yoko inípenonoe, uhepee kóye iséneu! Ako kalíhuina ikétivexinoe iséneuke ne váhere koekúti xepákuke. Maní kenokoátinoe ikétivexi, motovâti kópuhikeokono xepákuke ne yupihóvoti váherexea ítuke.

³ Kaná'uti ángo'oyea yâko xepákuke, itea ya isoneûtike, kóyean kutí kó'iyea ambêti xepákuke. Epó'oxo ngoyuhó'inopitine inzóneunoa kutí'iyea ambêti ya: Koati pahukóvoti ne kixotíneye ítuke.

⁴ Hara ngxíropínoe ya iháke Vúnae Jesus: Enepo he'uxínapa ra koekúti, kutí koetímakamo ambêti xepákuke, koane apêtimakamo xunako Vúnae Jesus yöúeke.

⁵ Yane képuhika xepákuke ne ákoti ikatívexa isóneuke ne váhere ítuke. Kirí'akamaka Satánae komóhiyeya múyo, motovâtimo eópea ítúkeovoxo koati pahukóvoti koane kóyuseopeovomo, motovâtimaka ápepeamo xapákuke ne kasása'iupo Itukó'oviti yaneko káxe aukápapu Vúnae.

⁶ Ako aúnnati ne iséneupinovonoe, ikítixapovoti xâne koati únati kóyeku ikéneke Vúnae ákoti konokínovopitinoe. Ákoikopo yéxa koêku ne pahunévoti ítúkeovo kuteâti kalihú koeti kohiyáko peti páum heú kíxea kohiyákea ánahi?

⁷ Kiríkapaikopo ne uhá koeti kúxoti kixeku ítíkivo, enepone kutí koeti kohiyáko peti xepákuke, motovâti ítíkivo inámati masa ákoti kohiyákoati. Yoko énomone kénenoeye koeku ítúyoepa ne pehúnevo. Vo'oku enepone Páskoá, usóne kixó'ekone xoko úti koeku ivókinovovi Kristu, enepone kutí kixonéti kali xe'exa su'úso koépeuti ya Páskoá, ésa'i ítúyoepa pahunévoti.

⁸ Vokóyuineikopo kuteâti koêku ya kaxena Páskoá. Itea enepone kixoku kóyuiyeya úti, ako yusíka ítúkeovo ya kúxoti kixoku vitúkeovo, enepone kutí koeti kohiyáko peti. Énomone ne váherexea vitúkeino po'ínu úti yoko po'ímaka váhere vitúke. Itea hara vitúka kixoku kóyuiyeya úti, vitúkeovo xâne ákoti semekékexa, koane pónea uti kixoku vitúkeovo. Énomone akútea ne osó'iuti páum ákoti kohiyákoati, koyúpeti ya áyui Páskoá.

⁹ Ya po'íke yúndoenopi yanekóyo, mbahúkopínoe ákoyea yánahixapa ne xâne ákoti kayúsea kixoku ítúkeovo, kapíneta ákoti itukapu koati múxone.

¹⁰ Itea haína xâne yara kúveu mêm ákoti éxa Itukó'oviti ne ngxíxo, enepohikone kapíneta ákoti itukapu koati múxone, koáne ne xâne ixómoti ipupákinu isóneuhá kahá'ayea enó'iyeya tiúketina, yóko'o ne ómevoti, koánemaka ne xâne kuvóvoti sánduhiko. Vo'oku eneponi itukápahiko ne xâne yara kúveu mêm ákoti éxa Itukó'oviti ne ngxíxo, mani konokoâti ipíhikopi ra kúveu mêm motovâti ákoyeani yánavaxaxapa.

¹¹ Itea hane itukóvo ne xâne ngxíínopikenoé ákoyea yánavaxaxapa, enepone koyúhota ítúkeovo po'ínu úti ya xoko Jesus, itea kóyean váherexea kixoku ítúkeovo. Énomone ne kapíneta ákoti itukapu koati múxone, koáne ne ixómoti ipupákinu isóneuhá kahá'ayea enó'iyeya tiúketina. Énomonemaka ne xâne kuvóvoti sánduhiko, koáne ne váherexokenati yuhó'ino po'ínu xâne, koánemaka ne kohíhikenati, yóko'omaka ne ómevoti. Xâne koetíneye kixoku ítúkeovo koyúhota hókya Jesus, muhíkova íniki hako kalihú'ina.

¹² Hainá'ikopo xâne ákoti itukapu po'ínu úti xoko Jesus ngónoko énjokea ítúkeovo pahukóvoti koane nzayá'ikea. Itea enepone po'ínu úti xoko Jesus, hainápo koati konokoâti yéxoki ítúkeovo pahukóvoti koane seyá'iki.

¹³ Kene enepone xâne ákoti itukapu po'ínu úti xoko Vúnae, Itukó'ovitimoe exôa kíxoaku nê'e. Képuhikapaikoponoe ya xepákuke ne vahéréxoti ítuke.

6

Nókone kó'iyea apê évotikokoke ne kutípotihiko Jesus

¹ Enepo apê yévotikokoke, ákonoemea tíyapana yómikoko yuhoíkovo kutike nonékuke xâne ákoti asasá'í ítuke nonékuke Itukó'oviti? Na koeti ákoino yámanoe nonékuke po'ínu úti, kasása'iupo Itukó'oviti, motovâti enékeokono?

² Ákoikopo yéxanoe ítúkeovomo úti, uti kasása'iupo Itukó'oviti yuhoíkopamo ne xanéhiko yara kúveu mêm vo'oku kixoku ítúkeovo? Koeku ítúkeovomo énomone yíhoikopo, na kíxeye ákoyea yéxanoe kíxeaku ne kalíhuti koekúti xepákuke?

³ Ákoikopomaka yéxa ítúkeovo útímaka yuhoíkopamo ne ánjuhiko íhae vanúke, enepohikone ovóxe Itukó'oviti, vo'oku kixoku ítúkevohiko? Ínapomo hako yexoánoe kíxeaku kíxekuxi ne kálíhunoé koekútihiko kuteâti tokópone úti itukovo káxe.

⁴ Itea enepo apê koekúti kuteâti, hane iyénoanoé xoko xâne ákoti itukapu xanena Itukó'oviti, enepohikone ákoti yána égerejake.

⁵ Ákoikopo ápahuina xâne ko'isóneuti xepákukenoe motovâti enékeopínoe, ítínoe kutípoti Jesus? Metókeanoé enepo kateyákapi ra yúnzo!

⁶ Ya koêkuni yómi ne koekúti xapa xanena Itukó'oviti ya égerejake, ponó kíxékokonoe yuhoíkovo kutike enepo apê kíxékokoku, yomokókoti nonékuke xâne ákoti akutipoti Itukó'oviti.

⁷ Póhutine ápeyeya kíxékokokunoe, iyúseo ápeyeko hána'iti nékone ikéneke Jesus. Mani unatíne síkovó ké'iyi apê vahéréxinopiti ítuke. Manímaka unatíne yévokivo vo'ókuke.

⁸ Itea ya koêkuni ké'yinye, ainová koe itínoe vaheréxinoa ítuke ne po'i xâne. Ainová koe itínoemaka koesáyu'ixo koeku po'ínu xâne. Yoko inípono ítúkeovo koati pe'ínuhiko xoko Jesus ne kíxeneye.

⁹ Ákoikopomea yéxa ákoyeamo yanapa natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke ne xâne vaheréxoti ítuke? Hákonoe yaupú'ikopovo yarà'a, vo'oku ákomo pihápaya ne xâne koesáyu'ixoti kixoku ítúkeovo, kapíneti ákoti itukapu koati múxone, koánemaka ne xâne kuvóvoti sánduhiko. Áko'omakamoya ne xâne aupú'ikoti múxone, kapíneti múxone po'i xâne. Kúteanemaka koêku ne hóyeno senoxóvoti, koánemaka ne hóyeno ikoyénoxovoti po'ínu hóyeno.

¹⁰ Áko'omakamoya ne ómevotihiko yoko xâne ipupákinoti isóneu kahá'ayea enó'iyea tiúketina, koane kohíhikenati. Kúteanemaka koeku xâne yómoti váherexino emó'u po'ínuhiko xâne, yoko xâne yómoti hú'uxea ítukevo po'i xâne. Ákomo yanápahiko natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke kuteáti nê'e.

¹¹ Yoko ápe nóvo koetíneye kixoku ítúkeovo xepákuke. Itea kó'oyene, itínoe kasasá'uti, itínoemaka haxakínovoti Itukó'oviti ítúkeovo xanéna, koane penópovone nonékuke Itukó'oviti vo'oku ítukeinoví Vúnae Jesus Kristu koánemaka ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

Íháyu'ikeokonoke Itukó'oviti ra koxe'u úti

¹² Koêkuti íninjone unátíyeya indúkea, motóva indúkea. Kaná'uti nê'e, itea haina uhá koeti koekúti porexó'ovi unako koeku úti. Kaná'uti motó'iyeeva indúkea koêkuti íninjone unáko indúkea, itea kóyeyane ngóhiyanayeovo, mará'inamo áyanzikapa indúkea, hákonemo indóa nguríkea.

¹³ Enepone nikokónoti, ápeino vo'oku íhaku nika úti. Kene enepone íhaku nika úti, ápeinomaka vo'oku nikokónoti. Itea apêtimo hunókoku nê'e, vo'oku koêkutimo káxe, uke'éxoatimo Itukó'oviti ne koekúti hiko kuteáti. Itea pó'iti koêku ne muyo úti. Haina apeínoti kapinehí kíxea úti ákoti itukapu koati múxone úti, itea hane ápeino ítúkeovo íháyu'ikovepe Vúnae, yoko ovo'ó kó'iyeevimaka Vúnae.

¹⁴ Itukó'oviti, enepone koexépukopati ne Vúnae Jesus ukópea xapa ivokóvoti, koexépukopatimakamo ra koxe'u úti ya xunákoke.

¹⁵ Ákoikopo yéxa ítúkeovo ítuke Kristu ne miúyo? Maní'ikopomea motovâti iyóneam ne ítuke Kristu xoko senohí koêti, mborexoâti ikó'itukexea senohí koêti? Ako kalíhuina!

¹⁶ Ákoikopomaka yéxa ítúkeovo póhutipone mûyo ne hóyeno xoko mohîti sêno enepo yuhó'ixoa? Koati kaná'uti kó'iyeaneye, vo'oku hara kôe emo'u Itukó'oviti: "Póhutipone mûyo ne pi'âti" kôe.

¹⁷ Kene koêkuti kuri'ókovoti Vúnae Jesus, koati póhutiponemaka xokóyoke.

¹⁸ Yahíkuxipa ne pahúnévoti kuteáti nê'e, enepone ákoyea sayá'ikapeapa xâne ne úhepune mûyo vo'oku ixómoyea kaha'a sêno. Vo'oku uhá koeti koêkuti po'i kó'iyeevoku pahúnevo xâne, haina muyókuke ítúkeokono ne pahúnevo. Itea enepone xâne ákoti saya'ikapeapa ítúkea kuteáti, koati muyóne ítúkino váhere.

¹⁹ Ákoikopomaka yéxa koeku miúyo ítúkeovo óvoku ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone ovo'ó koépitinoe, páhoenopimaka Itukó'oviti? Hainá'iko itínoe exópo koêku, itea énomone exo kêku.

²⁰ Vo'oku kohépiti ne yésa'i pôreupo Jesus. Yusikónaikopo ítúkeovo íháyu'ikovepe Itukó'oviti ne miúyo.

7

Yuhó'inoa Poúlu ne íhae Koríntu vo'oku kazaméntu

¹ Kuteáti neko yépemonukenoe yítóeke, hara koe inzóneunoa: Enepone ákoyea okóyeno ne hóyeno, únati nê'e, haina váhere.

² Itea vo'oku ú'uso kóyeyea ákoyea sayá'ikapeapa xâne ne úhepune mûyo vo'oku ixómoyea kaha'a sêno, unatíne ápeyeya koati yêno ne póhutihiko hóyeno koánemaka íma ne póhutihiko sêno.

³ Enepone koyénoti, ako yusíka ákoyea ítúkina úhepune mûyo ne yêno, vo'oku koati ko'ímainkene ne sêno. Koánemaka ne sêno, ákomaka yusíka ákoyea ítúkina úhepune mûyo ne íma.

⁴ Vo'oku enepone ko'ímati, ako yusíka poéhayeane akahá'a, ina ítúkina áha ne íma, itea kahá'ayea íma exoámaka. Kúteanemaka koêku xoko hóyeno apêti yêno, haina poéhayeane akahá'a exóa, itea kahá'ayea yêno exoámaka.

⁵ Hako kema'áyikokoa nê'e, poéhane itukapu kutikokó koinoâti iséneu ákoyea ítíka ya kúveu ye'á koeti káxe, vo'oku kehá'ayi yíxivoxo ítíki orásaum, itínoe pi'âti. Itea hákomaka yupihovó kixeánoe kèxu'ikenexi, mará'inamo híxápapi Satánae, enepo hako'óne itêa ne ákoyeanoe ítíka.

⁶ Enepora yûnzó, pohûneti enjókopitinoe inzónéunoa, kene haina páhoenopi Itukó'oviti ké'i iyineye.

⁷ Ya inzónéunoaake, mani únateoxo akutêa ngoêku ákoyea yénom ne uhá koeti hóyeno. Itea anêko kixóaku Itukó'oviti ne póhutihiko xâne. Yoko ako akútíkoko koeku uhá koeti xâne. Pó'iti koeku po'ínuhiko koánemaka po'ínuhiko.

⁸ Kene ya xoko ávoti múxone yoko xoko ivokóvoti múxone, íninja unátiyea kóyeyane kuteâti ngoêku.

⁹ Itea enepo hakó'o itoâhiko, unatine opósikea múxone yaneko ixómoyea kóxuna'ixovo itukeovo itoâti.

¹⁰ Kene xoko apétine múxone, anéye páhoenoa Vúnae itúkea, kene haina pohûneti inzónéunoa. Énomone ne ákoyea yusíka kuríkea íma ne ko'ímatine.

¹¹ Itea itukovo kurikoâtine, konókoti póhuxeovo ákoti oko'ímapo, áko'o atúkopeovo xoko íma. Kúteanemaka koêku ne hóyeno koyénoti, ako yusíka kuríkea yêno.

¹² Kene ya xoko po'ínuhiko, ako yuho Vúnae Jesus vo'ókuke, itea hara kôe inzónéunoa: Enepone po'ínu úti xoko Jesus apêti yêno ákoti akutipo Jesus, ako yusíka kuríkea itukapu úhpeti isóneu yêno óvoheixea xokóyoke.

¹³ Kene ne sêno apêti íma ákoti akutipo Jesus, ákomaka yusíka kuríkea, koeku úhepeyee isóneu íma óvoheixea xokóyoke.

¹⁴ Vo'oku xoko sêno kutípotine Jesus apêti íma ávoti háka Jesus, haina koekúti ákoti asasá'i xoko Itukó'oviti ne itúkeovo komuxónekokoti, ínapo okonóko kotóhineopea itúkeovo komuxónekokoti. Koati sasá'iti, vo'ókuke ne yêno kutípoti Jesus. Kúteanemaka koêku xoko hóyeno kutípotine Jesus apêti yêno ávoti háka Jesus, kóyeané itúkeovo sasá'iti xoko Itukó'oviti ne itúkeovo komuxónekokoti, vo'ókuke ne hóyeno kutípoti Jesus. Enepo hákoti koené'eye, ákoni asasá'i ne xí'íxaxapa, itínoe apêti múxone ávoti háka Vúnae. Itea koati kaná'uti itúkeovo ainóvoti sasá'iti ne xí'íxaxapa.

¹⁵ Kene xâne ákoti akutipo Jesus, enepo hákoti kaha'a óvoheixea xoko múxone kutípoti Jesus, unatine pihópea. Koené'eye, ákone okónokoa po'ínu úti xoko Jesus, áko'o mokexa úti ísu'okeovoiko múxone, vo'oku íhaxikinopikeneneo Itukó'oviti héki, kaha'aínopiti yóvoheixi kásatike isoneúti.

¹⁶ Vo'oku ako yéxa, itínoe sêno, ítimo ne íme hokópea Jesus enepo yakamá'a óvoheixea xikóyoke. Kúteanemaka koêku itínoe hóyeno, ako yéxa ítimo ne yíno hokópea enepo yakamá'a óvoheixea xikóyoke.

¹⁷ Enepone póneake Itukó'oviti kó'iyee ne póhutihiko xâne inâ ihaxíkoa hokópea, énomoikone ákoeneye péhutinoe. Koati énomone koéneye mbáhoeno xanéhiko ya uhá koeti koêkuti imokóvokuti yónongu.

¹⁸ Enepo áva xâne xepákuke sirkunsidá koetíne tumúneke íhaxíkea Itukó'oviti, hako yonôa isóneu ípokeovo, únatine kuteâti kóyeku. Kúteanemaka koêku enepo áva xâne ákoti sirkunsidá akôe tumúneke íhaxíkea Itukó'oviti, únatine kuteâti kóyeku. Hako yonôa isóneu.

¹⁹ Vo'oku enepone sirkunsidá kó'iyee xâne, koáne ne ákoyea sirkunsidá ákoe, ako ítópoinovike nê'e. Itea hane konokóvoxo xoko úti vitúkea páhoenovi Itukó'oviti.

²⁰ Póhutihiko xâne, ákoyeneye kuteâti koêku inâ ihaxíkoa Itukó'oviti hokópea.

²¹ Itukovo iti akaúti inâ ihaxíkopi Itukó'oviti, hako yonôa iséneu vo'ókuke. Itea imihé'aka yoxéne ítivoa ne ítíkivo akaúti, únatimakaya.

²² Vo'oku enepone akaúti íhaxíu Vúnae hokópea, koati ítóvotine xoko Vúnae, koeku ákoyeané itúkapu ákau váhere kixovókuti. Kene enepone xâne ákoti itukapu akaúti inâ ihaxíkoa Vúnae hokópea, ovóxepone Kristu kó'oyene.

²³ Koati porexópovotine ésa'i ne keítivokononoe. Ákoikopo yusíka itúkeovo xâne yara kúveu mêm exêa kêku, kuti'iyee itínoe ákau.

²⁴ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, kuteâti kêku inâ ihaxíkopi Itukó'oviti hekópi péhutinoe, énomoikone yákoene ikéneke Itukó'oviti.

Enékeokonoke ne ávoti múxone vo'oku kaxena kotíveti koekúti

²⁵ Kene ne árunoehiko ávoti íma, ako yuho Vúnae Jesus koêku rà'a ya páhoenovike vitúkea. Itea ngoyuhó'inopeatinoe inzónéunoa, undi xâne motokeâti kúveovokono isóneunoa vo'oku seánakonu Itukó'oviti.

²⁶ Íninja unátiyea kóyeyekone kóyeku ne xâne, ákoti apasíka múxone, vo'oku tiú'itine ra káxehiko símokune úti.

²⁷ Itea itukapu apétine yíno, hako kirikôa. Kene itukapu ávoti yíno, hako yoposíko kéyenyoyi.

²⁸ Itea enepo yokoyéno, ákomo pehúkapu. Koánemaka ne árunoe, enepo oko'íma, ákomo pahúkapu. Itea kóyeanemo enó'iyee tiú'iti koekúti vékokuhiko ne komuxónekokoti. Yoko mani anjá'inoptinoe ákoyea vika tiú'itike koekúti.

²⁹ Koati ngixópitinoe, ítínoe mbo'ínu xoko Vúnae, ákoyeanemo axú'ina kaxena úti motó'iyevaku ko'ítukeino uti Vúnae. Konókotikopo kutí kó'iyea ákoti múxone ne apêti yêno, motovâti yuíxeovo ítukexeake Vúnae.

³⁰ Hainámaka póhutihihiko nê'e ngíxo, itea kúteanemaka ne ikaxú'itihiko okóvo. Hako itukovo énomone yónoheixo isóneu, itea kutí ákoe ákoti aikáxu'i okóvo. Koánemaka ne xâne elóketi okóvo, hako itukovo énomone yónoheixo isóneu, itea kutí ákoemaka ákotihiko aelóke okóvo. Kúteanemaka ne vanéxotihiko, hako itukovo váneu yónoheixo okóvo, itea kutí ákoe ákotihiko váneu.

³¹ Epó'oxo koêkuti kixovókuti yara kúveu mêum vikó'itukeu, hako itukóvo énomone yuíxovoxo úti, itea kutí ákoe ákotimaka itukapu vikó'itukeu. Vo'oku enepora uhá koeti noíxone úti yara kúveu mêum, ákomo oríko uké'eyea.

³² Yoko enepora koâti anjá'inopinoo, énomone ákoyea ixomo ipúpakina iséneu ne kixovókuti yara kúveu mêum. Vo'oku enepone ákoti múxone, koati apêti oxéne yuíxovoxo ítukexeake Vúnae, oposí'ixoti kixoku ikó'elokexea okovo Vúnae.

³³ Itea enepone apêtine yêno, koati kixovókuti yara kúveu mêum yónoheixo isóneu, koeku oposí'ixea kixoku ikó'elokexea okovo yêno.

³⁴ Énomone pi'á kó'ino yónoheixoku isóneu.

Kene ne sêno ivokóvoti îma, koánemaka ne ávoti îma, koati motovâti yuíxeovo ítukexeake Vúnae, koane kuri'okeovo Vúnae, herú kixoti isóneu koane múyo ítúkeovo sasá'iti ikó'itukeu Vúnae. Itea enepone ko'ímati, koati kixovókuti yara kúveu mêum yónoheixo isóneu, vo'oku oposí'ixea ikó'elokexea okovo îma.

³⁵ Ngixínopikeneye, ngahá'ati nzuvó'oxeopinoe, kene haina ngahá'ati indópeopi. Koati ngahá'ainopiti péni kixeku itíkivo. Ngahá'amaka nzuvó'oxeopinoe itíkivo hazakínovoti ítuke Vúnae, ákoti po'i yónoku iséneu.

³⁶ Kene ne homoêhou kahá'ati ítúkea kuteâti ne yunzómeku, itea puvâti ítúkeovo tiú'itino noívana enepo hákoti okoyénoa, vo'oku pihínone anú'ukea kuteâti yé'akeye xoénaena mani ko'imayea, epó'oxo inixá homoêhou kónokea koévesekea neko inúxoti yuhó'inoa, koane akahá'aiko kóyenyoea, ako koêku. Motóva kóyenyoea, ákomo pahúkapu.

³⁷ Itea enepo áva isóneuke homoêhou ákoyeanemo okóyenoa, epó'oxo inixá ákoyea okónokoa ómea tumúne ne kóyenyoea, koane inixámaka íteamo ne kixóvoku póhuxeovo, ako yuvâti koeku usó'iyeano isóneu ákoyeanemo okóyenoa ne noívana. Únatimo akoéneye.

³⁸ Yane, enepone koyenoâti ne noívana, únati koêku. Kene ne ákotine okoyénoa, unatíneoxo koêku.*

³⁹ Enepone sêno ko'ímati, koeku ávoyea ivákapu îma, ako yusíka kuríkea îma. Itea enepo ivakápu îma, motóva ko'ímapea po'i hóyeno, koêkuti áha. Itea konókotí ítúkeovo hóyeno kutípoti Vúnae.

⁴⁰ Yoko kóyeano inzóneunoo unatíyeamo koêku enepo hákoti ko'imápo. Koati ininjoâtimaka ítúkeovo xokóyoke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti úkea inzóneunoo ra koekúti.

8

Koeku nikokónoti ikó'iparaxokonoke sánduhiko

¹ Kó'oyene, ngoyuhoâtiko koêku ne nikokónoti ikó'iparaxokonoke sánduhiko. Uhá koeti úti, vínixoa póneovo visóneunoo ne koekúti. Itea enepone vínixea póneovo visóneunoo, kapáyasokeovo xâne poréxo. Itea enepone kixoku vitúkeovo poréxoti po'ínuhiko xâne koukóponeovo ikéneke Itukó'oviti, énomone ne ákoyea omótovokoko vokóvo.

² Enepone xâne inixoâti póneovo isóneunoo ne kixovókuti, kóyeano ákoyea itápana heú kíxea éxea ne mani nókone éxea.

³ Kene ne xâne ákoti omótovo okovo Itukó'oviti, koati éxone Itukó'oviti nê'e.

⁴ Kó'oyene, kuteâti ne nikokónoti ikó'iparaxokonoke sánduhiko, véxoa ákoyea ítúkapu kaná'uti kixovókuti ne sándu. Vo'oku poéhaxo ne koati kaná'uti Itukó'oviti, ako po'ínu.

⁵ Kaná'uti ápeyeya kixovókuti ya vanúkeke koánemaka ya poké'eke, hókone xanéhiko, ákoti itukápa ne kaná'uti Itukó'oviti, vo'oku êno hokonéti kuteâti. Yoko enepohikone xâne hokoâti, "Itukó'oviti" kíxoa íhaxea, koane "Únae" kíxoamaka.

* **7:38** Ako iyúsea koêku ya emó'uke ngerêku ítúkeovo so'ixoti noívana ne árunoo, áko'no há'a ne árunoo. Aínovo motovâti. Énomone ákoino akútíkoko koêku ya uhá koeti Bibilea. Ya po'íke Bibilea hara kôe: " 36 Itea itukovo apêti inixoâti ákoyeamo aúmati xoko ihíne anú'ukea yé'akeye xoénaena mani ko'imape, yoko inixá há'a ra árunoo kahá'ayea ko'imayea, motóva ikó'imaxea akahá'a. Haina pahukóvoti oko'îma. 37 Itea itukovo itoâti ihíne ákoyea okó'îma, epó'oxo enepo hákoti úsotine yuhóti ikó'imaxeokonomo, koane atíú'ixo isóneu há'a unatíyeya kíxeaneyea ákoyea iká'imaxa ihíne, koati únatimo koêku akoéneye ítuke. 38 Yanê'e, enepone iko'imaxoti ihíne, únati ítuke. Kene enepone ákoti ika'imaxa, unatíneoxo ítuke."

⁶ Itea xoko úti, poéhaxo ne koati kaná'uti Itukó'oviti, Há'a úti, enepone pahukoáti apé kó'iyea ne uhá koeti koekúti. Kene vitúkeovo ovóxe, énomone vápeino. Poéhaxomaka ne Vúnae, enepone Jesus Kristu. Énomone évekoa Itukó'oviti itúkea uhá koeti koekúti. Énomonemaka úkea vápeyea.

⁷ Itea ako uhá ákoye xâne exoáti ra kixovókuti véxone. Vo'oku ápe xâne ênoti xoénae kúveovo sánduhiko. Yoko enepone nikokónoti ikó'iparaxokonoke sándu, tukú koeti kó'oyene enepo níkôa, kuti kó'inoa pahukóvoti, vo'oku itúkeovo ikó'iparaxokonoke sándu inúxotike. Yane vo'oku ákoyea itápana pónea isóneunoa, koati eópoti itúkeovo pahukóvoti enepo níkôa, koane ikópiti'ikopovo vo'ókuke.

⁸ Itea haina nikokónoti exoámo sasá'iyea úti nonékuke Itukó'oviti. Koêkuti koêku, enepo níká úti, áko'o ákoyea níka úti, ako vévakapu, koane ákomaka itópoinovike nonékuke Itukó'oviti.

⁹ Itea enepone ínixinoe motó'iyeeova níkeokono uhá koeti koekúti, koane enepone níki koekúti kuteáti, neiápu mará'inamo késayu'ixa po'ínu xâne ákoti akoéneye isóneunoa, enepone áinati kóhyanavo.

¹⁰ Vo'oku itukovo apéti xâne noixópiti imókovokuke xâne kuvóvoti sánduhiko, keha'íneatihiko níki, iti kó'êxoneti ya itukeke Itukó'oviti, ákoikopomo ínixa po'ínuhiko xâne áinati kóhyanavo yusíkeamaka níkea nikokónoti kuteáti, upánini ínixea ya isóneuke ákoyea áunati?

¹¹ Yane enepone itíkivo kó'êxoneti itukeke Itukó'oviti, koati énomonemo ikoróko pe'ínu ikéneke Jesus, enepone áinati kóhyanavo. Yoko koatímaka xâne ívókinovoke Kristu nê'e.

¹² Koeku kó'iyeaneye pehúnevo yokó'okiti isóne ne po'ínu úti áinati kóhyanavo, koatine Kristu váherexino itike.

¹³ Énomone ngó'ino: Itukápuikopo vo'oku níngea nau hó'openo íngorokino mbo'ínu, ákonemo níngea ku nê'e, maka hákone íngoróka.

9

Púva itúkeovo avaha xâne íkamone emo'u Itukó'oviti ne Poúlu

¹ Koati kaná'uti motó'iyeeova indúkea koekúti íninjea unátiyeya, haína? Hainára koéneye. Kúteanemaka koêku kaná'uyea indúkeovo ápostulu, páho Vúnae koyúhoyea emó'u xapa xâne. Koane kaná'utimaka noínjea Vúnae Jesus ya ungékkuke. Yoko kaná'utimaka itíkivonoe eho ngo'ítukeino Vúnae.

² Yusíkoti ínixea po'ínuhiko xâne ákoyea indúkapu ápostulu, itea koati kaná'uti indúkeova xepákukeneo. Enepone kitípi yúnzo koeku Jesus, koati énomone koyuhónu kaná'uyea indúkeovo ápostulu.

³ Énomonemaka indúko yumómbeake ne xâne koemóke'enuti, koyúhoti ákoyea indúkapu ápostulu.

⁴ Koati motokeáti kó'iparayea úti nikokónoti yoko véka, úndi yoko nza'ínehiko, koeku vomínopinoo emo'u Itukó'oviti, haína? Hainára koéneye.

⁵ Koatímaka motokeáti ápeyea sêno kutípiti Jesus, yeno úti, motovátimaka xané'iyeeovi koêkuti vónoku, kuteáti koeku Péturu koáne ne po'ínhiko ápostulu yoko ámeno Jesus.

⁶ Áko'o, xapákuke ne koyúhotihiko emo'u Itukó'oviti, kutí'ínopinoo poéhanemae úndi yoko Mbaranábe konokó ko'ítukeyeva vitúkea ésa'i níka úti? Ako kalíhuina kó'iyeaneye.

⁷ Noixó íxea húndaruhiko. Ako ápahuina húndaru pahoéti xapa isukókoti konókoti poréxopea ésa'i nókone. Kúteanemaka koêku ne xâne nôti. Ako ápahuina xâne noti xuve úva, ákoti níka ne ha'í nóne. Ákomaka ápahuina xâne apéti óyonone, kuteáti vakána, ákoti arekêa léitena ne óyonone.

⁸ Enepora ínzokoake, pohúnetimeae isoneú ngíxone kuteáti kixoku itúkea isóne ne xanéhiko yara kúveu mêm? áko'o anékomea yútoe Muíse kuteáti yane Ponóvoti Kixovókuti emó'uke Itukó'oviti.

⁹ Haináramaka kôe yútoeke Muíse. Énomone ne koéti: “Hako ike'áki páho ne vûi enepo huva'áxapi ókonuheinoepa ne itóvotine ha'í tiríku” kôe. Poéhaneikopomea vûi yóno isóne Itukó'oviti kó'inokeneye yúho?

¹⁰ áko'o utímaka kízo kó'inokeneye ne yutoéti. Koati iyúseoti itúkeovo utímaka kízo ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti. Noixó íxeamaka xâne varereóti poké'ixa. Itúkinoake ne itukéti, koati kuxoíxoati ápeyeeamo ého. Kúteanemaka koêku ne veyoti íhae isáne. Konókoti itúkeovo kuxoáti ápeyeeamo ého kutí'inoke itukoáti ne itukéti.

¹¹ Koeku itúkeovo emo'u Itukó'oviti nô úti xepákukeneo, ákonikopomea omótova kúxea úti keúsokinovi nókone úti?

¹² Koeku keúsokinoa nókone ne po'ínuhiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti simópitinoo, ínapoxo hako motokêa kixekononoye úti.

Itea ako vakáha'a vitúkeovo yávahanoo. Vítoa uhá koéti ne tiú'iti koekúti vékoku úti, kaha'áti úti ákoyea vitápapinoe kitípi ne inámati íhikauvoti vomínopike koyúhoti koeku Kristu.

¹³ Yoko yéxoaneno koèku ne ko'ituketi sasá'iti ituke Itukó'oviti ya témpuluke, itúkeovo énomonemaka ukínoa námoe. Koáne ne inuxínotihiko itukéti omáti átake ne ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti, koati xoko iparáti átake ukínoamaka nka.

¹⁴ Kúteanemaka koèku yuho Vúnae vo'ókuke ne koyuhoáti ne inámati ihíkavoti ukeáti xokóyoke. Pahúkoamaka Vúnae itúkeovo vo'oku koyúhoyea emó'u ápeinoa námoe, kousokovope nókone.

¹⁵ Itea tukú koeti kó'oyene, upánini motókea ápeyeya námoe, undíne ako akahá'a. Yoko haina vo'oku ngahá'ayeane, yundóxinopíneo kó'oyene. Ehá'ani ivóngeovo yaneko kó'iyeaneye, vo'oku koati éyenjovope ne ákoyea indúkapu yávahanoe itúkeke Itukó'oviti.

¹⁶ Enepone ngoyúhoyea ne inámati ihíkavoti koyúhotei koeku Jesus, ako omóndokea inzáyuikeokono vo'ókuke. Koáhatei undi pahoéti itúkea ne itukéti. Yane koati ngonokoáti indúkea. Mani mondokeátimaka imbihóponeokono enepone hákoti ngoyuhôa.

¹⁷ Kene enepone itukapu ukeáti inzóneuke usó ngóyeyea indúkea ne itukéti kutí'inoke indukoáti, ákoti indúkupu pahoéti, hainápo mani motováti ngúxea ápeyeya námoe vo'ókuke. Itea koeku indúkeovo pahoéti, koati apéti nzó'exeokonoke, mbáhoenokono indúkea.

¹⁸ Koeku kó'iyeaneye, kutimeya indúka námoebomo? Hará'a, hána'iti úhepeko inzóneu vo'oku ákoyea énta'ixeake ngoyúhoyea ne inámati ihíkavoti koyúhotei koeku Jesus, koane ákoyeamaka indúkupu yávahanoe, koeku ákoyea itúkapu itínoe kousókinonoe ne nóngone, upánini mondokeyea ngóusokinonoe koeku ngoyúhoinopíneo emó'u Itukó'oviti.

¹⁹ Koeku ákoyea porexónuti námoe, yane indeovo itúkeovo po'ínuhiko xáne exó ngoèku. Itea kóyeanee indúkeovo ovoxe uhá koeti xáne, motováti xu'ínayeaxo xáne índone hokópea Jesus.

²⁰ Xapa júdeuhiko, íngutipasikeova ne kixoku itúkeovo, ngaha'áti indea hokópea Jesus. Kúteanemaka ngoèku xapa xáne yuixóvatihiko hókea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, íngutipasikovamaka, motováti hokópea Jesus vo'ókuke, upánini ákoyea itúkapu xunako Ponóvoti Kixovókuti exó ngoèku.

²¹ Kene xapákuke xáne ákoti haká ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, íngutipasikovamaka. Itea haina ngoéti ákoyea ponóvoti kixovókuti nóngone indúkea nonékuke Itukó'oviti. Kóyeanee ápeyeya vo'ókuke ne páhoenovi Kristu vitúkea, enepone nzókone. Íngutipasikinovake ne xanéhiko, koati ngaha'áinoati hokópea Jesus.

²² Xapákuke kutípoti Jesus aínati kóhiyanavo, po'okoáti itúkeovo pahunévoti ne koekúti kóhiyanavoke, ákomaka indúka ne íkutixane pahunévoti, motováti indea hokópea Kristu. Íngutipasikinovake ne uhá koeti xáne, motováti ápeyeya koítovone Kristu xapákuke, éño ya uha-uhá ngúxea íngutipasikeovo kixóvokuhiko xáne.

²³ Ngixínovokeneye vo'ókuke ne inámati ihíkavoti koyúhotei koeku Kristu, maka ngaúkapanane xapa xanéhiko ne únatinoe koekúti omínovike.

²⁴ Hane ínzokinopeanoe ra koekúti, kurikotihiko kaxunákovoti ya xoko ehákovoku enepo ehahíkovone. Yoko yéxoanoe itúkeovo ehahíkovoti ne uhá koéti, itea poéhaxo ne itóti xapákuke. Poéhaxomaka omopáti ne iparáti. Kuteáti kóxunakeovo nekóyohiko, kéxunakapuikopomaka ikéneke Kristu, motováti itéponi ípera xoko Itukó'oviti.

²⁵ Heú koeti kuteáti nekóyohiko ahúkoti éhahikeovo, kóxunakovo itúkea uhá koeti nókone itúkea motováti itóponea ne iparáti. Yoko koati koekúti ákoti oríko uké'eyea kahá'a itóponeahiko. Itea enepone kóxuna'ixinovoke úti, koati vo'oku iparáti ákotinemo uké'eyeaku.

²⁶ Koeku kó'iyeaneye, ngóxuna'ixovomaka, kuteáti koèku ne ehahíkovoti. Yoko pono-ponó ngoéne xoko nóngone indóponea. Kutí koémaka xapa isukókoti óvom koeku ixómoyea ngóxuna'ixovo. Yoko haina koxunakovohí ngoéti. Ako angútea xáne ka'apénéti yúkurea isúkeokoko.

²⁷ Koati ákoti iyunzáxapapu nzayá'íkopeovo. Kutí ngixópovo imbihópovoti yane yupíheovo ngóxuna'ixeovo indúkea ne itukéti, maka enepo ongoyúhoinoane emó'u Itukó'oviti ne po'ínuhiko xáne, hákone ainovó koe úndi inixókono ákoyea omótokea itúkeovo ovoxe Itukó'oviti.

10

Vípíkeekonoke kixoku itúkeovo ne izaraelíta yaneko inuxópinoe Muíse

¹ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, itíkinanoe iséneu kixoku itúkevohiko ne oxúnoekene iyénonjapa júdeu yaneko inuxópinoahiko Muíse. Uhá koe inuxópinoahiko kapási, koane uhá koéhikomaka tarú'uxeane neko mar íháxoneti Hararáno'evoti.

² Kuteáti koeku ahiúti kó'oyene ya iháke Vúnae, énomonemaka koéneye heú koéti neko voxúnoekene ikéneke Muíse, vo'ókuke ne kapási inuxóinatihiko, koane vo'oku tarú'uxeamaka neko mar.

³ Uhá koéhikomaka níkea neko níkokónoti ukeáti vanúke xoko Itukó'oviti.

⁴ Uhá koéhikomaka énoyeova neko úne poréxoakehiko Itukó'oviti ukeâti mopoike. Yoko enepone koati kaná'uti úkeaku éka, enepone mopôhi kixonéti apêti xapákuke koeku yónea, énomone ne Kristu.

⁵ Itea upánini kó'iyeaneye, kóyeane ákoyea axú'ina ínixone Itukó'oviti unátiyea koêku ya xapákuke neko xâne. Énomone ívohikinovo yaneko mêm akoti apêti.

⁶ Enepone koekútihiho, áinovo koati ípíkovi, kaha'aínovi ákoyea víyakapa ne váhere kixovókuti kuteâti íyoekoavahiko.

⁷ Hákomaka ikítipasikova ne kixoku itúkeovo yaneko kuvóvo sánduhiko, kuteâti koeku koyúhoinovea ya emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyea: "Ívátahiko, ina turixóvo níkeahiko koane énoyeovo, ina exepúkohikomaka, koane híyokexea" kôe.

⁸ Hákomaka vitukóvo xâne itúkoti váhere úhepune mûyo, kapíneti ákoti itukapu múxone, kuteâti kixóvoku nekôyohiko ívohíkovo vinti trei koeti míli xâne ya póhuti káxe.

⁹ Hákomaka íxomo vitúko váhere, voposi'okovoti Itukó'oviti kuteâti kixoku itúkeovo neko xanéhiko mekúke, kutí'inoke koepékokonoti po'ínuhiko yaneko ohonókexoa koéxoe.

¹⁰ Hákomaka íxomo kepahákovovo kuteâti kixóvokuhiko, kutí'inokemaka koepékexoponoati ovoxe Itukó'oviti ukeâti vanúke.

¹¹ Kó'inokeneye ne uhá koeti kixóvokuhiko, motovâti vípíkeokono vo'ókuke. Yutóxinovokemaka emó'uke Itukó'oviti motovâti ákoyea vituka váhere, uti xâne apêti yara káxehiko yé'exeoovokune hunókoku ra mêm.

¹² Énomone ngó'ino: Enepone xâne inixópovoti itúkeovo koati xúnati isóneu ikéneke Vúnae, naixapu mará'inamo íkarakapu.

¹³ Enepone tiú'iti koekúti víkokunoe, koati vékokunemaka ne uhá koeti po'ínuhiko xâne. Itea koati kuvovóneti ne Itukó'oviti, vo'oku ákomo paréxa anú'ukea xináko ne tiú'iti koekúti simópitinoe, itea exókopitinoemo kixeku ítivoa, motovâti terú'uxi.

¹⁴ Énomone ngxínopinoe, ítínoe ákoti omótova ongóvo, hako itukóvo sánduhiko kivóvo.

¹⁵ Ítínoe yónoku ra yúndoe, koati ítínoe xâne exoti ikó'itukexea isóneu. Itíkínaikopo iséneu ra yunzó'ínopinoe, motovâti yéxi nékone ítíki vo'ókuke.

¹⁶ Hane ngxó: Enepora enovópeti, óvoku ekâti, víkoro'ixinovo Vúnae, puyákoponovati vokóvo ne ivókinovovi, koati venóyeovati vo'oku poéhapeane visóneu xoko Kristu ákoti vi-haxákea, vo'oku óvokinovovi ítína kuruhúke, haína? Hainâra. Kúteanemaka koêku ne páum, honó'ekeu úti, níkínoake úti vo'oku poéhapeane ne visóneu xoko Kristu vo'oku ivókinovovi kuruhúke, haína? Hainâra.

¹⁷ Vo'oku poéhayeane ne páum, uti póhutipone ikéneke Vúnae, kuteâti koeku póhuti koxe'úti, upánini ákoyea yumáxapu úti. Koáhati póhutike koxe' u páum úkea níka uhá koeti úti.

¹⁸ Itíkínaikopo iséneu koêku ne xanena Izarâe: Enepone itúkoti ítúke Itukó'oviti, níkoâtimaka ne nau hó'openo ikó'iparaxoke Itukó'oviti ya átake, koati exókovoti itúkeovo póhutine isóneu xoko Itukó'oviti, únae ne áta. Énomone koéneye koeku níkea, haína? Hainâra koéneye.

¹⁹ Koeku ngxíepineye, pé'okoamea ngahá'aye ngxíepinoe itúkeovo sasá'iti kixovókuti ne sánduhiko, áko'o itúkeovo sasá'iti ne ikó'iparaxokonoke sándu. Itea ako kalíhuina kó'iyeaneye ánja!

²⁰ Koati ngxípítinoe itúkeovo ndémoniuhiko yúho'ixo ne xanéhiko enepo omíno sánduhiko ikó'iparaxoake. Kene haina Itukó'oviti omínoahiko. Yoko ako angáha'ainopinoe yího'ixi ndémoniuhiko.

²¹ Na kíxoaye motó'iyeva yénoyivoa ne ekâti, puyákoponeovo yókovo ne ivókinovovi Vúnae, koêkumaka yího'ixinoe kixovókuti ítúke ndémoniuhiko? Námaka kíxeaye motó'iyeva níki ne páum, puyákoponeovake yókovo ne ítúkeinovi Vúnae, koêkumaka yího'ixi kixovókuti ítúke ndémoniuhiko?

²² áko'o, kixínoakeneye úti kaha'átímea úti vopósi'okeovo Vúnae, po'okoátímea úti vitúkeovo xúnati ya Vúnae, po'okoátímea úti víteovamo ne mani ípíhóponeovi.

Konókoti kóhiyanayeokoko úti

²³ Koékuti íninjone unátiyea indúkea, motóva indúkea. Kaná'uti nè'e, itea haina uhá koeti koekúti porexó'oviti unako koeku úti. Koékuti íninjone unátiyea, kaná'uti motó'iyeva indúkea, itea haina uhá koeti koekúti porexéovimaka koukoponeovo úti ikéneke Kristu.

²⁴ Hako poehâne unako kêku yíxovo, itea konókoti kehá'ainoamaka unako koêku ne po'ínuhiko xâne.

²⁵ Koékuti níkokónoti yáha víyi ya xapa kavánetihiho, motóva níkinoe. Ako apásika yépemo'iki úkeaku, pivoâti itúkeovo koekúti kéhíyanavoake ákoyea omótova níkeokono.

²⁶ Vo'oku enepora kúveu mêm yoko uhá koeti ovâti, koati ítúke Vúnae.

²⁷ Enepo áva xâne ákoti itukapu po'ínu úti xoko Jesus itaíkopítinoe óvokuke níképoni, píhe yakaha'a píhi, koane níkea koekúti yáha níki yane níkokónoti apêti mesákuke. Ako apásika yépemi úkeaku, pivoâti itúkeovo kéhíyanavoake ákoyea omótova níkeokono.

²⁸ Itea enepo áva kixópiti: “Íparaxokonoke sándu rà'a” kixópiti, hako níkêa, kehíyanati ne xâne etó'okopiti, koánemaka vo'ókuke ne isoneúti ákoyea yusíka níkeekono.

²⁹ Yoko enepone isoneúti ngíxone ákoyea omótova níkeekono, haina iséneunoano, itea koati vo'oku kó'iyeaneye isóneunoa po'í xâne.

Ínameamo akôe iséneú: “Itea namea koeti kónokino itúkeovo isóneunoa po'ínu xâne exôa yusíka nínga, áko'o ákoyea nínga?”

³⁰ Vo'oku itukovo ingoró'ixinovatine Itukó'oviti ne nikokónoti, yusíkoikopo váherexinonu isóneú po'ínu xâne koeku ingoro'ixinovane Itukó'oviti?” ketímeamo.

³¹ Itea hara ngixópinoe: Uhá koeti ítikeyo, itukovo níkêti, áko'o yorékoti, áko'o itukovo ítikoti koékuti po'ínu koekúti, itika uhá koéti motovâti iháyu'ikeekono Itukó'oviti.

³² Hako itukovo íti íkorokinovo ne po'ínu xâne pahunéovotike, yusíkoiti itúkeovo júdeuhiko, áko'o xâne ákoti itukapu júdeu, áko'o po'ínu úti xoko Kristu ho'uxínovoti ítuke Vúnae.

³³ Yoko ya uhá koéti koekúti, énomone ngixóvoneye ngóxuna'ixeevo xapa uhá koeti xâne, ombosíkoiti ákoyea itúkapu unako ngoêku yuínjovo, itea itúkeovo unako koeku po'ínuhiko xâne ombósiko, motovâti enó'íyêa xâne yonópotimo xoko Itukó'oviti vo'ókuke.

11

¹ Hara hekánoe ngixoku indúkeovo kuteâtimaka nzókea kixoku itúkeovo ne Kristu.

Kixó'ekone itúkea ramánone ne senóhiko imokóvokutike ya Koríntu

² Inzáyu'ikopinoo vo'oku kóyekuneyea puyákeovonu yokóvo, koane koati hekoâtinoo ne íhíkavoti ínzikaxepike, enepone hókonemaka ne kutípotihiko Kristu inúxoti ya útikeye.

³ Itea anéyeiko po'í anjá'inopi yéxi, harâ'a: Kristu itukovo tuti uhá koeti hóyeno. Kene ne hóyeno, sêno itukoa túti. Kene Kristu, Itukó'oviti kotúti.

⁴ Yanê'e, enepo apê hóyeno ramanoné koéti itúkea orásaum, áko'o koyúhoyea emo'u Itukó'oviti ya imokóvokutike, koati koteyókopovone vo'ókuke ne ramánone.

⁵ Kene enepo apê sêno ákoti ramánone koeku itúkea orásaum, itukovo koeku koyúhoyea emo'u Itukó'oviti imokóvokutike, koati koteyókopovone vo'oku ákoyea ramánone. Vo'oku sêno ákoti ramánone, maní kúteane koêku eneponi kaulálapu'ikapu.

⁶ Yanê'e, yusikónéikopo ulalapu'í kó'íyêa, enepo hákoti kahâ'a itúkea ramánone. Itea enepo teinâ ne vaté'ikeovo áko'o kouálalapu'ikopeovo, yusikóné itúkea ramánone.

⁷ Kene ne hóyenhiko, ako omótova ápeyea ramánone, vo'oku kuteâti koeku Itukó'oviti itúkeovo hána'iti ihayú'uti apêti xunáko oukeke uhá koéti, énomonemaka koéneye pónekonoke ne hóyenhiko kó'íyêa yara kúveu mêm. Kene ne sêno, pó'iti pónekonoke kó'íyêa ya hóyeno, yoko koati iháyu'ikinokonoke koeku kó'iyeaneye.

⁸ Hainámaka xoko sêno úkea neko inúxoti hóyeno, itea enepone inúxoti sêno, koati úkeakune xoko hóyeno.

⁹ Epó'oxo hainámaka sêno itúkinokono ne hóyeno, itea koati vo'oku hóyeno itúkinokono ne sêno.

¹⁰ Epó'oxo vo'oku ánjuhiko ivokó'oixoviti, ene kónokinomaka ikó'itukexea ramánone ne sêno, éxokovope itúkeovo hóyeno itúko túti.

¹¹ Itea ya ikéneke Vúnae, kutíkokone kónokeokoko ne hóyeno yoko sêno.

¹² Iyúseo kó'iyeaneye, vo'oku kuteâti koeku itúkeovo xoko hóyeno úkea neko inúxoti sêno, ainopovone ipuhíkeati xoko sêno ne hóyeno. Kene turi uhá koéti, énomone Itukó'oviti.

¹³ Yapásika yéxi póneovoku ra koekúti. Ya iséneunoake, ako yuvâti enepo itúka orásaum ne senóhiko imokóvokutike ákoti ramánone?

¹⁴ Noixó íxea rà'a: Koati inixoâti uhá koeti xâne póé'ayea koêku ne hóyeno úhiti túti.

¹⁵ Itea koati iháyu'ikeekonoke sêno ne hána'íyêa túti. Poréxinokonoake sêno kó'iyeaneye ne híyêu túti, koati kuti koeti ramápu'i uso'íyeanekene.

¹⁶ Enepo áva okopâti ra yúnzo, koati ngixópitinoe ákoyea itúkapu kixóvoku ne senóhiko xapákuke úti ákoyea ituka ramánone. Kúteanemaka koêku xapákuke po'ínu úti ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti ya uhá koeti po'ínuhiko êgereja.

Koêku ne puyákoponeovake yokóvo ne ivókinovovi Jesus

¹⁷ Kuteâti koêku ra ánja yundóxinopinoo kó'oyene, ako inzáyu'ikapinoe vo'oku enepo he'uxínovo ítuke Itukó'oviti, maní únati pôreu, itea ainovó koe énomone kutí'inoko kuri'úxovoti pahunévoti xepákukenoo.

¹⁸ Inúxotike, eyéngoxopinoo ápeyea haxakeðvokokoti xepákuke enepo he'uxínovo ítuke Itukó'oviti. Koane ngahá'atine ngutípea.

¹⁹ Yoko kutí koe ákoti po'í oxéne yéxinoe itukóvotiye xâne xepákuke motovâti inúxinopi ákoti itukapu ya héxaxéxivokoko.

²⁰ Enepo he'uxínovano ne páum yoko ekâti, haina ivókinovovi Vúnae he'uxínovo puyákoponeovo yokóvo.

²¹ Vo'oku inuxó koe níki péhutinoe, ákoti kixakáka. Yanê'e, ápe xâne xepákuke ákoti koati níkea, kene po'ínuhiko kohíhine.

²² Inípono, kutí kénoe ákoti yóvoku motovâti énomoyeane yóvo níki koane yénoyivo! Áko'o, inuxó ké'inoke níki ákoti kixakákanoe, pivoâtímea ne pe'ínuhiko hokotímaka ítuke Itukó'oviti, áko'o keha'átímea kéteyoki ne ákoti apeínoati. Yara kuteâti kixeku ítíkivo, metókeanoe inzâyú'ikeopi? Ako kalíhuina!

²³ Enepone íhíkavoti námoem xoko Vúnae, énomonemaka ínzikaxopinoe yanekôyo. Harâ'a: Yaneko yóti tumúneke kurí'okeokonone xanéhiko puvâti veyo pâum ne Vúnae Jesus,

²⁴ ina íkoró'ixovo xoko Itukó'oviti, yane ina hono'ékexoa koane kó'iyea:

—Enepora pâum, mûyom kixó'eko, ésa'imo ngoíteovopinoe. Yákoyenoeye níki puyákoponovati yokóvo ne índukeinopinoe —koéne.

²⁵ Uke'éxone njántaxeahiko, ina namukôa Jesus ne enovópeti kuteâtimaka kíxoaku ne pâum, koánemaka kó'iyea:

—Enepora ekâti yara enovópetike, hane kixó'eko inámati kixovókuti ítukeino xâne ne Itukó'oviti vo'oku óvokinovopinoe índína. Yákoyenoeye yénoyivoa puyákoponeovake yokóvo ne índukeinopinoe uhá koetímó yénoyivoaku —koéne.

²⁶ Vo'oku uhá koetímó níkikunoe ra pâum koane yénoyivoakumo ra ekâti, yexókoati kaná'uko ivókinovovi Vúnae tukú koetímó aukápapu.

²⁷ Énomone motókeino ípíhóponeokono ne xâne níkó kixoâti ne pâum, koane enovó kixoâti ne ekâti ákoti teyâ kixó'ekone ne muyo Jesus, koánemaka ne ítína yaneko ivókinovovi.

²⁸ Konókotikopo komómopeovo ne póhutihiko xâne tumúneke níkea ne pâum koane énoyeova ne ekâti.

²⁹ Vo'oku koékuti xâne níkó kixoâti ne pâum, koane enovó kixoâti ne ekâti ákoti teyâ ne kixó'ekone, koati epemópinovoti ípíhóponeokonomo.

³⁰ Énomone enó'ino xâne ákoti okomoíke koane ka'aríneti xepákukeno. Kene po'ínuhiko, ívohikovone vo'ókuke.

³¹ Vo'oku eneponi vokomómopovo inúxotike, noíxoti uti ápeyea pahúnevo úti motovâti kóyuseopeovo úti, ákoni apásika sayá'ikeovi ne Itukó'oviti.

³² Itea éxokovi pahúnevo úti ne Itukó'oviti koane évekovi kotívetike koekúti maka hákone pahukópokono úti ípíhópovokutike, kuteâti kixókonokumo ne po'ínuhiko xâne yara kúveu mêm.

³³ Koeku kó'iyeaneye, ítínoe mbo'ínu xoko Kristu, kixákakanoeokopo, hako inuxó kê níki enepo he'uxápu puyákoponeova yokóvo ne ivókinovovi Vúnae.

³⁴ Enepo áva xâne épeu hímakati xepákukeno, yusikóne koímataxeovo óvokuke inúxotike tumúneke píhea égereja, maka hákone motókeinoke sayá'ikeokonono enepo he'uxínapanoe ne pâum yoko ekâti. Kene ne po'ínuhiko koekúti ánja ngoúraru'ikinopinoe, ngoyuhó'inopeatimo nzimané'e xepákukeno.

12

Véxone vitúkea ítukeke Vúnae, pónevike Itukó'oviti

¹ Ítínoe mbo'ínu xoko Jesus, kó'oyene ngoyuhoâtiko koéku ne vípara xoko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone véxone vitúkea ítukeke Vúnae, ngaha'âti yéxi koéku.

² Yéxoponoanoé kêku nóvo avô'o yêxa Itukó'oviti píhohí ké'iyi ikéneke sánduhiko ákoti yumapápi, kuvovohí kixeátinoe.

³ Énomone ngahá'aino yéxinoe ákoyeamo ápahuina xâne íhákoti Jesus, koeku ítúkeovo ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koyúhoyea. Koane ákomaka xâne motovâti íhaxea Jesus únae enepo hákoti ítukóvo vo'okue ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ya xokóyoke.

⁴ Ako tópi kó'iyevoku exóneti íparaxeovike Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, véxone vitúkea ítukeke Itukó'oviti, itea poéhaxo ne porexó'oveati. Énomone ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

⁵ Kúteanemaka koeku ákoyea tópi ítúkexeovike ne Itukó'oviti, itea poéhaxo ne Vúnae.

⁶ Ákomaka tópi kíxoaku úti víkó'ítukexea ne vípara, itea poéhaxo ne Itukó'oviti, enepone kó'ítuketi xoko uhá koeti úti, enepone kousókoatímaka uhá koeti ne ítukéti.

⁷ Enepone véxone vitúkea póhutihiko úti ítukeke Vúnae, pónevike Sasá'iti Omíxone, ikó'íparaxinoveake motovâti kóukoponeokoko úti ikéneke Itukó'oviti.

⁸ Vo'oku ápe xâne éxoti koyúhoyea xapa xâne ne exóneti íhae xoko Itukó'oviti, ikó'íparaxoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Kene po'ínuhiko, ikó'íparaxoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti éxea kóuhapu'íkino po'ínuhiko xâne isoneúti íhae xoko Itukó'oviti.

⁹ Kene po'ínuhiko xâne, ikó'íparaxoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ítúkeovo hána'iti kuvóvoti Itukó'oviti. Koatímaka énomopone ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti íkó'íparaxo po'ínuhiko xâne xunakóti koíteovo ka'arínethihiko.

¹⁰ Kene po'ínuhiko, itúkea iyupánevoti ko'íparahiko. Ina apémaka ne ko'ipáratu koyúhoyea xapa xáne koekútihiko éxokoake Itukó'oviti. Kene po'ínuhiko, ko'ípara éxea úkeaku ne yuhôti, itúkeovo ukeâti xoko Itukó'oviti, áko'o itúkeovo pó'iti úkeaku. Ina apémaka ne xáne ko'ipáratu éxea koyúhoyea inámati yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone. Kene po'ínuhiko, ko'ípara éxea koúrapu'íkopea kixó'ekone ne yuhôti kuteâti.

¹¹ Itea poéhaxo ne ko'itúkeati uhá koêti ra koekúti, enepone Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Pohú pohu kíxoa pôrekexea póhutihiko kuteâti ínixone unátiyeya ikó'iparaxea.

Kuti koe póhutipone koxe'úti ne kutípotihiko Kristu

¹² Yoko kuteâti koxe'u úti poéhayea, itea kóyeané enó'iyea iháxakexoku, yoko kuteâtimaka itúkeovo póhuti koxe'úti itukôa uhá koêti ne iháxakexoku, énomonemaka koéneye úti ikéneke Kristu.

¹³ Vo'oku poéhaxo ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone kasasá'ikopoti uhá koeti úti, porexó'ovitimaka vitúkeovo kuteâti póhutipone muyôti ikéneke Vúnae, yusíkoti vitúkeovo júdeu, áko'o ákoyea vitúkapa, yusíkotimaka vitúkeovo akaúti, áko'o ákoyea vitúkapa. Poéhaxomaka ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ovo'ó koe'éviti, enepone kuti koeti koati únati úne vítoponovo, enepone yupihóvoti kouhepekeovi.

¹⁴ Yoko hainámaka póhutine kó'iyevoku yoko póhutine itúkovoake ne muyo úti, itea éno iháxakexoku, koane ako akútikoko itúkovoake ne póhutihiko.

¹⁵ Nánimea ákoeye enepo akahá'a haxákeovo muyo úti ne heve úti vo'oku ákoyea itúkapu vo'úti? Yusíkotini kahá'ayea, itea kóyeaneni itúkeovo poixo'o muyo úti.

¹⁶ Nánimea ákoeye akahá'amaka haxákeovo muyo úti ne keno úti vo'oku ákoyea itúkapu ukêti? Yusíkotini kahá'ayea, itea kóyeaneni itúkeovo poixo'o muyo úti.

¹⁷ Itukápuni ainovó koeti ukêti ne muyo úti, ákoni omótova kámea úti. Koáneni ainovó akôde kenôti, ákoni omótova voméhoyea.

¹⁸ Itea pahúkoa Itukó'oviti ápeyeya koxé'uke úti ne póhutihiko iháxakexoku kuteâti ínixone unátiyeya.

¹⁹ Eneponi akútikoko ne uhá koeti iháxakexoku muyo úti, ákoni itúkapu muyôti yanê'e.

²⁰ Kaná'uti ákoyea tôpi iháxakexoku muyo úti, itea kóyeané poéhayeané ne muyo úti.

²¹ Nánimaka ákoeye eneponi "Ako ongónokopi" íxâ vúke ne vo'u úti? Koáneni "Ako ongónokopi" íxâ tuti úti ne heve úti?

²² Itea ya koêkuni kó'iyeaneye, enepohikone iháxakexoku muyo úti vínixone ákoyea itápana unako koêku po'ínuhiko, kóyeané kónokea úti.

²³ Koáne ne iháxakexoku muyo úti ákoti úhene, koati katarákoati úti. Koáne ne teínoké úti noíxeokono, vitúkinooa rama'úxoati. Yane, inamá'axone kouhé'ekoa úti.

²⁴ Itea enepone iháxakexoku muyo úti ákoti teiná úti noíxeokono, ako apásika kíxeaneye úti. Yoko enepone kíxoaku Itukó'oviti itúkea ne muyo úti, kixínokaneye porexoâti yupíheovo kátarakeovo ne iháxakexoku muyo úti ákoti itapána unako koêku ne po'ínuhiko iháxakexoku.

²⁵ Kixínokaneye Itukó'oviti, maka hákone pihí'íkoko ya kónokeovohiko, kaha'aínoatihiko kótukoponeokoko yane kixoku itúkeovo ne póhutihiko, ya koeku kutikokó kó'iyeahiko kátarakeokoko.

²⁶ Yane, atiú'i koêku ne póhuti xapákuke, eópamaka uhá koeti po'ínuhiko kuteâti eópone nê'e. Koane kauhé'ekakana póhutiya, kuti koémaka kíxeokononéye uhá koeti po'ínuhiko.

²⁷ Itínoe póhutipone kutí'iyea itínoe muyo Kristu koeku itúkeovo énomone kotúti úti. Yoko péhutinoe, hane kénye kuteâti iháxakexoku mûyo.

²⁸ Kúteanemaka koêku ya xapákuke uhá koeti kutípoti Jesus, enepone ho'uxínovati ne ítu: Inúxotike, kóúsokoa Itukó'oviti neko inúxotihiko noívokoe Kristu, páhoe koyúhoyea emó'u, enepone ápostuluhiko. Ikénepoke nekôyo, kóúsokoamaka Itukó'oviti ne porófetahiko, enepohikone koyúhoti éxokoake Itukó'oviti koyúhoyea xapa xáne. Kene ikénepoke nekôyohiko, kóúsokoamaka Itukó'oviti ne iháxaxeati emó'u. Ina keno'ókomaka ne itúkotihiko iyupánevoti, koáne ne kóitóvotihiko ka'arínetai, yóko'omaka ne éxoti huvó'oxea po'ínuhiko, koánemaka ne éxoti inúxino itukéti, yóko'o ne ko'ipáratu koyúhoyea po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone.

²⁹ Ako ainovó ákoe ápostulu. Ákomaka ainovó ákoe porófeta, itukovo ihíkaxoti emo'u Itukó'oviti, itukovo itúkoti iyupánevoti.

³⁰ Ákomaka uhá ákoe itúkeovo ko'ipáratu éxea kóiteovo ka'arínetai, itukovo ko'ipáratu koyúhoyea po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, itukovo ko'ipáratu koúrapu'íkino po'ínuhiko xáne kixó'ekone ne yuhôti kuteâti.

³¹ Kéxuna'ixapuikopo yopósiki xoko Itukó'oviti ne koati únatinoo iparáti íparaxeovike.

Yoko enepone koati únateoxo ya uhá koêti, énomone ne ngoyúhoínopikenoemo kó'oyene.

¹ Mani motovâti énjea ngoyúhoyea uhá koêti ne yuhôti koyúhone xâne yara uhá koeti kúveu mêm, koánemaka ne yuhu ovoxe Itukó'oviti íhae vanúke, enepone ánjuhiko, itea eneponi hákoti indukovo seánati, mani kutí ngoeti koati hónoti emo'u tóhe ixukovohí koêti, itukovo koati hónoti emo'u pé'utinoe haváva ixukohí kixonéti.

² Yusíkotinimaka ngó'íparayea ngoyúhoyea xapa xâne koekútihiko éxokonuke Itukó'oviti, itea eneponi hákoti indukovo seánati, ákoni itóponone nê'e. Koane eneponi enjá uhá koeti kixovókuti yupihóvoti hé'oneovo, ákoti po'i xâne exoâti, koane uhá koeti exóneti apêti, itea eneponi hákoti indukovo seánati, ákoni itópoinonuke. Kúteanemaka koeku eneponi indukupu hána'iti kuvóvoti Itukó'oviti kutí'inoke mani itúkoti emó'um ne koati hána'iti mopô, eneponi mbahuká ahíkuxeova ne ókoku, ákoni itóponone nê'e eneponi hákotimaka indukovo seánati.

³ Yusíkotinimaka heú ngíxea mbôrekexea índukevo ne ákoti apeínoati, koane usó ngóyeyea oró'onginovo po'i xâne yúkuke, anje'ókopati motovâti iteovo, itea eneponi hákoti itukovo vo'oku índukeovo seánati, ákoni itópoinonuke.

⁴ Enepone kaná'uti seanákoti, enepone koati kaná'uti ákoyea omótova vokóvo ne po'ínuhiko xâne, hará'a: Koati ákoti vímauvo, váhatimaka vitúkino únati po'ínuhiko xâne. Ákomaka ópoe'ainoa visóneu ne koêkuti xâne vo'oku víyokeova ne unako koêku. Ákomaka viháyu'ikapapu. Ákomaka kapáyasakinapa úti ne po'ínuhiko xâne.

⁵ Utímaka xâne koyúseoti kixoku itúkeovo. Ákomaka ópohane unako koeku úti vopósi'ixo, itea vopósi'ixinoamaka unako koêku ne po'ínuhiko úti. Ákomaka í'maikovo vákoe, koane ákomaka vunáka visóneuke ne koêkuti kotivé'eviti.

⁶ Ákomaka aélokea vokóvo pahúnevo ne po'ínuhiko xâne, itea elókea vokóvo ne ponóvoti kixovókuti.

⁷ Ako vímaxapa ne uhá koeti tiú'iti koekúti tokópone úti. Poéhanemaka únati koekúti vupákino ne po'ínuhiko xâne. Ákomaka vímaxapa kúxoixea úti kóusokeovo ne kúxoixone úti, koane vítoa tarú'uxea úti uhá koeti koekúti.

⁸ Ákomo uké'eyeaku ne ákoyea omótovokoko vokóvo. Itea enepone koyúhoyea úti xapa xâne ne ihíkavoti éxokovike Itukó'oviti, apêtimo hunókoku nê'e. Koánemaka ne koyúhoyea uti po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, apêtimakamo hunókoku nê'e. Kúteanemaka koêku ne kó'exoneyea úti koekúti yara kúveu mêm, simotímo káxe áko'oyeakunemo nê'e.

⁹ Enepone véxone kó'oyene, ako apáya'ina, vo'oku éno po'ínuhiko koekúti ákoti vexá. Kúteanemaka ne koyúhoyea uti xapa xâne ne éxokovike Itukó'oviti, enómaka po'ínuhiko koekúti kuteâti ákoti vexá.

¹⁰ Itea simapúne ne káxe iyúseopeakumo uhá koêti, yanê'e hunókokunemo ápeyeya poixô'o ákoti vexá.

¹¹ Noixó íxea rá'a: Enepo indukovoiko kalivôno, enepone ngoyúhoyea koane eómbone yoko ngxoku ngó'isoneuyea, ainovo kuteâti itúkeovo kalivôno. Itea mbaya'íne, ákone angútea itúkeovo kalivôno.

¹² Vo'oku yara koeku kó'oyene, kutí koe komomâti úti noixeôvoketike ákoti koati unátiyeya. Itea simapúne neko káxe, kutí koetímo enepo noinoné kixoiwokoko úti ákoti itopâti. Yara koeku kó'oyene, ápe ákoti enjá, itea yaneko káxe, heú ngxoâtimo énjea, kuteâti koeku heú kíxea éxea ngxoku índukeovo ne Itukó'oviti.

¹³ Anéyeiko ra kúveovo úti, yóko'o ra kúxoixea úti ne véxone kóusokeovomo, koánemaka ra ákoyea omótovokoko vokóvo. Itea enepone koâti únati ya uhá koêti, énomone ne ákoyea omótovokoko vokóvo.

14

Unatí'oxo véxea koyúhoyea uti emo'u Itukó'oviti xapa xâne

¹ Itíkapuikopone ákoti omótovokoko okóvo, koane yépemamaka Itukó'oviti ikó'íparaxeopinoe yéxone itíki ítúkeke, ínapoxo ne keyúhoyi xapa xâne ihíkavoti kóuhapu'ikinopike Itukó'oviti.

² Vo'oku enepone koyúhoyi po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, háina xâne yúho'ixo, itea koati Itukó'oviti yúho'ixo, vo'oku ako xâne exeâti yúho. Koáhati koyúhoyi kaná'uti kixovókuti poréxoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koyúhoyea ákoti exoâti kixó'ekone.

³ Itea enepone xâne koyúhoyi ihíkavoti kóuhapu'ikinoake Itukó'oviti, koati xâne yúho'ixo. Yoko enepone'ê, kóukoponea xâne ikéneke Itukó'oviti itúko, koane enékeahiko yoko kóuhepekea isóneu ikéneke Itukó'oviti.

⁴ Kene xâne koyúhoyi po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, ihuípinovane ne koyuhoâti. Itea enepone koyúhoyi xapa xâne ihíkavoti kóuhapu'ikinoake Itukó'oviti, porexo uhá koeti po'ínuhiko xâne ya imokóvokutike kóukoponeovo ikéneke Itukó'oviti.

⁵ Ehá'ani uhá k'éiyi peréxikono keyúhoyi po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone. Itea enepone koâti anjá'inopinoe, énomone keyúhoyi xapa xâne ihíkavoti kóuhapu'ikinopike Itukó'oviti. Vo'oku enepone koyúhoyi ihíkavoti kóuhapu'ikinoake Itukó'oviti, yupihóvone

unátiyea ípara yane ko'íparayea koyúhoyea po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone. Itea enepo áva exoâti koyúhopinoava po'ínuhiko xâne ya imokóvokuti kixó'ekone ne yuhôti kuteâti, hainápo únatimo, maka uhá ákoene xâne imokóvokutike ukóponea ikéneke Itukó'oviti vo'ókuke.

⁶ Itínoe mbo'ínu xoko Kristu, itukovo nzmîti xepákuke ngoyuhópoinopiti po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, ákoni itópoinopike. Má'aina itukapu ihíkavoti kouhupu'ikinonuke Itukó'oviti ngoyúhópoinopinoe, hainápo mani apêti itópoinopike. Kúteanemaka koêku áva po'i exóneti ukeâti xokóyoke omínbimbenoe, áko'o itukovo po'i kouhupu'ikinonuke Itukó'oviti, áko'o itukovo kaná'uti kixovókuti nókone uti véxea hó'eke úti.

⁷ Noixó íxea ne huxôe kuteâti étakati, áko'o árpa ákoti okoyúho, itea oxôvo, ápe emó'u. Kene eneponi opoêha koêku ne híyue emó'u, ákoni iyúsea óxokena, haína? Hainára koéneye.

⁸ Kúteanemaka koêku ne huxo húndaru, enepone kornêta kixonéti. Enepo hákotimo koyúseokono óxeovo, enepo ihaxíka húndaru xapa isukókoti, ákomo éxa húndaru itúkeovo ihaxíkotonoti.

⁹ Énomonemakamo kénenoeye. Enepo hákoti keyúho emo'úti éxone po'ínuhiko úti, yanê'e namo kixoaeye éxeahiko yúho? Kutí ketímo xâne koyuhóheoti.

¹⁰ Ako yumáxapu kó'iyevoku yuhôti yara kúveu mêm yoko ainovo koati iyúseoti kíxone.

¹¹ Itea enepo hákoti enjôa yúho ne yuhó'ixonuti, kutí ngoinoâti ihae po'i poké'e, pó'ti emo'úti yúho, epó'oxo kutí koetímakamo ihae po'i poké'e ne yuhó'ixonuti, pó'timakamo emo'úti koyúho.

¹² Kúteanemaka koêku yane kehá'ayi ápeyea ikó'iparaxeopike Sasá'ti Omíxone Itukó'oviti, yéxone itiki itúkeke Itukó'oviti. Yusikóne yopósiki inúxotike ya uhá koêti ne iparáti koukópnoatimo ikéneke Itukó'oviti ne po'ínuhiko xâne égerejake.

¹³ Yanê'e, enepone koyúhóti po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, yusikóne épemea Itukó'oviti poréxeamaka éxea kixó'ekone, motovâti kouhupu'ikinoava ne po'ínuhiko xâne.

¹⁴ Vo'oku itukovo indúkoti orásaum ya po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, koati Sasá'ti Omíxone Itukó'oviti yuhó'ixo Itukó'oviti ya njokóyoke, itea ako íta inzóneu éxea koêku.

¹⁵ Ná'ikopomo ángoeye? Indúkotimo orásaum koeku itúkeovo Sasá'ti Omíxone Itukó'oviti yuhó'ixo Itukó'oviti ya njokóyoke ákoti indâ énjea kixó'ekone ya inzóneuke, koane yunzó'ixotimakamo Itukó'oviti ya exoâtike inzóneu. Kúteanemaka koêku imongóvo. Imongóvotimo koeku itúkeovo Sasá'ti Omíxone Itukó'oviti imokóvo ya njokóyoke ákoti indâ énjea kixó'ekone ya inzóneuke, koane imongóvotimakamo ya exoâtike inzóneu.

¹⁶ Itukovo iheyú'ikoti Itukó'oviti koeku itúkeovo ne Sasá'ti Omíxone Itukó'oviti koyuhó ya xikóyoke, keyúhóti emo'úti ákoti exoâti kixó'ekone, namo kixoaeye "Amém, énomone ákoeneye" kó'iyeta ne xâne xepákuke ákoti ípara kuteâti, enepo yuke'éxa íkero'ixivo xoko Itukó'oviti? Koáhati ákotimo exâ ne yúho.

¹⁷ Kaná'uti mbiú kixi íkero'ixivo xoko Itukó'oviti, itea akó'oti huva'áxa po'ínuhiko xâne, vo'oku ákoyea éxa ne yemó'u.

¹⁸ Koati ingoró'ixovoti xoko Itukó'oviti vo'oku ngo'íparayea ngoyúhoyea po'i kó'iyevoku yuhôti kuteâti, epó'oxo xunané'e njokóyoke yane uhá ketínoe.

¹⁹ Itea ya imokóvokutike, yusikóne ngoyúhoyea kali singu koeti emo'úti ya exoâtike inzóneu motovâti ínzikaxea po'ínuhiko xâne, yane ákoyea yumáxapu yúnzo ya po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone.

²⁰ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, hako kutí kenôe kalivóno ya kixeku itiki iséneu. Itea ya váhereke kixovókuti, hainápo kutipasi yákoé koati inámatiko kalivóno ávoti éxoneya. Kene ya kixeku itiki iséneu, kutí yákoé úsotine xâne éxotine kixoku pónea isóneu.

²¹ Yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, ha kôe yuho Itukó'oviti:

"Hanemo véñoam yúnzo'íxea ra xanéhiko ihae yâye enepom ingaitapanahiko kotíveti, xanéhiko ihae po'i poké'e koyúhóti po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti itukapu éxone xanéhiko ihae yâye, itea kóyeane ákoyeamo akútíponuhiko" kôe Vúnae. *Izâiya 28.11-12*

²² Yane iyusé kóyeikopo itúkeovo hoénaxovope xunako Itukó'oviti ne koyuhó'iyeti po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone. Itea haina hoénaxovopeti xoko xâne kutípoti Itukó'oviti. Koati hoénaxovope xunako ípíhponope Itukó'oviti xoko xanéhiko ákoti akútípea emo'u. Kene ne yuho xâne koyúhóti ihíkavoti kouhupu'ikinoake Itukó'oviti, koati koukópnoti xanéhiko kutípoti emo'u Itukó'oviti, kene haina vo'oku xâne ákoti akútípo Itukó'oviti ápeino nê'e.

²³ Itukapu he'uxínovotinoe itúke Itukó'oviti ina tirixápunoé keyúhoyi po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, ina urúkapu xâne ákoti itukapu ihae xepákukenoe, itukovo xâne ákoti éxa emo'u Itukó'oviti, koyuhópitinoemo itíkivo pepokéxovoti.

²⁴ Itea enepo yokoyúhonoé ihíhauvoti kouhupu'ikinopike Itukó'oviti, ina urúkapu xâne ákoti itukapu ihae xepákukenoe, itukovo ákoti éxa emo'u Itukó'oviti, yu'oxeátimo isóneu emo'u Itukó'oviti, koane inixópovotimo itúkeovo pahukóvoti vo'oku yúhonoé.

²⁵ Kouhápu'ikinokonoatimo ne isoneûti oveâti isôneuke ákoti po'i exoâti. Yane ipuyúxexotimo iháyu'ikea Itukó'oviti, koane koyuhoâtimo itúkeovo koati kaná'uti ápeya Itukó'oviti xepákukenoe.

Konókoti kóyuseyeovo itúkeovo ne uhá koeti xâne ya imokóvokutike

²⁶ Ná'ikopomo koéneye, itínoe mbo'ínu xoko Jesus? Enepo he'uxínovonoe ítúke Itukó'oviti, ápe po'ínu úti imokóvoti. Kene po'i xâne, anêko ihíkavoti hó'eke úti áha ihikaxea. Ina apémaka xâne koyúhóti ihíkavoti kouhápu'ikinoake Itukó'oviti. Ina keno'óko po'ínu koyúhóti po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone. Ina apémaka kouhápu'ikoati kixó'ekone neko yuhôti. Uhá koeti nê'e, itúkupuikopo koukóponea po'ínuhiko úti ikéneke Itukó'oviti itúkinokono.

²⁷ Kene enepo áva xâne xepákuke koyúhóti po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, ako yusíka anú'ukea pí'âti, áko'o mopo'âti koyuhoâti kuteâti nê'e. Epó'oxo konókoti ahe'ó ahe'ó kíxeokoko ne koyuhoâti. Ako yusíka xane-xané kíxeokoko koyúhoyea ne uhá koeti ya póhuti pího. Koane konókotimaka ápeya koyuhópati kixó'ekone neko yuhôti.

²⁸ Kene enepo hákoti xâne ko'ipârti éxea koyúhopea ne kixó'ekone, yusikóne yunú kóyeyea kúveuke imokóvokuti ne xâne mani koyúhóti po'i kó'iyevoku yuhôti kuteâti. Yusikóne ítúkea orásaum ya isôneuke yuhó'ixoti Itukó'oviti ákoti kahanáka emó'u.

²⁹ Kene ne koyúhóti ihíkavoti kouhápu'ikinoake Itukó'oviti, ópohane pí'âti, áko'o mopo'âti koyúhóti, koékune. Kene ne po'ínuhiko xâne égerejake, apásikahiko éxea úkeaku ne yuhôti ítúkeovoxo ukeâti xoko Itukó'oviti áko'o ákoyea.

³⁰ Enepo áva po'ínu úti vatá koyétiya simó koati kouhápu'ikinoake Itukó'oviti, nókone koyúhoyea xapa xâne, konókoti kóyunukeovo ne inúxoti koyúhóti motovâti koyúhoyea ne pō'i.

³¹ Vo'oku motóva heú k'é'iyi keyúhoyinoe kouhápu'ikinopike Itukó'oviti, ahe'ó ahe'ó kix-ekókoti, motovâti heú k'é'iyi ápeya inámati yéxone xoko Itukó'oviti, koane motovâtimaka kékuna'ixikoko ikéneke Itukó'oviti.

³² Yoko koati motovâti sayá'ikopeovo ne xâne koyúhóti emó'u Itukó'oviti. Ápe xunáko koyúhoyea koane kóyunukeovo.

³³ Vo'oku haina ahá'inovi Itukó'oviti ákoyea úxepaka koeku úti ya imokóvokutike, itea kahá'a kóyuseyeovo vitúkeovoya.

Kúteanemaka koéku ya uhá koeti imokóvokuti xapa kasása'iupo Itukó'oviti,

³⁴ konókoti yunukú kóyeyea ne senóhiko imokóvokutike. Ako yusíka koyúhoyea. Konókoti ítúkeovo kutípoti kuteâti koeku ihikaxeovi ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

³⁵ Itukovo kaha'âti éxea koéku ne ihíkavoti, épema'íka íma seâpa óvokuke, vo'oku mani hana'iti téyapana enepo okoyúhohiko imokóvokutike.

³⁶ Poé'ainoamea iséne ra yúnzo pe'okoâti yéxi ponóvoku ra koekúti ya undíke? áko'o ikitíxatimea koati úkeaku ne kaná'uti kixovókuti emó'uke Itukó'oviti xepákukenoe, koane poéhayeane itínoe ápeino ne emó'u Itukó'oviti.

³⁷ Enepone xâne inixópovoti ítúkeovo koyúhóti ihíkavoti kouhápu'ikinoake Itukó'oviti koyúhoyea xapa xâne, koáne ne xâne inixópovoti ítúkeovo kuri'ókovoti Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, exoâtimo ítúkeovo koati páhoenopi Vúnae ra yúndoenopinoo.

³⁸ Itea enepone xâne ákoti ítúkoake ra yúndoe, enomónemo ako itúkokonoke nê'e.

³⁹ Énomone ngixínopi, itínoe mbo'ínu xoko Jesus, yusíkea ítúkeovo keyúhoyi ihíkavoti kouhápu'ikinopike Itukó'oviti keyúhoyi xapa xanéhiko, kehá'axo ke'íparayi. Kene ne xâne koyúhóti po'i kó'iyevoku yuhôti ákoti exoâti kixó'ekone, hako seya'íkoa.

⁴⁰ Itea uhá koeti itukéti ya imokóvokuti, konókoti kóyuseyeovo koane póneovo koéku.

15

Kixó'ekone exépukepa Jesus ukópea xapa ivokóvoti

¹ Itínoe mbo'ínu xoko Kristu, ngahá'ainopinoo puyákoponeova yokóvo ne inámati ihíkavoti koyúhóti koeku Jesus ngoyúhoinopike, enepone kitípenooe yoko hékone tukú koeti kó'oyene.

² Énomonemaka porexópi yenópimo xoko Itukó'oviti, enepo hákotimo kirikóha héki ne ínzikaxopike kuteâti koeku héki inâ nemukoânoe. Kene hákoti koené'eye, koati itukohí kixeâti héki inúxotike.

³ Enepone ihíkavoti éxokonuke Itukó'oviti, enepone koati nokonéti kutípeokono ya hó'eke úti, enepone ínzikaxopikenoemaka yaneókóyo, énomone ne koéti: Ivókinovovi Kristu porexópoti ésa'i pahúnevo úti, kuteâtimaka kó'iyea yane yutoéti emó'uke Itukó'oviti,

⁴ koane ekóxokonomaka, itea exépukepa ukópea xapa ivokóvoti ya mopó'apeke káxe, kuteâtimaka kó'iyea emó'uke Itukó'oviti.

⁵ Éxokopovomaka Péturu, koáne ikénepoke éxokopovomaka po'ínuhiko ihíkau, eneponeko nduse koéti.

⁶ Ikénepoke, ápemaka po'ínuhiko úti xoko Vúnae noixópatimaka ya póhutike pího. Yoko anú'uko singu koeti séndu nekóyohiko. Xapákuke neko noixópati, enoné'e apétiko, itea ívohikovone po'ínuhiko.

⁷ Yane noixopamaka Teáku. Ina noixópamaka uhá koeti ápostulu, enepohikone páhoe Vúnae koyúhoyea emó'u xapa xâne.

⁸ Yane koati íkenétike, ínamaka exókopovonu, undi ákoti kuxoáti kó'iyeaneye kuteáti koeku kalivóno veó koéti ípúhikea.

⁹ Vo'oku undi koati yupihóvoti ákoyea ítóponone xapákuke ne po'ínuhiko ápostulu. Ako omóndokea ínzaxeokono ápostulu vo'oku éno íngoítóponeahiko kotíveti ne ho'uxínovoti ítuke Jesus nóvo, ngaha'áti ungé'exea.

¹⁰ Itea enepora ngoépoku kó'oyene, koati vo'ókuke ne hána'iti seánakonu Itukó'oviti njokóyoke. Yoko ako porehí íxana ra hána'iti seánakonu. Ápe pôreupo, vo'oku undíne yupihóvo kó'ítukeya ya uhá koeti po'ínuhiko ápostulu, páhoe Vúnae koyúhoyea emó'u. Itea haina úndi kixopóvoneye. Koatíne hána'iti seánako Itukó'oviti kó'ítuke ya njokóyoke.

¹¹ Ákomaka yuváti ítúkeovo úndi perekáxo, áko'o ítúkeovo po'ínuhiko ápostulu, koati énomone koyúho uhá koeti úti, yoko énomonemaka kitíponoe.

Kaná'uti exépukeamo ne xanéhiko ukópea xapa ivokóvoti

¹² Koeku koyúhoyea úti xapa xâne kaná'uyea exépukeamo ne Jesus ukópea xapa ivokóvoti, ná'íkopo koeti ápeino xâne xepákukenoé koyuhoáti ákoyeamo exépukeamo ne ivokóvoti?

¹³ Eneponi akoéneikopoye ákoyeamo exépukeamo ne ivokóvoti, ákonikopomaka akána'u exépukeamo ne Kristu.

¹⁴ Kene eneponi hákoti kaná'u exépukeamo ne Kristu, ákonikopo ítóponone ne koyúhoyea úti koeku Jesus, epó'oxo ákonimaka ítópoinopike kitípi.

¹⁵ Koane enepone koyúhoino uti Itukó'oviti, mani ainóvotikopomaka yuhóti semekékexoti, koeku koyúhoyea úti ítúkeovo koéxepoepo Itukó'oviti ne Kristu ukópea xapa ivokóvoti. Yoko ákoni íxaneye Itukó'oviti eneponi hákoti exepúkopo ne ivokóvoti.

¹⁶ Koáne, eneponi hákoti exepúkopo ne ivokóvoti, ákoni akána'u exépukeamo ne Kristu.

¹⁷ Eneponi akaná'umaka ákoyea exépukeamo ne Kristu, ákonikopo ítópoinopike kitípinoe, koane mani pahunévatike yóvoheixoko ákotine yasasá'ipi ne pehúnevo.

¹⁸ Haina póhutine nê'e, itea enepone ívohíkovotine kutípoti Kristu, mani evókovotine yonópohitihiko ípíhópovonovokutike.

¹⁹ Eneponi ítúkápukopo póhutine yara kúveu mêum ápeya kúxone úti xoko Kristu, mani uti koáti kixeóvovoti ya uhá koeti xâne yara kúveu mêum.

²⁰ Itea koati kaná'uteoxo exépukeamo ne Kristu ukópea xapa ivokóvoti. Koati énomone ítukóvo inúxoti exepúkopotí ya uhá koeti ivokóvoti exepúhikopotimo.

²¹ Vo'oku kuteáti koeku turíxeovo ápeya ivokóvoti yara kúveu mêum vo'oku póhuti hóyeno, énomonemaka koéneye ápeya exepúkopotimo ukopeáti xapa ivokóvoti vo'oku po'í hóyeno.

²² Kuteáti ítúkeovo vo'oku Ádamo ívókinovo ne uhá koeti xâne, énomonemaka koéneye ítúkeovo xoko Kristu exépukeamomaka ne uhá koeti xâne.

²³ Ápe ne koati inúxoti, ina keno'óko ne po'ínuhiko ikénepoke. Kristu inuxô exépukeamo ukópea xapa ivokóvoti. Ikénepoke, ina keno'ókomaka ne kutipoáti. Exepúhikopotimamaka nê'e aukápapu Kristu.

²⁴ Yane kousókovotimemo uhá koéti, koane uke'éxeatinemo Kristu xunáko ne tutíyehiko koékuti pahúkoku, enepone uhá koeti pahúkoti ákoti inixákana híyeu vanúke, koánemaka ne inixóneti yara poké'e, yóko'omaka ne koékuti po'íhiko xunákoti apéti. Ínamo kuri'ákapa Itukó'oviti, Há'a, ne natíxoku.

²⁵ Vo'oku konóvoti ítúkeovo Kristu natixô imókonemo apayáso ya uhá koéti, uke'éxapeanemaka xunáko ne uhá koeti anáne.

²⁶ Yoko enepone vanáne uke'éxokonotimo koati íkenétike, énomone ne pevóti.

²⁷ Vo'oku hara kóe emó'uke Itukó'oviti: "Poréxoá Itukó'oviti ne Kristu payásoyea ya uhá koéti". Enepo koyúho ítúkeovo Kristu payasô ya uhá koéti, iyúseo ákoyea ítúkapu kixoti payásoyeamo ya Itukó'oviti, enepone porexoáti kó'iyeaneye.

²⁸ Yoko enepo apayásone Kristu ya uhá koéti, kuri'ókopovatinemo ne Há'a, enepone porexoáti kó'iyeaneye oukeke uhá koéti, maka ítúkapune Itukó'oviti payasô oukeke uhá koeti koekúti.

Koati kaná'uti koéxepukopeokonomo muyo úti

²⁹ Kó'oyene hara ngxópioe: Eneponi hákoti exepúkopo ne ivokóvoti, nánikopo kó'eye ne xâne ahíkovoti hó'eke úti ya íháke xâne ivokóvotine? Eneponi hákoti exepúkopo ne ivokóvoti, nánikopo koeti áhikinovohiko ya íháke?

³⁰ Kene úti, nánikopomaka koeti ixómoino kóxuna'ixovo úti vínonexinovo tiú'iti koekúti ákoti kayunúkavi?

³¹ Káxe, káxe ínonenjinovo pevóti. Koati kaná'uti nê'e, itínoe mbo'ínu xoko Jesus, kuteátimaka kaná'uya itíkivonoe éyenjovope ikéneke Kristu Jesus, enepone Vúnae.

³² Enepone yupíheovo ngóxuna'ixeovo índea ne êno kotíveti koekúti ya pítivokonake Éfezu, kutí koe ongópoti êno ipúhokovoti hó'openo. Itea eneponi hákoti ngúxone xoko Itukó'oviti énjone kóusokeovomo, kutínikopo itópoinonu ixómoyea ngóxuna'ixovo? Eneponi hákoti kaná'u exépukopea ne ivokóvoti, yusikónenikopo yuúxeovo níkea úti yoko vénoyeovo vo'oku poéhaneni pevóti kúxoixo úti.

³³ Hákonoe yaupú'ikopovo yará'a: Koêkuti yómoti kahá'ineyea xâne ákoti kayúsea kixoku itúkeovo, koesáyu'ixokonotimakamo kixoku itúkeovo yane kahá'ineyea.

³⁴ Konókoti iyúkeopeovo iséneu kuteáti motókeya ké'iyi. Hákonenoe ixomo puhukóvo, vo'oku ápeyea xâne xepákuke ávoti éxa Itukó'oviti. Yoko metókeaneo enepo kateyákapi ra yúnzo.

Inámaito koépoku muyo úti vexepúkapa vukapêa xapa ivokóvoti

³⁵ Ínani áva koéti: “Namo kixó'oye exépukopea ne ivokóvotine? Namo koépoye ne mýyo exepúkapanne?” koetímeamo.

³⁶ Koati ákoti iséneu itínoe xâne koetíneye yúho! Hane ínzokoa koeku ake nonéti neóne. Konókoti ekóxeokono inúxotike ina ihonópo.

³⁷ Epó'oxo enepo neonôe, koati áke né'iyi kuteáti ake tiríku, áko'o itukovo koêkuti po'i ake nonéti. Kene ako ná'iyekana xúve úsotine.

³⁸ Koati Itukó'oviti itúkínoa kó'iyevoku ne xuve nonéti, koêkuti ahá'inoa kó'iyea. Póhutihiko ake nonéti, itúkínoa Itukó'oviti kó'iyevoku ne xúve. Koêkuti kíxoaku Itukó'oviti, énomone koéneye kuteáti ínixone unátíyaa.

³⁹ Ako akútíkoko kó'iyevoku ne uhá koeti apêti omíxone yara kúveu mêm. Pó'iti koêku ne koxé'u xâne yane hó'openohiko. Pó'itimaka koeku koxé'u ne hó'openo ôti yane hôe.

⁴⁰ Pó'itimaka koeku koxé'u ne íhaehiko vanúke yane ováti ra kúveu mêm. Enepone úhe'ene ne íhaehiko vanúke, koati pó'iti ya úhe'enehiko ováti ra kúveu mêm.

⁴¹ Koati pó'iti úhe'ene ne uhápu'ine káxe yane uhápu'ine kohê. Koane pó'itimaka úhe'ene ne uhápu'ine hékerekhiko. Muhíkova xapákuke ne hékerekhiko, ako akútíkoko úhe'ene uhápu'ine koane xunáko.

⁴² Kúteanemakamo koêku exepúhikapane ne ivokóvoti. Kuteáti koeku ake nonéti iná nokóno ákoyea akútea koêku ihonópone, énomonemaka koéneye koxe'u xâne. Pó'iti koêku ekaxápakananane, yane exepúkapanne. Ekoxókonone mýyo ne ivokóvoti, pihínoti imúyukea, itea exepúkapanne, itopónoatinemo ne apéyeati ákotinemo hunókoku. Ekoxókonone, ákone aúhe'eka itea exepúkapanne, yupíhovó koetímo úhe'ene.

⁴³ Ekoxókonone, ákone xunáko itea exepúkapanne, yupíhovó koetímo xunáko.

⁴⁴ Ekoxókonone, koati muyo xâne yara kúveu mêm itea exepúkapanne, kutipasí koe-poátinemo ne íhaehiko vanúke. Koeku ápeyea muyo xâne yara kúveu mêm, koati kaná'utimaka ápeyea mýyo ne íhaehiko vanúke.

⁴⁵ Vo'oku hara kôe ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti: “Eneponeko Ádaum, inúxoti hóyeno, poréxokono ómixekuyevovo” kôe. Kene ne simóti hunókokuke, po'i Ádaum kixonéti, enepone Xe'exa Itukó'oviti, énomone porexókono itúkeovo úkeaku ne inámati apéyeati ákoti hunókoku.

⁴⁶ Yoko haina kuteáti koeku apêti ya vanúkeke ne inuxô, itea hane inuxô kuteáti koêku yáye yara poké'e. Ikénepoke, ina keno'óko kuteáti koêku ya vanúkeke.

⁴⁷ Eneponeko inúxoti Ádaum itukéti ya móte, koati íhaene yáye yara poké'e. Kene ne pí'ape Ádaum kixonéti, koati úkeakune ya vanúke.

⁴⁸ Kuteáti koeku itúkeovo íhae yáye yara kúveu mêm neko inúxoti hóyeno, énomonemaka koéneye ne uhá koeti po'ínuhiko xâne apêti yara kúveu mêm. Koane kuteáti koêku ne hóyeno íhae vanúke, énomonemakamo koéponeye ne po'ínuhiko xâne yonopátimakamo ne vanúke.

⁴⁹ Kuteátimaka víkutipasíkeova ne inúxoti xâne apêti yara poké'e, konokoátimakamo víkutipasíkopeova ne hóyeno íhae vanúke, enepone Kristu.

Poe'ápoatimo mýyo ne ávoti ivakápu enepo aukápapu Jesus

⁵⁰ Koati ngixópitinoe, itínoe mbo'ínu xoko Jesus, ákoyeamo kalíhuina yonópea natíxokuke Itukó'oviti ne muyo xâne yara poké'e, enepone ainóvoti naúti yoko íti. Enepora muyo úti kó'oyene vekotí'ikomo pevótike, ákomo kalíhuina yonópea xoko Itukó'oviti xoko ákoyeakunemo aúke'e.

⁵¹ Énjakapivonoe kouúrapu'ikinonuke Itukó'oviti, koekúti ávoti exákana yanekóyoke. Ákomo uhá vákoe vivókeovo, itea uhá koépotimo úti ápepeamo inámapoti muyo úti.

⁵² Koati hú koetímo poé'apea ne muyo úti kuteáti hú kó'iyea ne íromíkeati. Énomonemo koéneye enepo axapápane torombétana Itukó'oviti, enepone oxóvotimo auké'ene ra kúveu

mêum. Axapúne, exepúhikopotinemo ne ivokóvoti, yoko apêtihikomo inámapotine mûyo ákotinemo uké'eyeaku. Yane uhá koetínemo úti poé'apeamaka muyo úti.

⁵³ Vo'oku enepora kixeóvovoti muyo úti vekotí'ikomo pevótike, konókotikomo ápeya inámati koépoku ákotinemo itâ pevóti. Koane enepora muyo úti kó'oyene apêtimo hunókoku, konókoti poé'apea koéku maka hákone uké'eyeaku.

⁵⁴ Yaneko káxe ipakápapune koéku ra muyo úti ákoyeakunemo veka pevótike, koane ákoyeakunemo aúke'e, yane tokopóvotinemo ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti xoko kó'yeaku: "Vítóane ra pevóti. Koati hunókokune ne ivokeóvoti!" koéti. *Izáiya 25.8*

⁵⁵ "Koati ákotine xunáko ne pevóti. Ákone xunáko íkoitoponeokono kotíveti ne xâne vo'ókuke. Koati uké'etine nê'e" kôe. *Ózeya 13.14*

⁵⁶ Enepone ápeinoke xunako pevóti iyónopea xâne ipihóponovokutike, koati vo'oku itúkeovo pahukóvotihiko. Epó'oxo koati vo'ókuke ne Ponóvoti Kíxovókuti, yutóxovoku ne páhoenokono xâne itúkea, iyúseinoke itúkeovo pahukóvoti.

⁵⁷ Itea ainapo ákoe Itukó'oviti, enepone porexó'oviti vítea xunáko ne pahunévoti koane xunáko ne pevóti vo'oku ítukeinovi Vúnae Jesus Kristu.

⁵⁸ Énomone ngixínopinoe, itínoe mbo'ínu xoko Kristu ákoti omotóva ongóvo: Kéxuna'ixapu ikéneke Vúnae. Itúkapunoe ákoti motováti kátavokeya yara hó'e úti. Hákomaka momí yakôe ya itukeke Vúnae, yexoáti ákoyea évakapu ne ke'ítukeino Vúnae.

16

Huvó'oxeake íhae Koríntu ne íhae Njúdeya

¹ Kene ne tiúketi hívó'oxikemo ne po'ínuhiko kasása'iupo Itukó'oviti, hane íxeanoe kuteáti yunzó'inoa ne po'ínu úti ya imokóvokutihiko ya Ngalásea.

² Péhutinoe, hexáka ne yêho tiúketi heú koeti lúmingu. Némoe exoâmo yé'akeye ne héxae itukovo lúmingu. Uná una íxeanoe, maka hákone konóko ítxoepoivoikomaka nzimané'e xepákuke.

³ Enepo nzimapínenoe, mbahukoátimo ne po'ínu úti, koékuti neívokoemo, motováti ómea ne tiúketi hívó'oxike ne po'ínuhiko úti ya Njeruzálem, epó'oxo usó ngixinoátimo ne koyuhópeti ómonehiko, kouhápu'ikovoti itúkoponovokeya xapákuke.

⁴ Koáne enepo okonókovo, njaneátihihikomakamoya.

Áha itúkea ne Poúlu

⁵ Ungapeâne Masêdonea, vengopópitinoemo vo'oku koati apêti inzóne ndarú'uxea Masêdonea.

⁶ Ako tópi koéku kali xu'íkeneyeamo óveam xepákuke. Koímaiti herú ngíxea kaxena kásati xepákuke motováti hívó'oxinunoe indóponea ne po'ínu yónongumo, nónongemaka indóponea.

⁷ Vo'oku yara koeku kó'oyene, ako angáha'a pohu vekó ngó'ieopinnoe, itea ngúxo kali nju'íkeneyeamo xepákuke enepo itukapu ahá'inonu Vúnae.

⁸ Kene óvonguikonemo yáye ya Éfezu tukú koeti kaxena ayuíti, enepone Pentekósti.

⁹ Vo'oku anéye êno hána'iti itukéti imihé'okinonuti ngoyúhoyea emo'u Itukó'oviti, xaneátimaka enó'iyea okopónuti.

Koéku ne Timóti yoko Ápolu

¹⁰ Enepo simapínenoe ne Timóti, yéxaka elókeyea yokóvo símea, maka aúhepene isóne xepákuke, vo'oku koati ko'itúkeinotimaka Vúnae nê'e nguteátine.

¹¹ Konókotimaka tíyi nê'e, koane hívá'axa motováti káyukopeovone yáye njokóyoke ákoti yuváti. Vo'oku nguxopátimo aúkopeovo, koánemaka ne po'ínuhiko úti xanépone.

¹² Kene ne Ápolu, po'ínu úti xoko Kristu, enóne ngoyúhoinoa yusíkea xané'eyea ne po'ínuhiko úti noixóponopitinoe, itea ávoxo akáha'a píhea yara koeku kó'oyene. Simapúne unátiyeaku yónea, kóyeenemo itóponeopinnoe.

¹³ Yokóhiyanavo, itúkapunoe iyukóvoti isóne. Áxunamaka iséne ikéneke Vúnae ákoti itevákinoe héki. Hákomaka píke, koane kéxuna'ixapunoe ikéneke Vúnae.

¹⁴ Heú koeti ítikeyo, itíka ya ákoyea omótovokoko yokóvo.

Koéku ne Étefana, Futunátu yoko Ákaeku

¹⁵ Kó'oyene anéye anjá'inopinnoe, itínoe mbo'ínu xoko Jesus. Yéxoanoe itúkeovo inúxotihiko hokópoti Jesus ya Ákaya ne Étefana yoko uhá koeti xâne óvokuke, koane itúkeovomaka kuri'ókovotihiko Vúnae huvó'oxea kasása'iupohiko Kristu.

¹⁶ Ngahá'ainopinnoe tíyi nekóyohiko koane ákoyea kepáyasakinapa. Énomonemaka yákyoeneye xapákuke uhá koeti po'ínuhiko ko'ítuketi ituke Itukó'oviti kuteáti nê'e, enepone ha'ínehiko úti itukeke Itukó'oviti.

¹⁷ Koati elóketi ongóvo koeku símeonu evo Étefana, koane Futunátu yoko Ákaeku, vo'oku êno huvó'oxeonu koeku ítúkinonu kuteâti mani ítikeinonu eneponi yáva yâyeke.

¹⁸ Koati kouhépekopotihiko inzóneu koánemaka iséneu. Motókea ítúkeovo koati teyonéti xapákuke úti ne xâne kuteâti.

Íkopovope Poûlu

¹⁹ Yúhoikopinove ne po'ínu úti ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti íhae ra poké'exa Ázea. Koati ênoti inákurukeovopi ya ikéneke Vúnae ne Ákila yoko Pirísila, koánemaka ne ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti óvokuke.

²⁰ Yúhoikopinove heú koeti po'ínuhiko úti xoko Jesus yâyeke.

Yíhaikakanoe, siunoné kixekókoti kuteâti kixókokoku úti yúhoikeokoko úti, imeâti sasá'ikoke iséneu vo'oku ítínoe kopo'ínukokoti xoko Kristu.

²¹ Enepora yúndoenopinove kó'oyene inángurukeovopike, koati yútoe vô'um, undi Poûlu.

²² Koati konokoâti ákoyea omótova vokóvo ne Vúnae Jesus. Koêkuti xâne ákoti akoéneye isóneunoa, motókea yonópeamo ipihóponovokutike.

“Ehá'ani ákoyeane ahikapu aúkopovope ne Vúnae Jesus” ngôe.

²³ Itúkapu hána'itike seánakovi Vúnae Jesus yóvoheixonoe.

²⁴ Uhá ngixópinove mbahúkinopi ákoyea omótovopi ongóvo, uti kopo'ínukokoti ikéneke Kristu Jesus.

Hunókokune.

2 KORÍNTIU

Pí'ape yutóxinoa Poûlu ne kutípoti Jesus íhae Koríntu

Ikénepoke yutóxinea Poûlu ne 1 Koríntiu, ápemaka po'i yútoeno kutípoti Jesus yaneko pítivóko, itea ako iríkapu ya Bíbilea. Xapákuke ne íhae Koríntu yanekóyo, ápe xâne ikaxú'iti okóvo namukôa neko koyuhópeti, ikotívexoati ne pahunévoti. Itea ápemaka po'ínuhiko xanéya okópoti Poûlu koyuhoáti ákoyea itúkupu koati kaná'uti páhoe Jesus Kristu nê'e, koane ákoyeamaka yusíka sayá'ikea xâne pahukóvoti ya imokóvokutike. Yaneko yutóxinoa Poûlu, éxokovo itúkeovo koati kaná'uti páhoe Jesus Kristu, hainá'iyea kuteáti ne po'ínuhiko xâne ákoti itúkupu páhoe Kristu itúkovotihiko ápostulu. Koyúhoamaka Poûlu koêku ne koati kaná'uti hokoti Jesus, koane koeku vinámapea vo'oku ítukeinovi Jesus Kristu.

¹Yundóxinopínoe, undi Poûlu, undi ápostulu páhoe Kristu Jesus koyúhoyea emó'u xapa xâne, kuteátimaka ahá'ínonu Itukó'oviti indúkea. Anéyenemaka njokóyoke ne Timóti, po'ínu úti xoko Jesus. Pahúkinopeanoe úti ra koyuhópeti, itínoe ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti ya pítivokonake Koríntu, koane paúkinoamaka úti ne uhá koeti po'ínu kasása'íupo Itukó'oviti ya uhá koeti Ákaya.

²Itúkupu hána'ítike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a úti, yoko Vúnae Jesus Kristu yóvoheixonoe, koane úhepetike isoneúti ukeáti xokóyoke.

Íkoro'ixovo xoko Itukó'oviti ne Poûlu

³Íháyu'ikakana ne Itukó'oviti, Ha'a Vúnae Jesus Kristu, úkeaku uhá koeti seanákoti, úkeakumaka uhá koeti isoneúti kóuhépekopoti isóneú xâne.

⁴Koati énomone kóuhépekepo visóneú ya uhá koeti tiú'iti koekúti vékoku úti, motováti kóuhépekepeamaka úti isóneú ne po'ínuhiko xâne ya koêkuti kó'iyeeovoku kóttiveti koekúti tokópone. Enepone veínovike Itukó'oviti kóuhépekepea visóneú, énomonemaka veínoa úti kóuhépekepea isóneú ne po'ínuhiko xâne.

⁵Vo'oku koati ákoti yumaxápu tiú'iti koekúti tokópone úti, kuteátimaka vékoku ne Kristu yanekóyoke. Yoko kuteáti itóvoku hána'íko ne tiveko koeku úti, énomonemaka koéneye hána'íko ne kóuhépekepekonono visóneú ukeáti xoko Kristu.

⁶Itukovo kóitópónovoti uti kóttiveti ya itukétike, úndi yoko nza'ínehiko, kó'inokeneye motovátimaka hívo'oxikononoe ikéneke Vúnae koane itíkivo kóitovone. Itukovo kóuhépekopati Itukó'oviti ne inzóneú, koane isóneú ne nza'ínehiko, kó'inokeneye motováti kó'iyeanemakaye iséneú ikéneke Vúnae, kuti'inokemo iteáti víki ne tiú'iti koekúti ákoti amuyá'i iséneú, kuteátimaka vítea vékea úti.

⁷Enepone kúxone úti ké'iyinemoye, haina kuxonetihí koéti, véxoa kousokeovomo. Kene koeku víkinoe kóttivetike itóvoku hána'íko ne tiveko koeku úti, kóuhépekopotimakamo iséneú ne Itukó'oviti kuteátimaka kóuhépekepea visóneú ikéneke.

⁸Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, ngahá'a yéxinoe koêku ne kóttiveti koekúti vékoku úti, úndi yoko njánena ya poké'ixa Ázea. Koati yupihóvoti tivéko ne koekúti yonoti vouúkeke. Ákone xunako úti víteovamo. Vikútixa mani vivokóvotinemo.

⁹Ya xokóyoke úti, mani ákotine vitóvoku, mani vivohíkóvotine. Kó'inokeneye, maka hákone kuvovópovo úti, itea itúkápune Itukó'oviti, enepone koexépekopoti ívokóvoti kuvóvo úti.

¹⁰Énomone kóitóvovi yané éno kóimaiti koekúti kahá'ati uké'exeovi. Énomonemaka kúxoixo úti kóiteovovikomo ya káxehiko keno'ókoti,

¹¹koêkumaka hívo'oxivínoe ya orásamu, yepemínoviti xoko Itukó'oviti motováti enó'iyeamo xâne xepákukenoe íkoró'ixovoti xoko Itukó'oviti vo'ókuke ne hána'íti kixó'ovikumo Itukó'oviti ya seánakovike, enepo yumapá orásaua ne ákoti yumaxápu po'ínu úti epemínoviti.

Ípoko isóneú ne Poûlu vo'oku mani yónea

¹²Enepone éyenjovope ikéneke Itukó'oviti, énomone énjea sasá'iyea inzóneú ákoti indúkáhea ra yúnzo koeku ngó'iyea itúkeovo sasá'iti ne ngxokoku indúkeovo ya xapa uhá koeti xâne, ínapoxo xepákukenoe, ákoti indúkáheapu. Koati énomone koéneye ngxokoku indúkeovo nonékuke Itukó'oviti, hainá'iyea ya exóneti ítuke ra kúveú mêm, itea koati vo'ókuke ne seánakonú Itukó'oviti.

¹³Ako po'i kixó'ekone ra yúndoenopínoe ákoti itukapu motováti yéxinoa iséneú yihaíkane. Yoko ngúxoá heú kixinoemo yéxi koêku,

¹⁴kuteáti tiríxivo yéxi koeku úti kó'oyene vitúkeovo yéyexovopemo yaneko káxe aukápapu ne Vúnae Jesus Kristu, kuteátimaka itíkivonoemo véyexovope, úndi yoko nza'ínehiko yaneko káxe.

¹⁵ Vo'oku énjeaxo kó'iyeaneye iséneunoa ra koekútihiko, ngoúsokone inzóneu tumurí ngó'iyeamo xepákukenoe yanekóyoke, motováti vengópeopimaka. Yane mani kuri'úxovoti ne unako kêku ikéneke Vúnae omínombikenoe.

¹⁶ Kó'inokeneye ne ánja, mani hivo'óxonutinoe ungóponea ya Masédonea, epó'oxo koeku itúkeovomaka ánja vengópeopi ungopeáti Masédonea, mani ngaha'áti hivo'oxopinumaka yóneam Njúdeya.

¹⁷ Koeku usó'iyeané inzóneu indúkea nê'e itea ako mbíha, kutí kó'inopinomea ngoyuhóheoti. Enepo apê inzóneu indúkea koekúti, kutí kó'inopinomea pohu isoneú ngxixone, ákoti ambasíka isóneunonú Itukó'oviti, kuteáti koeku xâne "Êm" koèti, upánini ako kaúsaka emó'u.

¹⁸ Itea ako ákoeneye. Kuteáti kaná'uyea itúkeovo kuvovóneti ne Itukó'oviti, motóvamaka kitípi vemó'uinopinoe ákoyea itúkapu "Êm" ngxixópitinoe, koeku ápeyeya inzóneu ákoyea ngaévesaka emó'um.

¹⁹ Vo'oku enepone Xe'exa Itukó'oviti, Kristu Jesus, enepone koyúhone úti xepákukenoe, úndi koánemaka Síla yoko Timóti, haina kuteáti koeku xâne "Êm" koeti itea ako kaéveseka emó'u. Koáti kuvovóneti ne Jesus. Koati kuteáti "Êm" koèti, koeku kousokea uhá koeti páhoenoa Itukó'oviti itúkea.

²⁰ Vo'oku uhá koeti yuhu Itukó'oviti mekúke koèkumo ne ítuke xapa xâne, enepone koati yuhóti ákoti aukápapu ikéne, aínovo kousókovoti xoko Jesus. Aínovo "Êm" koèti xokóyoke. Koati vo'ókumaka ítukeinoví Jesus "Kaná'uteoxo" kó'ino úti, kutí'inokemaka iháyú'ikokonoti Itukó'oviti.

²¹ Yoko enepone koxunákoviti ikéneke Kristu, úndi yoko nza'ínehiko, énomone Itukó'oviti, enepone koxunákopitinoemaka ikéneke. Énomonemaka noivókokoxovi vitúkeovo ovóxe,

²² itukínovitimaka hoénaxovope vitúkeovo xanéna yaneko porexó'ovea ne Sasá'iti Omíxone ovo'ó kó'iyevoti, enepone inúxoti pónevike Itukó'oviti kixo'êkinoviti kousokinoveamo ne uhá koeti po'ínuhiko yuhó'inovi.

²³ Ya iháke Itukó'oviti, ngoyúhoinopinoe itúkeovo koati kaná'uti ra yúnzo ávoveya aúngapapu ya Koríntu noínjoponeopinoe, vo'oku ákoyea angáha'ha ngoikaxu'ikeanoe yokóvo, eneponimea ongonókoa nzayá'ikeopinoe.

²⁴ Yoko haina kaha'áti úti kapáyasokinovopinoe úti ya ikéneke Vúnae, úndi yoko nza'ínehiko, kó'inokeneye ne yúnzo, itea koati vo'oku vitúkeovo huvo'óxopitinoe, kaha'aínopiti uti kuri'uxeovo elókeko yokóvo ikéneke Vúnae. Kene yane kívivo Vúnae, koati títu keyétinoe.

2

¹ Koeku kó'iyeaneye, ngoúsokone inzóneu ávoveamo aúngapapu hú koeti xepákuke, koeku ngónokeamea nzayá'ikeopinoe, mbuváti ngoikaxu'ikea yokóvo.

² Indukápuikopo koikáxu'ikoti yokóvo, kutí'ikoponi ne iko'élókekopotí ongóvo? Ákoni po'ínu ákoti itukapu itínoe, enepone ngoikaxu'ikeake okóvo.

³ Énomone kutí'inoke yundoxínopitinoe yanekóyoke, maka enepo nzimapíne, hákone ikaxú'i ongóvo ve'ókuke, itínoe mani kutí'inoke elóketi ongóvo. Koati ngutipóati kutí'iyeamo iséneu ne inzóneu elókeyeamakamo yokóvo, uhá ketínoe, enepo nzimapínoe ya elókekoke ongóvo.

⁴ Vo'oku yaneko yundoxínopinoe, koati hána'iti ikáxu'iyea ongóvo koane kotíveya inzóneu. Koati énoti íyoveam. Yoko haina ombosíkotí ngoikaxu'ikeanoe yokóvo, kó'inokeneye ne yúndoenopi yanekóyo, itea koati ngaha'aínopitinoe yéxi yupíheovo ákoyea omótopopinoe ongóvo.

Yuhu Poúlu vo'ókuke ne pahukóvoti yanekóyoke koyúseopovotíne

⁵ Enepone xâne ominópitinoe ikáxu'ine yokóvo vo'oku pahúnevo, haina úndi váherexino ítuke. Koati itínoe kixóneye. Itea motováti ákoyea yupíhupu tíú'iko ra yúnzo vo'ókuke ne kixotíneye ítuke, haina ngoyuhoáti yupíheovo kixópikunoe, itea kóyeané itóponea uhá ketínoe ne ikaxúneti okovóti vo'ókuke.

⁶ Yoko motóvaikone ne sayá'ikeekonoke nê'e, koeku enó'iyea xâne xepákuke saya'íkoati.

⁷ Kó'oyene, ya koékuni ípíhiko tumúne ne seyá'iki, oránane ákoyeané ávaheixa iséneuke ne váhere ítuke, kutí kixeáti ákoyea pahúkapu nê'e. Keúhepekápinamaka isóneu, mará'inamo yupíhupu ikáxu'iyea okóvo vo'ókuke neko ítuke ákoti aunáti.

⁸ Énomone ngxixínopinoe yusíkea yéxoki ákoyea omótova yokóvo.

⁹ Énomonemaka yundoxínopinoe yanekóyo, ngahá'ati noínjea ítíkivoxo koati itukoáti uhá koèti ne injíko'okopike.

¹⁰ Yoko enepo hákotíne yunakóha iséneuke ne váhere ítuke po'i xâne, ngúteanemaka. Vo'oku enepone xâne kutí ngxixone ákotíne pahúnevo enepo apê pahukóvoti ngxixoneye, koati ve'ókukeneo ngxixínoakeneye ya nonékuke Kristu,

¹¹ maka hákone ito'óvi Satánae ya éxeako, vo'oku haina ákoti vexá ápeyeya váhere ahá'inoviya.

Ako koati úhepeyeya isóneu Poúlu koeku ákoyea takapa Títu

¹² Yaneko nzimoné'e ya Torôadi ngoyúhoponea ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Kristu, míhe'okinonu onjéne ne Vúnae Itukó'oviti indúkea ne itukéti.

¹³ Itea ako aúhepe inzóneu koeku ákoyea ndakapa Títu, enepone mbo'ínu xoko Jesus. Énomone ungópoino poké'exake Masêdonea, ike íngopinevohiko po'ínu úti xoko Jesus yane pitivóko.

Vito uhá koeti koekúti ya xunákoke Kristu

¹⁴ Itea íngoro'ixinovo Itukó'oviti, enepone porexó'oviti kóyekuneyea vítea uhá koeti koekúti ya koeku kúveovo uti Kristu. Koati úti veínoa Itukó'oviti kotóhineyaa éxeokono koéku ne Kristu ya uhá koeti vékoku úti, kuteáti koeku koati únati xéru ákoyea mallíka yónoku ihópune.

¹⁵ Vo'oku ya xoko Itukó'oviti, utíne ne kutí koeti koati úheti ihopúnetai kotohíneoti koeku Kristu xapa xáne. Énomone koéneye úti xapákuke xáne kasása'iupone Jesus ya pahúnevo, koánemaka xapákuke xanéhiko evókovoti, yonópotihikomo ipihóponovokutike.

¹⁶ Itea xapákuke ne xáne yonópotimo ipihóponovokutike, uti kutí koeti ihopúnetai kixo'ékinoati pevóti. Kene xapa xáne kutípoti Kristu, kutí koe uti úheti ihópune kixo'ékinoati inámati apéyetai ukeáti xoko Itukó'oviti. Ápeikopo motokeáti itúkea itukéti kuteáti?

¹⁷ Haina uti kuteáti po'ínuhiko xáne, enepohikone pohu itukó kixoti namúkope tiúketai ne koyúhoyea emo'u Itukó'oviti. Nonékuke Itukó'oviti, uti koati ovoxé Kristu ákoti itukáheapu koyúhoyea emó'u. Yoko koati Itukó'oviti pahukó'ovi vitúkea ne itukéti.

3

Koati únati ne inámati kixovókuti ítukeinovi Itukó'oviti

¹ Kutí kó'inopinoemea kapayásokopovoti úti koeku kó'iyeaneye yútoenopi úti? Konókotikopomea vómea koyuhópeti kuteáti ómone po'ínuhiko xáne? Hane ngxixo véxokopovope koeku símeopinoe úti, ítukovo yómone vukopeáti xepákuke vukopóno xapa po'ínuhiko xáne.

² Ako kalíhuina! Enepone koyuhópeti vómone koyuhó'oviti, énomone ítínoe. Kutí koe vomíxoneke yutóxovo. Yoko koati éxone yoko yúho'iu uhá koeti xáne.

³ Koati iyúseoti itúkeovo yutoéti kóusexone Kristu koeku ko'ítukeyaa uti ítuke Itukó'oviti xepákukene. Hainámaka tinta yutóxeovo, itea koati Sasá'iti Omíxone ne kaná'uti Itukó'oviti yutoxóa. Hainámaka mopoike yutóxovo kuteáti koéku ne Ponóvoti Kixovókuti mekúke, itea koati isóneuke póhutihiko xáne yutóxovo.

⁴ Ya nonékuke Itukó'oviti, véxoaxo kó'iyeaneye ne kixovókuti vo'oku ítukeinovi Jesus Kristu.

⁵ Kene haina apéti xunako úti, kutí'inoke vitoáti vitúkea ne itukéti, itea Itukó'oviti kox-unákoví vitúkea.

⁶ Énomonemaka kouséxinovi uhá koeti nókone úti ya ikéneke, motováti koyúhoyea úti koéku ne inámati kixovókuti ítukeinovi Itukó'oviti. Yoko enepora inámati ítukeinovi, haina yutoéti kuteáti mekúke yane Ponóvotike Kixovókuti yútoe Muíse, itea ainóvoti xunako Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ová. Vo'oku enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, kóuhapu'iko pahúnevo xáne, exókoati motókeyea yonópeahiko ipihóponovokutike. Itea enepone Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, ikó'inamakopovi koane poréxovi inámapoti apéyetai ákotinemo hunókoku.

⁷ Enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse yutoxóvoti pe'úkuke mopóti, enepone kóuhapu'ikoti pahúnevo xáne, exókoatihikomaka motókeyea yonópea ipihóponovokutike, koati éno hána'iti úhe'ene Itukó'oviti xokóyoke iná porexóa Itukó'oviti kutí'inoke ú'uhapu'i koyéti none Muíse. Koati vo'oku xunako uhápu'iyaa, upánini pihínone uké'epea yanekóyoke, ákoinoke ita izaraelítahiko komómoyea ne none Muíse.

⁸ Koeku kó'iyeaneye ne úhe'ene Itukó'oviti yanekóyoke, inamá'axo ipuhíko kó'oyene xokóyoke ne inámati kixovókuti ítukeinovi, koeku ovo'ó kó'iyeevi ne Sasá'iti Omíxone.

⁹ Enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, koati kixovókuti kóuhapu'ikoti pahúnevo xáne, exókoatimaka yonópeamo ipihóponovokutike, itea koeku enó'iyaa ipúhikea úhe'ene Itukó'oviti yanekóyoke iná porexókonoa, inamá'axo itukóvo éno íhayú'uti koekúti ne inámati kixovókuti ítukeinovi Itukó'oviti kó'oyene, enepone poréxoti xáne ponópeovo nonékuke Vúnae.

¹⁰ Énomone ngó'ino: Enepone kixovókuti yaneko mekúke énoti úhe'ene Itukó'oviti xokóyoke, kutí koéneoxo koati ákoti úhe'ene nonékuke ne éno hána'iti úhe'ene Itukó'oviti ováti ne inámati kixovókuti ítukeinovi kó'oyene.

¹¹ Vo'oku ítukovo apéti éno úhe'ene Itukó'oviti mekúke xokóyoke neko kúxoti kixovókuti uke'épotine kó'oyene, inamá'axo ová úhe'ene Itukó'oviti ne inámati kixovókuti ítukeinovi kó'oyene, enepone ákotinemo uké'eyeaku.

¹² Koeku kó'iyeaneye ne hána'iti kúxoixone úti xoko Itukó'oviti, véxone kóusokeovomo, ákoneoxo píka koyúhoyea úti ne emo'u Itukó'oviti.

¹³ Ako vakútea Muíse mekúke itúko ramánone, maka hákone noixôa xanéhiko koeku kahá'ayeane uké'epea ne úhe'ene Itukó'oviti xokóyoke.

¹⁴ Itea kóyeane ákoyea iyúkapuhiko isóneu ne evo izaraelíta. Tukú koeti kó'oyene, enepo yuhóikohiko ne kúxoti yutoéti emó'uke Itukó'oviti, kutí koe apêtiko ramanónetiya itopâti éeahiko koêku neko yutoéti. Poéhane kutipóhiko Kristu, ina veyopóvo ne kutí koeti ramánone itopâti éxea koêku.

¹⁵ Itea tukú koeti kó'oyene, enepo yuhóikovo yútoe Muíse, kóyeane kutí kó'iyea apêtiko ramanónetiya, hahákú kixeâtihiko isóneu.

¹⁶ Itea koeku ápeyeya hokópoti Vúnae xapákuke, veyópovone ne kutí koeti ramanóneti itopâti éxea koêku.

¹⁷ Yoko enepone "Vúnae" koêti yâyeke, énomone ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Epó'oxo koêkúti xâne ovo'ó koêku ne Sasá'iti Omíxone Vúnae, veyópovone uhá koêti ne itopâti éxea koêku.

¹⁸ Yoko uhá koeti úti, uti kutípoti Jesus, koati kutí koeti uti xâne ákoti ramánone. Yoko kuteâti koeku noixeðvoketi enepo itopónoa uhapú'iti koeku ákoyea malíka yónoku uhapu'iyea, énomonemaka koéneye iyúseyea xoko úti ne úhe'ene Vúnae, kutí'inoke noixeâtimaka po'ínuhiko xâne ne úhe'ene. Epó'oxo koeku komómoyeaxo uti ne úhe'ene Vúnae, tumúne vóno vípokeovo kutipasi kó'iyea uti kixóvoku Vúnae, koane inamá'axo uhapú'i xokóyoke úti ne éno úhe'ene itípanevo. Yoko enepone Vúnae kixó'óvitineye, énomone ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

4

Ako kamúya'ika isóneu ne Poúlu ítukeke Itukó'oviti

¹ Koeku poréxeovea Itukó'oviti ra itukéti ya hána'iti seánakovike, ako kamúya'ika uti visóneu.

² Púva úti uhá koeti koekúti he'onó'ú koeti itúkeokono, enepone koekúti pikokónoti éxeokono omínoti xâne hána'iti téyapana. Ako vitúkapu xâne aúpu'ikenati, koane ákomaka kaésayu'ixa úti ne emo'u Itukó'oviti, itea yane ponó kíxea koyúhoyea úti ne kaná'uti kixóvókuti xapa xâne, véxokovo uhá koeti xâne vitúkeovo ponóvoti nonékuke Itukó'oviti.

³ Itea enepo hákoti iyusêo koêku ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus, koyúhone úti xapa xâne, enepo kutí akôe rama'ú koetí'iko, koati xâne yonópotimo ipihóponovokutike kó'inokeneye.

⁴ Yoko Satánae, enepone pahúkoti koeku kó'oyene yara kúveu mêm xapa xâne ákoti akutípo Itukó'oviti, énomone íkomítixoa ne xanéhiko maka hákone uhapú'i isóneukehiko ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Kristu, enepone éno hána'iti ihayú'uti koati kuteátine Itukó'oviti.

⁵ Vo'oku enepo koyúho úti xepákuke, haina koyuhópovoti úti, itea Kristu Jesus koyúho úti, vexókopitinoe itúkeovo yúnae, koane vitúkeovomaka yovóxe vo'ókuke Jesus.

⁶ Vo'oku enepone Itukó'oviti pahúkoti ápeyeya uhapú'iti xapa hahákuti mekúke, énomone kouhápu'ikomaka visóneu kutí'inoke vinixoâti ne éno hána'iti ihayú'uti itípanevo Itukó'oviti kouhápu'ikovoti ya xoko Kristu.

Xoko Itukó'oviti úkea xunako Poúlu

⁷ Enepora koekúti yupihóvoti unáko ítukeinovi Itukó'oviti, koati xoko úti óvo. Kutí koe unákeovo ne éno únatinoe koekúti ya póte ipunéti ya móte koeku itúkeovo xoko úti óvo. Kó'inokeneye, motovâti í'yuse kóyeyea itúkeovo ukeâti xoko Itukó'oviti ne éno hána'iti xunakóti ákoti itoâti kayúmaka unako koêku, kene haina ukeâti xoko úti.

⁸ Ya uhá koeti vekoku úti, ako káyunukavi kotíveti koekúti, itea ako pepákexapu visóneu vo'ókuke. Ápemaka ákoyeaku véxina visóneu vekínoake úti neko koekúti, itea ako kamúya'ika uti visóneu vo'ókuke.

⁹ Ápemaka víkoitoponeokonoku kotíveti, itea ako kurí íxavi Itukó'oviti. Koati énoti kixókonoku úti, itea kóyeane ákoyea vuké'exakana.

¹⁰ Kuteâti yupiheovo tívoko kixókonoku Jesus, énomonemaka kixókononeye úti koêkúti vékoku úti, motovâtimaka iyúseyea ápeyeya xoko úti ne inámati apéyeyati ukeâti xoko Jesus.

¹¹ Koeku vâpeyeko yara kúveu mêm, kóyekune vínonexinovo pevóti vo'oku vitúkeovo ovuxe Jesus. Kó'inokeneye, motovâti iyúseyeamaka ápeyeya xoko úti, uti xâne vekotí'ikomo pevótike, ne inámati apéyeyati ukeâti xoko Jesus.

¹² Koeku kó'iyeaneye, káxe, káxe vínonexinovo pevóti. Itea kó'inokeneye motovâti ápeyeya inámati kápokunoe ikéneke Vúnae koeku víkameopi emo'u Itukó'oviti.

¹³ Enepone yutoéti emó'uke Itukó'oviti: "Ngutípoa, ene kutí'inoke ngoyuhoâti" koêti, kúteanemaka koeku visóneu, kutípoamaka úti kuteâti nekóyohiko mekúke. Koane vo'oku kutípea úti, koati koyuhoâti úti,

¹⁴ vexoâti koéxepukopeovimo Itukó'oviti, enepone koexépukopotimaka Vúnae Jesus ukópea xapa ivokóvoti, koane íseopeovimo nonékuke xané kixopópitinoemo úti, ya koeku poéhapeane úti xoko Jesus.

¹⁵ Enepora uhá koeti koekúti vékoku úti, kó'inokeneye motovâti hivó'oxikono ikéneke Vúnae, epó'oxo motovâti inamá'axoyea itopóno énoti xâne ra hána'iti seánakovi Itukó'oviti, koane motovâtimaka inamá'axoyea xu'ína xâne ikoró'ixovoti xoko Itukó'oviti kutí'inoke ihayú'ikokonotimo nê'e.

Pôreupo ne vékea úti tiú'itike koekúti, uti kuvóvoti Vúnae

¹⁶ Énomone ákoino kamúya'ika uti visóneu. Yusíkoti yékotixea koxe'u úti, itea kóyeané inámapea visóneu itukovo káxe.

¹⁷ Yoko enepora kalihú koeti koane hú koeti koítoponeovo uti kotíveti yara koeku kó'oyene, énomonemo kutí'inoke apêti éno hána'iti ihayú'iuti koépokumo úti xoko Itukó'oviti, yupihóvotimo unáko ákotinemo uké'eyeaku. Yoko enepone unako koépokumo úti, yupihóvotimo anú'ukea tiú'iko ne kotíveti koekúti vékoku úti yara koeku kó'oyene.

¹⁸ Énomone ákoino yuíxapu úti koekúti motovâti vínixea yara koeku kó'oyene, itea hara yuíxovo úti koekúti ákoti iníxákana. Vo'oku enepora koekúti vínixone yara koeku kó'oyene, ákomo oríko uké'eye. Itea enepone ákoti omotóva vínixea, ákomo hunókoku.

5

¹ Enepora koxe'u úti, enepora kutí koeti peno úti koeku vóvea yara poké'e, enepo itahíneapane, véxoa ápeyeano áheopo nê'e, ítukeinovi Itukó'oviti ákoti itukapu ítuke vo'u xâne, ákotinemakamo uké'eyeaku ya vanúkeke.

² Énomone varú'ikinovo úti koékuike vóvea ra kúveu mêm, kaha'átine úti vitóponea ne inámati koépokumo úti ya vanúkeke, enepone kutí koeti inámati vípovo.

³ Yoko vitukápane, ákomo vakútea xâne mahupí koeti.

⁴ Vo'oku koeku vápeyeako yáyeke, koati kaná'uti kutí kó'iyea uti xâne varu'íkovoti. Koati tiú'itimaka kóyeku úti. Haina kaha'áti uti ákoyeane ne muyo úti, itea koati iyóvotine vokóvo vitóponea ne inámati koépokumo úti xoko Itukó'oviti. Yane uke'éxokonotimo ne kúxoti koeku muyo úti apêti hunókoku vo'ókuke ne inámati koépoku úti xoko Itukó'oviti, enepone inámati vápeya ákotinemo hunókoku.

⁵ Koati Itukó'oviti kousókinovea nókone ra inámati koépokumo úti xokóyoke, porexó'oveatine ne Sasá'iti Omíxone ovo'ó kó'iyevi. Yoko énomone ne inúxoti pónevike Itukó'oviti kixo'ékinoviti kousókinoveamakamo ne uhá koeti po'ínuhiko yuhó'inovi.

⁶ Énomone ákoino kamúya'ika uti visóneu, vo'oku ya koeku vápeyeako yara poké'e, véxoa ávovea simápu kaxena vópeamo xoko Vúnae.

⁷ Yoko enepora kóyeku úti itukovo káxe, énomone kúveovo úti Vúnae, kene haina vihuínovoti koekúti motovâti ínixeokono yara koeku kó'oyene.

⁸ Vo'oku véxea kó'iyeaneye, énomone kutí'inoke mani unatí'inoviti kuríkopea úti ra koxe'u úti, enepora kutí koeti peno úti yara kúveu mêm, koane pihópea úti xoko Vúnae.

⁹ Énomonemaka kutí'inoke koxuná'ixovoti úti, motovâti vikó'elokexea okovo Vúnae, yusíkoti itúkeovo yáye yara poké'e, áko'o seapáne úti vanúkeke xokóyoke.

¹⁰ Vo'oku konókotimo seópea uhá koeti úti nonékuke Kristu yuhaíkapavine vo'oku kixoku vitúkeovo, motovâti namúkepea úti ésa'ni ne kixoku vitúkeovo koeku vóvea yara kúveu mêm, yusíkoti itúkeovo únati, áko'o ákoyea aúnati ne vítuke.

Koati heru'ó kixoti omíxone hókea Itukó'oviti ne Poúlu

¹¹ Vo'oku véxea ákoyea ikámahixakana ne Vúnae, vopósi'ixo vítokuxea okovo xanéhiko kutípea ne kaná'uti kixovókuti. É'exo kíxoixovi Itukó'oviti, úndi yoko nza'ínéhiko. Ngúxoamaka uhápu'iyea iséneuke vitúkeovoxo koati kaná'uti ovuxe Itukó'oviti.

¹² Kó'inokeneye ne yúndoenopi, haina voposíkopotimaka véxokevopinoe vitúkeovo kaná'uti ovuxe Vúnae, itea koati kaha'áti úti ápeya éyexínovovike yokóvo, maka yéxane kixeku yimópi xanéhiko yupihóvoti ivávakea koekúti iyuseínoti po'ínuhiko xâne ya koékuni itúkeovo itípanevo isóneu ivávako.

¹³ Itukovo koyuhókonoti úti vitúkeovo pepokéxovoti vo'oku yupíheovo kóxuna'ixeovo úti ya ítukeke Itukó'oviti, ako yuvâti. Koati vo'oku Itukó'oviti kó'inokeneye úti. Kene itukovo koyuhókonoti uti vitúkeovo ponóvoti kixoku isóneu, koati ve'ókukeneo kó'inokeneye úti, motovâti unátíyeya kékunoe ikéneke Itukó'oviti.

¹⁴ Yoko koati xúnati xoko úti ne hána'iti ákoyea omótovovi okóvo Kristu kó'inokeneye vítuke, vexoáteoxo ápeya póhuti hóyeno ivokínovoti uhá koeti xâne. Epó'oxo vo'ókuke, kutí koéne ivokóvoti ne uhá koeti xâne.

¹⁵ Ivókinovo uhá koeti xâne ne Jesus, maka hákone yuíxovo áha kíxeova ne xâne inámapoti ya xokóyoke, itea itúkapune Únae kurí'okopovo, enepone ivokínovoti koane exepúkopinoti ukópea xapa ivokóvoti.

¹⁶Yane ukeátine kó'oyene yara tumúneke, ákone ápahuina xâne vínixone unátiyeya áko'o ákoyea aúmati pohu vo'oku visóneunoa, uti xâne yara kúveu mēum ákoti oponóvo isóneu. Epó'oxo upánini kó'iyeaneye visóneuno Kristu yanekóyoke, ákone ákoeneye visóneunoa kó'oyene.

¹⁷Énomone ngó'ino: Koékuti xâne hokópotine Kristu, koati inamápotine. Uké'epone neko kúxoti kixoku ítúkeovo, inámápone uhá koeti xokóyoke.

¹⁸Yoko enepora uhá koeti koekúti inamápotine, aínovo ukeáti xoko Itukó'oviti, enepone kounátikopoviti xokóyoke vo'oku ítúkeinovi Kristu. Énomonemaka porexó'ovi koyúhoyea úti emó'u xapa xâne, motovâti kóunatikopeovomaka po'ínuhiko xâne xokóyoke.

¹⁹Yoko enepora yuhu úti xapákuke xâne, hará'a: Kóunatikopa Itukó'oviti ne xâne xokóyoke, koane kotúyopinoahiko pahúnevo vo'oku ivókinovovi Kristu. Énomone ne yuhôti pónevike Itukó'oviti koyúhoyea úti, koyúhuti kixoku kóunatikopea xâne xokóyoke.

²⁰Iyúseoneikopo vitúkeovo páhoe Kristu koyúhoína emó'u xapa xâne. Koeku koyúhoyea úti, kutí koe Itukó'oviti ponó kôe xapa xâne ítaikea hókea. “Ya íháke Kristu konókoti keúnatikopivo xoko Itukó'oviti” koe yuhu úti xapákuke.

²¹Enepone Vúnae Jesus ákoti pahúkeovoku, ítúkovone yonópoku pahúnevo úti, motovâti ponópeovo úti nonékuke Itukó'oviti vo'oku hána'iti ítúkeinovi.

6

¹Koeku vitúkeovo huvó'oxoti Itukó'oviti ítúkeke, vixíko'okopinoo ákoyea ítúkapu namuhí kixeáti ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti.

²Vo'oku hara kôe Itukó'oviti emó'uke:

“Ngámoa ne yépemonuke ya káxehiko koati injíkopene ingóseanaxeovokono. Nzuvó'oxopi ya káxehiko koati injíkopene ngoíteovohiko xâne” kôe. *Izâiya 49.8*
Yoko koati kaxénane ikóseanaxeovokono kó'oyene. Koati kaxénanemaka íxíkope Itukó'oviti koíteovohiko xâne.

Usó kóye ne Poúlu koítoponeovo kotíveti vo'oku ko'ítúkeino Kristu

³Ya uhá koeti kixoku vitúkeovo, kóhiyanavo úti motovâti ákoyea ápahuina koekúti vítúke, kutí'inoke mani koemóke'ekonoti ne ítúke Itukó'oviti.

⁴Koati vexókovoti ya uhá koeti koekúti, vitúkeovo kaná'uti ovoxe Itukó'oviti. Véxokovo vitúkeova yane ákoyea kamúya'ika uti visóneu, koáne yane éno kotíveti kixókono uti. Kúteanemaka koêku yane vékea úti tiú'ítike koekúti vo'oku ápeyeya konokínovoviti, koánemaka ya hána'ítike tívoko visóneu.

⁵Véxokovomaka vitúkeova yane yehépoke'exeokono úti yoko yane viká'akeokono, koánemaka yane vosókeovi xâne imaíkinovoviti, okópoti vítúke. Véxokovomaka vitúkeovo kaná'uti ovoxe Itukó'oviti yane kixoku vivókoponeovo ítúkétike, koánemaka yane ákoyeaku vimáka, yuixóvoti uti ítúke Itukó'oviti, koane yane épekeovi húmakati.

⁶Iyúseomaka vitúkeova yane sasá'iti kixoku vitúkeovo, koane yane véxeamaka ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, koane yane ákoyeya vímauvo, koánemaka yane vitupa'íkea po'ínuhiko xâne, yóko'omaka vo'oku ápeyeya Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xoko úti. Iyúseomaka vitúkeovo koati kaná'uti páhoe Itukó'oviti yane vikána'uxea ne ákoyea omótova vokóvo ne po'ínuhiko xâne,

⁷koane yane kaná'uti íhíkavoviti ukeáti xoko Itukó'oviti koyúhone úti xapa xâne, koánemaka vo'oku xunako Itukó'oviti xoko úti. Iyúseomaka vitúkeovo páhoe Itukó'oviti yane pónea uti kixoku vitúkeovo. Énomone ne kutí kíxone uti vokópope vanáne koane sa'íkovevake úti, kuteátimaka koeku húndaru yóno xapa isukókoti ómo'íxea isúkope koane sa'íkovepe.

⁸Kúteanemaka koêku iyúseyeya vitúkeovo ovoxe Itukó'oviti enepo vínixókono vitúkeovo teyonéti koáne enepo akó'o vitúkonoke, koánemaka vitúkono xéti áko'o ítúkovo víhayú'íkono. Háina póhutine, itea koánemaka enepo koyuhókono úti vitúkeovo semekékexoti upánini ítúkovo koati kaná'uti yuhu úti.

⁹Éno xâne exó'oviti, itea kóyeane kutí kíxeokono uti xâne ákoti ítóponone, ákotimaka ítúkonoke. Kóyekune vínonexinovo pevóti itea vanéyeiko. Ápe koítoponeovoku uti kotíveti, itea kóyeane ávoveya kaépekakana úti.

¹⁰Koíkaxu'íkono vokóvo, itea kóyeane elókeyea vokóvo. Ako tiúketina úti, itea kóyeane enó'íyeya xâne íríkuxoti ikéneke Itukó'oviti vo'oku vítúke. Ako apeínoviti, itea koati vítukene ne uhá koeti koekúti.

¹¹Ítínoe po'ínu úti ya pítivokonake Koríntu, enepone heú koeti veópone visóneuke, ako hé'ana'uxeapeanoe úti. Koyúhoínopea úti uhá koéti ne ovoti visóneuke yoko vomíxoneke.

¹²Haina úti poe'áinopinoo isóneu, itea koati ítínenoe koetíneye isóneunovi.

¹³Kuteáti koeku míhe'okinopi uti visóneu, íxepavinemakaye. Yoko ítínoe kutí ngíxone nje'éxaxapa kó'inokeneye yunzó'inopi.

Enékoa Poûlu ne kutípoti Jesus kóhiyanayeova ne ákoti akutípo Jesus

¹⁴ Neíxapuikoponoe, mará'inamo yakútea vúi pihí'ikokoti kángake, enepo itiká yapéne ne xáne ákoti akutípo Jesus. Na kíxoaye ka ápeneyea ponóvoti kíxoku itúkeovo ne ákoti panápu ítúke? Námaka kíxoaye kutí'iyeeokoko isóneu ne xáne ovoti uhapú'itike, koáne ne ovoti hahákutike?

¹⁵ Námaka kíxoaye poéhayeane yónoku isóneu ne Kristu yoko Ndeápu? Ápeikopo oxéne kutí'iyeeokoko isóneu xáne hokoti Kristu koáne ne ákoti haká?

¹⁶ Ápeikopomaka oxéne poéhapea koêku ne óvoku iháyu'ikeokono Itukó'oviti koáne ne ivávakokonoku sánduhiko? Vo'oku utíne itukóvo óvoku ne koati kaná'uti Itukó'oviti, kuteáti yuho Itukó'oviti emó'uke xoko kó'iyeeaku: “Ambêtimo xapákuke. Koati óvonzeixokunemo xapákukehiko. Undínemo kuvóvohiko, undi Itukó'oviti, koane indukoátihikomo njanéna” kôe.

¹⁷ Énomonemaka kó'ino emo'u Itukó'oviti: “Ipihikapinoe xapákuke. Yahíkuxipa” koe Vúnae. “Hako yihó'ixoa ne váhere kíxovókuti. Yanê'e, ítíponemo nje'éxaxapa.

¹⁸ Undínemo itukóvo yá'a, koane indukópitinoemo nje'éxaxapa” kôe ne Vúnae, enepone apéti xunáko pahúkea uhá koéti.

7

¹ Itínoe ákoti omotóva ongóvo, vo'oku kó'iyeaneye neko yuhó'inovi Itukó'oviti ítúkeinovimo, kuríkapaikopo úti uhá koeti koekúti ikopítí'ikoviti, enepone váhere kíxoku vitúkeovo koáne ne váhere kó'isoneyeya úti, koane yuíxapune kóxuna'ixeovo uti vitúkeovo xáne sasá'iti nonékuke Itukó'oviti, koane xáne teyoáti.

Elókeinoke okóvo Poûlu

² Míhi'akinavi iséneu, vo'oku ako ápahuina xáne váherexinoke uti vítuke. Ákomaka ápahuina xáne koésayu'iu úti, koane ákomaka ápahuina xáne vukóvoke vo'oku kahá'ayea úti unátiyeya koeku úti.

³ Haina orinjópitinoe kó'inokeneye ra yúndoenopi, vo'oku ngoyúhoinopinopepomeku yupíheovo ákoyea omótovopinoo vokóvo, úndi yoko nza'inehiko. Énomone ákoinoke írìkapinoe visóneu. Koati ákoti vihaxákeakaka yara koeku kó'oyene koeku vóvea yara kúveu mêm, koánemakamo ikénépoke enepo vipuhíkapeane ra poké'e.

⁴ Koati hána'iti ómomikea inzóneu enjoáti títiú kényeyi ikéneke Itukó'oviti. Itínoemaka hána'iti éyenjovope. Énomone yupíhinovo úhepepea inzóneu, koane énomonemaka kutí'inoke koati hána'iti elókeyea ongóvo ya uhá koeti tíú'iti koekúti vékoku úti.

Itopóno Poûlu ne Títu

⁵ Koeku símea úti ya poké'ixa Masêdonea, ako hé'akapapu ne kotíveti koekúti tokópone úti, itea inamá'axo kuri'úxovo ne tíú'iti koekúti xokóyoke úti. Éno okopó'oviti, ina keno'ókomaka ne yupíheovo yónea visóneu vo'oku po'ínu úti xoko Jesus.

⁶ Itea Itukó'oviti, enepone kouhépekopoti isóneu xáne ikaxú'iti okóvo, kouhépekopinovimaka visóneu vo'oku káyukopeovo Títu xoko úti.

⁷ Hainámaka póhutine vo'ókuke nê'e, itea koatímaka ve'ókukenoé úhepepino visóneu, vo'oku koyúhopinovea Títu inékurukivovine, koane ketíxoponivo keikaxu'iki ongóvo yanekóyo, yoko ú'uso-ú'uso kényeyinoe itíki anjá'inopi. Yane koati kuri'úxovoti elókeko ongóvo vo'ókuke.

⁸ Upánini ngoikaxu'ikonoe yokóvo vo'oku yúndoenopi yanekóyo, itea kóyeane ákoyea ongótixoponovo yundóxinopi. Kaná'uteoxo ingótivexea inúxotike, vo'oku íninjea kóikaxu'ikeanoe yokóvo ne yúndoenopi yanekóyoke. Itea hú kôe ne ikáxu'iyea yokóvo, ako á'umo.

⁹ Kó'oyene, elókepone ongóvo. Yoko haina vo'oku ikáxu'iyeanoe yokóvo yanekóyo, itea koati vo'oku omínopi ikétivexi pehúkivo neko ikáxu'iyea yokóvo. Enepone ikétivexi pehúkivo, koati kuteáti ahá'inopi Itukó'oviti, ákoinoke kaésayu'ixapinoe ne yúndoe.

¹⁰ Vo'oku enepone ikáxu'iyea okovo xáne, nókone kó'iyea nonékuke Itukó'oviti, poréxovi víkótivexea ne váhere vítuke koane kuríkopea úti, motováti koiteovovi Itukó'oviti ya pahúnevo úti. Yoko enepone ikaxúneti okovóti kuteáti, ako paréxavi tívo'ikeovo úti. Kene ne ikáxu'iyea okovo xáne ákoti éxa Itukó'oviti, ipihóponovokutike iyónova.

¹¹ Enepone ikáxu'iyea yokóvo koeku ikétivexi pehúnevo, kuteáti ahá'inopi Itukó'oviti ké'iyi, yokómopápihi póreu xepákuke: Poréxopinoe kemómopivo koane ínixinoe ne nékoneiko ikéneke Itukó'oviti. Poréxopinoemaka kehá'ayi yéxokivo itíkivo ponopóvotine kíxoku itúkeovo. Koane vo'ókuke, koati ikétivexoatimaka iséneuke ápeyeva vaheréxoti ítúke xepákuke. Koati pikeátimaka itíki váhere, koane koati hána'itimaka inékurukivonu, yexókovoti ya itíki ínzikaxeopike. Poréxopimaka heru'ó kíxi yomíxone penópi ne koekúti ákoti takapápu xepákukenoé. Koane vo'ókuke, koati yoposíkoatimaka seyá'iki ne ítúkoti váhere xepákuke. Yane uhá koeti kíxeku itíkivo, iyúseo penópi iséneu yara koekúti.

¹² Kaná'uti yundóxinopea neko koyuhópeti, itea haina vo'ókuke ne itúkoti váhere, koane hainámaka vo'ókuke ne vaheréxinokonoti ítuke. Itea yundóxinoake neko koyuhópeti, maka iyúseane kixévakunoe nonékuke Itukó'oviti usó kényei ítíkinoe anjá'inopi.

¹³ Énomone úhepepino inzóneú, úndi yoko nza'ínehiko. Haina póhutine nê'e, itea kurí'uxovo elókeko vokóvo vo'oku Títu. Koati kouhépekopovoti isóneú vo'oku únati kixeaku kétaraki koeku óvea xepákuke.

¹⁴ Yoko enepone yunzó'ino Títu inzayú'ikopitinoe yanekóyoke, ákonoe kéteyakanu vo'ókuke. Kuteáti ítúkeovo kaná'uti ne uhá koeti yunzó'inopinoe yanekóyoke, énomonemaka koénye tokópeovo ne uhá koeti kámone Títu njokóyoke enepo inzayú'ikopinoe.

¹⁵ Yoko inamá'axo kurí'úxovo ákoyea omótovopinoe okóvo ne Títu vo'oku puyákoponeova okóvo usó kényeinoe ítiki ne yúho, koane vo'oku kixeakunoe tíyi iná simópi, koane vo'oku ákoyeamaka kepáyasakinapanoe.

¹⁶ Elóke ongóvo vo'oku koati motováti ngúveovopinoe ya uhá koeti koekúti.

8

Koeku huvó'oxeake íhae Koríntu ne ákoti apeínoati

¹ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, kaha'ainopeanoé úti yéxi koéku ne hána'iti seánako Itukó'oviti ouéke ne kuvóvotihiko Jesus ya poké'exa Masédonea xapa imokóvokutihiko.

² Vo'oku upánini enó'iyea tiú'iti koekúti tokóponehiko, itea kóyeane yupíheovo elókeyea okóvo, kutí'inoke ítixoáti ne púyaenovo okóvo po'ínuhiko xáne. Koati ákotihiko mítatahí akoéhiko poréxea. Éno ítixone upánini ítúkovo koati ákoti apeínoati.

³ Koati ngoyuhó'inopeatinoe ú'uso kóyeyeahiko poréxea ne ítone poréxea. Yoko haina póhutine kuteáti ítone poréxea ne ítixohiko, itea enepone pôreu, ánu'ukoakomaka nê'e. Ákomaka xáne pahukoáti, itea koati unákoke isóneukehiko úkea poréxea.

⁴ Ako áka épemo'ixeovihiko yanekóyo yusíkea pahúkinoa huvó'oxeake ne kasása'iupo Itukó'oviti ya Njúdeya, inixoátihiko ítúkeovo koati seánako Itukó'oviti huvó'oxea.

⁵ Yoko enepone poréxeahiko, haina póhutine kuteáti kúxone úti poréxeamo, itea inúxotike kurí'okopovohiko Vúnae Jesus, inámaka heru'ó kixopóvo huvó'oxeovi ya itukétike, ítúkoti ahá'inoa Itukó'oviti.

⁶ Énomone kutí'ino vepemoáti ne Títu kousokea ne itukéti sínakanoé ne po'ínu úti, enepone túriu Títu xepákukenoé yanekóyo.

⁷ Koati ítínoe xáne yupíhóvoti kóxuna'ixeovo ya uhá koeti koekúti, kuteáti ya kívivo Itukó'oviti, koáne ya keyúhoyi emó'u, koánemaka ya yéxi ne kaná'uti kixovókuti íhae xokóyoke. Kúteanemaka koeku kéxuna'ixivo ú'uso kényei ya uhá koeti ítukéti, koánemaka ya ákoyea omótovovi yokóvo. Koeku ké'iyineye ya po'ínuhiko koekúti, énomonemaka yákoeneye kéxuna'ixivo ítixi hivó'oxike ne po'ínu úti.

⁸ Haina mbahukópitinoe kónokea peréxi. Itea ngoyuhó'inopitinoe koeku po'ínu úti ítúkeovo ú'uso koyéti poréxeahiko huvó'oxeake, vo'oku ngaha'áti kemómopivo, neixoti kaná'uyea ne ákoyea omótova yokóvo ne po'ínuhiko úti, áko'o ákoyea.

⁹ Yoko yéxoanenoe koéku ne hána'iti seánakopi Vúnae Jesus Kristu. Koati éno hána'iti unako koéku ya vanúkeke, itea ve'ókukenoé, kurí kixó uhá koeti nê'e, motováti ítíkivo íríku nonékuke Itukó'oviti vo'oku ítukeinopi.

¹⁰ Anéye inzóneunopinoe yara koekúti, vo'oku ukeáti pihóti xoénae tiríxoanenoe ne ítukéti. Koati ítínoe inuxó ítixi hivó'oxike ne po'ínu úti. Haina pohúnети, itea ítínenomemaka inuxó ápeyea isóneunova huvó'oxea.

¹¹ Yusikóneikopo keúsokinoe ne ítukéti tíriunoe. Kuteáti koeku ú'uso kényei kehá'ayi ítiki ne ítukéti iná tirixóa, énomonemaka yákoeneye keúsoki kó'oyene, koékuti ítéponone peréxinoe.

¹² Vo'oku ítúkovo apéti xáne kaha'áti huvó'oxea, ako kuxákana poréxeokono koekúti ákoti itapána poréxea mani anu'úkoti apeínoati, itea hara paréxa, ítóponone poréxea.

¹³ Haina ombosikoti ngayápahikinoa po'ínuhiko úti koeku ítúkeovo ínati xikóyokenoe, yonoáti youéke ne kónokea keúsokinoa nókone ne po'ínuhiko úti, itea koati voposíkoti kutikókó kó'iyea koeku úti, ítínoe íhae Koríntu koánemaka po'ínuhiko úti hivó'oe.

¹⁴ Yara koeku kó'oyene, koeku ákoyea konokínovopitinoe, motóva keúsokinoa nókone ne po'ínuhiko úti. Kene po'íkemo káxe áva nékone, enepone hivó'oenoe kó'oyene, motováti ítúkeovo énomone huvo'óxopinoe koeku ákoyea nókone. Yanê'e, kutikókó koetímó koeku uhá koeti úti.

¹⁵ Yoko énomonemaka kuteáti koéku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti koéti: "Enepone xu'ínati ítixone, motovó koá ne nókone. Kene ne ákoti axu'ína ítixone, ákomaka okónokovo, motovó koá" kôe.

Ítuke Títu yoko ha'ínehiko

¹⁶ Aínapo ákoe Itukó'oviti ipíhoa isóneuke Títu kahá'ayeá kóxunakeopinoe ikéneke Vúnae, eopátimaka kuteáti eómbone ve'ókukenoe.

¹⁷ Vo'oku ú'uso kóye enepo vitaíkoa huvó'oxeovi yara itukéti. Haina póhutine, itea vo'oku ú'uso-ú'uso kóyeyea, kaha'áne noíxoponeopinoe. Koati ukeáti unákoke isóneu.

¹⁸ Ápemaka po'ínu úti xoko Jesus, páhoe úti xané'eyea. Enepora po'ínu úti, koati ákoti malíka yónoko iháyú'ikeokono íha xapa kutípotihiko Jesus ya uhá koeti imokóvokutihiko, vo'oku kíxoaku ípíhea tumúne ne ítuke Itukó'oviti.

¹⁹ Haina póhutine, itea koatímaka noívokoe kutípotihiko Jesus ya imokóvokutihiko yáye xané'iyevimo kurikápana úti ne ítxinokonoke po'ínuhiko úti xoko Jesus. Yoko énomonemo kutí'inoke iháyú'ikokonoti ne Vúnae Jesus, kutí'inokemakamo iyúseoti kahá'ainoa úti unako koéku ne po'ínu úti.

²⁰ Yané'e, koeku kali xu'ínayea ováti ne ítxinokonoke po'ínu úti vomínoakemo, ákomo oxéne váherexea yuhó'inokono úti vo'ókuke.

²¹ Koati yonoáti vokóvo, kaha'áti úti iyúseyeamo nonékuke Itukó'oviti, koánemaka nonékuke po'ínuhiko xáne pónea úti kíxoku vítúkeovo yara koekúti.

²² Anéyemaka po'i páhoe úti yonoti xepákukenoe. Enepora po'ínu úti xoko Vúnae ngíxinopike, enóne noíxea úti ítúkeovoxo ú'uso koyéti ya ítukeke Itukó'oviti, koane ako topi koeku kouhupu'ikeokono. Ínapoxo kó'oyene, koati ú'uso koyéti huvó'oxoponeopinoe ikéneke Itukó'oviti, vo'oku iníxoáti ítíkivonoe koati kuvovóneti.

²³ Kene Títu, koati nza'íne yara itukéti nê'e, huvó'óxonuti ya uhá koeti ítuke Vúnae xepákuke. Kene ne po'ínuhiko úti ikéneke Jesus xánena Títu, koati páhoe kutípotihiko Jesus ya imokóvokutihiko yáye, koane aínovo kutí'inoke kahaná'ikokonoti íha Kristu.

²⁴ Yéxakaikopo ne hóyenhoko páhoenopinoe úti, ákoyea omótova yokóvo simapíne, maka iyúseinane ne kutípotihiko Jesus ya imokóvokutihiko yáye ítíkivo motokeáti viháyú'ikeopi.

9

Pahukínokono ne kutípotihiko Jesus íhae Njúdeya huvó'oxeokonoke

¹ Ako ongónokoa yundóxinopeanoe koéku ne hívó'oxope po'ínuhiko úti kutípotimaka Jesus ya Njúdeya.

² Vo'oku énjoa usó kényeyi hívó'oxi yanekóyoke. Yoko inzáyú'ikopinone nonékuke po'ínu úti íhae Masêdonea vo'ókuke. "Ukeátine píhóti xoénae usó kóyeyeahiko ne íhae Ákaya" ngíxoahiko enepo ngoyuhó'inoe kékunoe. Epó'oxo vo'oku ú'uso kényeyinoe peréxi hívó'oxope, enómaka po'ínuhiko xáne kahá'atimaka huvó'oxea.

³ Itea kóyeane mbahúkea ra po'ínuhiko úti xoko Jesus inuxó kó'iyea xepákukenoe, maka keúsakane ne hívó'oxike yonoti xoko po'ínuhiko úti, kuteáti koéku yúnzo yanekóyo usokó kényeyinone, maka hákone kutí kóe semekékexoti ne inzáyú'ikeopinone yanekóyo.

⁴ Vo'oku enepo axenánu íhaehiko Masêdonea, eneponi naixá ávoyea aúso hívó'oxike ne po'ínu úti, maní teyó koeti úti, ínapoxoni ítínoe vo'oku yunzó'inoahiko yanekóyo ngúveovopi ápeyeamo ítxiene.

⁵ Énomone kutí'ino ininjoáti unátiyeya émbemea po'ínu úti xoko Jesus inuxó kó'inonu xepákukenoe, motováti huvó'oxeopinone keúsoki ne hívó'oxope, enepone keyúhone peréximo yanekóyo. Yané'e, usó koyétinemo nzimané'e, epó'oxo iyúsetimo ú'uso kényeyi peréxi ákoti ihíxea ítóvoku, ákotimaka pahukópiti.

⁶ Ítkina iséneu ínzokoake ra koekúti: Enepone xáne ákoti kaxu'ínaka nóne, ákomakamo axú'ina ehópo. Itea enepone kaxu'ínakoati, xu'ínatimakamo ehópo.

⁷ Péhutinoe, hane peréxa kuteáti ínixene iséneuke unátiyeya peréxi. Hako mitatahí kíxéa. Hákomaka ítukovo vo'oku ápeyeya pahukópiti peréxi, itea aélokea yokóvo peréxi, vo'oku ako emótova okóvo Itukó'oviti ne xáne ú'uso koyéti poréxea.

⁸ Yoko koati apéti xunáko ne Itukó'oviti kuri'uxinopinone uhá koeti únatinone koekúti. Haina póhutine motováti kousokeovo uhá koeti nékone, itea motovátimaka yupíheovo anú'ukea nê'e, kutí'inokemo énoti koekúti motováti iké'itukexi ya uhá koeti únati itukéti.

⁹ Yoko énomonemaka kóe emó'uke Itukó'oviti, enepone koéti:

"Huvó'oxo xáne ákoti apeínoati. Ako mitatahí ákoe pórekexea. Ákomo uké'eyeaku ne ítípanevo nonékuke Itukó'oviti vo'ókuke" kóe. Sáramu 112.9

¹⁰ Yoko Itukó'oviti, enepone porexoáti ake nonéti ne xáne nóti, porexínoatimaka níkokónoti ne xáne, énomonemakamo kousókinopi uhá koeti koekúti, enepone nékone iké'itukexi únatike itukéti, koane porexoátimakamo enó'iyeya yého ukeáti ne únati kíxeku ítíkivo, kuteáti enó'iyeamaka ehópo ne xáne noti únatinone ake nonéti.

¹¹ Enómo kuri'uxinopea Itukó'oviti ne uhá koeti únatinone koekúti, maka hákone ihíxea ítóvoku peréxoake ne po'ínuhiko xáne. Yane enómo xáne íkoró'ixinovoti Itukó'oviti vo'oku huvó'oxeake úti.

¹² Yanê'e, haina pohúneti keusókinoati nókone ne kasása'iuo Itukó'oviti, itea énomonemaka kutí'ino hána'itimo íkoro'ixeovohiko xoko Itukó'oviti.

¹³ Koane ihayú'ikotihikomakamo Itukó'oviti vo'oku itíki páhoenopi Kristu, kuteâtímaka koêku yane inámati ihíkavuti omínovike. Ihayú'ikotihikomakamo Itukó'oviti vo'oku péhoenoahiko, ákoti ihíxea itóvoku, koane vo'oku péhoenoamaka ne uhá koeti po'ínuhiko xâne hívó'oeneo.

¹⁴ Yanê'e, itukínopitinoehikomo orásau, koane ákomo omótopihiko okóvo, yoko íkoró'ixinovopitihikomakamo xoko Itukó'oviti vo'ókuke ne êno hána'iti itípanevo Itukó'oviti youúkeke, exókovoti ya ítikeinoahiko.

¹⁵ Viháyu'ika Itukó'oviti vo'oku hána'iti íparaxeovike pahukínovi Xe'éxa, enepone íparaxeovike ákoti itoâti kayúmaka unako koêku.

10

Éxokovope Poúlu itúkeovo koati kaná'uti páhoe Jesus Kristu

¹ Kuteâti koeku itúkeovo itúpa'ikoti koane seánati ne Kristu, énomonemaka koéneye ngxoku injíko'okeopinoe vo'oku ánja ké'eyi, undi Poúlu, undi koyuhókonoti itúkeovo itupa'ii kixópitinoe enepo ambê xepákukenoe itea enepo akô'o malingápi, mahi ánjati ngapáyasokinovopinoe. Itea ako kalíhuina kó'iyeaneye.

² Koati enjókopeatinoe ne anjá'inopi ké'eyi, maka hákone ingo'ítukexoa ne njunáko nzayá'ikeopinoe nzimané'e xepákuke, kuteâti usó ngóyeyea indúkea xapa xâne po'okoâti ákoyea itúkapu xunako Vúnae ingó'ítukexo, itea itúkeovo isoneú ngxixone nzóko.

³ Upánini vitúkovo íhae yara kúveu mêmum kuteâti po'ínuhiko xâne, itea haina koekúti yara kúveu mêmum víhuinovo vitúkea ne itúkéti.

⁴ Enepohikone veínoake úti kóxuna'ixeovo úti yoko sa'íkeovo úti, haina íhae yáye yara kúveu mêmum, itea koati ukeâti xoko Itukó'oviti, enepone êno hána'iti xunáko, kutí'inoke vítoâti kotóhineyae úti ne koati tiú'iti vokópeekonoke ákoti po'i itoâti uké'exopea, koánemaka ne uhá koeti isoneúti okópoti Itukó'oviti.

⁵ Énomone kutí'ino vitoti kotóhineyamaka uti uhá koeti exóneti, enepone kapáyasokopinovoke xâne, ákoinokemaka akáha'a éxea Itukó'oviti. Énomonemaka kutí'ino vítoâti sá'iri'okea úti uhá koeti koékuti kó'iyevovoku isoneúti, maka hákone kapayásokinovoti Kristu, itea itúkapune Kristu payasó ouúkeke uhá koeti.

⁶ Yoko usó ngóye nzayá'ikeamaka uhá koeti po'ínu pahukóvoti, enepo penapánenoe uhá koeti kixeku itíkivo.

⁷ Enepora koekúti ngxínopikenoe, koati í'yuse koyêti koêku, ivévakaikopo. Enepone xâne inixópovoti itúkeovo hokoti Kristu, itúkapinamaka isóneuvu ra koekúti'hiko maka éxane indúkevomaka ovuxe Kristu kuteátine.

⁸ Yoko ákomo ndéya okonókovo inzáyui'ikopeovoiko kalihú koêti, koeku ngoyúhoinopeanoe koêku ne xunakóti pónenu Vúnae, motovâti nzuvó'oxeopinoe keúkoponivo ikéneke, kene haina mborexókonoati ngoésayu'ixinopi.

⁹ Ngó'inokeneye, mbuvâti kutí kó'iyeamo ngahá'ati ímbikeopi yara yúndoe.

¹⁰ Vo'oku hara koeti yuhu po'i xâne vo'ónguke: "Yane yútoe, kutí koe xâne konokoâti téyeokono. Kutí koémaka apêti xunáko sayá'ikea xâne, itea enepo síma nê'e xapa xâne, ako xunáko sayá'ikea, koane ako itúkokonoke yúho" koéhiko.

¹¹ Enepone xâne koetíneye isóneunonu, hara ngxioa: Kuteâti koêku ngxíovoku yara yúndoenopinoe akô'o malingápi, énomonemakamo koéneye ne ngxoku indúkeovo nzimané'e xepákuke.

¹² Enepohikone xâne ihayú'ikopovoti, imákoikopo ne êno hána'iti itóponone ya undíke! Ákoni kalíhuina mambíkeova ngoyúhoyea indóponea kuteâti mahi itópononehiko, áko'o indóponea nguti'iyeahiko. Imákoikopomaka itúkevovohiko teyonéti ya undíke! Enepohikonekóyo, koeku komómopeokoko, kahá'ati anú'ukeokoko koane ketókeokoko, koati exókovoti itúkeovo xâne ákotihiko isóneuvu.

¹³ Kene úti, úndi yoko nza'ínehiko, ákomo vanú'uka mani viháyu'ikinokonoke ítukeke Itukó'oviti, itea hane exóda viháyu'ikeekonomo, pónevike Itukó'oviti vitúkea, enepone ahá'inovi vitóponea kutí'inokemaka vitopónopitinoe ya xoko yóvoku.

¹⁴ Haina vanu'úkoti isóneunovi Itukó'oviti koeku vónea xepákukenoe, kuteâti mani koêku eneponi hákoti itúkovo ahá'inovi Itukó'oviti vitóponeopi yaneko símeaku úti xepákuke, vom-inópeatinoe ne inámati ihíkavuti koyúhote koeku Kristu.

¹⁵ Hainá'ikopo vitukoâti viháyu'ikovope ne itúkéti kouúseu po'ínuhiko xâne ya xoko ákoyeaku imá'vea Itukó'oviti. Hara kúxoixo úti, keúkoponivomo ya kívivo Itukó'oviti, motovâti in-amá'axoyea kuri'úxovo vítone vitúkea ya xepákuke, kuteâti ahá'inovi Itukó'oviti, ákotimaka vanu'uka isóneunovi.

¹⁶ Yanê'e, motovâtimo vitóponea poké'e yâtikeneye ya yóvoku, koane koyúhópoinoa úti ne inámati ihíkavoti koyúhóti koeku Kristu. Koêkumo kó'iyeaneye, ákomo vokónokoa vitúkea véyexovope ne itukéti úseu po'ínuhiko xâne ko'ítuketi ítuke Itukó'oviti.

¹⁷ Yoko enepone kahá'ati ápeyea iháyu'iu ya xokóyoke, ítúkapu ítukeinoa Vúnae iháyu'iko.

¹⁸ Vo'oku haina xâne iháyú'ikopovoti motokêa iháyu'ikeokono itea hane motokêa, kapáyasokone Itukó'oviti.

11

Éxokovope Poúlu ítúkeovo koati kaná'uti ovoxe Kristu

¹ Mani ngaha'ainopitinoe ítiko ne kémokenoyinu, ákoti imaxovó ixêãnoe ne inzáyú'ikopeovo, upánini kutí ngôe xâne ákoti isónue koeku kó'iyeaneye ra yúnzo. Kali yakámokenonuvonoe.

² Kuteáti koeku yupíheovo kahá'ainopinoe Itukó'oviti ítúkeovo póhutine Kristu héko, énomonemaka koéneye inzónunopinoe. Kuteáti koeku inámatiko árunoe ávoti hóyeno yuhó'ixóati, itea hoenáxokonotine ko'ímayeamo, énomonemaka ngíxoaneye nzoénaxeopi ítúkeovo póhutine Kristu kirí'okopovo.

³ Itea ngóhianapinoe, mbuvâti ápeyea aupú'ikopiti, kuteáti koeku aupú'iko Éva neko koéxoe mekúke ya éxeako. Ngóhianamaka kópoe'akexeokono iséneu ítévokopimo ne koati ponóvoti yoko sasá'iti kixeku héki Kristu.

⁴ Vo'oku koeku símeopinoe xâne kopoe'akotihiko íhikaxeopi, koyuhó'inopiti koeku Jesus, ákoti ítúkápa kuteáti ne víhikaxopikeno, inípono ákoyea kali ópoe'ainoa iséneu. Koati ú'uhepe ko'inoáti iséneu. Kúteanemaka íhíkaxoahiko koêku ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti itea ákoti ítúkapu kuteáti ne némoé yanekóyo, koane íhíkaxoahikomaka koêku ne inámati íhíkavoti mahi íhae xoko Itukó'oviti itea ákoti akutéa ne kitíponenoe yanekóyoke.

⁵ Ya undíke, enepohikone xâne ítúkó'heoti íhikaxea, enepohikone mahi páhoe Itukó'oviti xepákuke, ako kalíhuina ketókeonuhiko.

⁶ Vo'oku upánini ákoyea indúkapu koati ahúkoti ya koyuhó'iyeyati, itea koati undi ahúkoti ya énjea ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. Ya uhá koeti koekúti, ngóuhapu'ikinopinoe kaná'uyea indúkeova.

⁷ Yanekóyo ngoyuhó'inoepa ra inámati íhíkavoti ukeáti xoko Itukó'oviti, ako námoem, koane ako ingálisakapu. Ngixínovokeneye motovâti ítúkeovo ítínoe unatí koêku ikéneke Vúnae. Ínixekapomea indúkea váhere koekúti koeku ngíxeovoneye?

⁸ Koeku ngo'ítukeya ítuke Itukó'oviti xepákuke, hane porexónu námoem kutípotihiko Jesus íhae po'i imokóvokutihiko. Kutí koé unge'éxopinóati apeinoatíhiko koeku ápeyea námoem xokóyoke, motovâti nzuvó'oxeopinoe keúkaponivo ikéneke Itukó'oviti.

⁹ Yaneko óveangu xepákuke, enepo apê nóngone, ako émbemapinoe keúsokinonoa, mbuvâti indúkeovo yávahanoe. Itea yaneko simohíko ne po'ínu úti xoko Jesus íhae Masédonea, énomonehiko kousókinonu nóngone. Ya uhá koeti ngoêku tukú koeti kó'oyene, ngóxunakovoneoxo, motovâti ákoyea indúkapu yávahanoe. Yoko ngíxoixovokunemo káxehiko keno'ókoti maka hákone ingoyó'ixopinoe.

¹⁰ Epó'oxo kuteáti kaná'uko ápeyea njokóyoke ne kaná'uti kixovókuti ukeáti xoko Kristu, énomonemaka koéneye kaná'uko ra nzovó'inopi kó'oyene, ákoyeamo ápahuina xâne ya uhá koeti Ákaya itoáti ípokea ne ngixóvoku. Koati hána'iti éyenjovope nê'e ákoyea indúkapu yávahanoe.

¹¹ Namea koeti ngó'inoneye? Vo'ókumea mbúveopinoe? Ako kalíhuina! Éxoa Itukó'oviti ákoyea omótvopinoe ongóvo.

¹² Ngixínovokeneye kó'oyene, koánemakamo ya káxehiko keno'ókoti, maka enepo iháyú'ikapuhiko ne ítúkó'heoti íhikaxea emó'u Itukó'oviti, hákone oxéne ápeyea iháyu'ikinokonoke kuteáti viháyu'ikinokonoke, undi yoko nza'ínehiko.

¹³ Vo'oku aínovonehiko xâne ákoti ítúkapu koati kaná'uti ápostulu. Haináhiko páhoe Jesus koyúhoyea emó'u. Aínovo aupú'ikotihiko, kahá'ati íkutipea xâne ítúkeovohiko ko'ítúkeinoti Itukó'oviti. Koati itoátimaka kutí kó'iyea ovoxe Kristu ukéuke xanéhiko.

¹⁴ Yoko ako okónokoa viyúpaxeova nê'e, vo'oku koati ahúkotimaka ne Satánae kutí kixópeovo ánju ovóheixoti uhapú'ítike.

¹⁵ Yanê'e, koati koêkunemaka ahúkeko ne ovóxehiko Satánae kutí kixópeovomaka xâne koati ponóvoti kixoku ítúkeovo. Itea ya hunókokuke, enepone ehópomo, koati kuteátimo motókeyea kixópeokono.

Koítoponovo kotíveti ne Poúlu vo'oku koyúhoyea emó'u Itukó'oviti

¹⁶ Ngáyukovo ngó'iyea: Hako íkitíxanu xâne ákoti isónue, itea akoéneye iséneunonu, ngayumákapunemo. Kalihú ngixotí'ikopo inzáyú'ikopeovo.

¹⁷ Yoko haina páhoenonu Vúnae Jesus ngíxeaneye, epó'oxo koati kutí koeti ákoti inzónue koeku kó'iyeanemoye ra yúnzo.

¹⁸ Itea koeku enó'iyea xâne ihayú'ikopovoti vo'oku ítone itúkea xunákoke, ngoánemaka, inzáyú'ikopovotimakamo.

¹⁹ Koeku ínixepivonoe ítíkivo hána'iti ko'éxoneti éxoti kixoku itúkea isóneu ya uhá koeti koekúti, iteátikopomo ákoyea imaxovó íxea kémokenoyi xâne ákoti isóneu.

²⁰ Vo'oku muhíkova ne xâne kahaná'ikopovoti, enepohikone kutí kixópitinoe ákau, sikovó keánoe. Kúteanemaka kéku apê xâne ukovópitinoe, koane kouhépekopovoti, koèkumaka uké'exeapeínopiti, koane apê aupú'ikopiti, kutí kixópitinoe hó'openo námoe noko'ótike. Inípono iséneu, sikovo-sikovó keánoe. Kúteanemaka koèku apê kapayásokinovopiti, koane vaheréxoti kixópiku, koane apê kutí koeti ipusónoneopiti.

²¹ Imákoikopo vitúkeovo xâne íreti, úndi yoko nza'ínehiko ákoinoke víta kíxeopineye úti kuteáti kixópiku nekóyohiko!

Itea koeku ápeyea ákoti teína iháyú'ikopeovo, imbíhoatimakamo inzáyú'ikopeovo upánini kutí koe yuhu xâne ákoti isóneu ra yúnzo koeku ngó'iyeaneye.

²² Enepohekoneko simópitinoe kopoe'akoti íhikaxea emo'u Itukó'oviti, koati iháyú'ikovopehiko itúkeovo ébereu, enepone koati xanena Itukó'oviti, itea undímaka ébereu nguteátihiko. Koati éyexovopehikomaka itúkeovo íhae Izarâe, itea undímaka íhae Izarâe. Koati iháyú'ikopovotihiko vo'oku itúkeovo ámoripono Ábraum. Yoko ngúteanemaka.

²³ Inixópovotihikomaka itúkeovo ko'ítúkeinoti Kristu, itea yupihova ngetókeahiko ya indúkeova. Mbúva ngónokea ngíxeaneye ra yúnzo, vo'oku kutí kôe ákoti inzóneu koeku ngó'iyeaneye, itea koati undíne yupihóvo ko'ítukeyea, koane undíne yupihóvo iká'akeovo ítukeke Kristu yane po'ínuhiko. Koáne ako índa ngayúmakexea yé'akeye yenjépoke'exeokono, evondíkokonoti ngó'ítukeino Kristu. Enónemaka véngea koati koímaiti koekúti. Mani mékutine ngoépekokono.

²⁴ Síngu koe isúkonu ne júdeuhiko. Yoko póhutihiko yehépoke'exonu, trintai novi koe ípíhoa njupúnuke.

²⁵ Mopó'amaka inzúkokono ya ítátane tikóti. Poéhamaka mani ngoépekokono yaneko nje-pokókono ya mopóti. Mopó'a yúpuririkovo ne hána'iti vatéke ivú'em. Poéha yóti, poéha káxe óvonzexio úneke vo'ókuke.

²⁶ Enómaka yóneam, epó'oxo enómaka koímaiyea ngoèku vo'oku koiníkoti huveóhiko xoko véngoku, koánemaka vo'oku ómevotihiko. Haina póhutine, itea koímaitimaka ngoèku xapa iyénonjapa júdeu, koánemaka ya xapa po'ínuhiko xâne ákoti itukapu júdeu. Koímaitimaka ngoèku ya koeku véngea pitivókohiko, koánemaka ya méum ákoti apêti. Kúteanemaka koèku ya úne mar-ke, koánemaka ya xapa xâne ákoti akaná'u itúkeovo po'ínu úti xoko Kristu.

²⁷ Enónemaka ngó'ítukeyea, koane ivóngoponeovo ya itukétike. Enómaka ákoyea imánga vo'ókuke ne itukéti. Enómaka épekeonu húmakati koane úne. Koane enómaka ákoyea nínga. Ápemaka kónokeovoku vonjí'u koane ímbovo.

²⁸ Haina póhutine uhá koeti nê'e, itea anéyemaka kutí koeti ínati koekúti yonoti oúngeke. Énomone ne yónoheixea ongóvo itukovo káxe vo'ókuke ne po'ínuhiko úti xoko Jesus ya uhá koeti imokóvotihiko.

²⁹ Enepo apê xâne xapákuke muyá'iti isóneu ikéneke Vúnae, koatímaka eombâti ya njokóyoke. Enepo apê xâne ikorókovoti váhereke, koatímaka yupihóvoti kotívveyea inzóneuke.

³⁰ Itea enepo okonókovo ápeyea inzáyú'iu njokóyoke, koati koekúti exókovoti ákoyea njunáko, enemo indúko inzáyú'iu njokóyoke.

³¹ Yoko Itukó'oviti, poéhane motokéa iháyú'ikeokono ákotinemo hunóko, enepone Há'amaka Vúnae Jesus Kristu, éxoa ákoyea nzemékekexa.

³² Enepo ovo'íngo pitivókona Ndamásku, eneponeko ngovenádo yaneko pitivóko ípíhone Aréta, enepone náti, pahuko ápeyea koyonoáti páhapetea ne pitivóko motováti iká'akeonu.

³³ Itea hána'iti sésta veínongono ngoévesekopeokono xoko njánela meúkeke yane hána'iti yoko kopópoti ípi xé'o ne pitivóko, kutí'inoke indeóvati yanekóyo.

12

Kouhupu'ikinoake Vúnae ne Poúlu ya kutí koeti hopúne

¹ Ngónokoako inzáyú'ikopeovo motováti kitípinu indúkeovo koati ovoxe Kristu, upánini ákoyea omótokea ngíxeaneye. Ngyuhó'inopeatinoe kó'oyene ne noínjone ukeáti xoko Vúnae, koekúti ákoti exoáti yara poké'e, kouhupu'ikinsonuke Vúnae ya kutí koeti njopúne.

² Ápe hóyeno énjone kutípoti Kristu. Eneponê'e, hú kixókono ómekono vanúkeke xoko Itukó'oviti. Yoko katoze koéne xoénae ikénepo. Ako énjaxo koèku, itúkeovo herú kixeókonoti múyo vanúkeke, áko'o itúkeovo omó kixeókonoti okóvo. Poéhane Itukó'oviti exóa.

³ Itea énja píhea ne hóyeno. Yoko kuteáti yunzómeku, ako énja itúkeovo herú kixeókonoti múyo vanúkeke, áko'o itúkeovo omó kixeókonoti okóvo. Poéhane Itukó'oviti exóa koèku nekóyo.

⁴ Itea hú kixókono ómeokono vanúkeke xoko êno úhepeko koekúti. Koane ápe emo'úti kámoneya ákoti emo'úti ya yuhóke xâne yara poké'le mani veínoake koyúhoepa koêku. Ákomaka parexákana koyúhoepokono. Yoko úndi ne hóyeno kixokónotineye.

⁵ Koekúti kuteâti, énomonemo indúko inzáyuu'iu njokóyoke. Kene ákomo inzáyuu'ikapapu vo'oku koekúti índone indúkea. Poéhane koekúti exókoti ákoyea njunáko, énomonemo indúko éyenjovope.

⁶ Itea yusíkoti inzáyuu'ikopeovo, kóyeeneni ákoyea indúkapu koyuhóheoti kuteâti xâne ákoti isóneu, vo'oku mani koati kaná'uti ra yúnzo. Itea ákomo inzáyuu'ikapapu vo'oku índone indúkea, mbuvâti ápeyea ikútixanuti hána'iti teyonéti vo'ókuke, ya koêkuni itúkeovo vo'oku noíxone njokóyoke ya xoko ngxixoku indúkeovo, yoko kámone xoko yúnzo, kutí'inoke koetíneye isóneunonu.

⁷ Epó'oxo vo'ókuke ne êno hána'iti koane uhé'ekoti koekúti éxokonuke Itukó'oviti vanúkeke, mará'inamo yupihovó ángoe ngapáyasokopeovo vo'ókuke, anéye tiú'iti koekúti eómbone, kutí koati koati kotiveti ohone tópe muyónguke kurí'okonuke Satánae, ikoitoponeonuke kotiveti. Itea koati motovâti ákoyea inzáyuu'ikapapu, kó'inokeneeye.

⁸ Mopó'a émbemo Itukó'oviti veyópinonao.

⁹ Itea hara kixónu: "Poéhane nzeánakopi youúkeke konokóvo. Vo'oku yane yeópi miyá'iko, énomone iyúseyeaneoxomo njunáko xikóyoke" kixónu. Hukínovoti ú'uso ngóyeyea indúkea éyenjovope ne ákoyea njunáko, motovâti itúkeovo xunako Kristu iyusêo ya njokóyoke.

¹⁰ Énomone elókeinoke ongóvo koeku eómbeya ákoyea njunáko, koánemaka apê vaheréxinonuti itúke. Kúteanemaka koêku apê nóngone, koane apê ikoítopononuti kotiveti, koánemaka kotíve inzóneu vo'oku indúkeovo ovoxe Kristu. Vo'oku koeku ákoyea njunáko, inamá'axoneoxo apê xunako Kristu njokóyoke.

Koati yonoâti okóvo Poúlu ne kutípiti Jesus ya Koríntu

¹¹ Kutí koe ákoti inzóneu ya koeku inzáyuu'ikopeovo yara yúndoe, itea itínenoe kutí'inoke ngoetíneye. Vo'oku mani itínenoe ihayú'ikonu ya koêkuni inzáyuu'ikopeovo. Vo'oku hainá'ikopo ahúkoti ya undíke ne mahi ápostuluhiko xepákuke. Koati kaná'uti kó'iyeaneye upánini ako indóponone.

¹² Enepone indúke, nzoénaxinokonoke indúkeovo koati kaná'uti ápostulu páhoe Kristu, koati inganá'uxoati xepákukenoe, ngoxuná'ixovoti indúkea, ákotimaka ngamuyá'ika inzóneu. Koati indúkoti koekúti hoénaxovope ápeyea xunako Itukó'oviti njokóyoke, koánemaka iyupánevoti, yoko po'í koekúti ya xunáko Itukó'oviti ákoti po'í itoâti itúkea.

¹³ Ápeikopo koekúti indúke xapa kutípiti Kristu ya po'ínuhiko imokóvokuti nzuvó'oe ákoti indúká xepákukenoe? Ako poé'aku ngxixoku ngo'ítukeya koeku ámbeyea xepákuke. Poéhanemea itukapu vo'oku ákoyea indúkapu yávaha ya nóngoneke. Imákoikopo ngoêku indúkeovo koati váhere xâne koeku ákoyea mbaréxapinoe itukéti!

¹⁴ Kó'oyene usó ngóyenemaka ngáyukopeovo xepákukenoe. Yoko mopó'apenemo yarâ'a. Kóyeenemakamo ákoyea ingáya'ixapinoe ya nóngone, vo'oku haina mbihínoti úngeova ne apeínopiti, itea koati unako kékunoe ikéneke Itukó'oviti ngahá'a, itínoe kutí ngxixone nje'éxaxapa. Noixó íxea kalivóno, vo'oku haina énomone kousókinoe nókone ne há'a yoko êno, itea énomonehiko kousókinoe nókone ne xe'éxaxapa.

¹⁵ Koati usó ngoyêti ivóngooponeovo ya itukétike, koane inamá'axonemo ngxixovóneye motovâti keúkoponivo ikéneke Itukó'oviti. Itea koeku kurí'uxeovo ákoyea omótopopinoe ongóvo, kútea inamá'axoneoxo ako itíkonuke.

¹⁶ Únatikopo, inixeâtinoemeamo kaná'uyea ákoyea indúkapu yávaha ya koêkuti nóngone, itea kóyeenemeamo ápeyea koyúhote indúkeovo éxeati, koane índeamaka aúmbu'ikeopinoe.

¹⁷ Ínixepakopomea indúkeopi namúnge'exoku vo'ókuke ne xâne mbáhoe xepákuke huvo'óxoponopiti?

¹⁸ Émbemo Títu píhea xepakúke, koane ápemaka po'inu úti xoko Jesus mbáhoe xané'ieya. Ínixepakopo itúkeovo namukeópiti tiúketi ne Títu? Ako kalíhuina! Koáhati póhutine visóneu, úndi yoko Títu. Koáhati póhutinemaka kixoku vitúkeovo.

¹⁹ Kutí'inopinoemea xu'ikénetine ixómoyea ombósiko índokuxea yokóvo kitípi ákoyea váhere vítuke, úndi yoko nza'ínehiko, kutí'inoke yundoxínopiti. Itea ako kalíhuina kó'iyeaneye! Enepora yúnzo, koati yuho ovoxe Kristu, yoko koati nonékuke Itukó'oviti ngoyúhoyea. Uhá koêti ra indúke, koati ngaha'âti unátiyeya kêku ikéneke Itukó'oviti indúkinoake, itínoe ákoti omotóva ongóvo.

²⁰ Ngóhiyanapinoe ákoyeamo inú'ingapi kuteâti ne anjá'inopi ké'eyi ikéneke Vúnae, enepo nzimané'e xepákuke. Epó'oxo koimaiti kó'iyeanemakaye iséneunonu, ákoyeamo angútea kuteâti koêku kíxoneneo njokóyoke, keha'aínonuti índupa'ikea xâne. Ngóhiyanamaka ápeyea pu-vokókoti xepákukenoe, koane poe'áinoti isóneu po'ínuhiko xâne vo'oku iyokeovo itúkevo.

Ngóhiyanamaka ápeyea imaíkinovokokoti, yoko oposíkoti ketókeokoko, koane ápeyea va-heréxinokokoti yúho, yoko itúkoti xéti po'ínu, ikopítí'ikeati íha. Haina póhutine, itea koánemaka kapayásokinovokokotihiko, yoko ínati yumópokoko.

²¹ Yónoa ongóvo enepo aungápapu xepákuke, parexánu Itukó'oviti ndéyea, enepomo iyám vo'oku inú'ingopeakomaka éno xáne xepákuke ákoti ikatívéxa isóneuke ne pahúnevo. Énomone kuteáti ne ákoyea sayá'ikapeapa ne úhepune múyo vo'oku ixómoyea kaha'a sêno, koáne ne ikópítí'ikopeovohikomaka, itúkoti po'í koeakúti kuteáti ákoyea asása'i, koáne ne ákoyeahiko sayá'ikapa isóneuke koeku itúkeovo énomone ixomo yónoheixo isóneuke.

13

Hunókoku yútoe Poúlu yoko enékeake ne íhae Koríntu

¹ Yara koeku mbiheamo xepákuke kó'oyene, mopó'apenemo yarâ'a. Yoko haramo hóko úti kuteáti koeku emó'uke Itukó'oviti: "Enepo áva koyúhote ápeyea xáne váhere ítuke, konókoti pí'ayeá, áko'o mopó'ayeá xáne koyuhoáti noíxea, ina omotóva kutípeokono" kôe.

² Kuteáti ne yunzó'inopine yaneke pí'apeke nzimópi, ngayukoátine ngoyúhoepamaka kó'oyene. Koeku ákoyea malingapi kó'oyene, endó'okoati ne xáne pahukóvotihiko yanekóyo, ákoyeamo iyunzixa nzayá'ikea enepo aungápapu xepákuke. Haina póhutine, itea koánemaka ne uhá koeti po'ínuhiko xáne koetíneye ítuke.

³ Énomonemo yéxinoa itúkeovo Kristu koyuhó njokóyoke koeku kehá'ayi neíxinoe índuke kouhápu'ikinopiti indúkeovo koati kaná'uti ovoxe Kristu! Yoko haina ákoti xunáko ne Kristu ponópeopineo, koati éno xunáko kíxepineye.

⁴ Kaná'uteoxo kutí kó'iyea ákoti xunáko ne Kristu yaneko kuruhúxokono, itea kó'oyene, koati ainóvoti xunako Itukó'oviti ová koeku itúkeovo exepúkopotine. Yoko kuteáti koeku ákoyea xunáko ne Kristu kuruhúxokono, kúteanemaka koeku úti. Itea kuteátimaka iyúseyea xunáko ne Kristu enepo exepúkopo, énomonemaka koéneye úti vo'oku xunako Itukó'oviti vouúkeke, koeku vitúkeovo póhutipone xoko Kristu. Yane motovátimo huvó'oxeopineo úti ikéneke Itukó'oviti.

⁵ Yokómomopovonoe, neixoti itíkivoxo koati kaná'uti kutípiti Kristu, áko'o áko'oyea. Yapásika kíxeaku keúrapu'iki kaná'uyexao ne kívivoa. Vo'oku haina ákoti yexá kónokea ovo'ó kó'iyepi ne Jesus Kristu enepo akaná'uxo kitípi. Kene hakó'o, hainá'ikopo iti xanéna.

⁶ Yoko ngúxoá yéxinoe ákoyea vákoeneye kuteáti nê'e, undi yoko nza'ínehiko.

⁷ Koati vepemínopitinoe Itukó'oviti ya orásaum-ke ákoyeamo ápahuina váhere ítike. Yoko haina motováti kouhápu'ikeovo vitúkeovo koati únati kó'itúkeinoti Itukó'oviti, undi yoko nza'ínehiko, itea koati kaha'aínopitinoe uti itíki únatinoe koekúti, upánini kutí kó'iyea uti pahukóvoti, undi yoko nza'ínehiko ya ukékuke po'ínuhiko xáne.

⁸ Haina motováti vokópea ne kaná'uti kíxovókuti ápeinoke xunako úti sayá'ikea uti xáne, vo'oku poéhane vípiha tumúne motóvo vitúkea.

⁹ Koati elóketi vokóvo, undi yoko nza'ínehiko, enepo vakutêa xáne ákoti apayáso koeku ákoyea vokónokoa víkó'itukexea xunako úti sayá'ikeopi, koeku xuná'iyea iséneuke ikéneke Vúnae. Yoko énomone vepemo xoko Itukó'oviti ya orásaum-ke, itíkivonoemo koati úsotine koane ákoti konokínovati ikéneke Itukó'oviti.

¹⁰ Kó'inokeneye ra yúndoe koêku ángo'oyea xepákuke, maka enepo nzimané'e híyeuke íti, hákone ngonóko ingó'itukexea ne xunakóti poréxonuke Vúnae Jesus nzayá'ikea ne xáne pahukóvoti. Yoko enepone xunakóti pónenuke, koati motováti nzuvó'oxeopineo keúkuponivo ikéneke Itukó'oviti, kene haina ngaha'áti ngoésayu'ixepineo vo'ókuke.

¹¹ Kó'oyene ingopóvopitine, itínoe mbo'ínu xoko Jesus. Yapási'ixa keúnatikopivo ya uhá koeti kíxeku itíkivo. Hákone kutí kê ákoti kemâ ne injíko'okopike. Ópoehane yónoku iséneuke ikéneke Vúnae. Itúkapu úhepetike isoneúti yóvoheixo ákoti yakapákaka. Yanê'e, Itukó'oviti ovomó xoko péhutinoe. Énomone úkeaku ákoyea omótovokoko okovo xáne, koane úkeakunemaka uhá koeti úhepeti isoneúti.

¹² Yíhaikakanoe, siunoné kíxekókoti kuteáti kíxókokoku úti yúhoikeokoko úti, imeátinoe sasá'ikoke iséneuke vo'oku itínoe kopo'ínukokoti xoko Kristu. Yúhoikopinoemaka ne uhá koeti po'ínuhiko kasása'ipopo Itukó'oviti.

¹³⁻¹⁴ Itúkapu hána'itike seánakopi Vúnae Jesus Kristu, yoko hána'itike ákoyea omótovovi okóvo yóvoheixo, uhá ketínoe, xaneátimaka ne ákoyea haxákeapukoko iséneuke ikéneke Itukó'oviti, enepone ítukeinopike Sasá'iti Omíxone.

Hunókokune.

NGÁLATA

Yútoe Poúlu páhoe xapa kutípoti Jesus íhae Ngalásea

Yanekôyoke ike pihôpine ne Vúnae vanúkeke, enepohikoneko kutípoti Jesus, ainovo jûdeu. Ainovomaka xâne sirkunsidá koèti kuteâti páhoenoa Itukó'oviti ne Ábraum yanekôyoke, enepone koati túri ne jûdeuhiko. (Yíhaikamaka ne yutoéti hunókokuke ra Novo Testamento kouhápu'ikoati koèku ne **Sirkunsidá koèti** kixonéti.) Koeku xu'ikeneyea ike pihôpine Jesus ya vanúkeke, pihóne itóhineyea ne inámati íhíkavoti xapákuke xâne ákoti itukapu jûdeu, ákotimaka sirkunsidá akôe.

Enepora yútoe Poúlu yâye, hane yóno xapa xâne hokoti Jesus ákoti itukapu jûdeu ya poké'e íháxoneti Ngalásea. Yoko Poúlu itukóvo ne inúxoti koyuhó'inoatihiko ne inámati íhíkavoti omínovike Jesus.

Ipuhíkopeane Ngalásea ne Poúlu ukopónoti po'íke pitivóhohiko, ápe jûdeuhiko ákoti akutípo yuho Poúlu pihôti Ngaláseake, koyuhópoinoati neko kutípotihiko Jesus ákoyea takápapu ne íhikaxea Poúlu. Koyúhoinoamaka kónokea hókeahiko ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, koane kónokeamaka sirkunsidá kó'yieahiko motovâti sasá'ipea nonékuke Itukó'oviti.

Yupihovo ínixea Poúlu ákoyea aúmati ne kixoku íhikaxea nekôyohiko, vo'oku koeku símea Jesus Kristu yara kúveu mêm ivókinovo xâne koane koiteova ya pahúnevo, ákone apásika sirkunsidá kó'yiea ne xâne. Poéhane itina Jesus ovokóvoti kuruhúke motovâ kasása'íkopea. Énomone yutóxinoa Poúlu ra koyuhópeti, motovâti éxeahiko ne hokópote Jesus ya Ngalásea ákoyea po'i nókone, ákoti itukapu kúveovo Jesus. Éxokoahikomaka ákoyea itúkapu vo'oku hókeahiko ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse ovo'ó kó'inoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, itea koati vo'oku kutípea Jesus.

Ina itukínoa Poúlu íhokoake ne koekúti. Hane íhokoa koèku ne pi'âti xe'exa Ábraum mekúke, enepone Izimâe yoko Izáki. Enepone pi'âti xe'exa, kixo'èkoti pi'âti kixovókuti ákoti akutíko. Enepone Izimâe, xé'a Ábraum xoko ákau yêno, kixo'èkinoviti ítone xâne itúkea xunákoke. Énomone kuteâti ne jûdeuhiko íhíkaxoti itúkeovo vo'oku sirkunsidá kó'yiea ne xâne ponópinovo nonékuke Itukó'oviti. Kene Izáki, po'i xé'a Ábraum, enepone koyúhoinoake Itukó'oviti ápeyemo xoko koati yeno Ábraum, upánini ákoyea omótova koxé'exayea nê'e, kixo'èkoti kúveovo uti Itukó'oviti. Énomone kuteâti ne xâne kuvóvoti Jesus koane ítukeinovi kuruhúke motovâti ponópeovo nonékuke Itukó'oviti.

Kaná'uti sirkunsidá kó'yiea ne Ábraum kuteâti páhoenoa Itukó'oviti itúkea yanekôyoke, itea usóne kúveovo Itukó'oviti inúxotike. Koati kúveovo Itukó'oviti inuxô. Énomone itukóvo koati nokonéti, kene haína ne sirkunsidá kó'yiea xâne kuteâti íhikaxea po'ínuhiko jûdeu.

Túri ne yútoe Poúlu yuhoíkoti íhae Ngalásea

¹ Yundóxinopinoe, undi Poúlu. Undi ápostulu, pahoéti xapa xâne koyúhoyea emo'u Itukó'oviti. Haina xâne pahukónu. Hainámaka xoko xâne ukínonu xunakóti indúkeovo pahoéti, itea undi páhoe Jesus Kristu yoko Itukó'oviti, Há'a úti, enepone koexépukopoti Jesus ukópea xapa ivokóvoti.

² Uhá koeti mbo'ínu xoko Jesus, nza'íneheixone yâye, yúhoikopimaka, ífínoe ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti ya Ngalásea.

³ Itúkapu hána'ítike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a úti, yoko Vúnae Jesus Kristu yóvoheixone, koánemaka úhepetike isoneúti ukeâti xokóyoke.

⁴ Koati kuri'ókopovoti Itukó'oviti ne Jesus yaneko ivokínovovi, enepo porexópo ésa'i pahúnevo úti, motovâti koíteovovi ya xunákoke váhere kixovókuti yara kúveu mêm, kuteâti ahá'inoa Itukó'oviti, Ha'a úti.

⁵ Íháyu'ikakanaikopo Itukó'oviti uhá koeti káxe ákoti hunókoku. Énomoneoxo ákoeneyea.

Poéhaxo ne inámati íhíkavoti koyúhohi koeku Jesus, ako po'ínu

⁶ Yupihova iyúmbaxeovo kêku itínoe íhae Ngalásea. Ako yoríkonoe itévoki héki Itukó'oviti, enepone noivókoxopiti ya seánakovike Kristu, hekópoti íhíkavoti itúkohiu xâne, enepone mahi po'i inámati íhíkavoti íhae xoko Itukó'oviti.

⁷ Yoko haina inámati íhíkavoti íhae xoko Itukó'oviti nê'e. Kó'inokeneyea ne yúnzo, koáhati apéti xâne ákoti kayunúkapinoe íhikaxeopi, kahá'atimaka kópoe'akea ne inámati íhíkavoti omínovike Kristu.

⁸ Itea yusíkotini itúkeovo úndi yoko nza'ínehiko, áko'o itúkeovo koati ánju, enepone ovuxe Itukó'oviti ukeâti vanúke, koyuhó'inopinoe mahi inámati íhíkavoti íhae xoko Itukó'oviti,

itea hákoti itukóva kuteâti neko víhikaxopike yanekôyo, itúkapu ipíhohonone Itukó'oviti ipihóponovokutike nê'e ákoti hunókoku.

⁹ Kuteâti yunzómeku, ngáyukopinopeanenoma: Koêkuti koyuhó'inopiti ihíkavoti mahi omínovike Kristu, ákoti itukápa neko víhikaxopikene yanekôyo, itúkapu ipíhohonone Itukó'oviti ipihóponovokutike nê'e ákoti hunókoku.

¹⁰ Kutí'inopinoe koati ínixone xanéhiko unátíyeya ombósi'ixo indúkea? áko'o ínixone Itukó'oviti unátíyeya ne indúko. Ikítixanutinoe indúkoti isóneunonu xâne motovâti úhepeyeya isóneunonu? Ako kalíhuina! Eneponi angoéneye, ákoni indúkapu kaná'uti ovoxe Kristu.

Koeku Poúlu inâ noivókokoxono koyúhoyea koeku Jesus

¹¹ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, koati enjókopeatinoe ákoyea úkea isóneuke xâne ra inámati ihíkavoti omínovike Jesus, enepone ngoyúhone xapa xâne.

¹² Vo'oku haina xâne kauhápu'ikinonoa. Hainámaka xâne ihíkaxonoa, itea Jesus Kristu kauhápu'ikinonoa.

¹³ Yoko yeyékoxoanene ngixoku indúkeovo yanekôyo nzokoá'iko ne hó'e iyénonjapa júdeu. Koati ingoitoponoati kotíveti ne kutípohiko Jesus ho'uxínovoti itúke Itukó'oviti, ngaha'âti ungé'exeahiko.

¹⁴ Xapákuke iyénonjapa júdeu, koati úndi yupihóvo koukóponeovo ya hó'eke úti. Xapákuke kuteâti yé'akeneye njoénaena hokoâtimaka, úndi yupihóvoxo yuíxeovo hókea kixoku itúkeovo ne voxúnoekene, uti júdeu.

¹⁵ Yoko tumúneke ámbeyea yara kúveu mêm, noivokoxonune Itukó'oviti nzókea ya seánakonuke, koane iháxikonu indúkea itukexeonuke.

¹⁶ Simovóné kaxénaxeake Itukó'oviti kouátata'ixinonu Xe'éxa, iháxikonuti ngoyúhoyea koêku ne Xe'éxa xapa xâne ákoti itukapu júdeu, ako ápahuina xâne émbemone nóngone indúkea.

¹⁷ Muhíkova neko ápostuluhiko inúxoti ya undíke, páhoehiko Jesus koyúhoyea emó'u xapa xâne yanekôyoke, ákomaka nainjapanahiko ya Njeruzálem. Itea hara yónom Árabea yoko poké'e xe'ókuke, ina aungópovomaka ya Ndamásku.

¹⁸ Mopó'a xoénae ikénepo, ina mbího ya Njeruzálem noinjóponoti Péturu. Pí'a kúveu lúmingu óngoa xokóyoke.

¹⁹ Ako po'i ndokópone xapákuke neko inúxotihiko páhoe Jesus koyúhoyea emó'u ákoti itukapu Teáku, enepone koati ati Vúnae Jesus.

²⁰ Enepora yúndoenopinoe, iháke Itukó'oviti ngoyúhoyea itúkeovo koati kaná'uti ákoyea nzemékekexinapinoe.

²¹ Ikénepoke, ina mbího ya Sírea yoko Silísea koane poké'ehiko xêrerekuke.

²² Yoko avo éxanuhiko neko kutípoti Kristu ho'uxínovoti itúke Itukó'oviti ya Njúdeya. Koati ávoti naixánuhiko yanekôyo.

²³ Itea hara koe eyékouhiko vo'ónguke: "Enepone ikoítoponoviti kotíveti yanekôyo, kó'oyene itúkopovone koyuhoâti ra kaná'uti kixovókuti kutípone úti, mani áha uké'exea yanekôyo" koe eyékouhiko vo'óngu.

²⁴ Epó'oxo iháyu'ikohiko Itukó'oviti vo'oku ngoépokune.

2

Éxokoa Poúlu itúke ne po'ínuhiko inúxoti ko'ítuketi itúke Jesus

¹ Katoze koe xoénae ikéne, ina aungópovomaka ya Njeruzálem. Mbaranábe njáne yoko Títu.

² Mbihínoké vo'oku kouhápup'ikinonu Itukó'oviti yusikea mbíheea. Nzimoné'eya, énjokoa ne po'ínuhiko úti hokoti Jesus koêku ra yúnzo xapákuke xâne ákoti itukapu júdeu. Énomone ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus. Yákokxonoye vainóvone, úndi yóko'o ne inixóneti itúkeovo payásotihiko ya itúkeke Itukó'oviti, énjokoa koêku ne índuke, mbuvâti kutí kó'yeya ituketihí koêti ne índukeiko kó'oyene koánemaka ne únzeu yanekôyo, eneponi opoé'ainoahiko isóne ne índuke.

³ Kene ne Títu, njánena, po'ínu úti xoko Jesus, haina xâne sirkunsidá koêti. Koáhati ngerêku nê'e. Yoko enepohíkone inuxínoti itukéti imokóvokutike ya Njeruzálem xoko yónongu, ainovo sirkunsidá koêti, itea ako ápahuina xâne xapákuke inixoâti kónokea sirkunsidá kó'iyeamaka ne Títu.

⁴ Epó'oxo ákoni koyuhoâti kónokea sirkunsidá kó'yeya, eneponi hákotihiko neko júdeu urukuhí koêti xapákuke úti, itúkoheovoti po'ínu úti xoko Jesus. Poéhane kahá'ayea ivóko'okoponea unako koeku úti koeku kutípea úti Jesus, koékumaka víteova tiú'iko ne kixovókuti ya kúxoti hó'e úti. Yane mani kahá'atihiko káyukopeovi yane tiú'iti kóyeku úti xoko inúxoti hó'e úti.

⁵ Itea ako kalíhuina vitúkea ahá'inovi nekôyohiko, mará'inamo hako'óne iyusé'inopinoe ne koati kaná'uti kixovókuti nókone kitípi yane inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus.

⁶ Kene xapákuke neko inixóneti itúkeovo payásotihiko ítukeke Itukó'oviti ya Njeruzálem, ako ápahuina inixóati ápeyea óvaku ne ngxóku ngoyúhoyea emó'u Itukó'oviti xapa xâne. Yoko "inixóneti itúkeovo payásotihiko" ngó'inomeku, vo'oku yusíkoti itúkeovo teyonéti nekôyohiko, itea ya njokóyoke ako xâne payásoti nonékuke Itukó'oviti, vo'oku ako naívakaxa xâne nê'e, kutíkokane uhá koeti nonékuke.

⁷ Enephikonekôyo, ya koékuni ínixea ápeyea óvaku ne ngxóku ngoyúhoyea emó'u Itukó'oviti, exó kíxoanehiko indúkeovo koati páhoe Itukó'oviti xapákuke ne xâne ákoti itukapu júdeu ngoyúhoyea ne inámati íhíkavoti koyúhoti koeku Jesus, kuteátimaka koeku itúkeovo páhoe Itukó'oviti ne Péturu xapákuke júdeuhiko koyúhoyea emó'u.

⁸ Kuteáti itúkeovo páhoe Itukó'oviti ne Péturu koyúhoyea emó'u xapa júdeu, ngoánemaka xapa xâne ákoti itukapu júdeu.

⁹ Yane exó kíxoanehiko indúkeovo koáti noívokoe Itukó'oviti ko'ítukeyea ítuke. Enepone Teáku, Péturu yoko Xuáum, enepone ipíhonetí itúkeovo koati payásotihiko inuxínoti ítuke Itukó'oviti xapákuke, namúhohiko vó'um, koane vo'u Mbaranábe, exókovitihiko vitúkeovo ha'íne ya ítukeke Itukó'oviti, koane ínixeahikomaka póneovo ítúkeovomo úndi yoko Mbaranábe ko'ítúke xapákuke ne ákoti itukapu júdeu, koeku itúkeovo énomonehiko ko'ítúke xapákuke ne júdeu.

¹⁰ Poéhane íxíko'okeovihiko ákoyea inátapa vokóvo huvó'oxea úti ne xâne ákoti apeínoati. Yoko kóyekune indúkea njunáko ngxéaneyee.

Sayá'ikoa Poúlu ne Péturu ya Antiokíya

¹¹ Po'íke káxe pího ne Péturu ya Antiokíya. Simoné'eya, nzayá'ikoa vo'oku koati motokeáti kíxeokononeyee.

¹² Tumúneke símea júdeuhiko páhoe Teáku, ínikoahiko Péturu ne po'ínuhiko úti xoko Jesus ákoti itukapu júdeu. Itea simonéhiko neko páhoe Teáku, kuri kíxoane Péturu ínikeahiko, koane ahíkuxopeova, pikoti poé'ainoa isóneu júdeuhiko simóti, vo'oku ínikeahiko xâne ákoti itukapu júdeu.

¹³ Kúteanemaka ne po'ínuhiko júdeu hokoti Jesus, ha'íne Péturu, kutipasí koe Péturu kuríkea ínikeahiko. Muhíkova Mbaranábe, muyá'í isóneu koane hókea kixoku ítúkeovo ne po'ínuhiko.

¹⁴ Itea íninjoa ákoyea ítúka kuteáti ne páhoenovi kaná'uti kixovókuti yane inámati íhikaxovike Jesus. Énomone ngxínoa ne Péturu ya nonékuke uhá koéti: "Iti júdeu, itea hainá'iko ne kúxoti kixovókuti hó'e voxúnoekene héko. Enepone ítíkivo, koeku ákoyeane ítika ne kúxoti hókone voxúnoekene, koati kuteátinemaka kixoku ítúkeovo ne xanéhiko ákoti itukapu júdeu. Ná'íkopo koeti ítíkinoiko kúxoti kixóvoku úti, uti júdeu? Énomone ne kuri kíxi íniki ákoti itukapu júdeu. Koeku kó'iyeaneyee ne ítíkivo, koati íhíkexoati ne ákoti itukapu júdeu kónokeako ítúka kuteáti ne ítíkovo ke ngxíxoane."

Aínovo pahukóvoti, júdeuhiko koánemaka ne po'ínuhiko xâne

¹⁵ Kaná'uti vitúkeovo júdeu hokoti Itukó'oviti ukeátimekene, kene haina uti kuteáti ne xâne ákoti itukapu júdeu pahukóvotihiko, pó'itihiko hó'e.

¹⁶ Itea kóyeane véxea ákoyea ítúkapu vo'oku hókea xâne ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse ponópinovo nonékuke Itukó'oviti, itea koati vo'oku kutípea Kristu Jesus. Koánemaka úti, kutípoa úti ne Kristu Jesus motováti ponópeovo uti nonékuke Itukó'oviti koeku kúveovo uti Kristu, kene haina vo'oku vitúkea páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. Vo'oku ako ápahuina xâne ponopóvoti nonékuke Itukó'oviti vo'oku ítúkea páhoenoa yútoe Muíse.

¹⁷ Itea koeku kutípea uti Kristu, uti júdeu, voposíkoti ponóvoko úti nonékuke Itukó'oviti vo'óku, yane iyúseo vitúkevomaka xâne pahukóvoti. Koeku kó'iyeaneyee, ínani áva koéti: "Hainá'íkopomea vo'oku Kristu vitúkinovo pahukóvoti kuteáti koéku ne po'ínuhiko xâne ákoti itukapu júdeu?" Ínani akôe. Ako kalíhuina.

¹⁸ Itea eneponi aungápa ínzikaxopeamaka ne kúxoti kixovókuti ngúrene, hainápo, mani énomone kutí'inoke mbahukóvoti.

¹⁹ Hane ngoéneye nonékuke ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, kuteáti koeku ivokóvoti ákotine kúxone. Énomone ngoéneye nonékuke vo'oku ákoyeane ngúxa ponópeonu. Ngó'inokeneyee nonékuke, motováti itúkeovo inámati íhikaxevike Itukó'oviti ámbepino. Yaneko kuruhúxokono ne Kristu, kutí koémaka xané ngxóati kurúhuxeokono.

²⁰ Kó'oyene ákoneikopo ítúkapu úndi exópo koéku itea Kristu, enepone ovo'ó koepónuti, exópone ngoéku. Epó'oxo enepora ngóyeku ítukovo káxe, koati nguvóvoti Xe'exa Itukó'oviti, enepone ákoti omotóvonu okóvo, enepone kuri'ókovotimaka Itukó'oviti yaneko ivokínovonu.

²¹ Yoko eneponi omotóva ponópeovo ne xâne nonékuke Itukó'oviti vo'oku ítúkea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, yane ákoni itóponone ivókeovo ne Kristu. Itea haina énomone koéneyee inzóneunoa, ínapo indúkápu xâne ákoti ítúkoake ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti xoko Xe'éxa.

3

Kotívea isónেকে Poúlu kíxóvoku ne íhae Ngalásea

¹ Itínoe íhae Ngalásea, kutí kénœe xâne ákoti isónœu. Kutí kœe hehexókonotinoe, kutí'inoke itevóhikitinoe ne koati kaná'uti hó'e úti. Vo'oku yanekóyoke, koati keurápu'ikinokonoati koêku ne Jesus Kristu yaneko ivokóvo ya kuruhúke. Kutí koe koati neixoáti ya yukékuke.

² Enepo iná nemukoánoe ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, poréxinopeake Itukó'oviti vo'oku kékuna'ixivo itíki páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse vitúkea? Ako kalíhuina kó'iyeaneye. Koati iyúseoti itúkeovo vo'oku kívivo Jesus enepo koyuhóvone xepákuke.

³ Imáko itíkinovonoe ákoti isónœu! Iná kitípo Vúnae, koati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti íhinovonoe motováti penópivo nonékuke Itukó'oviti, haína? Kene kó'oyene, ainovó koe xináko íhipinovone, pe'okoáti itúkeovo vo'oku héki ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse penópinovomo nonékuke Itukó'oviti!

⁴ Yusíkoikopo itúkeovo vekohí keáti ne uhá koeti víkokunoe ikéneke Vúnae? Ako yusíka!

⁵ Enepone Itukó'oviti pahukínopeati ne Sasá'iti Omíxone ovo'ó kó'iyepoi, enepone itúkotimaka iyupánevoti xepákukene, kíxínoakene ye vo'oku kékuna'ixivo itíki páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse? Ako kalíhuina! Koati iyúseoti itúkeovo vo'oku kívivo Jesus enepo koyuhóvone xepákukene.

⁶ Noixó íxe koeku Ábraum mekúke. Koati kuvóvoti Itukó'oviti nê'e. Énomone ínixinoa Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti nonékuke.

⁷ Konokoátikopo yéxinoe itúkeovo xâne kuvóvoti Itukó'oviti itukóvoxo koati kaná'uti amósenopono Ábraum.

⁸ Yoko yutóxovo ya emó'uke Itukó'oviti ênoti xoénae tumúneke ápepe, itúkevomo ya kúveovo Kristu ponópeovomo xâne ákoti itukapu júdeu. Yane tumúneke ápepe ra koekúti, éxokokonoa Ábraum koêku ra inámati íhíkavoti koyúhóti kónokea kúveova xâne ne Jesus. Yoko énomone yaneko kíxôa Itukó'oviti ne Ábraum: “Ve'ókuke, únatimo koêku ne uhá koeti xâne yara kúveu mêum” kíxoane.

⁹ Énomone kutí'ino apêti unako koeku xâne ikéneke Kristu koeku kúveova, kuteátimaka koeku kúveovo Itukó'oviti neko Ábraum mekúke.

¹⁰ Itea uhá koeti xâne po'okoáti ponópeovomo nonékuke Itukó'oviti vo'oku itúkea páhoenovi yútoe Muíse vitúkea, poéhane íhiphonekonomo motóvo kúxea. Vo'oku enepo hákoti itukóda uhá koeti neko yutoéti, haramo kœe kuteáti koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyekú: “Uhá koeti xâne ákoti heú íxá itúkea ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, yonópótimo íhiphóponovokutike” kœe.

¹¹ Iyúseoneikopo ákoyea ápahuina xâne ponópótivo nonékuke Itukó'oviti vo'oku ítea heú kíxea itúkea ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, vo'oku hara koémaka emó'u Itukó'oviti: “Enepone xâne ponóvoti nonékuke Itukó'oviti, enepone kuvováti, itopónoatimo ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti” koémaka.

¹² Enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, haina kúveovo uti Itukó'oviti épemo, itea vitúkea páhoenovi konokóvoya, kuteátimaka kó'iyea emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyekú: “Enepone itukoáti uhá koéti ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti vitúkea, apeínoatimo ne inámati apéyeati ákotinemo hunókoku” kœe.

¹³ Koati Kristu koitóvovi yane maní vípíhóponeokono vo'oku ákoyea víta vitúkea ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. Koítovovi Kristu yaneko ahe'ókopovi, enepo itúkópovo ípíhópononeti ya kuruhúke, kuteáti koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koéti: “Ípíhópononeti ne uhá koeti xâne íxupáxoneti kuruhúke” kœe.

¹⁴ Kó'inokeneye, motováti itúkeovo vo'oku Jesus Kristu itóponea unako koêku ne xâne ákoti itukapu júdeu, kuteáti neko unako koeku Ábraum enepo ponopá Itukó'oviti mekúke. Énomonemaka kutí'inoke motováti namúkea úti ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, uti kuvóvoti Kristu, kuteátimaka koyúhoyea Itukó'oviti yanekóyoke pahúkeamo.

Yútoe Muíse yoko yuhó'inoa Itukó'oviti ne Ábraum

¹⁵ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, anéye ínzixoake ra koekúti. Énomone ne kóyeku úti, uti xâne yara kúveu mêum, enepo vitúko koati emó'úti. Enepo yutoxóvone koyuhópetike ne koati emó'úti, koane vípíhone víháya, yane ákone oxéne vaúkoepa ne yuho úti. Ákone yusíka vípokea, áko'o vípíhea po'í yuho utíya.

¹⁶ Kúteane koeku yuho Itukó'oviti mekúke, enepone koati úsotine yíhu ákoti kayukápapu. Énomone neko yuhó'ino Ábraum koane ámoriponomo. Yoko amósenopono Ábraum ako ákoe, ínapo itukapu kíxoti opoíkóvoti xâne. Itea ámoriponomo Ábraum kó'inoke, vo'oku koati póhuti xâne ya xapákuke amósenopono kíxo. Yoko énomone ne Kristu.

¹⁷ Hara ngahá'a ngaúhupu'ikinopinoe: Koeku ápeyea yuhó'inoa Itukó'oviti neko Ábraum, koati úsotine yuhóti mekúke, ako yusíka itúkeovo Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse ipokôa, vo'oku inuxóne neko yuhó'inoa Itukó'oviti ne Ábraum. Kene ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, koaturu sentu tirinta koe xoénae ikénepo, ina apê. Iyúseaneikopo ákoyea oxéne nekóyo uké'exoepea xunáko neko inúxoti yuho Itukó'oviti xoko Ábraum.

¹⁸ Enepone únati koépokumo úti, kixínovike Itukó'oviti ikó'iparaxeovimo, eneponi itukapu vo'oku vitúkeane ne páhoenovi Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse namúkinoe úti, yane ákoni itúkapu vo'oku kaná'uko yuho Itukó'oviti kousokeovomo. Itea enepo iná koyuhó'ino Ábraum ne Itukó'oviti poréxeamo, ákotimaka ésa'ixeake, koati iyúseoti kousokeovomo vo'oku kaná'uko ne yuho Itukó'oviti.

¹⁹ Ínani áva koêti: "Ná'ikopo koeti poréxinovea Itukó'oviti ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse?" Poréxinoveake Itukó'oviti motováti ákoyea vituka váhere, koeku kúxeokono símea neko ámoripono Ábraum. Énomone neko kixínovike Itukó'oviti enepo itukínoe neko koati yuhóti ákoti aukápapu ikéne.

Yoko iná porexôa Itukó'oviti neko Ponóvoti Kixovókuti, hane évekinoe xoko ovóxehiko íhae vanúke, enepone ánjuhiko. Ina apémaka xâne, enepone Muíse koyuhópinoati ne xanéhiko.

²⁰ Yane iyúseo ákoyea ponó ákoe xoko Muíse neko Ponóvoti Kixovókuti yuho Itukó'oviti, koeku ápeyea évekoaku Itukó'oviti mekúke. Kene neko yuhó'ino Ábraum, ponó kôe xokóyoke, vo'oku koati pohúxinovati Itukó'oviti iná koyuhó'ino Ábraum.

Ápeinoke ne yútoe Muíse

²¹ "Enepone yuho Itukó'oviti koati yuhóti ákoti aukápapu ikéne, koyúhoti kíxoakumo Itukó'oviti ne xâne kuvováti, hainá'ikopo okopáti Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse?" koémea iséneu. Ako kalíhuina. Vo'oku eneponi áva ponóvoti kixovókoti apêti xunáko poréxeovi inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti, yane mani ponopóvoti úti nonékuke Itukó'oviti vo'ókuke.

²² Itea koyúhoa emo'u Itukó'oviti itúkeovo pahukóvoti ne uhá koeti úti, uti xâne. Yane motóvaikopo itúkeovo ya kúveovo uti Jesus kousokeovo neko koati yuhóti ákoti aukápapu ikéne, yuho Itukó'oviti mekúke kíxoakumo ne xâne kuvováti.

²³ Yaneko avô'o síma Jesus Kristu, koánemaka kaxena kúveova xanéhiko, koati Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse exô koeku úti, uti xâne yara poké'e. Kuteáti koeku xâne kókohiyana kixóixoneti motováti ákoyea píhahea, énomonemaka koéneye úti opékuke xunako Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, kuxoáti úti ne símope Jesus koane kaxena kúveova úti, enepone konókoti kouátata'ixeovomo.

²⁴ Enepone koeku úti nonékuke ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, kutí koe koeku kalivôno namú kixóixeekonoti vó'u apê hirikoáti. Énomonemaka kixó'ovineye ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse tukú koeti símope Kristu. Kutí koe iyonó'oviti xoko Kristu nê'e, motováti ponópeovo úti nonékuke Vúnae vo'oku kúveova úti.

²⁵ Itea kó'oyene koeku úrukeovo kaxena kúveovo uti Jesus, ákone itúkapu ne omo'óvitimeku víhuinovoiko, enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

²⁶ Kene itíponenoe koati xe'éxapo Itukó'oviti, uhá ketínoe koeku kívivo Kristu Jesus.

²⁷ Vo'oku uhá koeti kasása'ipupo Kristu xepákuke, enepohikone ahiúti ya iháke, í'yuse kóye ne kixóvoku Kristu xokóyoke yane inámapoti kixoku itúkeovo.

²⁸ Énomone ákoino po'é'aku júdeu nonékuke Itukó'oviti ya po'ínuhiko xâne ákoti itukápa. Kúteanemaka koeku akaúti yoko ákoti itukápa, koánemaka hóyeno yoko sêno nonékuke Itukó'oviti, vo'oku péhapoanene ya xoko Kristu Jesus.

²⁹ Koeku itíkivonoe xanena Kristu, itínoemaka amósenopono Ábraum, koane itínoemaka kíxo ne Itukó'oviti yaneko koyuhó'ino Ábraum mekúke ápeyeamo unako koêku ne amósenoponomo.

4

¹ Enepora yunzó'inopinoe, hane koéneye xâne apêti íkuinoakemo há'a. Koêkuiko itúkeovo kalivôno ne xâne, yusíkoti hoénaxeekonone namúkoapeamo neko íkuinoakemo há'a, itea koêkuiko ávovea namúkapa, ako po'é'aku ya ahinoêti

² vo'oku ápeyea exeáti koêku koane ápemaka koyonóati ne námoepomo tukú koeti simápu kaxénaxeake há'a namúkoapeakumo.

³ Énomonemaka koéneye úti yanekóyoke, uti xâne yara kúveu mêm, vovóheixoiko opékuke xunako kúxoti kixovókuti hó'e úti.

⁴ Itea simovóne kaxénaxeake Itukó'oviti, yane pahúkoa neko Xe'éxa yara kúveu mêm ipúhikea xoko sêno kuteáti uhá koeti xâne. Yaneko ipuhíkone yara kúveu mêm, hane exeá'iko koêku ne xanéhiko Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

⁵ Simínoke ne Xe'exa Itukó'oviti yara kúveu mêmum motovâti koíteova ne xanéhiko hokoâti ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, koane poréxea itúkeovohiko koati kaná'uti xe'éxapo Itukó'oviti.

⁶ Kene kó'oyene koeku itúvivonoe xe'éxapone Itukó'oviti, pahúkoa Itukó'oviti ne Sasá'iti Omíxone Xe'exa ovo'ó kó'iyepinoe. Énomone kutí'ino "Paí, iti Nzá'a" kixeâti ne Itukó'oviti.

⁷ Hainá'ikonoe iti kuteâti ahinoêti kó'oyene, itea itúponenoe koati xe'éxapone Itukó'oviti. Epó'oxo koeku itúvivo koati xe'éxapo, itikenemaka ne uhá koeti únatinoe koekúti aha Itukó'oviti poréxea ne xe'éxapone.

Yónoa isóneu Poúlu ne íhae Ngalásea

⁸ Yaneke avô'o yexâ ne Itukó'oviti, koati itínoe kuvóvoti ho'éti ákoti itukapu koati kaná'uti Itukó'oviti, kutí kixeâti Itukó'oviti.

⁹ Itea kó'oyene, koeku yéxinenoe Itukó'oviti, áko'o koeku poréxeopineno Itukó'oviti yéxi mani koeti yúnzo, ná'ikopo koeti kehá'aino yaúkopivo xoko kúxotihiko kixovókuti ákoti xunáko, enepone hó'e xâne nóvo ákotimaka itópinovike? Ná'ikopo koeti kehá'aino yaúkopivo yóvi opékuke xunako kixovókuti kuteâti?

¹⁰ Yupíhovo yíxivo koekútihiko kuteâti káxehiko mahi sasá'iti, koane kohê, xoénae yoko po'ínuhiko káxe haxaéti.

¹¹ Koati ngohiyánapitinoe. Koímaiti kutí kó'iyea ákotine itópinovike ne uhá koeti índuke xepákuke.

¹² Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, íkitipisikapunu yane ákoyeane ínzuinapa ne kúxoti kixovókuti nzó'e, vo'oku indúkopovone kuteâti itínoe ákoti itukapu júdeu. Ako váhere ítekeinonu yanekôyoke tukú koeti kó'oyene.

¹³ Yéxoanoe itúkeovo vo'oku ngá'arinyea yanekôyo ongínoke xepákuke iná ngoyuhó'inopea ne inámaiti íhikauvoti koyúhoti koeku Kristu.

¹⁴ Upánini itúkovo tiú'itinopinone neko arínem, itea ako yókoemoke'enu, epó'oxo ákomaka pivánu vo'ókuke. Itea ivévakonu kutí'iyea undi ánju, enepone ovoxe Itukó'oviti ukeâti vanúke, áko'o kutí'iyea undi koati Vúnae Kristu Jesus.

¹⁵ Ná'ikopo ne hána'iti elókeko yokóvo, enepone yeópone yanekôyo? Koâti inzayú'ikoti unako iséneunonu yanekôyoke nga'aríne. Mani usokó kéyeyi meréki ne yúke peréxinoa eneponi omotóva.

¹⁶ Kene kó'oyene, koímaiti mbúveokono vo'oku ngoyúhoinopi kaná'uti koekúti, kuteâti ovópiku ikéneke Vúnae.

¹⁷ Enepohikoneko xâne íhíxaxoponopiti ingénepoke, kutí koe kaha'aínopiti unako kêku iyúni'ikinopineno, itea pohúneti kahá'ati tetúkea ke'ínikoneyinu, motovâti itúkeovo énomone hekóponoe.

¹⁸ Haina ngoêti itúkeovo váhere viyúni'ikeokono. Únati nê'e, itea konókoti itúkeovo ponóvotike isoneúti, koane hainámaka pohúneti ambê xepákuke.

¹⁹ Itínoe íhae Ngalásea kutí ngíxone nje'éxaxapa, kuteâti koeku sêno koítoponeovo kotíveti enepo ipuhíko xe'éxa, énomopoikonemaka koéponeye eómbone ve'ókukenoe, ngaha'ati í'yuse kóyeyea ne kixóvoku Kristu ya xikóyokenoe.

²⁰ Ehá'ani ámbeyea xepákuke kó'oyene motovâti enzá'ikea ngixoku enéngéopinone, vo'oku yara koeku kó'oyene, ako énja ne mani yunzó'inopinone.

Kixó'ekone éxetina pí'âti sêno, Ága yoko Sára

²¹ Yakámokenonu, itínoe kahá'ati óvoheixea opékuke xunako Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. Ákoikopo yéxa koêku ne yutoxóvotiya?

²² Énomone ne yutoéti koyúhoti pí'ayea xe'éxa neko Ábraum, xe'éxa xoko Ága, enepone ákau yêno, koane xoko Sára, koati yêno.

²³ Enepone ápeyea xe'éxa xoko ákau yêno, koati kuteâti koeku ápeyea uhá koeti po'ínuhiko kalivóno yara kúveu mêmum. Itea enepone xe'exa Ábraum xoko koati yêno, ápeinoke vo'oku êno xoénae tumúneke ápeyea, koyúhoane Itukó'oviti ápeyeamo.

²⁴ Ápe koati kixó'ekinovike ra kixovókuti. Enepone pí'âti sêno, hane kixó'eko pí'âti kixovókuti itúkeino xâne ne Itukó'oviti. Enepone póhuti sêno yane pí'âti, mópoina Sinâi kixó'eko, yutóxovoku ne Ponóvoti Kixovókuti, enepone kutí kixoti xâne akaúti koeku óvoheixea opékuke xunáko. Énomone kixó'eko ne Ága.

²⁵ Koati kixó'ekoti mópoina Sinâi ya Árabea neko sêno. Hanemaka kixó'eko pí'ativokona Njeruzálem kó'oyene, koánemaka ne xanéhiko ovâti. Koatíhiko kutí koeti kaúti koeku óvoheixea opékuke xunáko ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

²⁶ Itea enepone iháxonetimaka Njeruzálem, pítivokona Itukó'oviti ovoti vanúkeke, ako akútea koeku kaúti. Énomone ne kutí kíxone uti véno, uti iteóvati xunáko ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

²⁷ Yoko énomone kuteátimaka koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti vo'ókuke, enepone koéti:

“Aéloke yokóvo, iti ákoti xe'éxa, iti ákotimaka koxé'exayea. Kéhanaka yemó'u elókeyea yokóvo, iti ákoti eópeaku ohone kalivôno. Vo'oku itínemo xu'inâ xe'éxaxapa, iti sêno sikhí kixonéti, yane sêno ko'ímati” kôe. *Izâiya 54.1*

²⁸ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, koati itínoe xe'éxaxapa Itukó'oviti vo'ókuke neko koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne, yuhu Itukó'oviti itúkeamo, kuteâti koeku xoko Izáki mekúke.

²⁹ Yoko kuteâti koeku itúkeovo xe'a ákau yeno Ábraum ikoítopenoa kotíveti ne po'i xe'a Ábraum nóvo, enepone ápeinoke vo'ókuke xunáko ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, koá'ikonemaka kó'oyene ne xâne ikó'inamaepo Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti itúkeovo ikoítopenoa kotíveti ne xâne kutí koeti akaúti opékuke xunáko ne kúxoti kixovókuti hó'e.

³⁰ Ná'ikopo kó'eye yuhó'inovi ne emo'u Itukó'oviti vo'ókuke? Hara kôe: “Konókoti kópuhikopeokono ne akaúti koánemaka xe'éxa, vo'oku ako námoepo ne xe'exa akaúti xoko há'a. Haina kuteâti kixóvoku ne po'i xe'exa ákoti itukapu akaúti, enepone apêti námoepo xoko há'a” kôe.

³¹ Neíxoaneikopo itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, haina uti kutí koeti xe'exa akaúti, itea uti xe'exa ákoti itukapu akaúti, koeku víteova xunáko ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

5

Poé'aku ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse yane itukeinovi Kristu

¹ Koítinovovike Kristu motovâti víteova vóvoheíxa opékuke xunáko ne kúxoti kixovókuti hó'e xâne mekúke. Kéxuna 'ixapuikopo ikéneke Kristu. Hako yaukópovo yóvoheíxi opékuke xunako kixovókuti kutí kixópitinoe akaúti.

² Ivévaka ra yúnzo, undi Poúlu: Enepo itikâ ne ahá'inopi xâne koyúhoti kónokea sirkunsidá ké'iyi motovâti koíteovopi Itukó'oviti, yane ákonemo itópoinopike ne itukeinovi Kristu kuruhúke.

³ Aúngopamaka ngó'iyea: Uhá koeti xâne xepákuke itúkoti yuhó'inoa po'ínuhiko xâne koyúhoti kónokea sirkunsidá kó'iyea, konokoátimaka itúkea ne uhá koeti po'ínuhiko yutoéti ya Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

⁴ Itínoe oposíkoti ponópeovo nonékuke Itukó'oviti koeku itíki ne yutoéti ya Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, koeti yahikúxopivoati ne Kristu koánemaka ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti ya xoko Kristu.

⁵ Kene úti, hara itukóvo hána'iti kúxoixone úti véxone kóusokeovomo, énomone ne ponópeovo úti nonékuke Itukó'oviti vo'ókuke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xoko úti, koeku kúveovo uti Jesus.

⁶ Yusíkoti sirkunsidá kó'iyea xâne, áko'o ákoyea sirkunsidá ákoe, ako yuvâti. Ako itópoinovike nê'e ya ikéneke Kristu Jesus. Itea hara konokóvoxo, kúveovo uti Vúnae. Yoko enepone kaná'uti kúveova úti, iyúseo ya ákoyea omótovokoko vokóvo.

⁷ Nóvo, koati úti héki Jesus, kutí'ikopo itopópi ákoinoke opónovo héki ne kaná'uti kixovókuti hó'e úti?

⁸ Enepone ípokeovo iséneuno, haina ukeâti xoko Itukó'oviti, enepone ihaxíkopiti héki Kristu.

⁹ Puyákanapa yokóvo ra kixonéti koéti: “Enepone kalihú koeti kohiyákopeti, heú kíxoa kohiyakea ne xánena” kôe.

¹⁰ Itea ya ikéneke Vúnae, koati nguvonópitinoe kutí'iyeamo inzóneu ne iséneu yara koekútihiho. Itea enepone kopoe'akexoti iséneu, ákomo íteapa ne ipihoponeokonomo, yusíkoti itúkeovo payásoti áko'o ákoyea apáyaso.

¹¹ Kene úndi, itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, eneponi akaná'u ngoyúhoyea xapa xâne kónokea sirkunsidá kó'iyeahiko, maní'ikopo apêti xâne ikoítopenonuti kotíveti vo'ókuke? Eneponi akoéneye yúnzo mberekáxo Jesus yoko ivókinovovi ya kuruhúke, ákoni poe'aínonuti isóneu.

¹² Enepoihikone koesáyu'ixopitinoe, koyúhoti kónokea sirkunsidá kó'iyea xâne motovâti ponópeovo nonékuke Itukó'oviti, ehá'ani itúkeovo énomoponehiko koesáyu'ixopovo.

¹³ Kene itínoe mbo'ínu, iháxikinopike Itukó'oviti héki, kaha'aínopiti ítivoa ne yóvoheíxi opékuke xunako kúxoti kixovókuti hé'e. Itea enepone ítivoa, hako pe'okôa itúkeovo énomone kutí'inoke motovâti itíki koêkuti váhere úhepune miúyo yâha itíki, vo'oku ápeyee oxene sasá'ipea úti ya hána'iti seánakovi Itukó'oviti. Ya koêkuni ké'iyineye, konókoti yíxivo hívo'oxikoko vo'oku ákoyea omótovokoko yokóvo.

¹⁴ Vo'oku enepone póhuti páhoenokono úti vitúkea kousókoati uhá koêti neko po'ínuhiko páhoenoví yútoe Muíse, hará'a: "Hako motová yokóno ne po'ínuhiko xâne. Kuteâti kixérovoku ákoyea kemáxatikapapu, énomonemaka íxeaneyé ne po'ínuhiko xâne" kôe.

¹⁵ Itea enepo yakuteânoe kixóvoku hó'openohiko ixómoti aruxúkoko, koane ixómoti okopókoko, neixapu mará'inamo yuké'exapakaka.

Kúxoti kixoku itúkeovo xâne koane inámapoti koépoxo xoko Kristu

¹⁶ Hara ngxópinoe: Konókoti itúkeovo Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti exó kêku. Yane ákonemo itúkapu kúxoti kixévoku, enepone váhere yâha kíxivoa, pahukó xikóyokenoe.

¹⁷ Vo'oku koati pó'iti ne ahá'inoví Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti yane kúxoti vâha kíxeova úti enepo avô'o vainámapo. Koati okopókoti ne pi'âti. Énomone tiú'ino itíki ne únatinoe koekúti mani yâha itíki.

¹⁸ Itea itukovo Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti exó kêku, yane ákone itúkapu opékuke xunako Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse yóvoheixonoe.

¹⁹ Yoko koati iyúseoti koêku ne kúxoti kixóvoku xâne, enepone váhere âha kíxeova. Énomone ne ákoyea sayá'ikapeapa ne úhepune múyo vo'oku ixómoyea kaha'a sêno, koánemaka ikópiti'ikeovo itúkoti po'i váhere koekúti kuteâti ákoyea asása'i, yoko ákoyea sayá'ikapa isóneú koeku ixómoyea itúovo énomone yónoheixo isóneú.

²⁰ Ina apémaka ne kúveovo sánduhiko, koane hokéxeokoko, púveokoko, koane okópeokoko. Ina keno'ókomaka ne ákoyea aúhepe isóneú xâne vo'oku ákoyea itápanea unako koêku ne po'ínuhiko xâne, koane itúkeovo ipúhokovoti, yoko kahá'ayea kapáyasokeovo itúkeovo poéhayeane unatí koêku, koánemaka yumópeokoko, yoko hazákeovokoko.

²¹ Ina apémaka ne ixómoyea poé'ainoa isóneú ne po'ínuhiko xâne vo'oku íyokeovo itúkeovo, yóko'omaka ne kohíhiyeyá, koane yetorehí kó'iyeyá xapa ayuíti, yoko po'ínuhiko koekúti kuteâti. Vo'ókuke ra koekúti, hara ngxópinoe kó'oyene, kuteâtimaka yunzó'inopi yanekóyo: Enepone xâne koetíneye kixoku itúkeovo, ákomo yanapa natíxokuke Itukó'oviti vanúkeke.

²² Itea hara koe pôreú ne ovo'ó kó'iyeevó Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti: ákoyea omótoovokoko vokóvo, yoko elókeyeyá vokóvo koane kasá'iyeyá vomíxone ákoti vakapákaka, yoko vitúkeovo xâne ákoti ímauvo. Ina apémaka ne vitúkeovo seánati yoko itípakovoti koane koxuná'ixovoti ákoti aukápapu ikéne.

²³ Ina keno'ókomaka vitúkeovo xâne itúpa'ikoti yoko véxeamaka sayá'ikopeovo úti. Koeku kó'iyeaneyé kixoku vitúkeovo, ako apásika ápeyeyá yutoéti kuteâti yútoe Muíse, enepone Ponóvoti Kixovókuti, ipíkovi vitúkea koekúti kuteâti.

²⁴ Enepone xâne kutípoti Kristu Jesus, kuríkopane ne kúxoti kixoku itúkeovo, enepone ixómoyea kaha'a itúkea váhere úhepune múyo vo'oku kahá'ayea sêno, yoko po'ínuhiko koekúti kuteâti. Kutí koe ixupáxoati kuruhúke motovâti uké'epea xokóyoke, kuteâti koeku enepo ivokóvo ne xâne kuruhúxokonoti.

²⁵ Koeku vitúkeovo xâne óvoku Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, konókoti itúkeovo énomonemaka exó koeku úti ya uhá koeti vitúkovoke.

²⁶ Hako vitukovo xâne ihayú'ikopovoti. Hákomaka vimaíko po'ínuhiko xâne. Koane hákomaka poe'aino visóneú koékuti xâne vo'oku víyokeova itúkeovo.

6

Konókoti huvó'oxeokoko úti koúkoponeovo úti ikéneke Vúnae

¹ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, enepo áva po'ínu úti ikoroe váhere kixovókuti, yéxaka kónokea ponópeovo koane aúkopeovo únatiné, itínoe koxuná'ixovoti ikéneke Kristu. Itea itupa'ii íxea ákoti kepáyáskinapa, koane yokóhiyanavo vo'oku mani motovâti itúkeovo íti ikorókovomaka váhereke enepomo híxepákana.

² Hivá'axakaka yane tiú'iti koekúti simópitinoe. Yane keusókoatinemo ne Ponóvoti Kixovókuti páhoenoví Kristu vitúkea.

³ Vo'oku enepone xâne xepákukenoe ikútixapovoti koati teyonéti itea ako akána'u itúkeova, koati aupú'ikopovoti.

⁴ Póhutihiko úti, konókoti komómopea uti vítuke, noíxoti uti unátiyeyá, áko'o ákoyea aúntati. Itukápuxo únati, motóva elókeyeyá vokóvo vo'ókuke, ákoti vokonókoa komómoyea uti anú'ukea unako koeku itúke po'ínhiko xâne.

⁵ Vo'oku póhutihiko úti, anéye hó'exeovike Itukó'oviti, enepone kutí koeti íkoinoxeovike, nókone úti vitúkea.

⁶ Enepone xâne ihíxaxokonoti emo'u Itukó'oviti, konókoti huvó'oxea ihíxaxoati ya nókoneke, hazakínoati ne únatiné koekúti itúkeovo.

⁷ Hako yaupú'ikopovo yarâ'a: Ako itoâti aúpu'ikea ne Itukó'oviti. Itukovo itúkoti váhere ne xâne, váheremakamo ne námoepo xoko Itukó'oviti. Itukovo únati ne itúke, únatinamakamo

ne námoepo, kuteâtímaka koeku xoko xâne nôti. Enepone ake nonéti nóne, énomone exôa kó'iyevoku ehópo.

⁸ Enepone xâne yuixóvoti itúkea ahápinovo, yoko váhere âha kíxeova, hanemo itukóvo námoepeo hunókokuke, évokopeovomo. Itea koeku yuixeova xâne itúkea ahá'inoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, porexoâtimo Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókokoku xoko Itukó'oviti.

⁹ Hako vimáxovo vitúkea únati, vo'oku simapúne kaxéna, enepo hákoti imaxovó kixôa úti, apétimo únati námoepeo úti.

¹⁰ Ya koêkuiko ápeyea kaxéna motó'iyevaku vitúkea únati, yusikóneikopo vitúkinoa únati ne uhá koeti xâne, ínapoxo ne po'ínu úti kutípoti Jesus kuteâti úti.

Ikopóvati Poúlu ne íhae Ngalásea

¹¹ Yokómomanoe pu'íko ra létara yara yúndoe, vo'oku itúkeovo koati yutoe vó'um rá'a.

¹² Koati xâne kahá'atihiko úhepeyea isóneunoa po'ínuhiko, énomone koyuhó'inopinoo kénoki sirkunsidá ké'iyi. Koáhati puvoti íkoitoponeokonono kotíveti kuteâti mani kúxone eneponi okoyúhoahiko xapa xâne itúkeovo pohúneti ítukeinoví Jesus ya kuruhúke koitóvo xâne ya pahúnevo.

¹³ Vo'oku muhíkova neko xâne sirkunsidá koêti, ako itúka ne po'ínuhiko páhoenaa Ponóvoti Kíxovókuti yútoe Muíse itúkea. Poéhane kahá'ainopinoo sirkunsidá ké'iyi motovâti Vúnae íkeokono koeku éxokea po'ínuhiko xâne itíkivo íhikau itikoâti ne ahá'inopi.

¹⁴ Kene úndi, ákomo ápahuina koekúti ngahána'íkinokonoke ákoti itukapu vo'oku ivókinovovi Vúnae Jesus Kristu ya kuruhúke. Koati vo'oku ivókinovovi, ákoino íyevom yara kúveu mêmum. Kutí koe uké'etine ne úhe'ene mêmum njokóyoke epó'oxo kutí koémaka angó'oti nonékuke.

¹⁵ Yoko haina sirkunsidá kó'iyea ne xâne, áko'o ákoyea sirkunsidá ákoe itukóvo ne hána'iti koekúti, itea hara konokóvoxo, vinámapea xoko Itukó'oviti.

¹⁶ Uhá koeti xâne hokoâti rá'a, itúkapu úhepetike isoneúti íhae xoko Itukó'oviti, koane hána'itike seánakoa Vúnae óvoheixo. Itúkapu énomonemaka óvoheixo ne uhá koeti xanena Itukó'oviti, enepone koati kaná'uti amósenopono Ábraum.

¹⁷ Ukeâti kó'oyene, koati iyúseoti koêku ra kixovókuti. Ákoneikopo okónokovo po'í yúnzo, vo'oku anéye muyónguke hoénaxovope indúkeovo ovoxe Jesus, enepone ike ókinenu íngoitoponeokono kotíveti vo'oku ngoyúhoyea emó'u.

¹⁸ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, itúkapu hána'itike seánakopi Vúnae Jesus Kristu yóvoheixo.

Énomone ákoeneye.

Hunókokune.

ÉFEZIU

Yútoe Poûlu páhoe xapa kutípoti Jesus íhae Éfezu

Enepora yútoe Poûlu, hara yóno xapa kutípoti Kristu ya pitivóko iháxoneti Éfezu. Anú'uko pi'áti xoénae óvoheixea Poûlu yaneko pitivóko íhikaxea emó'u Itukó'oviti. Hara óvo koyuhoáti xoko Átu 19.10. Yane avo áxu'ikene xoénae ikénepo, yutóxo Poûlu ra koyuhópeti. Yoko ika'ákovokutike óvo ne Poûlu ya po'íke pitivóko yaneko yutoxôa. Enepoíhikone xâne íhae Éfezu, haina júdeu. Ákomaka éxahiko ne koati kaná'uti Itukó'oviti yanekóyoke. Yane yútoenoa Poûlu, éxokoa ne hána'iti isóneu Itukó'oviti ho'úxoepamo ne uhá koeti ovóxe ovoti vanúkeke, koánemaka ya poké'eke yaneko káxe hoénaxone ho'úxoepakumo.

Yane inúxoti mopo'áti kápítulu, koúrapu'ikoa Poûlu koèku ne hokópoti Jesus itúkeovo póhutipone xoko Vúnae, júdeuhiko koánemaka po'ínuhiko ákoti itukapu júdeu. Koáhati póhutipone nonékuke Itukó'oviti ákotine haxakeápukoko, vo'oku ituke Jesus kuruhúke, koánemaka vo'oku ovo'ó kó'iyea ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

Ya kapitulu 4 yonoti kapitulu 6, koyúho Poûlu koèku ne inámati koépoku xâne kutípoti Jesus koeku itúkeovo Jesus kotútihiko. Enepone kalivónohiko, koyúhoinoa Poûlu kónokea kutípea há'a yoko éno. Kene hóyeno yoko yéno, éxokoa kónokea ákoyea omótovokoko okóvo. Kene ahinoètihiko hokoti Jesus, pahúkoa kutípeahiko pátarauxa, koane pónea kixoku ko'ítukeya. Yoko aínovonemaka nókone úti véxea yara íhikauvoti, koane nokone uti vitúkea koeku hókea uti Jesus.

¹ Yundóxinopinoe, undi Poûlu. Undi ápostulu, páhoe Jesus Kristu koyúhoyea emó'u xapa xâne, kuteátimaka ahá'inonu Itukó'oviti indúkea. Yúnzoikopi, itínoe kasása'iupo Itukó'oviti ya pítivokona Éfezu, itínoe koati kuvóvoti Kristu Jesus.

² Itúkapu hána'ítike seánakopi Itukó'oviti, Há'a úti, yoko Vúnae Jesus Kristu yóvoheixonoe, koane úhepetike isoneúti ukeáti xokóyoke.

Unako koeku úti ikéneke Itukó'oviti vo'oku itúkeinovi Kristu

³ Viháyu'ikaikopo Itukó'oviti, Há'a koane Únaemaka Vúnae Jesus Kristu, enepone porexó'oviti uhá koeti kó'iyevokoku únatinoe koekúti ukeáti vanúkeke xoko Kristu, enepone uhá koeti nókone úti vukóponea ikéneke.

⁴ Tumúneke ápeyea ra mêum, noívokoxovine Itukó'oviti vitúkeovomo sasá'iti nonékuke koeku kutípea uti Kristu, koane vitúkeovomakamo ákoti ovo'oviku kopití'iti. Koane vo'oku ákoyea omótovovi okóvo,

⁵ noívokoxovine yanekóyoke yane koati únati ahá'inovi, kaha'aínoviti vitúkeovomo koati xe'éxapone vo'oku kixó'ovikumo Jesus Kristu.

⁶ Énomone koéneye, maka iyúseane itúkeovo koati motokeáti iháyu'ikeokono ne hána'iti seánakovi, enepone kixó'oviku ya xoko Xe'éxa ákoti omotóva okóvo Itukó'oviti, enepone hána'itimaka íparaxeovike ákoti ésa'i.

⁷ Koatímaka ya xoko Xe'éxa víteova ne pahúnevo úti yaneko ovokínovovi itína kuruhúke, kotuyópinoviti pahúnevo úti. Yoko eneponeko hána'iko itúkeinovi Kristu, hane koéneye hána'iti seánakovi Itukó'oviti, enepone éno yupihóvoti unáko

⁸ ákoti iyuhíxinaeva Itukó'oviti ya hána'iti kó'exoneyea yoko ponóvoko isóneu.

⁹ Kó'oyene, koúhapu'ikinoveane Itukó'oviti neko hána'iti isóneu ákoti exákana mekúke, kuteáti áha itúkea ya unátikoke isóneunovi, enepone kixó'oviku ya xoko Kristu.

¹⁰ Enepone hána'iti isóneu ákoti exákana nóvo, énomone koeku Kristu itúkeovo tuti uhá koeti apêti ya vanúke koane yara poké'e. Yoko kousókovotimo simapúne ne kaxénaxeake Itukó'oviti.

¹¹ Koatímaka ya xoko Kristu vitúkopinovovo xâne yónoku ne éno únatinoe koekúti ukeáti xoko Itukó'oviti. Yoko ukeátinekene tumúneke ápeyea ra mêum, koúsokoane Itukó'oviti ne isóneu kó'iyeanemoye, kuteáti koeku ahá'inoa kó'iyea, vo'oku koati énomone kousóko uhá koeti koekúti kuteáti koeku isóneunova koane áha kó'iyea.

¹² Kixínoakeneye Itukó'oviti motováti itúkeovo vo'oku úti, uti inúxoti ápe kúxone xoko Kristu, iyúseyea itúkeovo koati éno hána'iti ihayú'iuti ne Itukó'oviti, koati motokeáti kahána'ikeokono íha.

¹³ Yoko koati vo'ókumaka Kristu poréxinopinoe Itukó'oviti Sasá'iti Omíxone, hoénaxovope itíkivo koítovone, kuteátimaka koeku yuho Itukó'oviti nóvo poréxeoveamo. Énomone koéneye pónepi Itukó'oviti yaneko kémiku ne kaná'uti kixovókuti íhae xokóyoke koyuhóvone xepákuke, enepone inámati íhikauvoti omínovike Jesus, kutí'inoke itívoati ne pehúnevo yaneko kiti-pi'áneoe.

¹⁴ Enepone ápeyea Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xoko úti, koati turíne ápeyea xoko úti ne po'ínuhiko únatinoe koekúti koúnaenoví Itukó'oviti. Yoko énomonemaka véxinoa koúsokeamo Itukó'oviti ne po'ínuhiko yúho itúkinoveamo yaneko káxe, iseápvine xokóyoke, uti xanéna, kutí'inokemakamo iyúseoti itúkeovo koati éno hána'iti ihayú'iuti ne Itukó'oviti, koati motokeáti kahána'ikeekono íha.

Epemínoa Poúlu ne íhae Éfezu ya orásaum

¹⁵ Koeku kó'iyeaneye, enepo eyengóxo kixoku koeku kívivonoe Vúnae Jesus, koane ákoyea omótova yokóvo ne uhá koeti po'ínuhiko kasása'iupo Itukó'oviti,

¹⁶ ako ánga íngoroixeovo xoko Itukó'oviti ve'ókukeneoe. Kóyekune émbeminopi xoko Itukó'oviti ya orásaum.

¹⁷ Enepone Itukó'oviti, Únae ne Vúnae Jesus Kristu, enepone Ha'a úti yupihóvoti itúkeovo hána'iti ihayú'iuti, émbemoa poréxeopínoe isoneúti ukeáti ya xokóyoke. Émbemoamaka poréxeopínoemo ínixi inámati koekúti, nékone yéxi koeku héki, kutí'inoke keukóponovoti yéxi Itukó'oviti.

¹⁸ Koane émbemoamaka míhe'okea iséneu, motováti yéxi koéku ne hána'iti kúxoixone úti xokóyoke, enepone véxone koúsokeovomo, kutí'inokemaka íhaxíkopi héki. Émbemoamaka éxokeopínoe itúkeovo koati yupihóvoti unáko neko koúnaeno kasása'iupohiko,

¹⁹ koane émbemoamaka éxokeopínoe koéku ne xunáko, itúkeovo koati éno hána'iti xunakóti veínovike huvó'oxeovi, uti kutipoáti.

²⁰ Enepone éno hána'iti xunáko, énomonemaka veínoa Itukó'oviti yanekóyo yaneko koexépukopo Kristu ukópea xapa ívokóvoti, enepo kavátakopamaka ya éxopeke vanúkeke xoko ívátakoku koati hána'iti kapáyasokone.

²¹ Hanekóxono payásoyea oukeke uhá koeti koati payásoti pahúkoti vanúkeke yoko po'ínuhiko tutíye ákoti ínixákana, koékuti pahúkoku vanúkeke áko'o híyeu vanúke, koánemaka oukeke uhá koeti xáne apéti xunáko pahúkea, koékuti kó'iyevoku, yoko oukeemaka uhá koeti nâtihiho, koane oukeke uhá koeti po'í íhâe, íha xáne koati hána'iti teyonéti yara koeku kó'oyene koeku ápeyeako ra kúveu mêum, koánemakamo ikénépoke.

²² Poréxopamaka Itukó'oviti itúkeovo énomone exêa koéku ne uhá koeti koekúti. Énomonemaka poréxo itúkeovo tuti uhá koeti kutipoáti, enepohíkone ho'uxínovati ne ítuke, koeku poéhayeane itukóvo únâe ne uhá koeti koekúti.

²³ Yoko enepohíkone kutipoáti, ho'uxínovati ne ítuke, koati póhutipone ikéneke kutí koeti muyôti koeku itúkeovo Kristu kotúti. Yoko uhá kíxoa koúsokinoa Kristu ne nókonehiko, vo'oku koati énomone kousókinoa nókone ne uhá koeti koékuti apéti.

2

Inámapoti kixoku vitúkeovo, uti koítovone Kristu.

¹ Poréxopínoe inámapoti apéyeati ne Itukó'oviti yaneko itikóvoiko kutí koeti xáne ívokóvoti nonékuke vo'oku váhere ítike yoko pehúnevo yanekóyoke.

² Koati pahunévotike yóvoheixonoe nóvo, kuteáti po'ínuhiko xáne yara kúveu mêum ákoti háka Itukó'oviti, itíkotiomaemaka nóvo ahá'inopi ne natina ndémoniuhiko ya híyeu vanúke, enepone éxotimaka koeku xanéhiko kó'oyene ákoti háka Itukó'oviti.

³ Yoko koati nóvoheixokunemaka yanekóyoke, uhá koeti úti, vitúkoti koékuti váha vitúkea, uti xáne pahukóvoti, vitúkotiomaemaka koékuti pahukóvoti visóneu, váha vitúkea. Vo'ókuke ne kíxóvoku úti, mani motokeáti pahúkopeokono úti ípíhóponovokutike, kuteáti koeku uhá koeti po'ínuhiko xáne.

⁴ Itea koati hána'iti ne seánakovi Itukó'oviti vo'oku yupíheovo ákoyea omótovovi okóvo.

⁵ Ya koékuiko vitúkeovo kutí koeti ívokóvoti nonékuke, vo'oku váhere kixoku vitúkeovo, poréxopovi inámapoti apéyeati, kuteátimaka kíxoaku koéxepukopea ne Kristu ukópea xapa ívokóvoti. Koati vo'ókuke ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti kutí'inoke ítívoati ne pehúnevo.

⁶ Kuteátimaka kíxoaku Itukó'oviti koéxepukopea ne Kristu ukópea xapa ívokóvoti, énomonemaka kíxó'ovineye, koane kávatakopovimaka natíxókuke vanúkeke koeku poéhapeane úti xoko Kristu Jesus.

⁷ Kixínovikeneye Itukó'oviti, maka iyúseane ya natíxókuke vanúkeke káxehiko keno'ókoti, itúkeovo koati éno hána'iti ihayú'iuti ne seánakovi, ákoti kuteáti, vo'ókuke neko únati kíxó'oviku ya xoko Kristu Jesus.

⁸ Koati vo'ókuke ne hána'iti seánako Itukó'oviti kutí'inoke ítívoati ne pehúnevo koeku kívivo Kristu. Yoko haina xíkóyokenoe úkea ne ítívoa, itea koati pónepike Itukó'oviti.

⁹ Hainámaka vo'oku ítone itúkea ne xáne, ínapo áva ihayú'íkópovoti vo'oku itóponea ya xunákoke.

¹⁰ Koáhati uti ikó'inamaepo Itukó'oviti vo'oku kixó'oviku Kristu Jesus, motovâti ápeyea únati kixoku vitúkeovo, kuteâti isóneunovi Itukó'oviti tumúneke vápeyea, enepone ahá'inovi vitúkea kó'oyene.

Poéhapoane ya xoko Kristu ne jûdeu koánemaka po'ínuhiko xâne

¹¹ Énomone ngixínopinoe: Puyákapanapa yokóvo ne kékunoe nóvo, itínoe xâne ákoti itukapu jûdeu, itínoe iháxoneti ákoti asasá'i vo'oku ákoyea sirkunsidá yákoenoe. Koati ihaxeopike jûdeuhiko nê'e, enepohikone áhati ihaxopeovohiko sirkunsidá koêti. Itea enepone sirkunsidá kó'iyehiko, pohu muyókuke óvo, kixovókuti itukevo xâne yara poké'e.

¹² Koati itínoe xâne ákoti éxa Kristu nóvo. Pé'itinoe yane xanena Itukó'oviti, enepohikone íhae Izarâe. Haina itínoe kixo Itukó'oviti mekúke yaneko koyuhó'ino íhae Izarâe itúkeamo xanêna koane kóusokinoamo neko únati koekúti yuhó'inoa itúkeamo. Hainámaka apêti kixoixonenoe xoko Itukó'oviti nóvo. Koáhati ávoti yexânoe Itukó'oviti yanekóyoke.

¹³ Itea kó'oyene vo'oku itukeinovi Kristu Jesus, yahí'okopovone Itukó'oviti vo'oku itina Kristu ovokóvoti ya kuruhúke, itínoe ákoti mali'ákapu Itukó'oviti nóvo.

¹⁴ Koati vo'oku Kristu kutí'inoke unatípinokokoti visóneu, itínoe ákoti itukapu jûdeu koánemaka uti jûdeu. Énomone kutí'ino póhutipone jûdeu yoko po'ínuhiko xâne ákoti itukápa vo'oku uké'exopeane Kristu ne púveokoko, enepone kutí koeti ípi haxakoâti ne jûdeuhiko koane po'ínuhiko xâne ákoti itukapu jûdeu.

¹⁵ Enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, koáne ne ênoti páhoenovi vitúkea, ákone xunáko vouúeke vo'oku uké'exopinovea Jesus yaneko namukópo koxé'uke ésa'i pahúnevo úti ya kuruhúke. Yane ituko inámati koekúti koeku poéhapeane xokóyoke ne xanéhiko haxá koyeókoti nóvo, enepone jûdeuhiko yoko xâne ákoti itukápa, kutí'inoke uhepépotine isóneunokoko.

¹⁶ Ahí'okopanehikomaka Itukó'oviti ya póhutipoke koxe'úti ne pi'âti kó'iyevoku xâne, enepone jûdeuhiko koane po'ínuhiko xâne ákoti itukápa. Koati vo'ókuke ituke Jesus ya kuruhúke kutí'inoke uke'êxopinoti púveokoko.

¹⁷ Simoné'e ne Kristu yara kúveu mêum, omíno uhá koeti xâne inámati ihíkavoti porexoâti úhepeko isóneunokoko Itukó'oviti. Omínopea, itínoe ákoti itukapu jûdeu ákoti malíka Itukó'oviti nóvo, koane omínoamaka ne jûdeuhiko ákoti ahíka Itukó'oviti.

¹⁸ Koati vo'oku itukeinovi Kristu motó'iyeva símea nonékuke Itukó'oviti, Ha'a úti, ne jûdeu, koánemaka ne po'ínuhiko xâne ákoti itukápa, koeku poéhaye ne ovo'ó koe'éviti, enepone Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

¹⁹ Koeku kó'iyeaneye, hainá'ikonoe iti pó'iti ya xanena Itukó'oviti. Hainámaka kutí keti xâne yonóheoti ákoti poké'êxa yonópoku. Itíponenoe yonópoti vanúkeke kuteâtimaka ne po'ínuhiko kasása'iupo Itukó'oviti. Itíponenoe xanena Itukó'oviti kopo'ínukokoti.

²⁰ Itínoemaka kutí koeti píti koéxepoe Itukó'oviti. Kene poéheve ne koexépoeti, énomone neko nduse koeti íhikau Kristu, koánemaka ne po'ínuhiko porófeta, páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u. Kene koati turixevoku uhá koêti, kuteâti koeku koati inúxoti mopôti turixekonoke péti, énomone ne Kristu Jesus.

²¹ Énomonemaka porexó'ovi kóukoponeovo úti ikéneke, kuteâti koeku ukóponea péti koexépoeti. Yoko póhutihiko úti, uti kutí koeti tíxuluya, ainóvoti koati tokopóvoti ókoku, kutí'inoke vukopónoti vitúkeovo koati sasá'iti óvoku Itukó'oviti, koati haxakínovotimaka Itukó'oviti.

²² Yoko ya koeku héki Kristu, yanêkomakaya, xané kixeti uhá koeti po'ínuhiko kutipoâti yane itukéti koéxepoe, motovâti itíkivonoe óvoku Itukó'oviti koeku ovo'ó kó'iyevoti ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

3

Ítuke Poúlu ya xapa xâne ákoti itukapu jûdeu

¹ Koeku kó'iyeaneye, émbeminopinoe Itukó'oviti, undi Poúlu, undímaka iká'aeti vo'oku ngoyúhoyea emo'xu Kristu Jesus xepákuke, itínoe ákoti itukapu jûdeu.

² Yoko énjoa yéxinoe poréxeonoa Itukó'oviti ngoyúhoyea xepákuke ne hána'iti seánakovi.

³ Koati vo'oku kóuhapu'ikinonoa Itukó'oviti énjinoake koêku ne ihíkavoti ávoti exákana mekúke, enepone ngoyúhoinopikemaka yane pihotíne yúndoe.

⁴ Yoko enepo yihaikanenoe, yexoâtimo poréxeonoa Itukó'oviti énjea ne koekúti ávoti exákana nóvo, enepone kóuhapu'ikovotíne kó'oyene xoko Kristu.

⁵ Mekúke tumúneke ra káxehiko símokune úti, ako paréxakana xanéhiko yara kúveu mêum éxea koêku, itea kó'oyene kóuhapu'ikinoane Itukó'oviti neko sasá'iti ápostulu, enepohikoneko inúxoti iháxiu Kristu hókea, páhoemaka koyúhoyea emó'u xapa xâne. Kóuhapu'ikinoamaka Itukó'oviti ne po'ínuhiko ovóxe koyuhó'iyeti emó'u, evékinoatihiko xoko Sasá'iti Omíxone.

⁶ Enepone ákoti exákana nóvo, kouhupu'ikinoakenehiko Itukó'oviti neko ovóxe, énomone itúkeovo itínoe ákoti itukapu júdeu namukópomakamo unako kíxoaku Itukó'oviti ne júdeuhiko, kuteáti kixínoake Itukó'oviti itúkeamo mekúke. Koane kouhupu'ikinoamaka itúkeovo he'uxópovoti ya póhutike koxe'úti, itínoe ákoti itukapu júdeu xané kixeáti ne júdeuhiko, koeku itúkeovo Kristu ketútinoe, koane itúkeovo xepákukeneoe yonómaka neko koati yuhóti ákoti aukápapu ikéne. Énomone neko yuhó'inoa Itukó'oviti ne xanéna mekúke koêku ne únati kíxoakumo, enepone kousexinovike vo'oku itúkeinovi Kristu Jesus, kémonenoe yane inámati ihíkavoti omínovike.

⁷ Yoko koati énomone ngoyúho xapa xáne ne inámati ihíkavoti, kuteáti isóneunonu Itukó'oviti indúke. Koati ímbara xokóyoke ya hána'iti seánakonu, índone indúke vo'ókuke ne hána'iti xunako Itukó'oviti ko'ítuketi njokóyoke.

⁸ Úndi kixóneye Itukó'oviti, undi yupihóvoti ákoyea omótokea kíxeokononeye ya uhá koeti po'ínuhiko kasása'upu. Ikó'iparaxonoa Itukó'oviti ngoyúhoyea xapa xáne ákoti itukapu júdeu ne inámati ihíkavoti koyuhoáti koêku ne Kristu, koane ne éno hána'iti itípanevo yoko seánavoki ákoti itoáti kayúmaka koêku.

⁹ Poréxonumaka Itukó'oviti ngouhupu'ikea xapa xáne, koêku ne hána'iti ihíkavoti íhae xokóyoke ákoti exákana mekúke, enepone uná koyéti ya isóneuke Itukó'oviti ukeátinekene. Yoko koati énomone pahúkôa ápeyea ne uhá koeti koekúti.

¹⁰ Poréxonu ngouhupu'ikea ra kixovókuti kó'oyene, maka iyúseane hána'iko ne kó'exoneyea Itukó'oviti ya uhá koeti kixoku ko'ítukeyea xapákuke ne kutípotihiko Kristu, enepone uhá koeti ho'uxínovoti itúke. Koati kaha'áti Itukó'oviti iyúseyea xapa uhá koeti payásotihiko pahúkoti vanúkeke, koánemaka xapa po'ínuhiko tutíye ákoti inixákana, koêkúti pahúkoku vanúkeke, áko'o híyea vanúke.

¹¹ Yoko énomonemaka itukóvo isóneunoa Itukó'oviti ukeátinekene tumúneke ápeyea ra mêmum. Enepone isóneu, kousokoane Itukó'oviti xoko Vúnae Kristu Jesus,

¹² poéhane itukóvo motó'inovake yúho'ixea úti Itukó'oviti ákoti píkkone úti, vexoáti yumópeovimo. Yoko kó'inokeneye vo'oku kúveova úti.

¹³ Énomone ngixínopinoo ákoyea kemúya'ika iséneu yane ngoítóponeovo kotíveti koeku omínombinoe emo'u Vúnae. Koati énomone kutí'inoke motováti elókeyea yokóvo, vo'oku yéxinenoe ne emo'u Itukó'oviti, enepone omínombike.

Po'i orásauna Poúlu epemínoti íhae Éfезиу

¹⁴ Énomone imbúyukexino nonékuke Ha'a úti íhae vanúke.

¹⁵ Yoko anêko íha xoko uhá koeti xe'éxapone, koêkúti óvohikoku, itukapu vanúkeke, áko'o poké'eke.

¹⁶ Émbemo Itukó'oviti vo'oku itúkeovo éno hána'iti ihayú'iuti ákoti hunókoku itípanevo, évekinopinoo xunakóti ya xoko Sasá'iti Omíxone, motováti itúkeovo koati xúnati ne iséneu ikéneke.

¹⁷ Yane motovátimaka ovo'ó kó'iyepinoe Kristu koeku kívivoa, kutí'inoke kexuhévekokonotimo koane títiu keyétinoemo ya hána'itike ákoyea omótovovi okóvo Kristu.

¹⁸ Yane yexoátimo, kuteáti koeku uhá koeti po'ínuhiko kasása'upu Itukó'oviti, itúkeovo koati yupihóvoti hána'iko ne ákoyea omótovovi okóvo Kristu, koane ákoyea hunókoku nê'e, kuteáti koekúti ákoti itoáti íhixea vakúko, eyéke, hána'iko yoko upénoko.

¹⁹ Koane yeopátimo hána'iko ne ákoyea omótovovi okóvo Kristu, itúkeovo yupihóvoti anú'ukea ítone isóneu xáne éxea koêku, kutí'inokemo uha-uhá koetimo ipúhiika ya xikóyokenoe ne hána'iti itípanevo Itukó'oviti.

²⁰ Koati motováti itúkeu Itukó'oviti koekútihiko yupihóvoti anú'ukea uhá koeti mani vépemoake, koane uhá koeti koêkúti vâha, muhíkova ne isoneú kíxoneiko úti. Yoko kó'inokeneye vo'ókuke ne hána'iti xunáko ko'ítuketi xoko úti.

²¹ Itúkapuikopo énomone ihayú'ikakana vo'ókuke uhá koeti ne kutípotihiko Jesus ho'uxínovati ne itúke, koánemaka vo'oku Jesus Kristu. Ákoeneye ya uhá koeti káxehiko ápeyeakumo xanéhiko yara kúveu mêmum, koane ikénepoke, ákoti hunókoku. Énomoneoxo ákoeneye.

4

Póhutipone ne uhá koeti kuvóvoti Kristu

¹ Vo'oku kó'iyeaneye, hara injíko'okopinoo, undi iká'aeti vo'oku ngoyúhoyea emo'u Vúnae: Konókoti yéxi yómivo nonékuke Itukó'oviti kuteáti motókeyea kó'iyea ne kasása'upu Itukó'oviti, kuteátimaka ahá'inopi Itukó'oviti ihaxíkopi héki.

² Itúkapunoo xáne ákoti kapayásakinapukoko, koane itúpa'ikoti, yoko ákoti ímauvo. Konókotimaka yéxi íti uhá koeti kixóvoku po'ínuhiko úti ákoti imeíkinapa, koêkumaka ákoyea omótovokoko yokóvo.

³ Kéxuna'ixapumaka yíxivo ákoyea héxakexipukoko, koane itíkivo póhutipone ikéneke Kristu, kuteáti poréxoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti kó'iyea ne xáne ikéneke Vúnae. Énomone yákoeneye, koékumaka itúkeovo úhépétike isoneúti yóvoheixonoe, ákoínoké ópoe'ainokoko iséneu.

⁴ Vo'oku uti póhutipone kuteáti koeku koxe'úti, koeku itúkeovo Kristu kotúti úti. Poéhaxomaka ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ovo'ó koe'éviti. Poéhaxomaka ne kúxoixone úti ikéneke Vúnae, véxone kousokeovomo, kuteátimaka ahá'inopi Itukó'oviti, kutí'inoke ihaxíkopiti héki.

⁵ Poéhaxomaka ne Vúnae koáne ne koati kaná'uti kúveova úti. Poéhaxomaka ne koati kaná'uti sasá'ipeane úti, kutí'inoke vahíkovoti ya íháke.

⁶ Poéhaxomaka ne Itukó'oviti, Ha'a uhá koeti úti, enepone éxoti koeku uhá koeti úti, enepone ko'ítuketimaka xoko uhá koeti úti, koane ovo'ó koáti ne uhá koeti hokoáti.

⁷ Yoko póhutihiko úti, anéye seánakovi Vúnae, véxone vitúkea itúkeke, kuteáti isóneunovi Kristu ikó'iparaxeovi, póhutihiko úti.

⁸ Yoko énomone kó'ino ya emó'uke Itukó'oviti:

“Yaneko pihopóne Kristu vanúkeke, koítovo xanéhiko iká'ae Satánae nóvo, koane ikó'iparakexoamaka” kôe. Sáramu 68.18

⁹ Kutí'ikopomea kixó'eko ne “pihopóne vanúkeke” koéti? Ako po'i kíxone ákoti itukapu evéseke inúxotike ukeáti vanúke tukú koeti poké'eke.

¹⁰ Enepone evesékoti, énomoponemaka pihopó yákonoye vanúkeke itúkeovo payásoti oukeke uhá koéti, motovátimaka itúkeovo énomone kousóko ahá'inoa Itukó'oviti ne uhá koeti koekúti.

¹¹ Koati énomonemaka porexóa éxone itúkea ne póhutihiko xáne itúkeke. Hane porexo po'ínuhiko itúkeovo ápostulu, enepohikone inúxoti páhoe xapa xáne koyúhoyea kaná'uko ne noíxone xokóyoke. Ina apémaka xáne ikó'iparaxoake koyúhoyea xapa xáne ihíkavoti kouhupu'ikinoake Itukó'oviti. Ina apémaka po'ínuhiko xáne ko'ipáratu koyúhoyea xapa xáne kixoku íteovo ya pahúnevo. Ina apémaka po'i xáne ko'ipáratu itúkeovo inúxoti itúke Itukó'oviti. Kene po'ínuhiko, íhikaxea emo'u Itukó'oviti ko'ipara.

¹² Kixínoakeneye Itukó'oviti maka kaúsakinane nókone ne kasása'iuvo, porexoáti ukóponea ikéneke koane itúkeamaka itukexeake motováti kóxuna'ixeovo ikéneke. Yoko ainovone póhutipone kuteáti koeku koxe'úti, koeku itúkeovo Kristu kotútihiko.

¹³ Ehanemo vitapána vitúkeovo póhutipone vo'oku kúveovo uti Vúnae, koane vo'oku véxeaxo ne Xe'exa Itukó'oviti, koane vitopónotimamaka vitúkeovo úsotine ikéneke Kristu ákotine ovo'oviku, ákotinemaka konokínovoviti, kuteátimaka koeku usokó kó'iyea ítípanevo Kristu, koane ákoyea ápahuina koekúti konokínovati.

¹⁴ Yane ákonemo vakútea kalivóno ákoti axúna isóneu. Ákonemakamo vakútea koekúti ákoti ináko, ómone ihunóvoti, kuteáti koeku xáne hokohí kixoti koékuti kó'iyevoku ihíkavoti vekeáti xapákuke. Énomone ne ihíkavoti ukeáti éxeako xáne ahúkoti ya aúpu'ikea po'ínuhiko, yoko ahúkotimaka ya iyónea pahunévotike ne xanéhiko koésayu'iu, ákotihiko iyuseína koésayu'ixeokono.

¹⁵ Itea koeku hókea úti ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, koane ákoyea omótovokoko vokóvo, kaúkapanapumaka úti ya uhá koeti kixoku vitúkeovo, motováti kutí'iyea uti kixóvoku Kristu, enepone tuti úti.

¹⁶ Koati énomone porexó'ovi koukoponeovo úti ikéneke, uhá koeti uti kutipoáti, uti kutí koeti muyo Kristu koeku itúkeovo énomone kotúti úti. Yoko enepone koxe'u úti, ápe itúkovoke ne póhutihiko íhaxakexoku koane ekéyokoku yoko kúso, vékoku xunáko, kutí'inoke ehévókovoti koane únati ko'ítukeyeya, kutí'inokemaka payá'iti koane ukopónoti. Yoko énomonemaka koéneye úti ikéneke Kristu koukoponeokoko úti yane véxone vitúkea itúkeke, koékumaka ákoyea omótovokoko vokóvo.

Inámati kixoku vitúkeovo koeku koíteovovi ne Kristu

¹⁷ Koeku kó'iyeaneye, injikó'okopitinoe ya íháke Vúnae ákoyeaneye yusika kítí'iyi xáne ákoti éxa Itukó'oviti, vo'oku ainóvoti isoneúti ákoti itóponone nonékuke Itukó'oviti ne ko'ísonue.

¹⁸ Koati hahakú koeti isóneuhiko. Áko'o xokóyoke ne inámapoti apéyeati ukeáti xoko Itukó'oviti, vo'oku ákoyea éxa ne kaná'uti kixovókuti íhae xokóyoke. Yoko kó'inokeneye vo'oku itúkeovo koati tiú'iti ne omíxone.

¹⁹ Ákonehiko téyapana. Koati sikovó koéti itúkea ne váhere úhépune mûyo. Koati ú'uso-ú'uso koyéti itúkea uhá koeti kó'iyevoku koekúti yupihóvoti ákoyea aúmati.

²⁰ Itea ako ákoeneye neko íhikexokonoke koeku Kristu,

²¹ itukovo koati kaná'uti kéminenoe yúho koane íhikexikonone koéku ne kaná'uti kixovókuti ukeáti xokóyoke.

²² Énomone ne íhíxaxopiti kónokea kiríkopi kúxoti kixeku itíkivo, enepone heu-heú koeti ísáyu'ixeovo vo'ókuke ne váhere yáha ítíkinoe ixómoti aúpú'ikopi.

²³ Konokoâtimaka inámapa iséneue ya uhá koeti kixeku ke'isonueyi.

²⁴ Kuteâti kixóvoku xâne itúkoepa sasá'iti ípovo, énomonemaka yákoeneye koeku ápeyea inámati kixépvovoku kuteâtimaka kixóvoku Itukó'oviti, enepone porexópeatinoe. Énomone ne koati ponóvoti koane sasá'iti kixeku itíkivo ukeâti hekópi ne kaná'uti kixovókuti íhae xokóyoke.

²⁵ Konókotikopo kiríkopi simíkixiki. Póhutinoe íti, konokoâti itúkeovo kaná'uti emo'úti ne keyúhoino po'ínuhiko úti, vo'oku uti póhutipone kuteâti koeku koxe'úti ya ikéneke Jesus tuti úti.

²⁶ Enepo áva ímeikivoku, hako pehukóvo vo'ókuke. Hako herú kixe káxe íme'ixivo, itea aká'ikaneye keúnakapa iséneue.

²⁷ Hákomaka perexóa ne Ndeâpu ápeyea vekínopiku.

²⁸ Enepono xâne yómotinovo oméxea, hákone oméxo. Konokoâti ko'ítukeyea, iko'ítukexoati ne vó'u ya únatike itukéti, motovâti ápeyea huvó'oxope po'ínuhiko xâne apéti nókone.

²⁹ Hako keyúho váhere emo'úti. Ópoehane únatinoe emo'úti yokóyuhu, maka ukápanane po'ínuhiko xâne ikéneke Vúnae vo'ókuke, itepónitimo nókone kámea. Yane yominoâtimo únati koéku ne kamópitihiko.

³⁰ Hako keikáxu'iki okóvo ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone hoénaxeopike Itukó'oviti itíkivo xanéua yaneko káxe koíteovovikumo ya uhá koeti vahérévokoti yara kúveu mêm.

³¹ Hako yunakóa iséneuke ne koékuti kotivépiti. Kiríkapa nê'e, xaneâti ne húketi ímeinevo yoko kotú'iyea itíne. Kúteanemaka koéku ne yoríxikoko yoko ihékikoko, koane uhá koeti váhere itikeino po'ínuhiko xâne.

³² Itikapunoe itípakinovokoti koane koseánakoti. Hákomaka íméheixoa iséneuke ne ítukeinopi po'í xâne kotivépiti, itea kuti íxea ákoti ítuke kotivépiti, kuteâtimaka kixópiku Itukó'oviti enepo kotuyôpo pehúnevo vo'oku ivókinovovi Kristu.

5

Kixoku itúkeovo ne xâne hokoti Jesus

¹ Hékaikopo kixoku itúkeovo ne Itukó'oviti vo'oku itínoe xe'éxapone ákoti omotóva okóvo Itukó'oviti.

² Enepono kixeku itíkivo, konokoâti ími ya ákoyea omótovokoko yokóvo, kuteâtimaka ákoyea omótovopinoe okóvo Kristu yaneko ivókinovovi, enepo itukópovo ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti, ésa'í itíyopea pahunévoti. Yoko ínixea Itukó'oviti unako koéku neko ituke.

³ Kene ne ákoyea sayá'ikapeapa xâne ne úhepune múyo vo'oku ixómoyea kaha'a sêno, koáne ne ikópiti'ikeovo itúkoti po'í váhere koekúti kuteâti ákoyea asása'i, koáne ne ixómoyea íyokovo itukevo po'ínuhiko xâne, ako yusika ápeyea kixeku itíkivo kuteâti nê'e, vo'oku itínoe kasása'iupo Itukó'oviti yoko motókea sasá'iyea kixeku itíkivo vo'ókuke.

⁴ Hako keyúho emo'úti ákoti aunáti. Hákomaka keyúho kuteâti yuhu xâne ákoti isóneue. Koáne ya ikémohixi po'ínuhiko xâne, hákomaka kítêa ne xâne ákoti téyapana enepo koyúho, vo'oku ako itópoinovike koekútihiko kuteâti. Itea hara konokóvo víkoro'ixeovo xoko Itukó'oviti.

⁵ Koati konokoâti yéxi râ'a: Ákomo ápahuina xâne urúkopovoti natíxokuke Kristu xoko Itukó'oviti vanúkeke koeku itúkeovo xâne ákoti saya'íkapeapa ne úhepune múyo vo'oku ixómoyea kaha'a sêno, itukovo xâne koesáyu'ixopovoti, itúkoti po'ínuhiko koekúti kuteâti ákoyea asása'i. Kúteanemaka koéku ne xâne poe'áñoti isóneue po'ínuhiko xâne vo'oku íyokeovo itukevo. Vo'oku enepone xâne koetíneye, hane hóko po'ínuhiko koekúti íyoevo, kene haina hokoti Itukó'oviti.

⁶ Hákonoe síkêa ápeyea aupú'ikopiti enepo áva xâne koyuhoâti ákoyea ákoeneye. Koati vo'oku koekúti kuteâti ípíhoppoínakemo Itukó'oviti ne xâne koetíneye kixoku itúkeovo, enepohikone ákoti ituká ne páhoenovoti Itukó'oviti.

⁷ Hákoikopo kitipásea ne xâne kuteâti nê'e.

⁸ Yoko mekúke, koati itínoe xâne ovóheixoti hahákutike. Itea kó'oyene koeku hekópi Vúnae, uhapú'itike yóponenoe. Yusikóneikopo iyúseyea itíkivo xâne ovóheixoti uhapú'itike vo'oku kixeku itíkivo.

⁹ Vo'oku enepone óvoheixea uhapú'itike, hara pôreupo itúkeovo itípakovoti ne xâne koane ponóvoti kixoku itúkeovo, koane ákoti semekékexa.

¹⁰ Yapásika yéxi itíki koekúti ínixone Vúnae unátiyea.

¹¹ Hákonoe kitipáseahiko ne xâne ovóheixoti hahákutike, vo'oku ako únati pôreupo ne kixoku itúkeovohiko. Itea itíne kauhápu'ikina itúkeovo pahukóvotihiko.

¹² Vo'oku enepone kixoku itúkeovo xanéhiko ovoti hahákutike, yupíhovo váherexea. Póhutine koyúhoyea úti koéku, teínoa úti.

¹³ Itea uhá koeti koekúti enepo kouhápu'ikokono, iyúseo itukóvotiye vo'oku uhá koeti kouhápu'ituti, í'yuse kóye.

¹⁴ Énomone kó'ino ne kixonéti koêti: “Iyíkapu itínoe kutí koeti imókoti. Yexépukapi xapákuke ne xâne kutí koeti ivokóvoti, enepohikone evókovoti ya váherevoko, itínoe xâne kutipasí koâti, yane kouhápu'ikopopitinoemo Kristu” kôe.

¹⁵ Yokóhiyanaikopo kixeku itíkivo. Hako ikítipasikovo xâne ákoti isóneu, itea itíkapu ko'isóneuti.

¹⁶ Konókotimaka yéxi kixeku iké'itukexi kexéna, vo'oku enepora káxehiko símokune úti, koati ápepe váherehiko koekúti.

¹⁷ Hákoikopo itikovo xâne ákoti isóneu, itea yapásika yéxi ahá'inopi Itukó'oviti.

¹⁸ Hako síkovó kêa itúkeovo xúnati ekâti exô kêku, vo'oku poéhane váhere koekúti omíno xâne nê'e. Itea kiri'akapu Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, motovâti itúkeovo énomone exô kêku.

¹⁹ Kéxunakaka ya keyúhoinokoko sâramuhiko. Iméka'ikamaka Vúnae ya akenéti kahaná'ikeati íha, koane imékapumaka po'inuhiko akenéti koyúhoti kixóvoku Vúnae.

²⁰ Itíkapu xâne ixómoti ikoró'ixinovo Itukó'oviti, Ha'a úti, ya íháke Vúnae Jesus Kristu. Énomone yákoeneye ya uhá koeti koekúti.

²¹ Hako kepayasokinovokoko, itea usó yákoeneye itiki ínixone po'ínu úti unátiyea, vo'oku itíkivo xâne teyoti Kristu.

Ahá'inoa Kristu kó'iyea ne xâne komuxónekokoti

²² Ako yusíka kapáyasokinovo íma ne senóhiko. Konokoâti téyea. Yane akoéneye, koati exókovotihiko téyeamaka Kristu.

²³ Vo'oku koati tuti sêno ne íma, kuteâtimaka koeku itúkeovo tuti uhá koeti úti ne Kristu, uti kutipoâti, uti póhutipone ikéneke kuteâti koêku koxe'úti. Énomone koéneye úti koeku kotútiyea uti Kristu, enepone koitóvoviti ya pahúnevo úti.

²⁴ Kuteâti koeku itúkeovo Kristu exô koeku úti, uti kutipoâti, uti ho'uxínovati ne ítuke, énomonemaka kónoko kó'iyeaneye ne sêno xoko íma ya uhá koeti koekúti.

²⁵ Kene itínoe koyénoti, hákonoe motovâ yokóvo ne yíno. Hane ákoeneye, kuteâti kíxoaku Kristu ákoyea omótova okóvo ne kutipoâti, enepohikone uhá koeti ho'uxínovati ne ítuke, koeku ivókinova.

²⁶ Kixínovikeneye, uti kutipoâti, motovâti vitúkeovo haxakínovati ne ítuke, uti kasása'iupone koane ahiúti ya íháke vo'oku sasá'iti emó'u.

²⁷ Kixínovikenemakaye, motovâti vitúkeovo êno hána'iti íhayú'iuti ákoti visáyunevo nonékuke, ákotimaka koékuti ovó'oviku, itukovo po'ínu koekúti kuteâti, motovâti vitúkeovo koati sasá'iti, koane ákotimaka ovó'oviku kopití'iti nonékuke.

²⁸ Kene ne koyénoti, kúteanemaka koêku kónokea ákoyea omótovo okovo yêno. Kuteâti kixópovoku ákoyea kamáxatikapapu nê'e, énomonemaka kónoko kixeaneye ne yêno. Vo'oku enepone hóyone kixotíneye yêno, koati ákotimaka kamáxatikapapu.

²⁹ Ako ápahuína xâne puvopóvoti. Ako kalíhuina, itea kátarakopovo, kuteâtimaka kíxoaku Kristu ne kutipoâti, enepohikone uhá koeti ho'uxínovati ne ítuke.

³⁰ Vo'oku uti kutí koeti muyo Kristu koeku itúkeovo énomone kotúti úti.

³¹ Yoko hara kutí'inoke kuríkoti há'a yoko êno ne koyénoti, komúxoneyea yêno. Yanê'e, koati póhutipone ne pi'âti.

³² Enepora poéhapeane ne pi'âti, koati hána'iti isoneúti ovâti ákoti itopónoati éxea koêku. Yoko hara ngíxo itúkeovo póhutipone xoko Kristu ne kutipoâti, enepone heú koeti ho'uxínovati ne ítuke.

³³ Yoko ítínoemaka kíxo. Hákoikopo motovâ yokóvo ne yíno, póhutinoe íti. Kuteâti kixépovoku ákoyea kemáxatikapapu, énomonemaka íxeaneye ne yíno. Kene ne ko'ímati, konókotimaka téyea íma.

6

Nókone kó'iyea ne kalivôno koane há'a yoko êno

¹ Yakútíponoe yá'a yoko mémaina, itínoe kalivôno, koeku itíkivo kutípoti Vúnae Jesus, vo'oku koati ponóvoti ké'iyineye.

² “Tíya ne yá'a yoko mémaina.” Vo'oku xapákuke neko yehí koeti páhoenovi Itukó'oviti vitúkea emó'uke, koati énomone ne inúxoti páhoenovi, koyúhoti vikó'iparaxeokonono vitukâ.

³ Énomone ra koêti: “Maka aúnatine kêku, epó'oxo maka á'umone yóvi yara kúveu mêum” koêti.

⁴ Kene itínoe koxe'exáti, hákomaka imeíkoa ne xi'íxaxapa enepo seya'íka. Itea yenéka, seya'íkoati, koane yexókoati nókone kó'iyea kuteâti íhikaxovike Vúnae.

Nókone kó'iyea ne ahinoêti koane ne pahukoâti

⁵ Kene itínoe ahinoêti, itika uhá koeti páhoenopi itiki ne pétaraxa, koane tíya, pikeâti ákoyea opónovo ne ítike. Hako itukohí kixe ke'ítukeyi, itea kényusea. Enepo akoéneye, koati yexókovoti itúkeovo Kristu ke'ítukeino.

⁶ Hákoma ka poehâne kényuseyi ke'ítukeyi koeku komomó kixoixeopi pétaurauxa, keha'áti iháyu'ikeopi, itea heru'ó íxea yomíxone itíki ne ítike kuteáti ahá'inopi Itukó'oviti vo'oku itíkivo ovoxe Kristu.

⁷ Hako mitatahi kē ke'ítukeyi, itea itíka ya unákoke iséneu, yexókovoti itúkeovo Vúnae peníno ke'ítukeyi, kene haina pohúneti ke'ítúkeinoti xâne.

⁸ Ákoeneye ítike, yexoátimaka ápeyemo námoepo póhutihiko xâne itúkoti únati, káyukopinoakemo Itukó'oviti, yusíkotí ápeyema pahukoáti ko'ítukeyema, áko'o áko'oyema.

⁹ Keánenoe, itínoe apēti ahínoe, konókoti péni kíxeaku ne yahínoe. Hako vahehéxinoa yiúho keha'áinoati píkeopi, vo'oku yéxi ápeyemaka Yúnae vanúkeke, Únaemaka ne yahínoe. Yoko kitíkokonenoe nonékuke.

Sa'íkeovake úti ne Ndeápu

¹⁰ Tumúneke únzexea ra yúndoe, anéyeiko po'i injíko'okopikenoe. Itúkapu Vúnae yoko hána'iti xunáko koxunákopinoe.

¹¹ Iké'itukexa ne uhá koeti xunakóti, enepone kutí koeti ikó'itukeu húndaru yóno xapa isukókoti, pónepi Itukó'oviti se'íkivao ne Ndeápu, motováti títiu kényeyi ákoti íkarákapi nê'e ya koékuti mani veínopike ya éxeako.

¹² Vo'oku enepora kóxuna'ixeovo úti sa'íkeova úti ne okopó'oviti, haina xâne apēti múyo kuteáti úti vokópo, itea koati vokópoti xunakóti ákoti vinixá, enepone xunako koati payásotihiko ndémoniu, ovóxehiko Ndeápu, yoko uhá koeti po'ínuhiko ovóxe koékuti pahúkoku, enepohikone pahukoáti ne xanéhiko yara kúveu méum ovóheixoti hahákutike. Énomonemaka ne xunako ákoti yumaxápu ndémoniuhiko ovóheixoti ya híyeu vanúke itúkoti uhá koeti kó'iyeeovoku váhere koékuti.

¹³ Iké'itukexaikopo ne uhá koeti pónepike Itukó'oviti, enepone kutí koeti ípovo húndaru, sa'íkovoepo yóno xapa isukókoti, maka usó ákoek ne se'íkovoepo enepo simápu káxehiko kurí'uxeovokuxomo váhere kixovókuti. Enepomo iteáne se'íkivao uhá koeti ne xunako Ndeápu okópeopike, títiu keyétimo, koane ákomo itoti íkorokeopi.

¹⁴ Kéxunakapuikopo yane kaná'uti kixovókuti kitípone, enepone kotíu'íkopiti kuteáti koeku hó'e húndaru kótíu'íkea uhá koeti po'í ípovo. Yixapumaka péni kixeku itíkivo, vo'oku énomone kutí kóe sa'íkovoepo húndaru ípíhone xa'ákuke.

¹⁵ Kene kuteáti koeku hapátuna húndaru kóxuheveke, kéxuhevkapumaka yane itíkivo usó koyéti koyúhopenoa xâne ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Kristu, enepone ominoáti unako koéku ikéneke Itukó'oviti.

¹⁶ Enepone kívivo Itukó'oviti, itíkamaka se'íkovoepo, enepone kutí koeti pé'uti haváva, ómo'ixone húndaru, topíkope xuméxeake anáne, maka se'íkapano ne uhá koeti koímaiti veínopike Ndeápu, enepone kutí koeti koáti koímaiti xuméxeopike nê'e.

¹⁷ Kene ne koíteovopi Kristu ya pehúnevo, kutí íxea xovo'í húndaru, kéhiyanape tíuti, motováti ákoyea vekínopiku Ndeápu koésayu'íxea iséneu. Kene ne emo'u Itukó'oviti, enepone ikó'itukeu Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti isóneuke xâne, itíkamaka ke'ítukepe, enepone kutí koeti hána'iti píritauna húndaru.

¹⁸ Énomone yákoeneye, koékumaka yómi xoko Itukó'oviti ya orásaum ne uhá koeti koékuti, yepemoáti huvó'oxeopi. Ya uhá koeti kényeku, itíka orásaum ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Hako kutí kē xâne imokoo koyéti, itea itíkapu iyukóvoti isóneu, ákotimaka imaxovó íxēa itíkinoe orásaum ne uhá koeti kasása'iuipo Itukó'oviti.

¹⁹ Yépeminanumaka Itukó'oviti, maka enepo ongoyúhoyea emó'u xapa xâne, ongóyuhoyeane ákoti mbíkone, koane omótovanemaka ngouhupu'íkinoe xanéhiko ne ihíkavoti ávoti iyuséa mekúke, kouhápu'íkovotinoe kó'oyene yane inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus.

²⁰ Yoko énomone pahúkinonu Itukó'oviti ngoyúhoyea xapa xâne ne Jesus, upánini itúkovo ika'ákovokutike óvom kó'oyene. Itíkinanuno orásaum maka ongóyuhoyeane ne emo'u Itukó'oviti ákoti mbíkone kuteáti nóngone índúke.

Ítuke Tíkiku yoko íkopovope Poúlu yútoeke

²¹ Haramo koyuhó'inopinoo uhá koeti ngóyeku koane índúke, Tíkiku, enepone po'ínu úti xoko Jesus ákoti omotóva ongóvo. Yoko koati kuvovóneti nê'e yuixóvoti ko'ítukeino Vúnae.

²² Mbahúko xepákukenoe itúkópoinopi yeyékou maka yéxane kóyeku úti yáye, epó'oxo maka aúhepene iséneu koeku yéxi kóyeku úti.

²³ Itúkapu úhepetike isoneúti ukeáti xoko Itukó'oviti yóvoheixonoe, itínoe po'ínu úti xoko Vúnae. Koane itúkapu ákoyeake omótovokoko yokóvo ukeáti xoko Itukó'oviti, Ha'a úti, yoko Vúnae Jesus Kristu yóvoheixomaka, koékumaka kívivo Vúnae.

²⁴ Itúkapumaka hána'ítike seánakovi Itukó'oviti óvoheixo ne uhá koeti xâne íkaná'uxoati ne ákoyea omótovo okóvo Vúnae Jesus Kristu.

Hunókokune.

FILÍPENSI

Yútoe Poûlu páhøe xapa kutípoti Jesus íhae Filípu

Enepora koyúhøpeti, hará yóno xapa xanena Itukó'oviti ya pitivóko iháxoneti Filípu. Turíxoá Poûlu neko êgereja yaneko pí'apeke yónoa koyúhøponea emo'u Itukó'oviti. Yokómomapihi ne Átu 16.12-14. Koati ika'ákovokutike óvo ne Poûlu yutoxóda ra koyúhøpeti. Éxokoa Poûlu neko íhae Filípu enó'yieya tiú'iti koekúti vékoku xáne hokoti Jesus. Yónoa okóvo Poûlu neko inámati kutípotihiko Jesus vo'oku ápeyea xáne xapákuke ihíxaxoti ihíkavuti ákoti itukapu ukeáti xoko Itukó'oviti. Éxokoa Poûlu nókone kó'yieyahiko vo'ókuke ne tiú'iti koekúti vékokuhiko. Haina póhutine, itea koati ikoró'ixinovotimaka íhae Filípu vo'oku páhoenohiko, huvó'oxeake ya nókone.

Éxokoamaka Poûlu ne íhae Filípu ákoyea omótova okóvo. Koyúhoinoamaka iyúseyea kaná'uko ne hókeahiko Jesus vo'oku kixoku kúveovo Vúnae, koáne vo'oku elókeyea okóvo, koáne vo'oku ákoyea haxákeapukoko, koáne vo'oku itúkeovo tiú'iti ikéneke Jesus. Enékoahikomaka kónokea íkutipasikeovo kixóvoku Kristu ya ákoyea kapáyasakapu, koáne ya itúkea ahá'inoa Itukó'oviti, kuteátimaka kixoku itúkeovo ne Kristu yaneko ivokóvo kuruhúke, kutí'inokemaka kapayásokopati Itukó'oviti, porexoáti itúkeovo hána'iti ihayú'iuti ya uhá koéti.

¹ Yutóxinopinoe úti, undi Poûlu yoko Timóti, uti ovoxe Kristu Jesus. Pahúkinopeanoe úti ra koyúhøpeti, itínoe íhae Filípu kasása'iupone Kristu Jesus, keánemaka itínoe inuxínoti itukéti ihíxaxoti emo'u Itukó'oviti, yoko itínoe noivókoeti itúkeovo ndeákinu ya imokóvokutike.

² Itúkapu ya hána'itike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a úti, yoko Vúnae Jesus Kristu yóvoheixoneo, koánemaka ya úhepetike isoneúti ukeáti xokóyoke.

Orásaua Poûlu

³ Íngoro'ixovo xoko Itukó'oviti, nguvónone, vo'oku uhá koeti púyaevo ongóvo ve'ókukeneo.

⁴ Uhá koeti indúko orásau, kóyekune émbeminopinoe Itukó'oviti ya elókekoke ongóvo.

⁵ Íngoroixovo xokóyoke vo'oku kixékunoe hivó'oxinu ngoukóponea ne inámati ihíkavuti koyúhøti koeku Jesus, ukeáti iná kitipoánoe tukú koeti kó'oyene.

⁶ Enepone únati itukéti túriu Itukó'oviti xepákuke, koati enjoáti kousokeamo tukú koetímó neko káxe aukápapune Kristu Jesus.

⁷ Koati motokeáti kó'inopineye inzóneu, vo'oku ákoyea nguríkapinoe inzóneuke, yusíkoti itúkeovo ika'ákovokutike óvonzeixo, áko'o koeku énjokea kaná'uko ra inámati ihíkavuti xoko ávoti akutípoa, áko'o koeku nzuvó'oxea po'ínu úti kóxuná'ixeovo hókea, koáhati kutikókotine úti vitúkeovo ko'itúkeinoti Itukó'oviti ya hána'itike seánakovi.

⁸ Éxoá Itukó'oviti kaná'uyea yupíheovo inángurukeovopinoe, koane yupíheovo ákoyea omótovopinoe ongóvo. Yoko enepora kó'yieane ye ra inzóneunopinoe, koati ukeáti xoko Kristu Jesus.

⁹ Émbeminopinoemaka Itukó'oviti inamá'axoyeane ukopóno ne ákoyea omótovokoko yokóvo, xaneátimaka itíkivo koati exoáti ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. Émbemoamaka yéxi péni iséneuno uhá koeti koekúti,

¹⁰ maka itúkapune kixovókuti yupihóvoti unáko ya uhá koéti ne neivokoxo, epó'oxo itúkapunemaka ponóvoti ákoti óvaku yaneko káxe aukápapu Kristu Jesus,

¹¹ koáne itúkapunemaka ainóvoti únatinoe koekúti itíko vo'oku xunako Jesus Kristu ya xikóyoke, kutí'inokemo ihayú'íkikonoti koane kahaná'íkikonotimo ne Itukó'oviti.

Koati ovoxe Kristu ne Poûlu

¹² Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, ngahá'amaka yéxi itúkeovo vo'ókuke ne uhá koeti tiú'iti ngixókonoku, kutí'inoke ukopónoti ra inámati ihíkavuti koyúhøti koeku Jesus.

¹³ Yoko koati exoáti húndaru koyonónuti ika'ákovokutike itúkeovo vo'oku ngoyúhøyea koeku Kristu kutí'inoke ingá'ákokonoti. Koane éxoamaka ha'ínehiko, eneponé uhá koeti húndaru koyónoti ya óvokuke náti, kó'yieane ye. Éxoamaka uhá koeti po'ínuhiko xáne yáye.

¹⁴ Epó'oxo vo'ókuke ne ingá'akeovo, inamá'axoneoxo ako píka koyúhøyea emo'u Itukó'oviti ne po'ínuhiko úti xoko Kristu, kalíhanini uhá kó'yiea.

¹⁵ Kaná'uti ápeyea po'ínuhiko koyúhøti koeku Kristu vo'oku káhá'ayea itúkeovo ihayú'iuti ya undíke, oposíkoti enó'yiea hokoáti ya undíke. Itea ápemaka po'ínuhiko koati ponóvoti isóneu koyúhøti koeku Kristu.

¹⁶ Enepokihone ponóvoti isóneu, koati itukoáti ne itukéti vo'oku ákoyea omótovo okovo po'ínuhiko xáne, exoáti noivokoxeonu Itukó'oviti énjokea kaná'uko ra inámati ihíkavuti koyúhøti koeku Jesus xoko ávotihiko akutípoa.

¹⁷ Itea enepohikoneko po'i koyúhóti emo'u Itukó'oviti, koyúhoinoke koeku Kristu, koati kahá'ati kapáyasokeovo, kene haina vo'oku póneovohiko isóneu, po'okoátihiho kurrí'uxeovomo tiveko ngoêku vo'ókuke, koeku óveam ika'ákovokutike.

¹⁸ Yusíkoti kó'iyeaneye, itea ako yuváti, vo'oku koèkúti koeku koyúhoyeovo ne inámati ihíkavúoti koyúhóti koeku Jesus, kóyeane elókeyea ongóvo. Yusíkoti itúkeovo vo'oku kahá'ayeahiko ikótivexea ngoêku, áko'o vo'oku itúkeovo ya ponóvoti isóneu koyúhoyeahiko, kóyeane elókeyea ongóvo. Epó'oxo ákomo hunókoku ra elókeko ongóvo.

¹⁹ Yoko énjoa itúkeovomo ya koeku itúkinonu orásaum, koáne vo'oku huvó'oxeonumaka Sasá'iti Omíxone Jesus Kristu, kutí'inokemo mihe'ókinonoati Itukó'oviti ne onjéne imbúhikoepa ra ika'ákovokuti.

²⁰ Enepone koáti hána'iti yúmo'injovone koane ánja indóponea harâ'a, ákoyeamo ápahuina índuke koteyókonutimo nonékuke Itukó'oviti, koane ixómoyeamo ombósiko ngahána'ikea Kristu ya uhá koeti ngixoku indúkeovo, ákoti apáhuina xâne mbíkone. Yoko kuteáti ixómoyea koéneye inzóneu tukú koeti kó'oyene, énomonemaka koéneye ombósi'ixone kó'oyene, koèkuiko ámbeyea yara kúveu mêm, koánemakamo ya pevótike.

²¹ Vo'oku hara indúko ámbeinoké, ngo'ítukeino Kristu. Kene ivangápu, yupihóvotineoxomo unako ngoêku ya xokóyoke.

²² Itea ava'ávo énjo vo'oku indúkea ítuke Itukó'oviti koeku ámbeyea yara poké'e, yane ákone enja noívangoe.

²³ Koati apêti ne pi'áti koekúti ánja indúkea, ákoinoké enja noívangoe yane pi'áti. Ngahá'anemaka mbihópea xoko Kristu. Koáhati énomone itukóvoxo koekúti yupihóvoti unáko ya uhá koéti.

²⁴ Itea ve'ókukénoe, énomone kónokino ámbeyea yara kúveu mêm.

²⁵ Epó'oxo koeku énjea kénokinunoeko, koati enjoáti itúkeovomo yáye ovó'ingo. Énjoa kóyeyeanemo ámbeyea xepákukenoe, motováti yukóponi ikéneke Kristu, koane motovátimakamo elókeyea yokóvo ya kívivo Kristu.

²⁶ Yanê'e inamá'axonemo áva kutí'inoké itikónuti yéyexofope koeku ngáyukopeovoikomo xepákuke.

²⁷ Kene enepone koati nokonéti xepákukenoe, énomone kénoki péni kixeku itíkivo, kuteáti nókone kó'iyea úti yane inámati ihíkavúoti ihikaxovike Kristu. Yane yusíkoti noínjoponeopinoo, áko'o yusíkoti ángo'oyea xepákukenoe, kóyeanemo énjea títiu kéyeyi ikéneke Kristu, koane poéhayeanemo yónoku iséneu ikéneke. Koane enjoátimakamo kutikokó ké'iyinoo kéxuna'ixivo ípihi tumúne ne inámati ihíkavúoti koyúhóti koeku Jesus kutípone úti.

²⁸ Hákonoe kalihú'ina píki koèkúti okopópiti, vo'oku énomonemo éxeahiko yonópeamo ipihóponovokutike. Énomonemakamo yéxi yenópimo xoko Itukó'oviti. Yoko koati ukeáti xoko Itukó'oviti ne ákoyea píke.

²⁹ Enepone seánakopi Itukó'oviti, haina póhutine kitípi Kristu, itea koatímaka keítoponivo kotíveti vo'ókuke.

³⁰ Yoko koati kexuná'ixovotinoe ya tiú'itike koekúti ikéneke Kristu, kuteátimaka neíxonenoé njokóyoke yanekóyoke. Yoko énomonemaka yeyékoxonoe kóyeyeacone ngoêku.

2

Ixíko'okoa Poúlu ne íhae Filípu kónokea kóseanayeokoko

¹ Enepone koati kaná'uti kixóvoku úti ikéneke Kristu, koati yuixóvoti uti venékeokoko koane kotíú'íkokoti uti visóneu, vo'oku ákoyea omótovokoko vokóvo, háina? Hainá'íkopomaka poéhapeane visóneu xokóyoke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ákoti ihaxákeakaka visóneu? Hainá'íkopomaka vítupa'íkeokoko yoko kóseanayeokoko úti? Hainára, koati énomone koéneye ne kaná'uti kixóvoku úti ikéneke.

² Émbemopinoo iké'elokexi ongóvo koeku itíkivo xâne póhutine yónoku isóneu ikéneke Vúnae, koane kutikokó ké'iyinoo ya kixeku ákoyea omótovokoko yokóvo, koánemaka ya itíkivo xâne póhutine eópone omíxoneke yoko isóneuke, póhutinemaka yúmo'ixovone itúkea ikéneke Vúnae.

³ Koèkúti itukéti ítike, hako itukovo vo'oku poéhayeano unako kèku yíxovo, áko'o vo'oku yopósiki ihéyu'íikikono, itea ítika ya ákotike kepayásakapu. Yoko péhutinoe, konókoti yónea yokóvo unako koèku ne po'ínuhiko xâne. Kene hako itukóvo unako kèku yóno ne iséneu inúxotike.

⁴ Hákomaka poeháne yáha ítiki yíxovo, itea usó yákoyemaka ya aha po'ínuhiko xâne itúkea.

Kixoku koeku isóneu Jesus enepo iná ikútipasikovovi

⁵ Enepone kixoku koèku isóneupinovo ne Kristu Jesus, énomonemaka ákoyeyé iséneupinovo.

⁶ Vo'oku koati póhutinéhiko ne Jesus yoko Itukó'oviti, itea usó kóye ne Jesus kuríkea itúkeovo koati kuteáti ne Há'a.

⁷ Epó'oxo uha-uhá kixoá kurikea neko kixóvoku itúkeovo koati kuteátine Há'a yaneko itukóponovo ovoxéti, enepo ikútipasikoponovo xáne yara kúveu mêm. Koati ikútipasikoponovoviti yaneko símeaku.

⁸ Yaneko ihokoponeovoku kixóvoku xáne, yupíhova ikálihuxopeovo, epó'oxo kuri'ó koe Itukó'oviti itúkea ahá'inoa, muhíkova ya ivókeovo kuruhúke.

⁹ Koeku kó'iyeaneye, koati kapayásokopati Itukó'oviti ya uhá koeti po'ínuhiko teyonéti. Poréxopamaka Itukó'oviti itúkeovo teyonéti ne iha Jesus ya uhá koeti po'ínuhiko ihâe

¹⁰ maka uhá ákoene xáne ya vanúke koáne yara poké'e koánemaka ya xapa ivokóvotihiko, ipúyukexino Jesus,

¹¹ koane heú ákoenemaka xáne koyúhoyea nonékuke po'ínuhiko xáne itúkeovo unae uhá koèti ne Jesus Kristu, kutí'inokemo ihayú'ikokonoti Itukó'oviti, Ha'a úti.

Kauhápu'ikoti xáne kúrivokoevo ne kutípoti Kristu

¹² Itínoe ákoti omotóva ongóvo, kuteáti koeku kóyekuneyea kitípinu, yoko haina póhutine yaneko ambê xepákukenoe, itea inapoxo kó'oyene koeku ángo'oyea, ípihea tumúne ne itíki ahá'inopi Itukó'oviti, itínoe koítovone. Énomone itíki, yexókovotimaka itíkiyo teyoti Itukó'oviti, pivóatimaka keíkaxu'iki okóvo.

¹³ Vo'oku koati Itukó'oviti ko'itúke xikóyoke. Énomone porexópi iséneu kehá'ayi itíki itúke, koane énomonemaka koxunákopi keúsoki kuteáti ne únati ahá'inovi.

¹⁴ Koèkuti itíke, itíka ya ákotike kepahákapu, koáne ya ákotike yarixákaka,

¹⁵ maka itíkapune xáne ákoti koyuhoáti ápeyeya váhere itúke. Yanê'e, itímakamo koati sasá'iti xe'éxapone Itukó'oviti ákoti óvaku, ákotimaka ikapítí'ikapu xapa xáne kúrivokoevo, enepohikone ainóvoti ákoti panápu, ákotimaka kayúsea kixoku itúkeovo. Yane keuhápu'ikoatihikomo kuteáti kixoaku hékerehiko ya vanúke kauhápu'ikea ováti ra poké'e.

¹⁶ Koeku yéxoki po'ínuhiko xáne ne inámati ihíkavoti poréxoti inámapoti apéyeani ákotinemo hunókoku, itínoemo éyenjovope yaneko aukápapu Kristu, vo'oku itínoe ákoínokoe ko'itúkehí ángo'e itúkeke Itukó'oviti, koane itínoemaka kutí'inokoe apéti itóponone ne ngóxuna'ixeovo ya itúkeke Itukó'oviti.

¹⁷ Yusíkoti óvokeovo indína enepo ngaepékakana, itea enepomo injakánaneye, kutí koetímo ingó'iparaxoke Itukó'oviti né'e yoneáti óúkeke ne inúxoti ímbaraxoake, enepone ngóxunanevo itúkeke kutí'inokoe kivóvotinoe Itukó'oviti. Epó'oxo enepo injakánaneye, elóketimo ongóvo, koane motóvamaka elókeyea yokóvo.

¹⁸ Aélokeneokopo yokóvo. Ngoánemakamo, kutikokó koetímo ne elókeko vokóvo.

Ha'ínehiko Poúlu

¹⁹ Ngúxoá ya xoko Vúnae Jesus ákoyeamo ingáxu'ikenexa mbahúkinopinoo Timóti, motováti kouhepekepeamaka inzóneu enjáne kéyekunoe.

²⁰ Vo'oku ako po'ínu kuteáti isóneu Timóti, ikaná'uxoateoxo yónea okóvo ne unako kékunoe.

²¹ Uhá koeti po'ínuhiko xáne, ainovo yonóheixoati okóvo ne itúkevo. Ako yána okóvo ne itúke Kristu Jesus.

²² Koati yexoátinenevo motó'iyeoá kúveovokono ne Timóti, vo'oku kaha'iné kíxeonu ngoyúhoyea ne inámati ihíkavoti itúke Kristu kuteáti koeku xe'exáti huvó'oxea há'a.

²³ Ehá'axomo enja ngxíxokonokumo, ngúxoá mbahúkeamo né'e xepákuke.

²⁴ Ngúxoamaka ya xoko Vúnae ákoyeamo ánju'ikene mbíhea xepákuke.

²⁵ Itea kóyeanee ínínjea ngónokea mbahúkopinopinoo Epaforodítu, mbo'ínu xoko Jesus, nza'inemaka ya itukétike. Eneponê'e, koati ivokóponovoti ko'itúkeyea ya itúke Vúnae. Koatímaka péhoenonu omínonu hívó'oxinuke ya nóngoneke.

²⁶ Mbahukópatimo vo'oku inákurukeovopinenevo, koane éno tiveko isóneu vo'oku yeyéxoki ká'arineyee.

²⁷ Koati kaná'uti enó'iyee kixoaku aríne. Kalíhanini ivókeovo vo'ókuke, itea kóseana Itukó'oviti. Haina póhutine né'e, itea kóseananumaka, puínónuti yupíheovo ikáxu'iyee ongóvo eneponi ivakápu.

²⁸ Vo'oku ká'arineyee yanekóyo, íyovoneoxo ongóvo mbahúkopinopea kó'oyene, maka aélokeneoxo yokóvo neixápa, epó'oxo maka hákone po'í yónoku inzóneu.

²⁹ Aélokeneoxo yokóvo simápi vo'oku itúkeovo po'ínu úti xoko Vúnae. Xáne kuteáti, koati konokoáti tíyinoe.

³⁰ Kalíhanini ivókeovo vo'oku yupíheovo kóxuna'ixeovo ya itúkeke Kristu. Yoko usó kóye ivókeovo, motováti huvó'oxeonu ya nóngoneke, koeku ákoyea omótova hívó'oxinu, vo'oku ákoyeanoe melíkanu.

3

Yuhu Poúlu koèku ne poe'á kixoti ihikaxea emo'u Itukó'oviti

¹ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, tumúneke únzexe ra yúndoe, anéyeiko po'i ánja ngoyúhoinopea: Aélokenoe yokónoe ikéneke Vúnae. Ako ímanjapu ngáyukopinopi yúnzo kuteáti koeku yunzó'inopi yanekôyoke, vo'oku kotíú'ikopitinoemo.

² Neixipa ne xâne ínzau tamúku, enepohíkone ákoti itukapu kaná'uti ko'itúkeinoti Itukó'oviti. Enepohikoné'e, koati ihákaxoti xanéhiko kónokea ápeyea muyókuke hoénaxovope itúkeovo xanena Itukó'oviti, enepone sirkunsidá kó'ieya, motováti koíteova Itukó'oviti.

³ Koati utíneoxo apé muyókuke ne kaná'uti hoénaxovope vitúkeovo xanena Itukó'oviti, uti ihayú'ikoti Itukó'oviti ya xunákoke Sasá'iti Omíxone. Utímaka koati elokeáti okóvo ne ítukeinovi Kristu Jesus, vitúkoáti víhuinovo ne nê'e, ya koêkuni itúkeovo koekúti kuteáti sirkunsidá kó'ieya ne xâne víhuinovo.

⁴ Eneponi omotóva itúkeovo koekúti kuteáti sirkunsidá kó'ieya víhuinovo, mani êno ínzuinovo. Koêkuni íniñoáti yúsíkea íhuinovo koekúti kuteáti, ínapoxo úndi eneponi akoéneye.

⁵ Vo'oku oitu koé'iko ngaxéna ike ímbúhíkine yara kúveu mêm, sirkunsidá ngoéne, kuteáti nókone ngó'ieya, undi izaraélita, undi ámoripono xanéhiko noívoke Itukó'oviti. Undímaka ámoripono Mbejámi, po'í iháxakoku njanéna íhae Izaráe. Undímaka koati kaná'uti êbereu ákoti ánahi. Yane yuinjeovoxo nzókea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, undi farízeu.

⁶ Yane yupíheovo ngahá'ayea ngotíxea nzó'e, koáti vaheréxinoati índuke ne kutípohíko Jesus nóvoke, íniñoáti itúkeovo pahukóvotihiko. Yane mbónea ngxokoku indúkeovo, kuteáti páhoenoví ne Ponóvoti Kixovókuti vitúkea ya yútoeke Muíse, undi koati sasá'iti ákoti motováti koyúhoyea ápeyea mbahúnevo.

⁷ Itea enepora uhá koeti íninjea itúkeovo hána'iti itópoinonuke nóvoke, kutí ngíxoá ákoti itúkovoke kó'oyene koeku énjeane Kristu.

⁸ Koati yupíhóvoti íninjea ákoyea itúkovoke ne uhá koeti po'ínuhiko koekúti, nonékuke unáko ne énjea Únaem Kristu Jesus, enepone yupíhóvoti anú'ukea unáko ne po'ínuhiko koekúti. Énomone nguríkopinoa ne uhá koeti ínzuinovoke nóvo, koane kutí ngíxoá íhomúyoti yupíhóvoti kóririnayeokono, motováti ápeyea Kristu ya njokóyoke,

⁹ motovátimaka nzasá'ípea xokóyoke, ákoti itukapu nzasá'iko ínzuinovo ukeáti indúkea páhoenoví Ponóvoti Kixovókuti vitúkea, itea itúkeovo nzasá'iko ukeáti ngúveovo Kristu ne ínzuinovo. Énomone ne sasá'iko úti ítukeinovike Itukó'oviti koeku kúveovo uti Kristu.

¹⁰ Ngaha'a ungóponea énjea Kristu, koáne ne hána'iti xunáko exókovoti yaneko exepúkopo ukópea xapa ivokóvoti. Ngahá'amaka ngahá'ineya Kristu koeku véngea kotívetike koekúti, kuteátimaka vékea Kristu yanekóyoke, koane íngutipasikeovamaka yaneko ivokóvo kurúhuke.

¹¹ Yane ya uhá koeti ngxokoku ngóxuna'ixeovo, ngúxoá indóponeamo ne yúmo'injovone ámbepea ya xapákuke kutípoti Jesus, exepúkapea ukópea xapa ivokóvoti.

Kóxuna'ixovo Poúlu ikéneke Kristu

¹² Haina ngoéti indóponeane indúkeovo úsotíne ikéneke Vúnae ákotíne ovónuku, áko'o indúkeovo ponóvoti ákotíne mbahukápá, itea anéyeingo ngóxuna'ixeovo motováti indóponea ne ahá'inonu Kristu Jesus, enepone íháxikinonukemaka nzókea.

¹³ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, íninjoa ávoveya indápana nê'e, itea hara ngóe: Nguríkoane íngéneke ne koekútihiko píhotíne, koêkumaka íxómoyea ngóxuna'ixovo indóponea ne koekútihiko ovotí'iko ndumúneke.

¹⁴ Mbihotíne xoko ánja indóponea, enepone koáti únati íparaxeonukemo Itukó'oviti, enepone íháxikinonukemaka nzókea Kristu Jesus.

¹⁵ Hukínóvoti ngíxeopinoo: Uhá koeti xapákuke úti úsotíne ikéneke Kristu, ákotíne maka óvaku, ákoenemakaye isóne. Itukovo pó'iti koêku ne iséneu, kóyeanemo kouhupu'ikinopeano Itukó'oviti ne nékone ké'iyi.

¹⁶ Yoko kuteáti koeku íhíkaxevovike ne íhíkavoti hókone úti, vítone vitúkea tukú koeti kó'oyene, énomoneikopo háka úti.

Itúkoheovoti ya hókea Kristu

¹⁷ Itínoe mbo'ínu xoko Kristu, hara hekánoe ngxokoku indúkeovo. Yapá'akamaka ne xâne hókeaxo, kuteáti ne néixone xoko kixokú vitúkeovo, úndi yoko Timóti.

¹⁸ Vo'oku êno xâne okopáti ne íhíkavoti koyúhoti ivókinovoti ne Kristu kuruhúke, enepone víhíkaxone. Yoko kali êno ngáy'u'ixea yanekóyoke ngoyúhoinopeano koêku, koane ngáyukopinopeakomaka kó'oyene. Koati kotívetinonu koeku nekóyohiko. Íríhíkovo nzo'óuke vo'ókuke.

¹⁹ Yoko ya hunókokuke, koati ípíhóponovokutike yonópomo. Poéhane áha kíxeova hokóhiko, ya koêkuni itúkeovo Itukó'oviti hóko. Enepone koekúti mani teínoké itúkea, koati énomone itúkohiko éyexovo. Poéhane kixovókuti yara kúveu mêm yónoheixo isóne.

²⁰ Kene úti, hara yónoheixo visóne xoko koati kaná'uti poké'exa úti vanúkeke, úkeakumaka Koitóvoviti, enepone Vúnae Jesus Kristu, kúxoixoponemaka úti káyukopeovomo.

21 Énomonemo sa'iriri'okopa ne kixeóvovoti muyo úti, uti xâne yara kúveu mêm, ya inámati koxe'u úti, yupihóvotinemo unáko kuteátine muyo Kristu. Yoko koati apêti xunáko kíxeovinemoye, vo'oku ápe xunáko natíxea óúkeke uhá koeti koekúti ákoti motovâti okópea.

4

Ako tópi enékeake Poúlu ne íhae Filípu

1 Itínoe mbo'ínu xoko Jesus ákoti omotóva ongóvo, yupihóvotinemaka inángurukeova, yákoynenoeye kuteáti kényeku kékuna'ixivo ikéneke Vúnae. Koati itínoemaka elókeinoke ongóvo, koane itínoemaka ápeinokemo ímbara xoko Itukó'oviti, enepone kutí koeti koati uhé'ekoti kóroa.

2 Émbemoa ra Évodea yoko Síntike ákoyeane ópoe'ainokoko isóneu koane kutikokó kó'iyea isóneu ikéneke Vúnae.

3 Émbemopimaka, iti koati kaná'uti nza'íne ya ítukeke Itukó'oviti, hivó'oxi ra pi'áti mokexa úti, vo'oku aínovo koxuná'ixovoti huvó'oxeonu ya itukétiye yanekóyoke, koeku ngoyúhoyea ne inámati ihíkavuti koyúhóti koeku Jesus. Kuteáti huvó'oxeonu ne Keleménti yoko po'ínuhiko nza'íne, énomonemaka kíxeaneyee huvó'oxeonu ne pi'áti sêno. Yoko aínopovone apêti íha koyúhopeke Itukó'oviti, enepone yutóxovoku íha xâne apeínoatine inámati apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti.

4 Itíkapunoe xâne ixómoti elóke okóvo ikéneke Vúnae. Aúngopomaka ngó'iyea: “Aélokeneo yokóvo.”

5 Konókoti iyúseyea kixévoku ya nonékuke uhá koeti xâne itíkivo kásati omíxone, ákotimaka itíkápu húketi ímainevo, vo'oku yé'exopovone aúkopovope Vúnae.

6 Hako pipokéxinoa iséneu ne koékuti koekúti, itea yáma nonékuke Itukó'oviti ne uhá koeti yáha ya orásau, yepemoáti kousexinopi nékone, koékumaka íkero'ixivo xokóyoke.

7 Yane enepone hána'iti úhepeko isoneúti ukeáti xoko Itukó'oviti, ákoti itoáti éxea koéku, énomonemo porexópi ákoyea pepákexapu iséneu ikéneke Kristu Jesus.

8 Tumúneke únzexea ra yúndoe, itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, hara motokeáti ímeheixi iséneuke: uhá koeti koati kaná'uti koekúti motovâti koyúhoyeokono itúkeovo únati, koane uhá koeti ponóvoti yoko sasá'iti koekúti, yoko uhá koeti uhé'ekoti koekúti iníxóneti itúkeovo koati ihayú'iyuti. Enepo itukapu koati únateoxo koane motokeáti iháyú'ikeokono, itúkapu énomone ovóheixo iséneuke.

9 Enepone ihíkavuti ínzikaxeopikeneo, enepone némoe, koane kémone, yoko neíxone njókóyoke, énomone háka. Yan'é'e, Itukó'oviti ovomô xikóyokenoe, enepone úkeaku uhá koeti úhepeti isoneúti koane asako omíxóneti.

Íkoro'ixinova Poúlu ne íhae Filípu

10 Yupíhova elókeyea ongóvo ikéneke Vúnae kó'oyene, vo'oku tiríxopovonemaka pehúkinonu hivó'oxinuke ya nóngoneke, yéxokovope kétarakopinu ike xu'íkényeane ákoyea péhoenonu. Yoko kóyeyekune ápeyaa péhoenonu yanekóyoke, itea kali okínoke, akó'oti yoxéneoe hivó'oxinu.

11 Yoko haina vo'ókuke ápeyaa nóngone, kó'inokeneye yunzó'inopi, vo'oku énj'okovane ra ngóyeyeku. Koékuti ngoéku, ako pepákexapu inzóneu.

12 Énj'okovane véngea ne uhá koeti koekúti, yusíkoti itúkeovo ákotike apeínonuti, yusíkoti itúkeovo unátiyeakuke ngoéku. Uhá koeti koékuti vékoku ne xâne, véngoane, kuteáti imandáxovotike koane épekeonuke hímakati. Kúteanemaka ákotike nóngone koane énotike, aínovone véngoku.

13 Índoa véngea uhá koeti koekúti ya xunákoke Vúnae, enepone ixómoti koxunákonu.

14 Itea kóyeyane íninjea itúkeovo únati, koeku hivó'oxinu ya tiú'itike koekúti véngoku.

15 Itínoe íhae Filípu, yéxoanemaka koéku enepo iná turixóvo koyúhoyeovo ne inámati ihíkavuti koyúhóti koeku Jesus xepákukeneo, yaneko imbúhikopeaku Masédonea. Yéxoanoe ákoyea po'í égereja huvó'óxonuti ya nóngoneke, ákoti itukapu itínoe.

16 Muhíkova ovo'íngo ya Tesálonika, ápenoe péhoenonu. Yoko haina póhuti pího ne kali púyaenovonuke yokóvo ya nóngoneke, itea kényukoanoe ne péhoenonu.

17 Yoko haina ngónoke ngo'íparayea yonó'oxo inzóneu, itea hara ngahá'a noínjea kuri'uxeovomo yehópo xoko Itukó'oviti vo'ókuke ra hivó'oxinuke.

18 Namúngoane ne uhá koeti péhoenonu. Kalíhani ákoyea iyónoangu ne po'ínu. Usó kixínenoa ne nóngone yane péhoenonu xoko Epaforodítu. Yoko enepora púyaenovonone yokóvo, kutí kóe úheti ihopúneti itopónoti Itukó'oviti, kuteátimaka koeku hó'openo oró'oeti íparaxokonoke Itukó'oviti. Yoko ínixeaa Itukó'oviti unáko nê'e, koane úhepetinoamaka isóneu.

19 Uhá koeti koékuti nékone, kousókinopeatinoemo Únaem Itukó'oviti. Vo'oku koati ákoti hunókoku ne únatinoe koekúti, yupihóvoti itúkeovo ihayú'iyuti, évekinopeakunoe ya xoko Kristu Jesus.

20 Itukapu Itukó'oviti, Ha'a úti, ihayú'ikakana ya uhá koeti káxe ákoti hunókoku. Ákoyeneye.

Hunókoku yútoe Poûlu

²¹ Yúnzoiko póhutihiko kasása'iupo Kristu Jesus yâko. Enepora po'inu úti xoko Jesus njokóyoke, yúhoikopinoemaka.

²² Kúteanemaka koêku ne uhá koeti kasása'iupo Jesus yâyeke, yúhoikopinoemaka, ínapoxo ne po'inu úti xoko Vúnae ko'ítuketi ya óvokuke koati payásoti nâti, enepone Sêza.

²³ Itúkapu hána'itike seánakopi Vúnae Jesus Kristu yóvoheixo.

Hunókokune.

KOLÓSENSI

Yútoe Poûlu páhoe xapa kutípoti Jesus íhae Kolósu

Enepone kutípotihiko Jesus yane imokóvokuti ya pítivokona Kolósu, yónoku ra yútoe Poûlu, ápe inixoáti itúkeovo Épafara itukóvo ne inúxoti ominoáti ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus. Koeku óvea ika'ákovokutike ne Poûlu, eyékoxo koéku ne hokoti Jesus íhae Kolósu ápeyeya xâne xapákuke ihíkavoti ihíkavoti ákoti itukapu ukeáti xoko Itukó'oviti. Énomone kutí'inoke yutoxínoati Poûlu neko íhae Kolósu. Koati topikeáti tumúne neko xâne ákoti akaná'u ihíkavoti ihíkaxone. Ixíko'okoahikomaka Poûlu ne íhae Kolósu títiu kóyeyea kúveovo Jesus, kuteátimaka íhikaxoake Épafara inúxotike, vo'oku poéthane Jesus motovâ koíteovo xâne, yoko poéhanemaka motovâ kotúyoepa pahunévoti. Éxokoamaka inámapeaxo kixoku itúkeovo ne xâne hokópotine Kristu, koane iyúseyea itúkeovohiko xanena Itukó'oviti koeku ákoyea omótoovokoko okóvo.

Turi yútoe

¹ Yundóxinopínoe, undi Poûlu, undi ápostulu, páhoe Kristu Jesus koyúhoyea emó'u xapa xâne, kuteátimaka ahá'inonu Itukó'oviti indúkea. Anéyemaka njokóyoke ne Tímóti, po'ínu úti xoko Jesus.

² Pahúkinopeanoé úti ra koyuhópeti, itínoe ovoti pítivokonake Kolósu, itínoe po'ínu úti xoko Kristu yainóvoti kasása'iupo, koane koati kivováti.

Itukapu hána'itike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a úti, yóvoheixonoe, koane úhpetike isoneúti ukeáti xokóyoke.

Itúkinoa orásaum Poûlu ne íhae Kolósu

³ Uhá koeti vitukínopínoe orásaum, kóyekune víkoro'ixinovopi xoko Itukó'oviti, Ha'a Vúnae Jesus Kristu,

⁴ ukeátine iná veyekóxopínoe kívivo Kristu Jesus, koánemaka vo'oku ákoyea omótova yokóvo ne uhá koeti po'ínuhiko kasása'iupo Itukó'oviti.

⁵ Ké'inokeneye, vo'ókuke ne hána'íti kixóixone yéxone kousokeovomo, enepone kounaenopi Itukó'oviti vanúkeke. Yoko kémoanenoé koéku nê'e yanekóyoke iná koyuhóvo xepákukenoe ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, enepone inámati ihíkavoti ominovike Jesus.

⁶ Enepone ihíkavoti itopónopitinenoe, ukópononemaka xapa uhá koeti po'ínuhiko xâne yara kúveu mêmum, koane éno ého xapákukehiko, kuteátimaka ápeyeya xepákukenoe ukeáti iná kemôa, enepo iná yexôa kaná'uko ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti.

⁷ Yoko énomone ne íhikaxeopike Épafara, ha'íne úti ya ítukeke Itukó'oviti ákoti omotóva vokóvo, enepone koati kuvónóneti koane yuixóvoti ko'ítukeino Kristu xepákukenoe.

⁸ Énomonemaka koyuhó'inovi ákoyea omótoovovi yokóvo vo'ókuke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ovo'ó koépitinoe.

⁹ Koeku kó'iyeaneye, énomone kutí'ino vitukínopitinoe orásaum. Ukeátine iná veyekóxopínoe, ako vâka vépeminopi Itukó'oviti poréxeopínoe hána'iti isoneúti ukeáti ya xokóyoke. Vépemoamaka poréxeopínoemo yéxi kixeku péni iséneu ya uhá koeti koekúti, motováti uha-uhá kixi yéxi ahá'inopi.

¹⁰ Yanê'e, enepone kixeku itíkivo, hokoátimo nókone kó'iyea ne xâne kutipoáti ne Vúnae, koane inixoátimo Vúnae unáko ne kixeaku héki ya uhá koeti koekúti. Keukóponovotinoemakamo ya itíki uhá koeti kó'iyevoku únati koekúti, koane yukopónotinoemakamo yéxi Itukó'oviti.

¹¹ Vépeminopimaka kóxuna'ixivomo ya uhá koeti xunakóti, enepone éno ihayú'iu ti xunakóti íhae xoko Itukó'oviti, maka hákone kemuyá'iko iséneu ikéneke, koane íteanemaka ne uhá koeti koekúti, ákoti iméxapa, xaneátimaka elókeyea yokóvo,

¹² koékmakama íkero'ixivo xoko Ha'a úti íhae vanúke, enepone imótókenaxopitinoe nemúkopi kounaenopi vanúkeke. Énomone ne ikó'iparaxokemo kasása'iupohiko yonópotimo natíxokuke uhapú'itike.

¹³ Koítovovi Itukó'oviti ya xunako pahunévoti yane kúxoti vóvoheixoku hahákutike, koane íseopovi natíxokuke Xe'éxa, enepone ákoti omotóva okóvo.

¹⁴ Yoko koati énomone koitóvovi ne Xe'exa Itukó'oviti, kotuyópinoveati ne pahúnevo úti.

Kixóvoku Kristu yoko ítuke

¹⁵ Enepone Itukó'oviti, ako inixoáti itea heru-herú kixea Kristu ne kixóvoku, epó'oxo tumúneke ápepe ne uhá koeti koekúti ítuke vo'u Itukó'oviti, ápene ne Kristu.

¹⁶ Koati énomone évekoa Itukó'oviti kousokea uhá koeti koekúti apéti iná itukôa Itukó'oviti, enepone koekútihiko ya vanúke koánemaka poké'eke, yusíkoti ínixekono áko'o ákoyea inixoáti,

yusíkotimaka ítúkeovo koati payásotihiko ánju pahúkoti vanúkeke, áko'o po'ínuhiko teyonéti xapákuke ya koèkúti pahúkoku, áko'o uhá koeti koèkúti po'ínu payásoti yoko tutíye apèti ya xapákuke, aínovomaka ítúke vo'u Xe'exa Itukó'oviti, epó'oxo ítúkinokonokehiko uhá koèti nekóyo motovâti ítúkeovo ikó'ítukeu Xe'exa Itukó'oviti.

¹⁷ Tumúneke ápeyea uhá koeti po'ínuhiko koekúti, ápene ne Xe'exa Itukó'oviti. Epó'oxo koati énomonemaka ákoino itáhinea uhá koeti koekúti apèti.

¹⁸ Énomonemaka itukóvo tuti uhá koeti kutipóati, enepohikone póhutipone ikéneke kuteâti koeku koxe'úti, koeku ítúkeovo Kristu kotútihiko. Koati Kristu itukóvomaka úkeaku uhá koeti koekúti. Koati turíxeovokumaka exépukeopea ukópea xapa ivokóvoti nê'e, motovâti ítúkeovo énomone payasó ya uhá koèti.

¹⁹ Xoko Kristu ápeyeamaka ne uhá koeti itípanevo koane úhe'ene Itukó'oviti. Yoko ínixoa Itukó'oviti unáko kó'iyeaneye.

²⁰ Yaneke ovokóvo itina Xe'éxa ya kuruhúke, uké'exopinovea Itukó'oviti ne ákoyea mal'akapa úti vo'oku pahúnevo úti. Koane vo'ókukemaka ítukeinovi Xe'éxa, míhe'okinoane Itukó'oviti oxéne átkopeovo xokóyoke ne uhá koeti koekúti, koèkúti óvohikoku ya poké'e koánemaka ya vanúkeke.

²¹ Itínoemaka haxakeóvoti Itukó'oviti yanekóyoke, koane yokopâti ya iséneuke vo'oku váhere kixeku ítíkivo.

²² Itea kó'oyene uké'exopinopeanenoe Itukó'oviti ne hexákivoa. Uké'exopinopeanenoe ya muyókuke Xe'éxa yaneko ikútípasikoponovovi, uti xâne, enepo ivokóvo kuruhúke motovâti ítíkópivo xâne koati sasá'iti nonékuke, ákoti óvaku kopítí'iyea, ákotimaka évekinokonoku emó'uínokono ápeyea ítúke ákoti aunáti.

²³ Yoko koati énomone kéneneoye itukapu koati kaná'uti ípihi tumúne ne kívivo Vúnae ákoti yaukápapu ikíni, ákotimaka kurí ixêa ne hána'iti kíxoixone, yéxone kóusokeovomo, enepone koyuhóvoti yane inámati ihíkavoti omínovike Jesus, kémone yanekóyoke, koane koyuhóvotinemaka xapákuke uhá koeti xâne yara kúveu mêmum. Yoko énomonemaka pahúkonu Itukó'oviti ngoyúhoyea xapa xâne, undi Poúlu.

Koèku ne ítúke Poúlu páhoenoa Itukó'oviti ítúke

²⁴ Kó'oyene hane indúko elókeko ongóvo ngoítóponeovo kotíveti koeku ngoyúhoinopineneo emo'u Itukó'oviti. Enepone tiú'iti koekúti yonoti oúkeke Kristu yanekóyo, kutí'inoke ukopónoti ikéneke Vúnae ne kutipóatihiko, enepohikone kutí koeti muyo Kristu koeku ítúkeovo énomone kotútihiko, koati tumúne yóno ngóusokea ya ngoxé'uke koekúti kuteâti. Énomone ne koekútihiko ndumúneiko, nókone kóusokeovo ve'ókukeneo.

²⁵ Koati vo'ókuke ne kutipótihiko Kristu pahúkinonu Itukó'oviti indúkeovo ovóxe xapákuke, motovâti nzuvó'oxeahiko ukóponea ikéneke, koane heú ngíxea ngóuhapu'ikinoahiko emo'u Itukó'oviti.

²⁶ Enepone ihíkavoti íhae xoko Itukó'oviti ákoti kauhápu'ikinakana ne xanéhiko mekúke, kóuhapu'ikinoane Itukó'oviti ne kasása'iupo koeku kó'oyene.

²⁷ Énomonehiko káh'a kóuhapu'ikinoa Itukó'oviti hána'iko ne ihíkavoti ákoti exákana mekúke, kaha'aínoati éxeahiko ítúkeovo koati éno hána'iti koekúti motokeâti iháyú'ikeokono ne kóuhapu'iune kó'oyene xapákuke uhá koeti kó'iyevoku xâne. Yoko enepone kóuhapu'iune, énomone ne ovo'ó kó'iyepi Kristu, kutí'inoke apèti koati hána'iti kíxoixonenoe xoko Itukó'oviti, yéxone kóusokeovomo. Énomone ne ítíkivomo éno hána'iti iháyú'ituti ya xoko Kristu.

²⁸ Koati énomone koyúho úti xapa xâne ne Kristu. Íixiko'o kíxoixo uti uhá koeti xâne, koane heú kíxoa úti vñhikaxea xanéhiko uhá koeti koèku ra exóneti íhae xoko Itukó'oviti, motovâti vísimea uhá koèti nonékuke Itukó'oviti koane motovâtimaka usó'iyeahiko ikéneke Kristu, ákotinemaka óvakuhiko.

²⁹ Énomonemaka ivóngopoinovo ngo'ítukeino Kristu. Koati ngoxuná'ixovoteoxo, ingo'ítukexoati ne uhá koeti xunakóti pónenu Kristu, enepone hána'iti xunáko ko'ítuketi njkóyoke.

2

¹ Ngahá'ainopinoo yéxi yupíheovo ngóxuna'ixeovo ítúkeke Itukó'oviti ve'ókukeneo, koane vo'ókuke ne íhae Laudíseya, koánemaka vo'oku uhá koeti po'ínuhiko úti xoko Vúnae ávoti noíxeonuku.

² Ngixínoakeneye, ngoxuná'ixovoti itukétike maka áxunane iséneue ikéneke Vúnae, koane maka yópohapanenoe ikéneke koeku ákoyea omótoovokoko yokóvo, koane yupíhapunemaka unako kéku ikéneke Vúnae vo'oku heu-heú kíxi yéxi koèku ne kaná'uti kíxovókuti hékone. Yane yexoátinoemo heú koeti koèku ne hána'iti ihíkavoti ákoti exákana mekúke kóuhapu'iunovine Itukó'oviti. Yoko énomone ne koyúhote koeku Kristu.

³ Enepone uhá koeti exóneti koáne ne isoneúti kouhápu'ikoati koêku ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, enepone kutí koeti éno únatinoe koekúti he'onóneti opékuke poké'e, poéhane xoko Kristu motó'iyevoa éxeokono.

⁴ Kó'inokeneye ne yunzó'inopinoe maka hákone íto kátavokeopinoe ne xáne ahúkoti koyúhoyea íhíkauvoti ákoti akaná'u.

⁵ Vo'oku upánini ángo'o xepákukenoe, itea hanekóxo inzóneu xepákuke. Kutí koe ambèti ya xepákuke, koane elóke ongóvo noínjea kutikokó ké'iyi ikéneke Vúnae, koane títiyu kéyeyi ya kívivo Kristu.

Kahá'ainoa Poúlu ne íhae Kolósu unako koêku ikéneke Kristu

⁶ Kuteáti kixeku kívivo Kristu Jesus Vúnae iná hekopá, énomonemaka ákoeneye kívivoa ya uhá koeti kixeku itíkivo.

⁷ Koati Kristu yokópoeheve. Itúkapumaka énomone kutí'inoke yukopónoti koeku kívivoa. Átiu'í héki kuteáti íhíhexikono, koane itúkapumaka xáne ixómoti ikoró'ixovo xoko Itukó'oviti.

⁸ Yokóhiyanavo maka hákone ítekóno ya isoneútihiho aúpu'ikenati, enepone hokoti kixoku ko'ísoneuyea xanéhiho yara kúveu mêum, koáne ne po'í kixoku itúkeovo xanéhiho ukeáti xoko oxúnoekene, enepone koati kúxotihiko kixovókuti hokonéti ukeáti nekene ákoti itukapu ukeáti xoko Kristu.

⁹ Yoko enepone uhá koeti itípanevo koane úhe'ene Itukó'oviti, ápemaka xoko Kristu yaneko ikútípasikoponovovi, uti xáne yara kúveu mêum.

¹⁰ Epó'oxo ápenemaka xikóyokenoe uhá koéti nê'e, kuteáti koeku ápeyeva xoko Kristu. Koati Kristu payasó ya uhá koeti koati payásotihiko pahúkoti vanúkeke, koáne ya koékuti po'ínuhiko tutíye ákoti inixákana, koékuti pahúkoku vanúkeke, áko'o híyeu vanúke.

¹¹ Koeku kitípi Kristu, itínenoemaka koati kaná'uti sirkunsidá koéti. Kene ne sirkunsidá ké'iyinoe, haina kixovókuti ítuke vo'u xáne yara poké'e, itea koati vo'ókuke uké'exopinopea Kristu ne kúxoti kixeku itíkivo, yaneko ivokínovovi, itukínopeati ne koati kaná'uti sirkunsidá ké'iyi, enepone kaná'uti hoénaxovepe itíkivo xanéna.

¹² Koáhati itínoe kutí koeti xané kixoti Kristu ekóxeokono yaneko yahíkovo íháke, koane kutí koetímaka xané kixepoáti exépukopea ukópea xapa ivokóvoti ya koeku kívivoxo Itukó'oviti, íhínovatimaka ne hána'iti xunáko, enepone koexépukopotí Jesus ukópea xapa ivokóvoti.

¹³ Koati itínoe kutí koeti ivokóvoti nonékuke Itukó'oviti yaneko avó'o katuyápa ne pahúnevo, itea ikó'inamakopopinene Itukó'oviti kuteátimaka kíxoaku koéxepukopea ne Kristu ukópea xapa ivokóvoti. Yane kotíyopinovi uhá koeti pahúnevo úti.

¹⁴ Veyópovimaka Itukó'oviti ya opékuke xunáko ne yutoéti kouhápu'ikoti vitúkeovo xáne pahúkóvoti, enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, yutóxovoku ákoti yumaxápu páhoenokono úti vitúkea, koyúhotimaka motókeyea ipíhóponeokono ne xáne ákoti heú íxá itúkea. Heu-heú kíxoá Itukó'oviti uké'exopinovea xunáko nê'e. Kutí kíxoá ixupáxoati kuruhúke.

¹⁵ Énomone yanekóyo ya kuruhúke, ítoa Kristu ne koati payásotihiko pahúkoti ákoti inixákana híyeu vanúke, enepone ovóxehiko Satánae yoko po'ínuhiko tutíye xapákuke, koékuti pahúkokuhiho. Énomone yanekóyo, uké'exopea Kristu xunáko nekóyohiko, koane nonékuke uhá koeti, kouhápu'ikoa Kristu itúkevohiko kóteyokone ákotine xunáko voukeke.

Kixovókuti ákoti itópoinoke xáne, po'í kó'iyevovoku ho'étihiho

¹⁶ Hákoikopo síkêa ápeyeva xáne kopoé'akoti iséneu koyúhote itíkivo pahúkóvoti vo'oku koekúti kuteáti níkokónoti mahi ákoti parexákana níkeokono, áko'o itukovo vo'oku koékuti kó'iyevovoku ekáti. Kúteanemaka koêku itukovo vo'oku káxehiko mahi teyonéti, koane vo'oku po'ínuhiko kaxena ayuuti, kuteáti áyui inámati kohé, koánemaka vo'oku sáputu, káxe ínixonehikomaka kónokea téyeokono sasá'iko.

¹⁷ Vo'oku uhá koeti hó'e xáne mekúke kuteáti, áinovo kixo'ékinoveati ne koati kaná'uti kixovókuti simóvotine kaxéna yara koeku kó'oyene, enepone koekúti kousókovotine ya xoko Kristu.

¹⁸ Hákomaka síkêa ápeyeva xáne koyúhote itíkivo pahúkóvoti, ikútixapovoti sasá'iti ya itíke, ikútixapovotihikomaka koati ikalíhuxopovoti nonékuke Itukó'oviti kuteati mahi nókone kó'iyeva ya koeku ákoyea mapíkapu ponó kó'iyeva xoko Itukó'oviti, itea itúkeovo xoko ánjuhiko vekínoa. Mahi apéti éxokoake Itukó'oviti kó'inokeneye kixoku hókea, itea koati kapayásokopovoti nekóyohiko yoko áinovo isoneú kixone ne itúkohiko. Kene haina isoneúti ukeáti xoko Itukó'oviti.

¹⁹ Kó'inokeneye isóneuhiko, koati haxá koyeátihiho Kristu mahi tûti. Yoko koati xoko tuti úti úkea ne xunakóti yonoáti ne uhá koeti muyo úti vekotíya xoko kuso úti yoko ekéyokoku ne póhutihiko íháxaxekoku, kutí'inoke koukópovoti muyo úti. Yoko énomonemaka kuteáti koeku

ûti xoko Kristu, uti kutipoâti, uti kuti koeti mûyo koeku itúkeovo énomone kotúti ûti, kutí'inoke koukóponovoti ûti ikéne, kuteâti isóneunovi Itukó'oviti.

Uti xâne inámapoti ikéneke Kristu, inámapotimaka kixoku itúkeovo

²⁰ Itukovo koati kaná'uti kuti kó'iyea ivekóvoti yaneko ivokínovovi Kristu, ákoneikopo xunáko xikóyoke ne kúxotihiko kixovókuti hó'e xâne mekúke. Ná'ikopo koeti kitípasino xanéhiko yara kúveu mêm hekoâtimaka ne kixovókuti hókonehiko?

²¹ Énomone ne ákoti tópi ípikone xâne kuteâti koekúti pikonéti yúho'ixeokono koane níkeokono simóya sipókeokono.

²² Enepone pikonéti kuteâti, ainovo koekúti uke'é koéti enepo iko'ítukexokono. Koati ainóvoti ihíkavoti isoneú kíxone xâne koyuhókonoti xapa xâne kónokea itúkeokono.

²³ Enepora koekútihiko, kaná'uti kuti kó'iyea hókone xâne koati ko'éxoneti koane koati yuixóvotimaka hókea hó'e. Kutí koémaka hókone xâne éxoti ikálihuxopeovo nonékuke Itukó'oviti, ákotihikomaka iyuhixapapu yane koekúti ípikokonoke itúkea, itea ako itópoinoake ne koekútihiko, vo'oku ako xunáko huvó'oxea sayá'ikopeovo itúkea váhere úhepune mûyo.

3

¹ Koeku kuti kó'iyea xané kixépotine Kristu exépukepa ukóepa xapa ivokóvoti, itúkapuikopo koekútihiko ovoti vanúkeke ke'ísonenepone, kixovókutihiko íhae xoko Kristu yane óvoku ivátakea éxopeke Itukó'oviti, ivátakoku koati kapáyasokone Itukó'oviti.

² Itúkapu énomone yónoheixo iséneu ne kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti vanúkeke, kene hako itukóvo kixovókutihiko íhae yáye yara poké'e yónoheixo iséneu.

³ Vo'oku nonékuke ne kúxoti kixeku itúkivo, kuti koe ivekóvoti, koeku ákoyeane xunáko xikóyoke. Enepone koati kaná'uti inémapi, hane óvo xoko Kristu xoko ákoyeaku ínixa xâne yara poké'e, koánemaka xoko Itukó'oviti.

⁴ Koeku itúkeovo xoko Kristu vónoheixo koeku vinámapea ikéneke, enepo exákapapane Kristu ne xanéhiko yara poké'e, kaha'iné kixepoâtinoemakamo ya itúkeovo hána'iti ihayú'uti.

Nókone kó'iyea úti koeku ápeyea inámati vápeyea ikéneke Itukó'oviti

⁵ Kiríkapanekopo ne kúxoti kixeku itúkivo, enepone ákoyea seyá'ikapipa ne úhepune miúyo vo'oku ixómoyea kehá'a sêno, koáne ne iképiti'ikivo itíkoti po'í váhere koekúti kuteâti ákoyea asása'i. Kúteanemaka ne síkovó ké'iyi ya isoneúti kuteâti, perexoâti itúkeovo énomone exó kèku, yóko'no ne ákoyea itea seyá'ikopivo koeku itúkeovo énomone ixomo yónoheixo ne iséneu. Kúteanemaka koèku ne kehá'ayi itíki váhere yáha itíki, koáne ne ixómoyea íyekovo itukevo po'ínuhiko xâne. Vo'oku enepone xâne ixómoti iyókovo itukevo po'ínuhiko xâne, koati koekútihiko yuixovo ya koékuni itúkeovo Itukó'oviti hóko.

⁶ Yoko koati vo'oku koekútihiko kuteâti ípíhopenoakemo Itukó'oviti ne xâne koetíneye ituke, enepohíkone ákoti ituká ne páhoenoví vitúkea.

⁷ Yoko koati énomonemaka kénenoeye yanekóyoke.

⁸ Itea kó'oyene, kiríkapa ne uhá koeti koekúti kuteâti ne ipíhonevo, koane kotú'iyea itíne. Kúteanemaka koèku ne váherexea itíkeino po'ínu xâne, yoko ihéki, koánemaka keyúhoyi koekúti ákoti aunáti, kuteâti koyúhoyea xâne ákoti téyapana enepo koyúho.

⁹ Hákonemaka simíkíxixinokoko. Koáhati kiríkópotine kúxoti kixévoku, xaneâti ne váhere kixeku itúkivo kuteâti koeku xâne kuríkoti kopití'iti ípovo.

¹⁰ Koane itíkópatine ne inámati ípevo. Énomone ne inámati kixeku itúkivo ukeâti xoko Itukó'oviti, enepone ixómoti iko'ínamakopo iséneu ikéneke, motovâti yukóponi itúkivo kuteátine kixoku itúkeovo. Yane yukopónoteoxomo yéxi Itukó'oviti.

¹¹ Koeku kó'iyeaneye úti ikéneke, ákone poé'aku júdeu yane ákoti itúkapu júdeu. Kúteanemaka koeku xâne sirkunsidá koéti yane ákoti sirkunsidá akóe, yoko xâne ákoti íhikauvo yane kuteâti xâne íhaehiko hóti, koane akaúti yane ákoti itukápa. Vo'oku poéhane Kristu itukóvo koati hána'iti nokonéti, yoko énomonemaka ovo'ó kóá ne uhá koeti kutipoâti.

¹² Itínoe noívokoe Itukó'oviti koane kasása'iuonemaka, ákotimaka omotóva okóvo Itukó'oviti, kuti íxeakopo itíkoti inámati ípevo ne késeanayi po'ínuhiko xâne, koane itúktivonoe itúpakovoti yoko ákoti kapayásakinapukoko. Énomonemaka yákoeneye itúkivo xâne itúpa'íkoti koane ákotimaka ímauvo.

¹³ Konókoti íti uhá koeti kixóvoku po'ínuhiko úti ákoti imeíkinapukoko. Hákomaka imeíheixoa iséneuke áva yévitokoke po'ínu úti. Kuteâti kixópiku Itukó'oviti enepo kotuyópo pehúnevo, énomonemaka íxekakanoe késeanayíkoko.

¹⁴ Yoko enepone koati nékone ké'iyi ya uhá koéti, énomone ne ákoyea omótovokoko yokóvo, vo'oku énomone porexó'ovi poéhapeaneoxo úti ikéneke Kristu ákoti víhaxákexekakaka.

¹⁵ Itúkapu kásati isoneúti ákoti pepakéxapu ukeâti xoko Kristu exó kèku ya uhá koeti koekúti. Yoko koati énomone iháxikinopi Itukó'oviti motovâti itúktivonoe póhutipone ikéneke,

kuteâti koeku póhuti koxe'úti, koeku itúkeovo Kristu kotúti úti. Koane itikapunoemaka xâne ixómoti ikoró'ixovo xoko Itukó'oviti.

¹⁶ Uha-uhá ákoe iséneuke ne íhikaxopike Kristu. Íhikaxikaka koane yenékikakamaka vinoátinoe ne uhá koeti exóneti íhae xoko Itukó'oviti. Íhéyu'ikamaka Itukó'oviti, imekó'ikoati ya sáramu, koáne ya akenéti kahaná'ikeati íha, koánemaka ya po'ínuhiko akenéti koyúhote kixóvoti Vúnae. Koane itikapunoemaka xâne ixómoti ikoró'ixinu Vúnae.

¹⁷ Yoko uhá koeti ítike, yusíkoti itúkeovo ya keyúhoyi, áko'o ya kixeku itíkivo, itíka ya iháke Vúnae Jesus. Koáne ya ihákemaka íkera'ixinapu Itukó'oviti, Ha'a úti.

Nókone kó'iyea ne hóyeno yoko yêno hokoti Jesus

¹⁸ Itínoe ko'ímati, hako kepayásokinovo íme ítea tíya, vo'oku koati énomone ne nékone ké'iyi ikéneke Vúnae.

¹⁹ Kene itínoe koyénoti, hako motová yokóvo ne yíno. Hákomaka aina kíxea.

²⁰ Kene itínoe kalivóno, yakútipo yá'a yoko yêno ya uhá koeti koekúti, vo'oku ínixoa Itukó'oviti unátíyeya nê'e.

²¹ Kene itínoe koxe'éxati, hako imeíkoa ne xi'íxaxapa mará'inamo képa'e'aki isóneue.

²² Itínoe ahinoéti, itíka uhá koéti ne páhoenopi pétaurauxa itíki. Hako poehâne koeku komomó kixóixeopi kéyuseyi ke'ítukeyi, kehá'áti ápeyeya xâne ihayú'ikopiti, ítea itíka ya ponóvotike iséneue, vo'oku itíkivo teyoti Vúnae Jesus.

²³ Uhá koeti koékuti ítike, heru'ó íxea yomíxone itíki, yexókovoti itúkeovo Vúnae peníno ke'ítukeyi, kene haina pohúneti xâne ke'ítukeino,

²⁴ yexoátimaka ápeyeano némoepo xoko Vúnae, kaúnaepinopinoe, vo'oku koati Vúnae Kristu ke'ítukeino.

²⁵ Enepone xâne itúkoti váhere, koati váheremakamo ne námoepo, ésa'ipo ne váhere ítuke. Yoko ákomo ápahuina xâne po'íti kixókonoku, vo'oku ako payásoti nonékuke Itukó'oviti, kutíkokone ne uhá koeti xâne nonékuke.

4

¹ Itínoe pataraúxati, konókoti pónoovo kíxeaku ne yahínoe ákoti yaupú'ika, yexoáti ápeyemaka Yúnae vanúkeke, éxoti uhá koeti koekúti.

Po'i enékeake Poúlu ne íhae Kolósu

² Hako kurí kixe itíki orásau. Hákomaka kutí kê imokoo koyéti, ítea konókoti iyúkeovo ne iséneue, koane íkera'ixapu xoko Itukó'oviti.

³ Yéminavimaka Itukó'oviti, maka míhe'akinavine voxéne koyúhoyea úti xapa xâne ne ihíkavoti koyúhote koeku Kristu, enepone ákoti exákana mekúke kouhápu'ikovotinoe kó'oyene. Yoko vo'oku ngoyúhoyea nê'e, énomone ingá'akinovo.

⁴ Yéminavimaka ya orásau, maka énjanelo ngíxoaku ngóuhapu'ikea ra ihíkavoti, kuteâti nóngone indúkea.

⁵ Itíkavu xâne éxoti póno kixoku itúkeovo nonékuke xâne ákoti itukavu po'ínu úti xoko Kristu. Itíkapumaka xâne éxoti ikó'itukexea kaxéna ákoti évaka.

⁶ Ya uhá koeti keyúhoyiku, hane ákoeneyé itípanevo yíúho, kuteâti níkokónoti koati mbiú koeti yukína. Koeku kó'iyeaneyé, yéxotimo kixeku yimópi uhá koeti epemó'ikopiti.

Koeku Tíkiku yoko Ónezimu

⁷ Enepora ngóyeku yáyeke, uhá kixinópeatimo koyúhoepa ne Tíkiku, po'ínu úti xoko Jesus. Enepora hóyeno, koati ákoti omotóva ongóvo, nza'ínemaka ya ítukeke Itukó'oviti, epó'oxo koati kuvonóneti, yuixóvoti ko'ítukeino Vúnae.

⁸ Mbahukinopeatinemo, maka okóyuhoinopeanenoe ra uhá koeti kóyeku úti yáye, motovátimo úhepepa iséneue.

⁹ Mbahukoátimakamo ne Ónezimu xané'iyea. Eneponê'e, koati mbo'ínu xoko Jesus íhae xepákukenoe. Ako omotóva ongóvo, koane koati kuvonóneti ítukeke Vúnae. Énomonehikomo koyuhó'inopeaneo ra uhá koeti kóyeku úti.

Hunókoku yuho Poúlu

¹⁰ Yúhoikopinone ra Aristáku, nza'íne ingá'akeovo. Yúhoikopimaka ne Márku, enepone prímuna Mbaranábe. Yoko nemúkoanenoe ne yuhó'inopí úti vo'ókuke, vepemópi kétaraki enepo simapínoe.

¹¹ Yúhoikopinoneemaka ne Njózúe iháxonetimaka Njústu. Enepoihikora mopo'áti, poéhane itúkovo iyénonjapa júdeu huvó'oxonuti ngóukoponea ne natíxea Itukó'oviti xapa xâne. Yoko yupíhovahiko huvó'oxeonu.

¹² Pahúkinopinoneemaka yúho inákurukeovopi ne Épafara, enepone íhae xepákuke, onóxemaka Kristu Jesus. Enepone hóyeno, koati yupihóvoti kóxuna'ixeovo épemo'ixinopinone Itukó'oviti.

Ako âka itúkinopinoo orásaum, kaha'aînopiti itúktivomo xâne úsotine, ákotinemaka óvaku ikéneke Vúnae, koane itúktivonoemo xâne kousókoti uhá koeti ahá'inoa Itukó'oviti.

¹³ Eneponê'e, koati ngoyuhó'inopeatinenoe yupíheovo kóxuna'ixeovo ya itukétike, kaha'aînopitinoe unako kêku ikéneke Vúnae. Kúteanemaka ahá'ino íhaehiko Laudíseya yoko íhaemaka Yerápoli.

¹⁴ Yúhoikopinooemaka ne Lúka, enepone ndútu ákoti omotóva vokóvo, koánemaka Ndéma.

¹⁵ Yúnzoikoamaka ne po'ínuhiko úti xoko Vúnae íhae Laudíseya, koánemaka ne Nífa, yóko'omaka ne po'ínuhiko úti ikéneke Vúnae ho'uxínovoti ítuke Vúnae ya óvokuke.

¹⁶ Enepo yíhaikapane ra koyuhópeti mbáhoenopinoo, pehúkamakamo yúhoikeovo ya imókovokuke íhaehiko Laudíseya. Koánemaka ne yúndoe mbáhoeno íhaehiko Laudíseya, mbahúkoamaka yúhoikeovo xepákukenoe.

¹⁷ "Yíxapa itíki ne itukéti némoe xoko Vúnae, maka keúsakane" íxinenamo ne Ákipu.

Íkopovope yútoe Poúlu

¹⁸ Enepora yúndoe, íngopeovopikeno, koati yútoe vò'um, undi Poúlu. Puyákapunooe yokóvo koeku itúkeovo íka'ákovokutike óvom. Itúkapu hána'ítike seánakopi Vúnae yóvoheixonoe.

Hunókokune.

1 TESALONÍSSENSI

Inúxoti yutóxinoa Poûlu ne kutípoti Jesus íhae Tesálonika

Enephikone kutípoti Jesus ya Tesálonika, ainovo eho evo Poûlu yaneko koyuhópoinoahiko emo'u Itukó'oviti. Êno xâne íhae Tesálonika kutipeâti emó'u, itea ápemaka jûdeuhiko ákoti akutipoti Jesus okópoti Poûlu, kaha átihihikomaka koépeke. Yane kohó'ine ne Poûlu yoko Síla ya Mbêreya, itea kóyeane píhea jûdeuhiko íhae Tesálonika íkoitoponeahiko kotíveti xoko yonópoku evo Poûlu kohó'iyea. Yokómomapihi ne Átu 17.1-13. Ikénépoke, koeku óvea ne Poûlu ya Koríntu, omínoa Timóti eyekoûti, kóyekuhiko neko hokoti Jesus ya Tesálonika.

Yane yutóxinoahiko Poûlu, etó'okoatihiko yupiheovo elókeyea okóvo vo'oku eyékoxea íxómoyea kóxuna'ixovohiko ikéneke Itukó'oviti. Enékoahikomaka ákoyea kamúya'ika isóneu ikéneke Itukó'oviti. Kouhepekeamaka Poûlu isóneuhiko neko ikaxú'iti okóvo, vo'oku iyéno ivokóvotine, kutípotihiko Jesus. Koyúhoinoa Poûlu itúkeovo hána'iti kúxone úti ne aúkopovope Jesus Kristu. Ixiko'okoamaka ákoyea kurí íxa kúveovo Itukó'oviti, vo'oku iháxikeovi Itukó'oviti ya hána'iti seánakovike vópeamo xokóyoke koeku kutípea úti Jesus Kristu. Kene haina ihaxíkinoviti vonópea ipihóponovokutike.

¹ Yutóxinopinoe úti, undi Poûlu, koane Síla yoko Timóti. Pahúkinopeanoe úti ra koyuhópeti, itínoe ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti ya Tesálonika, itínoe koati xanena Itukó'oviti, Ha'a úti, yoko Vúnae Jesus Kristu. Itúkapu hána'ítike seánakopí Itukó'oviti yóvoheixo, koánemaka úhepetike isoneúti ukeâti xokóyoke.

² Kóyekune víkoro'ixinovopinoe xoko Itukó'oviti, uhá ketínoe. Ákomaka vâka vépeminopi Itukó'oviti ya orásaum.

³ Hara puyákoponovo vokóvo nonékuke Itukó'oviti, Ha'a úti, ítenenoe itíki vo'oku hána'iti kívivoa ne Vúnae, koánemaka ne ivékoponivonoe ítukeke Itukó'oviti vo'oku ákoyea omótovo yokovo po'ínuhiko xâne, yóko'omaka ne ákoyea ímexapa kíxeixi ne yéxone kousokeovomo xoko Vúnae Jesus Kristu.

⁴ Itínoe po'ínu úti xoko Jesus, ákoti omotóva okóvo Itukó'oviti, véxoa ítkívonoe koati noívkoe Itukó'oviti,

⁵ vo'oku enepo inâ koyuhôa úti xepákuke ne inámati ihíkavoti omínovike Jesus, haina pohu koyuhó kixoâti úti, itea xané kixoamaka xunako Itukó'oviti ya xoko Sasá'iti Omíxone. Koati iyúseotimaka itúkeovo kaná'uti ne emo'úti vomínopikenoe. Yéxoanoemaka itúkeovo koati ponóvoti ne kixoku vitúkeovo xepákuke, koane kahá'ainopi úti unako kêku.

⁶ Koati hekoâtínoe ne kixoku vitúkeovo koánemaka ne kixoku itúkeovo Vúnae Jesus. Epó'oxo yaneko kitipoânenoe ne vemó'u, koyuhó'inopi uti koeku Jesus, êno víkinoe tiú'ítike koekúti, itea kóyeane yupíheovo elókeyea yokóvo ukeâti xokóyoke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

⁷ Ênomone itíkinovonoe motokeâti hókeokono kixoku itúkeovo xapákuke ne uhá koeti po'ínuhiko kutípoti Jesus ya Masédonea koánemaka ya Ákaya.

⁸ Vo'oku koati xepákuke úkea ukóponea ra emo'u Vúnae ya Masédonea yoko Ákaya. Haina póhutineya, itea ya xapákuke uhá koeti po'ínuhiko xâne koêkúti óvohikoku, eyékoxopinene itíkivo koati kuvóvoti Itukó'oviti. Hukínóvoti ákoyeane okónoko po'í yuhu úti vo'ókuke.

⁹ Koati énomonehiko koyuhó koêku inâ simôpi úti, itúkeovo kirikópotineneo kívivo sánduhiko hekhópine ra koati kaná'uti Itukó'oviti, úkeaku uhá koeti apéyeati.

¹⁰ Koyúhoahikomaka íxómoyea kíxoixopo aúkopovope Xe'exa Itukó'oviti ukópeamo ya vanúke, enepone Jesus, koéxepoepo Itukó'oviti ukópea xapa ivokóvoti, enepone koitóvovitimakamo ya ipíhponope Itukó'oviti keno'ókoti káxe.

2

Koeku ítuke evo Poûlu ya Tesálonika

¹ Itínoe po'ínu úti xoko Jesus, koati neixoâtínoe ápeyea êho ne vóvoheixea xepákuke.

² Yéxoanoemaka koêku ne váhere kixókónoku úti, koane váherexea vemó'uinokono koeku vóvea ya Filípu, itea vo'oku kúveovo uti Itukó'oviti, ako kali píka koyúhoyea úti xepákuke ne inámati ihíkavoti ukeâti xoko Itukó'oviti, upánini ápe êno okopó'oviti.

³ Enepone emo'úti vomínopikenoe, haina kopóheveti koekúti ákoti akaná'u. Hainámaka koyuhoâti úti vo'oku ápeyea váhere visóneu kahá'ayea uti vúkeovopinoe. Hainámaka vo'oku kahá'ayea uti vaúpu'ikeopinoe,

⁴ itea koati vo'oku ínixeá Itukó'oviti yusíkea kovóxeyeovi koyúhoyea úti ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus, énomone kutí'inoke koyuhoâti úti. Yoko haina ínixone xanéhiko unátiyea, vopósiko vitúkea, itea koati vopósikoti vitúkea ínixone Itukó'oviti unátiyea, vo'oku énomone exôa koeku visóneu, itúkeovo ponóvoti áko'o áko'oyea.

⁵ Yéxoanoe koêku enepo koyúho úti xepákuke, ákoyea itúkapu ihayu'ikohí kixópitinoe úti, pohu kaha'áti úti vítokuxea yokóvo, epó'oxo hainámaka vitúkoti namúkope uti tiúketi koyúhoinoake úti ne emo'u Itukó'oviti xepákukenoe. Éxoamaka Itukó'oviti kaná'uyea ra yúnzo.

⁶ Hainámaka voposíkoti viháyú'ikeokono. Ako kalíhuina kó'iyeaneye koeku vóvea xepákuke, muhíkova koeku vóveamaka xapákuke po'ínuhiko xáne.

⁷ Koeku vitúkeovo páhoe Kristu koyúhoyea emó'u xepákuke, mani motováti kúxea úti keúsokino vi nókone úti, itea ya koékuni kó'iyeaneye, itupa'íi kixópioe úti kuteáti kixoaku sêno itupa'íkea ne kálíhunoe xe'éxa.

⁸ Koane vo'oku yupíheovo ákoyea omótovopinoe vokóvo, ako ópohane koyúhoinopeanoe úti ne inámati ihíkavuti íhae xoko Itukó'oviti, itea usó kóyemaka úti vivókoponeovo ya itukeke Itukó'oviti ve'ókukeneo. Koáhati ákoti omótovopinoe vokóvo.

⁹ Itínoe po'ínu úti xoko Jesus, yéxoponoa yupíheovo ko'ítukeyea úti koane vivókoponeovo, vitúkoti ituke Itukó'oviti. Káxe, yóti ko'ítukeyea úti, vitúkoti véyope nókone úti, motováti ákoyea itúkapu ínati koekúti xikóyokenoe koeku vóvea xepákuke, koyuhó'inopeati úti ra inámati ihíkavuti íhae xoko Itukó'oviti.

¹⁰ Éxoa Itukó'oviti, koane yéxoanoemaka koeku úti xepákuke, vitúkeovo teyoti Itukó'oviti, koane itúkeovomaka ponóvoti vitúke, ákoti motováti koyúhoyea ápeyea váhere vitúke koeku vóvea xepákuke, itínoe kutípoti Vúnae.

¹¹ Yéxoanoemaka koeku venékeopi, póhutinoe kexé'u, itúkeovo kuteáti kixoaku ha'a kalivóno enékea ne xe'éxaxapa.

¹² Koati énomone kixópioe úti kóxunakeopinoe úti ikéneke Vúnae, koánemaka vixíko'okeopi, maka yéxane kixeke yómivo nonékuke Itukó'oviti, kuteáti metókeyi ké'iyineye nonékuke ne ihaxikópiti kehá'inepi ya natíxokuke, koane itíkivomaka hána'iti ihayú'uti ya xokóyoke.

Kixoku koêku ne íhae Tesálonika enepo simôa tiú'iti koekúti

¹³ Hará'amaka po'í koekúti ákoinoke vâka víkoro'ixeovo xoko Itukó'oviti: Enepo iná kemoánoe ra emo'u Itukó'oviti vomínopike, ako kutí íxea pohu emo'u xanéhiko yara poké'e, itea koati kitipoátinoe itúkeovo emo'u Itukó'oviti. Yoko koati kaná'uti itúkeova. Epó'oxo êno xunáko xikóyoke, itínoe kutipoáti.

¹⁴ Itínoe po'ínu úti xoko Kristu ákoti itukapu júdeu, enepone víkokunoe, kúteanemaka vékoku ne júdeuhiko kutípoti Kristu ya Njúdeya, enepohikone ho'uxínovoti ituke Itukó'oviti. Vo'oku enepone iyínoxapa ákoti akutípo Jesus, íkoitoponopinoe kotíveti kuteátimaka kixoaku iyénoxapa nekóyohiko.

¹⁵ Enepohikone ákoti akutípo Jesus ya Njúdeya, haina póhutine Vúnae Jesus koépeko yanekóyo, koánemaka ne porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti, itea váherexinovimaka ituke, úndi yoko po'ínuhiko kutípoti Jesus. Ákomaka iká'elakexa okovo Itukó'oviti, epó'oxo koati okópoti uhá koeti xáne.

¹⁶ Muhíkova vomínoa xáne ákoti itukapu júdeu ne emo'u Itukó'oviti motováti íteovahiko ne pahúnevo, opósikomaka topikeovi. Koatine kóye kohiyakeahiko váhere ituke, kutí'inoke kousókovotine uhá koeti kó'iyevoku vaherévokoti motováti itúkeahiko. Yoko kó'oyene, ákone ipíxa, vo'oku yónoane ímainevo Itukó'oviti oúkeke.

Yónoa isóneú Poúlu ne íhae Tesálonika

¹⁷ Itínoe po'ínu úti xoko Kristu, avo áxu'ikene ike vipúhikine xepákuke, itea yupíhovane vinákurukeovopi. Kaná'uti vâko'oyea ya xepákuke, itea harakóxono visóne xikóyokenoe. Koati êno yúmo'ixeovo káyukopeovo úti noíxopeopinoe úti.

¹⁸ Koati kaha'áti úti vitúkea nê'e, áko'oneoxo úndi, undi Poúlu. Ápe ngahá'ayeaku mbíhea xepákuke, itea itóponu Satánae.

¹⁹ Koáhati itínoe kutí'inoke apétimo vípara, kúxoixone úti vitóponeamo xoko Itukó'oviti. Itínoemaka elókeinoke vokóvo. Ve'ókukeneo, apétimo námoepo úti, kutí koeti koati uhé'ekoti kóroana úti ominó'oviti elókeko vokóvo koane úhepeko visóne nonékuke Vúnae Jesus yaneko káxe aukápapu.

²⁰ Koati kaná'uteoxo itúkeovo itínoe kutí'inoke vihayú'ikokonoti, koane itínoemaka ápeinoke elókeko vokóvo.

3

Pahúko Timóti ne Poúlu ya xapa íhae Tesálonika

¹ Ako'óne indá ákoyea énja kéyekunoe, íninja unátiyea mbóhuxeovoioko ya Átena

² koeku mbahúkinopea ra Timóti, po'ínu úti xoko Vúnae. Koatímaka ko'ítúkeinoti Itukó'oviti nê'e, koane koukóponoati ne inámati ihíkavoti koyúhoti koeku Kristu. Mbahúkinoake huvó'oxoponeopinoe keúkuponivo ya kívivo Itukó'oviti, koane enékoponeopimaka ikéneke Vúnae,

³ motováti ákoyea ápahuina xâne xepákuke komuyá'ikoti isóneu vo'ókuke ne tiú'iti koekúti simópiti. Vo'óku yéxoaneo itúkeovo koati vékokune úti nè'e, uti hokoti Kristu.

⁴ Yaneko óveangu xepákuke, ngoyúhoinopeanoepo koítóponeovomo uti kotíveti. Yoko énomoneoxo koéneye, epó'oxo yéxoá kó'iyeaneye.

⁵ Vo'oku tiú'iko ne víkoku, ako'óne índa ákoyeane enja koêku, mbahuko noixóponopiti, ngaha'áti énjea kéyekunoe ikéneke Itukó'oviti, ngohiyánati íteopinoe Satánae, enepone áhati kátavoeka isóneu xâne, mbuvátimaka itúkeovo ko'itukehí koeti úti xepákuke.

⁶ Itea kó'oyene koeku aukopeovo Timóti ukópea xepákuke, omópinonu únati eyekoúti ixómoyea kivovo Itukó'oviti, yoko ákoyea omótovokokonoe yokóvo. Koyúhopinonumaka kóyekuneyea puyákeovonu yokóvo koane úhepeyá iséneunonu. Kúteanemaka iséneunoa ne nza'ínéhiko. Koyúhopinovimaka kehá'ayinoe neixopivi, kuteátimaka yupíheovone kahá'ayea noixopeopinoe úti.

⁷ Itínoe po'ínu úti xoko Jesus, upánini enó'iyea koekúti tiú'itinovi koane enó'iyeamaka koítóponeovo uti kotíveti yáyeke, úhepepene visóneu vo'oku kívivoxo Itukó'oviti.

⁸ Koati énomone koéneye visóneu kó'oyene koeku véxea ixómoyea kéxuná'ixovonoe ikéneke Vúnae.

⁹ Vo'ókuke ra êno hána'iti elókeko vokóvo nonékuke Itukó'oviti ve'ókukenoe, ako véxa kíxoaku úti víkoro'ixinovopi xoko Itukó'oviti.

¹⁰ Káxe, yóti véyo úti vépemo'ixea Itukó'oviti. Koati kaha'áti úti noixóponeopi úti, motováti huvó'oxeopinoe úti enepo ava'ávo kali konokóvotiko ya kixeku héki Vúnae.

Épemiao Poúlu ne íhae Tesálonika xoko Itukó'oviti

¹¹ Itúkupu Itukó'oviti, Ha'a úti, koáne Vúnae Jesus mihe'ókinovimo voxéne káyukopeovoikomo úti xepákuke.

¹² Itúkapumaka Vúnae kuri'úxinopinoe ákoyea omótovokoko yokóvo, itínoe hokoti Kristu, koane énomonemaka porexópi ákoyea omótova yokóvo ne uhá koeti po'ínuhiko xâne, kuteáti ákoyeamaka omótovopinoe vokóvo.

¹³ Yane kexuná'ixovotimo ikéneke Vúnae ya itíkivo koati sasá'iti koane ákotimaka pahúnevo nonékuke Ha'a úti, enepo aukárapu ne Vúnae Jesus, axenápanemaka ne uhá koeti kasása'iupo.

4

Kíxoku vitúkeovo koati iko'élólexoti okovo Itukó'oviti

¹ Ya tumúneke únzexea ra yúndoe, anéyeiko koáti anjá'inopi, itínoe mbo'ínu xoko Jesus: Injiko'okopinoe ya íháke Vúnae Jesus héki kuteáti koêku ne ínzikaxopike yanekóyoke, motováti iké'elólexi okovo Itukó'oviti. Koati énomoneoxo kéneye ikéneke Vúnae kó'oyene, itea ngaha'aínopitinoe inamá'axoyea kené'eye ikéneke.

² Yoko yéxoane ne páhoenonu Vúnae Jesus ngoyúhoinopinoe, nékone itíki.

³ Hara ahá'ainopinoe Itukó'oviti, itíkivo xâne koati sasá'iti, éxotimaka sayá'ikopeova ne úhepune mýyo vo'oku ixómoyea kaha'a séno.

⁴ Enepone úhepune miúyo, konókoti yéxi ími sasá'itike. Konókotimaka tíyi ne ahá'inovi Itukó'oviti yara koekúti.

⁵ Ako yusíka ákoyea seyá'ikapipa, mará'inamo yakútea xâne ákoti éxa Itukó'oviti.

⁶ Yara koekúti, mbahuko ákoyea vahe'éxoti ítukeino po'ínu. Ako yusíka ápeyá aupú'ikoati ne po'ínu úti, kapiné'iyéati yéno, vo'oku koati púvone Vúnae ne koekúti kuteáti. Yoko kuteáti yunzó'inopinoe yanekóyoke enepo ngouhápu'ikinopea ne koekúti, koati ngxópitinoe ípíhóponeamo Itukó'oviti ne xâne kíxoátineye.

⁷ Vo'oku háina íhaxíkinoviti Itukó'oviti vitúkeovo xâne ákoti saya'íkapepa ne váhere úhepune mýyo, itea íhaxíkinoviti vitúkeovo xâne kuri'ókopovati, koane koati sasá'itimaka nonékuke.

⁸ Énomone ngó'ino, enepone xâne ákoti akaha'a itúkea ne íhikavoti ínzikaxepikeneo, háina inzóneu, undi xâne yara poké'e púvo, itea koati puvoti isóneu Itukó'oviti, enepone porexópitinoe Sasá'iti Omíxone.

⁹ Ako apásika ngoyúhoinopeano kónokea ákoyea omótovokoko vokóvo, vo'oku koati Itukó'oviti íhikaxopi kónokea kíxikokoneye.

¹⁰ Yoko koati kaná'uti ákoyea omótova yokóvo ne uhá koeti po'ínu úti xoko Kristu ya uhá koeti poké'ixa Masédonea. Itea kóyeané enéngéopinoe kénoki keúkuponivo ké'yineye, itínoe mbo'ínu xoko Vúnae.

¹¹ Yapási'ixa yóvoheixi úhepetike iséneunokoko ákoti ixomo yarixákaka. Hane yíxapu nékone itíki, koane yokó'ituke, itíkoti ésa'i nékone kuteáti koeku mbáhoenopi yanekóyo.

¹² Yané'e, itínoemo teyonéti xapákuke xâne ákoti haká ra hó'e úti, koane ákomo yokónokoa íhinovo po'í xâne kóúsokinopinoe nékone.

Kíxókumo koêku ne ivokóvoti kutípiti Kristu aukárapune Vúnae

¹³ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, ngahá'ainopeanoe yéxi koêku ne po'ínu úti omómikopotine xoko Itukó'oviti, maka hákone ikaxú'i yokóvo koane hákonemaka kítea xâne ákoti kúxoixopone xoko Itukó'oviti.

¹⁴ Vo'oku koeku kutípea úti ivókeovo ne Jesus yoko exéþukopea ukópea xapa ivokóvoti, kúteanemakamo ne kúxone úti xoko ivokóvotihiko, vo'oku koéþepukopeamo Itukó'oviti ne omómikopotine xokóyoke. Enepo aukáþapu ne Jesus, ixanéþopatihikomo Itukó'oviti nê'e.

¹⁵ Yoko hara pahúkonumaka Vúnae ngóuhapu'ikinopínoe: Uti ávotimo ivakáþu yaneko káxe aukáþapu Vúnae, ákomo inuxó vákoeþea neko inuxópotinehiko ya utíke.

¹⁶ Vo'oku apêtimo emo'u Vúnae pahúkoti ovóxe koane emó'umaka ne koati payásoti ánjuna inuxinoati ne po'ínuhiko ánju, yóko'omaka ne emo'u huxôe páho Itukó'oviti óxeovo. Yane keno'ókopotinemo Vúnae ukópea vanúke, yoko inuxó koéþotimo exéþuhikopea ne ivokóvotihiko kutíþoti Kristu.

¹⁷ Yane hú koéþotimakamo vomóþeokono xapa kapási ikénekehiko, uti ávoti ivakáþu motovâti tokóþeamo uti Vúnae kukúke vanúke. Yane ákonemo hunóokoku vóþea xokóyoke.

¹⁸ Énomone ngixínopínoe, kéxunakikakanoe iséneue yara yunzô'inopínoe.

5

Konókoti usó kóþepinoe xâne ne aukopovope Vúnae Jesus

¹ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, ako okónoko yundóxinopeanoe itukóvotimoye káxe, koane áþeyekumo ra koekútihiko.

² Vo'oku enepone kaxena aukopovope Vúnae, é'exo kíxeanenoe kutí kó'iyeamo koêku enepo símo oméxoti ya yóti ákoti kuxoâti.

³ Eneþomo akoéne ra xanéhiko: "Ako yuvo'óvoti. Koati únati koeku úti" akoéne, yane apé koetinemo hána'iti tiveko koekúti kuteâti koeku apé kó'iyea ohone xe'éxa ne sêno koxe'exati, enepo simovóne kaxena ipúhikope xe'éxa. Yoko ákomo iteóvati neko káxe.

⁴ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, ákone yávaþeixanoe hahákutike, ínapomo iyupaxó ixâpi neko káxe kuteâti koeku enepo símo ómevoti.

⁵ Koáhati yovóþeixotínoe uhapú'itike kuteâti koeku xâne yoneâti káxe. Kene haina novóþeixoti hahákutike kuteâti koeku xâne yoneâti yóti.

⁶ Hákoikopo kutí kôe uti xâne imókoti, kuteâti koeku po'ínuhiko xâne ákoti éxa Itukó'oviti. Itea hara vákoeneye xâne noimee koyêti ixómotimaka iyukóvo isóneue vo'oku áþeyea kúxoixone.

⁷ Eneþone xâne imókoti, yóti imóke, koáne hahákutikemaka óvoþeixo ne kohíhiti.

⁸ Kene úti, koeku itúkeovo uhapú'itike vóvoþeixo, vitúkapuikopo xâne iyukóvoti isóneue. Eneþone kúveovo uti Itukó'oviti koane ákoyea omótoþokoko vokóvo, énomone vitúka sa'íkovope úti kuteâti koeku ipíhone húndaru xa'ákuke enepo yóno xapa isukókoti. Kene ne hána'iti kúxoixone úti vóþeamo xoko Itukó'oviti, véxone koutósokeovomo, énomone vitúkama kóþiyanavope visóneue, kuteâti koeku itúkeovo kóþiyanavope tuti húndaru ne xovó'i, ikó'itukeu enepo yóno xapa isukókoti.

⁹ Vo'oku haina ihaxíkinoviti vonóþea ipihóþonovokutike ne Itukó'oviti, itea iháxikinovike vóþea xokóyoke vo'oku itukeinoviti Vúnae Jesus Kristu,

¹⁰ enepone ivokínovoviti, motovâti vóvoþeixea xokóyoke, yusíkoti itúkeovo koeku váþeyeko yara poké'e, áko'o ike vivókínevo.

¹¹ Kéxunakikakanoekopo iséneue, epó'oxo hívá'axakaka keúkopoþivo ikéneke Vúnae, kuteâti koêku itíkivo kó'oyene.

Ako tóþi enékeake Poúlu ne íþae Tesálonika

¹² Kó'oyene itínoe mbo'ínu xoko Jesus, konokoâti tíyinoe ne ko'ítuketi ítuke Itukó'oviti xepákuke, enepone inuxínopítinoe ikéneke Vúnae koane enekóþiti.

¹³ Konókoti ákoyea omótoþahiko yokóvo, koane tíyanoe vo'ókuke ne ítuke xepákuke, koeku ko'ítukeya ítuke Itukó'oviti. Hákomaka yokopókokonoe, itea itúkapu úþepeþoke iséneunokoko yóvoþeixo.

¹⁴ Itínoe mbo'ínu xoko Kristu, enepone xâne yómoti kapáyasokinovo po'ínuhiko úti, injíko'okopínoemaka yenéki ákoyeane ákoeneye. Kéxunakapi isóneue ne xâne kahá'atine komúya'íkea isóneue. Hivá'axamaka ne xâne ákotine xunáko ikéneke Itukó'oviti, koane yokóseana uhá koeti xâne ákoti imaxovó ixêa kixóvoku.

¹⁵ Yokóþiyanavo, maka hákone xâne xepákukenoe itukóþinoati ésa'i ne váhere kixókonoku. Konókotimaka kóþekuneyea itíkinokoko únati, itínoe kopo'ínukokoti xoko Vúnae. Koane itíkinamaka únati ne uhá koeti xâne.

¹⁶ Konókoti ixómoyea elóke yokóvo.

¹⁷ Hákomaka kurí kixe itíki oráþaum.

¹⁸ Íkera'ixinapa ne Itukó'oviti ya uhá koeti koekúti, vo'oku énomone itukóvo ahá'inopínoe Itukó'oviti ya koeku héki Kristu Jesus.

¹⁹ Hako tepikôa ko'ítukeyea ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

²⁰ Hákomaka kutí kixêa ákoti itúkovo ke ne ihíkavoti kouhupu'ikinoake Itukó'oviti ne po'ínu úti.

²¹ Yapásika yéxi itúkeovo koati únati ne uhá koeti ihíkavoti kuteâti, koane itúkeovo ukeâti xoko Itukó'oviti, áko'o áko'oyea. Itukapu únati, hako kirikôa.

²² Yahíkuxipa ne uhá koeti kó'iyevoku váhere kixovókuti.

Orásauna Poúlu vo'ókuke ne íhae Tesálonika

²³ Enepone Itukó'oviti, úkeaku hána'iti úhepeko isoneúti koane asako omixóneti, itúkapu énomone porexópi kiri'okopivoa ya uhá koeti koekúti, motovâti uha-uhá kó'iyea iséneu, yomíxone, koane kixeku itíkivo ponovô nonékuke, ákoti motovâti koyúhoyea ápeyeva óvaku véherevoko yaneko káxe aukárapune Vúnae Jesus Kristu.

²⁴ Yoko koati motovâti kúveovokono kíxeopineye ne Itukó'oviti, enepone ihaxíkopiti héki.

Hunókoku yútoe Poúlu

²⁵ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, émbemopi itíkinovi orásaum.

²⁶ Yíhaikanoe uhá koeti po'ínu úti xoko Vúnae, siunoné kixeâti kuteâti kixókokoku yúhoikeokoko úti, imeâtinoe sasá'ikoke iséneu vo'oku itínoe kopó'ínukokoti xoko Kristu.

²⁷ Ya íháke Vúnae injíko'okopinooe yíhoikinoe uhá koeti po'ínu úti xoko Jesus ra koyuhópeti mbáhoenopinooe.

²⁸ Itúkapu hána'itike seánakopi Vúnae Jesus Kristu yóvoheixonooe.

Hunókokune.

2 TESALONÍSSENSI

Pí'ape yutóxinoa Poûlu ne kutípoti Jesus íhae Tesálonika

Ikénépoke pahúkea Poûlu neko inúxoti koyuhópeti xoko hokotíhiko Jesus ya Tesálonika, pahúkopinoamaka ra pí'ape koyúhlope. Koati yonoátihiko okovo Poûlu neko kutípotihiko Jesus, vo'oku ákoyea tópi ihíkavoti itohíneoti xapákuke koyuhoáti koêku ne aúkopovone Jesus. Xapákuke neko íhae Tesálonika, ápe koyuhoáti aúkopeovone Jesus. Kene po'ínuhiko xáne, koyúhoa itúkeovo ákotine ahikápu aúkopovope. Yane ápe xáne ákotine akahá'a kó'ítukeyea vo'ókuke. Puhu ovohí koetíne kuxópotine Jesus. Koyúhoinoa Poûlu ákoyea yusíka kó'iyeaneyea.

Ina exókoahikomaka ukóponeaxomo ne váhere kixovókuti tumúneke aúkopeovomo Jesus. Koyúhoinoamaka kurí'uxeovoxomo xunako Satánae, koane enó'iyeamo isukókoti yara uhá koeti kúveu mêmum tumúneke káyukopovope Jesus. Kúteanemaka ne xáne okópotihiko Itukó'oviti, kurí'úxovoteoxomo. Itea ya hunókokuke, Itukó'ovitimo itôa ne Satánae, uke'éxeati xunáko. Ixíko'okoahikomaka Poûlu neko kutípoti Jesus títiu kóyeyea kúveovohiko Itukó'oviti, koane ákoyea háka ne ihíkavoti ákoti akaná'u.

¹ Yutóxinopineo úti, undi Poûlu koane Síla yoko Timóti. Pahúkinopea úti ra koyuhópeti, itínoe ho'uxínovoti itúke Itukó'oviti ya Tesálonika, itínoe xanena Itukó'oviti, Ha'a úti, yoko Vúnae Jesus Kristu.

² Itúkapu hána'itike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a úti, yoko Vúnae Jesus Kristu yóvoheixonoe, koane úhepekoke isoneúti ukeáti xokóyoke.

Íkoro'ixinove ne Poûlu xoko Itukó'oviti

³ Itínoe po'ínu úti xoko Jesus, koati motokeáti ákoyea áka víkoro'ixinopineo xoko Itukó'oviti, vo'oku yupíhevo ukóponea ne kívivo Itukó'oviti, koane tumúne yóno kurí'uxeovoxo ákoyea omótovokoko yokóvo.

⁴ Énomone kutí'inoke viháyú'ikopitineo, vitukópiti véyexovope xapákuke po'ínuhiko kutípoti Jesus ya po'íkehiko imokóvokuti, vo'oku kéxuna'ixivo ikéneke Vúnae ákoti kemuyá'ika iséneu, koane vo'oku kívivo Itukó'oviti upánini enó'iyea kotíveti yoko tiú'iti koekúti víkokunoe, iteáti uhá koeti ákoti imaxovó ixéa.

⁵ Enepone víki kotívetike, iteáti uhá koeti, koati énomonemo kutí'inoke iyúseoti ponóvoku ne kixoakumo Itukó'oviti ne xanéhiko yuhaíkapamo vo'oku kixoku itúkeovo. Vo'oku urapú'itimo yaneko káxe itíkivo xanena Itukó'oviti motokeáteoxo yonópea natíxokuke. Yoko énomone kutí'inoke keitópovovoti kotíveti kó'oyene vo'oku itíkivo xanéna keukóponoati ne natíxea xapa xáne.

⁶ Koati ponóvotimo kixoku itúkeovo ne Itukó'oviti, vo'oku ikoítopovotimo kotíveti ne ikoítovopitihiko kotíveti, itukópinopiti yésa'i,

⁷ koane kouhépekopinopitimo kékú, itínoe ixómoti koitópovovo kotíveti kó'oyene. Kúteanemakamo kixó'oviku, úndi yoko nza'ínehiko, enepo kayukápune Vúnae Jesus ukópea vanúke, axenápoanemaka ne koati xúnati ánjunahiko,

⁸ koánemaka irumékoti yúku, ipíhóponeake ne xáne ákoti éxa Itukó'oviti, yóko'omaka ne xanéhiko ákoti akutípoa ne inámati ihíkavoti koyúhote koeku Vúnae Jesus.

⁹ Ya xoko pahúkopokonokuhiko, ákomo hunókokúko íkoitoponeokono kotíveti. Ákonemo omótova noíxea Vúnae koáne ne éno hána'iti ihayú'iyuti xunáko

¹⁰ yaneko káxe aukápu Jesus, enepo ihayú'ikakanamaka koane kahaná'ikakanamaka vo'ókúke ne kasása'tupo, enepohikone uhá koeti kutipoáti. Yoko yarakóxonomakamo xapákukehiko vo'oku kítipi ne ihíkavoti vomínopikenoe.

¹¹ Énomonemaka ákoino vâka vitúkinopineo orásum, maka huvá'axapine Itukó'oviti yómivo nonékuke kuteáti motókeyea kó'iyeaneyea ne xáne iháxiu Itukó'oviti hókea. Vépeminoamaka itúkeovo ya xunákoke ketúsokineo uhá koeti únati koekúti, yâha itíki, koane uhá koeti itukéti yúseumo vo'oku kívivo Itukó'oviti.

¹² Yane ihayú'ikokonotimo ne íha Vúnae Jesus ve'ókúke, epó'oxo íheyú'ikokonotimakamo vo'oku Vúnae ya xikóyoke, vo'ókúke ne hána'iti seánako Itukó'oviti yoko Vúnae Jesus Kristu youkeke.

2

Koékumo ne Váhere Hóyeno heru'ó koeti kurí'okeovo Satánae

¹ Itínoe po'ínu úti xoko Jesus, anéye víxíko'okopikenoe vo'ókúke ne káyukopovope Vúnae Jesus Kristu ha'uxápavine xokóyoke:

² Hako sikovó kē, kutí'inoke mani itokúxokonoti yokóvo ya po'i isoneúti, koane hákomaka pipokéxo iséneu pe'okoáti símeovone kaxena aúkopovope Vúnae, áva xāne koyúhoti ápeyea kouhupu'ikinokonoke ukeáti vanúke kó'iyeaneye. Kúteanemaka koéku áva perekáxoati nê'e, áko'o yutoxinopeati kutí'iyea itúkeovo ukeáti xokóyoke úti ne ihíkavuti.

³ Hákonoe sikévo yaúpu'ikikono ya koékuti veínopikehiko, vo'oku ákomo simápu kaxena aúkopovope ne Vúnae koeku ávoveya ukápanaxo kuríkea hókea Itukó'oviti ne xanéhiko yara kúveu mēum. Konókotimaka koutáta'ixeovo neko póhuti hóyeno heru'ó koeti kurí'okeovo Satánae itúkeovo ovóxe, enepone í'yuse koyétimaka yonópeamo ipihóponovokutike ipihóponeokono ákotinemo hunókoku.

⁴ Enepone hóyeno, okópotimo uhá koeti kó'iyevovoku hó'e xanéhiko, koánemaka uhá koeti kixovókuti sasá'itino xāne. Kapayásokovotimo oúkeke uhá koéti, yoko urúkovatimakamo ne hána'iti imokóvokuti, enepone témpulu ya Njeruzálem, ivatákononotimoya, itúkovatimo ne koati kaná'uti Itukó'oviti.

⁵ Ákonoe kopo puyákapanapa yokóvo yanekóyo ovo'ingo xepákukenoe ngoyuhó'inopea ra koekúti hiko?

⁶ Epó'oxo yéxoanoe itopátiko neko hóyeno ávoinoke kautáta'ixapu, vo'oku konókoti kúxeokono ne káxe ixíkoaku Itukó'oviti ápepemo.

⁷ Koati anéyetine koeku kó'oyene ukóponea ne váhere kixovókuti, itea mayane he'onó koyétiko. Poéhane kúxo veyópeovo neko itopátiko yara koeku kó'oyene,

⁸ Inamo kautáta'ixapu neko hóyeno heru'ó koeti kurí'okeovo Satánae itúkeovo ovove, enepone koépeumo Vúnae Jesus ya póhuti kali apihí koeti omíxone. Uke'éxopatimo Vúnae kautáta'ixapapu ukapêa vanúke.

⁹ Enepone váhere hóyeno, koatimo ya xunákoke Satánae símea. Koati ainóvoti xunako Satánae ovāmo xokóyoke itúkinokemo hána'iti iyupánevoti koane koekúti ákoti po'i itukoáti, itea ainovomo aúpu'ikope xanéhiko.

¹⁰ Ákomo tópi kó'iyevovoku váhere koekúti veinoakemo aúpu'ikea ne xanéhiko yonópotimo ipihóponovokutike, vo'oku púveahiko ne koati kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, enepone mani kutí'inoke iteóvati ne pahúnevo eneponi akutípoa.

¹¹ Énomonemaka kutí'ino sikoátihikomo Itukó'oviti iteokono yane semekénovo'iti. Koati kutipoáteoxohikomo kutí'iyea koati kaná'uti.

¹² Yané'e pahukópokonotihikomo ipihóponovokutike ne uhá koeti xāne ákoti akutípoa ne kaná'uti kixovókuti, enepohikone kouhépekoti itúkea váhere.

Kíxoaku Poúlu enékea ne íhae Tesálonika kutípoti Jesus

¹³ Itínoe po'ínu úti xoko Jesus, ákoti omotóva okóvo Vúnae, koati motokeáti kóyekuneyea víkoroixinovopinoe xoko Itukó'oviti, vo'oku ukeátinekene tumúneke ápeyea uhá koeti koekúti, noífovokoxopine Itukó'oviti yenópine xokóyoke. Kó'inokeneye vo'oku kasása'ikeopi Sasá'iti Omíxone yaneko kitipôa ne kaná'uti kixovókuti íhae xokóyoke.

¹⁴ Yoko iháxikinopikeneo Itukó'oviti yane inámati ihíkavuti vomínopike, úndi yoko nza'ínehiko, enepone koyúhoti koeku Jesus, koati kaha'aínopeatinoe kehá'ineyi Vúnae Jesus Kristu yane itúkeovo éno hána'iti ihayú'iyuti.

¹⁵ Koeku kó'iyeaneye, itínoe po'ínu úti xoko Jesus, vixíko'okopinoe kéxuna'ixivo ikéneke Vúnae, ákoti kemuyá'ika iséneu. Yíxapumaka ne víhikaxepikeneo yanekóyo, yusíkoti itúkeovo koekúti koyúhoinopikeneo úti koeku vóveako xepákuke, áko'o po'i koekúti yutóenopi úti.

¹⁶ Enepone Vúnae Jesus Kristu yoko Itukó'oviti, Ha'a úti, enepone ákoti omotóvovi okóvo, porexó'ovitimaka úhepepea visóneú ákotinemo uké'eyeaku yoko uhé'ekoti kúxone úti yupihóvoti unáko, vo'oku hána'iti seánako voukeke,

¹⁷ Itúkapu énomone porexópineo kéxuna'ixivo ikéneke. Itúkapu énomonemaka koxunákopi, motováti itúkeovo ainóvoti únatinoe koekúti itíko koane keyúho.

3

Epemôa Poúlu ne íhae Tesálonika itúkinoá orásaum

¹ Itínoe po'ínu úti xoko Jesus, tumúneke únzexe ra yúndoe, émbemopinoe itíkinovi orásaum, maka ukápananeoxo ra emo'u Vúnae, epó'oxo íhayú'ikakanemaka xapa po'ínuhiko xāne kuteáti koéku ya xepákukenoe.

² Koane yépeminavi, maka víteapane ne váherehiko xāne yoko xāne koyuvórixovoti, vo'oku ako uhá ákoek xāne kutípoti emo'u Itukó'oviti.

³ Motóva kúveovokono ne Vúnae. Koati koxunákopitinoemo nê'e. Ákomo síka ne Ndeápu íkoroekopinoe.

⁴ Koati motovâti ómomikea visóneu ikéneke Vúnae ve'ókukenoe, vexoâti yíxivo itíki ne páhoenopi uti itíki. Yoko haina póhutine yara koeku kó'oyene, itea koánemakamo ya káxehiko keno'ókoti.

⁵ Paréxapinoe Vúnae Itukó'oviti yóvoheixi yane hána'iti ákoyea omótovovi okóvo. Énomonemaka huva'áxapinoe kékuna'ixivo ya héki, ákoti yaukápapu ikínike, kuteâtimaka kixoku kókuna'ixeovo ne Kristu, ákotimaka aukápapu ikéneke.

Ixíko'okoa Poûlu kónokea ko'ítukeyea ne uhá koeti xâne

⁶ Itínoe po'ínu úti xoko Vúnae Jesus, vixíko'okopinoe ya iháke Vúnae yahíkuxivoa ne uhá koeti xâne omó'ixoti hulékeko, ákoti áha itúkea itukovo káxe, ákotimaka akahá'a hókea ne ihíkavoti víhikaxopikeno.

⁷ Yoko yéxoanoepepo kixoku vitúkeovo xepákuke. Yéxoamaka itúkeovo nékone héki, vo'oku yaneko vóveaku xepákuke, ako váhuleke.

⁸ Ákomaka kúxeaku úti poréxeokono nika úti ákoti ésa'i. Itea koati vivokóponovoti ko'ítukeyea úti. Káxe, yóti yupihovo momí'ieya úti, puvâti úti vitúkeovo yávahano.

⁹ Maní'oxo motovâti kúxea uti keúsokinovinoe nókone úti, itea koati kahá'ati uti vitúkinopinoe hékone ya kixoku ko'ítukeyea úti.

¹⁰ Vo'oku yaneko vóveakuiko xepákukenoe, hara koe páhoenopi úti itíki: “Enepone xâne ákoti akahá'a ko'ítukeyea, hákomaka porexókono níka” koe yuhó'inopi úti.

¹¹ Kó'inokeneye ra vemó'uinopinoe vo'oku ápe xâne etó'okoviti ápeyea huléketi xâne xepákuke, ákoti oko'ítuke, yómoti í'inuxo kó'ieya xoko itúkovoke po'ínu xâne, yuixóvoti koekúti ákoti itukapu mani yuixovone.

¹² Ya iháke Vúnae Jesus Kristu, sayá'ikoa úti ne xâne koetíneye, koane vixíko'okoa yuixeoovo ko'ítukeyea, ákoti í'inuxo akôe xoko itúkovoke po'ínuhiko xâne, maka aváne vanéxope níka.

¹³ Itínoe po'ínu úti xoko Vúnae, hako imaxovó kixe itíki únati.

¹⁴ Enepo áva xâne ákoti akahá'a itúkea ne vixíko'okopikeno yara yútoenopi úti, hénaxa, epó'oxo yahíkuxipa, maka káteyakakanane.

¹⁵ Itea hako kutí kixêa yanáne. Yenéka, kuteâti koeku venékea po'ínu úti xoko Vúnae.

Hunókoku yútoe Poûlu koane íkopovope

¹⁶ Enepone Vúnae, úkeaku uhá koeti úhepeti isoneúti, itúkapu énomone ixomo porexópinoe úhepeko iséneu ikéneke, ya uhá koeti kényeku. Itúkapu énomonemaka ovóheixo ya póhutinoe kexé'u.

¹⁷ Enepora yúndoe íngopeovopikeno, koati yútoe vó'um, undi Poûlu. Koati koêkune ya uhá koeti hunókoku yúndoe mbáhoe, hoénaxovope itúkeovo undíne yutoxôa. Énomone ngíxoaneyé nzunókea ra yúndoe.

¹⁸ Itúkapu hána'itike seánakopi Vúnae Jesus Kristu yóvoheixo, póhutinoe kexé'u.

Hunókokune.

1 TIMÓTI Inúxoti yutóxinoa Poûlu ne Timóti

Enepora yútoe Poûlu, xoko homoêhou koêhati Timóti yóno. Kutípoa Timóti ne kaná'uti ihíkavoti koyúhoti koeku Jesus yaneko kamôa xoko Poûlu. Énomone "nje'éxa" kixínoa Poûlu. Éno xáneheixa Timóti ne Poûlu koeku koyúhopenea emo'u Itukó'oviti xapa xâne. Po'íke káxe, ôvane Timóti ya Éfezu inúxino itúke Itukó'oviti koeku ukóponea ne Poûlu po'íke pitivóko. Énomone ôvoheixoiko ne Timóti pahukínoane Poûlu ra koyuhópeti, inúxoti yútoena.

Éxokoa Poûlu ne Timóti nókone kó'iyea ne inuxínatihiko itúke Itukó'oviti ya imokóvokuti, koane nókone itúkea ne xanena Itukó'oviti. Koyúhoinoamaka Poûlu koêku ne inuxínatihiko xanena Itukó'oviti kónokea okópea ne ihíkavoti ákoti akaná'u, enepone koyúhoti koeku kixovókuti kuteâti ákoyea yusíka níkeokono po'ínuhiko kó'iyevoku níkokónoti, koáne ákoyea yusíka kóyenoyea koane ko'ímayea ne xâne. Izíko'okoa Poûlu ne inuxínatihiko imokóvokuti yuíxeovo itúkea ne itukéti pónekono itúkea. Ina enekómaka Timóti itúkeovo xâne motovâti hókeokono kixoku itúkeovo ya uhá koeti itúke. Enékovimaka pónea uti kixoku vitúkeovo, uti kutípotei Jesus, koane vitúkeovo xâne kuri'ókovoti Itukó'oviti. Enékovimaka vitúkeovo koati kaná'uti kuvóvoti Itukó'oviti, koane ákoyea omótovokoko vokóvo yoko kóxuna'ixeovo úti ikéneke Jesus, ákotimaka kapayásakapu úti.

Tûri

¹ Yundóxinopi, úndi Poûlu, undi ovoxe Kristu Jesus, ngoyuhó'iyeti emó'u xapa xâne, kuteâti páhoenonu indúkea ne Itukó'oviti, enepone Koitóvoviti, yoko Kristu Jesus, enepone porexó'oviti hána'iti kúxoixone úti ikéneke Itukó'oviti, véxone kousokeovomo.

² Mbahúkinopea ra koyuhópeti Timotí, iti koati kaná'uti nje'éxa vo'oku kívivo Jesus yaneko ngoyuhó'inopea koêku.

Iká'iparaxapi Itukó'oviti, Ha'a úti, yoko Kristu Jesus Vúnae, uhá koêti ne únatinoe koekúti ukeâti xokóyoke. Koane itúkapumaka hána'itike seánakopi yóvoheixo, koane úhepetike isoneúti ukeâti xokóyoke.

Ítukexeake Poûlu ne Timóti ya Éfezu

³ Kuteâti yunzó'inopi yanekóyo koeku yóneam íyeu Masêdonea, ngáyukopoikomaka émbemopeopi yóvoheixikone ya Éfezu. Ngahá'ainopi seyá'iki ne xâne kopoe'ákoti íhikaxea, maka hákone ihíxaxo ihíkavoti ákoti akaná'u,

⁴ yoko hákonemaka yuíxóvo kuti koeti xetihí koêti, yoko yutoéti ákoti hunókoku kayumákoti iháhiko voxúnoekene ukeâtine inâ turixóvo viyénoxapa. Enepora koekútihiko yuíxovoke, koati yumópeokoko xâne poréxo, ya koékumi huvó'oxea itúkea itúke Itukó'oviti. Yoko kúveovo Itukó'oviti konokóvo motovâti itúkeokono itúke.

⁵ Itea hara kuti'inoke mbahukínopiti yúnzo, ngaha'ainopiti ákoyea omótovo yokovo po'ínuhiko xâne. Yoko enepone ákoyea omótova yokóvo, konókoti itúkeovo ukeâti xoko sasa'ípotine iséneu, yexoâtimaka ákoyea Ítikaheapu ikéneke Vúnae, koane ikéna'uxixo kívivoa.

⁶ Itea ápe xâne ákotine akoéneye. Pihohí koéne isóneu xoko po'ínuhiko koekúti ákoti ítópoinoake, koekútihiko poréxotimaka xâne ixómoyea yumópokoko.

⁷ Enepoihikone xâne, koati kaha'âti itúkeovo éxoti íhikaxea ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, itea ako éxa kixó'ekone ne ihíkavoti íhikaxone, koane ákomaka koati éxea koêku ne yúho vo'ókuke, upánini ya kixoku koyúhoyea kuti koéhiko koati exoâti.

Ítukovoke ne Ponóvoti Kixovókuti

⁸ Véxoa itúkeovo koati únati koekúti ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, enepo akutípokono.

⁹ Yoko ápeinoke ra Ponóvoti Kixovókuti, haina vo'ókuke xâne únati kixoku itúkeovo, itea vo'ókuke xâne pahukóvoti, koáne ne puvâti ne páhoenoviti Itukó'oviti vitúkea, yóko'o ne ákoti téyone, koánemaka ne vaheréxoti kixoku itúkeovo. Ápeinokemaka nè'e vo'oku xâne ákoti asasá'i nonékuke Itukó'oviti, yoko xâne ákoti teyâ ne sasá'iti kixovókuti, koáne ne koepékoti há'a yoko éno, yóko'omaka ne koepékoti po'i xâne,

¹⁰ koánemaka vo'oku xâne ákoti saya'íkapeapa ne úhepune múyo vo'oku ixómoyea kaha'a sêno, yoko hóyone koyenópotei po'í hóyone, koane xâne oméxoti po'í xâne itukoâti ákau. Ápeinokemaka ne Ponóvoti Kixovókuti vo'oku xâne semékenovo'iti, koáne ne itukóheoti koeku po'ínuhiko, koánemaka vo'oku uhá koeti po'ínuhiko okopâti ne koati ponóvoti ihíkavoti,

¹¹ enepone koyúhoinovike ne inámati ihíkavoti ominovike Jesus. Yoko koati éno hána'iti ihayú'uti ihíkavoti nè'e ukeâti xoko Itukó'oviti, enepone motokeâti kahána'ikeokono íha. Énonemaka ne ihíkavoti mbáhoenokono ngoyúhoyea xapa xâne.

Hána'iti elókeko okovo Poúlu vo'oku seánakoa Itukó'oviti

¹² Aínapo ákoe Vúnae Kristu Jesus koxunákonu, enepone inixónutimaka indúkeovo motovâti kúveovokono, kutí'inoke porexónuti ngo'ítukeinoa,

¹³ upánini indúkovo yómoti koémoke'eyea Jesus mekúke, ingóitoponoatimaka kotíveti ne xanéna, koane yupihóvati váherexinoahiko induke. Itea kóyeane kóseanayeonu Itukó'oviti, vo'oku akó'oti enjá indúkeovo pahukóvoti yanekóyoke avô'o nguvápu Jesus.

¹⁴ Koati yupihóvati kóseanayeonu Vúnae, porexónuti ngúveova, koane ákoyeamaka omótovo ongóvo po'ínuhiko xâne, kuteâti pónevi Kristu Jesus kó'iyea úti ikéneke.

¹⁵ Enepora emo'úti yutoxóvoti yâye, koati kaná'uti, koane koati motovâti kúveovokono: Énomone símeane ne Kristu Jesus yara kúveu mêum kóiteovo xâne pahukóvoti. Yoko undíne yupihóvovo pahúkeovo ya uhá koêti.

¹⁶ Kóseanainonuke Vúnae, undi yupihóvoti pahúnevo ya uhá koeti po'ínuhiko xâne, koati kaha'âti kouhupu'íkea koêku ne Jesus Kristu ya njokóyoke, itúkeovo óriti ímaxeovo kúxoixea xâne kutípea. Koati kaha'âtimaka itúkeonu éxokoke po'ínuhiko xâne ne hána'iti seánakovi, koêkúti yé'akeye kutípoâtimo, kutí'inoke itopónotihikomo apéyeani ákotinemo hunókoku xokóyoke.

¹⁷ Kahána'ikaikopo úti ne Itukó'oviti, natina úti, enepone kóyekutine ápeyeani, ákoti túri koane ákoti uké'eyekú, ákotimaka inixoâti, poéhanemaka itukóvo koati kaná'uti Itukó'oviti. Itúkapu énomone itukóno hána'iti teyonéti koane hána'iti ihayú'iyuti ya uhá koeti káxe ákotinemo hunókoku. Ákoyeoxoye.

¹⁸ Hara kôe injíko'okopike Timotí, iti kutí ngíxone nje'éxa xoko Jesus: Kéxuna'ixapu itíki ne únati itukéti itúkexepike Vúnae, kuteâti koeku kóxuna'ixeovo húndaru, puyakóponovati yokóvo íxiko'okopike neko yuhó'inopi po'ínu úti, enepone éxokoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti itúkeovomo íti itukôa ra itukéti.

¹⁹ Yákyeneye kéxuna'ixivo koeku kívivo Itukó'oviti, yexoâtimaka ákoyea itíkaheapu itea itúkeovo ponóvoti ne ítike. Yoko ápe xâne ákotine akoéneye isóne. Kene kó'oyene, koati hána'ítine koésayu'ixeokono koêku vo'ókuke.

²⁰ Xapákukehiko, anêko Imíne koane Alíxandere. Yoko mboré'okoane Satánae íkoioponeokonohiko kotíveti, maka hákone koemóke'ekono itúke Itukó'oviti vo'oku váhere ítuke.

2

Konókoti itúkea orásaum ne kutípoti Jesus

¹ Inúxoti ya uhá koêti, hara injíko'okopi: Konókoti itíkinóa orásaum ne uhá koeti xâne, yepemínoati seánakoa Itukó'oviti, yepemínoatimaka nókone xaneâti íkero'ixivo xoko Itukó'oviti.

² Itíkina orásaum ne nâtitihiko koane uhá koeti po'ínuhiko pahúkoti, maka aúnatine koeku úti, koane maka hákone isukókoti yoko okopókoti, motovâti vitúkeovo teyoti Itukó'oviti koane vitúkeovomaka itípakovoti.

³ Vo'oku Itukó'oviti, enepone Koitóvoviti, ínixoá unáko nê'e, koane koati ponóvotinoa kó'iyeaneye.

⁴ Yoko kahá'ainoa Itukó'oviti ne uhá koeti xâne íteova ne pahúnevo koane kutípea ne kaná'uti kixovókuti ukeâti xokóyoke.

⁵ Vo'oku poéhaxo ne Itukó'oviti, ako po'ínu. Poéhamaka ne Epemínoviti nonékuke Itukó'oviti. Énomone ne Kristu Jesus, enepone ikútipasikoponovoviti, uti xâne.

⁶ Kuri'okopovo Itukó'oviti nê'e enepo ívokóvo kuruhúke, yaneko porexópo ésa'i pahúnevo uhá koeti xâne. Yoko kouhupu'ikovone neko koekúti simovóne kaxénaxeake Itukó'oviti urápu'iyea.

⁷ Énomone noífovokxinonu Vúnae, motovâti ngoyúhoyea koeku nê'e. Énomonemaka pahúkinonu xapa xâne. Yoko koati kaná'uti ra yúnzo, háina nzemekéxexoti. Noífovokxinonuke motovâti ínzikaxea ne ákoti itukapu júdeu koêku ne kaná'uti kixovókuti, kutípone úti.

⁸ Ngahá'ainoahiko ne hóyeno, koêkúti óvoheixoku, itúkea orásaum, koane ákoyea váhere ítuke vó'u koéxepoeno Itukó'oviti ya orásaum, ákotimaka xâne ímaikinovo koane ákotimaka púvone.

⁹ Kúteanemaka ne senóhiko, ngahá'ainoamaka kóyuseyeani kixoku kó'ípovoyea, ákoti akutéa senóhiko ákoti téyapana. Konókotimaka itúkeovohiko éxoti kixoku itúkea isóne ya uhá koeti koekúti. Enepone kouhé'ekoati, ako apásika itúkeovo koekúti kuteâti uhé'ekoti ikáhi, koane óro iyóyonevo, yoko po'ínuhiko kohépiti iyoyókovopeti, koane kó'ípovoyeamaka koati únati ipovóti.

¹⁰ Itea hane itúka kouhé'ekoati, ponóvoti kixoku itúkeovo, kuteâti motókeyea itúkea ne senóhiko koyúhoti itúkeovo teyoti Itukó'oviti.

¹¹ Enepo íhíkaxakana senóhiko ne emo'u Itukó'oviti, konókoti yunú kóyeyea, koane téyeani ne íhíkaxoati ákotimaka kapayásakinapa.

¹² Ákomaka nzíka ne senóhiko íhíkaxea koane pahúkea íma. Konókoti éxea yunú kóyeyeahiko.

¹³ Vo'oku Ádaum inuxô ítúkeokono, ina itukókono Éva ikénépoke.

¹⁴ Koane hainámaka Ádaum ne aupú'ikokono, itea koatíne sêno aupú'ikokono, ikorókovoti pahunévotike.

¹⁵ Itea kóyeaenemo íteovo ohone xe'éxa ne senóhiko enepo okoxé'exa, koane ákomakamo yuvâti enepo yuixápu kúveovo Vúnae, koane itukápumaka ákoti omotóvo okovo po'ínuhiko xâne, koane itukápumaka sasá'iti nonékuke Itukó'oviti, koane éxotimaka kixoku ítúkea isóneu ya uhá koeti koekúti.

3

Nókone kó'iyea ne inuxínoti ítúke Itukó'oviti íhíkaxoti imokóvokutike

¹ Enepora emo'úti yutoxóvoti yáye, koati kaná'uti koane koati motovâti kúveovokono. Hará'a: Enepone xâne kahá'ati ítúkeovo inuxínoti ítúke Itukó'oviti íhíkaxoti ya imokóvokuti, koati únati itukéti kahá'a.

² Itea enepone kaha'âti ítúkeova, konókoti ítúkeovo ákoti évekinokonoku emó'u'inokono ápeyeva váhere ítúke. Konókotimaka ákoyea apí'a yêno, koane éxea sayá'ikopeovo, yoko éxea kixoku póna isóneu ya uhá koeti koekúti. Konókotimaka ítúkeovo únati kixoku ítúkeovo, koane konókoti ú'uso kóyeyea kátarakea koêkuti simoâti óvokuke. Konókotimaka ítúkeovo éxoti íhíkaxea emo'u Itukó'oviti.

³ Ako yusíka ítúkeovo yómoti kumá'am. Ákomaka yusíka ítúkeovo ísukenati po'í xâne, itea konókoti ítúkeovo koati únati koane ítúpa'ikoti. Konókotimaka púvea ápeyeva orixókokoti. Ákomaka yusíka íxómoyea ipúpakino isóneu kahá'ayea enó'iyea tiúketina.

⁴ Konókotimaka éxea kíxoaku ne íhae óvoku, koane éxea kíxoaku koéxokexea ne xe'éxaxapa, sayá'ikoati koane íhíkaxoti ítúkeovo teyoti po'í xâne.

⁵ Vo'oku enepone hóyeno ákoti exá kíxoaku ne íhae óvoku, ákomo kalíhuina éxea inúxino xâne imokóvokutike.

⁶ Ákomaka yusíka ítúkeovo inámoti kutípoti Jesus, mará'inamo kapáyasakeapa, akúteamo kixókonoku Ndeápu kapayásokopovo yanekóyoke, kutí'inoke kopúhikopeati Itukó'oviti nonékuke, kuxokónoti káxe ipíhohonokonopemo.

⁷ Konókotimaka ítúkeovo teyonéti xapákuke xâne ákoti itukapu kutípoti Jesus, maka hákone vekínoaku Ndeápu íkorokea váhereke, kutí'inoke mani hána'iti téyapana.

Ndeákinu

⁸ Kúteanemaka koêku ne noivókoetihiko ítúkeovo ko'ítuketi imokóvokutike, enepone ndeákinu. Konókotimaka ítúkeovo teyonéti ákoti itukáheapu. Ákomaka yusíka ítúkeovo yómoti kumá'am. Ákomaka yusíka íxómoyea ipúpakino isóneu kahá'ayea enó'iyea tiúketina.

⁹ Konókotimaka yuíxeovahiko hókea ne kaná'uti kixovókuti kutípone úti, enepone ákoti exákana mekúke, kouhápú'ikinovike Itukó'oviti kó'oyene, koane ákoyea itukaheapu hókea.

¹⁰ Konókotimaka híxópeokono ya ítúke Itukó'oviti. Enepo itukápu xâne ákoti évekinokonoku emó'u'inokono ápeyeva váhere ítúke, motóvane ítúkeovo ndeákinu.

¹¹ Kúteanemaka koeku yêno ne ndeákinu. Konókoti ítúkeovo teyonéti, ákoti itukapu ítúkenati xêti po'ínuhiko xâne. Konókotimaka éxea kixoku ítúkea isóneu ya uhá koeti koekúti, koane ítúkeovo xâne motovâti kúveovokono ya uhá koeti koekúti.

¹² Enepohíkone ndeákinu, ako yusíka pí'ayea yêno. Konókotimaka éxea kíxoaku ne xe'éxaxapa koane íhae óvoku.

¹³ Yoko enepohíkone ndeákinu koati únati kixoku ítúkea ítúke Itukó'oviti, itopónotimo ítúkeovo koati teyonéti, koane iyúsetimo ítúkeovo é'exo kixóxoati ne kaná'uti kixovókuti hó'e úti, motókeinoke koyúhoyea koêku.

¹⁴ Ngúxoá ákoyeamo ánju'ikene noínjopeopi Timotí, itea yundóxinoake ra koekúti,

¹⁵ maka enepo anju'íkene, yéxane nókone kó'iyea úti imokóvokutike, enepone óvoku ne koati kaná'uti Itukó'oviti, enepone kotíxovoku koane koukoponovokumaka ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti.

¹⁶ Koati hána'iti ne íhíkavoti ákoti exákana mekúke, kouhápú'ikovotine kó'oyene, enepone kutípone úti. Énomone rá'a:

Enepone simoâti ra kúveu mêm, íkutipasikovovi, uti xâne. Kouhápú'ikea sasá'iko ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Noíxoamaka ánjuhiko, enepone ovoxe Itukó'oviti íhae vanúke.

Perékaxokono koêku xoko póhutihiko poké'e óvohikoku xanéhiko yara kúveu mêm.

Kutípokono yáye yara poké'e, ina pihôpo vanúkeke xoko êno hána'iti ihayú'uti ópoku.

4

Koêku ne kopoé'akoatimo íhíkaxea ne emo'u Itukó'oviti

¹ Ú'urapu'i kíxoá Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti koêkumo yaneko káxehiko ye'éxapune hunókoku ra mêum, ápeyeamo xâne kurí kixoti kúveovo Itukó'oviti, hokópoti aúpu'ikenati, páhoe Satánae, koane ihíkavoti ítuke ndémoniuhiko,

² Íhikaxone xâne ákoti oponóvo ítuke, koyúhoti ítukeovo sasá'iti, íhikaxotimaka koekúti ákoti akaná'u, itea ákone eápapu ítukeovo pahukóvoti, vo'oku ítukeovo váhere koekúti ixomo ítúkohiko.

³ Enephikonê'e, ako síka kóyenoyeahiko koane ko'ímaya ne xâne. Anêkomaka níkokónoti ákoti síkâ níkeokono, koyúhoti ítukeovo pahukóvoti níkokóno. Itea uhá koeti níkokónoti, áinovo poréxovike Itukó'oviti, motovâti níkea úti koeku víkoro'ixinova, uti kutípoti Jesus, uti exoátimaka ra kaná'uti kixovókuti íhae xokóyoke.

⁴ Vo'oku uhá koeti koekúti ítuke vo'u Itukó'oviti, áinovo únati, epó'oxo itukovo víkoró'ixinovatine xoko Itukó'oviti, ako yúsika kutí kixeokono ákoti aunáti.

⁵ Koati sasá'iti vo'oku yuho Itukó'oviti emó'uke, koane vo'oku vitúkinoá orásaum.

Nókone kó'iyea ne únati ko'ítúkeinoti Vúnae

⁶ Enepomo íhíkexa po'ínuhiko úti xoko Jesus ra koekútihiko, itimo koati únati ko'ítúkeinoti Kristu Jesus. Epó'oxo enepora emo'u Itukó'oviti kitípone, enepora únati ihíkavoti hékone, koxunákopitimo ikéneke Vúnae koeku yíxivoa.

⁷ Itea hako kemokénoa ne xetihí koeti ákoti itóponone, íhikaxone xâne ákoti hakâ ne kaná'uti ihíkavoti íhae xoko Itukó'oviti. Hara yíxapuxo, kékuna'ixivo ikéneke Itukó'oviti.

⁸ Vo'oku enepone ixómoyea yúixovo kóxunakea mûyo ne xâne, ako ahikapu yónoku ne itópoinoake. Itea enepone yúixeovo kóxuna'ixeovo ikéneke Itukó'oviti, ákomo hunókoku ne itópoinoake, vo'oku apêtimo yara koeku kó'oyene koánemakamo seâpa vanúkeke.

⁹ Enepora emo'úti yutoxóvoti yáye, koati kaná'uti, koane koati motovâti kúveovokono.

¹⁰ Énomone yupíhinovo kóxuna'ixeovo úti, vívokóponovoti ko'ítúkeyea úti, vo'oku hane kuvóvo úti ne koati kaná'uti Itukó'oviti, enepone usó koyêti koíteovo uhá koeti xâne, áko'oneoxo ne kutipoáti.

¹¹ Íxíke'aka, koane íhíkexa xanéhiko ra koekútihiko.

¹² Ako yúsika ápeyee xâne ákoti ítúkópíke pohnu vo'oku itíkivo inámatiko, itea ya xapákuke ne kutípoti Jesus, ítíkapu koati motovâti hókeokono kixoku ítukeovo, ya kixeku keyúhoyi, ya kixeku itíkivo, koáne ya ákoyea omótovo yokovo po'ínuhiko xâne, koánemaka ya kívivo Itukó'oviti yóko'omaka ya sasá'iyea isénu.

¹³ Tukú koeti aungápapu xikóyoke, yíxapu yíhoiki emo'u Itukó'oviti xapákuke xâne. Yéxakamaka nókone kó'iyea, koane íhíkexamaka emo'u Itukó'oviti.

¹⁴ Iké'ítukexa ne íparaxeopíke Itukó'oviti, yéxone ítíki ítúkeke, enepone kouhupu'ikinoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne inuxínoti ítúkéti égerejake yanekóyoke, enepo koyuhó'inopi ítúkexeopíke Itukó'oviti, enepo ípíhoamaka vó'u ítítúkeke haxakínopiti ítúkeke Itukó'oviti.

¹⁵ Yíxapa ra koekútihiko, koane kékuna'ixapu ítíki, maka naíxane uhá koeti xâne ne kixeku keúkaponivo ya ítúkeke Itukó'oviti.

¹⁶ Yokóhiyanavo, koane yokóhiyanamaka ra ihíkavoti. Ípihea tumúne ra ítúkéti vo'oku íxeáneye, hainamo póhutine íti koítovo Itukó'oviti, itea ítóvotimakamo ya pahúnevo ne xanéhiko kamokénopiti.

5

Éxokoa Poúlu ne Timóti nókone kó'iyea enêko xânehiko

¹ Hako kepayásokinovo hóyeno xuvé'eti ya ítíke. Seyá'ika enepo áva pahúnevo, itea kutí íxea yá'a enepo yenekâ. Kene ne homoêhouhiko, kutí íxea pe'ínuhiko.

² Kutí íxeamaka mémaina ne úsotine senóhiko. Kene ne árunoehiko, konókoti sasá'iyea íséneunoa tiyoáti, kutí kixeátimaka mekéxa.

³ Hivá'axa ne ívokóvotínehiko íma koati pohúxovoti, ákoti po'i huvó'óxoati.

⁴ Itea enepo áva xe'éxaxapa itukovo amósenoxapa, konókoti ítúkeovo énomone katarákopa, vo'oku konókoti ítúkeovo íhae óvokuke yúixovo ne xâne inúxotike. Konókotimaka éxea xâne poréxopea ne ítúkeinoá há'a yoko éno, ítúkóvo óxu yoko óse. Vo'oku koati ponóvoti xoko Itukó'oviti nê'e.

⁵ Enepone ívokóvoti íma koati pohúxovoti, ákoti po'i huvó'óxoati, Itukó'oviti kuvóvo, koane kóyekutine ítúkea orásaum. Káxe, yóti véyo épemo'íxea Itukó'oviti huvó'oxea.

⁶ Kene ne ívokóvoti íma yúixóvoti ítúkea váhere úhepune mûyo, kutí koe ívokóvotine upánini ápeyeako yara kúveu mêum.

⁷ Pehúkaikopo po'ínu úti ítúkea ra koekúti yara yúndoenopi, maka hákone évekinokonoku emó'uínokono ápeyee váhere ítúke.

⁸ Enepone xâne kutípoti Jesus, itea ákoti kataráka iyéno, ínapoxo ne oveâti kúveu óvoku, koati xâne ákotine ítúkoake ne hó'e úti, epó'oxo hana'íne pahúnevo yane xâne ákoti hóko Itukó'oviti.

⁹ Hako yutoxóvo íha ne ivokóvoti íma xapákukehiko ne huvó'oe égereja enepo hákoxovoti itopóno sesenta koeti xoénaena, koane konókoti itúkeovomaka póhutine ko'íma neko imá'íkene.

¹⁰ Konókotimaka itúkeovo sêno únati kixoku itúkeovo, koane únatimaka kixoku koéxokexea xe'éxaxapa, ú'uso koyêtimaka kátarakea koêkuti simoâti óvokuke, koane ú'uso koyêti kutí kixópeovo ovoxéti huvó'oxea ne po'ínuhiko kasása'iupo Jesus. Konókotimaka itúkeovo huvó'óxoti apêti nókone, koane yuixóvoti itúkea uhá koeti únati koekúti.

¹¹ Kene ne inámatiko sêno ivokóvoti íma, hako yitoxí íha xapa íha po'ínuhiko huvó'oeti, vo'oku enepo yupihápu xuná'íyeya kahá'áyeya ko'ímapea, ko'ímápotimo. Yane ákonemo itúka ne inúxoti yúho itúkeovo haxakínovoti ítuke Kristu.

¹² Koati iyúseotimo itúkeovo pahukóvoti nê'e, vo'oku ákoyea itúka neko inúxoti yúho ákoyeanemo okó'imapo, koane itúkeovomo póhutine ítuke Itukó'oviti yuixovo.

¹³ Haina póhutine itea koeku kó'iyeaneye, turíxovomaka óyohikeovo ovohí kó'íyeya koane ákoyeane okó'ítuke, koane yónoheyea ya xapa ko'óvokuti. Yoko haina pohúneta ovohí kó'íyeya ákoyea ítuke, itea koati itúkotimaka xêti po'ínuhiko xâne, koane oposí'ixoti éxea koeku ítuke po'í xâne mani ákoti itukapu yuixovone, kookóponotimaka xêti mani ákoti yusíka koyúhoyeokono.

¹⁴ Ngahá'ainoakopo ne inámatihiko sêno, ivokóvoti íma, ko'ímapea koane koéxokexea xe'éxaxapa, yoko itúkeovo únati katarákoti óvoku, maka hákone évekinoaku yuho puvoti hó'e úti koyúhoyea ákoyea aúnati ne ítuke.

¹⁵ Vo'oku koati apêti senóhiko, ivokóvoti íma, itavókeatine ra hó'e úti, hokópotine Satánae.

¹⁶ Enepone sêno ivokóvoti íma apêti iyéno, konókoti itúkeovo iyéno huvó'óxo, maka hákone yupihóvo kátaraxa ne égereja. Yanê'e, koati motovâti itúkeovo senóhiko ivokóvoti íma ákoti po'í katarákoati huvó'oxo ne égereja.

Nókone ítúkea kutípotihiko Jesus ya xoko inuxínoti imokóvokuti

¹⁷ Enepone inuxínoti itukéti imokóvokutike koati mbiú kixoti ko'ítukeyea, motókea kurí'uxinokono námoe, koane ínixeokono itúkeovo teyonéti, áko'oneoxo ne ivokóponovoti koyúhoyea emo'u Itukó'oviti koane íhikaxea.

¹⁸ Yoko énonememaka kuteâti ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Hako ike'áki páho ne vúi enepo huva'áxapi ókonuheinoepa ne itóvotine ha'í tiríku” kôe, koyúhota koêku ne ko'ítuketi kónokea ápeyeya níka. Ina koe'íkomaka: “Koati motokeâti ápeyeya námoe ne ko'ítuketi” koémaka.

¹⁹ Itukovo apêti koyúhota ápeyeya váhere ítuke ne inuxínoti itukéti imokóvokutike, ako yusíka poéhayea xâne koyuhoâti. Konókoti pí'áyeya, áko'o mopó'áyeya xâne noixoâti, koane koyuhoâtimaka itúkeovo koati kaná'uti kó'iyeaneye, ina yusíka kutípeekonoxo.

²⁰ Kene ne po'ínu úti xoko Jesus ovóheixoti pahunévotike, seyá'ika nonékuke uhá koêti ya imokóvokutike, maka pikáne kíxeaneye ítuke ne po'ínuhiko kutípoti Jesus.

²¹ Nonékuke Itukó'oviti yoko Kristu Jesus koánemaka ne sasá'itihiko ánju íhae vanúke, ovuxe Itukó'oviti, injíko'okopi itíki ra koekúti ngixínopike yarâ'a. Ako yusíka seyá'iki po'ínuhiko xâne koeku ketíxi ínikene, itea konókoti kutíkokó kixi seyá'iki uhá koeti xâne pahukóvoti.

²² Hako iyovó kôa yokóvo ípihi veô'u tutúkuke ne xâne keha'âti hexákinoa ítuke Itukó'oviti. Hako kitípásea ne xâne ítúkoti váhere. Yokóhiyanavo maka ítíkapune xâne koati sasá'iti.

²³ Hako poehâne úne yénovoheixo, itea kalihú íxea yénoyivomaka víyum vo'oku yeópone yokóvoike, vo'oku kayú kayu kóyeyea ne yaríne.

²⁴ Ápe pahúnevo xâne í'yuse koyêti iyonoâti yuhoíkovokutike. Kene pahúnevo po'ínuhiko xâne, poéhane xu'íkénene ina iyusêo.

²⁵ Kúteanemaka koêku ne únati kixoku itúkeovo ne xâne. Ápe okó'ikeakuneye iyúseo ne únati kixoku itúkeovo. Kene po'ínuhiko, ako aká'ikaneye iyúsea, itea kóyeanemo urápu'íyeya.

6

Nókone kó'íyeya ne ahinoéti yoko pataraúxati

¹ Uhá koeti kutípoti Jesus apêti pátaraxa, konókoti téyeya ne pátaraxa ya uhá koeti koekúti, maka hákone koemóke'ekono íha Itukó'oviti koánemaka ne íhikavoti hókone úti.

² Kene ne ahinoéti apêti pátaraxa kutípotimaka Jesus, enepone itúkeovo kopo'ínukokoti xoko Jesus ne pí'âti, haina kixó'ékoti ákoyea okónokoa téyeya pátaraxa vo'ókuke. Konókoti inamá'axoyea koxuná'ixovo ko'ítukeinoa, vo'oku enepone pátaraxa namukópati ne únati ítukeinoa, koati po'ínu xoko Jesus, koane koati xâne ákoti omotóva okóvo. Íhíhexa ra koekútihiko koane íxíke'aka kónokea ítúkeokono.

Koêku ne koati kaná'uti víríkuxea

³ Enepo áva íhíkaxoti íhikavoti ákoti itukápa ne ponóvoti íhíkaxevike Vúnae Jesus Kristu, itea itúkeovo pó'iti yane íhíkavoti koyuhó'inoviti kónokea vitúkeovo teyoti Itukó'oviti ya uhá koeti kixoku vitúkeovo, enepone hó'e úti,

⁴ koati kapayásokovoti nê'e, epó'oxo ako éxone. Poéhane kahá'a turíxea yumopókokoti koane okopókokoti vo'oku kixó'ekone ne emo'útihiho. Yoko énomone ápeino xâne kahá'ati anú'ukeokoko, koane opósi'okeovokoko yoko ihákeokoko. Énomonemaka ápeino vaheréxinokokoti isóneu,

⁵ koane orixókokoti. Koati ákoti hunókoku kó'iyeaneye xapa xâne pahukóvoti isóneu, ákotine ne kaná'uti kixovókuti xokóyoke, inixoátihihokomaka itúkeovo únati namúkope tiúketi ne itúkea itúke Itukó'oviti.

⁶ Kene kaná'uti íríkuxea ne xâne vo'oku itúkea itúke Itukó'oviti, itea haína ya tiúketi. Koati vo'oku ákoyea aina iyakapu, koane vo'oku úhepeyeya isóneu ikéneke Itukó'oviti.

⁷ Koáhati ákoti apeínoviti iná vipuhíko yara kúveu mêmum, koane ákomakamo ápahuina vomópone vipuhíkapea ra kúveu mêmum.

⁸ Koeku ápeyeya nika úti yoko vípovo, yusikóne úhepeyeya visóneu koane ákoyea aina víyakapu.

⁹ Itea enepohikone xâne kahá'ati íríkuxea, ako oriko aúpu'ikeokono koane íkorokeovo váhereke kixovókuti vo'ókue. Ákomaka oriko íyokeovo koekúti ákoti itópoinoake, omi-noátimaka hána'iti tiveko koêku. Koati énomone íkorokinovo ne xâne váhereke koane énomone iyónopinokono ipihóponovokutike.

¹⁰ Vo'oku koati turi ákoti tópi kó'iyevokutu pahunévoti ne yupíheovo íyokeovokono ne tiúketi. Yoko koati apêti xâne itavókopeatine ne kúveovo Jesus vo'oku íyokeovo tiúketi, koane koati ihaxíkopinovotimaka êno kotíveti koekúti vo'ókue.

Enékeake Poúlu ne Timóti

¹¹ Kene íti Timóti, iti koati kaná'uti hokoti Itukó'oviti, yahíkuxipa ne koekúti kuteáti. Yíxapu péni ítike koane ítíkivo teyoti Itukó'oviti ya uhá koeti kixeku ítíkivo. Yíxapumaka kívivo Itukó'oviti koane ákoyea omótova yokóvo ne po'ínuhiko xâne. Ítikapumaka ákoti kúri íxa itúke, koane ítikapumaka itúpa'íkoti.

¹² Kéxuna'ixapu kuteáti koeku kóxuna'ixeovo húndaru, koeku ítíki ne únati itukéti hó'exeopike Vúnae. Yane itepónoatimo ne apéyeyati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti, enepone kutí'inokemaka ihaxíkopiti Itukó'oviti héki. Énomonemaka kutí'ino keyuhoáti nonékuke êno xâne yanekóyoke ítíkivo kutípiti Vúnae.

¹³ Nonékuke Itukó'oviti, enepone poréxoti ápeyeya ne uhá koeti koekúti, koane nonékuke Kristu Jesus, enepone ákoti píka koyúhoyea ne kaná'uti kixovókuti nonékuke Pilátu,

¹⁴ mbahúkopi heu-heú kíxi ítíki páhoenopi Itukó'oviti, motovâti ákoyea xâne koyúhotei koemó kíxea ítíki. Énomone íxea ukeáti kó'oyene tukú koetímo káyukopovope Vúnae Jesus Kristu.

¹⁵ Koati aukópovotimo nê'e simapúne kaxéna. Yane koutáta'ixaoitimo Itukó'oviti, poéhane motokéa iháyú'ikeokono, poéhanemaka itukóvo éxoti koeku uhá koeti koekúti, enepone koati payásoti ya uhá koeti po'ínuhiko náti, únaemaka uhá koeti po'ínuhiko pahúkoti,

¹⁶ poéhanemaka itukóvo úkeaku ne apéyeyati ákoti hunókoku. Koáhati êno xúnati uhápu'ine xokóyoke ákoti itoáti ahí'okeava. Ako xâne noixoáti, ákomaka íta xâne komómoyea. Ítikapuneikopo énomone iháyú'ikokono, koane énomone itukóvo koati payásoti pahúkoti ya uhá koeti káxe ákoti hunókoku. Ákoyeneyexo.

Koêku ne xâne íríku

¹⁷ Enepone xâne ênati apeínoati yara koeku kó'oyene, yenéka ákoyea kapáyasakapu vo'oku enó'iyeya apeínoati, koane ákoyea kuvápa ne apeínoati, vo'oku ákomo oriko uké'eyea. Itea konókoti itúkeovo Itukó'oviti kuvóvo, enepone ákoti kamaxátikavi, porexó'ovitimaka uhá koeti koekúti vo'oku kahá'ayea ikó'elokexea vokóvo.

¹⁸ Yenékahihokomaka itúkea únati, koane itúkeovo íríku nonékuke Itukó'oviti vo'ókue ne únatinoe ítike. Yenékamaka ákoyea kamáxatika po'ínuhiko xâne, koane usó kóyeyeya huvó'oxea ya nókone,

¹⁹ motovâti ítxopea apeínoati ákoti uké'eyekaku, kuvóvonemo ya káxehiko keno'ókoti ya xoko Itukó'oviti. Akoéneye, itopónoatimo ne koati kaná'uti apéyeyati íhae xoko Itukó'oviti.

Hunókoku yútoe Poúlu yonoti xoko Timóti

²⁰ Kene íti Timóti, yokóhiyana ne itukéti pónepike Itukó'oviti ítíki. Yokóhiyanapamaka ne yuhotihí koéti, ákoti itópoinovike, ákotimaka parexá'avi koukoponeovo úti ikéneke Itukó'oviti. Hoko kemokénoa yúho ne okópoti hó'e úti, enepone iháxoneti koati kaná'uti exóneti, itea koati yupihóvoti ákoyea malíke'eka.

²¹ Vo'oku anéko xâne hokoáti nê'e kutí'inoke itavókopeati ne kutípone úti.

Ítúkapu seánakopike Itukó'oviti yóvoheixonoe.

Hunókokune.

2 TIMÓTI

Pi'ape yutóxinoa Poûlu ne Timóti

Enepora koyuhópeti, pi'apene páhoe Poûlu yonoti xoko Timóti. Enepo yutoxóa Poûlu ra koyuhópeti, ika'ákovokutike óvoheixo ya Róma, yoko éxoane ákoyeane ahíkapu kaxena ivókovo. Énomone kutí'ino ixikó'okoati ne Timóti kóxuna'ixeovo kúveovo Itukó'oviti yoko itúkeovo koati únati húndaruna Jesus Kristu. Ixíko'okoamaka kónokea itúkeovo koati únati inúxínoti ítuke Itukó'oviti.

Tûri

¹ Yundóxinopi, undi Poûlu, undi páhoe Kristu Jesus koyúhoyea emó'u xapa xâne, kuteâti ahá'inonumaka Itukó'oviti indúkea motovâti ngoyúhoyea koêku ne apéyeati ákoti hunókoku xoko Itukó'oviti, enepone koyúhoinovike Itukó'oviti poréxeovea ya xoko Kristu Jesus.

² Mbahúkinopea ra koyuhópeti Timotí, iti kutí ngíxone nje'éxa ákoti omotóva ongóvo ikéneke Jesus.

Iká'iparaxapi Itukó'oviti, Ha'a úti, yoko Kristu Jesus, Vúnae, uhá koêti neko únatinoe koekúti ukeâti xokóyoke, koane itúkapumaka hána'iti seánakopike yóvoheixo, koane úhepetike isoneúti ukeâti xokóyoke.

Íkoro'ixinovo Itukó'oviti ne Poûlu vo'oku Timóti

³ Íngoro'ixovo xoko Itukó'oviti, enepone hókone voxúnoekene, koane nzókonemaka, enjoâti ákoyea indúkáheapu koane sasá'iyea inzóneu koeku nzókea. Ako ánga indúkinopi orásaum, Timotí. Káxe, yóti púyáixevopi ongóvo nonékuke Itukó'oviti.

⁴ Puyákoponova ongóvo irihíkovo he'ouke yanekóyo, koane yupíhovane ngahá'ayea noínjopeopi, maka kuri'uxapuneoxo elókeko ongóvo.

⁵ Puyákoponovamaka ongóvo ne kixeku kívivo Itukó'oviti, ákoti itikáheapa kuteâtimaka kíxoaku yóse Lódi kúveova inúxoti ya itíke, koánemaka mémaina Euníse, koane éngoamaka kó'iyeaneye ne kívivoa.

Enékoa Poûlu ne Timóti ákoyea kuri'ixa ítúkea ítuke Itukó'oviti

⁶ Enepora injíko'okopike, énomone vo'ókuke ne íparaxepike Itukó'oviti, yéxone itíki ítukeke, enepone némoé yaneko ímbiheaku vó'um titíkuke nguri'ókopi ítuke Vúnae. Iké'itukexa nè'e, hako rera'íkoa.

⁷ Vo'oku ako paréxavi Itukó'oviti vitúkeovo xâne muyá'iti isóneu, itea poréxovi xunakóti, koane ákoyea omótovokoko vokóvo, koane véxea ponea uti visóneu ya uhá koêti koekúti.

⁸ Hákoikopo tinóa keyúhoyi koêku ne Vúnae. Hákomaka tinónu, undi iká'aeti vo'oku ítuke Vúnae. Ya xunákoke Itukó'oviti, usó yákoye keítoponivo kotíveti kuteâti úndi, vo'ókuke ra inámati ihíkavuti koyúhoyi koeku Jesus.

⁹ Koáhati Itukó'oviti koiótovovi ya pahúnevo úti. Énomonemaka ihaxíkovi ko'ítukeya uti sasá'iti ítuke. Yoko haina vo'ókuke ápeya únati vitúkeovo iháxinovike, itea koati vo'oku ítúkeovo aháne iháxikeovi ya hána'iti seánakovi, enepone évekinovike xoko Kristu Jesus, koekúti kouéxinovike ukeâtinékene tumúneke ápeya ra mêmum,

¹⁰ itea ínati iyuseó'oxo, koeku símea ne Kristu Jesus, enepone Koiótovoviti, yara kúveu mêmum. Eneponé'e, haina póhutine xunako pevóti uké'exopinovine, itea omínovimaka inámati vápeya ákoti hunókoku xoko Itukó'oviti, enepone kouhupu'ikinovikene yane inámati ihíkavuti omínovike.

¹¹ Énomone noívoxononu Itukó'oviti, motovâti ngoyúhoyea emó'u koeku indúkeovo páhoe xapa xâne, koane motovâti inzikaxea emó'u.

¹² Koati ngoitóponovoti kotíveti vo'oku ngoyúhoyea emó'u itea ako ndeína, vo'oku énjoa ítúkeovo motokeâti kúveovokono ne ngutípone. Yoko énjoa ápeya xunáko kóyoninonoa ne nguri'okoake tukú koêti yaneko káxe aukápapu.

¹³ Timotí, itika íhixope póneovo héki Vúnae ne ponóvoti ihíkavuti kémone njokóyoke, koane yíxapumaka kívivo Itukó'oviti, koánemaka ákoyea omótovo yokovo po'ínuhiko xâne, kuteâtimaka poréxoake Kristu Jesus kó'iyea ne xâne hokoâti.

¹⁴ Yokóhiyana ne koati únati kuri'okopike Itukó'oviti, enepone hó'exepike, itikoâti ya xunákoke ne Sasá'iti Omíxone, enepone ovo'ó koe'éviti.

¹⁵ Timotí, énjoa yéxi kuríkeonu ne uhá koeti po'ínu úti ovâti ra poké'exe Ázea. Xapákuke ne xâne ngíxone, ápe Fixelu yoko Eromójeni.

¹⁶ Kene ne Onezífuru yoko uhá koeti óvokuke, poéhane seánakoa Itukó'oviti oukeke nguvínova, vo'oku éno kouhepekoepa inzóneu. Ákomaka teínanu koeku óveam ika'ákovokutike.

¹⁷ Yaneko símeaku yáye yara Róma, ako kurika opósi'ixeonu imókone inixópononu.

¹⁸ Poéhane hána'iti seánakoa Vúnae oukeke nguvínova yaneko káxe yuhaíkapanne Itukó'oviti ne uhá koeti xâne vo'oku kixoku itúkeovo. Yoko é'exo kíxea ya undíke, Timotí, koêku ne êno únati itúkeinoune enepo óvom ya Éfezu.

2

Enékoa Poúlu ne Timóti kóxuna'ixeovo ya itúkeke Itukó'oviti

¹ Kene iti Timotí, iti kutí ngíxone nje'éxa xoko Vúnae, kóxuna'ixapu ya hána'iti seánakovike Kristu Jesus.

² Enepone kémone njokóyoke ngoyúho yanekóyo nonékuke êno xâne, énomonemaka íhíkexa po'ínuhiko hóyeno kuvovóneti, motovátimaka íhíkaxopea po'ínuhiko xâne.

³ Usó yákoye keítaponivo kotíveti, kuteâti koeku únati húndaruna Kristu Jesus, kuteâtimaka ngoítoponeovo kotíveti.

⁴ Vo'oku koeku itúkea páhoenokono itúkea ne húndaru, ako yuixapu po'ínuhiko kixovókuti yara kúveu mêum. Poéhane páhoenokono itúkea yuixovo, motovâti ikó'elokexea okóvo ne pahukoâti.

⁵ Kúteanemaka koêku ne ehakóvoti kahá'ati ítea iparáti. Ákomo namúka ne iparáti enepomo hákoti hokôa ne nókone vékea.

⁶ Koánemaka ne ko'ítuketi kavâne, enepone ivokóponovoti ko'ítukeyea isáneke, koati motokeâti itúkeovo énomone inuxô níkoa ne ha'i nóne.

⁷ Itíkina iséneu kixó'ekone ra yunzó'inopi yoko mihe'ókinopeatimo Vúnae ne iséneu motovâti uhá kíxi yéxi koêku.

⁸ Puyákapapanu yokovo Jesus Kristu, enepone exepúkopotu ukópea xapa ivokóvoti, enepone ámoripono Ndávi, natina viyénoxapa mekúke, kuteâtimaka koeku kó'ieya yane inámati íhíkavoti koyúhoti koeku Jesus, ngoyúhone xapa xâne.

⁹ Yoko ingá'ákinovoti vo'oku ngoyúhoyea nê'e, kutí ngixokónoti koati váhere xâne. Itea upánini ndopíkoko ngoyúhoyea, ako itoâti topíkea ne emo'u Itukó'oviti.

¹⁰ Hara kutí'inoke indoâti uhá koêti, vo'oku noívokoe Itukó'oviti, ngaha'aínoatíhiko itúkeovo koítovone Kristu Jesus, koane ákoyea hunókoku unako koépoku ya xokóyoke.

¹¹ Enepora emo'úti yutoxóvoti yáye, koati kaná'uti:

“Itukovo kaná'uti kutí kó'ieya xané kixoti uti Kristu ivokóvo kuruhúke, yane koati kaná'utimaka kutí kó'ieya uti xané kixoâti exepúkopo.

¹² Enepono vitá uhá koêti ákoti kamuyá'íka uti visóneu, yane kaha'iné kixopátimakamo úti ne Kristu natíxea natíxokuke. Itukapu koyúhoti úti ákoyea vexa Kristu, kutí kixóvoti uti ákoti haká, simóvotimo káxe koyúhoyekumakamo Kristu ákoyea éxavi.

¹³ Enepo hákoti vitukóvo kuvovóneti, kóyeane itúkeova Kristu, vo'oku ako oxéne itukoheyeovo.”

Íxiko'okoa Poúlu ne Timóti ákoyea akámokeno íhíkavoti ákoti akaná'u

¹⁴ Yokóyuhopino po'ínu úti koêku ra koekúti yunzó'inopi. Hako iyihíxoa íxíke'oki uhá koetihiko ya íháke Itukó'oviti ákoyea aríxakakahiko vo'oku kixó'ekone ne emo'útihiko. Vo'oku ako itópoinoake koekúti kuteâti. Poéhane koésayu'íxea kamoâti itúko.

¹⁵ Yapásika itúkivo xâne ínixone Itukó'oviti itúkeovo únati ko'ítúkeinoati, ákotimaka tínoke, yexoâtimaka péni íhíkexa ne kaná'uti emo'u Itukó'oviti.

¹⁶ Hako kemokénoa ne xâne koyuhóheoti vo'oku ako itópoinovike. Ákomaka paréxavi koukoponeovo úti ikéneke Itukó'oviti. Yoko xâne kixotíneye yúho, áhatimaka kámokenoyea koekúti kuteâti, tumúnemo yóno váherexea ítuke.

¹⁷ Enepono yuhóhiko, koésayu'ixo xâne. Kutí koe váhere arinétí ákoti oríko ukóponea muyókuke xâne, kutí'inoke ivokóvoti. Yoko xapákuke ne xâne kuteâti, anéko Imíneu yoko Filétu.

¹⁸ Enepokihone pi'âti, itávokeane ra kaná'uti kixovókuti koyuhoâti itúkeovo pihotíne ne kaxena exepúkopopeti ukópea xapa ivokóvoti ne xâne. Yoko ápe xâne ítone koésayu'íxea kúveovo Vúnae vo'ókuke.

¹⁹ Itea enepone ítuke Itukó'oviti, kóyeane títiu kóyeyea ne poéheve. Anêkomaka yútoe Itukó'ovitiya, hoénaxeake ne koati kaná'uti hokoâti. Hara kôe: “Éxoa Vúnae ne xanéna” kôe, koane “Konókoti ahíkuxopeovo váhere ne uhá koeti koyúhoti kúveovo Vúnae” koémaka.

²⁰ Ya koati hána'iti ovokúti, haina póhutine íhakúti itukéti ya óro yoko péhu apê, itea ápemaka itukéti ya tikóti yoko móte. Anêkomaka xapákuke koati kalísoti koane únatinoe íhakúti. Kene po'ínuhiko, ako úhe'ene.

²¹ Énomonemaka koéneye úti ikéneke Vúnae. Enepono xâne kohiyánavoati ra váhere koekúti ngíxínopike, koati kuteátine ne únatinoe íhakúti sasá'itino únane, koane hána'itimaka itópoinoake, usó koyétimaka ya uhá koeti únati itukéti.

²² Yokóhiyanavo pahuné'voti, enepone ákoyea sayá'ikapeapa xâne ne váhere úhepune mûyo, áhati íkorokea inámati xâne. Yíxapu péni kixeku itíkivo, koánemaka kívivo Itukó'oviti, yoko ákoyea omótova yokóvo ne po'ínuhiko xâne. Yíxapumaka itúkeovo úhepetike isoneúti yóvoheixo ákoti yakapákaka, kuteátimaka kixoku itúkeovo ne xâne sasá'iti isóneu ikoseánaxovoti Itukó'oviti.

²³ Hako kemokénoa ne koyuhóheoti, enepone yuhôti ákoti itóponone, vo'oku yéxoá pôreu. Poéhane okópeokoko xâne poréxo.

²⁴ Kene ne ovoxe Itukó'oviti, ako omótova itúkeovo okópokenati po'í xâne. Konókti itupa'ii kíxea uhá koeti xâne, koane éxea kíxoaku íhikaxea, ákoti imaxonóvó íxêa.

²⁵ Konókotimaka éxea kíxoaku enékea ne okopâti, koane ítupa'ikea yuhó'inoa, kuxoátimaka ne seánakoa Itukó'oviti ouéke ne okopâti, motovâti ikótivexea isóneuke ne pahukóvoti ítuke, koane éxea ne kaná'uti kixovókuti.

²⁶ Haina póhutine, itea yanê'e, ponopóvotimo isóneu, koane iteôvatimo ne veínoake Ndeâpu iká'akea, vo'oku koatínovo ákau nê'e itukeâti ahá'inoa.

3

Koêkumo ukóponea vaherévokoti ye'éxapune hunókoku ra mêum

¹ Ngahá'amaka yéxi koêkumo ye'éxapune hunókoku ra mêum yupihovó kó'iyeamo tiú'iko.

² Vo'oku haramo koéneye kixóvoku ne xanéhiko: Poéhanemo unako koeku yuíxopovo. Ixómotihikomo ípupákino isóneu kahá'ayea enó'iyea tiúketina. Áhatihikomakamo íháyu'ikopeovo koane kapáyasokinovo po'ínuhiko xâne. Ákonemo téyonehiko. Émoketinhikomo koane íhakenatihikonemo. Ákonemo akútipo há'a yoko êno. Ákonemo íkoro'ixinovoke, koane ákonehikomakamo teya Itukó'oviti yoko sasá'itihiko kixovókuti.

³ Títu koýêtinemo omíxone. Ákonehikomo seána, muhikóva iyéno íhae óvoku. Ákonehikomo itoáti ponópea isóneu imaikapu. Itukóheotimo koeku po'ínuhiko xâne. Ákonemo sayá'ikapeapahiko ne vaherévokoti. Vo'oku ípúhonoa, ákonemo íyuhixa po'ínuhiko xâne. Puvotínehikomo uhá koeti únati koekúti.

⁴ Vaheréxinoatihikomo ítukeino po'í xâne akéneke ákoti évotikoake. Húketinemo ípiheahiko tumúne koékuti áha itúkea ákotimaka itukína isóneu koékumo tumúneke. Yupihovó koétinemo kapáyasokeyo. Ákonemo omótova okóvo ne kixovókuti yara kúveu mêum ominoáti elókeko okóvo, ya koékuni itúkeovo Itukó'oviti ako omótovohiko okóvo.

⁵ Áhatinehikomo éxokeovo yónea êgereja, itea ya kixoku itúkeovo, iyúseotimo ákoyea aínamapo xoko Itukó'oviti koane ákoyea xunako Itukó'oviti ya xokóyoke.

Yahíkuxipa ne xâne kuteáti.

⁶ Vo'oku xapákukehiko, ápe hóyeno kopoé'akoti íhikaxea, koyúhote itúkeovo ovoxe Itukó'oviti, yonotimaka xapa ko'óvokutihiko. Itea ako eápa ko'óvokuti ákoyea itúkapu páhoe Itukó'oviti. Yane ápe senóhiko ákoti oríko íteokono ya íhíkavoti kuteáti. Yoko aínovo sêno ákotimaka yumaxápu pahúnevo, koane kuti koe ákau ne ákoti tópi kó'iyevoku váhere áha kíxeova.

⁷ Enepone senóhiko, kóyekune ápeyeva íhíkavoti kámokenone, itea ako itápana isóneu éxea koéku ne koati kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti.

⁸ Yoko kuteáti kíxoaku Njáni yoko Njámbre okópo Muíse mekúke, énomonemaka kíxoaneyé nekóyohiko okópea ne koati kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. Aínovo hóyeno koati pahukóvoti isóneu, ákotinemaka hakâ ne kaná'uti hó'e úti.

⁹ Itea ákomo ítonehiko itúkea, vo'oku iyuseínotimo uhá koeti xâne itúkevohiko ákoti isóneu, kuteátimaka koeku iyúseye mekúke ákoyea aúnati ítuke neko Njáni yoko Njámbre.

Íháyu'iko Timóti ne Poúlu koane enékoamaka

¹⁰ Kene íti Timotí, koati hekoáti ne ínzikaxeopike, yoko ngxoku indúkeovo, koánemaka ne ânja indóponea ikéneke Itukó'oviti. Koati hekoátimaka ne ngxoku ngúveovo Itukó'oviti, yoko ngxoku ngóxuna'ixeovo ikéneke Vúnae ákoti amuyá'í inzóneu. Haina póhutine, itea koánemaka ngxoku ákoyea omótovo ongovó po'ínuhiko xâne, koáne ngxoku indúkea ra itukéti, indoáti uhá koéti ákoti aungápapu ingéne.

¹¹ Yéxoamaka koéku ne okopónuti, yoko ngxoku ngoítóponeovo kotíveti, kuteáti ngxókonoku yaneko óveangu ya Antiokíya, Íkoniu yoko Lístara. Koati ákoti tópi kó'iyevoku kotíveti koekúti véngoku, itea koitovonu Vúnae ya uhá koéti.

¹² Yoko uhá koeti xâne kahá'ati pónea kixoku itúkeovo ikéneke Kristu Jesus, koitópovotimo kotíveti.

¹³ Itea enepone xâne vaheréxoti kixoku itúkeovo, koáne ne itúkoheovotihiko, tumúnemo yóno váherexea ítuke koane aúpu'ikea, koane itúkevomaka aúpu'iu po'ínuhiko xâne.

¹⁴ Kene íti Timotí, ípihea tumúne héki ne íhíkavoti íhikexokonoke, enepone é'exo kíxene itúkeovo kaná'uti, yexoátimaka itukóvotiye ne íhíkaxopeati.

¹⁵ Vo'oku ukeátine itikóvoiko kalivôno, yéxoane ne sasá'iti emo'u Itukó'oviti, enepone porexópití yéxi kixeku ítivo ya pehúnevo koeku kívivo Kristu Jesus.

¹⁶ Yoko uhá koeti yutoxóvoti emó'uke Itukó'oviti, ainovo koati ukeáti isóneuke Itukó'oviti, epó'oxo koati ênoti ítópoinovike, vo'oku íhikaxovi, koane ípikovi vitúkea váhere. Ékokovimaka pahúnevo úti yoko íhikaxovi kixoku pónea uti vitúke,

¹⁷ motovâti ákoyea pó'onexeovoke ne ovoxe Itukó'oviti, itea itúkeovo ímotokenaxeake Itukó'oviti ya uhá koeti únati ítúke.

4

Ixikó'okono Timóti ákoyea áka koyúhoyea emo'u Itukó'oviti

¹ Ya íháke Itukó'oviti, koáne ya íháke Kristu Jesus, enepone exókopatimo yonópoku uhá koeti xâne, kúteane ne ávoti ívakápu, koánemaka ne ívokóvotine, yaneko aukápapune, natixánemaka,

² énomone ya íhákehiko injíko'okopi keyúhoyi emo'u Itukó'oviti. Yusikoti unátiyeya kaxena koyúhoyeovo, áko'o ákoyea koati unátiyeya, konókoti usó kéyeyi keyúhoyi. Pehúka ponópea ítúke ne xâne pahukóvoti. Konókotimaka seyá'iki koane yenéki. Yokóyuhoinoamaka nókone kó'iyeya, ákoti ímaxovó íxêa, xaneátimaka keúhupu'ikinoa koêku ne íhíkavoti hókone úti.

³ Vo'oku simóvotimo káxe ákoyeakunemo akáha'a xanéhiko kámea ra koati ponóvoti íhíkavoti. Haramo hokóne, koêkuti úhepune ítúkea, koane ihaxikotimo xokóyoke íhíkaxotihiko koekúti kuteati áha kámea.

⁴ Vo'oku ákonehikomo akáha'a kámea ra kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, itea koyuhóheovoti, énomonemo ívávako.

⁵ Kene íti Timotí, ítíkapu éxoti kixoku ítúkea isóneú ya uhá koeti koekúti. Itíkapumaka itoti uhá koeti tíú'iti koekúti simópiti. Yokóyuhoponoamaka xapa xâne ne inámati íhíkavoti koyúhoyi koeku Jesus. Heú íxeamaka ítíki ne ítukéti pónepike Itukó'oviti ítíki.

Koyuhôa Poúlu ákoyeane ahíkapu ívókovope

⁶ Kene úndi, énjoa yé'exeevone kaxena mbihópope xoko Itukó'oviti. Enepo ngaepékakana, avakápu indína vo'oku indúkea ítúke Itukó'oviti, enepone ívóngeovo, kutí koetímo ominókono ikó'íparaxokonoke ne Itukó'oviti.

⁷ Enepone únati ítukéti ítukexeonuke Vúnae, ngóxuna'ixovone indúkea kuteáti koeku kóxuna'ixeevo húndaru. Ngóuxeoane ne ahá'inonu Itukó'oviti indúkea, ákoti kurí injâ ne ngúveovo Itukó'oviti.

⁸ Hukínóvoti ápeyeya íparaxeonuke Itukó'oviti kuxopónuti vo'oku póneovo ngxixoku indúkeovo. Porexónoatimo Itukó'oviti yaneko káxe okomómopane ne kixoku vitúkeovo, uti xâne, noíxoti unátiyeya, áko'o ákoyea aúnati ne vitúke. Yoko koati ponóvotimo kixoaku Itukó'oviti ne uhá koeti xâne. Hainamo póhutine úndi ko'ípâramo, itea koánemakamo ne uhá koeti po'ínuhiko xâne kohuxóvatine símeovo kaxena aúkopovope Vúnae.

Ako kuríka Itukó'oviti ne Poúlu yaneko kurikôa ha'ínehiko.

⁹ Yapásika ákoyea yokó'okori kinó'oki njokóyoke.

¹⁰ Vo'oku kurí kixónune ne Ndéma, pihópone ya Tesalónika. Koáhati yupihóvoti ákoyea omótova okóvo ne kixovókuti yara kúveu méum. Kene Kerésenti pihóne Ngalásea. Kene Titu, Ndaumásea yóno.

¹¹ Poéhane Lúka ra njokóyoke. Enepo kina'áka yákeneyey, yaxénamo ne Márku, vo'oku koati ininjoáti ítúkeovo únati huvo'óxonuti yara ítukétike.

¹² Kene Tikiku, mbahúkoane ya Éfezu.

¹³ Enepo kina'áka, yamínanamano ne ngápana, ngúre ya Torôadi óvokuke Kápu, koánemaka ne koyuhópetihiko, ínapoxo ne yutoéti yane koati kalísoti koyuhópeti.

¹⁴ Yupíhova váherexea ítúkeinonu ne Alíxandere, enepone ko'ítuketi haváva, itea ítukópinoatimo Itukó'oviti ésa'i ne váhere ítúkeinonuke.

¹⁵ Neíxipa nê'e, vo'oku yupíhova kótiu'ikea omíxone okópea uhá koeti yúnzo yanekóyo.

¹⁶ Yaneko inúxoti yúnzo yuhóikovokutike, enepo ngoyuhôa ákoyea akána'u emó'u ne puvónutihiko, ako ápahuína kotixónuti. Kurí kixónuhiko uhá koéti. Ngúxoa ákoyeamo ítúkapina Itukó'oviti ésa'i ne kuríkeonuhiko.

¹⁷ Itea kóyeano huvó'oxeonu Vúnae, koxunákonuti motovâti heú ngíxea ngoyúhoyea emó'u xapa xâne, kutí'inoke kamoáti uhá koeti ákoti ítúkapu júdeu. Énomonemaka koitóvonu ya koati koímaiti kixovókuti, kutí koe indeóvoti paho líyaum.

¹⁸ Koane koitóvonutikomakamo ya uhá koeti váhere koekúti, epó'oxo omopónutimo xoko natíxoku vanúkeke ákoyeakunemo yuvónuti. Íháyu'íkakana Itukó'oviti ya uhá koeti káxe ákoti hunókoku. Ákoyeneyeoxo.

Pahuko inákurukeovo po'ínuhiko kutípoti Jesus ne Poúlu

¹⁹ “Inákurukovopine Poûlu” íxinenumo Pirísila yoko Ákila, koánemaka uhá koeti óvokuke Onezífuru.

²⁰ Ôvane ya Koríntu ne Erástu. Kene Torófimu, ka'aríneti yaneko imbuhíkea Milêtu.

²¹ Yéhaka kinó'oki njokóyoke tumúneke kaxena kásati. Yúhoikopi Eûbulo koánemaka Purudénti, yoko Línu, koane Kalaûtea yoko uhá koeti po'ínuhiko úti xoko Jesus yâye.

²² Timotí, itúkapu Vúnae ovóheixo xikóyoke.

Itúkapumaka hána'itike seánakopi Itukó'oviti yóvoheixonoe.

Hunókokune.

TÍTU

Yútoe Poûlu páhoe xoko Títu

Enepora koyuhópeti, xoko homoêhou koêhati Títu, pahúkoa Poûlu. Koati iníkone Poûlu ne Títu, koane ha'ínemaka ya ítukeke Itukó'oviti. Yokómomapihi ne Ngáata 2.1-3. Tumúneke hokópea Jesus ne Títu, ako exa emo'u Itukó'oviti. Yoko haina júdeu ne Títu. Hane ítúko iyénoxapa xâne iháxoneti ngerêku.

Ápe kali ílea koêhati Keréta, óvoku xanéhiko hokópoti Jesus. Énomone ímoa Poûlu ne Títu ko'ítukeya ítuke Itukó'oviti. Pahúkoa Poûlu kókoyuse kíxoixa ne ítukétiya, yoko ítúkiinoa inuxínoati ne xanéhiko yane imokóvokuti yane Keréta. Éxokoamaka Títu neko inuxínoati ne ítukéti nókone kó'iyea. Íxíko'okoa kónokea enékea xanena Itukó'oviti, maka aúnatine kixoku ítúkeovo ikéneke Itukó'oviti. Éxokovimaka Poûlu yane yútoeno Títu ákoyea ítúkapu ya xunákoke úti víteova ne pahúnevo úti, itea ítúkeovo vo'oku hána'iti seánakovi Itukó'oviti xoko Kristu.

¹ Yundóxinopea ra koyuhópeti, undi Poûlu, undi ovoxe Itukó'oviti. Undímaka ápostulu, páhoe Jesus Kristu koyúhoyea emó'u xapa xâne, maka ukápanane ne koati kaná'uti kuveóvoti Itukó'oviti, kuteáti kúveova kasása'iuo, enepohikone noívoke, koáne, maka ukápanane exoáti ne kaná'uti kixovókuti, enepone hókone xâne teyoti Itukó'oviti,

² enepone porexó'oviti ápeya kúxoixone úti xoko Itukó'oviti vópeamo xokóyoke ákotine hunóko, véxone kóusokeovomo, kuteátimaka koyúhoyea Itukó'oviti kó'iyeanemoye tumúneke ápeya ra mêm. Yoko ako semékekeza ne Itukó'oviti, koati kaná'uti ne yúho.

³ Simovóne koati kaxéna, kóuhapu'ikokono neko emó'u, enepone ngoyúhone xapa xâne, páhoenonu ngoyúhoyea ne Itukó'oviti, enepone Koitóvoti.

⁴ Yundóxinopea ra koyuhópeti Títu, iti kutí ngíxone nje'éxa ya xoko Jesus koeku poéhayean ne kuvóvone úti.

Itúkapu hána'ítike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a úti, yoko Jesus Kristu, Koitóvoti, yovóheixo, koane úhpetike isoneúti ukeátimaka xokóyoke.

Ítuke Títu ya Keréta

⁵ Nguríkinopike ya Keréta Títu, ngaha'aínopiti káyuseyi ne uhá koeti konokóvotikoya, yoko ítúkiinoamaka inuxínoati ne ítukéti imokóvokutike ya póhutihiko pitívoko, kuteáti yunzó'inopi yanekóyo.

⁶ Enepohikone inuxínoati ne ítukéti, konókoti ítúkeovo xâne ákoti évekinokonoku emó'uínokono ápeya váhere ítuke, koane ákoyea apí'a yêno. Kene xe'éxaxapa, konókoti ítúkeovo hokotímaka Jesus, ákotimaka ítukoáti xéti ítúkeovo váherehiko, itea ítúkeovo kutípohihiko koane teyoti há'a yoko éno.

⁷ Vo'oku enepone inuxínatihiko ítukéti ítukeke Itukó'oviti, konókoti ítúkeovo ákoti évekinokonoku emó'uínokono ápeya váhere ítuke. Ákomaka yusíka ítúkeovo kapayásokopovoti koane í'maikovo koyéti. Koáhati ko'ítuketi ítuke Itukó'oviti. Ákomaka yusíka ényoovo kumá'am, áko'o ítúkeovo ísukenati. Ákomaka yusíka íxómoyea ipúpakino isóneu kahá'ayea enó'iyea tíúketina.

⁸ Itea konókoti ú'uso kóyeyea kátarakea koêkuti xâne simoáti óvokuke. Konókotimaka yúíxeovo ítúkea únati, koane éxea kixoku pónea isóneu ya uhá koeti koekúti. Konókotimaka ítúkeovo ponóvoti ya uhá koeti ítuke, koane ítúkeovomaka teyoti Itukó'oviti ya uhá koeti koekúti, koane éxeamaka sayá'ikopeovo.

⁹ Konókotimaka hókea ne ihíkavoti íhikaxeovike hó'e úti, enepone motóvoke kúveovokono, koane ákoyea ítávakea nê'e, maka omótovane enékea po'ínuhiko xâne kónokea hókea ne koati ponóvoti ihíkavoti. Konókotimaka éxokea pahúnevo ne xâne koyuhoáti ákoyea opónovo ne ihíkavoti hókone úti.

Enekókono ne Títu vo'oku xâne ihíkaxoti koekúti ákoti akaná'u

¹⁰ Kó'inokeneye nékone ítíki, vo'oku éno xâne kapayásokopovoti, itavókeati ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, áko'oneoxo xapákuke ne júdeuhiko. Koati puvoti ápeya pahukoáti, ina ihíkaxomaka koekúti ákoti ítóponone. Koati ainóvoti aúpu'ikenatihiko.

¹¹ Konókoti pahúkeokono kóyunuhikeovono, vo'oku ápeya ovokúti yónoheixokuhiko íhikaxea, yoko ítoa koésayu'íxea isóneu ne heú koeti ko'óvokutiya koeku íhikaxea koekúti mani ákoti yusíka íhikaxea, ítukoáti namúkope tíúketi vo'ókuke.

¹² Xapákuke ne íhaehiko Keréta, ápe koati teyonéti hóyeno póhutine yutóxea kálíhunoe xéti ítúkovo. Yoko hara kôe yútoe: “Enepone xanéhiko íhae Keréta, koati kixovókune ítúkeovo semékenovo'iti. Kutí koéhiko ipúhokovoti hó'openo. Aínovomaka huléketi koane nípatihiko” kôe.

¹³ Koati kaná'uteoxo yútoe nekôyo. Hákoikopo iyihíoxa seyá'iki neko xâne, maka opónovone hókea hó'e úti,

¹⁴ koane hákonemaka yuixóva ne ihíkavoti ákoti akaná'u, íhikaxone júdeuhiko, koánemaka neko páhoenokono itúkea íhikaxoake xanéhiko itavókeati ne kaná'uti ihíkavoti íhae xoko Itukó'oviti.

¹⁵ Xoko xâne sasá'iti isóneu, uhá koe sasá'iyea xokóyoke. Kene xokóyoke ne ákoti asasá'i isóneu koáne ne ákoti kutípone, uhá koémaka ákoyea asása'i xokóyoke, vo'oku koati isayú'ixovoti ne isóneu, koane ákone oxéne eópea itúkeovo pahukóvoti.

¹⁶ Koyuho éxea Itukó'oviti, itea ya kixoku itúkeovo éxokovo ákoyea éxa. Koati yupihóvoti váherexea kixoku itúkeovo. Koatímaka xâne ákotihiko ituká ne páhoenovi Itukó'oviti. Ako ápahuina únati itukéti kuxokónoti yane kixoku itúkeovo.

2

Koêku ne ponóvoti ihíkavoti

¹ Kene íti, Títú, hara íhikexa kixovókuti íhikaxovike hó'e úti, enepone koati kaná'uti yoko ponóvoti ihíkavoti.

² Íhikexa ne úsotine hóyehohiko kónokea éxea sayá'ikopeovo, koane kónokea itúkeovo teyonéti. Konókotimaka éxea kixoku pónéa isóneu ya uhá koeti koekúti, yoko ákoyeamaka rará'ika ne kúveovo Itukó'oviti koane xuná'iyeamaka ne ákoyea omótovo okovo po'ínuhiko xâne, yóko'o ne yuixovo hókea Itukó'oviti, ákoti kuri ixá.

³ Kúteanemaka ne úsotine sêno, íhikexamaka kónokea itúkeovo koyúsevoti ya uhá koeti kixoku itúkeovo, ákotimaka itukapu ítukenati xêti po'ínu. Ákomaka yusíka itúkeovo yómoti xúnati ekâti, itea konokoâti itúkeovo íhikaxoti únati koekúti.

⁴ Yan'é'e, motovâtimo éxokea inámatiko sêno ínati ko'íma kónokea ákoyea omótovo okovo íma yoko xe'éxaxapa.

⁵ Íhikexamaka kónokea itúkeovo éxoti kixoku pónéa isóneu ya uhá koeti koekúti, koane kónokea itúkeovo sasá'iti isóneu, yoko éxeamaka kixoku itúkea nókone itúkea kúveu óvoku. Konókotimaka itúkeovo itípakovoti koane teyoti íma, ákoti kapayásakinapa, maka hákone oxéne koémoke'eyeokono emo'u Itukó'oviti vo'oku kixoku itúkeovo.

⁶ Kúteanemaka ne homoêhouhiko, yenéka, motovâtimaka itúkeovo éxoti kixoku itúkea isóneu ya uhá koeti koekúti.

⁷ Itíkapu motovâti hókeokono kixoku itúkeovo ya uhá koeti koekúti. Enepo íhikexa, yéxakapu ákoyea itíkaheapu, yuixóvotimaka itukexeokonoke ákoti okomóhi.

⁸ Enepo yokoyúho, itúkapu emo'úti motovâti huvó'oxea po'ínuhiko xâne keyúho, maka hákone évekinopiku váherexea yuhó'inopi ne koêkuti xâne, epó'oxo maka teyáne ne okopó'oviti vo'oku ákoyea évekinoviku yúho koémoke'eyeovi.

⁹ Kene ya xoko apêti pátarauxa, yéxaka ákoyea omótova kapáyasokinovo pátarauxa. Konókoti itúkeovo kutípoti ya uhá koeti koekúti, motovâti úhepeyeva isóneunoa pátarauxa. Ákomaka yusíka itúkeovo yumópokenati.

¹⁰ Hákomaka omêxo, itea éxakapu itúkeovo kuvovóneti ya uhá koeti kixoku itúkeovo, maka ínixane po'ínuhiko xâne, ya uhá koeti koekúti, motókeyea íháyu'ikeokono ne íhíkavoti íhikaxevike Itukó'oviti, enepone Koitóvoviti.

Hána'iti seánakovi Kristu

¹¹ Vo'oku urápu'ine ne hána'iti seánakovi Itukó'oviti, ene kutí'inoke motovâti íteova uhá koeti xâne ne pahúnevo.

¹² Enepora hána'iti seánakovi Itukó'oviti, ixíko'okovi kónokea kuríkopea úti ne váhere kixoku vitúkeovo, koánemaka ne ixómoyea yónoheixoa visóneu ne koekútihiko yara kúveu mêm, maka vitúkapune éxoti kixoku itúkea isóneu ya uhá koeti koekúti, koane opónovonemaka kixoku vitúkeovo, koane teyánemaka uti Itukó'oviti koeku vápeyeva yara kúveu mêm.

¹³ Énomone kónoko kó'iyeaneye úti koeku kúxoixea úti kóusokeovo ne kúxone úti, enepone kutí'inoke apêtimo koati únati koeku úti. Énomone ne kóutata'ixovope itúkeovo koati hána'iti íhayú'iu ti ne êno teyonéti Itukó'oviti koane Kristu Jesus, enepone Koitóvoviti.

¹⁴ Énomone ivokínovovi yanekóyo motovâti koíteovovi ya uhá koeti vahevóvoti, koane kasása'ikopeovi, itukópoviti xanéna koati ú'uso koyêti itúkea únatinoe koekúti.

¹⁵ Yokóyuhua ra koekútihiko. Ixíke'aka koane seyá'ika, yexókovoti ápeyeva xunakóti pónepike Itukó'oviti kíxineye. Hako síkêa ápeyeva ákoti itúkoake ne yúho.

3

Nókone kó'iyea ne kutípoti Jesus

¹ Ixíke'aka ne xanéhiko kónokea téyera ne tutíyehiko yóko'omaka ne payásotihiko xáne éxoti koeku úti, koane kónokea itúkeovohiko kutipoáti. Usó ákoyemaka itúkea uhá koeti únati itukéti.

² Ako yusíka itúkea xéti po'ínuhiko xáne, koane ákomaka yusíka itúkeovo yumópokenati, itea konókoti itúkeovo itúpa'ikoti, exókovotimaka itúkeovo itípakovoti xoko uhá koeti xáne.

³ Vo'oku utímaka ákoti isóneu yanekóyoke, ákotimaka kutípone, koane pihohí koéti. Kutí koémaka uti ákau vaherevokoti yanekóyoke, ákoti víteovaku ne váhere visóneu koáne ne ákoti tópi kó'iyevokoku koati váhere váha vitúkea. Enepone kóyeku úti itukovo káxe, poéhane vitúkea váhere yoko poé'aino visóneu po'ínuhiko xáne viyókeovati itúkeovo, koane púveokono úti yoko púveamaka úti po'ínuhiko xáne.

⁴ Itea enepo simovóne kaxena éxokeovi hána'iti seánakovi ne Itukó'oviti, enepone Koitóvoviti, koane éxokeovi hána'iti ákoyea omótovovi okóvo, uti xáne yara kúveu mêm,

⁵ koitovovine. Haina vo'oku ápeyera ponóvoti vítuke, itea vo'oku itúkeovo koati hána'iti ne seánakovi. Énomone koítinovovi ya xunákoke Sasá'iti Omíxone, enepone kasasá'ikopoviti koane iko'ínamakopoviti.

⁶ Koati porexó'oveati Itukó'oviti ne Sasá'iti Omíxone, ákoti akamá'ayeovea, vo'oku itúkeinovi Jesus Kristu, enepone Koitóvoviti.

⁷ Kixínovikeneye, motováti vitúkeovo ikó'iparaxone Itukó'oviti ya koeku ponópeovi nonékuke ya hána'iti seánakovike, ko'ipârati úti ne apéyevati ákotinemo hunókoku xokóyoke, enepone hána'iti kúxoixone úti kó'oyene, véxone koúsokeovomo.

⁸ Koati motováti kúveovokono ra ihíkavoti. Ngahá'a kókoyuhu kíxeixi ra koekútihiko, maka yuíxapuneoxo itúkea únati ne kutípotihiko Itukó'oviti. Enepora koekúti yúndoenopi, koati yupihóvoti unáko, koane koati hána'iti itópinoke uhá koeti xáne itukoáti.

⁹ Yahíkuxapipa ne xáne ixómoti yumopó'ixokoko vo'oku ihíkavoti ákoti itóponone, kuteáti ne yutoéti kayumákoti iháhiko oxúnoekene júdeuhiko ukeátine inâ turixóvo iyénoxapa. Kúteanemaka koèku ne yumopeðkokoti koane okopeðkokoti vo'ókuke koekútihiko yane Ponóvoti Kixonóvoti yútoe Muíse, vo'oku ako huvá'axavi, koane koati ákoti itópinovike.

¹⁰ Seyá'ika ne xáne kopóé'akoti isóneu po'ínuhiko xáne kutí'inoke haxakeðvokokotihiko. Yoko enepo hákoti kutipópi api'áne seyá'ikoa, yahíkuxapipamaka.

¹¹ Vo'oku xáne kuteáti nê'e, yéxoane itúkeovo koati pahukóvoti isóneu, koane itúkeovo ovóheixoti pahunévatike, epó'oxo koati iyúseoti motókeyea ipíhopenekono vo'oku kixoku itúkeovo.

Hunókoku yútoe Poúlu yoko ixíko'okoke Títu

¹² Enepo mbahukáne ne Átema xikóyoke áko'o itukapu Tíkiku, yéhakapumo kinó'oki ya Nikópoli yokótumonexinu, vo'oku ngoúsokoane ne inzóneu óveangonemoya xapa kaxena kásati.

¹³ Hivá'axa ne Nzéna, enepone adevôgadu, koánemaka ne Ápolu, maka hákone konokóvoti xokóyoke.

¹⁴ Kene ra po'ínu úti xoko Jesus yáko, konókoti éxeahiko yuíxeovoxo itúkea únati, motováti huvó'oxea po'ínuhiko xáne apéti nókone, koane enó'iyea únatinoe koekúti ítone itúkea.

¹⁵ Yúhoikopi ne uhá koeti nza'íne yáye. Yíhaikananu uhá koeti kutípoti Kristu yáko xikóyoke ákoti omotóvovi okóvo, úndi yoko nza'ínehiko.

Itúkapu hána'itike seánakovi Itukó'oviti yóvoheixo, uhá ketínoe.

Hunókokune.

FILÉMOM Yútoe Poûlu páhoe xoko Filémom

Enepora Filémom namukoâti ra koyuhôpeti, hóyeno hókoti Jesus ya pitivóko koéhati Kolósu. Enepone hóyeno, koati koxunákoti po'ínuhiko kutípoti Jesus. Ápe ovóxe neko Filémom koéhati Ónezimu omexeôvati. Ako malíka yónoku kohó'iyea. Po'íke káxe, kámoa Ónezimu ne emo'u Itukó'oviti koeku perékaxea Poûlu, yane itúkopovone hokoti Jesus. Yoko ika'ákovokutike óvo ne Poûlu yaneko kamôa Ónezimu ne emo'u Itukó'oviti xokóyoke.

Ínixoa Poûlu kónokea aúkopeovo ne Ónezimu xoko únae. Énomone pahúkinoa Filémom ra koyuhôpeti, epemoâti ákoyea ímaikinapu Ónezimu, koane namúkopea koeku káyukopeovo xokóyoke.

Xapákuke xâne ihákaxoti emo'u Itukó'oviti, ápe po'okoâti itúkeovo póhutine yutóxovope ne koyuhôpeti yonoti xoko íhae Kolósu koánemaka ra koyuhôpeti yonoti xoko Filémom, vo'oku aínovo kuríkophonone Ónezimu.

¹ Yundóxinopi, undi Poûlu, undi iká'aeti vo'oku ngoyúhoyea koeku Kristu Jesus. Anéyemaka njokóyoke ne Timóti, po'ínu úti xoko Vúnae. Pahúkinoepa úti ra koyuhôpeti Filemóm, íti ákoti omotóva vokóvo, iti po'i huvó'óxovitimaka yara itukéti itukexevonike Vúnae.

² Pahúkinoamaka uti vemó'u ne Áfea, mokexa úti ya xoko Vúnae yóko'omaka ne Ákipu, po'ínu úti, koxuná'ixovoti itúkeke Itukó'oviti kuteâtimaka úti, koánemaka ne uhá koeti ho'uxínovotihiko itúke Itukó'oviti yóvokuke.

³ Itúkapu hána'itike seánakopi Itukó'oviti, Ha'a úti, yoko Vúnae Jesus Kristu yóvoheixonoe, koánemaka ya úhepetike isoneúti ukeâti xokóyoke.

Élôke okovo Poûlu vo'oku kixoku kúveovo Itukó'oviti ne Filémom

⁴ Íngoroixovo xoko Itukó'oviti ve'ókuke Filemóm. Kóyekune puyákevopi ongóvo indûko orásaum.

⁵ Vo'oku kóyekune eyéngoxeopi ákoyea omótova yokóvo ne uhá koeti kasása'iupu Itukó'oviti, koane itíkivomaka koati kuvóvoti Vúnae Jesus.

⁶ Enepone ákoyea iháxakea iséneu ya visóneu ikéneke Vúnae vo'oku kitípi Jesus kuteâtimaka úti, émbemo Itukó'oviti itúkeovo énomone kutí'inoke inamá'axoti kuri'úxovo yéxi koêku ne uhá koeti únatinoe koekúti ukeâti xoko Itukó'oviti koeku hókea uti Kristu.

⁷ Mbo'inú, koati ike'élokexoti ongóvo, koane keuhépepoti inzóneu vo'oku kixeku ákoyea omótovo yokovo po'ínu úti xoko Vúnae. Koáhati keuhépepoti isóneu po'ínuhiko úti, kasása'iupu Itukó'oviti, vo'oku kíxeaku hivó'oxi.

Épemoa Poûlu ne Filémom kóseaneyea Ónezimu

⁸ Koeku kó'iyeaneye úti ikéneke Kristu, ákoni ndéya ponó ngíxea mbahúkeopi itíki koati nokonéti itúkeokono.

⁹ Itea vo'oku ákoyea omótovopi ongóvo, émbemopi itúkeovo ya unákoke iséneu itíki ra anjá'inopi, undi Poûlu, undi yékoteno, undi iká'aetimaka kó'oyene vo'oku ngoyúhoyea koeku Kristu Jesus.

¹⁰ Yoko enepone anjá'inopi itíki, koati vo'oku Ónezimu, enepone kutí ngíxone nje'éxa ikéneke Kristu, enepone índone hokópea Vúnae koeku óvonzeixea ika'ákovokutike.

¹¹ Eneponé'e, énja ákoyea itópoinopike yanekóyoke, itea kó'oyene koati apèti itópoinonuke koánemaka itópoinopike.

¹² Kó'oyene mbahúkópatisimo xikóyoke Filemóm. Yoko kutí koe imarékti omínjone koeku mbahúkopinopea, vo'oku yupiheovo ákoyea omótova ongóvo.

¹³ Mani ngaha'âti óveakoneye njokóyoke, mani huvó'ónonuti koeku óveango ra ika'ákovokutike, undi evótikokonoti koyúhoyea ra inámati ihíkavotí íhae xoko Itukó'oviti. Kene mani énomonemaka ahe'ókopi koeku ákoyea melíkanu.

¹⁴ Itea mbúva indúkea koêkuti koekúti koeku ávovea énja iséneunua. Unatí'inonune itúkeovo ya unátikoke iséneu ápeyeya sínakonu, ya koékuni itúkeovo mitatahí koetíke itíki, yeopâti kónokeamea kó'iyeaneye kuteâti koeku anjá'inoa, itea ákoti koati kehá'ayi kó'iyeaneye.

¹⁵ Yoko mani motovâti itúkeovo ipuhíkopeati ra Ónezimu xikóyoke yara kali ye'á koeti káxe, motovâti aúkopeovo xikóyoke ákoyeakunemo ipúhikaepa ko'ítukeinopi.

¹⁶ Yoko hainá'ikomo pohúnetai motovâti ko'ítukeinopi, itea kó'oyene yupihovó koetímo itópoinopike koeku itúkopeovo koati pe'ínu ya xoko Kristu ákoti omotóva yokóvo. Koati énomone koéneye inzóneunua. Ínapoxomo motokêa kó'iyeaneye iséneunua vo'oku ko'ítukeinopi, koánemaka vo'oku itúkeovo pe'ínupone xoko Kristu.

¹⁷ Itukovo inixeâti indúkeovoxo he'íne, ngo'ítuketi ítuke Itukó'oviti kuteâtimaka îti, nemúkapaikopo ra Ónezimu. Kutí íxepa ûndi ne simô, aukápapune xikóyoke.

¹⁸ Enepo áva ítukeinopi yanekóyo ákoti aunáti, itukovo apêti orévexopike, sikénane, undínemo porexópoepa.

¹⁹ Koati yútoe vô'um râ'a, undi Poûlu. Undínemo porexópoepa, koêkuti orévexopike. Yoko ako ongónokoa éndo'okeopi ápeyea hána'iti yoréveunu. Koati vo'ónguke, vo'oku emo'u Itukó'oviti kémone njokóyoke, ápeinopi inámati apéyeati ukeâti xoko Itukó'oviti.

²⁰ Iti mbo'ínu xoko Vúnae, ngúxoá itíkimo kuteâti anjá'inopi koeku hókea uti Vúnae Jesus. Yane keuhépekopotimo inzóneu ikéneke Kristu.

²¹ Yundóxinopea ra koyuhópeti, enjoâti itíkimo kuteâti yunzó'inopi. Haina póhutinemo nê'e, itea énja anú'ukeamo émbemopike ne ítikemo.

²² Yokóseanau, keúnakinonumaka imóngoku yóvokuke, vo'oku ngúxoá aúngopeovomo xepákuke koeku yépemo'ixinonu xoko Itukó'oviti.

Hunókoku yútoe Poûlu yonoti xoko Filémom

²³ Yúhoikopi ne Épafara, po'ínu ûti xoko Kristu, nza'íнемaka yâye ika'ákovokutike, evótikokonotimaka ko'ítukeino Kristu Jesus.

²⁴ Yúhoikopimaka Márku, Aristáku, Ndéma yoko Lúka, po'íhiko nza'íne ítukeke Itukó'oviti.

²⁵ Itúkapu hána'itike seánakopi Vúnae Jesus Kristu yovóheixo.

Hunókokune.

ÊBEREU Yutoéti yonoti xapa jûdeuhiko hokópotine Jesus

Enepora koyuhópeti, hara pahúkókono xapákuke ne jûdeu hokópotine Jesus nóvo. Yoko Êbereu itukóvomaka po'í ihaxeokonoke ne jûdeuhiko. Ako oxéne véxea yutoxoáti ra koyúhlope Êbereu, itea ápe inixoáti itúkeovo yútoe Poúlu.

Éno koítóponeovo kotívete ne jûdeuhiko hokópotine Jesus nóvo vo'oku ínixea po'ínuhiko jûdeu kuríkeane hókea páhoenoa Itukó'oviti itúkea ya Velho Testamento. Enepone yutoxoáti ne Êbereu, kóhiyana ne hokópotine Jesus, puváti aúkopeovomo xokóyoke ne kúxoti hó'e, koane itúkeovo énomone íhuipinovo ponópeovohiko nonékuke Itukó'oviti koeku opósikea itúkea.

Enepone yutoxoáti ra koyuhópeti, kouhupu'ikoa itúkeovo koati Xe'exa Itukó'oviti ne Jesus, koane itúkeovo payásoti ya uhá koéti. Payasóneoxo ya ánjuhiko, koánemaka yane uhá koeti ovoxe Itukó'oviti mekúke, kuteáti Muíse yoko Njózúe, koane payasónemaka yane koati payásotihiko sasedóti xapa jûdeu. Kouhupu'ikoamaka koêku ne inámati kixovókuti ítukeinovi Itukó'oviti yaneko ivokínovovi Kristu, itúkeovo koati únati yane kúxoti kixovókuti ítukeinoina Itukó'oviti ne xanéhiko mekúke xoko Muíse, enepo iná porexôa Itukó'oviti ne Ponóvoti Kixovókuti. Kúteanemaka koêku ne íparaxoake Kristu ne Itukó'oviti, unatíne yane hó'openohiko koépeuti mekúke, ikó'íparaxokonoke Itukó'oviti. Ya Êbereu kapitulu 11, koyúhovo koêku ne xáne mekúke koati kuvóvoti Itukó'oviti upánini koítóponeovo kotívete. Yané'e, enékonomaka neko Êbereuhiko hokópotine Jesus kóxuna'ixeovohiko ikéneke, koane ákoyea kamúya'ika isóneu.

Payasóne ne Xe'exa Itukó'oviti ya ánjuhiko íhae vanúke ovoxe Itukó'oviti

¹ Yaneko mekúke, éno yuhó'inoa Itukó'oviti ne voxúnoekene, uti jûdeu. Ákomaka tópi kíxoaku Itukó'oviti yúho'ixeahiko, évékinoati yúho xoko porófetahiko.

² Itea yara káxehiko símokune úti tumúneke uké'yeya ra mêum, xoko Xe'exa vekínovi Itukó'oviti yúho'ixeovi. Koati énomone poréxo Itukó'oviti itúkeovo unae uhá koeti koekúti, enepone évekokumaka xunáko iná itukôa ra vanúke yoko poké'e koane uhá koeti apêti.

³ Enepone éno hána'iti úhe'ene yoko itípanevo Itukó'oviti, iyúseomaka xoko Kristu. Koati heru-herú kixoti Itukó'oviti nê'e. Enepone yúho ne Kristu, koati éno hána'iti xunakóti ováti, kotiu'ikoti uhá koeti koekúti ováti ra vanúke koáne ra poké'e ákoinoke itáhinehea. Yoko kousókone ésa'í kotýyopea pahunévoti nê'e, ivátakopo vanúkeke éxopeke Itukó'oviti, enepone koati payásoti ya uhá koéti.

Ovoxe Itukó'oviti ne ánjuhiko kene Jesus, koati Xe'exa Itukó'oviti

⁴ Yaneko kousókone hána'iti ítukeinovi ne Xe'exa Itukó'oviti, yupihovó koene itúkeovo koati hána'iti teyonéti yane ánjuhiko. Kúteanemaka koêku ne íha, yupihovamaka itúkeovo koati teyonéti ya íha ánjuhiko.

⁵ Vo'oku enepone Itukó'oviti, ako ápahuina ánjunahiko kíxone:

"Íti koati nje'éxa. Kó'oyene indúkovone yá'a" ako kíxone.

Sáramu 2.7

Koáne ya po'íke:

"Undímo itúko há'a, kene énomonemo itukóvo nje'éxa" ako ákoe yúho vo'oku ánju. *2 Samuel 7.14*

⁶ Koáne yaneko pahukôa Itukó'oviti neko Xe'exa yara kúveu mêum, enepone apêti tumúneke ápeyeva uhá koeti po'ínuhiko koekúti, hara kôe Itukó'oviti vo'ókuke:

"Téyahiko ánju rá'a, kuteáti koeku téyeonuhiko" kôe.

Sáramu 97.7

⁷ Kene vo'ókuke ne ánjuhiko, haramaka koe emó'uke Itukó'oviti:

"Enepone ánjuhiko, ovóxe, kutipasí kíxoahiko Itukó'oviti ihunóvoti yoko irumékoti yúku" kôe.

Sáramu 104.4

⁸ Itea vo'ókuke ne Xe'exa, hara koéti ne yúho:

"Íti Itukó'oviti, ákomo hunókoku netíxi. Koati ponóvoti ne kixeku netíxi.

⁹ Ako omótova yokóvo ne ponóvoti kixovókuti, kene ne váhere kixovókuti, pívoa. Énomone kutí'ino noivókoxopiti Yúnae Itukó'oviti, porexópiti koati éno hána'iti elókeko yokóvo ákoti po'ínu eopáti kuteáti" kôe. *Sáramu 45.6-7*

¹⁰ Ina koe'íkomaka:

"Unaém, ítine pahukôa apé kó'yeya ra poké'e. Pe'u veô'u itukoámaka ne vanúke.

¹¹ Apétimo uké'eyeakuhiko nê'e. Kene íti, ákomo yuké'eyiku. Ipupá'ixotimo ra poké'e yoko vanúke, kuteáti koeku ákoyea oriko ipúpa'ixea ipovóti.

¹² Kuteáti kixókonoku ipovóti itípú'ixokono, énomonemakamo kíxeaneye ne vanúke yoko poké'e. Koane kuteáti koeku xáne esa'íko ípovo, kúteanemakamo koeku ípokeovomo nekôyo. Itea ákomo ípekapu, epó'oxo ákomo hunókoku ne yápeyi" kôe. *Sáramu 102.25-27*

¹³ Ákomaka ópoeha ánjuna kíxone ne Itukó'oviti:

“Ivétakapa énjopeke tukú koeti simapúne kaxena mboréxeopikumo itíkivo koati payásoti nâti ya uhá koêti, ínamo ipuyúkexa hivíkuke ne uhá koeti koêkuti okópópiti” ako kíxone xapákuke ánju. *Sáramu 110.1*

¹⁴ Kutí'ikopoya ne ánjuhiko? Aínovohiko ovoxe Itukó'oviti. Aínovomaka páhoe Itukó'oviti koyonónoati xanéahiko, enepohikone koítovone yonópotimo vanúkeke káxehiko keno'ókoti.

2

Koati hána'iti kixoku koíteovovi ne Itukó'oviti

¹ Énomoneikopo kónokino kutípeaxo úti, koane títiu kóyeyea úti yane kaná'uti koekúti, kámone úti, maka hákone vitavókea.

² Koeku kaná'uyea ákoyea ipokoâti neko ihíkavoti, kúrepo ne ánjuhiko mekúke, enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, koane koeku ipíhopenekono neko ákoti haká, koane ne ákoti akutípoa, kuteâti motókeyea kíxeokononeye,

³ ákoxomo oxéne ákoyea vipíhapanakana, enepomo hákoti vitúkoake ne koati hána'iti kixó'oviku Itukó'oviti, porexó'oviti víteova ne pahúnevo úti. Énomone neko koyúhoinovike Vúnae Jesus, enepone inúxoti koyuhoâti. Yan'é, enepohikoneko kamoâti xokóyoke, éxokoveamaka kaná'uko neko emo'úti.

⁴ Koánemaka Itukó'oviti, éxokoveamaka itúkeovo koati kaná'uti yúho nekóyohiko, vo'oku poréxea xunáko itúkea koekúti, hoénaxovope itúkeovohiko ovóxe, koane koekútihiko ákoti po'í itukoâti, enepone ákoti tópi kó'yeevoku iyupánevoti, koane exóneti ikó'iparaxoake Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti kutí'inoke apêti éxone itúkea itúkeke Itukó'oviti, kuteâtímaka isóneunoa koane ahá'inoa Itukó'oviti itúkea.

Jesus Kristu Koítóvoviti

⁵ Enepone natíxoku Itukó'oviti vonópokumo káxehiko keno'ókoti, enepone kixínopike úti kó'oyene, háina ánjuhiko poréxo ne Itukó'oviti itúkeovomo pahúkotiya,

⁶ itea koatimo xâne pahúkóya kuteâti koêku ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti: “Kutí'ikopo ínixe xokóyoke ne xâne, iti Itukó'oviti, puyákinovake yokóvo? Kutí'ikopo ínixe xapákuke, kétarakinoake?

⁷ Inâ itikôa ne xanéhiko yara kúveu mêum, kalíha ikélihuxi ya ánjuhiko, perexoâtímaka itúkeovo ihayú'uti yoko teyonéti. (Koane peréxoamaka éxea koêku ne uhá koeti po'ínuhiko kékoxe yara poké'e.)

⁸ Uhá koeti koekúti ítike yara kúveu mêum, peréxo itúkeovo xâne exêa koêku” kôe. *Sáramu 8.4-6*

Koeku itúkeovo xâne poréxo Itukó'oviti éxea koêku ne uhá koeti koekúti yara kúveu mêum, ako ápahuina koekúti ákoti exêa koêku. Itea yara koeku kó'oyene, avo naíxa úti kó'iyeaneye ne xâne éxeahiko koêku ne uhá koeti koekúti.

⁹ Itea noíxoane úti ne Jesus ikálilixopeovo ya ánjuhiko, ya ákoti axu'ína káxe, motovâti ivókinovo uhá koeti xâne ya seánakoake Itukó'oviti, motovâtímaka itúkeovo êno hána'iti teyonéti vo'oku tiveko kixókonoku ivokínovovi.

¹⁰ Yoko Itukó'oviti, enepone pahúkoti ápeyee uhá koeti koekúti, motovâti itúkeovo ikó'itukeune, koati énomone motokêa ímotokenaxea Jesus, evékoati kotívetike, motovâti itúkeovo itoti tarú'uxea uhá koeti koekúti, koeku itúkeovo énomone kousókinovi oxene víteova ne pahúnevo úti. Yoko kixínoakeneye Itukó'oviti, koati iseópoti ákoti yumaxápu po'ínuhiko xe'éxapo xokóyoke, xoko êno unako kóyeku vanúkeke.

¹¹ Vo'oku enepone Jesus, enepone kasasá'ikopoti xâne ya pahúnevo, koánemaka ne uhá koeti xâne kasása'iupo, póhutinehiko Há'a. Énomone ákoino teína Jesus íhaxea koati po'ínu neko kasása'iupohiko.

¹² Yoko hara koe emó'uke Itukó'oviti vo'ókuke:

“Ngoyuhó'inoatimo ítike ne mbo'ínuhiko. Imongó'ikopitimo xapa ho'uxínovoti ítike” kôe, koyúhoti koeku yuho Jesus xoko Há'a. *Sáramu 22.22*

¹³ Ina koemáka po'íke, kixotímaka koeku Itukó'oviti:

“Énomonemo nguvóvo” kôe.

Izâiya 8.17

Ina koe'íkomaka:

“Anéyem kó'oyene, yóko'ohiko ne kalivôno poréxonuke Itukó'oviti” kôe.

Izâiya 8.18

¹⁴ Enepone kalivôno, kíxone, koeku itúkeovo xâne apêti múyo yoko itína, kúteanemaka koeku Jesus enepo ikútipasikoponovo xâne. Ápe múyo kuteâti múyo nekóyohiko, motovâti uké'exopea xunako Ndeâpu, enepone omâti ne pevóti yara kúveu mêum yanekóyoke. Yoko uké'exopane yaneko ivokóvo kuruhúke.

¹⁵ Yanê'e, koítova Jesus ne xanéhiko, enepone uhá koeti kutipasí koeti ákau Satánae koeku ixómoyea pikóhiko ivókeovo.

¹⁶ Koati iyúseoti ákoyea itúkapu ánjuhiko huvó'oxopono ne Xe'exa Itukó'oviti, itea itúkeovo amósenopono Ábraum ne huvó'oxoponone.

¹⁷ Énomoneikopo kónokino eópea Jesus kuteâti veópone, uti pò'ínuhiko, ya uhá koeti koekúti, koeku vékea kuteâti vékoku úti. Kó'inokeneye motovâti itúkeovo koati Payásoti Sasedótina úti, koati seánati, motovâtimaka kúveovokono yaneko itúkeaku itukexeake Itukó'oviti, koane motovâti poréxopea ésa'i pahúnevo xanéhiko.

¹⁸ Yoko vo'oku vékeane êno kotíveti koekúti yanekóyoke, koane vo'oku tarú'uxeane neko kotíveti hixópekonoke, koati motovâti huvó'oxeamaka ne xâne hixopókonotiko kó'oyene, enepohikone vekotí'iko kotívetike koekúti.

3

Jesus payasô yane Muíse

¹ Itínoe mbo'ínu kasása'iupone Itukó'oviti, koane iháxiu yonópeamakamo vanúkeke, itíkinapihi iséneu koêku ne Jesus, enepone Ápostulu, páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u, koáne ne koati Payásoti Sasedóti ya hó'eke úti.

² Enepone Jesus, koati kuvovóneti, kousókoati ne páhoenoa Itukó'oviti itúkea, enepone noivókoxoati itúkea ne itukéti, kuteâtimaka koeku itúkeovo kuvovóneti ne Muíse ya kousokea ne itukexeake Itukó'oviti ya xapákuke xanena Itukó'oviti.

³ Itea enepone Jesus, koati motokeâti yupíheovo iháyu'ikeokono ya Muíse, kuteâti koeku itúkeovo koexépukoti pèti motokéa yupíheovo iháyu'ikeokono yane pèti koéxepoe.

⁴ Yoko uhá koeti pèti, anêko itukoâti. Itea poéhane Itukó'oviti itukôa ne uhá koeti koekúti.

⁵ Eneponoko Muíse, koati kuvovóneti ya kousokea ne itukexeake Itukó'oviti xapákuke xanena Itukó'oviti. Koati únati ovoxe Itukó'oviti nê'e, epó'oxo koeku kó'iyeaneye, koati okovóxinoveati koêku ne koekútihihiko koyuhóvotikomo ya káxehiko keno'ókoti.

⁶ Kene Kristu, haina pohúneta ovoxéti kuteâti koeku Muíse kousókoti hó'exeokonoke itúkea óvokuke Itukó'oviti, itea koati heu-heú kixoâti Kristu éxea koêku neko óvoku, vo'oku itúkeovo koati Xe'exa Itukó'oviti. Yoko utíne neko óvoku Itukó'oviti, éxeake koêku ne Kristu, enepo vatíú'i ikéneke, hákotimaka kamuyá'iko uti visóneu kúxoixea úti, tukú koeti hunókokuke, ne véxone kousokeovomo ya xokóyoke.

Kíxoaku úti vitóponea ne koati kaná'uti omómikeati póniveike Itukó'oviti

⁷ Énomone kuteâti koeku yúho ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone koèti:

“Enepo kemánoe ne emó'uinopi Itukó'oviti kó'oyene,

⁸ hákonoe ketiú'iki yomíxone, mará'inamo yakútea neko yoxúnoekene oposí'okovoti Itukó'oviti ya mêum ákoti apèti yaneko kaxénae hixópekonoku” kôe.

⁹ Ina koemáka ne Itukó'oviti:

“Énomone óvoheixo yanekóyo oposí'okovonuhiko ne yoxúnoekene, enepo hixopónuhikomaka, noixoti ngíxoaku ngátarakea kúveu koarenta koeti xoénae.

¹⁰ Vo'oku ákoyea akútíponu neko xanéhiko, ene kutí'ino imaínginovati. Hara ngôe vo'ókuke: ‘Kóyekunehiko pahúkeovo ne isóneu. Ako akáha'a vékea ne maní évengoaku.’

¹¹ Énomone indúkino yúnzo, koati yuhóti ákotinome aukápapu ikéne, yaneko imaínginovaku. Hara ngôe vo'ókuke: ‘Ákomo kalíhuina seópea yane mani mboréxoake ómomikopea’ ngoéne”
Sáramu 95.7-11

¹² Yokóhiyanavo itínoe mbo'ínu xoko Kristu, maka hákone koené'eye iséneu, kuteâti váhere isóneu neko yoxúnoekene ákoti akahá'a kutípea Itukó'oviti. Neíxapunoe mará'inamo itévaki ne koati kaná'uti Itukó'oviti akutéa iséneu ne isóneuhiko.

¹³ Itea ya koêkuni ké'iyineye, kékunakakanoe ikéneke Kristu, uhá koeti káxe, koeku itúkeovoiko iháxoneti “kó'oyene”, kaxénaiko Itukó'oviti iháxiika xâne hókea. Yákoenenoeye, mará'inamo ava xâne tiú'iti omíxone xepákukene, aúpu'iu ne váhere kixovókuti.

¹⁴ Vo'oku enepo vikaná'uxaxo ne kúveova úti tukú koeti hunókokuke, kuteâti kíxoaku kúveova úti iná kutipôa úti, kaha'ínepoatimo úti ne Kristu natíxokuke.

¹⁵ Yoko énomonemaka kôe emó'u Itukó'oviti, enepone koèti:

“Enepo kemánoe ne emó'uinopi Itukó'oviti kó'oyene, hákonoe ketiú'iki yomíxone, mará'inamo yakútea neko yoxúnoekene oposí'okovo Itukó'oviti mekúke” koèti.

¹⁶ Kutí'ikopo neko oposí'okovo Itukó'oviti kameáne emó'u? Hainá'ikopo uhá koèti neko xâne veyópone Muíse ukopêa Ejítu?

¹⁷ Kutí'ikopomaka ímaikinovo ne Itukó'oviti kúveu koarenta koeti xoénae? Hainá'ikopo neko xâne pahúkenavoti, enepohikoneko ivohíkovotimaka yaneko mêum ákoti apèti?

¹⁸ Yoko kutí'ikopomaka neko koyúhoino Itukó'oviti ákoyeanemo seápa yane mani poréxoake ómomikopea, yaneke apê yúho, koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne? Ako po'ínu kixone ákoti itukápa neko xanéhiko ákoti akahá'a itúkea ne emo'u Itukó'oviti yanekóyoke.

¹⁹ Nôixoaneikopo úti yuvâti ákoinoke seápahiko yane mani poréxokonoke ómomikopea. Koati vo'oku itúkevohiko xâne ákoti akutípo.

4

¹ Yoko véxoa ápeyea koati yuhôti, yuho Itukó'oviti ákoti aukápapu ikéne, poréxeamo ne xanéna seópea koane ómomikopea xokóyoke, itea neixapunoe, mará'inoamo áva xepákukeneo ákoti seapáya.

² Vo'oku ápe koyuhó'inoveati ne inámati ihíkavoti koyúhohi koeku Jesus, kuteátimaka koeku koyúhoinokono emo'u Itukó'oviti neko izaraelíta mekúke. Itea koeku ikameokonoahiko, ako itópoinoake vo'oku ákoyea akútípoa.

³ Kene úti, uti kutípoâti, vitóponoane ne vómomikopea. Yoko énomonemaka kuteâti yuho Itukó'oviti emó'uke, enepone koêti:

“Yaneko imaínginovahiko, induko koati emo'úti ákoti aukápapu ikéne. Hara ngôe: ‘Ákomo kalíhuina seópea yane mani mboréxoake ómomikopea’ ngôe” koéne ne Itukó'oviti. *Sáramu 95.11*

Énomone kôe upánini kousokeovo ukeátine inâ itukôa ra mêum neko mani ómomikopokuhiko kixínoake Itukó'oviti poréxeamo.

⁴ Koati usotíne vo'oku ápe yutoéti emó'uke Itukó'oviti koêku ne sétixope káxe. Hara kôe: “Ya sétixopeke káxe, ómomiko ne Itukó'oviti yane itúkea uhá koeti itukéti úseu” kôe.

⁵ Ina koepómakaya: “Ákomo kalíhuina seópeahiko yane mani mboréxoake ómomikopea” kíxoa Itukó'oviti neko izaraelíta.

⁶ Ako seápa neko inúxotihiko kamoâti ne únati ihíkavoti emó'uinoa Itukó'oviti yaneko mekúke vo'oku ákoyea akútípoa, itea kóyeane ápeyea po'ínuhiko xâne seopâtimo.

⁷ Koati kaná'uti kó'iyeaneye, vo'oku ixíkopa Itukó'oviti ya yútoeke Ndávi po'i káxe iháxoneti “kó'oyene”. Yoko enepone yútoe Ndávi, koati ênoti xoénae ikénepoke neko inúxoti yuho Itukó'oviti yaneko mekúke, enepo “kó'oyene” kôe. Énomone ne yutoéti koêti:

“Enepo kemânoe ne emó'uínopi Itukó'oviti kó'oyene, hákonoe ketiú'iki yomíxone ákoyea yakútípoa” koêti.

⁸ Yoko eneponi itukapu Njozúe porexôa ne koati kaná'uti ómomikopea xanéhiko, ákoni okóyuhopa Itukó'oviti, ikénepoke kaxéna, ápeyeamo ne po'ínu káxe koati vómomikopeakumo.

⁹ Iyúseoneikopo poréxeakomo Itukó'oviti ne xanéna ómomikopea.

¹⁰ Yoko enepone xâne itopónoati ne poréxoake Itukó'oviti ómomikopea, koati omómikopeatine ne uhá koeti itúke, kuteátimaka koeku ómomikopea Itukó'oviti uséxoane neko uhá koeti itúke mekúke.

¹¹ Káxunakapuikopo úti, motovâti vitóponea ne pónevike Itukó'oviti vómomikopea, maka hákone itavókoti kuteâti koeku neko xanéhiko mekúke, vo'oku ákoyea itúka neko páhoenoa Itukó'oviti.

¹² Vo'oku enepora emo'u Itukó'oviti, koati xúnati koáne itoa ikó'inamakopea xâne. Heu'íneoxo ya hána'iti pirítai pi'âti tetúkope. Muhíkova isoneúti visóneuke ákoti po'i exoâti yoko veópone vomíxoneke, yu'óxo. Kuteâti koeku koati heú'iti pirítai itea tetúkea irókokoku koane itóponea kúveuke opêti, énomonemaka koéneye xunáko ne emo'u Itukó'oviti kouhapa'íkea heú koeti koêku ne visóneu yoko váha.

¹³ Ako he'oneóvati ne Itukó'oviti. Uhá koeti koekúti, iyusé kóye xokóyoke. Uhapu'íkóyemaka ne uhá koeti koekúti nonékuke. Yoko uhá koeti úti, konokoâtimo yumópea uti Itukó'oviti vo'oku kixoku vitúkeovo yaneko káxe yuhaíkapavine.

Kóseanavi Jesus, enepone koati payásoti sasedótina úti

¹⁴ Koeku ápeyea koati payásoti sasedóti oukeke uhá koeti po'ínuhiko sasedóti, enepone Jesus, Xe'exa Itukó'oviti pihópoti vanúkeke, káxunakapuikopo úti kúveova úti.

¹⁵ Vo'oku enepone Jesus, hána'iti sasedótina úti payásoti ya uhá koeti po'ínuhiko sasedóti mekúke, koati éxoti kóseanayeovi ya muyá'iko úti, koáne ya uhá koeti vínixone tiú'iyea, vo'oku veko uhá koeti vékoku úti nê'e. Hixópokonomaka ya uhá koeti koekúti, itea ako pahúnevo.

¹⁶ Hákoikopo teinóvo símea úti nonékuke, xoko ivátakoku natíxea, koeku itúkeovo hána'iti koseánavi motovâti kóseanayeovi koane huvó'oxeovi ya koêkuti kónokeaku úti.

5

Jesus itukóvo sasedótina úti koati payásoti yane sasedóti mekúke

¹ Uhá koeti koati payásoti sasedóti, koati úkeakune xapákuke po'ínuhiko xâne motovâti inúxinoahiko ikéneke Itukó'oviti. Omínoahiko ikó'iparaxoke Itukó'oviti, koane hó'openo koépeu, ésa'i kotúyopinoa Itukó'oviti ne pahúnevhiko.

² Enepone muyá'iko xâne ákoti éxa mani nókone kó'iyea ikéneke Itukó'oviti, koáne ne pihohí koèti itavókeati Itukó'oviti, eópamaka sasedóti kuteáti muyá'iko nekóyohiko, vo'oku koatímaka xâne apèti muyá'iko nonékuke Itukó'oviti ne sasedóti.

³ Énomone kónokino koépekea hó'openo, ikó'iparaxoke Itukó'oviti, ne sasedótihiho, motovâti itúyopea pahúnevo, koánemaka pahúnevo po'ínuhiko xâne.

⁴ Ako xâne noivókokopovoti itúkeovo sasedóti, itea Itukó'oviti noivókokoxa, kuteáti koeku noivókokoxo Áraum mekúke.

⁵ Kúteanemaka koeku Kristu, haina énomone kapayásokopovo itúkeovo sasedóti, koati payásoti ya uhá koèti, itea Itukó'oviti kixoáneye, enepone kixoáti:

“Iti koati nje'éxa. Kó'oyene indúkopovone yá'a” kixoáti.

Sáramu 2.7

⁶ Yoko po'íke yutoéti emó'uke Itukó'oviti hara koémaka:

“Itínemo itúkovo sasedóti ákotinemo hunókoku, kuteáti koèku ne Meukizedéki” kôe. *Sáramu 110.4*

⁷ Koeku óponea yara kúveu mêm ne Jesus, koati kohonókoti emó'u vo'oku tiveko isóneu enepo itúko orásum, koane írihikovomaka hó'ouke épemea Itukó'oviti, poéhane motovâ koíteova ya pevóti. Epó'oxo kámoo Itukó'oviti vo'oku itúkeovo koati kuri'ókovati Jesus.

⁸ Yoko upánini itúkovo koati sasá'iti Xe'exa Itukó'oviti nê'e, kóyeané itúkeovo vo'ókuke ne kotíveti koekúti vékoku itúkinovo kutípoti, koane éxotimaka itúkea ahá'inoa Itukó'oviti ya uhá koeti koekúti.

⁹ Epó'oxo vekoáne Jesus ne uhá koeti kó'iyevokou koekúti, nókone vékea, yane kóusokinovi oxene víteova ne pahúnevo úti, motovâti ákoyea hunókoku ovópea xoko Itukó'oviti ne uhá koeti xâne kutipoáti, enepohikone itúkoti páhoenovi vitúkea.

¹⁰ Vo'oku noivókokoxa Itukó'oviti yanekóyo itúkeovo koati payásoti ya uhá koeti sasedóti, kuteátimaka kixoku koeku Meukizedéki mekúke.

Enepone kutípoti Jesus xapákuke júdeuhiko, ôriti ukóponea ikéneke

¹¹ Enó'iko mani yunzó'inopinoe vo'ókuke ra kixovókuti, itea tiú'iti ngóuhapu'ikinopea vo'oku ôritinoe kítipi.

¹² Mani motovâtine itúkeovo itínenoé ihíkaxo po'ínuhiko xâne, vo'oku kali enó'iyeané ike hekópine Kristu, itea kénokoikonoe koyuhópinopeati neko inúxotihiko íhikauvi emó'u Itukó'oviti. Kutí ké'ikonoe kalivóno ohíkotiko, ya koèkuni itíkivo xâne níkoti koati níkokónoti, nika úsotine xâne.

¹³ Itea uhá koeti xâne ákoti ukapána ikéneke Jesus, enepone kutí koeti kalivóno ohíkotiko, iyúseo ákoyea koati ukóponea yane kaná'uti kixovókuti íhikaxeovike emó'u Itukó'oviti, koane iyúseo kutí kó'iyeko kalivóno.

¹⁴ Enepone koáti níkokónoti, poéhane úsotine xâne motovâ níkea, koáhati exó'okovatine níkea. Kúteanemaka neko ne xâne ukopónoti ikéneke Itukó'oviti, koati exoátinehiko koèku ne únatinoe koekútihiho, koáne ne koekútihiho ákoti aunáti.

6

¹ Hákonéikopo itúkovo pohúnetai neko inúxotihiko véxone yane íhikauvoti, íhikaxeovike Kristu, vóvoheixo. Itea vukápanane ikéneke Kristu, motovâti vitóponea kuteáti itóponone xâne úsotine ikéneke. Ákone okónoko keyúhopinokonoa neko koáti inúxotihiko íhikauvoti, véxone xoko Kristu, kuteáti koeku kónokea víkótivexea visóneuke ne váherevoko úti koane kuríkoepa úti, koane kónokea kuríkoepamaka úti kúxoti vitúkeovo mani iyonópoviti ipihóponovokutike, yoko kónokeamaka kúveovo uti Itukó'oviti.

² Ákomaka apásika keyúhopinokonoamaka ne íhikauvoti koyúhoti kixoku koeku áhikeovo xâne ikéneke Itukó'oviti, yóko'o ne ípiheokono vo'úti tutíkuke ovoxe Itukó'oviti haxakínokono ítuke Itukó'oviti, koánemaka ne íhikauvoti koyúhoti koeku exépuhikopea ne ivokóvoti, yóko'omaka ne ípihóponopemo Itukó'oviti ákotinemo hunókoku.

³ Itea kaúkapanapu úti ikéneke Vúnae. Yoko énomonemo vitúko ya seánakovike Itukó'oviti.

⁴ Kene ne xâne kouhápu'ikokonoti isóneu yanekóyo vo'oku ítuke Itukó'oviti, namo kó'eye koèku? Énomone ne xâne namukoátimaka ne íparaxeovike Itukó'oviti ukeáti vanúkeke, ovo'ó koékumaka ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

⁵ Énomone ne xâne eopátimaka ya xokóyoke unako koèku ne emó'u Itukó'oviti, koáne ne xunako Itukó'oviti veínoakemo nê'e natíxea natíxokuke káxehiko keno'ókoti.

⁶ Enepo puvapáhiko ne hó'e úti koane aukápanu ikéne koeku hokópea kúxoti hó'e, ákone oxéne ikó'inamakopeokono, vo'oku koati kutí koeti kuruhúxopotinemaka Xe'exa Itukó'oviti ya

xokóyoke, yoko koati porexoâti ne Xe'exa Itukó'oviti itúkeovo koémoke'eu uhá koeti xâne noixoâti.

⁷ Noixó íxea ne itátane poké'e. Enepone poké'e siukoâti ne úko ixómoti irikóva, koane porexópati únati nonéti, ehópo ne ko'itúkeati, koati únati koéku opékuke pé'u vo'u Itukó'oviti.

⁸ Itea enepone poké'e póhutine tópe poréxo yoko po'i úhiti ka'aveti ákoti aunáti, koati ákoti kuxokónoti ukeâti, epó'oxo ákone ahíkapa váhere kixókónoku. Koáne ya hunókokuke, oro'ókónotimo.

Konókoti kóxuna'ixeovo ikéneke Kristu ne kutipoâtihiko.

⁹ Kene itínoe ákoti omotóva ongóvo, upánini kó'iyeaneye yunzó'inopimeku, koati ngutipóâti ákoyeamo yákoenenoe koane ngutipóamaka unátiyeamo kixeku héki Kristu kuteâti kixoku itúkeovo ne xâne koati koítovone Kristu.

¹⁰ Koati ponóvoti ne Itukó'oviti. Ákomo kalíhuina inótóyeova okóvo ne kixeku ke'ítukeinoa, koánemaka ne ákoyea omótova yokóvo, iyúseoti ya kixeku hívo'oxi po'ínuhiko kasása'ipupo Itukó'oviti. Yoko anéyeiko hívo'oxinoe.

¹¹ Koati ngaha'aínopitinoe kéyeyikoneye kóxuna'ixivo ikéneke Itukó'oviti, péhutinoe, tukú koeti hunókokuke, motovâti itéponixo kíxoixone xoko Itukó'oviti, enepone yéxone kousokeovomo.

¹² Ngaha'aínopitinoemaka ákoyea yáhuleke. Hékamaka kixoku itúkeovo ne xâne koati kuvóvoti Itukó'oviti, enepohikone ákoti kamuyá'ika isóneu ikéneke Vúnae, kutí'inoke itopónoati ne yuhó'inovi, enepone koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne.

Koati kaná'uti itúkeamo Itukó'oviti ne yúho

¹³ Yaneke mekúke enepo itukínoa Itukó'oviti koati yuhôti ne Âbraum, koati iháne veínoa Itukó'oviti ikána'uxeaxo neko yúho, vo'oku ákoyea po'i ihâe payásoti yane íha.

¹⁴ Hara kíxoa: "Indukínopitimo únati epó'oxo mborexoâtimo yupíheovo ukóponea ne yamósenoponomo" kíxoane.

¹⁵ Yane xu'ikénene, enoné'e kúxoixea Âbraum neko kixínoake Itukó'oviti ákoti imaxovó íxâ, kousokinoa Itukó'oviti neko yuhó'inoa.

¹⁶ Xapákuke xâne yara kúveu mēum, íha koâti payásoti veínoa enepo kahâ'a éxokea kaná'uyeaxo ne yúho. Yane koati konokoâti itúkea neko yúho, epó'oxo ákone ixomo yumapákaka koeku kó'iyeaneye.

¹⁷ Koánemaka ne Itukó'oviti, koati ihákene veínoa éxokea kaná'uyeaxo ne yúho, kaha'âti kóxonakea xapa namukópatihikomo kíxone neko yúho, itúkeovo koati kaná'uti kixovókuti ákoti omotóva ípokeovo.

¹⁸ Yoko anéko pi'âti koekúti ákoti ípakápu, enepone yuhu Itukó'oviti, koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne, koánemaka ne íha, veínoake Itukó'oviti ikána'uxeaxo. Áinoe éxokovike Itukó'oviti ákoyea semékekexa. Koati énomone porexó'ovi kutípeaxo úti kousokeovomo ne kixínovike Itukó'oviti, kutí'inoke vitopónoatimo ne kúxone úti xokóyoke, uti kohó'iti xokóyoke.

¹⁹ Yoko enepone kúxoixone úti, véxone kousokeovomo, koati kótiu'ikovope úti ikéneke Itukó'oviti. Ákomo ípakapu. Títíu-títíu kóye, vo'oku hanekóxopo sasá'itike óvoku Itukó'oviti vanúkeke, enepone kixó'ekinovike ne Kúveu Koati Yupihóvoti Sasá'iko akéneke ne kopópoti váhere ya hána'iti imokóvokuti.

²⁰ Yoko koati énomone yonópo ne Jesus, inuxópinovítine xoko Itukó'oviti, kousókopinovítinemaka vóvokuya, vo'oku itúkeovo sasedótina úti, koati payásoti ya uhá koeti po'ínuhiko sasedóti. Yoko ákomo hunókoku itúkeova, kuteâtimaka koéku neko Meukizedéki mekúke.

7

Koati kixo'ekinoviti Kristu neko Meukizedéki

¹ Eneponeko hóyeno mekúke koéhati Meukizedéki, natina pitivóko koéhati Sálem. Koatímaka sasedóti nê'e, epemínoti xanéhiko xoko Itukó'oviti, enepone Vúnae koati payásoti ya uhá koéti. Enepo ukopêa xapa isukókoti ne Âbraum yaneko koepékexopono nâtihiko, okótumonexopa Meukizedéki. Ina epemíno Âbraum unako koéku xoko Itukó'oviti.

² Énomonemaka poréxoa Âbraum ndžimuna, póhuti yane uhá koeti yehí koeti êho xapa isukókoti. Yoko ápe kixó'ekone íha ne Meukizedéki. Inúxotike "nâti koati ponóvoti kixoku itúkeovo" kixó'eko. Kene ne po'i íha, natina Sálem koéti, "nâti omínoti xanána unako koéku" kixó'ekomaka.

³ Ako exeâti há'a koane êno yoko oxúnoekene neko Meukizedéki. Ákomaka exeâti koeku túri koane hunókoku. Yane koati kuteâtime Xe'exa Itukó'oviti, vo'oku ako hunókoku itúkeovo sasedóti.

⁴ Imáko itúkinovo koati hána'iti teyonéti neko Meukizedéki! Vo'oku enepone Ábraum, upánini itúkovo turi uhá koeti voxúnoekene, kóyeane poréxea ndízimuna xoko Meukizedéki ukeáti uhá koeti neko koati únatinoe koekúti ého xapa isukókoti.

⁵ Yoko enepohikone hóyeno, noivókoeti itúkeovo sasedóti ya xapa amósenoxapa Lévi, pahúkoa Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse namúkea ndízimuna po'ínuhiko xâne, upánini itúkovo ainóvoti iyéno, póhutine úkeaku xoko Ábraum.

⁶ Kene eneponeko Meukizedéki, haina ukeáti xoko Lévi kuteáti po'ínuhiko sasedóti, itea kóyeane namúkea ndízimuna Ábraum yanekóyoke. Ínamaka epemíno Ábraum unako koeku xoko Itukó'oviti, upánini itúkovo hána'iti teyonéti ne Ábraum, koane énomonemaka itúkinova Itukó'oviti koati yuhóti ákoti aukápapu ikéne.

⁷ Yoko koati iyúseoti koéku ne xâne epemínoti po'ínu unako koeku xoko Itukó'oviti, itúkeovo payasóne yane xâne épeminoke.

⁸ Enepohikone sasedóti yara koeku kó'oyene namukoáti ne ndízimu, ainovo xâne konókoti vékea pevótike. Kene Meukizedéki, enepo koyuhó'iyea emo'u Itukó'oviti koéku, haina iúkeovo koyúho, itea koati koyúhoti kixoku ápeyean ne Meukizedéki.

⁹ Mani motováti koyúhoyeovo itúkeovo Lévi, enepone namúkoti ndízimuna iyénoxapa, itukóvomaka poréxoti ndízimuna yaneko porexôa Ábraum ne ndízimuna xoko Meukizedéki, vo'oku kuti kôe Lévi porexoámaka ya xoko Ábraum, ôxu.

¹⁰ Yoko ávo neko Lévi yaneko okotúmonexo Ábraum ne Meukizedéki, itea kóyeane kuti kó'iyea apétine yanekóyo vo'oku xoko Ábraum úkeaku neko Lévi.

Pó'iti koéku itúkeovo sasedóti ne Kristu yane po'ínuhiko sasedóti

¹¹ Yaneko mekúke porexôa Itukó'oviti ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, pahuko turíxeovo ápeyean sasedóti kousókoati neko koekúti yutoxóvoti yane Ponóvoti Kixovókuti. Koyúhoamaka Itukó'oviti kónokea itúkeovo xapa amósenopono Lévi úkea ne sasedótihiho, turíxeóvoti xoko Áraum, úkeaku ne uhá koeti sasedóti. Itea enepone sasedótihiho, amósenopono Lévi, eneponi omotóva ponópea xâne nonékuke Itukó'oviti, ákoni apásika ápeyean inámati sasedóti kuteáti Meukizedéki, ákoti itukapu amósenopono Áraum.

¹² Yoko koeku esá'ikeovone kixoku ápeyean sasedóti, kónokomaka esá'ikeovo ne ponóvoti kixovókuti koyuhó'iyeani koéku.

¹³ Vo'oku enepone Vúnae Jesus, kixínokonoke ra koekútihiho, haina ukeáti xoko iháxakoku Lévi. Pó'iti itukoáti ámoripono. Yoko yane iháxakoku úkeaku, ako ápahuina sasedóti yuhó'ixoati ne áta, oró'okovoku hó'openo ikó'ipaxakonoke Itukó'oviti.

¹⁴ Vo'oku koati iyúseoti itúkeovo xoko iháxakoku Njúda úkea ne Vúnae Jesus. Kene ako okóyuhua Muíse yútoeke ápeyean sasedóti ukeáti xoko iháxakoku Njúda.

¹⁵ Kó'oyene, inamá'axone iyuséu koéku, vo'oku ápeyean inámati sasedóti kuteáti koéku Meukizedéki.

¹⁶ Yoko enepone itúkeovo sasedóti, haina yutoéti kuteáti koeku yútoe Muíse imótokenaxoa itúkeovo sasedóti, itea enepone itúkeovo ákoti hunókoku ápeyean, énomone imótokenaxoa itúkeova.

¹⁷ Énomonemaka kuteáti kó'iyean ya emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyean: "Ítínemo itúkovo sasedóti ákotinemo hunókoku, kuteáti koéku ne Meukizedéki" kôe. *Sáramu 110.4*

¹⁸ Uké'exopa Itukó'oviti neko kúxoti kixovókuti ákotine xunáko, ákotinemaka koati itópoinoke xâne.

¹⁹ (Vo'oku enepone kúxoti kixovókuti yútoe Muíse, ako ápahuina koekúti ítone ponópea.) Itea anéye kixovókuti unatíne kó'oyene, enepora hána'iti kúxoixone úti xoko Itukó'oviti, véxone kousokeovomo, porexó'oviti vahí'okeova.

Poéhané Kristu itúkovo sasedóti, poéhanemaka itúkovo únati

²⁰ Yoko enepone itúkeovo sasedóti ne Jesus, ihákene ímoa Itukó'oviti éxokea kaná'uyeano ne yúho kó'iyeanemoye. Kene ne po'ínuhiko sasedóti, ako íxinaneye Itukó'oviti ne yúho iná itúkóvonehiko sasedóti.

²¹ Itea pó'iti koéku ne Jesus, vo'oku koati ihákene ímoa Itukó'oviti koyúhoyea itúkeovo sasedóti ne Jesus. Hara koe yútoe ne koyuhó'iyeani koéku:

"Íhákene ímoa Vúnae éxokea kaná'uyeano ne yúho. Ákomo ípaka isóneu. Hara kôe: 'Ítine sasedóti ákotinemo hunókoku' " kôe. *Sáramu 110.4*

²² Vo'oku kixínokononeye ne Jesus, iyúseo itúkeovo vo'oku Jesus kousokinokono úti inámati kixovókuti ítukeinovike Itukó'oviti ya xokóyoke. Yoko unatíneo nê'e yane kúxoti kixovókuti ítukeinokono xâne mekúke.

²³ Enepo kutí'inoke koati opoikovoti ne sasedótihiko mekúke, koati vo'oku ápeyea hunókoku itúkeovo sasedóti enepo ivokóvo.

²⁴ Kene Jesus, vo'oku ákoyea uké'eyeaku, ákomo hunókoku itúkeovo sasedóti.

²⁵ Énomonemaka kutí'ino motováti koíteovo póhutihiko xáne ahí'ókovoti Itukó'oviti, koane íseopea vanúkeke ákotihiko pahúnevo, ainóvotimaka koati sasá'iti. Yoko vo'oku ákoyeanemo hunókoku ápeyea ne Jesus, ákomo hunókoku ne épeminohiko koítovone xoko Itukó'oviti.

²⁶ Koati motokeáti itúkeovo sasedótina úti payásoti ya uhá koèti ne Jesus, vo'oku itúkeovo koati sasá'iti, ákotimaka óvaku váhere isóneu, koane ákotimaka pahúkeovoku. Ya sasá'ikoke, ákomaka malíke'eka kíxoku itúkeovo xáne pahukóvoti. Koane énomonemaka kapáyasoko Itukó'oviti oukeke uhá koeti vanúkeke.

²⁷ Ákomaka okónokoa Jesus ómea hó'openo ikó'iparaxoke Itukó'oviti uhá koeti káxe, kuteáti kíxoaku po'ínuhiko koati payásoti sasedóti. Enepone po'ínuhiko sasedóti, koati porexópohihiko ésa'i pahúnevo inúxotike, ina porexópomaka ésa'i pahúnevo xanéhiko. Kene Jesus, yaneko ivokóvo kuruhúke, itukópovone ikó'iparaxoke Itukó'oviti vo'oku pahunévoti, poéha itúkoa ne itukéti, ákone káyuixa.

²⁸ Yane Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, enepone xáne noivókoeti itúkeovo koati payásoti sasedóti, ainovone kuteáti po'ínuhiko xáne apétimaka muyá'iko nonékuke Itukó'oviti. Itea ikéneke yutóxea Muíse ne Ponóvoti Kixovókuti, koyúhoa Itukó'oviti itúkeovo koati payásoti sasedóti ne Xe'éxa. Yoko ihákene koyúhoa Itukó'oviti, exókoati kaná'uko ne yúho koyuhóha kó'iyeaneye neko Xe'éxa, enepone ákotinemo hunókoku ápeyea sasá'iko ákoti pahúkeovoku.

8

Jesus itukóvo epemó'ixinoviti Itukó'oviti

¹ Enepone koati ánja ngóuhapu'ikea yara uhá koeti yúndoenopinoo, énomone ne ápeyea sasedótina úti koati payásoti ya uhá koeti po'ínuhiko sasedóti. Yoko enepone'e, koati ivatákopotine éxopeke ivátakoku Itukó'oviti natíxea, xoko ivátakoku koati payásoti ihayú'iuti.

² Harakóxopone vanúkeke epemó'ixinoviti Itukó'oviti kúveuke koati kaná'uti tabenáku, ítuke Itukó'oviti, hañati ítuke vo'u xáne.

³ Yoko uhá koeti koati payásotihiko sasedóti, ixiko'okokono omino Itukó'oviti ikó'iparaxoake xanéhiko yoko hó'openo koépeu, ikó'iparaxoke Itukó'oviti, ésa'i itúyopea pahunévoti. Énomonemaka kónokino ápeyea íparaxoke Itukó'oviti ne koati payásoti sasedótina úti, enepone Xe'exa Itukó'oviti.

⁴ Itukápuni yáye yara poké'e óvo nê'e, ákoni itúkapu sasedóti, vo'oku anékhiko sasedóti exeáti koéku ne ómone xáne, ikó'iparaxoke Itukó'oviti, kuteáti páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

⁵ Enepone itukéti, ítuke ne sasedótihiko nonékuke Itukó'oviti, kutí koe yúkurea neko koati kaná'uti kixovókuti ovoti vanúkeke, okovóxinoveatimaka neko koati kaná'uti kixovókutiya. Énomone kíxínoa Itukó'oviti ne Muíse pahukóha itúkea neko péti: “Neíxa ne ítike. Ítika uhá koèti kuteátine neko énjokopike oukeke ne hána'iti mopó'i” kíxo.

⁶ Itea enepone itukéti, póneake Itukó'oviti ne Jesus itúkea, yupihóvoneoxo unátiyea yane ítukexeokonoke ne po'ínuhiko sasedóti. Kúteanemaka koéku ra inámati kixovókuti ítukeinovi Itukó'oviti ya xoko Jesus, yupihóvoneoxomaka unátiyea yane kúxoti kixovókuti ítukeinokono xáne mekúke, vo'oku enepone koati yuhóti, yuhó'inovi Itukó'oviti vo'oku ítuke Jesus, yupihóvoneoxomaka unátiyea yane koati yuhóti, yuhó'inoa Itukó'oviti neko xáne mekúke.

⁷ Yoko eneponi hákoti konokínovoti yane inúxoti kixovókuti ítukeinokono xáne mekúke, ákoni apásika inámati koekúti kó'oyene ahe'ókopati.

⁸ Itea ínixoa Itukó'oviti ápeyea óvakuya vo'oku hara koe yúho emó'uke saya'íkoahiko neko xáne:

“Simóvotimo káxehiko ápeyeakumo inámati kixovókuti índukeinoa ne íhaehiko Izaræ yoko íhaehiko Njúda.

⁹ Ákomo akútea ngíxoaku ne oxúnoekene yaneko kutí ngixoáhiko kalivóno namukeðkonoti vó'u, enepo veyombá ya poké'exa Ejítu, vo'oku ikénepoke, ákone yuíxapu hókea neko yunzó'inoa. Énomonemaka ákoino ivávanga neko xáne” kóe ne Itukó'oviti.

¹⁰ Ina koe'íkomaka Itukó'oviti: “Hará'a ra inámati kixovókuti índukeinoamo ne íhae Izaræ yaneko káxehiko: Imbíheatimo isóneukehiko ne ponóvoti kixovókuti mbáhoenoa itúkea, koane kutí ngixoátimo yundoxeáti omíxoneke. Undínemo itukóvo Itukó'oviti Únae. Indukoátihi komakamo koati njanéna.

¹¹ Ákonemo ápahuina xapákuke kixoti múxone xêrerekuke óvoku koane koati po'ínu: ‘Konókoti yéxi Vúnae' kixoáti. Ákonemo okónokoa íhikaxea koeku emó'um, vo'oku heú koetihikomo éxeonu ukeátine ákoti apayáso, tukú koèti ne koati payásoti.

12 Ngoseánpoatinehikomo, ákonemakamo imbíhapana vo'oku váherehiko ítuke, koane ákonemo puyáapanapa ongóvo neko pahúnevolhiko" kôe ne Itukó'oviti. *Njerémiya 31.31-34*

13 Koeku koyúhoyea Itukó'oviti ápeyea inámati kixovókuti ítukeino xanéhiko, iyúseo yékotixeane neko inúxoti kixovókuti ítuke. Yoko koeku yékotixeane koane ipúpa'ixeane, koati kahá'atine uké'epa.

9

Ako xunáko ne yútoe Muíse kasása'ikopea xâne hokoáti

1 Eneponoko inúxoti kixovókuti ítukeino xâne ne Itukó'oviti mekúke, ápe sasá'iti yutoéti, nókonehiko hókea, koane ápemaka koati sasá'iti ovokúti yáye yara poké'e hó'úxinovaku xâne ne ítuke Itukó'oviti.

2 Enepone péti iháxoneti tabenákulu, pí'a iháxakoku kúveu. Enepone inúxoti iháxakoku, "Sasá'iti Kúveu" ihaxekono. Ápe íhaku yúkuya, koane mēsa, koane ápemaka paúm-ya, íparaxokonoke Itukó'oviti.

3 Ina apé koati kopópoti váhere ipixoáti ne po'i kúveu, ákoti itukápa ipixoáti ne inúxoti kúveu xoko páhapetea. Akéneke neko koati kopópoti váhere, ápe ne iháxoneti "Kúveu Koáti Yupihóvoti Sasá'iko".

4 Eneponyane kúveu, ápe iháxoneti áta, ainóvoti ôro parápu'i, oró'okovoku ísensu, enepone êno úheta ihópune íparaxokonoke Itukó'oviti. Ina apémaka káxau, ainóvotimaka ôro parápu'i, kixo'ékoti ápeyea yuhu Itukó'oviti itúkinoamo únati ne xanéna itukêa neko páhoenoa. Ya kúveuke ne káxau, ápe póte ôro, unákovoku mána. Ina apémaka neko puló'ina Áraum, eneponeko kohiúpoti yanekôyo, yóko'o neko pí'áti pe'u mopô, yutóxovoku ne Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse.

5 Oúkeke êxe ne káxau, ápe okovo kerúbim, enepohikone kutí koeti ánju kixo'êkinoveati ne êno úhe'ene Itukó'oviti apétiya. Kene kēvi ne kerúbim, rama'ú kíxea êxe ne káxau, óvoku épemokonoku Itukó'oviti kotúyoepa pahúnevo xâne. Itea haina oránane kó'oyene uha-uhá ngíxea ngoyúhoyea koêku ra koekútihiho.

6 Yoko ike kousokinevo uhá koéti ra koekúti mekúke, ápe sasedótihiho urúkovati ne inúxoti kúveu uhá koeti káxe, kousókoponoti nókone ítúkea ya hó'êke.

7 Kene ne pí'ape kúveu, enepone iháxoneti "Kúveu Koáti Yupihóvoti Sasá'iko", poéhane ne koáti payásoti ya uhá koeti sasedóti urúkova. Yoko poéha úrukova ya xoénae. Kónokomaka ómea ítina hó'openo koépeu, ikó'íparaxoke Itukó'oviti, ésa'i ítúyoepa pahúnevo yoko pahúnevo ne po'ínuhiko xâne.

8 Kahá'ainovea Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti véxea yara koekúti ávovea imihe'akina xâne ne kutí koeti Kúveu Koáti Yupihóvoti Sasá'iko vanúkeke ya koeku ápeyeako yara poké'e ne inúxoti péti, óvoku Itukó'oviti, enepone tabenákulu.

9 Eneponihikone koekúti mekúke, ikó'íparaxokonoke Itukó'oviti, koáne ne hó'openo oró'okinokonoke, ésa'i ítúyoepa pahúnevo xâne, ápe éxokovike yara káxehiko símokune úti kó'oyene. Énomone ákoyea xunáko nekôyohiko kasása'ikopea isónevo xâne iko'íparaxoti Itukó'oviti koekúti kuteáti.

10 Vo'oku ainovo kixovókuti íhae yáye yara kúveu mêm, koyúhote koeku níkokónoti, yoko ekáti yoko kixoku koeku kipó'ikeovo koekúti ya hó'êke xâne enepo kasasá'ikovo. Koekútihiho kuteáti nê'e, ainovo nokonéti hókeokono tukú koeti kaxena ikó'inamakopeokono ra kixovókuti.

Poéhane ítuke Kristu ya kuruhúke motovâ kotúyoepa pahúnevo xâne

11 Itea simóne ne Kristu, enepone koáti payásoti ya uhá koeti sasedóti, enepone exoáti koêku ne únatinoe vípara xoko Itukó'oviti yara koeku kó'oyene. Kene ne tabenákulu kixonéti, enepone ópoku Kristu éxea koeku ítuke Itukó'oviti kó'oyene, koati yupihóvotine unáko koane sasá'iko yane po'i péti, vo'oku haina ítuke vo'u xâne. Koane hainámaka kixovókuti íhae ra kúveu mêm.

12 Yaneko seopóne ne Jesus nonékuke Itukó'oviti, koati uséxotine ítuke. Yoko seopáneya, hane koéneye kuteati koêku urúkova sasedóti nóvo neko Kúveu Koáti Yupihóvoti Sasá'iko. Ako ixomo kayúxapu ítúkea kuteáti koêku ne po'ínuhiko sasedóti. Hainámaka ítina váxikita yoko ítina xe'exa váka ikó'íparaxo Itukó'oviti, itea koati ítínane ikó'íparaxoa yaneko koitóvovi ya pahúnevo úti, porexó'oviti apéyeati ákotinemo hunókovoku xoko Itukó'oviti.

13 Itukovo motovâti sasá'ipea nóvo ne xâne nonékuke hó'e vo'oku ítúkeovo óvo'ikone ítina váxikita yoko ítina túru ikó'íparaxo Itukó'oviti, koane vo'ókukemaka épouxa ne oró'oeti inámatiko váka kásapu'ikeake,

14 Ínapoxo ne ítina Kristu. Koati xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone ákoti uké'eyeaku, kurí'okopeovo Itukó'oviti ne Jesus, enepo porexópo ésa'i pahúnevo úti. Yoko ako ápahuina óvaku isáyunevo nê'e. Koati yupihóvoti xunáko ne ítina Jesus kasása'ikopea visónevo

koane koíteovovi ya kúxoti kixoku vitúkeovo, enepone mani iyonópoviti ipihóponovokutike, koane anékoma xunáko poréxeovi hokópea úti ne koati kaná'uti Itukó'oviti.

¹⁵ Koati énomone itúkinovo xoko Kristu usó'iyea ne inámati kixovókuti ítukeino xâne ne Itukó'oviti, motovâti itóponea iháxiupohiko Itukó'oviti neko kixínoake Vúnae, enepone koati yuhôti ápeyeamo unako koépoa xâne ákotinemo uké'eyeaku. Koati motovâti kó'iyeaneye vo'oku ivókeovo Jesus kotuyôpinoati pahúnevohiko. Yoko enepone pahunévotihiko, énomone kutí'inoke mani ipihópokonoti ne xâne koeku óvea opékuke xunáko neko inúxoti kixovókuti ítukeino Itukó'oviti ne xâne nóvo.

¹⁶ Noixó íxea yará'a. Enepo apê yutoéti koyúhoti iha xâne namukópatimo ítukevo ne xâne ivokóvoti, konókoti ivókeovo únae inúxotike motovâti ápeya namukópeati ítukevo.

¹⁷ Poéhane ivokóvone ne únae, ina motovâ kousokeovo neko yutoéti koyúhoti iha xâne namukópeatimo ne ítukevo. Itea ya koeku ávovea ivákapu únae, koati ákoti oxéne kousokeovo neko yutoéti.

¹⁸ Énomonemaka kónokino ápeya ivokóvoti koane ovokóvoti ítina yane inúxoti kixovókuti ítukeino Itukó'oviti ne xanéna, motovâti ikána'uxeokono.

¹⁹ Yoko ikénepoke, koyúhoinoa Muíse ne uhá koeti xanéhiko mekúke, páhoenoa Itukó'oviti hókea, enepone heú koeti yutoxóvoti ya Ponóvoti Kixovókuti yútoe. Yane ina véyo ítina xe'exa váka yoko ítina váxikita, koépeu, anahíxovoti úne, ina kasahêa oukeke ne koyuhópeti yutoxovota ne Ponóvoti Kixovókuti. Hane veínoa kásaheya evo'i su'úso homoxóvoti ya harará'iti. Yoko ika'ákovotimaka nê'e ya kirípuhike kali káva'o nonéti iháxoneti isôpo. Haina póhutine ne koyuhópeti kásaheo, ítea kásaheamaka xapákuke uhá koéti neko xanéhiko.

²⁰ Ina kôe ne Muíse: “Enepora íti, koati ikaná'uxoati ra kixovókuti ítukeinopi Itukó'oviti, enepone páhoenopinoo héki” koéne.

²¹ Kúteanemaka kixoaku Muíse kásaheya íti kúveuke ne péti, enepone tabenáku, óvoku Itukó'oviti, koane oukeke uhá koeti sasá'iti ko'ítúkepeti kúveuke ne péti.

²² Kalíhanini heú kó'iyea koekúti sasá'ipea ya íti kuteâti koeku kó'iyea ya Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse. Poéhane ya óvokeovo íti motó'iyeeva ítúyopea pahunévoti.

Kristu kotuyôpo pahúnevo úti yaneko ivokínovovi

²³ Enepohekone koekúti kixo'ékinoveati ne koati kaná'uti kixovókuti ovotíya vanúke, konókoti ítúkeovo ya ítina hó'openo, ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti, kasása'ikopeovo, ítea enepone koati kaná'uti kixovókuti ovoti vanúkeke, opósiko koekúti koati únati yane ítina hó'openo.

²⁴ Vo'oku haina péti kuteâti ítúke vo'u xâne úrukopovo ne Kristu, péti kuteâti ne tabenáku kixo'ékinoveati ne kaná'uti óvoku Itukó'oviti vanúkeke, ítea koatúke vanúke úrukopovo ne Kristu epemínoviti Itukó'oviti.

²⁵ Ákomaka káyuxapu ne Kristu poréxopea ésa'i pahunévoti. Haina kuteâti ítúkovoke ne koati payásoti sasedóti témpuluke, enepone urúkovati neko óvoku Itukó'oviti heú koeti xoénae xoko Kúveu Koati Yupihóvoti Sasá'iko, omoti ítina hó'openo, ikó'iparaxoke Itukó'oviti.

²⁶ Eneponi akoéneye ne Kristu káyuxea ítúke, mani konokoâti enó'iyea koitoponeovo kotívoti ukeátine inâ apê ra kúveu méum. Itea kó'oyene, simóne ne Kristu yara káxehiko tumúneke símeovo hunóokoku ra méum, yoko poéha pího ne ítúke. Ákomo káyuxa, vo'oku koati uke'éxopinoveati xunáko ne pahunévoti yane ivókinovovi, enepo porexópinovi ésa'i pahúnevo úti.

²⁷ Kene úti, uti xâne, poéha vivókovo, inamo yuhaikapakana úti vo'oku kixoku vitúkeovo.

²⁸ Énomonemaka koéneye ne Kristu. Poéha ivókovo motovâti kotúyopinoa pahúnevo ne ákoti yumaxápu xâne yara kúveu méum. Ákomo káyuka ítúke. Yane kayukópovotimo ne Kristu, ítea hainá'ikomo kayukópinovoti kotúyoponea pahunévoti, ítea koati veyopónoatinemo ne xanéhiko noiméxopati koane omopátinehikomo xoko Itukó'oviti.

10

Yupihóvoneoxo unáko ne kixovókuti ítukeinovi Itukó'oviti xoko Kristu

¹ Enepone Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse, haina ominó'oveati neko koati únatinemo koekúti kousexinovikene Itukó'oviti, vitópononemo káxehiko keno'ókoti, ítea pohu okovóxinoveati neko koati kaná'uti koekúti. Yane ákoxo xunáko nekóyo kasása'ikopea xanéhiko omínoti Itukó'oviti ikó'iparaxoake, kuteâti páhoenoa yútoe Muíse ítúkea. Koáhati xoénae, xoénae kónokea káyuxeahiko ómea neko koekúti ikó'iparaxoke Itukó'oviti vo'oku pahúnevo.

² Eneponi hákoti konokôa káyuxeahiko, mani okotíne ómea, vo'oku mani sasa'ípotine ya pahúnevo ya póhuti pího, ákoti okonókooa káyuxea, koane ákoni ixomo inixápapu ítúkeovo pahukóvoti.

³ Itea vo'ókuke neko ikó'iparaxoke Itukó'oviti ómonehiko, ene kutí'ino puyakóponovatihiko okóvo ne pahúnevo uhá koeti xoénae.

⁴ Vo'oku koati ákoti xunáko ne itina tûru yoko itina váxikita kotúyoepa pahunévoti.

⁵ Énomone ápeino yuho Kristu yaneko simôa ra kúveu mêum, enepone koêti:

"Iti Itukó'oviti, haina isoéti hó'openo, ésa'i itúyoepa pahunévoti kehá'a, koane po'ínuhiko omonéti iké'iparaxokonoke, itea peréxonu ápeyea mûyom.

⁶ Ákomaka iká'elakexa yokóvo ne oró'oeti hó'openo oúke áta, koane po'ínuhiko omonéti iké'iparaxokonoke, ésa'i itúyoepa pahunévoti.

⁷ Yane ina ngôe: Iti Itukó'oviti, usó ngóye yokovóxenu. Koati nzimínoti indúkoponea yahá'inonu kuteáti koêku ne yutoéti koyúhoti ngoêku yemó'uke yane Ponóvotike Kixovókuti yútoe Muíse" koe yúho. *Sáramu 40.6-8*

⁸ Anêko ne inúxotinovo yúho, enepone koêti: "Haina isoéti hó'openo, ésa'i itúyoepa pahunévoti kehá'a, koane po'ínuhiko omonéti iké'iparaxokonoke kuteáti. Ákomaka yakáha'a yoró'okinokono hó'openo oúke áta koane po'ínuhiko omonéti iké'iparaxokonoke. Haina énomone ikó'elokexo yokóvo" koêti. (Yoko énomone kôe, upánini itúkovo ainóvoti koekúti yutoxóvoti ya Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse né'e, enepone nókone xanéhiko ikó'iparaxea Itukó'oviti mekúke.)

⁹ Ina apé'ikomaka po'i yúho ikénepoke, enepone koêti: "Iti Itukó'oviti, usó ngóye yokovóxenu. Koati nzimínoti indúkoponea yahá'inonu" koémaka. Yara yúho, iyusé kóye uké'exopeane Itukó'oviti ne inúxoti kixovókuti itukeinoke xâne, kixoku kotúyoepa pahúnevohiko, motováti ápeyea inámati kixoku koêku.

¹⁰ Yane itúkoa Kristu ne ahá'inoa Itukó'oviti enepo namukópo ésa'i pahúnevo úti ya koxé'uke kasása'ikopeovine ya pahúnevo úti. Yoko koati úsotine ne itúke, ako apásika káyuixea.

¹¹ Uhá koeti sasedóti xapa xâne, káxe, káxe itúkea ne sasá'iti itukéti nókone itúkea. Êno káyuixea ómea hó'openo koépeu, ikó'iparaxoke Itukó'oviti, upánini ákoyea xunáko né'e kasása'ikopea pahunévoti.

¹² Kene Jesus, poéha ikó'iparaxo Itukó'oviti yaneko poréxeaku ésa'i kasása'ikopea pahúnevo úti. Yoko koati úsotine ne itúke yanekóyo, ákone káyuixapu. Ina ivatákopo éxopeke Itukó'oviti xoko ivátakoku kapáyasokone Itukó'oviti,

¹³ kuxoáti símeovomo kaxena itúkeovokumo koati payásoti náti oúkeke ya uhá koeti, ipúyukexeakumakamo ne uhá koeti okopáti nonékuke.

¹⁴ Vo'oku yane póhuti ikó'iparaxoke Itukó'oviti, enepo porexópa Jesus ne ésa'i itúyoepa pahúnevo úti, ponópa nonékuke Itukó'oviti ne uhá koeti xâne kasása'iuo, ákoti okonókoa káyuixea neko itúke.

¹⁵ Yoko éxokoveamaka Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti kó'iyeaneye ne koekútihiko vo'oku hara kôe:

¹⁶ "Hará'a ra inámati kixovókuti índukeinoamo ne xanéhiko yaneko káxehiko, kôe ne Vúnae Itukó'oviti. Imbíheatimo omíxoneke ne Ponóvoti Kixovókuti mbáhoenoahiko itúkea, koane kutí ngixoátimo yundoxeáti isónেকে" kôe.

¹⁷ Ina koe'íkomaka ikénepoke:

"Koáne ne pahúnevohiko yoko váhere itúke, ákonemo puyakóponeovaku ongóvo. Yoko ákomo hunókoku kó'iyeaneye inzóneunoa" kôe ne Itukó'oviti. *Njerémíya 31.33-34*

¹⁸ Yoko koeku kotúyoepokono ne pahúnevo xâne, ákone apásika po'i íparaxokonoke Itukó'oviti, ésa'i kotúyoepa pahunévoti.

Ko'ipara seópea xoko Itukó'oviti ne kutípoti Kristu

¹⁹ Itínoe mbo'ínu xoko Kristu, enepone koati sasá'iti óvoku Itukó'oviti vanúkeke, enepone kixó'ekinoveake ne Kúveu Koáti Yupihóvoti Sasá'iko mekúke, ákone píka úti ponó kó'iyea utíya vo'oku óvokinovovi itina Jesus ya kuruhúke,

²⁰ koane vo'ókumaka míhe'okinoveane Kristu ne inámati xêne porexó'oviti vitóponea ne apéyeati ákoti hunókoku xoko Itukó'oviti. Kixínovikeneye Jesus yaneko kavareereokono mûyo kuruhúke, kuteáti koeku ívarereyea ne kopópoti ipovóti ípixoáti neko Kúveu Koáti Yupihóvoti Sasá'iko yane témpulu.

²¹ Koati apétine hána'iti sasedótina úti exeáti koêku ne óvoku Itukó'oviti, enepone koati payásoti ya uhá koeti po'ínuhiko sasedóti.

²² Vahí'akapuikopo Itukó'oviti ya sasá'ikoke visóneu, vexoáti kó'iyeaneye vo'oku kúveova úti, vexoáti itúkeovomaka sasá'ipotine visóneu ya uhá koeti váherevoko úti, ákoinoke vímaheixa visóneuke vitúkeovo pahukóvoti, vexoátimaka sasá'ipeane uhá koeti kixoku vitúkeovo vo'oku kasása'ikopeovi ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

²³ Hako kurí kixôa úti ne kúxoixone úti xoko Itukó'oviti, véxone kousokeovomo, enepone apéti xoko úti vo'oku kutípea uti Kristu, enepone koyúhonemaka úti xapa xâne. Hákomaka

keno'óko visóneuke kahá'ayeá úti ákoyea vakútípoa vo'oku enepo apê yuhó'inovi Itukó'oviti, koati motovâti kúveovokono kousokeamo neko yuhó'inovi.

²⁴ Vokóhiyanakoko, epó'oxo kaukapanakaka úti motovâti ákoyea omotóvokoko vokóvo koane vitúkea únatinoe koekúti.

²⁵ Hákonoe kurí kixêa he'úxinovo itúke Itukó'oviti. Ngixínopikeneye vo'oku koati kixóvoku po'ínuhiko xâne ákoyeane ha'úxinapa. Koane kéxuna'ixakaka ikéneke Itukó'oviti, ínapoxo kó'oyene koêku neíxi ákoyeane ahikapu kaxena aúkopovoqe Vúnae.

²⁶ Vo'oku itukovo vexoáteoxo ne koati kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, itea kóyeane vípiha tumúne ne váhere vítúke, yane ákone po'i ípíxa sasá'ipeane pahúnevo úti.

²⁷ Poéhane kúxea uti símeovo neko koati koímaiti káxe ípíhponope Itukó'oviti, koáne ne éno kótuti yúku uke'éxotimo xanéhiko okópoti Itukó'oviti.

²⁸ Yoko koêkuti xâne ákoti ituká ne páhoenoa Ponóvoti Kixovókuti yútoe Muíse itúkea yanekóoye, ako okóseanakono. Koépekokono apê váhere ítuke koeku ápeyea pí'áti, áko'o mopo'áti xâne koyuhoáti noíxea vítúke váhere.

²⁹ Ákoikopo ínixea kónoeka yupíheovomo xunáko íkoitoponeokono kotíveti ípíhapanakana ne xâne kurikópati hókea ne Xe'exa Itukó'oviti? Énomone ne xâne kutí kixoáti ne Xe'exa Itukó'oviti koekúti ákoti aunáti. Énomonemaka ne xâne kutí kixoáti koekúti ákoti ítóponone ne ítina Jesus ovokóvoti kuruhúke, enepone sasá'iti veínoake Itukó'oviti ikána'uxea ne inámati kixovókuti itúkeinovi. Xâne kuteáti, koati koemóke'eati ne ítukeinovi Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone ominó'oviti hána'iti seánakovi Itukó'oviti.

³⁰ Yoko koati vexoáti itukoáti ne yuhóti koêti: “Undíne ípíhóponoa ne xâne vaheréxoti ítuke. Undínemo itukópinoa ésa'i ne váhere ítuke” kôe. Ina koemáka: “Yuhóikopatimo Vúnae Itukó'oviti ne xanêna vo'oku kixoku itúkeovo koeku óvea yara kúveu mêm” kôe.

³¹ Koati koímaiti, koímaiti koekúti ípíhponoekemo xâne ne koati kaná'uti Itukó'oviti.

³² Puyákanapanaoe yokóvo ne káxehiko píhóti iná kouhápu'iko iséneú ne Kristu. Koati tiú'iti ne víkoku koane hána'iti keítaponivo kotíveti, itea ako kemúya'ika iséneú.

³³ Ápe xu'ínayeaú váherexea kixékonoku nonékuke xanéhiko koane íkeitoponikono kotíveti. Ina apémaka yeópiku iséneuke kuteáti eóponehiko ne po'ínuhiko xâne kixokónotinemakaye váherexinokono kixókonoku.

³⁴ Késeananoemaka ne iká'aetihiko ya kixoku koítoponeovo kotíveti. Haina póhutine nê'e, itea ítinoemaka xâne hu'uxókono ítukevo, epó'oxo koeku kíkikononeye, kirí'okopa Itukó'oviti koane elókea yokóvo ikéneke Vúnae, yexoáti ápeyea keúnaepinokono vanúkeke yupíhóvoti unátiyea ákotinemakamo uké'eyeaku.

³⁵ Hákoikoponoe kurí kixêa kívivoa ne Vúnae, yanê'e, hána'itimo némoepo káxehiko keno'ókoti vo'ókuke.

³⁶ Koati konókoti ákoyea kemúya'ika iséneú. Yanê'e, enepo keusákanenoe ne uhá koeti ahá'inopi Itukó'oviti, nemukópatinoemo ne kixínovike itúkinoveamo, enepone koati yuhóti ákoti aukápapu ikéne.

³⁷ Vo'oku koati kuteáti koêku ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koêti:

“Ákonemo áxu'íkene, seópotinemo ne kuxopóneti.

³⁸ Enepone xâne ponóvoti nonénguke, enepone kuvónuti, itopónoatimo ne inámati apéyeati ákotine hunókoku njokóyoke. Itea enepo aukápapu ikéne, ákomo íninjea unáko.” kôe. *Habacuque 2.3-4*

³⁹ Haina uti kuteáti ne xâne aukópovoti ikéne, enepohikone yonópoti ípíhóponovokutike, itea uti koati kuvónvoti Itukó'oviti koane vonópoti vanúkeke.

11

Koêku ne kaná'uti kúveovokono Itukó'oviti

¹ Enepone koati kaná'uti kúveovo uti Itukó'oviti hará'a: Véxeaxo kousokinokonoamo úti ne kúxoixone úti xokóyoke, koane kutí kó'iyea vinixoátime ne ávoti naixá úti.

² Enepohikone xâne kuvónvoti Itukó'oviti mekúke, koati énomone ínixea Itukó'oviti unako koêku vo'oku kixoku kúveova.

³ Koati vo'oku kúveovo uti Itukó'oviti, ene véxinoa itúkeovo pohúneta ya koyuhó kixoáti Itukó'oviti, apé kó'inoke ra poké'e yoko vanúke. Enepora uhá koeti noíxone úti, ainovo ukeáti ya koekúti ákoti vinixá.

Xanéhiko mekúke koati kuvónvoti Itukó'oviti

⁴ Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti ne Ámbeu, kutí'inoke unatíneoxo ikó'iparaxoke Itukó'oviti yane ikó'iparaxoke Itukó'oviti ne Káim. Epó'oxo énomone iyúseino itúkeovo koati ponóvoti ne Ámbeu, vo'oku ínixoa Itukó'oviti unáko neko ikó'iparaxoake. Yoko anéyeiko kutí'iyea yuhóikoviti ne Ámbeu vo'ókuke nê'e, upánini mekú'iyeano ívókovo.

⁵ Koatímaka vo'oku kúveovo Itukó'oviti neko Enóki mekúke, herú kixópinoake Itukó'oviti ne mûyo omópea ya vanúkeke ya ákotike ivakápu. Ukeátine yanekôyo, ákone noixópati vo'oku itúkeovo Itukó'oviti omopâ. Yoko tumúneke omópea Itukó'oviti vanúkeke, heú koe exoâti itúkeovo iko'élokexoti okovo Itukó'oviti ne kixoku itúkeovo Enóki.

⁶ Yoko enepo hákoti kuvová'axo úti ne Itukó'oviti, ako oxéne vikó'elokexea okóvo. Vo'oku koékuti xâne ahi'ókovoti Itukó'oviti, konokoâti kutípea ápeyeaxo nê'e, koane yumópeamo Itukó'oviti ne uhá koeti xâne oposíkoati.

⁷ Koatímaka vo'oku kúveovo Itukó'oviti itúkinoake Nôe neko hána'iti vatéke mekúke, kutí'inoke itóvoti ne uhá koeti óvokuke. Koati itukoâti neko yuhó'inoa Itukó'oviti yaneko etó'okoane Vúnae koékumo ne koekúti keno'ókoti, ávoti noixoâti. Epó'oxo vo'ókumaka kúveovo Itukó'oviti, énomone kouhupu'ikinoá Nôe ne po'ínuhiko xâne ovâti ra kúveu mêm yanekôyo, motókeyea ipíhoponeokono, koane énomonemaka kutí'inoke inixoâti Itukó'oviti itúkeovo ponóvoti ne Nôe nonékuke, kuteâti koeku ínixeokono ne xâne koati kuvóvoti Itukó'oviti.

Teyonéti xâne mekúke, turi júdeuhiko kuvóvoti Itukó'oviti

⁸ Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti ne Ábraum, ene kóusokinoá Itukó'oviti neko yuhó'inoa yaneko ihaxíkoá, pahukoâti yónéa xoko poké'e kixínoake poréxeamo. Yane pihóne ne Ábraum upánini ako éxa iyónoakumo Itukó'oviti.

⁹ Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti ne Ábraum, ene ítinoá ne kixóvoku ixómoyea yónokexo yaneko poké'e kixínoake Itukó'oviti poréxeamo. Kali péti itukéti ya kopópoti ipovóti itúko péno, enepone tenda kixonéti, koeku ixómoyea ipoixovo yaneko poké'e. Yoko kuti kôe poké'exa po'ínuhiko xâne óvo ákoti itukapu koati poké'exa. Kúteanemaka koékumo neko Izáki yoko Njáko mekúke, po'ínumaka ko'ipârati neko poké'e, kixínoake Itukó'oviti poréxeahikomo.

¹⁰ Kó'inokeneyea, vo'oku koati kutipoâtihihiko itóponeamo ne pitivóko, tiú'iti poéheve ákatinemo uké'eyeaku, koéxepoe Itukó'oviti, enepone itukoâtimaka isóneu kixókumo koékumo neko pitivóko.

¹¹ Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti ne Sâra mekúke, ene poréxinoá Itukó'oviti koxé'exayea, upánini yupíheovone hóvenoxea. Koáhati kutipoâti Sâra motó'iyeva kúveovokono ne Itukó'oviti, enepone koyuhó'inoati koxé'exayeamo.

¹² Énomonemaka itúkinovo xoko póhuti hóyeno, xâne kutí koeti ivokóvotine vo'oku yékovivoko, úkea ne ákoti yumaxápu xâne, amósenopono. Yoko enepohikone ákoti yumaxápu amósenopono, hane koéneyea kuteâti koeku ákoti yumaxápu éno hékere vanúkeke, kuteâtimaka ne éno kálíhunoe íyeu haríri ákoti itoâti kayúmákekea ya xe'o mar.

¹³ Uhá koetíhiko neko xâne, aínovo kuvóvoti Itukó'oviti tukú koeti ivokóvonehiko, ávoti naixá kóusokeovo uhá koéti neko yuhó'inoa Itukó'oviti itúkinoamo. Itea kutí koe koati noixoâtinéhiko ákotike malíka, koane elókeyea okóvo vo'oku éxea kóusokeovomo, koane koyúhoyea itúkeovohiko kutí koeti xâne yonóheoti ákoti óvoku yara kúveu mêm.

¹⁴ Yoko uhá koeti xâne koetíneyea yúho, koati exókovoti opósikea yonópoku ya vanúke.

¹⁵ Eneponi puyakápanapu okóvo úkeakuhiko, eneponi akahá'a káyukopeova, mani motovâti káyukopeova.

¹⁶ Itea ya koékuni kó'iyeaneyea, inamá'axo koxunákovohiko itóponea ne koati unátiyeaku poké'exa, enepone ovoti vanúkeke. Énomone úhepeinoá isóneu Itukó'oviti íhaxeokono Únae. Koáhati énomonemaka kousókopinoahiko pitivóko, yonópokumo vanúkeke.

¹⁷ Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti neko Ábraum yaneko híxópeaku Itukó'oviti, usó kóyeyinoke Ábraum koépekea Izáki, enepone xe'éxa ákoti po'ínu, itúkoti ikó'iparaxoke Itukó'oviti mekúke. Yoko enepone xe'exa Ábraum, énomone ne kixínoake Itukó'oviti itúkeovomo úkeaku ákoti yumaxápu amósenopono Ábraum.

¹⁸ Koati énomone kíxo ne Itukó'oviti yanekóyoke, enepo kôe: "Izáki itukóvomo úkeaku yamósenopono" kôe.

¹⁹ Koati kutipoâti Ábraum ápeyeya xunako Itukó'oviti káyukopinoá omíxone ne xe'éxa ukópea xapa ivokóvoti. Yoko kutí koéneo xoko káyukópinovoti Itukó'oviti omíxone neko xe'éxa yanekóyo híxopókono ne Ábraum.

²⁰ Koánemaka Izáki, koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti, énomone épemino unako koékumo Njáko yoko Ezáu xoko Itukó'oviti, épémoti koekútihihiko kóusokeovohikomo káxehiko keno'ókoti.

²¹ Koatímaka vo'oku kúveovo Itukó'oviti ápeinoke épemone Njáko xoko Itukó'oviti yaneko ye'éxovone ivókovo. Épeminoá unako koékumo neko pi'âti ámori xoko Yúse, enepone xé'a, koane íháyu'ikea Itukó'oviti koeku namú'okeova ne puló'ina.

²² Eneponeko Yúse, yaneko ye'éxovone ivókovo, koati vo'ókumaka kúveovo Itukó'oviti koyúhoyea ipúhikopeahikomo Ejitu neko iyénoxapa, enepohikone izaraelita. Koane ápe

ixíko'okoake neko iyénoxapa vo'oku ôpe ivakápune, pahukoâtihiko omópinoa ipuhúkapeanehiko Ejítu.

Koeku Muíse

²³ Eneponeko Muíse, inâ ipuhúko, koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti ne há'a yoko êno hé'oninoakehiko neko xe'éxa ya kúveu mopo'âti kohê, vo'oku noíxea itúkeovo exóketi ne xe'éxa, koane ako pika yuhu náti koyúhoti kónokea koépekexeokono uhá koeti hóyeno kalivóno yanekôyoke.

²⁴ Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti neko Muíse ákoinoke akáha'a íhaxeokono xe'a ihine Farão, náti mekúke, yaneko paya'íne Muíse.

²⁵ Unatí'inoane íkoitoponeokono kotíveti xapákuke xanena Itukó'oviti, yane ikó'elokexopea okóvo ya kixovókuti ákoti oríko uké'eyea yara kúveu mêum, kixovókuti ákotimaka aunátí nonékuke Itukó'oviti.

²⁶ Koati inixoâti Muíse itúkeovo unatíneoxo púveokono vo'oku Kristu, yaneko ápeinoa uhá koeti únatinoo koekúti apêti ya Ejítu. Koáhati pono-pono kixinoâti úke ne námoeopomo xoko Itukó'oviti. Énomone ixomo yónoheixo isóneu.

²⁷ Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti ne Muíse ipúhikopinoko Ejítu. Énomonemaka ákoino pika yaneko imaíkinova náti. Ákomaka kamúya'íka isóneu. Kutí kôe koati iníxoti Itukó'oviti upánini ako inixoâti.

²⁸ Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti ne Muíse ikóyuixinoake neko inúxoti Páskoa. Énomonemaka pahúkinoa homóxeovo ya íti ne páhapetea óvoku ne xanéhiko, maka hákone kixókonoku ne xuv'éti xe'exa izaraelíta vekôa ánju, páhoo Itukó'oviti koépekexea xuv'éti xe'exáti.

²⁹ Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti neko evo izaraelíta tarú'uxinoahiko ne mar, enepone iháxoneti Hararáno'evoti. Kutí kíxohiko vekoti movó'itike poké'e. Itea yaneko mani taru'úxoanehikomaka íhae Ejítu hopenó'ixohiko ne izaraelíta, heú koéhiko yúpuririkeovo.

Koeku izaraelítahiko ya poké'eva Kanâm

³⁰ Koati vo'oku kúveovo Itukó'oviti ne izaraelítahiko itínoake íkorohikea neko êno tiú'ti ipixoâti xe'o neko pítivokona Njeríko, ikénepoke ayákukuyeahiko ya kúveu seti koeti káxe.

³¹ Enepone Râbe, mohíti sêno inúxotike, itea vo'oku kúveovo Itukó'oviti yanekôyoke, ene ákoino aká'anepa ne po'ínuhiko xâne ipupá'ixoti íhae neko pítivóko, enepohikone ákoti ituká ne ahá'inoa Itukó'oviti. Kó'ínokeneye, vo'oku hé'oneahiko Râbe óvokuke neko pi'âti hóyeno komomóponoti pítivokona.

³² Ná'íkopo ngíxoaye ngoyúhoyo koeku po'ínuhiko xâne kuteâti? Mani ákoti omotóva ngaxéna ongoyúhoavo koêku neko evo Jidíaum, Mbaráki, Sânsaum, Njéfiti, Ndávi, Samúe yoko porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti xapa xâne mekúke.

³³ Vo'oku kúveovohiko Itukó'oviti, ápe itoti anáne, natina xâne íhae po'i poké'e, koane uhá koeti húndaruna. Kene po'ínuhiko, vo'oku kúveovo Itukó'oviti, koati hána'iti póna kixoku itúkeovo. Kene po'ínuhiko, noíxoa kousokeovo neko kixínoake Itukó'oviti, enepone koati yuhóti, yuhó'inoa itúkeamo. Kene po'ínuhiko, vo'oku kúveovo Itukó'oviti, ako kíxoaku líyaum. Koati exexó kixeâti páho ne Itukó'oviti.

³⁴ Kene po'ínuhiko, kutí kíxoa ákoti xunáko otúko ne koati kótuti, kótuti yúku. Kene po'ínuhiko, íteova ne mani koépekeokono ya hána'iti pirítau. Kene po'ínuhiko, upánini ako xunáko itea itúkopovone koati xúnati. Kene po'ínuhiko, koati koxuná'ixovoti xapa isukókoti itínoakemaka íkoho'íxea ne húndaruhiko íhae po'i poké'e.

³⁵ Ápemaka senóhiko koexépukopinokonoti iyéno ivokóvotine.

Kene po'ínuhiko kuvóvoti Itukó'oviti, koati yupihóvoti kixókonoku íkoitoponeokono kotíveti. Mani motovâti íteova ne tiveko kixókonoku eneponi aukápapu ikéne, kurikópoti hókea Itukó'oviti, itea ako kaha'á íxa vo'oku unatí'inoane itóponea ne apéyeati ákoti hunókoku xoko Itukó'oviti, yane íteova ne íkoitoponeokono kotíveti yara kúveu mêum koeku kónokea évokopea ovópoku xoko Itukó'oviti vo'ókuke.

³⁶ Kene po'ínuhiko, enómaka kixókonoku komóhiyeokono koane yehépoke'exeokono. Ápemaka po'ínuhiko kurikókonoti íka'ákovokutike íka'ákonoti ya korénde.

³⁷ Kene po'ínuhiko, koépekokono hepokókonoti ya mopô. Koane po'ínuhiko, honó'ekokono ya ehehékopeti koépekeokono. Ápemaka koépeuti ya hána'iti pirítau. Ina apémaka kohó'itihiko, ko'ipóvoti mótoki sú'úso yoko mótoki vâxikita. Koati xâne ákotine apéinoati, íkoitoponokonoma kotíveti, koane váherexinokono ítuke.

³⁸ Ápe pihohí koetíne ya mêum ákoti apêti, itúkoti óvoku xapa mopô, áko'o xapa úhoroxeaku mopô, áko'o itukovo ya uhoróku poké'eke. Ainóvotihiko xâne yupihóvoti itípanevo, ákoti omotókea óvoheíxea xapákuke po'ínuhiko xâne kúrivokoevo yara kúveu mêum, enepone va-heréxoti kixoku itúkeovo.

³⁹ Uhá koetiñiko nekôyo, áinovo koati ihayú'iyuti vo'oku kúveovo Itukó'oviti, itea kóyeane ákoyea naíxahiko ukékuke kousokeovo neko koati yuhôti yuhu Itukó'oviti mekúke.

⁴⁰ Vo'oku ápe isóneunovi Itukó'oviti koati únatiya. Énomone ne kaha'iné kixópeokoko úti vitóponeamo unako koépoku úti xokóyoke.

12

Exókovi Jesus kixoku tará'uxea úti tiú'iti koekúti

¹ Koeku enó'iyea inúxotihiko kuvóvoti Itukó'oviti ya utíke, enepone kutí koeti yakuku-yakukú kixó'óviti, exókóviti kónokea kutípea uti Itukó'oviti, yusikónaikopo kuríkopea úti ne uhá koeti itopó'oviti, koáne ne pahunévoti ú'uso koyéti xoko úti, koeku kóxuna'ixeovo úti ikéneke Itukó'oviti, ákotimaka kamuyá'ika uti visóneu kuteáti kixoku itúkeovo ne ehakóvoti póhutine tumúne yuíxovo, kahá'ati símea xoko koati áha itóponea.

² Vákoeneye, koeku ákoyea kuríkea vúke ne Jesus, enepone mihe'ókinoviti oxéne kúveova úti, enepone kousókopinoveatimakamo ne kuvínovake úti. Koati énomone koxuná'ixovo vékea ne éno kotívoti kixókonoku kuruhúke yanékóyoke, vo'oku éxea enó'iyeamo elókeko okóvo ikénepoke, ákoinokemaka itúkoake neko éno hána'iti kóteyokeokono ya kuruhúke. Yoko kó'oyene, vatá kóyepone éxopeke itávakoku Itukó'oviti natíxea, óvoku koati hána'iti ihayú'iyuti.

Vo'oku sayá'ikeovi Vúnae iyúseyea vitúkeovo koati xe'éxapone

³ Itíkinapihi iséneu koéku ne Jesus, koáne ne kixoku itea ne éno hána'iti kotívoti kíxoaku váherehiko xáne puváti, maka hákone kemuyá'iko iséneu, epó'oxo hákonemaka keyukópovo ikíni.

⁴ Vo'oku ya koeku kóxuna'ixivoxo yokópi ne váhere kixóvókuti, kóyeane ávovea yupíhapu kixékonoku kuteáti kixókonoku Jesus ovokóvo itína kuruhúke.

⁵ Inótovanemea yokóvo ne yuhó'inopinove Itukó'oviti, ixíko'okopikenoe enepo iháxopinove xe'éxa. Énomone ne koéti:

"Nje'exá, ivévaka enepo sayá'íkapi Yúnae Itukó'oviti. Hako kemuyá'iko iséneu enepo exákapi pehúnevo, kaha'ainopiti ponópeovo kixeku itíkivo.

⁶ Vo'oku sayá'ikoa Itukó'oviti ne xáne ákoti omotóva okóvo, epó'oxo ísimo tiú'iti koekúti xoko póhutihiko koati kaná'uti xe'éxapone apé váhere ítuke, kaha'ainoati ponópea ítuke" kôe. *Provérbios 3.11-12*

⁷ Ixapíneye Itukó'oviti, hako imaikovó kê. Sikovó yákoee enepo exákapi nékone ké'iyi, kuteáti koeku kíxoaku há'a ne kalívonona pahukóvo. Vo'oku koeku kíxeopinove ne Itukó'oviti, koati exókópiti itíkivo koati kaná'uti xe'éxaxapa. Ápeikopomea kalivóno ákoti kíxoaku há'a enepo pahukóvo?

⁸ Enepo hákoti kixopíneye ne Itukó'oviti áva pehúkivoku, kuteáti kíxoaku ne uhá koeti po'ínuhiko xe'éxaxapa, hainá'ikopo iti koati xe'éxa. Iti kutí koeti apehí koéti ákoti exeáti há'a.

⁹ Po'i koékue, enepo sayá'íkovi ne ha'a úti yáye yara poké'e enepo pahukóvo úti, téyoa úti. Ínapoxo ne Ha'a úti íhae vanúke, yupíhóvoneoxo motókeyea téyeva úti enepo sayá'íkavi. Yané'e, ínamo vitápána ne apéyeati ákotinemo hunókoku xokóyoke.

¹⁰ Enepohikora ha'a úti yáye yara poké'e, ako á'eno xoénae ixómoyea ápe veínovike sayá'ikeovi enepo apé pahúnevo úti, exókóviti nókone kó'iyea úti. Yoko enepone kixoku sayá'ikeovi, koati kuteáti ínixone unátiyeva. Itea enepo apé tiú'iti koekúti évekóviku ne Itukó'oviti, koati exókóviti nókone kó'iyea úti. Kíxínovikeneye, koati kaha'ainoviti unátiyeva koeku úti motováti vitúkeovo sasá'iti kuteátimaka koeku itúkeovo sasá'iti ne Itukó'oviti.

¹¹ Enepone uhá koeti tiú'iti koekúti évekóviku, ako aúhepeinoviti enepo vekóva úti. Omínovi ikáxu'iyea vokóvo. Itea ikénepoke, koati únati póreu xoko xáne taru'úxoati ne évekókonoku. Hane póreu, úhepeko isóneu koane ponópeovo kixoku itúkeovo.

¹² Kóxuna'ixapuikopo, hákonoe kutí kê xáne ákoti xunáko, kuteáti xáne muyaké koeti vó'u yoko púyu.

¹³ Yapásikapa péni kixeku itíkivo, motováti keúnakino po'ínuhiko xáne koati sasá'iti xéne vékoku, ákoti maturúpu'itiya, maka hákone itávókea kaná'uti xéne ne xáne kutí koeti otoyókoti xepákukeno, itea áxunaponehiko ikéneke Vúnae.

Konókoti kóhíyanayea kixoku vitúkeovo

¹⁴ Yapási'ixa úhepeinokoko iséneu xapa uhá koeti xáne, motováti ákoyea yakápakaka. Itíkapumaka sasá'iti. Vo'oku xáne ákoti akoéneye, ákomo yanapa xoko Itukó'oviti.

¹⁵ Yokóhíyanavonoe, maka hákone ahikúxeovati ne seánakoa Itukó'oviti. Hako yunakóva iséneuke ne íme'ixivo mará'inamo kaésayu'ixapi, kaésayu'ixamakamo ákoti yumaxápu po'ínuhiko xáne, kuteáti koeku poéheve koati váhere úhiti opékuke poké'e íhonópiti koane yupíhóvoti ukóponea.

¹⁶ Hákoma itikóvo xâne ákoti saya'íkapeapa ne úhepune mûyo vo'oku ixómoyea kaha'a sêno. Koane hákomaka itikóvo xâne ákoti teyâ ne sasá'iti kixovókuti ítuke Itukó'oviti, kuteâti koeku Ezâu. Vo'oku enepone mani sasá'iti íparaxeokonoke ukeâti itúkeovo xuvé'eti xe'exa há'a, esa'í kíxoá níkokónoti.

¹⁷ Yoko yéxoá koeku ikénépoke. Opósikopaikoni ikó'íparaxea, itea ákone itúkinakana ne épemone. Koati ákotine oxâne ípokea neko ítuke. Yoko upánini enó'iyea írihikeovo ho'ouke, kóyeané ákoyea íta neko áha.

Pó'iti koêku ne kixovókuti ítukeinoake Itukó'oviti ne xâne mekúke koane kó'oyene

¹⁸ Enepora símekunenoe kó'oyene, ako akútea símoku xanena Itukó'oviti mekúke simohíko ya Sinâi, xokóyoke neko hána'iti mopô. Yoko enepone Sinâi, koati íhaene yâye yara kúveu mêm, koekúti motovâti sípókeokono, óvokumaka koati kótuti yúku, koane êno hahákuti, koane kuteâti koati ínati hahá'í kuríhoe yoko xúnati ihunóvoti.

¹⁹ Koati inú'ixokumaka torombéta yoko emo'úti hiko omínoti xanéhiko kamoâti hána'iti píkea, kutí'inoke epémotihiko ókea neko koyúhóti.

²⁰ Koáhati ákotihiko itâ neko kámonehiko, enepone ixikó'okoati, koêti: “Muhíkovo itukapu hó'openo píhó xokóyoke ne hána'iti mopô, konókotimo hepókeokono ya mopô imókonemo ivakápu” koêti.

²¹ Eneponeko noíxone xanéhiko, koati koímaiti. Muhíkova neko Muise, píkoa koane kó'iyea: “Njonóno'okone, koati yupihóvati mbíkea” kôe.

²² Itea koati pó'iti símekunenoe kó'oyene. Énomone ne hána'iti mopô íháxoneti Síyaum, enepone pítivokona ne koati kaná'uti Itukó'oviti. Énomonemaka neko pítivóko íháxoneti Njeruzálem ovoti vanúkeke, óvoku ákoti yumaxápu ánjuhiko ákoti itoâti kayúmáxexea.

²³ Enepone símekune kó'oyene, koati xoko ho'úxopovoko ne elóketihiko okóvo xe'éxaxapa Itukó'oviti, ko'ípáratihiko kounaepinoá Há'a, enepohikone apétimaka íha yutoxóvotine vanúkeke. Enepone símekune kó'oyene, koatímaka xoko Itukó'oviti, enepone yúhoikopovokumo uhá koeti xâne, yoko xoko xanéhiko ponóvoti kixoku itúkeovo píhópotine vanúkeke, enepohikone ákotine pahúnevo nonékuke Itukó'oviti.

²⁴ Enepone símekunenoe kó'oyene, koatímaka xoko Jesus, enepone kousókinoveati ne inámati kixovókuti ítukeinovike Itukó'oviti, kousókinoveati yaneko óvokeovoku itína, enepo kutí kixokóno itína koépeuti hó'openo kásahiu sasedóti mekúke. Yoko enepone óvokeovo itína Jesus, koati koyúhóti koekúti yupihóvoti unátiyea yane itína Ámbeu ovokóvo mekúke.

²⁵ Neíxapunoe, hako mokerexó keinô ra koyúhóti kó'oyene. Vo'oku enepohikoneko xâne mekúke, ako íteapa ne ípíhoponeokonoke yaneko imókerexovahiko ne ovoxe Itukó'oviti íhae yâye yara kúveu mêm koyuhó'inoati emo'u Itukó'oviti. Ná'ikopomo kíxoaye ákoyea vípíhapanakana enepomo vimákerexepa ne emó'u kó'oyene, koeku itúkeovo íhae vanúke koyuhó'inoava?

²⁶ Enepone koyúhóti yanekóyoke, koyúyo poké'e enepo koyuhóne. Itea kó'oyene, hara koêti ne koati yuhóti, yuhó'inoví ákotimo aukápapu ikéne: “Póéhaikomo ngoyúyoa ne poké'e. Koane hainamo póhutine ne poké'e ngoyúyo, itea ngoyuyoâtimakamo ne vanúke” kôe.

²⁷ Enepone yúho “póéhaikomo ngoyúyoa” koêti, kixo'ékoti uké'exeekonono ne koekúti motovâti koyúyoyeokono, enepone uhá koeti koekúti ítuke vo'u Itukó'oviti yara kúveu mêm, maka itúkapune koekúti ákoti omotóva koyúyoyeokono apé'iko ákotinemo hunókoku.

²⁸ Koeku ákoyeamo aúke'e ne natíxoku Itukó'oviti vonópoku, víkara'ixapuikopo, koane viháyu'ika Itukó'oviti kuteâti motókeyea íháyu'ikeokono, koane téya úti, vexoâti itúkeovo ákoti omotóvo komóhiyeokono.

²⁹ Vo'oku enepone Itukó'oviti, kuvónone úti, kutí koe koati kótuti, kótuti yúku uke'éxoti oró'oe.

13

Nókone kó'iyea úti xapákuke po'ínu úti

¹ Enepone ákoyea omótovokoko yokóvo vo'oku itíkivonoe kopo'ínukokoti ikéneke Kristu, konókotí ákoyea hunókoku.

² Konókotimaka usó kéyeyi kétaraki koékuti xâne simópiti, vo'oku ápéhiko katarákoti simoâti yanekóyo ákoti exâ itúkeovo ánju íhae vanúke, enepone ovoxe Itukó'oviti, ne simôa.

³ Puyákapamaka yokóvo ne ovoti íka'ákovokutike, yeopâti kuteâti eóponéhiko, kutí'iyea ítínoemaka kaha'ínea íka'ákovokutike. Kúteanemaka ne vahe'réxoti ítukeinokono, ikétivexamaka íséneuke ne kíxókonoku, yeopâti kuteâti eópone, kutí'iyea koati ítínoemaka kíxokónoneye.

⁴ Konokoâti heú kó'iyea xâne éxea itúkeovo koati sasá'iti koekúti, motokeâtimaka téyeokono ne kóyenoyeokoko xâne. Ako yusíka aúpu'ikeokoko ne komuxónekokoti, enepone hóyeno yoko yéno, vo'oku ípíhóponoatimo Itukó'oviti ne aupú'íkoti múxone kapíneti po'í xâne. Kúteanemaka kíxókonoku ne ákoti múxone ákoti saya'íkapeapa ne úhepune mûyo.

⁵ Hákonoē ixomo ipupákinoā iséneu kehá'ayi enó'iyēa ne tīketina. Koēkuti kali apēinopiti, aúhēpene iséneunoā, vo'oku hara kōe ne Itukó'oviti:

“Ákomo kalíhuina ánjikuxeovopi. Ákomo kurí ngíxeopiku” kōe.

Deuteronômio 31.6

⁶ Yoko vo'oku véxēa kaná'uyeoxo ne yúho, énomone kutí'ino motovâti kó'iyēa úti:

“Koati Itukó'oviti huvó'óxonu. Ákoikopomo mbíkone.

Ákoikopo oxéne koésayu'ixeonu xāne” koeti úti.

Sáramu 118.6

Nókone kó'iyēa úti nonékuke Itukó'oviti

⁷ Puyákapanapanoe yokóvo ne inuxínopitinoē, enepohikone koyuhó'inopeati ne emo'u Itukó'oviti. Itíkina iséneu ítonehiko itúkea koeku óvea yara kúveu mēum, epó'oxo héka ne kixoku kúveovohiko Itukó'oviti.

⁸ Enepone Jesus Kristu, ako ípakapu. Kuteâti kixóvoku yanekôyoke, kúteakone kó'oyene koánemakamo káxehiko keno'ókoti.

⁹ Hákonoē itevóko héki Kristu vo'ókuke ne ákoti tōpi kó'iyēovoku ihíkavoti ákoti itukápa ne koati kaná'uti hó'e úti. Itea hara unatí, kóxuna'íxēa uti visóneu ya seánakovike Itukó'oviti, kene haináya ihíkavoti koyúhóti koeku níkokónoti, enepone motovâti níkeokono, koáne ne ákoti omotóva níkeokono. Vo'oku enepone'ē, koati ákoti itópoinoke xāne yuixóvati.

¹⁰ Kuteâti ápeyēa áta mekúke, imókonoku ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti, motovâti itúyopea pahunévoti, ápemaka kuteâti ne áta hó'ēke úti kó'oyene. Énomone neko óvokeovo itina Jesus. Yoko enepohikone yuhó'ixoatiko ne áta ya témpulu, koeku itúkeovo énomone yuixovoiko, ako yusíka itúkeovo ovâti ne áta hó'ēke úti itúkea unako koēku ikéneke Itukó'oviti.

¹¹ Epó'oxo enepohikone itina koépeuti hó'openo ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti motovâti itúyopea pahunévoti nóvo, óma koati payásoti ya uhá koeti sasedóti kúveuke ne Kúveu Koâti Yupihóvoti Sasá'iko. Itea koxé'u neko hó'openo, oró'okono meúkeke yane ípuxovoku xanéhiko.

¹² Énomonemaka itúkinovo meúkeke yane pitivóko koítaponovo kotíveti ne Jesus ya kuruhúke, motovâti kasása'íkopea xanéhiko ya pahúnevo ya koeku óvokeovo itina.

¹³ Yusikóneikopo vahí'okoponeovo Jesus kutí'iyēa vipuhíkeati ne pitivóko ípuxovoku viyéno, koane usó vákoyemaka koémoke'eyeokono úti kuteâti Vúnae Jesus.

¹⁴ Vo'oku enepoyara kúveu mēum, ako pitivóko ákotimo hunóvoku vóveaya. Itea koati pitivóko vitópononeikomo káxehiko keno'ókoti kúxo úti.

¹⁵ Yusikóneikopo itúkeovo vo'oku itukeinovi Jesus ákoyēa váka viháyu'íkea Itukó'oviti. Itúkapu énomone itukóvo vikó'iparaxoke Itukó'oviti, enepone viháyu'íkea. Énomone ne eho paho úti, uti koyúhóti nonékuke po'ínuhiko xāne itúkea Kristu Únae.

¹⁶ Hako inotóva yokóvo ne itíki únati yoko hivó'oxikoko, vo'oku énomone itukóvo vikó'iparaxoke Itukó'oviti koati iko'élókexēati okóvo.

¹⁷ Itika yuhó'inopi ne inuxínopitinoē ikéneke Vúnae. Hákonoē kepáyásokinova, vo'oku koati kaha'ainopitinoē unako kēku ikéneke Vúnae. Yoko éxoahikomaka kónokea yumópeamo Itukó'oviti vo'oku kixoku itúkea itúke Itukó'oviti. Enepo yakutípoa ákoti kepáyásakinapa, motovâtimo itúkeahiko itúke Itukó'oviti xepákuke ya elókekoke okóvo hainá'iyēamo ya ikáxu'iyēake okóvo. Vo'oku itukáhiko ya ikáxuneke okóvo, ákomo itópoinopikeneo.

¹⁸ Itíkinavi orásaum. Koati vexoâti sásasa kóyēya visóneu ákoti vitukáheapu, úndi yoko nza'ínēhiko, kaha'âti úti pónea kixoku vitúkeovo ya uhá koeti koekúti.

¹⁹ Koati ngaha'ainopitinoē hivó'oxinu ya orásaum, motovâti okó'íkoneyēa aúngopovo xepákuke.

Epémoti Itukó'oviti ya orásaum

²⁰ Kó'oyene, émbeminopinoē Itukó'oviti, enepone úkeaku hána'iti úhepeko isoneúti, enepone koexépuopotimaka Vúnae Jesus ukópea xapa ivokóvoti. Yoko koati Payásoti Koyonó'oviti ikéneke Itukó'oviti ne Jesus, katarákoviti kuteâti kixóku koyónoti su'úso ne óyonone. Énomone itúko, koeku óvokeovo itina kuruhúke, ésa'i ne inámati kixovókuti ákotinemo hunóvoku, itúkeinovi Itukó'oviti.

²¹ Koati embémoti Itukó'oviti kousokinopinoē koēkuti konokóvoti motovâti itíki uhá koeti kó'iyēovoku únati itukéti ahá'inopi. Émbemoamaka kousokeamo ya xikóyokenoe ne ínixone unátiyēa ya xoko Jesus Kristu, enepone motokeâti ákoyēa hunóvoku iháyu'íkeokono. Ákoeneyēoxo.

²² Itínoē mbo'ínu xoko Jesus, koati embemópitinoē ákoyēa ímexapa yíhoiki ra yúndoenopi yara koyuhópeti, vo'oku haina koati úmoteoxo.

²³ Éndo'okopinoē ípúhikopeane ika'ákovokutike ne Timóti, po'ínu úti xoko Vúnae. Enepo aka'íkaneyē seápa, njaneâtimo enepo mbíha noínjoponeopinoē.

²⁴ Yíhaikinana ne inuxínopiti ikéneke Vúnae, koánemaka ne uhá koeti po'ínuhiko kasása'iupo Itukó'oviti. Yúhoikopinoemaka ne íhae Ítalea, enepohikone po'ínu úti xoko Jesus.

²⁵ Itúkapu hána'itike seánakopi Itukó'oviti yóvoheixo, uhá ketínoe.
Hunókokune.

YÚTOE TEÀKU

Enepone Teàku yutoxoàti ra koyuhópeti, koati po'ínu Vúnae Jesus xoko êno kuteàti koeku noixone úti xoko Márku 6.3. Kene ya Átu 21.18 noíxoa úti itúkeovo Teàku inuxínoa ne itukéti imokóvokutike ya Njeruzálem. Hane pahúkino yútoe xapákuke xanena Itukó'oviti ákotine tópi óvohikoku ya po'íhiko poké'e itóhineheoku vo'oku íkoitoponeokonohiko kotíveti.

Éxokoa Teàku neko xanena Itukó'oviti ákoyea itópoinoke xâne koyúhoyea kúveovohiko Itukó'oviti enepomo hákoti iyusêo itúkeovo koati kuvovâti yane kixoku itúkeovo, vo'oku mani kuteàti koeku muyôti uké'etine omíxone ákotine ehévákapu. Enepone xâne íkaná'uxoati ne kúveovo Jesus, iyúseo xoko kixoku itúkeovo, vo'oku ako íríkaka ne pi'âti, enepone kúveovo Itukó'oviti ne xâne, koáne ne ápeyeya únati ítuke vo'oku kúveova.

¹ Yundóxinopinoe, undi Teàku, undi ovoxe Itukó'oviti yoko Vúnae Jesus Kristu. Mbahúkinopeanoe ra koyuhópeti, ítínoe iyénonjapa júdeu itohíneheotina ya po'íkehiko poké'e.

Únati omínovike ne kotíveti koekúti vitoâne tarú'uxea úti

² Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, aélokene yokóvo enepo vikanôe ákoti tópi kó'iyevoku kotíveti koekúti,

³ yexoàti ne pôreupo hixepókono kívivoxo Vúnae, vo'oku iteáne terú'uxi uhá koèti, ítínoe itukóvo xâne ákoti kamuyá'ika isóneu, koane ákotimaka aukákapu ikéne ya hókea Vúnae.

⁴ Enepone ákoyea kemúya'ika iséneu, koane ákoyea yaúkapapu ikíni, síkeanemaka ápeyeya pôreupo xikóyokenoe. Yane koati yúsotinemo ikéneke Vúnae. Itínoemakamo koati ponóvoti, ákoti konokínovopiti ikéneke Vúnae.

Kíxoaku úti vépemea ne Itukó'oviti isoneúti ukeàti ya xokóyoke

⁵ Enepo áva xâne xepákukenoe konókoti isoneúti, yusíkóne épemea xoko Itukó'oviti, yoko porexoátimo vo'oku usó kóye Itukó'oviti poréxea koèkúti epemoàti ákoti akamá'ayea, ákotimaka kateyákavi.

⁶ Itea enepone epemoàti, konokoàti kutípeaxo yumópeamo Itukó'oviti. Ako yusíka “Yumopónutiperameamo?” kó'iyea isóneu. Vo'oku enepone xâne koetíneye isóneu, kutí kôe úne ya mar íxómoti ovoxókovo ya koèkúti iyónoaku ihunóvoti.

⁷ Enepone xâne koetíneye isóneu, hako íkutíxa yumopátimo Vúnae enepo apê épemone xokóyoke.

⁸ Koáhati ákoti tiú'iko isóneu. Pi'á kôe yónoku ne isóneu, epó'oxo ako exa nókone kó'iyea ya uhá koeti vékoku.

Hú kôe ne vóvea yara kúveu mêm

⁹ Enepone po'ínu úti ikéneke Kristu ákoti apeínoati, hane ítúka elókeinoke okóvo itúkeovo kapáyasokone Itukó'oviti.

¹⁰ Kene ne xâne ênoti apeínoati, aélokene okóvo koeku kouhupu'ikinoa Itukó'oviti ákoyea payásoko nonékuke vo'oku apeínoati. Vo'oku kuteàti koeku hiu hí'e hú kó'iyea uké'eyea, kúteanemaka koèku ne xâne ênoti apeínoati.

¹¹ Vo'oku paya'íne káxe, kotuné'eoxo, isónuheo ne hí'e. Yanê'e irikóvotina hú, uké'etine úhe'ene. Kúteanemo koèku ne xâne ênoti apeínoati, koèkutimo káxe koeku yuíxeovo áha ítúkea, uké'etinemo.

Úkeaku vahevóvokoti

¹² Koati únatimo koèku ne xâne ákoti kamuyá'ika isóneu, itoàti tarú'uxea ne tiú'iti koekúti veínokonoke hixópeokonono. Vo'oku itáne tarú'uxea uhá koèti, ko'ipáratimo kutí koeti koati uhé'ekoti kóroana, enepone inámapoti apéyeyati ákoti hunókoku xoko Itukó'oviti. Yoko enepone xâne ákoti omotóvo okovo Itukó'oviti, énomonemo ikó'iparaxoa Itukó'oviti, kuteati yúho kíxeyeye.

¹³ Koèkúti xâne apêti váhere isóneu kahá'ati ítúkea ákoti aunáti, hako koyuhôa itúkeovo Itukó'oviti ípihea isóneuke kahá'ati noíxea ítúkeamo váhere áko'ó ákoyea. Vo'oku ako íkorókoti Itukó'oviti váhereke, epó'oxo ako kalíhuina opósikea Itukó'oviti íkorokea xâne.

¹⁴ Haina Itukó'oviti kixoáneye, itea koati aháne ne póhutihiko xâne. Enepone xúnati kahá'ayea, énomone mikukó xâne koane énomonemaka íkorókoa.

¹⁵ Íhono isóneuke xâne inúxotike kahá'ayea ítúkea váhere, ehane kurí'uxovoxo kahá'ayea ítúkea, ehane ítúkoa. Yoko pôreupo hunókoke, énomone iyónopea ípihóponovokutike.

Úkeaku únati

¹⁶ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae ákoti omotóva ongóvo, hako yaupú'ikopovo.

¹⁷ Uhá koeti koati únati koekúti yupihóvoti unáko, ainovo ukeâti xoko Ha'a úti íhae vanúke, enepone pahukoâti ápeyea uhá koeti uhapú'iti, enepone ákotimaka ipakápu, muhíkinova kalihú koeti kuteâti ko'ókoriyea noíxeokono ípokeovo yukureâti.

¹⁸ Koati Itukó'oviti kaha'â itúkopeovi xe'éxapone, ikó'ínamakopoviti ya emó'uke, enepone ainóvoti kaná'uti kixovókuti ovâti. Kixínovikeneye Itukó'oviti, kaha'áainoviti vitúkeovo kuteâti koêku ne koati inúxoti ha'í nonéti ikó'íparaxokonoke Itukó'oviti mekúke. Énomone koéneye úti koeku vitúkeovo koati háxaepinoa Itukó'oviti ya xapa uhá koeti po'ínuhiko koéxokeu.

Konokoâti vitúke ne kámone úti ya emó'uke Itukó'oviti

¹⁹ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae ákoti omotóva ongóvo, hako inotóva yokóvo rá'a: Péhutinoe, itíkapu xâne ú'uso koyéti kámokenoyea. Hako itikóvo húketi koyúhoyea, áko'o húketi ímainevo.

²⁰ Vo'oku enepone imaínevoti, ako ponóvoti koekúti pôreu. Ako malíke'eka mani ahá'inovi Itukó'oviti.

²¹ Hákoikopo itíko váhere úhepune miúyo. Kiríkapaikopomaka uhá koeti po'ínuhiko kó'iyevokou vahevóvoti. Síkeane itúkeovo emo'u Itukó'oviti exô kêku, enepone ihónotine iséneuke, vo'oku ápe xunáko nê'e kasása'ikopeopi koane iyónopeopi xoko Itukó'oviti.

²² Itúkapuikopo xâne yuixóvoti itúkeahá'inopi Itukó'oviti emó'uke. Hákonoe pohu kamokenó kixêa mará'inamo yaúpu'ikapapu pe'okoâti itíkivo hokoti Vúnae.

²³ Vo'oku enepohikone xâne pohu kamokenó kixoâti ne emo'u Itukó'oviti ákoti ituká, hane koéneye xâne komomópovoti ya noíxeóvoketike.

²⁴ Pohu komomó kixópovo, ahikú koépeane, yanê'e inótopovane okóvo koêku neko noíxoneya.

²⁵ Itea ako ákoeneye ne xâne yuixóvoti ne páhoenovi Itukó'oviti, enepone ponóvoti kixovókuti yupihóvoti unáko porexó'oviti víteova ne váhere kixovókuti. Enepone xâne ixómoti koxuná'ixovo itúkeahá, haina pohúneti kamokenó kixoâti, itea koati ikaná'uxoati itúkeahá. Yoko xâne kuteâti, koati únatimo koeku nonékuke Itukó'oviti ya uhá koeti kixoku itúkeovo.

²⁶ Koêkuti xâne po'okoâti itúkeovo hokoti Itukó'oviti, enepo hákoti exôa sayá'ikopea yúho, koati aupú'ikopovoti koane itukohí kixoa hókea ne hó'e.

²⁷ Enepone ínixone Itukó'oviti, Ha'a úti, itúkeovo koati kaná'uti koane sasá'iti kixoaku hókea úti hará'a: Koyóviyea uti kalivóno moyénoti yoko kixevóvoti sêno ivokóvoti íma vekoti tiú'itike koekúti, koane huvó'oxea úti ya nókoneke, koánemaka kóhiyanayeova úti ne váhere kixovókuti maka hákone ikorókovi.

2

Ako yusika neívokoxea uti xâne

¹ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, ako yusíka neívokoxi xâne koeku itíkivo hokoti Jesus Kristu, enepone hána'iti íhayú'iuti Vúnae.

² Itukovo apêti hóyeno simóti ya imékovokuke apêti horóxona ôro yoko uhé'ekoti ípovo, ina keno'oko po'í hóyeno ákoti apeínoati, ínati ívarerekexo ípovo,

³ enepo ivevákaxo ne únati ko'ípovoyea koane ixêa: “Unaém, ivétakapana yáye nonekútike koatíke únati ivatákokuti” ixêa, kene ixêa ne ákoti apeínoati: “Xe'ó yákoeyáko” itukapu “Vatahí yákoeyáko” ixêa,

⁴ hainá'ikopo neívokoxoti xâne? Hainá'ikopomaka pahukóvoti kixeku ínixi po'ínuhiko xâne vahevéréxinoatimaka iséneue?

⁵ Yakámokenonu, itínoe mbo'ínu xoko Vúnae ákoti omotóva ongóvo, hainá'ikopo koati xâne ákoti apeínoati yara kúveu mêm noívokoxo Itukó'oviti itúkeovo yupihóvoti apeínoati xokóyoke vo'oku kúveova? Hainá'ikopomaka énomone yonopóhikome natíxokuke? Koati énomonome koéneye kuteátimaka koêku yuhóke Itukó'oviti, enepone koati yuhóti ákoti aukápapu ikéne koyúhóti yonópokumo ne xâne ákoti omotóvo okovo Itukó'oviti.

⁶ Inípono iséneue, itínoe ákoti itúkoake ne xâne ákoti apeínoati. Hainá'ikopomaka ne íríku ikotívexo kêku? Koati énomonehiko iyonópinoe nonékuke yuhóikovokuti vahevéréxinopiti ituke!

⁷ Koane énomonemaka vahevéréxinoa emó'u ne sasá'iti íha Kristu kitúpone!

⁸ Itea koati únatimo ne ítike enepo itiká ne páhoenovi Itukó'oviti vitúkeahá, uti xâne natíxoku, kuteâti ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koéti: “Hako motová yokóvo ne po'ínuhiko xâne. Kuteâti ákoyea kemáxatikapapu, íxeanemakaye ne po'ínuhiko xâne” koéti.

⁹ Itea enepo neivákaxa xâne, koati pehukóvotimo. Hanemo kouhápu'iko pehúnevo neko páhoenovi Itukó'oviti emó'uke.

¹⁰ Enepo áva xâne koyuhoâti itúkeahá uhá koéti ne páhoenovi Itukó'oviti vitúkeahá emó'uke, itea áva kali póhuti koekúti ákoti ituká, kóyeane ákoyea itúka uhá koéti ne páhoenovi Itukó'oviti vitúkeahá.

¹¹ Vo'oku enepone yutoéti koèti: “Hako yaupú'iko míxone kepíneti múxone po'i xâne” koèti, énomoponemaka ne kixo'óviti: “Hako kepéko” kixo'óvi. Enepo hákoti kepíne múxone po'ínu xâne, itea itukapu kepékoti, kóyeane ákoyea ítíka ne sasá'iti páhoenovi Itukó'oviti vitúkea.

¹² Yane yiúho koane kixeku ítíkivo, ítíkapunoe seánati, vo'oku koati ihíkavoti kasasá'ikopoti pahúnevo úti, koitóvoviti ya mani vipíhaponoeokono, veínoamo Itukó'oviti yúhoikopeovi vo'oku kixoku vitúkeovo.

¹³ Vo'oku enepone xâne ákoti okoseána po'ínu, ákomakamo okóseanakono yuhaíkapakana. Itea yuhaíkapakana ne seánati, ákomo píka. Koáhati únati ítúke.

Konókoti unátiyemaka ne vitúke koeku kúveovo uti Vúnae

¹⁴ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, kuti ítópoino xâne koyúhoyea kúveovo Itukó'oviti enepo hákotimaka únati ítúke? Xâne koetíneye kúveova, yonópotiperameamo xoko Itukó'oviti?

¹⁵ Enepo áva po'ínu úti xoko Vúnae konokínovati ípovo áko'no níka ítukovo káxe,

¹⁶ ina áva ya xepákuke kixoáti: “Aúhepepo iséneu. Huvá'axapi Itukó'oviti ya níke yoko ípevo” kixoáti, itea ákoti apáhuina póneake ya nókone, kutí'ikopo ítópono kixeaneye?

¹⁷ Kúteanemaka koèku ne koyúhoti kúveovo Itukó'oviti ákotimaka únati kixoku ítúkeovo. Kúveóvoti kuteáti, hane koéneye muyóti uké'etine omíxone ákotine ehevákapu.

¹⁸ Ínani áva koèti: “Hane apé xikóyoke kívivo Itukó'oviti, kene únati ngxokoku indúkeovo apé njokóyoke” koèti. Itea hara ngóe: Namo kixoaye éxokeonu kaná'uyea xoko kúveovo Itukó'oviti ne xâne ákoti únatinoe ítúke? Kene úndi, énjokovo ngúveovo xoko Itukó'oviti vo'oku únati índuke.

¹⁹ Kítípoakopo ápeya póhuti koati kaná'uti Itukó'oviti? Mbiú kóe kítípi, itea neíxipa, vo'oku muhíkova ne ovóxehiko Satánae, kutípoamaka nê'e koane yupíheovo honóno'okea vo'oku koati pikoti Itukó'oviti.

²⁰ Iti ákoti isónue, enjúkopeatine ákoyea ítóponone kúveovo uti Itukó'oviti ákotimaka únati kixoku vitúkeovo.

²¹ Noixó íxea ne Ábraum. Hainá'ikopo vo'oku ítúke ínixinioake Itukó'oviti ítúkeovo ponóvoti nonékuke? Énomone yaneko ítúkeaku yuhó'inoa Itukó'oviti enepo usó koyé koépeka Izáki, enepone xe'éxa, ítukoáti ikó'iparaxoke Itukó'oviti ya átake.

²² Yokómomapihi koèku neko Ábraum ákoyea íríkaka neko kúveovo Itukó'oviti koánemaka ne ítúke páhoenoa Itukó'oviti ítúkea. Koati vo'ókuke neko kixoku ítúkeovo éxokopeova Ábraum kúveovo Itukó'oviti.

²³ Yanê'e, kouósokovone ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koèti: “Koati kuvóvoti Itukó'oviti ne Ábraum. Yane ínioxoa Itukó'oviti ítúkeovo ponóvoti nonékuke” koèti. Ina koemáka: “Íhaxeokono íníkone Itukó'oviti ne Ábraum” koémaka.

²⁴ Neíxoaneikopo, koati vo'oku kixoku ítúkeovo ponópinovo ne xâne nonékuke Itukó'oviti, kene haina pohúneti vo'oku pohu koyuhó kíxea kúveovo Itukó'oviti.

²⁵ Kúteanemaka koeku Rábe mekúke, enepone mohíti sêno ínúxotike. Hainá'ikopomaka vo'oku kátarakea neko hóyenohiko kuti'inoke ponopóvoti nonékuke Itukó'oviti? Énomone neko hóyenohiko pahoéti komómoponea koèku ne poké'e mekúke, pahukoámaka Rábe vekópea ya po'ike xêne koitóvati ya anáne.

²⁶ Vo'oku enepone kúveovo Itukó'oviti ne xâne ákotimaka únati kixoku ítúkeovo xánena, hane koéneye muyóti uké'etine omíxone, ákotine ehevákapu.

3

Konókoti véxea sayá'ikopea yuho úti

¹ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, unatíne ákoyea axú'ina xâne xepákukenoee oposíkoti payásoti ítukéti imokónovotike íhíkaxea po'ínuhiko, vo'oku enepomo yuhaíkapavine Itukó'oviti vo'oku kixoku vitúkeovo, uti ihíkaxeatí emó'u, véxoa ákoyeamo íyuhixavi Itukó'oviti enepomo hákoti vitúkóa kuteáti ne víhíkaxone.

² Vo'oku kaná'uti enó'yiea pahúnevo úti, heú koeti úti, itea enepo áva xâne ákoti pahukápu ya yuhóke, koati ítópinoati ne nókone kó'yiea epó'oxo koati éxoti herú kíxea sayá'ikopeovo.

³ Vípíhinoake imóine ne kámo maka akútípinovine. Yanê'e, véxoane koèku ne uhá koeti múyo, vionoáti ya koékutike váha víyónea.

⁴ Yokómomapihimaka koèku ne koati hána'iti vatéke. Koati xúnati ihunóvoti iyonóda, itea kalíhuti ne avékovope veínoake iyonoáti sá'iri'okea ya koékuti áha iyónea.

⁵ Kúteanemaka koèku ne nene úti ya muyókuke úti. Kalíhaxo, itea ako malíka yónoku kópuhiu. Yokómomapihi kixoaku kalíhuti írúmene yúku oró'okea éno hána'iti hóhi.

⁶ Kúteane koeku yúku ne nene úti. Ako hunókoku ne váhere koekúti kópuhiu. Ya xapákuke po'ínuhiko iháxakoku muyo úti, koatíne vo'oku kópuhiu nene úti kopítí'inoke úti. Kuteáti koeku yúku oró'okea, énomonemaka kixoaneye nene úti koésayu'íxea heú koeti kóyeku úti ya koeku vóvea yara kúveu mêm. Yoko kuti koe yúku ukeáti ípíhóponovotike.

⁷ Enepone uhá koeti kó'iyevoku ipúhokovotihiko hó'openo, motóva koéxokeokono, kuteàti hó'openo óti, hó'openo yoneàti húra kuteàti koéxoe, yoko hó'openo íhae úne. Koati itone xâne yara poké'e heú kíxea koéxokea kuteàti.

⁸ Itea ako ápahuina xâne itoàti sayá'ikoepa emó'u. Ako káyunukapu kahá'ayea koyúhoyea váhere, epó'oxo ra váhere vemó'u, kutí koe vénenu koépekoti.

⁹ Énomone veínoa úti viháyu'ikea ne Vúnae, enepone Ha'a úti vanúkeke. Énomonemaka veínoa úti vihákea ne xâne, enepone ituke Itukó'oviti ákoti pahuíxa Únae.

¹⁰ Poéhaxo ne paho úti, itea pí'a vitúkoake, viháyu'ikea koane vihákea. Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, ako yusíka kó'iyeaneye.

¹¹ Yusíkoikopo ipúhíkea itíveti úne yoko súvá'iti úne xoko póhuti úkeaku?

¹² Yusíkoikopomaka poréxea ha'i azeitona ne xuve figu? itukovo ha'í figu ne xuve úva? Simóya tau'iti uke úne, ako kalíhuina poréxea itíveti úne. Énomonemaka koéneye kónokea poéhayeané kaná'uti koekúti ipuhíkea ne paho úti.

Koèku ne isoneúti ukeàti xoko Itukó'oviti

¹³ Itukovo apèti xâne ya xepákukenoe ko'éxoneti yoko ko'isóneuti, konókoti iyúseyea itúkeovaxo ya únati kixoku itúkeovo ákoti kapayásakapu, kuteàti kixoku itúkeovo ne koati ko'isóneuti.

¹⁴ Itea itikápunoe xâne ixómoti kahá'a anú'ukea po'ínuhiko xâne, epó'oxo áva kotivépiti koane ixómotimaka hexakívokoko, hako uhépe iséneupinovo. Hákomaka yaupú'ikopovo pe'okoàti itíkivo ko'isóneuti.

¹⁵ Haina ukeàti xoko Itukó'oviti vanúkeke ne isoneúti kuteàti itea úkeakuneye yara kúveu mêm. Koati kixóvokunemaka xâne ákoti éxa Itukó'oviti nê'e, koane ukeàtimaka xapa ndémoniuhiko.

¹⁶ Ya koeku ápeyea xâne ixómoti kahá'a anú'ukea po'ínuhiko xâne koane haxákeovokoko, anékoma koésayu'ixeokoko koèku, koane heú koeti po'ínhiko kó'iyevoku koekúti ákoti aunáti.

¹⁷ Itea enepone isoneúti ukeàti xoko Itukó'oviti vanúkeke, inúxoti kixóvoku, koati sasá'iti. Ina poréxó'ovimaka vitúkeovo xâne kásati omíxone, koane itúpa'ikoti, yoko ú'uso koyétimaka kámokenoyea isóneú po'ínuhiko. Énomonemaka kutí'inoke uti seánati, koane únati kixoku itúkeovo, ákoti naivákaxa xâne, koane ákotimaka itúkaheapu.

¹⁸ Kuteàti ého xâne notí ènoti únatinoe ake nonéti, énomonemaka koéneye èho ne xâne kásati omíxone ikasáxotimaka omíxone po'ínuhiko xâne. Enepone pôreupo, ainovo koati únatinoe koane ponóvotinoe itukéti.

4

Ápeinoke púveokoko ne xâne

¹ Ná'ikopo úkea ne pívikoko yoko ímeikinovokoko? Ako po'i úkeaku ákoti itukapu xoko váhere iséneú ákoti kayunúkapinoe.

² Po'éainone iséneú po'ínuhiko xâne vo'oku íyekivoa ne itukevo. Koane vo'oku ákoyea itea, usó kéyeneo képeki motováti itéponi. Pivókoko yoko isíkokomaka vo'ókuke, itea ako itea ne yáha vo'oku akó'oti yepêma Itukó'oviti.

³ Epó'oxo enepo yepemôa, ako paréxapea vo'oku koati pahukóvoti iséneú. Pohúneti keha'áti keúhepekivoa yane váhere yáha itíki.

⁴ Itínoe xâne ú'uso koyéti itávokea hókea Itukó'oviti, ákoikopo yéxa itíkivo puvoti Itukó'oviti koeku ainayea íyekovo yara kúveu mêm? Enepone xâne iyókovati ne kixovókuti yara kúveu mêm, koati puvoti Itukó'oviti.

⁵ Hako ikítíxa yutoxovohí koèti ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koèti: "Enepone Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, pónevi Itukó'oviti óvoheixea xoko úti, yupíhova kahá'ainovi vitúkeovo kuri'ókopovoti Itukó'oviti, puvátimaka ainayea víyokovo."

⁶ Itea inamá'axo xúna xoko úti ne seánakovi Itukó'oviti, kuteàtimaka koeku po'i yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti, enepone koèti: "Okópa Itukó'oviti ne kapayásokopovoti itea huvó'oxoa ne xâne ákoti kapayásakapu, enepone ikoseánaxovati" kôe.

⁷ Síkeaneikopo itúkeovo Itukó'oviti exô kêku. Kéxuna'ixapu yokópi ne Ndeápu, yanê'e ahikúxeovopitimo.

⁸ Yahí'akapaxo ne Itukó'oviti, yanê'e ahí'ókovopitimakamo. Kíríkapa ne váhere kixeku itíkivo, itínoe itúkoti váhere. Kene itínoe pí'asó kixoti ko'isoneuyea, keha'ati héki Itukó'oviti koánemaka ne kixovókuti yara kúveu mêm, ópohane Itukó'oviti héko.

⁹ Ikétivexa iséneuke ne véherevoko. Aíkaxu'ea yokóvo, epó'oxo íyeya. Hákononeo yekóvo itea tíve'ikapu. Hákonoe elóke yokóvo itea aíkaxu'ine yokóvo.

¹⁰ Hako kepayásokovo, koane ikéseanaxapapu Vúnae, yane kahaná'ikopitimo.

Ako yusíka húkyeya visóneuno po'ínu úti koyúhoyea úti itúkeovo váhere

¹¹ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, hákonoe itúkovo húketi isóneunokoko yixóvoti keyúhoyikoko ákoyea yaúnati. Vo'oku enepone xâne húketi isóneu ínixea ákoyea aúnati ne po'ínuhiko xâne, koyuhoàti itúkeovo pahukóvoti hákoti exôa koêku, koati inixoâtimaka ákoyea itúkovo ne sasá'iti páhoenovi Itukó'oviti vitúkea ya emó'uke, koane koyuhoàti ákoyea aúnati nê'e. Akoéneye íti, hainá'ikopo iti itukoàti ne páhoenovi Itukó'oviti vitúkea, itea koati inixeàti ákoyea itúkovo.

¹² Poéhane Itukó'oviti motovâ éxokea xâne ne ponóvoti kixovókuti nókone itúkea, koane poéhanemaka yumópomo xâne nê'e. Poéhanemaka nê'e motovâ koiteovo xâne, koane poéhanemaka motovâ pahúkoepa ipihóponovokutike nê'e. Kutí'ikopo íkitixopovo inixépovoti yusíka húkeyea iséneuno po'ínuhiko xâne keyúhoyi ákoyea aúnati?

Koêku ne pahukóvoti isoneúti

¹³ Kó'oyene yakámokenonu, itínoe áhati kó'ieya: “Éhamo itukovo káxe vónope, koane éhamo itukovo pitivóko vónoku. Poéhamo xoénae vóvea ya, koane vipíhoati tumúne ra vítuke. Yane enómo apeínoviti” kó'ieya.

¹⁴ Itea ako kalíhuina yéxi kékunoemo ihároti. Énjakapivonoe ínzixoake ne yápeyi yara kúveu mêm. Koati kuteàti apé kó'ieya kali yôu, yane ako oríko uké'epea.

¹⁵ Ya koêkuni “Éhamo itukovo káxe vónope” ké'iyi, hara mani kêti: “Itukapu ahá'inovi Vúnae, haramo vitúko, koane haramo kíxoa úti ne vítuke” mani koeti yíúho.

¹⁶ Itea kuteàti ra kêku, yupihovó koene kepáyasokivo yane keyúhoyi ítenemo itíki. Yoko uhá koeti yuhôti kuteàti, ako aúnati.

¹⁷ Neíxoaneikopo, enepone exoàti kónokea itúkea únati itea ákoti itukâ, koati pahukóvoti.

5

Kíxoku váherexea itúkeovo ne iríku

¹ Kó'oyene yakámokenonu, itínoe iríku. Íyeano, epó'oxo ikétiveza iséneuke ne kékumo vo'ókuke ne váhere koekúti simópitinoemo.

² Enepone êno apeínopitinoe, pihínotine ákoyeane aúnati. Enepone êno ípevo yúnaheixone, níkoheane kálíhunoe hó'openo.

³ Enepone títetina, ôro yoko péhu yúnaheixonemaka, koati ko'íhómuyotine. Yoko énomonemo koyuhópineo nonékuke Itukó'oviti ákoyea panápu ne itíkivo. Epó'oxo ya hunókokuke, kuti ketímo oró'oeti vekoti xapa yúku vo'ókuke. Énomonemo itúkovo yehópo yaneko káxe vo'ókuke ne êno apeínopiti yúnaheixone kó'oyene.

⁴ Enepone mani námoepe ko'itúkeinopitinoe iséne, yúnaepinovo ákoti perexânoe, énomonemakamo koyuhópi nonékuke Itukó'oviti. Epó'oxo enepone tívo'ikeovo ko'itúkeinopitinoe, itópono Itukó'oviti, enepone Vúnae exoti koeku uhá koeti koekúti.

⁵ Koati ikelísokopovotinoe. Ako nékone yara poké'e. Poéhane yíxivo keúhepeki kényeku yara kúveu mêm itíkovo. Yara kényeku, kuti kénoe hó'openo kokínaeti tumúneke koépekeokono.

⁶ Pehúkoamaka iká'akeovo yoko koépekeokono ne kixévovoti xâne yahínoe ponóvoti kixoku itúkeovo, ákotihiko oxéne opósikea kotixoàti.

Konókoti véxea vítea vékea úti kotíveti koekúti ákoti vaukápapu vikéne

⁷ Kene itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, hákonoe kemuyá'iko iséneu vo'oku tiú'iti kényeku, tukú koeti aukopovope Vúnae. Kutí yáko ko'ítuketi kavâne yane ákoyea ímaxapa kúxoixea ne ha'í nóne isáneke, kuxoixoati ne inúxopoti úko inâ nâ, koánemaka ne hunókoku úko motovâti íteovo ne nóne.

⁸ Énomonemaka yákoenenoe ákoyea kemúya'ika iséneu koane títu kényeyi ikéneke Itukó'oviti, vo'oku yé'exopovone aukopovope Vúnae.

⁹ Itínoe mbo'ínu xoko Jesus, hákonoe kepahákinovokoko mará'inamo ínixea Itukó'oviti ápeyee pehúnevo yuhaikapavine. Yoko ákone ahíkapu ne kaxena yúhoikopeovikumo vo'oku kixoku vitúkeovo.

¹⁰ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, hane motokêa hókeokono kixóvoku ne porófetahiko koyúhotei emó'u Itukó'oviti mekúke, koeku itea heú koêti neko tiú'iti koekúti vékoku ákoti imaxovó íxâ.

¹¹ Vínixoa unátiyea koêku nekóyohiko, vo'oku títu kóyeya ikéne Vúnae ákoti aukápapu ikéne. Yoko kémoanenoe koêku neko Njô mekúke. Yéxoanoe unátiyea kixópaku Itukó'oviti hunókokuke vekoáne Njô neko tiú'itihiko koekúti, vo'oku itúkeovo koati seánati yoko itípakovoti ne Vúnae.

Ako tópi ixíko'okovike Teàku nókone kó'ieya úti

¹² Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae, hará'a koati nékone ké'iyi: Enepo itíka koati yuhôti, hako keyuhôa ya iháke ne Íhae Vanúke, áko'o itukovo ya iháke ne poké'e, áko'o itukovo ya iháke koékuti po'ínuhiko koekúti. Itea itukovo “Êm” kêti, énomone yáko, koane itíka ákoti íke'itukexa

po'i ihāe yéxoki kaná'uyeaxo ne yiúho. Itukovo “Áko'o” kēti, énomone yákoē, koane itíka ákoti po'i ihāe vínoake ikéna'uxi. Énomone yákoēneye maka hákone ipihéponokono.

¹³ Enepo áva xāne koitóponovoti kotíveti xepákukenoe, yusikóne itúkea orásaum. Enepo áva elóketi okóvo, imáka'ika Itukó'oviti.

¹⁴ Enepo áva xāne ka'aríneti ya xepákukenoe, ihéxihika ne inuxínatihiko ítuke Itukó'oviti motovāti itúkinoahiko orásaum koane áhipu'ikea óliu ya iháke Vúnae.

¹⁵ Yoko itóvotimo ne ka'aríneti vo'ókuke ne orásauna xāne kuvóvoti Itukó'oviti. Koexépukopatimo Itukó'oviti koane enepo áva pahúnevo ne ka'aríneti, kasasá'ikopinotimo Itukó'oviti.

¹⁶ Hako hi'onó'uxikoko pehúnevo. Yokóyuhopinokokoa, koane itíkinakaka orásaum motovāti ítivoa ne váhere kixovókuti. Vo'oku koati éno itone itúkea ya orásaum ne xāne ponóvoti kixoku itúkeovo.

¹⁷ Eneponeko Íliya koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke, koati xāne kuteátine úti. Enepone eópone koane kixoku ko'ísoneuyea, kuteátinemaka úti. Yanekóyoke koati koxuná'ixovoti itúkea orásaum, epémoti Itukó'oviti ákoyeamo kēva úko yara poké'e. Yoko yumópa Itukó'oviti. Mopó'a xoénae sei koe kohē ako keva úko yara poké'e.

¹⁸ Ikénepoke, ina epemópomaka Itukó'oviti kevépeamo. Koá'axomaka, kevépone. Yane heú koépomaka ihonoepa nonéti yara poké'e koane poréxoepamaka há'i.

¹⁹ Itínoe mbo'ínu xoko Itukó'oviti, enepo áva xepákukenoe itavókeati ra kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, epó'oxo áva xāne huvo'óxopati aúkopeovo xokóyoke ne kaná'uti kixovókuti,

²⁰ puyákapanapa yokóvo rá'a: Enepone huvo'óxopati aúkopeovo únatike, koati koitóvoti ne pahukóvoti ya mani yonópea ipihóponovokutike, epó'oxo sasa'ípotinemo ne éno pahúnevo vo'oku ítukeinokono ne pahukóvoti.

Hunókokune.

1 PÊTURU Inúxoti koyuhópeti páhoe Pêтуру

Enepora koyuhópeti, hane pahúkokono mekúke xapa xâne ya po'íhiko poké'e koitóponovoti kotíveti vo'oku kutípea Jesus.

Êno ihíkaxovati ra emo'u Itukó'oviti po'okoati itúkeovo pítivokona Róma óvo ne Pêтуру yutoxôa ra koyuhópeti, itea ako ponó íxa xoko koati íha ne pitivóko. Íhaxoa Mbabílonea, kuteâti koeku yútoe xoko 5.13, vo'oku itúkeovo íhâe kixo'êkoti pitivóko óvoku xâne íkoítponoati kotíveti ne xanena Itukó'oviti mekúke. Anêkomaka xoko Apokalípisi 18 kuteâti.

Vo'oku itúkeovo kotívetihiho vékoku neko xâne, opósihoa Pêтуру kouhepekoepa isóneu, koane huvó'oxea píheane tumúne kóxuna'ixeovo hókea Jesus. Koyúhoinoamaka itúkeovo híxopókonoti motovâti iyúseyea kaná'uyeaexo ne kúveovo Jesus. Ina exókoamaka itúkeovo Kristu inuxô koítponoovo kotíveti ya utúke, koane itúkeovo koati vékokunemaka uhá koeti úti, uti hokoti Vúnae. Íxíko'okoamaka kónokea itúkeahiko únati, motovâti íháyu'ikeokono ne íha Itukó'oviti vo'ókuke. Enepora yutoéti, huvó'oxea neko xanéhiko puyákoponeova okóvo ne nókone kó'iyea ya koeku itúkeovohiko koítovone Itukó'oviti.

Turi yútoe

¹ Yundóxinopinoe, undi Pêтуру, páhoe Jesus Kristu koyúhoyea emó'u. Mbahúkinopeanoe ra koyuhópeti, itínoe noívokoe Itukó'oviti tahinehí koêti ya po'íkehiko poké'e. Ênomone ya Póntu, Ngalásea, Kapadósea, Ázea yoko Mbitínea.

² Itínoe koati noívokoepono Itukó'oviti, Ha'a úti, kuteâtimaka koeku ahá'inopinoe ukeâtinekene tumúneke ápeyea ra mêum. Koati Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti itukópinoe háxaepono xoko Itukó'oviti, kutí'inoke kitípoti Jesus Kristu koane sesa'ípotine yane itína ovokóvoti ya kuruhúke.

Kaúkapainapeanoe Itukó'oviti ne hána'iti seánakovi koane úhepeti isoneúti ukeâti xokóyoke.

Motókea íháyu'ikeokono Itukó'oviti vo'oku seánakovi xoko Xe'éxa

³ Koati motokeâti íháyu'ikeokono ne Itukó'oviti, Ha'a Vúnae Jesus Kristu. Yane hána'iti seánakovi, ikó'inamakopovi koane poréxovimaka kúxoixone úti xokóyoke ákoti itukapu kuxohí kixonéti, vo'oku exépukopeane ne Jesus Kristu ukóepa xapa ivokóvoti.

⁴ Ênomone ápeino kóunaepinovi Itukó'oviti, poréxopovikemo seapáne úti xokóyoke. Yoko haina kixovókuti motovâti ipúpa'íxea nê'e. Ákomaka motovâti ikópiti'íkea. Ákomakamo itáhínea. Ú'una kíxoixinopeanoe Itukó'oviti xokóyoke,

⁵ itínoe kókoyono kixonéti xunákoke Itukó'oviti koeku kívivoa, motovâti yenópi xokóyoke. Enepone vonópea xokóyoke, kousexoane Itukó'oviti nókone kó'iyea, itea poéthane ya hunókoke uhá koeti koekúti ínamo simâpu kaxéna.

⁶ Ênomone aélokeino yokóvo upánini ikáxu'íyeeamea yokóvo kó'oyene, vo'ókuke ra ákoti tópi kó'íyevokvu tiú'iti koekúti simópiti. Itea enepone víki tiú'ítike koekúti, ákomo áxu'ikene, hú koetímo.

⁷ Koati híxepókonoti kívivoxo Itukó'oviti kutí'inoke simópiti ra tiú'itínoe koekúti. Muhíkova ôro, koekúti apêti hunókoku unáko, kónoko vékea yúkuke motovâti uké'epea ánahi. Ínapoxo hako motokéa kíxikononeye koeku kívivo Itukó'oviti. Konókotimaka híxépikono, maka iyúseyeane itíkivonoe koati kuvóvoti Itukó'oviti. Yoko teru'úxa uhá koêti, ákoti yaukápapu ikíni, koati únatimo kêku. Yupihóvotimo anú'ukea unako koati únati ôro ákoti ánahi ne unáko kékumo. Vo'oku aukápapu Kristu, íheyú'íkikonotimo. Itímakamo teyonéti koane kahaná'íuti, vo'oku itíkivo koati kuvovâti.

⁸ Ako neíxiku Jesus, itea kóyeane ákoyea omótova yokóvo. Ako ínixea koêku kó'oyene, itea kóyeane kitípi. Ênomone kutí'ino apêti hána'iti elókeko yokóvo, ákoti itoâti kayúmaka koêku, vo'oku yupíheovo hána'iko úhepeyea neko elókeko yokóvo.

⁹ Yoko enepone yehópo, itépononemo koeku kívivo Itukó'oviti, énomone ne apéyeati ákotinemo hunókoku ya xokóyoke.

¹⁰ Enepora kasása'ikopeovi Itukó'oviti kutí'inoke vopâtimo xokóyoke, êno yúmo'ixeova éxea koêku ne porófetahiko koyúhoti emo'u Itukó'oviti mekúke. Êno itúkinoahiko isóneu, kaha'âti éxea koêku. Vo'oku êno káxe tumúneke ápepe neko koekúti, poréxoane Itukó'oviti ne porófetahiko koyúhoyea koêkumo. Ênomone neko hána'iti seánakovi Itukó'oviti simo'óvitine kó'oyene.

¹¹ Éno opósi'ixeahiko porófeta éxea ápeyeakumo, koane koêkumo neko koekúti éxokoake Sasá'iti Omíxone Kristu ováti xokóyoke, enepo koyuhó'inoahiko koeku koítoponeovomo kotívoti ne Kristu tumúneke kaxena ápepe, koánemaka ne kixókonoku iháyu'ikeekonomo ikénepoke.

¹² Enepora ihíkavuti námoe porófetahiko, éxokoa Itukó'oviti ákoyea itúkapu vo'ókukehiko, itea itúkeovo ve'ókukeneo, itínoe apêti kó'oyene, koyúhoinoahiko ne koekúti. Yoko énomone ra némoeneo kó'oyene xokóyoke ne koyuhó'inopeati ne inámati ihíkavuti omínovike Jesus, enepohikone koyuhó'inopeati ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, páhoe Itukó'oviti ukeáti vanúke. Muhíkova ánjuhiko ya vanúke, yúmo'ixova éxea koêku.

Kahá'ainovea Itukó'oviti vitúkeovo sasá'iti

¹³ Hukínovoti ngó'iyea, itúkapu iyukóvoti ne iséneu. Itikapumaka éxoti kixoku itúkea isóneu ya uhá koeti koekúti. Hara itíka kíxoixone ákoti kuriká iséneu kíxoixi, enepone hána'iti seánakopi Itukó'oviti kousexinopikemo yaneko káxe aukápapu Jesus Kristu.

¹⁴ Koeku itíkopivonoe kutípoti Itukó'oviti, hákoneneo itíko váhere koekúti kuteáti koêku yáha itíki yanekóyoke avó'o yexánoe ne emo'u Itukó'oviti.

¹⁵ Itea itíkapunoe sasá'iti ya uhá koeti kixeku itíkivo, kuteátimaka koeku Itukó'oviti, enepone ihaxíkopitinoe héki.

¹⁶ Vo'oku hara koe yúho emó'uke: "Itíkapunoe sasá'iti, vo'oku undi sasá'iti" kôe.

¹⁷ Enepo itíkónoe orásaum, koati "Pai" kixeáti ne Itukó'oviti, enepone exókopatimo yonópoku ne póhutihiko xáne vo'oku kixoku itúkeovo. Yoko ákomo iteváti ne Itukó'oviti, vo'oku ako xáne payásoti nonékuke. Yusikóneikopo tíyinoe Itukó'oviti ya uhá koeti kixeku itíkivo yáye yara poké'e, itínoe pohu vekó keáti ra kúveu mêum, ákoti itúkapu koati yóvokunenoe,

¹⁸ yexoátimaka ákoyea itúkapu koekúti kuteáti óro, áko'o péhu ákoti ahikápu yónoku itóponone, veínoa Itukó'oviti itúkea ésa'i koíteovopi, veyopópinoe yane kúxoti kixeku itíkivo ákoti apáhuina únati koekúti omínopike, enepone itukeóvoti yéxone xoko yoxúnoekene.

¹⁹ Itea hane veínoa Itukó'oviti koíteovopinoe, itina Kristu yupihóvoti unáko, enepone kuteáti koêku itina koati únati xe'exa su'úso, ákoti óvaku kopítí'iyea, enepo itukókono ikó'iparaxokonoe Itukó'oviti, ésa'i itúyoepa pahúnevo xáne yara poké'e.

²⁰ Yoko tumúneke ápeyea ra kúveu mêum, kousookone isóneu ne Itukó'oviti kó'iyeanemoye ne Kristu, itea ínati pahukínovea yara koeku kó'oyene koeku yé'exeovone hunókoku uhá koeti koekúti.

²¹ Koati vo'oku Jesus kivínovonoe Itukó'oviti, enepone koexépukopati ukópea xapa ivokóvoti, enepone porexoátimaka itúkeovo hána'iti ihayú'uti. Yane koati Itukó'oviti kivónone, enepone úkeakumaka ne hána'iti kíxoixone, yéxone kousokevovomo.

²² Koeku sesá'ipinenoe yane kitípi ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, koane koeku itúkeovo kaná'uti ne ákoyeamaka omótovokoko yokóvo, ákoti itíkaheapunoe, heru'ó íxeakopo xináko ákoyea omótovokoko yokóvo.

²³ Vo'oku enepone inémapí ikéneke Itukó'oviti, haina ítukeinopi xáne yara kúveu mêum, ínapo áva hunókoku. Itea koati itínoe eho emo'u Itukó'oviti, enepone apêti xunáko ikó'ínamakopea xáne. Yoko koati kóyekutinemo ne emó'u ákotinemo uké'eyeaku,

²⁴ kuteátimaka kó'iyea ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti, enepone koéti: "Uhá koeti xáne, hane koéneye hí'e ya mêum. Kúteanemaka koeku uhá koeti itóponone xáne itúkea, enepone iháyu'íkinokonoke, kutí koe híu hí'e. Enepone hí'e, ako oríko movóhiyea yane íkorókovotine híu,

²⁵ itea ákomo uké'eyeaku ne emo'u Itukó'oviti" kôe.

Izáiya 40.6-8

Yoko énomone ne emo'úti simópitinoe, enepone inámati ihíkavuti koyúhote koeku Vúnae.

2

Íhokokono mopôí, poéheve péti ne Jesus

¹ Kiríkapaikopo uhá koeti váhere ítikeino po'ínuhiko xáne, yoko simíkixixi, koane ítikoheyivo, yoko poé'aino iséneu po'ínuhiko xáne vo'oku íyekivoa ítukevo, koánemaka ne ihéki po'ínuhiko xáne.

² Kuteáti koeku inámatiko kalivóno opósi'ixea óhika, íxeanemakaye ne emo'u Itukó'oviti, enepone kutí koeti koati kínati leite ákoti ánahi, koxunákovitinoe ikéneke Vúnae, kutí'inoke itepónotimo uhá koeti ahá'inopi Itukó'oviti, enepone kutí'inoke koítóvopitinoe.

³ Énomone yákoeneye, itukovo koati kaná'uti ikéna'uxi xikóyoke ne hána'iti seánakovi Vúnae.

⁴ Yahí'akapanoe ne Jesus, enepone kutí koeti inúxoti mopôí imonéti poéheveke péti, ya koeku itúkeovo poéheve kutípone úti. Eneponé'e, ínixoaxanéhiko yara kúveu mêum ákoyea itúkovoke. Itea koati noívokeo Itukó'oviti né'e, koane ínixoamaka Itukó'oviti yupíheovo unáko.

⁵ Kene ítínoemaka kutí koeti mopôí ipóvoti ya xoko kutí koeti sasá'iti péti, koéxepoe Itukó'oviti, yóvoku itíki sasá'iti ítuke Itukó'oviti, motováti ápeyea sasá'iti iké'iparaxoke

Itukó'oviti ákoti akutêa ne hó'openohiko oró'oeti mekúke. Yoko koati vo'oku ítukeinovi Jesus Kristu níxeamo Itukó'oviti unako koêku ne íperaxike.

⁶ Énomemaka kuteâti koeku yuho Itukó'oviti emó'uke, enepone koêti:

“Xapákuke njanéna ya Síyaum injíkoo ne ínzixone mopô, koati turíxeovoku uhá koeti, kuteâti koeku koati inúxoti mopô turíxeokonoke péti. Eneponê'e, koati noívangoe, yupihóvotimaka unáko. Epó'oxo koêkuti kutipoâti, ákomo kuvovohí íxa” kôe. *Izáiya 28.16*

⁷ Koati yupihóvoti unáko xikóyoke nê'e, ítínoe kutipoâti, itea ya xokóyoke ne ákoti akutípoa, hara kó'inoa, kuteâti koêku ne yutoéti ya emó'uke Itukó'oviti koêti:

“Enepone mopô noívokoxine xanéhiko ítúkoti péti, ainovó kôe énomone ítukóvovo turíxeovoku uhá koêti, kuteâti koeku koati inúxoti mopô turíxeokonoke péti” kôe. *Sáramu 118.22*

⁸ Ina koemáka po'íke:

“Enepora mopô, ápe itopó kíxone, koane ápemaka íkoroe” koémaka.

Izáiya 8.14-15

Itopó kixínokonoke xâne vo'oku ákoyea akútimo emo'u Itukó'oviti. Yoko íkorokeokono ítukóvó íkuinoake Itukó'oviti ne koetíneye isóneue.

⁹ Itea ako yákoenenoe. Koáhati ítínenoe háxaepo Itukó'oviti ítúkeovo xanéna. Ítínoemaka ko'ítuketi sasá'iti ítúke Itukó'oviti kuteâti koêku ne sasedótihiko inúxínoti ítúke Itukó'oviti mekúke. Ítínoemaka sasá'iti xâne natíxoku Itukó'oviti. Koati ítínenoe poréxopino Itukó'oviti ésa'i ítúkeovo xanéna, maka yokóyuhoeane xapákuke xâne koêku ne koati éno hána'iti iháyú'iyuti kixóvoku Vúnae, enepone veyopópiti ya hahákutike, iyonópoxiti xoko éno uhé'ekoti uhapú'iti ováti xokóyoke.

¹⁰ Yoko haina ítínoe xanena Itukó'oviti yanekóyoke, itea ítíponenoe kó'oyene. Yanekóyoke haina ítínoe kóseanane, itea kó'oyene ítóponopínoe hána'iti seánakopi ne Itukó'oviti.

Konókoti póneovo kixoku ítúkeovo ne xâne hokoti Jesus

¹¹ Ítínoe ákoti omotóva ongóvo, koeku ítíkivonoe xâne pohu vekó koâti ra kúveu mêm, ákoti itukapu peké'eva, injíko'okopinoo ákoyea ítika váhere úhépune miúyo. Vo'oku enepone'e, koati okópoti inámapoti képoku ikéneke Itukó'oviti.

¹² Konókoti péniinoe kixeku ítíkivo xapákuke xâne kírivokoevo ákoti éxa Itukó'oviti. Yanê'e, koêkuti okopópiti koyúhote ítíkivo váhere xâne, noixoátimo ponóvoko ne kixeku ítíkivo, koane konokoátimo iháyú'ikea Itukó'oviti yaneko káxe exákapeane pahúnevohiko.

¹³ Koati ahá'inopinoo Vúnae Jesus Kristu ákoyea kepáyasinapu koêkuti payásoti apéti xunáko pahúkea xapa xâne yara kúveu mêm, yusíkoti ítúkeovo koati payásoti nâti, áko'o

¹⁴ yusíkoti ítúkeovo páhoehiko nâti éxea koeku úti, yoko ipíhóponea vaheréxoti ítúke, koane iháyú'ikea ponóvoti kixoku ítúkeovo.

¹⁵ Vo'oku koati ahá'inopinoo Itukó'oviti ítíki únati, motovâti ákoyea évekinopiku emó'u ne xâne ákoti isóneue, enepone áhatimaka koyúhoyea isóneunoo ne koekútihiko ákoti koati éxea koêku.

¹⁶ Kaná'uti keítivokono ya pehúnevo, itea enepone koíteovopi Itukó'oviti, haina ípe'onexivoke ítíki váhere. Ako kalíhuina, itea konókoti péni kixeku ítíkivo vo'oku ítínoe ovoxe Itukó'oviti.

¹⁷ Tiya uhá koeti xâne. Hako motová yokóvo ne po'ínu úti xoko Kristu. Tiyámaka Itukó'oviti koánemaka natina úti.

Konókoti hókea uti kixóvoku Kristu ya vékea tiú'iti koekúti

¹⁸ Ítínoe ahínoéti, tiya pétarauxa. Hako kepáyásokinova, haina póhutine itukapu ítípakovoti yoko ítúpa'íkoti, itea koánemaka itukapu váhere xâne nê'e.

¹⁹ Enepo itêa ne váhere kixékonoko ákoti yévtikokonoke, yexoâti ítúkeovo ahá'inopi Itukó'oviti, inixoátimo Itukó'oviti unako kêku.

²⁰ Itea enepo itukapu ésa'i váhere ítíke ne keítoponivo kotíveti, yusíkoti síkovó ké'iyi iteâti uhá koéti, itea kóyeane ákoyeamo iháyú'íkopiti vo'ókuke. Kene ítukovo keítóponovoti kotíveti vo'oku ítíki únati, iteátimaka uhá koéti ákoti imaxovó íxêa, hainápo koati inixoátimo Itukó'oviti unako kêku.

²¹ Yoko koati énomone ne ahá'inopinoo Itukó'oviti íháxikinopike héki. Vo'oku koítóponovomaka kotíveti ne Kristu yaneko ahe'ókopinoo ya maní ipíheponikono, ítúkínopitinoe hékone, kaha'áinopitinoemaka kó'iyeaneye kixeku ítíkivo.

²² Eneponê'e, ako váhere ítúke, koane ako ápahuina semekénovo'iti ipuhíkeati pahákuke.

²³ Enepo apé vaheréxinoati yúho, ako aúkapina váhere emo'úti. Koane enepo apé íkoítóponovoti kotíveti, ako ixomo íkama emó'u ítúkínoamo ésa'i, itea kurí'okopovo Itukó'oviti, enepone kotíxoti xâne ponóvoti kixoku ítúkeovo, koane ipihópoxoti ne vaheréxoti ítúke.

²⁴ Koati namukópati Jesus ne pahúnevo úti, porexópeati ésa'i koxé'uke koeku kurúhuxeokono, motovâti uké'exopea xunako pahúnévoti xoko úti, motovâtimaka ítúkeovo ainóvoti ponóvoti koekúti vitúko nonékuke Itukó'oviti. Koati vo'oku óko'okeovo Jesus ya kuruhúke kutí'inoke ítévoti.

²⁵ Vo'oku itínoe kutí koeti su'ûso yómoti píhoheyea yanekôyoke. Itea kó'oyene kiríkopone píheheyi, koane hekópotine Jesus, enepone éxoti kátarakeopi, inuxínopitinoe kuteâti koeku únati koyónoti su'ûso, enepone kókoyono kixóixopitinoemaka ikéneke.

3

Énékeake Péturu ne ko'ímati yoko koyénoti

¹ Itínoe sêno ko'ímati, kuteâti yunzó'inoameku ne po'ínuhiko xâne, énomonemaka koéneye ra yunzó'inopinoe. Hako kepayásokinova ne íme, itea tíya, maka enepo áva xepákukenoe apêti íma ákoti akutípo emo'u Itukó'oviti, itúkapu vo'oku kixeku itíkivo kutí'inoke kutípitimoe Itukó'oviti, ákoti yokonókoa ápeyea yihó'inoe,

² vo'oku noixoâtimo ne ponóvoti kixeku itíkivo, yoko itíkivo koati teyoti íma.

³ Koane enepone iyéyonevo, itínoe sêno, ako apásika itúkeovo koekúti kuteâti koati uhé'ekoti ikéhi yoko iké'itukexi iyoyónevoti ôro, koánemaka uhé'ekoti ípevo.

⁴ Itea hane itíka kouhé'ekopiti itípenovo. Vo'oku enepone úhe'ene sêno kuteâti asako omíxone koane itípanevo, ákomo uké'eyeaku nê'e. Yoko énomonemaka ínixo Itukó'oviti yupíheovo unáko.

⁵ Énomonemaka itúko exókeko ne senóhiko teyoti Itukó'oviti mekúke, enepohikone apêtimaka kúxoixone xoko Itukó'oviti. Aínovo ákoti kapayásakinapu íma koane teyoâti.

⁶ Énomone koéneye Sára, yeno Ábraum mekúke. Koati kutípiti íma nê'e. "Unaém" kíxoa. Epó'oxo kuteâti kixoku itúkeovo ne Sára, énomonemaka kéneoye koeku péni kixeku itíkivo, koane ákoyea píkene ya uhá koeti tiú'iti koekúti simópiti.

⁷ Kene itínoe hóyeno koyénoti, konókoti yéxi itípa'iki yíno ya koeku kemúxoneyikoko, puyakóvatimaka yokóvo ákoyea akútea xunako hóyeno ne sêno, koánemaka vo'oku kutikokó ké'yínoe itíkivo ko'ípârti ne apéyeati ukeâti xoko Itukó'oviti ya hána'iti seánakopike. Énomone yákoeneye, maka hákone itopâti ne yorásauna.

Konókoti ákoyea kapáyasakinapukoko ne hokoti Jesus

⁸ Tumúneke únzexe ra yúndoe, hara injíko'okopinoe: Ópoeane yónoko iséneu ikéneke Kristu ákoti ihaxákeakaka iséneu, koane yokóseanakoko. Hákomaka motovókoko yokóvo. Itupa'íi íxekaka, koane hákomaka kepayásokinovokoko.

⁹ Hako itikópinoe ésa'i áva vaheréxinopiti itúke itukovo yúho, itea itíkapina únati, vo'oku énomone kahá'ainopinoe Itukó'oviti, iháxikinopikenoemaka héki. Énomonemakamo kutí'inoke nemukópiti únatinoe koekúti ukeâti ya xokóyoke,

¹⁰ kuteâtimaka koêku ne yutoéti emó'uke Itukó'oviti xoko kó'iyeeaku:

"Enepone xâne kahá'ati unátíyeya kóyeku yara kúveu mêm koane elókeyea okóvo itukovo káxe, konókoti éxea sayá'ikopea yúho, maka hákone vaheréxo emó'u xapa xâne, koane hákonemaka ipuhíkea semekéno'viti pahákuke.

¹¹ Konókotimaka ahíkuxeova ne váhere kixovókoti koane itúkea únati. Konókotimaka opósíkea óvoheíxa kásatíke isoneúti, koane kóxuna'ixeovo itóponea.

¹² Vo'oku anéko uke Itukó'oviti koyonoâti ne ponóvoti kixoku itúkeovo, koane usó kóyemaka kámokenyeya koêkúti épemonehiko xokóyoke. Itea ako aúnati isóneunoe Itukó'oviti ne itúkoti váhere" kôe. Sáramu 34.12-16

¹³ Itukovo yixóvoteoxo itíki únati, ápeikopo motovâti koésayu'ixeopinoe?

¹⁴ Muhíkova áva ikóitoponopiti kotíveti vo'oku itíki únati, kóyeaemo unátíyeya kêku ikéneke Itukó'oviti. Hákonoeopo pikêa. Hákomaka pipokéxo iséneu vo'ókuke,

¹⁵ itea kirí'akapunoe Kristu, perexoâti itúkeovo énomone exó kêku. Usó yákoymaka yéxoki uhá koeti xâne epemó'ikopeati ápeinoke ne kuxonéti kíxoixone xoko Vúnae, yéxone kousokeovomo.

¹⁶ Itea konókoti itípa'iki yane yimópíke, koane yéxokivo itíkivo teyoti po'ínuhiko. Konókotimaka sasá'yeya iséneu, yexoâti ákoyea itíkaheapu nonékuke Itukó'oviti. Yané'e, enepo áva itúkóheoti kêku koyúhoti itíkivonoe váhere xâne, hána'itimo téyapana vo'ókuke ne únati kixeku itíkivo koeku héki Kristu.

¹⁷ Vo'oku unatíne íkeitoponíkono kotíveti vo'oku únati itíke, itúkápuxo énomone ne ahá'inopí Itukó'oviti, yane itúkeovo keitópónovoti kotíveti vo'oku ápeyea váhere ítíke.

¹⁸ Yoko énomonemaka koéneye Kristu yaneko ivókeovoku. Yoko poéha ivókovo. Koati úsotíne itúkéti ne ítúke. Ákone káyuíxa poréxoepa ésa'i pahúnevo úti. Koati ponóvoti kixoku itúkeovo nê'e, ivokínovati ne ákoti oponóvo ítúke, míhê'ókinovítimaka voxéne vahí'okeovo Itukó'oviti. Kaná'uti ivókeovo yanekóyo koeku itúkeovo xâne yara kúveu mêm apêti múyo kuteâtimaka úti, itea exépkupoko ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

¹⁹ Koatímaka xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti véko yaneko píheakumaka xapa ivokínevoitihiko. Énomone yaneko ikámoponoamaka Jesus ne áha koyúhópoinoahiko yane óvoheixokuhiko xoko ákoyeaku omótova ipúhikoepa.

²⁰ Yoko enepohikonekóyo, aínovone ákoti akutipó yuho Itukó'oviti nóvo, akó'o imáxapa Itukó'oviti kúxoixea kuríkopeahiko váhere ítuke ya kaxénake Nôe, enepo itukó'a ne hána'iti vatéke, kayápaé úne mekúke. Ako axú'ina xáne ítóvoti yanekóyo yane vatéke. Puhu oitu koe iteóvati ne vaherévokoti koeku iyápakea yane éno úne.

²¹ Yoko enepone kixoku koíteovokonohiko, koati kixo'èkinoviti áhikeovo xáne ikéneke Kristu, kuteáti koeku enepone kesása'ikikono kó'oyene. Itea enepone kasása'ikeokono uti kó'oyene, hána ne ihómuyo koxé'u úti, itea koati kixo'èkoti vépemeane Itukó'oviti kasása'ikopea visóneu vo'oku ítuke Jesus Kristu exepúkopo ukópea xapa ivokóvoti.

²² Yoko pihopóne Jesus vanúkeke, éxopeke Itukó'oviti ovópo, koeku ítúkeovo hána'iti kapáyasokone Itukó'oviti, koane éxea koeku ánujuhiko koane uhá koeti po'ínuhiko payásoti yoko tutíyehiko apéti xunáko pahúkea, koékuti pahúkoku.

4

Inámati kixoku ítúkeovo ne hokoti Jesus

¹ Vo'oku koítóponeovo kotíveti ne Kristu koxé'uke, énomonemaka ákoeneye iséneu usó kéyeyi keítópovivo kotíveti, kuteáti koeku Vúnae. Vo'oku koékuti koitópovovoti kotíveti koxé'uke, ákone síkovó ákoe pahunévotike.

² Énomone yákoeneye, koékuikomo yóvi yara kúveu mêm, maka hákone itikó'a ne váhere úhepune miúyo, itea ítúkapune ahá'inopi Itukó'oviti ítiko.

³ Vo'oku enóne ítíki váhere yanekóyoke, kuteáti ítúkovoke ne xáne ákoti éxa Itukó'oviti. Énomone ne síkovó ké'iyi ítíki váhere úhepune miúyo, yoko kepíneyi xáne ákoti ítúkapu koati míxone, koáne ne kehíhiyo yoko pepokehí kíxi ítíkivo. Kúteanemaka ne yetorehí ké'iyi xapa ayuíti vo'oku yemoko kumá'am, koáne ne po'í ítúkovoke yupihóvoti ákoyea aúnnati koeku héki hokonéti ákoti ítúkápa ne koati kaná'uti Itukó'oviti.

⁴ Koati vo'oku ákoyeane yakáha'ine po'ínuhiko xáne koetíneye ítuke, enepone yuixóvoti ítúkea uhá koeti kó'iyevokoku koekúti ákoti aunnati, ene poé'ainopinoo isóneuhiko, koane ihákeopinoo vo'ókuke.

⁵ Itea konokóatihikomo yumópea Itukó'oviti, enepone exókopoti yonópoku uhá koeti xáne, kúteane ne ávoti ivakápu koánemaka ne ivokóvotinehiko.

⁶ Énomonemaka kutí'inoke koyuhóvoti ne inámati ihíkavoti koyúhóti koeku Jesus xapákuke xáne ivohíkovotina, enepone inuxópinoviti, motováti ítúkeovo xoko Itukó'oviti ópo ákotinemo hunókoku, upánini kónokea vékea pevóti inúxotike, kuteáti koeku uhá koeti xáne yara kúveu mêm.

⁷ Ye'ékone hunókoku uhá koeti koekúti. Itúkapuikopo éxoti kixoku ítúkea isóneu ya uhá koeti koekúti. Hákomaka kutí kē imokoo koyéti, itea ítúkapu iyukóvoti iséneu, motováti ítíki orásaum.

⁸ Yoko enepone koati nékone ké'iyi ya uhá koéti, énomone ákoyea omótovokoko yokóvo ákoti ítúkaheapu. Vo'oku enepone ákoyea omótovokoko yokóvo, ramápu'iko ákoti yumaxápu kálihunoo koekúti mani kutí'inoke poe'aínokokoti visóneu.

⁹ Usó yákoenooe kataraki koékuti simópiti yóvokuke, ákoti kepahákapa.

¹⁰ Enepone íparaxeovike Itukó'oviti yéxone ítíki ítúkeke, iké'ítukexa motováti hivó'oxikoko ikéneke Kristu. Yane itimo koati únati ovuxe Itukó'oviti, éxoti ikó'ítukexea íparaxeovike, enepone ákoti tópi kó'iyevokoku exóneti íparaxovike Itukó'oviti ya hána'iti seánakovike.

¹¹ Enepone ko'ipáratí éxea koyúhoyea emo'u Itukó'oviti, konókoti ítúkeovo kuteáti kouhupu'ikinovike Itukó'oviti ne koyúho. Enepone ko'ipáratí huvó'oxea po'ínuhiko xáne, konókoti ítúkeovo ya xunákoke Itukó'oviti ítúkea. Yane ihayú'ikokonotimo Itukó'oviti ya xoko Jesus Kristu ya uhá koeti koekúti. Yoko énomoneoxo motokéa ítúkeovo hána'iti ihayú'íuti, payásoti ya uhá koéti, ákotinemo hunókoku. Énomoneoxo ákoeneye.

Hána'iti ítópoinovike ikéneke Kristu ne vékea úti tiú'ítike koekúti

¹² Itínoe ákoti omótova ongóvo, hákonooe poe'aínoa iséneu enepo víka tiú'ítike koekúti, kuteáti koeku ohone koati kótuti yúku oro'ókopitínoe. Koati simínóti híxópeovi. Hako iyipáxova kutí'iyea ákoti ítúkapu vékoku ne uhá koeti úti.

¹³ Ya koékuni poe'aínoa iséneu, yusikóne elókeyea yokóvo vo'oku kehá'ineyi Kristu, kuteáti nóvo véko kotívetike koekúti. Yane yupihóvotimakamo elókeyea yokóvo yaneko káxe kotúrupu'ikeokonokumo ítúkeovo hána'iti ihayú'íuti ne Kristu.

¹⁴ Itúkapu apéti koemóke'epitínoe vo'oku héki Kristu, ako yuváti. Koati únati kēku vo'ókuke ne éno ihayú'íuti Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ovo'ó koépitínoe.

¹⁵ Itea ako omótova itúkeovo vo'oku képeki po'inu xâne vikínoke tiú'itike, áko'o itukovo vo'oku yoméxi, áko'o vo'oku ápeya váhere ílike, áko'o vo'oku yopósiki yéxi koekúti xoko po'ínuhiko xâne mani ákoti omotóva yíxivoa.

¹⁶ Itea itukovo vikoti tiú'itike koekúti vo'oku héki Kristu, hako tíyo, itea ihéyu'ika Itukó'oviti koeku itúkeovo Kristu héko.

¹⁷ Vo'oku simóvone kaxena híxópeokono úti ya tiú'iti koekúti, uti xanena Itukó'oviti. Yoko itukovo turixóvoti xoko úti, uti kutípoti Itukó'oviti, námeamo ákoeneye hunókoku ne xâne ákoti akutípoa ne inámati ihíkavoti ílike Itukó'oviti?

¹⁸ Epó'oxo itukovo konokoáti vékea uti tiú'itike koekúti, uti koítovone Itukó'oviti, uti ponóvoti kixoku itúkeovo ikéneke, námeamo ákoeneye hunókoku ne xâne ákoti akutípo Itukó'oviti koánemaka ne xâne vahéréxoti ílike?

¹⁹ Énomone ngó'ino, enepohikone xâne vekoti tiú'itike koekúti ya ahá'inoake Itukó'oviti, yusikóne kuri'okopeovo Itukó'oviti, enepone pahúkoti ápeya uhá koeti koekúti, enepone motokeátimaka kúveovokono, koékumaka yúixeovo itúkea únatinoe koekúti.

5

Nókone itúkea ne inuxínatihiko ílike Itukó'oviti

¹ Kó'oyene anéye injíko'okoake ne inuxínatihiko ílike Itukó'oviti xepákukenoe, vo'oku undímaka inuxínoti ílike Itukó'oviti, koane koati noinjóati yaneko koitóponovo kotíveti ne Kristu, epó'oxo ngaha'ínepoatimakamo yaneko káxe koúrupu'ikeekonokumo itúkeovo éno hána'iti ihayú'uti.

² Itínoe inuxínoti ílike Vúnae, enepone xanena Itukó'oviti yáko iníxinoke, enepone kutí koeti su'úso oposíkoti koyonoáti, hivá'axa koúkóponeovo ikéneke Vúnae. Haina vo'oku pohu itúkeovo itíkovo, hainámaka mitatahí keyêitike, itea itíka ya usó kéyeyi, kuteátimaka ahá'inopi Itukó'oviti itíki. Hákomaka itukóvo vo'oku itúkeovo nemúkope tiúketi, itea itíka vo'oku usó kéyeyi itíki ílike Itukó'oviti.

³ Hákomaka kepayásokovo, kehá'ati itíkivo pahukoáti ne pónepike Vúnae iníxinoa ílike, itea itíkapu xâne motováti hókeokono kixoku itúkeovo ya xapákuke po'ínuhiko kutípoti Jesus, enepohikone hivó'oe ikéneke Vúnae koeku iníxinoa.

⁴ Yoko enepo aukápapu ne Inuxínoviti koati payásoti ya uhá koeti po'ínuhiko inuxínoti xâne ílike Itukó'oviti, apétimo kutí koeti koati uhé'ekoti kóroa, némoepo, ákotinemo ipúpa'ixeaku, yupihóvotimaka unáko.

Po'ínuhiko ílko'okoake Péturu ne hokoti Jesus

⁵ Kó'oyene anéyemaka injíko'okopike, itínoe inámatiko xâne. Hako kepayásokinova ne xuvé'eti ya ílike, itea tíyahiko. Énomonemaka ákoeneye ákoyea kepayásakinapukoko, vo'oku okópa Itukó'oviti ne kapayásokovoti, itea kóseana ne ákoti kapayásakapu.

⁶ Hákoikopo kepayásokovo itea ikélíhuxapu opékuke xunako pe'u vo'u Itukó'oviti, ínamo kapayásakapi simapúne koati kaxéna.

⁷ Kirí'aka Itukó'oviti ne uhá koeti yónoheixoku iséneu, vo'oku itínoe kátarae.

⁸ Itíkapumaka éxoti kixoku itúkea isóneu ya uhá koeti koekúti. Hako kutí kè imokoo koyêti, itea itúkapu iyukóvoti ne iséneu vo'oku enepone Ndeápu, yanáne, anéko xíririkuke ayákukuixepinoe, kuteáti koeku líyaum íxomo ené'ixovo oposíkoti níka, kahá'ati íkorokeopi.

⁹ Konókoti yokópi ya títiu kéyeyi kívivo Itukó'oviti, yexoáti ákoyea péhuxapu víki tiú'itike koekúti, itea itúkeovo vékokunemaka po'ínuhiko úti xoko Kristu kurivókokoxovotine xâne po'íkehiko poké'e.

¹⁰ Yoko Itukó'oviti, enepone úkeaku uhá koeti seanákoti, enepone ihaxíkópitimaka ya xoko Kristu kehá'ineyi ya natíxokuke itúkeovo hána'iti ihayú'uti ákotinemo hunókoku, ikénepoke víki tiú'itike koekúti ákoti koati umó'yeya, porexópitinoemo itíkivo úsotine yoko títiu koyêti ikeneke, koane koxunákovitimo yoko koxuhévekovitinoemakamo ikéneke.

¹¹ Itúkapu énomone payasô oukeke uhá koeti koekúti ákotinemo hunókoku. Énomoneoxo ákoeneye.

Hunókoku yútoe Péturu

¹² Enepora kalihú koeti yúndoepinoe, évengoa xoko Síla, enepone po'inu úti xoko Kristu, íninjone itúkeovo koati motováti kúveovokono ikéneke Vúnae. Yundóxinoake rá'a, ngaha'ati ngóuhepekoepa ne iséneu ikéneke Kristu, koane ngoyúhoipinoe itúkeovo kaná'uti seánakovi Itukó'oviti ra yúndoepini. Énomone yávaheixa ákoti yaukápapu ikíni.

¹³ Enepohikone xâne noívkokoemaka Itukó'oviti kuteáti itínoe, enepohikone íhae pitivóko ínzaunopinoe Mbabíloea, yúhoikopinoe. Koane yúhoikopinoemaka Márku, enepone kutí ngxixone nje'éxa ikéneke Itukó'oviti.

¹⁴ Yíhaikaka, siunoné kixekókoti kuteâti kixókokoku yúhoikeokoko ûti tokopókoko ûti, imeâtinoe sasá'ikoke iséneu, itínoe kopo'ínukokoti xoko Kristu. Itúkapu úhpetike isoneûti yóvoheixo, uhá ketínoe kutípoti Kristu. Hunókokune.

2 PÊTURU

Pí'ape koyuhópeti páhoe Pêturu

Enepora koyuhópeti, yutóxinoake Pêturu, koati okópoti ihíkavoti ákoti akaná'u itohíneoti xapákuke hokotíhiko Jesus.

Ápe xâne kaxénake Pêturu ihíkaxoti imokóvokutike ákoyeamo aúkapapu ne Jesus. Itea éxokoa Pêturu ne kutípotihiko Jesus itúkeovo vo'oku yupíheovo ákoyea ímaxapa Itukó'oviti kúxoixea ne xâne kutípea Xe'éxa koane kuríkoepa ne pahúnevo ko'ókorinoko aúkopeovo Jesus.

Enephohikoneko xâne kopové'akoti íhikaxea, aínovomaka koesáyu'ixoti kixoku itúkeovo, yuixóvoti itúkea váhere úhepune múyo, koane koesáyu'ixea isóneu po'ínuhiko xâne vo'ókuke. Koyúho Pêturu ípíhophoneamo Itukó'oviti ne xâne kuteâti. Íxiko'okoamaka Pêturu neko kutípotihiko Jesus kóxuna'ixeovo ikéneke Vúnae, koane itúkeovo kuri'ókovatihiko tukú koeti aukápapu ne Jesus, motovâti itúkeovo sasá'tihiko nonékuke Itukó'oviti yaneko káxe aukápapune Jesus.

¹ Yundóxinopinoe, undi Simaum Pêturu, undi ovoxe Jesus Kristu koane páhoemaka koyúhoyea emó'u xapa xâne. Mbahúkinopeano ra koyuhópeti, ítínoe kuvóvoti Vúnae kuteâtimaka úti, inixeâtinoo itúkeovo koati hána'iti itópoinopike ne kívivoa, kuteâtimaka koeku vínixone yané kúveova úti. Koati vo'oku ponóvoku ne ítukeinovi Itukó'oviti, enepone kuvóvone úti, yoko Jesus Kristu, Koitóvoviti, kó'inokeneye.

² Kaúkapaínapinoe Itukó'oviti hána'iti seánakopi yoko úhepeti isoneúti ukeâti xokóyoke, ya koeku yukóponi yéxi Itukó'oviti koánemaka Vúnae Jesus.

Ahá'inoa Itukó'oviti ne xâne koeku itúkeopeovo xe'éxapone

³ Kousokinovea Itukó'oviti ya hána'iti xunáko ne uhá koeti nókone úti ikéneke, motovâti ápeya inámapoti koéopku úti ikéneke, koane motovâtimaka vitúkeovo xâne teyoâti ya uhá koeti vekoku úti. Kó'inokeneye, koati vo'oku véxea Itukó'oviti, enepone íhaxíkovi hókéa úti, kaha'aínovitimaka vitúkeovo éno hána'iti íhayú'iuti kuteâti itúkeova. Koati kousókinovitimaka uhá koeti nókone úti ikéneke, motovâti ápeya vitípanevo kuteâtimaka ítipanevo.

⁴ Koeku kó'iyeaneye, anéye yuhó'inovi Itukó'oviti, koati yuhôti ákoti aukápapu ikéne yupihóvoti unáko, yupihóvotimaka vínixea hána'iyea ne itópoinovike. Koati vo'ókuke neko yúho ákoti aukápapu ikéne, kutí'ino apêti xoko úti ítipanevo kixóvoku ne Itukó'oviti, kutí'inokemaka viteóvati ne vahérévokoti yara kúveu mêm koesáyu'ixoti xâne, enepone uhá koeti kó'iyeeovoku váhere aha xâne itúkea.

⁵ Kéxuna'ixapuikopo ikéneke Itukó'oviti, maka xané íxane ítipenevo ne kívivo Itukó'oviti. Kene ne ítipenevo, xané íxanemaka ne kaná'uti exóneti íhae xoko Itukó'oviti.

⁶ Kene ne kaná'uti exóneti íhae xoko Itukó'oviti, xané íxanemaka ne yéxi seyá'íkopivo. Kene ne yéxi seyá'íkopivo, xané íxanemaka ne ákoyea kemúya'íka iséneu héki Vúnae. Kene ne héki Vúnae ákoti kemuyá'íka iséneu, xané íxanemaka ne tíyi Itukó'oviti ya uhá koeti kixeku ítkivo.

⁷ Kene ne tíyi Itukó'oviti ya uhá koeti kixeku ítkivo, xané íxanemaka ne kutí kixi koati pe'ínu ne po'ínuhiko úti xoko Jesus. Kene ne kutí kixi koati pe'ínu ne po'ínuhiko kutípoti Jesus, xané íxanemaka ne ákoyea omótovo yokovo uhá koeti xâne.

⁸ Vo'oku enepo akoéneye kixeku ítkivo, epó'oxo enepo keukápana ké'iyineye ikéneke Vúnae, ákomo ítikapu xâne ákoti ítone ítukea koane ákotimaka ého ikéneke.

⁹ Itea enepone xâne ákoti akoéneye, kutí koe komítiti. Poéhane ákoti ahikápu ínixo, epó'oxo inótovane okóvo sasá'ipeane ne pahúnevo yanekóyoke.

¹⁰ Yapásikaikopo inamá'axoyea yixóva ra koekútihiko, ítínoe mbo'ínu xoko Vúnae, motovâti í'yeye kóyeyea ítkivo koati íháxiu Itukó'oviti hókéa, koane noívokoemaka yonópea xokóyoke. Enepo yakoéneye, ákomo itévokiku hó'eke úti.

¹¹ Epó'oxo énomonemakamo kutí'ino yupihóvoti unátiyeamo kêku sípa natíxokuke Vúnae Jesus Kristu Koitóvoviti, enepone ákotinome hunókoku natíxea.

Yutóxinoake Pêturu ra koyuhópeti

¹² Énomone kutí'ino usó ngoyêti íxómoyea ngoyúhoinopeano ra koekútihiko, motovâti ákoyea inátapa yokóvo, upánini yéxoa kaná'uko ne íhikavoti némoenenoe, koane títi kéye ákoyea kiríka héki.

¹³ Koêkuiko ámbeyea yáye yara kúveu mêm, koati ininjôati itúkeovo ponóvoti ngóyukea iséneu, nzuvo'óxopitinoe puyákoponeova yokóvo ra koekútihiko.

¹⁴ Vo'oku énja yé'exeovone imbúhikopeaku yara kúveu mêm, vo'oku kouhupu'íkinonoane Vúnae Jesus Kristu.

¹⁵ Koati ngoxuná'ixovoti nzuvó'oxeopinoe, maka ákoyenemoye puyákoponeova yokóvo uhá koêti ra koekúti ike mbihópine xoko Itukó'oviti.

Koati kaná'uti ra emo'u Itukó'oviti

¹⁶ Yoko enepo koyuhó'inopeano eúi, ûndi yoko nza'ínehiko, koêku ra hána'iti xunako Vúnae Jesus Kristu yoko aúkopovopemo, haina koyúhóti uti íhikauvoti itúkohiu xâne ya éxeako ítea, koati noíxone vúke nê'e itúkeovo koati hána'iti íhayú'uti.

¹⁷ Vo'oku koati Itukó'oviti, Há'a, kapayásokoa exókoviti itúkeovo êno hána'iti íhayú'uti yaneko inú'ixeaku emó'u xoko óvoku vanúkeke ákoti kuteâti úhe'ene. Énomone ne yúho koêti: "Eneporâ'a, énomone Nje'éxa ákoti omotóva ongóvo, porexónuti hána'iti elókeko ongóvo" kôe.

¹⁸ Kámoa úti neko emo'úti inu'íxoti vanúkeke yaneko kaha'ínea úti ne Vúnae yane sasá'iti vóvoheixoku oúkeke ne hána'iti mopô.

¹⁹ Énomone kutí'ino iyúseoti motó'iyeoiva kutípea úti ne yuho porófetahiko mekúke koyuhóati koêku ne koekútihiko simóvotine kó'oyene. Yoko koati únatimo kékunoe iveváki yúho, enepone kuti koeti yúku kouhápu'ikoti xapa hahákuti tukú koeti simapúne neko káxe aukápapu ne Kauhápu'íkopitinoemo, enepone kuti koeti koêku ne pú'iti hékere xánena íhâroti.

²⁰ Itea inúxoti ya uhá koêti, konókoti yéxinoe ákoyea ápahuina emo'u porófeta yutoxóvoti emó'uke Itukó'oviti itúkovo isoneú kíxone porófeta.

²¹ Vo'oku enepone yutoéti emó'uke Itukó'oviti koyúhóti koêku ne ávoti simápu kaxéna, ako ápahuina ukeâti ya isóneuke xâne. Itea ápe (sasá'iti) hóyenhiko éxokoake Itukó'oviti ahá'inoa koyúhoyea, enepohikone kouhápu'íkinoakemaka Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti áha koyúhoyea.

2

*Koêkumo ne ákoti itukapu kaná'uti páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u
Njú 3-16*

¹ Kuteâti koeku ápeyea xâne mekúke koyúhóti ápeyea kouhápu'íkinoake Itukó'oviti koyúhoyea xapákuke xanéhiko ítea ákoti akaná'u, énomonemakamo koéneye xepákukeneoe ápeyeamo xâne kuteâti. Itea ôriti iyúseyea koêku ne íhikauvoti íhikaxone itúkeovo iyonópati ípíhóponovokutike ne xâne hokoâti. Muhíkóvatimo íhikaxeahiko ákoyea akána'u ne Vúnae, enepone porexópioati ésa'i itúyoea pahúnevo. Yoko énomonemo kutí'inoke simó koatimo ne ípíhóponeokonohiko.

² Enómo xâne hokoâti yane váhere kíxoku itúkeovo, enepone sikovó kó'iyea itúkea váhere úhepune mûyo. Yoko vo'ókukehiko, enómo xâne koemóke'eati ne kaná'uti kíxovókuti hó'e úti.

³ Koane vo'oku íxómoyea ípúpákinohiko isóneue kahá'ayea enó'iyea apeínoati, apêtimo íhikaxeopikenoe, itukohí kíxone, kahá'atihiko íteopínoe yoko itúkeopi íhikau. Kutí ketinemo váneu nê'e, ítonehiko yane ákoti akaná'u yúho. Itea mekúne kousokinokonohiko ípíhóponeokono ípíhóponovokutike. Yoko ákomo íteovaku neko kíxópokonokumo.

⁴ Hanemo koéneye kuteâti kíxoaku Itukó'oviti ne ánjuhiko pahukóvoti nóvo ákoyea okóseana. Kuríkóahiko xoko koitoponeovoku kotivéti ika'ó koyéti xoko êno upénoti uhóro ínati haháku, kuxoâti ne káxe éxokopeakumo Itukó'oviti yonópokumo ne uhá koeti xâne.

⁵ Ákomaka okóseana Itukó'oviti ne váherehiko xâne mekúke. Poéhane Nôe koítovo, enepone koyúhóti xapa xanéhiko kónokea pónea kíxoku itúkeovo. Yoko koítovamaka Itukó'oviti ne po'i seti koeti xâne yaneko pahukôa koínikea ne kúveu mêum, koupá'ixoti xanéhiko váhere kíxoku itúkeovo.

⁶ Koane heu-heú kíxoá Itukó'oviti uké'exoepea neko váherehiko xâne ovâti neko pitivókohiko mekúke íhaxoneti Sódoma yoko Ngómora. Poéhane épouxa írikóvo, exókoati Itukó'oviti kíxanemoye ípíhóponeo ne uhá koeti xâne itúkoti váhere.

⁷ Itea koítovo Lô, hóyeno ponóvoti kíxoku itúkeovo, íkotívexoatimaka isóneuke kíxoku itúkeovo neko váhere xanéhiko ákoti teya Itukó'oviti, enepohikone sikovó koyétihiko itúkea váhere úhepune mûyo.

⁸ Vo'oku koati hóyeno ponóvoti kíxoku itúkeovo ne Lô, kotiveâti isóneuke ne kámone yoko noíxone itukovo káxe vo'oku váhere kíxoku itúkeovo neko xanéhiko kúrivokoevo xoko ípuxovoku.

⁹ Iyúseoneikopo éxea Vúnae koíteovo xâne teyoâti yane kotivéti koekúti vékoku, koane haxá kíxeamaka ne váherehiko xâne, kuxoâti símeovo kaxena éxokopeakumo Vúnae yonópoku ne uhá koeti xâne.

¹⁰ Áko'oneoxomo ne xâne yuixóvoti itúkea váhere úhepune mûyo, koane koekútihiko yupihóvoti ákoyea aúmati, enepohikone ákotimaka teyâ ne payásotihiko ya utíke mani nókone téyea úti. Ainóvotimaka xâne ákoti kamâ, xúnatimaka isóneue ípihea tumúne koêkuti áha itúkea, koane áhatimaka kapáyasokinovo po'ínuhiko xâne. Ákomaka píka íhákea ne koati hána'iti teyonétihiko, nókone téyea úti.

¹¹ Muhíkinova ne ánjuhiko, enepone yupihóvoti itúkeovo xúnati koane payásoti ya utíke, ako íxaneye yúho nonékuke Itukó'oviti koyuhoâti motókeyea ípíhóponeokonohiko ne xâne íhákone nekóyohiko.

¹² Itea enepohikone xâne ngxínopike vahehéxoti kixoku itúkeovo, koati kuteāti hó'openohiko íhae hói ákoti isóneu, hokotíhiko koèkuti iyónoaku áha. Yoko kuteati ápeinoke hó'openo íhokeokono yoko koépekeokono, koánemaka nekôyohiko. Koati ainóvothiko koemóke'eti koekúti ákoti exína isóneu koèku, ep'óxo kuteāti hunókoku ne hó'openohiko namukókono, énomonemakamo koéneye hunókoku nekôyohiko kurikákana ipihóponovokutike.

¹³ Enepone námpone vo'oku váhere ítuke, hará'amo, váherexinokonomaka ítuke hunókokuke. Koati úhepetinoahiko ítúkea váhere úhepune mûyo, muhíkova ya káxe. Enepo ainóvokoxovopinoe he'uxínovonoe níki, puyakóponovomaka yokóvo ivókinovovi Vúnae, kutí koéhiko íhomúyoti koane isayúnevoti híyeuke koati sasá'iti koekúti enepo kaha'ínepinoe, koeku ítúkeovo xâne ákoti saya'íkeapu ítúkea váhere áha kíxeova.

¹⁴ Enepohikoné'e, ako ita noíxene sêno ákoti akahá'a ítúkea váhere áha xokóyoke. Ako momí'iyeeaku ítúkea váhere. Koati ahúkotihiko ya ítea po'ínuhiko xâne ákoti koati tiú'iko ikéneke Vúnae. Aínovomaka xâne ipupákinoti isóneu kahá'ayea enó'iyea apeínoati. Koati motokeāti yonópa ipihóponovokutike.

¹⁵ Aínovomaka itavókeati ne kaná'uti xêne, hokópoti kixoku ítúkeovo Mbaláum, xé'a Mbêo mekúke, enepone usó koyêti ítúkea váhere motovâti namúkea tiúketi.

¹⁶ Itea sayá'ikokono né'e yanekôyoke vo'oku váhere ítuke. Poréxoa Itukó'oviti ne péyo njuméntu koyúhoyea kuteāti koeku úti, uti xâne. Énomone saya'íkoo, puinoati ítúkea áha, enepone kutí koeti kixoku ítúkeovo xâne ákoti isóneu.

¹⁷ Enepohikone xâne ngxíxene xepákuke, kutí koe uke úne itikóvotine. Kutí koémaka kapási kayápaé xúnati ihunóvoti. Koati kousókinoinatine Itukó'oviti yonópokuhikomo xapa éno hahákuti ipihóponovokutike.

¹⁸ Kutí koéhiko koati ahúkti ya koyúhoyeake, itea ako ítópoinoke xâne neko yúho. Itóhiko po'ínuhiko xâne hokópea kixoku ítúkeovo vo'oku poréxeahiko sikovó kó'iyea ítúkea váhere úhepune mûyo yoko koèkuti váhere ahápinovo. Yoko énepohikone xâne ítone, ainóvoti maní ínati ipuhíhikopea xapákuke xâne ovóheixoti pahunévotike.

¹⁹ Ítinokonoke nekôyohiko, vo'oku koyúhoínokono ákoyea ítóp'oviti, uti xâne, vitúkea koèkuti vâha vitúkea. Yoko ínípono neko kixotíneye yúho, ainovo xâne kutí koeti akaúti opékuke xunáko ne váhere kixovókuti. Vo'oku koèkuti koekúti ito'óviti, uti xâne, uti kutí koeti akaúti opékuke xunáko né'e.

²⁰ Énomone ngó'ino: Enepone xâne éxoti Jesus Kristu, enepone Vúnae yoko Koitóvoviti, koane iteóvati ne xunako váhere kixovókuti yara kúveu mêm vo'ókuke, enepo kayukápapu yane váhere kixovókuti, koati yupihóvotinemoko koèku hunókokuke ya inúxotike.

²¹ Vo'oku unatíne ákoyeani éxa koèku ne kaná'uti xêne íhíkaxoviti ponea uti vitúke, yaneko turíxea hókea ina kayukópovo ikéneke, itavókopeati ne sasá'iti íhíkavuti páhoenoví Itukó'oviti, íhíkaxokonoke.

²² Enepone xâne koetíneye kixoku ítúkeovo, koati kousókoati xokóyoke ne kaná'uti kixonéti koéti: “Káyukopinovomaka tamúku níkópea ne oévo” koáne “káyukopovomaka ne ahiúti kúre komótekexoepovo xapa yomómo” koéti.

3

Koèkumo yuho xanéhiko tumúneke káyukopovope Vúnae Jesus

¹ Ítínoe ákoti omotóva ongóvo, pí'apene yúndoenopinoe rá'a. Ya uhá koéti ra pí'ati yúndoenopi, ombósiko ngxíxoku íxómoyea ngóyukoa ne sasá'iti iséneu koeku nzuvó'oxeopinoe puyákoponeova yokóvo ra koekútihiko,

² motovâti ákoyea ínátapa yokóvo yúho neko koati sasá'itihiko porófeta koyúhote emó'u Itukó'oviti mekúke, koánemaka ne páhoenoví vitúkea ne Vúnae yoko Koitóvoviti. Énomone ne íhíkavuti íhíkaxone ápostuluhiko, enepohikone páhoe Jesus xepákuke.

³ Inúxotike, tumúneke símeovomo hunókoku ra mêm, konókoti yéxi ápeyemo xâne émoketihiko, yuixóvoti ítúkea váhere úhepune mûyo.

⁴ Haramo koe yúho koémoke'eyea aukopovope Jesus: “Koyúhopepo káyukopeovomo. Ná'ikopo? Vo'oku ukeátine iná ivohíkovo neko voxúnoekene, kóyeanone kóyeku ne uhá koeti koekúti kuteāti koèku iná apê” koetíhikomo.

⁵ Kó'inokeneye ne yuhómo, akó'oti akahá'a puyákoponeova okóvo rá'a: Koati mékutine ápe ne vanúke koánemaka ra poké'e. Itea inúxotike, ipúhikea úneke ra poké'e koane yane ítxoepovoko ne úne, ápene ne movó'iti poké'e iná pahúkôa Itukó'oviti ápeyaa.

⁶ Ákomaka puyákanapa okóvo nekôyohiko uké'exeokono ra kúveu mêm yaneko mekúke koiníko éno úne.

⁷ Kene enepora vanúke koáne ra poké'e apêti kó'oyene, koati hoenáxokonoti oró'okeokonomo ya yúku kuteátimaka páhoe Itukó'oviti kó'iyeanemoye. Koati kuxokónoti símeovo kaxena

éxoekakumo Itukó'oviti yonópokumo ne xanéhiko váhere kixoku itúkeovo, pahukákanahiko yonópea ipihóponovokutike.

⁸ Itínoe mbo'ínu ákoti omotóva ongóvo, ako yusíka inótoyeova yokóvo rá'a: Ya xoko Vúnae Itukó'oviti, kutí koe póhuti mili xoénae ne póhuti káxe. Kene póhuti mili xoénae kutí kóe póhuti káxe xoko Vúnae.

⁹ Haina koukóponoati Vúnae ne kaxena káyukopovo, enepone koati yuhóti yuhó'inovi yanekóyoke. Haina ko'okóriti itúkea neko yúho, kuteáti isóneumo po'ínuhiko xáne, itea koati yupihóvoti ákoyea ímaxapa kúxoixeopinoe, puváti ápeyea xáne pihópotimo ipihóponovokutike, kaha'aínotimaka uhá koeti xáne ikótivexea isóneuke ne pahúnevo koane sasá'ipea nonékuke.

¹⁰ Enepone kaxena aúkopovo Vúnae, kutí koetimo símo ne ómevoti. Yaneko káxe, uke'épotinemo ne vanúke xaneáti koati éno hónoti emo'u ipuhókoti. Yoko oro'ókovotimo uhá koeti ováti ne vanúke. Kúteanemakamo kixoku uké'exeokono ra poké'e yoko uhá koeti ováti.

¹¹ Koeku kó'iyeanemoye uké'exeokono uhá koeti ra koekútihiko, yusikóneikopo sasá'ipea kixeku itíkivo koane itíkivo teyoti Itukó'oviti ya uhá koeti koekúti,

¹² koékuiokomaka kíxoixopi símeovo ne kaxena Itukó'oviti, yehákoatimaka símeovo koeku yíxivo itíki ahá'inopi. Yoko simapúne neko káxe, uke'éxopatimo yúku heú koeti ováti ne híyeu vanúke yoko poké'e, koane iturékexotimo uhá koeti vo'oku otúkomo ne yúku.

¹³ Kene úti, uti kutípoti Vúnae, hara kúxo úti ápepeamo inámati vanúke yoko poké'e ovópokuhiko ne ponóvoti kixoku itúkeovo, kuteátimaka koeku yuho Vúnae, enepone koati yuhóti ákoti aukáparu ikéne.

Nókone kó'iyea úti koeku kúxoixopea úti ne káyukopovo Vúnae

¹⁴ Énomone ngíxínopi, itínoe ákoti omotóva ongóvo, kéxuna'ixapu koeku kíxoixi ápeyeakumo ne koekútihiko, maka enepo aukáparu Vúnae, inú'ikapapinenoe ya ákoyea pepákexapu iséneu ikéneke, ákotimaka ovópiku pehúnevo, koane ákotimaka xáne motováti koyúhoyea ápeyea váhere ítike.

¹⁵ Yoko konókoti yéxi ákoinoke ímaxapa Vúnae kúxoixea xáne kutípea, itúkeovo poréxoti xanéhiko oxéne íteova ne pahúnevo, kuteátimaka koéku ne yútoenopi Poúlu, po'ínu úti xoko Vúnae ákoti omotóva vokóvo. Yoko ainóvoti exóneti póneake Itukó'oviti veínoa kíxeaneye yútoe.

¹⁶ Énomone koyúho ya uhá koeti koyuhópeti, yútoe, kuteáti ra yunzó'inopinooe kó'oyene. Ápe koekúti kali tiú'iti éxeokono kixó'ekone ya xapákuke neko yútoe. Enepothikone koekútihiko, kópoe'akoa xáne ákoti exéa koéku, ákotimaka tiú'iko ikéneke Vúnae, kuteátimaka kíxoaku kópoe'akea ne po'ínuhiko ihíkavuti emó'uke Itukó'oviti. Yoko yonópotihikomo ipihóponovokutike vo'ókuke.

¹⁷ Kene itínoe ákoti omotóva ongóvo, koeku yéxinoe ra koekútihiko, konókoti kéhiyanayivo, maka hákone ketávokokono vo'ókuke ne pahukóvoti isoneúti hókone ne xanéhiko ákoti panápu kixoku itúkeovo. Hákonemaka uké'e ne títiu kéyeyi ikéneke Vúnae ákoti kiriká héki.

¹⁸ Itea yapási'ixanoe keúkaponivo yane hána'iti seánakovi Vúnae yoko Koitóvoviti, enepone Jesus Kristu, koane yapási'ixamaka keúkaponivo yéxi nê'e. Itúkapu énomone itúkóvo hána'iti ihayú'iyuti yara koeku kó'oyene, koánemakamo ya uhá koeti káxehiko keno'ókoti ákotinemo hunókoku.

Koékuiokone.

1 XUÂUM

Inúxoti karta yútoe Xuâum, páhoe xapa kutípoti Jesus

Enepora koyuhópeti, koánemaka ne pi'âti oko'ikenexoati, vihaxoa "karta yútoe Xuâum". Ako ipúhika iha Xuâum koatíke yútoe, itea ukeâtinekene "karta yútoe Xuâum" éxeokono. Ápe póhuti Evangelho, enepone inámati ihíkavoti koyúhuti koeku Jesus, yútoemaka Xuâum, koánemaka ne Apokalípisi.

Hara koati áha ne Xuâum koyúhoinovi yara kártana, kónokea ákoyea omótovokoko vokóvo vo'oku ákoyea omótovovi okóvo Itukó'oviti, koane kónokea vónoheixea ya uhapú'itike ákotine váhere kixoku vitúkeovo.

Yaneko káxehiko yutoxôa Xuâum ra koyuhópeti, ápe xâne ihíkaxoti itúkeovo ainóvoti kixovókuti ákoti asasá'i nonékuke Itukó'oviti, ne uhá koeti koêkuti apêti yara kúveu mêum, koêkuti noíxone xâne koane sípoe. Ya isóneunoakehiko, koeku itúkeovo sasá'iti ne Jesus, ako oxéne ápeyea múyo kuteâti muyo úti, uti xâne yara poké'e, inapo hako sasá'iko ne Jesus. Énomone ihikaxinohiko neko xâne ápeyea xunáko ne Jesus pohnu kuti kó'ieya muyo úti ne múyo, ákoti itukapu koati muyôti kuteâti muyo úti, uti xâne pahukóvoti. Kóhiyana Xuâum neko hokoti Jesus, puinoâtihiko kutípea neko ihíkavoti, vo'oku ákoyea itúkapu ukeâti xoko Itukó'oviti, itea itúkeovo ukeâti xoko Okópoti Kristu.

Ápemaka xâne ihíkaxoti ákoyea oxéne sasá'ieya kixoku itúkeovo ne xâne nonékuke Itukó'oviti koeku ápeyeako yara kúveu mêum, vo'oku yusíkoti sasá'ipeane omíxone, itea kóyeane itúkeovo koêkune xâne hókea váhere úhepune múyo koeku ápeyeako yara kúveu mêum. Yane kuteâti isóneunoahiko, ako apásika kóyuseyea kixoku itúkeovo ne xâne. Enepohikone xâne koetíneye isóneu, sikivó koéne ya pahunévotike, po'okoâti itúkeovo pohúneti omíxone xâne itovómo. Kene koxé'u, pó'okoa ákoyea oxéne sasá'ieya kixoku itúkeovo. "Koati kixovókuti íhaene yáye yara kúveu mêum ákoti asasá'i. Ako oxéne ípokeovo" koeti isóneunoa. Itea éxokovi Xuâum itúkeovo koati pahukóvoti nonékuke Itukó'oviti ne xâne ákoti asasá'i kixoku itúkeovo. Ako oxéne sasá'ieya isóneu yoko omíxone ne xâne koeku váherexea kixoku itúkeovo. Ú'uhapu'i kixínovea yútoe Xuâum kónokea sasá'ieya kixoku vitúkeovo koeku hókea uti Jesus.

Koeku Jesus, enepone Kouhápu'ikinoviti koeku Itukó'oviti, Há'a

¹ Hara yundóxinopinove koêku ne kóyekutine ápeyea ukeâtinekene tumúneke ápeyea ra mêum, enepone ominó'oviti inámapoti apéyeati ákotinemo hunóko, enepone Évekoaku Itukó'oviti kouhápu'ikinoviti. Eneponê'e, koati kámone úti koyúhoyea, úndi yoko nza'ínehiko, koane noíxone úti ya vukékuke. Koatímaka komómone úti yoko síp'oe vo'u úti nê'e.

² Kouátata'ixovone nê'e, eneponeko ominó'ovitimaka inámapoti apéyeati ákotinemo hunóko. Noínjoane, koane noíxoanemaka nza'ínehiko, epó'oxo koyúhoane úti koêku ne noíxone úti xokóyoke, koane vetó'okopitinoe koêku neko ominó'oviti inámapoti apéyeati ákotinemo hunóko, enepone ovóheixoti novo xoko Itukó'oviti, Há'a, enepone koutáta'ixinovovitimaka.

³ Enepone noíxonene úti yoko kámonene úti, énomone koyúhoinopinove úti, motovâti poéhayeane visóneu ikéneke Itukó'oviti ákoti vihaxákeakaka. Yoko enepone kó'ieyaneye visóneu, hane úkea xoko poéhayeane visóneu xoko Itukó'oviti, Há'a úti, yoko xoko Jesus Kristu, Xe'éxa.

⁴ Yutóxinoake úti ra koekúti kaha'âti úti yupihovó kó'ieya elókeko vokóvo.

Enepone sasá'iko Itukó'oviti, koati kuteâti koeku uhapú'iti

⁵ Enepone ihíkavoti kámone úti xoko Kristu, enepone koyúhoinopikemaka úti, énomone ne itúkeovo ainóvoti sasá'iti ne Itukó'oviti kuteâti koeku uhapú'iti. Ako hahákuti xokóyoke.

⁶ Enepo vokoyúho poéhapeane visóneu xoko Itukó'oviti ákoti vihaxákea, itea vovóheixoti hahákutike, koati semekékexoti úti, epó'oxo ako vitúka ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti.

⁷ Itea itukapu vovóheixoti uhapú'itike kuteâti koeku Itukó'oviti, koati póhutipone visóneu ikéneke Itukó'oviti ákotine vihaxákeakaka, epó'oxo kasása'ikopane itina Jesus, Xe'exa Itukó'oviti, ne uhá koeti pahúnevo úti.

⁸ Enepo vokoyúho ákoyea pahúnevo úti, koati vaupú'ikopovoti. Áko'omaka xoko úti ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti.

⁹ Itea enepo vokoyúhopinoe Itukó'oviti ne pahúnevo úti, koati motovâti kúveovokono nê'e pónea iteke, koane kousokeamo yúho kotúyopinoveamo, koane kasása'ikopinoveamo ya uhá koeti koekúti ákoti aunáti xoko úti.

¹⁰ Enepo vokoyúhoa ákoyea pahúnevo úti, koati koyuhoáti úti itúkeovo semékenovo'iti ne Itukó'oviti, epó'oxo áko'o xoko úti ne vitúkea emó'u.

2

¹ Itínoe kutí ngíxone nje'éxaxapa ikéneke Kristu, yundóxinopeakenoe ra koekútihiho maka hákone pehukóvo. Itea enepo áva xâne pahukóvoti, anéko epemínoviti xoko Ha'a úti íhae vanúke. Énomone ne Jesus Kristu, enepone ponóvoti kixoku itúkeovo.

² Énomone kasasá'ikopovi ya pahúnevo úti. Yoko haina póhutine pahúnevo úti, itea anékomaka xunáko kasása'ikopea pahúnevo uhá koeti xâne yara kúveu mêmum.

³ Hane véxea vitúkeovoxo xâne éxoti Itukó'oviti, enepo vituká ne páhoenovi.

⁴ Enepone xâne koyúhóti éxea Itukó'oviti itea ákoti ituká ne páhoenovi, koati semékenovo'iti nê'e, epó'oxo áko'o ya xokóyoke ne kaná'uti kixovókuti ukeáti xoko Itukó'oviti.

⁵ Itea enepone xâne itukoáti ne páhoenovi Itukó'oviti, koati heu-heú koeti kousokeovo ya xokóyoke ne ákoyea omótovovi okóvo Itukó'oviti. Hara véxea vitúkeovoxo xe'éxapone Itukó'oviti:

⁶ Enepone xâne koyúhóti óvoheixea inámapotike apéyeati ukeáti xoko Kristu, konókoti pónea kixoku itúkeovo kuteáti koeku Kristu.

Pahúkovi Itukó'oviti ákoyea omótovo vokovo po'ínuhiko xâne

⁷ Itínoe ákoti omotóva ongóvo, haina inámati koekúti ra páhoenovi Itukó'oviti vitúkea yara yúndoenopinoo. Énomone ne kúxoti páhoenovi Itukó'oviti, kémone ukeáti iná kitipónoe Kristu. Enepone kúxoti páhoenova Itukó'oviti ne xâne itúkea, énomonemaka ne kémone yanekóyoke.

⁸ Itea kóyeane itúkeovo inámati yara yúndoenopi, kuteáti koeku iyúseyea xoko itúkeinovi Kristu, koánemaka ya itúkovo, vo'oku tumúne yóno uké'eyea ne hahákuti koeku uhápu'iyea ne koati kaná'uti uhapú'iti.

⁹ Enepone xâne koyúhóti vékea uhapú'itike, itea puvoti po'i xâne, koati hahákutike ovó'iko tukú koeti kó'oyene.

¹⁰ Itea enepone xâne ákoti omotóvo okovo po'ínuhiko, koati uhapú'itike óvoheixo, epó'oxo ako ápahuina koekúti ya xokóyoke ikorókoti po'i xâne.

¹¹ Kene ne puvoti po'ínu, hahákutike óvoheixo. Koati énomone ixomo véko. Ákomaka exa yónoku vo'oku kutí kôe komítiti koeku vékea hahákutike.

¹² Itínoe kutí ngíxone nje'éxaxapa, yundóxinopinoo vo'oku sasá'ipeane pehúnevo vo'oku itúke Kristu.

¹³ Itínoe úsotine hóyeno, yundóxinopi vo'oku yéxi neko kóyekutine ápeyaa ukeátine tumúneke ápeyaa ra mêmum. Itínoe inámatiko xâne, yundóxinopi vo'oku koati iteáti seyá'ikopivoa ne Ndeápu.

¹⁴ Itínoe kutí ngíxone nje'éxaxapa, yundóxinopinoo vo'oku yéxi Ha'a úti íhae vanúke. Keánenoe, itínoe úsotine hóyeno, yundóxinopinoo vo'oku yéxi ne kóyekutine ápeyaa ukeáti tumúneke ápeyaa ra mêmum. Kene itínoe inámatiko xâne, yundóxinopinoo vo'oku xúnati ne iséneu ikéneke Kristu, koane koati óvoheixokune iséneuke ne emo'u Itukó'oviti, epó'oxo iteanoe seyá'ikopivoa ne Ndeápu.

¹⁵ Hako itíkovo xâne ákoti omotóva okóvo ra kúveu mêmum, koánemaka ne kixovókutiya. Vo'oku enepone xâne ákoti omotóva okóvo ra kúveu mêmum, áko'o xokóyoke ne ákoyea omótovovi okóvo Itukó'oviti, Ha'a úti.

¹⁶ Vo'oku uhá koeti koekúti yara kúveu mêmum, kuteáti koeku váhere úhepune muyo xâne, koane íyoevo úke, koane kahá'ayea koekúti kutí'inoke kapayásokovoti, haina ukeáti xoko Ha'a úti íhae vanúke, itea koati íhaene yáye yara kúveu mêmum.

¹⁷ Yoko enepora kúveu mêmum, koánemaka ne uhá koeti kuteáti váhere íyoevo xanéhihokoya, uké'etimo. Itea enepone xâne itúkoti ahá'inoa Itukó'oviti, ákomo hunókoku ovópea xoko Itukó'oviti.

Okópoti Kristu

¹⁸ Itínoe kutí ngíxone nje'éxaxapa, ye'ékone hunókoku ne uhá koeti koekúti. Kémoanenoe símeamo ne iháxoneti Okópoti Kristu. Yoko anéyene kuri'uxeovo ne xâne okópoti Kristu. Énomone véxinoa yé'exeovone hunókoku ne uhá koeti koekúti.

¹⁹ Yoko enepohikone xâne okópoti Kristu, aínovo ipuhíkopeati xapákuke úti, uti hokoti Kristu, itea haináhiko koati kaná'uti po'ínu úti xoko Kristu nê'e. Eneponi itukápaxo, mani anéyetiko xapákuke úti. Itea ipúhikopinokéhiko, motováti iyúseyea ákoyea ápahuina po'ínu úti xoko Kristu xapákukehiko.

²⁰ Kene itínoe, koati ike'íparaxokonoatine ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Énomone uhá ké'ino yéxi ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti.

²¹ Haina yundoxinopitinoe vo'oku ákoyea yéxa ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, itea vo'oku yéxi, koane vo'oku yéxi ákoyea ápahuina semekénovo'iti ukeâti ne kaná'utike kixovókuti.

²² Énjakapea itukóvotiye ne semekénovo'iti? Énomone ne koyuhoâti ákoyea itúkapu Jesus ne Mésiya, páhoe Itukó'oviti koiteovo xâne. Énomonemaka ne okópoti Kristu, enepone koyuhoâti ákoyea itúkapu kaná'uti ne Itukó'oviti koánemaka Xe'éxa.

²³ Uhá koeti koyuhoâti ákoyea itúkapu Xe'exa Itukó'oviti ne Jesus, áko'omaka ne Itukó'oviti ya xokóyoke. Itea enepone koyuhoâti itúkeovo Xe'exa Itukó'oviti ne Jesus, anêkomaka Itukó'oviti, Ha'a úti, xokóyoke.

²⁴ Konókoti óvoheixea iséneuke ne ihíkavoti kémone, ukeâti inâ kitipôa. Enepo aváheixa iséneuke nê'e, yovóheixotimo inámapotike apéyeati ukeâti xoko Xe'exa Itukó'oviti yoko xoko Ha'a úti íhae vanúke.

²⁵ Yoko enepone koati yuhóti koyúhoinovike Kristu ákoti aukárapu ikéne, hará'a, vópeamo xoko Itukó'oviti ákotinemo hunókoku.

²⁶ Enepora yúndenopinioe, koati koyuhoâti koêku ne xâne kahá'ati kátavokepinoe.

²⁷ Itea anéye keúhupu'ikikono ukeâti ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, páhoenopinioe Kristu, ákoinoke okónokovo po'i ihíkaxopiti. Enepone keúhupu'ikikono vo'oku íhikexikonoke koeku uhá koêti ra koekútihiko, koati kaná'uti koane haina semekénovo'iti. Énomonekopo yakútipo, kuteátimaka koêku íhikexikonoke.

²⁸ Kó'oyene itínoe kuti ngíxone nje'éxaxapa, konókoti itúkeovo inámapotike apéyeati ukeâti xoko Kristu yóvoheixonoe, maka hákonemo píkone úti yaneko káxe aukárapu, koane hákonemakamo teyínoke úti, enepone mani kuti'inoke he'oneóvati úti.

²⁹ Koeku yéxi itúkeovo koati ponóvoti kixoku itúkeovo ne Kristu, konokoâtimo yéxi itúkeovo ikó'inamaepomaka Kristu ne uhá koeti xâne ponóvoti kixoku itúkeovo

3

Koêku ne Itukó'oviti koane ikó'inamaepo

¹ Itíkina iséneuke koeku hána'iko ne ákoyea omótovovi okóvo Itukó'oviti, Ha'a úti, víhaxinokonoke xe'éxapone. Yoko koati kaná'uti vitúkeova. Hane ákoino éxa xanéhiko yara kúveu mêum vitúkopeovo xe'éxapone Itukó'oviti, vo'oku ákoyea éxahiko Itukó'oviti.

² Itínoe ákoti omotóva ongóvo, koati kaná'uti vitúkopeovo xe'éxapone Itukó'oviti. Yoko avo iyúsea ne koépokomo úti seápa úti ya xokóyoke, itea enepo aukárapune Kristu, véxoa kutipasí koépeamo úti, vo'oku koati noixópatimo úti kuteátimo koeku kixóvoku nê'e.

³ Uhá koeti xâne apêti kúxone xokóyoke noíxoapeamo Kristu, koati yuixóvoti pónea kixoku itúkeovo, maka itúkapune sasá'iti kuteâti koeku itúkeovo sasá'iti ne Kristu.

⁴ Itea uhá koeti xâne pahukóvoti, koati vo'oku ákoyea ituka páhoenovi Itukó'oviti pahúkinovo. Yoko enepone pahúkeovo úti, uti xâne yara poké'e, énomone ne ákoyea vitúka ne páhoenovi Itukó'oviti.

⁵ Yéxoamaka itúkeovo kotuyópoti pahúnevo úti simínokone ne Kristu yara kúveu mêum. Yoko ako pahúnevo nê'e.

⁶ Uhá koeti xâne ovóheixoti inámapotike apéyeati ukeâti xoko Kristu, ako aváheixa pahunévotike. Kene uhá koeti ovóheixoti pahunévotike, ako aúrapu'inoa koeku Kristu, koane ákomaka éxa.

⁷ Itínoe kuti ngíxone nje'éxaxapa, hako sikévo yaúpu'ikikono. Vo'oku enepone xâne ponóvoti kixoku itúkeovo, koati ponóvoti kuteátimaka koeku Kristu.

⁸ Itea enepone ovóheixoti pahunévotike, koati ovoxe Ndeápu nê'e. Vo'oku ukeátinekene tumúneke ápeyea ra mêum, koati pahúkenavoti nê'e. Yoko énomone simíno Xe'exa Itukó'oviti yara kúveu mêum uké'exoponea itúke ne Ndeápu.

⁹ Uhá koeti xâne ikó'inamaepone Itukó'oviti, ákone aváheixa pahunévotike, vo'oku anêko xokóyoke ne inámati itúkeovo poréxoake Itukó'oviti. Ákone omótova óvoheixea pahunévotike, vo'oku koati xe'éxapone Itukó'oviti nê'e.

¹⁰ Hane éxeokono ne xe'éxapone Itukó'oviti koánemaka ne ovóxehiko Ndeápu: Uhá koeti xâne ákoti oponóvo itúke, haina xe'éxapone Itukó'oviti. Kúteanemaka koêku xâne puvoti po'ínu, hainámaka xe'éxapone Itukó'oviti.

Konókoti ákoyea omótovokoko vokóvo

¹¹ Enepone ihíkavoti kémone ukeátine inâ kitipónoe Kristu, énomone kónokea ákoyea omótovokoko vokóvo.

¹² Ako yusika kuti kó'iyea uti Kâim, enepone itúkoti ahá'inoa Ndeápu yaneko koepékopo áti mekúke. Ná'ikopo koeti koépekino? Vo'oku koati ákoti aunáti kixoku itúkeovo ne Kâim. Kene kixoku itúkeovo neko áti, koati ponóvoti.

¹³ Itínoe mbo'ínu xoko Kristu, hako iyipáxova enepo puvâpi xanéhiko yara kúveu mêmum ákoti éxa Itukó'oviti.

¹⁴ Véxoa ákoyeanemo vanapa ipihóponovokutike, koane itúkeovo xoko Itukó'oviti vonópomo, vo'oku ákoyea omótovo vokovo po'ínu úti. Itea enepone puvoti po'ínuhiko xâne, koati vekoti'iko xêne yonópoti ipihóponovokutike.

¹⁵ Uhá koeti xâne puvoti po'ínuhiko xâne, koati kuteátine xâne koepékoti. Yoko yéxoaneo áko'oyea ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku xoko xâne koepékoti.

¹⁶ Hane véxea ne kaná'uti seanákoti, vo'oku ivókinovovi Kristu yaneko kuri'ó kó'iyea Itukó'oviti kuruhúke vo'oku úti. Yusikónaikopomaka kuri'ó kó'iyea uti Itukó'oviti, vo'oku po'ínu úti xoko Vúnae, motovátimaka huvó'oxea úti.

¹⁷ Enepone apêti apeínoati, itea ákoti okoseâna po'ínuhiko xâne enepo noixôa ápeyea nókone, ná'ikopo kíxoaye ápeyea xokóyoke ne kaná'uti ákoyea omótovokoko vokóvo ukeâti xoko Itukó'oviti?

¹⁸ Itínoe kutí ngíxone nje'éxaxapa, enepone ákoyea omótovokoko vokóvo, konókoti vikána'uxea ya xoko kixoku vitúkeovo, kene haina pohú koyuhó kixoâti úti ya vemó'uke.

¹⁹ Énomonemo iyúseyea vitúkeovoxo hokoâti ra kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti. Énomonemaka iyúseyea úhepeyamakamo visóneu nonékuke Itukó'oviti, vexoâti ákoyea vítukaheapu.

²⁰ Itukovo vexópovoti vítukoheyeovo, ínapoxo hako exôa Itukó'oviti vo'oku éxea uhá koeti koekúti nê'e.

²¹ Itínoe ákoti omotóva ongóvo, enepo vexápapu ákoyea vítukaheapu, ako píkone úti nonékuke Itukó'oviti.

²² Koáne enepo apê vépemoake, yumópovi, vo'oku vitúkea páhoenovi yoko koekútihiko ínixone unátíyeya.

²³ Yoko hara itukóvo páhoenovi, kutípea uti Jesus Kristu, Xe'éxa, yoko ákoyea omótovokoko vokóvo, kuteátimaka koeku páhoenovi vitúkea.

²⁴ Enepone xâne itukoâti ne páhoenovi Itukó'oviti vitúkea, koati inámapotike apéyeati ukeâti xoko Itukó'oviti óvoheixo, koane anêkomaka Itukó'oviti ya xokóyoke. Hane véxea ápeyea ne Itukó'oviti xoko úti, vo'oku Sasá'iti Omíxone pónevike.

4

Véxeake ne kaná'uti koyúhoti emo'u Itukó'oviti koáne ne ákoti akaná'u

¹ Itínoe ákoti omotóva ongóvo, hako kitípo uhá koeti xâne koyuhoâti ápeyea kouhupu'ikinoake Itukó'oviti, itea yapásika yéxi itúkeovo koati ukeâti xoko Itukó'oviti ne yúho, áko'o áko'oyea. Vo'oku éno xâne koyuhóvoti itúkeovo páhoe Itukó'oviti yátikeneye koyúhoponea xapa xâne kouhupu'ikinoake Itukó'oviti, itea ako akána'u.

² Hanemo yéxi itúkeovoxo ukeâti xoko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne yúho: Uhá koeti ihíkavoti koyúhoti íkutipasikoponeovo xâne yara kúveu mêmum ne Jesus Kristu, koati ukeâti xoko Itukó'oviti.

³ Kene uhá koeti ihíkavoti ákoti akoéneye, haina ukeâti xoko Itukó'oviti, itea koati ihíkavoti okópoti Kristu nê'e. Yoko kémoanenoe ápeyeamo kuteâti nê'e, epó'oxo anéyene kó'oyene yara kúveu mêmum.

⁴ Itínoe kutí ngíxone nje'éxaxapa, koati itíponenoe kasása'iupu Itukó'oviti, koane íteanenoe seyá'ikopivoa ne ihíkavoti ómone xâne koyúhoti ápeyea kouhupu'ikinoake Itukó'oviti, itea ako akána'u. Vo'oku enepone ovo'ó koépitinoe, xunané'e ya Satánae, enepone pahúkoti xâne yara kúveu mêmum ákoti éxa Itukó'oviti.

⁵ Enepoihikone xâne ákoti akaná'u, koyúhoti itúkeovo páhoe Itukó'oviti, hane úkea íhae xapákuke ne xâne yara kúveu mêmum ákoti éxa Itukó'oviti. Énomonemaka koyúhoino kixovókuti yara kúveu mêmum. Yoko ivávakea yúho ne xâne ákoti éxa Itukó'oviti.

⁶ Kene koati uti ikó'inamaepone Itukó'oviti. Yoko enepone éxoti Itukó'oviti, ivávako yuho úti. Itea enepone ákoti itukapu ikó'inamaepo Itukó'oviti, ako ivávaka yuho úti. Énomone véxea itukóvotiye ne hokoâti ne kaná'uti ihíkavoti ukeâti xoko Itukó'oviti, koánemaka ne xâne hokoâti ne ihíkavoti ákoti akaná'u.

Ako omótovo okovo uhá koeti xâne ne Itukó'oviti

⁷ Itínoe ákoti omotóva ongóvo, konókoti ákoyea omótovokoko vokóvo vo'oku koati ukeâti xoko Itukó'oviti ne ákoyea omótovokoko vokóvo. Uhá koeti xâne ákoti omótovo okovo po'ínuhiko, koati ikó'inamaepone Itukó'oviti, epó'oxo koati kaná'uti éxea Itukó'oviti.

⁸ Enepone puvoti po'ínu, ako exa Itukó'oviti, vo'oku enepone Itukó'oviti, ako omótovo okovo uhá koeti xâne.

⁹ Éxokovi Itukó'oviti ákoyea omótovovi okóvo yaneko pahúkeaku Xe'éxa, ákoti po'ínu, yara kúveu mêm, motovâti ápeinovi inámapoti apéyeati ukeâti ya xokóyoke vo'oku itukeinovi Xe'éxa.

¹⁰ Enepone koâti kaná'uti seanákti, haína ne itúkeovo utíne ako omotóvo okovo Itukó'oviti, itea koati Itukó'oviti ako omotóvovi okóvo, koane pahúkinovi Xe'éxa poréxopea ésa'í kotúyopea pahúnevo úti.

¹¹ Itínoe ákoti omotóva ongóvo, koeku kó'iyeaneye yupíheovo ákoyea omótovovi okóvo Itukó'oviti, yusikóneikopo ákoyeamaka omótovokoko vokóvo.

¹² Ako noixoâti ne Itukó'oviti, itea enepo hákoti motovókoko vokóvo, koati kaná'uti ápeyea Itukó'oviti xoko úti, epó'oxo koati heu-heú koêti kousokeovo xoko úti ne kaná'uti ákoyea omótovokoko vokóvo ukeâti xoko Itukó'oviti.

¹³ Vo'oku poréxopea Itukó'oviti ne Sasá'iti Omíxone ovo'ó kó'iyevovi, énomone véxinoa nóvoheixeane inámapotike apéyeati ukeâti xoko Itukó'oviti, koane véxinoakemaka ápeyea Itukó'oviti xoko úti.

¹⁴ Noínjoane ne Xe'exa Itukó'oviti, koánemaka ne nza'ínehiko, noíxoanemaka, epó'oxo koyúhoa úti xapa xâne itúkeovo páhoe Há'a úti yara kúveu mêm koíteovo xanéhiko ya pahúnevo.

¹⁵ Enepone koyúhote kutípea itúkeovo Xe'exa Itukó'oviti ne Jesus, koati apêti Itukó'oviti xokóyoke, epó'oxo koati inámapotike apéyeati ukeâti xoko Itukó'oviti óvoheixo.

¹⁶ Véxoa, epó'oxo kutípoa úti ákoyea omótovovi okóvo ne Itukó'oviti.

Koati kixóvokune ne Itukó'oviti itúkeovo seánati ákoti omotóvo okovo xâne. Enepone xâne ákoti omotóvo okovo po'ínuhiko xâne, koati inámapotike apéyeati ukeâti xoko Itukó'oviti óvoheixo, koane anêkomaka Itukó'oviti xokóyoke.

¹⁷ Yanê'e, uha-uhá koetimo kousokeovo xoko úti ne kaná'uti ákoyea omótovokoko vokóvo, ákoinokemo pícone úti nonékuke Itukó'oviti yaneko káxe yuhaíkapavine vo'oku kixoku vitúkeovo. Vo'oku kuteâti kixoku itúkeovo ne Kristu, énomonemaka koéneye kixoku vitúkeovo yara kúveu mêm.

¹⁸ Ako pícone úti koeku ákoyea omótovokoko vokóvo, vo'oku uké'exopo píkea úti ne koâti kaná'uti ákoyea omótovokoko vokóvo. Enepone píkea úti, hane poréxovi pepókexeevo visónu. Yoko enepone xâne pikôti, áko'o xokóyoke ne koati kaná'uti ákoyea omótovo okovo po'ínuhiko xâne.

¹⁹ Hara ákoino omótovokoko vokóvo, vo'oku itúkeovo Itukó'oviti inuxô ákoyea omótovovi okóvo.

²⁰ Enepone xâne koyúhote ákoyea omótovo okovo Itukó'oviti itea puvoti po'ínu, koati semékenovo'iti nê'e. Koeku púvea po'ínu motovâti noíxea, na kíxoaye ákoyea omótovo okovo Itukó'oviti mapini ákoti inixâ?

²¹ Yoko koati Itukó'oviti exókovi kónokea ákoyea omótova vokóvo ne po'ínu úti, koeku ákoyea omótovo vokovo Itukó'oviti.

5

Kúveovo uti Itukó'oviti porexó'ovea víteova ne váhere kixovókuti

¹ Uhá koeti kutipoâti itúkeovoxo Mésiya ne Jesus, enepone páhoe Itukó'oviti koíteovo xâne, koati ikó'inamaepone Itukó'oviti nê'e. Yoko uhá koeti xâne ákoti omotóva okóvo ne Ha'a úti íhae vanúke, enepone ikó'inamakopoviti, ákonemaka omótovo okovo po'ínuhiko xe'éxapone Itukó'oviti.

² Yoko hara véxea ákoyea omótova vokóvo ne po'ínuhiko xe'éxapone Itukó'oviti, ákoyea omótova vokóvo ne Itukó'oviti koane vitúkea ne páhoenovi.

³ Enepone kaná'uti ákoyea omótova vokóvo ne Itukó'oviti hará'a, vitúkea ne páhoenovi. Yoko haina koati tiú'iti koekúti xoko úti vitúkea nê'e.

⁴ Vo'oku uhá koeti ikó'inamaepone Itukó'oviti, ítoa sayá'ikopeova ne váhere kixovókuti yara kúveu mêm. Yoko hane porexó'ovi víteova, enepone kúveova úti.

⁵ Kutí'ikopo itða sayá'ikopeova ne váhere kixovókuti yara kúveu mêm? Énomone ne xâne kutipoâti itúkeovo Xe'exa Itukó'oviti ne Jesus.

Mopó'axo exókoviti itukóvotiye ne Jesus

⁶ Enepone Jesus Kristu, énomone exókopovo itúkeovo kaná'uti páhoe Itukó'oviti yaneko ahíkokono úneke ya íháke Itukó'oviti, koánemaka yaneko ovokóvo itína kuruhúke. Haina pohúneti ya áhikeovo úneke éxeokono, itea koánemaka ya óvokeovo itína kuruhúke. Enepone Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, énomone exókovi kaná'uko nê'e, vo'oku koati kaná'uti ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

⁷ Enepone koyuhó'inoveati koeku kaná'uko ne kixovókuti vo'oku Jesus, mopó'axo (ya vanúke: Itukó'oviti, Ha'a úti, koánemaka ne Kouhápu'ikinoviti koeku Itukó'oviti, Há'a, koánemaka ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Yoko póhutinehiko ra mopo'âti.

⁸ Koane mopó'amaka yâye yara poké'e exókoveati kaná'uko ne kixovókuti): Énomone ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, yoko áhikeokono Jesus úneke yanekóyoke, koánemaka óvokeovo itína ivokínovovi. Yoko enepone mopo'âti, koati póhutinemaka kixó'ekone yane éxokovike.

⁹ Koeku kutípea uti yuho xâne koyuhó'inoviti koeku noíxone, ínapoxo koati motokeâti kutípeokono yuho Itukó'oviti. Yoko enepora yuhó'inoviti Itukó'oviti, énomone ra éxokovike koêku ne Xe'éxa.

¹⁰ Enepone kutipoâti ne Xe'exa Itukó'oviti, éxoa ya xokóyoke kaná'uko ne kixovókuti. Enepone ákoti akutípo yuho Itukó'oviti vo'oku Xe'éxa, kuti kíxoa semékenovo'iti ne Itukó'oviti, ínapo akutípea yúho koêku ne Xe'éxa.

¹¹ Yoko enepone éxokovike Itukó'oviti, harâ'a, poréxeovine inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku, yoko itúkeovo xoko Xe'éxa úkea.

¹² Enepone kutípoti Xe'exa Itukó'oviti, anékone xokóyoke ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku. Itea enepone ákoti akutípoa ne Xe'exa Itukó'oviti, áko'o xokóyoke ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku.

Koêku ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku

¹³ Yundóxinoake ra koekúti, maka yéxane ápeinopinoe ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti, itínoe kutípoti Xe'exa Itukó'oviti.

¹⁴ Hara kutí'inoke úhepeti visóneu yumópeovimo Itukó'oviti: Itukovo vimoâti ahá'inovike ne vépemoake, ákomo ímakerexeapuvi.

¹⁵ Yoko koeku véxea ákoyea ímakerexeapuvi, koati vexoâti itúkinoveamo ne vépemoake.

¹⁶ Enepo áva xâne xepákukenoe noíxoti po'i xâne pahúkeovo, ákoti itukapu pahunévoti ákoti omotóva kotúyopeokono, enepone iyonópoti xâne ipihóponovokutike, yusikóne itúkinoa orásaum, ínamo kasasá'ikapa Itukó'oviti enepo hákoti itukovo pahunévoti ákoti omotóva kotúyopeokono. Vo'oku ápe pahunévoti koetíneye ákoti omotóva kotúyopeokono. Yoko enepo akóéneye pahúnevo ne xâne, ákomo mbahúkapinoe itúkinoa orásaum.

¹⁷ Uhá koeti kixoku vitúkeovo ákoti panâpu, koati pahunévoti nê'e. Itea haina uhá koeti pahunévoti ákoti omotóva kotúyopeokono, enepone iyonópotimaka xâne ipihóponovokutike.

¹⁸ Uhá koeti xâne ikó'inamaepone Itukó'oviti, véxoa ákoyeane ávaheixa pahunévotike. Koáhati koyonoâtihiko Xe'exa Itukó'oviti. Ako íta Ndeâpu koésayu'ixea.

¹⁹ Véxoa vitúkeovo xe'éxapone Itukó'oviti, kene uhá koeti po'ínuhiko xâne, koati xunákoke Ndeâpu óvoheixoiko.

²⁰ Véxoaemaka símeane ne Xe'exa Itukó'oviti yara kúveu mêm. Énomone mihe'ókinovi visóneu véxea ne kaná'uti Itukó'oviti. Koati apêti inámati kixoku vitúkeovo ukeâti ya xokóyoke ne kaná'uti Itukó'oviti, koane ukeâtimaka xoko Jesus Kristu, Xe'éxa. Enepora ngixínopike, énomone ne kaná'uti Itukó'oviti, koane énomonemaka ra inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku.

²¹ Itínoe kuti ngíxone nje'éxaxapa, hako sikévo kétavokikono hekópi po'ínuhiko koekúti ákoti itukápa ne koati kaná'uti Itukó'oviti.

Hunókokune.

2 XUÂUM

Pí'ape karta yútoe Xuâum

Koyúhoa Xuâum yara yútoeke itúkeovo xoko “sêno noífvokoepeone Itukó'oviti yoko xe'éxaxapa” yóno ra koyuhópeti. Êno xâne ihíxaxovati ra emo'u Itukó'oviti inixoâti itúkeovo imokóvokuti yoko ho'uxínovoti ítuke Itukó'oviti imokóvokutike kixó'eko ne “sêno noífvokoepeone Itukó'oviti yoko xe'éxaxapa” koêti. Pohúmea kíxoakune Xuâum íhaxea ya yútoeke ne imokóvokuti yoko ho'uxóvotiya. Itea ápemaka po'ínuhiko ihíxaxovati ne Bíbilea inixoâti itúkeovo koati sêno éxone, yoko xe'éxaxapa ne sêno kíxo.

Enékoa Xuâum ne xanéhiko, yónoku ra koyúhope, kónokea ákoyea omótovokoko okóvo yoko ákoyea akámokenoa ne íhíkavoti ákoti akaná'u, itahíneheotine yara uhá koeti kúveu mêm.

¹ Yundóxinopi, undi Xuâum, undi inuxínoti ítuke Itukó'oviti ya imokóvokutike. Mbahúkinopea ra koyuhópeti, iti sêno noífvokoepeone Itukó'oviti, keánemaka itínoe xe'éxaxapa ákoti omotóva ongóvo vo'ókuke ne kaná'uti kixovókuti véxone íhae xoko Itukó'oviti. Yoko haina póhutine úndi ako omotóvopinoo okóvo, itea koánemaka uhá koeti po'ínu úti exoátine ra kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti.

² Kó'inokeneye, vo'ókuke ne kaná'uti kixovókuti ákotinemo hunókoku xoko úti.

³ Koati nóvohéixokunemo yane uhá koeti únati ítukeinovi Itukó'oviti, Ha'a úti, yoko Jesus Kristu, Xe'éxa, koánemaka yane hána'iti seánakovi yoko úhепetike isoneúti ukeáti ya xokóyoke, kuti'ínoke novóheixoatimo yane kaná'uti kixovókuti hókone úti koékumaka ákoyea omótovokoko vokóvo.

Koati ahá'ínovi Itukó'oviti ne ákoyea omótovokoko vokóvo

⁴ Êno hána'iti elókeyea ongóvo vo'oku ápeyea xi'íxaxapa ndokópone koati yuixóvati hókea ra kaná'uti kixovókuti hó'e úti, kuteáti páhoenovi vitúkea ne Itukó'oviti, Ha'a úti.

⁵ Kó'oyene, ngoyuhó'ínopiti kónokea ákoyea omótovokoko vokóvo. Yoko haina inámati páhoenovi Itukó'oviti vitúkea ra mbáhoenopi, vo'oku énomone neko inúxoti páhoenovi Itukó'oviti vitúkea ukeátinekene iná kutipôa úti.

⁶ Yoko enepone kaná'uti ákoyea omótovokoko vokóvo, énomone ne vitúkea páhoenovi Itukó'oviti. Yoko enepone páhoenovi vitúkea, enepone kémone ukeátinekene iná hekôpo Kristu, énomone ne pahúkó'oviti ákoyea omótovokoko vokóvo.

Koêku ne kopoé'akoti íhíkaxea emo'u Itukó'oviti

⁷ Kó'inokeneye yúndoenopi, vo'oku yupíheovone itóhineheyee xapa xâne kopoé'akexeeati isóneu, koyuhó'inoatihiko ákoyea múyo ne Jesus Kristu kuteáti muyo úti. Énomone koéneye kixoku koyúhoyea ne kopoé'akexoti isóneu po'ínuhiko xâne, enepone okópotimaka Kristu.

⁸ Neíxapunoe, mará'ínamo évakapu neko vítone vitúkea xepákukenoe, yane êno kóxuna'ixeovo úti ítuके Itukó'oviti. Yokóhiyanavonoe, motovátimaka usó koépea uhá koeti némoeponoemo xoko Itukó'oviti.

⁹ Uhá koeti xâne ákoti aváheixa yane íhíkavoti íhíkaxevike Kristu, enepohikone anu'úkoati vo'oku kutípea po'ínuhiko koekúti ákoti itukapu íhíkaxovike Kristu, ako Itukó'oviti xokóyoke. Itea enepone xâne ovóheixoti ya íhíkaxovike Kristu, koati apêti Itukó'oviti yoko Xe'éxa Itukó'oviti xokóyoke.

¹⁰ Enepo áva xâne simópitinoo ominópiti íhíkavoti ákoti itukápa ne íhíkaxovike Kristu, hako íteíkoa ókea yóvokuke. Muhíkova “Aínapo yáko simênu” hako kixéa.

¹¹ Vo'oku koêkuti xâne itaíkoati ókea óvokuke, koati huvó'óxoati yane ítuके ákoti aunáti.

Hunókoku yútoe Xuâum

¹² Mani enó'iko yúndoenopinoo, itea ákone angáha'a pohu yutoxó ngxínopeano, vo'oku ngúxea indóponeopimo. Yane naixákaka úti, ínamo yuhá'íxakaka úti maka yupíhapuneoxo elókeko vokóvo.

¹³ Yúhoikopinoo ra íhae yáye, enepohikone noífvokoepeone Itukó'oviti, pe'ínuhiko xokóyoke.

Hunókokune.

3 XUÂUM

Mopó'ape karta yútoe Xuâum

Enepone xâne yónoku ra koyuhópeti, Ngáyu koéha, hóyeno teyonéti ya imokóvokuti. Iháyu'ikoa Xuâum nê'e, koánemaka po'i hóyeno iháxoneti Ndeméturu. Itea po'i hóyeno koéhati Ndiótterefe, sayá'ikoa Xuâum vo'oku ákoyea aúnnati kixoku itúkeovo.

¹ Yundóxinopi, undi Xuâum, undi inuxínoti ítuke Itukó'oviti imokóvokutike. Mbahúkinopea ra koyuhópeti Ngáyú, iti ákoti omotóva ongóvo vo'ókuke ne kaná'uti kixovókuti véxone íhae xoko Itukó'oviti.

² Enepone koáti émbeminopike xoko Itukó'oviti, iti ákoti omotóva ongóvo, énomone unátiyeamo píhea ne uhá koeti ítike, koane enó'iyeamo xunako miúyo, kuteáti koêku unátiyeaxo kêku ikéneke Itukó'oviti.

³ Koati hána'iti elókeyea ongóvo simohíko ne po'ínu úti xoko Jesus, koyúhóti ítíkivo koáti ikaná'uxoati héki ne hó'e úti, koane koati hekoáti ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti.

⁴ Ako po'i elókeko ongóvo hána'iti ya eyéngoxea koêku ne kuti ngíxone nje'éxaxapa ikéneke Itukó'oviti, itúkeovo koati hokoáti ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti.

Iháyu'ikokono ne Ngáyu

⁵ Iti ákoti omotóva ongóvo, koati únati koekúti ítike. Hane ngíxo vo'oku hivó'oxi po'ínuhiko úti ko'itúkeinoti Jesus. Muhíkova akó'o itúkápu véxone ne po'ínu úti simópti ko'ítuketi ítuke Itukó'oviti, kóyeane hivó'oxi.

⁶ Enepohikonê'e, koyúhópa yáyeke imokóvokutike nonékuke uhá koeti xâne, koêku ne ákoyea omótova yokóvo. Koati únatimo ne kixeku ítike hiva'áxamakamo kuteáti motókeyea kixekononeye ne itúkoti ítuke Itukó'oviti. Énomone ákoeneye ítikeinoá, koeku ukóponea koyúhóponea emó'u Itukó'oviti xapa po'ínuhiko xâne po'íkehiko ípuxóvokuti.

⁷ Koati vo'oku ítuke Jesus píhínohiko yátikeneye. Yoko ako épemahiko xâne ákoti éxa Itukó'oviti huvó'oxea ya nókone,

⁸ kónokinoke huvó'oxea úti, motováti vitúkeovo ha'ínehiko yane koukoponeahiko ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti.

Koêku ne pí'áti hóyeno koéhati Ndiótterefe yoko Ndeméturu

⁹ Ápe kali yúndoe, mbáhoeno po'ínu úti imokóvokutike yáko, itea enepone Ndiótterefe áhati kapáyasokeovo, ako itúkoake neko yúnzo.

¹⁰ Enepo nzimané'e yáko, yunzó'ixootimo vo'oku ítuke, vo'oku koyúhoyea koekúti ákoti aunáti vo'ónguke, ákotimaka akaná'u. Haina póhutine nê'e, itea enepo simohíko ne po'ínu úti xoko Jesus, ako paréxa ókokuya, koane sayá'ikomaka po'ínuhiko xâne imokóvokutike enepo apé kaha áti poréxea ókoku, ina kopúhikopamaka Ndiótterefe ya imokóvokuti.

¹¹ Iti ákoti omotóva ongóvo, hako kitipásea ne xâne ákoti aunáti ítuke, itea enepone xâne ítúkoti únati, ene héka. Enepone xâne ítúkoti únati, koati ikó'inamaepone Itukó'oviti, kene ne ákoti aunáti ítuke, ako exa Itukó'oviti nê'e.

¹² Enepone Ndeméturu, ínixoa uhá koeti xâne itúkeovo koati únati ítuke. Hanemaka kouhápu'ikoa kaná'u yea kó'iyeaneye, enepone kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti ípúhíkoti ya kixoku itúkeovo. Kúteanemaka nóixone úti xokóyoke koane yuho úti vo'ókuke, úndi yoko nza'ínehiko yáyeke. Yoko yéxoa itúkeovo koati kaná'uti ne yuho úti.

Hunókoku yútoe Xuâum

¹³ Mani enó'iko yúndoenopi, itea ákone angáha'a pohu yutoxó ngíxinoepa.

¹⁴ Ngúxoa ákoyeanemo áxu'ikene, noinjópopinimo. Naixákaka úti, ínamo yuhá'ixakaka úti.

¹⁵ Itúkupu úhepetike isoneúti ukeáti xoko Itukó'oviti yovóheixo. Yúhoikopi ne uhá koeti vínikone yáye. Koáne uhá koeti vínikone yáko, pohú pohu íxea yíhoikinonoa.

Hunókokune.

YÚTOE NJŪDA

Xapákuke ihíkaxovati ra Bíbilea, ape inixoāti itúkeovo ati Jesus xoko êno ne Njũda, enepone yutoxoāti ra koyuhópeti, kuteāti koêku xoko yútoe Márku 6.3, koyuhoāti ápeyea áti ne Jesus koéhati Njũda. Enepora koyuhópeti, hane pahúkoa Njũda xapa uhá koèti neko inúxotihiko kutípoti Jesus nóvo, motováti usokó kíxoixeahiko yumópeake ne xâne ihíkaxoti ihíkavuti ákoti akaná'u. Enepora kouhupu'iu Njũda yane yútoeke, kalihanini kutí'iyea yútoe Péturu yane pi'ape koyúhope.

Koati oposíkoati Njũda kóxunakopea ne hokotíhiko Jesus, kaha'aínoati ikó'itukexea uhá koèti ne póneake Itukó'oviti kóxuna'ixeovo ikéneke. Ixíko'okoamaka Njũda neko hokotíhiko Jesus ákoyea akámokenoa ne xâne kopoé'akoti kixoku ihíkaxea emo'u Itukó'oviti, vo'oku koati motokeāti ipíhóponeokono ne xâne koetíneye íhíkaxea.

¹ Yundóxinopinoe, undi Njũda, ovoxe Jesus Kristu, undi po'ínumaka Teáku. Mbahúkinopeanoe ra koyuhópeti, itínoe iháxiupo Itukó'oviti itúkeovo xe'éxapone, itínoe ovóheixotimaka ya ákoyea omótofovovi okóvo Itukó'oviti, Ha'a úti, itínoemaka kótíu'ikone Jesus Kristu ikéneke.

² Kaúkapaínopinoe Itukó'oviti hána'iti seánakovi, yoko úhepeti isoneúti ukeāti xokóyoke, koane ákoyea omótofovokonoe yokóvo.

Yutóxinoake Njũda ra koyuhópeti

³ Itínoe íningone ákoti omotóva ongóvo, ápe inzóneu yundóxinopeanoe kixoku víteovo ya pahúnevo úti koeku vitúkeovo ainóvoti kuvóvoti Kristu. Itea koati ininjoāti ngónokea injíko'okeopinoe kékuna'ixivo ketíxi ra kaná'uti hó'e úti, enepone úsotine ihíkavuti ákotinemo ipakápu, kúreinovi Itukó'oviti, uti kasása'iuvo.

⁴ Kó'inokeneye inzóneu, vo'oku ápeyea xâne anavókokoxovotine po'ínu úti hokoti Kristu, ákoti iyuséa ákoyea itúkapu koati po'ínu úti xoko Kristu. Enepohikone xâne ngíxone, mekúne hoénaxokono itúkeovo ipíhópovovokutike yonópomo. Koati xâne ákoti aunáti kixoku itúkeovo nê'e, kopoé'akoatimaka ne ihíkavuti koyuhoāti koêku ne hána'iti seánakovi Vúnae Itukó'oviti ya xoko Kristu. Enepone sasá'ipea pahúnevo xâne ya seánakovi Itukó'oviti, kópo'e'akoa nekóyohiko, koyuhó'inóti xâne ákoyea yuváti pahúkeovo vo'oku kasása'ikopeamo Itukó'oviti ne pahúnevo. Yane énomone kutí'inoke sikovó koeti itúkea koèkuti váhere úhepune múyo. Ákohikomaka kaha'a íxa koyúhoyea itúkeovo Únae ne Jesus Kristu, poéhane itukóvo kaná'uti Vúnae, éxotimaka koeku uhá koeti koekúti.

Kaha'aínoviti ákoyea vakútea xâne ákoti kayúseapu mekúke

⁵ Hainánóe ákoti yexá uhá koèti ra koekúti yunzó'inopinoemo yarâ'a, itea kóyeane ngahá'ainopi puyákoponeova yokóvo koêku ne xanéhiko mekúke. Koítovahiko Vúnae yaneko veyopá ya poké'exa Ejítu, itea ikénépoke, kóyeane koépekexea neko ákoti akutípoa xapákukehiko.

⁶ Kúteanemaka koêku neko ovoxe Itukó'oviti vanúkeke, enepohikone ánju, ákoti auhépe isóneunoa ne inúxoti kixóvoku itúkinoake Itukó'oviti, enepohikone kuri kixoāti ne inúxoti ímoaku Itukó'oviti óvea. Pahúkoa Itukó'oviti nekóyohiko iká'akeokono ákotinemo ipúhíkopeaku xapa êno koímaiti hahákuti, kuxoāti símeovomo neko êno hána'iti teyonéti káxe, éxákapanemo Itukó'oviti yonópeamo ipíhópovovokutike.

⁷ Kúteanemaka koêku neko íhae Sódoma yoko íhae Ngómora, enepone kúxoti pitívoko mekúke, koánemaka neko íhae kálíhunoe pitívoko oveāti xèrerekuke. Váherexomaka kixoku itúkeovo kuteāti neko ánjuhiko. Enepohikone xâne, aínoo ákoti kayúsea kixoku itúkeovo, itúkoti úhepune múyo xoko xâne ákoti itukapu koati múxone, koane ikóyenoxopeovo hóyeno ne po'i hóyeno. Enepone kíxoaku Itukó'oviti ipíhóponea ya yúku, kixínokeneye itukínoviti íhokoake ne yúku ipíhópovovokutike ákotinemo uké'eyeaku, motovátimaka píkea uti vitúkea váhere koekúti kó'oyene.

⁸ Kúteanemaka koêku ne xâne ngíxínopike kó'oyene kopoé'akoati ne ihíkavuti kutípone úti. Koati aupú'ikopovoti yane ihíkavuti íhíkaxone, enepone pó'okone itúkeovo kouhupu'ikinoake Itukó'oviti. Vo'oku haina pohúneti sikovó koèti yane itúkea váhere úhepune múyo, itea ákomaka téya ne pahúkotihiko xapákuke, koane váherexinoa yúho ne payásotihikoya, enepohikone mani nókone téya.

⁹ Itea muhíkova neko koati payásoti ánju inuxínoviti po'ínuhiko ovoxe Itukó'oviti vanúkeke, enepone koéhati Míke, ako kapáyasakapu yaneko okópo Ndeápu enepo yumopókokohiko vo'oku muyo Muíse iná ivokóvo. Ákomaka váherexina yúho itea: "Itukó'oviti saya'íkapimo" pohu kíxo.

¹⁰ Kene enepohikone xâne kopoe'akoati ne ihĩkavoti kutĩpone ũti, koẽmoke'e uhá koeti koekũti ákoti itapána isóneu éxea koẽku. Kene ne po'ĩnuhiko koekũti éxone, enepone kixoku itũkeovo uhá koeti xâne ákoti ihĩkaxoati, yane koekũtihiko koati kutĩ kixóvoti itũkeovo hó'openohiko ákoti isóneu, koane koésayu'ixopeovo vo'ókuke.

¹¹ Kotĩvetimo koẽku nekóyohiko, vo'oku koati pahukóvoti isóneu kuteãti Kãim mekũke. Ep'oxo vo'oku iyokeovohiko tiũketi, koati ikorókovotimaka pahunévatike, enepone kuteãti pahúnevo Mbaláum mekũke. Koane kuteãti evo Kôre kapáyasokinovo ovoxe Itukó'oviti, koane okópeahiko mekũke, yoko ipĩhoponeokono vo'ókuke, kũteanemaka koẽku ra hóyenhohiko kó'oyene okópea ne kaná'uti ihĩkavoti, koane ipĩhoponeokonono vo'ókuke.

¹² Enepohikone hóyeno, ainovokoxovopinoe he'uxínovo níki, puyakóponovo yokóvo ivókinovovi Vúnae. Ya xepákuke, hane koéneyehiko kuteãti koeku mopóĩ ákoti iyuséa huveóke, kohinókoti ivú'eti enepo hupu'ĩkoa. Ako kalĩhuina pĩkeahiko sayá'ikeokono kaha'ĩnepinoe níki. Poéhane unako koẽku yuixovo. Hanemaka koéneyehiko kapási kayápe ihunóvoti, kuxokónotinini ómea úku. Kutĩ koéhikomaka xuve tikóti ákoti há'i ya kaxénake mani itóvope há'i, ipo'érekotinemaka, enepone koati ákotinemo kuxakána há'i póreu.

¹³ Kutĩ koéhikomaka êno xúnati ovóxokeovo úne ya mar ákoti kayunúkapu. Kene ne váhere kixoku itũkeovo, kutĩ koe êno puváhine pĩpiti koyêti xánena ovóxonovo úne. Koeku kópoe'akeahiko ihĩkaxea hanemaka koéneye, hékere pihohiĩ koêti, ákotine áka xoko koati mani ókoku. Ênomone kouókino Itukó'oviti ne iyónopokonoku xapa êno koĩmaiti hahákuti ipĩhóponovokutike. Yoko ákonemo ipúhikopeakuya.

¹⁴ Eneponeko Enóki, enepone sínguxope ámoripono Ádaum, koati êniti xoénae tumúneke ápepe ra koekũtihiko, koyúhoane kixókonokumo neko xanéhiko ngxixone. Hara koe yúho vo'ókukehiko: "Keno'ókotimo Vúnae Itukó'oviti xané kixoti êno opoókovoti ánjuna, enepohikone sasá'iti ovóxe ihae vanúke.

¹⁵ Simĩnoti yúhoikoponea uhá koeti xâne koane éxokepea yonópokumo. Exókopatimo motókeya ipĩhoponeokono ne xâne vahéréxoti kixoku itũkeovo vo'oku uhá koeti váhere ituke, yoko uhá koeti váhere yúho veĩnoake kapáyasokinovo Itukó'oviti" kôe neko Enóki mekũke.

¹⁶ Koati ainóvoti kapáhakenavotihiko, koane ákomaka aúhepe isóneu. Aínovo sikovó koêti ya itũkea váhere úhepune mũyo. Ako áka koyúhoyea koeku itone itũkea, kapáyasokopovoti. Koati éxotimaka kixoku yúho iyúni'íkea po'ĩnuhiko xâne vo'oku kahá'ayeá ítea ne áha xokóyoke.

Enékeake Njũda ne kutĩpotihiko Jesus

¹⁷ Kene itĩnoe ákoti omotóva ongóvo, puyákanapa yokóvo yúho neko inúxotihiko noĩvokoe Vúnae Jesus Kristu, enepone ihĩkauhiko, páhoe koyúhoyea emó'u xapa xâne yanekóyoke.

¹⁸ Hara koe yúho: "Yaneko káxehiko ye'éxapune hunóko ra mũem, apêtimo koemóke'eati ne sasá'iti kixovókuti, itúkotimaka uhá koeti váhere áha itũkea" kôe.

¹⁹ Ênomone ne xâne haxakéxoti po'ĩnuhiko ũti ya ikéneke Vúnae. Poéhane isoneú kixone hóko, vo'oku áko'o ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti xokóyoke.

²⁰ Kene itĩnoe ákoti omotóva ongóvo, keúkapanapu yara hó'e ũti, enepone yupihóvoti sasá'iko. Itíkamaka orásaum ya xunákoke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti.

²¹ Koane yixapumaka itũkeovo ákoyeake omótovovi okóvo Itukó'oviti ne yóvoheixonoe, koekumaka kixoxi kousokeovomo ne hána'iti seánakovi Vúnae Jesus Kristu, enepone poréxó'ovitim vitóponea apéyeati ákotinemo hunóko xokóyoke.

²² Yokóseana ne xâne ákoti koati xunako isóneu ikéneke Vúnae.

²³ Hivá'axa íteova ne váhere koekũti. Kutĩ íxea viyopãti xoko oró'okovoku yúkuke. Kene ne po'ĩnuhiko xâne, yokóseanamaka, itea yokóhiyanavao ne váhere kixoku itũkeovo, kutĩ kixeãti kopitĩ'iti ipovóti kêtirinayi sipéki n'è'e, pivóãti pehúkiomaka.

²⁴ Koati apêti xunako Itukó'oviti poréxeopinoe ákoyea íkerakapu pahunévatike, koane íseopeopinoemo ya hána'iti elókeko yokóvo, sásasa-sásasa keyêti nonékuke ne hána'iti ihayú'iyuti úhe'ene yoko itĩpanevo Vúnae,

²⁵ poéhanemaka itukóvo koati kaná'uti Itukó'oviti ákoti po'ĩnu, poéhanemaka itukóvo Koitóvoviti vo'oku itukeinoviti Jesus Kristu Vúnae. Itúkapu ênomone ihayú'ikakana vo'oku itũkeovo hána'iti ihayú'iyuti, koane hána'iti natina ũti, ákoti po'ĩnu kuteãti xunáko yoko úhe'ene. Itúkapu ênomonemaka pahukó oukeke uhá koêti, koane ênomone xuná ya uhá koêti, ukeãtinekene tumúneke ápeya ra kúveu mũem, koane kó'oyene, koánemaka ya uhá koeti káxe ákotinemo hunóko. Ênomoneoxo ákoeneye.

Hunókokune.

APOKALÍPISI

Yútoe Xuâum koyuhoâti koêku ne koekútihiko ya káxehiko keno'ókoti

Enepora koyuhópeti, ápostulu Xuâum yutoxôa. Yaneko yutóxeaku, ika'ákovoti ya Pátimu, kalíke poké'e kukúkeke úne, evótikovoti koyúhoyea inámati ihíkavoti omínovike Jesus. Yoko koati yékotenone ne Xuâum yaneko ika'ákokono.

Enepora koyuhópeti yútoe, hara pahúkoa xoko seti koeti imokóvokuti ya Ázea. Enekoâti Xuâum neko kutípoti Jesus yane imokóvokutihiko kónokea koukoponeovohiko ikéneke Jesus, koane ákoyea kamúya'ika isóneu koeku enó'iyea ikoitoponoati kotíveti. Koati apêti nâti ya Róma kuti kixopóvoti Itukó'oviti, pahúkoti xanéhiko ipúyukexinoa. Kohiyánati Xuâum neko kutípotihiko Kristu, puvâti komúya'ikeamo isóneu vo'oku ikoitoponea kotíveti nâti. Énomone yutóxinoa ra koyuhópeti koxunákeatihiko isóneu.

Koyúhoa Xuâum yara yútoe ne kouhupu'ikinoake Itukó'oviti ya kuti koetike hopúne. Éxokoa Itukó'oviti uké'exeekonomo ne xunako Satánae, koane itúkeovo Jesus itô hunókokuke. Koyúhoama ko'iparayeamo inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku vanúkeke ne uhá koeti koukóponovotihiko kúveovo Jesus Kristu.

Enepora yútoe Xuâum, vo'oku kixó'ekoa koekútihiko ya káxehiko keno'ókoti, koekúti mayane he'onóvotiko koeku kó'oyene, óriti éxea yuhoíkoati ra koyuhópeti kixó'ekone. Itéa kóyeane iyúseyea yara koyuhópeti kahá'ainovi Xuâum ákoyea píka úti ne tiú'iti koekúti keno'ókotimo vo'oku itúkeovo koâti hána'iti teyonéti ne Jesus Kristu, pahúkoti uhá koeti po'ínuhiko payásoti.

¹ Eneporara koyuhópeti, yutóxovoku ne koekútihiko kouhupu'ikone Jesus Kristu, poréxoake Itukó'oviti éxokea ovóxehiko. Énomone ne koekútihiko ákotinemo axu'íkene símeovo kaxena koušokovo. Yoko ápe ánjuna Jesus, páhoe éxokea ra koekútihiko xoko ovóxe, enepone Xuâum.

² Enepone heú koeti koekúti éxokokonoke, énomone koyúhopo yará'a, koeku ra emo'u Itukó'oviti koáne ra kaná'uti kixovókuti kouhupu'ikinoake Jesus Kristu.

³ Koati únatimo koêku ne xâne yuhoíkoati ra koyuhópeti, koane kamokénoati, yoko itukoâti páhoenoa ra yutoéti yara koyuhópeti koyuhoâti koêkumo ne káxehiko keno'ókoti. Vo'oku ákone ahíkupu, simóvotinemo kaxéna koušokeovoku ra koekútihiko.

Yónoku ra yútoe Xuâum

⁴ Itínoe mbo'ínu xoko Vúnae ovâti ra seti koeti imokóvokuti ya poké'eva Ázea, yúnzoikopinoe, undi Xuâum.

Itukó'oviti, enepone kóyekutine ápeyea ukeátinekeneye, enepone apêtikomaka yara koeku kó'oyene, koane ákotinemo hunókoku, itúkapu énomone porexópinoe hána'iti seánakopi yoko hána'iti úhepeko isoneúti ukeâti xokóyoke, ukeátimaka xokóyoke ne Sasá'iti Omíxone, enepone seti koeti kixoku kouátata'ixeovo ovóheixoti nonékuke ivátakoku Itukó'oviti natíxea,

⁵ yoko ukeátimaka xoko Jesus Kristu, enepone heú kixoâti koyúhoinovea ne kaná'uti kixovókuti íhae xoko Itukó'oviti, enepone inúxotimaka exépukopo ukópea xapa ivokóvoti, payásotimaka ya uhá koeti po'ínuhiko nâti yara kúveu mêm.

Koati énomonemaka ako omotóvovi okóvo, koane énomonemaka koitóvovi ya pahúnevo úti yaneko ovokóvo itína kuruhúke.

⁶ Poréxovimaka vitúkopeovo óvoku natíxea Itukó'oviti, xâne haxakínovoti sasá'iti ítuke Itukó'oviti, Há'a. Itúkapu Jesus Kristu ihayú'ikokono koane énomone payasó ákotinemo hunókoku. Énomone ákoeneye.

⁷ Keno'ókopotimo xapa kapási nê'e. Noixópatimo uhá koeti xâne, muhíkova neko yuvorókoati. Yane inamo iyaína uhá koeti kó'iyevoku xâne, koekuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêm. Koati kaná'uti kó'iyeanemoye. Koati énomoneoxomo kôe.

⁸ “Undíne itukóvo tûri koane hunókoku ne uhá koeti koekúti” kôe ne Vúnae Itukó'oviti. “Undi ne kóyekutine ápeyea ukeátinekeneye. Undi apêtikomaka yara koeku kó'oyene, koane ákotinemo hunókoku ámbeyea. Undímaka ne apêti xunáko pahúkea oúke uhá koeti apêti” kôe.

Koeku Jesus noixôa Xuâum

⁹ Undi Xuâum, pe'ínunoe xoko Jesus. Kutipasí ngoépinoe ya keitoponivo kotíveti, koáne ya itíkivo xanena Itukó'oviti, koánemaka ya íti víki koêkuti kixékonoku ikéneke Jesus ákoti kemuyá'ika iséneu. Undi iká'aeti ya Pátimu, enepone kali poké'e kukúkeke úne, evóndikokonoti ngoyúhoyea emo'u Itukó'oviti yoko ngouhupu'ikea ne kaná'uti kixovókuti koyúhoti koeku Jesus.

¹⁰ Ya lûmingu, ápe éxokonuke Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, vo'oku koati xúnati njokóyoke nê'e. Apé koéne êno hónoti emo'úti kutí koeti emo'u torombéta oxóvoti, inu'íxoti angéneke.

¹¹ Hara kixónu:

—Yítáxamo koyuhópetike ne neíxonemo, ínamo pehukína ne seti koeti imokóvokuti ya pítivókona Êfezu, koáne ya Êzmirna, Pêrgamu, Tiyátira, Sârade, Filadéufea yoko Laudíseya — kixónune.

¹² Ina na'angéne-xovo ngomomâ ne yuhoíkonuti. Tokononé koane ûnge ne seti koeti íhaku yúku ainóvoti ôro.

¹³ Yoko koati kukúkeke ne íhaku yúku, ápe ne ikútipasikoponovoviti, uti xâne. Enepone hóyeno noínjone, hamá koe ípovo hevékuke. Ápemaka hô'e ainóvoti ôro xa'ákuke.

¹⁴ Hóhopu-hóhopu kóye ne híyeu túti. Kutí koe hopú'iko ne koáti sasá'iti evo'i su'ûso. Kutí koémaka hopú'iyea imatákoti. Kene úke, kutí koe írúmene yúku.

¹⁵ Kene hêve, kutí koe híyá'iti haváva uhá'iti, enepone koati únati haváva ú'uha koyêti veyeatine yúku ánahi. Enepone emó'u, kutí koe emo'u êno hónoti mboo koeti úne.

¹⁶ Yoko ya pe'úke vô'u éxopeke, ápe seti koeti hékere. Ápemaka ipuhíkeati pahákuke kutí koeti êno heú'iti hána'iti pirítai pi'áti tetúkope. Kene ne nône, ú'uhapu'i-ú'uhapu'i kóye kuteáti koeku uhápu'ine káxe ya ítumúkoti.

¹⁷ Noinjoáne, íngorokovone nonékuke. Kutí koene ivongóvotine. Ina ipíhoa ne vô'u éxope njokóyoke, koane kíxeonu:

—Hako píke. Undíne ítukóvo túri koane hunókoku ne uhá koeti koekúti.

¹⁸ Undi úkeaku ne apéyeati ákotinemo hunókoku. Ivóngovo yanekóyoke, itea enjépukopo ungópea xapa ivokóvoti. Ákonemo hunókoku ámbeyea. Enepone ivókeovo xâne koane pahúkeokono ipihóponovokutike, undíne exêa koêku.

¹⁹ Yítáxa uhá kôeti ra neíxonemeku, koáne ra koekúti neíxone yara koeku kó'oyene, koánemaka ra neíxoneikomo.

²⁰ Enepora he'ono'ú koeti'iko kixó'ekone, enepone seti koeti hékere neíxone pe'úkuke vô'um énjopeke, koáne ra íhaku yúku ôro, harâ'a: Enepora seti koeti hékere, hane kixó'eko seti koeti inuxínoti ítukéti xapákuke ne seti koeti imokóvokuti. Kene ne seti koeti íhahihiko yúku ôro, seti koeti imokóvokutihiko kixó'eko —kixónune.

2

Koyuhópeti páhoenkono xâne imokóvokutike ya pítivóko koéhati Êfezu

¹ Ina kixopónumaka:

—Hara ákoe yítóxinoake ne inuxínoti ítukéti imokóvokutike ya Êfezu:

“Hara koe emó'uinombinoe, undi namukoâti ya pe'úkuke vô'u éxopeke ne seti koeti hékere, undímaka íxómati yóno xapákuke ne seti koeti íhaku yúku ainóvoti ôro:

² Ênjoa ne kixeku ítíkivonoe, enepone kixeku ke'ítukeyi ya índukeke ákoyea kemúya'ika iséneu. Ênjoa ákoyea síkó íxea ne váherehiko xâne xepákuke ítúkea áha ítúkea. Ênjoamaka híxépineo ne xâne koyúhóti ítúkeovo mbáhoe itea ákoti akaná'u. Koati yexoâti ítúkeovo semékenovo'ítihiko.

³ Koatímaka ipíhetai tumúne hékinu ákoti kirikâ, koane êno keítoponivo kotívetai vo'ónguke, ákoti ivakápu iséneu.

⁴ Itea anéye íninjone ovópikunoe: Énomone ne ákoyeane akútea kékunoe inúxotike, yaneko ítíkovoikonoe xâne yupihóvoti ákoyea omótovonu okóvo.

⁵ Puyákapapanaoe yokóvo neko inúxoti kêku, motovâti ínixi ákoyeane melíke'eka kó'oyene. Konókoti ikétivexi iséneuke koane ípeki ne kixeku ítíkivo. Yaukápapunoe ítíkopi kuteáti kixeku ítíkivo inúxotike inâ hekónu. Kene enepo hákoti keyúseopovo, neíxapu vo'oku unge'éxoatimo ne ítíkivo kouhápu'ikoti xâne enepo hákoti ípekôa ne kixeku ítíkivo.

⁶ Itea anéye koekúti íninjone unátiyea, énomone ra pívi kixoku ítúkeovohiko ne nikolaíta, kuteátimaka mbúeva.

⁷ “Koêkúti kamoâti, ivávaka yuhó'inoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne xanéhiko yara póhutihiko imokóvokuti.

“Enepone itoâti tarú'uxea uhá kôeti ra tiú'ítihiko koekúti, mborexoátimo níkea há'i ne tikóti yane óvoko nonéti natíxokuke Itukó'oviti, enepone kixó'êkinoviti únatinoe koekúti vítapána ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku xoko Itukó'oviti” ákoe ne yítóenoa —kixónune.

Koyuhópeti páhoenkono xâne imokóvokutike ya pítivóko koéhati Êzmirna

⁸ Ina kixopónumaka nê'e:

—Hara ákoe yítóxinoake ne inuxínoti ítukéti imokóvokutike ya Êzmirna:

“Hara koe emó'uinombinoe, undi túri koane hunókoku ne uhá koeti koekúti, ûndi ne koépeuti yanekóyo, itea enjépukopone ungópea xapa ivokóvoti:

⁹ Énjoa yupíheovonoe keítaponivo kotíveti, koane ákoyea apeínopiti. Itea po'i koèku, itínoe koati énoti apeínoati ya nonékuke Itukó'oviti. Énjoamaka itúkoheya kékunoe ne koyúhohiko itúkeovo júdeu, ikútixapovotihiko koati kaná'uti xanena Itukó'oviti, itea haína. Koatíhiko xanena Satánae.

¹⁰ Hákonoe pikêa ne tiú'iti koekúti víkokuikomo. Xepákukenoe, apétimo kure Ndeápu ika'ákovokutike, kahá'ati híxópeopinoe. Keítaponovotimo kotíveti kúveu yehí koeti káxe. Itea hákomo kemuyá'iko iséneu, muhíkova okonókovo híki pevótike vo'óngu. Yane ingo'íparaxopopitinoemo kutí koeti koati uhé'ekoti kôroa, enepone inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku njokóyoke.

¹¹ “Koèkuti kamoáti, ivávaka yuhó'inoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne xanéhiko yara póhutihiko imokóvokuti.

“Enepone itoáti tarú'uxea uhá koèti ra tiú'itihiko koekúti, ákomo véka ne iháxoneti pí'ape ivokeóvoti, enepone ipíhopenekono ne xáne ákotinemo hunókoku” ákoe ne yítoenóa – kixónune.

Koyuhópeti páhoenokono xáne imokóvokutike ya pitivóko koèhati Pêrgamu

¹² Ina kixopónumaka:

–Hara ákoe yitóxinoake ne inuxínoti itukéti imokóvokutike ya Pêrgamu:

“Hara koe emó'uinombinoe, undi apéti hána'iti píritauna pí'áti tetúkope, koati heú'iteoxo:

¹³ Énjoa ne yóvoku itúkeovo koati óvoku ivátakoku Satánae natíxea, itea kóyeane títiu kéyeyi ingéneke. Ako kurí íxe kívivonu. Ako yaúkapapu ikíni muhíkova koepékokono Ántipa, enepone ovónje koati yuixóvoti koyúhoyea emó'um yanekóyoke ákoti kuri ixá enepo koepékokono yane pitivóko yóvokunoe, enepone koati óvoku Satánae.

¹⁴ Itea anéye íninjone ovópikunoe. Énomone ne ápeyea xáne hokoti ihíkavvoti kuteáti ítuke Mbalâum mekúke enepo exóko Mbaláki kixoku íkorokea íhae Izaráe ya níkeahiko níkokónoti ikó'íparaxokonoke sánduhiko, koane itúkea úhepune múyo xoko xáne ákoti itukapu koati múxone.

¹⁵ Anêkomaka xepákukenoe kuteáti, hokoátihiko ne ihíkavvoti ítuke evo níkoláita.

¹⁶ Ikétivexaikopo iséneuke ne pehúnevo, koane kiríka, vo'oku enepo hákotimo kirikópa, ákomo ingá'akarixapu nzímea xepákuke nzayá'ikoponea ne vaheréxoti ítuke, koane ongópeamaka ya emó'um, enepone kutí koeti hána'iti píritaú.

¹⁷ “Koèkuti kamoáti, ivávaka yuhó'inoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne xanéhiko yara póhutihiko imokóvokuti.

“Enepoihikone itoáti tarú'uxea uhá koèti ne tiú'iti koekúti, mborexoátimo ne koati kaná'uti níkokónoti íhae vanúke, unaétiko koeku kó'oyene, koane mborexoátimakamo kali hopú'iti mopói apéti inámati íha yutoxóvotiya, ákoti exá po'i xáne. Poéhanemo ne namukópati exoám” ákoe ne yítoenóa – kixónune.

Koyuhópeti páhoenokono xáne imokóvokutike ya pitivóko koèhati Tiyátira

¹⁸ Ina kixopónumaka:

–Hara ákoe yitóxinoake ne inuxínoti itukéti imokóvokutike ya Tiyátira:

“Undi Xe'exa Itukó'oviti, undi apéti úke kutí koeti irúmene yúku. Kene njêve, kutí kôe híyá'iti haváva koati uhá'iti. Hara koe emó'uinombinoe:

¹⁹ Énjoa ne kixeku itíkivo. Énjoa ákoyea omótova yokóvo ne po'ínuhiko xáne, koane kívivonuxo. Énjoamaka ípíhi tumúne hékinu ákoti kiriká, koane énjoamaka koèku ne ítikeinonu enó'iyeano yara koeku kó'oyene yaneko iná kitipónu.

²⁰ Itea anéye íninjone ovópikunoe. Énomone ne ákoyea seyá'ika ne hokoti kixoku itúkeovo Njezábe, enepone sêno koyúhohi itúkeovo páhoe Itukó'oviti koyúhoyea kouhupu'ikinoake Itukó'oviti xapa xáne, itea ákoti akaná'u. Yoko yane kixoku íhikaxea, kátavokoa ne ovónjehiko xoko ákoti itukapu anjá'inoa, koyuhoáti ákoyea yuváti ítúkea úhepune múyo ne xáne xoko ákoti itukapu koati múxone. Enepone sêno, koyúhomaka yusíkea níkea níkokónoti ikó'íparaxokonoke sánduhiko.

²¹ Énoñe ngúxea ne sêno ikótivexea isóneuke ne pahúnevo koane kuríkopea, itea ako akáha'a kuríkopea ixómoyea kapine hóyenohiko ákoti itukapu íma.

²² Kó'oyene ingá'árinexoatimo, ngurikoátinemakamo ípeke. Mborexoátimo yupíheovo tiveno koèku, xané ngixoátihiko ne ímaxeovoke, enepohikone koesá'yú'ixoti kixoku itúkeovo xokóyoke. Énomonemo ngíxoaneyé neko xáne enepo hákoti ikótivexoa isóneuke koane hákotimaka kurikópa ne pahúnevo, íhikaxoake sêno.

²³ Ngoepékexeatimakamo xe'éxaxapa. Yane exoátimo xanéhiko ya uhá koeti imokóvokuti indúkeovo exoti isóneuve xáne koane áha ítúkea. Yoko póhutihiko kexé'únue, mborexópopeatinoemo ésa'i ne kixeku itíkivo, yusíkoti únati ítúkeovo áko'o ákoyea aúmati ne ítike.

²⁴ “Itea ákonemo po’inu mbáhoenopinoe itíki, itínoe íhae Tiyâtira ákoti hakâ ne váhere ihíkavoti. Hane ngíxo, uhá ketínoe ákoti exâ koêku neko koekúti yupihóvoti váherexea, enepone iháxoneti ihíkavoti éxone xanéhiko yupihóvoti hókea Satánae.

²⁵ Poéhane émbemopinoe kétiu’ikivo ingéneke tukú koetímo aúngopovope.

²⁶ “Koêkuti itoâti vékea uhá koêti ne tiú’itihiko koekúti koane itoâtímaka itúkea ne mbáhoenoa itúkea tukú koeti hunókokuke, mborexoâtimo éxea koêku ne xanéhiko yara kúveu mêmum ákoti akutíponu.

²⁷ Yoko ákomo íyuhixa natixánéhiko. Hanemo koéneye xunako natíxea, kuteâti koeku xâne katatáhexoti póte ya pulô’i haváva, kalike-kaliké kixoâti.

²⁸ Kuteâti kíxoaku Nzá’a poréxeonu xunakóti mbahúkea xapa xâne, émononemakamo ngíxoaneye ne kutipónuti, enepohikone itoti uhá koeti koekúti. Ínamakamo mbarexâhiko kuti kó’iyea uhápu’ine ne pú’iti hékere xánena ihâroti.

²⁹ “Koêkuti kamoâti, ivávaka yuhó’inoa Sasá’iti Omíxone Itukó’oviti ne xanéhiko yara póhutihiko imokóvokuti” ákoe ne yítoenoa —kixónune.

3

Koyuhópeti páhoenkono xâne imokóvokutike ya pitívoko koéhati Sárade

¹ Ina kixopónuikomaka ne Xe’exa Itukó’oviti:

—Enepone inuxínoti itukéti imokóvokutike ya Sárade, hara ákoe yitóximoake:

“Undi apéti xokóyoke ne Sasá’iti Omíxone Itukó’oviti, enepone seti koeti kixoku kouátata’ixeovo. Anéyemaka ne seti koeti hékere vo’ónguke. Hara koe emó’uinombinoe: Enjo ítike. ‘Enepohikonê’e, ovoxe Itukó’oviti koati koxuná’ixovotihiko itukeke Vúnae’ kixópinoe po’ínuhiko xâne, itea nonénguke, kuti kénenoé ivokóvotine ákotine oko’ítuke.

² Iyikapunoe, kéxunakapa ne koekúti motovâtiko kóxunakoepovo xepákukenoé, upánini kuti kó’iyea muyá’itine kahá’atine uké’eyea. Vo’oku íninjoa enó’iyea óvaku ne ítike nonékuke Únaem Itukó’oviti.

³ Puyákapanapanoe yokóvo neko inúxoti ihíkavoti némoe inâ kamôa. Yaúkapapunoe itíki ne inúxoti kémone. Ikétivexa iséneuke ne pehúnevo koane kiríkapa. Enepo hákotinoemo iyikóvo, kuti ngoetimo ómevoti nzímeopinoe, vo’oku ákonoemo kalíhuina yéxi itukóvotiye óra nzímeamo íngoitoponeopinoe kotíveti vo’oku kixeku itíkivo.

⁴ Itea kóyeane ápeya xâne xepákukenoé yara Sárade ákoti ikapítí’ikapu upánini ákoyea axú’inahiko. Ngaha’ínepoatihikomoe nê’e. Koati hóhopu koyétimo ne ípovo vo’oku koati motokeâtihiko kó’ípovoyea kuteâti.

⁵ “Enepohikone itoâtimo vékea uhá koêti ne tiú’iti koekúti, hóhopu-hóhopu koyétimo ípovo. Ákomo kalíhuina ngotúyopea íha yane koyuhópeti yutóxovoku íha xâne yonópotimo xoko Itukó’oviti. Koane ngoyuhoâtimo nonékuke Nzá’a, koane nonékuke ánjuhiko, enepone ovoxe Nzá’a íhae vanúke, itúkeovo koati kaná’uti hokónuti neko xanéhiko.

⁶ “Koêkuti kamoâti, ivávaka yuhó’inoa Sasá’iti Omíxone Itukó’oviti ne xanéhiko yara póhutihiko imokóvokuti” ákoe yítoenoa —kixónune.

Koyuhópeti páhoenkono xâne imokóvokutike ya pitívoko koéhati Filadéufe

⁷ Ina kixopónumaka:

—Enepone inuxínoti itukéti imokóvokutike ya Filadéufe, hara ákoe yitóximoake:

“Undi sasá’iti yoko kaná’uti. Undi exoâtímaka itukóvotiye ne motokeâti yonópea natíxokuke Itukó’oviti iháxoneti inámati pitívoakona Ndávi. Enepone mínje’oe, ako itoâti exéxopea. Kúteane koêku ne enjéxone, ákomaka itoâti míhe’okopea. Hara koe emó’uinombinoe:

⁸ Heú ngíxoa énjeja koêku ne ítikenoé. Hanêko kuti koeti pahapêti míhe’ó koyêti, ímbihone tímúnekenoe, ákoti itoâti exéxopea. Énjoamaka kalíhuyea ne xináko, itea kóyeane itíki ne emó’um, mbáhoenopi itíki. Ákonoemaka ítikaheapu ákoyea yéxanu.

⁹ Anêko koyúhotihiko itúkeovo júdeu, ikútixapovoti koati kaná’uti xanena Itukó’oviti, itea hane ínzaxeahiko xanena Satánae. Ainóvoti koati semékenovo’itihiko. Enepohikonê’e, indukínoatimo ípúyukexoponeahiko nenékukenoé, maka éxane ákoyea omótovopinoe ongóvo.

¹⁰ Vo’oku yíxivoa itíki ne emó’uinombi mbahukópinoe keúkuponivo ingéneke ákoti kemuyá’ika iséneu, nzuvo’óxopitimo víki ne kotíveti koekúti keno’ókotikomo yara heú koeti kúveu mêmum híxópotimo xanéhikoya.

¹¹ Ákonemo ánju’ikene, aungópovotinemo. Yokóhiyanavo, koane yokóhiyanamaka ne itéponone ingéneke mará’ínamo yévaka ne kuti koeti koati uhé’ekoti kôroa íparaxeopikemo Itukó’oviti sípa ya xokóyoke.

¹² “Enepone itoâti vékea uhá koêti ne tiú’iti koekúti, mborexoâtimo kuti kó’iyea koati xúnati tikóti kotíu’íkoati ne hána’iti imókovoku Únaem Itukó’oviti. Ákomo áhikuxeokonokumo xoko ókoku, koane ákonemo hunókoku óveaya. Yundoxoâtímakamo xokóyoke ne íha Únaem

Itukó'oviti, koane iha pítivokona Itukó'oviti, enepone inámati Njeruzálem evesésekeati vanúke ukeáti xoko Itukó'oviti. Koane yundóxotimakamo inámati ínza xokóyoke.

¹³ “Koèkuti kamoáti, ivávaka yuhó'inoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne xanéhiko yara póhutihiko imokóvokuti” ákoe yítoenóa —kixónune.

Koyuhópeti páhoenkono xâne imokóvokutike ya pítivóko koèhati Laudíseya

¹⁴ Ina kixopónuikomaka ne Xe'exa Itukó'oviti:

–Kene enepone inuxínoti itukéti imokóvokutike ya Laudíseya, hara ákoe yitóxinoake:

“Undíne ne ‘Énomone koéneye’ kixonéti, vo'oku ûndi kousóko uhá koeti yuho Itukó'oviti. Undímaka ne motovâti kúveovokono vo'oku heú ngíxoá ngoyúhoyea ne kaná'uti kixovókuti ihae xoko Itukó'oviti. Undi úkeakumaka ne uhá koeti ítuke Itukó'oviti iná apê. Hara koe emó'uinombinoe:

¹⁵ Énjoa koèku ne itikenoe ákoyea ítíkapu koáti koxuná'ixovoti ingéneke koane hainá'iyeamaka haxá keyínuti. Ehá'ani heru'ó ké'iyinoe kirí'okopivonu, áko'o heru'ó ké'iyinoe hexákivonu.

¹⁶ Itea vo'oku itukohí kíxi hékinu, kutí ngxópitinoemo koekúti mbahákuke mbúvone, ámburoepomo.

¹⁷ Yoko hara kénoe: ‘Enóne apeínonuti, koane enóne ngoúkóponeovo ítukeke Itukó'oviti. Ákone nóngone ikéneke’ kénoe. Itea ákonoe yéxa ítíkivo yupihóvoti ákoyea aúnati koèku, koane yupihóvoti nókone. Nonékuke Itukó'oviti kutí kénoe xâne ákoti apeínoati, komítiti koane urapí koèti.

¹⁸ Hukínóvoti injíko'okeopinoe víyi njokóyoke ne koekúti hána'iti ítópoinopike ingéneke, enepohíkone kutí koeti koati únati ôro veyeátime yúku ánahi, motovâti ítíkopivo ênoti apeínoati nonékuke Itukó'oviti. Víyamaka njokóyoke ne kutí koeti hóhopu koyéti ípevo maka hákone keno'óko ne tíyapana vo'oku yurápiyi. Víyamaka njokóyoke ne kutí koeti ipixáti ipíxexope yúke, motovâti ínixepi nékone ínixi ingéneke.

¹⁹ Nzayá'ikoa ne uhá koeti xâne ákoti omotóva ongóvo, koane énjokoa nókone kó'iyea. Heru'ó íxea yomíxone hékinu. Ikétivexamaka iséneuke ne pehúnevo koane kiríkapa.

²⁰ Hane ngoéneye xâne xe'ó koyéti pahapétike ixómoti ihapápako vó'u kahá'ati úrukeovo. Koèkuti kamónuti, enepomo mihe'ákinana, urúngovatimoya. Yane kutí koetímko koeku xâne koati ko'íníkonokokoti iníko kixokókoti níkea.

²¹ “Enepone itoáti vékea ne uhá koeti tíú'iti koekúti, mborexoátimo ivátakopea njêrerekuke xoko ivándakou nandíxea, kuteátimaka ngoèku indea uhá koeti yanekóyoke koane ivándakopea xêrerekuke Nzá'a xoko ivátakoku natíxea.

²² “Koèkuti kamoáti, ivávaka yuhó'inoa Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti ne xanéhiko yara póhutihiko imokóvokuti” ákoe yítoenóa —kixónune.

4

Koeku noíxone Xuâum xoko ivátakoku natíxea Itukó'oviti ya vanúkeke

¹ Ikénepoke nê'e, ápe po'i noínjone, pahapéti mihe'ó koyéti vanúkeke. Ápepomaka emó'u ne yuhóikonuti, enepone ngámone inúxotike. Yoko kutí kôe emó'u torombéta oxóvoti. Hara kixónu:

–Kiná'aka yákeneye motovâti énjokeopea koékumo ra koekútihiko káxehiko keno'ókoti.

² Yane koati xúnati njokóyoke ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti. Poréxonu noínjea ivátakokuti vanúkeke, ivátakoku náti. Ápemaka náti vatá koyétiya.

³ Enepone náti, koati xúnati uhápu'ine ukeáti. Hane koéneye kuteáti koeku uhápu'ine uhé'ekoti uhá'iti mopô, enepone njáspi koáne ne sarádoniu kixonéti. Ina keno'óko ne hepípii koèti kuteáti úpikoveo, ínati uháhi, vekeáti xêrerekuke ne ivátakoku náti. Koati kuteáti uhápu'ine ne uhé'ekoti uhá'iti mopô iháxoneti esmêrauda nê'e.

⁴ Eneponeko ivátakoku náti, ápemaka po'i vinti koaturu koeti ivátakoku payásoti yakukú kixóati. Ápemaka vinti koaturu koeti xâne teyonéti inuxínoti ítuke Itukó'oviti ivátakoati. Yoko ainóvoti hóhopuke koyéti ípovo. Póhutihiko, ápe kôroana ainóvoti ôro tutíuke.

⁵ Ápemaka ipixéneneoti inu'íxoati neko ivátakokuke náti, yoko hónoti emó'úti, yoko xururúkoti. Nonékuke ne ivátakoku, ápemaka seti koeti yúku irumékoti. Enepone, hane kixó'eko Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone seti koeti kixoku kóutata'ixeovo.

⁶ Yoko nonékuke neko ivátakoku náti, ápe kutí koeti úne ya mar, itea ainóvoti víduru, kutí koeti sásasa koyéti uhé'ekoti uhá'iti mopô iháxoneti kirístau.

Xoko póhutihiko poixô'o ne ivátakoku náti, kukúkeke póhutihiko poixô'o, ápemaka koaturu koeti ehevókovoti, ko'ísóneutimaka kuteáti xâne, yakukú kixóati neko ivátakoku náti. Enepohikonê'e, êno úke nonékuke koane akéneke.

⁷ Enepone inúxoti noínjone, kutí koe líyaum. Kene ne pí'ape, kutí koe kali túru. Kene ne mopó'ape, hane koéneye konóneyea, hóyeno. Kene ne koáturuxope, kutí koe pú'iti hó'openo óti koeku ó'iyea, enepone iháxoneti ágea.

⁸ Yoko póhutihiko neko koaturu koeti noínjone, ainovo apéti séi koeti kēvi. Éno úke kevíkuke, opékuke koane oukeke ne kēvi. Káxe, yóti veyóhiko ixómoyea koyúho ákoti áka. Hara kóyehiko:

—Koati sásasa-sásasa-sásasa koyēti ne Vúnae Itukó'oviti, enepone apéti xunáko pahúkea uhá koēti, enepone kóyekutine ápeyeya ukeátinekeneye, enepone apétiko yara koeku kó'oyene, koane ákotinemo hunókoku.

⁹ Koeku kó'iyeaneye yúho nekóyohiko iháyú'ikoati yoko kahaná'ikeati íha, koane ikoró'ixinovati neko Kóyekutine Ápeyeya ákotinemo hunókoku, enepone vatá koyēti xoko ivátakoku natíxea,

¹⁰ yane enepone vinti koaturu koeti xáne teyonéti inuxínoti itukéti, ipúyukexohiko xaneáti ísu'okea nône poké'eke nonékuke neko Kóyekutine Ápeyeya. Énomone neko vatá koyēti xoko ivátakoku natíxea. Koeku iháyú'ikea, koánemaka véyehiko ne kóroana, koane ípiheahiko nonékuke Itukó'oviti xaneáti kíxehiko:

¹¹ —Íti Vúnae Itukó'oviti, koati metokeáti ihéyu'íkikono koane kapáyasokeokono ne íhe, yoko iháyú'ikeokono ne éno xináko, vo'oku itúkeovo íti pahukóá ápeyeya uhá koēti ra apéti. Koati keha'áti ápeyeya uhá koēti ra koekúti, énomone kutí'ino apéti. Ainovo ítuke pé'u vedó'u —koénehiko.

5

Koyuhópeti apéti hoénaxovophiko exéxovo, motováti ákoyea míhe'ókoati

¹ Noínjomaka koyuhópeti éxopeke vó'u ne náti vatá koyēti ivátakokuke natíxea. Enepone koyuhópeti, ápe yuoéti kúveuke yoko meúkeke, yoko ápe seti koeti hoénaxovo exéxovo puváti míhe'okeokono.

² Noínjoamaka ne éno xúnati ánju kohonókoti emó'u kó'iyea:

—Ápeikopo motokeáti veyópea exéxovo ne koyuhópeti koane míhe'okea? —kôe.

³ Yoko ako ápahuina xáne ya vanúke, koáne yara kúveu méum, koánemaka xapákuke ne ivokóvotinehiko motováti míhe'okea yoko komómoyea ováti ne koyuhópeti.

⁴ Yane koati iyóndi vo'oku ákoyea ápahuina xáne motokeáti míhe'okea yoko komómoyea ováti neko koyuhópeti.

⁵ Yane ápe póhuti yane vinti koaturu koeti xáne teyonéti inuxínoti itukéti kíxónuti:

—Hako iyéo. Enepone iháxoneti Líyaum ukeáti xapa amósenopono Njúda, enepone ámoriponomaka náti Ndávi, itoane uhá koēti, kutí'inoke motováti veyópea ne seti koeti hoénaxovo exéxovo ne koyuhópeti yoko míhe'okea —kíxónune.

⁶ Yane noínjoane ne Xe'exa Su'úso kixonéti, enepone ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti yaneko porexópo ésa'i kotúyopea pahunévoti. Yoko ápe ókinekono koepékokono. Seti koe sévereina. Seti koémaka úke. Ainovo kíxo'ékoti Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti, enepone seti koeti kíxoku koutata'ixeovo, páhoe Itukó'oviti yara uhá koeti kúveu méum. Xe'ó kóye nonékuke ne ivátakoku náti kúkúke neko koaturu koeti ehévókovoti, ko'ísóneutimaka kuteáti xáne, yóko'omaka ne vinti koaturu koeti xáne teyonéti inuxínoti itukéti.

⁷ Ina veyopónoa Xe'exa Su'úso kixonéti ne koyuhópeti éxopeke vó'u neko náti vatá koyēti ivátakokuke natíxea.

⁸ Namukoáne ne koyuhópeti, enepohikone koaturu koeti ehévókovoti, ko'ísóneutimaka kuteáti xáne yóko'no ne vinti koaturu koeti xáne teyonéti inuxínoti itukéti, ipúyukexohiko xaneáti ísu'okea nône poké'eke nonékuke ne Xe'exa Su'úso kixonéti. Póhutihiko, ápe ómo'ixonehiko huxóe iháxoneti ára, yoko enovópeti, itukéti ya óro, puhí koati xéru. Yoko enepone xéru ováti ne enovópeti, hane kíxó'eko orásaunahiko kasása'iuo Itukó'oviti.

⁹ Yane ina imokóvohiko inámati akenéti. Hara koéhiko:

—Koati metokeáti nemúki ne koyuhópeti yoko viyópi ne exéxovo, vo'oku ítine neko ivokínovoti xáne. Koati ovokóvoti ne ítine yanékóyoke, ésa'i itúyopea pahúnevo xáne, motováti itúkopeovo xanena Itukó'oviti ne uhá koeti kó'iyevoku xáne, koékuti iháxakoku úkeaku, koékutimaka kó'iyevoku yuhóti yúho, koékutimaka kó'iyevoku neko xáne, koane koékutimaka poké'e óvohikoku yara kúveu méum.

¹⁰ Énomone itíkohiko xanena Itukó'oviti, haxakínovoti itúkea sasá'iti ítuke. Yoko énomonehikomo natíxo yara poké'e —koe akéne.

¹¹ Ina ngomomá, ngamone emo'u ákoti yumaxápu ánju yakukú kíxoáti ne ivátakoku náti, yakukú kíxoátimaka neko koaturu koeti ehévókovoti, ko'ísóneutimaka kuteáti xáne, koánemaka ne vinti koaturu koeti xáne teyonéti inuxínoti itukéti. Koati ákoti yumaxápu neko ánju, ákoti itoáti kayúmáxexa yé'akeye.

¹² Koatímaka hónoti ne emó'u kó'iyehiko:

—Enepone Xe'exa Su'úso kixonéti, isoéti yanekôyoke, enepone ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti yaneko porexópo ésa'i kotúyopea pahunévoti, koati motokeáti itúkeovo náti éxoti koeku uhá koeti koekúti. Motókeamaka ikó'iparaxeokono uhá koeti únatinoo koekúti, koane itúkeovo hána'iti ko'éxoneti. Motókeamaka ápeino uhá koeti xunakóti koane itúkeovo hána'iti teyonéti yoko hána'iti ihayú'iyuti ákoti kuteáti. Koati motokeátimaka kahána'ikeokono íha —koénehiko emo'u ánju.

¹³ Yane ngámoanemaka uhá koéti ne koéxokeu Itukó'oviti ya vanúke, koánemaka yara poké'e, koane xapákuke ivokóvotinehiko, yoko úneke ya mar, koane uhá koeti koèkuti óvohikoku. Hara koéhiko:

—Enepone náti payásoti ya uhá koéti, enepone vatá koyéti xoko ivátakoku natíxea, énomone kapayásakakana íha, koánemaka íha ne Xe'exa Su'úso kixonéti. Itúkapu énomonemaka teyokóno koane énomone ihayú'ikakana, koane énomone pahukô uhá koéti, ákotinemo hunókoku —koe yúho ne uhá koeti koéxokeu Itukó'oviti.

¹⁴ Yane enepohikone koaturu koeti ehevókovoti, ko'ísóneutimaka kuteáti xâne, hara koéhiko yumópeake:

—Énomoneoxomo ákoeneye —kóyehiko.

Koáne ne vinti koaturu koeti xâne teyonéti inuxínoti ítuke Itukó'oviti, ipúyukexohiko xaneáti ísu'okea nône poké'eke nonékuke ihayú'ikoati.

6

Veyovóne neko hoénaxovope exéxovope ne koyuhópeti

¹ Yane noínjoane ne Xe'exa Su'úso kixonéti, enepone ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti yaneko porexópo ésa'i kotúyopea pahunévoti. Véyoane ne inúxoti yane seti koeti hoénaxovope exéxovope ne koyuhópeti. Yane ínamaka ngamôa póhuti yane koaturu koeti ehevókovoti, ko'ísóneutimaka kuteáti xâne. Kutí koe éno hónoti emo'u xururúkoti enepo koyúho.

—Yókone —koéne.

² Ina ngomomâ, yane apé koene hopú'oti kámo apéti ivu'íxoati. Enepone ivu'íxoati, ápe xuména, koane itúkinokono kôroana tutíkuke. Koati pihínoti ítea xapa isukókoti yoko koati itôti.

³ Enepone Xe'exa Su'úso kixonéti, veyoáne ne pí'ape hoénaxovope exéxovope ne koyuhópeti, yane ngámeane emó'u ne pí'ape ehevókovoti, ko'ísóneutimaka kuteáti xâne.

—Yókone —koéne.

⁴ Yane apé koene po'i kámo harará'oti. Enepone ivu'íxoati, poréxokono uké'exea úhepeko kóyeku ne xanéhiko yara kúveu mêm, kutí'inoke isukókotihiko koane koepékexokokoti. Poréxokonomaka koati éno hána'iti pirítai neko ivu'íxoti kámo.

⁵ Enepo veyoáne Xe'exa Su'úso kixonéti ne mopó'ape hoenáxovopeti, yane ngámeanemaka emó'u ne mopó'ape ehevókovoti, ko'ísóneutimaka kuteáti xâne.

—Yókone —koénemaka.

Ina ngomomâ, yane apé koene hahá'oti kámo. Enepone ivu'íxoati, hane ómo'ixo ihíxopeti vo'ókuke.

⁶ Yane ngamone emo'úti kutí'iyea inu'íxoati xapákuke ne koaturu koeti ehevókovoti, ko'ísóneutimaka kuteáti xâne. Hara koe yúho:

—Enepone ésa'i kali póhuti líturuna tiríku, kohépitimo. Enepone hepíko, kúteanemo yé'akeye námoe xâne ko'itúke ya póhuti káxe. Kúteanemaka ésa'i kali mopó'áti líturuna sévada. Kene azeite yoko víyum, hákomo ikehépíxoa —koéne.

⁷ Veyoáne Xe'exa Su'úso kixonéti ne koáturuxope hoenáxovopeti, yane ngámeane emó'u ne koáturuxope ehevókovoti, ko'ísóneutimaka kuteáti xâne.

—Yókone —koénemaka.

⁸ Ina ngomomâ, yane apé koéne hiyá'oti kámo. Enepone ivu'íxoati, “Pevóti” koéha. Ápemaka okó'íkenexoati. “Óvoku Ivokóvoti” koéha nê'e. Enepone pí'áti, poréxokono koépekexea kali énoti xâne yara uhá koeti kúveu mêm ya isukókoti, hímakati, arinéti yoko ipúhokovotihiko hó'openo. Enepone xâne koépeu, kúteane yé'akeye eneponi ihaxáka uhá koeti xâne yara kúveu mêm ya mopó'áti iháxakoku, yane maní póhuti iháxakoku koépekexekono.

⁹ Yane véyoanemaka ne sínguxope hoénaxovope exéxovope ne koyuhópeti. Hane noínjo ivokínevotihiko opékuke ne áta, imókono ne ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti. Enepohikone xâne noínjone, áinovo koépeuti vo'oku kutípea emo'u Itukó'oviti, koane vo'oku ákoyea kurí íxa hókea Jesus.

¹⁰ Enepohikoné'e, kóhonoko emó'u vaúkea. Hara koéhiko:

—Iti Vúnae éxoti koeku uhá koeti koekúti, iti koati sasá'iti koane kaná'uti, námoye itíkinopinovi vésa'i, ipihéponoati ne xanéhiko yara kúveu mêm ovókoti vitína? —koénehiko.

¹¹ Póhutihiko koxé'u nekôyo, pôrekexonone hopú'iti ípovo, ina pahukókonomaka kali ómomiéako tukú koeti kausákapune yé'akeye po'ínuhiko ovoxe Itukó'oviti koépeutikomo kuteáti kixókonokuhiko.

¹² Yane noínjoa ne Xe'exa Su'úso kixonéti véyee ne seíxope hoenáxovopeti. Yane apé koéne éno xúnati iyuyóti poké'e. Ípukovomaka ne káxe. Háhaha kóyene kuteáti koeku ipovóti kaháha'ikovo xáne ikotívexoti isóneue ike ivokóvoti. Kene ne kohé, kutí koéne íti harára'iyee.

¹³ Írihikovonemaka ne hékere poké'eke, kuteáti koeku tonóketi ha'í figu írihiu xúnati ihunóvoti.

¹⁴ Kene ne vanúke, heú koe veyópeovo, kuteáti koeku koyuhópeti atopíri'okokonoti inúxotike káyukopeovo exéxopeovo enepo kú'uri kixokóno. Enephikone hána'itinoe mopóti, koáne ne kálihuno poké'e kukúkeke úne, heú koe ahíuxeovohiko óvoku.

¹⁵ Ina he'onóvo uhá koeti xáne, enepohikone payásoti koáne ne nâtihiko yara poké'e, koáne ne pahúkotihiho inuxínoti húndaru, koane íríkuhiko yoko po'ínuhiko apéti xunáko pahúkea, koánemaka uhá koeti akaúti, yoko uhá koeti po'ínuhiko xáne ákoti akutéa koeku akaúti. Hé'onovohiko ya xoko hána'itinoe uhóro yoko xoko uhoróxotihiko xapa hána'iti mopóti.

¹⁶ Ina vaukóhiko kaha'aínoati íkoro'uxeovahiko ne hána'itinoe koane pú'itinoe mopóti, maka hé'anane, puváti ínixeahiko náti, enepone vatá koyéti ivátakokuke natíxee vanúkeke, puvâtihihomaka itóponea ímaineovo ne Xe'exa Su'úso kixonéti.

¹⁷ Vo'oku símeovone ne hána'iti teyonéti káxe, kaxena ímaineovo Itukó'oviti, ímaineovomaka Xe'exa Su'úso kixonéti. Yoko ákonemo xáne íteóvati.

7

Xanéhiko íhae Izarâe apéti hoénaxove Itukó'oviti inúkuke

¹ Ikénepoke neko koekútihiho, noínjonemaka koaturu koeti ánju xe'ókó koyéti xokóyoke ne koaturu koeti úkeaku ihunóvoti yara kúveu mêm. Ako síkahiko ihúneovo ne ihunóvoti ukeáti xoko póhutihiko úkeaku. Énomone ákoino ihúnapu ihunóvoti yara poké'e, koáne ya xoko úne ya mar, koánemaka xapa koékuti xuve tikóti.

² Ina noinjómaka po'í ánju ukeáti xoko úkeaku ihároti, apéti hoénaxove ne koati kaná'uti Itukó'oviti ya xokóyoke. Eneponé'e, vaúkinoe neko po'ínuhiko koaturu koeti ánju porexókonoti koésayu'íxee ra poké'e yoko úne.

³ Hara kíxoa:

—Hákoxonoe vaheréxinoa ítike ra poké'e, koáne ra úne, yóko'o ne xuve tikótihiho. Kixá'avo vitúkinoe hoenáxovopeti inúkuke ne ovóxehiko Vúnae Itukó'oviti exókovoti itúkeovohiko koati xanéna —koéne.

⁴ Yane ina ngámo koyúhóti yé'akeye ne kixokónotineye inúkuke. Sentu koarentai koaturu koe míli neko xanéhiko, ukeáti uhá koeti iháxakexoku xanéhiko íhae Izarâe.

⁵ Enepone iháxakoku Izarâe, amósenopono Njúda, ndusé koe míli ne hoenáxonotiya. Kúteanemaka yé'akeye ya po'í iháxakoku, enepone amósenopono Rúbi, koánemaka xapa amósenopono Ngádi.

⁶ Kúteanemaka yé'akeye xapa amósenopono Ázer koáne ya po'í iháxakoku, enepone amósenopono Nafítáli, koánemaka xapa amósenopono Manáse.

⁷ Yoko xapa amósenopono Simêm, Lévi, yoko Isáka, kúteanemaka yé'akeye.

⁸ Koánemaka xapa amósenopono Nzebûlom, yoko amósenopono Yúse, koane amósenopono Mbejámi, kúteanemaka yé'akeye. Nduse koe míli hoenáxononoti ukeáti póhutihiko iháxakoku neko íhae Izarâe.

Noíxo éno xáne ne Xuáum

⁹ Ikénepoke neko koekúti, noínjonemaka koati éno opoikovoti xáne ákoti itoáti kayúmáxexee, ukeáti xapa uhá koeti kó'iyeeovoku xáne, koékuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêm, koékuti iháxakoku úkeaku, koékutimaka kó'iyeeovoku neko xáne, koane koékuti kó'iyeeovoku ne yuhóti yúho. Xe'ókó kóyehiko nonékuke ivátakoku Itukó'oviti natíxee, koane nonékuke ne Xe'exa Su'úso kixonéti, enepone ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti yaneko porexópo ésa'í kotíyoopea pahunóvoti. Enephikonekóyo, hóhopukee kóye ípovo. Ainóvotimaka omó'ixoti tuti exáte.

¹⁰ Hara koe kóhonoexao emó'u:

—Enepora víteovo ya pahunóvoti, koati ukeáti xoko Itukó'oviti, enepone vatá koyéti xoko ivátakoku natíxee, koánemaka xokóyoke ne Xe'exa Su'úso kixonéti —koénehiko.

¹¹ Yoko xe'ókó kóyehiko ne uhá koeti ánju yakukú kixoátihiho ne ivátakoku Itukó'oviti natíxee, yakukú kixoátihihomaka neko vinti koaturu koeti xáne teyonéti inuxínoti itukéti, yóko'omaka neko koaturu koeti ehevókovoti, ko'isóneutimaka kuteáti xáne. Ina ipuyúkexohiko xanéati ísu'okea nóne poké'eke nonékuke ivátakoku natíxee ne Itukó'oviti ihayú'ikoti Itukó'oviti.

¹² Hara koéhiko:

—Kaná'uteoxo motókeyea itúkeovo Itukó'oviti ihayú'ikokono. Énomonemaka motokêa itúkeovo êno hána'iti ihayú'uti, únae uhá koeti exóneti. Énomonemaka motokêa íkoro'ixinovokono, koane itúkeovo hána'iti teyonéti, payásoti ya uhá koéti. Énomonemaka motokêa ápeyea uhá koeti xunakóti xokóyoke, ákatinemo hunókoku kó'iyeaneye. Ákoeneyexo —koéhiko.

¹³ Yoko xapákuke neko vinti koaturu koeti xâne teyonéti inuxínoti ítuke Itukó'oviti, ápe póhuti kixónuti:

—Yéxoá itukóvotiyehiko ra hóhopuke koyéti ípovo? Yéxoamaka úkeakuhiko?

¹⁴ Ina yumombâ:

—Ako énja unaém. Poéhane íti exôa.

Ina kixónu:

—Enepohikorâ'a, aínovo vekotíya kaxénake koati hána'iti tiveko koekúti. Hóhopu kóyepinoko ípovo, vo'oku itúkeovohiko kasása'ipuo itina Xe'exa Su'úso kixonéti.

¹⁵ Énomone xe'ókó kóyeinohiko nonékuke ivátakoku Itukó'oviti natíxea. Káxe, yóti veyóhiko ixómoyea ikó'elokexea okóvo yane sasá'iti óvoku Itukó'oviti. Yoko Itukó'oviti, enepone vatá koyéti ivátakokuke natíxea, anéko xapákuke ixómoti koyonoáhiko.

¹⁶ Ákonemo épekahiko hímakati koane úne. Ákonemo ará'akahiko káxe, koane koékuti po'i kó'iyeevoku kótuti,

¹⁷ vo'oku koyonoátihi komo Xe'exa Su'úso kixonéti, enepone ovâti xokóyoke ivátakoku Itukó'oviti natíxea. Énomonemo kouséxinoahiko nókone, porexoátimaka úhepeko kóyeku ákoti hunókoku, enepone kutí koeti vo'eroo koyéti uke úne ákoti ítikeovoku. Koane kihu'íkopinoinemo Itukó'oviti ne uhá koeti ho'oúke.

8

Veyovóne ne sétixope hoénaxovope exéxovope ne koyuhópeti

¹ Veyoáne Xe'exa Su'úso kixonéti ne sétixope hoénaxovope exéxovope ne koyuhópeti, huve-moo koéne ya vanúkeke ovâti meýá koeti ôra.

² Yane noinjone seti koeti ánju xe'ókó koyéti nonékuke Itukó'oviti. Póhutihiko nekóyo, poréxokono húxo, enepone torombéta kixonéti.

³ Yane ina keno'óko po'i ánju omoti íhaku xêru, itukéti ya ôro. Xe'ó koéne nonékuke ne áta, imókonoku íparaxokonoke Itukó'oviti. Ina porexókono êno xêru neko ánju motovâti oró'okea nonékuke Itukó'oviti ya xoko áta, enepone ainóvoti ôro. Hane óvo nonékuke ne ivátakoku natíxea Itukó'oviti. Xané kixo orásauna uhá koeti kasása'ipuo Itukó'oviti neko xêru koeku oró'okeovo.

⁴ Xoko íhaku xêru pe'úkuke vò'u ánju úkea íkurihea ne oró'oeti xêru simôti xoko Itukó'oviti, xané kixóati ne orásaunahiko kasása'ipuo Itukó'oviti.

⁵ Yane ina namukôa ánju ne íhaku xêru, kopúhikoane ihúveti yúku ukeâti xoko áta, ina kurikoámaka xapa xâne yara poké'eke. Énomone yanê'e, apé koéne êno xururúkoti yoko emo'útihiko, koane êno ípixéneneoti yoko iyuyóti poké'e.

Oxóvo torombétahiko

⁶ Yane enepohikone seti koeti ánju apéti torombétana, kouókovonehiko óxea ne húxo.

⁷ Ina óxo torombétana neko inúxoti ánju. Yane apé koéne êno yúku xánena evêke, anahí koeti êno íti, irikóvoti xapa xâne yara poké'e. Éno oro'ókovoti yara kúveu nêum vo'ókuke. Hane koéneye yé'akeye oro'ókovoti, kuteâti eneponi ihaxáka ra kúveu mêum ya mopo'âti iháxakoku, mani póhuti yane mopo'âti iháxakoku oró'okeovo. Kúteanemaka kixókonoku ne tikótihiko koáne ne ngaráma.

⁸ Ina oxomáka torombétana ne pí'ape ánju. Yane apé koéne koekúti kuteâti koati hána'iti mopôti ixómoti oro'ókovo. Ina kurinó'ekokono úne ya mar. Isáyu'ixovo poixô'lo ne úne yane mar vo'ókuke. Kutí koépone íti. Hane koéneye itóvoku ne koésayu'iu, kuteâti eneponi ihaxáka ne uhá koeti úne ya mar ya mopo'âti iháxakoku, mani póhuti yane mopo'âti iháxakoku isáyu'ixeovo vo'ókuke.

⁹ Kúteanemaka koéku yé'akeye ivokóvoti xapa uhá koeti hó'openo ovâti ne úne ya mar. Koánemaka ne hána'iti vatéke uke'éxokonoti vo'ókuke, kúteanemaka yé'akeye.

¹⁰ Yane oxone torombétana neko mopó'ape ánju. Ehá'axo óxoá, apé koene pú'iti hékere ínati irúmeke, ukeâti vanúke irikóvoti xoko óvokuhiko úne, koésayu'ixoati. Hane koéneye itóvoku koésayu'iu, kuteâti koeku itóvoku ne úne ya mar koésayu'ixokonoti inúxotike. Énomonemaka koéneye itóvoku koésayu'ixeokono ne huveóhiko, koáne ne ukéhiko úne xoko irínó'ekovoku neko hékere.

¹¹ Súsuva koyéti koéha ne hékere, yoko súsuva kíxoixo úne xoko irínó'ekovoku. Éno xâne ivohíkovoti vo'oku suvá'iko neko úne kosúva'iu.

¹² Yane oxónemaka torombétana neko koáturuxope ánju. Oxoáne, isáyu'ixovo ne káxe, kohê yoko hékerehiko. Kuteâti koeku xoko po'ínuhiko koekúti, itúkeovo póhuti yane mopo'âti isáyu'ixeovo, énomonemaka koéneye isáyu'ixeovo uhápu'iyea ne káxe, koánemaka ne hékerehiko yóko'o ne kohê ya yóti.

¹³ Ina ngomomâ, yane apé koene hána'iti hó'openo ôti, enepone iháxoneti ágea, ákoti malíka vékoku ó'iyea ya kuku vanúke. Ngámoa koeku vaúkea. Hara koe yúho vaúko'i:

—Imáko hána'iti tivéko moêku ne uhá koeti ko'óvokuti yara kúveu mêmum kamáne emó'u ne torombéta, óxoneikomo ne mopo'âti hiko ánju ávoti axâ ne húxo.

9

Oxôvo ne síngxope torombéta

¹ Yane oxónemaka torombétana neko síngxope ánju. Yane noínjone hékere irikóvoti ukeâti vanúke, yonoti xapa xâne yara poké'e. Ina porexókonoa ánju míhe'okea ne êno upénoti uhôro ínati haháku.

² Míhe'ókoane ánju, ipúhikone kuríhoe kutí koeti íkurihea koati hána'iti oso'íxokuti. Yane ákone aúhupu'i ne káxe. Hahakú koéne kúveu ra mêmum vo'ókuke ne kuríhoe ipuhíkeati neko êno upénoti uhôro.

³ Ápemaka hána'itinoe vohóho yonoâti ra poké'e, ipuhíkeati xapákuke ne kuríhoe. Poréxokonohiko yutókea xâne. Hane koéneye xunáko yutókea, kuteâti yutókea pitánae yara poké'e.

⁴ Íxiko'okokonohikomaka ákoyea kíxoaku ne ngaráma yara poké'e, koánemaka koêkuti kó'iyevokutu nonéti yoko xuvéhiko tikóti. Poéhane xâne ákoti hoénaxove Itukó'oviti inúkuke pahúkinokonohiko óko'okea.

⁵ Ako síkakanahiko koépekexea neko xanéhiko, itea poréxokono íkoitoponea kotíveti kúveu síngu koeti kohê. Enepone ohóne ne ike yutókine, hane koéneye ohone yutókine pitánae.

⁶ Yaneko káxehiko, yupihóvotimo kahá'ayea ivókeovo ne xanéhiko, itea ákonemo paréxakana. “Ehá'ani ivóngeovo” koetihikomo, itea ákonemo ivákapuhiko.

⁷ Enepohikone vohóho, hane koéneye kámo usó koyétine píhea xapa isukókoti. Ya tutíkuehiko, ápe kutí koeti kóroa ainóvoti ôro. Kene nône, kutí koéhiko none hóyeno.

⁸ Enepone túti, kútea híyeu tuti sêno. Kene ne ôe, kutí koe oe koati ipúhokovoti hó'openo, enepone líyaum kixonéti.

⁹ Ápemaka oveâti xa'ákuke, lapá'iti haváva, kuteâti ikó'itukeu húndaru yóno xapa isukókoti. Kene emó'u ne kêvi, kutí koe emó'u karóshiko míkoe ákoti yumaxápu kámo ehahíkovoti xapa isukókoti.

¹⁰ Enepone íhi yoko yutókope, kúteane yutókope pitánae. Koati apéti xunáko ne íhi óko'okea, koane íkoitoponea kotíveti ne xanéhiko yútoe ovâti síngu koeti kohê.

¹¹ Ápemaka ánju, natínahiko neko hána'itinoe vohóho exeâti koêku ne êno upénoti uhôro ínati haháku. Ambâtu koéha ya emo'u ebaraíku. Kene Apolíyaum koéha ya emo'u ngerêku. Yoko póhutine kixó'ekone neko pí'âti ihâe. Aínovo kixo'êkoti “koépekoti”.

¹² Yane píhóne ne inúxoti tiveko koekúti. Itea ikénepoke, apétikomo po'i pí'âti kotíveti koekúti kuteâti.

Oxôvo ne seíxope torombéta

¹³ Yane oxónemaka torombétana ne seíxope ánju. Ina ngámo emo'úti inu'íxoati xokóyoke ne koaturu koeti isúlune áta ovoti nonékuke Itukó'oviti. Yoko énomone ne áta ainóvoti ôro, oró'okokonoku ísensu.

¹⁴ Eneponeko emo'úti ngámone, hane yúho'ixo seíxope ánju omó'ixoti torombétana. Hara kíxoá:

—Kíríkapa ne koaturu koeti ánju ika'oké koyéti xe'ókuke ne hána'iti huvêo koéhati Eúfárate —kíxoane.

¹⁵ Yane kuríkokonone ne koaturu koeti ánju. Yoko mekúne kouókovohiko, kuxoâti neko ôra, káxe, kohê yoko xoénae motovâti koépekexea xâne yara poké'e. Enepone yé'akeye koépeu, hane koéneye: Enepone ihaxáka uhá koeti xâne apéti yara kúveu mêmum ya mopo'âti iháxakoku, maní póhuti yane mopo'âti iháxakoku koépekexekono.

¹⁶ Yane ngamone emo'úti koyuhoâti yé'akeye ne êno ehahíkovoti kámo apéti ivu'íxoati yonoti xapa isukókoti. Koati ákoti yumaxápu êno míli neko kámo. Pí'a sêndu míleam nekóyo.

¹⁷ Yaneko noínjoneke kutí koeti njopúne, ápe kámo koane ivu'íxoatihiko. Yoko ápe oveâti xa'ákukehiko lapá'iti haváva, kuteâti ikó'itukeu húndaru yóno xapa isukókoti. Enepone ikó'itukeu xa'ákuke, ápe háharara koyétiya, kuteâti koeku yúku, koane hóhonono koyéti, kuteâti koeku honóno'iko uhé'ekoti uhá'iti mopô, enepone iháxoneti sáfira. Ápemaka híhiya koyéti, kuteâti koeku híyá'iko énxofere. Hanemaka koéneye túti neko kámohiko, kuteâti koeku

tuti líyaum. Yoko ápe yúku ipuhíkeati pahákuke, koane kuríhoe yoko énxofere, enepone ikotúxoateoxo ne yúku.

¹⁸ Vo'ókuke neko mopo'áti kotíveti koekúti, yúku, kuríhoe yoko énxofere ipuhíkeati pahákuke neko kámo, énomone koépekexino éno xâne. Eneponé yé'akeye koépeu, hane koéneye: Eneponi ihaxáka uhá koeti xâne apéti yara kúveu mêum ya mopo'áti iháxakoku, mani póhuti yane mopo'áti iháxakoku koépekexekono.

¹⁹ Eneponihikone kámo, pahákuke óvo xunáko yoko ihíkuke. Kene íhi, kutí koe koéxoe. Ápe tuti koéxoeya, yoko énomone veína óko'okexea xanéhiko.

²⁰ Kene haxa xanéhiko, enepone ákoti ivahíkupu vo'ókuke ne kotíveti koekúti, ako ikátivexa isóneuke ne váhere ítuke, koane ako kuríka. Eneponé itúkovo, énomone ne hókea ndémonihiko, koane kúveovo sánduhiko ítuke vo'u xâne, ítukéti ya óro, péhu, kópere, mopódi yoko tikóti, kixovókuti ákoti iníxa, ákotimaka káma, koane ákotimaka yána.

²¹ Eneponihoneko váhere xâne hokoáti, koati ákoti ikátivexa isóneuke ne ítúkeovo koépekenati, koane hokéxokenati, koane ákoti uhéva'uxa kapíneti xâne ákoti itukapu koati múxone, koánemaka ómevoti.

10

Ánju omó'ixoti kali koyuhópeti

¹ Yan'é'e, noínjonemaka po'í ánju koati xúnati evesékoti ukeáti vanúke. Yoko kutí koe ko'ipóvoti kapási. Ápemaka kuteáti úpikovo, ínati uháhi, oúkeke túti. Kutí koeti káxe ne nône. Kene hêve, kutí koémaka ponóvoti irúmene yúku.

² Ápemaka kali koyuhópeti pe'úkuke vó'u vahe'ú koyêti. Xoko úne ya mar ókonuko ne éxope hêve, kene lôpe, xoko movó'iyeku poké'e óvo.

³ Ina kohonóko emó'u vaúkea. Koati hónoti ne yúho vaúkea. Kutí koe emo'u líyaum. Ike vaúki, ápe seti koeti emo'úti koati xúnati kuteáti koeku xururúkoti.

⁴ Énomone yan'é'e, mani yundoxoáti ne kixó'ekone, itea apé koéne emo'úti ngámone inu'íxoti vanúkeke kixónuti:

—He'ono'ú íxea kíxone ne seti koeti emo'úti koati xúnati koeku xururúkoti, kémonemeku. Hako yitoxôa —kixónune.

⁵ Yane enepone ánju noínjone, xe'ó koyêti xoko úne ya mar koane poké'eke, koéxepuko vó'u éxope, ponó kixoáti vanúkeke.

⁶ Ina koyúho koati emo'úti ákoti aukámapu ikéne. Koyúhoa ya iháke Itukó'oviti, enepone kóyekutine ápeyea ákoti hunókoku, enepone pahukoátimaka ápeyea ne vanúke, koáne ra poké'e, koáne ne úne ya mar, yoko uhá koeti koékuti apétiya. Hara koe yúho:

—Ákonemo áxu'ikene.

⁷ Vo'oku yaneko káxe okoyúhone ne sétixope ánju, enepo kausákapune óxea torombétana, yane kousókovotinemo ne koekúti ákoti exá xanéhiko mekúke, enepone kouhápu'ikovotine kó'oyene, kuteátimaka yuhó'inoa Itukó'oviti neko porófetahiko, enepone ovóxe mekúke koyuhó'iyeti emó'u —koéne.

⁸ Ina apépomaka neko emo'úti ngámone, inu'íxoti vanúkeke, yuhókoponutimaka. Hara kixónu:

—Nemúkapana ne kali koyuhópeti imihé'okoti, ómo'ixone ne ánju xe'ó koyêti xoko úne ya mar koánemaka yara poké'e —kixónune.

⁹ Embemóponoa ne kali koyuhópeti, hara kixónu:

—Nemúka, ínamo níkêa. Koati súsuva koyétimo yokóvoike, itea ítívetimo pehákuke kuteáti koeku ho'o mópo —kixónune.

¹⁰ Ina namungôa ne kali koyuhópeti, ómo'ixone ne ánju. Yane níngoane. Kutí koe ítíveyea ho'o mópo mbahákuke, itea nzuiríkoane, koati súsuva koyêti ongóvoike.

¹¹ Ina ngxokónomaka:

—Konokoátikeyúhoyi kouhápu'ikinopike Itukó'oviti, koêku ne ákoti yumaxápu kó'iyevoku xâne, ákoti tópi poké'e óvohikoku yara kúveu mêum, ákotimaka tópi yúho, koánemaka ne nâtihiho —ngxokónone.

11

Pi'áti ovoxe Itukó'oviti koyuhó'inoati emó'u

¹ Ikénepoke ra koekútihiho, ina mborexókono ponóvoti ítátane tikóti, ihíxopeti. Ina ngxokóno:

—Pihéne, íhixepanane ítóvoku ne témpulu, enepone hána'iti imokóvokuti, koánemaka ítóvoku ne áta ováti, enepone imókonoku íparaxokonoke Itukó'oviti. Keyúmakexamakamo yé'akeye ne xanéhiko íhayú'ikoti Itukó'oviti apéti yane hána'iti imokóvokuti.

² Kene kíndana nê'e, ávane. Hako ihíxi itóvoku vo'oku poréxokonoane ne xanéhiko ákoti háka Itukó'oviti payásoyea yane Sasá'iti Pitivóko ováti koarentai doi koeti kohê.

³ Mbahúkotimo pi'áti ovónje, yoko koyuhoátimo ne ngoúhupu'ikinoake kúveu mili duzentu sesenta koeti káxe. Hanemo itúko ípovo ko'ixéhiti xáku neko pi'áti ovónje koeku koyúhoyeahiko ngoúhupu'ikinoake —koe Itukó'oviti.

⁴ Enepone pi'áti koyúhóti, énomone ne iháxoneti pi'áti xuve olívera, yoko pi'áti íhaku yúku ovoti nonékuke Itukó'oviti, Únae ra kúveu mêmum.

⁵ Ápe irumékoti yúku ipuhíkeati pahákukehiko, koépekeope koékuti kaha'áti váherexea ítukeinoa. Énomone kixókononeye koépekeokono ne vaheréxoti ítukeinoa.

⁶ Ápehikomaka xunáko neko pi'áti pahúkea ákoyea kêva úko ya uhá koéti neko káxehiko koeku koyúhoyea páhoenoa Itukó'oviti koyúhoyea. Ápemaka xunáko pahúkea sá'iri'okopeovo íti ne úne, koane koésayu'ixea ra poké'e ya ákoti tópi kó'iyeevoku kotíveti koekúti, koékuti kahá'ayea.

⁷ Yane enepo kausákane koyúhoyea ahá'inoa Itukó'oviti koyúhoyea, apétimo hóyeno kuti koeti koati koyuvôrixovoti hó'openo ukeáti ne éno upénoti uhôro. Énomonemo isukóponoati neko pi'áti ovoxe Itukó'oviti, koane itoátimo, koepékoatihikomo.

⁸ Hanemo óvoheixo muyóhiko rúvanake ne hána'iti pitivóko, kurúhuxokonokumaka Únae. Yoko koati apéti kixó'ekinovike neko pitivóko íhaxinokonoke Sódoma koane Ejítu.

⁹ Enómo xâne yara uhá koeti kúveu mêmum, póhutihiko íhaxakoku úkeaku, póhutihikomaka kó'iyeevoku ne yúho, koane póhutihikomaka poké'e óvohikoku, komomó'iyeani múyo neko pi'áti ovoxe Itukó'oviti ya kúveu mopó'áti káxe, meyá koéti. Ákomo síka xanéhiko ekóxeokono.

¹⁰ Yupihovó koetimo elókeko okóvo ne xanéhiko yara kúveu mêmum vo'oku koépekeokono neko pi'áti ovoxe Itukó'oviti. Kóyuitihikomo, koane íko'íparaxokotihikomo, vo'oku ya koeku ápeyeako neko pi'áti, koati íkoítponoati kotíveti ne ko'óvokutihiko yara kúveu mêmum.

¹¹ Itea ikénepoke neko mopó'áti káxe meyá koéti, porexópatimakamo Itukó'oviti ómixekopeovo. Yane exepúkopotinehikomo. Yoko yupihovó koetimo píkea ne noixóátimo.

¹² Yane apé koetimo éno hónoti emó'úti inu'ixotimo vanúkeke, íhaxíkoati neko pi'áti páhoe Itukó'oviti koyuhó'iyeani emó'u. Haramo kixókonohiko:

—Kiná'aka yâkeneye —kixokónotimo.

Yane pihópotinemo vanúkeke neko pi'áti ovoxe Itukó'oviti, xané kixópotinemo kapási. Yoko koati komomo-komomó kixóixootimo puvâtihiko.

¹³ Énomonemo yaneko ôra, apé koetimo éno xúnati iyuyóti poké'e, yoko enómo koésayu'iu yane pitivóko. Hanemo koéneye itóvoku ne koésayu'iu, kuteáti koéku eneponi íhaxáka ne pitivóko ya yehí koeti íhaxakoku, yane mani póhuti íhaxakoku uké'exeokono. Seti koe mili xâne ívohikovotimo vo'ókuke neko iyuyóti poké'e. Kene hána ne xanéhiko, yupihovó koetimo píkea koane íháyú'ikeahikomo xunako Itukó'oviti íhae vanúke.

¹⁴ Pihóne ne pí'ape koati kotíveti koekúti. Ákomo áxu'íkene, keno'ókotinemo ne mopó'ape kotíveti koekúti.

Oxóvo ne sétixope torombéta

¹⁵ Yane enepone sétixope ánju, óxoanemaka ne torombétana. Yane apé koéne éno hónotihiko emó'úti vanúkeke koéti:

—Kó'oyene, Vúnae Itukó'oviti yoko Kristu, enepone páhoe koíteovo xâne, itukóva xunáko pahúkea yara kúveu mêmum. Yoko énomonemo natixô ákotinemo hunókoku —kôe.

¹⁶ Yane enepohikone vinti koaturu koeti xâne teyonéti vataká koyéti xoko ívatakoku natíxea nonékuke Itukó'oviti, ípúyukexohiko nonékuke Itukó'oviti xaneáti ísu'okea nône poké'eke íhayú'ikoati.

¹⁷ Hara koéhiko:

—Íti Vúnae Itukó'oviti apéti xunáko pahúkea uhá koéti, ítímaka itukóvo ne kóyekutine ápeyea ukeátinekene, koánemaka yara koeku kó'oyene, víkoro'ixinovopi vo'oku íké'ítukexi ne hána'iti xináko, koane ítikovone náti kó'oyene.

¹⁸ Koati yupihovó koetínehiko ímaikinovopi ne xanéhiko ya póhutihiko poké'e, koékuti óvohikoku yara kúveu mêmum. Itea simóvone kaxena ípíheponope, kaxena namúkopeamaka ésa'i kixoku itúkeovo ne ívokóvotínehiko, koane kaxena ápeyeamaka námoepo ne yovóxe, enepohikone porófeta koyúhóti yemó'u xapa xâne, yoko uhá koéti ne kesása'iuo, koánemaka ne uhá koéti teyópiti, enepone payásotihiko, koane ákoti apayáso. Koati kaxénanemaka ítikopino ésa'i ne xanéhiko koesáyu'ixoti ováti ra poké'e —koénehiko.

¹⁹ Yane ímíhe'okone ne sasá'iti kúveu ya vanúke koane iyúseyea neko sasá'iti káxau, enepone árkana alíansa. Yane apé koéne éno ípixéneneoti yoko xururúkoti, koane iyuyóti poké'e, yoko éno evéke.

12

Koeku sêno yoko ndarâgaum

¹ Yane apé koene hána'iti iyupánevoti vanúkeke, sêno kutí koeti ko'ipópoti káxe, koane ápemaka kohé opékuke hêve. Ápemaka kôroana tutíkuke apêti nduse koeti hékereya.

² Ihaíkoti neko sêno. Koati ya'ixoti vo'oku ohóne ne xe'éxa ye'éxovotine ipúhikea.

³ Ina apépomaka po'i iyupánevoti vanúkeke, êno hána'iti harará'oti ndarâgaum. Enepone koímaiti hó'openo, seti koe túti yoko yehí koe sévereina. Aínovohiko apêti kôroana neko túti.

⁴ Ito káhakea ênoti hékere vanúkeke ya íhi, ina kurihíkóa poké'eke. Enepone yé'akeye hékere káhae, hane koéneye: Eneponi ihaxáka ne uhá koeti hékere apêti ya mopo'ati iháxakoku, mani póhuti iháxakoku yane mopo'ati ito káhakea. Yane xe'ó kóyene ne ndarâgaum nonékuke ne sêno ye'ékotine ipúhikea xe'éxa, kuxeâti ipúhikea ne xe'éxa motovâti níkea.

⁵ Yane ipúhikone xe'éxa neko sêno, hóyeno kalivôno. Yoko énomonemo pahukô uhá koeti xâne, koêkuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêum. Ákomo itoâti okópea. Ina hú kixokóno omópeokono ne kalivôno xoko Itukó'oviti ya xoko ivátakoku natíxea vanúkeke.

⁶ Kene ne sêno, kohó'ipo ya mêum ákoti apêti xoko kousokinoake Itukó'oviti óvea, ímoakumaka kátarakea kúveu mili duzentu sesenta koeti káxe.

⁷ Yoko ápe isukókoti vanúkeke, Mike yoko po'ínuhiko ánju ha'íne okopâti ne ndarâgaum yoko ánjuhiko ovóxe.

⁸ Évokovo ne ndarâgaum yoko ánjunahiko. Ákone omótovahiko óvea vanúkeke.

⁹ Yane kópuhikokono ne hána'iti ndarâgaum. Énomone neko kúxoti koéxoe iháxoneti Ndeâpu, enepone Satánae, enepone yómoti aúpu'ikea uhá koeti xâne yara kúveu mêum. Kuríkokono poké'eke íxané kixókono ánjunahiko.

¹⁰ Yane ngamone êno hónoti emo'úti inu'ixoti vanúkeke koêti:

—Kó'oyene, simóvone kaxéna koíteovaku Itukó'oviti ra xanéa, yoko éxokea hána'iti xunáko itúkeovo énomonemo natixô. Kaxénanemaka éxokeovo ápeyea xunáko pahúkea ne Kristu, enepone noívokeo, vo'oku kópuhikeokonone vanúkeke ne Satánae, enepone áhati koyúhoyea itúkeovo pahukóvoti ne po'ínu uti xoko Jesus, koyúhuti motókeyea ípíhoponeokonohiko vo'ókuke. Káxe, yóti kíxoixeaneye yúho nonékuke Itukó'oviti.

¹¹ Itea itoanehiko po'ínu úti vo'oku itína ne Xe'exa Su'úso kixonéti, enepone ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti yaneko porexópo ésa'i kotúyopea pahunévoti. Ítoanehikomaka vo'oku ikána'uxeahiko emo'u Itukó'oviti ya xokóyoke. Muhíkova inonéxinovohiko pevóti vo'oku itúke Itukó'oviti, usokó kóyehiko koépekeokono.

¹² Kó'oyene, oránane ápeyea hána'iti elokékoti okovóti vanúkeke. Aélokeneexo yokóvo uhá ketínoe ovâti ne vanúke. Itea hána'itimo tívoko koekúti yara kúveu mêum, koáne ya xoko mar vo'oku evésekkone ne Ndeâpu xepákukenoe, yoko yupihovó koéne ímaikeovo. Koáhati exoâtine ákoyeane axú'ina kaxena ko'ítukepe.

Koêku ne sêno hokó'ixoane ndarâgaum

¹³ Noixóâne ndarâgaum kuríkeokono poké'eke, yane turíxovone hoko'ixea ne sêno koxe'éxati hóyeno kalivôno.

¹⁴ Itea hane poréxokono sêno pi'âti kevi hána'iti hó'openo ôti, enepone iháxoneti ágea, motovâti ó'iyea yonópoti ya mêum ákoti apêti. Énomonemo óvoheixo kátarakeokono ya kúveu mopo'ati xoénae meyá koêti xoko ákoyeaku itápana ndarâgaum.

¹⁵ Yane ápe koati ênoti úne ikéneke ne sêno, kópuhiu ndarâgaum pahákuke. Kutí koe huvêo ne úne kûre. Mani kaha'aínoati ne sêno má kíxeokono yane úne.

¹⁶ Itea huvó'oxokono neko sêno, vo'oku taú kó'iyea ne poké'e, motovâti yonópeaya heú koêti neko úne kutí koeti huvêo, ipuhíkeati pahákuke ne ndarâgaum.

¹⁷ Yupihovó koéne ímaikinova ndarâgaum neko sêno. Énomone pihíno isúkoponea haxa amósenopono neko sêno, enepohikone itúkoti páhoenoví Itukó'oviti vítúkea, uti xâne, enepohikone íkaná'uxoatimaka xokóyoke ne kaná'uti kíxovókuti omínovike Jesus.

¹⁸ Yane xe'ó koéne neko ndarâgaum xapa haríri xe'ókuke ne mar.

13

Koêku ne pi'âti hóyeno kutí koeti koati koyuvôrixovoti hó'openo

¹ Ikénepokemaka ra koekútihiho, noínjonemaka xâne kutí koeti koati êno koyuvôrixovoti hó'openo ukeâti úneke ya mar. Yehí koe sévereina, yoko seti koe túti. Póhutihiko ne sévereina, aínovo apêti kôroana. Koane póhutihiko túti, ápe íháya íhaxopeovo ke kapáyasokopeovo, kutí kixopóvoti Itukó'oviti.

² Enepone xâne noínjone kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo, hane koéneye koxé'u muyo síni. Kene hêve, kúteane heve úrsu. Kene páho, kutí koe páho líyaum. Hane porexôa xunakóti ndarâgaum. Poréxoamaka ndarâgaum itúkeovo koati payásoti nâti ênoti xunáko pahúkea.

³ Yoko ápe póhuti túti okó'okovoti xapa po'ínuhiko túti. Yupihovó koé koêku neko óko'onevo. Mani énomone kutí'inoke ívokóvoti, ítea íteova neko óko'onevo, unátipeane. Yupíhova iyúpaxeova uhá koeti xâne yara kúveu mêum, koane itúkea hókone vo'ókuke.

⁴ Enepone ndarâgaum kutí kixo Itukó'oviti ne xanéhiko, vo'oku itúkeovo xokóyoke ne ndarâgaum úkea xunáko payásoyea neko kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo noínjone. Haina póhutine neko ndarâgaum kutí kixokóno Itukó'oviti, ítea koánemaka neko hóyeno kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo. Hara kôe ne xanéhiko yara kúveu mêum vo'ókuke:

—Ápeikopo po'ínu koati xúnati kuteâti xunáko râ'a? Kutí'ikopomo itôa okópea? —koéhiko.

⁵ Enepone kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo, poréxokono yupíheovo kahána'ikopeovo yane koyúhoyea, koane yupíheovomaka kapáyasokeovo kutí kixopóvoti Itukó'oviti. Poréxokonoanemaka xunakóti pahúkea ya kúveu koarentai doi koeti kohê.

⁶ Enepo koyúhóne, yupíhova kapáyasokeovo, koane koémoke'ekea Itukó'oviti yoko íha, koánemaka óvoku Itukó'oviti yoko uhá koeti ovâti ne vanúke xoko Itukó'oviti.

⁷ Poréxokonoamaka isúkoponea ne kasása'iupohiko Itukó'oviti yoko ítea. Poréxokonomaka pahúkea oukeke uhá koeti kó'iyevovoku xâne, koêkuti iháxakoku úkeaku, koêkutimaka kó'iyevovoku, koane koêkuti koêku ne yuhôti yúho, koane koêkutimaka poké'e óvohikoku yara kúveu mêum.

⁸ Énomonemo hóko uhá koeti xâne ovâti ra kúveu mêum. Kutí kixoâtihihikomo Itukó'oviti. Énomone neko xâne ákoti yutaxápu íha xoko yutóxovoku íha xâne ákotinemo hunókoku ópea xoko Itukó'oviti. Énomone neko koyuhópeti uso'iyeatinekene ne íha xanéya ukeâtine tumúneke ápeyera ra kúveu mêum, koyúhope ne Xe'exa Su'úso kixonéti, enepone itukópovoti ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti yaneko porexópo ésa'i kotúyopea pahunévoti.

⁹ Koêkuti xâne kamoâti, ivávaka râ'a:

¹⁰ Apêtimo xâne itokónoti iká'akeokono, yoko koati konokoâtihihikomo vékea neko koekúti. Apêtimakamo xâne koépeuti ya hána'iti pirítai. Yoko koati konokoâtihihikomakamo vékea neko koekúti. Énomone kónokino ákoyea kurí íxa kúveovo Itukó'oviti ne kasása'iupo, koane ákoyea kamúya'íka isóneu ikéneke Itukó'oviti.

¹¹ Ina apémaka noínjone, po'ímaka kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo ukeâti ra poké'e. Pí'a sévereína nê'e. Yoko hane koéneye koxé'u, muyo su'úso. Itea enepone emó'u, kutipási koe emo'u ndarâgaum.

¹² Kúteane xunáko neko inúxoti xâne noínjone kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo, epó'oxo koati ovóxe nekóyo, itukoâti ne páhoenoa itúkea. Yoko enepone pí'ape xâne noínjone, enepone kuteâti koeku komúyoyea su'úso, koati itokúxeati okóvo ne uhá koeti xâne yara kúveu mêum kutí kíxea Itukó'oviti neko inúxoti noínjone, enepone hóyeno kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo, enepone unatípeatimaka óko'onevo mani koépekeokono.

¹³ Enepone pí'ape koati koyuvôrixovoti xâne noínjone, enepone kuteâti koeku komúyoyea su'úso, ito itúkea koekútihihiko ákoti noíxeokonoku, iyupaxó kixoti xanéhiko. Muhíkova iháxikea írúmene yúku ukeâti vanúke evesékoati ra poké'e nonékuke xanéhiko, itúkoa nê'e.

¹⁴ Énomone aúpu'ikino xanéhiko ovâti ra kúveu mêum, vo'ókuke neko iyupánevoti itúke nonékuke neko inúxoti koati koyuvôrixovoti xâne noínjone, úkeakumaka xunáko itúkea iyupánevoti. Enepone pí'ape xâne noínjone, enepone kuteâti komúyoyea su'úso, pahúkoamaka ne xanéhiko yara kúveu mêum ípoyea okóvo neko inúxoti koati koyuvôrixovoti xâne, eneponeko iteôvati ne mani koépekeokono vo'oku óko'onevo ya hána'iti pirítai.

¹⁵ Yane poréxokonomaka xunáko itúkea ómixekuyeevo neko ipunéti, okóvo neko inúxoti koyuvôrixovoti xâne noínjone, kutí'inoke koyúhote neko ipunéti. Yane koépekexo uhá koeti xâne ákoti hakâ, enepohikone ákotimaka kutí íxâ Itukó'oviti.

¹⁶ Eneponê'e, pahúkomaka uhá koeti xâne, payásoti koane ákoti apayáso, íríku koane ákoti apeínoati, akaúti yoko po'ínuhiko xâne ákoti akutêa koeku akaúti, itúkinokono hoenáxovopeti éxopeke vó'u, áko'o itukovo inúkuke,

¹⁷ motovâti ákoyeane vanéxa koane ákoyeanemaka akávane enepo hákoti itukínokono hoenáxovope íha ne inúxoti koati koyuvôrixovoti xâne, áko'o itukovo númeruna íha.

¹⁸ Enepone koekúti, konókoti êno exóneti motovâti éxeokono kixó'ekone. Koêkuti xâne koati ko'isóneuti, ivávaka númeruna ne koyuvôrixovoti xâne kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo, vo'oku enepone númeruna, koati íha hóyeno kixó'eko. Énomone ne númeru, seisentu sesentaí sei.

¹ Ikénépokemaka nê'e, ina noeménjo, noínjoamaka ne Xe'exa Su'úso kixonéti, enepone ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti yaneko porexópo ésa'i kotúyoepa pahunévoti. Yoko xe'ó koyèti oukeke ne hána'iti mopôî koéhati Síyaum. Hane kahá'inehiko, sentu koarentai koaturu koeti mili xâne. Póhutihiko, anéko íha ne Xe'exa Su'úso kixonéti, yoko íha Há'a, enepone Itukó'oviti, yutoxóvoti inúkuke.

² Yane ngamone emo'úti inu'ixoti vanúkeke. Kutí koe emo'u éno hunôti úne, koane emo'u koati hónoti xururúkoti. Hanemaka koéneye, emo'u óxokena ne oxotíhiko árpa.

³ Enephikoneko sentu koarentai koaturu koeti mili xâne, aínovohiko imokóvoti inámati akenéti koeku xe'ókó kóyeya nonékuke ivátakoku Itukó'oviti natíxea, koane nonékuke ne koaturu koeti ehévokovoti, ko'ísoneutimaka kuteâti xâne, yóko'omaka nonékuke ne vinti koaturu koeti xâne teyonéti inuxínoti ítuke Itukó'oviti. Yoko ako po'i itoâti éxea akéne neko sentu koarentai koaturu koeti mili koítovone Itukó'oviti xapákuke xâne yara kúveu mêm, ákoti itukápahiko.

⁴ Enephikoné'e, aínovo koati sasá'iti, ákoti ikapítí'ikapu ya kapíneya sêno ákoti itukapu koati yêno. Koèkuti yónoku ne Xe'exa Su'úso kixonéti, anéko ikéne hokó'ixoatihiko. Aínovohiko koítovone Itukó'oviti ya xapákuke xanéhiko yara kúveu mêm, motovâti ítúkeovo haxakínovotihiko Itukó'oviti, koane haxakínovati ne Xe'exa Su'úso kixonéti, kuteâti koeku haxákinovo Itukó'oviti ne ha'i nonéti, inúxoti itóvo, itukókono ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti.

⁵ Enephikonekóyo, aínovomaka ákoti semékekexeaku, ákotimaka óvaku kopítí'ikea.

Emo'u ánju inu'ixoti vanúkeke

⁶ Yane inamaka noínjo po'i ánju. Ako malíka ya kuku vanúke véko koyúhoyea ne inámati ihíkavoti ákoti uké'eyeaku íhae xoko Itukó'oviti. Xapa xanéhiko yara kúveu mêm koyúhoa, koèkuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêm, koèkutimaka íhaxakoku úkeaku, koèkutimaka kó'iyeeovoku yuhôti yúho, koane koèkutimaka kó'iyeeovoku neko xâne.

⁷ Koati kohonókoti emó'u kó'iyea:

—Tiya Itukó'oviti, kepáyasakinoemaka íha, vo'oku simóvone kaxena yúhoikopeaku Itukó'oviti ne xanéhiko yara kúveu mêm vo'oku kixoku ítúkeovo. Ihéyu'ikamaka Itukó'oviti, enepone pahukoâti ápeya ne vanúke, koáne ne poké'e, koánemaka ne úne xoko mar, yoko uhá koeti úkeaku úne —koéne.

⁸ Yane apé koénemaka po'i ánju. Hara kôe:

—Uké'exokonone ne Mbabílonea. Koati uke'éxokonotine neko hána'iti pitivóko. Enepone yupíheovo váherexea kixoku ítúkeovo koane ákoyea asása'i, hane koéneye koati éno xúnati víyum póneake énoyeova ne uhá koeti xâne, koèkuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêm —koéne.

⁹ Yane ápemaka po'i ánju, mopó'apene. Koati kohonókoti emó'u kó'iyea:

—Koèkuti xâne kutí kixóâti Itukó'oviti ne hóyeno kutí koeti éno koyuvôrixovoti hó'openo, koáne ne ipunéti okóvo, énomone neko xâne apétimaka hoénaxovope nekóyo inúkuke itukovo vo'ókuke,

¹⁰ koati xúnatimo ne ímainevo Itukó'oviti ipihápanahiko. Kutí koetímo koati éno xúnati ekâti íyukoahéhikomo Itukó'oviti. Yupihóvotimo koítovoneovo kotíveti nonékuke ne sasá'iti ánjuhiko koane nonékuke ne Xe'exa Su'úso kixonéti. Ipihóponokonotimo ya yúku xané kixoti énxofere, enepone ikotúxoateoxo ne yúku.

¹¹ Ákomakamo uké'eyeaku íkurihea ne yúku ikoítovonoatihiko kotíveti. Káxe, yóti kó'iyeanemoye koítovoneovohiko kotíveti ákotinemo amámika. Énomonemo kixókono ne uhá koeti xâne hokoâti ne hóyeno kutí koeti koyuvôrixovoti hó'openo yóko'no ne ipunéti okóvo, kutí kixóâtimaka Itukó'oviti. Énomone ne xâne apétimaka hoénaxovope íha neko hóyeno xokóyoke.

¹² Énomone kónokino kóxuna'ixeovo ne kasása'ipuo Itukó'oviti ákoti kamuyá'ika isóne. Énomone ne ítúkoti hiko páhoenoa Itukó'oviti ítúkea koane kuvóvotihiko Jesus —kôe.

¹³ Yane inamaka ngámo emo'úti inu'ixoti vanúkeke, kixónuti:

—Hara yítáxa: Ukeâti kó'oyene, koati yupihóvotimo unako koèku ne ivohíkovoti kuvóvoti Vúnae —kixónu.

—Koati kaná'uteoxo —kôe ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti —vo'oku motovâti ómomikopeahiko ítuke komomikoati nóvo, koane xané kixopâtimaka ne únatinoe ítuke —kôe.

Koèkumo ne xanéhiko yara poké'e simapúne hunókoku ra mêm

¹⁴ Yane ina noeménjo. Hane noínjo kapási hóhopu koyèti yoko vatá koyètiya ikútipasikoponovoti, uti xâne. Ápe kôroana tutíkuke aínóvoti óro. Kene vo'ókuke, ápe ómo'ixone, xopilókotí héheu koyèti.

¹⁵ Ápemaka po'i ánju ipuhíkeati xokóyoke ne sasá'iti kúveu vanúkeke. Ina vaukôa neko vatá koyèti xoko kapási. Koati hónoti vaúkea. Hara kíxo:

—Yámane ne xepílokotina motovâti véyeovo ne ha'i nonéti, vo'oku simóvone kaxena veyóvope. Koati ítóvotine, konókotine véyeovo —kíxoane.

¹⁶Yane ípíhone xopílokotina yara poké'e ne vatá koyêti xoko kapási, veyoâtine ne ha'i nonéti ovâti ra poké'e.

¹⁷Ínamaka ipuhúkea po'í ánju xokóyoke ne sasá'iti kúveu vanúkeke. Ápemaka xopílokotina koati héheu koyêti.

¹⁸Ina apé'ikomaka po'í ánju ipuhúkeati xokóyoke ne áta, enepone imókonoku ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti. Yoko énomone exêa koêku ne yúku. Koati hónoti emó'u vaúkea neko po'í ánju omó'ixoati ne heú'iti xopilókoti. Hara kíxoa:

—Yáma ne heú'iti xepílokotina. Pihéne ítixea ne kutí koeti putí'uhiko ha'i úva xúveke, vo'oku usó kóyene ítixeovo —kíxoane ánju, koyúhota koêku ne xanéhiko ovâti ra kúveu mêm.

¹⁹Yane ípíhoane ánju ne xopílokotina yara poké'e. Ina veyôa ne kutí koeti ha'i úva xúveke, enepohikone xâne ovâti ra kúveu mêm. Yane kutí kíxoa kurikoâti hána'itike tángi kótikovoku ho'o úva, kíxo'êkoti koati xúnati ímainevo Itukó'oviti.

²⁰Enepone kótikovoku úva kixonéti, enepone ipíhohonokonoku xanéhiko, meúkeke ya pitívoko óvo. Koati ênôti íti ipuhúkeati. Hane ítóvoku upénoko ne íti, poéha méturu meyá kôe, yoko mopó'a séndu kílomituru yónoku húnea neko íti.

15

Koêku ne ipíhohonopemo Itukó'oviti hunókokuke ra mêm

¹Apé koéne noínjone vanúkeke, koati hána'iti iyupánevoti. Ápe seti koeti ánju exeâti koêku neko seti koeti koati hunókokoku ipíhohonope Itukó'oviti, enepone kousokovope ímainevo.

²Yane ina noínjo koekúti kutí koeti mar, itea hána úne, ainóvoti víduru anahíxovoti yúku. Ápe xâne xe'ókó koyêtiya itéovati neko xâne kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo yóko'o ne ipunéti okóvo, koáne ne númiru kíxo'êkoti íha. Enepohikoneko xâne, ápehikomaka húxo árapa, poréxoake Itukó'oviti.

³Yoko hane imókovohiko akene Muíse, ovoxe Itukó'oviti nóvo, yoko akéne ne Xe'exa Su'úso kixonéti. Hara koéhiko:

—Imáko ítúkinovo koati hána'iti, koane koati motovâti iháyu'ikeokono ne ítike, íti Vúnae Itukó'oviti, íti apêti xunáko pahúkea uhá koêti. Koati kaná'uti, koane koati ponóvoti ne kíxeku ítíkivo, íti natina uhá koeti xâne, koêkuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêm.

⁴Kutí'ikopomo ako teyapí? Kutí'ikopomakamo ako kapayásaka íhe, íti Vúnae? Vo'oku poéhane íti ítukóvo koati sasá'iti. Énomone simínopimo ipúyukexoponea nenékuke ne uhá koeti xâne, ukeâti uhá koeti koêkuti poké'e óvohikoku yara kúveu mêm. Vo'oku koati iyúseoti ne ponóvotinoe ítike —koe akéne.

⁵Ikénépoke ne koekútihiko, ina ngomomâ, noínjoane ímíhe'okeane ne sasá'iti kúveu, óvoku ne tabenáku ya vanúkeke.

⁶Enepohikone seti koeti ánju exeâti koêku ne seti koeti ipíhohonope Itukó'oviti, hane ipúhíhikea xokóyoke neko sasá'iti kúveu. Ánovo ko'ipóvoti lífum, koati hóhopu koyêti ipovóti. Ina uhápu'i neko ípovo. Ápemaka ho'êti, ainóvoti ôro, vekeâti xa'ákukehiko.

⁷Ina apé póhuti yane koaturu koeti ehevókovoti, ko'isónenti kuteâti xâne, poréxoti enovópeti xoko póhutihiko neko seti koeti ánju. Enepone enovópeti, ainovo ôro, yoko puhí koati ímainevo Itukó'oviti, enepone kóyekutine ápeyea ákoti hunókokoku.

⁸Yane kopúhíkôa êno úhe'ene Itukó'oviti yoko xunáko neko sasá'iti kúveu. Kutí koe êno kuríhoe ipuhíkone. Yane ákone itoâti úrukeova imókonemo kausákapu ne seti koeti ipíhohonope Itukó'oviti, ómonehiko ne seti koeti ánju.

16

Seti koeti kíxoku koeku ímainevo Itukó'oviti

¹Ina ngámo koati hónoti emo'úti inu'íxoati ne sasá'iti kúveu, yuhó'ixoati ne seti koeti ánju. Hara koe yuhó'inoa:

—Pihénenoe yara kúveu mêm. Yávaka ovâti ne seti koeti enovópeti, enepone ímainevo Itukó'oviti —koéne yuhó'inokono.

²Yane pihóne ne inúxoti ánju óvokea ómone ovâti ne enovópeti. Óvokoane yara poké'e. Yane ipúhíhikone êno koímaitinoe kotívoti uka'áti moyúkuke neko xanéhiko apêti hoénaxovope ítúkeovo xanána ne hóyeno kutí koeti êno koyuvôrixovoti hó'openo, enepohikoneko ipuyúkexinoatimaka ne ipunéti okóvo.

³Yane óvokoane pí'ape ánju ne ómone ovâti ne enovópeti. Xoko úne ya mar óvokoa. Yane sá'iri'okopovone íti ne úneya. Kutí koe ítina ivokóvoti neko úne. Heú koe ívohikeovo ovâti neko úne.

⁴ Ina ovokoãmaka mopó'ape ánju ne ómone ovâti ne enovópeti. Hane óvokoa ya xoko uhá koeti huvêo yoko xoko óvokuhiko uke úne. Yane sá'iri'okopovonemaka íti ne uhá koêti neko úne.

⁵ Ina ngamôa emó'u ne ánju exeâti koêku ne úne. Hara kôe:

—Iti koati ponóvoti yane kixeku ipiheponi xanéhiko, iti kóyekutine ápeya ukeátinekene koánemaka kó'oyene, iti koati sasá'itimaka.

⁶ Koáhati énomonehiko ovokêa ítina ne kesása'iupo, koane ítina ne porófetahiko koyúhotei yemó'u xapa xâne. Vo'oku kixoku ítúkeovo, énomone ítikinoahiko énoyeovo íti, vo'oku koati motokeâti kíxeokononeye —koéne yúho neko ánju.

⁷ Ina apé po'i emo'úti ngámone inu'íxoati xokóyoke ne áta, enepone imókonoku ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti. Hara kôe:

—Iti Vúnae Itukó'oviti apêti xunáko pahúkea uhá koêti, koati kaná'uti yoko ponóvoti ne kixeku ipiheponi xanéhiko —kôe.

⁸ Yane óvokoanemaka koáturuxope ánju ne ómone ovâti ne enovópeti. Xoko káxe óvokoa. Yane ápe xunako káxe oró'okea xanéhiko ya otúko. Yoko kutí koéne otuko yúku.

⁹ Yupihovó koe oró'okea xanéhiko neko éno otúko. Yane koati ihákotihiko Itukó'oviti apêti xunáko pahúkea ne kotíveti ipihopone. Ákohiko ikátivexa isóneuke ne váhere ítuke, koane ákohikomaka iháyu'ika Itukó'oviti.

¹⁰ Ina ovokôa sínguxope ánju ne ómone ovâti ne enovópeti. Hane óvokoa xoko ivátakoku natíxea ne hóyeno kuti koeti éno koyuvórixovoti hó'openo. Yane hahakú koéne uhá koeti natíxoku, koane arúxukoponea nêne neko xanéhiko vo'oku éno hána'iti tíveko koêku.

¹¹ Yane koati ihákotihiko Itukó'oviti íhae vanúke vo'ókuke ne éno tíveko koêkúhiko, koane vo'oku éno úka'a. Ákohikomaka ikátivexa isóneuke, koane ákohiko kuríkapa ne váhere ítuke.

¹² Ínamaka ovokôa seíxope ánju ne ómone ovâti ne enovópeti. Xoko hána'iti huvêo koéhatei Eúfarate óvokoa. Yane ítikovo neko huvêo, kousókinoatine vékoku ne nâtihiko ukeâti úkeaku ihâroti.

¹³ Yane noínjonemaka mopó'âti váhere xunakóti ukeâti xoko Satánae. Hane koéneye hána'itihiko verékeke. Pahákuke neko ndarâgaum ipúhikea po'ínu. Kene po'ínu, pahákuke neko hóyeno kuti koeti éno koyuvórixovoti hó'openo. Kene po'ínu, hane ipúhikea pahákuke neko hóyeno koyúhotei koekúti ávoti simápu kaxéna, itea haináya xunáko Itukó'oviti itea ya váhereke xunakóti.

¹⁴ Aínovohiko ndémoniu, ovóxe Satánae nekôyo. Aínovo ítukenati iyupánevoti. Hane yonóhiko xokóyoke ne nâtihiko ya uhá koêti ra kúveu mêm, maka ha'úxanehiko, kaha'aínoatihiko usokó kóyeya ya kaxena okópeaku Itukó'oviti, yaneko éno hána'iti teyonéti káxe hoénaxone Itukó'oviti, enepone apêti xunáko pahúkea uhá koêti.

¹⁵ “Yakámokeno: Nzimotímo kuteâti kixóvoku oméxoti xoko ákoyeaku kuxoâti símea” koe Vúnae. “Koati únatimo koêku ne xâne íxómoti noíméxoponu, enepohikone kuti koeti apêti ípovo muyókuke kuxópoti únae, maka hákone kuti kôe urápiti koane hákonemaka téyapana vo'ókuke” koéne.

¹⁶ Yane ho'úxone uhá koeti nâtihiko neko mopó'âti ndémoniu. Ho'úxoane xoko óvoku isukókoti iháxoneti Aramajédom ya emó'uke ebaraíku.

¹⁷ Ina ovokôa sétixope ánju ne ómone ovâti ne enovópeti. Kuku vanúke óvokoa. Yane apé koéne éno hónoti emo'úti inu'íxoati yane ivátakoku Itukó'oviti natíxea xoko sasá'iti kúveu vanúkeke.

—Kóusokovone —koéne.

¹⁸ Yane apé koénemaka éno ipixéneneoti koane emo'útihiko yoko xururúkoti. Ápemaka éno xúnati iyuyóti poké'e, ákoti kuteâti ukeâti inâ apé xâne yara poké'e. Koati yupihóvati xunáko, koane ako malíka yónoku ne iyúyoyea poké'e.

¹⁹ Mopó'a iháxakoku neko koati hána'iti pitivóko itáhineyea. Koánemaka pítivokona po'ínuhiko xâne xoko póhutihiko poké'e óvohikoku yara kúveu mêm, heú koénemaka itáhineyea. Énomone kíxoa Itukó'oviti ipíhóponea ne hána'iti pitivóko iháxoneti Mbabílonia. Enepone ipíhóponeake, kuti kôe éno váhere ekâti sísuva koyêti, nókone heú kíxea énoyeovahiko. Énomone koéneye neko koati xúnati ipíhóponea Itukó'oviti.

²⁰ Má koépone neko uhá koeti kálíhunoe poké'e kukúkeke úne koánemaka ne koati hána'itinoe mopô.

²¹ Ápemaka éno pú'itinoe evêke ukeâti vanúke irihíkuvoti oukeke neko xanéhiko. Itópono koarenta koeti kílu póhutihiko íyeu neko evêke. Koati ihákotihiko Itukó'oviti ne xanéhiko vo'ókuke neko éno pú'itinoe evêke ipíhóponeake Itukó'oviti. Koati yupihóvati koímaiko neko ipíhóponea.

17

Ihokokono sêno ákoti téyapana ne xanéhiko ovâti ne hána'iti pitivóko

¹ Ina keno'ókinonu yúhoikoponeonu póhuti yane seti koeti ánju apêti enovópeti ómo'ixone. Hara kixónu:

—Yókone, enjókopeatine kixókonokumo ipíhóponeokono ne ihókóneti senohí koeti ákoti téyapana, enepone ivatákoti xoko ênoti úne.

² Hána'iti ikópiti'ikopeovo ne pahúkotihiho ya uhá koêti ra kúveu mêum koeku hokópeahiko ne váhere kixoku itúkeovo nekôyo. Enepone ákoyea malíka yónoku váherevoko ne ihókóneti sêno ákoti téyapana, hane koêneye koati xúnati ekâti póneke uhá koeti xâne yara kúveu mêum. Epó'oxo kutí koênehiko ikohíhiuti uhá koêti ne xâne yara kúveu mêum koeku hokópea váhere kixoku itúkeovo.

³ Yane omó kixo ongóvo ne ánju ya mêum ákoyeaku apêti. Ênomone noínjea neko sêno. Hane ivú'ixo êno koyuvórixovoti harará'oti hó'openo apêti ya uhá koeti múyo yutoéti kapáyasokopovo, itúkuvoti Itukó'oviti. Ápemaka seti koeti túti yoko yehí koeti sévereina.

⁴ Eneponeko sêno noínjone, koati kalísoti híyeu ne ípovo harará'hiti yoko homomóhiti, koane yupihova êno iyóyonevo, itukéti ya ôro, koane uhé'ekotinoe uhá'iti mopô, yóko'omaka ne iháxoneti pêrula. Yoko ápe enovópeti ainóvoti ôro vo'ókuke, puhí-puhí koeti koekúti yupihóvoti ákoyea aúnati, yoko koekútihiho koati váhere nonékuke Itukó'oviti, enepohikone uhá koeti kixovókuti katávokoti xâne ya hókea Itukó'oviti, enepone kutí koeti koeku sêno katávokoti ima po'i xâne itaíkoati itúkea váhere xokóyoke.

⁵ Yoko ápe íha yutoxóvati inúkuke neko sêno apêti he'ono'ú koeti kixó'ekone. Hara koêti neko íha: “Koati hána'iti ne Mbabilonea, úkeaku uhá koeti itukeóvoti kuteâti kixoku itúkeovo ne sêno ákoti téyapana, koane úkeakumaka uhá koeti po'ínuhiko kixovókuti yara kúveu mêum yupihóvoti váherexea nonékuke Itukó'oviti” kôe ne íha.

⁶ Ina noinjôa neko sêno kutí kó'iyea kohíhiti, itea haina vo'oku xúnati ekâti. Koati vo'oku enó'iyea óvoka itína neko kasáa'ipohiko Itukó'oviti, koâne ne koyúhote koeku Jesus. Noinjoâne neko koekúti, koati êno hána'iti iyúmbaxeova.

⁷ Ina kixónu neko ánju:

—Na koeti yupíhinova iyípaxivoa ne koekúti? Ngoyuhó'inopeatine ne he'ono'ú koeti'iko kixó'ekone ne sêno yoko kixó'ekone ne ivú'e, enepone êno koyuvórixovoti hó'openo apêti seti koeti túti yoko yehí koeti sévereina.

⁸ Eneponê'e, ápene yanekóyoke, itea yara koeku kó'oyene ákone iyúsea. Yoko ye'éxopovotinemaka ipúhikopea xoko êno koimaiti yoko upénoti uhóro ínati haháku iká'akokonoku. Yane uke'éxokonotinemo. Iyupáxovotimo xanéhiko ovâti ra kúveu mêum, enepohikone ákoti yutaxápu íha ya koyúhopeke Itukó'oviti, yutóxovoku íha xâne yonopâti xokóyoke. Yoko enepone ihâe yutoxóvotiya, ukeátine iná apê ra mêum usó'iyeaneya. Yupihóvatimo iyúpaxeova xanéhiko naixá neko êno koyuvórixovoti hó'openo, enepone apêti yaneko káxehiko pihotíne itea akó'otine iyusêa yara koeku kó'oyene, itea apépotikomakamo.

⁹ —Enepora ngoyúhoinoipikemo kó'oyene, konókoti ênoti exóneti. Hará'a: Enepone seti koeti túti ne êno koyuvórixovoti hó'openo, hane kixó'eko seti koeti hána'itinoe mopôí iváta'uxoku ne sêno. Kene ne seti koeti mopôí iváta'uxoku, seti koeti nâti kixó'eko.

¹⁰ Ya xapákuke ra seti koeti nâti, pihóne singu koêti. Anéye póhuti pahúkoti kó'oyene. Kene po'ínu, avo simápu kaxena pahúkope. Itea enepo simapúne, ákomo axú'ina káxe yónoku pahúkea.

¹¹ Kene ne êno koyuvórixovoti hó'openo neíxone, enepone apêti yaneko káxehiko pihotíne, itea akó'otine iyusêa yara koeku kó'oyene, koati ênomone ne oítuxope nâti ahe'ókopati neko sétixope, itea uke'éxokonotinemo nê'e.

¹² —Enepone yehí koeti sévereina neíxone, hane kixó'eko yehí koeti nâti ávoti xunáko pahúkea. Itea porexókonotimo xunáko pahúkea xané kixóátimo ne kutí koeti êno koyuvórixovoti hó'openo neíxone, itea ákomo ahíkapu yónoku pahúkehahiko, kutí koetímo kali póhuti ôra ápeyemo xunáko pahúkea.

¹³ Uhá koetíhiko ra yehí koêti, kutikokó koetímo isóne. Porexópatimo ne payásokohiko yoko xunákohiko pahúkea xokóyoke ne hóyeno kutí koeti êno koyuvórixovoti hó'openo.

¹⁴ Enepohikonê'e, okopátimo xapa isukókoti ne Xe'exa Su'úso kixonéti, enepone ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti yaneko porexópo ésa'í kotúyopea pahunévoti. Itea enepohikonekóyo, itoátimo Xe'exa Su'úso kixonéti, vo'oku ênomone itukóvo Únae uhá koeti payásotihiko pahúkoti. Koane koati ênomonemaka itukóvo ne koati payásoti nâti ya uhá koeti po'ínuhiko nâti. Koâne yaneko iteaku, kaha'ínepoatimo iháxiupohiko Itukó'oviti, enepohikone hokoâti ákoti kamuyá'ikapu ikéneke.

¹⁵ Ina kixonúmaka ne ánju:

—Enepone êno úne neíxone, ivátakoku ne ihókoneti senohí koêti ákoti téyapana, hane kixó'eko êno kó'iyevokú xâne, enepohikone ákoti yumaxápu xâne ya uhá koeti poké'e óvohikoku yara kúveu mêum, koêkúti kó'iyevokú yuhóti, yuhóhiko.

¹⁶ Enepone ihókoneti yehí koeti sévereina koáne ne ihókoneti êno koyuvórixovoti hó'openo, yupihóvó koetímó ahúxukinova okóvo nekóyo, enepone senohí koêti ákoti téyapana. Heu-heú kixeátihihikó véyea apeñoati nê'e. Kutí kixoátimo kamahúpikóti. Koane kuteáti kixóaku ipúhokovoti hó'openo ne ísoe enepo níkéa nâum, énomonemakamo kixoaneye. Ínamo uke'éxa ya yúku.

¹⁷ Koáhati Itukó'oviti itukúnoamo isóneu kutí'inoke kixoátinemoye. Yoko enepohikoneko pahúkoti, kutikokó koetímó isóneu poréxopea xunáko pahúkea xokóyoke ne ihókoneti êno koyuvórixovoti hó'openo imókonomo kausákapu uhá koeti yuho Itukó'oviti.

¹⁸ —Yoko koati hána'iti pitivóko éxoti koeku uhá koeti pahúkotihihiko yara kúveu mêum, ene kixó'eko neko sêno neíxone —kixoane ánju ne Xuáum.

18

Kixókonokumo uke'éxakana ne hána'iti pitivóko

¹ Ikénépoke ra koekútihihiko, noínjone po'í ánju apêti xunáko pahúkea, evesékoti ukeáti vanúke. Uhapu'i-uhapu'í kixó poké'e ne êno úhe'ene uhápu'ine ne ánju.

² Ina kohonóko emó'u vaúkea. Hara kôe:

—Koati uke'éxokonotone ne hána'iti pitivóko iháxoneti Mbabílonéa. Itúkópovone óvoku uhá koeti kó'iyevokú ndémoinuhiko, enepohikone ovoxe Satánae itúkoti uhá koeti kó'iyevokú váhere koekúti. Ópokunemaka uhá koeti koêkúti kó'iyevokú hó'openo ôti koati váherehiko koane kotírínaneti.

³ Kixínokonokeneye ne pitivóko vo'oku ákoyea malíka yónoku ne váherevoko xanéhiko ováti. Koati hána'iti kátavokea po'ínuhiko xâne ya hókea Itukó'oviti kuteáti koeku sêno kátavokea ima po'í xâne itaíkoati itúkea váhere xokóyoke. Enepone váherevoko, kutí kôe koati xúnati ekáti iyukoke uhá koeti po'ínuhiko xâne yara kúveu mêum, koêkúti poké'e óvohikoku. Kene ne pahúkotihihiko yara poké'e, kutipasí kó'iyeamaka ne kixoku itúkeovo koeku hókea kixóvoku. Koánemaka ne kavánetihiko, koati iríkuxotihihiko vo'ókúke ne xâne íhae neko pitivóko, vo'oku yupíheovo ikálisokeovo ya kohépitinoe koekúti —koéne.

⁴ Yane ina ngámo po'í emo'úti inu'íxoti vanúkeke. Hara kôe:

—Ítínoe njanéna, ipíhiki ra pitivóko maka hákone kitípásea ya váherevokohiko, epó'oxo maka hákone ke'anépoahiko ya ipíhóponeokonoke,

⁵ vo'oku yupíhovone koêku ne váhere kixoku itúkeovo. Kutí koe yupíhóvotine pu'íxeovo ne váherevoko itopónotine vanúke, itúkópinoakemo Itukó'oviti ésa'i ne êno váhere ítuke.

⁶ Yoko koati konókoti itúkópoinokono ésa'i ne váhere ítuke. Kuteáti kixóaku váherexea ítuke, pí'á ákoe anú'ukea tivéko ne kixókonokumo. Enepone kutí koeti êno xúnati ekáti iyukoke po'ínuhiko xâne, koésayu'ixinokonokehiko, pí'á ákoe kurí'uxeovo xunáko ne iyukokonoke motováti koésayu'ixeekonomakamo.

⁷ Kuteáti koeku yupíheovo kapáyasokeovo koane ikálisokeovo ya kohépitinoe koekúti, énomone ákoneneye yupíheovomakamo ipíhóponeokono kó'oyene koane ikáxu'iyea okóvo. Vo'oku hara koé'epepo isóneupinovo: “Undi kutí koeti seno náti vatá koyêti xoko ivátakoku natíxea. Ako kalíhuina indúkeovo kuteáti kixeóvovoti sêno ivokóvoti íma. Ákomo kalíhuina véngea tiú'itike koekúti” koé'epepo isóneupinovo.

⁸ Itea koati énomonemo kutí'ino simoáti êno hána'iti tiveko koêku ya kúveu póhuti káxe, pevóti, koane hána'iti ikáxu'iyea okóvo, yoko hímakati. Ínamo arapúkuxa yúku, vo'oku koati xúnati ne Vúnae Itukó'oviti, enepone ipíhópinoatimo —koéne neko emo'úti ngámone.

⁹ Yoko enepone pahúkotihihiko yara kúveu mêum kutipáseatihihiko ya uhá koeti váhere ítuke koáne ya yupíheovo ikálisokeovohiko, hána'itimo ikótívexea koêku, koane iyókexinoatimo naixâne ne êno íkuriha ne yúku oropúkuxoati.

¹⁰ Ákonemo malíka okínoakuhiko komómoyea, pikoáti ne ipíhóponeokonoke, koane kó'iyeahiko:

—Kotíveti, kotíveti koêku ne Mbabílonéa, enepone koati hána'iti pitivóko koane yupíhóvoti ukóponea. Ako oríko símea ipíhóponeokonoke —koénehiko.

¹¹ Iyókexinoatimo uhá koeti kavánetihiko yara poké'e koánemo ikótívexea koêku vo'oku ákoyeanemo vanexeátihihiko ne vâne.

¹² Énomone ne koekúti kuteáti ôro, péhu, yoko uhé'ekotinoe uhá'iti mopóti, koáne ne po'í kó'iyevokú, enepone iháxoneti pêrula. Ina apémaka ne kalísotinoe ipovóti líyum, koánemaka ne koati únati ipovóti homomóhiti, koáne ne po'í kó'iyevokú, enepone sêta uháhiti, yoko'omaka ne koati únati harará'iti ipovóti. Anêkomaka uhá koeti kó'iyevokú koati únatinoe tápoa, koane

uhá koeti kó'iyevokoku itukéti ya mârîfim, enepone kutí koeti opêti, koane itukéti ya koati únati tikóti yupihóvoti hepíko, yoko ya haváva, koáne ya po'i kó'iyevokoku, enepone hiyá'iti haváva, koáne ya uhé'ekoti mopôî iháxoneti mármure.

¹³ Ina apémaka ne kánela yoko po'ínuhiko kuteâti, enepohikone kouhékoti nikokónoti, koáne ne úhetihiko ihopúnetai yoko kohépitinoe xêru, enepone iháxoneti ísensu, koane ungoéntu yóko'o ne iháxonetai báusamu. Ina keno'ókoma kuteâti víyum, yoko azeite, koane koati kalísoti tiríku, yoko po'i kó'iyevokoku únatinoe tiríku. Ápe po'imaka vanêti kuteâti váka, su'úso, yoko kámo, koánemaka kôretahiko. Muhíkova ápeyeva akaútihihiko yoko po'i xâne vaneútímaka. Enepone uhá koeti vanêti kuteâti, uké'ene.

¹⁴ Hara koe yúho ne kavánethihiko vo'ókuke:

—Ítinoemeku ovâti neko pitivóko, áko'one neko êno únatinoe koekúti yopósi'ixone, koekúti ákoti omotóva yokóvo. Yévokoane uhá koêti neko kalísotinoe koekúti, kixovókuti yupihóvoti úhe'ekoa. Áko'one, uké'ene, koati ákatinemo xepákuke —koénehiko.

¹⁵ Enepone kavaneâtihihiko neko koekúti, íríkuxeati neko vâne, ákomo malíka okínoaku komómoyea, pikoâti tiveko kixókonoku ne íhae pitivóko, koeku ixómoyea íyoinoa yoko ikótivexea koêku, koánemaka kó'iyea:

¹⁶ —Kotívetai, kotívetai koêku ra koati hána'iti pitivóko, enepone kuteâti koeku úhe'ene sêno ko'ípóvoti koati kalísoti híyeu ipovóti líyum, koane po'ínuhiko koati únatinoe ipovóti homomóhiti yoko hararáhiti, kuteâtimaka úhe'ene sêno ênoti iyóyonevo, itukéti ya ôro, yoko uhé'ekotinoe uhá'iti mopôî, koáne ne po'i kó'iyevokoku, enepone iháxonetai pèrula.

¹⁷ Ako oríko uké'exeokono heú koêti neko êno apeínoati —koénehiko.

Yoko ako malíkahiko okínoaku únahiko hána'iti vatéke komómoyea. Kúteanemaka koêku ákoyea malíka okínoaku komómoyea neko avekoâtihihiko, koane ivu'íxoatihihiko yoko po'ínuhiko ko'ítuketai ya mar.

¹⁸ Koeku noíxeahiko êno íkuriha ne yúku oro'ókoati ne pitivóko, koane kó'iyea yúho vaúkexea:

—Ápeikopo po'i pitivóko kuteâti hána'iko rá'a? —koéhiko.

¹⁹ Ina purapú'íkopovohiko marípa, koane íyoinoa, yoko ikótivexea koêku, xaneâtihihiko kóhonokea emó'u kó'iyea:

—Kotívetai, kotívetai koêku ra hána'iti pitivóko. Koati vo'ókuke ne ko'óvokutiya íríkuxinoe uhá koeti únahiko ne hána'iti vatéke, vo'óku kixoku ikálisokopeovo neko xâne ya êno kohépitinoe koekúti vanéxone xokóyokehiko —koénehiko.

²⁰ Itea ítínoe ovâti ne vanúke, aélokenemaka yokóvo, keánemaka ítínoe ápostulu, páhoe Itukó'oviti koyúhoyea emó'u xapa xâne, keánemaka ítínoe porófeta koyúhoti emó'u Itukó'oviti, vo'óku itúkopinopeane Itukó'oviti ésa'ia neko váhere kixópikunoe.

²¹ Ina apê koati xúnati ánju eherúkotí mopôî kuteâti ítóvoku êno pú'iti mopôî ya au'ókopetai, ina kurikóa úneke xoko mar koane kó'iyea:

—Énomonemo kixókononeye ákoyea íyuhixakana uké'exeokono ne hána'iti pitivóko iháxonetai Mbabilónea. Ákonemo noíxeokonoku.

²² Ákonemakamo emó'u árpa oxóvotiya, koane emó'u po'ínuhiko huxôe kuteâti falaúta yoko torombéta. Ákonemakamo ko'ítuketiya koêkúti kó'iyevokoku itukéti. Ákonemakamo emó'u au'ókopetai.

²³ Kúteanemaka uhápu'ine yúku kouhápu'íkopetai, áko'onemakamoya, koane emó'u noívu yoko noíva. Enepohikone kavánetai ovâti neko pitivóko yanekóyoke, koati hána'iti íríku ya uhá koeti po'ínuhiko kavánetai yara kúveu mêum. Enepone xâne ovâti neko pitivóko, koésayu'ixo heú koeti po'ínuhiko xâne yara kúveu mêum. Koati vo'óku ikálisokeovo yoko íríkuxea kutí'inoke itokónoti uhá koeti xâne yara kúveu mêum, koêkúti poké'e óvohikoku. Ehane íyokevohiko ne kixóvoku yoko ikútípasikevohiko kixoku itúkeovo.

²⁴ Yoko énomone ne pitivóko koati óvokovoku ítina porófetahiko koyúhoti emó'u Itukó'oviti, koane ítina po'ínuhiko kasása'iuvo Itukó'oviti, yóko'omaka ne ítina uhá koeti po'ínuhiko xâne yara kúveu mêum koépeuti kuteâtihihiko.

19

Elokékti okovóti ya vanúke

¹ Ikénepoke ra koekútihihiko, ngamone koati êno hónoti emó'úti inu'íxoti vanúkeke kuteâti emó'u ênoti opóikovoti xâne. Hara kôe:

—Íháyu'íakana Vúnae Itukó'oviti. Koati énomone koitóvo xâne. Énomonemaka itukóvo hána'iti íhayú'íuti, koane énomone apê uhá koeti xunakóti xokóyoke.

² Koati kaná'uti, koane koati ponóvoti ne ipíhophonope. Vo'oku ipíhophonoe Itukó'oviti ne xâne ováti neko hána'iti pitivóko, enepone katávokoti xâne ya hókea Itukó'oviti kuteáti koéku sêno katávokoti îma po'i sêno, itaíkoati itúkea váhere xokóyoke. Koáhati énomone ikopíti'iko uhá koeti xâne yara kúveu mêmum ya váhere kixoku itúkeovo. Ipíhophonoe Itukó'oviti, itukópoinoati ésa'i ne ovóxehiko koépeku —koe emó'u.

³ Ina koepómaka neko emo'úti ngámone:

—Íháyú'ikakana Itukó'oviti. Koáhati ákotinemo hunókoku ipú'ikea íkurihea ne yúku oropúkuxoati ne hána'iti pitivóko —koéne.

⁴ Eneponeko vinti koaturu koeti xâne teyonéti inuxínoti itúke Itukó'oviti, yóko'o ne koaturu koeti ehévókovoti, ko'ísóneutimaka kuteáti xâne, ipúyukexohiko xaneáti ísu'okea nône poké'eke nonékuke Itukó'oviti, enepone vatá koyéti xoko ivátakoku natíxea, koane íháyú'ikeamaka yoko kó'yehahiko:

—Énomoneoxo kôe. Íháyú'ikakana Itukó'oviti —koéhiko.

⁵ Ina apê hónoti emo'úti inu'íxoati xokóyoke ne ivátakoku Itukó'oviti natíxea. Hara kôe:

—Íháyú'ika Vúnae Itukó'oviti ne uhá koeti ovóxe teyoáti, kúteane payásotihiko koáne ne ákoti apayáso —koéne.

⁶ Yane ina ngámo kutí koeti emo'u énoti xâne. Kutí koémaka emo'u éno hunóti úne yoko éno hónoti emo'u xururúkoti. Hara kôe:

—Íháyú'ikakana ra Vúnae Itukó'oviti, vo'oku énomone natixô, koane énomone apê xunáko pahúkea uhá koéti.

⁷ Aélokeneikopo vokóvo, vimáka'ika, koane kahána'ikamaka úti ne iha Itukó'oviti, vo'oku simóvone kaxena áyui Xe'exa Su'úso kixonéti, enepone ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti yaneko porexópo ésa'i kotúyopea pahunévoti. Yoko kutí kôe áyui kasátuxoti. Koane kousovonehiko ne kasása'iupo, enepone ihókoneti noívana.

⁸ Enephikoné'e, poréxokonone itúkea koati kalísoti híyeu ipovóti, líyumu, ínati uháhi, koati sásasa koyéti —koéne ne emo'úti ngámone.

Yoko enepone koati kalísoti híyeu ipovóti líyumu, ípovo neko kasása'iupo Itukó'oviti, énomone ne ponóvoti kixoku itúkeovo.

⁹ Ina kixónu ne ánju:

—Yítáxamo rá'a: Koati únati koéku ne iháxiu Itukó'oviti yónea xokóyoke ne áyui Xe'exa Su'úso kixonéti, ihókoneti koeku áyui kasátuxoti.

Ina koe'íkomaka:

—Enephikora emo'úti, ainovo koati kaná'uti emo'u Itukó'oviti —koéne.

¹⁰ Ina ímbuyúkexo, xaneáti ínzu'okea nónem poké'eke nonékuke ne ánju, inzayú'ikoati. Itea hara kixónu:

—Hako kixevóneye, vo'oku undímaka ovoxe Itukó'oviti kiteáti, kuteátimaka ne pe'ínuhiko ákoti kurí íxá hókea ne kaná'uti kixovókuti íhikaxovike Jesus. Ópoeane Itukó'oviti kixéneye.

Vo'oku enepone kaná'uti kixovókuti íhikaxovike Jesus, énomonemaka kuteáti ne uhá koeti éxokoake Itukó'oviti ne porófetahiko koyúhopea xapa xâne nóvo —kixoane ánju.

Uke'éxoa Kristu ne Satánae koane uhá koeti ovóxe

¹¹ Yane noínjoane kutí kó'yeya mihe'ó koéti ne vanúke. Apé koéne hopú'oti kámo koane ivu'íxoati. Enepone ivu'íxoati, pí'a íha. “Koati Kuvonóneti” yoko “Koati Kaná'uti” koéha. Eneponé'e, koati ponóvoti yúhoikopea xâne vo'oku kixoku itúkeovo, koane ponóvotimaka okópea ne nókone okópea.

¹² Enepone úke, kutí koe uhápu'ine írúmene yúku, koane éno kôroana tutíkuke. Ápemaka ihâe yutoxónatiya, po'i íha, ákoti exoáti, poéhane exôa.

¹³ Enepone ípovo, hamá kôe poké'eke, koane kutí kôe yurumúkovoti xapa íti. Yoko “Évekoaku Itukó'oviti Kouhupu'ikinovovi rá'a” koéhamaka.

¹⁴ Enómaka koati opóikovoti ovóxe íhae vanúke ikéneke, ivu'íxotihiko hopú'oti kámo. Kene ípovohiko, ainovo koati kalísoti híyeu hopú'iti ipovóti líyumu, sásasa koyéti.

¹⁵ Enepone inúxoti ivu'íxoti kámo noínjone, ápe kutí koeti éno heú'iti hána'iti píritau ipuhíkeati pahákuke. Énomone veína ísúkoponea ne xanéhiko yara uhá koeti poké'e yara kúveu mêmum, koékuti óvohikoku ne váherehiko xâne ákoti akutípoa. Yoko ákomo oxéne íteovahiko. Enepone xunáko natíxea ouke xâne, kutí koetímó katatákexoti póte ya pulô'i haváva. Kutí kixoátimakamo okonúkoti úva xoko kótikokonoku, enepo ipihápanane ne xanéhiko yaneko káxe, kaxénake xúnati ímainevo Itukó'oviti, poéhane apé xunáko pahúkea uhá koéti.

¹⁶ Enepone noínjone, ivu'íxoati neko hopú'oti kámo, ápemaka íha yutoxónoti yane hamá koeti ípovo, koánemaka xurókunoke. Hara kôe: “Teyonéti ya uhá koeti nâtihiko rá'a, yoko payásoti ya uhá koeti payásotihiko” kôe ne yutoéti.

¹⁷ Yane noínjone ánju xe'ó koyèti xoko káxe, kohonókoti emó'u vaúkea, ihaxíkoti uhá koeti hó'openo óti ya kuku vanúke. Hara kôe yuhó'inoa:

—Kiná'aka, he'úxinapanoe ra kutí koeti hána'iti nikaxóvoti ítuke Itukó'oviti!

¹⁸ Niképaninoe nâum ne hána'iti pahúkotihiho, yoko nâum ne inuxínoti húndaruhiko, koane nâum ne koati payásoti xâne pahúkotihiho, yoko naum kámohiko, koane naum ivu'íxoatihiho, koanemaka naum uhá koeti kó'iyevokú xâne, akaúti koane po'ínuhiko xâne ákoti akutêa koeku akaúti, payásotihiho koane ákotihiho apayáso —koéne.

¹⁹ Yane noínjoane neko hóyeno kutí koeti koati éno koyuvôrixovoti hó'openo, yóko'o ne uhá koeti nâtihiho yara kúveu mêmum, koane uhá koeti húndarunahiko hó'uxoké koyétine, kousókovotinihiko okópea neko ivu'íxoati ne kámo yoko húndaruna.

²⁰ Yane iká'akovone ne hóyeno kutí koeti éno koyuvôrixovoti hó'openo. Xané kíxoa ne ovóxe, enepone koyúhóti koekúti ávoti simápu kaxéna, koane itúkotihiho éno hána'itinoe iyupánevoti nonékuke neko hóyeno kutí koeti éno koyuvôrixovoti hó'openo, enepone porexoáti xunakóti kíxeaneye. Yoko énomone kutí'ino itoáti aúpu'ikea ne xanéhiko apêti hoénaxovope ne hóyeno kutí koeti éno koyuvôrixovoti hó'openo xokóyoke. Énomonemaka neko xanéhiko ipuyúkexinoati ne ipunéti okóvo. Yane kuríkokonone neko pi'áti anane Itukó'oviti ukeku yúku ixómoti oro'óko, xánenamaka kuri'úxeateoxo otúko, enepone énoxofere kixonéti.

²¹ Yoko enepohikone xánena, heú kixókono koépekeheokono yane kutí koeti hána'iti pirítai ipuhíkeati pahákuke ne ivu'íxoati ne hopú'oti kámo. Yane imátaxeova uhá koeti hó'openo óti ne nâum ivohíkovi.

20

Koeku Satánae ika'ákono ya kúveu póhuti mili xoénae

¹ Yane noínjonemaka ánju evesékoti ukeáti vanúke. Hane ómo xávana neko éno upénoti uhôro yupihóvoti koímaiko, ínati haháku. Yoko ápemaka hána'iti korénde ómone.

² Ina namukôa ánju neko ndarágaum, eneponeko kúxoti koéxoe iháxonetimaka Ndeápu yoko Satánae. Yane iká'akoane ya kúveu póhuti mili xoénae.

³ Kuríkoane kúveuke ne éno upénoti uhôro ínati haháku ina exexôa, koane ípilhinoa kotiú'ikoati ne exéxovope, motovâti ákoyeane aúpu'iu xapákuke xanéhiko yara kúveu mêmum, koékuti poké'e óvohikoku, tukú koeti evesékane neko póhuti mili xoénae. Ikénépoke nê'e, konókotikomo kali kuríkopeokono itea ákonemo áxu'ikene kuríkopinevo.

⁴ Yane noínjonemaka éno ivátakoku náti. Enephikone ivatákoati, poréxokono yúhoikopea xanéhiko vo'oku kixoku ítúkeovo. Noínjomaka ivokínevoti, eneponeko ovóxehiko Itukó'oviti tetúnoeti vo'oku hókea ne kaná'uti kixovókuti ítuke Jesus koáne ne emo'u Itukó'oviti. Énomone ye'akeye ákoti ipuyúkexina ne hóyeno kutí koeti éno koyuvôrixovoti hó'openo koáne ne ipunéti okóvo. Énomonemaka ne ákoti síká yutóxeovo hoénaxovope yúto nekóyo inúkuke áko'o itukovo vo'ókuke. Enephikonê'e, exépuhikopo ukópea xapa ivokóvoti koane kahá'inephihiko Kristu natíxea yaneko kúveu póhuti mili xoénae.

⁵ Enephikone háxa ne ivokóvoti, ako exépuhikapa tukú koeti evesékone neko póhuti mili xoénae. Yoko énomone iháxoneti inúxoti exepúkopopeti ukópea xapa ivokóvoti nê'e.

⁶ Koati únatimo koéku ne exepúkopoti xapákuke ne inúxoti exepúkopopeti kixonéti, koane koati sasá'itimo nekóyohiko nonékuke Itukó'oviti, vo'oku iteóvatihikomo ne pi'ape ivokeóvoti kixonéti, enepone ipihoponeokono ne xâne ákotinemo hunókoku. Yoko énomonehikomo itukóvo ko'itúkeinoti Itukó'oviti yoko Kristu ya sasá'iti ítuke, koane kaha'íneatihikomo Kristu koeku natíxea yara poké'e kúveu póhuti mili xoénae.

Iyónokonoku Satánae ípíhóponeokono

⁷ Evesékane neko póhuti mili xoénae, kali kuríkópokonotikomo ne Satánae, ipuhíkopeatikomo ne iká'axeixovoku.

⁸ Yane píhotínemo aúpu'ikexopeamaka xanéhiko ya póhutihiko poké'e óvohikoku yara uhá koeti kúveu mêmum. Yoko enepohikone xâne okópoti Itukó'oviti, enepohikone iháxoneti Ngóge yoko Mágoge, ho'uxoátihihiko Satánae, kousókoati iyónea xapa isukókoti. Koati ákotimo yumaxápuhiko, kuteáti koeku yupíheovo ne íyeu haríri ya xe'ó úne xoko mar.

⁹ Yane noínjoane itáhineheyeane ya uhá koéti yara kúveu mêmum. Yakukú kíxoanehiko ne óvohikoku kasása'ípuo Itukó'oviti, enepone píitivóko ákoti omotóva okóvo Itukó'oviti. Itea yanê'e, noínjoa íríeovone yúku ukeáti vanúke. Heú kíxoa uké'exea neko anane Itukó'oviti.

¹⁰ Yoko enepone Ndeápu, enepone aupú'ikoti xanéhiko, kuríkokonone oévoke koekúti kutí koeti hána'iti lávona, itea ainóvoti írúmene éno kótuti yúku xánena énoxofere ikotúxoateoxo neko yúku. Kahá'inea ne hóyeno kutí koeti éno koyuvôrixovoti hó'openo yóko'o ne ovóxe, enepone koyúhóti koekúti ávoti simápu kaxéna itea haináya xunákoke Itukó'oviti itea ya váhereke xunakóti. Énomonemo óvohexo íkotioponeokono kotíveti, káxe, yóti ákotinemo hunókoku.

Ipihponope Itukó'oviti

¹¹ Noínjonemaka koati hána'iti hopú'iti ivátakoku náti koáne ne náti ivatákoati. Yane má koépo ne poké'e koáne ne vanúke. Ákonehiko kúxotihiko koekúti.

¹² Yane noínjoanemaka ne uhá koeti ivokóvotine, payásotihiko koánemaka ne ákoti apayáso, xe'ókó koyèti nonékuke neko ivátakoku Itukó'oviti natíxea. Yane ápene koyuhópetihiko mihé'oeti. Ina mihé'ókonomaka po'i koyuhópeti, yutóxovoku iha xáne yonópoti xoko Itukó'oviti. Enepone ivokóvotihiko ákoti iha yane koyuhópeti, hane exóa kixópokonokumo yutoéti ya po'i koyuhópetihiko koyuhoáti kixoku itúkeovo ne xáne koeku óvea yara poké'e.

¹³ Enepohikone xáne koépeu úne ya xoko mar, exépuhikopo, koánemaka uhá koeti po'ínuhiko ivohíkovi, exépuhikopomaka. Pohú pohu kixókonohiko yúhoikopeokono. Yoko kixoku itúkeovo exóa kixókonoku yuhoíkopeokono.

¹⁴ Yane enepone pevóti koáne ne ivokóvotihiko ákoti háka Itukó'oviti, kuríkokonone kúveuke kutí koeti hána'iti lāvona, ainóvoti irúmene kótuti yúku. Yoko énomone iháxokono pí'ape ivokeðvoti, enepone ipihoponeokono ne xáne ákotinemo hunókoku yane kutí koeti hána'iti lāvona ainóvoti irúmene koati kótuti yúku.

¹⁵ Koékuti ákoti yutaxápu iha yane koyuhópeti, óvoku iha ne xáne yonópoti xoko Itukó'oviti, kuríno'ekokono yane kutí koeti hána'iti lāvona ainóvoti irúmene koati kótuti yúku.

21*Inámapoti vanúke yoko poké'e*

¹ Yane noínjonemaka inámapoti vanúke koane poké'e, vo'oku uké'e pone neko inúxoti vanúke koane poké'e. Yoko áko'onemaka ne mar.

² Noínjoamaka ne Sasá'iti Pitivóko, enepone inámapoti Njeruzálem, evesékoti ukeáti vanúke xoko Itukó'oviti, úsotine iyóyokeovo kuteáti koeku iyóyokeovo árunoe kasátuxoti okotúmonexotine noívuna.

³ Yane ngamone éno hónoti emo'úti inu'íxoati xokóyoke ne ivátakoku Itukó'oviti natíxea. Hara kôe:

—Kó'oyene itúkopane Itukó'oviti óvoku xapákuke ra xáne. Koati ko'ovókoatinehikomo Itukó'oviti. Ainopovonemo xanena Itukó'oviti epó'oxo koatínemo Itukó'oviti ová xokóyokehiko.

⁴ Kihu'íkopinoinememo Itukó'oviti uhá koeti ho'óuke ne xanéhiko. Yane ákonemo iyótiya. Ákonemakamo ivokóvotiya, koane ikaxúneti okovóti, koane kohóneti, vo'oku uké'ene neko kúxotihiko koekúti kuteáti.

⁵ Ina apé yúho ne Itukó'oviti, enepone vatá koyèti xoko ivátakoku natíxea. Hara kôe:

—Ingó'inamakopane ne uhá koeti koekúti —koéne.

Ina kixonú'ikomaka:

—Yítaxa ra koekútihiko vo'oku koati kaná'uti, koane koati motováti kúveovokono ra emo'útihiko.

⁶ Ina koe'ikomaka:

—Kóusokovone uhá koéti. Undíne itukóvo túri koane hunókoku ne uhá koeti koekúti. Úndi turixóa, koane undímaka kousókoa. Kuteáti koéku enóvo úne ne xáne épeu úne, énomonemakamo koéneye kouhepekeokono kóyeku ne xáne oposíkonuti vo'oku ingo'iparaxoatimo inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku, enepone kutí koeti uke úne vo'eroo koyèti ákoti uké'eyeaku.

⁷ Enepone xáne itoáti vékea uhá koéti ne koekúti, ingo'iparaxoatimo kuteáti yunzó'inoa. Epó'oxo undíne itúko únae, koane énomonemo indúko nje'éxa.

⁸ Itea pó'iti yonópokumo ne xáne pikotíhiko koítoponeovo kotíviti vo'ónguke, koáne ne ákotihiko akutíponu, yóko'o ne yupihóvoti váherexea kixoku itúkeovo. Kúteanemakamo koéku ne xáne koepékoti, koáne ne ákoti téyapana, kapíneta xáne ákoti itukapu koati múxone, koánemaka ne hokéxokenati, yoko xáne hokotímaka po'i hokonéti ákoti itukápa ne kaná'uti Itukó'oviti, koane uhá koeti semékenovo'iti. Hanemo yonópo nekóyohiko xokóyoke ne kutí koeti hána'iti lāvona ainóvoti éno kótuti yúku koane énoxofere ikotúxoteoxo, enepone iháxonetimaka ne pí'ape ivokeðvoti, óvoku ipihoponeokono xáne ákotinemo hunókoku.

Inámati Njeruzálem

⁹ Yane ina keno'ókinonu póhuti yane seti koeti ánju omó'ixoati ne enovópeti puhí-puhí koáti ne kotíviti hunókoku ipihopone Itukó'oviti. Hara kixónu:

—Yókone, enjókopeati ne ihókoneti noívana ne Xe'exa Su'úso kixonéti, enepone ikó'iparaxokonoke Itukó'oviti yaneko porexópo ésa'i kotúyoepa pahunévoti —kixónune.

¹⁰ Yane omó kixo ongóvo ne ánju óuke koati hána'iti vanúke'exeaku mopô, koane éxokeonoa ne koati Sasá'iti Pitivóko, enepone iháxoneti Njeruzálem, evesékoti ukeáti vanúke xoko Itukó'oviti.

¹¹ Uhapu'í kôa ne uhapu'ine Itukó'oviti xokóyoke. Enepone pípixenene kóyeyea uhapu'ine, kúteane uhapu'ine koáti uhé'ekoti uhá'iti mopô, kuteátimaka sasá'iko ne uhá'iti mopô iháxoneti njáspi.

¹² Yoko ápe ípi ne pitivóko, koati hána'iti eyékea koánemaka itóvoku yonoti vanúkeke. Nduse koe páhapetea. Póhutihiko ne pahapéti, ápe ánjuya koyonoáti, koane ápemaka ihâe yutoxóvotiya. Énomone íha ne póhutihiko iháxakoku xanena Izarâe yutoxóva.

¹³ Ya íyeu úkeaku íhâroti, ápe mopo'âti páhapetea. Koane mopó'amaka ya íyeu úkeaku kótuti, koáne ya íyeu úkeaku kásati, yóko'omaka ya íyeu kíyo'i káxe.

¹⁴ Enepone ípi ne pitivóko, nduse kôe mopô poéheve. Yoko xoko póhutihiko neko mopô, yutóxovone íhâhiko ne nduse koeti ápostulu. Énomone neko páhoe Xe'exa Su'úso kixonéti, enepohikone páhoe yanekóyoke koyúhoyea emó'u.

¹⁵ Eneponeko ánju yuhó'ixonuti, ápe ómo'ixone, kali eyevó koeti ihíxopeti, ainóvoti ôro íhixeake ne pitivóko, koánemaka páhapeteahiko, yoko ípi.

¹⁶ Kutíkokone itóvoku xêrere ne pitivóko. Íhixoane ánju ne pitivóko ya íhixope, pí'a mili nduzentu koe kílotimuru itóvoku. Enepone eyékea, pe'úko yoko itóvoku vanúkeke, kutíkokone.

¹⁷ Íhixoamaka ne ípi. Yoko sesentai koaturu koe méturu pôreu íhixope ne ánju. Yoko enepone íhixope, kúteanemaka koêku pôreu ihíxopeti ikó'itukeumaka xâne yara poké'e.

¹⁸ Enepone ípi ne pitivóko, ainovo koati uhé'ekoti ú'uha koyéti mopô iháxoneti njáspi. Kene ne pitivóko, koati ainóvoti ôro ákoti ánahi, pípixenene koyéti kuteáti koeku sásasa koyéti víduru.

¹⁹ Enepone poéheve ípi ne pitivóko, ainovo ákoti tópi kó'iyevovoku uhé'ekotinoe uhá'iti mopô itúko iyóyonevo. Enepone inúxoti poéheve, ainovo hononó'iti uhá'iti mopô, enepone íháxoneti njáspi. Kene ne pí'ape, po'i kó'iyevovoku hononó'iko uhá'iti mopô, enepone íháxoneti sáfira itukóvove. Kene ne mopó'ape, énomone ne íháxoneti kausédonea, enepone koati ákoti tópi kó'iyevovoku hómo. Kene ne koáturuxope, esmêrauda itukóvove, enepone ínati hononó'iti uhá'iko.

²⁰ Kene ne síngxope poéheve, hane itukóvove hararáhiti uhá'iti uhé'ekoti mopô iháxoneti sarádoniu. Kene ne seíxope, ainovone háharara-háharara koyéti uhá'iti mopô iháxoneti sáradu. Yoko sétixope, kirízolitu itukóvove, enepone hiyá'iti uhá'iti mopô. Kene ne oítuxope, hane itukóvove mbêrilu, enepone hononóhiti mopô. Kene ne nóvexope poéheve, hiyá'iti uhá'iti mopô itukóvove, enepone íhâuti tópasu. Kene ne yéhixope uhá'iti mopô iháxoneti kirízoparasu itukóvove, enepone ákoti koati hupáko hononó'iyea apêtimaka kálíhunoe hêruru'i hiyá'iti. Kene ónzexope, uhá'iti mopô iháxoneti yásintu, hiyáhiti harára'iyea itukóvove. Kene ndúsexope, énomone ne homomó'iti uhá'iti mopô iháxoneti amétista.

²¹ Enepone nduse koeti páhapetea ne pitivóko, ainovomaka uhé'ekoti iyoyónevoti, po'i kó'iyevovoku kuteáti uhá'iti mopô iháxoneti pêrula. Yoko póhutihiko pahapéti, poéha pêrula herú koeti itúkeokonoke. Enepone parásana ne pitivóko, koati ainóvoti ôro ákoti ánahi, pípixenene koyéti, kuteáti koêku sásasa koyéti víduru.

²² Yane pitivóko, ako nainja hána'iti imokóvokuti. Ako okónokovo vo'oku herú koe xunako Vúnae Itukó'ovitiya exeáti koeku uhá koeti apêtiya, yóko'omaka xunáko ne Xe'exa Su'úso kixonéti.

²³ Ákomaka okónokovo kouhápu'ikoati ne pitivóko kuteáti káxe yoko kohê, vo'oku itúkeovo êno úhe'ene Itukó'oviti ínati uhapu'i kouhápu'ikoa, koánemaka úhe'ene ne Xe'exa Su'úso kixonéti.

²⁴ Énomonemo kouhápu'ikoa uhá koéti ne xâne ukeáti póhutihiko poké'e, koêkuti óvohikoku yara kúveu mêmu. Yoko enepone nâtihiko ukeáti ra kúveu mêmu, omâtimo ne payásoko koane úhe'ene yane pitivóko.

²⁵ Ákonemo exéxeovoku páhapeteahiko ne pitivóko, vo'oku ákonemo yótiya.

²⁶ Uhá koeti nâtihiko ukeáti póhutihiko poké'e, koêkuti óvohikoku yara kúveu mêmu, isímoatimo ne payásoko yane pitivóko koane kouhé'ekoatimakamo ya itúkeovohiko teyonéti.

²⁷ Ákomo úrukeovaku kixovókuti ákoti asasá'i, koane koêkuti xâne ákoti kayúsea kixoku itúkeovo, koane xâne semékanovo'iti. Poéhanemo urúhikovo ne apêti íha yane koyúhopeke Xe'exa Su'úso kixonéti, enepone namukópoti íha xâne ópotinemo xoko Itukó'oviti.

22

¹ Ina exókonoamaka ánju ne huvêo. Yoko kixó'êkinoviti inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku ne úne ováti. Pípixenene kóye neko úne, kuteáti koeku koati uhé'ekoti uhá'iti mopô, enepone íháxoneti kirístau. Hane ípúhikea ne úne xokóyoke ne ivátakoku natíxea Itukó'oviti yoko Xe'exa Su'úso kixonéti.

² Kukúke parásana pitivóko véko neko huvêo. Koane xe'ókuke ne huvêo yane pí'âti poixó'o, ene óvo ne xuve tikóti kixó'êkinoveatimaka ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku. Enepone há'i ne tikóti, ndusé koe itóvo ya kúveu póhuti xoénae. Poéha itóvo ya kohê. Enepone

tutihiko ne xuve tikóti, énomone kouhépekea kóyeku ne xanéhiko ukeâti póhutihiko poké'e óvohikoku, ákoinokenemo arinétiya.

³ Yane pitivóko, ákonemo vahe'évokoti omínoti xâne ipíhopenekono. Koáhati énomonemo óvo ivátakoku natíxea ne Itukó'oviti yóko'o ne Xe'exa Su'úso kixonéti, yoko ixómotimo ihayú'ikoa ovóxehiko opâti xokóyoke.

⁴ Ákonemo hunókoku noíxeahiko Itukó'oviti, koane apêtimo iha Itukó'oviti yutoxóvoti inúkuehiko.

⁵ Ákonemo yóti. Ákonemakamo okónokovo yúku kouhupu'ikopehiko. Muhíkova uhápu'ine káxe, ákonemo okónokovo, vo'oku Vúnae Itukó'oviti kouhápu'ikoaohikomo. Koane kuti koetíhikomo náti ya xoko Itukó'oviti. Yoko ákomo hunókoku kó'iyeanemoye xokóyoke.

Aúkopovope Jesus

⁶ Ina kixonú'ikomaka ne ánju:

—Koati kaná'uti ra emo'úti epó'oxo koati motovâti kúveovokono. Enepone Vúnae Itukó'oviti, enepone pahukoâti ne Sasá'iti Omíxone xapa porófetahiko koyuhó'iyeani emó'u xapa xâne, pahúkone ánjuna éxokoponea ovóxehiko ne koekútihiko ákotinemo axu'íkene ápeyeakumo.

⁷ —Ákonemo ánju'ikene, ngayukópovotinemo —koe Vúnae. —Koati únati koêku ne xâne ivavákoati ne yutoéti yara koyuhópeti, koyuhoâti koêku ne koekútihiko apêtikomo ya káxehiko keno'ókoti —kôe.

⁸ Undi kamôa ra koekútihiko, undi Xuâum, koane noínjoamaka. Ngamoáne koane noinjoáne ra koekútihiko, imbúyukexone, xaneâti ínzu'okea nônem poké'eke nonékuke ne ánju, koeku itúkeovo koati hána'iti teyonéti.

⁹ Itea hara kixónu:

—Hako kixevóneye, vo'oku undímaka ovoxe Itukó'oviti kiteâti, kuteâtimaka ne pe'ínuhiko ikéneke Itukó'oviti, koáne ne porófetahiko koyúhotei emo'u Itukó'oviti, koánehikomaka ne xanéhiko ivavákoati ra yutoéti yara koyuhópeti. Ópohane Itukó'oviti kixéneye —kixónune.

¹⁰ Ina kixonú'ikomaka ne ánju:

—Hako hí'onó'uxoa yutoxóvati ra koyuhópeti koyuhoâti koêku ra koekútihiko keno'ókotikomo, vo'oku ákone ahikapu, simóvotinemo kaxéna ápeyeaku ra koekútihiko.

¹¹ Enepone ákoti oponóvo ítuke, tumúnemo yóno kó'iyeaneye. Kúteanemakamo ne ákoti akahá'a kasása'ikopeovo, tumúnemakamo yóno kó'iyeaneye. Kene ne xâne ponóvoti ítuke, inamá'axotimakamo koené'eye. Kúteanemakamo koêku ne xâne sasá'iti kixoku itúkeovo, inamá'axotinemo sasá'iti nê'e.

¹² —Ákonemo anjú'ikene, aungópovotinemo —kôe ne Vúnae. —Omombínoatinemo námoepomo ne póhutihiko koxe'u xâne. Yoko kixoku itúkeovo exoâmo námoepo ne póhutihiko.

¹³ Undíne itukóvo túri koane hunókoku ne uhá koeti koekúti. Undínemaka inuxô ya uhá koéti. Undínemaka exéa hunókoku ne uhá koeti koekúti. Koáhati undíne turixôa, koane undínemakamo kousókoa —kôe.

¹⁴ Koati únati koêku ne xâne hóhopu koyéti ípovo vo'oku itúkeovo kasása'iupone Itukó'oviti, maka omótovane níkea há'i ne tikóti kixo'êkinoviti inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku, koáne maka omótovane vékea páhapeteake ne pitivóko.

¹⁵ Yoko meúkeke yane pitivóko óvoheixomo ne xâne motokeâti íhaxeokono tamúku, enepohikone yupihóvoti ákoyea aúnnati kixoku itúkeovo, koáne ne hokéxokenati, koáne ne ákoti téyapana kapínetai xâne ákoti itukapu koati múxone, yóko'o ne koepékoti, koánemaka ne hokoti koekúti ákoti itukápa ne koati kaná'uti Itukó'oviti, koáne ne uhá koeti yómoti semékekexea ya koyúhoyeake koáne ya kixoku itúkeovo.

¹⁶ —Undi Jesus pahukoâti ne ánju, enepone ovónje íhae njokóyoke, koyúhoinopeanoé koekútihiko ya xapa póhutihiko imokóvokuti. Undi ámoripono náti Ndávi. Undi kuti koeti pú'iti hékere ú'uhapu'i koyéti, enepone xánena ihároti —kixónune.

¹⁷ Hara kôe ne Sasá'iti Omíxone Itukó'oviti yóko'o ne ihókneti noívana Jesus, enepohikoneko kutipoâti:

—Kiná'akapane —koénehiko.

Enepone kamoâti ra koekúti, haramaka ákoe:

—Kiná'akapane —ákoemaka.

Ina koe'ikomaka ne Jesus:

—Enepone xâne koati hána'iti nókone ikéneke Itukó'oviti, eopâti kuteâti eópone xâne épeu úne, kená'akapanemaka njokóyoke. Koêkuti xâne kaha'âti, ingo'íparaxoatimo ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku, enepone kuti koeti úne vo'eroo koyéti ákoti uké'eyeaku —koéne.

Hunókoku yútoe Xuâum

¹⁸ Anéyeiko yúnzo, undi Xuâum, yunzó'ino uhá koeti kamokénoati ra yutoxóvoti yara koyuhópeti koyúhotei koeku káxehiko keno'ókoti. Hará'a: Enepe áva kuri'úxoati ra yúndoe ya

koêkuti koekúti ákoti yutaxápu yara koyuhópeti, kuri'úxinoatimo Itukó'oviti ipíhóponeake nê'e, kutí'inokemo anu'úkoatimo ne ipihóponopeti yutoxóvotine yara koyuhópeti, ipíhóponopemo xâne.

¹⁹ Koáne enepo áva veyeâti kali poixô'o yutoxóvoti yara yúndoe yara koyuhópeti, koyúhoti koekútihiho apêtímo ya káxehiko keno'ókoti, tetukoâtímakamo Itukó'oviti ne mani ípara yane há'i ne xuve tikóti kixó'êkinoveati ne inámapoti apéyeati ákotinemo hunókoku, koáne ne mani ópoku yane sasá'iti pitivóko, koánemaka ne únatinoe koekúti mani námoepo yutoxóvotine yara koyuhópeti.

²⁰ Enepone itukoâti yuho râ'a, koyuhoâti uhá koêti ra koekútihiho yarâ'a, hara kôe:

—Koati kaná'uti ákoyeanemo áxu'ikene ne ngáyukopovope —koéne.

—Énomone ákoeneye. Kiná'akapane, iti Vúnae Jesus —ngoémaka.

²¹ Itúkapu hána'itike seánako Vúnae Jesus yóvoheixo, uhá ketínoe.

Hunókokune.